JO. BAPTISTÆ
DE LUCA
Venuſini, S. R. E. Presbyteri Card.
THEATRUM
VERITATIS, ET JUSTITIÆ,
SIVE DECISIVI DISCURSUS PER MATERIAS, SEU TITULOS DISTINCTI,
& ad veritatem editi in forenſibus Controverſiis Canonicis & Civilibus,
in quibus in Urbe Advocatus, pro una Partium ſcripſit,
vel conſultus reſpondit.

Cum Annotationibus, ac Diſcurſibus, qui antea in Supplementis extabant; necnon aliquibus S. R. Rom. recentiſſimis Deciſionibus, & Sum. Pont. Conſtitutionibus.

Adjectis inſuper in hac noviſſima EDITIONE quamplurimis EXCERPTIS ſelectiſque RATIONIBUS potiſſimum ad rem facientibus, in materiis præſertim FEUDALIBUS, JURISDICTIONALIBUS, & de PRÆEMINENTIIS. Quæ quidem omnia ex authenticis ALLEGATIONIBUS, aliiſque MSS. AUTHORIS CODICIBUS in BIBLIOTHECA BALLEONIANA aſſervatis, nunc primum eruerunt, ſuiſque locis aptaverunt J. B. S. & F. G.

LIBER DECIMUSTERTIUS,
Cujus I. Pars de Jurepatronatus; II. de Penſionibus Eccleſiaſticis.

VENETIS,
EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.
M. DCC. LIX.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegiis.

Digitized by Google

INDEX
ARGUMENTORUM
IN DISCURSIBUS,
Qui habentur in hac Prima Parte Decimitertii Libri de Jurepatronatus.

DISC. I.

Cæſaraugustana Canonicatus.

AN beneficia de Regio Patronatu, differant ab aliis de jurepatronatus etiam laicali privatorum, ſeu potentium, tam circa devolutionem, ob præſentationem in tempore non factam, quam circa diſpoſitionem textus *in cap. 1. & 2. ut lite pendente, in ſexto*, ſuper beneficio litigioſo; Et quando incipiat currere terminus datus patronis laicis ad præſentandum, an ſcilicet a die vacationis, vel potius a die habitæ notitiæ.

DISC. II.

Maſſanen. juriſpatronatus.

An juſpatronatus ex privilegio, ſeu alias poſſeſſum per Baronem, ſeu feudatarium, devoluto feudo ceſſet, vel potius tranſeat ad Dominum; Et quatenus tranſeat, an aſſumat naturam, & prærogativam juriſpatronatus Imperialis, vel Regii, quamvis feudum denuo concedatur, itaut non ſubjaceat reſervationibus.

DISC. III.

Præneſtina juriſpatronatus.

De probatione juriſpatronatus potentium; quomodo facienda ſit ad formam præſcriptam a Sacro Concilio. Et quando dicta rigoroſa forma non requiratur; Et an teſtes vaſſalli in hac materia admittantur ad favorem Domini loci.

DISC. IV.

Veliterna Juriſpatronatus.

An, & quando ſententia Ordinarii canonizatoria juriſpatronatus potentium ſuffragetur, ſi non reperiantur acta, ex quibus conſtet, impletam eſſe formam præſcriptam a Sacr. Conc. Trid.

DISC. V.

Toletana juriſpatronatus.

De eadem materia juriſpatronatus potentium, ac forma Conciliari, an procedat ubi perſona potens habet cauſam a non potente; Et an dominium loci cum juriſdictione inducat potentiam in perſonis Eccleſiaſticis.
Et an conceſſo Oppido vel Caſtro, veniat juſpatronatus quod concedenti competit.

DISC. VI.

Lauden. Parochialis.

De eadem materia juriſpatronatus potentium, ac formæ Conciliaris in eo præſcriptæ, an procedat in Communitatibus quamvis juriſdictionem non habentibus; Et quid ubi earum jus admixtum eſt cum Eccleſia, vel perſona non potenti, in qua non militet dicta mala præſumptio; Et quando hæc dicatur purgata.
Et an etiam in Eccleſia, vel perſonis eccleſiaſticis cadat eadem mala præſumptio, adeout dicatur juſpatronatus potentium; Et quando juſpatronatus competere dicatur ratione Oppidi, ſeu dominii, & juriſdictionis temporalis.

DISC. VII.

Sobrien. Canonicatus.

De probatione juriſpatronatus, Capituli, ſeu Univerſitatis Eccleſiaſticæ non cadentis ſub rigoroſa forma Concilii, ſed regulandi juxta diſpoſitionem juris communis; Et de eodem Patronatu Eccleſiaſtico cadente ſub Regulis Cancellariæ, & reſervationibus Apoſtolicis, vel ſub concurſu præſcripto in Parochialibus per Sacr. Conc. Trid. Et aliqua de ultimo ſtatu, & de attentata præſentatione, lite pendente.

DISC. VIII.

Bonon. juriſpatronatus, ſeu Hoſpitalis.

De eadem materia Univerſitatis, ſeu Communitatis eccleſiaſticæ, vel piæ, non cadentis ſub rigoroſa forma inducta per Concil. Trid. in perſonis potentibus; Et quando in ſolis terminis juris communis ex antiqua etiam centenaria poſſeſſione non dicatur conſtare de jurepatronatus ex fundatione, vel dotatione, ſed quod ſit potius ex conſuetudine faciendi nominationem conſultivam & gratam.

DISC. IX.

Neapolitana beneficii ſeu juriſpatronatus.

De probatione juriſpatronatus privatorum ex fundatione vel dotatione, quando adeſſe dicatur; Et quando patrono obſtet ultimus ſtatus de libero.

DISC. X.

Lucana prioratus.

An & quando juſpatronatus laicale competens ex privilegio oneroſo, puta conceſſo ob augmentum dotis, dicatur competere ex gratia, itaut ſubjaceat Apoſtolicis reſervationibus, & Regulis Cancellariæ, vel potius ex juſtitia, itaut hujuſmodi ſubjectionem non habeat; & quid veniat ſub nomine fructuum; Et quales ſint diſtributiones non computandæ in valore, ad hunc, vel alios effectus.

DISC. XI.

Faventina parochialis.

De conceſſione juriſpatronatus facta per Epiſcopum ex cauſa augmenti dotis, an ſubſiſtat & faciat patronum necne; Et an ultimus longus ſtatus collativus tamquam de libero deſtruat patronalem qualitatem.

DISC. XII.

Roſſanen. Cappellæ, ſeu juriſpatronatus.

An Epiſcopus Eccleſiam liberam concedere poſſit in patronatum; Et ex qua fundatione vel juſpatronatus acquiratur, & quomodo; Et incidenter de adminiſtratione eleemoſynarum & oblationum Eccleſiæ, vel Cappellæ patronatæ.

DISC. XIII.

Melevitana juriſpatronatus.

An novæ diſpoſitiones factæ per eumdem fundatorem importent augmentum dotis beneficii jam fundati, vel potius novum, & diverſum beneficium; Et an in eadem Cappella detur pluralitas beneficiorum & patronatuum.

DISC. XIV.

Romana juriſpatronatus de Manoſiis.

Hærede negligente erigere beneficium a teſtatore demandatum, an ſecundus hæres ab ipſo hærede inſtitutus, ac fideicommiſſo gravatus, erigendo beneficium, poſſit reſervare juſpatronatus ſibi ejuſque ſucceſſoribus, vel potius illud tranſeat cum hæreditate ad ſubſtitutos.

DISC. XV.

Maceraten. Cappellaniæ.

An hæres, vel ſucceſſor in jurepatronatus poſſit facere perpetuum beneficium, quod erat manuale.
Et e converſo, an fundator vel ſucceſſor poſſit facere manuale beneficium, quod erat perpetuum.

DISC. XVI.

Melphicten. beneficii.

An idem fundator alterare poſſit leges fundationis, præſertim circa qualitates præſentandorum, ac juſpatronatus paſſivum, & onera beneficiati.

DISC. XVII.

Æſina Cappellaniæ.

De eodem, an ſcilicet Patronus poſſit immutare legem fundationis, ac tollere juſpatronatus ad alterius favorem reſervatum; Et quid occaſione novæ erectionis, an hæc importet diverſum beneficium, ac diverſum juſpatronatus.

DISC. XVIII.

Arianen. Beneficii.

De eodem, an ſcilicet ipſe fundator, vel ſucceſſor alte-

rare poſſit naturam juriſpatronatus, illud de hæreditario faciendo gentilitium, vel e contra, ſive adjiciendo qualitatem paſſivam, quæ prius non aderat.

D I S C. XIX.

Lunen. Sarzanen. beneficiorum,

De eadem materia poteſtatis alterandi naturam juriſpatronatus, & præſertim illud faciendi fideicommiſſarium, an fieri poſſit ſine aſſenſu Ordinarii.

D I S C. XX.

Piſana Commendæ.

De eodam, an ſcilicet attendi debeat nova lex, vel conditio per fundatorem, vel alium ejus nomine ex intervallo adjecta, quæ ſit alterativa antiquæ legis, vel naturæ juriſpatronatus; Et an ex lege adjecta in jurepatronatus activo inferatur ad paſſivum; Et in ſpecie Commendarum militarium S. Stephani, ſuper Statuto, ut Patrono exiſtente incapaci, debeat ejus capacitas expectari, & interim Commenda vacare, quomodo, & quando procedat.

D I S C. XXI.

Romana juriſpatronatus de Caffarellis,

De eodem, an ſcilicet fundator ex intervallo alteret naturam juriſpatronatus reſervati pro ſolo majori natu, ut competat omnibus de familia; Et quatenus non alteretur, an attendatur major natu in linea, vel in ætate.

D I S C. XXII.

Florentina juriſpatronatus de Caſavecchia,

Juſpatronatus quando dicatur hæreditarium, vel familiare, ſeu gentilitium & familiare; Et an fœminæ veniant, & quomodo ſub gentilitio ſeu familiari.

D I S C. XXIII.

Comen. beneficii.

An juſpatronatus ſit gentilitium, vel hæreditarium, & quæ regula tenenda ſit ad diſtinguendam unam qualitatem ab altera.

D I S C. XXIV.

Sypontina beneficii.

Poſita fundatione pro ſucceſſoribus de familia, de qua familia intelligatur, an de effectiva tantum, vel etiam de contentiva; Et quid ubi fundator non habet prolem, unde propterea dicta diſtinctio non intret, de qua ſpecie familiæ intelligendum ſit; Et an illud verbum, *ſucceſſores de familia*, exigat etiam qualitatem hæreditariam, unde faciat juſpatronatus mixtum.

D I S C. XXV.

Burgi S. Sepulchri juriſpatronatus.

Sub nomine familiæ qui veniant in utroque patronatu activo & paſſivo, & quid ubi adjectum eſſet etiam verbum *deſcendentiæ*, quia dictum eſſet *de familia, & deſcendentia*.

D I S C. XXVI.

Fanen. Cappellaniæ.

De eodem vocabulo *familiæ* quid ſignificet, & qui ſub eo veniant in utroque patronatu, an ſcilicet conveniat ſolis agnatis, vel etiam cognatis; Et quid ubi adjunctum eſt proprium nomen, cum quo ipſa familia denominatur.

D I S C. XXVII.

Civitatis Plebis Cappellaniæ.

De jurepatronatus paſſivo ordinato pro illis de parentela fundatoris, an conveniat attinentibus per cognationem, vel ſolum agnatis.

D I S C. XXVIII.

Mutinen. beneficii.

An vocabulum *cognationis* uſurpetur pro agnatione, ad quam diſpoſitio reſtricta cenſeatur, & quid de vocabulo *progenie*, & *ſtirpe*; Et an fœmina veniat in jure agnatitio.

Et incidenter, an & quando Vicarius Generalis Epiſcopi præſtet conſenſum donationi juriſpatronatus.

D I S C. XXIX.

Mediolanen. Præpoſituræ.

An in jurepatronatus paſſivo reſervato aliquibus familiis, veniat illa familia, cui reſervatum eſt juſpatronatus activum, quamvis non fiat mentio; Vel potius patronus teneatur præſentare unum ex aliis familiis vocatis.

D I S C. XXX.

Florentina juriſpatronatus de Lucardenſibus;

An fœminæ, vel maſculi per ipſos deſcendentes veniant ſub conceſſione juriſpatronatus facta deſcendentibus maſculis, ſeu lineæ maſculinæ; Et de jurepatronatus mixto requirente in ſucceſſore utramque qualitatem hæreditariam, ſanguinis, & rei familiaris, quando ſcilicet utraque præciſe neceſſaria ſit, vel potius una ſufficiat.

D I S C. XXXI.

Piſtorien. Juriſpatronatus de Micheluccis.

Poſito patronatu familiari, quando dicatur conſtare de identitate familiæ, ad effectum illius pertinentiæ; Et quatenus data identitate, aliqua pars familiæ, ſeu aliquis colonnellus diverſam inferiorem aſſumat fortunam, atque longo tempore negligat ſuum jus exercere, an id præjudicet ſucceſſoribus.

Et incidenter, an & quando patronus poſſit præſentare ſeipſum, ſeu pro ſeipſo ſupplicare, vel quod ejus vox veniat in computatione ad ſui favorem.

D I S C. XXXII.

Piſtorien. juriſpatronatus.

De Jurepatronatus competente pluribus familiis, quomodo iſtæ inter ſe concurrant, ac reſpective perſonæ ſingularum familiarum ad effectum enumerationis vocum.

D I S C. XXXIII.

Praten. juriſpatronatus.

De jurepatronatus familiari, an jus præſentandi competat omnibus de familia, vel potius proximioribus gradu; Et de computatione vocum, an in ſtirpes, vel in capita.

D I S C. XXXIV.

Comen. beneficii.

Reſervato jurepatronatus ad favorem alicujus Univerſitatis, vel Collegii, ac etiam perſonæ particularis, ejuſque deſcendentium, vel de familia, quomodo iſta perſona particularis concurrat, an collegiative cum dicta Univerſitate ad unam vocem conſtituendam, vel potius conſtituat coæqualem vocem propriam diſtinctam; Et vocatis illis de familia, qui veniant, an illi de effectiva tantum, vel etiam de contentiva, & quomodo.

D I S C. XXXV.

Bononien. beneficii.

Præſuppoſito, quod juſpatronatus ſit familiare pro duabus lineis, ſeu familiis, an una defecta, totum accreſcat lineæ, ſeu familiæ ſuperſtiti, vel potius ultimus lineæ deficientis ſuam portionem tranſmittat ad hæredem extraneum, itaut efficiatur partim hæreditarium, & partim familiare. Et quando vocatio alicujus ad juſpatronatus ſit perſonalis, itaut non tranſmittatur ad ſucceſſores, vel e contra; Et an executores teſtamentarii, quibus beneficii erectio demandata eſt, alterare poſſint leges a teſtatore praeſcriptas.

D I S C. XXXVI.

Capuana Abbatiæ.

An, & quando juſpatronatus cadat ſub fideicommiſſo univerſali ordinato in tota hæreditate; Et incidenter ad materiam textus *in cap. conſultationibus de jurepatronatus*, an ſcilicet & quando illius diſpoſitio ad favorem poſſeſſoris attendi debeat, non curato bono jure petitoris.

D I S C. XXXVII.

Mediolanen. juriſpatronatus.

An juſpatronatus tranſmittatur ad illegitimos, tam de jure, quam attenta Conſtitutione S. Pii V. Et quid de legitimis ex illegitimis.

D I S C. XXXVIII.

Lunen. Sarzanen. juriſpatronatus.

An, & quando juſpatronatus tranſeat in fiſcum ſuccedentem patrono delinquenti, vel decedenti ſine hærede.

D I S C. XXXIX.

Sabinen. juris nominandi.

An jus nominandi, vel præſentandi ad beneficium erigendum, relictum ei, qui deputatus eſt executor dictæ erectionis, ſit tranſmiſſibile ad hæredes, vel potius ſit perſonale.

D I S C. XL.

Averſana juriſpatronatus.

An juſpatronatus laicale ad quod defectis perſonis, vel generibus prius vocatis, ipſe Epiſcopus vocatus eſt, duret, vel potius in Epiſcopo ceſſet; Et quatenus duret, an ſit Eccleſiaſticum, vel laicale ad effectum reſervationum, & alios.

Index Argumentorum.

D I S C. XLI.

Aſculana juriſpatronatus.

Referveto jurepatronatus plurium beneficiorum ad favorem diverſeram perſonarum, eum turno, ſeu alternativa inter eas per prius & per poſterius, an prælatio uni data, intelligatur de prima vacatione unius beneficii, itaut in illa alterius veniat ille, qui præpoſtere vocatur; vel potius eadem prælatio intelligatur in omnibus beneficiis, in quibus turnus ad favorem primo vocati conſumi debeat; Et incidenter de validitate hujuſmodi turnatiæ diviſionis inter compatronos.

D I S C. XLII.

Piſtorien. beneficii.

Derogatio Apoſtolica medietatis vocum, cum præſuppoſito præſentationis ab altera medietate, an ſuffragetur, ſi tempore gratiæ non aderat dicta præſentatio, quæ poſtea ſupervenerit.

D I S C. XLIII.

Compoſtellana Parochialis.

De accumulatione competente patrouis in præſentando, quibus, quando, & quomodo eompetat; Et an illa fieri poſſit de jam præſentato ineapaci poſt ſupetventam eapacitatem; Et incidentet de materia textus *in eap.* 5. *&* 2. *ut lite pendente, in ſexto*, an ſeilicet & quando in beneficiis de jurepatronatus inaret attentata, quorum vitio præſentationes factæ laborent.

D I S C. XLIV.

S. Agatha Gothorum beneficii.

An & quando permutatio beneficii de jurepatronatus facta ſine conſenſu patroni, ſubſiſtat necne; Et quatenus ſit invalida, an permutanti concedatur regreſſus, vel potius fiat locua novæ præſentationi.

D I S C. XLV.

Vercellen. juriſpatronatus.

An & quando poſſit præſentari laicus pro quando erit Clericus; Et an in jurepatronatus paſſivo, ille de genere vocato qui ſit incapax valide ſe opponat, ne patronus alium præſentet, ſed expectet ſuam capacitatem; Vel e converſo poſſit patronus expectere capacitatem alterius, atque negligere eum qui eſt capax de genere.

D I S C. XLVI.

Cuſentina beneficii.

An quemadmodum per patronum præſentari non poteſt laicus, cujus præſentatio invalida eſt, ita præſentari non poſſit clericus male promotus, ſeu alias incapax beneficiorum; Et incidentet de incapacitate, ac irregularitate reſultante a ſuſceptione Ordinum ſine litteris proprii Ordinarii; Et quid de prima tonſura ſuſcepta ſede Epiſcopali vacante, in vim Brevis Apoſtolici ad Ordines abſque tonſuræ mentione.

D I S C. XLVII.

Feſulana, ſeu Mılevitana Commtradæ.

De præſentatione facta de indigno, an & quaudo cauſet amiſſionem juris præſentandi pro ea vice; Et an detur reſtitutio in integrum ob pupillarem ætatem, vel aliam juſtam cauſam; Et incidenter, quando incipiat currere terminus ad præſentandum; Et an pueri admittantur in jurepatronatus gentilitio.

D I S C. XLVIII.

Parmen. beneficii.

An præſentatio facta ſub conditione penſionis reſervandæ ad favorem præſentantis, dicatur ſimoniaca & invalida, itaut cauſet devolutiouem; Et quid ubi ſunt plures patroni, quorum aliqui ſub dicta reſervatione, aliqui autem pure præſentarunt, an iſtis pure præſentantibus id præjudicet.

D I S C. XLIX.

Valentina beneficii.

An Epiſcopus poſſit abbreviare terminum de jure conceſſum Patrono ad præſentandum, & quando inſtitutio conceſſa poſt terminum præfinitum in edicto ſubſiſtat.

D I S C. L.

Urbinaten. Canonicatus.

De Jurepatronatus paſſivo, an induci dicatur per verba *deprecativa*, ſeu alias *urbana*, ex quibus id remitti videtur voluntati, vel arbitrio poſſeſſoris juriſpatronatus.

D I S C. LI.

Nullius Bartn. beneficiorum.

Ao & quando inſtitutio in beneficio juriſpatronatus ad præſentationem dicatur actus judicialis, vel extrajudicialis, ex quo pendet, an ſententia deſuper lata, ſit appellabilis, necne; Et ſucceſſive, an executio poſt appellationem, vel intra tempus ad appellandum ſit attentata; Et quid ubi adſint litteræ Apoſtolicæ ad favorem præſentati cum derogatione medietatis vocum. Et aliqua de ſequeſtro.

D I S C. LII.

Pampılonen. Cappellæ de Eſtella.

De juribus honorificis, aliiſque præminenriis competentibus Patrono in Eccleſia, vel Cappella, præſertim eirca jus ordinandi, ſeu mutandi iconem, cum ſimilibus; Ae etiam de jurepatronatus eirca ſepulturas, an & quomodo detur; Et de illius pertinentia, vel ſucceſſione; Et de differentia probationis juriſpatronatus, ad effectum præſentendi Rectorem, vel ad effectum juris honorifici.

D I S C. LIII.

Romana Cappellæ.

An juſpatronatus honorificum, ſive uſuele dominium Cappellæ, & ſepulturæ alienari poſſit cum pretio, vel ſine, abſque licentia, & conienſu Superioris: Et an conceſſio ſitus in Eccleſia pro conſtruenda Cappella, vel ſepultura, dicatur importare alienationem, itaut intervenire debeant ſolemniaates; Et an concedens ſitom remaneat Compatronua cum Conſtructore Cappellæ.

D I S C. LIV.

Januen. juris diſtribuendi de Duratiis.

De modo ſuccedendi in jure adminiſtrandi, diſtribuendi eleemoſynas, & ſubventiones in familia, vel alia hujuſmodi jura honorifica, & præeminentialia exercendi.

D I S C. LV.

De modis quibus acquiratur juſpatronatus in Eeclefia, vel Cappella, ſeu Beneficio.

D I S C. LVI.

De aliis modis acquiſitionis juriſpatronatus jam conſtituti, ſeu verius de modis tranſlationis de uno in alium, per ſucceſſionem, donationem, vel aliam diſpoſitionem inter vivos, vel per ultimam voluntatem, ſeu præſcriptionem.

D I S C. LVII.

De probatione juriſpattonatus per indicia, & adminicula inter privatos, in quibus non intret rigoroſa forma inducta per Sacr.Conc. Trid.

D I S C. LVIII.

De rigoroſa forma probationis inducta per Sacr. Conc. Trident. in jurepatronatus potentium; Et quæ dicentur perſonæ potentes ad hunc effectum.

D I S C. LIX.

Quando dicetur juſpattonatus eccleſiaſticum, vel leicale, ſeu mixtum; Et de effectibus exinde reſultantibus.

D I S C. LX.

De natura juriſpatronatus, quando ſcilicet ſit hereditarium, vel familiare, ſeu gentilitium, vel mixtum.

D I S C. LXI.

De eoncurſu cumulativo plurium petronorum, vel ſucceſſorum in præſentando, au ſit iu eapita, vel in ſtirpes, ſeu ratas & viriles, ad effectum concludendi majorem partem, & quomodo fiat vocum computatio; Et quando dictus concurſus debeat eſſe ſimultaneus, & collegiativus, vel ſufficiant vota ſingularia.

D I S C. LXII.

De concurſu privativo, ſeu prælativo plurium contendeutium de pertinentia juris præſentandi, ad effectum inſpiciendi, quæ præſentatio prævaleat, puta, viri, & uxoris, rutoris, & pupilli, principalis, & procuratoris, vel poſſeſſoris, & petitoris cum ſimilibus.

D I S C. LXIII.

De poſſeſſione in jurepatrsnatus, vel jure præſentandi, ejuſque requiſitis, ut dicatur legitima, ajuſdemque effectibus.

D I S C. LXIV.

De præſentatione, quando dieatur valide, ac legitime facta, ut impediat devolutionem, ac inducat in Ordinario, vel alio Superiore neceſſitatem inſtituendi tam circa tempus, quam circa modum, ſeu perſonam, & in aliis.

D I S C. LXV.

De jurepatronatus cadente ſub genarali revocatione contenta in Conſtitutionibus *Innoc. VIII. & Hadriani VI.* & iu Conc. Trid.

Et de eodem eadente ſub regulis Cancellariæ, ac reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis.

Et de ſpecialibus ajus derogationibus.

D I S C. LXVI.

De proviſionibus beneficiorum, reſignationibus, vel permutationibus, aliiſque gravaminibus ſiue conſen-

Index Argumentorum.

ſu patronorum, quando valeant; Et quatenus non, an fiat locus novæ præſentationi, necne.

D I S C. LXVII.

De attentatis in materia juriſpatronatus, quomodo, & quando intret, tam quoad ipſos præſentatos de beneficio contendentes, quam quoad patronos ſuper impedimento juriſpræſentandi, ad materiam textus *in cap.* 1. *&* 2. *ne lite pendente, in ſexto*.

D I S C. LXVIII.

Senen. Commendæ.

An facultas data ultimo de linea, cui reſervatum eſt juſpatronatus Commendæ nominandi alterum, exerceri valeat per eum qui non ſit ultimus, ſed ultimum gravare poſſit; Et aliqua de eiſdem Commendis, de quibus ſupra *diſc.* 20. Et in concurſu plurium nominationum, quæ debeat prævalere.

D I S C. LXIX.

Juvenacen. Præpoſituræ.

An prima Dignitas in Collegiata, quæ fiat ad præſentationem, vel electionem eccleſiaſticorum, cadat necne ſub reſervatione Regulæ quartæ, ſeu quintæ.

D I S C. LXX.

Neritonen. Abbatiæ.

De interpretatione voluntatis fundatorum ſuper jurepatronatus paſſivo; Et quando diſpoſitio particularis ad favorem unius in uno caſu, extendatur ad alterum.

D I S C. LXXI.

Piſtorien. Beneficii.

De regula *de veriſimili notitia*, an procedat in beneficiis de jurepatronatus laicali, tam circa præſentationem factam a Patronis ante veriſimilem notitiam vacationis, quam circa gratiam Apoſtolicam ſuper derogatione medietatis vocum.

EX SUPPLEMENTO.

D I S C. LXXII.

Terracinen. Juriſpatronatus.

De eadem materia, de qua *ſupra diſc.* 3. ſuper cauſa univerſali, an ſcilicet juſtificatio Juriſpatronatus potentium juxta formam rigoroſam Concilii Tridentini facta in aliquibus beneficiis, ſuffragetur etiam pro aliis, ratione cauſæ univerſalis; Et aliqua de compatibili concurſu immemorabilis, & adimplementi dictæ formæ Conciliaris, cum privilegio Apoſtolico.

D I S C. LXXIII.

Camerinen. Monaſterii.

An, & quæ jura competant patrono, ac reſpective inferiori Prælato ad fundatoris inſtantiam deputato in receptione Monialium, ac aliis pertinentibus ad Monaſterium, quod ſit de Jurepatronatus ratione fundationis; Et quænam competant Epiſcopo.

D I S C. LXXIV.

Interamnen. Beneficii.

An, & quando impetratio beneficii de jurepatronatus ſit invalida, & ſubreptitia ob non factam mentionem aliquarum circumſtantiarum, quamvis juriſpatronatus derogatio adſit ratione vacationis in Curia.

D I S C. LXXV.

Piſtorien. Juriſpatronatus.

De præſcriptione, vel acquiſitione juris præſentandi per illum, qui de aliquo titulo non docet, ſed ſe fundat in poſſeſſione juris præſentandi, & in admiſſione per patronos.

D I S C. LXXVI.

Mediolan. Prioratus.

De Jurepatronatus familiari, quando ſit tale diverſum a gentilitio, & a mixto, & quibus de familia competat.

D I S C. LXXVII.

Lauretana Juriſpatronatus.

De eadem materia, de qua *diſc. præc.* an Juſpatronatus ſit familiare, vel gentilitium, in concurſu agnatorum remotiorum, & cognatorum proximiorum; Et in ſpecie, quid importet verbum *Caſa* in idiomate Italico.

D I S C. LXXVIII.

Amalphitana Beneficii.

De concurſu cumulativo plurium patronorum, & de modo computandi voces, ad eamdem materiam, de qua *diſc.* 32. *&* 34. *&* 61. & in aliis.

D I S C. LXXIX.

Camarinen. Juriſpatronatus.

An fundator poſſit alterare legem fundationis; Et an patronus poſſit præſentare ad beneficium plenum vacaturum tamen per ejus mortem.

D I S C. LXXX.

Florentina Commendæ.

An fundator primus, & immediatus, vel mediatus, qui ex alterius diſpoſitione, & bonis fundationem faciat, alterare poſſit leges fundationis, novaque onera adjicere poſſeſſori commendæ, vel alterius juris fundati.

D I S C. LXXXI.

Januen. Primiceriatus.

De concurſu præſentationum, quarum una facta ſit a patrono, altera vero ab ejus Procuratore, vel adminiſtratore ejus patrimonii, ſive a Conductore bonorum, quæ prævaleat. Et incidenter, an impetratio certo modo impediat proviſionis effectuationem.

D I S C. LXXXII.

Neritonen. Beneficii.

Quod declaratio fundatoris attendi debeat pro admiſſione eorum, qui in fundatione non ſint vocati; Et an Clericatus, vel alia habilitas requiratur de tempore vacationis, vel ſufficiat de tempore præſentationis in concurſu plurium vocatorum ad juſpatronatus paſſivum.

D I S C. LXXXIII.

Januen. Abbatiæ.

An Juſpatronatus mixtum, hoc eſt partim ex privilegio, & partim ex cauſa oneroſa, cadat, necne ſub reſervationibus Apoſtolicis; Et de invalida reſignatione ob non factam mentionem Juriſpatronatus.

D I S C. LXXXIV.

Romana Cappellæ.

An patronus teneatur decentius ornare Cappellam, ſi Eccleſiæ, aliarumque Cappellarum ſtatus, eſt ad meliorem ſtructuram redactus.

D I S C. LXXXV.

Majoricen. Beneficii.

De materia ultimi ſtatus, & an quando attendatur, ad text. in *cap. Conſultationibus*, quando contentio ſit ſuper ſubſtantia juriſpatronatus, non autem ſuper ſola pertinentia.

D I S C. LXXXVI.

Romana Juriſpatronatus de Capiſucchis.

An & quando adoptati ſuccedant in jurepatronatus in præjudicium aliorum vocatorum; Et an juſte per Papam deſuper diſpenſetur, & quando.

D I S C. LXXXVII.

Florentina Commendæ.

De ordine ſuccedendi in jurepatronatus; Et an inter illos de pluribus colonnellis ejuſdem familiæ attendi debeat ordo gradus, & proximitatis.

D I S C. LXXXVIII.

Romana Cappellaniæ.

In concurſu duorum ejuſdem generis, quibus debeatur beneficium ratione juriſpatronatus paſſivi, cui debita ſit prælatio.

D I S C. LXXXIX.

Romana Canonicatus.

De jurepatronatus paſſivo; Et an præſentatio debeatur illi, qui alias præſentatus renuntiavit beneficio, vel eo privatus fuit; Et an tertius opponat de hoc jurepatronatus paſſivo.

D I S C. XC.

Parmen. Beneficii.

An lex fundationis ſuper Jurepatronatus paſſivo liget ipſum fundatorem; Et vocata familia, an veniat etiam contentiva.

D I S C. XCI.

Parmen. Juriſpatronatus.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 10. *&* 65. an ſcilicet juſpatronatus ex privilegio cadat ſub revocatoriis, vel reſpective ſub reſervationibus, ſi accedat etiam centenaria, vel immemorabilis compatibilis cum privilegio.

D I S C. XCII.

Neapolitana Beneficii.

An, & quando reſervatio Juriſpatronatus pro aliquo genere cenſeatur taxativa, ut eo defecto, beneficium efficiatur liberum; vel potius cenſeatur demonſtrativa, ſeu prælativa, ut deinde tranſeat ad hæredes, etiam extraneos.

DISC.

DISC. XCIII.

Brugnaten. Abbatiæ.

An devolutio ob præſentationem non factam in tempore impediatur ob legem fundationis, ut ſit in libito patroni non præſentare; Et quando iſta lex adjecta in limine fundationis non valeat, & non attendatur.

DISC. XCIV.

Piſtorien. Beneficii.

De concurſu fœminarum cum maſculis in præſentando, & de Curatore dato patrimonio abſentis, cujus vita ſit incerta, an habeat jus præſentandi.

INDEX CAUSARUM

Hoc titulo de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, ordine alphabetico per Diœceſes diſpoſitus.

A

Amalphitana Beneficii, diſc. 78.
Arianen. beneficii, diſc. 18.
Aſculana Juriſpatronatus, diſc. 41.
Averſana Juriſpatronatus, diſc. 40.

B

Bononien. Juriſpatronatus, diſc. 8.
Beneficii, diſc. 35.
Brugnaten. Abbatiæ, diſc. 93.
Burgi S. Sepulchri Juriſpatronatus, diſcurſ. 25.

C

Camerinen. Juriſpatronatus, diſc. 79.
Monaſterii, diſc. 73.
Capuana Abbatiæ, diſc. 36.
Cæſarauguſtana canonicatus, diſc. 1.
Civitatis plebis cappellaniæ, diſc. 27.
Comen. beneficii, diſc. 23.
Beneficii, diſc. 34.
Compoſtellana parochialis, diſc. 43.
Cuſentina beneficii, diſc. 46.

E

Eſina cappellaniæ, diſc. 17.

F

Fanen. cappellaniæ, diſc. 26.
Faventina parochialis, diſc. 11.
Feſulana, ſeu Melevitana Commendæ, diſc. 47.
Florentina commendæ, diſc. 80.
Commendæ, diſc. 87.
Florentina Juriſpatronatus de Çaſanvecchia, diſc. 22.
Juriſpatronatus de Lucardenſibus, diſcurſ. 32.

I

Januen. juris diſtribuendi de Durattiis, diſc. 54.
Januen. Abbatiæ, diſc. 83.
Primiceriatus, diſc. 81.
Interamnen. Beneficii, diſc. 74.
Juvenacen. Præpoſituræ, diſc. 69.

L

Lauden. parochialis, diſc. 6.
Lauretana Juriſpatronatus, diſc. 77.
Luccana Prioratus, diſc. 10.
Lunen. Sarzanen. beneficiorum, diſc. 19.
Juriſpatronatus, diſc. 38.

M

Maceraten. Cappellaniæ, diſc. 15.
Majoricen. beneficii, diſc. 85.
Maſſanen. Juriſpatronatus, diſc. 2.
Mediolanen. Juriſpatronatus, diſc. 73.
Mediolanen. diſc. 76.
Præpoſituræ, diſc. 29.
Melevitana Juriſpatronatus, diſc. 13.
Melphicten. beneficii, diſc. 16.
Mutinen. beneficii, diſc. 28.

N

Neapolitana beneficii, ſeu juriſpatronatus, diſc. 9.
Neapolitana beneficii, diſc. 92.
Neritonen. beneficii, diſc. 82.
Neritonen. Abbatiæ, diſc. 70.
Nullius Baren. beneficiorum, diſc. 51.

P

Pampilonen. cappellæ de Eſtella, diſc. 52.
Parmen. beneficii, diſc. 90.
Juriſpatronatus, diſc. 91.
Parmen. beneficii, diſc. 48.
Piſana Commendæ, diſc. 20.
Piſtorien. beneficii, diſc. 42.
Beneficii, diſc. 71.
Piſtorien. beneficii, diſc. 94.
Juriſpatronatus, diſc. 75.
Juriſpatronatus de Michelucciis, diſc. 31.
Juriſpatronatus, diſc. 31.
Praten. Juriſpatronatus, diſc. 33.
Præneſtina Juriſpatronatus, diſc. 3.

R

Romana Canonicatus, diſc. 89.
Cappellæ, diſc. 84.
Cappellaniæ, diſc. 88.
Romana Cappellæ, diſc. 53.
Juriſpatronatus de Caffarellis, diſcurſ. 21.
Juriſpatronatus de Capiſucchis, diſc. 86.
Juriſpatronatus de Manoſiis, diſcurſ. 14.
Roſſanen. Cappellæ, ſeu juriſpatronatus, diſc. 12.

S

Sabinen. juris nominandi, diſc. 39.
S. Agathæ Gothorum, diſc. 44.
Segobricen. Canonicatus, diſc. 7.
Senen. Commendæ, diſc. 78.
Sypontina beneficii, diſc. 24.

T

Terracinen. Juriſpatronatus, diſc. 72.
Toletana Juriſpatronatus, diſc. 5.

V

Valentina beneficii, diſc. 49.
Vercellen. Juriſpatronatus, diſc. 45.
Veliterna Juriſpatronatus, diſc. 4.
Urbinaten. Canonicatus, diſc. 50.

INDEX ARGUMENTORUM, IN DISCURSIBUS,

Qui habentur in parte Secunda Decimitertii Libri de Penſionibus Eccleſiaſticis.

DISC. I.

Ravennaten. penſionis.

De reſervatione penſionis eventualis, & per ſpeciem expectativæ poſt mortem alterius penſionarii, vel reſervatarii fructuum. An & quando valeat; Et an gratia dicatur pura, & perfecta ab initio, dilata executione ad tempus mortis alterius penſionarii, vel reſervatarii, vel potius ſit conditionalis, ad effectum inſpiciendi, An gratia expiret per contingentem intermediam mortem Papæ.

Et incidenter, An matrimonium, præſertim cum bigamia ceſſare faciat penſionem; Et quando deſuper conceſſum ſuffragetur, & ad quos effectus.

DISC. II.

Beneventana penſionis.

De eadem materia penſionis eventualis poſtquam alia

penſi o-

Index Argumentorum.

penſio ceſſaverit, an ceſſet gratia per mortem Papæ ante purificationem conditionis.

Et incidenter, an exceptio, quod non remaneant mille pro Epiſcopo impediat proceſſum pro ſolutione penſionis.

Et an penſio alicui reſervata habenti certam qualitatem expiret, ceſſata qualitate.

D I S C. III.

Sipontina penſionis.

De eadem materia penſionis eventualis poſt alterius antiquæ penſionis ceſſationem, An ſit pura, & perfecta ab initio ad alios etiam effectus, vel potius conditionalis; Et præſertim, an antiqua penſio debeat ceſſare in totum, vel ſufficia, quod ceſſet in parte.

Et an hæc reſervatio præjudicet facultati transferendi antiquam penſionem.

D I S C. IV.

Panarmitana penſionis.

An reſervatio ſecundæ penſionis non facta mentione primæ, qua beneficium gravatum erat, invalida remaneat necne; Et quando omiſſio hujus mentionis, novæ reſervationi non præjudicet.

D I S C. V.

Comen. penſionis.

De eadem materia invalidæ penſionis novæ ob non factam mentionem antiquæ, ut non procedat quando antiqua ſit invalida; Et incidenter de invaliditate penſionis voluntariæ beneficio pleno ob non ſolutionem terminorum; Et an ſolutio facta per Titularem, dum erat infirmus, ac morti proximus, in hoc attendatur, tam ad effectum evitandi dictam nullitatem, quam etiam ad effectum conſtituendi penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi.

D I S C. VI.

Romana penſionis Canonicatus S. Angeli.

De eadem materia penſionis voluntariæ reſervatæ beneficio pleno cum circumſtantia fiducialitatis circa illius invaliditatem ob malam expreſſionem valoris; Et de differentia inter iſtam ſpeciem reſervationis, & alteram, quæ fiat ex cauſa reſignationis.

Et de modo probandi valorem; Et præſertim, an in eo habenda ſit ratio domus canonicalis.

D I S C. VII.

Viterbien. penſionis.

De eadem materia penſionis voluntariæ beneficio pleno reſervatæ de conſenſu poſſeſſoris, ſuper ejus nullitate, tam ex defectu valoris, quam ex altero non ſolutionis integræ omnium terminorum; Et in ſpecie, an iſta ſolutio probetur per apocas privatas, & quomodo.

D I S C. VIII.

Luccana penſionis.

De eadem materia penſionis voluntariæ reſervatæ beneficio pleno, tam circa probationem ſolutionis terminorum, quam circa juſtificationem narrati valoris; Et in ſpecie, an obſtet non ſolutum eſſe ultimum terminum maturatum de tempore proximo vacationi beneficii per mortem naturalem, vel civilem poſſeſſoris penſioni conſentientis, qui nullos perceperat fructus; Et circa valorem, an & de quibus incertis habenda ſit ratio.

D I S C. IX.

Ariminen. penſionis.

De eadem materia penſionis voluntariæ beneficio pleno ſuper neceſſitate probandi veram ſolutionem omnium terminorum, An hæc probatio reſultet ab obſervantia 30. annorum.

D I S C. X.

Nucerina penſionis.

De eadem materia penſionis voluntariæ, in quo differat ab aliis ſpeciebus circa perfectionem gratiæ reſultantem a conſenſu Titularis; Et in ſpecie reſervationis factæ ad favorem ejus, qui in ſupplicatione narratur clericus, de tempore quo non erat, an ſufficiat eum eſſe talem de tempore præſtiti conſenſus.

D I S C. XI.

Mediolanen. ſeu Cremon. penſionis.

De invaliditate penſionis ob falſam narrativam valoris; Et an concordia inita ſuper penſione exigat præciſe beneplacitum Apoſtolicum.

D I S C. XII.

Parmen. penſionis.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ob reſignationem ex defectu narrati valoris; An corruat in totum, vel potius ſubſtineatur ad portionem, & pro rata; Et an talis impugnatio fieri poſſit per ipſum reſignatarium.

Et de regreſſu in caſu impugnationis competente reſignanti, an competat etiam translato.

D I S C. XIII.

Majoricen. Decanatus, ſeu regreſſus.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ex cauſa reſignationis ob malam expreſſionem valoris, ubi impugnatio non fiat a reſignatario, ſed a ſucceſſore proviſo per vacationem; Et de regreſſu, an competat contra ſucceſſorem, & quomodo ſit exercibilis, an ſine citatione, & de facto; Et incidenter aliqua de gratia conceſſa ſuper correctione clauſulæ in priori gratia adjectæ; per quam jus alteri quæſitum ſit; Et an detur purgatio moræ.

D I S C. XIV.

Tuden. & Neapolitana penſionis.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ex cauſa reſignationis ob defectum valoris, an fieri poſſit, ubi adeſt clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, quoties mala expreſſio valoris ſit doloſa, ſeu culpoſa ex parte reſignantis.

Et quid ubi reſervatus eſt regreſſus juxta formulam modernam, an iſte ſit exercibilis, quoties Titularis non impugnet penſionem, ſed ſolum petat ſibi decerni præcipuam congruam expreſſe reſervatam cum clauſula, *dummodo centum*, & de eodem infra *diſc.* 74.

D I S C. XV.

Mediolanen. penſionis.

Penſione reſervata ſuper Canonicatu, ac etiam ſuper præbenda, vel bonis, accidentaliter optionis jure annexis, ſi penes ſucceſſorem in Canonicatu, præbenda, vel bona hujuſmodi non adſint, utpote, per alios optata, An ſucceſſor teneatur ad integram penſionem, vel pro iſta agi poſſit pro rata contra alios bonorum poſſeſſores; Et in ſpecie de domo canonicali, quando dicatur annexa, & veniat etiam ſub valore; Et ad rem infra *diſc.* 67.

D I S C. XVI.

Sancti Severi congruæ.

An penſionarius impedire poſſit Epiſcopo, vel alteri Titulari congruam alimentariam, ex eo quod in reſervatione penſionis derogatum eſſet congruæ præfinitæ a Concilio Tridentino.

D I S C. XVII.

Pennen. & Adrien. congruæ.

De eadem materia congruæ alimentariæ, An ad illam obtinendam Titularis probare debeat valorem, ſeu Eccleſiæ incapacitatem, atque impedire executionem litterarum reſervationis, vel translationis.

D I S C. XVIII.

Alerien. congruæ.

An Epiſcopus, cui aſſignata eſt congrua, reliquis fructibus aſſignatis penſionariis, poſſit manu ſua, & propria auctoritate congruam exigere; Et an volens, debeat eſſe particeps affictuum, & adminiſtrationis, quæ a penſionariis fiant.

D I S C. XIX.

Melphicten. concurſus.

De concurſu plurium penſionariorum ſuper fructibus qui omnibus non ſufficiant; Et præſertim, an antiquiores penſionarii pro terminis decurſis in annis præcedentibus, anterioritatem, ſeu potioritatem prætendere valeant ſuper fructibus currentibus, vel futuris.

D I S C. XX.

Romana ſeu Hiſpaniarum nominationis ad penſiones.

De eadem materia concurſus plurium penſionariorum, an debeat eſſe æqualis in penſione eodem tempore reſervata pro pluribus nominandis, ubi nominationes diverſis temporibus, per prius, ac poſterius factæ ſint per eum qui jus nominandi habeat, vel potius attendi debeat ordo nominationum.

D I S C. XXI.

Romana reductionis penſionis.

An penſio, præſertim perpetua, reſervata ſub præſuppoſito certi valoris diminuenda ſit diminuto valore, ſeu diminutis fructibus.

D I S C. XXII.

Romana extinctionis penſionis.

An reſervatio penſionis, non docto, de titulo, probata dicatur per longævam ſolutionem, juxta terminos text.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

in cap. pervenit de cenſibus, & leg. cum de in rem verſ. ff. de uſuris; Et aliqua de penſionis ceſſatione.

DISC. XXIII.

Romana contributi, ſeu concurſus.

De concurſu prædeceſſoris, cum ſucceſſore in beneficio, ſive de concurſu antiquorum, & modernorum Canonicorum ſolutione penſionum ſuper Canonicatibus, vel beneficiis reſervatarum.

DISC. XXIV.

Neritonen. penſionis.

De Concurſu paſſivo Titularis ſucceſſoris, & prædeceſſoris, vel ejus hæredis in ſolutione penſionis pro rata perceptionis fructuum, & quomodo onus inter eos dividi debeat, & de ſtylo.

DISC. XXV.

Anglonen. contributi.

De eadem materia contributionis in ſolutione penſionis inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, vel Cameram pro tempore vacationis; Et de eodem ſtylo Nuntiaturæ Neapolis, de quo *diſc. præced.*

DISC. XXVI.

Mediolanen. contributi.

De eadem materia contributi, ſeu concurſus in ſolutione penſionis inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem in beneficio, & de modo calculandi annos, juxta ſtylum Datariæ ab Incarnatione; Et quid referat, ita magis, numerari quam a Nativitate, ſeu Circumciſione, ut communiter annus regulatur.

DISC. XXVII.

Ferrarien. penſionum.

De eadem materia contributi, ſeu repartitionis oneris penſionum inter prędeceſſorem, & ſucceſſorem, ac reſpective Cameram intermediam pro tempore vacationis.

DISC. XXVIII.

Averſana repartitionis penſionis.

De diviſione penſionis ultimi anni mortis penſionarii inter iſtius hæredem, vel Cameræ ceſſionarium, & titularem, quomodo facienda ſit.

DISC. XXIX.

Parmen. penſionis.

De ordine terminorum ſolutionis penſionis, quando incipiat; Et an etiam pro tempore ante expeditionem litterarum in caſu penſionis debitæ per reſignatarium reſignanti, & conventionibus, quæ deſuper habeantur.

DISC. XXX.

Turritana penſionis.

De eadem materia ordinis terminorum, ac exactionis penſionis ex cauſa reſignationis pro tempore, quo litteræ expeditæ non fuerant; Et an exceptio nullitatis reſultantis a decreto ſuper dicta exactione ante litterarum expeditionem, obſtet in poſſeſſorio, & de materia judicii poſſeſſorii in exactione penſionum.

DISC. XXXI.

Conimbricen. penſionis.

An, & quando penſionarius pro terminis decurſis tempore Titularis prædeceſſoris, actionem habeat contra ſucceſſorem, ac ſuper fructibus futuris, & an occaſione proviſionis beneficii, jus habeat ſe opponendi, ac petendi aſſecurationem, cum cautione, vel cedula.

DISC. XXXII.

Bracharen. penſionis.

An, & quando penſionarius actionem habeat exigendi penſionem a proviſo de beneficio gravato, quamvis illud non poſſideat in vim clauſulæ, *habita vel non habita poſſeſſione*; Et de ejuſdem clauſulæ intelligentia.

DISC. XXXIII.

Bonanien. penſionis.

An beneficiatus teneatur ad penſionem pro terminis decurſis tempore litis, qua poſſeſſione, ac fructibus caruit, ad rationem fructuum præſentium, & futurorum, ſive ob jus recuperandi fructus decurſos a collitigante.

Et an ex fructibus deducere prius poſſit expenſas litis, quæ ſint penſione potiores.

DISC. XXXIV.

Imolen. penſionis.

De moneta, in qua ſolvi debeat penſio, in cujus cedat commodum, vel incommodum augmenti, vel decrementi, ſeu alterius alterationis contingentis inter reſervationem, & tempus ſolutionis; Et an diuturna ſolutio in alia ſpecie monetæ inducat præſcriptionem, ſeu neceſſitatem, ut ita in futurum penſio ſolvi debeat, quamvis in diverſa ſpecie reſervata eſſet.

DISC. XXXV.

Mediolanen. penſionis, ſeu moneta.

De eadem materia monetæ, in qua ſolvenda eſt penſio, an & quando deferri debeat obſervantiæ, quæ diverſa ſit a reſervatione, & de diverſis ſpeciebus ſcutorum, vel ducatorum auri, vel argenti.

DISC. XXXVI.

Calaritana penſionis.

De eadem materia monetæ, in qua ſolvenda ſit penſio, & an concordia deſuper inita cum uno Titulari allegari poſſit per ſucceſſorem, & aliqua de judicio poſſeſſorio in jure exigendi penſionem.

DISC. XXXVII.

Rhegginen. penſionis.

De pluribus concernentibus poſſeſſorium manutentionis in hac materia penſionum: Nempe, an poſſeſſio in exactione unius, vel plurium terminorum in parte ſuffragetur in toto; Et an in hoc judicio, ex parte penſionarii doceri debeat, necne de titulo reſervationis; Et de materia cumulationis poſſeſſorii, cum petitorio.

DISC. XXXVIII.

Reatina penſionis.

De penſione reſervata ſuper beneficio habente annexam curam animarum. An & quando perneceſſe continere debeat curæ mentionem, qua neglecta, actus corruat, necne.

DISC. XXXIX.

Averſana concurſus.

An mandatum datum per proviſum ab Ordinario ad capiendam novam proviſionem Apoſtolicam, & conſentiendum penſioni ad favorem perſonæ ab ipſo Ordinario deſtinatæ, admittat pœnitentiam, & ſit quandocumque revocabile.

DISC. XL.

Maſſanen. penſionis.

An, & quando Epiſcopus, ſeu alter inferior collator reſervare poſſit penſiones ſuper beneficiis liberæ collationis, quæ per ipſum providentur.

DISC. XLI.

Vintimilien. parochialis.

De eadem materia poteſtatis Ordinarii reſervandi penſionem; Et quatenus reſervatio non ſubſtineatur, An illa vitietur, vel potius vitiet proviſionem, quæ ſimoniaca dici valeat.

DISC. XLII.

Melevitana penſionis.

De facultate M. Magiſtri Hieroſolymitanæ Religionis reſervandi penſiones ſuper Commendis, vel Dignitatibus, & an milites non profeſſi eas obtinere, vel retinere valeant.

DISC. XLIII.

Aquilana penſionis.

An promotio ad Epiſcopatum Titularem in partibus infidelium ceſſare faciat penſionem; & quatenus hæc reſervata ſit ſuper beneficio curato, An hujus qualitatis mentio ſit neceſſaria in diſpenſatione, ſeu facultate illam retinendi in ſtatu alias incompatibili.

DISC. XLIV.

Cæſaraugustana penſionis.

De eadem materia indulti, ſeu diſpenſationis retinendi penſionem ſuper beneficio ſæculari in ſtatu incompatibili Regulari; Et an hæc diſpenſatio proſit litteris non expeditis, ac ſubſequuta morte Papæ; Et quatenus abſque litteris exactio fiat, an penſio amittatur.

DISC. XLV.

Majoricen. penſionis.

De eadem materia indulti, ſeu diſpenſationis, ſuper retentione penſionis, ſtatu conjugali non obſtante, an ſuffragetur pro bigamia vera, vel interpretativa.

DISC. XLVI.

Beneventana penſionis.

An, & quando penſio amittatur per militiam ſæcularem; Et de interpretatione indulti eam retinendi, militia non obſtante.

DISC. XLVII.

Cæſaraugustana penſionis.

An penſio amittatur, ſeu extinguatur ob officium Notariatus Judicis ſæcularis, vel per aliud ſæculare officium.

DISC. XLVIII.

Mediolanen. penſionis.

An feudum obtentum a Principe laico cauſet effectum militiæ ſuper privatione, vel extinctione penſionis; Et quid de ſimplici dignitate, ſeu Titulo, Ducis,

Mar-

Digitized by Google

Marchionis, vel Comitis; & incidenter de his titulis, eorumque introductione.

D I S C. XLIX.

Parentina penſionis.

An penſio amittatur propter bannum capitale ex cauſa homicidii cum publicatione bonorum.

D I S C. L.

Romana penſionis ſuper Canonicatu in Tranſtiberim.

An reſervatio novæ penſionis in locum antiquæ de conſenſu poſſeſſoris ceſſatæ, importet novam penſionem ex integro, vel potius antiquæ translationem, ad effectum inſpiciendi; An antiqua ſit juſtificanda, necne, & incidenter aliqua de clauſulis præjudicialibus impedientibus judicium ſuper impugnatione.

D I S C. LI.

Ferrarien. penſionis.

De eadem materia; An ſecunda penſio reſervata per Papam ad favorem unius prævia ceſſatione conſimilis antiquæ penſionis ad favorem alterius importet translationem, vel potius novam reſervationem, ad effectum Conſtitutionis 144. *Urbani VIII.* impedientis translationem penſionis alias translatæ ſine conſenſu Titularis; & de materia iſtius conſenſus, quando & quomodo intervenire debeat.

D I S C. LII.

Taurinen. penſionis.

De eadem materia; An reſervatio immediate facta per Papam conſimilis penſionis, quam poſſidebat alter, qui ejus ceſſationi conſenſum præbuit, importet translationem, vel potius novam reſervationem, ad effectum oneris juſtificandi valorem primæ penſionis.

D I S C. LIII.

Avenionen. penſionis.

An conſenſus Titularis ex Conſtitutione 144. *Urbani VIII.* requiſitus in translatione penſionis alias translatæ, probetur, ſeu præſumatur præſtitus, ex continuata plurium annorum ſolutione penſionis facta translatario.

D I S C. LIV.

Tudertina penſionis, & indulti.

De Conſtitutione 112. *Urbani VIII.* de non transferendis penſionibus ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardinales, Quando procedat; Et an dicatur penſio translata cadens ſub dicta Conſtitutione illa, quæ reſervatur abuſive, ſeu eventualiter poſt mortem alterius penſionarii.

D I S C. LV.

Cremonen. penſionis.

De Conſtitutione 20. *Urbani VIII.* prohibente translationem penſionis in parte excedente medietatem fructuum; Et quale tempus attendi debeat pro fructuum quantitate, ſeu valore regulando, Et cui ejuſdem valoris juſtificatio incumbat.

D I S C. LVI.

Florentina penſionis.

An in impetratione indulti de transferendo, ſive in ipſa translatione, intret regula *de viginti*, ſive de *infirmis reſignantibus*; Et aliqua de hujuſmodi indultorum moderatione.

D I S C. LVII.

Piſana, & Averſana translationis.

An translatio continens incertitudinem perſonarum, in quas facta ſit, vel ſummarum, aut Eccleſiarum dicatur invalida, necne.

D I S C. LVIII.

Panormitana translationis.

An in translatione requiratur, necne forma præciſa, ut prius antiqua penſio caſſetur, ac deinde altera reſervetur, ut in indulto diſponitur; Vel ſufficiat de conſenſu primi penſionarii reſervationem fieri ad favorem ſecundi, Et an in translationibus penſionum ſuper Eccleſiis de jurepatronatus, aliquid habeatur ſpeciale.

D I S C. LIX.

Ferrarien. penſionis.

An valeat translatio in articulo mortis facta per infirmum, etiam nutu, & ſignis ad interrogationem; Et an translatarius gaudeat transferentis anterioritata adverſus penſionarios poſteriores; incidenter de moderatione Conſtitutionis 144. *Urbani VIII.*

D I S C. LX.

Piſtorien. penſionis.

An indultum transferendi capiat penſiones alias translatas, & an conceſſum alicui familiæ vel generi perſonarum, exerceri poſſit cum extraneis, vel potius reſtrictum ſit ad illos de eadem familia, vel genere; Et e converſo, an transferri poſſit penſio in filios, vel attinentes.

D I S C. LXI.

Romana penſionis ſuper Canonicatu in Coſmedin.

An facultas transferendi competens Conclaviſtis ſuffragetur pro penſionibus reſervatis etiam ſuper diſtributionibus quotidianis abſque ſpeciali mentione; Et quatenus non: An translatio ſimpliciter facta ſubſtineatur ſuper fructibus certis, ad ratam eorum capacitatis, vel potius concurrat in totum.

D I S C. LXII.

Eugubina penſionis.

De eadem facultate Conclaviſtarum, ſeu dapiferi Conclavis transferendi penſiones. An ſuffragetur ſi penſionarius habens talem facultatem efficiatur bigamus; Et an eadem facultas ſuffragetur pro penſionibus reſervatis ſuper Eccleſiis Cathedralibus; Et quid de facultate competente militibus S. Stephani.

D I S C. LXIII.

Romana facultatis transferendi.

An Conſtitutio Urbani VIII. diſponens, ut ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardinales transferri non poſſint penſiones abſque ſpeciali mentione, procedat in illis Eccleſiis, quarum Cardinales non ſint amplius poſſeſſores, ſed eis dimiſſis, ſint reſervatarii fructus.

D I S C. LXIV.

Conimbricen. penſionis.

De invalida translatione penſionis ſub conditione mortis transferentis; Et quando mentio dictæ mortis faciat translationem conditionalem, & conſequenter invalidam.

D I S C. LXV.

Bononien. penſionis.

An in materia penſionis intret confidentia eodem modo, quo in beneficiis, & quando translatio dicatur confidentiata, itaut invalida remaneat, necne.

D I S C. LXVI.

Imolen. penſionis.

De eadem materia translationis confidentiariæ, vel ſimolatæ factæ in perſona unius capacis ad commodum alterius incapacis.

D I S C. LXVII.

Urbanien. penſionis.

An facultas transferendi ceſſet ob immutatum Eccleſiæ oneratæ ſtatum, quia ſcilicet de Collegiata fiat Cathedralis, & de proceſſu executivo competente translatario, & de præſumptione extinctionis reſultante a diuturno penſionarii ſilentio, vel negligentia in exigendo.

D I S C. LXVIII.

Albanen. penſionis.

An valeat translatio penſionis, cujus commoditas alteri ceſſa ſit in præjudicium ceſſionarii; & incidenter; An eadem penſio alteri ceſſa, per cedentem extingui poſſit.

D I S C. LXIX.

Melphicten. penſionis.

Ceſſata, ſeu extincta penſione, cujus commoditas alteri ceſſa erat, propter delictum cedentis, ex quo ſequuta eſt ejus mors per manus juſtitiæ; An ceſſionarius agat de evictione, vel ad damna, & intereſſe contra cedentem.

D I S C. LXX.

Romana ſeu &c.

An & quando ceſſio penſionis facta per eum, qui habebat in facultatibus eam transferendi, etiam per ſchedulam privatam, importet translationem, & ſic ceſſionem ipſius ſubſtantiæ penſionis, vel potius ceſſionem commoditatis, ad effectum inſpiciendi; per cujus mortem, cedentis, ſcilicet, vel ceſſionarii, penſio extingui, ſeu ceſſare debeat.

D I S C. LXXI.

Romana penſionis.

An terminus adjectus in reſervatione penſionis, ſuper expeditione litterarum, cum decreto annullativo gratiæ, poſſit prorogari per Cancellariæ Officiales; & quando adverſus nullitatem a dicto non implemento reſultantem, competat juſta excuſatio, necne.

DISC.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

D I S C. LXXII.

Anagnina penſionis.

Fidejubens, ſeu faciens cedulam ſuper ſolutione penſionis, intuitu, & contemplatione unius Titularis, an teneatur poſt iſtius ceſſum, vel deceſſum durante vita penſionarii, ad cujus favorem obligatio, vel cedula facta eſt.

D I S C. LXXIII.

Romana, ſeu &c. extinctionis penſionum.

An penſiones reſervatæ ſuper beneficiis Hiſpaniæ ad favorem Hiſpani fiduciarii vulgo nuncupati *teſta di ferro*, expirent per ejus mortem, vel potius per mortem eorum, ad quorum favorem reſervatæ ſunt; Et quatenus illæ poſt mortem dicti fiduciarii transferantur in alterum pariter fiduciarium, an durent cedulæ bancariæ, vel obligationes fidejuſſorum, necne.

D I S C. LXXIV.

Placentina regreſſus.

De regreſſu, an competat reſignanti in caſu, quo Titularis ex juſta cauſa culpoſæ malæ narrativæ valoris penſionem annullare velit, vel petat congruam in vim clauſulæ, *dummodo centum*.

D. I S C. LXXV.

Romana penſionis.

An penſio ceſſet per promotionem ad Cardinalatum; Et an indultum, poſt promotionem conceſſum retinendi incompatibilia, ſuffragetur pro facultate transferendi.

D. I S C. LXXVI.

Corduben. præſtimonii.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 15. An ſcilicet penſio, quæ ex cauſa reſignationis impoſita eſt ſuper Canonicatu, afficiat præbendam, vel aliud beneficium a reſignante poſſeſſum jure optionis ratione antianitatis.

D. I S C. LXXVII.

Avenionen. penſionis.

An penſio perpetua reſervata ad favorem alicujus Collegii, vel Domus Regularis, in fundatione, vel circa ejus initia pro ſubſtentatione, ceſſet, ſi tractu temporis congrua proviſio ſupervenerit.

Et quomodo penſionarii concurrere debeant in diminutione, ſeu contributum pro congrua Titularis; Ac etiam, an gratia concepta ſub certa conditione, evaneſcat ob mortem Papæ conditione pendente.

D I S C. LXXVIII.

Camerinen. translationis penſionis.

An facultas transferendi, quam ex indulto habebat penſionarius in ſtatu Clericali, retineatur ac duret, ob mutationem ſtatus conjugalis, per quem ob militiam Lauretanam penſio non ceſſet, quamvis eadem militia quoad facultatem transferendi non ſuffragetur.

D I S C. LXXIX.

Maſſanen. penſionis.

An penſio reſervata, Eccleſia adhuc vacante, propter factam fructuum recollectam per Cameram, cum præfinitione terminorum, in quorum primo, nulli fructus percipi potuerunt, dictus terminus tanquam anticipatus ſolvi debeat per ipſam Cameram ex fructibus, ut ſupra de tempore reſervationis jam perceptis.

D I S C. LXXX.

Eadem Comen. penſionis.

De eadem materia ſecundæ reſervationis penſionis invalidæ ob non factam mentionem primæ, quando procedat; & incidenter de extinctione, ſeu ceſſatione penſionis mediante pecunia an fieri poſſit, necne ſine Beneplacito Apoſtolico; Et quatenus fieri non poſſit, an penſio ſubſiſtat, ac durare dicatur, adeout obſtet reſervationi alterius penſionis ob ejus mentionem non factam.

EX SUPPLEMENTO.

D I S C. LXXXI.

Conimbricen. penſionis.

An illa ſuſpenſio, quam ex decretis Concilii Tridentini incurrunt male ordinati a non proprio Epiſcopo, inhabilitet ad obtinendum beneficia, & penſiones Eccleſiaſticas: Et an iſto caſu beneficia, & penſiones vacent.

Et incidenter de poteſtate Abbatum, aliorumque Prælatorum inferiorum conferendi primam tonſuram, & ordines minores, quando, & quomodo illa ſortet.

D I S C. LXXXII.

Cremonen. penſionis.

An reſervatio penſionis eventualis pro perſona nominanda per Papam, qui eam reſervavit, evaneſcat per ejuſdem Papæ mortem nulla facta nominatione, vel potius fieri poſſit per ſucceſſorem; De probatione Clericatus pro capacitate penſionis, & an ille requiratur de tempore reſervationis penſionis, vel ſufficiat adeſſe de tempore nominationis.

D I S C. LXXXIII.

Romana penſionis.

An facultas, vel diſpenſatio conceſſa ad retinendum penſiones, ſuffragetur ad eas aſſequendas ex translatione; Et in ſpecie de facultatibus Militum Lauretanorum.

D I S C. LXXXIV.

Meſſanen. ſeu nullius penſionis.

An penſio corruat ob non adimpletum ſolitum decretum veræ, & integræ ſolutionis omnium terminorum, & quando ſolutiones, quæ juſtificentur, ſufficiant.

D I S C. LXXXV.

Romanæ penſionis.

An regreſſus, juxta novam formulam reſervatus ad favorem penſionarii reſignantis, competat pro illo augmento penſionis, quod ex cauſa tranſactionis factum eſt, ex intervallo poſt reſignationem.

D I S C. LXXXVI.

Parentina penſionis.

An titulares teneantur ad ſolutionem termini maturati antequam ipſe poſſeſſionem obtinerent, ſi recollectam illius anni fecit.

D I S C. LXXXVII.

Parentina penſionis.

Quando penſionarius teneatur docere de diligentia, ut agere poſſit contra ſucceſſorem.

D I S C. LXXXVIII.

Maſſana penſionis.

An camera teneatur ad ſolutionem penſionis reſervatæ, Sede vacante, & quando.

D. I S C. LXXXIX.

Melevitana penſionis.

De penſionibus, quæ auctoritate M. Magiſtri reſervantur ſuper Commendis, & Dignitatibus Hieroſolymitanæ Religionis, ut non valeant, non facta mentione antiquorum, & quando excedant quintam partem fructuum; Et de incapacitate profeſſorum hujus Religionis obtinendi Commendas, Dignitates, beneficia, & Penſiones, quando ſint debitores theſauri, an procedat, quando eis conceſſa fuerit dilatio ad ſolvendum debitum, iſta pendente.

D. I S C. XC.

Firmana penſionis.

An decretum apponi ſolitum in reſervatione penſionis voluntariæ, beneficio pleno ſuper integra ſolutione, impediat proceſſum executivum competentem in vim conſenſus, & obligationis Titularis ex eo, quod non doceatur adimpletum, Vel potius iſta dicenda ſit exceptio petitorii, & de ejuſdem decreti juſtificatione.

D I S C. XCI.

Pampilonen. penſionis.

An mala expreſſio valoris vitiet reſervationem penſionis, & cujus damno cedat ejus ſuperventa diminutio.

De clauſula dummodo centum, de qua moneta intelligi debeat.

Et an, & quæ diſtributiones, & fructus incerti veniant in valore, vel reſpective in congrua Rectoris Eccleſiæ Parochialis.

D. I S C. XCII.

Melevitana penſionis.

An & quando valeant, necne reſervationes penſionum ſuper Commendis, & Dignitatibus Religionis Hieroſolymitanæ.

D. I S C. XCIII.

Majoricen. penſionis.

De annullatione penſionis ex mala expreſſione valoris.

C I S C. XCIV.

Arelaten. penſionis.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 31. An penſionarius teneatur præſtare cautionem pro aſſecuratione judicii, & reſtitutione penſionum exactarum ex privilegio judicii poſſeſſorii, ſeu litterarum Apoſtolicarum in caſu ſuccumbentiæ in petitorio; Et de exceptione invaliditatis penſionis reſervatæ ſuper beneficio de regio jurepatronatus abſque patroni conſenſu, & quando de iſto conſtare dicatur.

INDEX CAUSARUM,

Hoc titulo de Penſionibus Eccleſiaſticis ordine alphabetico per Diœceſes diſpoſitus.

A

ALbanen. penſionis, diſc. 68.
Aletien. congruæ, diſc. 18.
Anagnina penſionis, diſc. 72.
Anglonen. contributi, diſc. 25.
Aquilana penſionis, diſc. 43.
Arelaten. penſionis, diſc. 94.
Ariminen. penſionis, diſc. 9.
Avenionen. penſionis, diſc. 53.
  Eadem, diſc. 77.
Averſana conſenſus, diſc. 39.
  Eadem repartitionis, diſc. 28.
  Eadem, vid. Piſana.

B

Beneventana penſionis, diſc. 2.
  Eadem penſionis, diſc. 46.
Bononien. penſionis, diſc. 33.
  Eadem penſionum, diſc. 65.
Bracharen. penſionis, diſc. 32.

C

Calatitana penſionis, diſc. 36.
Camerinen. translationis, diſc. 78.
Cæſaraugustana penſionis, diſc. 44.
  Eadem penſionis, diſc. 47.
Comen. penſionis, diſc. 5.
  Eadem penſionis, diſc. 80.
Conimbricen. diſc. 31.
  Eadem penſionis, diſc. 74.
Conimbricen. penſionis, diſc. 81.
Corduben. præſtimonii, diſc. 76.
Cremonen. penſionis, diſc. 82.
Cremonen. penſionis, diſc. 55.

E

Eugubina penſionis, diſc. 62.

F

Ferrarien. penſionis, diſc. 51.
  Eadem penſionis, diſc. 59.
  Eadem penſionum, diſc. 27.
Firmana penſionis, diſc. 90.
Florentina penſionis, diſc. 56.

I

Imolen. penſionis, diſc. 34.
  Eadem penſionis, diſc. 66.

L

Luccana penſionis, diſc. 8.

M

Majoricen. Decanatus, diſc. 13.
  Eadem penſionis, diſc. 45.
Majoricen. penſionis, diſc. 93.
Maſſana penſionis, diſc. 88.
Maſſana penſionis, diſc. 79.
Mediolanen. contributi, diſc. 26.
  Eadem penſionis, diſc. 15.
  Eadem penſionis, diſc. 11.
  Eadem penſionis, diſc. 35.
  Eadem penſionis, diſc. 48.
Melevitana penſionis, diſc. 42.
Melevitana penſionis, diſc. 89.
  Penſionis, diſc. 92.
Melphien. concurſus, diſc. 19.
Melphicten. penſionis, diſc. 69.
Meſſanen. penſionis, diſc. 40.
Meſſanen. penſionis, diſc. 84.

N

Neapolitana, vid. Tuden.
Neritonen. penſionis, diſc. 24.
Nucerina penſionis, diſc. 10.

P

Panormitana penſionis, diſc. 4.
  Eadem translationis, diſc. 58.
Pampilonen. penſionis, diſc. 91.
Parentina penſionis, diſc. 86.
Parentina penſionis, diſc. 87.
Parmen. penſionis, diſc. 12.
  Eadem penſionis, diſc. 29.
Pennen. & Adrien. congruæ, diſc. 17.
Peruſina penſionis, diſc. 49.
Piſana, & Averſana translationis, diſc. 57.
Piſtorien. penſionis, diſc. 60.
Placentina regreſſus, diſc. 74.

R

Ravennaten. penſionis, diſc. 1.
Reatina penſionis, diſc. 38.
Rhegginen. penſionis, diſc. 37.
Romana contributi, diſc. 23.
  Eadem extinctionis penſionis, diſc. 22.
  Eadem extinctionis penſionum, diſc. 73.
  Eadem facultatis transferendi, diſc. 63.
  Eadem, ſeu Hiſpaniarum nominationis ad penſiones, diſc. 20.
  Eadem penſionis, diſc. 6.
  Eadem penſionis, diſc. 50.
  Eadem penſionis, diſc. 61.
Romana penſionis, diſc. 83.
  Penſionis, diſc. 85.
  Eadem penſionis, diſc. 71.
  Eadem penſionis, diſc. 75.
  Eadem, ſeu &c. diſc. 70.
  Eadem reductionis penſionis, diſc. 21.

S

Sancti Severi congruæ, diſc. 16.
Sypontina penſionis, diſc. 3.

T

Taurinen. penſionis, diſc. 52.
Tuden. & Neapolitana penſionis, diſcurſ. 14.
Tudertina penſionis, diſc. 54.
Turritana penſionis, diſc. 30.

V

Vintimilien. Parochialis, diſcurſus 41.
Viterbien. penſionis, diſc. 7.
Urbanien. penſionis, diſc. 67.

JO:

Digitized by Google

JO: BAPTISTÆ CARD. DE LUCA

Libri Decimitertii Pars Prima.

DE JUREPATRONATUS.

CÆSARAUGUSTANA CANONICATUS, PRO REGE CATHOLICO, ET DIDACO, ET HIERONYMO SALA, CUM JOSEPHO MARTINEZ.

Caſus diſputatus in Rota, ſed non decifus, ac terminatus cum temperamento, ut infra.

An Beneficia de Regio Patronatu differant ab aliis de Jurepatronatus etiam laicali privatorum, ſeu potentium, tam circa devolutionem ob præſentationem in tempore non factam, quam circa diſpoſitionem textus *in cap. 1. & 2. ut lite pendent. in ſexto*, ſuper Beneficio litigioſo; Et quando incipiat currere terminus datus patronis laicis ad præſentandum, an ſcilicet a die vacationis, vel potius a die habitæ notitiæ.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Reſolutio ac exitus cauſæ.*
3 *De punctis, ſeu inſpectionibus cauſæ.*
4 *Quod tempus datum ad præſentandum currat a die vacationis.*
5 *Contrarium verius, ut nonniſi a die notitiæ.*
6 *In jurepatronatus Regio non currit tempus, & de ratione.*
7 *Quid ubi certus terminus ſtatutus eſt a Papa id ſciente.*
8 *Ordinario currit tempus ad conferendum a die vacationis, & de ratione.*
9 *Quando non currat tempus etiam ubi alias currere deberet.*
10 *Quæ habentur de beneficio litigioſo, procedunt etiam in beneficiis de jurepatronatus.*
11 *Etiamſi agatur de jurepatronatus Regio.*
12 *Ceſſat ex contraria conſuetudine.*
13 *Item ubi ipſe unicus collitigans ſuperſtes præſentatur.*
14 *Declaratur* deciſio Creſcentii, *quæ loquitur etiam contra collitigantem præſentatum.*
15 *Non procedit item concluſio de qua numero 10. ubi Patrono nulla culpa imputari poteſt, & quæ ſit ratio concluſionis.*
16 *De abſurdo quod alias reſultaret, ſi ceſſante culpa procederet dicta concluſio.*
17 *Ceſſat item concluſio quando lis eſt finita.*
18 *Quando dicatur lis finita.*

D I S C. I.

RΕtenta facti ſerie, de qua in hac eadem cauſa *ſub tit. de Beneficiis diſc. 23.* ſequuta de menſe Augu-
ſti in captivitate, morte Gregorii Alaveti proviſi Apo-
ſtolici, qui tres ſententias Rotales imo quatuor, ac re-
ſolutionem in quinta inſtantia ſuper earundem ſenten-
tiarum executione obtinuerat, Joſeph Martinez, dictum
Canonicatum ita vacantem, impetravit a Sede Apoſto-
lica, cum ſubrogatione ad jus defuncti, expeditiſque
litteris, ac præſentatis in Rota coram Taja ſubrogato
in locum *Zaratæ* (coram quo ad favorem dicti Gre-
gorii prodierat ultima reſolutio ſuper ulteriori dicta-
rum ſententiarum executione) Joſepho ſolum infor-
mante, *ſub die 31. Maii* 1659. prodiit reſolutio ſu-
per dictarum litterarum juſtificatione, & Canonicatus
adjudicatione ſibi facienda; Cum autem per Bullam ſe-
cularizationis hujus Eccleſiæ, in diſtributione menſium
ſuper jure conferendi Dignitates, Canonicatus, & Be-
neficia inter Sedem Apoſtolicam, Regem Catholicum
Patronum, ac Epiſcopum, & Capitulum reſpective,
inter menſes Regi aſſignatos, eſſet ille Auguſti, in
quo præſens vacatio contigit; Hinc proinde Regii Mi-
niſtri, judicantes id præjudicare poſſe juribus Regis,
curarunt admitti ad cauſam, qua repropoſita *ſub die*
25. Februarii 1560. coram eodem Taja, nulla capta 2
fuit reſolutio, neque ulteriorem progreſſum cauſa ha-
buit, ob quoddam prudentiale temperamentum, per
quod jus Regis bene præſervatum remanſit, quoniam
uno ex collitigantibus alteram proviſionem obtinente,
ſuperſtes præſentationem a Rege obtinuit, ejuſque vi-
gore profeſſus eſt Canonicatum obtinere, vel retinere.

In hac igitur diſputatione, ſcribens in cauſa pro ju-
ribus Regis tanquam ejus Advocatus in officium, ita
per indirectum aſſiſtebam illi proviſo Apoſtolico, con-
tra quem in dicta alia cauſa ſatis acriter ſcripſeram pro
Alayeto proviſo Apoſtolico, hujuſque diſputationis duo
erant puncti; Primo ſcilicet, an ob lapſum termini octo 3
menſium in eadem Bulla ſæcularizationis ſtatuti ob præ-
ſentandum, factus eſſet locus devolutioni; Et ſecun-
do, cum ageretur de beneficio litigioſo, an ceſſaret pro
hac vice jus vel facultas præſentandi, juxta terminos
textus *in cap. 1. & 2. ut lite pendente in 6.*

Quatenus pertinet ad primum, dicebam etiam cum
ſenſu veritatis, (quem habebat etiam Rota,) devo-
lutioni nullatenus locum eſſe; Licet enim Lambertin.
Mandoſ. Flores de Mena, & alii relati per Garz. *p.*
10. c. 2. n. 34 in princ. freti auctoritate Rotæ *dec.* 4
1. de jurepatr. in antiquis, credant terminum a jure
communi, vel particulari aſſignatum patronis ad præ-
ſentandum, currere a die vacationis; Contrarium ta-
men eſt verius, ac in foro receptum, ut ſcilicet ter-
minus non currat, niſi a die notitiæ veræ, non au-
tem præſumptæ, vel interpretativæ, ut recedendo

a dicta antiqua deciſione, pluries firmavit Rot. *præſertim dec. 411 part. 1. diverſ.* quæ reputatur in materia magiſtralis, & apud Caputaq. *dec.* 248. *num. 1. part. 3.* apud Burat. *dec.* 18. & 459. cum aliis per Garz. *eodem num.* 34. Lott. *lib. 2. quæſt. 6. num. 23. cum ſeq.* plene Adden. *ad dec. 21. num. 16. cum ſeq. part. 3. rec.* unde cum de hujuſmodi notitia non doceretur, ita ceſſabat motivum, quamvis ageretur de jurepatronatus privato.

5 Fortius vero, dum agebatur de Jurepatronatus Regio, in quo (data etiam ſcientia) non currit terminus, ut
6 poſt Gabedum *de jurepatr. cap. 28. num. 7. & 8.* de recepta praxi Regum Hiſpaniæ teſtatur Garzia *d. par. 10. cap. 2. eodem num. 34. in fin.* aſſignata ratione, quod ob magnas occupationes, ac negotiorum molem, Rex in propoſito excuſandus eſt, & refert etiam Barboſ. *de Epiſc. alleg. 72. num. 137. in fin.* Atque docet quotidiana praxis in præſentationibus, ſeu nominationibus ad Epiſcopatus, aliaſque Prælaturas, in quibus notitia vacationis ſolet eſſe celer ac certa, ob concurſum prætendentium, ac officialium certiorationes tamquam de re gravi, quoniam in nominationibus proceditur quandoque lente, etiam per annos, ut temporum qualitas aliæque circumſtantiæ exigunt.

Eſt bene verum, quod aliquam difficultatem facere videbatur eadem Bulla ſæcularizationis præſcribens certum
7 terminum octo menſium; Cum enim Pontifici Clementi VIII. qui iſtam Eccleſiam ſæcularizavit, atque hujuſmodi menſium diſtributionem fecit, recte innoteſceret hæc Regia prærogativa, Tum quia ipſe, inſpecta ejus perſonali qualitate, utpote prius in Curia Advocatus, deinde Rotæ Auditor, ac Nuncius Hiſpaniarum, theorice, & practice id recte callebat; Tum etiam ex pluries inſinuata propoſitione *ſub tit. de Beneficiis, & alibi*, quod in iis, quæ juris ſunt, ob aſſiſtentiam peritiſſimorum Officialium, in Pontifice non datur ignorantia, ſed præſupponenda eſt ſcientia, & tamen dictum terminum præfinivit, ita ob hujuſmodi præeminentiam duplicando terminum a jure communi aſſignatum patronis laicis privatis; Sed opus non fuit hujuſmodi inſpectionem aſſumere, ob omnino ceſſantem rationem, ob quam forte
8 Pontifex dicti termini præfinitionem facere voluit, quod ſcilicet ob conſpicuam iſtorum Canonicatuum qualitatem, & numerum concurrentium, veriſimilemque miniſtrorum certiorationem tanquam de re gravi, notitia præſupponenda ſit certa, eo modo quo de jure præſupponitur in Epiſcopo, ſeu Ordinario notitia vacationis beneficiorum in ejus diœceſi: ex deductis per Barboſ. *de Epiſc. part. 3. alleg. 58. num. 6.*

9 Omnes etenim iſtæ conſiderationes in hac facti ſpecie ceſſabant, dum agebatur de morte ſequuta in captivitate apud barbaros infideles, adeout quamvis ageretur de Jurepatronatus privatorum, lapſus termini intrare non poſſet, quoniam punctus non eſt, an ille laberetur, ſed an inciperet, ſtante dicta recepta opinione, ut requiratur notitia, eatenus præſumenda, quatenus urgent rationes, & veriſimilitudines, de quibus ſupra, ideoque ex hac circumſtantia vere ceſſabat omnis difficultas.

Major igitur ac pene tota dubitandi ratio cadebat in altero motivo, quod ageretur de beneficio litigioſo, juxta diſpoſitionem textus *in cap. 1. & 2. ut lite pendente in 6.* quam non ſolum per extenſionem, ſed etiam per intentionem, ſeu comprehenſionem, receptum eſt procedere etiam in beneficiis de jurepatronatus laicali, quaſi quod eadem ratio, quæ cadit in electione, de qua textus loquitur, congruat etiam præſentationi, *juxta conſ. 1. Calderini, ut lite pendente, & allegat.* 22. Lapi. quicquid plene in contrarium diſcurrat Covarr. *practicar. quæſt. cap. 36. num. 7.* eſt in Rota, & Curia receptum, ut per Caſſad. *dec. 3. ut lite pendente*, Creſcent. *dec. 8. de jurepatr.* apud Cavaler *dec.* 280. & 333. *utrobique in principio*, apud Celſum *deciſ. 364. num. 3.* & habetur plenius deductum *ſub tit. de jurepatr. in Compoſtellana parochialis, diſcurſ.* 43. ac
10 etiam *ſub tit. de benefic. diſcurſ.* 92. ubi generaliter de materia beneficii litigioſi, cum ampliationibus, & reſtrictionibus, ac aliis ad materiam pertinentibus.

Et in ſpecie, ut dictorum jurium diſpoſitio procedat etiam in Jurepatronatus Regio, non obſtante quod iſtud
11 in pluribus ab illo privatorum differat, ac ſit privilegiatum, ex iis quæ habentur infra *diſc. ſequenti*, ac *diſc.* 65. ubi generaliter habetur de materia revocationis, vel derogationis, ſeu alterius provisionis & in *dict. deciſ.* 3. Caſſad. *ut lite pend. & d. deciſ.* 8. Creſcent. *de jurepatr.*

Pro iſta difficultate tollenda plures adducebam reſponſiones, ſuper quarum tamen ſubſiſtentia maturum judicium efformari non potuit, utpote in unica diſputatione, in qua ſcribentes in contrarium, juxta ſtylum dabant ſolum deciſionem procedentem cum dicta regula generali, non deſcendendo ad hæc ſpecialia, ideoque defuit occaſio.

Prima igitur reſponſio erat, quod dicta regula ceſſat ex contraria conſuetudine, ex deductis per Lancellot. *de attentatis in præfat. part. 1. cap. 4. n. 696. cum ſeq.* & admittitur per Rotam *in Zamorem. beneficii* coram Platto, quæ in materia regulæ ſatis circumfertur *impreſſ.* apud Marcheſan. *tom. 1. fol.* 452. iſtaque conſuetudo per miniſtros Regios præſupponebatur certa, unde quando cauſa cum dicto prudentiali temperamento finem non recepiſſet, eram in ſenſu, quod peteretur remiſſoria ad effectum illam probandi.

Altera erat reſponſio, ſatis quidem probabilis, quod dictorum Canonum diſpoſitio illam habet rationem, ſeu 12
finem, ut non detur novus collitigans, neque lites perpetuentur, & ſic ad favorem collitigantis ſuperſtes, contra quem id retorqueri non debet ex vulgari regula, *quod favore, &c.* ac propterea ubi ipſe collitigans ſuperſtes præſentatur, qui ſit unicus, ceſſat regula, cum difficultas cadat, quando ſunt plures, ut cæteris relatis, Rocch. *de jurepatr. verbo honorificum, quæſt.* 23. *n. 53. in fine*, Lancellott. *dict. part. 2. cap. 4. num.* 688. Barboſ. *d. allegat. 72. num.* 162. Merlin. dec. 443. *num.* 3. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 942. *num.* 8. & habetur etiam deductum *d. diſc. 92. de beneficiis*, ubi generaliter agitur de hac materia beneficii litigioſi.

Et quamvis in *d. deciſ.* 8. Creſcent. *de jurepatr.* agatur de conſimili proviſione contra collitigantem, atta- 13
men, ut ex ejuſdem deciſionis contextu patet, iſta concluſio, ſeu dicta regulæ limitatio potius admittitur, ſeu præſupponitur, evitatur tamen applicatio ob alios defectus, quos ſuperſtes patiebatur, atque limitatio non fuit formiter examinata.

Tertia erat reſponſio, quod dicta regula, vere, & proprie procedit, ubi lis eſt inter plures electos, vel ad 14
inſtar, inter plures præſentatos, inter quos introducta ſit lis, quaſi, quod ipſis eligentibus, ſeu patronis imputandum ſit, cur non fuerint concordes in præſentando, atque ſic occaſionem dederint liti ex eorum culpa originatæ, unde merito hanc pœnam luere debent, ut cæteris relatis Barb. *d. alleg. 72. num.* 162. ſecus autem ubi nulla culpa imputari poteſt patrono, ſed lis provenit ex alio accidenti; tunc enim juſtum non eſt, ut patronus innocens, alienæ culpæ pœnas luat, ut advertit Rota *in Bergomen. Cappellaniæ 19. Junii* 1579. coram Bubalo, quam allegatam per Barb *ubi ſup.* utpote non impreſſam in hac diſputatione dabam manu-
ſcriptam, & advertitur etiam *in dict. diſc. 92. ſub tit.* 15
de beneficiis, ubi alia ponderatur ratio, quod in facultate Ordinarii eſſet ita providere beneficia de jurepatronatus, ut exorta lite inter hujuſmodi proviſos, & præſentatos, impeditum remaneat jus patronorum.

Quarta demum erat reſponſio, quod eadem Regula
utpote innixa dictæ rationi non perpetuandi, vel proro- 16
gandi lites, ceſſet ubi lis eſt finita, *juxta gloſ. in eodem cap.* 1. aliis per Lancell. *d. p. 2. cap. 4. in præfat. n. 699. & part. 1. cap. 3. n.* 128. atque (licet dubitative) admitti videtur apud Celſum *dec. 364. num. 4. & 5.*

Lis autem dici poterat finita, ubi adeſt res judicata, 17
dum non ſolum aderant tres conformes Rotales, præviis tot deciſionibus, ſed etiam quarta ſuper earum executione, & alia conformis reſolutio in ulteriori inſtantia, ut ſupra, ſuper ulteriori executione, adeout collitiganti recte congruere viderentur ea, quæ ex Caſſad *dec. 7. de dolo, & aliis* habentur *in Segobricen. Canonicatus, ſub tit. de Beneficiis, diſc.* 50. ubi de calumnioſo litigante.

Ubi etiam ſingulæ hujuſmodi reſponſiones difficultates pati poſſent, attamen dicebam, etiam cum aliquo ſenſu veritatis, quod ita ſimul junctæ, una alteram coadjuvando, remanerent ſolidæ, ac probabiles.

S U M M A R I U M.

1 *Quando incipiat currere terminus ad præſentandum.*
2 *De Jurepatronatus Regio,*

AN

ANNOT. AD DISC. I.

QUando incipiat currere terminus datus Patronis ad præſentandum, habetur infra, *diſc. generali* 64. & aliqua inſinuantur in ſupplemento *hoc tit. diſc.* 93. occaſione agendi de puncto, an devolutio ob præſentationem non factam in tempore impediatur ob legem fundationis.

Et de Jurepatronatus Regio habetur alibi actum *hoc eod. tit. præſertim diſc. ſeq.* 32. 64. 65. *&* 66. *& ſub tit. de Penſion. diſc.* 58. *&* 94. *in eod. tit.*

MASSANEN: JURISPATRONATUS, PRO PRINCIPE PLUMBINI CUM EPISCOPO.

Diſcurſus in congreſſu.

An juſpatronatus ex privilegio, ſeu alias poſſeſſum per Baronem, ſeu feudatarium, devoluto feudo ceſſet, vel potius tranſeat ad Dominum. Et quatenus tranſeat, an aſſumat naturam, & prærogativas juriſpatronatus Imperialis, vel Regii, quamvis feudum denuo concedatur, itaut non ſubjaceat reſervationibus.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Beneficia præſumuntur libera, & ſervitus juriſpatronatus non præſumitur.*
3 *Quando privilegium conceſſum alicui feudatario ſit perſonale potius, quam dignitatis, vel feudi.*
4 *In ſpecie de conceſſione juriſpatronatus, ut præſumatur perſonalis.*
5 *De circumſtantiis dictam præſumptionem corroborantibus.*
6 *Juſpatronatus ex nudo privilegio cadit ſub revocatoriis Hadriani, & Concilii Trident.*
7 *Sed non cadit illud, quod habeat admixtam cauſam onerosam.*
8 *Si veru cauſa onerosa non præponderat, cadit ſub reſervationibus.*
9 *De devolutione feudi Plumbini remiſſive.*
10 *Quando aſſertio Papæ in privilegio, vel aliis literis probet, ita, & taliter, quod ſubjaceat derogationibus, vel reſervationibus.*
11 *De diſtinctione circa Papæ narrativam, ſeu diſpoſitionem.*
12 *De materia privilegii, quando ſit reale, & quando perſonale.*
13 *An prærogativæ, & tituli competentes feudatario tranſeant cum feudo ad ſucceſſorem.*
14 *Proviſiones Apoſtolicæ ex cauſa reſignationis non alterant ſtatum.*
15 *Quod geſta vacante feudo non præjudicent.*
16 *De diſtinctione inter obſervantiam interpretativam, & præſcriptivam.*
17 *De exceptuatione juriſpatronatus Regii in Concilio Tridentino.*
18 *Juripatronatus Regio non ſolet derogari.*
19 *Quod dicta exceptuatio conveniat etiam Ducibus & Marchionibus.*
20 *Contrarium verius, ſeu quando id procedat.*
21 *De eodem, & quod non procedat in illis Dominis, qui non ſint Principes ſupremi.*
22 *An juſpatronatus, quod prius eſt potentis, ſi tranſitum fecit ad privatum, efficiatur privatum.*
23 *Quando efficiatur privatum, & an cadat ſub Concilio.*
24 *In feudo, vel Civitate addita Regno an intret jus Regni.*
25 *Quando Rex, vel ſupremus Princeps conſideretur tanquam Dux, vel Baro.*
26 *An qualitas impreſſa juripatronatus Regio tranſeat ad feudatarium.*
27 *Quomodo iſtæ quæſtiones decidendæ ſint;*

DISC. II.

1 PRincipes Plumbini pro tempore, juxta illam ſeriem, ac originem, de qua habetur *ſub tit. de feudis diſc.* 54. fuerunt in poſſeſſione præſentandi ad omnia beneficia Eccleſiaſtica in eo ſtatu exiſtentia, obtento etiam deſuper Apoſtolico privilegio *Leonis X.* Sequuta vero hujus Status devolutione ad Imperatorem, qui inveſtivit Regem Catholicum ſub lege ſubinfeudandi juxta deducta *dict. diſc.* 54. hoc intermedio tempore, quo ſub Imperatoris, vel Regiis miniſtris fuit, iſtud jus neglectum aliqualiter fuit; Unde propterea Sedes Apoſtolica in caſu reſervationis, vel affectionis, ac Epiſcopus his ceſſantibus, de dictis beneficiis tamquam liberæ collationis providere conſueverunt; Cumque Princeps Nicolaus Ludoviſius ſubinfeudatus dictum jus præſentandi reaſſumere vellet, ſe oppoſuit Epiſcopus, introductaque lite cor. Nuncio Apoſtolico Florentiæ, in poſſeſſorio pro Epiſcopo judicatum fuit, atque per appellationem commiſſa cauſa in Rota, ubi pendet indeciſa; Quia vero contingentibus caſibus vacationum, aliqua inconvenientia ex hac lite oriebantur, hinc aſſumptus fuit a me alicujus honeſtæ concordiæ tractatus cum Epiſcopo, atque ad hunc effectum communicatis ex parte dicti Epiſcopi ſuorum ſapientium informationibus, vel Reſponſis, deſuper pro examine jurium Principatus, dictique tractatus directione habitus fuit juxta laudabilem ſtylum, congreſſus.

Scribentes autem pro Epiſcopo, ac etiam aliqui peritiſſimi beneficialiſtæ Datariæ officiales ei adhærentes, plura dicebant; Primo, quod de hujuſmodi privilegio Apoſtolico non conſtaret, cum non exhiberetur, atque hoc ſufficeret, & regula pro libertate facit, ac ſervitutem excludit, in dubio non præſumendam, ideoque receptum principium eſt, quod omnia beneficia præſumuntur libera; ſervilis autem qualitas reſultans ex
Jurepatronatus, utpote non præſumenda, plene, & 2
concludenter probanda eſt per allegantem, alias fundata remanet intentio Ordinarii, vel alterius collatoris tamquam de libero, Mantic. *dec.* 358 *num.* 3. *deciſ.* 102. *num.* 6. *& deciſ.* 143. *num.* 25. *&* 26. poſt Vivian. *de jurepatr.*

Secundo quod iſtud eſſet privilegium perſonale conceſſum Jacobo, ejuſque ſucceſſoribus, ac propterea non tranſitorium ad extraneos ſucceſſores feudi, deducendo ea quæ habentur apud Boſſ. de Principe, *n.* 343. *& ſeq.* & Apont. *de poteſtat. Proregis, tit. de Diverſ. Provij.* §. 1. *n.* 40. de privilegiis conceſſis per Leonem X. Franciſco I. Gallor. Regi, tunc poſſeſſori Status Mediolani.

Et magis in ſpecie, ut conceſſio Juriſpatronatus facta per nomen proprium poſſeſſori alicujus caſtri, vel loci, cenſeatur potius perſonalis quam realis ob favorem Eccle-
ſiæ ita ſperantis libertatem reſultantem ab extinctione 3
illius generis, quæ ſpes alias deſperata eſt, ubi agitur de conceſſione reali ad quoſcumque tranſitoria, Lotter *l.* 2 *quæſt.* 9. *numer.* 55. & pluries dixit Rota, præſertim *in Gueſnen. juriſpatronatus* 27. *Jan.* 1648. cor. Ghiſlerio.

Iſtamque juris præſumptionem fortius comprobari dicebant ex triplici facti circumſtantia; Primo ſcilicet
quod conceſſio non eſſet facta ſub nomine dignitatis, 4
vel dominii, ſed principaliter directa perſonæ, ut advertitur apud Mantic. *dec.* 164. *nu.* 2. Secundo, quod ille cui appellativo nomine conceſſio facta fuit, haberet conjunctionem ſanguinis cum Pontifice concedente; Et tertio ob contrariam obſervantiam, ita id interpretantem, dum ſequutis aliquibus vacationibus poſt extinctam dicti Jacobi lineam, ac feudi devolutionem, beneficia pacifice collata fuerunt tamquam libera cum ſequuto effectu, quinimo dicebant adeſſe plures alias Apoſtolicas proviſiones antecedentes, abſque aliqua juriſpatronatus mentione.

Tertio, quod in omnem eventum, cum ageretur de 5
jurepatronatus ex nudo privilegio, nullam habente admixtam cauſam onerosam, illud cadebat ſub Conſtitut. revocatoria Adriani VI. (non poterat enim cadere ſub illa Innocent. VIII. cum conceſſio eſſet poſterior.), ac etiam ſub revocatione Concilii Tridentini, ex deductis per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 18. *cum ſeqq.* Garz. *de Benef. part.* 5. *cap.* 9. *numer.* 115. *& ſequent.* Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 13. *cum. ſequent.* Adden. ad Gregor. *deciſ.* 307. Rota *dec.* 58. *&* 88. *part.* 1. *recent. dec.* 630.
part. 4. *tom.* 3. apud Celſum *deciſ.* 239. *&* 273. *& ſæ-* 6
pius, præſertim in deciſionibus editis *in Lucana Prioratus*, de qua *infra*, *diſc.* 10.

Et demum, quod ubi dici poſſet quod iſta conceſſio non eſſet ex mera gratia, & privilegio, ſed haberet admixtam partem juſtitiæ, ratione cauſæ onerosæ, quo caſu non cadit ſub dictis revocatoriis, ex deductis per Adden. ad Gre-
gor. *d. dec.* 397. Seraph. *dec* 499. *&* 518. Garz. *d. part* 5. 7
cap. 9. *num.* 120. *& ſequen.* Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 8. *num* 12

(quod tamen neque facti fundamentum habere dicebant)
dum non habebatur tenor privilegii, ex quo vel alias
id juſtificari poſſet.

Adhuc tamen ſubjungebant, id neque ſufficere, quo-
niam poſita etiam ſubſiſtentia, ſeu non revocatione,
effectus remanebat inanis, ubi ageretur de vocationi-
bus cadentibus ſub reſervationibus, vel affectionibus
Apoſtolicis, dum ſub Regulis Cancellariæ, ac reſerva-
tionibus Apoſtolicis veniunt etiam beneficia de jurepa-
tronatus laicalis, ex privilegio, quamvis habente ad-
mixtam juſtitiam, ſeu cauſam oneroſam, quoties iſta
non præponderat, quod ſcilicet onus, ſeu augmentum
dotis excedat antiquam dotem, ſeu redditum beneficii,
vel ſaltem adæquet, cum in hoc propoſito qualitas
deſumatur in dictis *dec. 58. & 88. part. 1. rec.* quæ re-
putantur in materia magiſtrales, non quod ſint pri-
mæ in concluſione, ſed quia in ea cauſa magis acri-
ter, & ex profeſſo articulus diſputatus fuit, & in
8 allegatis *deciſ. 239. & 273.* coram Celſo, Adden. ad
Greg. *d. dec. 397.* Lottet. *dict. q. 8. num. 20. & 21.*
Et in terminis primæ Dignitatis in Collegiata habetur
infra *in d. Lucana Priorat. diſc.* 10. ubi patet, con-
cluſionem, ſeu theoricam juris in abſtracto non reci-
pere amplius quæſtionem, conſiſtentem in ſolo facto,
ſeu applicatione, quando ſcilicet cauſa oneroſa præ-
ponderare dicatur necne.

Quatenus pertinet ad primum objectum deficientis
probationis, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam illud
non ſubſiſtere, quoniam licet non exhiberetur privile-
gium quia amiſſum, vel ab aliis occupatum (ſtante
9 devolutione juxta ſeriem, de qua *ſub tit. de feudis, diſc.*
54.) Adhuc tamen dicta conceſſio bene juſtificabatur ex
literis Apoſtolicis plurium proviſionum factarum, de
his beneficiis etiam per ipſum *Leonem* de eodem anno,
10 & ſequentibus, in quibus Pontifex, non ad partis ſup-
plicationem, vel alterius aſſertionem, ſed loquendo de
recenti facto proprio enunciat dictum privilegium a
ſe ipſo conceſſum, unde propterea reſultat concludens
probatio veritatis ex hujuſmodi Papæ narrativa; *ad*
notata per Canoniſtas in cap. ex parte Decani, de reſcri-
ptis, & in Clem. 1. de probat. per utrumque textum
11 *cum concordan. generaliter deductis* apud Merlin. *dec.*
838 *num. 1 cum ſequent.* Et in his ſpecialibus ter-
minis probationis juriſpatronatus etiam ex fundatio-
ne, vel dotatione per aſſertivam Papæ cæteris relatis
plene habetur, *dec. 168. part. 10. rec.* ubi bene adver-
titur, quod, Aliud eſt quando Papa loquitur ad partis
aſſertionem; Aliud vero, quando ex ſe, & propoſitive
tamquam de facto proprio, ſeu de quo ſe doceat infor-
matum.

Ac etiam quod, Aliud eſt quando loquitur in forma
privilegiativa, diſponendo ut fictum habeatur pro vero,
quia nempe dicat, ut juſpatronatus ex gratia, & privile-
gio conceſſum cenſeatur, ac ſi vere ex fundatione, &
dotatione competeret; nam ita ſemper remanet privile-
gium; Aliud vero quando aſſertive loquitur de funda-
tione, & dotatione, potiſſime autem ubi loquitur de
facto proprio ac recenti, unde propterea quoad illud obje-
ctum caſus remanere videbatur indubitatus.

Difficultas autem erat in tribus aliis objectis, quo-
rum unum ſubſiſtere ſufficiebat pro juribus Datariæ,
ideoque in congreſſibus ad veritatem, ac pro directione
habitis, ego libere, juxta ſtylum, inſinuabam caſum
aliquam pati difficultatem, ideoque honeſta dignum eſſe
concordia, quæ me tractante jam concluſa erat cum
alternativa, ſed Principis, ac etiam Epiſcopi nunc exi-
ſtentis mors effectuationem impedivit.

Quatenus enim pertinet ad ſecundum perſonalitatis,
vel reſpective realitatis privilegii; Quamvis more Advo-
12 cati, deſumendo ea quæ generaliter deducta habentur
apud Menoch. *lib. 3. præſump. 103.* & per Rotam *in Cæ-*
ſenaten. ſeu Sarſinat. n. laudemiorum coram Ghiſlerio, &
Albergato *dec. 400. part. 9. & 199. part. 22. rec.* proba-
re curarem, quod juxta magis communem opinionem
regula eſt, ut in dubio privilegium præſumatur potius
reale quam perſonale; Ac etiam in magis proximis ter-
minis titulorum, aliarumque præeminentiarum compe-
tentium feudo, ut iſto devoluto tranſeant ad ſucceſſorem
13 ea quæ plene habentur deducta per Menoch. *conſ. 905.*
cum aliis, de quibus in ſua materia *ſub tit. de feudis*;
Attamen reflectendo ad veritatem, difficultatem mihi
faciebant non tam dictæ auctoritates ſpeciales in op-
poſitum deductæ ad probandum, quod conceſſio juriſ-
patronatus facta poſſeſſori alicujus feudi, vel caſtri præ-
ſumatur potius perſonalis quam realis; quam fortius
dicta ratio, quæ aſſiſtit libertati Eccleſiæ, munita a ſu-
perius ponderatis circumſtantiis facti, hanc præſumptio-
nem ſatis corroborantibus, præſertim dum non habe-
batur tenor privilegii, adeo ut ex amplitudine verbo-
rum, vel alias, iſta realitas deſumi poſſet; ac etiam
ſtante dicta contraria obſervantia.

Quamvis enim, etiam in ſenſu veritatis, dicerem
quod de dictis actibus antiquis nulla in propoſito ha-
beri deberet ratio, cum omnes dictæ proviſiones Apo-
ſtolicæ ſequutæ fuiſſent ex cauſa reſignationis ad favo-
rem, quæ proinde non alterant ſtatum beneficii, ne-
que Patrono aliquod inferunt præjudicium, ut cæteris
relatis Rot. cor. Merl. *dec. 521. dec. 245. num. 35.*
& 36. & dec. 330. n. 31. & 32. p. 9. rec. & ſeq. 14

Potiſſime vero de tempore quo feudum vacabat,
unde a ſimili dicebam recte intrare ea quæ habemus
ad materiam tex. *in cap. 1. & 2. ne Sede vacante,*
in ſexto, ac propterea nulla adeſſet collatio tanquam 15
de libero; vel unica diſcretive, non apta firmare con-
trarium ſtatum, maxime quia ſucceſſor, vel ejus offi-
ciales tunc eſſent hujus juris ignari; Attamen conſide-
rabam hæc recte procedere, quando verſaremur in ca-
ſu claro, quod privilegium eſſet reale, ad ſucceſſores
tranſitorium, unde propterea ageretur de inducendo
obſervantiam præſcriptivam ſtatus diverſi; Secus au-
tem in caſu dubio, in quo obſervantia attendatur tan-
quam interpres, ad quem effectum non requiritur tem- 16
pus, vel aliud præſcriptionis requiſitum, ſed ſufficit
ita quandoque fuiſſe ſervatum, juxta receptam, ac in
foro quotidianam diſtinctionem inter obſervantiam in-
terpretativam, & præſcriptivam, de qua Barboſ. *in l. poſt*
dotem, n. 47. & ſeq. ff. ſolut. matrim. Rot. *dec. 319.*
& 331. part. 6. rec. & frequenter.

Quo vero ad tertium, & quartum objectum; Dice-
bam quod ubi ageretur cum privato, vel etiam cum
potente non habente jura Imperii, motiva procederent
de plano utpote in puncto juris hodie incontroverti-
bilia juxta infra deducta *in dicta Lucana Prioratus,*
diſc. 10. & in aliis ſupra allegatis, ſed quod non pro-
cederent in hac facti ſpecie ob expreſſam exceptuatio-
nem in eodem Concilio Tridentino contentam, de ju-
repatronatus pertinente ad Imperatorem, & Reges,
ſeu Regna poſſidentes, alioſque ſublimes, ac ſupremos
Principes jura Imperii in ſuis dominiis habentes, & 17
cum qua exceptuatione proceditur etiam in Regulis
Cancellariæ; quoniam licet Papa poſſit, non tamen ſo-
let derogare Regio patronatui ex deductis per Covar.
practicar. cap. 36 n. 4. verſ. Primum etenim, ita etiam 18
docente recepta praxi; Ideoque cum ille Status ob de-
volutionem effectus eſſet de dominio pleno Imperato-
ris, a quo conceſſus fuit Regi ſubinfeudanti, ut ſu-
pra, ita dici poterat intrare exceptionem, cadentem
quoque de tempore publicationis Concilii, quando
poſſidebatur per dictum Principem, dum erat feudata-
rius Dignitatis, cum juribus Imperii, ac Regalibus
omnibus, excepto alto dominio præſeferente illam ſu-
perioritatem, quæ vulgo *ſovranità* dicitur, ut de hu-
juſmodi feudis Imperialibus Dignitatis in Italia plu-
ries habetur in dicta ſua materia, *ſub tit. de feud.*

Et in ſpecie, quod dicta exceptuatio non ſolum Re-
gibus, ſed etiam hujuſmodi Principibus, Ducibus, vel
Marchionibus conveniat ex *Enea de Falconibus, & aliis* 19
probare conatur Covarr. *d. cap. 46. num. 4 in fine.*

Verum, dubitari poſſe advertebam de relevantia reſ-
ponſionis; Tum quia ſubſiſtente dicto motivo perſonali-
tatis privilegii, iſta concluſio, quamvis vera, ceſſaret ex
defectu applicationis, dum privilegium ita evanuerat; 20
Tum etiam, quia cum Concilium non loquatur ſimplici-
ter, ac indefinite de omnibus jura Imperii in ſuis domi-
niis habentibus, ſed ſolum de illis, qui dicta jura habentes
ſublimes ac ſupremi Principes dicuntur, hinc proinde re-
ceptum eſt, id non convenire niſi illis, qui (excepto titu-
lo Regio,) Regum ac ſupremorum, & ſublimium Prin-
cipum, cum exercitus, & publici belli jure figuram fa-
ciunt, quos in Italia *Potentatus* vocamus, neque ita ſim-
pliciter, ſed cum moderatione, juxta Principatuum qua-
litatem, Non autem iſtis, medii, vel infimi ordinis feu-
datariis minoribus, qui licet de ſtricto jure, quoties agitur
de veris feudis dignitatis, habere videantur in ſuo quam-
vis exiguo feudo, ac teſtricto dominio eadem jura, quæ
habent illi feudatarii majores, qui ſupremorum, ac ſubli-
mium Principum nomine veniunt, ac pene Regiam fi-
guram faciunt; Attamen de facto, non Principum, ac
Poteſtatum, ſed Baronum, ſeu Nobilium virorum figu-
ram faciunt, dum non habent exercitium, ac jus publici
belli

belli cum formali potentia? Quinimo videmus præſertim in Italia, aliquos adeſſe poſſeſſores fortalitiorum, & caſtrorum in allodium independenter a quocumque, adeo ut non cogantur Imperatori, vel alteri ſupremo Domino aliquod fidelitatis juramentum, vel ſervitium præſtare, minuſque habeant illud feudale onus, quod etiam dicti feudatarii majores habent, petendi eam inveſtituræ renovationem, de qua *d. tit. de feud. diſc.* 59. & tamen Domicellorum potius, ac Nobilium virorum, quam Principum ſupremorum gerunt perſonam, ac faciunt figuram.

Ideoque dictam Conciliarem exceptuationem eis non
21 convenire advertunt in ſpecie Pariſ. *de reſig. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 48. Garz. *p.* 5. *cap.* 1. *n.* 575. Rota *dec.* 603. *p.* 4. *rec. tom.* 3. *n.* 54. & 55. *per tot.* atque docet recepta praxis.

Majoris ponderis videbatur altera circumſtantia, quod iſte Status fuiſſet poſſeſſus per ipſum Imperatorem poſt devolutionem, deindeque per aliquod tempus uſque ad ſubinfeudationem per adeo magnum, ac potentem Regem, & Monarcham, cui ſine dubio dicta exceptuatio competit in ſuis Regnis, & dominiis adhuc ſuperioritatem, ac præſidium retinentem; Verum ponderabam adhuc cadere, poſſe aliquam difficultatem, quamvis id formiter diſcuſſum non fuerit, unde propterea maturum
22 judicium deſuper efformari non potuit, cum formalis diſputatio deſuper habita non eſſet, ſed hic eſſet ſimplex diſcurſus in congreſſu ad parandam concordiam jam concluſam, ſed non effectuatam, ut ſupra.

In hac enim materia ſpectanda videtur origo, non au-
23 tem caſus ſucceſſionis, ob quam juſpatronatus in diverſum perſonarum genus tranſeat, ſiquidem ſi illud eſt privatum, a quo tranſeat in potentem, non per hoc cadit ſub rigoroſa forma Concilii inducta in potentibus, ſed remanet in terminis juris communis tamquam privatum; Et e converſo ſi originarie eſt potentis, a quo tranſeat in privatum, intrat dicta rigoroſa forma, quoniam ſpectatur origo; Idemque, ubi agatur an juſpatronatus ſit eccleſiaſticum, vel laicale, ut apud Dur. *dec.* 407. *n.* 5. *&* 6. *dec.* 401. *n.* 11. *part.* 5. *rec.* & ſupponitur *dec.* 399. *part.* 2. *rec.* niſi tandiu ſteterit penes privatum, in quem a potente tranſlatum ſit, quod purgata ſit ſiniſtra uſurpationis ſuſpicio, quæ habetur in potentibus, *ut dict. dec.* 401. *n.* 12. & melius *dec.* 509. *nu.* 24 *part.* 5. *rec. Lauden. parochialis, dec.* 321. *num.* 21. *part.* 10. & habetur *infra Toletana, diſc.* 5. ubi de hoc particulariter.

Item quia tunc Rex obtinere dicitur juſpatronatus;
24 quod caſtro, vel feudo annexum eſt, tamquam Rex, quando ad eum devolvitur, tamquam per reverſionem ad ſuam primam cauſam, ſeu reintegrationem cum ſua unitate, juxta ea quæ de Provincia, ſeu Civitate, aut loco infeudato, & poſtea devoluto habentur deduct. *ſub tit. de feud. diſc.* 83. Sive ubi talis Provincia, Civitas, vel locus caderet ſub Regno, vel Principatu jure annexionis, vel incorporationis tamquam per ſpeciem alluvionis, ita ut fiat unum & idem, ut advertitur *eod. diſc.* 83. *de feud.* occaſione quæſtionis, an leges Regni, vel Provinciæ locum habeat in Civitatibus, vel Provinciis ſuperadditis, acceſſorie tamen, ſeu unitive, ac per viam incorporationis, non autem æque principaliter juxta diſtinctionem, de qua *in Pampilon. Decimarum, ſub tit. de Præeminen. diſcurſ.* 29. cum aliis per Royas *de incompatibilitate Majoratuum, & Regnorum, part.* 1. *cap.* 7. *n.* 26. *& ſeqq. & part.* 4. *cap.* 5. *num.* 35. *& ſeqq.* quaſi quod juxta alluvionis naturam id quod eſt ſuperadditum dicatur unum & idem, atque intret illud ſimile quod per aliquos deduci ſolet in abſtracto verum, quandoque tamen male applicatum, de mare, cujus ſalſedinem ac naturam aſſumunt omnes aquæ fluminum; ac fontium quamvis dulces, ſeu aliam naturam habentes, quoties illud ingrediuntur.

Secus autem ubi acquiſitio eſt, ex diverſo titulo ſtante de per ſe, ac independenter a Regno, vel Principatu, potius jure perſonali quam dignitatis juxta conſimiles inveſtituras, de quibus, *d. tit. de feud diſc.* 54. *& ſeqq. & diſc.* 59. cum ſimilibus, quoniam, ut advertitur *d. diſc.* 83. *eod. tit. de feudis*, & alibi, ac etiam *in Tiraſonen. ſub tit. de juriſdict. diſc.* 22. ſi Rex jure proprio ac perſonali, ſeu alias independenter a Regno, acquirit Ducatum, Comitatum, vel Marchionatum, dicitur ibi Dux, Marchio, vel Comes, non autem Rex; Eo modo quo vide-
25 mus de pluribus ſupremis Principibus, in ſuo Principatu jura ut Regni ac ſupremi imperii habentibus, poſſidentibus tamen feuda, vel ſubfeuda baronalia in alieno Principatu, quod reputantur tamquam feudatarii, & Barones inferiores, ut *d. tit. de feud.* pluries advertitur, ac habemus ſatis vulgare apud Noſtros frequenter uſitatum de Epiſcopo, qui intervenerit in Capitulo tamquam Canonicus, vel in ſcholis tamquam ſcholaris, qui non reputatur Epiſcopus, neque Epiſcopales præeminentias habet, ſed reputatur tamquam Canonicus, vel reſpective ſcholaris, cum ſimilibus, ita a pari in caſu noſtro.

Verum e converſo ponderabam dictam circumſtantiam, quod hic Status ob devolutionem reverſus fuerat ad Imperatorem, a quo per aliquod tempus, vel aliis ab eo deputatis adminiſtratus fuerat. Unde propterea quando privilegium eſſet reale, ut ex hac parte ſupponebatur; Ideoque juſpatronatus Statuti annexum effectum eſſet Imperiale, iſtamque naturam aſſumpſiſſet, quam etiam continuavit per aliquod tempus penes Regem primo inveſtitum; Neque ex eo quod alteri inferioris ſpheræ Domino Status eſſet ſubinfeudatus, exinde dicta prærogativa jam impreſſa, ſeu quæſita ceſſare deberet, dum ſubinfeudatus ita Vicario nomine Imperatoris Domini, ac Regis Subinfeudantis, & aliquid retinentis, omnia jura, & prærogativas Status pleno jure conceſſas retineret; Alias etenim ſequeretur, quod feudum pateretur diminutionem, quæ ſpecies alienationis eſt, ac de jure prohibita, ut in ſua materia *ſub tit. de feud.* 26

Hæc autem, ut dictum eſt, diſcurrebantur in congreſſu pro ratione dubitandi, nihil deſuper mature firmando, bene tamen videbatur caſus honeſtæ concordiæ 27
temperamento dignus, & quo mediante hujuſmodi quæſtiones ex legalibus, ac prudentialibus motivis determinari ſolent, ac debent.

ANNOT. AD DISC. II.

Quando Juſpatronatus cadat ſub reſervationibus Apoſtolicis habeatur actum *infra diſc.* 10. *&* 65. *& in hoc eod. tit. diſc.* 83. *&* 91. *& in adnotat. ad Sacr. Con. Trid. diſc.* 11.

PRÆNESTINA JURISPATRONATUS PRO PRINCIPE BURGHESIO; CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ EPISCOPALIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Burgheſio.

De probatione Juriſpatronatus potentium, quomodo facienda ſit ad formam præſcriptam a Sac. Conc. Et quando dicta rigoroſa forma non requiratur; Et an teſtes vaſſalli in hac materia admittantur ad favorem Domini loci.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Quæ dicantur perſonæ potentes.*
4 *Non attenditur major, vel minor potentia Epiſcopi.*
5 *Quæ ſint requiſita neceſſario probanda in jurepatronatus potentium ad formam Concilii Tridentini.*
6 *Quod vaſſalli non probent, ac non ſint idonei teſtes pro Domino, & num.* 8.
7 *An actus dubitativi, vel præſervativi libertatis Eccleſiæ interrumpant patroni poſſeſſionem, & n.* 13.
8 *Contrarium ejus quod dicitur n.* 6. *ut Vaſſalli ſint teſtes, & de rationibus.*
9 *Quod in Statu Eccleſiaſtico non cadat præſumptio concuſſionis vaſſallorum.*
10 *Non tamen vaſſalli ſunt teſtes integri.*
11 *Sed defectus ſuppletur ex adminiculis, & præſertim ſint vaſſalli clerici.*
12 *De probatione juriſpatronatus privatorum remiſſive.*
13 *Declaratur id quod habetur ſupra, num.* 7.
14 *Quod de ſtilo adjici ſoleant clauſulæ præſervativæ, ſeu dubitativæ.*
15 *Conſtare debet de præſentationibus, & non ſufficiunt inſtitutiones in quibus enuncientur.*
16 *An probatis primis & ultimis, mediæ præſumantur.*
17 *Quod præſentationes probentur per aſſertionem Epiſcopi in inſtitutione.*
18 *Præſentationes poſſunt fieri etiam per ſcripturas privatas.*

19 Quando productio jurium dicatur verbalis, vel realis.
20 In odium lacerantium, vel occultantium ſcripturas, iſtæ habentur pro extantibus.
21 Non præjudicat publico inſtrumento, quando originale non reperiatur in prothocollo.
22 Neque matrimonii validitati, quod non reperiatur in libro parochi.
23 Proviſio tamquam de libero interrumpit requiſitum continuatarum præſentationum 50. annorum.
24 Declaratur, quando hæc interruptio adeſſe dicatur.
25 Clauſula præſervativa conſervat jus patroni.
26 De probatione cauſæ univerſalis, & quod omnia beneficia Eccleſiæ eſſent ejuſdem naturæ.
27 Ubi agitur de titulo fundationis, & dotationis Concilium Trid. etiam in Potentibus nil innovavit.
28 De improbabilitate jurispatronatus in omnibus beneficiis.
29 An per potentes titulus fundationis, & dotationis debeat probari per ſcripturas.

D I S C. III.

1 EXiſtentibus in majori Eccleſia Oppidi Olibani,
Rectore, & quinque Beneficiatis, atque vacante
Rectoria, quæ Archipresbyteratus dicitur, & uno ex
dictis beneficiis, quæ clericatus nuncupantur, Prin-
ceps Burgheſius dicti Oppidi Dominus, tamquam pa-
tronus ac habens jus præſentandi, ad utrumque bene-
ficium præſentavit coram Ordinario, qui denegata in-
ſtitutione, pronunciavit utrumque beneficium liberæ
collationis. Quare introducta per appellationem cauſa
2 in Rota coram Bevilacqua, ſuſpenſaque inſpectione
Archipresbyteratus ob difficultates, de quibus infra,
aſſumptaque ſolum ſuper clericatu, ſub die 17. Mar-
tii 1666 prodiit reſolutio patrono favorabilis, conſta-
re ſcilicet de jurepatronatus etiam juxta rigoroſam for-
mam præſcriptam *a Sac. Conc. Trid. Seſſ. 25. de re-
form. cap. 9.* ideoque præſentato, (de cujus habili-
tate non dubitabatur,) debitam eſſe inſtitutionem,
quo vero ad Archipresbyteratum cauſa pendet.

In hac igitur diſputatione ſuper clericatum, dum
habebatur in omnibus perfecta probatio dictæ formæ
rigoroſæ, hinc proinde opportunum judicatum non
fuit aſſumere aliam difficiliorem inſpectionem ſuper
cauſa univerſali reſultante a fundatione, & dotatione
adminiculative probata, ut infra; ideoque tractando
cauſam cum præſuppoſito dictæ formæ, illius neceſ-
3 ſitas non controvertebatur, cum hodie extra contro-
verſiam ſit, quod Barones, & Domicelli dominium
cum juriſdictione in loco habentes, dicantur perſonæ
potentes, cum tales dicantur quoque Communitates,
ſeu Univerſitates civium, quamvis juriſdictionem non
habeant, ut deductum habetur *infra, diſc. 58.* ubi
generaliter tractatur de hac forma, ſeu probatione,
& quæ ad hunc effectum dicantur perſonæ potentes
necne.

Et quamvis in iſta diœceſi dici valeat, quod Epiſ-
4 copus eſſet majoris potentiæ, & qualitatis, cum ſit
unus ex ſex Epiſcopis Sacri Collegii Cardinalium;
Attamen quia receptum quoque eſt, ut in hoc pro-
poſito non ſpectetur qualitas, ſeu major, vel minor
Epiſcopi potentia, ſed attendatur ſolum qualitas præ-
tendentis habere juſpatronatus ex conſuetudine, ſeu
antiqua poſſeſſione, an dicatur necne, perſona potens,
ob malam uſurpationis præſumptionem generaliter a
dicto Decreto Conciliari inductam, ut pariter adver-
5 titur *d. diſc. 58.* Hinc proinde, ex laudabili Curiæ
ſtylo hujuſmodi ſuperfluos apparatus reſecandi, dicta-
que neceſſitate præſuppoſita, ſtricte aſſumpta fuit diſ-
putatio, an juſtificata eſſent necne duo neceſſaria re-
quiſita; Prima ſcilicet immemorabilis bene probata
juxta formam traditam per vulgarem Gloſſam *in cap.
1. de præſcript. in ſexto*; Et ſecundo, quod conſtaret
de præſentationibus multiplicatis, & continuatis effe-
ctumque ſortitis per ſpatium ad minus 50. annorum
per authentica documenta, quorum utrumque de facto
concurrebat, ut per ſcribentes pro Epiſcopo non ne-
gabatur, ſed ſolum inſiſtebatur in objectis, ex qui-
bus prætendebant, quod de jure reſultaret dictæ proba-
tionis inefficacia.

6 Duo autem erant objecta. Primo ſcilicet circa te-
ſtium deſuper inductorum qualitatem ad probandum pri-
mum requiſitum immemorabilis, quod eſſent vaſſalli,
ideoque non idonei ad teſtificandum ad favorem proprii
Domini, vel ſaltem non idonei, ſed in aliquo defe-
ctivi, ex plene deductis per Farinac. *de teſtib. quæſt.
55. n. 212.* (licet non deſint volentes eos eſſe omni-
no repellendos ex collectis ab eodem Farinac. *num.*
204.) Et ſecundo, quod in vacatione ſequuta de an-
no 1598. quamvis inſtitutio facta eſſet ad præſentatio-
nem, attamen in ea continetur clauſula præſervativa
jurium Epiſcopi, ſeu alias redolens dubietatem juriſ-
patronatus, ac præſentandi, unde propterea ſcribentes
in contrarium inſerebant non haberi præcipuum, ac
magis eſſentiale immemorabilis requiſitum depoſitio-
nis teſtium de viſu, ſuper pacifica poſſeſſione per an-
nos 40. & de auditu a majoribus, abſque eo quod
aliud in contrarium auditum fuerit, cum ita interru-
pto dicto pacifico ſtatu a dicto an. 1598. impoſſibile
eſſet, quod teſtes de dictis requiſitis deponere poſ-
ſent, iſto tempore ſubducto, ex iis quæ præſertim ha-
bentur deducta *deciſ. 30. num. 14. & 16. par. 10. re-* 7
cent. quod ſcilicet actus dubitativi, ſeu alias æquivo-
ci, attendi non debent ad probationem pacificæ poſ-
ſeſſionis.

His tamen non obſtantibus, etiam cum ſenſu veri-
tatis, ſcribens pro Patrono, dicebam probationem præ-
dictam perfecte concurrere, dictaque objecta nullam
habere ſubſiſtentiam, ideoque probabilis, beneque fun-
data viſa eſt reſolutio. Quatenus enim pertinet ad pri-
mum objectum vaſſallagii teſtium; quamvis per ſupe-
rius allegatos credatur hujuſmodi qualitatem teſtibus
fidem adimere; In contrarium tamen eſt magis proba-
bilis, magiſque recepta opinio, ut poſt Bald. & Ca- 8
ſtrenſ. *in lib. 4. Cod. de teſtib.* ac alios habetur apud
Franic. *conſ. 169 numer. 11. lib. 2.* atque ad favorem
ejuſdem Burgheſii firmavit Rota *in Signina juriſpatr.
11. Martii* 1648. cor. Peutingerio, & deinde pro Du-
ce Sermonetæ firmatum fuit *in Terracin. juriſpatron.
29. Maii* 1656. cor. eodem Bevilacqua, *impreſſ. p. 12.
recent. deciſ.* 187. *num* 22. *& ſeqq.*

Idque ex ea clara, & convincenti ratione, quod
cum hujuſmodi probatio fieri debeat per teſtes de con-
tinuato quadragenario viſu, ac de auditu a majori-
bus, cum fama, &c. id fieri non poteſt niſi per ci-
ves, & incolas ipſius loci, non autem per exteros,
qui per tranſitum, ſeu accidentaliter ibi quandoque
morantes, dici non valeant vaſſalli, unde propterea
eſſet alias impoſſibilem reddere hujuſmodi probatio-
nem.

Atque aliam ego addebam rationem, quod illa ſuſ-
picio, quæ habetur de magna potentia Baronum, ſeu
Domicellorum cum vaſſallis, qui propterea concuſſio-
nibus, ac violentiis ſubjecti faciant, vel dicant quic- 9
quid Dominus velit, non procedat in Statu Eccleſia-
ſtico, & fortius intra diſtrictum Urbis, ob facilem
ac promptum recurſum, magnamque vigilantiam Pa-
pæ, ejuſque Officialium, præſertim Sacræ Conſultæ,
ut advertitur *ſub tit. de feudis diſcurſ. 65. & ſub tit.
de Regal. diſc. 146.*

Et quamvis non negetur quod hujuſmodi vaſſallagii
qualitas fidem aliqualiter diminuat, adeo ut dici non va-
leant teſtes omnino integri, omnique exceptione majo-
res, ut advertitur apud Martin. Andr. *deciſ. 45. num.*
7. (& in quo ſenſu accipiendi veniunt tenentes con- 10
trarium); Attamen hujuſmodi defectus, juxta gene-
ralem regulam teſtium exceptionem patientium, ſup-
pletus remanebat ex pluribus adminiculis omnem dif-
ficultatem adimentibus. Primo ſcilicet, quia inter ip-
ſos plures aderant clerici, qui utpote a laicali foro
omnino exempti, non ſunt vaſſalli, ideoque in eis ceſ-
ſat quæcumque ſuſpicio, ut in ſpecie advertitur *in d.
dec. 187 part. 12. num* 24. Secundo ex numero eorun-
dem teſtium. Tertio ex pluribus adminiculis, quæ in-
fra ponderantur occaſione agendi de probatione cauſæ
univerſalis ex fundatione, & donatione. Quarto ex di-
cta circumſtantia facilis recurſus excludentis in hujuſ-
modi Baronibus, & Domicellis dictam malam præſum-
ptionem. Et demum quia occaſione vacationis alius
clericatus, excitata eadem difficultate de anno 1624.
prodiit ab eodem Ordinario ſententia canonizatoria
cum ſubſequuto effectu.

Quo vero ad alterum objectum; Dicebam quod, ubi
ſecluſa dicta forma Conciliari, attentiſque terminis
juris communis, ageretur de juſtificatione juriſpatrona-
tus per ſolam centenariam, ſeu immemorabilem poſſeſ-
ſionem, quæ titulo æquipollet, ex iis, quæ ſuper hac 11
ſpecie probandi juriſpatronatus privatorum cum ſolis ter-
minis

minis juris communis habentur infra *in Neapolitana, diſcurſ. 9.* ac etiam *diſcurſ. 57.* ubi generaliter agitur de hac probatione juriſpatronatus privatorum; Et tunc recte procedit objectum, quod ſcilicet ex actibus impugnatis, ſeu dubitativis dicta poſſeſſio deduci non poteſt, quoniam cum in eis conſtituatur fundamentum, ſeu ex eis jus poſſeſſoris deducatur, idcirco debent eſſe certi, & univoci, non autem æquivoci, vel dubitativi, atque in his terminis procedunt dictæ deciſiones in objectum allegatæ, ac habetur etiam *dict. diſcurſ. 57.* Secus autem ubi immemorabilis cum ſuis requiſitis bene probata eſt, ac etiam juſtificatum fuit alterum requiſitum continuatarum præſentationum effectum ſortitarum per ſpatium ad minus 50. annorum ut ſupra; Clauſulæ vero præſervativæ, vel dubitativæ deducantur ad effectum impediendi dictam probationem, ſeu probandi interruptionem pacificæ poſſeſſionis, atque convincendi teſtes de mendacio; Tunc enim receptum eſt, ut ſola dubitatio, ſeu clauſulæ
13 præſervativæ, aut alias excludentes juriſpatronatus formalem canonizationem ad id non ſufficiant, ut in ſpecie firmatum quoque fuit *in d. Signina juriſpatronatus 11. Martii* 1648. coram Peutingerio.

Et quidem rationabiliter, quoniam alias eſſet ita tractu temporis privare omnes his juribus, atque impoſſibiles reddere probationes, ſtante ſtylo Datariæ adjiciendi has clauſulas præſervativas, ſeu excluſivas formalis ac poſitivæ approbationis juriſpatronatus,
14 idque adinſtar frequenter etiam Ordinarii in inſtitutionibus facere ſolent; Ubi enim factum eſt in contrarium, neque concurrit interruptio formalis, quæ ceſſare faciat qualitatem pacificæ poſſeſſionis, tunc hujuſmodi clauſulæ præſervant quidem, ne ex ipſis actibus jus acquiri valeat, quatenus alias non competeret, non tamen interrumpunt, vel impediunt pacificam poſſeſſionem.

Aliqua igitur difficultas, (attenta dicta rigoroſa forma probationis,) dignoſci videbatur ſuper Archipresbyteratu, ſuper quo proinde ſuſpenſa fuit diſputatio, ne alias hujuſmodi mixtura turbidi cum claro utrumque impediret; Duo ſiquidem obſtabant; Primo ſcilicet circa verificationem ſecundi requiſiti plurium præſentationum effectum ſortitarum per ſpatium ad minus 50 annorum per authentica documenta; Licet enim per idem ac majus ſpatium adeſſent literæ inſtitutionis præſentatorum pro tempore, cum ſubſequuta effectuatione, atque in eiſdem literis enunciarentur præſentationes; Attamen iſtarum aliquæ
15 non habebantur, dum adhibendo in hac materia nimis indiſcretum rigorem, & forte per quandam ſpeciem judaiſmi, firmatum fuit ipſas præſentationes multiplicatas, & continuatas, per legitima documenta juſtificandas eſſe, neque ad id ſufficere aſſertiones, ſeu enunciativas in literis inſtitutionis, quaſi quod requiſitum pro forma adimpleri debeat præciſe, non autem per æquipollens, ut formiter diſcuſſo articulo, rejectiſque contrarium ſentientibus, præſertim firmatum fuit *in Terracinen. Canonicatus 10. Aprilis* 1628. coram Merlino *inter ſuas deciſ.* 349. cum aliis per
16 Adden. ad Buratt. *dec.* 139. *numer.* 14. *& ſeqq.* atque cum hoc præſuppoſito proceditur in dicta alia Terracinen. *dec.* 187. *part.* 12. *rec.* ubi etiam firmatur, quod neque intret præſumptio intermediarum, probatis extremis, juxta opinionem *Genuen. in praxi Archiepiſcopali, cap. 63. num. 9.* Cujus tamen contrarium, ut ſcilicet primis, & ultimis probatis intermediæ præſumantur, admitti videtur apud Buratt. *dec.* 172. *num.* 10. *dec.* 38. *num.* 4. *& dec.* 61. *num.* 4. poſt Vivian. & apud Celſum *dec.* 193. *n.* 5.

Iſta difficultas, mihi reflectenti ad veritatem, ſtantibus facti circumſtantiis, parum probabilis videba-
17 tur, quodque alias eſſet quidam leguleicus indiſcretus rigor, cum non ageretur de vaga, & generali enunciativa, forte inconſiderata, minuſque de Epiſcopo talis qualitatis quod cadere poſſet ſuſpicio, ut a Domino temporali concuſſus, vel corruptus, id aſſerere potuerit, dum agebatur de uno ex ſex antiquioribus Cardinalibus, ex perſonali etiam qualitate conſpicuo, inter literas inſtitutionis aſſerente factas eſſe præſentationes, cum expreſſione nominis proprii præſentantis, necnon anni, menſis, diei, ac loci, quodque illæ remanſerint penes ejus Secretarium.

Item attenta qualitate temporum ac loci, de tempore ſcilicet proximo publicationi Concilii Tridentini, hac in Urbe, ipſeque Epiſcopus erat ex antiquioribus Cardinalibus qualificatis, & forſan Congregationis interpretum ejuſdem Concilii; Ideoque omnino improbabile eſt quod tempore adeo proximo publicationi Concilii, in ipſamet Urbe Epiſcopus ita qualificatus, adeo dicti decreti Conciliaris diſpoſitionem, vel formam negligere voluerit.

Cumque receptum ſit ut hujuſmodi præſentationes fieri poſſint etiam per ſcripturas privatas, abſque neceſſitate conficiendi deſuper publica inſtrumenta, quorum originalia in Notariorum prothocollis conſerventur, atque Magnatum præſertim uſus frequentior ſit 18
iſtas præſentationes facere, in forma literarum patentium per eorum Secretarium, ut in ſpecie firmatur in ſupra allegata *Signina juriſpatronatus 11. Martii 1648.* coram Peutingerio; Hinc proinde, durum, ac improbabile videtur, ut Epiſcopo, vel cancellario hujuſmodi privatas ſcripturas amittente, vel cum aliis confundente, id parare debeat præjudicium patronis, omnimodæ amiſſionis proprii juris.

Ad quod comprobandum ponderabam ea, quæ habemus in materia productionis jurium in actis, quan- 19
do illa dicatur verbalis, & quando realis, quod ſi ipſa pars dicat in actis producere jura, quæ deinde non reperiantur, tunc dicitur productio mere verbalis, quæ nihil operatur; Sed ſi Notarius, fortius autem ſi idem judex narret jura eſſe ſibi producta, enunciando eorum tenorem, necnon annum, menſem, diem, locum, Notarium &c. aſſerendo etiam remanere penes ſe, ſive in actis, tunc dicitur productio realis, ac propterea ſi jura non reperiantur, id non præjudicat validitati actorum, multo magis ubi concurrat executio cum ſubſequuta longa obſervantia ſententiæ, vel actorum, quæ in vim dictorum jurium prodierint, ut cæteris relatis firmatur per Rotam, *dec.* 62. *num.* 4. *& ſeqq. part.* 12. *recent.* cum aliis per Adden ad Gregor. *dec.* 59. & apud Buratt. *dec.* 217. *num.* 7.

Ac etiam quæ habemus adverſus occultantes, lacerantes, comburentes, & alias amittentes ſcripturas,
(ubi præſertim ex debito officii ad earum conſervatio- 20
nem tenentur,) quoniam in horum odium, ac præjudicium habetur ac ſi extarent, prout magis expedit ſcripturarum domino, vel exhibitori, ex relatis per Farinac. *de falſit. quæſt.* 150. *part.* 4. *& conſil.* 43. *lib* 2. Rovit. *pragm.* 1. *de memor. ſubtraben.* & in ſua materia *ſub tit. de judiciis*; Quod etiam comprobat ipſa ratio, ſeu diſcurſus naturalis, quoniam ita eſſet aperire latam viam fraudibus, atque anſam præbere Epiſcopis, vel eorum Officialibus, lacerando, vel comburendo ſcripturas ſub publica fide in eorum actis, & archivio exhibitas, deſtruere omnia Jurepatronatus Potentium, & acquirere libertatem conferendi beneficia de jurepatronatus tamquam libera, eorum conjunctis, vel familiaribus, quo nil abſurdius.

Et quemadmodum Notario dante partibus publicum, 21
vel authenticum ſumptum inſtrumenti, vel actorum, non ceſſat fides, ex eo quod non reperiatur prothocollum, vel matrix, ut *dec.* 552. *num.* 4. *part.* 4. *recent. tom.* 3. *dec.* 197. *n.* 1. *& 2. part.* 10. *dec.* 61. *part.* 12. & in ſua materia *ſub titul. de judiciis*, ſive Parocho dante fidem matrimonii coram eo celebrati, nil præjudicat, quod illud in ejus libro non reperiatur regiſtratum, vel quod idem liber perierit, ut in ſua 22
materia *ſub tit. de matrim.* cum ſimilibus, eo quia Notarii, vel Parochi, aut ſimilium negligentia non debet tertio, ac veritati præjudicare, ita in hac ſpecie, potiſſime concurrentibus obſervantia, & aliis adminiculis.

Majorem difficultatem inferebat alterum objectum; quod ſequuta vacatione hujus Archipresbyteratus de anno 1583. atque facta *per Orinthiam Columnam* tunc dicti loci Dominam præſentatione, reperirentur literæ collationis in perſona ejuſdem præſentati, cum declaratione, quod conferretur ordinaria auctoritate, non autem in vim præſentationis, niſi tamen juxta S. Con- 23
cilii Trident. decreta competat juſpatronatus, cui Epiſcopus declaravit, quod non intendebat præjudicare, ſed illud relinquere in ejus ſtatu & robore, quaſi quod tempus iſtius collationis non veniret computandum in ſpatio 50. annorum, ex deductis apud Rotam *dec.* 321. *num.* 26. *part.* 9. *rec.*

Pro iſta difficultate removenda dicebam, quod non

conſtaret an dictus ita proviſus in vim hujuſmodi
proviſionis beneficium obtinuerit, itaut concurreret
effectuatio, quinimo ſupponebatur, in loco conſtan-
tem famam ac traditionem vigere, præfata Domina
diſſentiente, expeditas fuiſſe alias literas inſtitutionis,
quarum vigore idem reſpective præſentatus, ac proviſus
obtinuit beneficii poſſeſſionem uſque ad mortem na-
turalem, vel civilem continuatam, quodque ob tem-
poris antiquitatem, & magis ob Dominorum muta-
tionem non jure ſucceſſorio, ſed emptionis, amiſſæ
24 eſſent juſtificationes, magnum huic veritati adminicu-
lum præbente ſucceſſiva obſervantia; Cum enim, ut
dictum eſt, iſte Epiſcopatus ſemper ſit penes unum ex
ſex antiquioribus Cardinalibus, qui ſupponendi ſunt vi-
ri peritiſſimi, timoratique qualificati, hinc prorſus im-
probabile eſt, quod exiſtente hujuſmodi actu in eo-
rum archivio, in ſucceſſivis vacationibus ad patro-
norum præſentationem hoc beneficium per viam in-
ſtitutionis providere voluerint; ideoque conſiderabam,
dictas litteras, ſpectata magis ſubſtantia, quam for-
malitate verborum, continere quamdam ſpeciem de-
putationis proviſionalis, quod ſcilicet interim penden-
te confectione proceſſus pro implemento decreti Con-
ciliaris, ne cura animarum detrimentum pateretur,
25 idem præſentatus deputatus fuerit tamquam ſpecies
Vicarii ad ejuſdem Conciliaris decreti præſcriptum ita
proviſionaliter, abſque aliquo patroni præjudicio, quod
per dictam præſervativam omnino præſervatum rema-
net, abſque eo quod beneficii ſtatus in aliquo altere-
tur, ut advertitur per Rot. *dec.* 245. *n.* 19. *&* 20. *p.*
9. *rec. in Bonon. juriſp.* 25. *Junii* 1657. cor. Melt. *dec.*
279 *part.* 12. *rec.* & deducitur in hujus cauſæ deciſio-
ne edita ſuper clericatu.

Quamvis autem hæc magnam probabilitatem habe-
re viderentur, quodque revera erroneum ſit juris ri-
goroſas concluſiones, vel doctrinas, quas ſuper hujus
Conciliaris decreti intelligentia habemus, ita genera-
liter ac indeſinite attendere ad litteram, atque ut di-
ci ſolet, judaico more, quaſi quod iſta eſſet forma
præciſa ſacramenti, ſine qua illud non conficiatur,
cum iſta videatur potius quæſtio facti, & probatio-
nis, pro ejuſdem facti qualitate, ac ſingulorum ca-
ſuum circumſtantiis prudenti arbitrio ponderandis de-
cidenda, ſpectato fine habito per Concilium, & an
urgeat necne illa mala præſumptio quæ impulit Con-
cilium ad ita decernendum, attendendo, ut dictum
eſt, potius ſubſtantiam veritatis, quam formalitates.
Attamen, cum ob noſtri ſæculi adeo pragmatici
deplorabilem abuſum, quoties in contrarium obſtet
aliqua doctrina, talis qualis ea ſit, hujuſmodi diſcur-
ſus reputari ſoleant ingenioſa ratiocinia Advocato-
rum, hinc proinde agnoſcendo quod ex dicto abuſu,
ac de facto potius quam de jure, periculoſum eſſet
26 in prædictis ſolum inſiſtere, in congreſſionis pro di-
rectione deſuper habitis, ſtante quod tam in iſto cle-
ricatu, quam in aliquibus ex aliis bene dictæ Con-
ciliaris formæ requiſita juſtificarentur, ut id attenden-
dum eſſet pro adminiculo, ſeu probatione cauſæ uni-
verſalis fundationis, vel dotationis, quod ſcilicet omnia
hujus Eccleſiæ beneficia, utpote eodem tempore eo-
demque modo fundata, & dotata, eſſent ejuſdem naturæ,
juxta ea quæ habentur *dec.* 17. *num.* 4. *part.* 2. *di-
verſ. &* dec. 273. *part.* 3. *rec.* cum qua pertranſit
Lotter. *lib.* 2. *quaſt.* 10. *num.* 21. Et magis proxi-
me in terminis juriſpatronatus potentium *dec.* 481.
num. 2. *part.* 1. *rec.* quod ſcilicet loci Dominus ita
hæc beneficia contextualiter fundaverit, & dotaverit;
adeout canonizatio aliquorum, faciat ſtatum quoad re-
liqua.

Clarius quia fundationis, vel dotationis plura ur-
gebant adminicula, ex quibus de jure, poſita anti-
qua poſſeſſione, reſultat præſumptiva probatio juriſ-
patronatus etiam ex fundatione, vel dotatione, ut
ſunt antiqua inſignia marmorea affixa in Eccleſia,
fama publica ſimilia, de quibus infra *Neapolitan. di-
ſc.* 9. ac etiam *diſc.* 57. ubi generaliter de probatio-
ne juriſpatronatus, attentis terminis juris communi-
nis.

Receptum ſiquidem eſt, dictam rigoroſam formam,
a Conc. Trid. inductam, eſſe in ſolo caſu quo juſpa-
tronatus ex conſuetudine, vel antiqua poſſeſſione de-
ducatur, cum tunc ea magis ad uſurpationem de facto
referenda veniat; Secus autem ubi allegatur titulus fun-
dationis, vel dotationis, quoniam tunc intacta rema-
net diſpoſitio juris communis, in nihilo alterata per d.
decretum Conciliare, ut advertitur *deciſ.* 805. *num.* 5.
part. 4. *div.* & aliis plene relatis *deciſ.* 168. *num.* 23.
part. 10. *rec. & dict. deciſ.* 187. *n.* 6. *par.* 12. ac ha-
betur infra, *diſc.* 58. ubi generaliter agitur de pro-
batione hujus juriſpatronatus potentium.

Neque præmiſſis obſtare obſervabam id quod adver-
titur Rot. *in Terracin. juriſpatr.* 29. *Maii* 1659. co-
ram Bevilacqua ſuper improbabilitate juriſpatronatus
universalis ex fundatione & dotatione, quaſi quod mo- 27
raliter impoſſibile ſit omnia beneficia contextualiter
fundata, & dotata eſſe, quoniam id recte procedit,
ubi agitur de vera univerſitate complexiva omnium be-
neficiorum in loco, vel in provincia, ſeu ditione exi-
ſtentium, cum tunc recte, vel ad privilegium, vel ad
uſurpationem id referendum potius veniat, atque in
his terminis dicta concluſio procedit, ac loquuntur
omnes de illa agentes, ſecus autem ubi de beneficiis
alicujus Eccleſiæ, cujus reſpectu tantum univerſitatem
conſtituunt ob uniformem eorum naturam, ſed compa-
rative ad reliquam loci univerſitatem dicuntur particu-
laria, tunc enim non intrat dicta inveriſimilitudo, ſed
potius veriſimilitudo aſſiſtit, quod unica fuerit, tam
Eccleſia materialis, quam ejus clericorum & inſervien-
tium fundatio, & dotatio.

Adhuc tamen alia ſuberat difficultas, quod ad ſen-
ſum Concilii, in potentibus fundatio, & dotatio ju-
ſtificari non poſſit per teſtes, ſed juſtificari deberet 28
per legitima documenta, ut fuiſſe declaratum per S.
Congr. Conc. de anno 1631. refert Add. ad Burrat.
dec. 832. *num.* 10. quaſi quod Concilium in perſonis po-
tentibus non confidat de teſtibus; Verum difficultas
præſertim in hac facti ſpecie, mihi non videbatur con-
ſiderabilis; Tum ob auctoritatem Genuen. *in praxi
Archiep. Neapolis*, *cap.* 10. *num.* 16. & Garz. qui
latius probat *in add. ad part.* 5. *cap.* 9. *ad num.* 113.
firmantium hujuſmodi probationem etiam per alias
ſpecies, de jure fieri poſſe, dum illa verba Concilii,
*qui ex authentica documenta, & aliis a jure requiſitis
oſtendat, &c.* præſeferre videntur quod Concilium ſe
non reſtringat præciſe ad hanc ſpeciem probationis per
ſcripturas; Tum etiam quia hæc magis rigoroſa opi-
nio recipienda venit, quando ad ſolos teſtes probatio
reſtringeretur, quaſi quod tunc urgeat ratio potentiæ,
ob quam ſuſpecti habentur teſtes, præſertim ſubditi
pro Domini opportunitate deponentes, ſecus autem
ubi concurrant aliæ ſpecies probationis, vel admini-
cula, ſub hujuſmodi ſuſpicione, ſeu præſumptione non
cadentia; Ac etiam quod agitur de Dominis tempo-
ralibus ſtatus Eccleſiaſtici, præſertim in diſtrictum &
prope Urbem, ubi non intrat illa mala præſumptio
potentiæ Baronum, quæ alibi viget, ut ſupra adver-
titur, ideoque utraque opinio vera videtur pro facti
qualitate reſpective recipienda, tamquam in quæſtione,
ut dictum eſt, potius facti quam juris, dum etiam 29
teſtibus defectivis, vel prohibitis confeſſionibus, aliiſ-
que de per ſe imperfectis probationibus defertur, ubi
alia adminicula concurrunt; Neque in jure negatur
probatio per teſtes, vel alias ſpecies, etiam in iis in
quibus præciſe neceſſaria eſt ſcriptura, cujus caſualis
peremptio cauſare non debet jurium amiſſionem, ac
ſuffocationem illius veritatis, quæ aliunde habeatur.

ANNOT. AD DISC. III. & ſeqq.

Agitur in his diſcurſibus de rigoroſa forma proba-
tionis inducta per S. C. T. in Jurepatronatus Po-
tentium, ſuper qua videri poterunt ea, quæ habentur
infra, diſc. generali 58. *& in hoc tit. diſc.* 72. *& in
adnot* ad S. Conc. Trid. *diſc.* 11.

Deciſio prodita in caſu, de quo *diſc.* 3. *eſt impreſſ.
deciſ.* 444. *part.* 14. *rec.*

Altera deciſio, quæ prodiit enunciata *in diſc.* 5. *ha-
betur impreſſ. ead. part.* 4. *dec.* 77.

VE-

VELITERNA JURISPATRONATUS
PRO EODEM PRINCIPE BURGHESIO,
CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ EPISCOP.

Caſus diſputatus coram Ordinario, reſolutus pro Burgheſio.

An & quando ſententia Ordinarii canonizatoria Juriſpatronatus potentium ſuffragetur, ſi non reperiantur acta, ex quibus conſtet, impletam eſſe formam præſcriptam a S. Conc. Trid.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Sententia quæ non juſtificatur ex actis, non attenditur.*
3 *Epiſcopus non poteſt concedere Eccleſiam liberam in patronatum ſine cauſa.*
4 *Ideoque aſſertioni Epiſcopi ſuper cauſa non defertur, idemque in omni materia prohibitu, præſertim in diſmembratione.*
5 *Fallit ubi ſententia eſt antiqua & obſervata.*
6 *In ſpecie de ſententia ſuper canonizatione juriſpatronatus.*
7 *De fatuo judice deſiderante doctrinas individuales.*
8 *Quod limitatio, de qua num. 6. procedat etiam in jurepatronatus potentium.*
9 *Non eſt deferendum ſimpliciter doctrinis, ſed eſt indagandum earum fundamentum.*
10 *De ratione cui innitatur limitatio, de qua n. 6.*
11 *In quo ad hoc propoſitum differat juſpatronatus potentium ab illo privatorum.*
12 *De facti circumſtantiis ob quas facilius deferendum veniat Epiſcopi aſſertionibus, ac ſententiis, vel enunciativis.*

D I S C. IV.

1 VAcante Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ Oppidi Normatum, cum Princeps Burgheſius loci dominus, utpote habens juſpatronatus & præſentandi, alias idoneum coram Ordinario præſentaſſet, atque ad juriſpatronatus juſtificationem exhibuiſſet ſententiam ejuſdem Curiæ ejus canonizatoriam latam uſque ab anno 1597. ad favorem predeceſſoris Domini dicti loci de familia Caetana, objiciebatur per Promotorem Fiſcalem, quod de dicta ſententia nulla ratio habenda eſſet, niſi exhiberentur proceſſus, & acta, ex quibus appareret, adimpletam eſſe formam in jurepatronatus potentium præſcriptam a S. C. T. *ſeſſ.* 25. *de Refor. cap.* 9. de qua *diſc. præc.* non ſolum ex regula generali, quam receptam habemus in omni materia indifferenti, quod ſententia, quæ non juſti-
2 ficatur ex actis, nullius eſt momenti ac operationis, ex deductis per Burat. *dec.* 251. *n.* 3. & 325. *n.* 2. & paſſim.

Sed magis in ſpecie, id habemus receptum in his terminis præciſis, ex ea clara ratione, quod Epiſcopus non
3 poteſt Eccleſiam liberam redigere in ſervitutem, illamque ſine cauſa per ſacros Canones probata concedere in patronatum, ut habetur infra *in Roſſan. Capellæ, diſc.* 11. Et conſequenter, ne quod directe prohibitum eſt, per indirectum ſequatur, non ſtatur Epiſcopi ſententiis, vel aſſertionibus, aliiſque juſtificationibus, niſi aliunde accedat juſtificatio, ut cæteris relatis firmatur per Rot. apud Merl. *dec.* 147. *num.* 7. & *dec.* 349. *part.* 5. *recent.*
4 *dec.* 197. *n.* 50. & *ſeq.* & *dec.* 143. *n.* 18. poſt Viv. *de jurep.* ac habemus generaliter in omni materia prohibita, ut in beneficialibus in propoſito diſmembrationis habetur apud Orthob. *dec.* 6. *num.* 13. *dec.* 224. *part.* 10. *rec. n.* 7. *cum aliis in Bonon. diſmembr. ſub. tit.* de *Paroch. diſc.* 35.

Scribens pro Burgheſio, admittebam concluſionem tamquam veram, ac hodie non controvertibilem, de qua habetur etiam *infr. diſc.* 58. ubi generaliter de materia juſtificationis juriſpatronatus potentium; Dicebam vero, etiam in ſenſu veritatis, intrare limitationem, quam in omni indifferenti materia receptam quoque habemus, ut
5. concurrente obſervantia (continuata tamen, & non alias) id ceſſet, quando agitur de ſententia antiqua, qualis dicitur ubi accedit ſpatium 30. annor. ut generaliter apud Mantic. *dec.* 296. Caval. *dec.* 22. & 203. Add. ad Burat. *dec.* 76. *num.* 26. & *pluries ſub. tit. de jud.*

Et in his terminis ſpecialibus ſententiæ per Ordinarium latæ ſuper canonizatione juriſpatronatus, firmant Campan. *div. jur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 422. Ciarl. 6
lib. 1. *contr.* 57. *n.* 7. Barboſ. *de Epiſcop. alleg.* 72. *n.* 49.

Judex coram quo cauſa diſputabatur, Curiæ Prælatus ac alias elaboratus, & alicujus nominis advocatus, de illorum tamen genere, qui nihil penitus ratiocinando, totam vim conſtituunt in doctrinis ſpecialibus, atque, ut vulgo dicitur, in individuis, difficultatem promovebat, quod iſtæ doctrinæ eſſent generales de jurepatronatus indefinite loquentes, non deſcendendo ad hanc ſpeciem juriſpatronatus potentium, adeout pene incredibile ſit quam magnum adhibuerim laborem, ut illum redderem capacem, iſta præſertim cauſa expertus, id quod pro joco in Curia dici ſolet 7
de illo judice nolente attendere juris principia quamvis notoria & indubitata, niſi haberet individua, adeout cum diſputaretur de venditione, ſeu locatione cujuſdam præcodii vaccarum, atque cauſæ punctus conſiſteret in concluſionibus generaliter cadentibus ſuper validitate & natura contractus, dicebat ſe non ſatisfactum, quia non darentur doctrinæ ſpeciales loquentes de præcodiis vaccarum; Cumque advocati, ad ſatisfaciendum huic beſtialitati, cum aliquo labore curaſſent invenire doctrinas de hoc ſpecialiter agentes (deducendo forſan Rotæ deciſionem coram Dunozett. jun. *inter ſuas deciſ.* 54. enunciatam *ſub. tit. de uſur. in Tuſcul. diſc.* 2.) adhuc perſiſtebat in difficultatibus, ex eo quod doctrina loqueretur de vaccis ſimpliciter, non autem deſcenderet ad ſpeciem vaccarum rubrarum, de quibus agebatur, iſtamque miſeriam pene quotidie experimur.

Dicebam igitur quod dicti DD. conſiderant in ſpecie, quod ageretur etiam de ſententia lata poſt publicationem Conc. Trid. quod implicite præſeferret dictam ſpecificationem, ut ſcilicet ageretur de jurepatronatus potentium, in quo dicta rigoroſa forma deſideratur, quoniam in alio patronatu privatorum Concilium nihil 8
ſtatuit, nec innovavit, & conſequenter improprium alias fuiſſet deſcendere ad hujuſmodi conſiderationem, an ſententia eſſet ante, vel poſt Concilium.

Et ulterius obſervabam, quod *in ead. dec.* 349. Merl. & *in dec.* 143. poſt Viv. *de jurepatr.* promota illa limitatione, illa implicite admittitur in puncto juris, dum evitari curatur ex ſolo facto ejuſque circumſtantiis particularibus, ex quibus deficere obſervatum fuit requiſita ad hujuſmodi limitationem neceſſaria.

Præterea, cum apud me, nedum damnabile, ſed abhorritum perpetuo fuerit inſiſtere ſolum in dicto ſcribentium, an dicant, vel non dicant, non examinando eorum dicti rationes, & fundamenta, ſine quibus, ubi præſer- 9
tim agitur de hujuſmodi modernis collectoribus, eis deferendum non eſt, quamvis dicant, ut advertitur per doctum ac fundatum modernum Cyriac. *contr.* 50. *n.* 3.

Hinc examinando punctum per rationes ac principia; Dicebam hujuſmodi limitationem non inniti alicui rationi particulari, quæ in una ſpecie juriſpatronatus cadat, 10
ſeu congruat, & in altera non, ſed habere rationem generalem in omni materia cadentem, ut per antiquiſſimam obſervantiam intret præſumptiva probatio, quod omnia bene ac ſer. ſer. ſequuta fuerint etiam in iis, in quibus urget juris reſiſtentia, ut eſt præſertim in alienationibus bonorum Eccleſiæ, quoniam non obſtante vehementi reſiſtentia reſultante a ſacris Canonibus, ac *ab extrav. Ambitioſæ, de reb. Eccl. non alien.* quoties ob modernam innovationem ſequutam per Conſt. Urb. VIII. ampliantem hoc tempus ad centenarium, longiſſimi temporis obſervantia ſufficit, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de alien.* ac etiam in beneficialibus *ſub. tit. de benef.* ac etiam ſub altero *de Parochis*, & alibi.

Cumque inter juſpatronatus potentium, ac illud privatorum alia non videatur ſubeſſe ratio differentiæ, niſi quod a dicto decreto Conciliari citra, una ſpecies majorem habeat juris reſiſtentiam, ſeu malam præſumptionem, ob quam magis rigoroſa probandi forma introducta eſt quam in altera, hinc proinde id aliud operari non videtur, niſi quod in prima ſpecie deſideranda veniat obſervantia longiſſima cum ſuis requiſitis, eo modo quo 11
in dicto caſu alienationis bonorum Eccleſiæ, vel ſimili, in quo urgeat juris reſiſtentia, ſed illis concurrentibus, nulla ſubeſſe videtur probabilis ratio dubitandi.

Fortius vero in hac facti ſpecie ob plures ejus circumſtantias, illam præſertim, de qua *diſc. præc.* quod ſcilicet iſte Epiſcopus, a quo ſententia prodiit, ſemper eſt Decanus Sac. 12
Collegii Cardinalium, qui ſupponendus eſt peritiſſimus.

dili-

diligens, atque magis potens, ideoque non intrat illa ſuſpicio, quæ cadere ſolet in aliquibus parvarum, ac pauperum Eccleſiarum miſerabilibus Epiſcopis; Cumque iſte Epiſcopatus utpote ſola ratione antianitatis poſſideri ſolitus per ſenes ac decrepitos, frequentes habeat mutationes, ideirco ubi etiam ille Epiſcopus, qui ſententiam tulit, non bene ſuum munus expleviſſet, tot ſucceſſores obſervantiam non toleraſſent; Ponderando etiam generaliter ea quæ habentur *diſc. præc.* contra occultantem, vel amittentem ſcripturas, quas ex debito officii cuſtodire & conſervare tenetur; Ac etiam quia de facto ex quodam caſu fortuito conſtabat plures hujus Archivii & Curiæ proceſſus & ſcripturas periiſſe, ex quibus omnibus ſimul junctis, res pro meo judicio videbatur plana, & ita credo judicatum eſſe.

TOLETANA JURISPATRONATUS,

PRO DUCE PASTRANÆ,

CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ ARCHIEPISCOPALIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Promotore.

De eadem materia juriſpatronatus potentium, ac forma Conciliari, an procedat ubi perſona potens habet cauſam a non potente, Et an dominium loci cum juriſdictione inducat potentiam in perſonis Eccleſiaſticis.

Et an conceſſo Oppido, vel Caſtro, veniat juſpatronatus quod concedenti competit.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *De forma rigoroſa probandi juſpatronatus potentium.*
4 *Damnantur ſuperfluæ allegationes in deciſionibus.*
5 *Dominium temporale cum juriſdictione non inducit potentiam ad effectum dictæ formæ rigoroſæ in perſonis Eccleſiaſticis.*
6 *Si juſpatronatus potentium tranſit ad privatum, adhuc retinet ſuam naturam, & e contra, & quando ſecus.*
7 *Caſtra, & feuda continent univerſitatem.*
8 *Facta venditione Caſtri, vel Oppidi, venit juſpatronatus illi annexum.*
9 *Quod præſumptio ſit pro annexione juriſpatronatus Caſtro, vel feudo.*
10 *Transfertur cum dicta univerſitate etiam ſine conſenſu Ordinarii, & quamvis tranſlatio feudi, vel univerſitatis fiat pretio mediante.*
11 *Quando id ceſſet.*
12 *Qui allegat annexionem juriſpatronatus Caſtro, debet probare.*
13 *Quod nominationes, vel præſentationes referuntur ad alium titulum.*
14 *Diſcretiva attendenda eſt.*
15 *Proviſiones Apoſtolicæ ex cauſa reſignationis non alterant ſtatum, neque præjudicant Patrono.*
16 *Sed in caſu dubio præbent adminiculum pro juriſpatronatus excluſione.*

D I S C. V.

POſtquam militarium Religionum de Alcantara, de Calatrava, & S. Jacobi de Spata Magiſterium, ſeu
1 perpetua adminiſtratio per Sedem Apoſtolicam commiſſa ſunt Regi Catholico, juxta ea quæ habentur *ſub tit. de Juriſd. diſc.* 91. eadem Sedes conceſſit facultatem dicto Regi diſtrahendi, ac libere diſponendi de Oppidis, Caſtris, & bonis, ad dictas militias, earumque menſam magiſtralem pertinentibus; cujus facultatis vigore de anno 1566. Dux Paſtranæ, ſeu ejus auctor emit Oppida de Zorica, & de Alvalate; Cumque Eccleſia parochialis dicti ſecundi Oppidi alias provideri ſolita eſſet ad nominationem Commendatarii; Hinc dictus emptor, ſequuta ejus vacatione de anno 1570. præſentavit Rectorem cum ſubſequuta inſtitutione, poſtmodum vero dictum jus
2 præſentandi ad exercitium deductum non fuit uſque ab anno 1651. quando ſequuta vacatione, Dux præſentationem fecit, qua rejecta, Ordinarius illam providit prævio concurſu ad formam præſcriptam a S. C. T. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. Quare introducta cauſa prius coram Nuntio Hiſpaniarum, & deinde in Rot. cor. Alberg. datoque dubio, *an conſtaret de jurepatr.* ſub die 8. Junii 1663. negativa prodiit reſolutio, neque quod ſciam, cauſa ulteriorem progreſſum habuit.

In hac diſputatione, ſcribentes pro Archiepiſcopo, ſeu ejus Promotore fiſcali, cum copioſiſſimis allegationibus, magnoque labore inſiſtebant ſuper iis, quæ ad materiam decreti Conciliaris *ſeſſ.* 25. *de Reform. c.* 9 ha- 3
bentibus circa formam probandi juſpatronatus in habentibus dominium temporale loci cum juriſdictione, ut dicantur perſonæ potentes, in quibus proinde requiritur, vel legitima probatio ex fundatione, vel dotatione, vel altera probatio cum immemorabili conſuetudine, ac multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis ſpatio ad minus 50. ann. quorum neutrum juſtificabatur, quoniam nullus dabatur titulus fundationis, vel dotationis, neque alia probationis ſpecies concurrebat, atque deciſio deſuper edita, inhærendo eidem ſcribentium ſtylo, ſuper hujuſmodi motivis, ſeu propoſitionibus, ac ſuper interruptione immemorabilis per actus contrarios plurium proviſionum tanquam de libero, cum copioſis pariter allegationibus principaliter inſiſtit.

Reſolutio mihi, licet ſcribenti pro Duce ſuccumbente, probabilis viſa eſt ex alio tamen fundamento, de quo infra, præmiſſæ autem propoſitiones extraneæ videbantur a caſu quæſtionis, adeout videretur labor vere inanis, tum quia extra caſum, tum etiam quia hujuſmodi propoſitio-
nes hodie tamquam notoriæ, nullamque patientes amplius 4
controverſiam, præſupponendæ veniunt, adeout admiſſa aliqua excuſatione in ſcribentibus, quibus forte expedit ad ſatisfaciendum litigantibus, ac ignaro vulgo, pro currente abuſu, vel extraneis amplere, parum tamen laudabile id videatur in deciſionibus, in quibus loquendum eſt more magiſtri, ideoque incongruit, ut ſuper vulgaribus, ac receptis regulis, ſeu propoſitionibus nullam amplius patientibus quæſtionem diffundatur in allegationibus, quæ ſolum congruæ, ac opportunæ ſunt (adhuc ſtricto ac magiſtrali more, atque cum doctrinis claſſicis, & magiſtralibus) ſuper iis articulis, vel concluſionibus, quæ adhuc ſint in controverſia, & in quibus cardo diſputationis conſiſtat.

Ac etiam, quia ubi hujuſmodi Oppidis alias penes dictas militias juſpatronatus annexum eſſet, tunc non intraret dicta forma Conciliaris, quamvis hodiernus Dominus eſſet ſæcularis, ex duplici vero ac recepto principio, ſeu propoſitione, Primo ſcilicet quod perſonæ potentes ad hunc effectum dicuntur locorum Domini juriſdictionem
habentes, ubi ſunt ſæculares, ſecus autem ubi Eccleſiaſti- 5
ci, quorum reſpectu ceſſat mala præſumptio uſurpationis, cui decretum Conciliare innixum eſt, ideoque non obſtantibus dominio, & juriſdictione, incorrecta remanet diſpoſitio juris communis, ut cæteris relatis firmatur per Rot. apud Duran. *dec.* 413. *n.* 5. *dec.* 401. *n.* 7. *cum ſeq. p.* 5. *rec.* & in aliis per Add. ad Buratt. *dec.* 832. *num.* 5. Atque in ſpecialibus terminis juriſpatronatus annexi cuidam alteri Oppido ad Religionem de Calatrava alias ſpectanti, & per Regem in vim dictæ facultatis vendito ad favorem emptoris quamvis ſæcularis, tamquam abſolutum præſuppoſitum fuit in alia Toletana, quæ habetur impreſſa *dec.* 399. *p.* 2. *rec.* quoniam, ut in iſta ac aliis ſupra allegatis deciſionibus advertitur, ac habetur etiam ſupra, *diſc.* 2. in hac materia attenditur origo, ex qua reſultat bona, vel reſpective mala præſumptio, ut etiam habetur *infr. diſc. ſeq.*

Et ſecundo corollarie, quod ſi juſpatronatus originaliter perſonæ potentis tranſeat in privatum, ſeu non po-
tentem, adhuc eandem retinet naturam, atque juſtifican- 6
dum eſt cum dicta rigoroſa forma Conciliari, niſi penes privatum tam diuturno tempore cum exercitio præſentationum fuerit, quod dicta mala præſumptio purgata remaneat; atque juſpatronatus naturam immutaverit; Et e converſo ſi a privato alias illud jus poſſidente illud transferit in potentem, privati naturam retinet; Et conſequenter ea, quæ habemus circa dictam formam Conciliarem, extranea remanebant a caſu, quoniam poſito patronatu in Religione, ſeu commendatario eccleſiaſtico, tranſlatio in laicum cum legitima facultate, ut ſupra facta, ejus naturam non immutaſſet.

Punctus igitur cauſæ erat indicta origine, ſeu principio, pertinentiæ juriſpatronatus ad Religionem, ſeu commendam, & quatenus dicta pertinentia in genere concurreret, an illa eſſet ratione dominii dicti Oppidi, cui præfatum juſpatronatus eſſet annexum, vel potius ex alio titulo a præfato temporali dominio independente.

Poſita enim dicta annexione, tunc de plano reſultaſſet

per-

Digitized by Google

pertinentia ad favorem emptoris, quoniam hujuſmodi Oppida, ſive habeantur in feudum proprium, & verum, ſive in allodium ſubordinatum alto dominio, ac ſuperioritati alterius Principis, unde ineſſe dicatur quæ-
7 dam feudalitas impropria, ſeu remota, conſtituere dicuntur ſine dubio univerſitatem complexivam omnium jurium, ac pertinentiarum, remanente ſolum quæſtione, an dicatur univerſitas facti, vel univerſitas juris, ex iis quæ pluries habentur in ſua materia *ſub tit. de feud.*

Et conſequenter ſub Caſtri, vel Oppidi venditione, quamvis pretium intercedat, nulluſque accedat Ordinarii conſenſus, adhuc venit juſpatronatus illi anne-
8 xum, quamvis ad ſpeciem deductum non eſſet, tamquam dicti corporis univerſalis pars, vel membrum, multo magis concurrente ſpecificatione, ut *in dict. dec. 399. part. 2. recent.* & in aliis plene collectis per Add. *ad dec. 46. num. 24. cum ſeq. part. 9. rec.*

Atque poſita pertinentia juriſpatronatus penes eum, qui loci Dominus pro tempore fuit, præſumptio eſt pro annexione, ſeu realitate magis, quam pro perſonalitate, & ſic quod dicatur ipſi loco, ſeu domi-
9 nio annexum, ut habetur *dec. 697. n. 3. part. 1. rec.* ac aliis relatis *d. dec. 46. part. 9. n. 9. in Signina juriſpatronatus 11. Februarii* 1648. coram Peutingerio, & in aliis, niſi facti circumſtantiæ alias ſuadeant, ut ſupra, *diſc.* 2.

Et quamvis duplex receptum principium obſtare videatur; Primo ſcilicet quod juſpatronatus extra com-
10 patronos ſine auctoritate Ordinarii transferri non poteſt, ut pluries infra; Et ſecundo quod intervenire non poteſt in hujuſmodi ceſſione, vel tranſlatione pecunia, vel alia res temporalis citra labem ſimoniæ, cum agatur de jure ſpirituali, ſive ſpiritualitati annexo; Utrumque tamen ceſſat ex eadem ratione, quod ſcilicet juſpatronatus non dicitur principaliter deductum in conventionem acceſſorie, ſed conſequutive ad ipſam univerſitatem, etiam ſi ad ſpeciem deductum eſſet, quoniam ſtare cenſetur potius demonſtrative, ſeu per expreſſionem ejus quod de jure ineſt, niſi conſtet illud principaliter, ac de per ſe in contractum deductum eſſe, cjuſque rationem fuiſſe habitam in pretii valutatione, ut advertitur *dec. 173. n. 28. & ſeqq. part. 7. rec.* apud Ottob. *deciſ. 234. n. 9. & ſæpius*, cum ſit concluſio recepta; Et conferunt ea quæ habentur *in Tyburtina ſub tit. de feud. diſc.* 68. in pro-
11 poſito ceſſionis caſtrorum, ac bonorum juriſdictionalium, non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis, vel aliis prohibitionibus, quoties contractus principaliter initus eſt ſuper univerſitate, puta ſuper hæreditate, cui caſtra & alia acceſſorie annexa ſint ſub univerſitate venientia tamquam partes, & membra.

Difficultas autem erat potius facti quam juris, ſuper dicta ſcilicet pertinentia ad ipſammet Religionem ratione dominii ipſius Oppidi, cum de hoc non conſtaret, idque probandum eſt ab eo, qui acquirendo Oppidum,
12 vel Caſtrum, dictam acceſſoriam tranſlationem prætendit, ut apud Mantic. *dec. 164. num. 2.* cum aliis *dec. 70. num. 9. cum ſeq. part. 12. rec.* & in hujus cauſæ deciſione. Licet enim ex hac parte deducerentur aliqua privilegia, ſeu Conſtitutiones Apoſtolicæ, præſertim Julii II. ſuper jure nominandi hujuſmodi militiarum Vicarios in eorum Oppidis, vel caſtris; Attamen (ultra quod obſervatum fuit id enunciative proferri ad ipſarum militiarum aſſertionem, vel ſupplicationem, quodque propterea enunciativa unica attendenda non veniret, ubi ipſum enunciatum eſt principaliter in quæſtione) id referri poterat ad illud jus nominandi, quod competere dicitur in parochialibus de menſa alicujus Monaſterii,
13 vel Commendæ tamquam per ſpeciem proviſionis vicariæ, juxta ea quæ habentur pluries *ſub tit. de paroch.* & ſic quod eſſet jus competens Religioni in univerſum, ſeu commendæ jure ſpirituali, ſeu monaſteriali, non autem ratione dominii temporalis.

Accedente potiſſime diſcretiva, quod ſcilicet quando alicui ex hujuſmodi Caſtris, vel Oppidis annexum eſt juſpatronatus, id deduci conſuevit ad ſpeciem, atque cum ipſo Oppido, vel Caſtro in emptorem transferri, ut in ſpecie practicatum fuit in dicto alio caſu, de quo agitur in allegata *dec. 399. part. 2. rec.* atque ex parte Archiepiſcopi docebatur de pleriſque aliis ſimilibus; Accedente
14 præſertim ſucceſſiva obſervantia, quod exceptio unico actu ut ſupra per longiſſimum ſpatium tale jus ad exercitium deductum non fuerat.

Licet enim, poſita dicti patronatus pertinentia, contraria obſervantia vere obſtaculum præſtare non potuiſſet, cum intermediæ proviſiones inter primam factam ad præſentationem, ut ſupra, & ultimam, quæ dedit cauſam liti, eſſent Apoſtolicæ ex cauſa reſignationis, vel permutationis, quas receptum habemus non mutare ſtatum, neque juri quæſito præjudicare, ut pluries infra habetur, præſertim *diſc. 65.* ubi generaliter agitur de derogatione juriſpatronatus, ſeu de illius amiſſione, vel præſcriptione ex contrario ſtatu; Attamen ubi jus non eſt certum, tunc ex hujuſmodi Apoſtolicis proviſionibus ſequutis abſque patronorum conſenſu, nullaque facta ipſius juriſpatronatus derogatione, vel ſaltem mentione, vehemens reſultat malum adminiculum; Atque in his conſiſtebat cauſæ difficultas, ob quam reſolutio, ut ſupra, probabilis viſa eſt, non autem in dictis aliis generalitatibus reſultantibus a defectu formæ Conciliaris, quæ vere extranea erat a caſu; Ideoque ſemper ac in dies edocemur, totam vim, ſeu peritiam Judicantis, vel Conſulentis conſiſtere in arte applicandi congrue activa paſſivis, non autem cum improbo labore ſe diffundendi in extraneis, vel ſuperfluis.

LAUDEN. PAROCHIALIS,

PRO PROMOTORE FISCALI CURIÆ EPISCOPALIS,

CUM PP. CARTHUSIANIS.

Diſcurſus pro veritate ſuper caſu per Rotam alias deciſo.

De eadem materia Juriſpatronatus Potentium, ac formæ Conciliaris in eo præſcriptæ, an procedat in communitatibus quamvis juriſdictionem non habentibus; Et quid ubi earum jus admixtum eſt cum Eccleſia, vel perſona non potenti, in qua non militet dicta mala præſumptio; Et quando hæc dicatur purgata.

Et an etiam in Eccleſia, vel perſonis Eccleſiaſticis cadat eadem mala præſumptio, adeo ut dicatur juſpatronatus potentium; Et quando juſpatronatus competere dicatur ratione Oppidi, ſeu dominii, & juriſdictionis temporalis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſiones cauſæ.*
3 *De facilitate Curiæ Romanæ ſuper reſtitutione in integrum adverſus rem judicatam, pro qua ſufficit injuſtitia, etiam ordinaria.*
4 *Proviſiones Apoſtolicæ non alterant ſtatum, & non præjudicant patrono.*
5 *Mala præſumptio uſurpationis in Dominis temporalibus non procedit in perſonis Eccleſiaſticis.*
6 *Intellige niſi conſtet de mala origine a Laico potenti.*
7 *Subintellige niſi hæc macula purgata ſit, & quando.*
8 *Declaratur concluſio, de qua num. 5.*
9 *Communitates dicuntur perſonæ potentes.*
10 *De conſuetudine Status Mediolani.*
11 *An juſpatronatus poſſeſſum a Domino temporali loci præſumatur perſonale, vel potius reale etiam annexum Caſtro.*
12 *Declaratur concluſio ſuper purgatione, de qua n. 7.*
13 *De concluſione de qua num. 4. ut proviſiones Apoſtolicæ non præjudicent.*
14 *De mixtura patronatus Eccleſiaſtici & laicalis, quid operetur.*

DISC. VI.

CUm inſignis Carthuſia Papienſis, ex conceſſione Ducum Mediolani, vel ex alio titulo, effecta eſſet Domina in temporalibus Oppidi, ſeu loci Sancti Columbani, obſervantia dedit quod ejuſdem loci Eccleſia parochialis provideri conſuevit ad præſentationem, ſeu nominationem dictæ Carthuſiæ, atque Communitatis laicorum; Verum Epiſcopo prætendente dictam Eccleſiam eſſe liberæ collationis, exorta deſuper lite, introductaque cauſa in Rota coram Pirovano ſub die 1. Julii 1630. prodiit reſolutio ſuper juſtificatione juriſpatronatus, ut patet ex deciſione impreſſ. *dec. 401. part. 5. recentior.* ad cujus normam expedita ſententia, tranſacta in judicatum, atque denuo reaſſumpta cauſa coram Meltio ſub die

9. Junii

9. Junii 1649. altera prodiit reſolutio ejuſdem juriſpatronatus canonizatoria, iſtaque eſt impreſſa *deciſ. 321. part. 12. rec.* Contingente autem nova vacatione, atque per Ordinarium prævio concurſu facta proviſione,
2 cum ad præſentationem dictorum Monaſterii, Communitatis, altera Dataria proviſus eſſet, hinc orta deſuper lite coram A. C. ex parte proviſi per Ordinarium pro veritate conſultus fui ad effectum deliberandi ſuper litis proſequutione.

Reſpondi reſolutionem pendere a ſubſiſtentia dictarum reſolutionum Rotalium, ad quarum normam prodierant ſententiæ firmantes ſtatum patronalem; Si enim earum fundamenta ſubſiſterent, vanum eſſe dicebam litem aſſumere, ſecus autem e converſo, cum res judicata in Curia, & Rota, ad quamdam verbalem formalitatem quodammodo redacta videatur, dum etiam poſt annos 50. & 60. ac ultra, adverſum eam de reſtitutione in integrum
3 reſponderi ſolet ex fundamento injuſtitię adeo dubię, quod ubi etiam cauſa eſſet nova, & integra, adhuc juxta ipſam rem judicatam forte reſponderi probabiliter deberet, ut de reſtitutione in integrum adverſus rem judicatam coram Seraphino de anno 1598. reſponſum fuit in Nolana Beneficii, ſeu parochialis 2. Decembris 1669. & 27. Junii 1670. cor. V. Comite, & ſic poſt annos 70. ex deductis in eadem Nolana *ſub tit. de Beneſic. in ſupplemento*; Et de reſtitutione adverſus tres conformes Rotales quamvis executas habetur in Bonon. fideicommiſi de Pepulis *ſub tit. de fideic. diſc.* 179. cum limitibus; adeout effectus rei judicatæ in eo ſolum conſiſtere videatur, quod ſi canonizetur, ceſſet ulterior appellatio, quæ alias daretur in cauſa appellabili; De reliquo autem diſputationes, quæ haberi ſolent ſuper puncto reſtitutionis in integrum, nihil differre videntur ab iis quę habentur in gradu appellationis, dum vivitur cum opinione, quod magna, & notoria injuſtitia requiratur ad effectum ſpolii, ſeu extraordinarii remedii poſſeſſorii retinendæ, non autem reſtitutionis in integrum pro qua ſufficere creditur quamlibet injuſtitiam etiam ordinariam, Buratt. *d.* 323. *n.* 3. *Add. ad eum dec.* 130. *n.* 14. *in fin. dec.* 516. *p* 5. rec. *dec.* 50. *n.* 1. & 2. *p.* 7. *& frequenter.*

Punctus igitur eſt; an illud juſpatronatus penes dictos poſſeſſores dicendum eſſet privatum, ac propterea cum generali diſpoſitione juris communis regulandum, vel e converſo dicendum eſſet potentium, adeout ſubjaceret rigori S. C. T. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. Primo enim caſu probabilius pro juriſpatronatus probatione reſpondendum fore dicebam, dum conſtabat de pluribus præſentationibus effectum ſortitis uſque ab anno 1512. Quamvis enim aliquæ adeſſent intermediæ proviſiones Apoſtolicæ, attamen in jurepatronatus privato cum ſola juris communis diſpoſitione regulando, recepta eſt concluſio, de qua in hujus cauſæ deciſionibus, ac pluries in aliis infra, quod iſtæ non alterant ſtatum beneficii, neque præjudi-
4 cant, niſi conſtet eo animo per Papam ſactas eſſe cum continuata obſervantia præſcriptiva; Potiſſime vero, quia in aliquibus aderat juriſpatronatus enunciativa, vel reſpective præſervativa: E converſo autem ubi verſatemur in altero caſu perſonæ potentis, certum eſt, quod probatio juxta formam Conciliarem non adeſt.

Ad probandum autem quod ageretur de jurepatronatus privato potius quam potenti, in eiſdem deciſionibus ponderatur qualitas perſonæ eccleſiaſticæ, quæ repræſentatur per dictum Monaſterium, quamvis loci temporale dominium haberet, dum mala præſumptio uſurpationis, cui innititur decretum Conciliare, procedit in Dominis temporalibus laicis, non autem in perſonis Eccleſiaſticis,
5 quia præſumendum eſt, quod perſonæ eccleſiaſticæ, & Religioſæ jus eccleſiaſticum abſque legitimo titulo, ac per viam uſurpationis retinere voluerint, ut *d. dec.* 401. *num.* 5. *part.* 5. *& d. dec.* 321. *part.* 10. *num.* 18. ubi concord. de quibus etiam *infra*, *diſc. ſeq. & diſc.* 58. ubi generaliter de materia juriſpatronatus potentium.

Cumque in illis diſputationibus, ex parte promotoris Fiſcalis objiceretur, dictam concluſionem recte procedere, quando non conſtaret de initio infecto, quod ſcilicet
6 Eccleſia, vel perſona Eccleſiaſtica habuerit juſpatronatus a perſona potenti ſæculari, ut in præſenti, quod Monaſterium ſucceſſerat in jus Ducum Mediolani, mediante conceſſione hujus Oppidi, ſeu loci, ut infra, cum tunc attendatur origo, ideoque non per hoc quod juſpatronatus tranſit in perſonam Eccleſiaſticam, vel privatam, mutat naturam, ut advertitur in præcedentibus, ac eodem ſupra allegato diſcurſu generali in hac materia potentium.

Reſpondetur tamen (admiſſa dicta limitatione, ſeu declaratione tamquam vera,) ut procedat niſi macula, ſeu mala præſumptio, quæ habetur in potentibus, penes privatos, vel eccleſiaſticos ab eis cauſam habentes, purgata dici valeat ex eo quod veriſimile non ſit, ut Ordinarii pro tempore in perſona privata id tolerare voluerint diuturno tempore, ut cæteris relatis firmatur in Mediolan. Prioratus 14. Martii 1646. cor. Corrado, & habetur *d. dec.* 401. *part.* 5. *n.* 12. *& dec.* 321. *p.* 10. *n.* 21.

His tamen non obſtantibus, probabilius reſpondendum
cenſui pro qualitate potenti, & conſequenter quod in- 7
traret rigoroſa forma Conciliaris, qua ceſſante, beneficium remaneret liberæ collationis, non obſtantibus dictis concluſionibus in ſuis caſibus reſpective veris, non tamen ad hanc facti ſpeciem bene applicatis; Vera ſiquidem eſt dicta concluſio, quod Conciliare decretum non procedit in perſonis Eccleſiaſticis quamvis loci temporale dominium habentibus, ubi tamen
non conſtet de initio vitioſo, ut contingit in illis Ec- 8
cleſiis, & monaſteriis, quæ ab antiquo caſtra, vel Oppida poſſideant, juxta caſus, de quibus in *Tolet. in Vulturar. in Theatina, & in Anglanen. ſub tit. de juriſd. diſc.* 1. 3. 5. *&* 9. *& in aliis ibid.* ſecus autem ubi Monaſterium, vel Eccleſia de recenti acquirat a Domino ſæculari dominium temporale loci, ut in præſenti, quod paulo ante dictum annum 1512. in quo juris præſentandi exercitium penes ipſum Monaſterium habuit, hæc acquiſitio ſequuta eſt.

Quodque ex hoc titulo domini temporalis dictum Monaſterium id egerit, continuando ſtilum ab ipſis Ducibus ſervari ſolitum, ad evidentiam comprobari obſervabam ex pluribus, quæ ubi etiam ſingulariter conſiderata ſuas pati poſſent difficultates, ſimul tamen juncta cum regula, ut ſingula quæ non proſunt &c. rem in claris ponere videntur.

Primo ſcilicet mixtura communitatis laicorum, quam licet non habentem juriſdictionem, & impe-
rium, extra controverſiam receptum eſt, dici perſo- 9
nam potentem, atque cadere ſub dicto decreto, ut in utraque hujus cauſæ deciſione admittitur, & habetur infra, dicto *diſc.* 58. ubi generaliter de iſto jurepatronatus potentium; Licet enim huic objecto in deciſionibus reſpondeatur cum mixtura perſonæ eccleſiaſticæ, in qua non cadit mala præſumptio, non tamen videtur bona reſponſio. Tum quia non probatur de jure quod decretum Conciliare ceſſet in jurepatronatus, quod ſit mixtum, potentis & privati, niſi urgeant adminicula, quod in potentem a privato illud obvenerit; Tum etiam quia dato dicto malo initio, tunc in ipſa etiam perſona Eccleſiaſtica Conciliaris diſpoſitio intrat.

Secundo in idem, ſtante conſuetudine Status Mediolani, de qua loquuntur Lambertin. *de jurepatr. lib.* 1. *part.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 8. *num.* 4. *& art.*
5. *n.* 21. *&* 47. Rocch. *eod. tract. verbo competens*, 10
quæſt. 15. *num.* 60. Gonzal. *ad Regul.* 8. *gloſ.* 18. *n.* 91. quod ſcilicet Ordinarii ſolebant providere Eccleſias parochiales ad nominationem Ducis, & Communitatis loci.

Tertio quia eadem conſuetudo in iſta Eccleſia individuali enunciatur in quibuſdam literis Innocentii VIII. de anno 1483. quod ſcilicet provideri ſolita eſſet ad præſentationem, ſeu nominationem Ducis, & Communitatis.

Quarto ob quaſdam conſimiles enunciativas de an. 1511. & 1513. de quibus fit mentio in eadem *dec.* 401. *part.* 5. *num.* 12. *in fine.*

Quinto quia Carthuſia non erat in loco, unde dici poſſet, quod iſtam Eccleſiam fundaſſet, vel dotaſſet, ſeu quod alias cura animarum eſſet penes ipſum Monaſterium, cujus illa eſſet membrum; Ac
etiam quia non conſtabat de exercitio hujus juris præ- 11
ſentandi, vel nominandi, niſi poſt acquiſitionem dominii temporalis a Duce; Licet enim ſub quæſtione ſit, an juſpatronatus, quod poſſideatur per Dominum temporalem loci, præſumatur annexum ipſi loco, vel Caſtro necne, ſuper quo variæ habentur opiniones, atque verius ſit iſtam eſſe potius quæſtionem facti quam juris, ex ipſius facti qualitate, & circumſtantiis decidendam, ſuffragante generali præſumptione non annexionis, ad effectum, ut majora, vel reſpective minora adminicula deſideranda veniant ex deductis, *dec.* 697. *n.* 3. *p.* 1. *rec.* Lotter. *lib.* 2. *q.* 9. *in Gneſnen. juriſpatr.* 27. *Januarii* 1648. coram Ghiſlerio & in aliis; Negari tamen non poteſt, exinde adminiculum reſultare cum tot aliis conjungendum; Accedentibus præſertim quibuſdam confeſſio-

nibus

Digitized by Google

nibus & enunciativis de anno 1552. qood juſpatronatus pro medietate ſpectaret ad monaſterium tanquam ſucceſſorem Ducis.

Et quidem dicta mixtura Communitatis laicalis, claram hujus veritatis probationem præſeferre videtur, ac de conſequenti per eandem junctam cum tot aliis adminiculis, excluſa remanet dicta hujus maculæ purga-
12 tio, quæ ex diuturna pacifica poſſeſſione penes privatum reſultare dicitur; id enim recte procedit, quando ſolus privatus abſque mixtura potentis poſſederit, qualis eſt caſus, de quo in dicta Mediol. coram Corrado, quod privata familia quamvis cauſam habens a Duce, centenariam habebat pacificam, & continuatam poſſeſſionem; Secus autem ubi perſeverat poſſeſſio perſonæ potentis, cujus mixtura id ſine dubio impedire videtur, dum comprobat quod alter privatus ab alio potenti cauſam habens eo jure continuaverit.

Multo magis, quia neque aderat diuturna continuata poſſeſſio pacifica, dum ab anno 1573. & ſic poſt publicationem Concilii ſequutam de anno 1564. (ex
13 quo tempore de hujuſmodi uſurpationibus inquiri cœpit) uſque ad annum 1621. Eccleſia providari conſuevit per Sedem Apoſtolicam tanquam de libera, ac propterea dictas proviſiones nimium attendendas eſſe conſiderabam compatibiliter cum dicta concluſione regulariter vera, quod Apoſtolicæ proviſiones non mutant ſtatum certum ac firmatum, vel ſcilicet pro interpretatione, quod iſtud juſpatronatus caderet ſub decreto Conciliari, vel ad effectum interrumpendi continuatam pacificam obſervantiam, ex qoa reſultat purgatio maculæ.

Præterea circa mixturam perſonæ eccleſiaſticæ cum
14 ſæculari, obſervabam intrare clarum dilemma inevitabile; aut enim huic mixto dare volumus naturam ſimplicis magis privilegiati eccleſiaſtici non ſubjecti dicto decreto Conciliari, & tunc, quia mixtum aſſumit naturam præponderantis, cum quo regulandum eſt, ſubjacebit alteri Conciliari decreto ſuper forma concurſus ſervanda in parochialibus de jurepatronatus eccleſiaſtico, ex deductis apud Merlin. *dec.* 198. & in ſua materia *ſub tit. de parochis*, ac etiam Apoſtolicis reſervationibus, & affectionibus; Aut dare volumus alteram naturam laicalis, ut concurſui non ſubjaceat, ut verius firmatur in hujus cauſæ *ſecunda dec.* 312. *part.* 10. *rec.* & habetur *diſcurſ. ſeq.* & tunc cadere debet ſub dicta altera forma Conciliari præſcripta in laicali potentium: Cauſa vero incertum eſt ex qua ratione alium progreſſum non habuit, quod ſciam.

SEGOBRICEN. CANONICATUS, PRO BONAVENTURA DEXERNIT, ET CAPITULO CATHEDRALIS.

CUM POMPEO BRIOSCO, ET EPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Bonaventura, & Capitulo.

De probatione jurispatronatus Capituli, ſeu Univerſitatis Eccleſiaſticæ non cadente ſub rigoroſa forma Concilii, ſed regulanda juxta diſpoſitionem juris communis, & de eodem Patronatu Eccleſiaſtico cadente ſub Regulis Cancellariæ, & reſervationibus Apoſtolicis, vel ſub concurſu præſcripto in parochialibus per S. C. T. Et aliqua de ultimo ſtatu, & de attentata præſentatione, lite pendente.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſa.*
3 *Ubi Ordinarius non eſt in cauſa, ſed agitur inter proviſos, leviores probationes juriſpatronatus ſufficiunt.*
4 *In jurepatronatus non potentium Conc. Trid. nil innovavit, & num.* 10.
5 *Univerſitates, ſeu Communitates laicorum dicuntur perſona potentes.*
6 *Secus ſi agatur de univerſitate Eccleſiaſtica & de ratione.*
7 *Beneficia de jurepatronatus Eccleſiaſtico cadunt ſub reſervationibus.*
8 *Niſi alias cautum ſit in lege fundationis.*
9 *Admittitur conſuetudo, ut Capitulum nominet, & Epiſcopus inſtituat in canonicatibus Eccleſia Cathedralis.*
10 *De eadem concluſione, de qua num.* 4.
11 *De probationibus juriſpatronatus non potentium.*
12 *De ultimo ſtatu libero.*
13 *In parochialibus de jurepatronatus Eccleſiaſtico intrat forma concurſus.*
14 *Quid in mixta.*
25 *Quando concurſus non intret.*
16 *Aliqua ad Regulam de Annali.*

DISC. VII.

DE anno 1404. ſub Benedicto XIII. tunc in Hiſpaniis pro Pontifice ſe gerente, ex vicaria perpetua Eccleſiæ Segobricen. erecta fuerunt duo beneficia curata, *Hebdomadaria* nuncupata, quorum proviſionem in ejuſdem erectionis literis dicitur fieri debere per Epiſcopum cum voluntate, & conſenſu Capituli, quæ beneficia tractu temporis erecta fuerunt in Canonicatus, multiplicatis vicibus proviſos ad ejuſdem Capituli præſentationem, cum pluribus ac multiplicatis enunciativis illos eſſe de jurepatronatus Capituli, vacante autem uno ex dictis Canonicatibus de menſe Septembris 1651. Capitulum præſentavit Martinum Villorado, qui legitime inſtitutus de menſe Octobris ſequentis poſſeſſionem adeptus fuit, de menſe vero Decembris 1652. Pompeus Brioſcus, narrata devolutione juxta decreta Concilii Lateranenſis, obtinuit de illo tanquam devoluto per ſedem Apoſtolicam provideri, & commiſſa cauſa in Rota, expedivit citationem cum inhibitione non exequutam contra Villorado poſſeſſorem ob ejus mortem, ob quam facto caſu vacationis, Capitulum præſentavit Bonaventuram Dexernit. Quia vero Pompeus impetraverat literas gratioſæ ſubrogationis in juribus dicti Martini defuncti, e converſo autem Bonaventura curaverat expedire literas Apoſtolicas pro præſentato nuncupatas, ac ſe opponebant relaxationi literarum ſubrogationis, hinc Datarius petiit votum Rotæ, an dicta ſubrogatio Pompeo ſuffragaretur, & propoſita cauſa ſub die 26. Novembris 1655. cor. Dunozetto, negative contra Pompeum reſolutum fuit, tam ex capite ceſſantis litis, ſine qua ſubrogatio non datur, quam ex capite calumniæ, quam eadem lis ſapere videbatur, ut patet ex deciſione edita impreſſa inter illas Dunoz. *dec.* 971. & in hac eadem cauſa habetur deductum *ſub tit. de benefic. diſc.* 50. ac in aliis ad hanc materiam ſubrogationis gratioſæ dandæ collitiganti. 1 2

Iſta vero deciſione edita, cum Bonaventura proſequi vellet exequutionem ſuarum literarum pro præſentato coram Priolo, coram quo cauſa commiſſa reperiebatur, ſe opponente dicto Pompeo a dato dubio, an locus eſſet dictarum literarum exequutioni, itaut Bonaventuræ immiſſio ad poſſeſſionem Canonicatus concedenda eſſet, illud affirmative ſub diebus 22. Martii, & 14. Junii 1656. reſolutum fuit, ut liquet ex deciſionibus deſuper editis, quarum prima eſt impreſſ. *dec.* 151. *part.* 12. *recent.* cum ſolo dicto Pompeo ſe opponente abſque eo quod Epiſcopus eſſet in cauſa; Cumque poſt dictarum deciſionum editionem jactaret Epiſcopus, ſe inauditum velle ad cauſam admitti, ob præjudicium, tam in iſto, quam in altero Canonicatu reſultans, ob canonizationem juriſpatronatus occaſione iſtius controverſiæ in præfatis deciſionibus ſequutam; Hinc proinde, cum ſcripſiſſem ad cauſam tamquam Advocatus pro Bonaventura præſentato ex parte etiam Capituli requiſitus fui de conſilio pro veritate, an ſcilicet veniente Epiſcopo ad cauſam, non obſtantibus ejus oppoſitionibus, probabiliter earumdem deciſionum confirmatio ſperanda eſſet.

Dubitandi autem ratio procedebat ex motivatis per aliquos ſapientes, quod ſcilicet longa eſſet defferentia inter canonizationem juriſpatronatus ad alios effectus, Epiſcopo ſe non opponente, ac eandem canonizationem cum Epiſcopo contendente principaliter de libertate, ſtante quod in prima deciſione 22. Martii 1656. *d. dec.* 152. *n.* 28. *p.* 12. *rec.* dicitur, quod non agebatur de juſtificatione juriſpatronatus principaliter, ſed incidenter inter proviſos occaſione juſtificandi narrativam literarum; ad quem effectum leviores ſufficiunt probationes, Caſſador. *dec.* 1. *in fin. de probat. dec.* 803. *n.* 3
2. *p.* 1. *diverſ.* Mantic. *dec.* 244. *num.* 5. Duran. *dec.* 87. *n.* 7. & *dec.* 163. *n.* 14. & *in aliis.*

Dicta vero difficultate non obſtante, reſpondi deciſiones prædictas me ſcribente obtentas, (reflectendo etiam ad veritatem,) probabiles, beneque fundatas videri,

ri, eiſque circumſcriptis, etiamſi cauſa eſſet integra, itaut
principaliter, opponente Epiſcopo & contendente de be-
neficii libertate, ageretur de canonizando patronatu,
pro iſtius canonizatione reſpondendum eſſet, quoniam
agebatur cum privato, & ſucceſſive extra rigoroſam
formam probatoriam præſcriptam a Sac. C. T. quod
4 receptum eſt (ut in eiſdem deciſionibus hujus cauſæ
probatur) juris communis diſpoſitionem non alteraſſe,
niſi in potentibus, ſub quorum nomine prætendi non
poterat venire Capitulum, quod Univerſitatem conſtituit.

Licet enim ſub nomine potentium, cum quibus dicta
5 forma præſcripta eſt, veniant Univerſitates etiam par-
væ, & juriſdictionem non habentes, Gonz. *ad reg.* 8.
gl. 18. *n.* 68. Mantic. *dec.* 234. & 253. Buratt. & Add.
deciſ. 551. *num.* 9. & 16. *dec.* 197. *p.* 5. *rec. num.* 32.
deciſ. 243. & 244. poſt Vivian. *dec.* 367. *n.* 4. *part.*
10. *rec.* & habetur *diſc. præc.* ac etiam *diſc.* 58. ubi
generaliter de jurepatronatus potentium; Attamen id
6 procedit in Univerſitatibus Eccleſiaſticis ſub Ordinario-
rum juriſdictione, ſeu viſitatione, & correctione exi-
ſtentibus, in quibus attenditur diſpoſitio juris commu-
nis, *ut deciſ.* 290. *n.* 21. *part.* 5. *rec.* Add. ad Buratt.
d. *deciſ.* 551. Aurien. parochialis 28. Aprilis 1653. Peu-
tingerio, & 6. Februarii 1654. Zarata, & in dictis hu-
jus cauſæ deciſionibus.

Idque non ſolum ex ratione ceſſantis malæ præſum-
ptionis uſurpationis in Eccleſiaſticis, *ut diſc. præc.* ſed
etiam, quia ſatis modicum, ac fere nullum præjudi-
7 cium, vel ſervitus ex hujuſmodi patronatu reſultare vi-
detur; Nullum enim adeſt præjudicium Sedis Apoſtoli-
cæ in conferendo, dum juſpatronatus eccleſiaſticum ca-
dit ſub Regulis Cancellariæ, & reſervationibus adinſtar
beneficiorum liberæ collationis, Gonz. *d. gl.* 18. *n.* 6.
& 9. Caval. *dec.* 547. *dec.* 48. *num.* 7 *part.* 5. *recen-
tior. d. Aurien. parochialis* 28 *Aprilis* 1653 Peutinger.
& 6. *Februarii* 1654. Zarata, & in dictis hujus cauſæ
8 deciſionibus coram Priolo, niſi in lege fundationis cau-
tum ſit, ut quamvis eſſet eccleſiaſticum reputari debe-
ret tamquam laicale, Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *num.* 4.
Cavaler. *dec.* 639. *n.* 5. *dec.* 157. *num.* 7. *part.* 7. *rec.*
& *ſub tit. de beneficiis, diſc.* 6.

Nec minus de præjudicio Ordinarii, cum ageretur de
Canonicatibus in Cathedrali, quorum collatio de jure
eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, unde propterea
iſta qualitas patronalis, potius modum, quam ſubſtan-
tiam diverſificare videtur; quoniam ſicuti Epiſcopus,
& Capitulum pro æquali jure alias tamquam collatores
concurrere deberent, ita pariter ambo concurrunt, ſed
jure diverſo, Capitulum ſcilicet in præſentando, &
Epiſcopus in inſtituendo.

Neque juri reſiſtit conſuetudo, per quam ſolum Ca-
9 pitulum eligat Canonicos, Epiſcopus vero confirmet,
ad text. *in cap. cum Eccleſia Volaterrana, de elect. cum
aliis, ſub tit. de benef. diſc.* 1. & *ſeq.*

Ideoque leviores probationes deſiderandæ videntur in
hac ſpecie patronatus minoris ſervitutis, ac minoris
præjudicii, quam ſi ageretur de laicali privatorum; Et
conſequenter abundare dicebam probationes, & admini-
cula ponderata in utraque deciſione ex dicta recepta
propoſitione, quod Concilium in hoc nihil alteravit,
10 ſed ſolum jus commune attenditur, Gabr. *conſ.* 192.
lib. 2. Gon. *d. gl.* 18. *num.* 54. & *ſeq. dec.* 29. *num.*
4. & 6. *p.* 7. *rec.* in allegatis *Aurien. parochialis, in
Firmana parochialis* 4. *Maji*, 1657. Bevilacqua impreſſ.
dec. 221. *p.* 12. *rec.*

Plures autem concurrebant probationes in deciſionibus
recenſitæ in patronatu privato ſine dubio ſufficientes, pri-
mo ſcilicet Statutum Capitulare conditum de anno 1557.
cum præſentia & confirmatione Epiſcopi, in quo poſiti-
11 ve narratur hujuſmodi Canonicatus, ſeu vicarias, qua-
rum loco illi ſubrogati ſunt, erectas eſſe ex bonis menſæ
Capitularis, & ſic præſupponitur fundatio, & dotatio,
quæ de jure importat patronatum; unde dicebam ita Sta-
tutum capiendum non eſſe in ſimplici ratione Statuti,
ſeu legis hujus ſervitutis inductivæ, ſed tamquam proba-
tionem, ſeu enunciativam factam cum ea ſeritate, quæ
in legibus condendis adhiberi ſolet, ſtante præſertim præ-
ſentia, & conſenſu Epiſcopi, cui in his materiis ſtan-
te proprio intereſſe ſatis deferri ſolet, ex plene conge-
ſtis in Bonon. Archipresbyter. 23 Martii 1648. coram
Corrado *deciſ.* 168. *num.* 27. *part.* 10 *rec.* & in hujus
cauſæ deciſione; Secundo ex Bulla Benedicti XIII. in qua
pariter dicitur hujuſmodi capellanias de bonis menſæ
fundatas, & dotatas eſſe; Tertio ex fama publica; Quar-
to ex continuatis præſentationibus ſpatio 100. anno-
rum, & ultra, interruptas ſolum cum proviſionibus
Apoſtolicis, ut infra; Quinto quia exceptis proviſioni-
bus Apoſtolicis *ratione reſervationum* contentarum in
Regulis Cancellariæ, nunquam conſtat hujuſmodi Ca-
nonicatus per Epiſcopum tamquam liberos collatos fuiſ-
ſe; Ideoque plura concurrebant ſuperabundantia.

Et his addebam, quod cum cura animarum habitua-
lis reſideret penes Capitulum, atque iſti Canonicatus
ſubrogati eſſent loco Vicariorum deputatorum ad exer-
citium ejuſdem curæ, adhuc ex ſola diſpoſitione juris,
ſeu Conſtitut. 57. Pii V. nominatio ſpectare deberet ad
Capitulum, ut frequenter in ſua materia *ſub tit. de
benef.* & *de paroch.* unde ſemper firmum remanebat,
iſtam patronalem qualitatem, nullam, vel modicam
inducere ſervitutem, nullamque, vel ſatis levem opera-
ri juris alterationem, & conſequenter longe minores
ſufficere probationes; quam ſi cum ſimplici privato
ageretur.

In dictis diſputationibus habitis, tam coram Duno-
zetto, quam Priolo; Scribentes pro proviſo Apoſtolico
ſuper duobus potiſſimum inſiſtebant; Primo ſcilicet ſu-
per ultimo ſtatu libero, ob plures proviſiones Apoſto- 12
licas effectum ſortitas, quem ſtatum ad hunc effectum
attendendum eſſe dicebam ex deductis *deciſ.* 57. *num.*
2. *num ſeq. part.* 6. *rec. dec.* 44. poſt Vivian. & ſæ-
pius. Et ſecundo quod inomnem eventum, cum age-
retur de beneficii curatis, non eſſet ſervata forma con-
curſus præſcripta per S. C. T. *ſeſſ.* 24. *de Reform. cap.*
18. quam formam ſervandam eſſe in parochialibus etiam
juriſpatronatus eccleſiaſtici, ad literam diſponitur in
eodem Concilio, ac firmatur apud Merlin. *dec.* 198.
num. 3. & *ſeq. cum aliis ad d. Cancel. a num.* 136 &
ſub tit. de paroch. ad materiam concurſus; Solum enim
alias dubitatum fuit in jurepatronatus mixto, an ſcili-
cet participare potius debeat de eccleſiaſtico concurſus
ſubjecto, vel de laicali, quod a Conciliari diſpoſitio-
ne exemptum eſt ex 13. deductis per Add. ad Gregor.
dec. 494. & ad Burat. *dec.* 25. Receptum tamen eſt
participare debere de qualitate magis favorabili, & ſic
de laicali, ut firmatur *dec.* 321. *p.* 10 *rec.* edita in ca- 14
ſu, de quo *diſc. præc.* ſed in mere Eccleſiaſtico, ut
erat præſens, nulla cadit dubitatio.

Verum objecta facile tollebantur; Quatenus enim per-
tinet ad primum, cum beneficia de jurepatronatus Eccle-
ſiaſtico ſubjaceant Regulis Cancellariæ, ac reſervationi-
bus Apoſtolicis, præſertim Regulæ octavæ, ſeu nonæ
menſium, ut ſupra, exinde reſultat dictas Apoſtolicas
proviſiones eſſe compatibiles cum jurepatronatus, & con-
ſequenter huic non præjudicare, neque firmare ſtatum
liberum, tunc inducendum, quando conſtat de volunta-
te providendi tamquam de libero; non obſtante jurepa-
tronatus, cujus ſcientia per Papam haberetur.

Et quoad alterum objectum, Non negando concluſio-
nem ſuper neceſſitate concurſus, dicebam tamen dupli-
cem limitationem mittare, Unam, quod ille requiritur
in ipſis parochialibus, quibus actu, & habitu omnimo-
da, & totalis cura incumbit, itaut agatur de provi- 15
denda Eccleſia parochiali ſponſo, ſeu Rectore, quo vi-
duata ſit, ſecus autem ubi de providendo Vicario ad
ſolum exercitium curæ deputato, ut in Reatina Vicariæ
10. Maji, & 28. Junii 1647 Cerro *dec.* 48. & 104.
part. 10. *rec.* in Barchionen. Vicariæ, ſeu parochialis
coram Corrado *dec.* 330. *part.* 9. & frequenter in ſua
materia, *ſub tit. de Paroch.* cum illo caſu provideri de-
beat Vicarius ad nominationem ejus, cui cura habitua-
lis incumbit; Et ſecundo quia dicta Conciliaris diſpoſi-
tio intelligitur de illis beneficiis, quæ ſunt principaliter
curata, ſecus autem, ubi ſunt Dignitates, vel Canoni-
catus, quibus acceſſorie cura annexa eſſet, *dec.* 150. *n.*
20. poſt Vivian. Gerunden. Capellaniæ 27. Januarii
1645. Bichio *dec.* 326. *part.* 9. *rec.* & habetur in hu-
jus cauſæ deciſionibus coram Priolo, præſertim *prima*
22. *Martii* 1656. *impreſſ. in rec. dec.* 152. *part.* 12. *num.*
54.

Inſiſtebant etiam ſatis in attentatis, quod ſcilicet Regu-
la de annali, quæ ex hac parte opponebatur dicto proviſo
Apoſtolico, & de qua Regula habetur in ſua materia *ſub
titul. de Beneficiis*, obſtaret etiam dicto Bonaventuræ, 16
Sive quod ob pendentiam litis cum altero prius præ-
ſentato, non potuiſſet citra vitium attentatorum ad
hanc novam præſentationem devenire, ſed de facili re-
movebantur objecta; Tum ex eo quod nulla aderat lis,
quæ non inducitur quoad collitigantem per ſolam com-
miſſionem cauſæ, & impetrationem citationis cum inhibi-
tione niſi ſequatur ejus legitima executio; Tum etiam
quia

quia lis reputata fuit mere calumnioſa, ut firmatur in pri-
ma deciſione 28. Novembris 1655. coram Dunozetto,
inter ſuas dec. 971. n. 3. cum ſeq. & num. 9. circa
punctum denegandi ſubrogationem, & conſequenter
non apta inducere tale impedimentum, cum hujuſmo-
di lis habeatur, ac ſi non eſſet, ideoque ubi etiam
Epiſcopus veniſſet ad cauſam, nulla videbatur ſubeſſe
dubitandi occaſio.

BONONIEN. JURISPATRONATUS, SEU HOSPITALIS, PRO ACHILLE ALBERGATO, CUM JOANNE ANTONIO PETRAMELARIO,

Caſus deciſus per Rotam pro Achille.

De eadem materia univerſitatis, ſeu Communitatis eccleſiaſticæ, vel piæ non cadentis ſub rigoroſa forma inducta per Conc. Trid. in perſonis potentibus: Et quando in ſolis terminis juris communis ex antiqua etiam centenaria poſſeſſione non dicatur conſtare de jurepatronatus ex fundatione, vel dotatione, ſed quod ſit potius ex conſuetudine, faciendi nominationem conſultivam & gratam.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio cauſæ.*
3 *Univerſitates privatæ, vel Eccleſiaſticæ non dicuntur perſonæ potentes.*
4 *Juſpatronatus privatorum ex fundatione, & dotatione probatur per centenariam.*
5 *Ablativus abſolutus importat conditionem, ac requirit probationem exactam.*
6 *Dictio dumtaxat eſt præciſa & taxativa.*
7 *Probatio reſultans a centenaria, ut num. 4. eſt præſumptiva, & excluditur per contrarias præſumptiones.*
8 *Omnis præſumptio legis admittit dictam contrariam probationem, dantur ſimilia.*
9 *Tollitur dicta præſumptio ex contraria præſumptione reſultante ab inveriſimilitudine fundationis.*
10 *Nominationes conſultivæ, & gratæ non tribuunt juſpatronatus.*
11 *Defertur obſervantiæ poſt Concilium Tridentinum.*
12 *De concluſione, quod proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum, quomodo intelligatur, & quod aliud eſt mutare, aliud vero interpretari.*

DISC. VIII.

1 IN Hoſpitali pauperum leproſorum S. Lazari extra
mœnia Civitatis Bononien. antiquus uſus præbuit,
quod ipſi pauperes ibi degentes, Rectorem eligerent,
ſeu nominarent continuato ſpatio ano. 200. & ultra,
ab anno ſcilicet *1359.* uſque ad ann. *1562.* ex quo
tempore per ſedem Apoſtolicam in commendam pro-
videri conſuevit uſque ad ann. 1605. in quo Jo: An-
tonius Petromelarius ſenior dictæ commendæ poſſeſſor,
ut eam in propria domo perpetuaret, curavit per i-
pſius Hoſpitalis pauperes juſpatronatus ſibi donari, ob-
centa de ann. 1621. dictæ donationis approbatione &
confirmatione a Greg. XV. in forma commiſſaria di-
recta Ordinario cum clauſula *verificato prius, quod
juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione compete-
ret.*

Sequuta vero dictæ commendæ, ſeu adminiſtratio-
nis vacatione ſub Innoc. X. hic illam contulit Mar-
chioni Achilli Albergato. Cumque exequutioni litera-
rum Apoſtolicarum deſuper expeditarum ſe opponeret
Jo: Antonius Petramelarius Junior, tamquam patro-
nus, hinc introducta cauſa in Rota, coram Cerro,
datoque dubio, an conſtaret de dicto Jurepatronatus
2 ſub die 13 Maji 1658. negativa prodiit deciſio, quæ
habetur impreſſa *part. 2. rec. deciſ. 341.* cui dictus op-
poſitor acquievit, neque cauſa ulteriorem progreſſum
habuit.

In hac igitur diſputatione, Scribentes pro dicto Jo:
Antonio principaliter inſiſtebant in eo, quod cum iſta
eſſet univerſitas potius privata, quam publica; pauperum
ſcilicet leproſorum in eodem Hoſpitali exiſtentium, eaque
eſſet eccleſiaſtica, vel ſaltem pia ad præſcriptum S. C.
T. exiſtens ſub viſitatione, juriſdictione, & correctio-
ne Ordinarii, idcirco non erat de illis univerſitatibus,
quæ etiam ſine juriſdictione, & quamvis parvæ dicuntur
in hoc propoſito perſonæ potentes, duplici reſpectu;
Primo, quia non eſt univerſitas publica loci, ſed eſt
privata; ita univerſitas nuncupata, tanquam conſtitutiva
corporis univerſalis conflati ex pluribus particularibus,
ut ſunt confraternitates laicorum, & collegia DD. ſeu
mercatorum, vel artificum, & Capitula Cathedralium,
vel Collegiatarum, cum ſimilibus, ut cæteris relatis 3
habetur per Rot. *dec. 290. p. 5. rec. n. 17. cum. ſeqq.* Add.
ad Burat. deciſ. 551. n. 16. Et ſecundo, quia cum aga-
tur de univerſitate eccleſiaſtica, vel pia ſubjecta viſita-
tioni, & juriſdictioni Ordinarii, ceſſat illa mala præ-
ſumptio uſurpationis, quam in perſonis potentibus idem
Conc. induxit, *ut d. dec. 290. p. 5. & in aliis* per
Add. ad Buratt. *d. dec. 551.* & habetur *in Segobr. diſc. præc.*

Hoc igitur poſito, quod ſcil. Conc. Trid. nihil deſuper
innovaſſet, ſed firma remaneret juris communis diſpoſi-
tio, dicebant ſatis conſtare de hoc jurepatronatus ex fun-
datione, vel dotatione, quamvis titulus explicitus non
haberetur, ex implicito, ſeu præſumpto reſultante a cen-
tenaria poſſeſſione, quæ ad hunc effectum ſufficit, vel etiam 4
a quadragenaria cum fama juxta *conſ. 234.* Feder. de Senis
cum aliis in Neapol. diſc. ſeq. ac etiam *infra, diſc. 57.* ubi
generaliter de hac probatione juriſpatronatus privatorum
ad formam juris communis, ideoque, cum ut ſupra conſta-
ret de continuatis præſentationibus ſpatio annorum 200.
ita dicebant exuberanter ſatisfactum eſſe dictæ clauſulæ
contentæ in confirmatione Apoſtolica.

His tamen non obſtantibus, ſcribens pro Achille pro-
viſo Apoſtolico (etiam cum ſenſu veritatis) dicebam
de hujuſmodi clauſulæ verificatione non conſtare, ſed
potius de oppoſito, ideoque reſolutio juſta beneque
fundata viſa eſt: Non quidem negando dictum aſſum-
ptum, quod hæc univerſitas non caderet ſub decreto
Conciliari, ſed regulanda eſſet ad limites juris com-
munis, quod tanquam certum admittebam, ut etiam
Rota admiſit, ſed quia non aderat dicta probatio fun-
dationis, vel dotationis, quæ utpote poſita in literis
Apoſtolicis dictæ confirmationis per ablativum abſolu-
tum redolentem formalem conditionem, exigit præci-
ſam, & concludentem juſtificationem ex deductis apud
Buratt. *dec. 178. n. 1.* Duran. *dec. 87. n. 18. & ſeqq.* 5
d. 367 n. 29. & ſeq. p. 5. rec. & firmatur in cauſæ
deciſione.

Iſta vero probatio non aderat, ſed potius excluſa re-
manebat per quaſdam litteras Clementis Septimi de an-
no 1526. in quibus enunciatur hoc juſpatronatus ex 6
conſuetudine dumtaxat, quæ dictio utpote taxativa,
omnem alium titulum excludit, ex collectis *in
hac eadem dec. 341. par. 12. rec. num. 9. ubi concor-
dantes.*

Præterea quamvis vera eſſet dicta propoſitio, quod
in probatione ordinaria juriſpatronatus non cadentis ſub
rigoroſa forma Concilii Tridentini, ſufficit centenaria
quæ æquippollet titulo explicito; Attamen hæc eſt ju-
ris præſumptio, ſufficiens quidem ubi non conſtat de
contrario, ſed abſque dubio elidibilis per contrariam
probationem expreſſam, vel etiam præſumptam ex for- 7
tioribus præſumptionibus reſultantem, ut admittitur
apud Buratt. *deciſ. 172. num. 2. & deciſ. 875. num. 7.
deciſ. 197. num. fin. part. 5. rec.* & firmatur per Lotter.
libr. 2. quæſt. 7. num. 31. cum ſeqq.

Quod habemus in jure receptum in omni probatio-
ne, quæ reſultat a juris præſumptione, quoties non diſ-
ponitur iſtam eſſe debere juris & de jure, cum ſemper
præſumptio cedat contrariæ veritati, ut frequenter in
foro habemus in materia beneplaciti Apoſtolici præſum- 8
pti, vel præſumptivæ probationis alterius extrinſecæ ſo-
lemnitatis reſultantis ab obſervantia longiſſimi tempo-
ris, quod ceſſat ex contraria probatione, quamvis præ-
ſumptiva, reſultante ab inveriſimilitudine, quod ſcilicet
actus ſit talis, ut attento ſtylo Datariæ, Papa non eſſet
approbaturus, ut in ſua materia *ſub titulo de alienatio-
nibus, & contractibus*, ac alibi pluries; Et habemus et-
iam in materia illius præſumptæ ſolutionis, quam in ple-
riſque partibus Statutum induxit ex aliquo diuturno ſi-
lentio (& quam ſtatutariam præſcriptionem vulgo dici-
mus) quod ceſſat etiam ex contrariis præſumptionibus
illa præſertim inveriſimilitudinis, cum ſimilibus.

Clara vero in præſenti videbatur inveriſimilitudo, imo
certa contraria probatio, quoniam nedum improbabile, 9
ſed impoſſibile eſt, ut pauperes leproſi eleemoſynaliter vi-

ventes

ventes in Hoſpitali; potuerint de proprio illud fundare, vel dotare cum reddituu valde notabili, ut in ſimilibus imo fortioribus terminis habetur apud Creſcent. *dec. 1. de jurepatronatus dec. 28. num. 1.* poſt Vivian. *dec. 321. part. 9. recent.* cum *aliis in deciſione*.

Ideoque dicebam dictam obſervantiam potius referendam eſſe cuidam conſultivæ, & gratiæ nominationis, quam Superiores antiquitus a ſubditis, ſeu gubernandis exigere ſolebant, ut eis gratus Rector, vel adminiſtrator daretur, ac præſertim practicabatur in proviſionibus Eccleſiarum parochialium, quod libenter recipiebatur
10 nominatio ipſorum parochianorum & populi, ſed id non tribuit juſpatronatus juxta *conſ. 45.* Geminiani *communiter receptum*, Ferrer. *conſ. 33. n. 4.* Gonzal. *ad regul. 8. gloſ. 18. num. 90.* Cavaler. *dec. 419. num. 1. deciſ. 197. num. 11. part. 9. recent. & in aliis*.

Comprobantur hæc evidenter ex ſubſequuta obſervantia, quoniam cum Concilium Tridentinum pro hujuſmodi patronatuum, vel conſuetudinum abolitione, vel reviſione Ordinarios monuiſſet, exinde ſequutum eſt, quod poſt ejuſdem Concilii publicationem de anno 1564.
11 Hoſpitale non conſuevit provideri ad dictorum pauperum præſentationem tanquam de jurepatronatus, ſed dari in commendam per Sedem Apoſtolicam tanquam liberum; Quamvis enim ſcribentes in contrarium, cum ſolito juriſtarum nauſeativo ſtylo, nimium ſe diffunderent cum copioſis allegationibus ad probandam veram & quotidianam abſque auctoritatibus præſupponendam concluſionem, quod Apoſtolicæ proviſiones non mutant ſtatum, neque tollunt jus tertio jam quæſitum, niſi con-
12 ſtet, quod Papa ſciens id voluerit, quod in dubio non præſumitur, potiſſime quia inter tempus ultimæ vacationis per obitum proviſi ad præſentationem, ſeu nominationem pauperum de anno 1562. & tempus ſuperventi tituli patronalis in poſſeſſore ex dicta donatione ſibi facta de anno 1605. modicum ſpatium accedebat, non aptum ad præſcribendum ſtatum jam firmatum; Dicebam tamen id extraneum eſſe a caſu, inanemque continere laborem, quoniam dicta obſervantia non ponderabatur tanquam deſtructiva, ſeu formiter præſcriptiva juris quæſiti, vel ſtatus legitime impreſſi, ſed tanquam interpretativa dictæ veritatis, quod ſcilicet iſtud eſſet jus præſentandi ex ſola conſuetudine initium habente a dicto bono fine dandi ſuperiorem gratum, & benevolum, quodque caderet ſub decreto Concilii, dum poſt ejus publicationem id amplius practicatum non erat; Ideoque inculcabam, quod frequenter dicendi mea eſt conſuetudo, vim ſcribentium non eſſe in cumulandis concluſionibus, vel allegationibus, ſed in earum congrua applicatione ad caſum.

NEAPOLITANA BENEFICII, SEU JURISPATRONATUS, PRO JULIA BRANCACCIA ET CONSORTIBUS, CUM JOANNE BAPTISTA PICCIRILLO.

Caſus deciſus per Rotam pro Julia, & aliis.

De probatione juriſpatronatus privatorum ex fundatione & donatione, quando adeſſe dicatur; Et quando patrono obſtet ultimus ſtatus de libero.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries cum deciſionibus cauſæ.*
2 *Attenditur ultimus ſtatus de libero* ad text. in cap. conſultationibus.
3 *Conſenſus præſtitus proviſioni Apoſtolicæ æquipollet præſentationi, & num. 11.*
4 *Ut intret concluſio de qua n. 2. requiritur bona fides.*
5 *Declaratur dicta concluſio* ex cap. conſultationibus *quando procedat.*
6 *In privatis Concilium Tridentinum nil innovavit.*
7 *Quæ regula tenenda ſit in probatione juriſpatronatus privatorum.*
8 *Quomodo probetur effectuatio præſentationum.*
9 *Centenaria poſſeſſio cauſat probationem ex fundatione & dotatione.*
10 *Quadragenaria cum fama & adminiculis idem operatur.*
11 *Proviſiones Apoſtolicæ non alterant, & ſi exigitur conſenſus, potius comprobant.*
12 *Denominatio Eccleſiæ facit adminiculum.*
13 *Inſignia in Eccleſia.*
14 *Liber in quo ſunt deſcripta beneficia diœceſis.*
15 *Quod nunquam fuerit proviſum tanquam liberum.*
16 *Fama publica.*
17 *De ſententia Ordinarii, vel enunciationis.*
18 *Quod pro adminiculo attendatur potentia Ordinarii.*

DISC. IX.

ORta lite de anno 1619. inter præſentatum a pa- 1
tronis laicis ad vacans beneficium S. Angeli de Cicinis alias de Pennino, & proviſum ab Ordinario de eodem tanquam libero, introductaque cauſa in Rota *coram Buratto*, prodiit reſolutio canonizatoria juriſpatronatus, quodque propterea inſtituendus eſſet præſentatus a patronis, ut patet ex *deciſ. 552.* inter illas Buratti. Verum cedente, vel decedente præſentato, proviſus ab Ordinario, de conſenſu patronorum obtinuit novam proviſionem Apoſtolicam; Contingente autem pro obitu dicti proviſi vacatione de anno 1643. cum Julia Brancaccia, & Antonius Monacus patroni præſentaſſent Joannem Baptiſtam Tortorellam coram Ordinario, hic lata ſententia ſuper non competentia juriſpatronatus, beneficium contulit tanquam liberum Joanni Baptiſtæ Piccirillo; Quare introducta cauſa in Rota *coram Ghiſlerio*, circa meæ profeſſionis initia, iſtaque exiſtente de primis cauſis in Rota diſputatis, *ſub die prima Julii* 1648. prodiit reſolutio conformis dictæ præcedenti deciſioni 552. Buratti, eaque poſt aliquod ſilentium confirmata fuit *ſub die 11. Februarii* 1664. *coram Albergato ſubrogato*, incertuſque remanet cauſæ exitus, quem puto per concordiam ſopitum, dum amplius de illa actum non audivi.

In his autem diſputationibus *cor. Ghiſlerio & Albergato*, duo erant puncti. Primus ſcilicet circa ipſius juriſpatronatus probationem; Et ſecundus, ea poſita, ſuper ultimo ſtatu tamquam de libero, ſuper quo magis inſiſtebatur per Scribentes pro poſſeſſore proviſo per Ordinarium ad illam proviſionem ſubſtinendam, juxta diſpoſitionem ac terminos textus *in cap. conſultationibus de jurepatronatus*, parum curando, quod juſpatronatus pro futuris vacationibus canonizaretur.

Ideoque quatenus pertinet ad hunc ſecundum punctum, in quo magis inſiſtebatur, dicebant, quod cum controverſa vacatio contigiſſet per obitum proviſi ab Ordinario tamquam de libero, ita Ordinarius conſtitutus erat in iſta quaſi poſſeſſione; neque juriſpatronatus canonizatio cauſare poterat infectionem proviſionis jam ſequutæ, ſed bene jus præſentandi in futu- 2
rum: juxta dictos terminos textus *in cap. conſultationibus cum ibi communiter notatis*, de quibus apud Otthob. *deciſ. 125. num. 14. & 263. num. 5.* apud Dunozett. *deciſ. 861. deciſ. 191. num. 2. part. 5. recent. deciſ. 435. in fine part. 2.* Gerunden. beneficii 1. Julii 1644. Ghiſlerio, quæ videtur in materia magiſtralis, *in Faventina parochialis 4. Decembris* 1666. *coram Ninot*, edita in cauſa de qua *ſub tit. de parochis diſc. 25. & infra diſc. 11.*

Iſtius autem objecti facilis fuit ſolutio ex triplici reſponſione, quarum quælibet abundabat, multo magis eis ſimul junctis; Primo ſcilicet ex ſolo facto, quod proviſio Ordinarii, ex qua iſta quaſi poſſeſſio deducebatur, effectum ſortita non erat, dum proviſus agnita ex Rotali reſolutione *coram Buratto*, ſuæ proviſionis inſubſiſtentia, curaverat, cedente vel decedente præſentato, obtinere novam proviſionem Apoſtolicam de patronorum conſenſu, quem receptum eſt præſentationi æquivalere, ejuſque vim habere, ut adver- 3
titur infra occaſione agendi de proviſione Apoſtolica anni 1569.

Secundo quia ut patet ex eiſdem mox allegatis deciſio-
nibus, ad hunc effectum requiritur in Ordinario bona 4
fides, quæ in præſenti ceſſabat ob dictam contrariam reſolutionem Rotalem; Et tertio, quia, ut particulariter habetur infra *in Capuana Abbatia diſc. 36.* rigor dictæ regulæ deſumptæ *ex c. conſultationibus* procedit, quando proviſio tamquam de libero ſive ad præſentationem exiſtentium
in quaſi poſſeſſione præſentandi ſuum pacificum effectum 5
jam ſortita eſt, unde ſub prætextu pertinentiæ patronalis prætendatur expellere dictum proviſum poſſeſſorem, qui pacifice ac in ſtatu bonæ fidei proviſus fuit, cum jam ſubſe-

quuto

ejuuto effectu; Secus autem ubi res eſt in fieri, ac proviſio facta eſt poſt præſentationem, ac pendente lite, an præſentatus eſſet inſtituendus necne, ut in hujus cauſæ deciſionibus firmatur, ac videtur principium abſolutum, cum hæc dicatur poſſeſſio potius intruſiva & attentata, quæ in propoſito ſuffragari non debet.

Quo vero ad punctum peincipalem ſuper juriſpatronatus juſtificatione; iidem Scribentes in contrarium non negabant concluſionem, quæ hodie controverſiam amplius non admittit, quod ſcilicet, ubi non agitur de
6 perſonis potentibus, ſed privatis, Concilium Tridentinum nihil innovavit, ſed intacta remanet diſpoſitio juris communis.

Iſta vero attenta, non de facili certa & determinata regula generalis tradi poteſt, ſed ramquam in quæſtio-
7 ne potius facti quam juris, deciſio reſultat a ſingulorum caſuum particulari qualitate ac circumſtantiis, ex quibus, ad inſtar eorum quæ in materia ultimarum voluntatum, aliarumque conjecturalium probationum habemus, nunc uno, & nunc altero modo judicandum eſt, eademque adminicula in uno caſu admittenda veniunt, in altero autem illa & majora debent rejici; atque in hoc verſatur quotidianus pragmaticorum error, inveniunt enim deciſionem unum adminiculum canonizantem, vel reprobantem, ergo dicunt idem judicandum eſſe in omni caſu; Stant enim bene ſimul quod unum adminiculum in uno caſu ſit nimis relevans, imo concludens, in altero autem nihil valeat; Ut præſertim habemus de illo vehementiſſimo & concludenti reſultante a centenaria poſſeſſione, cujus vigore quicumque titulus de mundo melior allegari poteſt, & tamen, ut patet ex caſu, de quo *diſc. præced.* etiam duplicata centenaria, ex contraria veriſimilitudine hujuſmodi poſſeſſionem ad diverſum titulum referente non ſufficit.

Ita pariter inſignia in Eccleſia depicta, vel inſculpta ſunt magnum fundationis, vel dotationis argumentum, ut infra, & tamen referri poſſunt ad aliquod beneficium; ſive ad protectionem cum ſimilibus; Ideoque ut dictum eſt, in ſingulis caſibus, adminicula attendenda ſunt pro facti qualitate, & cum conſueta regula in conjecturalibus ſeu præſumptivis & adminiculativis probationibus principaliter attendenda, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.* juxta provinciarum, vel regionum mores, & uſus, perſonarum qualitates, antiquas traditiones, ac populi opiniones, & Ordinarii, ſeu Prælati qualitatem, &c.

Deſcendendo autem ad ſpeciem; Plura concurrebant ad hujus juriſpatronatus privati exuberantem probationem; Primo ſcilicet centenaria bene probata cum quinque præſentationibus ab anno 1513. uſque ad annum 1619. quæ omnes probabantur effectuatæ, juxta illum ef-
8 fectuationis modum, quem paſſim receptum habemus juxta *vulgare conſ.* 229 Oldradi, quod ſcilicet unus per obitum alterius præſentati ſucceſſivo ordine proviſus fuerit; Habens enim centenariam, habere dicitur titulum de
9 mundo meliorem, ideoque exinde reſultat titulus fundationis & dotationis. Feder. de Senis *conſ.* 234. Abb *in cap. querela, num. 9. de electione, cum concordant.* per Gabriel. *conſ.* 198 *num. 5. lib* 2. Rota *deciſ. 29. num. 1. & ſeqq. part. 7. recen. deciſ. 164. num. 1. & ſeqq. part. 9.* & frequenter in præcedentibus, cum ſit concluſio recepta, quoties efficacior præſumptio in contrarium non obſtet, juxta caſum de quo *diſc. præced.*

Et nihilominus ſtantibus aliis adminiculis, de quibus infra, junctis cum fama, etiam ſola quadragenaria eumdem operatur effectum, eandemque producit probationem. Caſſador. *dec. 2. de probat. num. 4.* Achill. *dec. 6.*
10 *de jurepatronatus*, Seraph. *dec. 1141. num. 6. d. dec. 164. numer. 8. part. 9.* & in hujus cauſæ deciſionibus, præſertim *prima coram Buratto*.

Et quamvia adverſus centenariam deduceretur quædam Apoſtolica proviſio intermedia de anno 1569. attamen ultra quod calculando a prima præſentatione poſt obitum dicti proviſi uſque ad annum 1619. adhuc aderat quadragenaria quæ ſufficit ut ſupra; Omnis difficultas ceſſabat, quoniam erat proviſio ex cauſa reſignationis ad favorem, per quam ubi etiam nullus patronorum conſenſus requiſitus eſſet, receptum eſt, beneficii ſtatum non alterari, ut pluries in præcedentibus; Multoque magis, quia dicta proviſio facta erat ſub reſervatione conſenſus patronorum, vel ſaltem medietatis, cum derogatione alterius medietatis, dictuſque conſenſus acceſſerat, unde tantum abeſt, quod exinde præjudicium, vel interruptio ſequa-
11 tur, quod potius hujuſmodi actus corroborat jus patronorum, illudque confirmat, ſive ponderari ſolet pro uno ex adminiculis, Seraph. *deciſ. 1134. numer. 2. & 3.* Buratt. *deciſ. 172. numer. 10. deciſ. 63. num. 3. part. 10. recent.* & cauſæ deciſionibus.

Secundum adminiculum reſultat a denominatione Ec- 12
cleſiæ ſub nomine illorum *de Cicinis* antiquorum patronorum, a quibus juſtificabatur iſtos præſentantes deſcendere & cauſam habere, ut ponderatur apud Buratt. *deciſ. 111. num. 10. & 919. num. 3.* & in cauſæ deciſionibus.

Tertium ab inſignis dictæ familiæ *de Cicinis* ſculptis 13
in marmore, ac affixis in ejuſdem Eccleſiæ parietibus, ut advertitur apud Seraph. *deciſ.* 1141. *num.* 10. Coccin. *deciſ. 230. num. 1. deciſ. 172. num. 5. part. 3. recent. cum aliis* per Buratt. & Adden. *deciſ. 323. num. 17. & 919. num. 4.* & advertitur etiam ſupra in *Praneſtina, diſc. 3.*

Quartum deducebatur ex quodam antiquo codice, ſeu regiſtro beneficiorum hujus Civitatis & diœceſis, in quo iſtud beneficium enunciatur de jurepatronatus prædicto-
rum *de Cicinis*, ut advertitur apud Gregor. *deciſ. 83. num.* 14
2. deciſ. 13. num 3. & deciſ. 195. num. 1. & 2. parc. 1. rec. Lotter. *lib. 2. quæſt. 13. num. 150. cum. ſeqq.*

Quintum ex eo quod nulla dabatur probatio, vel ſal-
tem vehemens ſumus, quod iſtud beneficium fuerit un- 15
quam, cum ſubſequuto effectu, proviſum tamquam liberum, ut in ſpecie advertitur apud Buratt. *d. deciſ. 919. num. 7.*

Sextum ex ſama publica bene probata, cui nimium deferendum videtur, ut in hujus cauſæ deciſionibus probatur; Et demum ultra alia leviora concurrentia, accedebat ſententia Ordinarii lata de anno 1552. hujus juriſpatronatus canoniaatoria; Hujuſmodi enim Ordinariorum ſententiis, vel enunciativis, aliiſque actibus nimium deſerendum videtur, ob veriſimilitudinem eis aſſiſtentem, cum locorum Ordinarii nimium invigilare
ſoleant ſuper libertate beneficiorum, ut advertitur, 16
cæteris relatis, *plene deciſ. 168. num. 12 & 16. part. 10. recent.* Iſtamque præſumptionem fortius procedere obſervabam, ubi agitur de beneficiis ſimplicibus non reſidentialibus alicujus notabilis redditus, cum de illis provideri poſſint conjuncti, vel familiares, ideoque magis ſuper eis inſiſti ac invigilari ſolet, quam ſuper reſidentialibus, ac ſervitoriis, præſertim vero in parochialibus, in quibus Ordinariorum arbitrium refrænatum eſt, atque inducta quædam ſpecies neceſſariæ proviſionis ad inſtar patronalis, dum eorum facultas reſtricta eſt inter illos, qui per examinatores habiles, ac idonei denuncientur.

Super hoc autem adminiculo; Scribentes in contrarium nimium ſe diffundebant ad probandum, quod Ordinariorum ſententiis, vel enunciativis nullatenus defe-
rendum eſt, niſi ex actis juſtificetur illas audito promo- 17
tore fiſcali, aliiſque ſervatis de jure ſervandi latas eſſe, quoniam cum non poſſit Ordinarius explicite Eccleſiam liberam facere ſervam, illamque alteri concedere in patronatum, ut habetur *in Roſſanen. diſc.* 12. idcirco concedendum non eſt per indirectum id quod eſt directe prohibitum, ex deductis per Lotter. *d. lib. 2. quæſt. 13. num ſu.* Cavaler. *deciſ 352 in fine, deciſ. 413. num. 1. & 482. num. 5. parc. 1. recent. & frequenter.*

Verum difficultas tollebatur ex ſolo facto, dum exhibebatur etiam proceſſus dictæ ſententiæ juſtificativus, atque ubi non haberetur, abſque neceſſitate aſſumendi altiorem inſpectionem ſuper concluſione de ſcorentia an-
tiqua probante etiam ſine actis, dum ob tot limitatio- 18
nes vel declarationes plures pati ſolet difficultates; Admittendo etiam dictam concluſionem in objectum deductam, tamquam veram, advertebam, quod, Aliud eſt conſiderare ſententiam Ordinarii pro fundamento principali, adeout ex illa deducatur ſtatus beneficii ita firmatus; Aliud vero illam conſiderare tamquam unum ex adminiculis; Ad primum enim effectum, admittebam dictam concluſionem recte intrare ex ſupra inſinuata ratione, ſecus autem ad alterum, atque ita diſtinguendo recte conciliantur omnes auctoritates ac deciſiones, quæ deſuper habentur.

Prædictis quoque adminiculis, ac aliis, quæ ponderantur in cauſæ deciſionibus, addebam ego alterum apud me nimis efficax & conſiderabile, quod ageretur de patronis, nobilibus quidem qualificatæ nobilitatis, ſed privatæ fortunæ, nimiumque compoſiti ſtatus ſeu modi vivendi; E converſo autem ageretur de Ordinario magnæ potentiæ; Licet enim in rigoroſa forma inducta per Concilium Tridentinum, in jurepatronatus potentium receptum ſit non curari majorem potentiam Ordina-

rii, attamen ubi non verſamur in eo caſu, negari non poteſt magnum exinde adminiculum reſultare, ut etiam occaſione juriſpatronatus potentium advertitur ſupra *diſc. 3. & 4.* Ideoque ex his omnibus, iſta probatio remanere videbatur nimium concludens, & clara.

ANNOT. AD DISC. IX.

De probatione Juriſpatronatus privatorum videnda ſunt deducta *hoc eod. tit. diſc. 57. per tot. & in adnot. ad Sac. Conc. Trid. diſc. 12.* Et ad materiam ultimi ſtatus, & cap. Conſultationibus habetur pariter *hoc tit. diſc. 11. 36. & 62. & in diſc. 85.*

Deciſio prodita *in hoc diſc. eſt impreſſ. part. 14. recent. deciſ. 536.*

LUCANA PRIORATUS,

PRO DOMINICO DE DOMINICIS,

CUM JOSEPHO ARNOLPHINO.

Caſus varie per Rotam deciſus.

An & quando juſpatronatus laicale competens ex privilegio oneroſo, puta conceſſo ob augmentum dotis, dicatur competere ex gratia, itaut ſubjaceat Apoſtolicis reſervationibus, & Regulis Cancellariæ; Vel potius ex juſtitia, itaut hujuſmodi ſubjectionem non habeat; Et quid veniat ſub nomine fructuum; Et quales ſint diſtributiones non computandæ in valore ad hunc, vel alios effectus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Juſpatronatus conceſſum ex cauſa oneroſa non præponderanti, dicitur ex gratia & ſubjacet reſervationibus.*
4 *Secus e converſo, ubi cauſa oneroſa præponderat.*
5 *Etiamſi privilegium dicatur cenſeri vere ex fundatione, & dotatione.*
6 *De differentia, ubi Papa loquitur privilegiative per fictionem, & ubi loquitur aſſertive per veritatem.*
7 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt in fructu, ſeu valore.*
8 *Diſtinguuntur plures caſus, ſeu effectus, ad quos agitur de hac inſpectione, an diſtributiones veniant in fructu.*
9 *Quando Eccleſia libera concedatur in patronatum ob dotis augmentum.*
10 *Idem de unione beneficiorum.*
11 *Quæ ſit ratio ob quam ob paupertatem Eccleſiæ conceditur in patronatum.*
12 *Quando diſtributiones, ad hunc effectum haberi debeant pro fructibus.*
13 *Quod jus honorificum, vel juriſdictionale ſit etiam conſiderabile.*
14 *Per illud enim ceſſat ratio, de qua num. 11.*
15 *Jura & emolumenta parochialia non ſunt incerta.*
16 *Quæ proprie dicantur emolumenta incerta.*
17 *Etiam incerta, quandoque habentur pro certis.*
18 *De congrua debita exercenti curam animarum annexam Eccleſiæ.*
19 *Ex valore non detrahuntur onera voluntaria, quæ beneficiatus patitur ob ejus commoditatem, vel honorificentiam.*
20 *Diſtinguitur, quando procedat propoſitio, quod diſtributiones non veniunt in valore, & ſub nomine fructuum.*
21 *De alio caſu juriſpatronatus ex privilegio ob augmentum dotis cadentis ſub reſervationibus.*

DISC. X.

1 Parochialem Eccleſiam loci Camajoris, *Leo Decimus* in Collegiatam erexit, diſtribuendo ejuſdem Eccleſiæ redditus, & proventus inter Canonicos noviter erectos, & Priorem, qui illius principalis Dignitas eſſet, & cui incumberet etiam cura quæ prius penes parochum exiſtebat decernendo Priori (præſenti tamen & inſervienti) quamdam majorem participationem ſtariorum 20. frumenti, omnes autem reliqui redditus, proventus, & emolumenta repartiri deberent ad formam diſtributionum quotidianarum, per punctaturas inter ſolos intereſſentes, ac inſervientes; Dictaque erectione ſequuta N. de Orſuciis, prævia narrativa nimiæ exiguitatis fructuum dicti Prioratus in præfatis 20. ſtariis frumenti, valorem ſex ducatorum auri Cameræ conſtituentibus, obtinuit ab eodem *Leone* ſibi concedi juſpatronatus, ob augmentum dotis in totidem ſex ducatis, quod privilegium confirmatum & exequutum fuit ſub *Paulo III.*

Vacante autem dicto Prioratu per obitum poſſeſſoris de menſe Auguſti 1661. atque ſequuta præſentatione per illos de Orſuciis in perſona Joſephi Arnolphini; Cum excitata eſſet quædam antiqua prætenſio Communitati dicti loci ſuper jurepatronatus, & præſentandi Rectorem (cujus loco Præpoſitus ſucceſſit,) ex cauſa fundationis, & dotationis, ut antiquæ traditiones, ac pleraque indicia ſuadere videbantur; Hinc præſentatus curavit cauſam ſuæ inſtitutionis introducere *in Rota coram Albergato*, ut ita per Rotales deciſiones, ad majorem firmitatem in futurum, tam ipſa inſtitutio, quam fortius juſpatronatus & præſentandi firmarentur, ipſoque tantum informante, citato ſolum promotore fiſcali, quem ſuppoſitum fuit ſe jactaſſe de beneficii libertate *ſub die 26. Junii 1662.* prodiit reſolutio pro inſtitutione, canonizando juſpatronatus, ac rejiciendo quamdam præſentationem factam per Communitatem in perſonam Michaelis de Orſuciis illam non curantis, neque ſe aliquo modo opponentis.

In hoc autem ſtatu, ex parte Communitatis prædictæ convocatus fuit Advocatorum congreſſus, ad effectum habendi conſilium pro veritate, an ejus prætenſio aliquam haberet ſubſiſtentiam, ita ut deliberandum eſſet, an cauſa proſequenda, vel deſerenda foret; In hoc autem congreſſu ego concludendo pro non jure Communitatis, niſi in facto meliores adducerentur probationes fundationis, vel dotationis, quibus ceſſantibus, ſtante diſpoſitione Concilii collocantis Communitates inter perſonas potentes, ac ſtante inobſervantia fere duorum ſæculorum, deſperatum opus eſſe dicebam; Excitavi motivum, (quod pluties, ac pluries excitaſſe pœnituit, ob damnum, quod invitus intuli tam impetranti quam Patronis,) quod ſcilicet iſta dignitas, quæ ob uſum Pontificalium, & qualitatem proventuum, aliaſque circumſtantias, ſatis conſpicua in regione reputatur, ſubjaceret reſervationi contentæ in *Regula tertia ſeu quarta*, non obſtante dicto jurepatronatus, quod tamquam conceſſum ex privilegio ob augmentum dotis longe infra dimidiam valoris ſeu fructuum, & ſic ex mera gratia, cadebat, vel ſub revocatione *Adriani VI.* vel ſub reſervationibus & Regulis Cancellariæ excitatus Dominicus.

Hinc enim, qui in congreſſu intervenerat tamquam Cauſæ Patronus, dictum Prioratum principalem Dignitatem in Collegiata cadentem ſub *Regula 3. ſeu 4.* impetravit, expeditoque Brevi de capienda poſſeſſione, ac præſentato in *Rota coram eodem Albergato*, ubi cauſa introducta reperiebatur, dato dubio, *an breve eſſet exequendum*, poſt multas propoſitiones, in quibus ob nimiam votorum diſcrepantiam capi non potuerat reſolutio, iſta prodiit affirmativa omnibus videntibus ſub *die 24. Martii 1664.* ſed conceſſa nova audientia, & repropoſita ſub *die 20. Junii ſequentis*, videntibus ſolum quatuor correſponſalibus, receſſum fuit a deciſis; Repropoſita vero ſub dubio, *an eſſet ſtandum in primo, vel in ſecundo loco deciſis* poſt trinam propoſitionem ſub *26. Martii 1666.* omnibus de ordine etiam Sanctiſſimi videntibus, reſolutum fuit ad favorem proviſi 2
Apoſtolici ſuper executione brevis, cum aliqua tamen votorum diſcrepantia, quæ anſam dedit novæ audientiæ, unde bis repropoſita cauſa ſine reſolutione, obiit proviſus; Unde collitigans renunciando præſentationi, obtinuit a Dataria ſubrogationem cum nova proviſione tamquam de reſervato cum onere etiam cujuſdam penſionis.

In his igitur, ſatis quidem acribus diſputationibus, cum tanta votorum ſciſſura ſemper habitis; Pro Dominico proviſo Apoſtolico ſcribens dicebam unicum ac brevem hujus cauſæ punctum eſſe, an & qui redditus ac proventus ad effectum, de quo agebatur, venirent in computatione valoris; Recepta ſiquidem ac hodie plana eſt juris propoſitio, quod beneficia de jurepatronatus ex privilegio, conceſſo non ex mera gratia

gratia & conceſſione gratuita, ſed ob augmentum dotis,
& ſic partim ex juſtitia & partim ex gratia, & aſſumunt
naturam partis præponderantis, quod ſcilicet ſi augmen-
3 tum eſt inferius antiqua dote quam Eccleſia habebat, di-
catur totum ex gratia ad effectum reſervationum, ac
ſubjectionis Regulis Cancellariæ (licet ſecus ſit quoad
revocationem, ſeu reviſionem mandatam a Concilio
Tridentino loquente de privilegiis ex mera gratia.)

E converſo autem, ſi augmentum ſuperat antiquam
dotem, vel ſaltem non eſt inferius, itaut adæquet
medietatem, & tunc totum reputatur ex juſtitia, non
4 cadens ſub reſervationibus; Quinimo, etiam in caſu
æqualitatis habetur pro præponderanti, cum data æqua-
litate prævaleat illa pars, quæ præſervat diſpoſitionem
juris communis, juxta diſtinctionem magis ex profeſ-
ſo firmatam *in Gonzana juriſpatronatus*, *deciſ.* 58. *&*
88. *part.* 5. *recent.* quæ deciſiones ſunt in materia ma-
giſtrales, deindeque ſæpius dictum fuit præſertim *dec.*
336. *&* 558. *par.* 4. *in Lucana beneficii* 3. *Junii* 1654.
Bevilaqua, *Mediolanen. Cappellaniæ* 22. *Junii* 1657. *&*
28. *Junii* 1658. Celſo inter ſuas *deciſ.* 239. *&* 273.
& in aliis frequenter.

Idque procedit, quamvis in privilegio dicatur, ut il-
lud cenſendum ſit, ac ſi vere, & non ficte eſſet pa-
tronus ex fundatione, & dotatione, quoniam ſi re-
vera cauſa oneroſa non eſt præponderans, vel ſaltem
5 coæqualis, ita ut totum pendeat ab amplitudine, ſeu
prægnantia verborum, ſeu clauſularum, id nihil ope-
ratur, quoniam etiam in iſta materia intrat propoſitio
in omnibus vera, & principaliter præ oculis habenda,
ut non cortex, & figura verborum, ſed ſubſtantia ve-
ritatis attendi debeat; Atque ut bene dicere ſolebant
antiqui beneficialiſtæ, quo magis ampliora ſunt ver-
ba, eo majus eſt privilegium.

Tunc enim, ut bene diſtinguendo advertitur in *Bo-
non. Archipresbyteratus* 23. *Martii* 1648. *cor. Corrado
deciſ.* 168 *part.* 10. *recent.* privilegiis, ac litteris Apo-
ſtolicis in hac materia defertur, quando non privile-
giative, ac per viam conceſſionis, ſed aſſertive ac
6 per viam atteſtationis dicatur, quod patronatus ſit ex
fundatione, & dotatione, cum tunc iſta reputetur una
ex probationibus cum aliis conjungenda ex deductis *d.
deciſ.* 168. Ideoque aliud eſt quando Papa aſſertive lo-
quitur de iis, quæ facti ſunt, aliud vero, quando fin-
git ita cenſeri debere, idquod revera, & de facto non
eſt tale, aut habetur etiam ſupra *diſcurſ.* 2. Non nega-
batur hæc theorica per ſcribentes in contrarium, cum
revera illa hodie ſit incontrovertibilis. Verum inſiſte-
batur in applicatione, quod ſcilicet augmentum dotis
in annuis ducatis ſex (quantum importabant 20. ſtaria
frumenti, quæ priori aſſignata fuerant in præbendam)
eſſet præponderans, non habita ratione aliorum emo-
lumentorum, cum illa eſſent incerta, & debita tam-
quam diſtributiones quotidianæ ratione miniſterii, ſeu
ſervitii perſonalis juxta *conſ.* 118. Oldradi *n.* 1. Fælin.
in cap. ad aures, *n.* 14. *de reſcriptis*, Lambertin. *de
jurepatronatus*, *lib.* 1. *part.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 21. *num.* 10.
7 Duran. *deciſ.* 289. cum aliis *in tertia deciſione* ad favo-
rem præſentati edita 20. *Junii* 1664 Ideoque tota cau-
ſa ſeu diſputatio reſtringebatur ad punctum, an reliqua
emolumenta ſatis pinguia iſtius dignitatis, utpote non
debita ratione præbendæ, ſed ratione intereſſentiæ, ac
ſervitii perſonalis ad formam diſtributionum quotidia-
narum, dicenda eſſent incerta, & talia, quod com-
putanda non eſſent in valore, vel e contra.

In hoc autem, (reflectendo etiam ad veritatem,) ma-
nifeſtum æquivocum videbatur procedere cum terminis
generalibus hujuſmodi quæſtionis, an ſcilicet, & quan-
do diſtributiones quotidianæ habeant necne ſpeciem fru-
8 ctuum; Siquidem ad plures effectus de hujuſmodi
quæſtione agi ſolet; Primo ſcilicet in ordine ad *Re-
gulam de valore*, pro ſolutione annatæ alioſque effe-
ctus exinde reſultantes, de quibus pluries *ſub tit. de
Beneficiis*, *præſertim diſc.* 90. & ſit de materia potius
odioſa; Et tunc recte procedit regula, ut ſub nomi-
ne fructuum non veniant diſtributiones, neque in va-
lore computari debeant, atque in his terminis loquun-
tur plerique ex iis, qui allegabantur.

Secundo ad effectum pariter odibilem penſionis ſu-
per beneficio reſervatę cum narrativa certi valoris, an ſci-
9 licet ſub iſto veniant ſubſtitutiones, & an ſuper eis cen-
ſeatur reſervata penſio, atque iſto pariter caſu regula
eſt negativa, ex ratione odibilitatis, & quia durum vi-
detur, de illo emolumento, quod datur ratione ſervitii
ac laboris perſonalis participet alter nullam in ſervitio,
ſeu labore participationem habens, & in his terminis
loquuntur pleræque auctoritates & deciſiones, præſertim
Mediolan. penſionis 13. *Maji* 1664. *&* 20. *Maji* 1665.
coram Meltio, *quæ in dicta tertia deciſione* allegantur
cum aliis *diſc.* 80. *ſub tit. de benef.* & in ſua mate-
ria *ſub tit. de penſion. pluries*.

Tertius effectus eſt pariter odibilis, lucri, quod
beneficiatus quamvis abſens ex juſta cauſa, puta ſtu-
diorum, vel in ſervitio Epiſcopi, aut ſimili de jure
facere prætendit, & tunc intrat etiam regula negati-
va, quæ in iſto, ac proxime præcedenti caſu, ſe-
cundum aliquos limitari ſolet, quando Canonica-
tus, vel dignitas nullam haberet præbendam, ſed
omnia emolumenta conſiſterent in diſtributionibus
maſſæ groſſæ, quæ loco præbendæ reputantur, quod
neque procedit, ubi vivitur per punctos, ut dicto
diſcurſ. 90. *ſub tit. de benef. & pluries ſub tit. de Ca-
nonicis*.

Quidquid autem ſit de dicta regula ejuſque limita-
tionibus in præfatis caſibus diverſam rationem haben-
tibus; Illa nullatenus cadebat in propoſito, de quo
agebatur, ad effectum ſcilicet metiendi dotem; Eate-
nus enim Eccleſiæ liberæ per Papam rediguntur in ſer-
vitutem laicorum eiſque conceduntur in patronatum,
quatenus ita depauperatæ ſint, quod ob emolumento-
rum tenuitatem non inveniant rectorem, ſeu inſervien-
tem, ita ut cultus deſeratur, cum iſto tantum caſu
augmentum dotis dicatur juſta cauſa acquiſitionis ju-
riſpatronatus; Rota *deciſ.* 568. *part.* 4. *recentior.* 630.
num. 60. *& ſeq. part.* 4. *tom.* 3. cum aliis per Adden.
Ad Burrat. *deciſ.* 931.

Quod etiam habemus in materia unionis beneficio- 10
rum, præbendis Canonicalibus, vel Dignitatibus, ad ef-
fectum Regulæ revocatoriæ, ex deductis apud Otthob.
deciſ. 261 & in aliis per Adden ad Buratt. *deciſ.* 576.
par. 4. rec. *tom.* 2. Mediolan. *beneficii* 26. *Januarii* 1654.
Celſo inter ſuas *deciſ.* 375. *ſub tit de beneficiis*; ubi
pluries, præſertim *in Sorana diſc.* 43. & in aliis.

Iſto enim caſu, ſpectatur cauſa, ſeu ratio, ob quam
hujuſmodi conceſſiones fieri ſolent, ne ſcilicet Eccle-
ſia non habens congruam dotem pro ſubſtentatione re-
ctoris, ita debito cultu, ac ſervitio deſtituta reman- 11
at; Ideoque ubi hæc ratio ceſſat, quia nempe ut bene
proviſa, ac libentiſſime in caſu vacationis plures habe-
at concurrentes ad illius proviſionem, tunc nil refert,
an proventus ac emolumenta ſint ſub nomine fructu-
um & præbendæ, vel ſub nomine diſtributionum, quo-
niam vis non eſt in nuncupatione, ſeu in formalitate
verborum, ſed in ſubſtantia veritatis ac implemento fi-
nis, ob quem Eccleſiarum dos deſideratur, ut docet
praxis Canonicatuum Baſilicarum Urbis, & Eccleſia-
rum Toletan. & Hyſpalen. cum ſimilibus, atque hic
eſt punctus inevitabilis.

Fortius vero, ac ad evidentiam, ubi proventus ac
emolumenta, ad formam diſtributionum quotidiana-
rum ratione ſervitii percipi ſolita, non dependent ab
anniverſariis ſeu exequiis, aliiſque incertis ac volun-
tariis populi oblationibus (quo caſu vere & proprie 12
dicuntur quotidianæ ac incertæ diſtributiones ratione
meri laboris, ac ſervitii perſonalis,) ſed agitur de
fructibus certis provenientibus a prædiis, aliiſque bo-
nis ſtabilibus Eccleſiæ, ut in præſenti, dum in ipſamet
erectione iſta Eccleſia habebat in redditu certo duc.
Cameræ 120. qui dempta dicta modica rata ſtariorum
20. frumenti, quæ præcipua in ſignum cujuſdam præemi-
nentiæ aſſignata fuit Priori repartiti fuerint inter ipſum
& Canonicos, ad formam tamen diſtributionum ratio-
ne ſervitii & per punctaturas, quod prudenter in pleriſ-
que etiam primariis Eccleſiis pro meliori earum cultu
ordinatum fuit, ut præſertim habetur in dictis tribus
Baſilicis Patriarchalibus Urbis deductis apud Duran.
deciſ. 285. *&* 411. *in Romana beneficiatus S. Petri* 15.
Junii 1657. *Bevilaqua impreſſ. dec.* 260. *part* 12. *recent.*
& in aliis, ac etiam practicatur in dictis inſignibus Ec-
cleſiis Toletana, & Hyſpalen. aliiſque primariis; Hinc
prorſus abſonum eſt dicere, quod cum hujuſmodi Ec-
cleſiarum Canonicatus, licet alias ſatis pingues, ac di-
tiſſimi nullos habeant fructus certos, licitum eſſe cum
augmento dotis in duobus, vel tribus ducatis, acqui-
rere illorum patronatum ex cauſa dotationis, vel aug-
menti præponderantis, & hic erat caſus; Ideoque tot
difficultates habitæ in iſta cauſa, magnam mihi in-
ferebat admirationem, cum ea non videretur tanta do-
te digna, dum punctus non erat in veritate, ſed in
applicatione concluſionum.

Dicebam alterius, quod ubi etiam non habita ra-
tione diſtributionum, attendendi eſſent ſolum dicti fru-
ctus certi pertinentes ad Priorem, qui conſiderandus
eſſet tamquam Dignitas, ſeu unus de Collegio, itaut
ſpectato ſolo intereſſe burſali augmentum eſſet coæqua-
le; Adhuc tamen non poterat dici tale, habita ratio-
ne juris honorifici ac præeminentiarum, dum agebatur
de principali dignitate in Collegiata, cum uſu inſi-
13 gnium pontificalium, aliiſque prærogativis, ac juriſdi-
ctionibus, quæ habenda veniunt in conſideratione, at-
que computanda in valore, ut apud Merlin. *decif. 702.
alias dec. 94. part. 7. recent. numer. 58. decif. 336. num.
21. part. 10. recent. Aſſiſien. oblationum 4. Martii* 1652.
& 15. *Jan.* 1653. cor. Albergato, quarum prima eſt
decif. 222. part. 11. recent. de qua cauſa *ſub tit. de præ-
eminentiis diſc.* 11.

Intrat enim eadem conſideratio ceſſantis rationis,
ob quam inducatur Sedes Apoſtolica ad hujuſmodi con-
14 ceſſiones faciendas, ne ſcilicet ob proventuum tenui-
tatem, non de facili reperiantur, qui Eccleſiæ recto-
riam, ac adminiſtrationem ſuſcipiant; ſeu quod ſu-
ſcipientes pro victu comparando cogantur Eccleſiæ cul-
tum deſerere, cum in hujuſmodi honorificis, & qua-
lificatis dignitatibus, etiam modicum redditum haben-
tibus, non deſint qui alias de proprio patrimonio, ſeu
aliunde bene proviſi illas anhelent, multo magis dum
computatis diſtributionibus, beneficium ſatis pinguem
dotem habebat, ut ſupra.

Item eidem Dignitati annexa erat cura animarum,
quæ alias reſidebat peres Rectorem, cujus loco Bulla
erectionis Priorem ſuccedere voluit, unde propterea re-
15 manebant emolumenta parochialia conſiderabilis valo-
ris iſtum augentia, & quæ dici non poſſunt incerta,
& eventualia, cum de neceſſitate parochiani contrahe-
re debeant matrimonia, aliaque ſacramenta ſuſcipere,
necnon mori, & funerari, ideoque perneceſſe ſequitur
certitudo hujuſmodi emolumentorum in genere, &
quoad ſubſtantiam, licet quoad quantitatem eſſent in-
certa, & variabilia, ut advertitur. *dicto titulo de be-
neficiis* ad materiam valoris *diſc.* 90.

16 Illa enim ſunt emolumenta omnino incerta, & even-
tualia non computanda in valore, quæ pendent a me-
ro arbitrio ſeu devotione & voluntate parochianorum,
ſecus autem quæ ſunt neceſſaria, ut advertitur per
Lambertin. *de jurepatronatus, lib. 1. quæſt. 5. art. 21.
num.* 14 *verſ. iſt tamen*, & habetur etiam *decif. 230.
num. 2. cum ſeqq. part. 6. recent.* ubi de dictis volun-
tariis, de quibus etiam Barboſ. *de Epiſcopo, allig. 70.
num. 11. & dicta diſc. 90. de benef.*

Et nihilominus etiam incerta, & eventualia a po-
puli devotione, ac libito reſultantia, quoties ex lon-
17 gævo experimento ſunt indeficientia, itaut de facili
inveniat conductorem, adhuc dicuntur eſſe in dote ac
valore certo, ut ex Ancharan. loquente de oblationi-
bus, quæ fiunt in Eccleſia S. Antonii, advertunt
Lott. & cæteri, de quibus Rota *in allegata Aſſiſien.
oblationum coram Albergato*, & in eadem cauſa *ſub
dicto titulo de præeminentiis diſc* 11.

Atque intrat clarum dilemma inevitabile; Aut hæc
emolumenta parochialia dicenda ſunt certa; Aut in-
certa? Primo caſu veniunt in valore; Secundo autem
non habentur in conſideratione, ſed ultra ea debetur
Curato congrua, quæ in erectionibus, vel unionibus
18 præſervata cenſetur *cap ſi propter de præſcript. & in
cap. fin. §. porro de off. ord. in ſexto*, Gratian. *diſcept.*
360. *num.* 13 *& ſeq.* Lotter. *lib. 2. quæſt. 12. num.*
20. *decif. 420. num. 7. part. 1. rec 449. nu 3. part. 2. dec.*
230. *nu* 8 *part.* 6. & pluries *ſub tit. de Paroch.*

Replicabatur quod hæc emolumenta non percipiantur
a Priore, utpote aſſignata Vicario deputato ad exer-
citium curæ animarum; Verum iſtud leve erat fun-
damentum, quoniam ſpectandum eſt in propoſito tem-
pus conceſſionis privilegii, quo attento, cura erat pe-
nes Priorem, qui deinde, ob majorem ejus honorifi-
centiam, vel commoditatem, ex conventione cum Ca-
pitulo, voluit exerceri per Vicarium; Et ſic de eo
tempore Prioria erat etiam cum his emolumentis pro-
viſa, quæ tractu temporis voluntarie neglecta fuerunt;
19 Ut enim habetur *d. diſc. 90. ſub tit. de benefic.* ad ma-
teriam valoris non deſumuntur de valore illa onera,
quæ ſunt voluntaria, & pro adjutorio ſeu minore la-
bore beneficiati.

Adducebatur pro ſpeciali auctoritate *decif. 270. part. 2.
div*, quæ eſt eadem apud Cæſ. de Graſs. *decif. 9. de præb.*
confirmatoria *decif. 7. ejuſdem eod. tit.* in qua bene habe-
tur, quod dicta concluſio derivata ex Oldr. *d. conſ.* 118.
ut ſcilicet ſub nomine fructuum non veniant, niſi cer- 20
tæ præbendæ aſſequendæ etiam per non inſervientem,
procedat in terminis Regulæ de valore, aliiſque odio-
ſis, ac exorbitantibus, vel pœnalibus; Verum adver-
tebam dictam deciſionem potius retorqueri, atque huic
parti aſſiſtere, cum in præſenti ageretur ad effectum
Eccleſiæ favorabilem, atque ſuper omnia urgeret ratio
proviſionis Eccleſiæ, ob quam ceſſat illud inconveniens,
cujus ratione Eccleſia libera fieri ſolet ſerva, ut ſupra.
Quoties enim eſt congrue proviſa, ita ut habeatur fi-
nis ſeu effectus, ad quem Eccleſiæ dos requiritur, pa-
rum curandum eſt de modo; Atque hic pro meo judi-
cio videbatur punctus inevitabilis, quoniam; Aliud
eſt agere de valore; Aliud vero de dote, & an Ec-
cleſia ſit dotata & proviſa, vel non proviſa, & indo-
tata, ideoque ut dictum eſt, cauſa non videbatur tan-
tæ difficultatis, ac variationis dote digna.

Adeoque autem hoc certum ac abſolutum eſt, ut
quoties non concurrit vera præponderantia, dicatur 21
juſpatronatus ex gratia ſeu privilegio, ideoque ſubja-
ceat reſervationibus Apoſtolicis, quod cum Venuſii &
Plumbini Princeps Nicolaus Ludoviſius tamquam Co-
mes Compſanis ſub *Innocentio X.* patruo ejus tertiæ
uxoris, circa meæ profeſſionis initia in Urbe, reaſ-
ſumere vellet cauſam ſuper jurepatronatus Eccleſiæ
Abbatialis Sanctæ Mariæ in Ilice, de qua *dicta de-
cif. 58. & 88. part. 1. recent.* in congreſſibus deſuper
habitis, concluſum fuit ſubſiſtere quidem juſpatrona-
tus ex privilegiis *Leonis X. & Pauli III.* non caden-
tibus ſub revocatoriis *Adriani VI. & Sac. Conc. Tri-
dent.* ſed quia augmentum dotis non præponderabat,
idcirco evitari non poſſet ſubjectio Apoſtolicarum re-
ſervationum, quatenus vacatio caderet ſub eis.

ANNOT. AD DISC. X.

NOtatum eſt ſupra *ad diſc.* 2 in materia reſervationum Apoſtolicarum; Prima autem, & ultima deciſio *eſt impreſſ. dec. 492. part. 13. & dec. 449. part. 14. recent.*

FAVENTINA PAROCHIALIS,

PRO SEBASTIANO MIGNANO,

CUM ANDREA GORIO.

Caſus deciſus per Rotam pro Sebaſtiano.

De conceſſione juriſpatronatus facta per Epiſcopum ex cauſa augmenti dotis, an ſubſiſtat, & faciat patronum necne; Et an ultimus longus ſtatus collativus tamquam de libero deſtruat patronalem qualitatem.

SUMMARIUM.

1 *DE facti ſerie remiſſive.*
2 *Epiſcopus non poteſt concedere Eccleſiam in patronatum ſine cauſa, & quæ ſit.*
3 *Cauſa debet juſtificari aliunde, & non ſufficit aſſertio.*
4 *Status liber beneficii cum libertate a jurepatronatus conſtituitur per longiſſimam obſervantiam, & quomodo.*
5 *Scientia juris alieni, ac mala fides reſultat ab exiſtentia ſcripturarum in proprio Archivio.*
6 *Ad præſcribendum contrarium ſtatum liberum requiritur bona fides.*
7 *Ad Regulam* text. in cap. conſultationibus de jurepatronatus.
8. *Jura informia probant ex adminiculis, & obſervantia.*
9 *Declaratur concluſio, de qua num. 2. & 3.*
10 *Quomodo in hac materia attendi debeat ſtatus contrarius, ac etiam conſiderari defectus poteſtatis.*
11 *Et quæ regula teneri debeat circa concluſiones, quæ deſuper circumferri ſolent.*
12 *De aliis diſputationibus habitis in cauſa remiſſive.*

D I S C. XI.

REtenta facti ſerie, de qua in hac eadem cauſa *ſub tit.* 1
de Parochis, diſc. 15. ubi de concernentibus con-
curſum

curſum adhibendum necne in Eccleſiis de jurepatronatus, ac de poſſeſſorio, & an illi obſtet ſequeſtrum proviſionale, quatenus pertinet ad ipſam patronalem qualitatem probandam, vel reſpective excludendam; Cum prætenſi patroni, ad quorum præſentationem Andreas proviſus fuit, dictam qualitatem fundarent in quodam inſtrumento conceſſionis ſibi factæ per Ordinarium ex cauſa reædificationis ac redotationis Eccleſiæ, cum quinque præſentationibus effectum ſortitis ab anno 1480. uſque ad annum 1529 a cujus ultimæ proviſionis vacatione per Sedem Apoſtolicam, vel per Ordinarium provideri conſuevit beneficium tamquam liberum; Hinc proinde ex parte Sebaſtiani proviſi per Ordinarium, qui etiam ſibi aſſiſtebat, tria deducebantur hoc juſpatronatus excludentia; Primo ſcilicet, quod inſtrumentum deſuper exhibitum eſſet imperfectum, ſeu alias formam probantem non haberet; Secundo, poſita conceſſionis veritate impugnabant defectum poteſtatis Epiſcopi faciendi dictam conceſſionem, quoniam Epiſcopus Eccleſiam liberam facere non poteſt ſervam, eamque concedere in patronatum ſine juſta cauſa a jure probata, qualis
2 non dicitur illa refectionis, vel redotationis, niſi conſtet de omnimoda deſtructione, vel depauperatione, cum alias dicatur ſolum reſtaurator, vel benefactor, non autem dotans, vel fundator, qualis debet eſſe, ut efficiatur patronus, ex collectis per Barboſ. *de Epiſcop. alleg.* 70. *num.* 11. Buratt. *deciſ.* 931. *numer.* 8. *& ſeq.* & in aliis de quibus *diſc. ſeq.* & in hujus cauſæ deciſione in bono jure 4. *Junii* 1663. *coram Ninot*, *&* 2. *Decembris* 1662. *coram Bourlemont*.

3 Quodque dicta cauſa debeat juſtificari aliunde, non autem per ipſius Epiſcopi concedentis aſſertionem in propoſito non attendendam, quoniam prohibitus facere actum, prohibitus quoque eſt deſuper confiteri, ne alias legi fraus fiat, atque, quod directe fieri non poteſt, ita indirecte ac illicite ſequatur; Ut ultra generalia, quæ habemus in foro quotidiana, in minoribus & mulieribus, ac aliis abſque certa ſolemnitate & cauſa contrahere, ſeu alienare prohibitis; In his terminis conceſſionis, vel diſmembrationis Eccleſiarum, cæteris relatis, habetur apud Otthobon. *deciſ.* 6. *num.* 13. *deciſ.* 321. *numer* 31. *& ſeqq. part.* 9. recent. *deciſ.* 224. *part.* 10. *deciſ.* 320. *part.* 12. *& in dicta hujus cauſæ deciſione* 4. *Junii* 1663 *coram Ninot*, ac habetur præſertim *in Bonon. diſmembrationis parochialis ſub tit. de Parochis diſc.* 35.

Et tertio, quod in omnem eventum poſita etiam dictæ conceſſionis validitate, adhuc tamen, ſtante ultimo contratio ſtatu libero per tempus antiquiſſimum annor. 130.
4 circiter, ita dictum juſpatronatus præſcriptum remaneret cum reverſione Eccleſiæ ad ſuum ſtatum liberum; Vel ſaltem quod id ſufficeret ad ſubſtinendam præſentem collationem, juxta terminos ac diſpoſitionem textus *in cap. conſultationibus de jurepatronatus*, de quibus, in ſpecialibus terminis parochialium habetur *dec.* 435. *part.* 2. *recent. in Novarien. parochialis* 30. *Decembris* 1649. 1. *Julii* 1650. *&* 16. *Januarii* 1651. *coram Pentingerio*, quarum ultima eſt impreſſ. *deciſ.* 106. *part.* 11. *recent. & in hujus cauſæ deciſ* 2. *Decembris* 1662. *coram Bourlemont*, *&* 4. *Junii* 1663. *coram Ninot*.

E converſo ſcribentes pro qualitate patronali ac ſucceſſive pro ſubſtinenda proviſione facta ad præſentationem, probare conabantur perfectionem ac veritatem dicti inſtrumenti reſpondendo ſingulis defectibus, qui ob quaſdam interlineaturas, & vacua ex hac parte objiciebantur, unde propterea ſuper ſingulis defectibus, vel reſpective reſponſionibus quæ illis dabantur, cum conſucto improbo juriſtarum labore, chartæ cum copioſis allegationibus implebantur; Et quoad ſecundum objectum, reaſſumendo quaſi per viam tractationis materiam acquiſitionis juriſpatronatus ex cauſa reædificationis, vel redotationis, ſuper validitate vel invaliditate conceſſionis, nimium certabatur hinc inde.

Magis vero ſuper tertio puncto præſcriptionis reſultantis ab ultimo ſtatu, dum ſcribentes in contrarium probare conabantur non adeſſe tale ſtatutum, qui ad hujuſmodi præſcriptionem ſufficeret, demendo ſcil plures proviſiones Apoſtolicas ex cauſa reſignationis, vel permutationis, quas receptum eſt non alterare ſtatum beneficii, non conſtito de animo Papæ id faciendi, ut præjudicaret patronis, atque Eccleſiam in ſtatu libero conſtitueret; Et quoad collationes factas per Epiſcopos, ut dicebatur quod eſſent inſufficientes, ſtante mala fide reſultante ab exiſtentia dicti
5 inſtrumenti conceſſionis, ac etiam plurium præſentationum effectum ſortitarum in ipſo Archivio Epiſcopali, unde præſumpta ſcientia, ac mala fides reſultat, juxta celebre *conſ.* 96. *numer.* 4. Geminani, de quo Caputaq. *deciſ.* 24. *part.* 2. Cavaler. *deciſ.* 77. *num.* 7. *& deciſ.* 91. *num.* 10. Buratt. *deciſ.* 912. *num.* 9. *deciſ.* 324. *numer.* 8. *part.* 1. *recent. & ſæpius*, & habetur *in Romana imaginis ſub tit. de Paroch. diſc.* 32.

Hodie ſiquidem ex diſpoſitione juris canonici *in cap. final. de præſcrip.* extra controverſiam eſt, quemcumque lapſum temporis eſſe inſufficientem ad præſcriptionem, ubi accedat mala fides, ut ultra generalia plene collecta *in deciſ.* 373. *num.* 9. *& ſeqq. part.* 9. *rec.* & in aliis frequenter, & in his ſpecialibus terminis præſcribendi ſtatum liberum in deſtructionem contrarii ſtatus patronalis, ut illud bonæ fidei requiſitum neceſſarium ſit, cæteris relatis Garz. *part.* 5. *cap.* 5. *num.* 142. *& ſeqq.* Add. ad Buratt. *deciſ.* 139. & infra ad materiam præſcriptionis.

Ad dictam vero regulam textus in c. *conſult. de jurepatr.* Reſpondebant cum jam firmatis in *Capuana Abbatiæ*, de qua infra *diſc.* 36. & alibi pluries, quod ſcilicet procedat, quando proviſio tamquam de libero, in ſtatu pacifico ac bonæ fidei ſequuta eſſet, adeout ageretur de repellendo jam proviſum ac poſſeſſorem per 6
novam prætenſionem patronalis qualitatis poſtmodum excitatam, ſecus autem ubi re integra & antequam ad proviſionem procederetur, patronus ſe oppoſuiſſet, ac præſentationem coram ipſomet Ordinario feciſſet, ut in præſenti ſupponebatur.

Scribens ego pro hac eadem parte proviſi ab Ordinario tamquam de libero; Credebam quidem, (etiam in ſenſu veritatis,) juſtitiam illi aſſiſtere, per Rotam ut ſupra agnitam & canonizatam in dictis deciſionibus in cauſa editis; Conſiderabam tamen, non bene ex parte inſiſti ſuper dictis fundamentis, vel concluſionibus ita generaliter ac abſtracte ſumptis, ſuper quibus potius ex altera parte bene dici videbatur. Quatenus enim pertinet ad validitatem, ſeu formam probantem inſtrumenti, ad- 7
vertebam hanc inſpectionem cadere quando illud ex integro abſque aliqua effectuatione, vel adminiculis exhiberetur, cum tunc principaliter inſiſtatur in eo, an habeat necne formam probantem ac publici inſtrumenti requiſitam. Secus autem dum concurrebat dictum adminiculum exiſtentiæ in Archivio ipſiuſmet Curiæ Epiſcopalis, atque cum dicto adminiculo concurrebat obſervantia reiterata per plures vices ad tempus notabile, dum docebatur quinque præſentationibus effectum ſortitis, continuato ſpatio annorum circiter 50. ab anno ſcilicet 1480. ad annum 1529. in quo ultima proviſio ad præſentationem ſequuta fuit cum plurium ſequentium annorum decurſu ejus effectuationis uſque ad obitum proviſi; Stante propoſitione, quam in foro quotidianam habemus, ut jura etiam informia, vel alium defectum habentia pro- 8
bent, ac formam probantem obtineant ab obſervantia, & adminiculis ex deductis apud Buratt. *& Add. deciſ.* 10. *& deciſ.* 243. *numer.* 6. Cavaler. *deciſ.* 120. *deciſ.* 640. *num.* 4. *deciſ.* 61. *part.* 12. *recent. & ſæpius*.

Prout examinando ſingulas proviſiones Apoſtolicas, vel reſpective ordinarias iſto medio tempore ſequutas, non de facili verificari poterant requiſita in jure deſiderata ad inducendam legitimam præſcriptionem ſtatus patronalis jam legitime impreſſi.

Et quoad magis ſolidum hujus partis fundamentum, ſuper defectu poteſtatis Epiſcopi faciendi hujuſmodi conceſſiones ſine juſta cauſa a jure probata, & aliunde juſtificanda, non autem per ejuſdem Epiſcopi aſſertionem. Ad- 9
vertebam idem de quo ſupra circa ipſum iſtrumentum, quod ſcilicet id recte procedat, quando ex integro iſte titulus deduceretur, ſecus autem ſtante illius ſubſequuta obſervantia per annos 50. & ultra, cum tam in alienationibus bonorum Eccleſiæ (attento præſertim eo tempore, quo non intrabat obſtaculum Conſtitutionis Urbani VIII.) quam generaliter in aliarum gratiarum juſtificatione, receptum habeamus, ut longiſſima tricennalis obſervantia pro juſtificationis præſumptione ſufficiat.

Dicebam igitur, omnia præmiſſa ex hac parte deducta, non ita ſingulariter ac abſtracte attendenda eſſe in rigoroſis terminis invaliditatis ex defectu poteſtatis, vel præſcriptionis nimium raro verificabilis, ob dictum requiſitum bonæ fidei, atque ob ſubductionem temporis pupillaris ætatis, vel ob reſtitutionem in integrum ex cauſa ignorantiæ, vel minoris ætatis, ſeu alterius impedimenti, &c. ſed omnia hæc, præſertim vero dictam contrariam longiſſimam obſervantiam, attendi debere in regulis ac terminis obſervantiæ interpretativæ, ſeu probativæ ejus, quod de jure ſequi 10
tunc debuit, ac probabile eſt ſequutum eſſe.

Cum enim circa ea tempora, etiam apud Sedem Apoſtolicam, atque ad ejus limitationem apud Ordinarios frequens inoleverit uſus de facili concedendi Eccleſias liberas in juſpatronatus, etiam ex modica reſtauratione, vel dotis augmento; Hinc proinde ſupervenit de anno 1485. *Conſtitutio V. Innocentii VIII.* hujuſmodi conceſſionum revocatoria, quæ ob ſuperventam nimiam liberalitatem ſucceſſorum Pontificum, præſertim Leonis X. neque ſufficiebat; unde ſupervenit *Conſtit. 3. Adriani VI.* de anno 1522. ac ſucceſſive diſpoſitio *Sac. Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 12. & ſeq. ſeſſ. 24. cap. 18. & ſeſſ. 25. c. 9.* per quam injungitur Ordinariis reviſio patronatuum cum eorum revocatione reſpective,

Hinc proinde, nimium probabile eſt, quod tam per dictas Conſtitutiones revocatorias, quam per præfatam conciliarem diſpoſitionem, tunc temporis Ordinarius, iſtam conceſſionem revidendo, utpote ex inſufficienti cauſa factam, invalidam, atque ſub dictis Conſtitutionibus cadentem declaraverit, reſtituendo Eccleſiam primævæ libertati, primævoque ſtatui, cum ſubſequuta acquieſcentia patronorum tam diuturno ſpatio, & quæ acquieſcentia, ſeu obſervantia attendenda eſt tamquam probatio hujus veriſimilis declarationis, ſeu revocationis; Potiſſime vero ubi accedit centenaria, qua concurrente licita redditur allegatio cujuſcumque tituli melioris abſque neceſſitate probationis, cujus loco ſtat ipſa centenaria poſſeſſio, ut ſæpius advertitur alibi, præſertim *ſub tit. de feudis diſc. 3.* ac etiam *ſub tit. de alienat. & contract.* Atque ita per hanc viam plana mihi videbatur hujus cauſæ juſtitia pro beneficii libertate ac patronalis qualitatis excluſione, abſque neceſſitate aſſumendi cum inani labore altiores ac dubias quæſtiones cum inani repletione
11 chartarum, cum vis non conſiſtat in farragine concluſionum, & auctoritatum, ſed in earum congrua adaptatione ad caſum, advertendo magis ad factum ejuſque circumſtantias, quam ad concluſiones juris in abſtracto.

Plures autem aliæ in iſta cauſa prodierunt reſolutiones in poſſeſſorio, vel reſpective ſuper appoſitione, vel
12 remotione ſequeſtri proviſionalis, ex iis, quæ habentur in hac eadem cauſa *ſub tit. de Paroch. d. diſc. 15.*

ANNOT. AD DISC. XI.

Quod Epiſcopus non poſſit ſine cauſa facere Eccleſiam liberam patronatam, habetur etiam *ſupra diſc. 3.* ac etiam *diſc. ſeq. utrobique num. 4.* prima deciſio enunciata *coram Ninot. eſt inter ejus impreſſ. dec. 46.* & altera eſt *deciſ. 314. part. 13. recent.*

ROSSANEN. CAPPELLÆ, ſeu JURISPATRONATUS, PRO ARCHIEPISCOPO, CUM DUCE CORIOLANI,

Caſus deciſus ut infra, & poſtea concordatus.

An Epiſcopus Eccleſiam liberam concedere poſſit in patronatum; Et ex qua fundatione, vel dotatione juſpatronatus acquiratur, & quomodo. Et incidenter de adminiſtratione eleemoſynarum & oblationum Eccleſiæ, vel Cappellæ patronatæ.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſiones cauſæ.*
3 *Conceſſio juriſpatronatus ſub certis conditionibus, his non adimpletis non ſuffragatur.*
4 *Epiſcopus non poteſt Eccleſiam liberam, & dotatam concedere in patronatum.*
5 *Augmentum dotis Eccleſiæ dotatæ non facit Patronum ſed benefactorem, & non ſufficit ad juſpatronatus, & quando ſufficiat.*
6 *Aliud eſt Eccleſia, aliud ſunt altaria, & cappellæ in Eccleſia.*
7 *Patronus non poteſt ſe ingerere in adminiſtratione bonorum temporalium Eccleſiæ.*
8 *Sed dicitur intereſſatus, ut aſſiſtere poſſit defenſioni, & bonæ adminiſtrationi ab aliis faciendæ.*
9 *Parochus habet pro ſe regulam in eleemoſynis, & oblationibus quæ fiunt imaginibus intra fines parochiæ.*
10 *Quando id ceſſet, atque pertineat ad Epiſcopum, ut in alios uſus convertat.*

DISC. XII.

Cum in territorio Oppidi Coriolani, detecta eſſet quædam imago B. Virginis nuncupata *de Sclavonia*, ad 1
quam magnus haberetur devotorum concurſus, illaque repoſita in adjacenti Eccleſia ſub invocatione S. Leonardi, hinc præfati oppidi Baro, ſeu Dux in ejuſdem imaginis honorem cappellam conſtruxit, eamque dotavit pro ſuſtentatione unius cappellani, qui certis diebus Miſſam ibi celebraret, ac etiam ſe obtulit conſtituere proprio ſumptu, ac in proprio ſolo aliam Eccleſiam ſub dictæ imaginis invocatione, unde propterea ſub his conditionibus Archiepiſcopus Eccleſiam ita conſtituendam, & dotandam, in patronatum illi conceſſit; Creſcente autem devotione, nimiumque excretis eleemoſynis, ac oblationibus, ex eis ipſamet Eccleſia S. Leonardi in longe majorem ac nobiliorem ſtructuram redacta fuit, immutata etiam invocatione exinde S. Mariæ, atque ad meliorem cultum Archiepiſcopus ex eiſdem oblationibus tres erexit cappellanias, aliaſque proviſiones ſuper eleemoſynarum ac oblationum
adminiſtratione; His autem omnibus ſe opponentibus 2
tam dicto Duce tamquam patrono, quam cappellano per eum deputato, introducta cauſa in Rota coram Cerro, datoque dubio in poſſeſſorio, an & cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, ſub die 11 Martii 1652. ad favorem omnium reſpective prodiit reſolutio Archiepiſcopi, ſcilicet in quaſi poſſeſſionem juriſdictionis, & adminiſtrationis Eccleſiæ, ac oblationum, deputando quæſtuarios & adminiſtratores; Duci autem in poſſeſſione præſentandi cappellanum ad cappellaniam per eum fundatam, & dotatam; Et cappellano in quaſi poſſeſſione celebrandi in ipſa cappella ſtatutis diebus, ac percipiendi reditus ab ipſo Duce fundatore pro cappellaniæ dote aſſignatos, atque in dicta reſolutione ad favorem Archiepiſcopi perſtitum fuit ſub die 10. Februarii 1653. coram eodem, quarum prima eſt impreſſa *part. 11. recent. deciſ. 229.* Et deinde ad cauſam ſe admiſit Archipresbyter ejuſdem loci tamquam curatus; prætendens, quod ſibi, non autem Archiepiſcopo competeret perceptio ac adminiſtratio oblationum & eleemoſynarum, atque poſt aliquas diſputationes, præſertim ſuper attentatis, vel recurſibus ad laicos hinc inde obiectis, quædam honeſta concordia controverſiæ finem dedit.

In his autem diſputationibus, tres erant puncti; Pri-
mo ſuper exiſtentia dicti juriſpatronatus; Secundo (illo 3
etiam poſito) an exinde patronus aliquod jus prætendere poſſet privative ad Archiepiſcopum ſuper dictarum eleemoſynarum, & oblationum adminiſtratione; Et tertio ſuper eadem adminiſtratione inter Archiepiſcopum, & Archipresbyterum.

Quoad primum, (in ſenſu etiam veritatis) improbabilis erat dicti Ducis prætenſio ſuper jurepatronatus Eccleſiæ, ex ſolo facto, quamvis archiepiſcopus dictam conceſſionem facere potuiſſet, dum illa concepta erat ſub certis conditionibus, quibus non adimpletis, certum juris principium eſt, ut conditionalis conceſſio non ſuffragetur, ac habeatur perinde ac ſi facta non eſſet, ut in ſpecie conceſſionis juriſpatronatus, *deciſ. 630. num. 61. & ſeqq. part. 4 recent. tom. 3.* Buratt. & Add. *deciſ. 931. num. 6.*

Multo magis dum conditiones erant neceſſariæ ad inducendam poteſtatem concedentis, cum ceſſante juſta cauſa fundationis, vel omnimodæ dotationis, ſeu etiam augmenti antiquæ dotis adeo exiguæ, quod non ſufficiat pro cultu Eccleſiæ quæ depauperata dici valeat, non poſſit Epi-
ſcopus Eccleſiam liberam facere ſervam, eamque alteri 4
concedere in patronatum, quoniam eſt ſpecies alienationis quæ ſine ſolemnitate, & cauſa fieri non poteſt, Calderin. *conſ. ult. de jurepatr.* Abb. *conſ. 106. lib. 2.* Garz. *par. 5. c. 9. n. 128. & ſeqq.* Rot. *dec. 318. n. 7. par. 5. rec. dec. 247. n. 10. part. 6. dec. 6. n. 2. & dec. 137. n. 10. part. 10. rec.*

Idemque etiam ſi ex cauſa augmenti dotis fiat, quoniam ubi Eccleſia non eſt omnino indotata, vel ubi dos adeo exigua eſt quod non ſufficiat ad cultum, & ſubſtentationem, itaut depauperata dici non valeat, tunc augmentum dotis
utpote ad ditationem, non autem ad neceſſitatem, vel dota- 5
tionem, ad id non ſufficit ſine Apoſtolica auctoritate, neque facit Patronum, ſed benefactorem, juxta diſtinctionem Abb. *d. conſ. 106.* Rot. apud Millin. *dec. 187. dec. 568 n 2 & 3. p. 4. rec. dec. 630. n. 60. ead. p. 4. tom. 3. d. dec. 318. n. 5. & 6. p. 5.* Add. ad Buratt. *dec. 931. n. 8.* & habetur *diſc. præced.*

Dice-

Dicebant Scribentes pro Duce prætendente patronatum, quod concurrebat omnimoda dotatio ex integro per erectionem dictæ cappellaniæ prius in rerum natura non exiſtentis; Verum id continebat fallaciam claram, quoniam hæc fuit dotatio, ſeu fundatio cappellaniæ, quæ aliud operari non poteſt niſi juſpatronatus ipſius cappellaniæ, ut ad eam competeret jus præſentandi, quod non controvertebatur, non inde tamen inferri poterat ad patronatum Eccleſiæ non fundatæ, nec dotatæ, quoniam aliud eſt Eccleſia, aliud vero cappellania, vel beneficium in Eccleſia, ideoque per fundatio-
6 nem, vel dotationem Altaris vel cappellæ non acquiritur juſpatronatus in Eccleſia, Cardinal. *in cap. fin. de jurepatr.* ubi Abb. *numer.* 1. Calder. *conſil.* 18. *in princip. eod. tit. de præben.* Rota *decif.* 247. *numer.* 9. *part.* 7. *recent.* Et conſequenter aliud exinde non acquiritur niſi quoddam jus celebrandi in Eccleſia, itaut facta erectione de conſenſu Epiſcopi, iſte, vel Eccleſiæ Rector non poſſit cappellano impedire celebrationem, quæ non controvertebatur, ideoque reſolutio prædicta ad favorem Ducis, & cappellani fuit ſuper iis quæ non erant in quæſtione.

Hinc proinde opus non erat agere de ſecundo puncto, qui vere dabat cauſam edicto, ſuper adminiſtratione ſcilicet eleemoſynarum, & oblationum, aliorumque bonorum Eccleſiæ, cum tam in Patrono, quam in cappellano ceſſaret omne jus in ipſa Eccleſia; Verum ubi etiam adeſſet juſpatronatus, non per hoc tamen Patronus prætendere potuiſſet dictam adminiſtrationem,
7 quoniam imo per Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 11. expreſſe diſpoſitum eſt, ne ipſe modo aliquo poſſet in temporali adminiſtratione ſe ingerere ſub pœnis in eodem Conciliari decreto contentis, illa præſertim amiſſionis ipſius juriſpatronatus; Bene tamen intereſſe habens dici poteſt, atque exaudiri meretur ſuper bona adminiſtratione, & conſervation ereddituum,
8 ac bonorum, & jurium Eccleſiæ, cujus patronatum habet, *decif.* 2. *de jurepatr. in novis*, *decif.* 264. *num.* 16. *part.* 8. *recent.*

Demum quoad tertium controverſiæ punctum, in Rota formiter diſputatum, nec deciſum, inter Archipresbyterum, qui ſe dicebat Parochum in toto territorio, & Archiepiſcopum, (dum ſolum pro Archiepiſcopo reſponſum fuit, quando parochus non erat in cauſa) quamvis parocho aſſiſtat regula plene firmata per
9 Rotam apud Merlin. *decif.* 257. *repetit. decif.* 37. *part.* 5. *recent.* cum aliis *in Romano imaginis ſub tit. de Paroch. diſc.* 32. Attamen plures limitationes in hac facti ſpecie concurrere videbantur; Primo ſcilicet nudi facti præſuppoſitum, quod Archipresbyteri jus parochiale reſtrictum eſſet ad ipſum Oppidum, ac ambitum per tria milliaria circum circa, reliquum autem remaneret extra totam parochiam ſub Archiepiſcopi juriſdictione, ut admittitur in *d. decif.* 257. Merlini *numer.* 2. Secundo
10 pariter facti ex particulari hujus diœceſis conſuetudine Archiepiſcopo aſſiſtente; Et tertio quia, ut advertitur *d. diſc.* 32. *ſub tit. de Paroch.* dicta regula procedit in modicis eleemoſynis, & oblationibus, non autem quando ſunt magnæ, magnuſque eſt concurſus, itaut nova Eccleſia conſtrui valeat, atque divinus cultus ita magis augeri, ita totius Catholici Orbis obſervantia docente, ut advertitur *d. diſc.* 32. *ſub titulo de Paroch*, ubi potius de hoc tractatu, cum in præſenti diſputatione de hoc actum non ſit.

ANNOT. AD DISC. XII.

DE modis, quibus acquiratur Juſpatronatus, habetur *infra diſc. generali* 55. *per tot.*

De eleemoſynis, & oblationibus videri poterunt notata ad *diſc.* 32, *de Paroch.*

MELEVITANA JURISPATRONATUS, PRO PONTREMOLIS, CUM ALDANIA.

Caſus varie deciſus per Rotam, & poſtea concordatus.

An novæ diſpoſitiones factæ per eumdem fundatorem importent augmentum dotis beneficii jam fundati, vel potius novum & diverſum beneficium; Et an in eadem Cappella detur pluralitas beneficiorum, & patronatuum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſa.*
3 *Quod pluralitas non præſumatur.*
4 *Non dantur duo Rectores unius beneficii.*
5 *Quod in hac materia deferendum ſit obſervantia.*
6 *Quando dicantur duo beneficia, vel unum.*
7 *In eadem Eccleſia poſſunt eſſe beneficia diverſæ naturæ, nempe ſæcularia & regularia.*
8 *In eodem Altari, vel Cappella poſſunt adeſſe plura beneficia.*
9 *Non infertur ad unicitatem beneficii, eo quia unus poſſederit, quia in ſimplicibus poteſt unus obtinere plura beneficia.*

DISC. XIII.

SMeragda de anno 1418. aſſignavit prædium pro fundatione beneficii ad Altare Annunciatæ, poſtea vero de anno 1432. in teſtamento, vel codicillis aſſignavit quædam alia prædia pro tribus, ut dixit, animagiis, ſub diverſis oneribus, quæ omnia voluit eſſe de jurepatronatus ſuorum deſcendentium, ſeu Antonii viri & hæredis; Obſervantia vero dedit, quod conferri conſueverunt tamquam duo, quorum uno vacante de anno 1603. orta inter deſcendentes controverſia ſuper pertinentia patronali; Et introducta cauſa in Rota, duæ prodierunt deciſiones, quæ habentur impreſſæ *dec.* 170. & 178. *part.* 3. *rec.* percutientes magis legitimationem perſonarum, ac deſcendentium; Cumque deinde utrumque per unum poſſideretur, ſequuta vacatione de an. 1656. denuo inter contendentes orta controverſia ſuper dicta pertinentia patronali, aliqui præſentarunt Pontremolos, alii vero Aldaniam, & poſt quandam ſententiam Ordinarii, introducta cauſa in Rota coram Bevilaqua, ultra punctum probationis deſcendentiæ ac legitimationis perſonarum in ſolo facto conſiſtentem, diſputatum etiam fuit an iſtud eſſet unicum, vel potius plura beneficia, atque ſub die 16. 1
Junii 1659. dictum fuit eſſe unicum primo loco fundatum de anno 1418. poſteriorem vero diſpoſitionem circa aſſignationem aliorum prædiorum non multiplicare beneficia, ſed importare dotis augmentum cum augmento onerum; Repropoſita vero cauſa ſub diebus 30. Aprilis 1660. & 28. Januarii 1661. recedendo in hac parte a reſolutis, firmatum fuit eſſe duo, aliis reſolutionibus proditis percutientibus dictum alterum punctum probationis deſcendentiæ, & ſucceſſive pertinantiæ, qui ut dictum eſt, conſiſtebat in nudo facto ejuſque probationibus. 2

Quatenus igitur ad dictum punctum unicitatis, ſeu pluralitatis pertinet; Scribentes in contrarium contendentes de unicitate juxta primam reſolutionem, duo deducebant fundamenta ad id probandum; primo ſcilicet, quod unum & idem eſſet altare ſub eadem invocatione; Et ſecundo, quod ſæpius, præſertim vero attento ultimo ſtatu ac ſpectata perſona, per cujus obitum ſequuta erat vacatio, quæ liti cauſam dederat, poſſeſſa fuerat per unum Rectorem.

Aſſiſtere ſiquidem dicebant regulam generalem in dubio excluſivam pluralitatis non præſumendæ ex collectis per Barboſ. *axiom.* 279. *num.* 1. & *ſeq.* ex quo 3
juxta currentem abuſum tranſcribendo, chartas allegationibus implebant, multo magis dictis circumſtantiis accedentibus, ideoque ita dicebant unicitatem clare probatam remanere.

Cumulando in idem cum longo apparatu ea quæ in propoſito Cathedralitatis, & juriſdictionis pluries habentur *ſub. tit. de juriſd.* ac ſub altero *de Præminentiis*, & in ſua 4
materia *ſub tit. de Beneficiis*; Quod ſcilicet quemadmodum citra monſtrum dari non poſſunt duo capita in eodem corpore, ſive citra turpitudinem, duo viri unius mulieris, ita dari non poſſunt duo Rectores ejuſdem Eccleſiæ,

ſeu ejuſdem beneficii; Ex conſequenter cum unicum eſſet altare, cujus Rector, ſeu cappellanus jam deputatus fuit uſque ab anno 1418. dictæ aliæ diſpoſitiones non importarent nova beneficia, ſed ſolum augmentum dotis beneficii jam erecti.

Contrarium dicebam Ego ſcribens pro duplicitate (etiam in ſenſu veritatis) eſſe probabilius; ut in poſterioribus reſolutionibus firmatum fuit; Siquidem negari non poterat ſecundam diſpoſitionem diverſo tempore cum expreſſione fundationis trium animagiorum cum aſſignatione diverſorum prædiorum, & cum diverſis etiam oneribus, eſſe ambiguam, an primi beneficii augmentum importarent, vel potius tria alia, ut littera probare videbatur ſive unum complexivum hujuſmodi trium prædiorum, diverſum a primo; Iſta vero diverſitate poſita, omnino deferendum eſſe dicebam obſervantiæ, quam in omnibus ambiguis actibus ac diſpoſitionibus, tam viventium quam morientium, nimis in foro frequens ac recepta propoſitio eſt, eſſe optimam interpretem, ac interpretationum reginam, ſpecialiter vero in hac materia juriſpatronatus, ut pluries habetur infra occaſione quæſtionis, an illud ſit gentilitium vel hæreditarium, ſive aliam naturalem ha-
5 beret, quoniam ubi clara non eſt fundatoris voluntas, ſemper defertur obſervantiæ, quæ principatum in hac materia habere videtur.

Ideoque admittendo tamquam verum dictum aſſumptum, quod ob inſinuata inconvenientia dari non poſſunt unius beneficii duo beneficiati inſolidum, unde quando caſus præbet, quod plures eidem Eccleſiæ, ſive eidem beneficio præficiantur, nemo ex eis ſingulariter conſideratus erit verus beneficiatus, vel rector, ſed plures perſonæ materiales ita concurrere dicuntur potius quodam vicario jure ad efformandam, ſeu repræſentandam unicam intellectualem, ſeu formalem perſonam Rectoris, ex deductis pluries in dicta ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*, & ſub altero *de Parochis*; Ita id retorquebam, quod ſcilicet cum juſtificaretur, pluries longo temporis ſpatio hujuſmodi beneficia tamquam duo inter ſe diſtincta, duabus diverſis perſonis
6 collata eſſe, ita potius pluralitas comprobata remanebat, ut de hac materia unicitatis, vel pluralitatis beneficiorum habetur *dec. 50. part. 7 rec.* cum ibi allegatis.

Neque obſtare dicebam unicitatem altaris, quoniam ſicuti non implicat, ut in una & eadem Eccleſia plura adeſſe poſſint beneficia, nedum ejuſdem naturæ, puta omnia ſecularia, vel reſpective omnia regularia, ſed etiam diverſæ naturæ, quod ſcilicet in Eccleſia regu-
7 lari adeſſe poſſint beneficia ſecularia, dummodo non agatur de altari majori, ipſiuſque Eccleſiæ, & Monaſterii Prælatura.

Ita non implicat, quod in uno, & eodem altari plu-
8 ra adſint beneficia, quia ſpiritualia non occupant locum, neque in hac materia attenditur materialitas, ſed formalitas, ut apud Putheum *diſc. 1294.* Lotter. *lib. 1. quæſt. 2. num. 46.* cum aliis in dictis duabus poſterioribus deciſionibus, quoniam eſt propoſitio vera, & recepta, adeout hujuſmodi quæſtiones potius eſſe ſoleant facti quam juris, an ſcilicet tenor fundationis aliæque facti circumſtantiæ, illa præſertim obſervantiæ, quæ ut dictum eſt in hac materia totum facit, ſuadeant unicitatem, vel pluralitatem, præſertim vero in hujuſmodi ſimplicibus beneficiis, ſeu cappellaniis deſtinatis ad ſolam celebrationem miſſarum, quæ æque bene in eodem altari a tribus eadem die fieri poteſt, ideoque nulla penitus implicantia adeſſe dicitur.

Minus obſtare dicebam alterum fundamentum, quod hujuſmodi beneficia, attento præſertim ultimo ſtatu, ab uno tantum poſſeſſa fuiſſent, quod deducebatur in argumentum unicitatis, ne daretur alterum inconveniens, ut unus vir duas haberet ſponſas; Iſta enim implicantia re-
9 cte procedit in illis beneficiis in quibus cadit ratio matrimonii, ſeu ſponſalitii ſpiritualis, ut contingit in Eccleſiis parochialibus, ac etiam in Cathedralibus, quando non accedat unio æque principalis, quæ conſervat ipſas Eccleſias inter ſe diſtinctas quoad earum prærogativas aliosque effectus, de quibus pluries *d. titulo de Præeminentiis* ad hanc materiam plurium Cathedralium ſimul unitarum, ſed quoad ipſum Epiſcopum unicam Eccleſiam conſtituere dicuntur, Secus autem ubi agitur de ſimplicibus beneficiis, in quibus non cadit dicta ratio matrimonii ſpiritualis, & conſequenter non urget dictum inconveniens, ut unus vir plures habeat mulieres, minuſque urget altera ratio incompatibilitatis ratione veræ, ac præciſæ reſidentiæ.

Ideoque ubi duo, vel plura ſingulariter conſiderata non ſint pinguia, & ad congruam ſubſtentationem ſufficientia, adeout non cadat prohibita multiplicitas beneficiorum, nil prohibet, ut unus plura, & inter ſe diſtincta beneficia obtinere ac poſſidere valeat, etiamſi ſint de jurepatronatus, cum iſta quoque cadant ſub diſpoſitione Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 17.* ut per Garz. *part. 11. cap. 5. §. 3. num. 280. atque admittitur d. deciſ. 50. part. 7. recent.* & in utraque hujus cauſæ deciſione, & comprobat nimium frequens praxis, etiam ubi Apoſtolica diſpenſatio non accedat, ac habetur in dicta ſua materia *de Beneficiis*, in propoſito unionis, ad cujus probationem non infertur, ex eo quod unus, & idem plura poſſederit, cum recte ac citra unionem tamquam diſtincta ab eadem perſona poſſideri valeant.

ANNOT. AD DISC. XIII.

DE materia pluralitatis beneficiorum adnotatum fuit ad *diſc. 57. de Benef.* deciſiones autem in iſta cauſa proditæ habentur impreſs. *dec. 96. 206. & 389. part. 13. rec.*

ROMANA JURISPATRONATUS DE MANOSIIS,

PRO ANGELO ANDOSILLA, CUM JOSEPHO SARAVEZZIO.

Caſus deciſus per Rotam pro Joſepho.

Herede negligente erigere beneficium a teſtatore demandatum, an ſecundus heres ab ipſo herede inſtitutus, ac fideicommiſſo gravatus, erigendo beneficium, poſſit reſervare juſpatronatus ſibi ejuſque ſucceſſoribus, vel potius illud tranſeat cum hæreditate ad ſubſtitutos.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Deciſio cauſæ.*
3 *Hæres acquirens bona de pecunia hæreditatis fidei commiſſariæ ſibi acquirit.*
4 *Acquirens juſpatronatus de pecunia aliena ſibi acquirit.*
5 *Declaratur concluſio de qua nu. 3. ubi adeſt præceptum.*
6 *Acquirit juſpatronatus hæres, qui perficit erectionem, & quando, num. 8.*
7 *Id quod hæres acquirit cauſa conditionis implendæ, non venit in reſtitutione fideicommiſſi.*
8 *De eadem concluſione, de qua num 6.*
9 *Verbum ſucceſſor junctum verbo hæredis facit, ut juſpatronatus tranſeat in fideicommiſſarium.*
10 *Quod ſucceſſor non poſſit alterare naturam juriſpatronatus in præjudicium aliorum qui ſunt vocati.*
11 *De motivo ob quod placet cauſæ reſolutio.*
12 *An illi quem teſtator ſe credens patronum mandavit præſentari in beneficio, petat æſtimationem, ſi præſentatio ſortiri non poteſt, remiſſive.*

D I S C. XIV.

MArius Spinoſius, inſtituto hærede Laurentio Manoſio, mandavit in ſuo teſtamento, quod infra quinquennium conſtruere deberet in Eccleſia S. Mariæ ad Tranſtyberim cappellam, ibique erigere duo beneficia, quæ eſſe deberent de jurepatronatus perpetuo ipſius Laurentii ejuſque hæredum, & ſucceſſorum in perpetuum; Adimplevit hæres præceptum circa conſtructionem cappellæ, neglexit, vero alterum in erectione beneficiorum longævo ſpatio 33. annorum ſuperviventia; Cumque moriens hæredem inſtituiſſet Angelum Andoſillam ſeniorem cum onere reſtituendi poſt mortem hæreditatem Joſepho Saravezzio, cui injunxit onus aſſumendi cognomen & inſignia, Angelus proceſſit ad erectionem dictorum beneficiorum, cum reſervatione juriſpatronatus pro ſe ipſo, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, præſentando ad unum quemdam familiarem, in altero vero ſupplicando pro ſe ipſo. 1

Cum autem eo defuncto, Angeli junioris hæredis ac pupilli tutor, inhærendo deſiderio defuncti, in beneficio ita vacato præſentaſſet eumdem familiarem alterius beneficii poſſeſſorem, ſe oppoſuit expeditioni litterarum in Dataria dictus Joſeph ſubſtitutus, prætendens ad ſe ſpectare dictum juſpatronatus, unde Datario expetente deſuper vo- 2

tum

tum Rotæ; propoſita cauſa ſub die 15. Decembr. 1659.
cor. Certo, ad favorem Joſephi ſubſtituti prodiit reſo-
lutio, cui hucuſque altera pars acquievit.

In hac igitur diſputatione, ſcribens pro Angelo de-
ducebam, Primo concluſionem frequenter deductam in
materia fideicommiſſaria *ſub tit. de fideicommiſſis* præ-
3 ſertim in Catacen. *diſc.* 177. quod hæres fideicommiſ-
ſo gravatus, ſi ex bonis vel pecuniis hæreditariis ali-
quid ſibi ſuiſque hæredibus acquirit, bonorum acqui-
ſitorum dominium eſt ſuum ſuorumque hæredum, non
autem fideicommiſſariæ hæreditatis, cujus ſolum rema-
net debitor quantitatis pro reintegratione; Et conſe-
quenter cum Angelus ſenior expreſſe reſervaſſet hoc
4 juſpatronatus pro ſe ſuiſque hæredibus, ad iſtos, non
autem ad fideicommiſſariam hæreditatem illud ſpectare
deberet, ut in his terminis erectionis juriſpatronatus de
pecunia aliena, Vivian. *hoc tract. p.* 1. *l.* 2. *c.* 2. *n.* 19.

Huic fundamento reſpondet deciſio cum limitatio-
ne, de qua pluries *eod. titul. de fideicommiſſis*, præſer-
tim *dict. diſc.* 177. ut ſcilicet id non procedat, quan-
do accedat teſtatoris præceptum de inveſtiendo pecu-
niam, ſeu faciendo acquiſitiones; quoniam tunc, licet
dicatur acquiſitionem fieri pro ſe ejuſque hæredibus,
adhuc tamen pertinet ad fideicommiſſum.

Reſponſio non videbatur ſufficiens (quamvis ex alio
motivo ut infra placeret reſolutio, cujus exitum in con-
greſſu habito pro directione prædixi.) Tum quia non
verſabamur in caſu, dum implementum factum non
erat per primum hæredem, cui fuerat injunctum præ-
ceptum faciendi erectionem, ſed per ſecundum ut ſu-
5 pra; Tum etiam quia d. limitatio reſultans ex præ-
cepto teſtatoris inducit ſimplicem juris præſumptionem
ad excludendum delictum, ut ſcil. ita id egiſſe videa-
tur in cauſam neceſſariam potius quam voluntariam,
quodque ſtipulatio pro ejus hæredibus, ita vel de ſtylo,
vel demonſtrative ſtare videatur, ſed ſemper præſumti-
ve ex ſola præſumptione juris, quæ in dubio ceſſare
debet, ubi accedat contraria voluntas facientis, cum
nullibi in jure cautum ſit, ut tale præceptum contra
voluntatem facientis cauſet acquiſitionem bonorum fi-
deicommiſſariæ hæreditatis.

Quamvis autem iſta conſideratio, ſeu dictæ limita-
tionis declaratio pro meo judicio certa videretur, atta-
men in hac facti ſpecie ceſſabat applicatio, quoniam
poſita dicta declaratione, oporteret dare caſum, quod
hæres gravatus, convertendo ad diverſum uſum, & pro
ſe ipſo bona pro dicta erectione aſſignata, remaneret
fideicommiſſariæ hæreditatis debitor in æquivalenti pro
fideicommiſſi reintegratione, unde propterea duplicata
erectio aliorum duorum beneficiorum fieri deberet, quod
certum eſt in erigentis animo non fuiſſe, potiſſime quia
erectio non de pecunia hæreditaria facta erat, ſed cum
ipſiſmet bonis a primo teſtatore ad hunc eſſe tum de-
ſtinatis; Ideoque catenus ſecundus hæres pro ſeipſo ſuiſ-
que hæredibus dictam erectionem fecit, quatenus tam-
quam inſignis, ac ingenioſiſſimus J. C. in materia præ-
ſertim beneficiali verſatiſſimus, opinaretur id ſibi lice-
re, iſtaque videbatur ſolidior reſponſio.

Dicebam ſecundo, quod cum primus hæres, cui
præceptum injunctum fuit, cum poſitiva inexcuſabili
negligentia annorum 33. teſtatoris præceptum adim-
plere neglexiſſet, ita redditus eſſet hoc beneficio indi-
gnus, ideoque ſecundus hæres, qui ſua ſponte teſta-
toris voluntatem adimplevit, recte potuit juſpatrona-
tus ſibi reſervare, quoniam illud acquirit dicitur a per-
6 ficiente erectionem, non autem ab eo, qui debebat
perficere, & non fecit, ut advertit Lambertin. *lib.*
1. *part.* 1. *qu.* 4. *art.* 6. *num.* 6. & in ſpecie de hæ-
rede hæredis, Vivian. *part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1.
& 19. & ponderatur per Rotam *deciſ.* 167. *part.* 2. *di-
verſ. & in Auximana juriſpatronatus* 26. *Aprilis* 1613.
coram Sacraro apud Vivian. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 13.

7 Atque huic motivo alterum addebam, quod acqui-
ſitum per hæredem gravatum cauſa conditionis im-
plendæ, ſeu alias ex propria induſtria, vel diligentia
non venit ſub reſtitutione fideicommiſſi, ſub qua ve-
nit ſolum id, quod remanſit in fideicommittentis hæ-
reditate, ut cæteris relatis Peregrin. *de fideicomm. art.*
6. *num.* 39. Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 196. *num.* 1.
cum ſeqq. Fuſar. *quæſt.* 627. *n.* 6. *cum ſeq.* & in ſua
materia *ſub titul. de fideicommiſſis*; Ideoque cum iſtud
juſpatronatus numquam fuerit in hæreditate d. Lau-
rentii fideicommittentis, cadere non debet ſub reſtitu-
tione fideicommiſſi.

Huic fundamento dupliciter reſpondet deciſio; Primo,
quod hæredi imputabilis non eſſet negligentia, ſtante quod
aliquæ domus pro dote unius ex dictis beneficiis ipſimet
hæredi donec viveret per teſtatorem prælegatæ fuiſſent;
Non tamen hæc reſponſio congrua videbatur; cum ea
percuteret ſolum unum beneficium, non autem alterum;
Ac etiam quia teſtatore præcipiente tam cappellæ fun-
dationem, quam beneficiorum erectionem, fieri debere
intra quinquennium, nulla aderat implicantia, quod
erectio fieret in tempore præfinito, differendo tamen
reſpectu unius executionem ſeu fruitionem bonorum,
ideoque negligentia erat inexcuſabilis.

Altera eſt reſponſio, quod objectum procederet in ca- 8
ſu, quo ſuper reſervatione juriſpatronatus nulla adeſſet
fundatoris proviſio, qualis eſt caſus *d. dec.* 167. *num.*
1. *& ſeqq. p.* 2. *diverſ.* ſecus autem ubi fundator præ-
ſervavit juſpatronatus pro certo genere perſonarum,
cui per negligentiam primi hæredis præjudicari non pot-
eſt; Potiſſime vero ubi non accedat præciſa coactio
judicis, cum cujus præſuppoſito aliqui ex allegatis lo-
quuntur.

Verum pariter iſta reſponſio non placebat ex defe-
ctu applicationis; Recte liquidem procederet, quan-
do contendentes de jurepatronatus jus ſuum metirentur
ex judicio primi teſtatoris independenter ab ipſo hæ-
rede delinquente, cujus negligentia eis præjudicare non
potuit, atque iſto caſu admittebam propoſitionem re-
cte procedere; Hoc autem non bene applicabatur ad
caſum, dum Joſephus ſuum jus metiebatur, non a Ma-
rio primo teſtatore, ſed a Laurentio hærede negligen-
te; Quamvis enim primus teſtator mandaſſet juſpatro-
natus eſſe debere hæredum & ſucceſſorum ipſius Lau-
rentii in perpetuum, attamen ita diſpoſuit in ipſius
hæredis gratiam, cum præſuppoſito quod voluntatem
impleret, ad effectum ut juſpatronatus ad omnes hæ-
redes tranſmittere poſſet, atque beneficia non efficeren-
tur libera, non autem quod dicti hæredes & ſucceſſo-
res ex judicio & affectione teſtatoris directe venirent ju-
re proprio independenter, unde propterea ſine dubio di-
ctus Laurentius facta debito tempore erectione, potuiſſet,
altero inſtituto hærede, de iſto jurepatronatus cum licen-
tia Ordinarii in vita, vel in morte ad alterius favorem diſ-
ponere, & conſequenter reſponſio nullatenus intrat.

Eodemque modo ceſſat altera deciſionis ponderatio,
quod cum primus teſtator non contentus verbo *hæredum*,
adjeciſſet alterum magis generale, *ſucceſſorum*, cum di- 9
ctione copulativa, *&*, aliquam ampliationem præſe-
ferente, ita reſultabat præſumptio, quod hoc juſpatro-
natus tranſiret etiam ad fideicommiſſarium, ac veni-
ret ſub reſtitutione fideicommiſſi, quamvis regula ſit in
contrarium, ex iis, quæ in hac materia tranſitus ju-
riſpatronatus ad fideicommiſſarium habentur infra *in Ca-
puana, & aliis*: Id enim recte procederet in iſto fidei-
commiſſario, qui ſuccederet ex judicio primi teſtatoris,
ſecus autem in illo, qui venit ex judicio hæredis indigni
obtinendi illud beneficium, quod ipſe neglexit. Quem-
admodum enim ſi ipſe poſt factam erectionem hoc
juſpatronatus alteri donaſſet vel legaſſet, ſeu remiſiſſet,
non potuiſſent ejus hæredes & ſucceſſores ipſius factum
impugnare, dictumque juſpatronatus prætendere, ita
advertebam quod potuit dictum jus amittere, ideoque
non poterat hæres fideicommiſſarius prætendere id quod
numquam fuerat in hæreditate fideicommittentis.

Extranea pariter a caſu videbatur altera concluſio in
d. deciſione deducta, quæ videtur eſſe illius præcipuum
fundamentum, (quamvis illa generaliter ac in ſuis ca-
ſibus vera ſit) quod ſcil. non poſſit hæres immutare
diſpoſitionem fundatoris, neque præjudicare illis, quos 10
ipſe vocavit ex deductis per Ferret. *conſ.* 134. *num.* 2.
cum ſeqq. Molina *de primog. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 31.
Vivian. *l.* 14. *cap.* 3. *n.* 6. *&* 7. Guttier. *conſ.* 1. *n.* 19.
Rot. apud Merlin. *dec.* 346. *num.* 6. *cum aliis in eadem
deciſione*; Id enim recte procederet quoad vocatos ex
ipſius primi teſtatoris judicio, quibus ſucceſſor præju-
dicare non poteſt, in quibus terminis allegati loquun-
tur, ſecus autem in hac facti ſpecie, ut ſupra, ideo-
que concluſio eſt vera, ſed non bene applicata.

Quamvis autem de ſtricto jure præmiſſa ita proce- 11
dere viderentur, ideoque reſolutio potius improbabilis
cenſenda eſſet; Adhuc tamen reflectendo ad veritatem,
placuit, & probabilis viſa eſt, non quidem ex præmiſſis,
ſed ex facto, ejuſque circumſtantiis, quod ſcil. d. Lau-
rentius primus hæres habens in animo principaliter,
ac directe inſtituendi hæredem Joſephum, ob illius mi-
norem ætatem, aliaſque circumſtantias, ex prudentia-
libus motivis hæredem ſcripſit dict. Angelum conjunctum
in

in pene decrepita ætate jam conſtitutum, non ad lu-
crum, & commodum, ſed potius per quamdam ſpe-
ciem fiduciæ, in gratiam ac protectionem d. hæredis,
quem licet ſecundum & ſubſtitutum, vere in animo
habuit tamquam primum ac directum, cujus vice di-
ctus Angelus adimpleret adimplenda, atque hæredita-
tem in bono ſtatu poneret. Iſtudque fuit verum reſo-
lutionis fundamentum, quamvis forte prudentialiter ne-
glectum in deciſione, ad cujus ornatum deductæ fue-
runt d. concluſiones, in ſuis caſibus veræ, ſed non be-
ne applicatæ, & quibus revera innixa non eſt reſolu-
tio, ut frequenter contingit; Ideoque edocemur, quo-
modo in deciſionum uſu, ac intelligentia procedere de-
beamus, reflectendo ſcil. ad earum particulares circum-
ſtantias, non autem eas generaliter allegando.

Iſta vero controverſia, alteram ſatis curioſam excitavit
quæſtionem, quod ille qui ex judicio, vel deſiderio dicti
12 Angeli, per tutorem præſentatus fuerat, d. præſentatione
effectum non ſortienta, prætendebat æquivalentem refe-
ctionem tamquam legati æſtimationem ab hærede, atque
ob ingeniorum varietatem oportuit dictam prætenſionem
ſopire per concordiam, ut habetur deductum in ſua mate-
ria *ſub tit. de legatis*, ubi agitur in ſpecie de iſto caſu.

ANNOT. AD DISC. XIV.
& ſeqq.

AGitur principaliter in hujuſmodi diſcurſibus, an, &
quando immutari, ſeu alterari valeat natura Juriſpa-
tronatus in præjudicium eorum, qui ſunt vocati, de qua
videri poterunt deducta *in hoc eod. tit. diſc.* 79 80. *&* 90.

Deciſio prodita in caſu, de quo *diſc.* 14. eſt impreſſ.
dec. 136. *part.* 13. *rec.*

Aliæ deciſiones proditæ coram Ninot, in caſu de quo
diſc. 19. habentur inter ejus impreſſ. *dec.* 4. 12. 25. *&* 60.

MACERATEN. CAPPELLANIÆ,
PRO NICOLAO AURISPA,
CUM EVANDRO FRATRE.

Caſus diſputatus in Rota, & concordatus.

De eodem, An ſcil. hæres vel ſucceſſor in
jurepatronatus poſſit facere perpetuum be-
neficium, quod erat manuale.

Et e converſo, an fundator vel ſucceſſor poſ-
ſit facere manuale beneficium, quod erat
perpetuum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Succeſſor non poteſt alterare naturam juriſpa-
tronatus, vel leges fundationis, & n.* 7
3 *Quod patronus poſſit de conſenſu Ordinarii benefi-
cium perpetuum facere manuale, & n.* 10.
4 *Cappellania fundata ſine auctoritate Ordinarii non eſt
Beneficium Eccleſiaſticum, neque cum regulis be-
neficialibus procedit, ſed ſimplex legatum pium.*
5 *Ad Regulam* text. in l. cum a Matre. C. de rei
vindic. *ut hæres teneatur præciſe ſervare factum
auctoris etiam in juribus propriis.*
6 *An id procedat in beneficialibus.*
7 *Declaratur concluſio, de qua n.* 2. *quando procedat.*
8 *Quod etiam in manualibus non detur amotio, quæ
cauſet injuriam, vel notabile præjudicium.*
9 *Quod hæres, vel ſucceſſor ſuppleat, vel declaret vo-
luntatem fundatoris, ſeu alteret in iis, quæ non
adverſantur dictæ voluntati, & quando ſecus.*
10 *De alio caſu in quo de concluſione, de qua n.* 3
11 *Quod expediat erigere Cappellanias manuales, & de
ratione.*
12 *Diſmembratio vel alteratio beneficii eſt ſpecies aliena-
tionis.*

D I S C. XV.

1 DIſpoſuit Antonius Accurſius, ut ex ejus bonis erigi
deberet cappellania ad nutum amovibilis juxta mo-
dum præſcribendum ab Hippolyto Auriſpa cui juſpatro-
natus reliquit continuaturum in majori natu ſuæ deſcen-
dentiæ. Hippolytus vero deputando in primum cappella-
num Nicolaum filium, diſpoſuit, quod ubi contingeret
cappellanum eſſe extraneum, eſſe deberet ad nutum amo-
vibilis, ſecus autem ubi eſſet de familia, ut tunc ſit
perpetuus; Defuncto autem Hippolyto, Evander filius
primogenitus, ex diverſo etiam matrimonio, judicium
inſtituit coram Ordinario contra d. Nicolaum pro ejus
remotione, ex eo fundamento, quod cum cappellania
ex judicio Antonii fundatoris, eſſe deberet manualis,
non potuerat per Hippolytum hæredem, vel executo-
rem alterari ac effici perpetua; ſed ſuccubuit, intro-
ductaque cauſa in Rota coram Bevilacqua, atque aſ-
ſumpta diſputatione ſub die 9. Maji 1660. nulla capta
fuit reſolutio, ut ita inter fratres, ſuper his, pluri-
buſque aliis controverſiis ſequeretur concordia, ut ſe-
quutum fuit.

In hac igitur diſputatione, Scribentes pro actore de-
ducebant eadem, quæ habentur *in Romana juriſpatro-
natus diſc. præced.* & in deciſione in ea cauſa edita cor.
Cerro, circa defectum poteſtatis ſucceſſoris alterandi le- 2
ges a fundatore adjectas, addendo alteram deciſionem
in Tranen. juriſpatronatus 10. Martii 1627. cor. Ubal-
do, quæ exaggerabatur tamquam ſpecialis; Et conſe-
quenter, quod cum fundator mandaſſet cappellaniam eſ-
ſe debere manualem, ac ad nutum amovibilem, non pot-
erat ſucceſſor in præjudicium ejus, qui ad juſpatrona-
tus vocatus erat ab ipſo fundatore independenter a dict.
Hippolyto hærede, vel executore id alterare.

Potiſſime vero, quia ut advertit Navar. *conſil.* 9. *de* 3
officio Ordinar. lib. 1. *juxta impreſſionem Romanam*, alias
conſil. 11. *juxta Venetam lib.* 1. expedit, ut cappella-
niæ de jurepatronatus ſint potius manuales, quam per-
petuæ, quia ſic magis incumbit Cappellanus ſervitio
cappellæ, ac adimplemento onerum, atque melius vi-
vit ob timorem amotionis, unde propterea credit, quod
beneficium perpetuum poſſit Patronus de conſenſu Or-
dinarii efficere manuale, ac ad nutum amovibile, &
cum Navarro pertranſit Gonzal. *ad Regul.* 8. *gloſſ.* 5.
§. 6. *n.* 62.

Scribens ego pro reo convento poſſeſſore cappellaniæ,
ut amoveri non poſſet; Advertebam in primis ad con-
cluſionem hodie certam, quam ſcribentes in contrarium
non negabant, quod cum hujuſmodi cappellania forma- 4
lem erectionem in beneficium cum Ordinarii, vel al-
terius Superioris auctoritate non haberet, regulanda non
eſſet cum terminis ſpiritualibus, ſeu beneficialibus, ſed
cum prophanis tamquam ſimplex legatum celebrationis
Miſſarum, quod hæredi injunctum ſit faciendi per quem-
cumque presbyterum ejus libito eligendum juxta magi-
ſtralem deciſionem *in Melphiten. legati pii cor. Dunozet-
to inter ſuas deciſ.* 101. *repetit. deciſ.* 238 *p.* 5. *rec.* &
poſt de Marin. *reſol.* 36 *lib.* 1. *ſæpiſſime receptam*, ut
plures advertitur in ſua materia *ſub tit. de beneficiis*,
occaſione agendi de Manualibus.

Effectus autem exinde reſultantes plures erant, ille
præcipuum, quod cum actor eſſet filius, & hæres Hip-
polyti, qui cum hac lege perpetuitatis reum deputa-
verat ita de plano intraret recepta regula text. *in l.
cum a matre*, *C. de rei vindicat. &* l *vindicantem*,
ff. de eviction. ut ſcil hæres non poſſit ex jure ſuo 5
quamvis independenter ab ejus auctore iſtius factum
impugnare, ſed illud præciſe ratum habere teneatur,
quatenus vires hæreditariæ ſuppetant, quoties non con-
currat talis nullitas actus, vel talis vehemens juris re-
ſiſtentia, quod etiam ipſimet auctori contra tale fa-
ctum venire licitum eſſet, ut rejecta opinione Gram-
ma. *in dec.* 93. ejuſque ſequacium, atque ſequendo opi-
nionem de Franchis *deciſ* 83 153. *&* 155. & ſequacium,
habetur ap. Burat. & Adden. *dec.* 154. *&* 395. & ſæpiſ-
ſime firmavit Rota, ut advertitur *Romana reſidui dotis
ſub titul. de dote diſc* 24. & frequentius in ſua materia
ſub titul. de fideicommiſſis, cum ſit concluſio, quæ ho-
die non admittit amplius controverſiam, niſi quando
d. circumſtantia nullitatis, vel manifeſtæ reſiſtentiæ
legis inducat ejus limitationem, juxta firmata *in Bo-
non. fideicommiſſi de Rubeis cor. Corrado dec.* 363. *p.*
10. *rec.* cum aliis per Adden. ad Burat. *d. deciſ.* 154.
& frequenter.

Quidquid enim ſit, an eadem regula procedat in caſu, 6
quo agatur de vero beneficio juriſpatronatus laicorum, I t
in quo affirmativam quoque ſubſtinet Maranta junior *p.* 4.
reſponſ 15 *num.* 15. *per tot* Quod tamen ſuas difficultates
pati poſſe videtur, cum agatur de materia non exiſtente
in privato commercio abſque conſenſu Ordinarii, vel al-
terius legitimi Superioris, dum Navarr. *loco ſupracitato*,
cum quo pertranſit Gonzal firmando, ut patronus im-
murare poſſit naturam beneficii, illudque de perpetuo fa-
cere manuale, ſupponit Ordinarii conſenſum, ſine quo nul-
la datur diſpoſitio ipſius juriſpatronatus extra compatro-
nos,

Digitized by Google

nos, præterquam ubi illud eſſet reale, ſeu alias acceſſorie veniret cum oniverſitate bonorum, cui eſt annexum; Quinimmo licet, ut pluries infra ipſimet fundatori concedatur de jure facultas adjiciendi in limine fundationis leges, & conditiones, quamvis juri contrarias, adhuc tamen intelligitur, quatenus accedat Ordinarii aſſenſus, adeout intrare videantur ea quæ habemus in materia feudali, ut in iis, quæ corpus, vel ſubſtantiam feudi tangunt, extra comprehenſos in inveſtiura nulla detur diſpoſitio ſine aſſenſu domini.

Adhuc tamen relinquendo in hoc locum veritati, quam adhuc occaſio examinare non præbuit, ita dicebam omnem ceſſare difficultatem, ut dicta regula intrare deberet, cum verſaremur in mere prophanis, in quibus non cadit illa juris reſiſtentia, quæ, ceſſante Ordinarii aſſenſu, intrat in meris beneficiis, quamvis juriſpatronatus laicorum.

Præterea, (in ſenſu etiam veritatis,) advertebam, quod verſabamur extra quæſtionem diſputari ſolitam circa poteſtatem hæredis, vel alterius ſucceſſoris alterandi naturam juriſpatronatus in præjudicium vocatorum, ſeu aliorum, quibus jus quæſitum eſſet, puta
7 illud de gentilitio faciendo hæreditarium, ſive alterando qualitatem paſſivam illi adjectam ad favorem certi generis perſonarum juxta caſus de quibus *diſc. præced. ac pluribus ſeqq.* itaut, vel ipſius juriſpatronatus, vel etiam ipſius beneficii natura per fundatorem jam præſcripta, formalem reciperet mutationem, vel alterationem; Id enim in præſenti dici non poterat, unde propterea extranea remanebant ea, quæ ut ſupra circa defectum poteſtatis, cum magno apparatu, & allegationum copia ſcribentes pro actore reducebant; Siquidem cappellania adhuc remanſit, ac remanet in terminis manualis, atque ad nutum amovibilis juxta fundatoris voluntatem, taliſque eſt ejus generalis, ſeu regularis natura, cum ſola limitatione, quatenus contingeret eam poſſideri per illos de familia; Id autem ſatis probabi-
8 lem habet rationem, cum hujuſmodi remotiones, dedecus, ſeu aliud notabile præjudicium quandoque cauſare ſoleant, unde propterea hujuſmodi effectu reſultante, reſtrictionem recipit facultas, quæ alias in manualibus regulariter competit amovendi etiam ſine cauſa, ut advertitur pluries in dicta ſua materia *ſub titul. de beneficiis*, præſertim *diſc.* 97. ubi generaliter habetur de manualibus, ac etiam *in Materanen.* & in aliis *ſub tit. de Capitulo, & Canonicis*; Ideoque prudenter potuit primus hæres, vel exequutor voluntatis defuncti, ita hujuſmodi legem adjicere, non quidem alterativam naturæ beneficii, vel cappellaniæ, remanentis
9 in ſuis terminis manualitatis, ſed circa dictum accidens, ſeu limitationem ad occurrendum inconvenientibus alias reſultantibus, ubi contingeret remotionem fieri de ipſis deſcendentibus, ſeu alias de agnatione; Et ſic potius per ſuppletionem, vel explicationem veriſimilis voluntatis ipſius fundatoris, quod recte per hæredem, vel alterum fiduciarium utpote dictæ voluntatis veriſimiliter conſcium fieri poteſt, ut in his terminis ac proxime ad rem advertitur per Rotam *d. deciſ.* 216. *part.* 10. *rec.* ubi de declaratione, ut cappellania ſit manualis, & non habeat naturam beneficii, ſi voluntas non adverſatur, & habetur generalitet *ſub tit. de fideicomm.* præſertim *diſc.* 33. ubi de facultate primi gravati, vel fiduciarii in aliquo alterandi teſtatoris voluntatem per viam interpretationis, vel etiam ut ea melius ac pinguius impleatur.

Dicta vero deciſio *Tranen.* coram Ubaldo, in qua magnum conſtitui videbatur fundamentum, percutit terminos diverſos ſuper facultate adjiciendi legem, vel conditionem juris diſpoſitioni contrariam, ut ſcilicet præſentari poſſent etiam non habentes legitimam ætatem, quod dictum fuit adverſari etiam voluntati fundatoris, quam præſumendum eſt juris diſpoſitioni conformem eſſe, ideoque termini ſunt nimium diverſi; Et in dicta *deciſ.* 216. *p.* 10. rec. agitur de quibuſdam legibus, & declarationibus reſpicientibus Eccleſiæ ſervitium abſque formali immutatione.

In hoc autem propoſito facultatis fundatoris, vel ſucceſſoris alterandi naturam beneficii, illudque de perpetuo facere manuale; Id in ſpecie diſputavi in una *Cu-*
10 *ſentina juriſpatronatus* pro Seraphino de Marco, cum quodam Pignanello coram Prælato Judice commiſſario, abſque eo quod punctus reciperet formalem determinationem, cum cauſa finem habuerit per ſolam determinationem poſſeſſorii retinendi adverſus Seraphinum, qui cum impetratione piſcatoria, ſeu certo modo attentate ſe intruſerat.

Ad ſubſtinendam vero dictam immutationem, quam ipſemet fundator cum quodam dotis augmento fecerat de perpetuo in manuale, adducebantur dictæ auctoritates, Navarr. *conſ.* 9. *juxta Romanum, & conſ.* 11. *juxto Venetam impreſſionem ſub tit. de Off. Ordinarii*, cum quo pertranſit Gonzal. *ſupra allegatus ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. *§.* 6. *n.* 62.

Verum abſque neceſſitate examinandi hujus doctrinæ veritatem; Dicebam ſcribens in contrarium, omnem difficultatem ceſſare ex eo quod dicta immutatio careret conſenſu Ordinarii, quem idem Navarr. præſupponit pro eſſentiali requiſito, & ſine quo novas leges alterativas adjici non poſſe poſtquam cum ejuſdem Ordinarii auctoritate erectio facta eſt, habetur *diſc. prox. ſeq.* Ubi vero talis conſenſus accederet, quamvis ratio expreſſa per Navarr. *ut ſupr.* mihi nimium place- 11
ret, ſatiſque probabilis videretur, unde propterea forte ſupra centeſimum numerum, & ultra, occaſio dedit conſulendi pie diſponere volentibus, ut ab erectione beneficiorum de jurepatronatus abſtinerent, atque erigerent, ſeu fundarent hujuſmodi cappellas manuales tamquam ſpecies pii legati abſque Ordinarii auctoritate, tam ob dictam rationem ponderatam per Navarr. quod poſſeſſores amotionem timentes melius vivunt, meliuſque cappellæ inſerviunt, quam etiam ad evitandum devolutiones, ſeu derogationes, aliaſque Beneficialiſtarum ſubtilitates, ob quas juſpatronatus amitti, vel inutile reddi ſolet; attamen de ſtricto jure mihi videbatur id non ſubſiſtere, quoniam cum beneficium jam conſtitutum eſſet in ſuo ſtatu perpetuitatis, quæ beneficiis, & cappellaniis ſæcularibus eſt connaturalis, ut advertitur apud Cavaler. *deciſ.* 72. & pluries in dicta ſua materia *ſub titul. de Beneficiis*, adeout ipſa cappella, vel altare (quamvis verſemur in ſimplicibus) ita acquiſiviſſe videatur jus habendi proprium ſponſum vel ſaltem proprium Rectorem, iſta immutatio ſapere videtur ſpeciem alienationis, vel diſmembrationis quæ etiam in ſpiritualibus ſine cauſa, & 12
ſolemnitate prohibita eſt ex deductis apud Otthobon. *dec.* 6. *& dec.* 224. *part.* 10. *rec.* cum aliis *in Bonon. diſmembr. ſub tit. de Paroch.* ac etiam *d. tit. de beneficiis in genere, & ſub altero de alienat.*

Neque dictis auctoritatibus nimium deferendum videtur, quoniam Gonzales nullatenus examinando punctum juxta conſuetum modernorum tranſcriptorum vitium, eſt ſimplex relator Navarr. qui loquitur dubitative, quod ſcil. probabiliter defendi poſſet, nihil tamen firmando, nullamque auctoritatem, vel ſolidam rationem adducendo, ejuſque principale reſponſum reſidet ſuper altero puncto excuſationis poſſeſſoris a fructibus perceptis, ideoque in caſu occurrentiæ maturius cogitandum eſt; Magis vero ad rem facere videretur *d. dec.* 216. *p.* 10. *rec.* ſed ibi alteratio percutiebat majus Eccleſiæ ſervitium, atque circa accidentia, non autem circa ſubſtantiam, vel naturam beneficii.

MELPHICTEN. BENEFICII.

INTER

CAPITULUM CATHEDRALIS, ET SCHINOSIOS.

Reſponſum pro veritate.

An idem fundator alterare poſſit leges fundationis, preſertim circa qualitates preſentandorum, ac juſpatronatus paſſivum, & onera beneficiati.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Fundator non poteſt ex intervallo tollere juſpatronatus, vel aliud jus tertio quæſitum.*
3 *Sive agatur de jurepatronatus activo, ſive paſſivo.*
4 *Fortius ſi tertio jus quæſitum eſſet, ex contractu correſpectivo.*
5 *Juris diſpoſitioni conformis eſt conditio, ut illi de ſanguine debeant præſentari.*
6 *An obſervantia in hoc ſit deferendum.*
7 *Expenditur diſtinctio, qua datur inter filios, & extraneos ſuper concluſione de qua num. 2.*
8. *Quod in hoc materia non attendantur ſubtilitates, ac rigores juris civilis.*

DISC.

D I S C. XVI.

1 FUndavit in Cathedrali Eccleſia de conſenſu Epiſcopi, & Capituli N. Schinoſius cappellam, & cappellaniam ſub ea lege, quod ipſe ejuſque ſucceſſores quibus reſervatum fuit juſpatronatus, præſentare deberent ſacerdotes de gremio ejuſdem Eccleſiæ: In teſtamento autem idem fundator mandavit ſucceſſoribus pro tempore, ut præſentare deberent illos de familia, quibus extantibus non poſſent præſentari extranei; Cumque ob immutatum hujus familiæ domicilium a Civitate *Melphytenſi* ad ibi adjacentem *Vigliienſem*, caſus daret, quod adeſſet presbyter de familia, & deſcendentia teſtatoris, qui tamen non eſſet de gremio dictæ Eccleſiæ, ideoque Capitulum ſe opponeret inſtitutioni præfati de familia præſentati, utpote non habentis dictam qualitatem a lege fundationis requiſitam; Hinc per utramque partem de voto pro veritate requiſitus.

Reſpondi probabilem videri Capituli oppoſitionem, ubi etiam certa eſſet voluntas fundatoris alterandi dict. legem fundationis, ex defectu poteſtatis, quoniam poſtquam beneficii erectio perfecte ſequuta eſt, cum reſervatione juriſpatronatus activi, vel paſſivi, ad favorem, non ſolum fundatoris, ſed aliorum, quibus jus ex tunc
2 quæſitum ſit, non poteſt revocari, vel alterari, ut cæteris relatis plene habetur apud Ricc. *deciſ.* 280. *lib.* 4. Tondut. *quæſt. benefic. part.* 1. *c.* 91. *n.* 1. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 37. *num.* 1. *& ſeq. part.* 7. *rec. dec.* 107. *n.* 3. *& dec.* 220. *n.* 33. *& ſeqq. part.* 11.

Et licet dictæ auctoritates percutiant juſpatronatus activum, quod ad extraneorum favorem reſervatum eſt de Ordinarii conſenſu, qui in hac materia ſapere videtur Notarii ſtipulationem reddentem actum perfe-
3 ctum ac irrevocabilem, attamen eadem ratio in omnibus procedit quoad paſſivum, de quo loquitur *d. dec.* 220. *n.* 33. *part.* 11. edita in cauſa, de qua infra *in Bononien. Beneficii diſc.* 35.

Clarius vero, & cum minori controverſia in hac facti ſpecie, in qua tertius, cui jus irrevocabile quæſitum fuit, illud non metitur ex ſola munificentia, & liberalitate fundatoris, adeout irrevocabilitas reſultet a ſolo rigore legis reddendi perfectas, & irrevocabiles donationes inter vivos, ſed provenit potius a contractu
4 correſpectivo conceſſionis factæ per Epiſcopum, & capitulum cappellæ jam conſtructæ, vel ſitus pro conſtruenda Eccleſia; Ac etiam quia dicta lex, ut præſentari debeat presbyter de gremio Eccleſiæ, non percutit alicujus commodum, vel intereſſe privatum pro ſolo jure honorifico, vel burſali, ſed intereſſe Eccleſiæ pro majori cultu, ob cujus finem Epiſcopus, & Capitulum dictam conceſſionem fecerunt, unde propterea termini ſunt longe fortiores, atque ita caſus remanere videbatur extra omnem quæſtionem.

Ponderabam ulterius, quod neque dici poterat, ut voluntas in teſtamento contenta adverſaretur primæ fundationi adeout quæſtio ad ſolum defectum poteſtatis reduceretur, quoniam hæc ſecunda diſpoſitio recte compatibilis eſt cum prima, ut ſcilicet non recedendo a dicta qualitate, quod præſentandi eſſe deberent de gremio, iſtoque præſuppoſito retento, fundator explicare voluerit id, quod etiam de jure prætendi poſſet, ut exiſtentibus in eodem gremio
5 de ejus familia, vel deſcendentia illi debeant præferri, cum id juri, ac æquitati conſonum reputetur. Rocc. *de jurepatr. verb. honorificum quæſt.* 18. *n.* 46. Buratt *deciſ.* 316 *n.* 12. *deciſ.* 647. *n.* 16. *& dec.* 779. *num* 12. *deciſ.* 122. *num.* 12. *part.* 11. *rec.* & in aliis; Ideoque dum hæc voluntas ſuam habere poteſt operationem, itaut non remaneat inanis, inducenda non eſt correctio, vel ademptio in dubio non præſumenda; Multo magis ſtante dicto defectu poteſtatis a quo voluntas metienda eſt, juxta ſatis vulgaria, & recepta axiomata: Non cogitabat enim teſtator de mutatione patriæ, quam ejus deſcendentes poſtea fecerunt, ideoque præſupponendo, quod illi de ejus familia exituri eſſent de gremio, hujus Eccleſiæ omnium civium receptitiæ, ut de illa occaſione præfinitionis numeri, habetur mentio *ſub tit. de Canonicis, & Capitulo in Neritonen. Statuti diſc.* 19. & in aliis, merito potius ſupplendo, vel explicando dictam priorem voluntatem, compatibiliter, non autem corrective, ita diſpoſuit.

Et licet in contrarium magnum fundamentum conſtitueretur in obſervantia deducta ex eo, quod ille, per cujus obitum vacatio ſequuta erat, eſſet de familia, & non de gremio, Dicebam tamen, quod ita erat allegare potius inconveniens, quam obſervantiam, quæ in hoc propoſito,
6 cum res eſt clara dici non poteſt interpretativa, ſed potius præſcriptiva indigens requiſitis præſcriptionis, juxta diſtinctionem, de qua Barboſ. *in l. quæ dotis n.* 47. *ff. ſolut. matr.* Rota *dec.* 319. *n.* 2. *cum ſeqq. & dec.* 351. *num.* 7. *cum ſeqq. part.* 6. *rec.* & ſæpius. Potiſſime cum actus eſſet unicus, & quod magis, non ageretur de jure alicujus privati, contra quem ob ejus negligentiam præſcribi potuerit, ſed de jure Capituli, & Eccleſiæ, quibus ex negligentia capitularium tunc temporis præjudicari non potuit; Atque juxta votum practicatum fuit cum præſentatione unius de gremio, ſed de ſanguine, ac parentela fundatoris.

In hoc autem propoſito deficientis poteſtatis fundatoris alterandi legem fundationis in præjudicium eorum quibus jus activum, vel paſſivum quæſitum eſt reſpondendo ad *conſil.* 19. Calderini *ſub tit. de jurepatron.* diſtinguere ſolent ſcribentes, an agatur de filiis, vel de extraneis, ex deductis per eumdem Riccium *d. deciſ.* 280. *part.* 4. Gratian. *diſcept.* 177. *a n.* 14. *ad fin.* & Rota *dec.* 37 *part.* 7. *recent.* Verum iſta 7
differentia inter filios, & extraneos nullum habere videtur juris probabile fundamentum, niſi ad effectum regulandi voluntatem, quod ſcilicet quando in reſervatione enunciantur extranei, quibus ipſius fundatoris ſucceſſio de jure debita non eſt, ita pernecesse occultari videatur donatio, quam ipſe fundator facere voluit, ſecus autem ubi cum filiis, vel aliis conjunctis legitimis ſucceſſoribus; cum tunc iſti ennunciati dicatur potius tamquam futuri ſucceſſores, quam donatarii, & hic proprie eſt ſenſus Calderini, ſed ſi verba ita concepta ſint, quod agendo de filiis, adeſſe dicatur dicta donatio, vel agendo de extraneis, ad alium titulum, quam donationis id referri poſſit, tunc nulla cadere videtur differentia.

Licet enim attentis terminis, ac ſubtilitatibus juris civilis, differentia conſtituatur inter filios in poteſtate, ac extraneos, quorum jure cenſentur etiam filii, qui in poteſtate non ſint, ob prohibitam donationem inter
patrem, & filium, ob quam quidquid in filium ab ex- 8
plicita, vel implicita donatione obvenit, dicitur peculium profectitium, ideoque revocabile, utpote a ſubſtantia, & dominio patris non abdicatum, ex iis, quæ præſertim habentur *ſub tit. de donation* occaſione donationum, quæ contemplatione matrimonii fiant ſponſo acceptanti pro ſe, & filiis, præſertim *in Romana donationis de Jordanis, & in Urbinat. diſc.* 1 *&* 2. Attamen, quemadmodum hæc ceſſat, quando accedit juramentum, quod hujuſmodi donationes revalidat, vel juxta unam opinionem agatur de donatione facta filio clerico cum ſimilibus, ita fortius in hac ſubjecta materia, quoniam ſpiritualia, & beneficialia non ſubjacent ſubtilitatibus juris civilis, ideoque non intrant effectus patriæ poteſtatis, etiam quoad uſumfructum, qui ſine dubio non acquiritur patri, cum etiam juxta unam opinionem, neque acquiratur in bonis prophanis ob mixturam Eccleſiaſticæ qualitatis in filio, ex deductis *in Maceraten. ſub tit. de ſervit. diſc.* 61. *& ſub tit. de teſtament. in Romana teſtament. de Jelot* occaſione agendi de teſtabilitate filiifamilias clerici, cum ſimilibus.

ÆSINA CAPPELLANIÆ,

PRO FULGENTIO DE GRATIANIS,

CUM THEODORO THESÆO.

Caſus diſputatus coram Prælato judice commiſſario ſub incerto exitu.

De eodem, An ſcilicet Patronus poſſit immutare legem fundationis, ac tollere juſpatronatus ad alterius favorem reſervatum, Et quid occaſione novæ erectionis, an hæc importet diverſum beneficium, ac diverſum juſpatronatus.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *In uno altari, vel cappella poſſunt eſſe plura beneficia, vel cappellaniæ.*
3 *Declaratur dummodo ſub diverſa invocatione, & de ratione.*
4 *Rejicitur hæc declaratio, ſeu diſtinguitur quando procedat.*
5 *Quod dentur in eodem altari plura beneficia etiam diver-*

diverſæ naturæ, partim ſcilicet liberæ, & partim de jurepatronatus, ſeu &c.

6 *Et quando detur pluralitas perſonarum etiam in unico beneficio individuo.*

7 *Non intrant iſtæ regulæ in capellaniis non habentibus formalem erectionem.*

8 *An, & quando acquiratur jus abſenti.*

9 *Fieri poteſt nominatio, vel præſentatio ad beneficium erigendum.*

10 *De facultate accumulandi competente Patronis laicis.*

D I S C. XVII.

1 POſtquam Theodorus Theſæus fundavit, & dotavit cappellam ſub invocatione Sanctiſſimæ Conceptionis, cum reſervatione juriſpatronatus pro ſe, ac univerſa ejus familia de Theſæis, quædam alia bona eidem cappellæ elargitus fuit pro alio cappellano ad præſentationem ſui, ac familiæ de Gratianis, nominando Fulgentium; Deinde vero mutando ſententiam, declaravit illam quoque cappellaniam eſſe debere dictæ ejus familiæ de Theſæis; Quare orta deſuper lite cum ipſo fundatore adhuc vivente, atque introducta cauſa coram Prælato judice commeſſario, duo erant diſputationis puncti; Primo ſcilicet, an reſervatio hujus ſecundi juriſpatronatus, ad favorem dictorum de Gratianis eſſet revocabilis; Et ſecundo, an dicta poſterior bonorum aſſignatio importaret ſolum augmentum dotis primi beneficii, vel potius erectionem alterius diverſi; Si enim eſſet juxta primam partem, inanis remanebat inſpectio primi puncti, cum nullum adeſſet ſubjectum juriſpatronatus, quod ita reſervari potuerit.

Quatenus igitur pertinet ad hunc ſecondum punctum; Ego ſcribens pro Gratianis ſubſtinere volentibus duplicitatem beneficiorum, ac propterea quod in ſecundo verificabile remaneret juſpatronatus ad eorum favorem reſervatum, deducebam eadem, quæ habentur ſupra *in Mi-*
2 *levitana diſc.* 13. (dum tunc jam erant editæ deciſiones illius cauſæ,) quod ſcilicet cum ſpiritualia non occupent locum, idcirco non implicat, ut in uno eodemque altari plura beneficia erigantur juxta *deciſ.* 1394. Pœniæ, cum qua moderniores procedunt.

Reſpondebatur per Scribentes in contrarium, (atque Judex eis adhærere videbatur innixus verbis Lotherii *lib.* 1. *quæſt.* 30. *num.* 40.) ut id procedat, dummodo id ſequeretur ſub diverſis invocationibus,
3 diverſiſque ab initio Eccleſiis, vel Altaribus, quorum uno deſtructo, ad alterum ejus beneficii, ſeu cappellaniæ tranſlatio facta eſſet, qualis eſt caſus *d. deciſ.* Pœniæ; Ponderando etiam incompatibilitatem reſultantem ab abſurdo *in eadem Milevitana* conſiderando, quod ita eſſet dare duos viros unius ſponſæ, ſeu duo capita unius corporis; Et ex qua ratione habemus dari non poſſe inſolidum duos beneficiatos ejuſdem beneficii, & conſequenter quod ſecunda diſpoſitio importaret ſolum augmentum dotis primi beneficii non recipientis duplicationem.

Vere tamen iſta reſponſio nullius momenti erat, dum clare conſtabat de animo diſponentis erigendi duas diverſas cappellanias ſub diverſo jurepatronatus reſervato ad favorem diverſæ familiæ, unde propterea nulla cadebat quæſtio voluntatis, ſed tota erat poteſtatis, circa
4 quam nil penitus obſtare dicebam dicta verba Lotherii, id obiter aſſerentis relative ad præfatam deciſionem Pœniæ pro illius caſu explicando, non autem quod ſerio, ac mature, cum rationis, vel auctoritatis fundamento id aſſerere voluerit, & quatenus voluerit, quod ei deferendum eſſet; Ideoque ſemper ac magis deploranda remanet hujus ſæculi, vel profeſſionis miſeria, ita litteraliter inſiſtendi in dicto ſcribentium ad litteram, non reflectendo quare, ad quid, & quomodo, adeout nil deplorabilius, vel irridibilius.

Implicantia ſiquidem prędicta non dandi duos Rectores ejoſdem beneficii ob inconveniens, quod alias reſultaret dandi duos viros ejuſdem mulieris, procedit in iis beneficiis, quæ important formalem rectoriam, ſeu prælaturam Eccleſiæ, cujus caput, vel ſponſus dicatur beneficiatus. Secus autem in hujuſmodi beneficiis, vel cappellaniis mere ſervitoriis, in quibus non intrat iſte terminus, capitis vel ſponſi, ſed bene potius alter plurium famulorum ſervientium eidem Domino, cujus perſonam repræſentare dicitur ipſa Eccleſia, vel cappella, ita habens plures famulos, & miniſtros, ut videmus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis habentibus tot miniſtros, & ſervientes ſub nomine Canonicorum, & beneficiatorum, & clericorum, atque cappellanorum, &c.

Et magis proxime, de pluribus cappellanis, & beneficiatis ejuſdem cappellæ, ſeu altaris, docet quotidiana praxis totius Catholici Orbis, præſertim in Urbe in duabus inſignibus cappellis Sixtina, & Paulina S. Mariæ Majoris, & in altera inſigni cappella Theſauri in Metropolitana Eccleſia Neapolis, de qua habetur actum *ſub tit. de præeminentiis diſc.* 12.

Quinimo in eadem cappella, ſeu eodem altari, dari poſſunt, ac de facto dantur hujuſmodi beneficia ſervitoria diverſæ naturæ, quod ſcilicet aliqua ſint liberæ collationis, alia vero de jurepatronatus diverſarum perſonarum, cum diverſis etiam legibus, & oneribus, ma- 5
joris vel minoris ſervitii, vel obligationis reſidentiæ, ut ex Iono. Joanne Andrea, Abb. *& aliis Canoniſtis in cap. nobis de jurepatr.* diſcurrit Rocchus *hoc tract. verbo & donavit, nu. penult. & fin.*

Et quod magis, ubi etiam beneficium de ſui natura ſit unicum, ac individuum, adeout ejus rectoria 6
importet verum matrimonium ſpirituale non admittens duplicitatem perſonarum, adhuc tamen, ut advertitur *in eadem Milevitana dicto diſc.* 13. ac etiam *in Roſſanen. diſc.* 12. & in ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*, non implicat, ut nullo exiſtente Rectore, qui formaliter, ſponſi vel capitis perſonam gerat, plures adſint perſonæ materiales, dictam formalem unicam perſonam repræſentantes, vel, (& verius) ſint ad exercitium deputatæ cum participatione fructuum, & emolumentorum ex deductis per Adden. ad Gregor. *dec.* 470. *num. fin. & in d. tit. de Benef.*

Clarius vero, ac extra omnem controverſiam in facti ſpecie, dum nulla accedebat formalis erectio hujuſ- 7
modi cappellaniarum in beneficium cum auctoritate Ordinarii, vel alterius Superioris, unde propterea totum remanebat in terminis mere prophanis, abſque eo quod intrarent regulæ beneficiales, ut advertitur ſupra *in Materaeen. cappellaniæ diſc.* 15.

Verum ex hoc præſertim ultimo fundamento, verificari videbatur ſolitum dicterium, quod ſæpius ea quæ proſunt hepati, nocent ſtomacho, vel e contra, quoniam iſtud motivum deſtruebat alterum hujus partis fundamentum circa irrevocabilitatem juriſpatronatus; Siquidem ea quæ in hoc propoſito habentur circa dictam irrevocabilitatem, præſertim *in Melphiten. d.* 8
diſc. præc. procedunt data formali erectione beneficii cum auctoritate Ordinarii habente ſpeciem ſtipulationis pro abſentibus, quorum favore reſervatio fiat, unde reſultet actus perfectio, & irrevocabilitas; Secus autem hujuſmodi circumſtantia ceſſante, cum tunc niſi accedant, vel juramentum, vel ſtipulatio Notarii, aut alia circumſtantia, ob quam de jure abſenti quæratur jus excluſivum pœnitentiæ, juxta terminos generales in quacumque materia indifferenti ad limitationem regulæ text. *in l. abſent., &c.* nil videtur in iſta materia peculiare, dum, ut dictum eſt, non cadunt termini beneficiales, ſed mere prophani, de quibus habetur præſertim actum plures *ſub titul. de donat* ubi de hac materia, quando ſcil. abſenti acquiratur necne jus irrevocabile, adeout excludatur pœnitentia.

Et quoniam dictus fundator in præfata nova, vel ſecunda diſpoſitione, non ſolum reſervaverat juſpatronatus, ſed nominaverat Fulgentium de eadem familia Grariana, qui vere cauſam ſubſtinebat; Hinc diſputatum etiam fuit, an iſta nominatio valeret, dum beneficium adhuc erectum non erat, & quatenus valeret, an potuerit deinde revocari, atque alter nominari; Utraque tamen quæſtio extranea videbatur ob dictam circumſtantiam, quod non ageretur de vero beneficio, ſed de diſpoſitione mere prophana, unde propterea non intrarent termini ſpirituales, ſeu beneficiales.

Quando tamen de hoc agi debuiſſet, Quatenus pertinet ad primum punctum, dicebam nil in jure prohibere, ut nominatio, ſeu præſentatio ad beneficium erigendum fieri valeat, ut per Zabarel. *conſ.* 82. *n.* 2. *in fin.* Lamberr. *lib.* 1. *part* 1. *quæſt.* 9. *n.* 47. *&* 48. Et quoad ſecundum non cadebat neceſſitas aſſumendi inſpectionem ſuper omnimoda revocabilitate, quoniam cum præſentatio non eſſet jurata cum promiſſione de non revocando, vel non accumulando, ſufficiebat in excluſionem dicti primi nominati in concurſu alterius, qui jam poſſidebat, illa facultas accumulandi pro una vice, quæ patronis laicis de jure competit, juxta ea quæ in hac materia facultatis accumulandi habentur infra *in Compoſtellana Parochialis diſc.* 43. ideo-

que

Digitized by Google

que plura obſtabant huic parti, cujus ſuccumbentiam credo ſequutam eſſe, niſi ſequuta ſit concordia, quam Ego ab initio prævidens difficultates conſului.

ARIANEN. BENEFICII, PRO FELICE CACABO, CUM FRANCISCO CASALTA.

Caſus deciſus per Rotam pro Felice.

De eodem, An ſcilicet ipſe fundator, vel ſucceſſor alterare poſſit naturam juriſpatronatus, illud de hæreditario faciendo gentilitium, vel e contra, ſive adjiciendo qualitatem paſſivam, quæ prius non aderat.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſa.*
3 *Ubi adeſt qualitas juriſpatronatus paſſivi non poteſt patronus illam negligere, ac alias habens qualitates eſt inſtituendus.*
4 *An patronus ex intervallo, vel ſucceſſor poſſit alterare naturam juriſpatronatus. ac adjicere dictam qualitatem paſſivam, diſtinguitur.*
5 *An interſit Eccleſiæ immutare naturam beneficii, atque de hæreditario fieri gentilitium.*

DISC. XVIII.

1 Antiquum juſpatronatus beneficiorum S. Angeli, S. Mariæ, & SS. Apoſtolorum; prius familiæ de Filibertis; poſtmodum alterius familiæ de Pellicanis, ab iſta tranſitum fecit in Gabrielem Cacabum, qui circa annum 1574. inſtituendo ſeptem filios ex duabus uxoribus ſuſceptos cum reciproca ſubſtitutione inter eos, adjecit huic juriſpatronatus paſſivam qualitatem familiarem, ut ſcil. præſentari non poſſent niſi illi de familia, vel deſcendentia ipſius, quatenus adeſſent habiles; Cumque ſequuta vacatione de anno 1648. aliqui ex deſcendentibus d. Gabrielis præſentaſſent Felicem pariter deſcendentem, & de familia, Alii vero Franciſcum de diverſa familia, atque Ordinarius Felicem inſtituiſſet, hinc introducta per appellationem a Franciſco cauſa *in Rota coram Veroſpio, ſub die* 10. *Martii* 1651. ad ejuſdem
2 Felicis favorem prodiit reſolutio, cui altera pars acquievit, unde propterea cauſa ulteriorem progeſſum non habuit, dictaque reſolutio habetur impreſſa *in part.* 11. *rec.* 222. etiam repetita poſt Tondut *de penſion. dec* 5.

In hac autem unica diſputatione, in qua Ego ſcribebam pro Felice, non dubitabatur de vera, & recepta concluſione, quod ubi juſpatronatus admixtam habet qualitatem paſſivam, a fundatore, vel alio legitime adjectam, quod ſcilicet præſentari non poſſint niſi perſonæ de certo genere, vel certam qualitatem habentes, ut non poſſit patronus talem legem ſpernere, ac alium
3 præſentare, quodque aliter faciendo actus remaneat invalidus, atque habens qualitatem, ſpreto patrono, inſtitui debeat tamquam præſentatus ab ipſo fundatore, ſive talem legem adjiciente, *ad theor.* Abb. *in cap. cum in cunctis.* §. *inferior num.* 10. *& ſeqq. de elect.* Lambertin. *lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 8. *art.* 4. *n.* 11. Vivian. *part* 2. *lib.* 2. *cap.* 9. Seraphin *deciſ.* 774. *&* 1270. Buratt. *dec.* 559. & Add. *ad ipſum deciſ.* 55. *num. fin.* cum aliis in hujus cauſæ deciſione, & frequenter; cum ſit principium hodie receptum non admittens amplius controverſiam, adeout per ſcribentes in contrarium, ut ſupra, non negaretur.

Negabatur tamen poteſtas d. Gabrielis adjiciendi dictam legem, ſeu qualitatem, quæ propterea utpote male adjecta non eſſet obligatoria, ſtante quod non ageretur de lege adjecta per fundatorem in limine fundationis cum conſenſu Ordinarii, quo caſu abſoluta eſt talis legis validitas, ſed agebatur de adjecta poſt longum temporis ſpatium ab ejus fundatione, cum tamen, non ſolum ſucceſſori, ſed etiam ipſimet fundatori non concedatur ex intervallo adjicere novas leges alterativas, novaque onera, ex generaliter deductis per Monet. *de commutat. ult. volunt. cap.* 10. *num.* 351. Ciarlin. *controv.* 69. *n.* 4. Rot. *dec.* 593. *p.* 5. *rec.* Et in individuo,
4 ut adjici non poſſit iſta qualitas paſſiva reſtringens patronorum libertatem advertitur per Vivian. *part.* 1. *l.* 2. *c.* 8. *n* 6. & motivatur *dec.* 151. *poſt eumdem num.* 17. *ex conſ.* 134. Ferett. cum aliis quæ habentur pluries in præcedentibus ſuper defectu poteſtatis, tam fundatoris, quam ſucceſſoris tollendi, vel alterandi jus aliis quæſitum.

Reſpondebam, (& Rota admiſit reſponſionem, utpote veram beneque fundatam) id procedere, Vel indefinite etiam in juriſpatronatus hæreditario favore Eccleſiæ, cujus præjudicium talis alteratio percuteret; Vel quia patronalem qualitatem ipſiuſque Eccleſiæ ſervitutem prorogaret, ut contingere poſſet, quando taxative juſpatronatus reſtrictum eſſet ad certam familiam, ſeu certum genus, quo defecto efficeretur libera, per novam autem alterationem induceretur prorogatio ad diverſum genus; Sive quod Eccleſiæ præjudicium eſſet circa cultum, quia beneficiato remitterentur onera, vel remitteretur qualitas reſidentialis, ſeu ſacerdotalis cum ſimilibus.

Sive quod ageretur de jurepatronatus gentilitio, ut alias ita conſtituto, quod ſucceſſor, qui talem alterationem impugnat, veniat jure ſuo directe, ac independenter ab eo qui talem legem alterativam adjecit, atque in his terminis procedunt dictæ auctoritates, ac aliæ quæ deſuper habentur inſinuatæ *diſc. præc.* præſertim in Melphiten *diſc.* 16.

Secus autem ubi agitur de jurepatronatus hæreditario, unde ſucceſſores ſuum jus metiantur ab eo qui talem legem alterativam adjecit, & quam in eorum auctorem agnoſcant; Tunc enim, quoad hæredes, & ſucceſſores ab eo cauſam habentes, cenſendus eſt jure primi fundatoris, quia ſi poterat in præjudicium ejus hæredum, de ipſo jurepatronatus in genere diſponere, illud Eccleſiæ remittendo, vel aliis donando, aut legando, multo magis potuit illud hæredibus relinquere in aliqua parte a ſuo primævo ſtatu alteratum, ex indubitato principio, quod numquam impugnari poteſt judicium ejus, qui dedit minus, dum in ejus libertate erit nihil dare, ut advertunt Lambertin. *p.* 2. *lib* 1. *qu.* 2. *art.* 17. *n.* 4 Grat. *diſcept.* 577. *n.* 41. *& ſeqq.* Rota *dec.* 267. *num.* 4 *& ſeqq. p.* 6. *rec.* plene ſcribentes apud Vivian. *lib.* 14. *poſt. c.* 2. *n.* 27. *cum ſeqq.* atque ita diſtinguendo firmatur per Rotam *d. dec.* 151. poſt Vivian. *in dict. dec.* 130. *&* 372. *p.* 11. *rec.* plene in Lunen. Sarzanen. beneficiorum 5. Decembris 1661. 22. Maji 1662. & 12. Februarii 1663. cor. Ninot, editis in cauſa, de qua *diſc. ſeqq.*

Multo magis, quia ut advertitur ſupra *dict. diſc.* 16. iſta præſertim lex præſcribens neceſſitatem patronis præferendi illos de familia, vel ſanguine in concurſu extraneorum, non videtur exorbitans, ſeu alterativa, ſed potius magis declarativa ejus, quod eſt de jure, ex ibi deductis, & in hujus cauſæ occaſione, cum poſita habilitate, nil Eccleſiæ 5 intereſt, beneficium uni, vel alteri perſonæ conferri; Quinimo potius hujuſmodi reſtrictiones Eccleſiæ favorem concernere videntur, ubi ſcil. de hæreditario, juſpatronatus fieret gentilitium, cum ita Eccleſia facilius ſperare poſſet libertatem, ſequendo eam opinionem, quod ceſſato illo genere, juſpatronatus expiret; Licet enim iſta ſit minus recepta, attamen ejus caſus dari poteſt ex clauſulis, & verbis reſtrictivis, ex deductis infra in hac materia, præſertim in Bonon. Beneficii *diſc.* 35.

LUNEN. SARZANEN. BENEFICIORUM, PRO JO: FRANCISCO PROMONTORIO, CUM JO: ANTONIO CONTARDO.

Caſus varie deciſus per Rotam.

De eadem materia poteſtatis alterandi naturam juriſpatronatus, & præſertim illud faciendi fideicommiſſarium, an fieri poſſit ſine aſſenſu Ordinarii.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries cum cauſæ deciſionibus.*
2 *An juſpatronatus cadat ſub fideicommiſſo remiſſive.*
3 *Quod requiratur conſenſus Ordinarii ad ſubjiciendum juſpatronatus fideicommiſſo.*
4 *Ex lapſu longiſſimi temporis iſte conſenſus præſumitur.*
5 *Dummodo concurrat obſervantia, ſine qua tempus non ſufficit.*
6 *Concluſio, de qua num.* 3. *intelligitur de fideicommiſſo particulari.*

7 Do-

Digitized by Google

7 *Doctores debent intelligi juxta auctoritates quas allegant.*
8 *De auctoritate* Emmanuel. Coſtæ, *ut loquantur de fideicommiſſo univerſali.*
9 *De errore Legiſtarum circa intelligentiam litteralem doctrinarum.*
10 *Expenditur ratio, ob quam in legato, vel donatione, aut alia diſpoſitione particulari juriſpatronatus requiratur conſenſus Ordinarii, an ſit illa ſimoniæ,*
11 *In diſpoſitione inter compatronos non requiritur dictus conſenſus.*
12 *Aſſignatur vera ratio, ob quam ille requiritur.*
13 *Juſpatronatus eſt individuum, & competit cuilibet ex patronis in ſolidum.*
14 *Juſpatronatus ſine conſenſu prædicto venit acceſſorie ad univerſitatem, vel rem cui eſt annexum.*
15 *De alia ratione, ob quam fideicommiſſum univerſale, vel etiam particulare in bonis ordinari valeat, quod juſpatronatus complectatur ſine conſenſu.*

D I S C. XIX.

1 AD beneficia Beatæ Mariæ, S. Nicolai, & S. Luciæ, *a* patronis (inter ſe diviſis) præſentati fuerunt Jo. Franciſcus Promontorius, & Joannes Antonius Contardus, quorum uterque litteras Apoſtolicas cum derogatione partis vocum obtinuit, unde præſentatis per Jo. Franciſcum litteris in Rota coram Cerro, ſuper earum executione duæ prodierunt reſolutiones ſub diebus 3. Decembris 1655. & 9. Junii 1656. quæ habentur impreſſæ *p.* 12. *rec. dec.* 100. *&* 190. ad quarum normam emanata ſententia, in *alia* inſtantia appellationis vel reſtitutionis in integrum coram Celſo, ea infirmata fuit cum unica deciſione 27 Junii 1661. inter ejus impreſſ. *dec.* 360. In tertia vero inſtantia coram Ninot, hæc poſterior ſententia infirmata fuit ſub diebus 5. Decembris ejuſdem anni, & 27. Maji 1662. & 12. Februarii 1663. incertumque eſt, an cauſa ulteriorem diſputationis trutinam habuerit, & qualis fuerit ejus exitus, dum amplius de illa actum non audivi, & forſan obitus Joannis Franciſci illi finem dedit.

Cum autem cauſæ deciſio penderet ab enumeratione vocum; & an Joannes Franciſcus haberet necne majorem partem, ſub cujus conditione gratiam Apoſtolicam habebat; Hinc proinde plures cadebant inſpectiones in nudo facto conſiſtentes circa legitimationem perſonarum, ac pertinentiam vocum, ſeu portionum; Punctus vero juris principaliter conſiſtebat in eo, an attendendum eſſet quoddam fideicommiſſum ordinatum per Nicolaum Griffium unum ex filiis Auguſtini fundatoris, vel poſſeſſoris juriſpatronatus ad favorem trium ejus fratrum, eorumque deſcendentium ſub diſpoſitione, quod in caſu obitus abſque filiis ultimus aliquem adoptaret, qui familiam aſſumeret, atque in fideicommiſſo ſuccederet, ut ſequutum fuit.

Non cadebat autem quæſtio voluntatis frequentius in hac materia diſputari ſolita, an ſcil. juſpatronatus
2 veniat in reſtitutione fideicommiſſi necne juxta diſputationes habitas infra in Capuana, & Mediolanen. *diſc.* 36. *& ſeqq.* & in aliis proximis, cum in præſenti voluntas eſſet clara, & expreſſa; Ideoque quæſtio fuit ſolum poteſtatis, an ſcil. fundator ex intervallo, vel ejus ſucceſſor adjicere poſſit hanc legem in ipſius fundationis limine non adjectam, atque ita juriſpatronatus naturam immutare ſine conſenſu Ordinarii.

3 Iſtum vero neceſſarium eſſe ad effectum, ut juſpatronatus fideicommiſſo ſubjiciatur, firmant Decius *conſ.* 127. *num.* 2. Lambertin. *lib.* 1. *p.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 35. *num.* 9. Garz. *p.* 5. *cap.* 9. *num.* 19. Emmanuel Coſta *in cap. ſi pater de teſtament. in* 6. *part.* 2. *verbo Trebellianica num.* 6. *in fin.* Rota *deciſ.* 532. *n.* 26. *part.* 5. *rec.*

In prioribus autem deciſionibus cor. Cerro, admittendo ſimpliciter, ac indefinite d. aſſenſus neceſſitatem, con-
4 ſtituitur fundamentum in ejus præſumptione reſultante a lapſu longiſſimi temporis, ex generali concluſione, quam habemus in alienationibus bonorum Eccleſiæ, vel ſimilibus ſuper præſumptione ſolemnitatum ex lapſu longi, vel reſpective longiſſimi temporis reſultante, juxta majorem, vel minorem juris reſiſtentiam, ad notata *in cap. pervenit de cenſ. cum concord.* ex deductis per Gabr. *de præſumpt. concluſ.* 1. Adden. ad Gregor. *deciſ* 354. Buratt. & Add. *deciſ.* 45. & frequenter in omnibus fere materiis, præſertim vero in illa alienationis bonorum Eccleſiæ *ſub tit. de alien. & contract. diſc.* 1. Et in ſpecialibus terminis hujus conſenſus, Coccin. *deciſ.* 106. *n.* 11. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 420. *n.* 7. cum aliis in dictis deciſionibus coram Cerro, & admittitur in alia coram Celſo.

Facile autem fuit ſcribentibus in contrarium hujuſ- 5
modi fundamentum evertere in dicta alia inſtantia coram Celſo, quoniam receptiſſimum eſt, ut ad hujuſmodi præſumptionem inducendam non ſufficiat ſolus lapſus temporis, ſed copulative requiratur obſervantia vera, pacifica, continua, & univoca, non autem æquivoca, ex deductis apud Ottobon. *dec.* 220. & frequenter in dicta ſua materia *de alienationibus, ac alibi*, & in ſpecie *d. dec.* 360. *coram Celſo num.* 3. cum ſit pariter principium certum non admittens amplius controverſiam; Unde cum de hujuſmodi obſervantia non conſtaret in adoptivo poſſeſſore fideicommiſſi, cujus caſus evenerat, & *a* cujus voti computatione reſolutio pendebat, hinc non mirum ſi retento dicto præſuppoſito neceſſitatis dicti conſenſus, *a* prioribus reſolutionibus receſſum fuit.

Merito autem mihi in aliquibus diſputationibus ſcribenti pro Joanne Franciſco, (cum ſenſu etiam veritatis) viſum eſt, recedendo ab intermedia reſolutione, primam ſententiam canonizatam eſſe ex ceſſante dicta neceſſitate, quoniam illa procedit in fideicommiſſo particulari, quod in ipſo jurepatronatus ordinaretur, ut 6
tunc, tamquam in legato, vel in donatione, aut alia particulari diſpoſitione ille requiratur, & in his terminis loquitus Decius *d. conſil.* 127. *num.* 2. in cujus auctoritate ſe fundat Lambert. *loc. cit.* atque ita intelligendus venit Garz. *ubi ſupra*, qui more collectoris potius, quam Doctoris, juxta frequentiorem moderno- 7
rum ſtilum, id aſſerit relative ad Lambertin. Doctores enim intelligendi ſunt juxta doctrinas, quas allegant, juxta vulgarem, ac receptam theoricam Bartoli *l. non ſolum*, *§. liberatione*, *ff. de libert. legat.*

Scribentes in contrarium, inhærendo juxta moder- 8
nam corruptelam verbis DD. ac ſi eſſent verba legis, acriter inſiſtebant in eo, quod Emmanuel Coſta *in d. cap. ſi pater de teſtam. in* 6. *part.* 2. *verb. Trebellianica n.* 6. *in fin.* explicite loqueretur etiam de fideicommiſſo univerſali, dum dicit, quod reſtituta hæreditate ex teſtantis judicio, poterit fideicommiſſarius conſequi etiam juſpatronatus, ſi Epiſcopi auctoritas accedat; Ex hoc enim inferebant ita explicite ſupponi dictam auctoritatem neceſſariam eſſe etiam in fideicommiſſo univerſali ordinato in hæreditate; Atque ſuper hac doctrina, 9
juxta noſtras conſuetas leguleicas inſipiduras, ob quas apud aliarum ſcientiarum profeſſores, præſertim vero illos politioris litteraturæ, contemptibiles, ac nauſeativi reddimur; Quaſi quod in poteſtate privati Doctoris repoſitum ſit legem concedere, ideoque attendi debere, quamvis ratione deſtitutam, quodque ab ejus verbis dentur illationes, vel argumenta a contrario ſenſu, quo nil abſurdius, nihilque magis inſipidum, & contemptibile, cum ſæpius ſcribentes, vel non intelligendo quid dicant, vel aliud principaliter agendo, neque particulariter ad verborum formalitates reflectendo, æquivoce eorum ſenſum explicare ſoleant.

Cumque pro genio, ac ſtilo, perpetuo abhorruerim 10
iſtum pragmaticum morem inſiſtendi ſuper ſola doctrina in littera, non indagata ratione; Hinc proinde advertebam, quod pro hujuſmodi æquivoci clara notitia, indaganda eſt ratio, cui dicta concluſio innixa eſt ſuper hujuſmodi conſenſus neceſſitate, ut juſpatronatus fideicommiſſariæ ſucceſſioni ſupponatur, & quæ differentia ſit inter fideicommiſſum univerſale, & particulare.

Aliqui enim putant, ideo in donatione, vel legato, 11
aut alia particulari diſpoſitione requiri Ordinarii conſenſum, ut ita removeatur ſuſpicio ſimoniæ, quæ alias committi poſſet; Verum inſulſa eſt hæc ratio; Tum quia ſimonia occulte committi ſolet, non autem publice, in contractum, vel aliam diſpoſitionem deduci, unde propterea nihil refert accedere, vel non accedere Ordinarii conſenſum, ubi partes talem depravatum animum habeant; Tum etiam, quia ubi conſtaret de certa, & omnimoda ſinceritate actus, ut præſertim de facili conſtare dicitur in diſpoſitionibus, quæ per probos viros fiant in actu moriendi per ultimam voluntatem, non deberet iſta neceſſitas deſiderari, cujus contrarium eſt verius; Ac etiam, quia non videtur, cur eadem ſuſpicio cadere non valeat in donatione, ſeu legato, aut alia particulari diſpoſitione, quæ fieret in compatronum, & tamen quidquid Rocch. & alii dubitent, hodie extra controverſiam eſt id recte fieri poſſe, neque dictum

conſen-

Digitized by Google

conſenſum deſiderari; ut cæteris relatis Peregrin. *conſil.* 87. *n.* 5. *& 6. lib.* 3. Achil. *dec* 10. *de jurepatron.* Barboſ. *de Epiſcopo allegat.* 71. *num.* 28. Rot. ap. Otthob. *dec.* 239. *n.* 12. *dec.* 206. *num.* 28. *part.* 7. *recent.* & in aliis frequenter.

Vera ergo ratio illa eſt, quod hujuſmodi jura non
ſunt in commercio, ſed tamquam provenientia ex Ec-
cleſiæ gratia, & benignitate ita inducta ad alliciendos
12 fideles, ad fundandas, & dotandas Eccleſias, habebant
ſpeciem feudorum, vel jurium Regalium non exiſten-
tium in commercio, neque transferibilium de uno in
alterum abſque Domini aſſenſu, qui ſpeciem inveſti-
turæ, ſeu novæ conceſſionis præſeferre dicitur, juxta
ea, quæ in feudis habemus in ſua materia *ſub tit. de
feudis*, & in officiis, ac locis montium, aliiſque juri-
bus Regalibus habemus *ſub eo titulo de Regalibus
cum ſimilibus*; Unde propterea prodiit, quod dictus
aſſenſus non requiritur in diſpoſitione inter compatro-
nos, eo modo, quo in feudo, vel emphyteuſi non re-
quiritur inter vocatos ab eadem inveſtitura, cum iſti
jam habeant aſſenſum.

13 Ac etiam, quia juxta ea, quæ habentur plene de-
ducta per Bellon. jun. *de jur. accreſ. cap.* 6. *quæſt.* 48.
cum aliis *ſub titulo de feud.* in Mutinen. de Rango-
nis *diſc.* 8. juſpatronatus dicitur individuum, quod ha-
bitualiter reſidet penes quemlibet ex pluribus inſoli-
dum, diviſo ſolum exercitio, unde propterea, quan-
do compatronus ad favorem alterius juri ſuo cedit,
nihil ceſſionarius acquirit de novo, ſed per quoddam
jus non decreſcendi, ſive per remotionem obſtaculi,
obtinet in exercitio, & fruitione majorem portionem,
quam prius obtineret, ut advertitur *d. diſc.* 8. *de feu-
dis*, & bene Achil. *d. deciſ.* 10. *de jurepatronat.* cum
qua alii moderniores tranſeunt, ubi alia conſideratur
ratio, de qua etiam *ſub titulo de feud. diſc.* 47. quod
Eccleſiæ expedit patronorum numerum minui.

Iſta vero ratio non cadit, ubi agatur de diſpoſitio-
ne univerſali, facta ſcilicet in hæreditate, vel etiam
de particulari facta in aliqua bonorum univerſitate,
14 ſub qua acceſſorie, & conſecutive tamquam univerſi-
tatis pars, ſeu corporis univerſalis membrum veniat
ipſum juſpatronatus, vel altera res prohibita; Quini-
mo etiam, ubi agatur de diſpoſitione inter vivos, vel
per ultimam voluntatem de re particulari, puta ca-
ſtro, villa, vel prædio, cui juſpatronatus annexum
ſit, quoniam recte illud venit, non ſolum in diſpoſi-
tionibus mere gratuitis, ut ſunt, legatum, vel dona-
tio, ſed etiam in contractu emptionis, & venditionis,
vel ſimili mediante pecunia, vel alia re temporali et-
iamſi ipſius juriſpatronatus ſpecifica mentio fiat, quo-
niam niſi conſtet, quod de illo in pretio ratio habita
ſit, adeout ejus augmentum cauſaverit, id nil refert,
quoniam ſpecificatio facta cenſetur de eo, quod jam
inerat, gratia majoris declarationis, neque deſuper ali-
quis conſenſus neceſſarius eſt, ad text. *in cap. ex lit-
teris de jurepatronatus*, ubi Abb. & cæteri, de quibus
Lotther. *lib.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 50. Vivian. *lib.* 4. *cap.*
4. *num.* 16. *cum ſeqq.* Barboſ. *de Epiſcopo d. allegat.*
71. *num.* 20. Rota *deciſ.* 173. *num.* 24. *cum ſeqq. &
dec.* 206. *n.* 27. *part.* 7. *rec. deciſ.* 207. *n.* 15. *& ſeq.
part.* 6. cum aliis collectis per Adden. *ad deciſ.* 46.
num. 1. *& ſeq. & numer.* 123. *& ſeq. part.* 9. *rec.*
& in ultimis hujus cauſæ deciſionibus coram Ninot.

Et conferunt, quæ de alienatione bonorum juriſdi-
ctionalium, vel prohibitorum ſub venditione, vel ceſ-
ſione hæreditatis, vel alterius juris univerſalis haben-
tur *in tit. de feud.* in Tiburtina *diſc.* 68.

Item quia ex iis, quæ habentur infra in dicta Ca-
puana *diſc.* 36. & in aliis proximis, in quæſtione, an
15 juſpatronatus cadat, necne ſub fideicommiſſo, totum
reſtringitur ad voluntatem, nullatenus autem dubita-
tur de poteſtate, minuſque agitur de neceſſitate dictæ
ſolemnitatis, quam incongruum eſſet deſiderare, cum
frequentius fideicommiſſa ordinari ſoleant per ultimas
voluntates in actu moriendi, quando tempus non va-
cat hujuſmodi ſolemnitates adhibendi; Ac etiam, quia
fideicommiſſum non eſt aliud, niſi ſuccedendi ordo
præſcriptus ab homine, ad inſtar illius ordinis quem
lex in inteſtata ſucceſſione præſcripſit, unde quemad-
modum prohibitum non eſt acquirere juſpatronatus cum
dicto ordine legis, ſive etiam præſcribere alterum or-
dinem ſanguinis in gentilitio, etiam ex intervallo, ita
non videtur, quæ ratio dictam ſolemnitatem exigat,
niſi quando ageretur de individua, & particulari diſ-
poſitione fideicommiſſaria ipſius juriſpatronatus tam-
quam per puram ſpeciem legati, cum cujus terminis procedit Decius *ubi ſup.* qui eſt hujus concluſionis auctor; Ita vero dicebam examinari debere articulum, non autem immorari in formalitate verborum alicujus Doctoris ut noſtra quotidiana miſeria facere cogit etiam eos, qui abhorrent eo, quia frequenter ratiocinia potius aliquorum judicum mentem involvunt, eoſque in ſuſpicionem inducunt, opinando, quod ita Advocati eis pulverem in oculos injicere velint.

PISANA COMMENDÆ,

PRO FRANCISCO MARIA,

CUM MICHAELE DE GRIFONIBUS;

Caſus diſputatus coram judicibus S. Religionis Sancti Stephani, reſolutus ut infra.

De eodem, an ſcilicet attendi debeat nova lex, vel conditio per fundatorem, vel alium ejus nomine ex intervallo adjecta, quæ ſit alterativa antiquæ legis, vel naturæ juriſpatronatus; Et an ex lege adjecta in jurepatronatus activo inferatur ad paſſivum; Et in ſpecie Commendarum militarium S. Stephani ſuper Statuto, ut Patrono exiſtente incapaci, debeat ejus capacitas expectari, & interim Commenda vacare, quomodo, & quando procedat.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Commendæ tam circa ætatem, quam circa alia regulantur jure beneficiorum.*
3 *Diſpoſitio S. Conc. Trid. circa ætatem 14. annorum, procedit etiam in beneficiis de jurepatronatus.*
4 *Commendæ regulares non conferuntur, niſi regularibus, vel habilibus ad profitendum.*
5 *An in majoratibus, ac fideicommiſſis, & primogenituris detur ſuſpenſia, ut expectetur capacitas primo vocati.*
6 *In beneficiis autem non datur hæc ſuſpenſio.*
7 *Vocata a fundatore debetur inſtitutio etiam invito Patrono, qui alium præſentet.*
8 *De deciſionibus* Rotæ in Romana Commendæ *admittentibus dictam ſuſpenſionem.*
9 *De impreſſione, quam faciunt doctrinæ punctuales magis quam rationis.*
10 *An vocato natu majori intelligatur attenta ætate, vel attenta linea.*
11 *Quod ab immutatione juriſpatronatus activi non inferatur ad paſſivum*
12 *Quod Patronus non poſſit præſentare ſeipſum remiſſive.*
13 *Patronus non poteſt ſe ingerere in fructibus beneficii.*
14 *Quod Commendæ Religionis S. Stephani non regulentur jure beneficiorum Eccleſiaſticorum, ſed jure primogenitorum, & majoratuum.*
15 *Declaratur quando id procedat.*
16 *Fundator in limine apponere poteſt conditiones juri contrarias.*
17 *Statuta hujus Religionis non attenduntur in iis, quæ ſunt juri contraria.*
18 *M. Magiſter Religionis militaris, licet ſit in temporalibus Princeps ſupremus, attamen in concernentibus militiam reputatur ut Prælatus.*
19 *Rubrica enim habet vim legis, vel eam interpretatur.*
20 *Quando juſpatronatus dicatur competere ex fundatione ſi conceſſum eſt ob augmentum dotis.*
21 *Non attenduntur clauſulæ, & verba, ſed ipſa ſubſtantia veritatis.*
22. *De intellectu Statuti circa fundationem ex bonis Eccleſiaſticis.*
23 *Diſpoſitio loquens de futuro non amplectitur præterita, & e contra.*
24 *Quomodo in his commendis judicetur, vel judicandum ſit, & de diſtinctione, quando in iis intrent Statuta.*

DISC.

Digitized by Google

D I S C. XX.

1 POſtquam juxta ſeriem, quæ de iſta militari Religione S. Stephani habetur *ſub tit. de juriſd. diſc.* 93. ad ſupplicationem Coſmi Primi Florentiæ Ducis, Pius IV. de anno 1561. dictam militiam erexit, atque de anno ſequenti ejus Statuta confirmavit; Idem Pontifex de anno 1565. ſuppreſſo Monaſterio S. Pauli ad ripam Arni Vallumbruſanæ Congregationis, deſcripto in libris Cameræ valoris flotenorum 400. ſive attento eo tempore conſimilis ſummæ 400. ducatorum auri intuitu augmenti dotis oblati per Michaelem de Griſonibus annuorum ſcutorum 300. monetæ, illud mandavit erigi in commendam, ſeu bajulivatum dictæ militiæ de activo jurepatronatus dicti Michaelis majoris natu, ejuſve inter deſcendentes, paſſivo autem univerſæ ejus familiæ, quatenus in ea adeſſent idonei, & capaces; De anno vero 1574. ad ejuſdem Michaelis preces Greg. XIII. cenſuit, ſeu declaravit dictum juſpatronatus juxta ordinem primogenituræ, in dicti Michaelis deſcendentibus regulari debere.

Cum autem ex Michaele fuiſſet ſuperſtes Franciſcus, qui duos habuit filios, Michaelem ſcil. primogenitum, & Ferdinandum; Atque ex primo fuiſſet ſuperſtes Franciſcus junior dictæ commendæ poſſeſſor, ſequuta iſtius morte ſuperſtite Coſmo filio in pupillari ætate conſtituto, hinc orta eſt controverſia inter iſtum, & Franciſcum Mariam dicti Ferdinandi filium habilem, & capacem ſuper dictæ commendæ ita vacantis pertinentia, atque pro Coſmo prodiit ſententia ordinarii Judicis, vel Magiſtratus dictæ Militiæ in prima inſtantia, commendam ſcilicet ei debitam eſſe, quando ad legitimam ætatem devenerit, interim vero debere ſtare in ſuſpenſo ad normam ſtabilimentorum, ſeu Statutorum ejuſdem Religionis *tit.* 13. c. 90. atque pendet reviſio.

In hac autem controverſia, Scribens pro Franciſco Maria natu majori, & capaci, occaſione præſertim petendi reviſionem, dicebam pro clariori, magiſque methodica diſcuſſione, tres inſpectiones efformandas eſſe; Unam ſcilicet in terminis generalibus juris communis; Alteram attentis dictis literis Apoſtolicis Pii IV. & Greg. XIII. Et tertiam attento dicto Statuto Religionis *tit.* 13. *c.* 90. per quod expreſſe diſponitur, ut contingente caſu vacationis commendæ de jurepatronatus quomodocumque competentis, quatenus patronus, vel ille de linea eſſet in ætate incapaci, expectari debeat capacitas, atque interim commendam vacare, cum facultate patroni applicandi ſibi ipſi fructus, dummodo Eccleſiæ provideatur de neceſſario, vel conſueto ſervitio.

Quatenus igitur pertinet ad primum, attento ſolo puncto juris communis, deducebam eadem fundamenta, quæ in conſimili quæſtione habentur deducta in Romana Com-
2 mendæ *ſub tit. de fideicommiſſis*, *diſc.* 8. Quod ſcilicet Commendæ etiam Religionum Militarium regulantur quoad ætatem, capacitatem, ac neceſſitatem providendi, eodem modo, quo beneficia eccleſiaſtica, Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. §. 8. *n.* 9. Garz. *part.* 1. *cap.* 4. *n.* 6. *&* 7. Lotter. *lib.* 1. *q.* 17. *n.* 11. & habetur *ſub tit. de benef. diſc.* 95. ubi generaliter agitur de ætate in beneficiis requiſita.

Qua certa concluſione ita conſtituta, duæ inhabilitates in dicto Coſmo concurrebant; Una ſcilicet ætatis, quæ per Sacr. Conc. requiritur ad minus 14. annorum; Atque extra controverſiam eſt, ut ceſſante contraria voluntate fundatoris, ubi præſertim agitur de fundationibus poſt Concilium, iſtius diſpoſitio procedat etiam in beneficiis
3 de jurepatronatus laicorum, Viv. *lib.* 6. *c.* 6. *n.* 6. Ventriglia *de benef. tit. de ætat.*, *&c. num.* 6. & communiter, ut *dict. diſc.* 95. *de benef.* ac alibi *eod. tit.*

Et altera, quod in commendis, vel beneficiis Regularibus, vel militaribus, pro earum aſſequutione requiritur, vel profeſſio, vel habilitas ad profitendum, *Clem.*
4 1. *de ſtatu Monachor.* cum ibi not. & in Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *de refor. c.* 10. *& ſeſſ.* 25. *de regular.* c. 25. ubi plures colligit Barboſ. Buratt. *deciſ.* 390. 463. Unde cum in iſta militia ad ſuſceptionem habitus, ſeu admiſſionem ad illum actum, qui loco profeſſionis habetur, requiratur ætas 16. vel 18. annorum, hinc incapacitas remanebat certa, ut etiam ſupponebatur tamquam abſoluta.

Neque de jure prætendi poteſt diuturna vacatio uſque ad tempus habilitatis, quoniam etiam in feudis, vel in
5 primogenitis, & majoratibus Hiſpaniæ, aliiſque aliquam adminiſtrationem annexam habentibus, receptum eſt non dari ſuſpenſionem, ſeu vacationem, admittendam ſolum in fideicommiſſis ordinariis, ac etiam juxta veriorem opinionem in illis majoratibus, & primogenituris, quæ in omnibus jure fideicommiſſorum ad terminos juris communis regulantur, præterquam circa individuitatem, vel ſingularitatem perſonæ, excludendo plurium ſimultaneum concurſum, ut advertitur in dicta Romana Commendæ, ac latius, magiſque ex profeſſo in Bonon. primogenituræ de Luparis, & in Ferrarien. fideicommiſſi de Franchis *ſub dicto tit. de fideicommiſſ. diſc.* 7. *cum duobus ſeq.*

In beneficiis vero Eccleſiaſticis, vel Commendis, ut ſupra jure beneficiorum regulandis, extra contro- 6
verſiam eſt non dari hujuſmodi vacationem, niſi pro tempore a Sacris Canonibus præfinito, quatuor ſcilicet menſium in illis de jurepatronatus laicali, & ſex in illis de jure eccleſiaſtico, ſeu de jure collativo; Et conſequenter ſi de tempore vacationis proximior, & qui alias data capacitate præferri deberet, non reperiatur capax, ſaltem pro tempore, quo præſentatio, vel collatio facienda eſt, admittitur remotior, vel etiam extraneus præſentari poteſt irrevocabiliter, ut apud Buratt. *dec.* 680. *dec.* 496. *par.* 1. *recent. dec.* 206. *par.* 3. Firmana juriſpatronatus 18. Maji 1654. coram Albergato, & frequenter, dum præſertim in dicta Ferrarien. *ſub tit. de fideicommiſſis diſc.* 9. præſuppoſita iſta concluſione tamquam indubitata, quæſtio erat, an a ſimili idem dicendum eſſet in fideicommiſſis qualificatis, aliquam adminiſtrationem, & qualitatem annexam habentibus, puta quia vocari ſint Doctores, ac habiles ad exercendum munus Advocati, vel Procuratoris, juxta illum caſum cum ſimilibus.

Et conſequenter cum dictus Coſmus, quamvis de linea primogenita, in quam commenda ingreſſa erat, ac 7
filius ultimi poſſeſſoris, data capacitate, quodam jure continuativo præferendus eſſet, ut ſupra, dupliciter incapax, tam attento tempore vacationis, quam ultimo momento termini præfiniti ad præſentandum, planum ac abſolutum remanere videbatur, inſtitutionem debitam eſſe alteri proximiori de linea, quamvis a dicto primogenito poſſeſſore juriſpatronatus activi non præſentaretur, ex natura juriſpatronatus paſſivi, quod perſonæ de genere vocato, etiam ſine præſentatione patroni pro tempore, quinimo eo invito, inſtitui debent, tamquam vocati a lege, ſeu præſentati a fundatore, juxta deducta ſupra in Arianen. *diſc.* 18 & in aliis pluries ad materiam juriſpatronatus paſſivi.

In contrarium, attentis etiam terminis generalibus juris, nimium urgebant, atque attento currenti pragmatico ſtilo, 8
maximum faciebant oſtaculum duæ deciſiones Rotæ Romanæ proditæ in dicta Romana Commendæ at Februarii 1661. coram Albergato, & 5. Februarii 1662. coram Emerix, quæ vere fuerunt cauſa hujus reſolutionis in prima inſtantia; Verum (in ſenſu etiam veritatis) dicebam dictas deciſiones, retentis terminis beneficialibus, quodque ageretur de vera Commenda Eccleſiaſtica jure beneficiorum regulanda, prorſus extraneas eſſe a caſu, cum illarum verum fundamentum conſiſteret in eo, quod ageretur de primogenitura mere prophana honorifica commendæ militaris vocabulo cohoneſtata, ex privata tamen diſpoſitione, & ex aliis facti circumſtantiis, de quibus in eadem cauſa *d. tit. de fideicomm. diſc.* 8. unde merito ſub fideicommiſſaria potius, quam beneficiali, vel juriſpatronatus materia ſituata fuit.

Ideoque advertebam, quod dictæ deciſiones eſſent quidem regulariter congrue applicabiles commendis hujus militiæ ex privatis diſpoſitionibus erectis, atque cadentibus ſub *dicto Statuto* 90. *titul.* 13. *de fundator. Commend.* non autem congruere huic Commendæ, ob quamdam ſpecialem ejus qualitatem ac diverſificantem naturam, ut advertitur infra in ſecunda, & tertia inſpectione; Verum quia juxta pragmaticum dicterium hodie magis æſtimari ſolet una doctrina, vel auctoritas 9
punctualis, quam centum ratiocinia, quod cum aliqua admiratione deductum quoque habetur in quadam Rotali deciſione edita in caſu, de quo *ſub tit. de emphyteuſi*, *diſc.* 3. dictuſque morbus ubique inolevit; Hinc proinde ſatis durum eſſe ſolet eum hujuſmodi diſtinctionibus, vel cum conſideratione incongruæ applicationis, tollere impreſſiones, quas doctrinæ punctuales, præſertim vero deciſiones faciunt.

Quo vero ad ſecundam inſpectionem reſultantem a literis Apoſtolicis Pii IV. & Gregorii XIII. Attentis primis ſuper conceſſione, & fundatione juriſpatronatus, etiam quoad activum, prætendi potuiſſet illud ſpectare debere ad iſtum natu majorem, dum conceſſio legitur

pro natu majoribus de deſcendentia primi acquirentis,
ex magis vera, & recepta propoſitione, de qua *dicto*
10 *titulo de fideicommiſſis, diſcurſ. 3. cum plurib. ſeqq.* ut
quicquid ſit in majoratibus, in quibus de ſolo jure ſuc-
ceſſorio bonorum agatur, in illis tamen, qui magis
honorifici, quam utilitarii, adminiſtrationem annexam
habent, cujus ratione prudentia deſiderari videtur, vo-
catus cenſeatur major natu per naturam, inſpecta ſola
ætate, non autem per legis fictionem derivantem a
prærogativa lineæ.

Iſtam vero quæſtionem, ſeu difficultatem providus
fundator, ſeu primus acquirens prudenter dirimere cu-
ravit, cum ſubſequenti declaratione Apoſtolica Grego-
rii XIII. aliud non continente, niſi declarationem præ-
dictam circa juſpatronatus activum, ut ſcilicet cum
ordine primogenituræ deberet regulari, ut exiſteret pe-
nes eum, qui primam figuram in familia faceret, at-
que ut vulgo dicitur, capitis domus, juxta pondera-
tionem, de qua infra, *diſcurſ. proxime ſequenti*; Nihil
autem diſponitur, vel innovatur circa patronatum paſ-
ſivum, in quo primæ literæ Pii IV. in hac parte in
aliquo non alteratæ, majori natu, & capaci aſſiſtunt,
dum in eis diſponitur præſentari debere deſcendentes de
linea, ſeu familia, quatenus eſſent idonei, & capaces;
ideoque juris communis diſpoſitio in aliquo alterata
non remanet.

Neque ex dicta alteratione ad preces ipſius fundato-
ris ſequuta in jurepatronatus activo aliqua illatio fie-
11 ri poteſt ad paſſivum, de quo nullatenus actum eſt,
ob notabilem differentiam, quod activi ſunt capaces
infantes, ac mulieres, atque certa capacitas non deſi-
deratur, ſecus autem in paſſivo; Et ſic aliud non con-
tinere obſervabam dictas poſteriores literas Gregorii
XIII. niſi remotionem difficultatis in diſcurſibus præ-
cedentibus pluries inſinuatæ, præſertim in Melphiten.
diſc. 16. quod fundator ex intervallo immutare, vel
alterare non poſſit naturam juriſpatronatus in præjudi-
cium eorum, quibus ex lege primæ fundationis aliquod
jus quæſitum eſſet, dum ut ſupra, ſtantibus dictis li-
teris Pii IV. continentibus juſpatronatus activum pro
majoribus natu, probabilius natu major per naturam,
neglecta prærogativa, ſeu fictione lineæ, ejus pertinen-
tiam prætendere potuiſſet; Ideoque pro meo ſenſu ex-
tra controverſiam quoque videbatur, ut attenta pri-
ma, & ſecunda inſpectione, pro hac parte reſpondere
debuiſſet.

Major igitur, ac tota difficultas reſidere videbatur
in tertia inſpectione, ob ſupra inſinuatum hujus mi-
litiæ Statutum, per quod tria præſupponuntur, ſeu
inducuntur juri contraria; Primo ſcilicet, quod com-
menda diuturnam vacationem pati cogatur, donec pa-
troni, vel alterius de genere vocato capacitas ſuper-
veniat quod de jure non procedit, ut ſupra; Secun-
12 do, quia ſupponitur ipſum patronum poſſe præſentare
ſeipſum, illique per neceſſe debitam eſſe inſtitutionem,
cujus contrarium de jure diſpoſitum eſt, ut præſertim
habetur infra in Piſtorien. *diſcurſ.* 31. Et tertio, quod
interim patronus, quamvis incapax poſſit ſibi applica-
re fructus, quod de jure communi eſt prohibitum,
ad text. *in capit. præterea, de jurepatronatus*, ubi ſcri-
bentes relati per Barboſ. *in collectan. ad eumdem textum*,
& per Vivian. *part. tertia, lib.* 15. *cap. ſecundo, num.*
13 13. Magiſque clare, ac rigoroſe diſponitur per Sacr.
Concil. Trident. *ſeſſ.* 22 *de reformat. cap.* 11. ſub
gravibus pœnis, illa præſertim privationis ipſius juriſ-
patronatus.

Atque hinc ſcribentes ſuper hujuſmodi Statutis, vel
reſpective ſuper iſtius militiæ commendis, præſertim
Anſaldus *conſil. decimo ſecundo, cum ſequentibus*, qui
apud hujus Militiæ officiales reputatur in his materiis
14 Evangeliſta, ac etiam Corinus *inter conſil. Venturin.*
conſil. quadrageſimo tertio, dixerunt hujuſmodi com-
mendas, & bajulivatus, vel prioratus regulari non de-
bere cum terminis beneficiorum, vel juriſpatronatus,
ſed cum illis feudorum pacti, & providentiæ, ſeu pri-
mogeniorum, & majoratuum ſæcularium.

Super hoc autem advertebam, (etiam cum ſenſu ve-
ritatis,) id recte procedere generaliter in hujus mili-
15 tiæ bajulivatibus, & commendis, ut plurimum ex pri-
vata diſpoſitione, privatiſque bonis erectæ, ac funda-
tis, in quibus dictum aſſumptum recte procedit; Tum
ex eadem ratione, de qua in dict. Romana Commen-
dæ *ſub tit. de fideicommiſſis, diſc.* 8. quod ſcilicet iſta
ſit quidem probata militia pia, ac etiam quodammodo
Eccleſiaſtica, non autem vere regularis, ſeu religioſa
juxta deducta *dict. titul. de juriſdict. diſc.* 92. & con-
ſequenter, quod non intrent ea, quæ ſupra habentur
de commendis jure beneficiorum regulandis; Tum etiam,
quod quemadmodum etiam in vero jurepatronatus be-
neficiorum Eccleſiaſticorum apponi poſſunt per funda-
torem cum conſenſu Ordinarii leges, & conditiones,
quamvis juri contrariæ, *cap. præterea, de jurepatron.*
& cap. quanto decens. Lambertin. *de jurepatr. libr.* 1. 16
par. 1. *quæſt.* 9. *art.* 1. Barboſ. *de Epiſcopo, allegat.*
70. *num.* 35. Burat. *dec.* 23. *num.* 3. Adden. ad eum
dec. 223. *num.* 18. Royas *dec.* 294. *num.* 20. Ita no-
mine omnium fundatorum pro tempore, ipſa Religio
in univerſum, dictas leges adjicere potuit, ut in qua-
cumque fundatione ſubintelligantur, ac adjectæ cen-
ſeantur; Ideoque in commendis ita de privatis bonis
ex ipſius militiæ auctoritate fundatis Statutum prædi-
ctum remanet juſtum, beneque fundatum, & ob-
ſervatione dignum, ac etiam recta intrat dictum aſ-
ſumptum Anſaldi, & Corini, quod potius regulæ
prophanæ primogeniorum, & majoratuum, quam
ſpirituales beneficiorum Eccleſiaſticorum attendi de-
beant.

Hujus autem regulæ, in hac militia generaliter ve-
ræ, applicationem conſtanter negabam in commenda
controverſa, atque in hoc pro meo ſenſu verſabatur
æquivocum clarum, ob iſtius commendæ particularem
naturam ab aliis diverſificantem, & non cadentem ſub
Statuto prædicto, tam ex ratione, ſeu defectu poteſta-
tis, quam etiam voluntatis.

Poteſtatis ſcilicet dupliciter; Primo, quia facultas,
quam Pius IV. ut ſupra dedit hujus militiæ M. Ma-
giſtro ordinandi Statuta, expreſſe reſtricta eſt ad ea,
quæ Sacris Canonibus, & Concilio Tridentino contra-
ria non ſint, ideoque cum poſita qualitate beneficii 17
Eccleſiaſtici Statutum prædictum in tribus adverſetur
Concilio, & Sacris Canonibus, ita defectus poteſtatis
remanet clarus, eatenus non cadens generaliter in
aliis commendis, & bajulivatibus, quatenus, non cum
regulis ſpiritualibus, ac beneficialibus, ſed cum pro-
phanis primogeniorum, ac majoratuum laicalium, ut
ſupra cenſeri debeant.

Licet enim iſte M. Magiſter in ſua temporali Di-
tione habeat jura ſupremi Principis, ac legem conden- 18
di, vel tollendi, eique diſpenſandi poteſtatem; Atta-
men id percurit prophana, & laicalia ſub ejus laicali
Principatu cadentia, non autem in ſpiritualibus, &
eccleſiaſticis, in quibus diverſam gerit perſonam Præ-
lati, ſeu Generalis Religionis, vel Militiæ Eccleſia-
ſticæ, ſeu Piæ, auctoritatem deſumens a Papa, qui
eam ſibi dedit limitatam, ut de fortiori caſu M. Ma-
giſtri Militarium Religionum Sancti Jacobi de Spata,
de Calatrava, & de Alcantara habetur, *dict. diſc.* 92.
ſub titul. de juriſdict. & in Toletana de Veles *ſub*
tit. de Regular. ac etiam de M. Magiſtro Hieroſoly-
mitanæ Religionis, qui in inſula Melevitana eſt
Princeps, habetur in Melevitana *eod. tit. de juriſd.*
diſc. 69.

Et ſecundo magis in ſpecie, quia ſi Pius IV. in hu-
jus juriſpatronatus conceſſione expreſſe ſtatuit, vel ſup-
poſuit præſentari illos de familia habiles, & idoneos,
hinc proinde non potuit dictum poſterius Statutum
conditum de anno 1590. derogare Apoſtolicæ determi-
nationi.

Voluntatis quoque defectum ex pluribus adeſſe pon-
derabam; Primo ſcilicet, ex vulgari axiomate meti-
endi voluntatem a poteſtate; Et ſecundo, quia Statu-
tum, (ut probat ejus Rubrica) loquitur de com-
mendarum fundatoribus, quibus has prærogativas præ-
bet, ideoque cum non agatur de commenda, quæ pa-
tronum agnoſcat in fundatorem, dicebam, quod non 19
verſabamur in caſu ſtatuti, ſed in caſu omiſſo, vel
mixto regulando juxta terminos juris communis, jux-
ta ſatis frequentem, ac receptam propoſitionem, quam
in materia ſtatutaria habemus *ſub tit. de ſucceſſ. ab*
inteſt. & alibi ſæpius.

Atque Rubrica attendenda eſt ad deciſionem, vel
interpretationem, ut cæteris relatis Rota apud Royas
dec. 359. *num.* 14. Otthob. *dec.* 269. *num.* 17. apud
Celſ. *dec.* 152. *num.* 11. *& d. tit. de ſucceſſ.*

Fundatoris autem, vel fundationis titulus, abſque
dubio huic Commendæ, vel dicto Michaeli primo juriſ-
patronatus acquiſitori contendentium ſtipiti non conve-
nit, quoniam ut pluries *hoc tit.* advertitur, præſertim
ſupra in Lucana *diſc.* 10. & infra, *diſc.* 65. ubi generaliter 20
agitur quando juſpatronatus dicatur ex fundatione, vel
ex

Digitized by Google

ex gratia, & privilegio ad effectum vivendi, an cadat, necnè ſub reſervationibus, ac derogationibus Apoſtolicis; Ubi conceſſio ut in præſenti eſt mixta, quia nempe non ex ſola cauſa fundationis, vel dotationis, minuſque ex ſola gratia, vel privilegio facta ſit, ſed de utraque participet, ut contingit in conceſſionibus, quæ fiant Eccleſiarum, vel beneficiorum jam exiſtentium ex cauſa augmenti dotis, tunc attenditur præponderantia, quod ſcilicet, ſi antiqua dos Eccleſiæ excedit novam, ſeu augmentum, dicatur juſpatronatus ex gratia, & privilegio, in caſu autem converſo dicatur ex fundatione, ſeu juſtitia; Ideoque cum in litteris Pii IV. dicatur Monaſterium eſſe tunc valoris ducatorum Cameræ 400. qui attenta illorum temporum conditione importabant ſcuta monetæ circiter 500. cum hodie importent multo plus, augmentum vero eſſet ſcutorum 300. monetæ, ita clarum remanebat, quod verſabamur in patronatu, potius gratiæ, & privilegii, quam fundationis, & juſtitiæ.

Et licet per judices, ac ſcribentes in contrarium, magnum conſtitueretur fundamentum, quod in eiſdem li-
21 teris Pii IV. diſponeretur, ut illud cenſendum eſſet juſpatronatus ex fundatione, & dotatione perinde, ac ſi dictus Michael vere, ac integre de ejus bonis fundaſſet, ac dotaſſet; Dicebam tamen hanc dubitandi rationem excuſabilem quidem eſſe in exteris iſtam materiam beneficialem adeo manualem non habentibus, in Curia vero cum riſu potius accipiendam videri, quoniam ut locis citatis advertitur, id non pendet a verborum, & clauſularum formalitate, ſed a ſubſtantia veritatis, atque quo magis amplæ ſunt clauſulæ, eo magis dicitur gratia, & privilegium.

Motivabatur etiam, quod Statutum diſponeret de Commendis fundatis, tam de bonis prophanis, quam
22 etiam de prophanis, & eccleſiaſticis; Sed pariter videbatur nimis debile motivum; Tum ex claro defectu poteſtatis, ut ſupra; Tum etiam, quia regulando voluntatem a poteſtate, admittendus videbatur intellectus compatibilis, ut ſcilicet, vel intelligeretur de illa mixtura, quæ tamquam modica non alterat naturam juriſpatronatus, ut ſupra, vel de illis bonis Eccleſiaſticis, quæ contradiſtingui ſolent a laicalibus, utpote quæſitis per fundatorem intuitu Eccleſiæ, ad effectum regulandi alteram juriſpatronatus naturam, an ſcilicet eſſet Eccleſiaſticum, vel laicale, ex iis, quæ pro hujuſmodi natura indaganda generaliter habentur infra, *diſc.* 59.

Item ad comprobandum dictum defectum voluntatis, duo alia obſervabam; Primo ſcilicet, quod in iiſdem literis Pii IV. diſponitur, ut Jacobus primo præſentandus dicti Michaelis ex fratre nepos, eatenus admitti poſſet, quatenus prius Clericali tonſura initiaretur, ac etiam habitum hujus militiæ ſuſciperet, ac emitteret illam talem qualem profeſſionem, quæ in ea emitti dicitur.

Et ſecundo, quia dictum Statutum emanatum de anno 1590. literaliter diſponit de commendis in futurum fundandis, dirigendo fundationis, vel acquiſitionis verba in tempus futurum, unde propterea dicebam, capere non poſſe iſtam fundationem ſequutam de anno 1595. Atque juris regula eſt, ut hæc indulta aliæque diſpoſitiones de Eccleſiis erigendis non capiant erecta, ſed e
23 contra juxta *conſil.* 17. Calder. *de reb. Eccl. non alien.* cum aliis apud Celſ. *deciſ.* 175. *num.* 8.

Ex his autem certum remanere videbatur, quod ubi cauſa tractari debuiſſet in Rota, vel Curia, ita cum regulis beneficialibus omnino judicandum eſſet ob dictam hujus commendæ particularem qualitatem ab aliis diverſificantem; Quia vero tractabatur coram ejuſdem Religionis judicibus, & officialibus, hinc ab initio, dicti eventus timorem concepi, cum non advertendo ad hujuſmodi diſtinctiones, generaliter dictis ſtatutis, ac traditionibus Anſaldi, & Corini procedi videatur; Verum eſt error manifeſtus, quoniam attendenda quidem, ac obſervanda ſunt Statuta in ſuis caſibus, quibus congruunt, ut ſupra, in quibus etiam bene allegati Auctores loquuntur, non autem trahenda ad omnem caſum.

Neque videtur hæc poſſe ſimul ſtare, quod ſcilicet iſta dicenda ſit militia vere Eccleſiaſtica, ad effectum exemptionis a foro, ac oneribus laicalibus, juxta ea, quæ habentur *dict. diſc.* 92. *ſub titul. de juriſdictione*, ac etiam in Romana liberationis a moleſtiis *ſub tit. de credito*, & quod ſtandum non ſit regulis Eccleſiaſticis, & beneficialibus; Iſta enim implicant inter ſe, neque poſſunt ſimul ſtare, potiri ſcilicet qualitate Eccleſiaſtica in favorabilibus, eamque in aliis, quæ non placent, negare; Ideoque veritas videtur, ut dictum Statutum recte procedat in iis fundationibus, quæ fiant de bonis propriis, quamvis etiam Eccleſiaſtica, inſpecta origine acquiſitionis, dici valeant, non tamen conſtituant verum beneficium Eccleſiaſticum, ut eſt præſens, ſed potius importent privatam erectionem majoratus, vel primogenituræ ita qualificatæ, juxta caſum, de quo in d. Romana Commendæ *tit. de fideicom. diſc.* 8.

ROMANA JURISPATRONATUS DE CAFFARELLIS, PRO ABB. CAFFARELLO, CUM FRANCISCO N.

Caſus diſputatus coram Dataria, & reſolutus pro Abbate.

De eodem, an ſcilicet fundator ex intervallo alteret naturam juriſpatronatus reſervati pro ſolo majori natu, ut competat omnibus de familia; Et quatenus non alteretur, an attendatur major natu in linea, vel in ætate.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Diſtinguuntur puncti cauſæ.*
3 *An & quando ex intervallo fundator poſſit alterare legem fundationis.*
4 *Ex quibus arguatur juſpatronatus eſſe potius familiare.*
5 *Prima diſpoſitio revocata adhuc attenditur pro interpretatione.*
6 *Stant ſimul juſpatronatus competere omnibus de familia, vel deſcendentia, & tamen exercitium eſſe penes unum.*
7 *Correctio, vel mutatio voluntatis non eſt danda ſi cadit compatibilitas.*
8 *An vocato natu majore, veniat ille, qui eſt talis in linea, vel potius, qui eſt in ætate.*

D I S C. XXI.

1 JOannes Andreas Caffarellus Epiſcopus Anconitanus; circa annum 1454. Cappellaniam, ſeu beneficium fundavit in Cappella erecta in Eccleſia SS. Fabiani, & Sebaſtiani de jurepatronatus familiæ, ſub lege, ut præſentatio ſpectare deberet ad ſeniorem primum domus, & familiæ; In alia vero diſpoſitione de anno 1458. diſpoſuit ſimpliciter, ut dictum juſpatronatus eſſe deberet Antonii fratris, ejuſque poſterorum; Cumque diruta dicta Eccleſia, Cappella translata eſſet ad illam S. Euſtachii, atque de anno 1591. Joannes Petrus filius Aſcanii primogeniti, Curtius & Alexander filii Proſperi ſecundogeniti, obtenta coram Cardinalibus Viſitatoribus canonizatione dicti juriſpatronatus cum quodam augmento dotis, & cum expreſſione, quod eſſet, ac eſſe deberet in perpetuum ipſorum nobilium de Caffarellis pro deſcendentibus maſculis, hinc præſentarunt, cum ſubſequuta inſtitutione, Cæſarem Marinellum, cujus obitu ſequuto, de anno 1612. iidem præſentarunt Proſperum filium dicti Alexandri (qui poſtmodum fuit Cardinalis,) cujus obitu ſequuto de anno 1659. Dux & frater nepotes dicti Aſcanii primogeniti ex Joanne Petro filio, præſentarunt Abbatem dicti Ducis filium. Petrus autem dicti Cardinalis germanus frater omnium ſenior præſentavit quemdam Franciſcum, atque utroque præſentato petente proviſionem Apoſtolicam cum derogatione medietatis vocum, poſt plures diſputationes habitas coram Datario, ſequuta fuit inſtitutio in perſona dicti Abbatis cum ſubſequuto pacifico effectu, altero præſentato ejus juri cedente.

In his autem diſputationibus, tres fuerunt puncti; Primo, ſuper forma probante dictorum teſtamentorum, ſeu diſpoſitionum Joannis Andreæ fundatoris, ac juſtificationem juriſpatronatus; Secundo, an per ſecundam diſpoſi-
2 tionem, ut illud eſſe deberet omnium poſterorum Antonii fratris fundatoris, innovari potuerit lex adjecta in ipſa fundatione; quod jus præſentandi pertineret ad ſeniorem; & primum de domo, unde propterea omnes poſteri habe-

rent jus præſentandi in capita; Et tertio, poſito quod id alterari non potuerit, an ſub nomine dicti ſenioris, & primi de domo, veniret ille, qui haberet prærogativam lineæ primogenituræ, vel potius ille, qui naturaliter eſſet ſenior, inſpecta ſola prærogativa ætatis.

Primus punctus conſiſtebat magis in facto, quam in jure, atque ex facti circumſtantiis remanſit planus; Prout modica pariter quæſtio fuit ſuper altera facultatis competentis, necne, primo fundatori ex intervallo alterandi legem fundationis; Licet enim Scribentes pro Petro, vel præſentato ab eo deducerent firmata *in dec. 37. part. 7. rec. dec. 316. n. 23. cum ſeqq. par. 10. & deciſ.*
3 *107. num. 2. & ſeqq. par.* 11. quod ſcilicet, ubi agitur de extraneo, non autem de patre acquirente juſpatronatus pro filiis, dicta facultas denegatur; Attamen dicebam, ſcribens pro Duce, ac Balthaſſare, & pro præſentato per eos, ut juxta ea, quæ habentur ſupra in Melphiten. *diſc.* 16. id procedere, quando prima lex adjecta favore aliorum redoleret perfectam irrevocabilem donationem, quæ reſultare dicitur a formali erectione facta cum conſenſu Ordinarii, qui habet vicem ſtipulationis pro omnibus; Et quo caſu minus tuta videtur diſtinctio inter filios, & extraneos, deſumpta *ex conſil.* 19. Calderini *de jurepatr.* juxta ea, quæ habentur *eodem diſc.* 16. Id autem applicari non poteſt ad caſum, in quo prima lex adjecta ſit in altero teſtamento quandocumque revocabili; Et clarius, quia in eo continebatur reſervatio facultatis adjiciendi novas leges, vel priores reformandi, quando cum Ordinarii conſenſu formalis erectio ſequeretur, qua non ſequuta, actus adhuc remanet in terminis imperfectionis, & conſequenter nemini dici poteſt jus perfecte quæſitum, adeout ſit revocabile, ut in his terminis advertitur per Rot. *dec.* 208. *num.* 4. & 5. *part. 7. rec.*

Et quamvis iidem ſcribentes in contrarium, ad aliud motivum convolarent, per quod æqualitas vocum ita inter præſentantes induceretur, eas computando in ſtirpes, non autem in capita, quod ſcilicet poſita dicta ſecunda reſervatione pro omnibus poſteris, intelligendum eſſet pro eiſdem tamquam hæredibus, atque ſuper
4 hoc cum conſueto improbo Legiſtarum labore, longiſſimas retexerent allegationes ſuper nimium vulgari, ac amplius non controverſa regula, quod juſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium magis, quam gentilitium, ſeu familiare; Inanis tamen remanebat labor ex ſolo facto, ex cujus circumſtantiis, tam attentis verbis diſpoſitionis, quam expreſſa ſubſequuta declaratione dictorum poſterorum de anno 1591. ac etiam ex obſervantia, ſatis plana remanebat qualitas gentilitia, ſeu familiarum, pro qua præſertim ponderabam illud verbum, *domus*, quod denotat familiam, magis quam ipſum verbum, *familia*, ut advertitur *deciſ.* 162. *n.* 5. & *dec. 374. n. 17. par. 11. rec.* cum aliis, quæ in his proximis terminis habentur *ſub tit. de præem. diſc.* 13. & pluries *ſub tit. de fideicom.*

Prout magnum hujus qualitatis argumentum reſultare dicebam a dicta prima diſpoſitione, ut eſſe deberet ſenioris, ac primi de domo, ut advertitur *d. dec.* 208. *n.* 7 *rec.*
5 Licet enim ex hac parte prætenderetur dicta diſpoſitio immutata per ſecundam, adhuc tamen attendi ſolet pro adminiculo voluntatis, ut pluries *ſub d. tit. de fideicom.* præſertim quia verba ſecundæ diſpoſitionis ſonabant in idem, dum vocati erant *poſteri*; quorum vocabulum regulariter ſolis deſcendentibus convenit; Et licet quandoque conveniat etiam tranſverſalibus, adhuc tamen intelligitur, retenta qualitate ſanguinis, ex deductis apud Fuſar. *q.* 330. Ac etiam accedente obſervantia, per quam ceſſabat omnis difficultas circa dictam qualitatem gentilitiam, ſeu familiarem.

Major autem apud me erat difficultas, (quamvis non examinata, utpote non tacta per ſcribentes in contrarium,
6 ſubſtinere volentes partes ſenioris, ac inſiſtentes in dicto ſolo defectu poteſtatis) quod ſcilicet ſecunda diſpoſitio non eſſet incompatibilis cum prima, quoniam ſtant bene ſimul, ut juſpatronatus competat omnibus de familia, vel poſteritate, adeout ratione individuitatis totum jus reſideat penes omnes, & quemlibet eorum inſolidum, & tamen quod exercitium gratia majoris commoditatis ſit penes ſolum ſeniorem, ſeu primum domus, ut advertitur *ſub tit. de feudis, diſc.* 8. occaſione adminiſtrationis, & juriſdictionis feudi, ac etiam frequentius *ſub tit. de fideicommiſſis, diſc. 1. & ſeqq. uſque ad 6.* ubi deſcenditur ad hanc ſpeciem juriſpatronatus occaſione quæſtionis, de qua proxime infra. Juris enim recepta propoſitio eſt, quod evitare debemus adem-
7 ptionem, ſeu correctionem, quoties poſterior voluntas non eſt clare ademptiva, ſed alium poſſibilem intellectum compatibilem habere poteſt, ex late collectis per Barboſ. *axiom.* 230. *num.* 7. Fuſar. *quæſt.* 632. *num.* 14. & 15. & eſt propoſitio in foro quotidiana, de qua ſæpe *ſub tit. de fideicom.* & ſub altero *de legatis*, & alibi.

Ideoque ſtante dicta compatibilitate, ac etiam, quia rationabile, & congruum videtur tam pro majori familiæ decore, quam pro tollendis diſſenſionibus, & litibus, quæ in multiplicata familia deſuper oriri ſolent, ut exercitium ſit penes unum, qui digniorem figuram faciat, hinc veriſimile eſt, quod fundator explicaverit quidem in ſecunda diſpoſitione voluntatem ſuper habituali pertinentia juriſpatronatus ad favorem univerſæ poſteritatis, ſed compatibiliter cum præcedenti diſpoſitione probabili, ac prudenti ſuper exercitio.

Verum ubi id ſubſiſteret, adhuc dicebam probabilius iſtud exercitium eſſe debere penes dictum Ducem, qui licet ætate minor erat primogenitus, atque ut vulgo dicitur, capitis domus figuram faciebat; Licet enim, ut pluries advertitur *ſub dict. tit. de fideicommiſſ. diſc. 1. cum ſeqq.* & in his terminis habetur apud Gratian. *diſcept. 645. n. 7. & 12. cum ſeqq. & diſcept. 834. num. 6. & per totum*, quoties non agitur de jure ſucceſſorio in bonis, ſed de hujuſmodi juribus honorificis, ac præeminentialibus, quorum exercitium pendeat a judicio intellectus, atque majorem prudentiam exigat ſub nomine majoris natu, vel ſenioris, probabilius veniat ille, qui naturaliter eſt talis, inſpecta ætate, non curata prærogativa lineæ; Attamen occaſione iſtius controverſiæ advertebam, attento communi uſu, ac etiam probilitate, id recte procedere, quando tale exercitium non uni tantum, ſed pluribus relictum eſſet, puta quia in jurepatronatus familiari diſponeretur, quod duo, vel tres ſeniores præſentare deberent, aliaque jura honorifica exercere; Secus autem, ubi uni tantum, cum tunc probabilius videatur intellectum eſſe de majori natu juxta prærogativam lineæ, ideſt de illo, qui primam figuram capitis domus facit, & in quo familiæ decor conſervari, ac repræſentari dicitur, vel ſolet, cum potius indecorum, atque incongruum eſſet, ut iſto neglecto, tales honorificas functiones facere deberet ille, qui habens prærogativam ætatis, tractu temporis, pauper ac vilis eſſet, cum ſæpius juxta caſuum contingentiam, ac fortunarum diverſitatem, quam ſæpe experimur in eadem familia, tractu temporis iſta notabilis inæqualitas contingat, ut advertitur *d. diſc. 1. & ſeqq. ſub tit. de fideicomm.* & habetur præſertim infra in Piſtorien. *diſc.* 31.

Clarius vero, ac pro meo judicio extra omnem controverſiam, quoniam teſtator non adjecit ſolum verbum *ſenioris*, quod magni momenti eſſe ſolet ad favorem ejus, qui naturaliter eſt natu major, ut *in dict. tit. de fideicommiſſis diſc. 1. & ſeqq.* ſed adjecit etiam alterum verbum, *primo*, quod ad evidentiam probare videtur, quod fundator intellexerit de illo, qui primam figuram capitis domus faceret, ac familiæ decorem conſervaret, ut communis uſus, atque humanus diſcurſus clare probant; Atque hæc mihi videbatur veritas.

FLORENTINA JURISPATRONATUS
DE CASA VECCHIA,
PRO ANDREA DE PITTIS,
CUM PIERA DE CASA VECCHIA.

Reſponſum ad cauſam cum ſenſu veritatis extra Curiam ſub incerto exitu.

Juſpatronatus quando dicatur hæreditarium, vel familiare, ſeu gentilitium, & familiare; Et an fœminæ veniant, & quomodo ſub gentilitio ſeu familiari.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Juſpatronatus præſumitur hæreditarium.*
3 *Obſervantiæ ſatis defertur ſub gentilitia qualitate.*
4 *Etiam ex conjecturis gentilitia qualitas deſumitur.*
5 *De Statuto Florentiæ excluſivo fœminarum.*
6 *Conſuetudo attenditur in ſolo individuo.*
7 *Confeſſio probat contra habentem cauſam a confitente.*
8 *Quando obſervantia eſt dubia, itaut ſola non ſufficiat, adhuc ſervit pro adminiculo.*

9 *Verbum*

9 *Verbum* familiæ, *æquivocum & aptum habere diverſam ſignificationem.*
10 *Quæ differentia ſit inter gentilitium, & familiare.*
11 *An in familiari ſuccedant fœminæ.*
12 *Quomodo in hoc deferendum ſit obſervantiæ.*
13 *De fœminarum admiſſione in fideicommiſſis ordinatis pro familia.*
14 *An differant in hoc termini fideicommiſſarii ab illis juriſpatronatus.*
15 *Expenduntur auctoritates facientes pro fœminis.*
16 *Familiare finita familia non ceſſat, ſed tranſit ad hæredes ultimi de familia.*

D I S C. XXII.

DOncatus, & Dionyſius ultimi maſculi de fami-
1 lia Caſa vecchia, donarunt cum conſenſu Ordi-
narii, aliiſque ſervatis de jure ſervandis, Andreæ de
Pittis juſpatronatus Parochialis Eccleſiæ *Prioriæ*, nun-
cupatæ Sanctæ Mariæ de Caſa vecchia; Cumque eis
defunctis ex primo fuerint ſuperſtites Maria Magda-
lena, & Piera, quarum prima approbabat donationem;
Altera vero eam impugnabat, ac prætendebat juſpa-
tronatus ad ipſam potius pertinere; Hinc introducta
cauſa coram Ordinario Florentino, communicatiſque
motivis per judicem, ex eo laudabili ſtylo dari ſoli-
tis, antequam ad determinationem deveniatur, duo
erant controverſiæ puncti, ſeu inſpectiones, Una ſu-
per qualitate juriſpatronatus, an ſcilicet eſſet gentili-
tium, vel potius hæreditarium; Et altera, poſito quod
eſſet gentilitium an fœminæ dicendæ eſſent ad illud
vocatæ, itaut dicti ultimi maſculi in earum præjudi-
cium dictam donationem facere non potuerint.

Quoad primam inſpectionem; In primo reſponſo ad
petitionem Andreæ dato, priuſquam motiva commu-
nicarentur, aliæque meliores facti notitiæ haberentur,
(ſtante quod non habebatur tenor fundationis,) Reſ-
pondi probabilius pro hæreditaria qualitate reſponden-
dum videri, quoniam pro illa ſtat regula, ut ſcilicet
cenſendum ſit potius hæreditarium, quam familiare,
2 ad text. *in cap.* 1. *& capit. cum ſæculum, de jurepatr. Clementina plures, eod. titul.* Calderin. *conſ.* 4.
eadem, & Scribentes communiter, de quibus apud Bu-
ratt. & Add. *deciſ.* 183. *&* 647. *num* 1. *dec.* 120. *n.*
9. *&* 10. *& dec.* 136. *n.* 2. poſt Vivian. *de juspatr.*
dec. 288. *n.* 1. *par.* 11. *rec.* Comen. beneficii 12. Maji
1659. coram Priolo, & alias frequenter.

Et quamvis ad probandam gentilitiam qualitatem
deduceretur longiſſima obſervantia annorum circiter
150. in quorum ſpatio ſemper maſculi, numquam ve-
3 ro fœminæ præſentarunt, per quam obſervantiam in-
ferri ad hujuſmodi qualitatis probationem, plene pro-
bant Scribentes apud Vivian. *lib.* 14. *cap.* 2. *n.* 53. Ton-
dut. *quæſt. benefic. par.* 3. *cap.* 144. *n.* 17. Buratt. *dec.*
183. *n.* 23. Royas *dec.* 446. *n.* 7. *dec.* 204. *par.* 12.
rec. & ſæpius, cum etiam ex conjecturis id juſtificari
4 poſſe, firmatur in magiſtrali Florentina juriſpatronatus
de Ricaſolis 10. Martii 1603. & 11. Februarii 1604.
coram Lancellotto apud Vivian. *lib.* 4. *cap.* 1. *poſt n.*
71. *dec.* 162. *&* 374. *&* 254. *par.* 11. *rec.* & in aliis,
de quibus infra, *diſc.* 57. *generali*.

Nihilominus iſtud non videbatur tutum fundamentum,
quinimo obſervabam potius retorqueri poſſe, quoniam
ſtante Statuto antiquo Florentino, per quod (in toto Or-
be forte ſingulariter, antiquis autem Romanorum legibus
magis adaptate,) excluduntur fœminæ per maſculos uſ-
que ad octavum gradum, & de quo Statuto actum habe-
5 tur in alia Florentina *ſub. tit. de ſucceſſ.* exinde magis in-
fertur ad qualitatem hæreditariam vix practicabilem in
fœminis, ubi eſſent maſculi agnati, ideoque potius id
convincit excluſionem qualitatis gentilitiæ, qua etiam
poſita ſi attendimus opinionem admittentium fœminas
pariformiter cum maſculis nullo ſervato ordine ſucceſ-
ſionis, ac proximitatis, vel ſexus, ut infra, etiam ipſæ
præſentare debuiſſent, unde propterea dicebam intrare di-
lemma, quod aut tenenda eſt opinio fœminarum excluſi-
va a gentilitio, & oppoſitrix omni deſtituta erat funda-
mento, cum in ultimo maſculo juriſpatronatus, vel ceſ-
ſare dicatur juxta unam opinionem, vel juxta alteram
magis receptam efficiatur hæreditarium, ut infra; Aut
tenenda eſt opinio æqualis concurſus fœminarum cum
maſculis, & tunc obſervantia erat potius contraria.

Illud etiam obſervando, quod cum non conſtaret de te-
nore fundationis, unde propterea obſervantia non dedu-
catur tamquam ejuſdem fundationis interpretativa, (quo
caſu facilius admittitur, ſed tamquam conſuetudo præ-
ſcriptiva, ſeu alterativa regularis naturæ juriſpatrona-
tus, & ſic inductiva limitationis regulæ, intrat rece- 6
pta concluſio, deducta ex *conſil.* 237. *Oldradi, num.* 3.
de qua Gregor. & Adden. *dec.* 162. *num.* 2. Buratt. *dec.*
570. *num.* 9 *&* 895. *num.* 4. Major. Canonic. 27. Martii
1656. & 25. Junii 1657. coram Meltio *impreſſ. dec.* 156.
& 278. *part.* 12. *recent.* ut ſcilicet conſuetudo operativa
ſit intra ejus præciſos terminos, ac in individuo, non au-
tem extendenda eſt de caſu ad caſum; & conſequenter
ſi obſervantia fuit pro ſolis maſculis, dicendum eſſet
gentilitium maſculinum, nullatenus vero fœminæ jus
haberent, dum neque lex fundationis, neque obſervan-
tia eis aſſiſtebat.

Viſis autem motivis, ac etiam ipſamet donatione,
Quoad hanc primam inſpectionem qualitatis juriſpatro-
natus in genere, an ſcilicet eſſet hæreditarium, vel
familiare, mutavi ſententiam, atque in ſecundo Reſ-
ponſo probabilius credidi eſſe potius familiare, ſtante
quod in eadem donatione, ex qua donatarius jus meti-
ti prætendebat, geminata aderat donatorum confeſſio, 7
quod hujuſmodi juſpatronatus eſſet familiare, ideoque
tamquam proprii auctoris confeſſio recte probat contra
habentem cauſam ab eo, ex generaliter deductis per
Add. ad Gregor. *deciſ.* 452. & in ſpecialibus terminis
juriſpatronatus, Buratt. *dicta dec.* 183. *nu.* 6. *cum ſeqq.*
dec. 697. *part.* 2. *num.* 2. *&* 132. *num.* 5. *part.* 3. *rec.*
Royas *dict. dec.* 446. *num.* 3. in eadem Piſcen. 26. No-
vembris 1650. coram Celſo *inter ſuas dec.* 106. *num.* 5.
& in aliis.

Multo magis concurrente dicto adminiculo obſervan-
tiæ, quæ licet ſola, & per ſe videatur æquivoca, ſeu 8
non operativa, ut ſupra, nihilominus conſiderabilis re-
manere videbatur pro adminiculo, pro quo etiam recte
ponderari poterat alia ſpecies probationis, quæ in mo-
tivis deducebatur ex quadam enunciativa antiqua anni
1514. quoniam multoties hujuſmodi verba familiam
denotantia, ſtare ſolent demonſtrative, & compatibili-
ter cum qualitate hæreditaria, ut ponderatur in altera 9
Florentina coram Merlino inter ſuas *dec.* 798. alias
120. poſt Vivian. *n.* 15. & Cremonen. poſt eumdem
Vivian. *dec.* 139. & poſt Carenam *reſol.* 10. *n.* 13.

Et ſic dicta duo adminicula, ſingulariter & de per
ſe, nullius erant operationis, ſatis tamen conſidera-
bilia ad dictum effectum adminiculandi præfatam con-
feſſionem, quæ adminiculata, ſi præjudicat etiam
tertio, multo magis habenti cauſam a confitente;
Potiſſime ubi non conſtat de fundatione, ex cujus di-
verſo tenore convinci poſſet confeſſionis error in du-
bio non præſumendus, unde quoad hanc primam in-
ſpectionem cedebam motivanti, admittendo ut pro
familiari potius, quam hæreditaria qualitate reſponden-
dum veniret.

Quare totus cauſæ punctus reſidebat in altera inſpe-
ctione, an ſcilicet, (poſita hujuſmodi qualitate,) fœ-
minæ ſuperſtites poſt maſculos defectos jus haberent
dictæ diſpoſitionis impeditivum; Ad hujus autem pun-
cti veritatem clarius indagandam obſervabam, quod
licet DD. ac etiam Rota promiſcue uti ſoleant termino
familiaris, ac altero gentilitii, eos habendo pro ſyno-
nimis; Attamen ſtricte loquendo inter ſe differunt, at- 10
que terminus gentilitii quandoque latius patet, quam
ille familiaris, & e contra; Sæpe enim datur gentili-
tium latius, utpote fundatum pro omnibus de ſangui-
ne, & parentela, ſive maſculis, ſive fœminis, ac ſive
agnatis, & cognatis, & ſic latius quam familiare, non
conveniens, niſi illis de familia, & agnatione; E con-
verſo autem iſte terminus gentilitii ſtrictius capi ſo-
let pro ſola deſcendentia fundatoris, ſeu de familia
effectiva, cum alter terminus familiaris, univerſam
familiam tam effectivam, quam contentivam ca-
piat, ut iſtos terminos plene explicat Lotter. *lib.* 2.
quæſt. 11.

Id autem præmonendum cenſui, ad effectum digno-
ſcendi verba confeſſionis non eſſe omnino univoca pro
decidenda controverſia, de qua agebatur, quodque in
hac materia, certa & uniformis regula tradi non pot-
eſt, ſed totum pendet a ſingulorum caſuum individuis
circumſtantiis, itaut ad inſtar fideicommiſſorum, & ul-
timarum voluntatum ſit quæſtio potius facti, quam ju-
ris, & ſic non ex eo, quod enunciatur juſpatronatus eſ-
ſe de familia, ergo ſequitur convenire omnibus tam ma-
ſculis, quam fœminis, ac illis tam de effectiva, quam de
contentiva, ſive proxima, ſive remota, quoniam hujuſmo-
di confeſſio recte operativa eſt quoad qualitatem in genere

Digitized by Google

in hæreditarium, non autem quoad comprehenſionem
ſpecierum ſub eodem genere cadentium, cum hoc pen-
deat ex facti circumſtantiis.
His igitur præmiſſis; Dicebam non reperiri expreſſe
in jure captum, an in jurepatronatus familiari ſucce-
11 dant fœminæ, necne; Affirmativam enim tenere viſa
eſt Rota in altera Florentina coram Merlin. inter ſuas
dec. 563. alias *dec.* 166. *part.* 6. *rec. n.* 15. Negativam
vero probant plene ſcribentes apud Vivian. *d. libr.* 14.
t. 2. *n.* 56. ubi referunt ſententiam latam de anno 1578.
in individuo canonizantem conſimilem donationem ju-
riſpatronatus factam per ultimos maſculos, non obſtan-
te oppoſitione fœminorum ſuperſtitum, & ſequuntur
Tondut. *q. beneficiali* 158. *n.* 1. Carena *reſolut.* 10. *n.*
8. *in fin.* & ſenſit Rot. in dict. Picien. beneficii 26.
Novembris 1650. coram Celſo inter ſuas *deciſ.* 106. *n.*
6. & in ejus confirmatoria apud Royas *d. deciſ.* 446.
num. 6.
Qualis autem ex his opinionibus eſſet verior, tunc
proprium judicium interponere nolui; Dicebam tamen,
quod quicquid ſit de articulo in abſtracto, quoties ha-
beremus legem fundationis generaliter, & indefinite
vocantem familiam; Attamen, ubi (lege deficiente,)
12 hujuſmodi qualitas deducitur ſolum ab obſervantia;
iſta capienda eſt in ſuo ſtatu, & prout jacet, nedum
ex natura conſuetudinis attendendæ in ſolo individuo,
ut ſupra; ſed etiam; quia ſtante dicta opinionum va-
rietate, recte illa capienda eſt tamquam interpretativa,
ſeu deciſiva dictæ dubiæ quæſtionis.
Motivabatur, quod in jurepatronatus familiari, fœ-
minarum ſucceſſio verificabilis eſſet per poſterius in
13 defectum maſculorum, eo modo quo in fideicommiſſis,
ſeu primogenituris agnatitiis illæ admitti ſolent, ex
deductis *dec.* 133. *par.* 9. *rec.* ac ſæpe in ſua materia
ſub. tit. de fideicomm. Verum (cum ſenſu etiam veri-
tatis) dicebam, motivum non ſubſiſtere; Tum ex ſu-
pradicta conſideratione, quod ſcilicet difficultas cade-
re poſſet, quando haberemus legem fundationis omnes
de familia expreſſe vocantem, ſecus autem, ubi hujuſ-
modi qualitas deducitur ex ſola obſervantia, quæ ut-
pote reſtricta ad maſculos, trahi non poteſt ad fœmi-
nas, in quibus illa deficit; Tum etiam, quia nullibi
in jure cautum eſt, ut in jurepatronatus dare debea-
mus eumdem ordinem per prius, & per poſterius, qui
datur in fideicommiſſariis ſucceſſionibus, in dubio regu-
landis juxta ordinem inteſtatæ ſucceſſionis, & ex ea ra-
tione, quod dum fœminæ non prorogant familiam,
admittendæ non ſunt ſtantibus maſculis, quia ad pro-
14 prios filios extraneos tranſmitterent; Iſtæ ſiquidem
conſiderationes non cadunt in patronatu, qui tamquam
individuus dicitur extare penes omnes de familia inſo-
lidum; conſiderato in ſingulis ſolo exercitio, unde non
incongruit omnes de familia eodem tempore admitti,
ſive maſculos, ſive fœminas, qui de tempore ſingula-
rum vacationum reperiuntur, abſque gradus, vel ſe-
xus diſcretione.
Et quamvis ab eodem motivante in id allegarentur
15 *dec.* 69 *&* 139. poſt Vivian. attamen iſtæ auctoritates
ad rem facere non videbantur; Prima enim agit de ca-
ſu, in quo conſtabat de fundatione vocante omnes de
ſtirpe, ſeu trunco; Et in ſecunda aderat etiam funda-
tio concepta pro omnibus deſcendentibus per lineam
maſculinam, ſub quorum nomine, ex veriſimili vo-
luntate teſtatoris, ac ſtatutaria diſpoſitione, dicitur
cenſeri vocatus prius maſculus, & his deſectis etiam
fœmina, priuſquam juſpatronatus tranſitum faceret ad
Capitulum extraneum, & ſic extra caſum controverſiæ,
in qua non habebatur lex fundationis, ſed totum con-
ſiſtebat in obſervantia reſtricta ad ſolos maſculos; Ideo-
que nullum adeſſe videbatur fundamentum, ex quo fe-
minæ earum jus deducerent, ita enim intrabat dilem-
ma clatum; Aut enim juſpatronatus eſt hæreditarium,
& de illo diſponi potuit; Aut gentilitium ita reſtri-
ctum ad maſculos, & fœminæ ſub eo non veniunt,
unde de conſequenti reſultat, quod in ultimo maſcu-
lo effectum eſſet hæreditarium, ideoque liberæ diſpo-
16 ſitionis juxta veriorem opinionem in Curia receptam,
quod juſpatronatus gentilitium, ubi verba præciſe ta-
xativa non concurrunt, extincta familia, ſive extin-
cto genere vocato, Eccleſia non ſit libera, ſed juſpa-
tronatus tranſit ad hæredes, ex deductis infra in Bo-
non. beneficii, *diſc.* 35.

ANNOT. AD DISC. XXII. cum ſeqq.

JUſpatronatus quando dicatur hæreditarium, vel fa-
miliare, ſeu gentilitium habetur infra, *diſc. genera-
li* 60. *per tot. in hoc eod. tit. diſc.* 76. 77. *&* 90. &
aliqua circa juſpatronatus paſſivum, & concurſum fœ-
minarum habentur *in diſc.* 88. 89. *&* 94.
Deciſio prodita in caſu, de quo *diſc.* 23. habetur im-
preſſa *dec.* 73. *part.* 13. *rec.*
Aliæ deciſiones prædictæ *in diſc.* 27. habentur im-
preſſ. *ead. part.* 13. *dec.* 156. 345. *&* 373. inter illas
Ninot. *dec.* 22. *&* 29. *& dec.* 299. *par.* 15. *rec.*

COMEN. BENEFICII,
PRO
JOANNE BAPTISTA CASTROBESUTIO,
CUM FRANCISCO BETUSCO.

Caſus deciſus per Rotam pro Franciſco.

An juſpatronatus ſit gentilitium, vel hæredita-
rium, & quæ regula tenenda ſit ad diſtinguen-
dam unam qualitatem ab altera.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries cum cauſæ deciſionibus.*
2 *Computatio vocum in hæreditario fit in ſtir-
pes, in familiari autem in capita.*
3 *Præſumitur juſpatronatus hæreditarium, niſi conſtet
de contrario, etiam ex adminiculis.*
4 *Qualis regula tenenda ſit, pro una, vel altera qua-
litate dignoſcenda, & n.* 11.
5 *Ubi habetur tenor fundationis, attendi primo debet.*
6 *De adminiculis inducentibus gentilitiam qualitatem.*
7 *Articulans non fatetur, verum articuli faciunt ad-
miniculum.*
8 *Ut adminicula, de quibus n.* 6. *operentur, debent
eſſe univoca, & non ſufficiunt æquivoca.*
9 *Limitatio non præſumitur, ſed eſt probanda, alias
fundata eſt intentio habentis regulam.*
10 *In arbitrariis non de facili datur gravamen.*
11 *De eodem, de quo n.* 4.
12 *Datur diſtinctio cum qua regulari debeat pondus ad-
miniculorum, an conſtet, necne de fundatione.*
13 *Quod lex fundationis poſſit immutari per obſervan-
tiam, & quomodo.*
14 *Quod de facili admittenda ſit qualitas familiaris.*

DISC. XXIII.

CUm plures de familia Caſtrobeſuria, inter ſe di- 1
viſi, ad controverſum beneficium præſentaſſent
Joannem Baptiſtam, & Octavianum de eadem familia,
hinc orta inter iſtos lite prius in partibus, & deinde
in Rot. coram Dunozet. ſub die 12. Maji 1656. ſuper
bono jure Octaviani prodiit reſolutio inpreſs. inter illa
Dunozet. *deciſ* 983. Commiſſaque cauſa appellationis in
eadem in Rot. cor. Priolo, cum clauſula, *parito literis
arbitrio*, atque ſequuta victoris morte, Franciſcus cum
derogatione juriſpatronatus, ac ſubrogatione ad jus de-
functi, proviſionem Apoſtolicam obtinuit, unde reaſ-
ſumpta diſputatione dubii ex dictæ commiſſionis ventre
reſultantis, *An intraret arbitrium*, ſub die 12. Maji
1659. negativa prodiit reſolutio, atque conceſſa expeditio-
ne per Signaturam etiam canonizata cum rejectione appel-
lationis ſuſpenſivæ, cauſa quod ſciam, finem habuit.
In hac ultima diſputatione coram Priolo, in qua ſo-
lum pro ſuccumbente ſcripſi, ultra alios punctos con-
cernentes potius ordinem judicii, quam juſtitiam cauſæ,
ac merita negotii principalis; Quatenus ad iſta pertinet,
deciſio pendebat a natura, ſeu qualitate juriſpatronatus,
de cujus exiſtentia non dubitabatur, an ſcilicet eſſet hæ-
reditarium, vel gentilitium, cum ex hoc penderet vo-
cum computatio, uno, vel reſpective altero modo fa-
cienda, cum non dubitaretur hincinde de juris princi-
piis hodie certis, quod ſcilicet, ſi eſſet hæreditarium, 2
computatio facienda eſſet in ſtirpes, juxta quem com-
putandi modum major pars vocum aſſiſtebat Octaviano,
& ſucceſſive Franciſco in ejus locum ſubrogato; E con-
verſo autem, ſi eſſet gentilitium; facienda eſſet in capi-
ta, unde major pars aſſiſtebat Jo: Baptiſtæ.
Super hoc autem, licet juxta conſuetum ſtylum,
per

per Scribentes in contrarium magnus fieret allegatio-
num apparatus ad probandam regulam aſſiſtentem qua-
litati hæreditariæ, qualis in dubio præſumenda eſt; At-
tamen erat labor ſuperfluus, quoniam Ego, & cæteri
pro hac parte ſcribentes, eam admittebamus, inſiſteba-
3 mus vero in limitatione reſultante ex contraria proba-
tione, quam pariter non dubitatur, etiam præſumpti-
vam, ac adminiculativam ſufficere; Adeout iſta voce-
tur ſpecies quæſtionis fideicommiſſariæ facti potius,
quam juris, non recipiens certam, ac uniformem re-
gulam generalem, unde propterea ejus deciſio pendet
e ſingulorum caſuum particulari qualitate, ac indivi-
4 duis circumſtantiis, ex quibus reſultat, quod eædem
conjecturæ, ac adminicula in uno caſu approbata, in
alio autem reprobata habeantur, quia ſic unius, vel
alterius caſus qualitas exigat: Et conſequenter conſue-
tus leguleicus error eſt inſiſtere in cumulo auctorita-
tum, ad probandum, quod aliqua adminiculi ſpecies
in aliis caſibus canonizata, vel rejecta ſit: Attenden-
do potiſſime regulam, de qua ſæpe in dicta materie
fideicommiſſaria *ſub tit. de fideicommiſſis*, ut non ſin-
gulariter, ac diſtincte ponderanda ſint, ſed unitim cum
conſueta regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, unita ju-
vent*; Ex quo reſultat, ut non contrariæ, ſed potius
diverſæ, pro caſuum diverſitate ſint deciſiones, ac au-
ctoritates, ques deſuper habemus, & quæ aliquibus
invicem pugnantes videntur, iſteque eſt verus modus
decidendi hujuſmodi quæſtiones.

Deſcendendo autem ad ſpecialia, ſeu applicationem;
Cum non haberetur tenor fundationis, (qua concur-
rente ceſſare ſolet omnis quæſtio, cum illi non data
5 legitima immutatione præſcriptiva deferendum ſit,)
Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 11. *num.* 2. *&* *deciſ.* 155. *num.*
1. *part.* 1. *recent. deciſ.* 290. *num.* 1. *part.* 4. & ha-
betur infra *diſc.* 56. *& ſeqq.* ubi de hoc principali-
ter, unde propterea reſiſtente regula in contrarium,
ut ſupra recurrere oportet ad adminicula limitatio-
nem redolentia.

Ponderabam primo, quod per plures præſentationes,
notabili temporis ſpatio præſentaverant perſonæ de hac
familia ſimpliciter, nulla facta mentione qualitatis hæ-
reditariæ, minuſque admixta altera perſona extranea,
vel per cognationem conjuncta, quod videtur magnum
6 gentilitiæ qualitatis argumentum, vel quia veriſimili-
ter quandoque hæreditariæ qualitatis mentio facta eſ-
ſet, vel quia veriſimile ſit, ut in longo temporis in-
tervallo nulla adfuerit mixtura cognatorum, vel e-
tiam extraneorum hæredum, ut in celebri Florentina
de Ricaſolis coram Lancellotto apud Viv. *lib.* 4 *cap.*
1. *poſt num.* 71. Buratt. *dec.* 173. nu 22. *cum ſeqq.*
& per tot. & in aliis.

Secundo, quia per teſtes probatum fuerat, omnes de
hac familia admiſſos fuiſſe ad præſentandum, nulla da-
ta graduum, & proximitatis diſcretione, quod proprie
incongruit gentilitio, ſeu familiari, non autem congruit
hæreditario, ut d. Florentina de Ricaſolis, a qua tam-
quam magiſtra in hac materia aliæ derivant, Buratt *d.*
dec. 183. *num.* 17. *& ſeqq.* Royas *dec.* 446. n. 8 Celſ.
dec. 106 *num.* 7. *&* 8. *dec.* 166. *n.* 14 *par.* 6. *rec.*

Tertio, concurrebat publica vox, & fame, quæ
juncte cum aliis attendenda eſt, cum etiam leviores
7 probationes, & adminicula ſuffragentur, ſimul juncta
cum dicta regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.*
ut *dicta dec.* 166. *num.* 11. *par.* 6. Et his accedebant
quidam articuli dati ex parte dicti Octaviani, in qui-
bus idem continebatur. Licet enim articulans non fa-
teatur, attamen non leve adminiculum ex eis reſultat,
eo quia non ſolent articuli concipi, & dari abſque
prævia conſideratione, ut *dec.* 115. n. 2. *par.* 7 *rec.*
cum aliis per Adden. ad Gregur. *dec.* 143. & ad Bu-
ratt. *dec.* 600. *in fine*.

His autem in omnibus, in dictis deciſionibus, præ-
ſertim in ſecunda coram Priolo, reſpondetur, quod ſint
probationes æquivocæ non bene concludentes, quoniam
non ex eo, quod illi de familia, vel deſcendentia præ-
ſentaverint abſque aliorum mixtura, perneceſſe reſultat
8 iſta qualitas, cum caſus præbere potuerit eis tantum hæ-
reditatem pro tempore delatam fuiſſe; Neque ex eo,
quod negligitur expreſſio tituli hæreditarii, ergo, ille
remanet excluſus, Seraphin. *deciſ.* 164. *num.* 9. Duran.
deciſ. 173. *num.* 2. Merlin. *deciſ.* 798 *num.* 9. *deciſ.*
288. *num.* 6. *& ſequent. par.* 5. *rec.* cum aliis in dictis
deciſionibus cauſæ, in quibus etiam, præſertim ſe-
cunda, fundamentum conſtituitur in quadam confeſ-
ſione aſſerti procuratoris Joannis Baptiſtæ.

Et conſequenter cum regula ſit pro hæreditaria qua-
litate, limitatio autem non præſumatur, ſed per alle-
gantem probanda ſit, ex collectis per Barboſ. *axiom* 9
198. Mantic. *dec.* 251. *num.* 4. *& paſſim*, hinc reſultat,
quod dici non poteſt adeſſe probatio concludens per
actus æquivocos, dictam contrariam poſſibilitatem
habentes.

Quamvis autem in arbitrariis, non de facili grava-
men convinci valeat, ut advertitur apud Gregor. *de-*
ciſ. 106. *num.* 2. *& ſub tit. de fideicommiſſis*, ubi fre-
quenter de hoc arbitrii judicio ſuper conjecturalibus, 10
& adminiculativis, cum pluries ob ingeniorum varieta-
tem, data etiam æquali doctrina, & integritate nimium
frequens praxis doceat, ut quod uni videtur album,
alteri videatur nigrum; Attamen pro meo ſenſu, re-
ſolutiones non omnino captivarunt intellectum, ita
ſingulas dictas conjecturas criticando, cum potius pro-
cedendum videatur cum dicta regula, *ut ſingula, quæ* 11
non proſunt, &c. conſiderando totam facti maſſam,
qua attenta, ob dictas inveriſimilitudines (etiam in
ſenſu veritatis) probabilius pro familiari qualitate mi-
hi reſpondendum eſſe videbatur.

Cumque in deciſionibus, præſertim ſecunda, allega-
rentur aliquæ auctoritates, quæ diverſum caſum percu-
tiunt, unde propterea reſultare videbatur argumen-
tum, quod non diſtinguendo caſum a caſu forte cum
aliquo æquivoco proceſſum eſſet; Hinc proinde adver-
tebam, reflectendum eſſe ad caſuum diſtinctionem:
Aliud enim eſt, quando conſtat de fundatione, cujus
tenor probet hæreditariam qualitatem, cujus proinde 12
clara, & expreſſa probatio habeatur, prætendatur au-
tem ejus immutatio ex contraria obſervantia, per
quam ubi eſt talis, quod præſcriptiva dici valeat, et-
iam ſtatus ab initio in fundatione impreſſus immutari
poteſt, Vivian. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 28 *& ſeqq. cum aliis* 13
infra diſc 60. ubi generaliter agitur de hac materia,
quando juſpatronatus dicatur hæreditarium, vel fami-
liare, ſeu gentilitium; Et tunc, quia ſuper diverſa
hæreditaria qualitate habetur certa & concludens pro-
batio, quæ reſultat a fundatione in hac materia ante
omnia attendenda, obſervantia vero non deducitur pro
interpretatione, vel fortiori præſumptione excludentem
ſimplicem præſumptionem juris, unde debet eſſe firmi-
ter præſcriptiva, tamquam deſtructiva, ſeu innovativa
præcedentis ſtatus certi, idcirco probatio debet eſſe
univoca, & concludens, pro qua non ſufficiunt admi-
nicula univoca, recteque intrat axioma, quod ſatis
frequens in foro habemus, ut contraria poſſibilitas
perfectam, & concludentem probationem tollat, & in
his terminis procedunt *dd. deciſiones* 173. *Durani*, *nu-*
mer. 5. 336 *numer.* 5. *par.* 5. *&* 175. *num.* 10. *par.*
7. *recent. & alia*.

Aut vero de fundatione non conſtat, itaut vere in-
certum ſit, qualis natura ab initio impreſſa fuerit, &
tunc, licet regula ſit pro hæreditaria qualitate, attamen
eſt regula innixa ſimplici præſumptioni juris tantum,
pro qua elidenda, neceſſaria non eſt perfecta, & con-
cludens probatio, ſed ſufficit etiam levis, & præſumpti-
va, ſeu adminiculativa, neque ita rigoroſe proceditur,
ut advertitur in dicta magiſtrali Florentina de Ricaſo-
lis coram Lancellot. & apud Buratt. *dicta deciſ.* 183.
ac dict. dec. 166 *part.* 6. *recent. & in aliis*.

Iſtaque videtur vera, & germana diſtinctio, quæ de-
bet eſſe materiæ regulatrix, tamquam libra, ſeu ſtatera,
cum qua ponderari debent conjecturæ, & adminicula;
Ideoque ſæpius, ac ſæpius, (forte ultra centeſimum nu-
merum) ſuper hoc puncto, vel pro veritate, vel ad cau-
ſam conſultus extra Curiam, quando ſcilicet juſpatrona-
tus eſſet hæreditarium, vel reſpective gentilitium, aut fa-
miliare, cum hac diſtinctione procedere conſuevi, quan-
doque pro una, & quandoque pro altera qualitate reſpon-
dendo, juxta ſingulorum caſuum particulares circumſtan-
tias, tamquam in quæſtione potius facti, quam juris,
quoties expreſſus tenor fundationis non habeatur.

Proclivior autem eſſe conſuevi pro qualitate familiari,
motus a communi uſu ſaltem Italiæ, quod cum præſer-
tim in privatis familiis, juriſpatronatus fundationes fie- 14
ri ſoleant, nedum ad pietatem, ſed etiam, (& forte
magis) ad ambitionem, ac honorificentiam, ut ita fun-
datoris memoria conſervetur, etque facilius nobilitatis
juſtificatio poſt longa tempora non valeat, ſeu familiæ
identitas, vel deſcendentia probari, ut frequens experien-
tia docet; Hinc proinde, probabilius videtur, in animo
fundatoris potius fuiſſe iſtam qualitatem familiarem quam
hæreditariam, per quam ad breve tempus memoria funda-

toris diluitur, atque hoc jus honorificum decoris conſervativum ad extraneas manus tranſitum facit contra omnem veriſimilitudinem; Ideoque advertebam recte cadere ea, quæ ex eadem ratione pluries habentur in ſequentibus ſuper alio articulo, an juſpatronatus tranſeat cum fideicommiſſo, necne, quod ſcilicet, quamvis Rota, & Curia potius in venerationem antiquitatis, quam quod ratio ſuadeat, ſequatur pro regula opinionem negativam, agnoſcendo tamen ejus modicam probabilitatem, de facili, atque, ex levibus adminiculis admittit talis regulæ limitationem, ſic a pari circa regulam, quod ſit hæreditarium.

SYPONTINA BENEFICII, PRO PETRO, CUM JOSEPHO DE PASCHARELLIS.

Caſus diſputatus coram Prælato judice commiſſario, & reſolutus pro Petro.

Poſita fundatione pro ſucceſſoribus de familia, de qua familia intelligatur, an de effectiva tantum, vel etiam de contentiva; Et quid ubi fundator non habet prolem, unde propterea dicta diſtinctio non intret, de qua ſpecie familiæ intelligendum ſit; Et an illud verbum, *ſucceſſore de familia*, exigat etiam qualitatem hæreditariam, unde faciat juſpatronatus mixtum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod appellatione familiæ regulariter veniat ſolum effectiva, & fortius ſi adeſt pronomen,* ſua.
3 *Secus ubi in fundatore non eſt verificabilis, niſi contentiva.*
4 *Diſtinguitur contentiva inter proximam, & remotam in eo, in quo non eſt verificabilis effectiva.*
5 *Quid operentur in hoc propoſito verba,* legitimi ſucceſſores.
6 *Ubi cum verbo* deſcendentibus, *vel* de familia *admixtum eſt aliud verbum,* ſucceſſor, *inducitur qualitas mixta, & deſideratur etiam qualitas hæreditaria.*
7 *Clarius, ubi adeſt verbum,* legitimi.
8 *Sed eſt probatio præſumptiva contraria probatione elidibilis.*
9 *In jurepatronatus mixto utraque qualitas copulative deſideratur.*

D I S C. XXIV.

1 SEquuta de anno 1646. vacatione beneficii, ſeu Capellaniæ S. Luciæ in Oppido Vici, fundatæ per olim Antonium de Paſcharellis ſacerdotem *pro ſe, ſuiſque legitimis ſucceſſoribus de ſua domo*, plures deſcendentes ex germano fratre fundatoris, ac alii deſcendentes ex ejuſdem fundatoris patruo omnes agnati, & de familia, inter ſe diviſi, præſentarunt Petrum, & Joſephum de eadem familia, inter quos orta lite coràm Ordinario, prodiit ſententia Joſepho favorabilis; Introducta vero per appellationem cauſa in Curia coram Prælato, me circa profeſſionis initia ſcribente pro Petro, contrarium judicatum fuit, cum ſubſequuto effectu, dum collitigans acquievit.

Non dubitabatur autem in illa cauſa inter partes de qualitate familiari juriſpatronatus, cum tenor fundationis eſſet clarus, ſed duo erant controverſiæ puncti, ex quibus pendebat computatio vocum, & an illarum major pars uni, vel alteri præſentato aſſiſteret; Primo ſcilicet, de qua familia dicta fundatio intelligenda eſſet, an de univerſa contentiva ex omnibus majoribus fundatoris conſtituta, vel ſolum de contentivo proxima, cujus ſtipes eſſet proprius fundatoris pater; Et ſecundo, an illud verbum, *ſucceſſoribus*, qualificaret hoc juſpatronatus, adeout exigeret etiam qualitatem hæreditariam, unde potius mixtum, quam purum familiare dicendum eſſet; Ubi enim concurreret iſta qualitas mixta ſive quod intelligendum eſſet de ſola contentiva proxima, cujus ſtipes eſſet fundatoris pater, ſine dubio major pars vocum aſſiſtebat huic parti; E converſo autem, pariter extra dubium, collitigans majorem partem habebat.

Quatenus igitur pertinet ad primum; Quando vere, ac proprie adaptabilis eſſet vulgata diſtinctio, quam occaſione fideicommiſſorum habemus inter familiam effectivam, & contentivam, tunc extra controverſiam eſſet, quod ſoli effective diſpoſitio conveniret; Tum quia ex 2
magis communi, ac recepta opinione talis in dubio eſt regula; Tum etiam, quia adeſt illud pronomen, *ſua*, per quod clarius dicta regula procedit, ut ſæpius habetur *ſub tit. de fideicomm.* præſertim *diſc.* 50. *& plur. ſeqq.*

Verum difficultas in eo reſidebat, quod in fundatore, utpote ſacerdote nullam prolem ante Clericatum legitime ſuſceptam habente, verificabilis non erat terminus familiæ effectivæ, ſed ſolum ille familiæ contentivæ, ſub qua veniunt omnes ab eodem ſtipite deſcendentes, ac per tranſverſum attinentes, ſive proximi, ſive remoti ſint, quamvis accederet dictum pronomen *ſua*, 3
operativum quidem in caſu quo ſit verificabilis dicta diſtinctio, ſecus autem, ubi alias non eſt operativum, ut in his terminis ſpecialibus juriſpatronatus, cæteris relatis habetur *deciſ.* 213. *num.* 22. *& ſeqq. part.* 9. *recent.* Et generaliter ad ſatietatem colligit Andreol. *controv.* 338. & habetur *d. diſc.* 50. *& ſeqq. de fideicommiſſis*, ac in aliis ibidem; Sive ut ita excludantur illi, qui eandem cognominationem habentes, non probentur deſcendere ab eodem ſtipite, itaut incerta ſit familiæ identitas, ut etiam in his terminis juriſpatronatus advertitur, *dict. tit. de fideicommiſſ. diſ.* 50. & habetur infra, *diſc.* 60. ubi generaliter de hac materia, quando juſpatronatus ſit familiare, & quibus de familia conveniat; Et propterea cum non dubitaretur de identitate familiæ, quodque omnes deſcenderent ab eodem ſtipite, dum ſola differentia erat, quod aliqui deſcendebant a fratre, alii vero a patruo fundatoris, ita dicebant ſcribentes pro altera parte, clarum remanere, ut omnium voces in capita computari deberent.

His tamen non obſtantibus, (etiam cum ſenſu veritatis) dicebam juſtitiam huic parti aſſiſtere, quodque ſolum in calculo venire deberent voces deſcendentium ex germano fratre, qui ipſius fundatoris inteſtatam hæreditatem obtinuerunt, non autem remotiorum tranſverſalium, ob reſtrictionem dicti verbi *familiæ*, ſeu *domus*, ad ſolos deſcendentes ab ipſius fundatoris fratre tamquam ex ſtipite ejus patris, quem proprium judicavit.

Licet enim apud antiquiores, dicti duo termini generales, familiæ effectivæ, & contentivæ ſolum cogniti ſint, ſub primo cadentibus ſolum deſcendentibus, ſub altero autem generaliter omnibus tranſverſalibus, 4
nulla data diſcrepatione gradus, cum ſola qualitate deſcendentiæ ab eodem ſtipite; Apud modernos tamen, magis adaptate, ac judicioſe iſta diſtinctio admittitur in illis diſponentibus, qui prolem relinquant, unde propterea uterque terminus verificabilis remaneat; Secus autem in iis, qui cœlibem vitam ducentes, atque prole deſtituti, aliam habere non poſſunt familiam niſi contentivam. Tunc enim recte cadit illius ſubdiſtinctio, inter proximam conſtitutam ab ejuſdem diſponentis patre, ac remotam ab aliis ulterioribus aſcendentibus, quaſi quod proxima dicatur vere familia, ſeu domus propria, & quaſi effectiva, tanquam conſtituta a ſtipite patris, qui proprius reputatur, tanquam a ſeipſo, ita docentibus communi uſu, præſertim in Clericis, ac etiam naturali diſcurſu, & advertunt Peregrin. *conſ.* 57. *num.* 8. *&* 9. *lib.* 5. Cyriac. *controv.* 281. *num.* 72. Altograd. *conſil.* 46. *n.* 1. *cum ſeqq. & conſil.* 95. *n.* 114. *& ſeqq. lib.* 2. & plene, (licet non ita diſtincte, ſed cum aliqua confuſione) Andreol. *d. controv.* 338. *n.* 5. *& ſeqq. & n.* 11. *& per totum*, & habetur *in d. tit. de fideicom. diſc.* 25. ac etiam *diſc.* 50. *cum ſeqq.*

Clarius vero in hac facti ſpecie ob illa verba, *ſuiſque legitimis ſucceſſoribus de ſua domo*, ex quibus non ſolum reſultat effectus mixtæ qualitatis, ut infra, ſed 5
etiam iſte reſtrictionis dicti generalis vocabuli *domus*, ſeu *familiæ*, ad illam domum, per quam conſtituti eſſent ipſius fundatoris legitimi ſucceſſores.

Item quia, ubi verbo *deſcendentium*, vel æquipollenti denotanti gentilitiam, ſeu familiarem qualitatem, additur etiam verbum *ſucceſſor*, iſtud denotare videtur 6
qualitatem hæreditariam rei familiaris quoque junctam, unde propterea juſpatronatus remanet mixtum, ut ex Paciſ. *conſil.* 48. *num.* 9. *& ſeqq. lib.* 4. Achill. *deciſ.* 9. *de jurepatron.* Buratt. *deciſ.* 647. *num* 2. *&* 3. *& deciſ.* 72. *& ſeqq. par.* 7. *recent.* & habetur pluries *ſub tit. de fideicomm.* ac etiam in aliis *de feud. & de emphyt.* ſuper dicta mixta qualitate.

Potiſſime vero, ubi verbum *ſucceſſor*, non eſt ſolum, ſed admixtum quoque eſt illud adjectum *legitimorum*, 7
quod

quod recte ad legitimam inteſtatam ſucceſſionem referendum videtur, licet præſumptive, non autem neceſſarie, & ſic quatenus alia efficaciora in contrarium non urgeant, cum citra fatuitatem dictum verbum *legitimi*, ſuam faciat operationem in excluſionem illegitimorum, aeque alterum verbum *ſucceſſorum*, referri poſſe ad tractum ſucceſſivum, & continuativum in illis de domo, ad impediendum tranſitum in extraneos, vel ad impediendam beneficii libertatem; Et ſic eſt probatio præſumptiva tantum, recte operativa, quando majora in contrarium non urgeant.

8 Poſita vero dicta mixta qualitate, certum eſt, quod illi, qui unam tantum habent, (ut erant illi remotiores agnati,) concurſum prætendere non poſſunt cum
9 habentibus utramque, ut erant illi, qui pro majori parte Petrum præſentaverant.

BURGI S. SEPULCHRI JURISPATRONATUS, PRO DOMINICO ZANCHIO.

Reſponſum pro veritate.

Sub nomine familiæ, qui veniant in utroque patronatu activo, & paſſivo, & quid ubi adjectum eſſet etiam verbum *deſcendentiæ*, quia dictum eſſet *de familia*, *& deſcendentia*.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Sub vocabulo*, familiæ, *veniunt etiam cognati.*
3 *Fallit in fideicommiſſis ex uſu loquendi.*
4 *Quod idem dicendum ſit in jurepatronatus, & quando.*
5 *Verbum*, deſcendentia, *complectitur omnes per agnationem, & cognationem.*
6 *Verbum*, hæres, *vel* ſucceſſores, *adjectum verbo* filiis, *vel* deſcendentibus, *an ſtet ampliative, vel qualificative.*
7 *Quid de vocabulo*, parentelæ, *adjecta verbo*, familiæ.
8 *De argumentis, ut verbum*, deſcendentiæ, *adjunctum verbo*, familiæ, *non ſtet qualificative, ſed ampliative.*
9 *De argumentis contrariis.*
10 *Quando admittendus ſit uſus loquendi, de quo n. 4.*
11 *Quod verbum*, parentelæ, *quandoque importet agnationem remiſſive.*

DISC. XXV.

FUndatore vocante ad juſpatronatus paſſivum perſonas de duabus familiis ſibi conjunctis, poſtmodum
1 vero vocante illos de familia, & deſcendentia cujuſdam Franciſci Prælati, hinc orta eſt difficultas, an Dominicus Gratius deſcendens a dicto Franciſco per medium fœmininum eſſet de vocatis, necne.

Super hoc autem conſultus pro veritate ex parte Dominici Zanchii, Reſpondi, quod ubi vocati ſolum eſſent illi de familia, abſque alio adjecto, tunc non improbabiliter pro Dominico petente conſilium contra alterum Dominicum cognatum reſponderi potuiſſet, quoniam licet verbum, *familiæ*, in ſui lata ſignificatione, attento præſertim jure noviſſimo, aptum ſit convenire etiam cognatis, ad text. *in l. fin. Cod.* de *verb. ſignific.* ubi ſcribentes, de quibus apud Mantic. *de conject. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 6. *in principio*, Molina *de primog. lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 9.
2 Cyriac. *controv.* 365. *n.* 39. Ciarlin. *controv.* 222. *n.* 35. *cum ſeqq.* Seraph. *deciſ.* 1438. *num.* 5. & 6. & in terminis juriſpatronatus, Rota *deciſ.* 101. *numer.* 13. *part.* 6. *recent.* cum aliis, de quibus latius in Romana protectionum, *ſub tit. de præemin. diſc.* 13.

Attamen ex recepto communi uſu Italiæ, ſub nomine
3 familiæ demonſtrati videntur ſolum agnati idem cognomen habentes, ex deductis per Fuſar. *quæſt.* 351. & *conſ.* 169. Rota *deciſ.* 44. *numer.* 1. *part.* 1. *recent.* cum aliis, de quibus *eod. diſc.* 13. *de præemin.* & in ſua materia *ſub tit. de fideic. diſc.* 24. & *ſeqq.* & *diſc.* 50. & *ſeqq.* Idcirco idem, aliis non refragantibus, præſertim in eadem provincia Italiæ, in iſta materia reſpondendum etiam
4 videtur, quoniam dum eſt quæſtio voluntatis, quid ſcilicet in animo habuerit diſponens ſub hoc vocabulo comprehendere, adhuc idem loquendi uſus attendendus videtur, ut pariſicando iſtos terminos habetur in Mediolan. impreſſ. poſt Vivian. *de jurepatr. diſc.* 71. *cum. plur. ſeqq.* & in Cremonen. coram Corrado *dec.* 139. poſt eundem Vivianum, & in aliis pluries, atque admitto potius *in d. diſc.* 13. *de præmin.* quando ageretur de hoc nudo, & ſimplici verbo, aliæque non concurrerent circumſtantiæ in eo caſu concurrentes, dum ut advertitur ſupra in Comen. *diſc.* 23. in jurepatronatus æque, ac in fideicommiſſis, (ac forte magis) urget ratio, ita conſervandi fundatoris memoriam, ac agnationis, & familiæ decorem, & nobilitatem.

Verum, quia in hac facti ſpecie accedebat alterum magis latum vocabulum *deſcendentiæ*, ſub quo non dubitatur venire omnes, ſive per agnationem, ſive per cognationem deſcendentes, quoties diverſæ voluntatis probationes, vel adminicula non concurrant, ex ple- 5
ne collectis per Fuſar. *quæſt.* 327 & pluries in ſua materia *ſub tit. de fideicommiſſ.* Hinc proinde advertebam, deciſionem controverſiæ pendere a puncto, an dictum aliud vocabulum adjectum per copulam, ibi, *della familia, e deſcendenza, &c.* ſtaret ampliative, vel potius qualificative.

Super hoc autem in terminis feudalibus, vel ſimilibus occaſione verbi *hæres*, ſeu verbi *ſucceſſor*, juncti cum verbo *filiis*, ſeu *deſcendentibus*, nimium DD. certant, ac ſcinduntur, ut patet ex copioſe deductis per Capyc. Latr. *conſult.* 75. impugnando deciſiones 6
Rotæ ibidem regiſtratas in Sarcinaten. feudi cor. Coccino, & latius in eadem Sarcinaten. cor. Dunozetto inter ſuas *deciſ.* 748. & 760. *repet. poſt controv. Contris, deciſ.* 18. & 19. & in eadem cor. Otthobono inter ſuas *deciſ.* 165. ex quibus liquet vix diſcerni poſſe, quænam ſit verior opinio.

Quia tamen Rota in dictis poſterioribus deciſionibus coram Dunozetto, & Otthobono, ſequuta eſt opinionem, ut concurrente dictione copulativa, ſtaret magis ampliative, quam qualificative, etiam favore extraneorum, qui comprehendantur ſub vocabulo *hæredum*, & ſic in fortiori caſu, in quo agebatur de materia differenti feudorum, qui regulariter non conveniunt, niſi hæredibus ſanguinis, hinc dicebam 7
multo magis regulariter, & non concurrente tali circumſtantia, quæ limitationem ſuadeat, id admittendum eſſe in præſenti; Dum ratione ſubjectæ materiæ indifferentis, quæ de ſui natura eſt hæreditaria, extraneis etiam congrua; Tum quia non agebatur de comprehenſione extraneorum ſub latiori vocabulo *hæredum*, vel *ſucceſſorum*, ſed de magis ſtricta comprehenſione deſcendentium, ut in propoſito vocabuli *parentelæ*, per copulam adjuncti vocabulo *familiæ*, habetur etiam *dicto diſc.* 13. *de præeminentiis*, ideoque concludebam talem eſſe regulam generaliter, ac in dubio tenendam.

Multo magis in hac facti ſpecie ex pluribus circum- 8
ſtantiis, vel adminiculis eamdem regulam corroborantibus; Primo ſcilicet, quia non agebatur de familia ipſius fundatoris, unde caderet illa affectionis ratio, quæ erga proprium nomen, propriamque familiam, ex dicto præſertim Italiæ uſu urgere ſolet; Secundo ob diſcretivam, quod in duabus aliis familiis præcedenter vocatis iſtud vocabulum magis latum non adjecit, unde propterea intrat vulgare argumentum diſcretivæ, quod ubi voluit dixit, &c. Et tertio fortius ex qualitate dicti Franciſci de eo tempore in dicta decrepita ætate conſtituti, alium non habentis filium, niſi unum conſtitutum jam in ſacris de nova prole deſperati, unde propterea familiæ vocabulum in ſui vera, & propria ſignificatione verificari non poterat.

E converſo autem, aliud argumentum non urgebat, niſi illud, quod in præcedentibus diſpoſitionibus, cum duabus aliis familiis attinentibus ad ſolum familiæ vo- 9
cabulum ſe reſtrinxerat, ideoque improbabile videbatur quod cum extraneo latius diſponere voluiſſet; Verum hoc unicum adminiculum non videbatur ſufficiens in concurſu tot aliorum in contrarium habentium aſſiſtentiam regulæ, ut ſupra; Et fortius, quia neque expreſse in jure ſtatutum eſt, ut familiæ vocabulum importet præciſam reſtrictionem ad illos de agnatione, adeout concurrat poſitiva incapacitas cognatorum, ne ſub illo com-
prehendantur, ſed ſolum id potius provenit ex dicto com- 10
muni loquendi uſu, quem pro meo ſenſu, ut ſupra admitterem, ut etiam in hac materia ſufficeret, quando dictum vocabulum eſt ſolum, atque percutit ipſius teſtatoris, vel fundatoris familiam, erga quam urgeat ratio

affectio-

affectionis, atque alia in contrarium non concurrant, non autem, ut id adeo certam habeat juris regulam, quod oporteat formalem limitationem probare, atque diſcutere, an adminicula ſint vehementia, & ſufficiant, necne, unde propterea in iſta tamquam quæſtione facti, & voluntatis potius, quam juris, ipſius facti qualitas regulatrix eſſe videtur, ut latius in his proximis terminis advertitur *d. diſc. 13. de præeminent.*

Præſupponebatur in facti notula, quod vera teſtatoris intentio fuiſſet, mediante vocatione familiæ, & deſcendentiæ dicti Franciſci extranei, gratificandi ſolum præfatum ejus unicum filium ſibi cognitum, quem ſciebat in ſacris conſtitutum, dum etiam ſciebat eumdem Franciſcum ob ejus gravem ætatem non eſſe habilem ad procreationem aliorum filiorum, quibus mediantibus ejus familia conſervari poſſet, atque ego in quodam ſenſu naturali credebam ob facti circumſtantias, quod iſta eſſet veriſimilis voluntas; Verum id non videbatur ſufficiens; ut præmiſſis præponderaret, ideoque concludebam alia
11 facti adminicula expetenda eſſe, puta ex verbis, licet incidenter per fundatorem dictis cum amicis, ſeu aliàs, cum etiam in fortiori caſu lati vocabuli, ſeu termini *parentelæ*, abſque adjuncto *familiæ*, Rot. Judicaverit pro reſtrictione ad illos de familia in Civitatis plebis Cappellania, de qua infra, *diſc.* 27.

FANEN. CAPPELLANIÆ,

PRO AUGUSTINO CLAUDIO

CUM N.

Caſus varie reſolutus.

De eodem vocabulo *familia*, quid ſignificet, & qui ſub eo veniant in utroque patronatu; An ſcilicet conveniat ſolis agnatis, vel etiam cognatis; Et quid ubi adjunctum eſt proprium nomen, cum quo ipſa familia denominatur.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ex quibus apud judices fieri ſoleant impreſſiones:*
3 *An & quando ſub vocabulo* familiæ, *veniant cognati remiſſive.*
4 *Ubi adeſt voluntas diſponentis, non curantur abſurda.*
5 *Non ſemper eadem eſt ſignificatio, ſeu operatio verborum, & in ſpecie de verbo* parentelæ, *quandoque capiendo pro agnatione.*
6 *Quod etiam in jurepatronatus verbum* familiæ, *ex uſu loquendi non conveniat, niſi agnatis.*
7 *Verba per* rectam lineam, *quid ſignificent, vel operentur.*
8 *Quando verba familiæ adjectum eſt illud nominis, ſeu nuncupationis, tunc non convenit, niſi agnatis.*
9 *Item ubi verba dirigantur in agnatum maſculum.*

DISC. XXVI.

Ad controverſam Cappellaniam fundator vocavit deſcendentes Therigii fratris de ejus familia Baleſtreriorum tantum, iſtaque familia deficiente vocavit fami-
1 liam illorum de Claudiis; Cumque defecta linea maſculina dicti Therigii, ſequuto caſu vacationis, deſcendentes per fœminas ex dicto Therigio præſentaſſent N. pariter deſcendentem, illi vero de Claudiis præſentaſſent Auguſtinum de eadem familia; Hinc orta lite, illaque introducta in Curia coram Prælato, hic pro dicto primo deſcendente per fœminam à dicto Therigio pronunciavit, ſed in gradu appellationis alter Prælatus, revocando dictam ſententiam judicavit pro Auguſtino, pro quo ſcribebam, atque in hoc ſtatu cauſa pendet.

Motus fuit judex primæ inſtantiæ alioquin doctus, &
2 ingenioſus, ex iis, quæ habentur deducta in Romana protectionum *ſub tit. de præem. diſc.* 13. cum in ea cauſa ipſe quoque aliquam habuiſſet participationem pro illis de ſanguine Pontificis fundatoris, pro quibus Ego ſcribebam, vel reſpective votabam, ideoque formata ex illis impreſſione, induci non potuit ad reflectendum ad caſuum diverſitatem; Incredibile ſiquidem eſt, quantum in judicibus operentur illæ primæ impreſſiones, quas in eorum intellectu fecerunt aliæ conſimiles cauſæ propriæ, vel conjunctorum, ſeu conciviom, aut in quibus alias judicarunt, vel tamquam Advocati ſcripſerunt, ut quotidie experimur.

Dicebam igitur ſcribens pro Auguſtino, (etiam cum ſenſu veritatis agnitæ per judicem alterius inſtantiæ) quod ubi verbum *familiæ* eſſet ſolum, tunc in concurſu extraneorum, probabilius eſſet comprehendi quoque de- 3
ſcendentes per cognationem, ex deductis *d. diſc. 13. de præem.* ac etiam in Burgi Sancti Sepulchri *diſc. præc.* ubi quod licet in iſta materia juriſpatronatus, juxta diſpoſitionem juris Canonici potius, quam juxta ſubtilitates juris civilis regulanda, facilius procedatur, quam in materia fideicommiſſaria, attamen idem loquendi uſus attendendus videtur; Sed quia alia concurrebant verba, & adminicula ſuadentia reſtrictionem voluntatis ad ſolos agnatos præciſe, idcirco omnes juris regulæ, ac præſumptiones cedere debent voluntati diſponentis, quæ dominatur, to- 4
tumque facit, quamvis abſurda exinde reſultarent, atque ita irrationabilis remaneat diſpoſitio, quoniam in quæſtionibus voluntatis non inſpicitur quare, ſed quid diſponens voluerit, ut præſertim advertitur *ſub tit. de fideic. diſc.* 36. & in deciſionibus in ea cauſa editis, & alibi.

Neque ſemper eadem, ac uniformis eſt verborum operatio, vel ſignificatio, ſed juxta facti qualitatem, unam vel alteram voluntatem ſuadentem, ut præſertim habetur *diſc. ſeq.* de verbo *parentelæ*, quod ſine dubio latius patet, atque de ſui natura aptum eſt comprehendere ita cognatos ſicut agnatos, ut *d. diſc. 13. de præeminent.* & 5
tamen illud ad ſolos agnatos ibi reſtrictionem recepit, cum ſimilibus, quoniam ut pluries habetur *in d. tit. de fideicom.* ac etiam *hoc eod. tit.* & alibi, in quæſtionibus voluntatis prorſus erroneum eſt ex verborum formulis, vel grammaticali ſignificatione regulam generalem cuicumque caſui applicabilem ſtatuere.

Applicando autem ad rem, ultra verbum *familia*, quod ſtante communi uſu Italiæ, quod præſertim non concurrunt alia verba latiora, etiam in hac materia 6
juriſpatronatus, vel honorifici, in ſenſu reſtrictionis ad agnationem accipi ſolet, ut patet ex deductis *d. diſc. 13. de præem.* & habetur apud Lotter. *lib. 2. quæſt.* 12. *n.* 67. & per Rot. *dec.* 71. *cum ſeq. & dec.* 139. poſt Viv. *& in aliis pluries*; Plura alia concurrere obſervabam id ad evidentiam convincentia.

Primo ſcilicet, quia vocabantur deſcendentes per rectam lineam a dicto Therigio tantum; dicta enim ver- 7
ba per *rectam, ſeu directam lineam*, denotare videntur ſolum maſculum, per maſculum, ex deductis per Menoch. *conſ.* 326. *num.* 83. Fular. *quæſt.* 346. *num.* 7. Barboſ. *in tract. variis de verb. appell. cap.* 135. *num.* 14. Et quamvis iſta propoſitio non ſit omnino firma, ſuaſque patiatur difficultates, ex iis, quæ habentur in Romana fideicommiſſi de Pontianis *ſub tit. de fideicomm. diſc.* 27. attamen, quidquid ſit de hoc puncto, quando de illo principaliter agendum eſſet, negari non poteſt, ſaltem exinde aliquod adminiculum reſultare.

Secundo, quia vocabulum *familiæ*, non eſt ſimpliciter 8
prolatum, ſed adjectum ejuſdem familiæ cognomen *de Baleſtreriis*; tunc enim tamquam in claris, ceſſat omnis quæſtio, quæ ſolum cadit, an cenſeatur vocata ſola familia effectiva, vel etiam veniat contentiva, juxta notas deciſiones in Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis cor. Panzirolo, & Cerro, de quibus habetur ſæpius mentio *ſub tit. de fideicom.* præſertim *diſc.* 50. *cum plurib. ſeq.* ad materiam comprehenſionis perſonarum ſub diſpoſitione concepta ad favorem familiæ; Omnes autem nemine diſcrepante, concordare videntur, quod ubi accedit dicta nominis ſpecificatio, tunc vocabulum *familiæ*, non niſi agnatis conveniat.

Et in ſpecie, quod ubi adeſt adjectum nominis, non ve- 9
niant, niſi illi, qui vere ſunt de familia, ponderabam dec. Papien juriſpatronatus cor. Lancellot. regiſtrata apud Viv. *lib. 4. c. 9. n.* 55. ubi de jurepatronatus reſervato per Pium V. in Collegio Papien. per ipſum fundato ad favorem ejus familiæ, quod ob illud adjectum Ghiſleriorum de facto illi de Ghiſleriis, qui per tranſverſum, & forſan remote, ipſi Pontifici attinebant, obtinent dictum juſpatronatus in excluſionem Marchionum, ſeu Ducum Caſſani deſcendentium ex Pontificis ſorore, & quos ipſe in nepotes, & conjunctos agnovit, ut advertitur *d. diſc. 13. de præem.* & habetur etiam in Miſcellanea variarum rerum Eccleſiaſticarum *ſub tit. de ſepult. in Romana ſepult.* ubi de quodam ſepulchro ab eodem Pontifice conſtructo, dum erat Cardinalis; quoniam ubi dictum adjectum concurrit, tunc revera nulla cadere videtur difficultas.

Tertio, quia prima diſpoſitio directa eſt in maſculum, quo caſu intrat conſideratio, de qua *d. tit. de fideicomm. diſc.* 24. *& ſeqq.*

CIVITATIS PLEBIS CAPPELLANIÆ, PRO FELICE CINCIO, CUM JOANNE FATIO,

Caſus varie deciſus per Rotam.

De jurepatronatus paſſivo ordinato pro illis de parentela fundatoris, an conveniat attinentibus per cognationem, vel ſolum agnatis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Quod quandoque expenſæ litis ſuperent victoriæ æſtimationem.*
4 *A. C. in beneficialibus non habet juriſdictionem, ex cujus defectu non ſolum corruit ejus ſententia, ſed etiam corruunt aliæ Rotales confirmatoriæ.*
5 *An in Cappellaniis non erectis formiter in beneficium.*
6 *Quando in jurepatronatus activo, vel paſſivo conſtare debeat de conjunctione per gradus diſtinctos, vel ſufficiat probatio generica.*
7 *Actor debet concludenter probare id quod eſt fundamentum vocationis, ac etiam in beneficialibus intrat regula, quod reo & poſſeſſori ſufficit vincere per non jus.*
8 *De verba* parentelæ, *quibus conveniat.*
9 *Quod ex voluntate fundatoris poſſit eſſe reſtrictum ad ſolam agnationem.*

D I S C. XXVII.

1 Fundante teſtatore de familia Patia Cappellaniam, cujus juſpatronatus activum aliis conceſſit, ſub diſpoſitione tamen, quod illinc ad 15. annos (quibus durantibus deputari deberet Cappellanus Manualis) exiſtentibus habilibus, & capacibus de ejus parentela, illi deberent præſentari, ac aliis omnino præferri; Cum adveniente dicto tempore fuiſſet præſentatus Felix, teſtatoris conjunctus per cognationem, cum ſubſequuta inſtitutione, eandem Cappellaniam, utpote male proviſam contra legem a fundatore adjectam, a Dataria impetravit Joannes fundatoris agnatus, ſub prætextu quod ſibi ratione juriſpatronatus paſſivi juxta legem a fundatore adjectam beneficium debitum eſſet; Quare introducta cauſa coram A. C. prodiit ſententia Joanni impetranti favorabilis, confirmata in gradu appellationis per aliam ſententiam Rotalem coram Veroſpio prævia deciſione 23. Januarii 1660. Commiſſa vero cauſa appellationis in eadem Rota coram Cerro, præviis duabus deciſionibus ſub diebus 15. Junii, & 5. Decembris 1661. infirmatæ fuerunt dictæ ſententiæ; Commiſſaque denuo cauſa coram Ninot, iſta poſterior ſententia infirmata fuit, confirmando duas præcedentes præviis duabus deciſionibus ſub diebus 4. Decembris 1662. & 23. Februarii 1663. Unde propterea denuo commiſſa cauſa coram Taja, cum clauſula, conſtito de tribus, ſub diebus 14. Decembris 1663. & 5. Februarii, & 26. Junii 1664. reſponſum fuit de prædictarum trium conformium infirmatione ob earum nullitatem, atque ad normam dictarum trium deciſionum expedita ſententia, & commiſſa cauſa coram Carpineo, ſub die 9. Decembris 1665. prodiit reſolutio pro confirmatione hujus ultimæ ſententiæ infirmatoriæ, unde propterea Joannes adeundo Signaturam Sanctiſſimi obtinuit reſcriptum,
2 ut poſtpoſitis nullitatibus procederetur ad ulteriora in cauſa, conſtito de bono jure, ſuper quo ad formam reſcripti aſſumpta diſputatione, ſub die .... 1668. pro eodem Joanne prodiit reſolutio, quæ forte liti finem dedit, dum amplius de illa actum non audivi, atque in iſta cauſa etiam quoad victorem verificatum vidimus ſolitum dicterium, quod beneficia aſſequenda per viam litis inter maleficia, & infortunia potius computanda ſunt, dum ſine dubio, litis expenſæ ejus æſtimationem in duplo, & ultra exceſſerunt.

3 Duæ igitur fuerunt iſtius cauſæ partes, una ordinis circa nullitates trium conformium, de quibus actum fuit in quinta inſtantia cor. Taja, & in ſexta cor. Carpineo; Et altera juſtitiæ, ſeu meritorum negotii principalis.

Super hac ſecunda ſolum ego ſcripſi in ultima inſtantia cor. Carpineo, ſuper dubio propoſito a reſcripto Sanctiſſimi, & ſic in ſtatu cauſæ ſemimortuæ poſt dictas tres conformes, quæ Sanctiſſimo ejuſque Signaturæ Gratiæ occaſione agendi de rejectione nullitatum (quamvis incidenter) reputatæ fuerunt juſtæ, ideoque nullam partem habui in diſputationibus ſuper nullitatibus dupliciter canonizatis; Primo ex defectu citationis; Et ſecundo ex altero juriſdictionis, qua caret A. C. in beneficialibus, cumque duæ poſteriores ſententiæ Rotales eſſent ſimpliciter confirmatoriæ primæ ſententiæ, hinc dictum fuit, eas quoque corruere tamquam ex initio infectas, unde dictæ deciſiones coram Taja, & Carpineo videntur ſatis notabiles in hac materia carentiæ juriſdictionis A. C. in beneficialibus, ut advertitur in ſua materia *ſub tit. de beneſic.* ac etiam *ſub tit. de judic.*

Addoque mordicus dicta juriſdictio negata fuit, quod
licet ex parte dicti Joannis, qui ſententias reportave- 4
rat, fundate diceretur, quod iſta non eſſet cauſa beneficialis, dum agebatur de Cappellania proveniente a privato judicio teſtatoris, abſque formali erectione facta cum auctoritate Ordinarii, unde propterea remanere potius dicitur in terminis ſimplicis legati pii, juxta notoriam, ac magiſtralem deciſionem Melphit. legati pii cor. Dunoz. *inter ſuas deciſ.* 501. *repetit.* poſt Marin. *reſol.* 36. *lib.* 1. *& deciſ.* 238. *part.* 5. *recent.* ſæpius enunciata *hoc eod. tit.* & ſub altero *de beneficiis*; Adhuc tamen reſpondetur ſufficere implicitam erectionem, ſeu approbationem reſultantem ab inſtitutione, quam Ordinarius conceſſerat Felici præſentato, & clarius in præjudicium ipſius Joannis, qui tamquam formale beneficium eamdem Cappellaniam impetraverat a Dataria, unde propterea ipſe dicere non poterat contrarium, neque dictam qualitatem negare; Super cujus tamen aſſumpti veritate adhuc occaſio non dedit maturum judicium efformare, dum ſuper iſto puncto,
ut inſinuatum eſt, non ſcripſi; Viſa eſt tamen magna 5
extenſio, dum etiam in caſu dictæ Melphiten. coram Dunozetto concurrebant aliquæ proviſiones factæ per Ordinarium, cum præſuppoſito quod ageretur de beneficio legitime erecto, ſed quod hoc præſuppoſitum, ſi revera detegatur erroneum, non videtur aptum ad imprimendam talem qualitatem, cum in actibus geſtis cum falſo præſuppoſito, ſub erronea credulitate abeſſe dicatur conſenſus; Ac etiam, quia non omnino incongruit, ut etiam ſuper ſimplicis legati pii pertinentia ex judicio teſtatoris Ordinarii auctoritas adhibeatur, ſuper delatione, ſeu adjudicatione magis uni, quam alteri, quodque adverſus Ordinarii judicium detur etiam recurſus ad Sedem Apoſtolicam, abſque eo, quod exinde reſultet formalis erectio in beneficium, dum nulla cauſæ cognitio deſuper habita fuit, atque animus Ordinarii, vel reſpective Papæ ita fuit potius præſuppoſitivus, quam diſpoſitivus.

Quatenus igitur pertinet ad alteram cauſæ partem in meritis negotii principalis; In præcedentibus diſputationibus tres erant puncti; Primo ſcilicet ſuper incapacitate dicti Joannis poſſidentis in eadem Eccleſia, in qua erat Cappellania, alterum beneficium, unde propterea ex hac parte dicebatur, atque in deciſionibus cor. Cerro admittitur, obſtare judicium fundatoris prohibentis Cappellaniam conferri iis, qui alteri ſervitio addicti eſſent; Verum hic punctus in ultima diſputatione, in qua ego ſcripſi, neglectus fuit, & merito, cum ex facti qualitate revera incompatibilitas non adeſſet, dum utrique beneficio, ſeu Cappellaniæ compatibiliter, & commode ſervitium præſtari poterat, capiendo fundatoris præceptum, ſpectato ejus fine, ſeu effectu, non autem in ſola formalitate verborum, & multo magis accedente diſpenſatione Apoſtolica, unde propterea deciſiones coram Ninot, in hac parte mihi videbantur juſtæ, beneque fundatæ.

Alter erit punctus, quod Joannes melius, ac per gradus diſtinctos probaret proximitatem cum fundatore, quam non ita bene probaret Felix, ideoque in concurſu præferri deberet ille, qui meliores habebat probationes; Et tertius, quod ubi etiam clara probatio ex parte Felicis adeſſet, neque ſuffragaretur, eo quia fundator vocando ſibi magis attinentes de parentela, de ſolis agnatis, non autem de cognatis intelligere voluerit.

Secundus punctus erat potius facti, quam juris ſuper 6
fide præſtanda teſtibus ex parte Felicis inductis ad probandam ejus parentelam in gradu æquali cum Ioanne, cum ſola differentia, quod unus eſſet per agnationem, & alter per cognationem. Quatenus vero pertinet ad partes Advocati, dicebam, quod hæc inſpectio, an magis unus, quam alter contendentium ſuam proximitatem

pro-

probaret, recte caderet, quando res eſſet in fieri, quia nempe vacante beneficio juriſpatronatus paſſivi, ac debito certo generi perſonarum juxta ordinem proximitatis, dum ſe opponerent contendentes de inſtitutione, vel adjudicatione, quorum unus per gradus diſtinctos melius proximitatem probaret, quam alter, atque in his terminis bene procedunt dictæ deciſiones, ac auctoritates in eis deductæ, quæ vere hos terminos percutiunt.

Secus autem, dum res non erat amplius in fieri, dum patroni jam præſentaverant, cum ſubſequuta inſtitutione, & poſſeſſione, eum, quem non dubitabatur in genere eſſe de fundatoris parentela; cum ſola controverſia eſſet circa probationem graduum, ſeu majoris, & minoris proximitatis; Ita enim dictus conjunctus in genere recte præſentatus, ac inſtituſus dici poterat, dum alter, qui ſe prætenderet proximiorem, non comparuerat; Non tenentur enim patroni canere tuba, vel indagare, an adeſſent, necne in rerum natura magis proximi, quam ille quem præſentare intendunt, ſed aliis non comparentibus, bene ſatisfaciunt judicio fundatoris ſe non reſtringentis ad certum gradum, præſentando aliquem de genere juxta receptum conſ. 43. Cumani, de quo cæteris relatis Lott. *lib. 3. quæſt. 11. num. 100. cum ſeqq.* Buratt. *deciſ. 945. num 4. deciſ. 135. & 146.* poſt Viv. *dec. 159. num. 9. part. 10. recent.* & in aliis, in quibus occaſione patronatus, ſive activi, ſive paſſivi habetur de hac diſtinctione, an fundator ad certum gradum ſe reſtrinxerit, necne, ut in caſu non reſtrictionis ſufficiat parentela in genere, non curata diſtinctione graduum, dum alter proximior non comparet.

Poſito igitur, quod actus jam geſtus dici non valeat infectus, quodque alter, qui ſe contendit proximiorem, ex majoris proximitatis fundamento inſtitutum, ac poſſeſſorem repellere velit, tunc onus non eſt rei, & poſſeſſoris plene, & concludenter per gradus diſtinctos probare ſuam majorem, vel æqualem proximitatem, eo modo quo teneretur, quando res eſſet in fieri, & in concurſu; quoniam etiam in beneficialibus receptum eſt
7 vulgare principium, ut reo, & poſſeſſori ſufficiat vincere per non jus actoris, cujus onus eſt concludenter probare narratam qualitatem, quæ eſt cauſa vacationis, ac ſuæ intentionis fundamentum, quamvis conſiſtat in negativa, ex deductis per Greg. & Adden. *deciſ. 210. & 252.* Burart. & Adden. *deciſ. 175. & 948.* & paſſim, ideoque quando ab hoc ſolo puncto deciſio penderet, mihi videatur quod juſtitia huic parti aſſiſteret.

Major autem difficultas reſidebat in altero puncto omnimodæ incapacitatis dicti Felicis cognati, ubi etiam per gradus diſtinctos, æqualem, vel proximio-
8 rem ſe probaret, ob omnimodam carentiam generis, eo quod teſtator de ſolis agnatis intelligere voluerit; Licet enim etiam prima deciſio coram Veroſpio admittat, & non negent aliæ poſteriores coram Ninot, & Carpineo aſſumptum firmatum in aliis deciſionibus coram Certo, quod verbum, ſeu vocabulum *parentelæ*, late pateat, omneſque conjunctos comprehendat, nulla data diſcretione agnationis, vel cognationis, de quo etiam apud Carill. *deciſ. 165. numer. 5. repet. deciſ. 155. numer. 6. part. 8. recent.* cum aliis, quæ de hoc vocabulo *parentelæ* habentur in Romana protectionum *ſub titul. de præem. diſc. 13.* Attamen ex judicio teſtatoris tale vocabulum diverſam habere poteſt ſignificationem, cum ſubſtantia veritatis cuicumque verborum formulæ, vel ſenſui in hujuſmodi voluntatis quæſtionibus perpetuo, ac ſine dubio prævaleat.

Dictæ autem voluntatis probatio dabatur ex teſtimonio aliquorum ex iiſdem executoribus, quibus teſtator, nedum deſideratæ operis effectuationem commiſit, ſed etiam juſpatronatus activum reliquit, atque aliquæ exceptiones, quæ dabantur adverſus dictos teſtes eorum fidem minuentes bene ſuppletæ videbantur ab eo vehementi adminiculo, quod de tempore teſta-
9 menti Felix erat ſacerdos, beneque teſtatori cognitus, & tamen ab eo neglectus, non obſtantibus quibuſdam inſtantiis ſibi factis, ob aſſignatam rationem deſiderandi, quod Cappellania obtineretur per illos de familia, ad quem effectum dictam dilationem 15. annorum præſcripſerat, ut ita ſequi poſſet habilitas, ſeu capacitas puerorum tunc in familia exiſtentium, quo facto ſic ſtante reſolutiones iſtæ viſæ ſunt ex motivis potius facti, quam juris, & quatenus iſtud facti præſuppoſitum ſubſiſteret.

MUTINEN. BENEFICII, PRO ANDREA MANZOLO, CUM ANTONIO MARIA NASIO.

Caſus diſputatus coram Prælato ſub incerto exitu.

An vocabulum *cognationis* uſurpetur pro agnatione ad quam diſpoſitio reſtricta cenſeatur, & quid de vocabulo *progenie*, *& ſtirpe*; Et an fœmina veniat in jure agnatitio.

Et incidenter, an & quando Vicarius Generalis Epiſcopi præſtet conſenſum donationi juriſpatronatus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ex quibus deſumatur juſpatronatus eſſe agnatitium.*
3 *Quod appellatione maſculorum veniant etiam deſcendentes per cognationem.*
4 *Quando ſecus.*
5 *Quod obſervantiæ ſit nimium deferendum.*
6 *Verba præſuppoſitiva non inducunt diſpoſitionem.*
7 *Quod verbum* cognatio, *quandoque uſurpetur pro agnatione.*
8 *Fœminæ dicuntur agnatæ, & veniunt etiam in diſpoſitionibus agnatitiis.*
9 *Juſpatronatus familiare penes ultimum de familia eſſe dicitur hæreditarium.*
10 *Illi de genere præſentandi ſunt ratione juriſpatronatus paſſivi.*
11 *De verbis*, progenies, ſtirpes, & proximiores, *quibus conveniant.*
12 *An a jurepatronatus activo inferatur ad paſſivum, & e contra.*
13 *Vicarius Generalis non poteſt præſtare conſenſum dominationi juriſpatronatus.*
14 *Ex quibus deſumatur hanc facultatem attributam eſſe.*
15 *Et quid circa poteſtatem novæ erectionis juriſpatronatus.*
16 *Quod mandatum in hoc propoſito probetur etiam adminiculative.*

DISC. XXVIII.

Erecto uſque ab anno 1342. in Eccleſia Cathedrali 1
beneficio ſacerdotali per Joannem Bapeiſtam de Buralibus cum reſervatione juriſpatronatus activi ad favorem aliquorum ex germano fratre nepotum, eorumque ex ſanguine deſcendentium maſculorum ab agnatione non extraneorum, ita ut in diſcordia prævaleret ea pars, in qua eſſent duo ex antiquioribus melioribus dictæ cognationis, ſub ea tamen lege, ut ſemper unus, *de domo*, *progenie*, *vel ſtirpe* ubi adeſt præſentari debeat, cum ea prærogativa ſupra extraneos, quod ei ſufficiat Clericatus in minoribus; Cum obſervantia dediſſet dicti juriſpatronatus perſeverantiam uſque ad Octavium ultimum maſculum de hac familia, iſte cum conſenſu Vicarii Generalis, Epiſcopo abſente donavit hoc juſpatronatus Jacobo Turrio; Unde ſequuta beneficii vacatione, de anno 1627. dictus Jacobus præſentavit Joannem Mariam Naſium; Quidam autem de Manzolis deſcendentes per cognationem ab uno ex nepotibus fundatoris præſentarunt Andream de eadem deſcendentia; Blanca vero germana ſoror dicti Octavii præſentavit Antonium Mariam Paganinum, quo juri ſuo cedente, Andreas obtinuit a Dataria in ejus juribus ſubrogari, latiſque in partibus aliquibus ſententiis, atque commiſſa demum cauſa in Curia coram Prælato, poſt unicam diſputationem, amplius de illa actum non audivi, unde incertus eſt ejus exitus, neque in unica diſputatione maturum judicium deſuper efformari potuit, probabiliter tamen credebam juſtitiam aſſiſtere Andreæ, utpote de progenie, ſive ſtirpe fundatoris.

In hac autem diſputatione tres erant puncti; Primo, an juſpatronatus activum eſſet ſolum agnatitium, vel potius gentilitium, ita ut præfatis de Manzolis cognatis convenire poſſet; Secundo, an quatenus eſſet ſolum agnatitium, conveniret fœminis, adeout Blanca agnata dici poſſet vera patrona in concurſu aliorum; Et tertio, circa juſpatronatus paſſivum, an ſcilicet Andreas

dreas eſſet de illo genere, quod fundator vocavit, ac omnino præferri voluit, cum ea prærogativa ſupra extraneos, ut quoad illos beneficium eſſet ſacerdotale, quo vero ad illos de genere præſentari poſſet Clericus ſeptem annorum.

Quatenus pertinet ad primum, verba invicem pugnantia in tenore fundationis adeſſe videbantur; Pro
2 qualitate ſiquidem agnatitia faciebant illa verba, *proximiorum ex ſanguine deſcendentium, non extraneorum ab agnatione maſculorum*; Vocatio enim maſculorum juncta cum illo verbo *ex ſanguine*, & cum illa qualitate, *ut ab agnatione extranei non ſint*, clare convincere videbatur voluntatem vocandi ſolos agnatos; Si enim in ſenſu aliquorum, illud verbum *ex ſanguine*, reſtrictionem ad agnationem importare videtur, ex iis, quæ in his proximis terminis habentur in Romana protectionum *ſub tit. de præemin. diſc.* 13. multo magis concurrente vocatione maſculorum cum dicta qualitate, *ut extranei non ſint ab agnatione*; Ac etiam concurrente altera ſatis conſiderabili circumſtantia, quod fundator erat maſculus de familia, juxta ea quæ pluries habentur *ſub tit. de fideic.* in propoſito deſumendi agnatitiam qualitatem, præſertim *diſc.* 24. *& ſeq.* Et in terminis juriſpatronatus de vocabulo caſatæ, *deciſ.* 162. *& deciſ.* 374. *part.* 11. *recent.*

E converſo autem pro capacitate, ſeu vocatione co-
3 gnatorum habentium ſexum maſculinum, ad quem fundator ſe reſtrinxit, duo facere videbantur, quæ ego tamquam Advocatus, ſubſtinendo partes dicti Andreæ præſentati a cognatis deducebam; Primo ſcilicet, quod juxta magis communem, atque in Rota, & Curia receptam opinionem, cui anteſignanus tribuitur, Fulgoſ. *conſ.* 85. appellatione maſcolorum veniunt tam maſculi ex maſculis, quam maſculi ex fœminis, quoniam ſufficit ſexus, non curato medio, ex deductis *dict. diſc.* 24. *& ſeqq. de fideicommiſſir*, ubi concordantes; Et ſecundo, quia in verbis fundator etiam cognatos vocavit, dum in caſu diſcordiæ mandavit prævalere illam partem, in qua eſſent duo ſeniores, ac meliores de cognatione, ideoque dicebam intrare vulgarem regulam text. *in lege ille, aut ille, ff. de legat. tertia*, quod in claris, & expreſſis non intrant quæſtiones, dum ita literaliter vocata legitur cognatio.

Reflectendo tamen ad veritatem, contrarium vide-
4 batur probabilius, quoniam dicta regula, ut appellatione deſcendentium maſculorum venirent omnes de eodem ſexu, non curato medio agnatitio, vel cognatitio, ceſſat ubi conſtat agnationis contemplationem habitam eſſe, ex deductis *eiſdem diſc.* 24. *& ſeqq. de fideicommiſſir*, unde cum adeſſent dicta verba clara, quod maſculi deſcendentes non eſſent ab agnatione extranei, juncto altero verbo *ex ſanguine*, clara videbatur dicta contemplatio.

Et nihilominus ponderabam ſufficere id eſſe probabi-
5 liter dubium, ut nimium, ac omnino deferendum eſſet obſervantiæ adeo longævæ trium ſæculorum, quod ſemper agnati præſentarent, abſque eo, quod conſtaret participaſſe de patronatu, ac jure præſentandi maſculos cognatos, quos nimium improbabile eſt tam longo ſpatio non adfuiſſe, ut ponderatur infra, *diſc.* 60. generali ſuper natura juriſpatronatus agnatitii, vel reſpective gentilitii.

Magis autem urgere videbatur dictum aliud verbum
6 *de cognatione*, quando non concurreret dictum nimium efficax argumentum reſultans ab adeo diuturna obſervantia, quam omnino prævalare debere credebam, potiſſime vero, quia dictum verbum non erat in parte diſpoſitiva continente, ut ſupra, importantia reſtrictionem ad agnationem; ſed potius erat in parte præſuppoſitiva occaſione demandandi probationem in caſu diſcordiæ, cum pars præſuppoſitiva non inducat diſ-
7 poſitionem, ex deductis per Gregor. & Adden. *deciſ.* 208. *num.* 2. *&* 7. Rovit. *pragm.* 1. *de titulorum abuſu, num.* 83. *& ſeqq.* præſertim ad effectum corrigendi diſpoſitionem præcedentem claram, bene tamen ad eam dubiam interpretandam, ut pluries in dicta fideicommiſſaria materia advertitur.

Ac etiam, quia verbum, *cognatio*, licet in ſua legali ſignificatione ad cognatos regulariter referatur, ob alium diſcretum terminum agnationis, cum quo agnati demonſtrantur, attamen apud grammaticos pro agnatione quandoque uſurpari ſolet, ideoque non eſt verbum omnino univocum, ſed æquivocum, ac aptum recipere dictam reſtrictionem, quando alia concurrant illam ſuadentia, Ruin. *conſil.* 161. *num.* 4. *& ſeqq. lib.* 2. Peregr. *artic.* 22. *num.* 39. *&* 40. cum aliis relatis per Fuſar. *quæſt.* 368. *num.* 2. *& quæſt.* 371. *num.* 3. ac probatur in textu Evangelico Lucæ *cap.* 1. & frequenter in aliis novi, & veteris teſtamenti partibus, quod hoc verbum cognationis pro agnatione uſurpatur, ut advertitur *dict. diſc.* 13. *ſub tit. de præeminentiis*, ideoque cum urgerent verba prædicta in parte diſpoſitiva magis attendenda, fortius vero urgeret dicta longiſſima obſervantia, certa mihi videbatur dicta reſtrictio.

Quo vero ad ſecundum punctum, an ſcilicet poſita agnatitia, ſeu familiari qualitate juſpatronatus conve- 8
niret dictæ Blanchæ germanæ ſorori Octavii ultimi maſculi; Scribens pariter tamquam Advocatus, deducebam regulam hodie receptam frequenter firmatam *in d. tit. de fidec.* & de qua late Rota *dec.* 133. *part.* 9. *rec. dec.* 40. poſt Cenſal. ad Peregr. apud Dunozet. *dec.* 837. 853. *& frequenter*, quod fœminæ dicuntur etiam agnatæ, quamvis nuptæ, non obſtante conſuetudine Italiæ aſſumendi de facto nuncupationem, ſeu nomen virorum, ideoque veniunt, (ordine tamen præpoſtero, ac poſt defectos maſculos) etiam in fideicommiſſis, & primogenituris mere agnatitiis, quod ad Moniales quoque extenſum fuiſſe habetur *d. dec.* 40. poſt Cenſal. *& in aliis pluries*; Verum reflectendo ad veritatem habebam quoque difficultatem ob dictam reſtrictionem ad ſexum maſculinum, qua concurrente, extra controverſiam eſt dictam regulam non intrare, ut in eadem fideicommiſſaria materia pluries habetur; Et in his præciſis terminis poſt hæc ſcripta firmavit Rota in Regien. beneficii 9. Aprilis 1666. coram Bourlemont, ubi de jure extranei hæredis ultimi maſculi de familia, in excluſionem fœminæ de eadem familia ob reſtrictionem ad maſculos.

Et his ſtantibus, quando non obſtaret motivum invaliditatis donationis, de quo infra, juſpatronatus reſidere dicebatur penes dictum Jacobum donatarium, quoniam juxta receptam opinionem, de qua pluries *hoc tit.* præſertim infra *Bonon. diſc.* 35. juſpatronatus me- 9
re agnatitium reſtrictum ad certam qualitatem perſonarum, penes ultimum efficitur hæreditarium ac liberæ diſpoſitionis, & conſequenter donari potuit, quatenus legitimus Ordinarii conſenſus accedat.

Adhuc tamen credebam, dicto Andreæ juſtitiam aſſiſtere, quamvis admitteretur juſpatronatus activum non eſſe penes illos, qui eum præſentaverant, ſed penes dictum extraneum donatarium, ratione ſcilicet juriſpatronatus paſſivi, ob quod habere diceretur præſentationem fundatoris ex deductis apud Buratt. *deciſ.* 55. *&* 559. Merlin *deciſ.* 897. *deciſ.* 122. *&* 172. *part.* 11. *recent.* & pluries in præcedentibus, ac etiam *diſc. prox. ſeq.*

Fundator etenim in hoc jurepatronatus paſſivo ſe non
reſtrinxit ad ſolos agnatos, ut in activo feciſſe videtur, 10
ſed generaliter vocavit omnes *de domo, progenie, ſive ſtirpe*, quæ verba latius patent, potiſſime concurrentibus aliis verbis magis generalibus, ibi, & *ſucceſſive de propinquioribus ipſius domus*, cum verbum *progenies*, ac alterum verbum *ſtirpes*, clarius vero verbum magis generale *propinquiorum*, ſine dubio latius pateant, omneſque complectantur quomodocumque per agnationem, vel cognationem conjunctos, ex 11
collectis per Fuſar. *quæſt.* 335. *&* 337. & in ſpecie de verbo *progenies* habetur *dict. tit. de fideicommiſſir*; Stant enim bene ſimul, ut advertitur *diſc. ſeq.* ut juſpatronatus activum ſit hæreditarium, ac tranſitorium ad extraneos, & tamen quod adſit obligatio præſentandi perſonas de certo genere volito per fundatorem ratione juriſpatronatus paſſivi.

Scribentes in contrarium, inſiſtebant in eo, quod natura unius ex dictis patronatibus regulat alterum, juxta firmata *in Aquilana juriſpatronatus* 1. *Febr.* 1651. *cor. Melzia, dec.* 374. *n.* 20. *part.* 11. *rec.* ubi tamen de caſu converſo, quod ſcilicet cum juſpatronatus paſſivum ibi reſtrictum eſſet ad ſolos agnatos, ita præſumendum eſſet activum; verum in ſenſu etiam veritatis dicebam, quod quidquid ſit in dicto caſu, in quo qualitas paſſivi, non quidem neceſſariam probationem, ſed adminiculum efficax inducere videtur, non bene argumentum procedit e converſo, cum paſſim detur juſpatronatus activum hæreditarium ac ad extraneos tranſitorium, firmo remanente paſſivo in genere vocato per fundatorem, ut *d. ſeq.* & in aliis frequenter.

Quia vero Andreas, pro quo ſcribebam, habebat etiam 12
jura præſentati per Blancam ſororem ac hæredem dicti

Octa-

Octavii ultimi de agnatione, unde propterea poſita nullitate donationis, jus patronatus, & præſentandi penes eam jure hæreditario reſidebat; Hinc proinde aſſumpſi alterum punctum invaliditatis dictæ donationis ob defectum conſenſus Ordinarii, ſine quo extra controverſiam eſt, quod donationis, vel legati, aut alterius particularis diſpoſitionis titulo transferri non poteſt præterquam in compatronum, adeout dictus conſenſus regulariter præſtari non valeat per Vicarium Generalem, ſub cujus mandato, ſeu facultate ſine ſpeciali mentione id non venit, Ferret. *conſ.* 325. *num.*
13 6. *&* 7. Cavaler. *deciſ.* 638. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 576. *num.* 1. *par.* 1. *recen. deciſ.* 224. *num.* 10. *part.* 8. *dec.* 430. *num.* 3. *&* 4. *par.* 9. *cum aliis collectis* per Add. *ad deciſ.* 46. *n.* 73. *&* 74. *par.* 9. *rec.*

Non negabant ſcribentes in contrarium regulam prædictam, dicebant vero adeſſe mandatum ſufficiens, licet non explicite, implicite tamen deductum ex pluribus, quæ ſimul juncta concludere videbantur.

Primo ſcil. ex illa clauſula, *generaliter ad omnia alia etiam majora expreſſis*, quæ æquipollere mandato
14 ſpeciali firmatur per Rotam *in Valentina impreſſ.* apud Garz. *part.* 5. *cap.* 8. *num.* 72. Secundo, quod in literis Vicarii contineretur facultas collationis beneficiorum tam ſimplicium, quam curatorum, unde ſi Epiſcopus dedit plus, cenſendum eſt dare voluiſſe quod minus, ut advertit in ſpecie Sbrozz. de Vicario, *lib.* 1. *cap.* 65. *num.* 9. *&* 10. Et tertio, quia Epiſcopus quando dedit mandatum, erat diſceſſurus cum longa abſentia pro exercendo munere Nuncii Apoſtolici apud Regem Galliarum, ut advertitur per eundem Sbrozz. *lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 13. *cum ſeqq.*

Singulis dictis argumentis reſpondebam, quod clauſula generalis, vel conceſſio aliquarum rerum requirentium mentionem ſpecialem ad id non ſufficit, ut in ſpecie *deciſ.* 576. *part.* 1. *diverſ. & in aliis relatis* per Add. *ad d. deciſ.* 46. *num.* 74. *&* 75. *part.* 9. *recent.*

Ad tertium abſentiæ, dicebam regulam eſſe in contrarium, quod abſentia Epiſcopi non ampliat facultates Vicarii, ut *dec.* 337. *n.* 5. *par.* 2. *rec. dec.* 430. *n.* 4. *par.* 9. *cum aliis* per Adden. *ad d. dec.* 46. *n.* 77. *eadem par.* 9.

Et ad ſecundum conceſſionis facultatis conferendi beneficia, dicebam, neque argumentum concludere, ob rationis diverſitatem; Tum quia Eccleſiæ vacantes non debent pati præjudicium diuturnæ vacationis ob collationem non factam in tempore, & ſic videtur actus neceſſarius, donatio vero juriſpatronatus eſt actus voluntarius.

Quamvis autem dictæ reſponſiones aliquam habere viderentur probabilitatem, quodque propterea ſingula dicta argumenta, ſingulariter ac diſtincte conſiderata non concluderent; Adhuc tamen ſimul juncta mihi non levem inferebant difficultatem, ex co præſertim; quod moræ periculum etiam iſto caſu, (quinimo magis) concurrere videtur, cum donator mori poſſit; Ut in propoſito novæ fundationis beneficii cum reſervatione juriſpatronatus, quod fundator interim moriatur, vel pœniteat, habetur *deciſ.* 113. *&* 114. poſt Vir. *& in aliis* per Adden. *ad d. deciſ.* 46. *num.* 78. *&* 79. *part.* 9. *recent.* Cumque iſta non ſit quæſtio juris, ſed potius facti & voluntatis, idcirco certam ac determinatam regulam generalem recipere non videtur, ſed
15 pro facti qualitate decidenda eſt, juxta ea quæ habentur apud Dunozet. *deciſ.* 786. & in aliis pluries in materia mandati præſumpti ex conjecturis & adminiculis deſumendi, ut *ſub tit. de credito*, & ſub altero
16 *de judiciis*; Et in terminis advertitur per Rotam *deciſ.* 298. *part.* 11. *recent. per tot.*

MEDIOLANEN. PRÆPOSITURÆ, PRO N. SORMANNO, CUM N. GHERINGHELLIO.

Caſus diſputatus coram Prælato, & reſolutus pro Sormanno.

An in jurepatronatus paſſivo reſervato aliquibus familiis, veniat illa familia, cui reſervatum eſt juſpatronatus activum, quamvis non fiat mentio; Vel potius patronus teneatur præſentare unum ex aliis familiis vocatis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De neceſſitate quæ reſultat a jurep. paſſivo, & n.* 12.
3 *Quod valeat argumentum a jurepatronatus activo ad Paſſivum, & e contra.*
4 *De argumentis ut ad patronatum paſſivum cenſeantur etiam vocati habentes activum.*
5 *Declaratur concluſio, de qua num.* 3. *& reſpondetur auctoritatibus.*
6 *Argumentum abſurdorum & inveriſimilitudinis, quando & quomodo attendatur.*
7 *Quod non ſit incongruum, ut patronus cogatur neglectis ſuis præſentare extraneos.*
8 *Vocatis deſcendentibus maſculis veniunt omnes etiam per cognationem.*
9 *Juſpatronatus activum etiam ubi adſit paſſivum, adhuc eſt proficuum, & utile.*
10 *Quando ſit deferendum obſervantiæ, & quando non.*
11 *Qualitas ſanguinis, non dato patronatu paſſivo, eſt conſiderabilis circa prælationem data æqualitate vocum, vel accumulatione.*
12 *Ad effectum neceſſitatis reſultantis a jurepatronatus paſſivo, de quo num.* 2. *non requiritur probibitio negativa, quod alii non poſſint præſentari, ſed ſufficit præceptum affirmativum.*

DISC. XXIX.

Quædam pia Matrona Mediolanenſis viro, ac prole, & proximis conjunctis deſtituta, Deo piiſque uſibus ejus aſſe deſtinato, in teſtamento de anno 1587. erigi mandavit Collegium, cujus Præpoſitus & Canonici eſſe deberent de jurepatronatus, ac præſentandi 1
Hieronymi Gheringhellii, ejuſque filiorum, ac deſcendentium maſculorum in infinitum, aliquibus Canonicatibus relictis ad liberam diſpoſitionem Ordinarii, cujus aſſenſus acceſſit ipſamet die conditi teſtamenti, in quo, & in ſequentibus codicillis diſpoſitum eſt, quod exiſtentibus idoneis de quibuſdam expreſſis familiis, (quarum una eſt illa de Sormannis,) omnino præſentari, ac aliis præferri deberent; Sequuta igitur vacatione Præpoſituræ, cum deſcendens dicti Hieronymi præſentaſſet germanum, vel alterum conjunctum de eadem familia Gheringhellia, Sormannus autem jam ejuſdem Eccleſiæ Canonicus ſe oppoſuiſſet, petendo ſibi Præpoſituram debitam eſſe ex judicio fundatricis, prodiit ſententia Ordinarii pro inſtitutione præſentati, commiſſaque appellationis cauſa Prælato in Curia, ſententiatum fuit pro appellante, atque in hoc ſtatu cauſa pendet in gradu appellationis.

In diſputationibus autem coram dicto Prælato habitis; Scribentes pro Gheringellio præſentato, non negabant ho- 2
die certam, ac abſolutam concluſionem, in præcedentibus pluries inſinuatam, quod quando fundator adjicit in præſentandis certam qualitatem, ſeu quod mandat, ut perſonæ de certo genere præſentari debeant, refrænatum ſit patroni arbitrium, atque non poſſit præſentare niſi perſonas de illo genere, quibus jus alias competit petendi inſtitutionem, rejecta præſentatione facta de extraneo, cum vocati ad juſpatronatus paſſivum habere dicantur præſentationem ab ipſo fundatore.

Dicebant tamen, quod ſub dicto patronatu paſſivo comprehenſa quoque eſſet ipſa familia de Gheringhellis
poſſidens juſpatronatus activum, & conſequenter quod 3
inter perſonas de generibus, vel familiis vocatis, electio eſſet habentis jus præſentandi unum, vel alterum gratificandi, quod Ego non negabam, poſita comprehenſione, ſuper qua cadebat quæſtio.

Ad dictam autem comprehenſionem probandam, iidem ſcribentes adducebant auctoritatem Rotæ, *dec.* 49. *&* 84. *part.* 4. *recent. tom.* 2. in quibus ducitur argumentum a jurepatronatus activo ad paſſivum, vel e contra, ac etiam *deciſ.* 374. *part.* 11. *num.* 20. ubi pariter
de eodem argumento, cujus ratione iidem ſcribentes 4
inferebant, quod cum familia Gheringhellia vocata eſſet ad fideicommiſſum activum, quod magis eſt, vocata etiam cenſeretur ad paſſivum, quod eſt minus.

Ratione etiam veriſimilis intentionis reſultantis a prædilectione erga iſtam familiam, aliquam ſanguinis, vel affinitatis attinentiam, ut ſupponebatur, cum fundatrice habentem, quodque abſurdum eſſet, ut patronus habens proprios filios, vel fratres, ſeu conjunctos de familia, cogatur iſtos deſerere, ut extraneos præſentaret, cum ita juſpatronatus inutile remaneret, ac potius ſerviret de vento, deducendo ſuper his eas generalitates, quas ratione abſurdi, ſeu prædilectionis, aut inuti-

his diſpoſitionis habemus in materia fideicommiſſaria.

His tamen non obſtantibus, contrarium dicebam verius, ideoque iſta poſterior ſententia probabilior, me-
5 liuſque fundata viſa eſt; Retento ſiquidem eodem themate in reſpondendo, advertebam auctoritates extraneas eſſe a caſu; Siquidem in dictis *decıſ. 49. & 84. part. 4. tom. 2.* ut patet ex facti ſerie enarrata *in decıſ. 571. & 616. eadem part. 4. tom. 1.* editis in eadem cauſa, vocatio paſſiva utpote generalis de conjunctis, vel conſanguineis conveniebat omnibus contendentibus, inter quos ſola quæſtio erat prælationis ratione legitimitatis, quod ſcilicet legitimi eſſent præferendi illegitimis, ex pluribus argumentis voluntatis fundatoris abhorrendi illegitimos, vel ſaltem quod concurſum cum legitimis prætendere non poſſent, ex eo præſertim, quod ad juſpatronatus activum vocaſſet ſolos legitimos, illegitimis excluſis. Ideoque, Aliud eſt regulare ambiguam voluntatem ſuper una ſpecie juriſpatronatus a diſpoſitis ſuper altera, cum regula, ut una diſpoſitio alteram declaret per viam conjecturæ, ſeu interpretationis ejus, quod in ipſa ambigua diſpoſitione interpretanda ineſſe poteſt; Aliud vero inducere voluntatem nullatenus explicatam; Alias enim ſequeretur, quod ſi teſtator duas faceret ſubſtitutiones ad favorem diverſorum generum ſuper diverſis bonis ac juribus, vel ſuper eiſdem diverſis reſpectibus, tunc unum genus ratione vocationis in una parte, prætendere poſſet alteram vocationem, quod nullatenus de jure ſubſiſtit, dum in hujuſmodi quæſtionibus voluntatis proceditur cum vulgari dicterio *Joannis Andreæ in addit. ad Speculator*, quod frequenter volitat per ora forenſium in fideicommiſſaria materia, *fideicommiſſum de te non loquitur*, ſeu, *tu non es de vocatis*.

Idemque eſt caſus *d. decıſ. 374. part. 11. recent.* quod cum diſputaretur de natura juriſpatronatus activi, an eſſet hæreditarium, vel familiare, ſeu mixtum, plura ponderantur argumenta pro qualitate familiari, ſeu mixta, inter quæ illud recenſetur, quod juſpatronatus paſſivum pro illis de familia tantum ordinatum eſſet, & ſic tam-
5 quam unum ex adminiculis cum aliis conjungendum.

Argumenta vero pariter non concludebant; illud enim abſurdorum, ſeu inveriſimilitudinis, ut ſæpe advertitur *ſub titul. de teſtamentis*, præſertim *diſcurſ. 30.* ex Honded. *conſ. 70. numer. 86. & 87. lib. 1* Cyriac. *controv. 281. num. 34. cum ſeq. & communiter*, hu-
6 juſmodi argumenta de per ſe levia & vaga ſunt quidem alicujus conſiderationis, ut conjungantur cum aliis adminiculis, & conjecturis pro interpretatione ambiguæ voluntatis, non autem, ut inducatur voluntas ubi non adeſt, quoniam non quæritur, quare, ſed quid diſponens voluerit.

Clarius vero quia, non exorbitans, neque inveriſi-
7 mile, ſed potius quotidianum, atque connaturale eſt in hac materia, ut ordinato duplici jurepatronatus activo, & paſſivo, cogatur patronus proprios filios, vel conjunctos deſerere, ut præſentet perſonas de genere volito per fundatorem ob diverſam hujuſmodi patronatuum naturam, quoniam activum, (ut pluries in præcedentibus advertitur, ac etiam infra, *diſc. generali 60.*) eſt de ſui natura hæreditarium, ac tranſitorium ad quoſcumque extraneos hæredes, adeout cum aliquo temporis intervallo tranſire valeat de uno in alterum ad decem, & viginti, & ultra diverſa perſonarum genera, paſſivum vero ordinari ſolet pro genere, neque illi congruit dicta regularis natura, ſeu qualitas activi, Et conſequenter in dies contingit, quod poſſeſſor juriſpatronatus activi habens proprios filios, vel attinentes, cogitur præſentare vocatos ad paſſivum.

Clarius vero, quia ad activum vocata non erat ſola familia, vel agnatio effectiva dicti Hieronymi, ſed vo-
8 cata erat univerſa ejus deſcendentia maſculina, ſub cujus nomine, non conſtito de præciſa contemplatione agnationis, venit univerſus ſexus habens qualitatem deſcenſivam, non curato medio agnationis, vel cognationis juxta celebre *conſ. 85.* Fulgoſ. quod reputatur in materia magiſtrale, receptum pro regula, de qua plene Bellon. jun. *conſ. 72. & 73.* & alii relati *ſub tit. de fideicomm. diſc. 24. & 25.* ac alibi pluries, & inſinuatur etiam *diſc. præced.* Unde propterea dari poſſet caſus talis multiplicationis dictæ deſcendentiæ per utrumque ſexum, ut honos quem fundatrix pluribus familiis facere voluit, omnino inanis remaneret.

Hinc argumentum ineptiæ, vel fatuitatis ita potius retorqueretur, cum revera non intret in caſu converſo, quod ſcilicet alias juſpatronatus activum inutile remaneret, cum in pluribus utile ac proficuum remaneat; Primo ſcilicet in ipſo jure honorifico, quod eſt pretio inæſtimabile; Secundo in facultate præeligendi & gratificandi inter plures perſonas æque idoneas de undecim familiis, ad quarum favorem hoc juſpatronatus paſſivum ordinatum eſt; Et tertio libere præſentandi quemlibet ſibi placitum, quando in familiis non adeſſent per- 8
ſonæ capaces, vel exiſtentes non curarent; Atque ſi hoc argumentum eſſet verum, numquam verificaretur dicta neceſſitas, quam poſſeſſor juriſpatronatus activi habet erga vocatos ad paſſivum; Ideoque revera videbatur prorſus inanis prætenſio, dum ita conſtabat, teſtatricem habentem in animo honorandi plures benevo- 9
las familias, iſtam Gheringhelliorum magis quam alias ſolum honoraſſe in jurepatronatus activo, alias vero undecim in paſſivo, ita diſtribuendo honores.

Deducebatur in contrarium obſervantia, ex eo quod aliqui de hac familia Gheringhellia hujuſmodi Prapo- 10
ſituram, vel Canonicatum obtinuerit; Sed merito iſtud motivum omnino neglectum fuit, Tum quia juxta quotidianam receptam diſtinctionem, obſervantia eſt optima interpres caſus dubii, ſed non intrat in caſu claro, niſi cum ſuis requiſitis formalem inducat præſcriptionem; Tum etiam quia ſequi potuit ob non exiſtentiam perſonarum capacium in dictis familiis, unde propterea potuerunt patroni pro tempore, non ſolum præſentare illos de familia propria, ſed etiam his neglectis, extraneos, cum qualitas eſſendi de ſanguine, vel de familia dicatur ſolum conſiderabilis, ceſſante præciſa neceſſitate reſultante a jurepatronatus paſſivo, ut in paritate vocum, vel in paritate juris reſultante ab accumulatione eis potius quam extraneis gratificatio congruat, ex deductis apud Buratt. *decıſ. 316. numer. 12. cum ſeq. decıſ. 647. num. 16. & dec. 679. num. 12. cum ſimilibus.*

Motivabatur etiam, quod juſpatronatus paſſivum ad favorem dictarum familiarum eſſet ſolum conſultivum, ſeu invitativum, non autem coactivum, ac præciſe neceſſarium, dum præceptum non erat negativum, quod ſcilicet non poſſent alii præſentari; Sed vere motivum erat contemptibile, quoniam ubi non conſtat proceſ- 11
ſum fuiſſe per ſolam viam conſilii non obligatorii, quamvis diſcretus teſtator proceſſiſſet per verba urbana denotantia deſiderium, fortius vero, ut in præſenti, per verba denotantia formale præceptum, tunc iſtud ſufficit affirmativum, quoniam ita perneceſſe includit negativum, ut generaliter habemus in fideicommiſſis, in quibus attenditur ſola pars affirmativa reſtituendi, non curato, an adſit negativa, quod in aliis diſpoſitionibus non poſſit; Et in his terminis juriſpatronatus paſſivi concepti cum verbis affirmativis tantum, habetur apud Seraph. *decıſ. 774.* Carill. *decıſ. 117.* Merlin. *decıſ. 897. decıſ. 122. & 372. part. 11. recent.* & frequenter; ad quod conferunt ea quæ habentur pluries *ſub. tit. de ſervitut.* & ſub altero *de Regalib.* in materia coactivi acceſſus ad furnos & molendina, cum ſimilibus, quod jus affirmativum complicat jus negativum, & econverſo, ideoque iſtud motivum videbatur diſputatione indignum.

FLORENTINA JURISPATRONATUS, DE LUCARDENSIBUS, PRO SIMEONE SILVATICO.

Diſcurſus pro veritate extra Curiam.

An fœminæ, vel maſculi per ipſos deſcendentes veniant ſub conceſſione juriſpatronat. facta deſcendentibus maſculis, ſeu lineæ maſculinæ; Et de jurepatronatus mixto requirente in ſucceſſore utramque qualitatem hæreditariam Sanguinis, & rei familiaris, quando ſcilicet utraque præciſe neceſſaria ſit, vel prima potius ſufficiat,

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Juſpatronatus mixtum exigit utramque qualitatem hæreditariam ſanguinis, & rei familiaris.*
3 *Inſpecta eam in perſona fundatoris.*
4 *Ac ſufficit, ut per eum non ſtet.*
5 *Maſculinum regulariter concipit fœmininum.*
6 *Fallit ſi vocata ſit linea maſculina.*
7 *Quod quandoque fœminæ veniant ſub vocabulo lineæ, vel generationis maſculinæ.*
8 *Contrarium verius.*
9 *Donatio eſt ſtricte intelligenda.*

10 De

30 *De concluſione, de qua num. 5. ut non procedat in contractibus, & quando ſecus.*

D I S C. XXX.

1 FRatres de Lucardenſibus poſſeſſores juriſpatronatus ac præſentandi ad Eccesiam S. Michaelis in Pulvereto, illud de conſenſu Ordinar. conceſſerunt Laurentio Uximbardo pro ſe & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus deſcendentibus a Franciſco ipſius Laurentii patre, durante linea maſculina legitima & naturali ejuſdem Franciſci, qua extincta hujuſmodi conceſſio reſoluta remaneret; ac juriſpatronatus libere ad ipſos donatores eorumque ſucceſſores reverteretur. Defuncto Laurentio ſucceſſit Claudius filius, quo adhuc vivente, in ætate tamen gravi veriſimiliter ad aliorum filiorum procreationem inhabili, cum Lucretia unica fœmina, dicti Lucardenſes opinantes dicti juriſpatronatus devolutionem eſſe imminentem, illud pro prima tantum vacatione conceſſerunt Simeoni Silvatico, unde ſequuta morte Claudii, qui inſtituta filia in ſola legitima, quoſdam tranſverſales ſcripſit hæredes, ac ſequuta vacatione beneficii, Simeon donatarius ſuam fecit præſentationem, cui etiam Lucardenſes donatores adhæſerunt; Dicta vero
2 fœmina ex Claudio ſuperſtes filium præſentavit, unde propterea orta eſt quæſtio, cui potius inſtitutio deberetur.

Hujus autem quæſtionis deciſio pendebat a puncto, an dicta fœmina comprehenſa eſſet, necne in hujuſmodi conceſſione, itaut dici poſſet de illis deſcendentibus, ac de linea Franciſci, quibus illa facta erat; In caſu enim affirmativo, indubitata reſultabat conſequentia, ut inſtitutio deberetur præſentato per ipſam tamquam patronam, cum conceſſio adhuc duraret, unde propterea concedentes, vel habentes cauſam ab eis, utpote adhuc non facto caſu pacti reverſivi, ſe ingerere non poterant, ſecus autem e contra.

Super hoc autem ex parte dicti Simeonis pro veritate conſultus fui cum tranſmiſſione aliquarum informationum ſcribentium de partibus, qui ex duobus fundamentis dictam fœminam excludere conabantur; Primo, quod cum conceſſio facta eſſet Laurentio pro ſe, ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus a Franciſco ejus patre deſcendentibus, dicebatur mixta exigens in ſucceſ-
3 ſore utramque hæreditariam qualitatem, ſanguinis ſcilicet, & rei familiaris, quarum ſecunda in dicta fœmina ceſſabat, dum Octavius ejus pater, ei relicta ſola legitima, tranſverſales hæredes ſcripſerat; Et ſecundo, quod conceſſio reſtricta eſſet ad lineam maſculinam, ſub qua fœminæ comprehenſionem prætendere non poſſent.

Reſpondi quod ex dictis duobus fundamentis primum videretur periculoſum ac minus tutum. Licet enim verum ſit de jure in hujuſmodi mixtis conceſſionibus factis pro hæredibus de ſanguine, vel certo genere, utramque qualitatem copulative neceſſariam eſſe, itaut una ſine altera non ſufficiat; Ut ultra generalia, quæ frequenter habemus in conceſſionibus feudalibus, vel emphyteuticis ex deductis in utraque materia *ſub tit. de feudis*, & ſub altero *de emphyteuſi*, ac etiam in materia fideicommiſſaria *ſub tit. de fideicomm.*

In ſpecialibus terminis juriſpatronatus, & præſentandi Lambertin. *de jurepatron. lib. 1. part. 2. art. 8.*
4 *quæſt. 2. num. 1. & ſeq.* Roccus *eodem verbo ipſe, vel is, quæſt. 33. n. 73.* Gabr. *conſ. 296. n. 2. lib. 2.* Merlin. *dec. 639. n. fin. repetit. deciſ. 96. part. 6. rec. dec. 208. n. 1. & 307. n. 7. part. 7.* rec. *deciſ. 136. n. 3.* poſt Viv. *eodem tractat.* alias apud Otthob. *deciſ. 3. num. 9.* & in aliis frequenter.

Attamen, quidquid teneant ac ſervent Regnicolæ in feudis Regni Siciliæ citra Pharum, quibus recepta eſt opinio, ut utraque qualitas requiratur, etiam reſpectu ultimi morientis, ut pluries in ſua materia *ſub dict. tit. de feudis*; In puncto juris, magis communis eſt opinio in Rota & Curia recepta, ut in his ſpectalibus terminis juriſpatronatus mixti, utraque qualitas requiratur, ſpectata perſona primi acquirentis, ſecus autem ultimi morientis, *ut dec. 217. n. 20. & 267. n. 8. part. 6. rec.* plene in *Imol. Decanat. 27. Maji* 1652 coram Veroſpio impreſſ. *dec. 254. part. 11. rec.* ubi concordantes; Imo etiam reſpectu primi acquirentis ſufficit, quod per heredem ſanguinis non ſtaret quominus ſit etiam hæres rei familiaris, ut generaliter in terminis feudalibus *dec. 482. in fin. & 499.* n. 5. *par. 5. rec.* Et in his ſpecialibus terminis juriſpatronatus in *Florentina juriſpatronatus de Ricaſolis* 10. *Martii* 1603. & 11. *Februarii* 1604. *coram Lancellotto* impreſſ. apud Vivian. *lib. 4. cap. 1. poſt num. 71.* quæ in Curia reputantur in materia magiſtrales.

Potiſſime vero, quia neque dici poterat iſtam fœminam carere qualitate hæreditaria etiam ultimi morientis, dum honorabili titulo inſtitutionis ſibi fuerat relicta legitima conſiſtens in quota, ſub qua venit etiam juſpatronatus, quod utpote individuum, ob ceſſationem, ſeu incapacitatem aliorum, ex beneficio juris non decreſcendi totum eſſe dicitur penes cohæredem capacem; Et hic erat caſus, dum cohæredes utpote non exiſtentes de linea deſcenſiva Franciſci, carebant altera qualitate, quæ eſt potiſſima & primaria, hæredum ſanguinis.

Magis autem ſolidum, atque majoris probabilitatis dicebam alterum fundamentum, non quidem ex illis 5
verbis, *pro ſe ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus a Franciſco legitime deſcendentibus*, quoniam, ut ſatis frequenter habetur *ſub tit. de fideicommiſſis*, receptum eſt in materia præſertim indifferenti, etiam ad extraneos hæredes de ſui natura tranſitoria, ut eſt juſpatronatus, quod maſculinum concipit fœmininum, atque ſub nomine filiorum, & deſcendentium etiam fœminæ veniunt; Sed ex aliis verbis ſubſequentibus, *durante tamen linea maſculina dicti Franciſci*; Iſta enim verba qualificant, ſeu reſtringunt dicta verba magis generalia, ut 6
nonniſi de deſcendentibus per lineam maſculinam intelligi debeant, ex plene congeſtis per Fuſar. *quæſt. 325. n. 7. & quæſt. 346. n. 12. cum ſeq. in Bonon. fideic. de Barberiis 5. Decembris* 1650. coram Corrad. *deciſ. 95. par. 11. rec.* repetit. *dec.* 17. poſt Cenſal. in addit. ad Peregr. ac nimis frequenter *in dicto tit. de fideicommiſſis*, ac etiam *in tit. de emphyteuſi*, præſertim in *Romana Caſalis Veteris diſc. 13. & 14* & in *deciſ.* deſuper edita 5. *Maji* 1653. Albergato impreſſ. *dec. 312. par. 11. rec.* ubi ſequens adjectio talis verbi operatur qualificationem, ſeu reſtrictionem præcedentis verbi magis ampli, & apti comprehendere diverſum genus perſonarum, quando dictum ſubſequens verbum qualificatum adjectum non eſſet.

Unica igitur dubitandi ratio conſiſtere videbatur in 7
eiſdem motivis *in dicta Romana Caſalis Veteris, ſub tit. de emphyteuſi, diſc. 14.* ex Caſtr. *conſ. 91. n. 4. lib. 2.* & aliis ibidem, quod ſcilicet quælibet perſona duas lineas, ſeu generationes conſtituit, unam maſculinam ab ejus filiis maſculis conſtitutam, & alteram fœmininam a filiabus; Dictæque lineæ adeo inter ſe objectæ ſunt, ut recte in eis procedat argumentum a contrario ſenſu affirmative & negative, nempe non poteſt quis dici deſcendens per lineam fœmininam, ergo ſequitur neceſſario, quod dicatur deſcendere per maſculinam, ut ſunt verba præciſa Caſtr. *loc. cit.* Ideoque cum iſta fœmina ſuperſtes ex Claudio filio Laurentii dici non poſſet de Franciſci linea fœminina, cum non ſit filia, neque ab aliqua dicti Franciſci filia deſcendat, perneceſſe dicenda erat de linea maſculina initiata in dicto Laurentio, ut ita diſtinguendo inter filias primi gradus ac neptes, vel ulteriores deſcendentes fœminas ex primo filio maſculo conſtitutivo lineæ maſculinæ illius, qui pro ſtipite deſignatus eſt, firmant gloſ. *in l. gallus, §. nunc, de lege de liber. & poſthum.* verſ. *eam etſi ubi*, Alex. *num. 3.* Caſtrenſ. *num. 4.* Jaſ. *num. 10. & 15.* Alex. *conſ. 53. num. 9. lib. 6.* Cæphal. *conſ. 413. num. 23. cum ſeq.* Pariſ. *conſ. 42. ex n. 38. lib. 2.* Menoch. *conſ. 379. num. 26. & 625. num. 8.* Berous *conſ. 77. num. 10. & ſeq. lib. 2.* Peregr. *conſ. 50. num. 1. lib. 3. deciſ. 4. n. 2.* Capra *conſ. 82. num. 7. cum ſeq.* Mantich. *de tacit. lib. 2. tit. 15. num. 16.* Fulgin. *de emphyt. tit. de ſnecceſſ. quæſt. 11. n. 1.* Mantic. *deciſ. 227. num. 10.* Rot. *deciſ. 737. n. 10. & 11. eadem part. 4. tom. 3.* & bene *in Bononien. bonorum* 14. *Januarii* 1607.
coram Juſto, ubi de hac diſtinctione inter filiam ſti- 8
pulatoris & neptem ex filio maſculo ejuſdem, & alii per Fuſar. *quæſt. 346. num. 19. & ſeq.*

Verum contrarium ex doctrina ejuſdem Caſtrenſis *in l. maritus, ſub num. 5. Cod. de procurat.* ut procedat, ſive agatur de filia primi gradus, ſive de nepte ex filio, eo quia linea maſculina inchoatur a maſculis, & per eos continuando in eorum ultimo deſinere dicitur, quoniam ubi pervenit ad fœminam deflectitur, ſeu corrumpitur, firmant bene Menoch. *conſ. 205. ſub num. 18. cum ſeq. & ſub n. 38.* Peregr. *de fideic. art. 26 ſub. n. 29.* Ruin. *conſ. 149. n. 11. in final. verbis; lib. 2* & alii latiſſime congeſti per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 346. num. 12.* Adden. *ad deciſ. 199. num. 163. & ſeqq. part. 8.* recent. plene Rota in *dicta Bonon. fideic. de Barberiis, cor. Corrado, dec. 95. part. 12. recen.* & repetit. *deciſ. 17.* poſt Cenſal. ad Peregr. Et magis proxime, non obſtantibus omnibus auctoritatibus ſuperius

pro

Digitized by Google

pro fœmina allegatis, dictaque diſtinctione rejecta, clarius tenuit in *Romana Caſalis Veteris 5. Maji 1653. coram Albergato dec. 312. part. 11. rec.* ubi in puncto diſputabatur, an ſub conceſſione ad generationem maſculinam veniret neptis ex filio maſculo acquirentis, & deciditur negative, ut in dicta cauſa *ſub tit. de emphyteuſi diſc. 13. & 14.* licet enim ille caſus eſſent in terminis generationis, attamen iſti termini videntur ſynonimi. Quinimo terminus *generationis maſculinæ*, magis convenire poteſt fœminis, quam terminus *lineæ maſculinæ*, cum generatio poſſit verificari in parte activa, conſiderata ſcilicet perſona generante.

Et hanc opinionem, quæ in foro, præſertim in Rota, & generaliter magis recepta videtur, ex communi uſu, præſertim in feudalibus, vel emphyteuticis conceſſionibus, in quibus hujuſmodi quæſtionem frequenter diſputari contingit, multo magis recipiendam eſſe dicebam in
9 hac donatione; Tum quia donatio eſt ſtricte intelligenda, ut ſcilicet cenſeatur donatum quid minus fieri poteſt, Magon. *dec. Lucen. 84. num. 31.* Cavaler. *dec. 603. n. 5. & 6.* Tum etiam quia illa dictio taxativa *tantum*, quæ in dicta donatione continetur, totuſque illius contextus ac ſimplicitas, cum qua concepta fuit, ſatis oſtendere videbantur hanc fuiſſe partium intentionem, intelligendi ſcilicet lineam maſculinam pro ſolis maſculis, prout communis vulgi opinio intelligit, non autem juxta Juriſtarum ſubtilitates ac interpretationes; Cumque in caſu appellationis cauſa tamquam eccleſiaſtica ad Curiam devolvenda eſſet, ſive juxta opinionem Rotæ & Curiæ Romanæ, tamquam Metropolis in partibus decidenda eſſet, idcirco ſtante quod Rota ſequuta eſt hanc poſteriorem opinionem, pro excluſione fœminæ probabilius reſpondendum cenſui.

Ac etiam, quia, ut pluries habetur in dicta ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* ille benignus intellectus, qui datur in ultimis voluntatibus pro conceptione fœminini
10 ſub maſculino, regulariter non intrat in diſpoſitionibus per contractus, quoties præſertim iſti ſunt correſpectivi, adeo ut urgeat ratio, quod concedentis, ſeu contrahentis interſit ita verba reſtringi, atque in eorum ſtricta & propria ſignificatione accipi, ut cenſeatur conceſſum quid minus, ut ita res conceſſa citius ad ſuam priorem cauſam redeat, ut in feudalibus, vel emphyteuticis, ac ſimilibus conceſſionibus habetur, ſecus autem ubi concedentis nihil interſit, ut ita diſtinguendo, ibi advertitur, cum ſit vera, & germana diſtinctio.

PISTORIEN. JURISPATRONATUS DE MICHELUCCIS, PRO VINCENTIO DE ROSSIS, CUM FRANCISCO MICHELUCCIO.

Caſus deciſus per Rotam pro Vincentio, poſtea concordatus.

Poſito patronatu familiari, quando dicatur conſtare de identitate familiæ, ad effectum illius pertinentię; Et quatenus data identitate, aliqua pars familiæ, ſeu aliqius colonnellus diverſam inferiorem aſſumat fortunam, atque longo tempore negligat ſuum jus exercere, an id præjudicet ſucceſſoribus.

Et incidenter, an & quando patronus poſsit præſentare ſeipſum; ſeu pro ſeipſo ſupplicare, vel quod ejus vox veniat in computatione ad ſui favorem.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Juſpatronatus eſt individuum & reſidet penes quemlibet patronum inſolidum, ideoque aliis non præſentantibus, vel male, totum reſidet in eo qui valide præſentet.*
4 *Quod probibitio præſentandi ſeipſum procedat in beneficiis curatis, vel habentibus annexam dignitatem ſeu adminiſtrationem, non in ſimplicibus.*
5 *Quæ ſint rationes dictæ probibitionis præſentandi ſe ipſum.*
6 *Reprobatur concluſio, de qua num. 4. quodque etiam in ſimplicibus procedat prohibitio.*

7 *Expenduntur rationes, ob quas dicta probibitio cadit etiam in ſimplicibus.*
8 *Superior tenetur inſtituere præſentatum, & an præſentatio tribuat jus formatum.*
9 *Patronus poteſt ſupplicare pro ſe ipſo.*
10 *Procedit de plano ubi eſt unicus.*
11 *Item ubi alii ipſum præſentant, poteſt adhærere, & auget numerum.*
12 *Quid ubi adſunt duo patroni, quorum unus porrigit preces.*
13 *Quare in caſu precum non intret prohibitio.*
14 *In antiquis, probationes deſcendentiæ ſufficiunt leviores.*
15 *In una & eadem familia poſſunt adeſſe Nobiles, & Ignobiles.*
16 *An prædeceſſorum negligentia præjudicet ſucceſſoribus in jurepatronatus familiari.*
17 *Præſentatio facta per procuratorem non valet niſi exhibeatur mandatum infra tempus præſcriptum, quod declaratur.*

D I S C. XXXI.

Michael de Micheluccíis alias del Nero, erecto be- 1
neficio in Eccleſia Chathedrali ſub reſervatione juriſpatronatus, iſtud reliquit Papero, Joanni, Baldo, & Andreæ ex fratre nepotibus, eorumque deſcendentibus, & pro quinta parte Capitulo ejuſdem Eccleſiæ; Cumque lineæ Joannis & Baldi defeciſſent, ſeu non incœpiſſent, juſpatronatus conſolidatum fuit in lineis Andreæ, & Paperi, quarum prima, derelicto domicilio Civitatis, illud tranſtulit, (incertum eſt ex qua cauſa) ad Caſtrum ſeu parvum locum Momigni, unde propterea in his lineis contingit illa notabilis fortunarum diverſitas, quam frequenter experimur inter ejuſdem familiæ ramos, ſeu colonnellos etiam in eadem Civitate, fortius vero in diverſis locis, quod ſcilicet unus in magna vel conſpicua Civitate, alter vero in obſcuro loco domicilium habuerit, quoniam dicta linea Paperi, quæ remanſit in Civitate, in ſtatu nobili & qualificato continuavit, altera vero longe inferiorem fortunam ſortita eſt, unde etiam contingit, quod in caſu vacationum, iſti depreſſioris fortunæ, ſuum jus forte ignorantes, per notabile tempus non præſentarunt; Sequuta vero controverſa vacatione de tempore quo ex dicta linea Paperi, quæ erat in poſſeſſione præſentandi, erat ſolum ſuperſtes Franciſcus, hic præſentavit ſeipſum, Capitulum autem præſentavit Vincentium de Roſſis, quem etiam præſentarunt deſcendentes Andreæ, domicilium, ut ſupra habentes in loco Momigni; Introductaque deſuper cauſa in
Rota *coram Vicecomite ſub die 15. Februarii 1664.* pro- 2
diit reſolutio Vincentio favorabilis; Repropoſita vero cauſa *coram Ottalora ſubrogato*, nulla capta fuit reſolutio ob aliquas excitatas difficultates, quæ dederunt anſam concordiæ, controverſiæ finem danti.

In pluribus autem diſputationibus deſuper habitis, de tribus principaliter actum fuit; Primo ſcilicet, an conſtaret de identitate perſonarum in dictis de Momigno, qui præſentarunt Vincentium, quod legitime deſcenderent ab Andrea; Secundo, poſito quod de hoc conſtaret, an eis obſtaret dicta contraria obſervantia, quod eorum majores diuturno tempore non præſentarunt; Et tertio, an habenda eſſet ratio præſentationis quam Franciſcus fecit de ſeipſo.

Iſte ultimus punctus pro meo judicio merebatur priorem diſcuſſionem, quoniam, ut habetur pluries in præcedentibus, ac etiam *ſub tit. de feud. diſc. 8.* abſolutum eſt juſpatronatus eſſe de ſui natura individuum,
ideoque habitualiter totum competere inſolidum ſingu- 3
lis patronis, non curata diviſione portionum, ſeu vocum, cum id percutiat ſolum exercitium; Et conſequenter quando alii patroni, licet majorem partem vocum habentes, non præſentant, vel male, ita & taliter quod eorum præſentationis ratio habenda non ſit, tunc per jus non decreſcendi totum conſolidatur in eo qui valide præſentat, quamvis minorem vocem ſeu partem habeat; Ad inſtar eorum quæ habentur de jure habentium jus eligendi, quod aliis non curantibus eligere, ſeu indigne eligentibus, totum jus devolvitur ad alios quamvis pauciores digne ſeu valide eligentes, ſeu quod jus Capituli quod reſidere poteſt in duobus, vel uno Canonico aliis impeditis, ut *ſub tit. de Capitulo & Canonicis*, ac etiam *in Cæſarauguſtana Canonicatus ſub tit. de beneficiis diſc. 23.* Atque ita nil referebat inſpicere de jure dictorum de Micheluccíis

Momigni, eum ſola præſentatio Capituli ſufficeret, data infectione præſentationis ipſius Franciſci compatroni majorem partem vocum habentis.

Hic autem punctus duas habebat partes, unam ſcilicet, an diſpoſitio *tex. in cap. per noſtras de jurepatronatus*, unde provenit hæc prohibitio præſentandi ſe ipſum, procedat etiam in beneficiis ſimplicibus; Et alteram, poſito quod procedat, quid dicendum ſit, ubi proceſſum non eſt per viam præſentationis, ſed per viam precum ſupplicando pro ſeipſo?

Quoad primam; Scribentes pro Franciſco dicebant, juxta verum intellectum dictæ Decretalis, illam procedere ſolum in beneficiis curatis, aut in illis quæ dignitatem vel adminiſtrationem annexam habeant, in quibus cadat ratio ambitionis, non autem in beneficiis ſimplicibus, quæ concernunt ſolum emolumentum burſale pro ejus ſubſtentatione, ut plene per plura
4 fundamenta, & contrariis reſpondendo ſubſtinet Lambert. *lib. 2. part. 1. q. 8. art. 2. & 3. n. 3. cum ſeq.* & ſequuntur Joſeph Ludov. *conſ. 42. verſ. ampliatur quinto*, Peregr. *conſ. 18. n. 15. libro* 5. Aldovin. *conſ. 8. num. 15.* Sanchez *conſ. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 74. num. 16.* atque aſſerebant ita fuiſſe quoque tentum per Rotam *in Rheg. juriſpatronatus 16. Januarii 1624. coram Pirovano*.

Atque ratiocinando ſubjungebant hujuſmodi prohibitionem duplicem habere rationem, Unam jam dictam ambitionis, eligendo ſeipſum, cui innititur *d. textus*
5 *in cap. per noſtras*; Et alteram derivantem *ex cap. finale de inſtitutionibus*, ne ſcilicet dicatur capere beneficium a ſeipſo, neque detur actio & paſſio in eodem ſubjecto, quarum neutra cadit in beneficiis ſimplicibus, non quidem prima ambitus ut ſupra, neque altera incompatibilitatis, quoniam præſentans non confert, cum actum collationis facit Superior, qui inſtitutionem concedit, ut ratiocinatur Lambertinus, & ſequitur Sanchez *locis citatis*.

In hoc autem etiam cum ſenſu veritatis, ubi procedatur per viam formalis præſentationis, non autem precum ut infra, dicebam dictam opinionem Lambertin. & ſequacium, deſervire quidem poſſe pro ſcholis ad
6 juvenum ingenia exercenda, in foro autem prorſus vanum eſſe eam ſubſtinere; Tum quia magis communis ſententia Canoniſtarum eſt in contrarium, præſertim *gloſ. ſub Joannes Andreæ & Abb. in dict. capitulo per noſtras*, & aliorum quos referunt Campanil. *diverſor. jur. Canonic rubr. 11. cap. 13. n. 398. in fine*, Ciarlin. *controv. 69. d. n. 8. ad finem*, Barboſ. *de Epiſcopo allegat. 72. num. 85.* & videtur adhærere Caſtropalao *in opere morali tra. 13. de benef. diſputat. 2. puncto 7. in principio*; Tum quia ſemper Rota eam tenuit ex relatis per Adden. ad Burat. *dec. 316. & 712.* ubi de deciſionibus antiquis, & recentiori tempore *dec. 29. n. 23. part. 7. & dec. 353. n. 7. part. 9. rec.* atque fuit habitum pro abſoluto in iſtius cauſæ diſputationibus, in quibus dubitandi ratio cadebat ſolum in altera parte de qua infra, quod ſcilicet proceſſum eſſet per viam precum, in dicta vero Rhegien. *coram Pirovano* dicitur incidenter, cum vere Rota & Curia hanc ſequantur ſententiam.

Et quoad rationes, Advertebam utramque pariter cadere poſſe in ſimplicibus; Quatenus enim pertinet ad primam ambitus, illa quidem intrat magis in bene-
7 ficiis curatis, vel dignitatem, ſeu adminiſtrationem annexam habentibus non tamen omnino exulat a ſimplicibus, in quibus adeſſe quoque dicitur jus ſpirituale, cui ineſſe poteſt ambitus, & conſequenter non bene procedit aſſumptum contrariæ ſententiæ, quod in ſimplicibus cadat ſola ratio temporalitatis ſive intereſſe burſalis pro ſubſtentatione, quoniam ſi ita eſſet, reſultaret quod in eis non caderet ſimonia, ſed quæcumque pactiones deſuper fieri poſſent, cujus contrarium eſt abſolutum ac extra controverſiam.

Et quoad alteram rationem, quod non eſt ipſe præſentans qui confert, ſed Superior, pariter continet fallaciam claram, quoniam etiam in electivis non conferunt eligentes, ſed confert Superior qui confirmat, & tamen extra controverſiam eſt, eligentem non poſſe eligere ſeipſum, ex iis quæ in materia electionis habentur pluries deduc. a *ſub tit. de Capitulo, & Canonicis*, quoniam licet ubi non agitur de electione per ſcrutinium ſecretum, juxta formam text. *in cap. quia propter de electione*, non improbabiliter dici valeat quod eligens citra ambitum poſſit dare votum ſibi ipſi ex ibi deductis, attamen alia urget alia ratio, quod debet eſſe differentia inter eligentem & electum, & conſequenter pari ratione debet eſſe differentia inter præſentantem & præſentatum, ut advertitur *deciſ. 185. num. 1. part. 2. diverſ.* ac habetur apud *Campanil. Barboſ. Caſtropalao, & alios ſupra allegatos*.

Ac etiam quia in electivis, vel in iſtis de jurepatronatus quamvis conferre dicatur Superior, qui inſtituit vel reſpective confirmat, adeout electio vel præſentatio non tribuat jus formatum in re, cadente diſputatione, an illud tribuat ad rem, ex iis quæ in propoſito diſtinctionis inter privationem juris quæſiti, ac excluſionem ab acquirendo ratione delicti vel diffamationis habentur *in Calagurritana beneficii de Bilbao ſub tit. de beneficiis diſc. 70.* 8
Attamen Superior non habet omnimodam libertatem, quoniam ubi electio, vel reſpective præſentatio alicujus nullitatis vitio non ſubjaceat, neque electus vel præſentatus dici poteſt indignus ſeu incapax, Superior tenetur confirmationem vel reſpective inſtitutionem concedere, illamque denegare non poteſt, ac alias per viam appellationis vel recurſus adiri poteſt Superior, ut in praxi quotidianum habemus in Rota, & patet ex tam copioſo numero deciſionum Rotalium, quas in hac materia habemus. Igitur ſpectato effectu ſeu ſubſtantia, magis quam formalitate, præſentatus a ſeipſo obtinere diceretur, ac propterea quoad iſtam primam partem, quatenus ſcilicet proceſſum fuiſſet per viam formalis præſentationis, caſus erat extra controverſiam, ut præſentatio habenda eſſet invalida, ac pro infecta.

Difficultas autem reſidebat in ſecunda parte ſupra diſtincta, quod ſcilicet proceſſum non fuerat per viam 9
formalis præſentationis, ſed per viam precum, quod licitum eſſe admittit Abb. *in d. cap. per noſtras*, & ſequuntur cæteri, de quibus plene Lambertin. *eodem ſupra citato art. 3. lib. 2. part. 1. quæſt. 8.* & alii relati per Pirr. Corrad. *in praxi beneficial. lib. 4. cap. 2. num. 21.* Ventrigl. *in praxi adnotat. 1. §. 3. num 67.* & pluries firmavit Rota ex *relatis per* Buratt. & Adden. *d. deciſ. 316. dec. 593. n. 10. part. 4. rec. tom. 3.* quæ eſt eadem *apud* Rojas *dec. 293. dec. 362. num. 10. & dec. 430. num. 39. part. 9. rec.* Celſ. *dec. 20. num. 3. & in aliis*.

Quamvis autem Ego ſcribens in contrarium, admitterem dictam concluſionem generaliter ac in abſtracto veram; Dicebam tamen fallaciam conſiſtere in applica- 10
tione non cadente in caſu præſentis controverſiæ, atque ſuper hoc puncto fuerunt omnes diſputationes & difficultates, ob quas ex concordi ſenſu ſcribentium hinc inde, ac etiam Rotæ, cauſa reputata fuit digna concordia; Siquidem de ſtricto rigore juris dicta concluſio in præſenti admittenda non videbatur. E converſo autem pro illius admiſſione nimium urgebant, æquitas, ac humana ratio.

Pro congrua igitur dictæ concluſionis applicatione, ac doctrinarum declaratione, advertebam tres caſus deſuper diſtinguendos eſſe; Primus autem eſt, ubi patronus eſſet unicus, de quo caſu proprie agit Lambertin. ac agitur *in d. dec. 20.* Celſi & 293. Rojas *repetit. dict. dec. 599. part. 4. tom. 3.* atque in iſto admittebam concluſionem recte procedere per rationem de qua infra.

Alter caſus eſt, ubi ſint plures patroni, qui inter ſe ſcindantur, quoniam aliqui præſentent compatronum, & alii extraneum, unde cadat quæſtio enumerationis vocum, & tunc recte quoque intrat eadem concluſio,
ut idem præſentatus vel per viam adhæſionis & con- 11
ſenſus, vel per viam precum ſibi ipſi votum dare valeat, illudque veniat in calculo ad majorem partem conſtituendam ex ratione ponderata in propoſito electionis *d. tit. de Canonicis, & Capitulo diſc. 26.* quod ſcilicet motus non incipit a ſeipſo, unde arguatur ambitus, ſed incipit ab aliis quibus ipſe adhæret, ut ponderatur *d. dec. 185. part. 2. diverſ.* & in his terminis loquuntur Ventriglia *ubi ſupra*, Ciarlin *d. controv. 69. num. r. 9.* Peregr. *dec. 100. num. 1. & 2* Ubald. *dec. 289 n. 9.* Buratt. *dec. 316 n. 4* Rot. *dict. dec. 363. part. 9. rec. num. 9 & ſeqq.*

Tertius eſt demum caſus, in quo patronus non ſit unicus, quia alter adſit compatronus, quamvis minorem habens partem vocum, qui alium præſentet, ipſe vero nullum al-
terum habeat præſentantem, unde totum ejus jus pen- 12
deat ab ejus precibus: Atque iſto caſu, per ſcribentes hinc inde, nulla dabatur deciſio vel auctoritas, quæ ad illum deſcenderet, dictamque diſtinctionem examinaret.

De ſtricto autem juris rigore dicebam, verius eſſe ut dicta concluſio non intraret; Tum quia omnes auctoritates deſuper deductæ procedunt cum dicto præſuppoſito, quod uni-

unicus eſſet compatronus, qui preces porrexerit, unde Superior illas admittendo, nemini injuriam vel præjudicium facit, & conſequenter quod per argumentum a contrario, ſive a ceſſante ratione, dictæ auctoritates potius illo caſu in quo conſideretur præjudicium compatroni, vel alterius præſentati, contrarium ſentire videantur.

Tum clarius, attenta ratione, cui dicta concluſio innititur, ad quam advertunt Ciarlin. & alii ex allegatis, quod ſcilicet ubi unicus patronus non curat facere illam formalem præſentationem, quæ in Superiore,
13 non concurrente in dignitate præſentati, inducit neceſſitatem inſtituendi, ſed procedit ſolum per viam precum, ita pro ea vice cedere dicitur juri ſuo, atque conſtituere Superiorem in libertate conferendi beneficium tamquam liberum; quod ſi conferri poſſet cuicumque extraneo, juſtum, & rationabile eſt, ut conferri valeat eidem patrono, qui iſto caſu habetur pro non patrono.

Iſta vero ratio non cadit, quando alter compatronus adſit, qui alterum præſentet, cum ita adeſſe dicatur tertii præjudicium, ac fortius urgeat altera ratio ſuperius conſiderata, quod ſcilicet compatrono non curante præſentare, ſuoque juri cedere, totum jus conſolidatur in altero, qui illud formiter exercet; Ideoque in puncto juris, iſtam credebam genuinam veritatem, quamvis ſpectata æquitate, ſeu humana ratione videretur quidam leguleicus rigor indiſcretus, ut patronus habens majorem partem vocum, adeout in ejus libito poſitum ſit, neglecto compatrono habente minorem partem, providere quemcumque extraneum, prohibendus veniat providere ſeipſum; Potiſſime vero ubi non urgeat ratio ambitus vel avaritiæ, ſed juſta cauſa, cum qua ex facti qualitate pro judicis prudentis arbitrio procedendum videtur.

Quo vero ad alios duos punctos ut ſupra diſtinctos; Primus probationis identitatis perſonarum ac legitimæ deſcendentiæ a dicto Andrea, totus erat facti, in quo ſufficientes juſtificationes per gradus diſtinctos dari videbantur, potiſſime quia verſabamur in antiquis, unde propterea leviores admittuntur probationes, ut habetur in materia fideicommiſſaria, & in his terminis ſpecialibus juriſpatro-
14 natus, Vivian. *lib.11.cap. 5. num. 99.* Buratt. *dec.709.* Et quamvis per alteram partem objiceretur de iſtorum deſcendentium ignobilitate, ac longe diverſo ſtatu ab illo dictæ familiæ quæ remanſerat in Civitate, attamen probata deſcendentia, id vere nullum præbebat obſtaculum, quoniam recte poſſunt in una familia, quæ vere probetur identifica, deſcendentiam trahens ab uno ſtipite, adeſſe plures rami, ſeu colonnelli diverſas for-
15 tunas ſortiri, unde unus ſit nobilis, alter ignobilis, ex deductis per Fab. de Ann. *conſ.*88. Capyc. Latr. *conſ.*12. *num.*32. Rot. *dec.*555. *num.*2 *& 3. p.4. rec.* & advertitur *in Melevitana habitus ſub tit. de Praeminentiis diſc.*32. potiſſime ubi adeſt congrua ratio, quæ hanc fortunæ vel ſtatus diverſitatem cauſet ob diverſitatem nobilioris, vel ignobilioris domicilii.

Et quoad prædeceſſorum negligentiam in præſentando, facilis erat reſponſio, ut ea præjudicare quidem potuerit ſucceſſoribus jus ab eis metientibus, ac venientibus jure
16 hæreditario, non autem iis qui in jurepatronatus familiari vel gentilitio veniant jure proprio, quoniam ſicuti actus expreſſus alienationis per eos factus illis præjudicare non poteſt, ita minus tacitus negligentiæ, ut in ſpecie Grat. *diſcept.557.num.44.* Ciarl. *contr.107. nu.61. & 62. & admittitur dec.*220. *num.26 p.*11. *rec.* edita, de qua infra in Bonon. *diſc.* 35. ac habetur in materia fideicommiſſaria vel feudali, ut negligentia unius poſſeſſoris non præjudicet ſucceſſori independenter venienti jure proprio.

17 Excitata etiam fuit difficultas contra præſentationem factam per Capitulum mediante ejus procuratore, qui infra terminum juris mandatum procuræ non exhibuerat, ut eſt neceſſarium, Lap. *alleg.* 22 Rocch. *verbo honorificum num.26.* Lambert. *lib.2. part.2. quæſt.1. art.21.* Merl. *deciſ* 733. *num. 9. &* 10. Celſ. *deciſ.* 256. *&* 295. Adden. ad Greg. *deciſ.* 177. *num* 7. Verum facile fuit objectum tollere, cum id procedat in præſentatione facta per procuratorem privati patroni abſentis, vel etiam præſentis, ita & taliter quod de ejus voluntate dubitari valeat, ſecus autem ubi agitur de hujuſmodi corporibus univerſalibus, in quibus dari non poteſt explicatio actus per ſe ipſum, ſed perneceſſe id faciendum eſt per miniſtrum, ipſo corpore in loco exiſtente a quo actu explicetur publice & palam, adeout tamquam in actu habente ſpeciem notorii cadere non valeat incertitudo voluntatis principalis, cujus rationi dicta concluſio innixa eſt, adinſtar eorum quæ habemus de neceſſitate incumbente delegato exhibendo ſuam delegationem, ut valide procedat; quod ceſſat in actibus, qui fiunt ipſo delegante præſente cum ſimilibus.

PISTORIEN. JURISPATRONATUS, PRO TAVIANIS, CUM FRANCHINIS TAVIANIS.

Reſponſum pro veritate.

De jurepatronatus competente pluribus familiis, quomodo iſtæ inter ſe concurrant, ac reſpective perſonæ ſingularum familiarum ad effectum enumerationis vocum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ubi juſpatronatus competit duabus familiis; quomodo computentur voces, an in ſtirpes vel in capita.*
3 *Quod eadem antiqua familia ob diverſionem adjecti reputetur duplex, & diſtincta.*
4 *Quomodo concurrant deſcendentes plurium perſonarum, pro quibus ab initio nomine proprio reſervatum eſt juſpatronatus.*
5 *Quomodo plura corpora uno reſpectu conſiderentur tamquam unum, ſed inter ſe ſint diſtincta.*
6 *Major pars attrahit & ſuffocat minorem, & totum corpus conſtituit.*
7 *Et minor non habetur in conſideratione, neque jungitur cum altera voce.*

DISC. XXXII.

POſſidentibus pro communi, nobilibus familiis Piſtorien. de Panciaticis, de Tavianis, Franchiniſque Tavianis, de Forenſibus Baldaſſinis, & de Gualfreduciis, juſpatronatus quatuor Eccleſiarum pro quatuor ex quinque partibus, alia quinta parte poſſeſſa per ejuſdem Civitatis Hoſpitale; Ad removendas controverſias, quæ frequenter in vacationibus oriri ſolebant inter dictas familias, de anno 1602. cum Ordinarii aſſenſu, deventum eſt ad diviſionem, per quam unicuique aſſignatum fuit integrum juſpatronatus pro dictis quatuor ex quinque partibus in ſingulis Eccleſiis diſtribuendo, atque in illos de Tavianis, & de Franchinis Tavianis, (quæ pro una reſpective ad alias familias reputabantur) obvenit illud Plebaniæ Sanctæ Mariæ de Quarrata; Quia vero dictæ familiæ in dicta diviſione pro una reputatæ, ob dicti adjuncti diverſitatem, quoad alios effectus, pro duabus omnino diſtinctis reputabantur, orta eſt proinde controverſia, quomodo illarum perſonæ in præſentando concurrere ac numerari deberent, atque an unum vel duo corpora conſtituere dicerentur, atque deſuper pro veritate conſultus fui.

Effectus diſputationis erat, quod ſi unum ſolum cor- 2
pus conſtituerent, tunc ſolus perſonarum major numerus in capita attendi deberet ad idem corpus repræſentandum, non curando an eſſent potius de una quam de altera; Si vero conſtituerent duo corpora ſeparata, tunc perſonæ cujuslibet familiæ concurrerent inter ſe in capita, quælibet vero familia in ſtirpes, itaut æqualis ac tanta eſſet vox unius familiæ quamvis a paucis conſtitutæ, quanta alterius quantumvis numeroſæ, ut ponderatur in his terminis *dec.* 82. *ſub* n. 7. *& ſeq. p.* 7. *rec.* & plenius *in Aquilana rerum Corrado dec.* 148. *n.* 15. poſt Vivian. ubi concordantes, & infra *diſc. generali* 61. Retento tamen facti præſuppoſito, quod præſentationes, tam ab iſtis, quam ab aliis familiis, non collegialiter, & per viam congregationis in certo loco, ſed ſingulariter, ac privatim, & diſtincte fieri ſoleant, numeratis ab Ordinario capitibus ad majorem partem dignoſcendam.

Pro duplicitate autem, probabilius, reſpondendum cenſui; Licet enim attenta antiqua origine, utraque familia ab eodem ſtipite forte derivet; Attamen ſtante dicti adjuncti diverſitate, fortius vero etiam aliqua ſtemmatum, illas reputandas eſſe dixi pro duabus diſtinctis, ut in puncto familiæ Fontanæ Placentinæ, cum diverſis adjunctis Soccin. inter conſilia Curtii ſenior. *conſ.* 40 quod reputatur
in hac materia magiſtrale, cum quo pertranſeunt Pariſ. 3
conſ. 51. *n.* 10. *lib* 2. Menoch. *conſ.* 233. *n.* 16. *&* 17. *conſ.* 1171. *n.* 24. *& ſeq.* Ruvit. *conſ.* 27. *l.* 1. ubi de familia Capycia, & habetur ex profeſſo actum in *Romana primogenitura de Capizucchis ſub titul. de fideicommiſſis, diſc.* 50. *& in Romana legati de Caraffis, diſc.* 51.

Iſta vero diverſitate poſita reſultat, ut quælibet ex dictis familiis cenſeatur vocata tanquam diverſum corpus, ita ut perſonæ cujuslibet inter ſe ad quodlibet corpus reſpective efformandum veniant in capita, comparative tamen ad alterum in ſtirpes, ad inſtar vocationis plurium perſonarum ab initio, quoniam omnibus primo vocatis æqualiter & in capita, juſpatronatus competere dicitur, ita ut tot ſint voces, quot ſunt perſonæ; Uniuſcujuſque vero deſcendentes, quoad ſe veniunt in capita ad conſtituendum ſuam ſtirpem, & ſic reſpectu ſucceſſorum dicitur ſucceſſio in ſtirpes; Iſtis attentis, non autem inæqualitate perſonarum quamlibet ſtirpem conſtituentium *ad text.*
4 *clar. in Clementina plures de jurepatronatus*, ubi omnes, & in ſpecie plurium Univerſitatum Rocch. *verb. competenc alicui num.* 17. Menoch. *conſ.* 316. *n.* 16. & 17. Campan. *diverſ. juris canonici rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 387. & admittitur in allegatis *dec.* 82. *part.* 7. *rec.* & 148. poſt. Vivian.

Neque obſtare credebam, quod comparative ad tres alias familias, utraque haberetur pro una, quoniam ſtant ſimul, ut quoad tertium plures perſonæ habeantur pro unica, & tamen quod inter ſe circa diviſionem, ſeu exercitium illius unicæ vocis ſeu juris, conſiderentur tamquam diverſa capita ſeu corpora, ideoque ſucceſſores veniant in ſtirpes diſcretive, repræſentando ſuum ſtipitem.

Ut puta relinquit fundator juſpatronatus pro una voce Titio, pro alia vero Mevio, Cajo, & Sempronio; Iſti tres in ordine ad Titium habentur pro una perſona, atque unicam vocem conſtituunt, ſed inter ſeipſos, eorumque ſucceſſores, ad effectum concurſus ad conſtituendam majorem partem illius unicæ vocis, quæ
5 his competit, conſiderantur tamquam diverſæ, ut uniuſcujuſque deſcendentes concurrant diſcretive ad efformandam perſonam ſui ſtipitis juxta terminos *dictæ Clementinæ* ex deductis per Buratt. & Add. *dec.* 481. *Comen. beneficii* 12. *Maji* 1656. Dunozetto inter ſuas *dec.* 983. & admittitur *dicta dec* 82. *n.* 9. *part.* 7. *rec.* quoties concurſus non eſt collegialis, tamquam ad efformandam unicam univerſitatem.

Dabam in hoc exemplum practicum plateæ, ſeu ſedilis Nobilium Capuanæ Civitatis Neapolis conſtitutæ ex tribus corporibus, quorum unum conſtituitur per Caracciolos, alterum per Capycios, & tertium per quamplures familias venientes ſub unico vocabulo adjunctorum, vulgo *Aienti*; Quodlibet enim ex dictis corporibus habetur pro uno in ordine ad turnariam competentiam officiorum aliorumque munerum, ſive forte ad efformandas voces; ſed inter ſe & in ſingulis adſunt quamplures familiæ diſtinctæ, quarum quælibet ſuum corpus diſcretive efformat; Quod etiam ad plures effectus practicatur in Civitate Januen. circa unionem plurium diverſarum familiarum venientium ſub nomine, ſeu ut ibi dicitur ſub *albergo* unius, quæ comparative ad alias habentur pro unica, ſed inter ſe ſunt diverſæ, atque hic videbatur caſus.

Eoque libentius in hanc ſententiam deſcendendum cenſui, quoniam ita evitantur plura inconvenientia, rationi ac veriſimili fundatoris voluntati contraria; Primo ſcilicet ut ita alicujus utilitatis ac operationis remaneat quinta portio competens Hoſpitali, quæ alias prorſus inanis & fatua eſſet, ſi utraque familia unum tantum corpus conſtitueret indiſtincte ab utriſque capitibus efformandum, quoniam cum habeat quatuor voces, ſemper conſtitueret majorem partem, unde jus Hoſpitalis remaneret de vento, quamvis minor pars perſonarum dictarum familiarum Hoſpitali adhæreret, dum non per hoc veniret in calculo, ſed tamquam ſuffocata a majori parte, quæ ad ſe attrahit
6 minorem, haberetur pro non exiſtente in rerum natura, neque augeret vocem alterius corporis. Vivian. *lib.* 12. *cap.* 8. *num.* 4. *cum ſeq.* Lotther. *lib.* 2. *quæſt.* 11. *n.* 136. Cavaler. *dec.* 21. 436. & 519. Greg. & Adden. *dec.* 452. Adden. ad Buratt. *dec.* 942. *Nullius ſeu Montis alti juriſpatronatus* 15. *Junii* 1654. Dunozetto inter ſuas *deciſ.* 856. & in aliis; E converſo autem ſi eſſent duo corpora, tunc dictum jus Hoſpitalis remaneret operativum ad inducendam præponderantiam, quoniam in caſu diſcordiæ inter dicta corpora, quia unum præſentaret unam perſonam, & alterum aliam, adhæſio Hoſpitalis conſtitueret majorem partem.

Secundo, quia moraliter impoſſibile videtur, quod tractu temporis utraque familia ab eodem capitum ſeu perſonarum numero conſtitueretur, cumque una probabilius, altera magis copioſa ſeu numeroſa eſſet, hinc ſi utriuſque
7 perſona indiſtincte, & per capita concurrere deberent ad unicum corpus efformandum, ſequeretur quod de facto totum jus, ſeu exercitium præſentationis reſideret penes familiam magis numeroſam, alterius vero minus numeroſæ jus eſſet omnino fatuum, abſque eo quod adhæſio Hoſpitalis ſuffragari poſſet, ſtante ſupradicta vera & recepta concluſione, quod ubi agitur de conſtituendo uno corpore, major pars perſonarum ſeu membrorum, ex quibus illud conſtituitur, ſuffocat minorem, illamque ad ſe attrahit, itaut adhærendo alteri corpori, illud nullatenus augeat, neque majus jus tribuat, ut habetur *in Majorit. canonicatus ſub tit. de beneſ. diſc.* 30. & *infra dicto diſc.* 61. *generali*.

Cumque hujuſmodi conſilium peteretur, non occaſione controverſiæ ſuper actuali vacatione, ſed occaſione dubitationis, quæ habebatur ſuper validitate cujuſdam proviſionis Apoſtolicæ, ac reſervationis penſionis de conſenſu medietatis patronorum, cum derogatione alterius medietatis, ideoque peteretur conſilium, an obtinenda eſſet nova gratia revalidatoria ex eo, quod conſenſus præſtitus eſſet a Tavianis non conſtituentibus medietatem vocum, quando omnes perſonæ de utraque in capita numerandæ eſſent pro unica voce, hinc reſpondi id non eſſe neceſſarium, ut ſequutum fuit.

ANNOT. AD DISC. XXXII. & ſeqq.

DE concurſu cumulativo plurium patronorum, & modo computandi voces habetur *infra diſc. generali* 61. & *in hoc eodem tit. diſc.* 78. & 81.

FRATEN. JURISPATRONATUS, PRO JOANNE, ET ALIIS CUM ANTONIO DE INGHIRAMIS.

Reſponſum pro veritate.

De jurepatronatus familiari, an jus præſentandi competat omnibus de familia, vel potius proximioribus gradu; Et de computatione vocum, an in ſtirpes, vel in capita.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *De concurſu in ſtirpes inter plures lineas in patronatu familiari.*
3 *De diſtinctione, an ſit unica, vel duplex linea, & an totum ſit effectum unica portio.*
4 *De alia diſtinctione, an ab initio ſit unica linea diviſa in ramos.*
5 *In gentilitio, vel familiari, concurſus eſt in capita.*
6 *De articulo, an ultima de una linea tranſmittat ad hæredem ſuam portionem juriſpatronatus familiaris remiſſive.*
7 *An juſpatronatus cadat ſub fideicommiſſo remiſſive.*
8 *Quod in jurepatronatus familiari ſuccedant omnes, nulla data diſcretione gradus, etiam pater & filii.*
9 *Contrarium quod attendatur proximitas gradus juxta ſucceſſionem fideicommiſſariam.*
10 *Quod deferatur obſervantiæ, qua ceſſante verior ſit opinio, de qua num.* 8.
11 *Quod in fideicommiſſaria ſucceſſione attendatur proximitas gradus.*

DISC. XXXIII.

PHilippus de Inghiramis, in controverſo Beneficio per eum erecto, reſervavit juſpatronatus Mariotto, & 1
Matthæo filiis Nicolai ejus conſobrini, eorumque deſcendentibus maſculis, quibus deſectis, illud reliquit Gubernatoribus Hoſpitalis; Alexander autem pronepos dicti Matthæi, ac ultimus maſculus de iſta linea ſuum jus donavit Valerio pronepoti dicti Mariotti, cujus linea diviſa fuit in duos ramos; Unum ſcilicet dicti Valerii, & alterum Philippi ejus fratris; Cum autem ex primo eſſent ſuperſtites Joannes Valerii filius habens plures filios maſculos, ac etiam tres alii filii maſculi Franciſci ejuſdem Valerii filii; E converſo autem in colonello Philippi eſſet ſuperſtes ſolum Antonius; Hinc ſequuta vacatione beneficii, orta eſt controverſia ſuper dicti juriſpatronatus pertinentia, ſeu vocum computatione, prætendente Antonio illam faciendam eſſe in ſtirpes, itaut tanta eſſet vox ipſius repræſentantis lineam, ſeu colonellum Philippi avi, quanta eſſet illa dictorum ſeptem, & ultra deſcendentium Valerii; Quare deſuper ex parte iſtorum requiſitus ad ſcribendum in cauſa vertente in partibus coram Ordinario, viſis aliquibus informationibus,

in qui-

Digitized by Google

in quibus cum aliquo æquivoco confundebantur duæ quæſtiones inter ſe diverſæ; Una ſcilicet circa modum enumerandi voces, an in ſtirpes vel in capita, & altera circa ordinem ſuccedendi, quem habemus in fideicommiſſis, an ille attendi debeat in jure patronatus familiari vel gentilitio.

Circa primam, advertebam, extraneos eſſe a caſu ter-
2 minos quæſtionis tractatæ per ſcribentes ad materiam *Clementinæ plures, de jurepatronatus*, ut etiam in jurepatronatus familiari, vel gentilitio detur ordo ſuccedendi, ſeu enumerandi in ſtirpes inter plures lineas conſtitutas a perſonis, quibus ab initio juſpatronatus reſervatum eſt; Id enim cadit, quando ſunt plures lineæ ab initio in earum ſtipitibus diverſæ, quia nempe juſpatronatus reſervatum eſſet pro Titio & Semptonio, eorumque deſcendentibus vel familia; Ut in præſenti contingeret, quando adhuc exiſteret linea Matthæi primo vocati per fundatorem, quæ concurreret cum linea Mariotti ejus fratris, tunc enim conſiderantur duæ univerſitates, ſeu duo diverſa corpora æqualia, non curata diverſitate membrorum, ſeu perſonarum in quolibet exiſtentium, quarum concurſus in capita fit in quolibet corpore ad illud efformandum, ſed in ſtirpes comparative ad alterum, juxta ea quæ habentur *dec.* 2. *p.* 7. *rec. dec.* 134. *num.* 9. poſt Vivian. & in aliis de quibus ſupra *diſc. præced.* ac infra *diſc.* 61. *generali.*

Verum quia dicta altera linea jam extincta erat, atque in vim reciprocæ per fundatorem ordinatæ in univerſa hæreditate eiſdem Matthæo & Mariotto eorumque deſcendentibus relicta, totum juſpatronatus, ſive in vim dictæ reciprocæ, ſive juxta unam opinionem ex jure non decreſcendi, conſolidatum erat in altera
3 linea, ſeu colonello Mariotti complexivo omnium contendentium, perinde ac ſi ab initio ſolus Mariottus, cum ejus deſcendentibus vocatus eſſet, cum totum penes eum effectum dicatur unica portio, juxta ea quæ frequenter habentur *ſub tit. de fideicommiſſis* præſertim *diſc.* 78. *& ſeqq.* in quæſtione vocationis filiorum in conditione poſitorum intelligendæ ad ſolam portionem proprii parentis, non autem patrui, quoniam intelligitur ſi patruus parenti ſupervixit, ſecus autem ſi prædeceſſit, unde parens in vim reciprocæ illi ſucceſſit, quoniam tunc reputatur unica portio, perinde, ac ſi ipſe parens ſolus ab initio ſucceſſiſſet; Atque in his ſpecialibus terminis jurispatronatus firmator apud Pœniam *decif.* 71. & 91. *juxta Lugdun. impreſſionem.*

Neque obſtare dicebam, quod tractu temporis, iſta ſuperſtes linea Mariotti, diviſa eſſet in duas conſtitutas a dictis Valerio, & Philippo filiis Theodaldi nepotis Mariotti, quoniam in hac materia ſpectatur primus ſtipes, qui ſi eſt unicus, unicam conſtituit lineam, non curata ſubdiſtinctione, quæ tractu temporis ſequatur in plures ramos, ſeu colonellos, quoniam omnes dicuntur
4 de una linea inſpecto ſtipite, ſeu trunco non curatis ramis, juxta diſtinctionem deſumptam ex text. *in cap.* 1. *de eo, qui ſibi & hæredibus ſuis in uſibus feudorum*, ubi communiter feudiſtæ relati per Altograd. *conſ.* 25. *lib.* 1. unde deſumpſerunt tractantes materiam exphyteuticam, frequentius vero tractantes fideicommiſſariam in propoſito reciprocæ linearis, vel ad effectum regulandi proximitatem, ſeu repræſentationem, ut habetur præſertim *ſub dict. titul. de fideicommiſſis diſc.* 17. *&* 18. *&* 104. & in aliis frequenter.

Poſita vero unicitate lineæ, de plano reſultat regula, ut non refragante diverſa lege præſcripta per fundatorem, vel inducta per obſervantiam, concurſus vocum debeat eſſe in capita, cum omnes tamquam ejuſ-
5 dem corporis membra æque concurrant ad unum corpus efformandum, ac unicam vocem conſtituendam. Alex. de Nevo *cauſ.* 63. *n.* 2. *&* 3. *& cæteri de quibus* Lotther. *lib.* 2. *quæſt.* 11. *n.* 123. Buratt. *dec.* 183. *n.* 16. *dec.* 288. *n.* 4. *part.* 5. *rec. dec.* 82. *n.* 8. *part.* 7. & habetur pluries in aliis ſupra & infra *hoc eodem tit.* Et conſequenter (cum ſenſu etiam veritatis) concludebam quod concurſus deberet eſſe omnium in capita, rejecta d. Antonii prætenſione.

Quinimo ſubtilizando more Advocati dicebam, quod diſtinctio linearum Valerii, & Philippi per d. Antonium, Philippi nepotem prætenſa, ubi etiam admitteretur adhuc prodeſſet huic parti, ut in ea majorem partem conſtitueret, ſtante quod in Valerio, ejuſque deſcendentibus ita concurreret una vox cum dimidio ex duabus; Con-
6 currebat enim juxta ſenſum collitigantis medietas vocis competentis Mariotto proprio ſtipiti, ubi etiam in ſtirpes computatio fieret, ac etiam concurrebat integra vox alterius lineæ Matthæi, ſtante quod Alexander ultimus de hac linea ſuum jus donaverat Valerio tantum, ex concluſione, de qua infra *in Bonon. diſcurſ.* 35. ut etiam in jurepatronatus familiari ultimus de una linea tranſmittat ejus portionem ad hæredes extraneos, vel alios in quos diſpoſuerit, deducendo eadem, quæ ibi ſuper negatione juris accreſcendi, vel non decreſcendi in his terminis deducta habentur; Negando etiam conſolidationem in vim reciprocæ, de qua ſupra, ex regula, de qua infra *diſc.* 36. *& ſeq.* ſuper non comprehenſione jurispatronatus ſub fideicommiſſo. Verum hæc deducebam more Advocati ad ſuperabundantiam, atque ad oſtendendum, quod procedendo etiam cum diſcretione linearum, potiores eſſent iſtæ partes, non tamen efformando deſuper judicium, præſertim in eo, an reciproca ſubſtitutio linearis in univerſa hæreditate ordinata, comprehenderet necne hoc juſpatronatus, ſive circa primævam reſervationem, an contineret necne jus accreſcendi vel non decreſcendi, cum non vidiſſem teſtamentum, ac tenorem fundationis.

Quo vero ad alteram quæſtionem, an ſcilicet in jurepatronatus familiari, vel gentilitio attendendus eſſet ordo ſucceſſionis fideicommiſſariæ regulandus eo modo quo ille ſucceſſionis ab inteſtato; Ut patet ex deductis
dict. diſc. 17. *&* 18. *de fideicommiſſis*, ac in aliis pluries, 8
Rota variaſſe videtur; Quandoque ſiquidem tenuit opinionem, ut ſine diſcretione gradus vel proximitatis, ſolus numerus perſonarum attendi debeat, ita admittendo ſimultaneum concurſum patris, & filii, ac proximiorum & remotiorum juxta *conſ.* 121. Fed. de Senis *nu.* 9. ut plene firmatur *in Florentina juriſpatronatus de Ricaſulis* 11. *Februarii* 1604. *coram Lancellotta* impreſſ. poſt Vivian. *lib.* 4. *cap.* 1. *poſt numer.* 71. & prius *in Rhegien. Prioratus* 16. *Novembris* 1601. *coram Pœnia* inter ſuas *dec.* 934. Et de concurſu patris & filiorum Buratt. *dec.* 183. *num.* 18. *dec.* 166. *num.* 14. *part.* 6. *rec. deciſ.* 82. *num.* 10. *part.* 7. & in aliis.

Contrariam autem opinionem, ut juxta ordinem ſubſtitutionis fideicommiſſariæ attendi debeat proximitas,
tenuit *in Pientina juriſpatronatus* 10. *Junii* 1602. *co-* 9
ram Litta poſt Vivian. *d. cap.* 9. *num.* 55. ac etiam (licet incidenter & ex ſenſu extenſoris potius) *dec.* 288. *part.* 5. *rec. num.* 9. & coram Merlino *dec.* 798. repetit. *dec.* 120. *num.* 22. poſt Vivian. atque hanc tenent Covar. *practicar. qu. cap.* 38. Gabr. *conſ.* 196. *num.* 3. 4. & alii de quibus Vivian. *dict. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 14. *&* 27. qui etiam hanc tenet, & Lotther. *lib.* 2. *qu.* 11. *n.* 124.

In iſta vero quæſtione, deciſio principaliter pendere ſolet ab obſervantia, cui quando adſit, omnino ac principaliter deferendum eſt, ut advertitur per Lotther.
ubi ſupra num. 125. & per Rotam *in d. Florentina de* 10
Ricaſulis, quæ in hac materia juriſpatronatus familiaris reputari ſolet magiſtra; Ceſſante vero obſervantia, tenenda videtur prima opinio, quam ultimo loco firmavit Rota *in d. Florentina de Ricaſulis* in qua reſpondetur in ſpecie *ad deciſionem in Pientina coram Litta*, quaſi quod fundatores vocando familiam reſpexerint ad totum dictum corpus in genere, non diſtinguendo gradus vel perſonas: Stante præſertim ipſius ſubjectæ materiæ individuitate, adeout non intrent termini ſucceſſorii, ut advertitur occaſione feudi individui *ſub tit. de feudis diſc.* 8. & occaſione rei individuæ ad quam illi de familia tamquam unum corpus vocati ſint, ut non intrent termini reciprocæ linearis advertitur *in Romana palatii de Capranica ſub d. tit. de fideicommiſſis diſc.* 106.

Verum neque ſubetat neceſſitas aſſumendi hanc inſpectionem, dum retenta quoque opinione contraria, ut attendi deberet ordo ſucceſſionis fideicommiſſariæ juxta proximitatem gradus, adhuc fortiores remanebant iſtæ partes, quoniam poſito etiam, ut intraret inter dictas lineas ab initio conſtituta eadem reciproca ordinata in reliqua hæreditate, unde propterea Alexander ultimus de linea Matthæi ſuam portionem donare non potuiſſet Valerio, adhuc tamen iſte ſolus ſuccedere debebat tamquam gradu proximior eidem Alexandro, de cujus mortis tempore, prædefunctis præfati Antonii col-
litigantis patre & avo, ipſe erat in longe remotiori 11
gradu, & conſequenter concurſum prætendere non poterat, juxta ea, quæ habentur in ſupra allegatis *diſc.* 17. *&* 18. *de fideicommiſſis*, ac propterea quomodocumque diceretur, ſemper huic parti juſtitia aſſiſtebat, atque ita credo judicatum eſſe.

COMEN. BENEFICII.

Conſilium pro veritate.

Reſervato jurepatronatus ad favorem alicujus Univerſitatis, vel Collegii, ac etiam perſonæ particularis, ejuſque deſcendentium, vel de familia, quomodo iſta perſona particularis concurrat, an collegiative cum d. Univerſitate ad unam vocem conſtituendam, vel potius conſtituat coæqualem vocem propriam diſtinctam; Et vocatis illis de familia, qui veniant, an illi de effectiva tantum, vel etiam de contentiva, & quomodo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De effectu reſultante, an uno, vel altero modo plures vocati ſint.*
3 *Relicto jurepatronatus parochianis, & parocho, tanta eſt vox ſolius parochi, quanta omnium parochianorum cum ſimilibus.*
4 *Quod iſta ſit quæſtio voluntatis, an plures vocati ſint disjunctive, vel potius collegialiter, & conjunctive, & quomodo iſta quæſtio decidenda ſit.*
5 *De argumentis, vel adminiculis ex quibus cenſeatur conſtitutum unum corpus collegiativum.*
6 *Verbum eligere, an congruat præſentationi, & quid in hoc operetur.*
7 *Obſervantia in hac materia eſt ſatis deferendum.*
8 *Sed illa debet eſſe clara, & antiqua.*
9 *Pluribus eligentibus indignum, totum jus devolvitur ad eligentes dignum, quamvis ſint pauciores.*
10 *Obſervantia debet eſſe proxima, non autem remota.*
11 *Item debet eſſe uniformis;*
12 *In actibus collegialibus geſta per ſingulos extra Collegium non habentur in conſideratione.*
13 *Vocata familia intelligitur de effectiva non de contentiva.*
14 *Ubi juſpatronatus competit perſonis de familia, vel alio nomine collectivo veniunt omnes in capita.*
15 *Quod ſub nomine familiæ veniant etiam illi de collectiva, & quod non omnes, ſed antiquior, ſeu major domus venire debeat.*

D I S C. XXXIV.

1 GAbriel Curte, inſtitutis hæredibus Fabriceriis Eccleſiæ Cathedralis Comen. mandavit erigi ſex cappellanias quæ eſſent de jurepatronatus & præſentandi eorumdem Fabriceriorum, ita tamen quod eligendi eſſent de familiis Odeſcalchis, de Lutagnis, & de Ciceris, quas dixit eſſe de ejus agnatis, ſeu conjunctis; Deinde vero in ſecundis codicillis diſpoſuit, quod Fabricerii prædicti in electione ſeu nominatione ad præfatas cappellanias habere deberent concurrentem Petrum Paulum Odeſcalcum, donec vixerit, eoque defuncto ejus familiam, iſtaque ceſſata, proximiorem ipſius teſtatoris agnatum vel cognatum.

Sequuta morte teſtatoris per Fabricerios inſimul in loco congregatos, d. Petro Paulo etiam concurrente, electi, ſeu deputati fuerunt primi ſex cappellani prævia dd. cappellaniarum erectione ab Ordinario facta; Succeſſive vero in earum vacationibus, inter dd. Fabricerios & Petrum Paulum, aliquæ fuerunt diſcordię. Cumque mortuo dicto Petro Paulo, ſuperſtitibus pluribus ejus filiis, ac etiam duobus germanis fratribus, ad unam ex dictis cappellaniis vacatam Fabricerii unum, dicti vero filii, ac fratres Petri Pauli alterum ex præfatis familiis præſentaſſent; Hinc orta eſt controverſia, cui deberetur inſtitutio, ejuſque deciſione amicabiliter ac extrajudicialiter remiſſa in adeo qualificatum Cardinalem Odeſcalcum, huic placuit meum deſuper pro veritate expetere votum, ſeu conſilium.

Reſpondi deciſionem pendere a puncto, an electio facienda eſſet collegialiter ac per ſimultaneum concurſum, tam Fabriceriorum, quam d. Petri, vel alterius de familia æque concurrentium ad conſtituendam eamdem vocem, ſeu idem corpus efformandum: Vel potius e converſo, dicendæ eſſent duæ voces ſeparatæ, quarum una reſideat in Fabriceriis, altera vero in d. Petro Paulo, vel ejus familia; Ac etiam poſito quod concurſus eſſet juxta primum modum ſimultaneum, quot, & quales perſonæ de d. familia, cum Fabriceriis concurrere deberent.

Si enim concurſus eſſet juxta dictum primum modum, Reſpondendum veniebat pro præſentato a Fabriceriis majorem partem corporis abſque dubio conſtituentibus, & ſucceſſive pro Carolo Cicero prius Utriuſque Signaturæ Referendario, poſtmodum Epiſcopo Alexandr. ab eis præſentato; Si vero altero modo, tunc caſus habuiſſet ſuas difficultates, ac potius ſtante paritate vocum fuiſſet locus gratificationi forte debitæ alteri præſentato, qui magis fundatori attinebat, ac magis indigebat. 2

Ubi autem juxta ſecundum modum reſpondendum eſſet, itaut d. Petrus Paulus, vel ejus ſucceſſores conſtituant unam vocem diſtinctam, & coæqualem. Ponderabam facere *dec. 4. Creſcentii de jurepatr.* ubi firmatur quod relicto jurepatronatus quatuor ſenioribus Antianis, & Præpoſito, ſeu eo relicto parochianis, & Rectori, tanta ſit vox ſolius Præpoſiti, ſeu Rectoris, quanta illa quatuor Antianorum, ſeu omnium parochianorum, itaut concurrant tamquam corpora diverſa, quorum quodlibet ſuam vocem æqualem ac diſtinctam conſtituit; Idque prius in terminis firmatur per Decium *conſ. 122. n. 2. ex Romano* multa ſimilia deducente *conſ. 99.* & ſequuntur Caval. *dec. 551. n. 4* Barboſ. *de Epiſcopo alleg. 72. poſt n. 198* Campanil. *diverſ. jur. Canon. rubr. 12. cap. 13 n. 385.* apud quos cæteri, & conferunt quæ habentur ſupra in materia ſimultaneæ inter Epiſcopum & Capitulum *ſub tit. de beneficiis*, præſertim *in diſc. 30.* 3

Verum his non obſtantibus, Contrarium dixi verius, non quidem ex defectu concluſionis, ſed ex defectu applicationis ad caſum ob particulares facti circumſtantias, ob quas intrare videbatur potius limitatio, cum receptum ſit dictam concluſionem regulariter veram, plures pati limitationes, atque de facili ab ea recedi, ut ex eodem Decio ubi ſupra, in his terminis obſervat Burſat. qui alios cumulat *conſ. 324. num. 17 & ſeq.* Eſt enim quæſtio facti & voluntatis potius quam juris, ideoque juxta generalem naturam ultimarum voluntatum non recipit uniformem certam determinationem, quæ tota pendet a ſingulorum caſuum individuis circumſtantiis & conjecturis, veriſimilem fundatoris voluntatem præſeferentibus, itaut rari ſint caſus, in quibus deciſio pendeat a ſola theorica juris in genere. 4

Plures autem facti circumſtantię me impellebant ad ſentiendum quod talis fuerit fundatoris voluntas; Primo ſcilicet quia teſtator non vocavit eodem tempore ac æque principaliter Fabricerios & Petrum Paulum, juxta caſum dictæ deciſionis Creſcentii, quoniam in teſtamento & primis codicillis ſoli Fabricerii vocati ſunt, explicando id, quod de jure inerat, dum ipſi quoque fuerant hæredes inſtituti; In ſecundis vero codicillis, Petrus Paulus per additionem vocatus eſt acceſſorie tamquam adjunctus & concurrens cum aliis, ut denotant illa dictorum codicillorum verba; *Che aſſieme con gli Fabricieri il Sig. Pietro Paolo ſia concorrente a detta elezione*, ideoque unica per teſtatorem reputatur electio, ut bene in his terminis ponderatur apud Buratt. *dec. 48 num. 2. & 3.* 5

Secundo quia illud verbum, *ſimul*, denotat unionem ſeu connexitatem ad text. *cap. 5. de conſuetud. in ſexto*, Barboſ. *diction. 369. n. 2.* Tertio quia conſiderat electionem tamquam actum unicum, & ſimultaneum, ut apud Burat. ubi ſupra; Ac etiam quia hic terminus non videtur præſentationi adaptabilis, ut ponderat Vivian. *lib. 1. cap. 1. n. 3 cum ſeqq. ubi ex num. 7.* plures ponderat differentias inter electionem, & præſentationem, ac etiam advertit Rota *in Camerin Canonicatus 29 Junii 1654. coram Dunozetto*, inter ſuas *deciſ. 957. num. 11.* Licet enim iſti termini ſæpius confundi ſoleant, atque pro ſynonimis haberi, nihilominus id junctum cum aliis videtur conſiderabile: Potiſſime quia Petro Paulo relictum non fuit juſpatronatus, ſed ſolum actui electionis adjunctus fuit, quaſi quod quatuor Fabriceriis variabilibus per Epiſcopum, vel alium Superiorem deputari ſolitis, Fundator quintum fixum invariabilem in honorem ſuæ parentelæ adjungere voluerit ad idem Collegium conſtituendum. 6

Ac demum iſtam veritatem mirifice comprobabat obſervantia, quæ in hac materia, quoties lex fundationis deficit, vel illa eſt dubia, ſatis attendi debet, in terminis Burſat *d. conſ. 324. num. 19.* Rot. *dec. 147. n. 8. & 148. ſub num. 10.* poſt Vivian & ſæpius, dum primi actus procuratæ erectionis cappellaniarum ab Ordinario, ac electionis ſex primorum cappellanorum per Fabricerios, ac dictum Petrum Paulum tunc viventem inſimul congregatos, & collegialiter de anno 1636. geſti fuerunt, idemque ſervatum fuit in duabus deputationibus cappellanorum in vacationibus ſequutis de annis 1654. & 1655. 7

Iſtud obſervantiæ motivum, nedum acriter impugnabatur, ſed retorquebatur, maximum, ac pene totum in eo ſun-

Digitized by Google

fundamentum conſtituendo ſcribentes pro illis de familia, ſeu præſentato ab eis, contrariam obſervantiam deducentes; Primo ex narrativa facta per Fabricerios in ſupplici libello porrecto pro obtinenda ab Ordinario erectione cappellaniarum, quod reſervatum eſſet juſpatronatus ipſis ac etiam Petro Paulo. Secundo, ex eo quod de anno 1639. inſtitutus eſſet nominatus a Petro Paulo rejecto altero nominato a Fabriceriis; Et tertio, quod idem Petrus Paulus in proteſtatione ſe enunciaſſet compatronum æque principaliter ac Fabr icerios; Verum credit eſſe leve fundamentum, quoniam ad hoc, ut obſervantia dicatur conſiderabilis, vel ad effectum interpretandi, vel etiam reſpective inducendi aut firmandi ſta-
8 tum, primarium ac potiſſimum requiſitum eſt, ut ſit omnino clara & univoca, conſiſtens in actibus certis & claris, quia interpretandum non eſt obſcurum ex obſcuro, neque fictio ex fictione, ſeu præſumptio ex præſumptione deducenda eſt, *dec.* 294. *n.* 6. *p a diverſ. dec.* 18. *n.* 28. *part.* 9. Burat. *dec.* 464. *n* 4. *&* 6. Duran. *dec.* 173. *n.* 5.

Nullus vero ex dictis actibus dici poterat certus, & clare inductivus d. pretenſi diverſi & coæqualis juris, quoniam enunciativa continet competentiam juriſpatronatus ac præſentandi in genere, ſed nil explicat circa modum ſeu ſpeciem, unde eſt ſupponere pro certo id quod eſt in quæſtione; Eodemque morbo laborabat eſſertio ipſiuſmet Petri Pauli, quæ etiam nullius erat momenti, quia nullibi cautum eſt confeſſionem emiſſam in proteſtatione contra collitigantem probare ad favorem confitentis ſeu proteſtantis; Actus vero ſequutus de anno 1639 omnino æquivocus erat, quinimo in propoſito nullius conſiderationis, quia cum Fabricerii nominaſſent extraneum a tribus famîliis a fundatore præſcriptis, atque nominatus a Petro Paulo eſſet de habentibus dictam qualitatem, huic debita erat inſtitutio tamquam habenti præſentationem fundatoris, juxta deducta in præcedentibus.

Ac etiam quia in actibus collegialibus, majori parte eligente indignum, totum jus pro ea vacatione conſolidatur in minori, quinimo in uno eligente dignum ad text. *in cap. dudum il primo de elect. & cap. cum Vintan. &c. eodem tit.*
9 utrobique Scribentes, de quibus Merlin. *lib.* 1. *controv.* 50. *n.* 18. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 219. *part.* 9. *rec.* & habetur ſæpius *ſub tit. de Canonicis & Capitulo*, & ſupra *diſc.* 31.

10 Item obſervantia debet eſſe proxima fundationi, & hæc magis attenditur quam remota, ut in his terminis Otthob. *dec.* 26. *n.* 14. *& ſeqq.* unde cum habeantur dicti actus proximi & magis certi & clari, iſti debent prævalere, vel ſufficiunt ad impediendam dictam contrariam obſervantiam, quæ inter alia requiſita exigit illud, ut ſit uniformis *dec.* 433. *n.* 35. *&* 439. *n.* 53. *p.* 9. *rec.* & in ter-
11 minis juriſpatronatus *dec.* 336 *n.* 5. *& ſeq. part.* 5. potiſſime quia fere clarum videbatur, ut vocatio Petri Pauli, vel ſucceſſoris eſſet tamquam de adjuncto eidem corpori, ideoque obſervantia contraria ſapere videbatur magis de præſcriptiva, ſeu immutativa ſtatus, quam de ſimplici interpretativa, unde propterea magis rigoroſe probanda eſt, atque majora exigit requiſita.

Poſito vero dicto ſimultaneo, ſeu collegiali concurſu ad unum corpus efformandum, exinde reſultabat quod nulla habenda eſſet ratio de præſentatione ſeu nominatione facta per dicti Petri Pauli fratres & filios ſingulari-
12 ter ac extra Collegium, dum tunc nullum jus dicuntur habere tamquam ſinguli, ſed tamquam univerſi, Lapus *alleg.* 78. *n.* 2. Vivian. *lib.* 8 *cap.* 2. *n* 2. *dec.* 295. *part.* 6. 82. *&* 302. *part.* 7. *rec. Bonon juriſpatronatus de Granaglion.* 7. *Junii* 1658 *cor. Priolo*, & infra *diſc.* 61. *generali* ſuper modo computandi voces. Niſi præſentes in loco vocati non eſſent, quia tunc juxta naturam electionum aliorumque actuum collegialium, dicere poſſunt de nullitate ratione ſpretus, Vivian. *d. cap* 2. *n.* 5. *& ſeq.* Mantic. *dec.* 268. *dec.* 9. *n* 5. *cum ſeq. part.* 10. *recent. & in d. Maioricen. ſub tit. de benef. diſc.* 30. *& ſub titul. de Capitulo & Canonicis plures.*

Hinc ſuperflua remanebat pro hujus controverſiæ deciſione altera inſpectio ſupra inſinuata, qui ſcilicet de familia d. Petri Pauli cum Fabriceriis concurrere deberent, dum, ſive aliqui, ſive omnes, effectus erat idem, quia moniti non intervenerant, neque curaverant ſe congregare in loco ſolito. Verum quando de hoc agendum eſſet, omnino certum dicebam, quod fratres ſub dicta vocatione non veniebant, cum illa caneet, *de ſua familia*, ex quo pronomine *ſua*, reſultat teſtatorem intellexiſſe de ſola effectiva, ut in
13 his terminis Vivian. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 10. *dec.* 362 *num* 6. *& ſeq. part.* 5. *rec.* cum aliis ſupra, ac etiam infra *d. diſc. generali* 61. potiſſime quia dicti fratres teſtatori eodem gradu conjuncti, ac bene cogniti erant & tamen ſpreti, ideoque ſola difficultas reſtringebatur quoad filios, & deſcendentes de familia effectiva; In hoc autem regula omnibus aſſiſtere videbatur, quia pluribus de certo cor- 14
pore per nomen collectivum vocatis, omnes veniunt in capita, Alex. *de Nevo*, *conſ.* 63. *n.* 2. *&* 3. Lotther. *lib.* 2 *q.* 11. *n.* 123. Buratt. *dec.* 183. *dec.* 82. *part.* 7. *rec. Comen. beneficii* 12. *Maii* 1659. *coram Priolo*, in aliis frequenter.

Quamvis autem d. concluſio ſit regulariter vera; In hac tamen facti ſpecie adhuc probabilius contrarium 15
dixi verius, ut ſcilicet nonniſi unus, puta proximior, vel ſenior intervenire deberet ex veriſimili teſtatoris voluntate, aliiſque circumſtantiis & congruentiis id ſuadentibus; Primo quia teſtator in verbis conſideravit concurrentem in numero ſingulari; Secundo quia idem factis quoniam cum plures haberet conjunctos eodem gradu, unum tantum vocavit ut ſupra; Tertio quia deficiente familia Petri Pauli, voluit ſubintrare proximiorem agnatum vel cognatum, & ſic unum tantum; Quarto, quia ſi procedendum eſſet cum rigore dictæ regulæ, venire deberent etiam fœminæ, vel pueri juxta unam opinionem; idque ſtante concurſu collegiali cum Fabriceriis ut ſupra eſt omnino incongruum, ac veriſimili voluntati contrarium; Et quinto quia cum tractu temporis hæc familia poſſet ſatis multiplicari ac numeroſa fieri, incongruus eſſet omnium concurſus; Neque eſt novum in jure, ut toto genere vocato, penes totum ſit jus in habitu, actu vero & in exercitio ſit penes ſeniorem; Vivian. *lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 14. *&* 37. Lotther. *lib.* 2. *q.* 11. *n.* 124. *dec.* 288 *n.* 9. *part.* 5. *rec.*

BONON. BENEFICII, PRO BERNARDO A PINU, CUM CAROLO ANTONIO FIBULO.

Caſus deciſus per Rotam pro Carolo Antonio.

Præſuppoſito, quod juſpatronatus ſit familiare pro duabus lineis, ſeu familiis; An una defecta, totum accreſcat lineæ ſeu familiæ ſuperſtiti. Vel potius ultimus lineæ deficientis, ſuam portionem tranſmittat ad hæredem extraneum, itaut efficiatur, partim hæreditarium, & partim familiare. Et quando vocatio alicujus ad juſpatronatus ſit perſonalis, itaut non tranſmittatur ad ſucceſſores, vel e contra, Et an executores teſtamentarii, quibus beneficii erectio demandata eſt, alterare poſſint leges a teſtatore præſcriptas.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Juſpatronatus familiare non ceſſat finita familia, ſed tranſit ad hæredes.*
4 *Ex quibus probetur juſpatronatus eſſe gentilitium ſeu familiare.*
5 *Quod juſpatronatus poſſit eſſe partim familiare, & partim hæreditarium, & n.* 10.
6 *An, & quomodo vocatio alicujus cenſeatur perſonalis, & non tranſitoria ad ſucceſſores.*
7 *Qualis debeat eſſe obſervantia, ut præjudicet:*
8 *Negligentia prædeceſſorum in jurepatronatus familiare non præjudicat ſucceſſoribus.*
9 *Vocata familia, qui veniant, & an etiam illi de contentiva.*
10 *De eadem concluſione de qua n.* 5. *& an defecta una linea, portio conſolidetur in altera ſuperſtite, vel tranſeat ad hæredes.*

D I S C. XXXV.

Hieronymus de Podiis Donnini filius, ac pronepos Nannini ſtipitis univerſæ familiæ de Podiis de anno 1457. in ejus teſtamento inſtitutis hæredibus Alexandro & Nicolao fratribus, aliquos executores deputavit, per quos infra annum ex quibuſdam bonis ac effectibus ad id aſſignatis, fieri voluit id, quod ipſe eidem commiſſariis oretenus commiſit, illique coram Ordinario declararunt teſtatoris voluntatem eſſe erigendi quamdam capellaniam ſeu beneficium prout erigi obtinuerunt ſub diverſis conditionibus, illa præſertim ad rem faciente, quod (ſunt verba præciſa) *Rectoris præſentatio ſpectet*

dictis hæredibus teſtatoris, & eorum ſucceſſoribus, & ad Antonium q. Jacobi de Podiis, & de familia nullo modo 2 *poſſit exire ſeu alienari, & caſu quo alienaretur, licentiam ab Epiſcopo, &c.* Vacante autem d. beneficio de anno 1649. per obitum Eliſei Matuliani præſentati per Joannem Carolum ultimum de linea Baptiſtæ avi teſtatoris, Hieronymus Roſſius, qui a dicto Joanne Carolo in teſtamento hæres inſtitutus fuerat, præſentavit Bernardum de Pinu, illi vero de Montecucolis hæredes etiam teſtamentarii Joannis ultimi de altera linea, de qua erat Antonius per executores ut ſupra ad dictum juſpatronatus & præſentandi vocatus, præſentarunt Carolum Antonium de Fibulis; Cardinalis vero indultarius habens collationem in menſibus reſervatis, illud tamquam liberum alteri contulit, unde orta inter dictos tres controverſia, & introducta cauſa in Rota cor. *Albergato*, datoque dubio, cuinam ex contendentibus controverſum beneficium adjudicandum eſſet *ſub die* 26. *Februarii* 1652. pro Carolo Antonio reſponſum fuit, ut patet ex *dec.* 220, *part.* 11. *rec.*

3 Facilis n. reputata fuit excluſio proviſi tamquam de libera, dum ex inſtrumento fundationis & dotationis clare conſtabat de jurepatronatus, non obſtante quod extincta eſſet familia de Podiis, pro qua contendebatur, ac etiam Rota firmavit dicti juriſpatronatus reſervationem factam eſſe.

Licet enim *Geminianus* aliquos habens ſequaces credat, ut facta reſervatione juriſpatronatus ad favorem familiæ, poſt eam extinctam, illud ceſſet, atque Eccleſia efficiatur libera: Attamen hæc opinio magis communiter rejecta eſt atque hodie abſolute recepta contraria, quæ anteſignanos habet Anchar. *conſil* 81. & Calderin. *conſ.* 4 *de jurepatronatus*, ut ab ultimo de familia tranſeat ad ejus hæredes quamvis extraneos, & ſic de gentilitio fiat hereditarium, niſi dictio taxativa, ſeu alia verba, vel circumſtantiæ diverſam denotent voluntatem fundatoris, vel Ordinarii qui cum hac lege approbaverit fundationem, Seraph. *dec.* 364. *n.* 3. *dec* 385. *n.* 1 *part.* 1. *diverſ* 165. *n.* 16 & *ſeqq. part.* 6. *rec.* *Cluſina Beneſ.* 5 *Junii* 1649. cor. Bichio, cum aliis in hujus cauſæ deciſione, & deinde in modernioribus frequenter, cum ſit concluſio recepta pro regula, limitanda ſolum ex taxativa voluntate ut ſupra.

Quare major ac tota diſputatio fuit inter præſentatos a contendentibus de pertinentia dicti juriſpatronatus, Atque primus diſputationis punctus fuit circa illius qualitatem, an ſcilicet eſſet hæreditarium vel familiare, atque juxta hanc ſecundam partem prodiit reſolutio, quæ mihi quamvis more Advocati contrarium ſuſtinenti, in hac parte (reflectendo ad veritatem) probabilis viſa eſt, Licet enim in erectione diceretur juſpatronatus ſpectare debere dictis hæredibus teſtatoris, unde expreſſa mentio hæredum magis de plano aperiebat locum regulæ, juxta quam juſpatronatus potius hæreditarium quam gentilitium reputandum eſt, & ſuper qua regula more Advocatorum, ego & cæteri copioſas retexebamus allegationes.

4 Attamen plura probabilius dictam gentilitiam qualitatem ſuadebant; Primo ſcilicet mixtura d. Antonii, qui non erat hæres fundatoris: atque remotus agnatus de diverſa linea ſeu colonnello; Id enim arguit fundatorem reſpexiſſe ad familiam, non autem ad qualitatem hæreditariam, dum agnatum remotum tranſverſalem vocavit. Secundo ex illis verbis, quod de familia nullo modo poſſit exire, quod inducit prohibitionem realem, & conſequenter fideicommiſſum in univerſa familia, ex iis, quæ in ſua materia fideicomm.ſſaria ſatis frequenter habentur, cumulata etiam in hac deciſione, & in his terminis ponderatur *in Maceraten. juriſpatron.* 26. *Novembris* 1628 coram Ubaldo; Tertio ex ſubſequuta obſervantia, pluribuſque enunciativis, in quibus dicitur hoc juſpatronatus eſſe illorum de Podio, & ſic cum ſola qualitate familiari, juxta firmam *deciſ* 166. *n* 9. *cum ſeqq. part.* 6. rec. *in Tiſcien beneficii* 26 *Novembris* 1650 *coram Celſo* inter ſuas *dec.* 105 & *eadem* 21 *Aprilis* 1651 Royas inter ſuas *dec* 44 & ſæpius habetur in præcedentibus; Ac etiam quia longo ſpatio annorum 200. & ultra numquam adfuit mixtura cognatorum, vel aliorum, qui non exiſtentes de familia fuerint hæredes contra omnem probabilitatem, ſi juſpatronatus fuiſſet hæreditarium juxta *conſ. Calderin.* 15. *de jur patronatus* cum aliis apud Buratt. *dec.* 183 & in allegatis Piſcien. *coram Celſo*, & *Royas*. Ideoque quoad iſtum punctum deciſio videtur fundata, non obſtante dicta mentione hæredum, dum illa non eſt indefinita pro omnibus, ſed tantum pro primis, & ſic ad demonſtrandas perſonas ſupra enunciatas quæ per teſtatorem hæredes inſtitutæ fuerant, abſque ſucceſſiva vocatione ſucceſſorum ſtante replicatione hæreditariæ qualitatis.

Difficultas autem videbatur eſſe circa pertinentia ad lineam Antonii, de qua erat Carolus ultimus de univerſa familia, auctor illorum de Podiis, & per cujus obitum orta fuit celebris controverſia, de qua *in Bonon. primogenit. de Podiis ſub tit. de fideicommiſſis diſc.* 15. Ego enim & cæteri ſcribentes pro Pinu præſentato per Hieronymum hæredem Joannis Caroli ultimi de altera linea teſtatoris, dicebamus quod in iſto terminaverat tamquam ultimo de linea vocata, ideoque immutata natura de familiari effectum fuerat hæreditarium non curato, quod vocatus etiam eſſet dictus Antonius remotus agnatus, quoniam ejus vocatio erat perſonalis, cum ejus perſona terminata.

Quodque in omnem eventum, ubi etiam ſubintelligerentur vocati omnes dicti Antonii ſucceſſores, & ſic utraque linea, adhuc tamen cum ab initio duæ familiæ, ſeu lineæ conſtitutæ eſſent, non intrabat reciproca linearis, ſed cujuslibet portio reſpective poſt ultimum deficientem ad ejus hæredes tranſitum fecerat; ut in puncto juriſpatronatus diviſi in duas familias ſeu lineas, ut terminata una, ejus portio non tranſeat ad aliam, 5 ſed tranſmittatur ad hæredem ultimi de ea deficientis habetur apud Merlin. *dec.* 798. *num.* 24 ubi conſideratur ſimile de reciproca intelligenda diſcretive in ſingulis lineis non autem de linea ad lineam, dictaque deciſio eſt repetita poſt Vivan *dec.* 120. *num.* 22.

Hinc proinde duo fuerunt puncti, ſeu inſpectiones, Primo ſcilicet an vocatio dicti Antonii fuiſſet perſonalis ad ejus ſucceſſores non tranſitoria, vel e converſo; Et ſecundo, poſito quod utraque linea vocata eſſet, an inter eas intret reciproca, ſeu jus accreſcendi, itaut portio lineæ deficientis conſolidata eſſet cum ſuperſtite, vel potius tranſmiſſa ad hæredes extraneos ultimo deficienti.

Quatenus igitur pertinet ad primum punctum, plura ſuadere videbantur perſonalitatem vocationis d. Antonii, itaut in hac parte deciſio non omnino ſatisfacere videretur, omnia ſimul ac unitim, non autem ſingulariter conſiderando, eum regula, ut *ſingula quæ non proſunt, &c.* Primo ſcilicet diſcretiva inter hæredes fun- 6 datoris, & Antonium prædictum, dum quando de eis habitus eſt ſermo, expreſſe dictum quoque fuit pro eorum ſucceſſoribus, quod in Antonio neglectum eſt: Licet enim regulariter ſucceſſorum expreſſa vocatio, utpote a jure ſubintellecta neceſſaria non ſit; Attamen quoties illorum expreſſio in una parte habetur, & in alia negligitur, tunc reſultat, juxta regularem diſcretivæ naturam, probatio diverſæ voluntatis, ſi enim ubi voluit, dixit, ergo noluit, ubi non dixit. Ut ultra generalia; in ſpecie juriſpatronatus reſervati pluribus fratribus cum mentione ſucceſſorum, reſpectu unius, & non alterius, ut vocatio ejus, cujus ſucceſſores omiſſi fuerunt, ſit perſonalis, ſupponitur abſolutum *dec.* 112. *num.* 12. *part.* 6. *rec.*

Secundo corollarie ex qualitate dicti Antonii remoti tranſverſalis ſexto gradu conjuncti & ad hæreditatem non vocati, necne alias in teſtamento honorati, unde probabiliter executores ex mente teſtatoris illum ex aliquo merito perſonali, ut alia circumſtantia ejus perſonam tantum concernente honorare voluerunt, dum neglexerunt vocationem ſucceſſorum, de qua in aliis proximioribus de familia hæreditariam etiam qualitatem habentibus ſolliciti fuerunt; Tertio fortiter ex longiſſima obſervantia, quoniam excepta quadam præſentatione facta de an. 1505. in reliquis, alii ſucceſſores, non autem illi d. Antonii præſentarunt; in hac enim materia multum deferendum eſt obſervantiæ, tamquam optime interprete, ut habetur pluries ſupra & infra ad totam materiam.

Et quamvis in hujus cauſæ deciſione adverſus hoc obſervantiæ motivum duo replicentur; Primo ſcilicet, ut attendi potius debeat obſervantia proxima quam remota, Et ſecundo, quod non poſſit ex longa negligentia in præſentando deduci præſcriptio, non probata ſcientia & patientia 7 compatronorum, quodque privative ad eos præſentationes eſſent factæ, unde propterea conſtare debeat alios voluiſſe præſentare, ac rejectos eſſe, Ferrett. *conſ.* 132 *n.* 3. *lib.* 1. *dec.* 30. *n.* 7 & 8. poſt Vivian & in aliis, de quibus in deciſione; Potiſſime vero in patronatu gentilitio, in quo cum ſucceſſores veniant ex perſona propria, prædeceſſorum negligentia eis non præjudicat, ideoque non intrat præſcriptio, ut per Gratian. *diſcept.* 577. *num.* 44. Ciarlin *controv.*

trov.

Digitized by Google

trov. 107. *num.* 61. *& ſeqq.* & habetur deductum *in Piſtor. diſc.* 31. Attamen non videbantur relevantes reſponſioes, quoniam tunc recte id procedit quando pertinentia eſſet clara, itaut ageretur de obſervantia præ-
8 ſcriptiva tollente jus certum, & clarum; Secus autem ubi caſus eſt ambiguus, cum tunc non intrent termini præſcriptionis, ſed potius obſervantiæ interprætativæ his rigoribus non ſubjectæ; Potiſſime dum obſervantia affirmativa conſiſtebat in unico actu, negativa vero in multiplicatis, ſpatio annor. circiter 150. & ſic adeſt centenaria completa, cujus vigore quicumque titulus de mundo melior allegari poteſt, multo magis dum ex præmiſſis etiam ex integro ſatis probabiliter prætendi poterat, dictam Antonii vocationem eſſe perſonalem.

Ponderatur in deciſione, quod ubi etiam ex appellativa vocatione Antonii inferri non poſſet ad ejus de-
9 ſcendentiam, adhuc tamen iſta vocata cenſeretur ſub generali vocatione familiæ, a qua in fundatione dictum fuit juſpatronatus exire non poſſe, ex generaliter deductis per Fuſar. *q.* 382. *n.* 59. & ſpecie Ciarlin. *d. contr.* 107. *n.* 53. *& ſeq.*

Verum neque videbatur tutum fundamentum, quoniam in fideicommiſſis regulariter, vocata familia intelligitur de effectiva & propria ipſius teſtatoris ex deductis per Fuſar. *quæſt.* 351. & ſatis frequenter in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* In his autem terminis juſpatronatus eſt controverſum, quoniam licet in *Pientina juriſpatronatus coram Litta* & aliis per Vivian. *lib.* 4. *cap.* 9. veniat univerſa, attamen *diſc.* 362. *n.* 6. *part.* 5. *rec.* alias apud Merlin. *dec.* 450. relinquitur ſub dubio, ut etiam patet *ex dec.* 71. *&* 73. poſt Vivian. *dec.* 307. *n.* 9. *part.* 7. *Placentina Canonicatus* 16. *Martii* 1648. Rojas inter ſuas *dec.* 361. *n.* 7. *cum ſeq.* & aliis, cum ſit quæſtio ambiguæ voluntatis, ideoque intrat abſque dubio interpretatio, & conſequenter obſervantiæ deferendum eſt juxta receptam, & veram, ſæpiuſque inſinuatam diſtinctionem inter obſervantiam interpretativam, & præſcriptivam.

Quo vero ad alterum punctum, an ſcilicet defecta una ex duabus lineis, ejus portio conſolidetur in altera ſuperſtite, vel potius ultimus lineæ defectæ ejus portionem tranſmittat ad hæredes; Pro tranſmiſſione ſtat *d. dec.* 798. Merlini repetit. *dec.* 20. poſt Vivian. *num.* 23. *& ſeq.* ubi ut ſupra, conſiderantur ea, quæ habemus in materia fideicommiſſaria, ſuper reciproca intelligenda diſcretive, non autem de linea ad lineam.

In contrarium quod vel ex conjunctione verbali, vel reali, vel mixta, vel fortius ab individuitate ipſius juriſpatronatus, ſit locus juri accreſcendi, vel non decreſcendi, quaſi quod implicet idem juſpatronatus eſſe partim gentilitium, & partim hæreditarium, quodque eadem res diverſam habeat naturam ut firmatur *dec.* 336. *n.* 4. *part.* 5. *rec. & dec.* 26. poſt Vivian. repetit. poſt Dian. *p.* 8. ex quibus idem firmatur *dec.* 474. *n.* 4. *& ſeqq. p.* 11. *rec.* cum qua proceditur in hujus cauſæ deciſione *impreſſ. ut ſupra cad. p.* 11. *dec.* 220. *n.* 14. Ideoque ſpectatis auctoritatibus iſta recipienda videtur, potiſſime quia *d. dec.* 798. Merlin. alias 120. poſt Vivian non continet deciſionem Tribunalis, ſed potius id aſſeritur ex mente alicujus ex Auditoribus, quod non facit deciſionem; Accedentibus etiam iis, quæ plene collecta habentur apud Bellon. junior. *de jure accreſcen. cap.* 6. *q.* 48. ſuper juriſpatronatus individuitate, cujus ratione intrat jus non decreſcendi, dum totum jus reſidere dicitur penes omnes, & quemlibet eorum inſolidum ut alibi *hoc eod. tit.* pluries advertitur, ac habetur actum ſub *tit. de feudis, diſc.* 8. unde propterea in hac parte dicta reſolutio potius probabilis dicenda eſt; Ita tamen intellectum non captivante circa dictum alium punctum, quod vocatio Antonii eſſet perſonalis ut ſupra.

Quamvis autem adhuc occaſio non præbuerit iſtum articulum formiter diſputare, unde propterea maturum judicium efformari potuerit, (cum in iſta cauſa unica tantum habita fuerit diſputatio;) Attamen cogitabam diſtinguendos eſſe caſus, cum diverſa tamen diſtinctione ab ea, quam potius in altero jurepatronatus libertorum emanato a jure civili præbet Bellon. jun. *d. q.* 48.

Aut enim agitur ad effectum computandi voces, ut ſcilicet aliquibus non præſentantibus in tempore, vel male præſentatus ille, qui habet præſentationem a minori parte, dici valeat ita præſentatus, quod ei debeatur inſtitutio, atque ad hunc effectum recte intrat dicta individuitas productiva juris non decreſcendi, ut totum jus in ea vacatione conſolidetur, in eo qui bene illud exercet, ut in Piſtorien. *diſc.* 31. & in aliis.

Aut vero agitur ad effectum omnimodæ expirationis juriſpatronatus in portione defecta, quia nempe, vel juxta opinionem Geminiani, in foro tamen rejectam, vel ob taxativam ſeu alias conjecturatam voluntatem fundatoris in jurepatronatus familiari, non detur ab ultimo tranſmiſſio ad hæredes, ſed illud deſinat, atque Eccleſia acquirat libertatem; Et tunc pariter idem dicendum ſit, quoniam implicare videtur, ut eadem Eccleſia ſit libera & ſerva eodem tempore, quodque una res individua diverſam imo oppoſitam habeat naturam.

Aut ad effectum præciſum noſtrum, quod ſcilicet ex duabus lineis vere ab initio diſcretis, una deficiat, & altera duret, & tunc non videtur adeſſe implicantia in dictis deciſionibus deducta; Aut enim jus accreſcendi dedu- 10
citur ex verbali, vel reali conjunctione, & illud non intrat poſt quæſitum emolumentum, ac effectuatam portionum diſcretionem; Aut deducitur jus non decreſcendi ratione individuitatis, ſeu incompatibilitatis, & tunc non videtur, ubi iſta incompatibilitas fundetur; Quemadmodum enim nulla datur implicantia, quod idem juſpatronatus ſit partim laicale, & partim eccleſiaſticum, quod eſt quid magis; Sive quod idem familiare, in una linea poſſideatur pro integra medietate ab una tantum perſona, quæ ſit in illa linea, in alia vero ſit penes centum; Aut quod in una linea exercitium præſentationis ſit penes omnes in capita non data gradus, vel ætatis diſcretione, in altera vero ex obſervantia ſit penes natu majorem, cum ſimilibus; Ita non videtur, quæ implicantia adſit, ut firma remanente individua ſubſtantia juriſpatronatus, ejus exercitium penes unam lineam ſit uno modo, ac altero penes alteram.

Alias duobus æqualiter poſſidentibus juſpatronatus, quod origine, juxta ejus regularem naturam ſit hæreditarium, non poſſet unus ex compatronis in ſua portione ordinare fideicommiſſum, ex eo quod illud non ſit in altera portione, ſive non poſſet in ea imprimere qualitatem familiatem, quod non eſt dicendum.

Individuitas vero ſubjectæ materiæ bene attendenda venit tamquam conjectura ſeu adminiculum voluntatis fundatoris, vel ordinatoris familiaris qualitatis, quia univerſa familia, quoad eum conſiderata fuerit, tamquam unicum corpus abſque formali diſcretione linearum ac portionum, niſi ad ſolum effectum diviſionis exercitii, vel fructuum juxta caſum, de quo in *Roman. palatii de Capranica, ſub tit. de fideicommiſſ. diſc.* 106. Sed ubi conſtat de vera diſcretione linearum ac portionum, tunc nulla videtur ſubeſſe implicantia, vel ratio, quæ id impediat.

CAPUANA ABBATIÆ,

PRO DUCE S. LAURENTII, ET JOSEPHO
ab eo præſentato.

CUM DUCE SERMONETÆ, ET FRANCISCO ab eo præſentato; omnibus de familia Caetana.

Caſus deciſus per Rotam pro primis.

An & quando juſpatronatus cadat ſub fideicommiſſo univerſali ordinato in tota hæreditate; Et incidenter ad materiam text. *in cap. conſultationibus de jurepatronatus:* An ſcilicet, & quando debeat diſpoſitio ad favorem poſſeſſoris attendi illius non curato bono jure petitoris.

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Quod regulariter juſpatronatus non veniat ſub fideicommiſſo.*
4 *Non reputatur vera hæc regula, ſed adhuc admittitur.*
5 *Fallit ex conjecturis etiam levibus.*
6 *De ratione ob quam de facili eſt recedendum a regula, & quod juſpatronatus conſervat magis familiarum honorificentiam.*
7 *De admittentis inducentibus limitationem, & qua via tenenda ſit.*
8 *Patronus admittens non patronum ad præſentandum, eum conſtituit in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
9 *Intellige in præjudicium admittentis & ejus hæredum, non autem ſucceſſoris venientis jure proprio.*

10 *De-*

10 *Deſcendentia probanda eſt ab eo, qui eſt in poſſeſſione.*

11 *Quaſi poſſeſſio in jure præſentandi non tranſit ad ſucceſſorem ſine apprehenſione.*

12 *De materia*, Cap. conſultationibus, *& quando intelligatur*.

13 *Declaratur concluſio, de qua n. 8. quod requiratur*.

14 *De alio caſu, & quod data comprehenſione jurispatronatus ſub fideicommiſſo, iſtud non agnitum tranſmittitur, ſed tamquam agnoſcendum*.

D I S C. XXXVI.

1 HONORATUS Caetanus fundorum Comes, & Dux Trajetti, de anno 1489. inſtitutis hæredibus Honorato juniore, & Jacobo Maria nepotibus ex Petro Bernardino filio exhæredato, perpetuum reciprocum fideicommiſſum maſculinum inter eorum deſcendentes ordinavit; Cumque Jacobus Maria defeciſſet ſine prole, totum fideicommiſſum conſolidatum fuit in Honorato, cum tractu ſucceſſivo in Ludovico ejus filio, & Scipione nepote, ex quo ſuperſtites fuerunt Ludovicus primogenitus & Alphonſus ſecundogenitus, defectaque linea maſculina primogenita in Scipione dicti Ludovici filio, Franciſcus Dux S. Laurentii filius dicti Alphonſi ſecundogeniti, fideicommiſſariam ſucceſſionem obtinuit adverſus Camillam dicti Ludovici filiam, & Scipionis ſororem nuptam Duci Sermonetæ de eadem familia Caetana, ut patet ex *conſ.* 2. Bellon. jun. qui pro Franciſco ſcripſit; Cum autem in dicti Honorati hæreditate, ultra multa feuda, & alia bona, adeſſet juſpatronatus Eccleſiæ S. Laurentii ſibi donatum ab Alphonſo I. de Aragonia, quod (incertum eſt ex qua cauſa) poſſidetur pro medietate ab hac deſcendentia, & pro altera medietate per Regem Catholicum, diviſo præſentationis exercitio per alternativam; Hinc ſequuta dicti beneficii vacatione per obitum Cardinalis Trivultii proviſi ad Regiam præſentationem, Dux Sermonetæ prædictæ Camillæ filius præſentavit Franciſcum Caetanum obtinentem derogationem Apoſtolicam medietatis vocum; Dux vero S. Laurentii dicti Franciſci nepos præſentavit Joſephum fratrem: unde introducta cauſa in Rota *coram Priolo*, ſub diebus 5. *Maji* 1659. *&* 16. *Januarii* 1660. prodierunt reſolutiones Joſepho favorabi-
2 les, quarum ſecunda eſt impreſſa poſt *colluctationes Bondeni, dec.* 69. neque cauſa ulteriorem habuit diſputationis progreſſum, atque ſubſequuta mors dicti præſentati ſuccumbentis, ut opinor, omnimodum finem cauſæ dedit.

In his autem diſputationibus, duo fuerunt puncti, unus petitorii ſuper pertinentia jurispatronatus, & alter poſſeſſorii, an ſcilicet Duci Sermonetæ ſuffragaretur quaſi poſſeſſio reſultans ex præſentatione, quam de ann. 1623. fecit dicta Camilla, cum ſubſequuta inſtitutione, ſtante derogatione medietatis, itaut intrarent termini text. *in c. conſult. hoc tit.*

Reſolutio primi puncti pendebat a comprehenſione affirmativa, vel negativa hujus jurispatronatus ſub dicto fideicommiſſo ad ſolum favorem maſculorum ordinato: Poſita enim comprehenſione, certa reſultabat conſequentia illius pertinentiæ ad dictum Ducem Sancti Laurentii privative ad alium Sermonetæ deſcendentem ex fœmina, ideoque in fideicommiſſo nullum jus habentem.

Super hoc autem Scribentes pro altera parte negante dictam incluſionem, cum copioſis allegationibus probare conabantur, quod licet apud ſcribentes controverſum ſit, an ſub fideicommiſſo univerſali ſimpliciter ordinato in hæreditate veniat juſpatronatus; Aliquibus ſimpliciter ſequentibus affirmativam opinionem, quæ
3 anteſignanum habet *Romanum*; Aliis vero ſequentibus opinionem negativam quæ anteſignanum habet Bart. *in l. quia perinde, ff. ad Trebell.* Attamen in Rota, & Curia extra controverſiam, hæc poſterior opinio recepta eſt pro regula, utpote per Rotam antiquam tenta in *Aretina Cappellaniæ* 1. *Jun.* 1584. *cor. Bubalo*, cum qua proceſſit etiam Rota moderna, ut patet ex *dec.* 542. *p.* 5. *rec. dec.* 72. 170. *&* 206. *part.* 7. & admittitur *dec.* 24. *&* 121. poſt Vivian. *hoc tractat. dec.* 100. *&* 190. *part.* 12. *rec.* & in aliis; Eamque eſſe magis communem cæteris relatis teſtantur Peregrin. *de fideicomm. art.* 6. *n.* 37. Fuſar. *quæſt.* 634. *n.* 2. Vivian. *lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 76.

Quamvis autem hæc opinio, in diſputativa, ſeu diſcurſiva ratione, nullum vere probabile fundamentum habere
4 videatur, cum Bart. & alii antiquiores, non redacta forſan hac materia jurispatronatus in beneficiis eccleſiaſticis ad eam formam, quam habemus, ſive illa eis non bene cognita, (ut etiam hodie non verſatis in Curia in materia beneficiali contingit,) proceſſerint cum quodam leguleico ſenſu derivante a jure civili, in iis quæ jura ſepulchrorum ſecundum illum gentilem uſum, vel juſpatronatus libertorum percutiunt, ac deſuper diſponuntur; Attamen quia Rota antiqua, cum hoc ſenſu proceſſit, moderne vero recte id agnoſcenti in quamdam reverentiam antiquitatis viſum eſt ab ea non recedere; Hinc proinde ſcribens pro poſſeſſore fideicommiſſi, admittebam dictam opinionem pro regula; Dicebam tamen eam quodammodo remanere videri idealem, utpote limitari ſolitam ob contrariam voluntatem fideicommittentis, etiam conjecturalem & ex levibus, ac generalibus conjecturis reſultantem, ut patet ex pluribus deciſionibus, quas deſuper habemus, quod ſatis leves conjecturæ deſuper admiſſæ ſunt, ut præſertim *dict. dec.* 24. *&* 121. poſt Viv. 5
dec. 240. *n.* 10. *cum ſeq. p.* 10. *rec. dec.* 271. *p.* 12. *d. dec.* 10. *&* 190. *p.* 12. *rec.* editis in cauſa, de qua ſupra, *in Lunen. diſc.* 19. & in aliis pluries & præſertim etiam *in Roman. jurispatr. de Manoſiis*, de qua *ſupra, diſc.* 14. *& in Mediol.* de qua habetur mentio infra.

Quidquid enim eſſet in uſu temporibus Bartoli, Alberic. Alex. & aliorum ſcribentium Peruſii, ac in aliis 6
Civitatibus extra Curiam, & qui magis fuerunt Civiliſtæ quam Canoniſtæ; Certum eſt, quod erectiones beneficiorum de jurepatronatus non ſolum habent motivum pietatis, ſed etiam illud honorificentiæ, ac proviſionis deſcendentium, quoniam ita frequenter provideri ſolent ſecundo, vel ultro geniti familiarum nobilium, atque per hujuſmodi jura ſive honorifica, ſive ob exercitium præſentationis, magis conſervantur decor, ac memoria nobilium familiarum, quam per feuda, vel caſtra aliaque bona temporalia de facili ſubjecta conſumptionibus & diſſipationibus, ac humanarum rerum viciſſitudini; Ut ultra quamplura exempla in Orbe Catholico ſatis frequentia, agendo de illis partibus, in quibus ego verſatus eram, deducebam illud antiquæ, ac nobilis familiæ Oriliæ Neapolitanæ, quod licet plura feuda, & conſpicua bona antiquitus poſſederit, notabileſque divitias habuerit, attamen hodie alia non cernuntur veſtigia, quæ ejus memoriam conſervent, quam jus honorificum, de quo mentionem habet Franch. *dec.* 85. ut ſcilicet in die Palmarum, vel forſan etiam in die Purificationis in Eccleſia Congregationis Montis Oliveti, poſt Regem, vel eo abſente poſt Proregem, prima candela ſeu palma detur majori, ſeu capiti iſtius domus, tamquam patrono & fundatori ſupra tot Proceres & Magnates; Atque priuſquam illarum regionum adeo magnum & deplorabile contingeret infortunium ſub Ruggerio I. vel II. Normanno, & Anacleto Antipapa, Civitas Salerni faciebat figuram Metropolis provinciæ, ſeu Principatus independentis, eo modo quo pleræque aliæ illarum provinciarum Civitates faciebant, illa erat in ſtatu ſatis conſpicuo, pluresque habebat nobiliſſimas, & ditiſſimas familias poſſidentes feuda & Caſtra, ac facientes figuram Procerum & Magnatum apud proprium Principem, inter quas erant duæ familiæ, quarum una nuncupatur *de S. Mango & altera de Rugeriis*, quæ poſſidentes palatia in nobiliori parte Civitatis, 800. & ultra elapſis annis occaſione translationis corporis S. Matthæi Apoſtoli, illa clargitæ ſunt pro illius inſignis Eccleſiæ Metropolitanæ conſtructione, quod beneficium recognoſci conſuevit, cum quodam jure honorifico mediante traditione cujuſdam inſtrumenti floribus ornati, quod ſingulis annis in die translationis dicti Sancti per ſingulos parochos Archiepiſcopo offertur, atque hoc ſolum jus honorificum decorem, ac memoriam harum familiarum conſervat, deperdita memoria Caſtrorum & feudorum aliorumque bonorum, cum ſimilibus; Ideoque prorſus improbabile eſt dicere, quod ille qui domorum, & vinearum, ac prædiorum, quinimo, (ut in caſu præſenti) etiam aliquorum mobilium perpetuam conſervationem in ſua poſteritate ſeu familia deſideravit, negligere voluerit conſervationem hujuſmodi jurium, ex quibus magis, quam ex aliis abſque dubio obtinetur finis, vel intentum providi, vel ambitioſi teſtatoris.

Atque iſta eſt vera ratio in propoſito attendenda ad limitationem dictæ regulę pro facti qualitate, magis quam illa 7
verborum formalitas, quę deſuper leguleico more attendi ſolet, & quod magis a Notarii ſtylo pendet; An ſcilicet fideicommiſſum ordinetur etiam in juribus & actionibus; Sive an adſint verba denotantia hęreditatis reſtituendę integritatem, Vel accedat prohibitio alienationis, cum ſimilibus verborum formalitatibus, attendendis quidem, ſed acceſſorie & pro comprobatione, non autem principaliter.

Et tamen hæc omnia in iſta facti ſpecie concurrebant, quod ſcilicet fideicommiſſum, cum ſtrictiſſima prohibitione

ne alienationis ordinatum eſſet nedum in feudis, & bonis etiam ut dictum eſt mobilibus conſervationi aptis, ſed etiam in juribus & actionibus, & cum verbis denotantibus totius hæreditatis univerſitatem; Et quod magis accedebant nedum conſpicua qualitas beneficii ratione tituli Abbatialis, ac reddituum & opportunitatis ſitus, ſed etiam quia idem juſpatronatus teſtatori in ea formula, ſub qua ibi concipiuntur inveſtituræ feudales, conceſſum fuit per Regem Alphonſum, atque teſtator, deficiente ejus linea maſculina excluſis fœminis congrue dotandis ſubſtituit Regem Ferdinandum I. dicti Alphonſi filium ex motivo gratitudinis erga patrem ejus benefactorem, ideoque prorſus improbabile dicebam, quod teſtator volens defecta linea maſculina, reverti debere ad Regem ejus bona propria, non cogitaverit ad reverſionem hujus juriſpatronatus ex Regia munificentia obtenti.

Quodque per hujuſmodi jura magis conſerventur decor, & memoria familiarum ac ipſorum teſtatorum, ultra ſuperius inſinuata exempla, ac alterum, de quo infra *in Pampilon. Cappellæ diſc.* ... ponderabam individuam praxim hujus deſcendentiæ; Dictus enim teſtator, qui pene Regulus erat, ultra magnam quantitatem conſpicuorum prædiorum urbanorum & ruſticorum allodialium, ac etiam pretioſiſſimam ſupellectilem habebat Comitatum Fundi, & Ducatum Trajetti complectentes multa feuda, & tamen hodie in fideicommiſſo non remanet niſi ſolum Oppidum Pedemontis, quod etiam tractu temporis ſubjacere poteſt illis infortuniis, & contingentiis quibus tot alia feuda, & bona jam ſubjecerunt, ideoque credendum eſt quod magis certitudinaliter iſtud jus teſtatoris memoriam, ac familiæ decorem conſervaturum eſſet.

Quovero ad alterum punctum, in quo magis inſiſtebant Scribentes pro altera parte, majorque fuit diſputationis cardo, quod ſcilicet dictus Dux S. Laurentii nunc temporis paſſus fuerit, ut dicta Camilla in vacatione anni 1623. cum ſeipſo præſentaſſet ejuſdem Camillæ filium, dictique Ducis Sermonetæ germanum fratrem, unde propterea eam conſtituerit in quaſi poſſeſſione præſentandi; ex concluſione, de qua Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſionis & proprietatis, n. 93.* & alii relati apud Greg. & Adden. *deciſ. 349. & 417. & per* Poſth. *de manut. obſerv. 32. num. 13. & infra diſc. generali 63.* ubi de materia
8 poſſeſſionis, quod patronus admittens non patronum ad præſentandum, ſibi præjudicat, eumque conſtituit in quaſi poſſeſſione præſentandi; Qua poſita inferebant ad vulgarem regulam pluries enunciatam, & de qua *dicto diſc. generali 63.* deductum *ex cap. conſultationibus hoc tit.* ut bonum jus petitoris attendatur pro futuris vacationibus, non autem pro illa, in qua exiſtens in quaſi poſſeſſione jam præſentavit.

Facilis tamen fuit ſolutio hujus objecti ex tribus reſponſionibus, quarum ſingulæ ſufficerent, multo magis junctæ; Primo ſcilicet, quod ut advertitur ad hanc materiam poſſeſſionis eodem *diſc. generali 63.* dicta concluſio procedit in præjudicium ipſius patroni admit-
9 tentis non patronum ad præſentandum, vel ejus hæredem, ſeu alias ab eo cauſam habentium, qui non poſſunt ſui actoris factum impugnare, ſed tenentur habere ratum, non autem in præjudicium ſucceſſorum venientium independenter ex perſona propria, ut *deciſ.* 284. *num.* 8. *part.* 1. *rec.* cum aliis per Adden. ad Gregor. *dicta dec.* 417. *num.* 13. & in hujus cauſæ deciſionibus; Qui enim non poteſt expreſſe alienare, ac ſucceſſoribus præjudicare, neque poteſt tacite, ne quod directe prohibitum eſt, indirecte ſequatur, cum lex, rebus non autem verbis impoſita ſit; Et ex qua ratione, ut advertitur *diſc. præcedent.* & in aliis, ex negligentia prędeceſſorum non reſultat preſcriptio præjudicialis ſucceſſoribus independenter, ac jure proprio venientibus.

Secundo, quia quaſi poſſeſſio prædeceſſoris ſuffragatur quidem ſucceſſori in ordine ad probationem deſcendentiæ, ut ſcilicet non teneatur illam probare a
10 fundatore, ſed ſufficiat probare ab eo, qui exiſtit in quaſi poſſeſſione præſentandi ad *notat. in eodem cap. conſultationibus*, cum aliis per Lotther. *lib. 2. quæſt.* 11. *num.* 118. *dec.* 139. *n.* 3. *dec.* 146. *num.* 4. *& dec. ultim. num.* 9. Poſt Vivian. Adden. ad Gregor. *dec.* 349. & Adden. ad Buratt. *dec.* 832. Secus autem ad effectus facti, iſtum præſertim, quod ille qui præſentat dicatur verus poſſeſſor, quoniam concluſio, quam generaliter hodie in bonis indifferentibus receptam, ac planam habemus, ut ceſſante Statuto continuativo, poſſeſſio defuncti non tranſeat ipſo jure ad hæredem, ſine actuali apprehenſione, quamvis de juribus incorpo- 11
ralibus agatur, procedit etiam in jurepatronatus, & quamvis hæres eſſet Filius Achill. *dec. 5. cauſa poſſeſs. & propriet.* Gregor. & Adden. *deciſ.* 222. & 417. Dunozett. *dec.* 798. *num.* 5. *dec.* 166. *num.* 2. *part.* 6. *rec.* cum aliis in hujus cauſæ deciſionibus.

Et tertio, quia, ut alias in præcedentibus etiam habetur regula deſumpta ex *dicto cap. conſultationibus*, procedit re non integra, quando ſcilicet exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi jam præſentavit, cum ſubſequuto inſtitutionis effectu, adeout agatur de repellendo jam inſtitutum ac poſſeſſorem ratione boni juris, quod alter habeat in jurepatronatus & præſentandi, cum tunc
jam in ſtatu bonæ fidei perceptus fuerit poſſeſſionis fru- 12
ctus; Secus autem ubi res eſt in fieri, ut apud Pœniam *dec.* 1630. repetit. *dec.* 374. *part.* 1. *rec.* apud Dunozett. *deciſ.* 798. *num.* 6. *dec.* 180. *nu.* 2. & 3. *part.* 3. *dec.* 83. *n.* 5. & 6. *p.* 5. *dec.* 254. *n.* 21. & 22. *part.* 11. *& in hujus cauſæ deciſionibus*. Multoque
magis dictæ reſponſiones procedebant, quia neque be- 13
ne conſtabat præſentationem factam a dicta Camilla fuiſſe cum ſcientia & patientia dicti Ducis Alphonſi poſſeſſoris fideicommiſſi, quæ ad dictum effectum neceſſaria eſt ex deductis per Adden. ad Gregor. *dicta dec.* 417. *cum aliis deciſionibus*.

De eodem primo puncto comprehenſionis juriſpatronatus ſub fideicommiſſo diſputatum fuit in una *Mediol.*
juriſpatr. pro Julio & Nicolao Montio, in qua plu- 14
res prodierunt deciſiones, quarum aliquæ habentur impreſſæ *part.* 12. *rec. deciſ.* 25. 104. 271. & 400. Atque in dicta cauſa admiſſum fuit idem, quod ſcilicet de facili a prædicta regula receditur, & pro comprehenſione reſpondendum eſt; Obſervatum tamen fuit, (& bene) quod data comprehenſione, ac etiam illa regulari tranſmiſſione, quæ datur de fideicommiſſo jam purificato ac delato, tranſmiſſio fiat, tanquam de agnoſcendo non autem tamquam de agnito; adeout ad effectum ſubſtinendi præſentationem, non ſufficiat ſola delatio, vel tranſmiſſio, niſi tranſmiſſarius agnoſcat ex regulis tamen generalibus in fideicommiſſaria materia cadentibus ſuper quibuſcumque bonis, ac juribus indifferentibus, non autem ex peculiari natura juriſpatronatus.

ANNOT. AD DISC. XXXVI.

AD materiam *Text. in cap. Conſultationibus* adnotatum eſt *ad diſc.* 3.

Deciſiones autem enunciatæ *in præſenti diſc. ſunt impreſſ. part.* 13. *rec. dec.* 64. & 152.

MEDIOLANEN. JURISPATRONATUS,

PRO BENEDICTO MONTEMERLIO,

CUM PROMOTORE FISCALI CURIÆ EPISCOPALIS,

Conſilium pro veritate.

An juſpatronatus tranſmittatur ad illegitimos, tam de jure, quam attenta Conſtitutione Pii V. Et quid de legitimis ex illegitimis.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*

2 *De legitimatione cum clauſula*, ſine præjud. venientium ab inteſtato, *an ſit vera legitimatio, & an facta per Principem ſæcularem ſuffragetur in hæreditate clerici.*

3 *Conſtitutio Pii non alteravit facultatem competentem de jure communi.*

4 *Quod eadem non procedat in filiis vere legitimis illegitimorum.*

5 *In ſpecie quod legitimi illegitimorum ſuccedant in jurepatronatus.*

6 *De licentia quæ tribuitur Militibus Hieroſolymitanis teſtandi, an differat ab illis indultis teſtandi, quæ conceduntur clericis de bonis Eccleſiæ.*

7 *Quare naturales tantum non ſuccedant in jurepatronatus.*

8 *Quod in bonis eccleſiaſticis non ſuccedant illegitimi.*

9 *De differentia diſpoſitionis particularis ipſius juriſpatronatus principaliter, vel Univerſitatis, cui ipſum annexum ſit, ac veniat acceſſorie.*

D I-

D I S C. XXXVII.

1 CUm Alexander de Balbis miles Hieroſolymitanus poſſeſſor juriſpatronatus parochialis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Septino, ex indulto Magiſtrali teſtandi, hæredes inſtituiſſet Iſabellam, & Corneliam filias legitimas & naturales Antoniæ ejus filiæ naturalis, plenarie tamen legitimatæ per reſcriptum, dictiſque Iſabellæ & Corneliæ mediate, vel immediate ſucceſſiſſet Benedictus, ille ſequuta vacatione Eccleſiæ, præſentavit perſonam idoneam coram Ordinario, qui rejecta præſentatione, declaravit beneficium effectum eſſe liberum, unde propterea commiſſa fuit cauſa appellationis in Rota *coram Cerro*. Sed antequam ad ejus proſequutionem deveniretur, ex parte dicti Benedicti, cum præſuppoſito, quod non dubitaretur de jurepatronatus ex reædificatione, & dotatione per Majores dicti Alexandri cum ſubſequuta poſſeſſione annorum 100. & ultra, conſultus fui ſuper ſolo puncto, cui ſupponebatur innixam eſſe dictam ſententiam Ordinarii, quod ſcilicet cum dictus Alexander alias inteſtabilis teſtatus fuerit ex Indulto ſpeciali, intraret Bulla Pii V. rigoroſe prohibens hujuſmodi facultates exerceri cum illegitimis; Incertum autem eſt, an cauſa ulteriorem progreſſum habuerit, dum de illa amplius actum non audivi.

Occaſione autem petendi dictum conſilium, communicata fuerunt aliqua reſponſa de partibus, in quibus ex profeſſo per quamdam ſpeciem tractationis, diſputabatur quæſtio, an legitimatio dictæ Antoniæ, utpote continens clauſulam, *ſine præjudicio venientium ab inteſtato*, conti-2 neret veram legitimationem, vel potius ſimplicem diſpenſationem, de quo plene agitur per Rot. *dec. 35. par. 8. rec.* ubi concluditur eſſe veram legitimationem eo tantum caſu limitandam, quoad effectus ex illa reſultantes.

Ac etiam examinabatur altera quæſtio, da qua plene Giovagn. *conſ. 16. lib. 2.* cum aliis *ſub tit. de Regal. diſc.* 148. ubi occaſione agendi de poteſtate Principis tollendi jus tertii agitur de hac materia legitimationis, & de utraque habetur actum *ſub tit. de fideicommiſſis*, & ſub altero *de ſucceſſionibus ab inteſtato*, ac alibi, an ſcilicet legitimatio obtenta a Principe ſæculari ſuffragetur in hæreditatibus & ſucceſſionibus clericorum, ſive in hujuſmodi juribus ſpiritualibus ſub legitimantis poteſtate non cadentibus, in quo cæteris relatis in ſpecie juriſpatronatus, ut ſufficiat, habetur apud Vivian. *lib. 1. c. 2. num. 70.* ubi allegatur Riccius *dec.* 203 *in princ.*

Reaſſumendo etiam quaſi ex integro tractatum *Lucidarii de illegitimis clericorum*, editum principaliter ſuper interpretatione dictæ Conſtitutionis *Pii V.* circa concluſionem, quæ hodie in Rota & Curia eſt recepta, ut in 3 dictis ſuis ſedibus & alibi, quod eadem Bulla non alteravit diſpoſitionem juris communis in iis caſibus, in quibus illa recenta cum illegitimis diſponi poteſt, ut etiam advertitur *ſub tit. de dote*, *diſc.* 142. occaſione agendi de obligatione dotandi filias naturales tantum, ut non obſtante dicta Bulla militet etiam in clericis, quamvis bona eccleſiaſtica tantum poſſidentibus.

Reſpondi autem extraneam videri hujuſmodi quæſtionem cum inani ſuperfluo labore, juxta noſtrum frequentiorem ſtylum tractatam, cum ageretur de teſtamento condito, non ad favorem illegitimi quamvis legitimati, ſed ad favorem vere legitimorum & naturalium in conſtantia matrimonii procreatorum, in quibus etiam dictam Bullam 4 Pii locum non habere cæteris relatis plene probat Lucidor. *d. tract. cap. 30. num. 13. cum ſequent.* ubi in ſpecie confutatur contraria opinio *Lupi* procedentis cum præſuppoſito minus vero, ac hodie extra controverſiam rejecto, ut dicta Bulla in clericis & eccleſiaſticis auferat etiam illas teſtandi facultates, quæ de jure communi competerent, Et de facultate teſtandi ſeu alias diſponendi cum nepotibus legitimis & naturalibus ex filio illegitimo etiam in caſu quo per legem municipalem, ſeu alias cum ipſis filiis in toto, vel in parte diſponi prohibitum eſſet, occaſione prohibitionis reſultantis a Statuto Urbis habetur actum *ſub tit. de teſtamentis in Romana ſucceſſionis*, ita deciſa in Rota.

In ſpecialibus autem terminis juriſpatronatus, ut in 5 illo ſint ſucceſſibiles nepotes legitimi & naturales ex filio illegitimo ex Ancharano *conſ.* 355. & Butr. *conſ.* 29. habetur apud Vivian. *hac tract. lib. 4. cap. 2. num* 74

Adhuc tamen remanebat aliqua difficultas, quod dicta concluſio non eſſet applicabilis ad caſum, utpote procedens cum præſuppoſito, quod de jure communi competeret diſponendi facultas non ſublata per dictam Bullam Pianam, diſponentem ſolum cum iis, qui alias inteſtabiles, ex indulto ſpeciali teſtandi, vel diſponendi facultatem habeant, quam reſtringit, ut cum illegitimis quamvis legitimatis exerceri non poſſit, ideoque cum non dubitetur Milites Hieroſolymitanos profeſſos, utpote veros Religioſos eſſe inteſtabiles de jure, atque hoc teſtamentum proveniret ab indulto ſpeciali, idcirco ita videbamur eſſe in caſu Conſtitutionis.

Conſiderabam tamen, quod ut advertitur in ſua materia *ſub tit. de teſtam* & alibi pluries, eadem Conſtitutio diſponere videtur de illis ſpecialibus ac mere gratioſis facultatibus, quæ per Sedem Apoſtolicam Eccleſiaſticis præ- 6 ſertim in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis concedi ſolent teſtandi de bonis quæſitis ex beneficiis ac redditibus eccleſiaſticis, in quibus alias ipſa Eccleſia ſuccedere deberet, unde propterea ſtrictius procedendum eſt, ſecus autem in hac ſpecie licentiæ; Licet enim vere iſti Milites tamquam veri profeſſi regulares ſint inteſtabiles, eiſque Religio ſuccedat, eo modo quo generaliter in jure diſpoſitum eſt in quacumque Religione capaci in communi obtinente bona Religioſi, ob incapacitatem in particulari reſultantem a ſtatu religioſo; Attamen ex iſtius Religionis conſuetudine, ea curare non ſolet Militum bona patrimonialia, quorum reſpectu de facto eos reputat teſtabiles, unde paſſim cuicumque petenti, M. Magiſter facultatem ſeu licentiam tribuit, ut in dicta ſua materia *ſub tit. de teſtam* advertitur, atque docet notoria praxis, & conſequenter, quod non intraret dictæ Conſtitutionis rigor, dum agebatur de bonis antiquis patrimonialibus, non autem eccleſiaſticis.

Poſita vero facultate diſponendi, vel tranſmittendi reliqua bona laicalia, ſeu indifferentia in illegitimos, ad quamdam ſuperabundantiam ac præter cauſæ neceſſitatem ut ſupra, ut requirentibus ſatisfacerem; Dicebam quod licet ex collectis per Vivian *d. cap. 2. l. 4. ex cap. 65. cum pluribus* 7 *ſequ.* in his ſocialibus terminis juriſpatronatus præſupponi videatur illegitimorum excluſio, attamen illa provenit; Vel quia ubi agitur de jurepatronatus familiari, ſeu gentilitio, illegitimi non veniant, utpote non habentes agnationem, niſi eſſent cum pura & non limitata legitimatione plenarie natalibus reſtituti, adeout pro vere legitimis in omnibus habendi eſſent, ut ibidem advertitur, atque occaſione ſucceſſionis feudorum & ſimilium bonorum differentium inſinuatur *d. diſc.* 148. *de Reg.* & *ſub tit. de feud.* Vel quod in hæreditario non detur ſucceſſio, quia non ſunt de jure ſucceſſibiles ab inteſtato, ſed poſita ſucceſſione non videtur quod in jurepatronatus habeatur aliquid in jure ſpecialiter proviſum, ut data capacitate ſuccedendi in aliis bonis, in hoc prohibitum ſit, ſed potius habemus contrarium, ut ſcilicet etiam illegitimi ſint capaces juriſpatronatus, quoties habeant illam qualitatem ob quam illud obtineretur, puta hæreditariam, vel rem, cui eſt annexum, ut cæteris relatis habetur *dec.* 262. *part.* 8. *rec.* ubi late Add. *circa pr.* cumulant concordantes, niſi obſtet veriſimilis intentio fundatoris.

Ponderabam, an ratione ſubjectæ materiæ, adaptari poſſent ea quæ habentur *ſub tit. de emphyt. in Heſtiev.* 8 *diſc.* 57 & alibi ſuper inveſtitura feudali, vel emphyteutica bonorum eccleſiaſticorum ex veriſimili intentione Eccleſiæ concedentis, non ſuffragante illegitimis; verum advertebam quod difficultas cadere poſſet, ubi ageretur de conceſſione gentilitia, ſeu reſtricta ad ſolos ſucceſſores, quaſi quod ſub iſtorum genere cogitatum non ſit comprehendere illegitimos Eccleſiæ exoſos. Secus autem ubi de conceſſione mere hæreditaria ad quoſcumque extraneos tranſmiſſibili, ut regulariter & de ſui natura eſt juſpatronatus, ex deductis *locis proxime citatis*, unde id conſiderari poteſt tamquam una ex conjecturis ad regulandam voluntatem.

Clarius vero ad rem, ut hæc difficultas cadere poſſet ubi ageretur de diſpoſitione particulari ipſius juriſpatronatus, de quo principaliter diſpoſitum eſſet ad favorem perſonæ incapacis, ſuper quo puncto adhuc occaſio non dedit formiter diſputare ac maturum judicium efformare, ſecus autem, ubi diſpoſitio eſt de bonorum univerſitate, cui acceſſorie & conſequutive inſit juſpatronatus tamquam ipſius hæreditatis pars, ſive tamquam annexum caſtro, vel prædio indifferenti, in quo licita ſit diſpoſitio, juxta ea quæ in propoſito bonorum juriſdictionalium alias in commercio non exiſtentium habentur *ſub tit. de feudis*, *diſc.* 68. Et in his ſpecialibus terminis juriſpatronatus habe- 9 tur pluries in præcedentibus, quod illud ſine conſenſu Ordinarii non cadit ſub donatione, vel altera particu-

lara

Digitized by Google

lari diſpoſitione, & tamen venit ſub diſpoſitione generali; Prout non poteſt cadere in contractu emptionis & venditionis vel altero correſpectivo, in quo intercedat pecunia, vel alia res temporalis, & tamen acceſſorie ad hæreditatem, vel caſtrum venditum venit, dummodo illius valoris ratio non habeatur cum ſimilibus.

ANNOT. AD DISC. XXXVII.

DE Materia Pianæ Conſtitutionis adverſus illegitimos habetur actum *ſub tit. de Teſtam. diſc.* 54. & *eſt adnotatum ad diſc.* 52. *& ſeqq. eod. tit.*

In hoc eod. tit. agitur ſolum, an & quando adoptati ſuccedant in Jurepatronatus *diſc.* 86.

LUNEN. SARZANEN.

JURISPATRONATUS.

Reſponſum pro veritate ſuppreſſis nominibus.

An & quando juſpatronatus tranſeat in fiſcum ſuccedentem patrono delinquenti, vel decedenti ſine hærede.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De diſtinctione inter fiſcum pœnalem ſuccedentem delinquenti ex publicatione bonorum, & fiſcum hæredem ſuccedentem in defectum hæredis.*
3 *Fiſcus pœnalis non ſuccedit in jurepatronatus.*
4 *In gentilitio non ſolum non cadit ſub confiſcatione, ſed neque Eccleſia prætendere poteſt libertatem, cum quæſtio cadat in hæreditario.*
5 *In hæreditario Eccleſia non acquirit libertatem niſi ubi agatur de delicto in ipſam Eccleſiam, ſed tranſit ad legitimos hæredes.*
6 *Tranſit in fiſcum juſpatronatus annexum Caſtro, vel prædio confiſcato.*
7 *Quid in fiſco ſuccedente in defectu legitimi hæredis, quod neque ſuccedat, ſed ſi patronus eſt unicus, Eccleſia fiat libera.*
8 *De fiſco non ſuccedente in bonis vacantibus clericorum.*
9 *Sed quid ſi ſunt plures patroni, an juſpatronatus accreſcat aliis.*
10 *De abuſu deferendi doctrinis in ſola littera.*
11 *De ratione ob quam fiſcus hæres, neque ſuccedat in jurepatronatus, ſed illud accreſcat compatronis.*
12 *In jurepatronatus quilibet ſuccedit etiam turpis, vel illegitimus.*
13 *De ratione ob quam fiſcus excluditur, etiamſi alii compatroni ſint manus mortuæ, unde eſſet ſpes libertatis.*

DISC. XXXVIII.

1 REſervato jurepatronatus pro tertia parte ad favorem Communitatis loci, pro alia tertia ad favorem Capituli Cathedralis, & pro alia ad favorem perſonæ privatæ, cum iſta vel ejus ſucceſſor deceſſiſſent ſine hærede, unde propterea factus fuit caſus ſucceſſionis fiſci, hinc orta eſt dubitatio ſuper dicta portione juriſpatronatus, an cum reliquis bonis ad fiſcum ſæcularem tranſiiſſet, atque deſuper ſuppreſſis nominibus pro veritate conſultus

Reſpondi in hoc puncto tranſitus juriſpatronatus ad
fiſcum diſtinguendum eſſe, inter fiſcum occupantem
bona delinquentis ratione publicationis bonorum, quæ
2 proprie confiſcatio dicitur, juxta eam confiſcationis
ſpeciem de qua habetur *ſub tit. de Reg. diſc.* 160. &
fiſcum legitimum hæredem decedentis abſque teſtato,
vel inteſtato legitimo ſucceſſore, tamquam in bonis
vacantibus, juxta ea quæ habentur *eodem tit. de Regal.
diſc.* 149.

Quatenus pertinet ad primam ſpeciem fiſci pœnalis
ſuccedentis, potius per annihilationem patroni poſſeſſoris
qui ratione delicti bonorum publicationem patiatur;
Licet apud antiquiores non levis fuerit alteratio, ut
patet ex relatis pro utraque opinione poſt Gigau. *de
crimin. læſæ majeſt.* Clar. *ac alios per* Peregr. *de jure
fiſci, lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 72. Farinac. *quæſt.* 25. *num.* 151.
3 Vivian. *lib.* 15. *cap.* 2. *num.* 17. *& ſeqq.* Attamen hodie
in foro extra controverſiam eſt opinio negativa quam
veram ac receptam firmant Farin. & Vivian. ubi ſupra,
& agnoſcit etiam idem fiſcalis Peregrinus, atque
veram & abſolutam dicit Lotther. *lib.* 2. *quæſt.* 14. *n.*
29. ex auctoritate Rotæ apud Coccin. *dec.* 232. 298.
& 351. Unde propterea id quod cum magno antiquarum
doctrinarum apparatu, gerendo partes tranſcribentis
ex dictis modernis, leguleico currenti ſtylo hinc inde
deduci poſſet, ſuperfluum oſtentantium laborem extra
propoſitum contineret.

Cadente ſolum quæſtione inter ipſam Eccleſiam ac
delinquentis legitimos ſucceſſores, an ſcilicet durante
adhuc jurepatronatus, illud tranſeat ad dictos ſucceſſores,
vel potius extinguatur, atque Eccleſia acquirat
libertatem. Quoties tamen agatur de hæreditario in 4
quo quæſtio cadit, non autem de gentilitio ſeu familiari,
in quo extra controverſiam eſt tranſitus
ad gentiles, vel agnatos, quibus delictum poſſeſſoris
pro tempore præjudicare non poteſt, ut advertunt
mox allegati, & præſertim Lotther. *d. quæſt.* 14. *num.*
22. *& ſeqq.*

Verum in hæreditario etiam diſtinctio eſt, quod;
Aut delictum eſt in ipſam Eccleſiam, & tunc iſta
acquirat libertatem per juriſpatronatus extinctionem
ac patroni annihilationem; Aut eſt delictum indifferens,
& ſecus, ita ut tranſeat ad ſucceſſores, iſtaque
tamquam æquior eſt recepta, non ſolum ob æquitatem
aſſiſtentem ſucceſſoribus, ſed etiam favore ipſiuſmet pa- 5
troni, ob ſpem quæ in caſu præſertim confiſcationis reſultantis
a banno ſibi ſupereſt, illud utpote fiſco non
incorporatum in caſu reſtitutionis recuperandi, ex iis
quæ in propoſito fideicommiſſi capientis etiam legitima
habentur *d. diſc.* 160. *de Regal. & ſub tit. de fideicomm.
diſc.* 150. niſi agatur de jurepatronatus annexo
alicui caſtro, vel prædio, cum quo acceſſorie
tranſeat in poſſeſſionem, cum tunc tranſeat cum ipſa
re in fiſcum, ut per Lotther. *d. quæſt.* 14. *numer.* 26.
& ſeqq.

Quo vero ad alteram ſpeciem fiſci ſucceſſoris, ob
aliorum ſucceſſorum deficientiam, ejus favore reſpondendum
videretur, quia ceſſat utraque ratio ob
quam in caſu præcedenti contra illum reſpondetur,
ea ſcilicet æquitatis favore proximiorum legitime alias
ſuccedentium, & altera quod ſpiritualia non cadunt 6
ſub ſententia, ac poteſtate judicis laici, cum ita veniat
tamquam hæres, ac ſucceſſor favorabilis, non autem
odioſus ab ipſo jure communi vocatus, unde propterea
pro eo reſpondendum veniret.

Adhuc tamen diſtinguendum eſt, an agatur de pa-
trono unico totum juſpatronatus poſſidente, vel de il- 7
lo, qui partem cum aliis compatronis poſſideat; Primo
enim caſu, quamvis Lambert. *lib.* 1. *part.* 2. *qu.* 2.
art. ultim. pleraſque adducat rationes ad favorem fiſci
contra doctrinam Abbatis *in cap.* 1. *num.* 10. *de elect.*
tenentis partes Eccleſiæ, ut acquirat libertatem; Attamen
concurrit etiam in ſententia Abbatis, quæ apud
moderniores eſt magis communiter recepta, adeout
non videatur de illa amplius dubitandum, ex deductis
per Vivian. *lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 80. Sanch. *conſ. moral.
lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 93. *num.* 14. Barb. *de jur. Eccleſ. lib.*
3. *cap.* 12. *num.* 258. ex ea clara ratione, quod alias
eſſet dare ſervitutem perpetuam abſque eo, quod unquam
Eccleſia ſperare poſſet libertatem, dum fiſcus
nunquam moritur.

Atque huic rationi Ego addebam omnes alias, quæ ponderatæ habentur *in Sancti Domini bonorum vacantium, ſub tit. de Regal. dicto diſc.* 149 ut fiſcus ſæcularis non obtineat hanc ſucceſſionem in laicalibus bonis vacantibus clerici; Extra quæſtionem ſiquidem eſt, ubi agatur de bonis eccleſiaſticis, ſive Eccleſiæ intuitu quæſitis, cum ſola quæſtio cadat in patrimonialibus, & prophanis, in quibus etiam ibidem probatur probabiliorem eſſe opinionem in excluſionem fiſci ſæcularis, atque ita in eo caſu cum modica difficultate deciſum fuit per Sacr. Congregationem Immunitatis *ſub die* 26. *Auguſti* 1669. ideoque idem dicendum eſt in hujuſmodi juribus ſpiritualibus.

Ubi vero moriens poſſideat ſolum partem cum aliis
compatronis, quorum jus adhuc duret, & tunc duas
conſtituebam partes, unam doctrinalem, ſpectatis ſcilicet
auctoritatibus, quas deſuper habemus, & alteram 9
ratiocinativam.

Attentis etenim auctoritatibus; Antiquiores (quantum tunc videre licuit) non deſcendunt ad hanc ſpeciem, ſed bene id firmant moderni, præſertim Bellon.

jun.

jun. *de jure accreſcen. cap. 6. quaſt.* 48. *n.* 12. cujus hæc ſunt verba præciſa; *Nam ſi ex duobus Eccleſiæ patronis, unus renunciet juri ſuo, vel moriatur ſine hærede capaci juriſpatronatus, alteri ejus jus accreſcet*; Idemque dicunt Vivian. *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 9. & Ciarlin. *contr.* 144. ubi indefinite fiſci excluſionem pro abſoluto ſupponit.

Iſtæ auctoritates, quando ratio eis non aſſiſteret, apud me nullius videbantur momenti, cum obiter potius, ad aliud agendo, id aſſerant, non examinato par-
10 ticulariter articulo; Adhuc tamen ſtante currenti abuſu attendendi doctrinas in ſola littera, inveſtigando ſolum, an dicant, vel non dicant, non autem quomodo, advertebam, quod ubi aliæ auctoritates in ſpecie non adeſſent in contrarium, durum eſſet ſubſtinere, ut eis deferendum non ſit.

Magis vero me ſtringebant rationes; Siquidem, Aut contentio eſt inter alios compatronos, & Eccleſiam contendentem de libertate, abſque eo quod fiſcus ſucceſſor in cauſa, & tunc planum eſt jus compatronorum
11 ſuperſtitum ratione individuitatis juriſpatronatus, quod proinde dicitur penes omnes & quemlibet inſolidum, diviſo ſolum exercitio, ut pluries in præcedentibus advertitur ex deductis per Bellon. jun. *d. q.* 48. Rota *dec.* 96. *&* 217. *part.* 6. *&* 374. *part.* 11. *rec. cum aliis ſub tit. de feud. diſc.* 8. ideoque per jus non decreſcendi, uno defecto, totum jus conſolidatur penes ſuperſtites, atque intrat implicantia, de qua in Bonon. *diſc.* 35. ut eadem Eccleſia non poſſit eodem tempore habere diverſam naturam, eodemque tempore eſſe ſerva & libera.

Ubi autem contentio eſſet inter fiſcum & compatronos, abſque eo quod Eccleſia ſit in cauſa, & tunc ceſſante dicta ratione odibilitatis, quæ conſideratur in fiſco penali, ſive altera defectus poteſtatis laicalis, publicandi, ſeu confiſcandi jura ſpiritualia, ac etiam altera æquitatis, quæ ibi conſideratur pro conjunctis, ac etiam pro ipſomet patrono bannito; Pro ratione dubitandi dici poſſe videtur nil prohibere, cur illud jus quod eſt ad quemcumque extraneum hæredem tranſmiſſibile, tranſire non debeat ad fiſcum, gerentem iſto caſu perſonam hæredis veri, non autem improprii & anomali, ut in caſu præcedenti, quoniam ubi non agitur de patronatu qualificato, in quo non datur ſucceſſio, niſi certi generis perſonarum, tunc quilibet quamvis turpis in eo ſuccedit, quoniam ſufficit capacitas ſuccedendi in reliqua hæreditate, quæ illud ſecum trahit tamquam acceſſorium, ut *dec.* 263. *num.* 10. *part.*
12 8. *rec.* atque occaſione ſucceſſionis etiam naturalium tantum, quoties non obſtet in clericis Conſtitutio Pii V. ſupponitur abſolutum in Mediolanen. *diſc. præcedent.*

Quando autem compatroni eſſent perſonæ privatæ, adhuc certum videri dicebam, ut pro eis contra fiſcum reſpondendum eſſet ob favorem Eccleſiæ, cui remaneat ſpes libertatis, ut ſupra in caſu unici patroni advertitur; Iſta vero ratio in hac facti ſpecie ceſſabat, cum compatroni eſſent etiam manus mortuæ ac perpetuæ. Verum adhuc pro compatronis ad excluſionem fiſci, non obſtante iſta circumſtantia, reſpondendum eſſe cenſui, quoniam ſi non intrat dicta ratio, intrat altera favoris, ſeu intereſſe Eccleſiæ dupliciter; Primo ſcilicet, quia Eccleſiæ intereſt patronorum nu-
13 merum diminui, ut alibi advertitur occaſione immutandi naturam juriſpatronatus, illudque de hæreditario efficiendi agnatitium, ſive illud reducendi ad formam majoratus, vel primogenituræ; Et ſecundo, quia Eccleſiæ intereſt non habere patronum fiſcum, frequentius habentem jus Regium, cujus ratione multa ſpecialia prætenduntur, ob quæ corporibus univerſalibus privatis denegatur ſucceſſio, præſertim difficilioris præſcriptionis libertatis, ac etiam devolutionis ob præſentationem in tempore non factam, ſive magis coanguſtatæ libertati Superiorum derogandi, cum ſimilibus; Ideoque cum habeamus regulam generalem excluſivam fiſci, ab illa recedendum non videtur, accedente etiam ratione ſupra conſiderata, quod jura ſpiritualia ſubjacere non debent juris civilis diſpoſitioni in bonis vacantibus.

ANNOT AD DISC. XXXVIII.

DE Materia confiſcationis, & Fiſci pœnalis habetur actum *ſub tit. de Regal. diſc.* 160. *&* 161. neque ſuper caſu in præcedenti diſc. enunciato ſuppetit occaſio diſputandi.

SABINEN. JURIS NOMINANDI, PRO FRANCISCO PETRUCCIO, CUM HÆREDIBUS FRANCISCI FAVETTÆ.

Caſus deciſus per Rotam pro Franciſco.

An jus nominandi, vel præſentandi ad beneficium erigendum, relictum ei, qui deputatus eſt executor dictæ erectionis, ſit tranſmiſſibile ad hæredes, vel potius ſit perſonale.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *An legatum factum tutori, vel executori teſtamentaria cenſeatur factum intuitu perſonæ, vel officii.*
4 *De legato juris nominandi, an ſit tranſitorium ad hæredes, caſus aliàs deciſus.*
5 *Quid dicendum ſit in dubio.*
6 *Declaratur ſenſus Rotæ.*
7 *Atteſtationes privatæ cum adminiculis probant.*
8 *Recenſentur adminicula probantia, quod legatum juriſpatronatus ſit intuitu perſonæ, ideoque tranſmiſſibile.*

DISC. XXXIX.

MAndante Franciſco Favetta, ut in cappella per eum 1
conſtructa erigerentur ex ejus bonis ad id deſtinatis tres cappellaniæ, cum facultate conceſſa Franciſco Petruccio, (quem dictæ ac aliarum diſpoſitionum executorem in teſtamento deputavit,) nominandi, ac ad nutum amovendi cappellanos toties quoties &c. hinc orta eſt controverſia cum teſtatoris hæredibus, an dictum jus nominandi eſſet perſonale, adeout extincta perſona, ſpectaret ad fundatoris hæredes, vel potius eſſet tranſitorium ad filios dicti 2
Franciſci; Et introducta cauſa *in Rota coram Carpinea*, hæredibus informare negligentibus, *ſub die* 15. *Maii* 1665. pro Franciſco informante prodiit reſolutio, quod ſcilicet jus eſſet ad ejus hæredes, ac ſucceſſores tranſmiſſibile.

Non potui autem deſuper maturum judicium pro veritate efformare ob deficientem notitiam jurium alterius partis; Ex iis tamen, quæ deducta fuerunt, mihi pro Franciſco ſcribenti, probabilis potius viſa eſt reſolutio. Dicebam ſiquidem, iſtam videri quæſtionem potius facti quam juris, cujus deciſio pendet ab illa circumſtantia, an legatum factum eſſet executori intuitu
officii potius quam intuitu perſonæ, vel e converſo, ut 3
in primo caſu extinguatur cum perſona, ſeu ceſſante officio, tamquam ex ceſſante cauſa, ſecus autem in ſecundo ad communiter notata *in l. Neſennius, ff. de excuſ. tutor.* de quibus in propoſito legati relicti tutori plene aliis relatis Capyc. Latr. *conſul.* 106. cum aliis deductis *ſub tit. de ſervit. ad mat. uſusfruct. diſc.* 50 & plenius *ſub tit. de legatis*, & in terminis executoris teſtamentarii Graſſ. de *ſucceſſor. §. executores, q.* 14. *Carpius & alii de quibus*
dd. locis; In terminis autem individualibus conſimilis 4
legati juris nominandi Rota apud Royas *dec.* 93. *repetit. dec.* 196. *p.* 8. *rec. & dec.* 124. poſt Vivian. *& reaſſumpta* per Adden. *ad dec.* 25. *num.* 3. *cum ſeqq. part.* 3 *rec.*

Juris autem quæſtio in his terminis cadit, quando facti circumſtantiæ clare non ſuadent, an in una, vel altera diſtinctionis parte verſemur, quomodo ſcilicet in ambiguo præſumendum, ſeu reſpondendum ſit quamvis in terminis
tutoris probabilius videatur legatum cenſeri potius reli- 5
ctum intuitu officii, ut advertitur *ſub dicto titulo de legatis.* In his tamen ſpecialibus terminis Rota *in d. dec. coram Rojas* fuit in ſenſu, quod in dubio magis præſumendum ſit contemplatam eſſe perſonam quam officium; Non tamen in hac facti ſpecie fuit opus iſtam quæſtionem aſſumere, cum facti circumſtantiæ illam dirimerent, utpote ſufficienter probantes contemplationem magis perſonæ, quam officii; Præſertim vero deducebatur atteſtatio Patris Guar-
diani Capuccinorum, qui teſtatori tam in ordinatione teſta- 6
menti, quam in tota infirmitate uſque ad obitum aſſiſtentiam præſtitit, ejuſdemque teſtamenti ſcriptor fuit, cui proinde tamquam veriſimiliter informato pro interpretatione ambiguæ voluntatis nimium deferendum eſt, Mant. *de conject. l.* 3. *tit.* 1. *n.* 83. Menoch. *conſ.* 843. *n.* 12 Rovit. *prag.* 2. *de Notariis, num* 20. Rot. *in Romana annuæ præſtationis* 4. *Junii* 1663. *cor. Bevilaqua, impreſſ. dec.* 104. poſt Zuff. *de legit. proceſ.* in qua in ſpecie advertitur etiam ad qualitatem perſonæ, quod ſcilicet eſſet Sacerdos probatæ Religionis.

Lt

Digitized by Google

7 Et quamvis iſta eſſet privata atteſtatio, attamen accedebat mors teſtantis, quæ vim juramenti habere videtur, atque pleraque accedebant adminicula, quibus concurrentibus, etiam privatis atteſtationibus pro judicis prudentis arbitrio defertur, ex deductis per Gregor. & Adden. decif. 175. & decif. 214. Buratt. & Adden. dec. 113. 117. & 199. & frequenter.

Adminicula vero plura concurrebant; Primo ſcilicet, quod officium executoris adjectum non erat huic
8 erectioni tantum, ſed univerſæ diſpoſitioni; Et quod magis, non continebatur in eadem oratione perficiente utrumque, ſed poſt perfectum iſtud legatum accedebat deputatio executoris, ut in cauſæ deciſione cum generalitatibus tamen advertitur.

Secundo quia dicto Franciſco teſtator dedit facultatem ſubſtituendi alios in ipſo jure nominandi, ſi enim moriendo poterat ſubrogare, & ſubſtituere quoſcumque extraneos, ita magis dicendum eſt, ut ex teſtatoris judicio deputare poſſet hæredes proprios, ut in ſimili habetur dec. 135. part. 2. rec. & conferunt deducta per Olcam de ceſſione, tit. 3. quæſt. 2. num. 42.

Tertio quia diligenter teſtator deſcripſit omnia ejus bona & jura, illorumque diviſionem fecit inter hæredes, ſpecificando quid unus, vel alter, etiam cum minutiis habere deberet, unde probabile eſt, quod id expreſſiſſet, præſcribendo modum tenendum inter hæredes in jure nominandi poſt obitum Franciſci.

Et quarto demum, quia eiſdem hæredibus morientibus abſque prole forte eorum filiis ſubſtituit eandem cappellam ad effectum agendi numerum cappellanorum, repetita eadem facultate dicto Franciſco nominandi & amovendi, unde probabile argumentum reſultat, quod teſtator in animo habuerit hujuſmodi tranſmiſſibilitatem, cum veriſimiliter ſperanda non eſſet Franciſci ſupervivenτia, juxta ea, quæ frequenter habentur ſub tit. de fideicomm. ut in diſpoſitionibus reſpicientibus tempus remotum, ſub nomine filiorum veniant nepotes ac ulteriores deſcendentes, cum ſimilibus; Hæc autem omnia ubi ſingulariter conſiderata dici poſſent inefficacia, conſiderabilia tamen videbantur ſimul juncta, cum vulgari regula, ut ſingula quæ non proſunt, unita juvent, &c. in quæſtionibus voluntatis nimium attendenda.

ANNOT. AD DISC. XXXIX.

QUando legatum factum Tutori, vel executori, cenſeatur factum intuitu perſonæ, vel officii, habetur etiam ſub tit. de Servit. diſc. 50. & ſub tit. de Legat. diſc. 22 & 48 Deciſio, quæ prodiit in iſto caſu eſt impreſſ. part. 14. rec. decif. 30t.

AVERSANA JURISPATRONATUS, AD PETITIONEM EPISCOPI.

Reſponſum pro veritate.

An juſpatronatus laicale ad quod defectis perſonis, vel generibus prius vocatis, ipſe Epiſcopus vocatus eſt, duret, vel potius in Epiſcopo ceſſet; Et quatenus duret, an ſit eccleſiaſticum, vel laicale ad effectum reſervationum, & alios.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Juſpatronatus fundatum ab Eccleſiaſtico, & pro perſona Eccleſiaſtica adhuc poteſt eſſe laicale.*
3 *De errore aſſumentium quæſtiones in abſtracto, & num. 9.*
4 *Concluſio, de qua n. 2. procedit ubi talis lex adjicitur, & alias laicale efficitur Eccleſiaſticum.*
5 *De quæſtione, an in Epiſcopo dari poſſit poſſeſſio juriſpatronatus.*
6 *Quod id nil refert, contingente vacatione de reſervato, vel affecto.*
7 *Datur intellectus diſpoſitionis per quam fundator mandat, ut defecto genere vocato ſuccedat Epiſcopus.*
8 *An juſpatronatus pro certo genere, illo defecto ceſſet, vel potius tranſeat ad hæredes.*
9 *De eodem, de quo num. 3.*

D I S C. XL.

POſtquam defecerunt omnes deſcendentes maſculi ducum ex fratre nepotum fundatoris, voluit ipſe quod juſpatronatus beneficii per ipſum erecti in Eccleſia parochiali S. Blaſii ſub Invocatione S. Mariæ de Miſericordia eſſe deberet Epiſcopi, qui vacante beneficio prædicto in menſe Januarii, cum præſuppoſito extinctionis dictæ lineæ, præſentavit coram ejus Vi-
cario Generali Joſephum; Jnlius autem idem benefi- 1
cium tamquam liberum, ac vacatum in menſe reſervato impetravit a Dataria; Quare ex parte Epiſcopi, ſeu ejus abſentia agentium, pro veritate conſultus fuit, an ſolide dicta proviſio Apoſtolica impugnari poſſet necne; atque ad hunc effectum tranſmiſſum fuit copioſum, ac elaboratiſſimum reſponſum cujuſdam docti J. C. ſcholaſtici tamen potius quam forenſis, in quo tamquam per ſpeciem integri tractatus, reaſſumebatur tota materia naturæ, ſeu qualitatis juriſpatronatus, quando ſcilicet eſſet laicale, vel eccleſiaſticum, ſeu mixtum, exacte diſtinguendo omnes terminos, exindeque inferendo ad effectus ex una, vel altera qualitate reſultantes, illum præſertim comprehenſionis, vel non comprehenſionis ſub regulis Cancellariæ, ac derogationibus Apoſtolicis; Eodemque retento ſtylo formalis tractationis, curando probare, ut recte dari poſſit juſpatronatus, quod licet per perſonam Eccleſiaſticam fundatum, ſive ad favorem perſonæ eccleſiaſticæ reſervatum, vel utroque ſimul concurrente, ut in præſenti, adhuc ex lege fundationis poſſit retinere naturam juriſpatronatus laicalis ad omnes effectus, præſertim prædictum non comprehenſionis ſub regulis & reſervationibus.

Reſpondi optime dictum laborem deſervire poſſe in ſcholis ad juventutem inſtruendam de hac materia; concluſiones enim, cum copioſis allegationibus plene comprobatæ, erant veræ præſertim illæ poſteriores,
ut penes Eccleſiam, vel perſonam eccleſiaſticam juſpa- 2
tronatus retinere poſſit primævam naturam laicalis in fundatione impreſſam, ut habetur deductum infra diſc. 59. generali, ubi de hac materia naturæ, ſeu qualitatis eccleſiaſticæ, vel laicalis, & habetur etiam in Romana Cappellæ Innocentianæ, ſub titulo de beneficiis, diſc. 6.

Difficultatem vero conſiſtere dicebam in applicatione, in qua tota conſiſtit vis, ac doctrina conſulentis, vel judicantis, ideoque experimur quotidie plura reſponſa, in abſtracto docta, erudita & elaborata, inanem laborem continere extraneum a caſu quæſtionis, Admſtar illorum medicorum, qui conſulti ſuper morbo quo infirmus laborat, cum magna eruditionis, ac doctrinæ oſtentatione tractant quæſtiones medicas ſuper morbis in abſtracto, eorumque natura, ſignis,
effectibus, ac modo curandi, nihil tamen tangunt ſu- 3
per illius infirmi curatione, ac neceſſitate.

Eſt ſiquidem vera concluſio, quoties, vel in limine fundationis, vel etiam de tempore quo juſpatronatus hæreditarium, ac liberæ diſpoſitionis in quemcumque extraneum transferri poteſt per laicum poſſeſſorem, transferratur in perſonam eccleſiaſticam cum hac lege, adeout iſte effectus proveniat, non ex eo quod natura ſemel impreſſa in laico fundatore perpetuo duret ex juris diſpoſitione, ſed ex ipſius fundatoris voluntate, qua non concurrente, ut in præ-
ſenti, extra controverſiam eſt ratione perſonæ eccle- 4
ſiaſticæ fixe, & ſubſtantialiter alis, non autem accidentaliter, juſpatronatus mutare naturam, atque de laicali effici Eccleſiaſticum ex authoritatibus, de quibus dicto diſc. generali 59. & conſequenter, cum iſta lex, vel diſpoſitio non haberetur, planum pro mea ſenſu remanere videbatur, quod juſpatronatus reſervatum ad favorem Epiſcopi in genere; & ſic ratione dignitatis magis quam perſonæ, cenſendum eſſet eccleſiaſticum.

Et quamvis in hac facti ſpecie, alia caderet difficultas incompatibilitatis, dum agebatur de eodem Epiſcopo diœceſano, ad quem pertinet beneficium conferre, ſeu præſentatum a patrono inſtituere, an ſcilicet iſte concurſus patroni præſentantis, ac Epiſcopi conferen-
tis, ſeu inſtituentis dari valeat ad intellectum, ac ma- 5
teriam textus in cap. ſignificaſti, de jurepatronatus, ſuper cujus textus intelligentia Canoniſtæ nimium laborant, pluresque adhibent intellectus, quos cum ſolito prolixo ſtylo refert, ac expendit Lambertin. lib. 2.

part. 1.

part. 1. quaſt. 7. art. 24. per totum; Attamen inhærendo vero commendabili, atque ab omnibus inſequendo Curiæ ſtylo, (quem tamen etiam in eadem Curia aliqui nimium damnabiliter corrumpunt,) reſecandi ſcilicet, ac abhorrendi ſuperfluas evagationes, ac ſtricte inſiſtendi ſuper puncto præciſo, eo modo quo doctus ac practicus medicus totus inſiſtit ſuper curatione illius infirmi, aſſumere neglexi hujuſmodi quæſtionem ut pote inanem, nullumque effectum producentem; Aut enim vacatio contingit in menſe ordinario abſque alio Apo-
6 ſtolicæ reſervationis, vel affectionis obſtaculo, & tunc nil refert, an juſpatronatus dari poſſit necne in Epiſcopo, cum data etiam incompatibilitate ac beneficii libertate, ad ipſum quoque pertineat collatio, ideoque de illo providere poteſt eum quem vellet præſentare; Aut vero intrat aliqua reſervatio, vel affectio Apoſtolica ratione perſonæ poſſeſſoris, vel menſis, ſeu alias, &c, & pariter effectus eſt idem, quoniam data etiam compatibilitate, adhuc intrant Apoſtolicæ reſervationes, vel affectiones. Ideoque Epiſcopi agentibus miniſtris conſului, ut omnino neglectis iis, quæ in dicto quamvis elaborato, ac docto reſponſo deducebantur, honeſtam concordiam cum proviſo Apoſtolico curarent.

7 Credebam tamen in hac facti ſpecie neque cadere dictam quæſtionem derivantem ex intellectu textus *in dict. cap. ſignificaſti de jurepatron.* an ſcilicet in Epiſcopo ratione Epiſcopatus, ac dignitatis, dari poſſit necne juſpatronatus Eccleſiarum, ac beneficiorum propriæ diœceſis, quorum inſtitutio ad ipſummet pertinet; Vel potius idem textus intelligi debeat de Eccleſiis, & beneficiis exiſtentibus in diœceſi aliena, ſive in diœceſi propria, quorum tamen inſtitutio ad alium Prælatum pertineat: Sive ubi detur reduplicatio perſonarum diverſis reſpectibus, quia nempe juſpatronatus pertineat ad Epiſcopum non tamquam Epiſcopum, ſed jure ſuo perſonali tamquam ad privatum, in præſenti vero ita Fundator dicendo, ut defecta linea, ad cujus favorem taxative juriſpatronatus reſervatio facta eſt, eſſe deberet Epiſcopi, explicare ſolum voluit, id quod credebat eſſe de jure.

8 Licet enim hodie rejecta opinione Geminiani, *conſ.* 45. recepta ſit opinio Anchatani, *conſ.* 81. & ſequacium, ut facta reſervatione juſpatronatus ad favorem familiæ, vel certi generis perſonarum, defecto genere, juſpatronatus non extinguatur, neque Eccleſia fiat libera, ſed illud tranſmittatur ad hæredes ultimo deficientis, ut habetur pluries in præcedentibus, ac etiam infra *diſc. 60. generali*; Attamen iſta concluſio hodie ita procedit, quia per tot Rotæ deciſiones jam explanata eſt; Id autem non procedebat de tempore hujuſmodi fundationis præſertim extra Curiam, ac extra magna Tribunalia, cum neque de facili hæc juris profeſſoribus etiam innoteſcant, ideoque ipſe fundator, vel ejus conſultor, ita veriorem opinando opinionem Geminiani, explicare voluit, id quod credebat eſſe de jure.

Ac etiam, quia retenta præfata opinione *Ancharani* & ſequacium, adhuc illa limitatur ex diverſa fundato-
9 ris voluntate, quamvis implicita & conjecturali deducta ex dictione taxativa *tantum*, ſeu ex aliis adminiculis & conjecturis, ut eodem *diſc. generali 60.* advertitur; Et conſequenter quod iſta diſpoſitio, vere non contineat novam diſpoſitionem, tamquam per ſpeciem legati, ſed ſolum probationem, ſeu adminiculum dictæ limitatæ voluntatis fundatoris, ut defecta linea per ipſum vocata juſpatronatus ceſſaret, atque Eccleſia efficeretur libera, unde de conſequenti reſultaret iſte effectus, quod pertineat ad Epiſcopum, ideſt ad ejus liberam diſpoſitionem, ſeu collationem, non autem quod juſpatronatus illi legare voluerit.

Atque hunc reſpondentes de jure edoceri debent, erroneum eſſe cum improbo labore aſſumere longas ſuperfluas quæſtiones, ſeu magnos inanes concluſionum ac allegationum cumulos facere extra opportunitatem cauſæ, vel puncti, de quo ſtricte, ac præciſe agitur.

ANNOT. AD DISC. XL.

AD punctum, de quo *num.* 8. videri poterunt deducta *in hoc tit. diſc.* 42.

ASCULANA JURISPATRONATUS; PRO JOSEPHO DE MUCCIARELLIS, CUM MAGDALENA SORORE.

Reſponſum pro veritate.

Reſervato jurepatronatus plurium beneficiorum ad favorem diverſarum perſonarum, cum turno ſeu alternativa inter eas per prius & per poſterius, An prælatio uni data, intelligatur de prima vacatione unius beneficii, itaut in illa alterius veniat ille, qui præpoſtere vocatus eſt, vel potius eadem prælatio intelligatur in omnibus beneficiis, in quibus turnus ad favorem primo vocati conſumi debeat; Et incidenter de validitate hujuſmodi turnariæ diviſionis inter compatronos.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Quod diviſio per turnum in jure præſentandi de jure ſubſiſtat, & ſit laudabilis, & de ratione.*
3 *Idem in jure conferendi.*
4 *An & quando turnus conſumatur, per actum nullum, vel non effectuatum remiſſive.*
5 *Conſumptio turni in uno beneficio non operatur in alio beneficio, & quando ſecus.*
6 *Datur ſimile de uſufructu aliquorum prædiorum alternis annis pluribus relicta.*
7 *Iſti termini intrant in hac materia, & quod jus præſentandi dicatur fructus juriſpatronatus.*

D I S C. XLI.

CUm Julia poſſideret juſpatronatus, ac præſentandi 1
plurium beneficiorum, de illo diſpoſuit ad favorem Joſephi & Magdalenæ filiorum, ſub ea lege, quod jus præſentandi alternatim, ſeu per turnum competere deberet prius Joſepho maſculo, deinde Magdalenæ, & ſic ſucceſſive eorum reſpective hæredibus; Cumque ſequuta unius beneficii vacatione, Joſeph præſentaſſet, hinc ſequuta vacatione alterius, orta eſt dubitatio, an conſumpto Joſephi turno, factus eſſet locus alternativæ ad favorem Magdalenæ, vel potius in omnibus beneficiis turnus conſumi deberet ad favorem dicti Joſephi, ex cujus parte deſuper pro veritate conſultus,

Reſpondi eidem Joſepho pro meo judicio probabilitatem aſſiſtere, ut prælationem a matre demandatam in omnibus beneficiis pro prima eorum vacatione obtinere deberet, præſuppoſita tamquam abſoluta dictæ diſpoſitionis validitate, quoniam licet, ut ſæpius habe-
tur, juſpatronatus quoad ſubſtantiam ſit individuum, at- 2
que penes omnes inſolidum æque reſideat, attamen, quia exercitium recte dividi poteſt, plurium vero ſimultaneus concurſus, ob ſciſſuram in diverſas perſonas, inconvenientia, & lites cauſet, cum ſucceſſivo etiam perpetuo præjudicio ipſius juriſpatronatus, quoniam ob reſervationem reſultantem a lite, contingente morte unius ex litigantibus, proviſiones fiunt in perſonis Curialium, ob quorum mortem in Curia, ſolet juripatronatus derogari, atque ita de facto qualitas patronalis evaneſcit; Hinc proinde laudatur potius in jure hujuſmodi turnaria diviſio, per quam unus nomine, ac vice omnium præſentare dicitur, ad text. *in Clem. plures, §. Et ut facilius de jurepatr.* ubi *gloſ. Imol. Cardin. Boniſac. & cæteri* apud Lambert. *lib. 1. p. 2. q. 2. art. 36* Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 45. §. 2. n. 58. cum ſeq.* Rot. *dec. 210 n. 1. & ſeq. part. 10. rec.* & frequenter; Quod etiam habetur *ſub tit. de benef.* circa turnariam collationem per menſes ſeu hebdomadas, vel dies inter Catholicos ejuſdem Capituli collatoris, ſive per menſes, aut
vacationes inter Epiſcopum & Capitulum, ita dividen- 3
do ſimultaneam, cum ſimilibus; Si enim id fieri poteſt per conventionem, non dubitatur in jurepatronatus hæreditario fieri poſſe per ultimam voluntatem cum hæredibus, vel alias a diſponente cauſam habentibus.

Hoc igitur ita prænotato, Dicebam, quod, ubi de unico beneficio ageretur, tunc intraret quæſtio deducta ex text.
***in leg. boves, § hoc ſermone, ff de verb. ſignif.* de qua Gonz.** 4
***dicta gl. 45. §. 3. per tot. & in Rumana Vallis Umbroſæ turni, ſub tit. de Regular.* quomodo ſcilicet, & quando per actum invalidum, vel ineffectuatum, ſeu modico tempore effectum ſortitum, turnus dicatur conſumptus necne,**

Iſta

Digitized by Google

Iſta vero quæſtio extranea erat a caſu controverſiæ, quoniam in eo beneficio, in quo maſculus jam præſentaverat, cum ſubſequuto effectu, cedebat locum ſorori pro nova vacatione, quando ejus caſus detur. Verum prætendebat potiri eadem prælatione in alio beneficio, in quo numquam præſentaverat, ideoque illam
5 adhuc non obtinuerat, unde propterea illius reſpectu caſus erat novus, & integer, non quidem ex eodem jurepatronatus complectente plura beneficia tamquam univerſitatem, juxta ea, quæ habentur ſupra, *diſc. 3.* ſed ratione diverſorum patronatuum ex diverſis titulis competentium, ideoque quodlibet conſiderandum erat diſcrete, ac de per ſe.

Ad quod probandum, ponderabam text. *in l. quoties*
6 *ff. de uſufruct.* ubi agitur de uſufructu legato duobus, ut alterius annis fructus percipiant, ſi enim iſtud eſſet legatum duorum diverſorum prædiorum, diverſo tempore fructuum producentium, quia nempe unum juxta conſuetum ſolarem curſum duodecim menſium fructum produceret, alterum vero non niſi quolibet triennio, vel decennio, aut majori tempore, ut ſunt ſylvæ cæduæ, cum ſimilibus, non ex eo quod ille cui prælatio relicta eſt, unius prædii fructus primo anno perceperit, ſequitur, ut fructus alterius prædii debeant eſſe alterius per poſterius vocati, ſed utriuſque prima fruitio debet eſſe ejus, cui prælatio tributa eſt.

Iſti autem termini ad rem bene adaptantur, ideoque
7 merito illis utuntur Lambert. & Gonzal. *ubi ſupra*, quoniam ut advertunt Viv. *lib. 4. cap. 7. in fin.* Garz. *part. 5. cap. 9. n. 2. & ſeq.* Rot. apud Mantic. *dec. 140.* & habetur *infra, diſc. 63. generali* de effectibus poſſeſſionis, ut jus præſentandi aliud non ſit niſi fructus juriſpatronatus, quod conſideratur tamquam prædium, ſeu cauſa productiva fructuum, unde propterea habemus, quod ſicuti rei proprietas eſſe poteſt penes unum, ſine uſufructu, qui ſit penes alterum, ita dari poteſt, ut juſpatronatus ſpectet ad unum, ad alterum vero jus præſentandi, cujus poſſeſſio, vel pertinentia non facit patronum, ut eodem *diſc. 63.*

ANNOT. AD DISC. XLI.

DE hujuſmodi diviſione Turnaria, & quando Turnus dicatur comſummatus, & de aliis ad materiam habetur quoque actum *ſub tit. de Canon. diſc. 2. & ſub tit. de Regular. diſc. 4. 6. & 10.*

PISTORIEN. BENEFICII, PRO GHERARDIS, CUM BRACCIOLINIS.

Reſponſum pro veritate.

Derogatio Apoſtolica medietatis vocum, cum præſuppoſito præſentationis ab altera medietate; An ſuffragetur, ſi de tempore gratiæ non aderat dicta præſentatio, quæ poſtea ſupervenerit.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Gratia anterior prævalet poſteriori, ubi eſt valida.*
3 *Derogatio medietatis vocum non ſuffragatur ſi gratiatus non habet medietatem.*
4 *Non curatur, quod de tempore gratiæ non adeſſet medietas, ſi in tempore habili ſupervenit ex ſtylo Datariæ.*
5 *Et de ratione iſtius ſtyli.*
6 *Sufficit habere præſentationem unius habentis aliquam partem in media voce, ſi alii compatroni neminem præſentant.*
7 *Juſpatronatus eſt individuum, & reſidet penes omnes inſolidum, ideoque unus præſentat nomine omnium.*

D I S C. XLII.

1 DIviſo uſque ab anno 1505. Jurepatronatus beneficii S. Ambroſii in Eccleſia parochiali S. Athanaſii, in duas voces, quarum una de tempore præſentis vacationis reſidebat in Gherardis & Soziphantis, qui cumulative præſentarunt Robertum & Julianum, alterius vero duæ partes pertinebant ad Franchinos, Tavianos, & tertia ad Bracciolinos; Cum iſti præſentaſſent Davidem de eadem familia, hic prævenit in impetratione derogationis Apoſtolicæ ſuper derogatione medietatis, quam deinde obtinuit etiam unus ex dictis præſentatis a Gherardis; Quare orta controverſia quænam ex dictis derogationibus prævaleret; Non dubitabatur, quod ubi prima eſſet valida & perfecta, prævalere deberet, dum etiam in gratiis intrat regula *qui prior*, ut anterior prævaleat poſteriori, ut generaliter Gonzal. *ad regul. 8. § 3. proœm. n. 1.* Garz. *part. 5.* 2
cap. 3. num. 4. Buratt. *deciſ. 421. num. 1.* & paſſim; Et in ſpecie hujus gratiæ ſuper derogatione medietatis vocum, Dunozett. *deciſ. 983. num. 4.*

Prætendebatur autem per habentem gratiam poſteriorem invaliditas primæ, ob falſam narrativam, quod tunc eſſet præſentatus a medietate patronorum, atque medietatem vocum haberet, quod falſum detegebatur, dum habebat ſolum præſentationem illorum de Bracciolinis ſextam partem totius, ſive tertiam dictæ medietatis poſſidentium, unde propterea inferebatur ad veram, ac irrefragabilem concluſionem, quod hujuſmodi gratiæ obtentæ ſub falſa narrativa medietatis vocum non ſuffragantur, ac habentur pro non exiſtentibus in 3
rerum natura, ut *deciſ. 142. in fine & 148. num. 14.* poſt Vivian. Dunoz. *d. deciſ. 983. num. 5. Capuana Abbatiæ 5. Maji 1659. coram Triolo*, & ſæpius ac habetur *infra, diſc. 65. & 66. generali* ad materiam hujuſmodi derogationum.

Super hoc autem puncto ex parte obtinentis gratiam poſteriore conſultus, contra ipſum requirentem reſpondi pro validitate primæ gratiæ; Licet enim Rota *deciſ. 443. n. 1. part. 2. rec.* dubitare videatur, an verificatio narrativæ prædictæ requiratur præciſe de tempore impetrationis, itaut tunc debeat orator habere aliquod jus jam quæſitum ex præſentatione valide facta a medietate patronorum, vel id ſufficiat verificari de tempore executionis per ſuperventas præſentationes, attamen rejecta dicta dubitatione, ſemper Rota ſequuta eſt *de-* 4
ciſionem 1165. Seraphini, *n. 11.* ut de ſtylo Datariæ ſpectetur ſolus effectus, non curato tempore, ideoque ſufficit, ut ille qui priorem gratiam obtinuit, de tempore executionis vero habeat validam præſentationem a medietate patronorum, quamvis illa in toto, vel in parte superveniat, ut præſertim firmatur *in Firmana juriſpatronatus 28. Novembris 1630. cor. Ghiſlerio, in Bargi S. Sepulchri juriſpatronatus 19. Decembris 1639. cor. Coccino, in Cluſina beneficii 5. Junii 1649. & 29. Aprilis 1650. cor. Bicchio, Rhegien. beneficii 6. Martii* 1651. cor. Penting. *impr. deciſ. 119. n. 9. part. 11. rec. Ariminen. Beneficii 8. Aprilis 1658. cor. Albergato*, & in aliis frequenter, adeout videatur concluſio, de qua hodie amplius non dubitetur.

Cum enim diviſo exercitio juris præſentandi inter plures perſonas, juxta quotidianam praxim, magnæ difficultates, ac diſſenſiones deſuper oriri ſoleant, præſertim quia ſæpius contingit, quod aliqui ex patronis reperiantur abſentes, adeout aliquæ præſentationes vix obtineantur in limine termini a jure præfiniti ad præſentandum, quando recurri amplius non poteſt, præſertim a remotis regionibus ad Sedem Apoſtolicam pro hujuſmodi gratiis obtinendis; Hinc proinde rationabiliter inolevit Datariæ, & Cancellariæ ſtylus, ut licitum ſit hujuſmodi diligentiam nemini præjudicialem adhibere, niſi ipſimet prævenienti, qui ſe exponit periculo ac incertæ aleæ faciendi inutiles expenſas pro hujuſmodi gratia, quæ ſibi inanis remaneat, quatenus contingat medietatem vocum non obtinere, unde propterea in hac materia, diligenter in Dataria ad effectum præventionis adnotatur tempus præciſum, in quo comparent petentes hujuſmodi gratias pro anterioritate regulanda.

Procedunt hæc, quamvis, (ut dictum eſt) de tempore obtentæ gratiæ, vel nullam vocem, vel minorem partem gratiatus haberet, adeout reliquas voces de facto poſt obtentam gratiam obtineret, multo vero magis in hac facti ſpecie, in qua revera iſta quæſtio non cadebat, quoniam gratiatus habebat integram narratam medietatem de ipſo 6
tempore impetrationis, unde propterea ſuum jus non metiebatur a ſupervenientia aliarum vocum, quæ narratam medietatem conſtituerent, & conſequenter neque intrabat quæſtio; Licet enim Bracciolini, qui eum præſentaverant, poſſiderent ſolam tertiam partem medietatis, ſeu unius ex duabus vocibus, attamen quia compatroni alias duas tertias poſſidentes, in ea vacatione infra legitima tempora, nec poſtea præſentaverant, unde propterea pro hac vice ſe fecerunt ab hoc jure extraneos; Hinc proinde cum ex pluries in præcedentibus deductis, juſpatronatus ſit individuum, quod totum ac inſolidum reſidet 7
penes omnes & ſingulos, adeout reliquis negligentibus, ſeu indigne præſentantibus, totum jus conſolidetur in eo qui

qui valide ac legitime ſuum jus exercet, adinſtar electionis, vel alterius actus capitularis, ut aliis negligentibus, vel impeditis, ſeu male agentibus, totum jus Capituli, vel comitiorum conſolidetur in minori parte, etiam in uno, exinde ſequitur quod iſte gratiatus habitualiter de tempore impetrationis cum dicta jam ſequuta præſentatione habebat integram medietatem, eventuali reſolutioni, ſeu diminutioni ſubjectam, quatenus alii compatroni ejus jus valide exercent, quo non ſequuto per non jus decreſcendi, ſeu per ceſſationem dictæ futuræ & contingibilis diminutionis, integra vox penes eum reſediſſe dicitur, cum unus nomine ac vice omnium præſentare dicatur tamquam per modum unius, ut in ſpecialibus terminis ſubſtinendi gratia derogationis Apoſtolicæ medietatis advertitur *d. deciſ.* 119. *num.* 7. *&* 8. *part.* 11. *recent.*

ANNOT. AD DISC. XLII.

DE Materia derogationis Apoſtolicæ medietatis vocum habetur *hoc tod. tit. diſc.* 65. 66. *&* 71.

COMPOSTELLANA PAROCHIALIS, PRO PETRO DE SAN MILAN, CUM HYACINTHO DE PAZZIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Hyacintho.

De accumulatione competente patronis in præſentando, quibus, quando, & quomodo competat; Et an illa fieri poſſit de jam præſentato incapaci poſt ſuperventam capacitatem; Et incidenter de materia textus *in cap.* 1. *&* 2. *ut lite pendente in ſexto*, an ſcilicet & quando in beneficiis de jurepatronatus intrent attentata, quorum vitio præſentationes factæ laborent.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Puncti cadentes ſub diſputatione.*
4 *Patronis laicis competit facultas accumulandi.*
5 *An detur in jurepatronatus eccleſiaſtico remiſſive.*
6 *An detur tertia accumulatio, referuntur opiniones hinc inde.*
7 *Expenduntur rationes, ob quas non detur tertia accumulatio.*
8 *Quod prohibitio accumulationis percutit intereſſe primo præſentatorum.*
9 *Si præſentatus cedit præſentationi, poteſt patronus in termino denuo præſentare.*
10 *Non datur accumulatio ſi prima præſentatio facta eſt cum juramento, quod declaratur.*
11 *Præſentans indignum, vel incapacem, quando privetur jure ſuo.*
12 *Ratificatio actus invalidi importat actum novum.*
13 *Confirmatio actus invalidi, an & quando importet novam conceſſionem.*
14 *Ad faciendum beneficium litigioſum requiritur lis inter præſentatos.*
15 *Non ſufficit illa inter patronos.*
16 *Data lite intrat vitium litigioſi etiam in beneficiis de jurepatronatus.*
17 *An per oppoſitionem præſentatorum inducatur lis.*

D I S C. XLIII.

1 VAcante parochiali Eccleſia S. Michaelis de Marcon juriſpatronatus laicorum, parochiani prætendentes habere jus præſentandi, in magno numero, ſed ſingulariter, præſentarunt Petrum & Hyacinthum de Pazzis, Agnes vero & Catherina filiæ, ac hæredes Andreæ, qui per tres ultimas ſucceſſivas præſentationes effectum ſortitas, erant in poſſeſſione præſentandi, obtenta termini porogatione Apoſtolica, præſentarunt Alverum, & Albertum, ac die ſequenti ratificantes dictam præſentationem, per viam accumulationis præſentarunt Petrum de S. Milan, tunc ex defectu ætatis & clericatus incapacem; Superventa vero, (adhuc durante termino ut ſupra protogato ad aliquos menſes) utraque capacitate, Petrus qui cum aliis duobus dictam præſentationem ex tunc acceptaverat, obtinuit denuo dictam accumulativam præſentationem per dictas mulieres ratificari, ſeu ex integro fieri; Ordinarius autem, declarando juſpatronatus ac præſentandi ad dictas mulieres, non autem ad parochianos pertinere, rejecta præſentatione Petri, decrevit Albertum & Alverum alios præſentatos ad examen admitti; In gradu vero appellationis, Nuncius Hiſpaniarum, confirmando rejectionem dicti Petri, pronunciavit Hyacinthum quoque vocandum eſſe ad examen, atque detecta ejus idoneitate, tamquam præſentatum a majori parte inſtitui debere; Introductaque cauſa appellationis in Curia coram Prælato, prodiit ſententia confirmatoria. Unde commiſſa cauſa appellationis in Rota *coram Celſo*, cum clauſula, *Conſtito de*
tribus, & dato dubio ex ipſius reſcripti ventre reſultan- 2
tes An conſtaret de tribus excludentibus dictum Petrum, adeout habendus non eſſet pro legitimo contradictore, ſub diebus 9. *Decembris* 1661. *&* 6. *Februarii* 1662. affirmative reſolutum fuit, ut patet ex deciſionibus deſuper editis inter impreſſas *ejuſdem Celſi deciſ.* 264. *&* 269.

In unica vero diſputatione habita occaſione reviſionis primæ reſolutionis proditæ, Hyacintho ſolum informante, inhærendo dictæ primæ reſolutionis fundamentis; tres fuerunt puncti; Primo ſcilicet, an dictæ mulieres,
poſtquam jam præſentaverant Petrum & Albertum de Paz- 3
zis, potuerint die ſequenti dictam aliam accumulativam præſentationem facere de dicto altero Petro de S. Milau; Secundo, quatenus potuerint, an dicta accumulandi facultas conſumpta fuerit per dictam primam præſentationem factam de eodem Petro nunc incapaci, adeout fieri non potuerit ſecunda præſentatio ejuſdem poſt ſuperventam capacitatem; Et tertio, ubi etiam hæc ſecunda præſentatio (nulla exiſtente lite) fieri potuiſſet, an ſtante lite, dicenda eſſet attentata juxta terminos text. *in cap.* 1. *&* 2. *ut lite pend. in ſexto.*

Quatenus pertinet ad primum; Non negabatur per ſcribentes in patronis laicis poteſtas regulariter accumulandi,
aliamque cumulativam præſentationem faciendi infra 4
tempus a lege ſtatutum, cum ſola difficultas cadat in patronis eccleſiaſticis, in quibus cum præſentatio quandam ſpeciem electionis ſapere videatur, iſta facultas denegatur, juxta unam opinionem late expenſam per Vivian. *lib.* 10.
cap. 1. *num.* 1. & præſuppoſitam apud Dunozett. *deciſ.* 956. 5
n. 5. ſed in patronis laicis omnes admittunt, ut patet ex iis qui hinc inde habentur proxime deducti.

Dicebant vero, (atque Rota eis adhæſit) duplicem dictæ regulæ limitationem intrare, ſecluſo etiam motivo attentatorum, ac altero incapacitatis accumulati, de quibus infra, quarum prima eſt, ut id concedatur
pro una vice tantum, & ſic ſecunda, non autem ter- 6
tia accumulatio, juxta opinionem Calder. *conſ.* 16. *de jurepatron.* quam ſequuntur Rocch. *hoc tract. verbo honorificum*, qui hanc dicit veriorem, Lambert. *lib.* 2. *part.* 2 *quæſt.* 7. *art.* 23. *n.* 1. *& ſeqq.* Garz. *p.* 5. *c.* 9. *n.* 234. Barb. *de jure Eccl. lib.* 3. *num.* 177. & hanc ſequitur Rota *ex collect.* per Add. ad Buratt. *dec.* 942 *num.* 6. in Bonon. parochialis de Granaglion. 8. Maj 1660. *Meltio*, cum aliis in hujus cauſæ deciſionibus.

Quamvis autem Ego ſcribens pro Petro ultimo accumulato, more Advocati dicerem, dictam Calderini opinionem eſſe adeo tutam ac receptam, cum contrarium teneat gloſſ. Abb. Berous, Decius, & alii relati per Viv. *lib.* 10. *cap.* 4. *num.* 3. *in fin.* & Caſtropal. *oper. moral. tom.* 2. *tract.* 13. *de benef. diſp.* 2. *puncto* 6. *n.* 2. *verſ. Nihilominus*; Attamen, cum Rota ſequatur dictam aliam opinionem, hinc pragmatico more illam admittebam, negligendo in diſputativa ratione examinare, utra illarum eſſet in puncto juris verior; Verum dicebam fallaciam eſſe in applicatione ad caſum.

Duæ ſiquidem rationes expenduntur per ſequaces dictæ opinionis Calderini, præſertim per Lambertin. qui omnium latius quæſtionem tractat; Una ſcilicet præju-
dicii eorum qui præcedenter fuerunt præſentati; Et al- 7
tera gravaminis Epiſcopi, vel alterius Superioris, ad quem pertinet inſtitutio, ob hujuſmodi præſentationum multiplicitatem.

Iſta ſecunda ratio omnino inepta videtur, quoniam cum odibilitas, quæ in jurepatronatus conſideratur, conſiſtat in ea ſervitute, ſeu neceſſitate, qua Superior premitur inſtituendi præſentatum a patrono quoties deficientis idoneitatis cauſa non concurrit; Hinc proinde quo magis patronus cumulat præſentatos, inter quos Superior exercere poteſt prælectionem, ſeu gratificationem, eo magis ceſſat ſervitus, ac neceſſitas, atque naturalis libertas ſaltem in parte reſtituitur, juxta ea quæ habemus in materia electionis, cujus reſtrictio potius prohibetur, igitur dicta ratio omnino inſulſa videtur.

Al-

Digitized by Google

Altera vero ratio, ubi etiam admittenda ſit, eatenus procedit quatenus illa urgeat, quod ſcilicet de invaliditate accumulationis opponant illi qui primo fuerunt præſentati, & quibus ita præjudicari dicitur, ut eſt præſertim ſenſus Lambert. *d. art. 23. part. 2. lib. 2. quæſt. 7 n. 10.* ibi; *Ut ſi nullus ex pluribus præſentatis per Epiſcopum eligeretur, & malitioſe inſtitueretur aliquis ex pluribus ſecundo loco præſentatis, poſſent agere primi ſpreti, &c.* Atque cum hoc ſenſu procedit Rota apud Merlin. *decif. 443 n. 16. & 17.* ut ſcilicet prohibita accumulationum multiplicatio percutiat intereſſe primo præſentatorum.

8 Ideoque cum in hac facti ſpecie, præfati Alverus, & Albertus primo præſentati juri ſuo ceſſiſſent, atque non eſſent in cauſa, non videbatur ſubeſſe ratio cur iſta accumulatio dicenda eſſet invalida, dum nemini cauſabat præjudicium; atque in effectu hic remanebat primus.

Quemadmodum enim patrono aliquem præſentanti, qui non curet præſentationem acceptare, ſeu explicite, vel implicite, ſuo juri cedat, competit facultas, adhuc durante termino juris, alium præſentare, quoties fraus, vel colluſio non accedat, ut cæteris relatis Vivian. *lib. 7. cap. 4. n. 30. & lib. 5. cap. 2 n. 27.* Barboſ. *de Epiſcopo, allegat. 72. n. 165.* Rot. apud Merlin. *d. dec. 443. n. 17.* ita non videtur cur dictis primo præſentatis juri ſuo cedentibus non potuerit, termino adhuc durante, accumulari alter qui ſpectato effectu, potius primo præſentatus, quam tertio accumulatus dicendus eſt.

Eodemque modo tolli dicebam alteram limitatio-
9 nem, quæ per ſcribentes in contrarium dabatur dictæ facultati accumulandi, ut ſcilicet non procedat quando prima præſentatio facta eſt cum juramento, ut rejecta contraria ſententia Alexand. & ſequacium firmat Lambert. *d. quæſt. 7. lib. 2. part. 2. tit. 16.* & ſequuntur cæteri, de quibus Barboſ. *de jure Eccleſ. lib. 3. cap. 12. n. 177.* ad Buratt. *decif. 492. num 8.* Rot. apud Merlin. *d. decif. 443. n. 4.* & apud Dunozett. *decif. 956. num. 5. & 6.* quoniam id diſponitur in gratiam ejus cujus
10 favore adjectum eſt juramentum, unde ipſo non curante, vel relaxante non videtur quid prohibeat, ut eſt etiam ſenſus Rotæ apud Merlin. *d. decif. 443. n 16.* Et propterea cum deciſiones his non ſatisfaciant, intellectus eis non acquieſcebat.

11 Quo vero ad ſecundum punctum incapacitatis dicti Petri de tempore primæ præſentationis; Scribentes in contrarium, cum longo allegationum apparatu deducebant ea quæ de præſentante indignum, vel incapacem habentur infra, *diſc. 45. & ſeqq.* Verum obſervabam quoque fallaciam conſiſtere in applicatione, id enim recte procedit ubi præſentatio ſcienter fieret de indigno, vel incapaci, ut pro ea vice privetur jure ſuo, ſecus autem ſi ignorante, cum tunc agnita veritate non prohibeatur patronus intra terminum juris alium facere validam præſentationem, ut *d. diſc. 45. & ſeq* cumque in his mulieribus non probaretur dictæ incapacitatis ſcientia, hinc proinde quemadmodum poterant adhuc durante termino alium præſentare, ita non videbatur, cur id facere non potuerint per ſecundum actum in eodem Petro jam effecto capaci; Quamvis enim ſecundus actus explicatus eſſet per viam ratificationis primi, attamen ultra
12 juris propoſitionem quod ratificatio actus invalidi, habet vim actus novi, atque operatur ut nunc, non autem, ut tunc, ex deductis apud Surd. *decif. 69. & 245.* Grat. *diſcept. 509, n. 25. & ſeqq.* Salgad. *in labyrint. part. 2. cap. 21. n. 53. & ſeqq.* Rot. *decif. 35. num. 10. & 11.* poſt Merlin. *de pignor. & frequenter.*

Ceſſabat omnis difficultas ex facto, dum expreſſe dicebatur, quod etiam de novo atque ex integro fiebat præſentatio, juxta ea quæ de confirmatione actus inutilis
13 habente vim novæ conceſſionis, quando adjiciantur illa verba; *Et quatenus opus ſit de novo, concedimus*, habentur *ſub tit. de feudis, diſc. 4. & 5. & alibi pluries.*

Demum quoad tertium punctum dictæ novæ præſentationis factæ lite pendente, diſputatio fuit potius in facto quam in jure, dum ex hac parte negabatur adeſſe aliquam litem inter ipſos præſentatos, qui judicialiter invicem ſe provocaverint ſuper inſtitutione uni
14 magis quam alteri concedenda, ut ad hunc effectum requiri habetur apud Lancell. *de attentatis, part. 2. cap. 4. in præfat. n. 6.* Buratt. *dec. 927 n. 3. dec. 167. n. 13. part. 4. rec. tom. 2. dec. 187. n. 12. part. 6.* & pluries ut advertitur *infra, diſc. 67. generali, & ſub tit. de Beneficiis ad materiam beneficii litigioſi, diſc. 92.* Ex actis etenim conſtabat de aliquibus citationibus, ac proteſtationibus inter ipſos compatronos ſuper executione litterarum Apoſtolicarum circa prorogationem

termini, quod non facit litigioſum, Lotter *lib 3 quæſt. 20. n. 5. cum ſeq.* Baratt. *decif. 59. n. 12* Rota *decif. 559. n. 17.* 15
par. 4 rec. tom. 3. cum ad hunc effectum lis debeat eſſe, ut ſupra inter ipſos inſtituendos contendentes de pertinentia, vel adjudicatione beneficii; Et quia lite accedente
non negabam concluſionem, de qua *in dict. diſcurſibus ge-* 16
neralibus 67. hoc tit. & diſc. 92. ſub altero de Beneficiis, ut diſpoſitio text. *in. cap. 1. & 2. ut lite penden. in ſexto*, locum habeat quoque in præſentationibus ad beneficia juriſpatronatus laicorum; Cadente aliqua controverſia in illis quæ eſſent de jurepatronatus Regio, ex deductis ſupra *in Cæſaraugustana, diſc. 1.*

Et quamvis in contrarium, ad hujuſmodi litis inductionem ponderarentur aliqua acta, in quibus enunciabatur, quod præſentati ſe oppoſuerint, unde propterea inferebatur quod ita adeſſet oppoſitio præſentatorum invi-
cem contendentium ſe inſtitutioni; Attamen id contine- 17
re videbatur aliquod æquivocum, quoniam iſta non erat oppoſitio objectiva, per quam unus prætendens inſtitui, ſe opponeret alteri ut rejiceretur, juxta terminos generales, quos in jure in hac materia habemus, ſed ex more illius regionis oppoſitio, vel ſe opponere, ſignificat idem, quod comparere, & ſe exponere concurſui, vel examini, quamvis eſſet unicus, non autem per viam citationis colligantis in illius excluſionem; Et tamen his ac aliis, de quibus ſupra, deciſiones non reſpondent, unde propterea, ut dictum eſt, intellectus non acquievit.

ANNOT. AD DISC. XLIII.

De materia accumulationis habetur actum alibi *hoc eodem tit.* præſertim *diſc. 17. 59. 61. & 67.*

S. AGATHÆ GOTHORUM BENEFICII.

PRO PHILIPPO RAINONE, CUM JOSEPHO DE DAMIANIS.

Caſus diſputatus coram Prælato judice commiſſario ſub incerto exitu.

An & quando permutatio beneficii de jurepatronatus facta ſine conſenſu parentis, ſubſiſtat necne; Et quatenus ſit invalida, an permutanti concedatur regreſſus, vel potius fiat locus novæ præſentationi.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De diſtinctione quando permutatio coram Ordinario cauſet nullitatem, quod inducat vacationem, ut aperiat locum novæ præſentationi.*
3 *Si patronus ſine juſta cauſa negat conſenſum, Superior, illum ſupplet.*
4 *Quod ad effectum vacationis requiratur culpa poſitiva redolens delictum.*
5 *Ignorantia juris dubii ſufficit ad excuſationem.*
6 *Quando reſignatio nulla abdicet jus a reſignante.*
7 *Ubi permutatio non continet ſpretum, tunc accedente diſſenſu reſolvitur, atque intrat egreſſus.*
8 *De diſtinctione inter dolum verum, & dolum præſumptum.*
9 *Non poteſt eſſe locus novæ præſentationi ob vacationem reſultantem ab invalida permutatione, niſi id prius canonizetur per rem judicatam.*
10 *Quod qualibet cauſa ab hac vacatione excuſet.*

D I S C. XLIV.

Joannes, & Philippus de Rainonibus, coram Ordina- 1
rio invicem, ex juſtis cauſis narratis, permutarunt beneficia de jurepatronatus ejuſdem familiæ. Quare aliqui patroni, prætendentes exinde inductam eſſe vacationem, præſentarunt ad beneficium poſſeſſum a Philippo, Joſephum, atque Ordinarius, admiſſa præſentatione, mandavit affigi edicta, unde interpoſita per Philippum appellatione, & commiſſa cauſa in Curia coram Prælato, Joſephus præſentatus, in contumaciam, ſive, ut in Curia dicitur, per contradictas, ſtante morte procuratoris conſtituti per Philippum, ſine oppoſitore reportavit ſententiam in judicatum tranſactam, ſuper ejus inſtitutione, adverſus quam obtenta commiſſione per Philippum alteri Prælato, cum clauſula, *Conſtito de re judicata*, aſſumptaque

E 2 de-

deſuper diſputatione, duo erant puncti; Primo, circa ordinem judiciarium, an ſcilicet adeſſent aliquæ nullitates quæ ex hac parte deducebantur ad impediendam rem judicatam, & de hoc, juxta Curiæ ſtylum, inter cauſæ Patronos magis quam inter Advocatos diſputatum fuit; Et ſecundo, circa juſtitiam, an ſcilicet dicta permutatio eſſet invalida; Et quatenus eſſet talis, an factus eſſet locus novæ præſentationi, vel potius regreſſui permutantium ad propria beneficia.

Quatenus igitur ad hunc punctum juſtitiæ pertinet; Dicebam etiam in ſenſu veritatis, quod licet ſcribentes in hoc ſatis variaverint, attamen hodie videtur quæſtio jam ſopita per plures deciſiones Rotales, præſertim *dec.* 152. *&* 190. *part.* 5. *recent.* quæ videntur in materia magiſtrales dum in eis ex profeſſo ac plenius quam alibi articulus diſcutitur, ac deciditur cum diſtinctione, quod.

Aut intervenit ſpretus poſitivus, & culpoſus patroni, quia nempe fuerit requiſitus pro aſſenſu, quem denegarit, ac expreſſe ſe oppoſuerit, atque hoc non obſtante, ad permutationem proceſſum ſit, & tunc ſi concurrit juſta cauſa utilitatis Eccleſiæ, ob quam Ordinarius dictum conſenſum injuſte denegatum ſuppleverit, ut de jure fieri poſſe, firmant Abb. *in cap. cum*
3 *dilectus de jurepatron.* Cardin. *in Clement. unica de rerum permutatione, quæſt.* 4. Covar. *practic. quæſt. cap.* 36. *n.* 9. Lambert. *lib.* 2. *quæſt.* 6. *part.* 1. *art.* 6. *n.* 58. *cum ſeqq.* Et tunc non intrat nullitas talis quæ impediat regreſſum, ac aperiat locum novæ præſentationi, quoniam ad hunc effectum requiritur talis ſpretus poſitivus, qui dolum, ac temeritatem redoleat, atque poſitivam ingratitudinem erga patronum importet, dum textus *in cap. decernimus* 17. *quæſt.* 7. a quo hujuſmodi nulli-
4 tas derivat, utitur verbo *præſumpſerit*, atque vacationem inducit in pœnam, quæ propterea non datur ſine delicto poſitivo, ut advertit Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 14. *n.* 54. 55. *&* *n.* 85. & per Rot. *dec.* 249. *part.* 10. *rec.* ubi de jurepatronatus paſſivo.

Et conſequenter ubi etiam cauſa ex qua motus fuit Ordinarius ad ſupplendum dictum conſenſum patroni Superioribus non videretur ſufficiens, (cum juxta unam opinionem non ſufficiat quælibet utilitas, ſed illa debeat eſſe
5 magna) adhuc tamen id excuſare videtur, cum ſit ignorantia juris dubii, quæ aſſimilatur ignorantiæ facti ad excuſandum a pœna; Ut ultra notata generalia, quæ frequenter habemus in materia fideicommiſſaria, vel emphyteutica in propoſito excuſationis a caducitate, in his terminis advertitur *d. deciſ.* 249 *num* 3. *&* 4 *part.* 10. *recent.*

Si vero dicta ſuppletio, vel alia legitima excuſatio non adſit, adeout concurrere dicatur dictus ſpretus poſitivus redolens ingratitudinem, ac temeritatem, & tunc planum eſt, nullitatem actus cauſare vacationem abdicantem omne jus a permutante, unde propterea aperiatur
6 locus novæ præſentationi, juxta eam diſtinctionem, de qua pluries habetur *ſub tit. de Beneficiis* in genere, in materia reſignationis ad favorem, an & quando reſignario nulla abdicet necne jus a reſignante, quoniam attenditur, an nullitas ſit poſitive culpoſa necne.

7 Aut vero dictus ſpretus poſitivus non adeſt, quia nempe patronus non fuerit requiſitus, neque conſtet de diſſenſu, quo non obſtante ad actum proceſſum eſſet; Et tunc actus dicitur eſſe in pendulo, ac habere implicitum ſtatum validitatis, ob ſpem, ſeu credulitatem habitam a permutantibus, quod patroni præſtaturi eſſent conſenſum, quo denegato, tamquam ex ceſſante præſuppoſito, actus potius reſolvitur quam annullatur, ideoque non intrat pœna inductiva privationis, ſeu vacationis, ſed intrat regreſſus, ut cæteris relatis advertitur *d. dec.* 152. *&* 190. *part.* 5. *rec.* cum quibus proceditur in eiſdem terminis permutationis ob præjudicium habentis juſpatronatus paſſivum, *dec.* 249. *part.* 10. *recent.* Et in terminis reſignationis ad favorem, *deciſ.* 186. *&* 213 *part.* 6. *&* *deciſ.* 207. *part.* 11. *recent.*

8 Quamvis enim Garz. *part.* 11. *cap.* 3. *n.* 29. ſentire videatur, ut ad effectum culpæ redolentis delictum dictæ pœnæ productivum, ſufficiat ſcientia juriſpatronatus, quam inſtitutus ad præſentationem negare non poteſt, atque cum hoc ſenſu proceſſerit Rota *dec.* 68. *part.* 10. *recent.* & in altera ejus confirmatoria non impreſſa; Attamen merito ab eis receſſum fuit *in d. dec.* 249. *eadem part.* 10. quoniam; Aliud eſt dolus præſumptus, qui ex ſola ſcientia reſultat ad aliquos effectus civiles non graviter præjudiciales; Aliud vero eſt dolus verus ad effectum formalis pœnæ ordinariæ, & gravis, qualis dicitur illa privationis beneficii, ot ita diſtinguendo inter dolum verum, ac dolum præſumptum habetur in *Ferrarien. decopli, ſub tit. de Regal. diſc.* 119. & pluries *ſub tit. de fideicomm.* ubi quod dolus præſumptus, qui ex ſola ſcientia reſultat, bene ſufficit ad effectum inducendi in bonis gravati alienantis hypothecam legalem, alias non competentem juxta opinionem, quam ſequitur Rota, ſed ille non ſufficit ad effectum pœnalis caducitatis.

Atque hinc, ut bene advertitur in allegatis, *deciſ.* 152.
& 190 *part.* 5. *recent.* admittenda non eſt nova præſentatio, 9
niſi præcedat res judicata ſuper culpoſa nullitate inductiva vacationis, cum ex parte permutantis, vel reſignantis, in progreſſu cauſæ adhuc pendentis, etiam in ulterioribus inſtantiis deduci poſſint juſtæ cauſæ dictam culpam poſitivam excuſantes, ideoque ex hoc inferebam ad claram injuſtitiam dictæ ſententiæ, quæ proinde in judicatum non tranſierit, atque ita credo fuiſſe reſolutum, niſi concordia litem terminaverit; dum de illa amplius actum non audivi.

Multo magis, quia in facto dabantur aliquæ epiſto-
læ familiares patronorum, ex quibus eorum conſenſus, 10
& licentia deſumi videbantur; Licet enim ſcribentes in contrarium nimium inſiſterent in dictarum epiſtolarum verbis urbanis ac generalibus, aulico more dictis conſenſum poſitivum vere non importantibus, attamen dicebam (etiam pro veritate) ſufficere, quod eſſent verba æquivoca, & talia, ut permutantes probabiliter credere potuerint, ut illa id importarent, ex vulgari propoſitione quam in foro quotidianam habemus, præſertim in dicta emphyteutica, & fideicommiſſaria materia ad effectum evitandi caducitatem, ut quælibet cauſa quamvis vere injuſta, non tamen omnino injuſte opinata, atque, ut noſtri dicere ſolent, etiam fatua, & beſtialis, excuſat a delicto, & pœna poſitiva.

ANNOT. AD DISC. XLIV.

DE articulo in hoc diſc. principaliter contento non adfuit occaſio poſtmodum diſputandi, ſed ſolum conferunt deducta *in hoc tit. diſc.* 89. *&* *infra diſc.* 66. Circa autem ea, quæ reſpiciunt materiam reſignationis invalidæ, an abdicetur Jus a reſignante, videri poterunt adnotata ad *diſc.* 34. *cum ſeqq. de Beneficiis.*

VERCELLEN. JURISPATRONATUS PRO JOANNE ANTONIO VINEA.

Conſilium pro directione.

An, & quando poſſit præſentari laicus pro quando erit clericus. Et an in jurepatronatus paſſivo, ille de genere vocato qui ſit incapax valide ſe opponat, ne patronus alium præſentet, ſed expectet ſuam capacitatem; Vel e converſo poſſit patronus expectare capacitatem alterius, atque negligere eum, qui eſt capax de genere.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ubi juſpatronatus regulatur cum ordine primogenituræ, linea occupat primum locum.*
3 *Patronus quamvis ligatus a jurepatronatus paſſivo poteſt præſentare remotiorem, neglecto proximiore.*
4 *A jurepatronatus activo infertur ad paſſivum, & e contra.*
5 *Quando id non admittatur.*
6 *Ubi proximior eſt præſentandus, intelligitur de capaci, atque capacitas ſuperveniens non ſuffragatur.*
7 *Patronus poteſt præſentare laicum ſub conditione clericatus, quatenus iſte ſuperveniat durante termino ad præſentandum.*
8 *Poteſt differre præſentationem uſque ad ultimum diem termini, & expectare capacitatem, ſed ad id non tenetur.*
9 *An patronus poſſit preces porrigere pro ſeipſo, ſi adeſt juſpatronatus paſſivum.*
10 *Quando poſſit præſentari etiam laicus, & an in clerico deſiderentur requiſita Concilii Tridentini.*

DISC. XLV.

CUm controverſum beneficium erectum eſſet ſub reſervatione utriuſque juſpatronatus activi, & paſſivi, in deſcendentia fundatoris, cum ea lege, ut activum regulari deberet cum ordine primogenituræ, in paſſivo autem, ut ſufficiat in conjunctis ætas ſeptem annorum, in extraneis autem ſacerdotium requiratur; Sequuta vacatione, ſuperſtitibus ex dicta deſcendentia, Jo: Laurentio remotiore præſentante Carolum filium clericum, & Jo: Antonio proximio-

miore laico; & in pupillari ætate, qui preces Ordi-
nario porrexit pro clericatu, ac proviſione in ſui per-
ſona; Cum dictis precibus ſe oppoſuiſſent præfati Jo:
Laurentius, & Carolus; Hinc ex parte dicti Jo: Antonii
conſultus ſui de ejus juribus, ac etiam pro directione.

Reſpondi reſolutionem principaliter pendere a perti-
nentia juriſpatronatus activi, quod utpote regulandum
2 jure primogenituræ excludit plurium perſonarum ſimulta-
neum concurſum, ideoque penes unum tantum reſidere de-
bet juxta caſum de quo ſupra *in Piſana*, *diſc.* 20. Si enim
illud pertinebat ad dictum Jo: Laurentium, qui proprium
filium capacem præſentavit, quod dependebat a prærroga-
tiva lineæ quæ in primogenituris occupat primum locum
ac prævaleat gradui, ex deductis *ſub tit. de fideicommiſſis*,
diſc. 15. *cum pluribus ibi proximis*, ac etiam *ſub tit. de feu-
dis*, *diſc.* 13. *& in deciſ. Siciliæ ibidem annexa*; Tunc dixi
prorſus vanam eſſe dicti Jo. Antonii prætenſionem,
quamvis eſſet capax, ac proximior, quoniam ubi lex
fundationis in jurepatronatus paſſivo non vocat gradum
proximiorem, ſed ſolum mandat præſentari aliquem de
parentela, vel de certo genere, tunc habens faculta-
3 tem præſentandi, fundationis legem recte implere di-
citur, præſentandi unum de genere quamvis remotio-
rem, dum ſufficit non egredi genus præfinitum, juxta
diſpoſitionem textus *in l. unum ex familia*, *ff. de legatis
ſecunda*, cum concordantibus frequenter deductis ad
hujus textus materiam *ſub tit. de fideic. præſertim*,
diſc. 33. ac etiam *diſc.* 55. *cum plur. ſeqq.*

4 Potiſſime vero, quia dato in hac linea jurepatrona-
tus activo ratione prærogativæ lineæ, rationabiliter in-
ferri poteſt ad eandem prærogativam hujus lineæ præ-
dilectæ in jurepatronatus paſſivo, cum ab uno ad al-
terum regulariter intret argumentum ex ſupra deductis
in Mediolan. Præpoſitura, *diſc.* 37. Improbabile ſiqui-
dem videtur, nimiumque abſurdum, ut patronus cogi
debeat negligere proprium filium, vel fratrem, ut filium
5 ſibi remotiorem de eodem genere præſentet; Et quam-
vis in proxime allegato *diſc.* 37. hujus abſurdi argu-
mentum in ſpecie rejiciatur, attamen id provenit ex eo
quod famila. ſeu linea habentis juſpatronatus activum
non eſt de genere comprehenſo ſub jurepatronatus paſ-
ſivo, unde propterea non intrat dicta regula textus *in
l. unum ex famil.* ideoque eſt egredi genus.

Et nihilominus, ubi etiam lex fundationis haberet ra-
tionem gradus, ſeu proximitatis, quia nempe diſponere-
tur, ad inſtar fideicommiſſariæ vocationis, ut clericus in
parentela, ſeu deſcendentia proximior præſentari deberet;
Adhuc tamen, poſito jurepatronatus activo, ac præſen-
tandi in dicto Joanne Laurentio, ſequeretur idem, ſtante
incapacitate Joannis Antonii quamvis gradu proximioris;
Ideoque ſive (juxta unam opinionem) habilitas requiratur
de tempore ſequutæ vacationis, ſive juxta alteram,
ſufficiat, de tempore præſentationis, ex iis, quæ de-
ſuper habentur deducta apud Burat. *dec.* 680 cum aliis,
quæ habentur *d. tit. de fideicomm. in Ferrarien. diſc.* 8.
6 ſemper proximior intelligitur ille, qui eſt habilis de
eo tempore, quamvis attenta numeratione graduum
remotior, atque ſuperveniens habilitas proximioria,
quoties agitur de iis, quæ ſtare non poſſunt in ſuſpen-
ſo, non tollit jus quæſitum remotiori ex plene dedu-
ctis in his terminis, *dec* 206. *part.* 3. *rec.* quæ reputatur
in hac materia magiſtralis, cum aliis *d. tit. de fideicom-
miſ. diſc.* 7. *&* 8.

Et quamvis, ut infra, quoties non agitur de directa vo-
catione clerici de genere ad beneficium, vel cappellaniam
juxta caſum, de quo apud Otthob. *deciſ.* 270. & Celſum
deciſ. 159. *&* 183. ſed de præſentatione, vel nominatione
ab alio facienda ad ſui libitum, cum ſola reſtrictione ad
7 certum genus, juxta dictam regulam textus *in l. unum ex
familia*, non prohibeatur patronus præſentare unum de ge-
nere, quamvis laicum, vel incapacem ſub conditione ca-
pacitatia, quoties iſta ſuperveniat durante tempore dato ad
præſentandum, ex deductis per Pirr. Corrad. *in praxi benef.
lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 31. *&* 32 Rota apud Peniam, *dec.* 4.
& deciſ. 147. *num.* 20. poſt Vivian. & in aliis; Seu (&
8 melius) poſſit differre præſentationem, uſque ad ultimam
diem, vel horam termini a lege præfiniti ad præſentan-
dum, atque ita expectare capacitatem perſonæ ſibi placitæ,
quæ ob ſupervenram capacitatem poſſit valide præſentari,
cum non reperiatur in jure cautum, ut illico ſequuta
vacatione, teneatur præſentare, vel nominare eum, qui
tunc habilis, & capax reperiatur, quoniam licet in Be-
neficiis Eccleſiaſticis non detur illa ſuſpenſio, quæ datur
in fideicommiſſis, ex deductis, *dict. diſc.* 7. *&* 8. *ſub tit.
de fideicommiſſis*, intelligitur tamen ultra terminum a
Jure præfinitum, ac pro magis diuturna vacatione, non
autem ipſo termino durante; Attamen id intelligitur,
quatenus velit, non autem, ut ad id cogi valeat, ut
patet ex allegatis.

Ubi vero e converſo ipſe Joannes Antonius haberet
prærogativam lineæ, & conſequenter ad ipſum ſpecta-
ret juſpatronatus activum, ac præſentandi; Tunc ex
eiſdem mox deductis planum eſſe dixi, quod indebita
erat oppoſitio prædictorum Joannis Laurentii præſen-
tantis, & Caroli præſentati; Primus enim a jure acti-
vo ita extraneus erat; Alter vero habebat quidem jus,
vel intereſſe conſiderabile tamquam de genere vocato
ad paſſivum, ſed quia non agebatur de vocatione di-
recta fundatoris, unde attendendum eſſet tempus va-
cationis, ſeu purificatæ conditionis, hinc recte pote-
rat patronus uti jure ſuo, atque præſentationem diſ-
ferre uſque ad ultimum diem termini, ut interim ca-
pacitatem obtineret, potiſſime quia illa imminebat,
dum Ordinarius mandaverat, ut ad tonſuram admitten-
dus eſſet, cum tamen iſto caſu, ubi etiam denegaret,
videretur, ceſſante juſta cauſa denegationis, licite ap-
pellari poſſe, ſive recurſum haberi ad Superiorem, cum
proteſtatione, ut interim terminus juris currere non
deberet ob injuſtum impedimentum, ut advertitur *in
diverſ. rerum Eccleſiaſticarum*.

Difficultas autem apud me cadebat circa difficultatem
præſentandi ſeipſum; Licet enim id fieri valeat non per
viam formalis, & coactivæ præſentationis, ſed per viam 9
precum, ut advertitur ſupra *in Piſtorien. diſc.* 9. At-
tamen, ut ibi advertitur, id recte procedit, quando
alterius præjudicium non concurrat, adeout intret
ratio ibi ponderata, quod ſcilicet patrono ſe faciente
extraneum pro illa vice a jure ſuo, Ordinarius habeat
conferendi libertatem, quam exercibilem cum quocum-
que extraneo, prorſus irrationabile eſſet exerceri non
poſſe cum ipſomet patrono; Hæc autem ratio ceſſat,
non ſolum ſtantibus aliis compatronis habentibus jus
activum, ſed etiam, ubi adſunt alii habentes jus paſ-
ſivum, cum in omnibus eadem ſit ratio; Verum quam-
vis de ſtricto juris rigore id ita procedere videatur,
nimium tamen in contrarium urget æquitas, ac huma-
na ratio, ob quam, ut ibidem advertitur, probabilius
videtur hujuſmodi preces admittendas eſſe.

Motivabatur etiam in notula tranſmiſſa per conſulen-
tes de partibus, quod cum fundator in illis de propria
deſcendentia, diſcretive ad extraneos, contentus fuiſſet
ætate ſeptem annorum, ac geſtatione habitus clericalis
nulla facta mentione tonſuræ, ut id ſufficeret ad habilita-
tem; Credebam tamen hoc motivum eſſe irrelevans;
Tum quia ſupponebatur iſtud beneficium conſtitutum
eſſe in ſtatu beneficii formalis, ſaltem ob implicitam ap-
probationem Ordinarii juxta caſum, de quo ſupra *in Ci-
vitate plebis Cappellaniæ*, *diſc.* 27. Et quo caſu extra
controverſiam eſt, neceſſarium eſſe clericatum, qui non
deſideratur in illis ſimplicibus cappellaniis manualibus,
quæ nullam habent beneficii formam, ſed potius redolent
pium legatum juxta *deciſ.* 101. Dunoz. repetit. *dec.* 238.
part. 5. *rec.* cum aliis *ſub tit. de beneficiis*, ac etiam ſupra,
& quorum manualium ſunt etiam capaces infantes, & mu-
lieres, ut apud Buratt. *deciſ.* 1. *num.* 7. *cum ſeq.* & pluries
d. tit. de beneficiis; Tum etiam, quia ex tenore fundationis
clare conſtabat, teſtatorem ſenſiſſe de perſona Eccleſia-
ſtica, cum ſola diſcretiva, ſeu privilegio deſcendentium, ut
in eis non requireretur qualitas ſacerdotalis in extraneis
deſiderata; Ac etiam ad diſpenſandum ſuper ætate 14. an-
norum, quam in beneficiis ſimplicibus Sac. Conc. Trid.
præſcriptam, non dubitatur neceſſariam eſſe in beneficiis
etiam de jurepatronatus erectis, præſertim poſt Conci-
lium, quoties explicita, vel implicita fundationis lex aliter
non diſponat, ex deductis *eodem tit. de beneficiis*, *diſc.* 95.
generali in materia ætatis, quæ in beneficiis neceſſaria eſt;
Voluit tamen injungere onus geſtationis habitus clericalis
ad dirimendam quæſtionem, de qua *dec.* 592 *part.* 4. *re-* 10
cent. an ſcilicet ad validitatem præſentationis ſufficiat cle-
ricatus, ſine requiſitis per idem Conc. Trid. ſuper geſta-
tione habitus, & tonſuræ, ac ſervitio Eccleſiæ, dum Con-
ciliare decretum dicta requiſita deſiderat in iis, qui nullum
habent Eccleſiaſticum beneficium; Ubi vero teſtatoris,
vel fundatoris intentio directa eſt ad clericos, tunc iſta
qualitas requiritur, quamvis ageretur de ſimplici lega-
to non habente formam beneficii juxta caſum, de quo
in Licien. apud Otthob. *dicta deciſ.* 270. & in eadem
apud Celſum *dicta deciſ.* 158. *&* 183. cum ſimilibus
enunciatis *dicta diſc.* 8. *de fideicommiſſis*, in propoſito
certæ qualitatis a teſtatore deſideratæ.

ANNOT. AD DISC. XLV. & XLVI.

AN Clericatus, vel alia dignitas requiratur de tempore vacationis, vel ſufficiat, ut adſit de tempore præſentationis, habetur *in hoc tit. diſc.* 82.

CUSENTINA BENEFICII, PRO SERAPHINO DE MARCO, CUM HORATIO PIGNATELLO.

Caſus diſputatus coram Prælato, & in poſſeſſorio tantum reſolutus pro Horatio.

An quemadmodum per patronum præſentari non poteſt laicus, cujus præſentatio invalida eſt, ita præſentari non poſſit clericus male promotus, ſeu alias incapax beneficiorum; Et incidenter de incapacitate, ac irregularitate reſultante a ſuſceptione ordinum ſine litteris proprii Ordinarii; Et quid de prima tonſura ſuſcepta ſede Epiſcopali vacante in vim Brevis Apoſtolici ad ordines abſque tonſuræ mentione.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Impetratio certo modo de beneficio viventis exigit proceſſum ordinarium, & executor eſt merus.*
3. *An patronus poſſit mutare naturam beneficii, & de perpetuo facere manuale remiſſive.*
4 *Non poteſt præſentari laicus, & quando poſſit.*
5. *Idem eſt de clerico, ſed inhabili, ſeu incapaci.*
6. *De irregularitate, ſeu incapacitate reſultante a mala ſuſceptione Ordinum.*
7. *Et an exinde reſultet privatio obtentorum.*
8. *De differentia inter obtenta, & obtinenda.*
9. *Non dantur brevia ad ordines, Sede vacante, laicis.*
10 *Obtinens diſpenſationem, eaque utens fatetur impedimentum.*
11 *Diſpenſatio irregularitatis ad Ordines, non ſuffragatur ad beneficia.*

D I S C. XLVI.

1 FUndavit Franciſcus Maria de licentia Ordinarii, cum reſervatione juriſpatronatus, beneficium. quod prima vice ſibi collatum, permutavit cum Jo: Dominico, per cujus obitum ſequuta vacatione, idem Franciſcus Maria, facto quodam dotis augmento, declaravit immutare, illudque facere manuale, atque tamquam tale ad ejus præſentationem collatum fuit Horatio promoto ad minores, ac etiam aliquos ſacros Ordines Sede Archiepiſcopali vacante, in vim Brevis Apoſtolici nuncupati *extra tempora*, quod Ordinarius declaravit ſubreptitium ob non factam mentionem, quod ipſe eſſet laicus, & conſequenter ipſe Horatius declaratus fuit irregularis ob ſuſceptos dictos alios ordines in quibus miniſtravit, ipſeque acquieſcens impetravit diſpenſationem Apoſtolicam ſuper hujuſmodi irregularitate; Seraphinus autem a Dataria impetravit dictum beneficium tamquam devolutum, ob non præſentationem factam in tempore, expeditiſque litteris obtinuit ab Ordinario tamquam executore immitti in poſſeſſionem, expulſo Horatio, qui interpoſita appellatione, obtinuit a Prælato judice commiſſario, prævia revocatione omnium ab Ordinario geſtorum, mandatum de manutenendo, a Signatura Juſtitiæ etiam canonizatum, unde Seraphinus acquievit.

In diſputationibus autem deſuper habitis coram Prælato, tres fuerunt puncti. Primo attentatorum, & ſucceſſive manutentionis prioris poſſeſſoris nulliter, ac attentate expulſi, atque de hoc principaliter actum fuit, incidenter autem agendo de bono jure; Secundo, an fundator potuerit mutare naturam beneficii, atque de perpetuo facere manuale; Et tertio ſuper dicti Horatii inhabilitate.

Quamvis autem ego ſcriberem pro Seraphino ſucumbente; Attamen in primo puncto poſſeſſorii, de quo ut dictum eſt principaliter actum fuit, atque ſuper eo pro-
2 diit ſolum reſolutio, iſta viſa fuit probabilis, quoniam cum ageretur de impetratione certo modo facta de beneficio viventis, certum eſt quod executor erat mixtus, atque poſſeſſor erat legitimus contradictor, unde propterea judicium erat ordinarium, terminandum per tres conformes, ac ſucceſſive nullum, & attentatum fuit, quidquid geſtum eſt poſt appellationem, vel durante ejus tempore ex iis, quæ pluries habentur *ſub tit. de beneſic.* præſertim *diſc.* 73. ad materiam legitimi contradictoris, ac etiam infra *hoc tit. diſc.* 51.

Super ſecundo puncto poteſtatis immutandi naturam
beneficii, atque de perpetuo faciendi manuale, deducta 3
fuerunt hinc inde eadem, quæ habentur ſupra *hoc tit.*
diſc. 15. *& ſeqq.*

Quatenus igitur pertinet ad tertium; Scribens pro Seraphino impetrante, dicebam (etiam cum aliquo ſenſu veritatis,) quod de ſtricto jure adeſſet dicti Horatii inhabilitas, & conſequenter quod habita dicta præſentatione perſonæ incapacis pro non facta, locus factus eſſet devolutioni, licet quædam non ſcripta æquitas, quæ ex facti circumſtantiis reſultabat, contrarium ſuadere videretur.

Quemadmodum enim certum eſt de jure, quod lai- 4
cus non poteſt in beneficio Eccleſiaſtico præſentari ex
collectis per Vivian. *lib. 6. cap. 3. num.* 12. atque tamquam abſolutum ſupponitur, per admittentes hujuſmodi præſentationem ſub conditione clericatus ſupervenientis durante termino juris ad præſentandum ex deductis *diſc. præced.* ita id quod dicitur in laico, procedit in
clerico incapaci, pura quia irregularis, ſive clericus ir- 5
regularis incapax ad obtinendum beneficia ſæcularia, vel ſæcularis incapax ad obtinendum Regularia, ab eodem Vivian. *d. lib. 6. cap.* 2. 4. 5. & paſſim.

Et in individuo irregularitatis, vel incapacitatis reſultantis a mala promotione ad ſacros Ordines, ob defectum ætatis, ſive ob inferiores male ſuſceptos, cum ſimilibus, firmatur in Rotæ deciſ. impreſſ. apud Garz. *part. 2. cap. 5. num.* 12. *& part. 7. cap.* 14 *num* 3. apud
Marcheſ. *part. 1. fol.* 141. & melius *dec.* 89. poſt 1. *vol.* 6
conſ. Farinac. Ex ea clara ratione, quod male promoti incurrunt incapacitatem, quinimo etiam privationem beneficiorum obtentorum juxta Conſtitutionem Pii II. regiſtratam per Pyrrhum Corrad. *in praxi, diſpenſat. lib. 4. cap.* 8. ubi reprobando dicentes eam non eſſe uſu receptam, probat innovatam eſſe per plures Pontifices ac etiam per Regulas Cancellariæ, ideoque aliquæ ex
dictis deciſionibus in ea fundantur, ac etiam in alia ra- 7
tione, quod tam de jure, quam ex Sac. Conc. Trid. male promotus incurrit ſuſpenſionem illius ordinis, ideoque in illo miniſtrando, ſaltem per illam miniſtrationem, quæ perneceſſe dicitur ineſſe in ſuſceptione ordinis majoris, incurrit irregularitatem, potiſſime ſtante magis rigoroſa Conſtitutione Urbani VIII. regiſtrata per eumdem Phyrr. Corrad. *dict. lib. 4. cap.* 10. Et propterea quidquid eſſet ad effectum privationis beneficii jam valide, ac perfecte aſſequuti certum videtur, id cauſare
incapacitatem ad aſſequendum, juxta diſtinctionem, de 8
qua inter aſſequutum, & aſſequendum habetur *in Calaguritana beneficii de Bilbao, ſub tit. de benef. diſc.* 70.

De mala ſuſceptione primæ tonſuræ, & conſequenter de mala ſuſceptione aliorum ordinum, non videbatur dubitandum, quoniam juxta modernum ſtylum Secreta-
riæ Brevium, ac Datariæ, qui eſt regulator voluntatis 9
Papæ, ac norma ſubreptionis, juxta *deciſ.* 214 Mantic. *num.* 4. cum aliis per Adden. ad Gregor *deciſ.* 150. hujuſmodi Brevia pro ſuſcipiendis ordinibus, quæ præſertim Sede vacante diriguntur Epiſcopo viciniori, & non conceduntur niſi ex gratia ſpeciali, & cum ſpeciali mentione laicis, qui prima tonſura legitime initiati non ſint, ſed cum iſtius præſuppoſito, pro reliquis ordinibus ſuſcipiendis, per eum, qui a proprio Epiſcopo clericali militiæ jam adſcriptus fuit, ut agnovit ipſemet
promotus, qui Apoſtolicam diſpenſationem obtinuit, 10
eaque uſus eſt, unde propterea agnovit impedimentum, ut bene *dict. deciſ.* 89. *poſt* 1. *volum. conſ. Farinac.* & in ejus confirmatoria apud Marcheſ. *fol.* 141. *part.* 1.

Diſpenſatio autem prædicta, utpote conceſſa ſuper irregularitate quoad ordines, non ſuffragatur quoad beneficia, pro quibus requiritur mentio ſpecialis, cum
nova proviſione ex integro, cum diverſa ſolutione emo- 11
lumentorum, juxta certam praxim Cancellariæ, de qua idem Corrad. *in praxi, diſpenſ. lib. 4. cap. 9. num.* 5. & eſt abſolutum ob claram Regulam Cancellariæ, ut diſpenſationes pro uno impedimento non ſuffragentur pro altero, neque earum extenſio detur.

Digitized by Google

FESULANA, SEU MELEVITANA COMMENDÆ, PRO JOANNE MANNELLO.

Diſcurſus pro veritate.

De præſentatione facta de indigno, an, & quando cauſet amiſſionem juris preſentandi pro ea vice: Et an detur reſtitutio in integrum ob pupillarem ętatem, vel aliam juſtam cauſam: Et incidenter, quando incipiat currere terminus ad præſentandum: Et an pueri admittantur in jurepatronatus gentilitio.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Præſentantes indignum pro ea vice privantur jure ſuo etiam in patronatu laicali.*
3 *Deciſioni una parte informante, non multum attendendæ.*
4 *Declaratur concluſio, de qua num. 2.*
5 *Fortius procedit concluſio, de qua dictum num. 2. ubi defectus provenit a lege fundationis.*
6 *An pueri veniant in jurepatronatus gentilitio, ſeu familiari remiſſive.*
7 *Quando non veniant etiam in caſu, ex quo regulariter venirent.*
8 *De rationibus ob quas etiamſi adſint pueri, & veniant, procedat concluſio, de qua num. 2.*
9 *Quando incipiat currere terminus ad præſentandum, & an impedimenta ſuffragentur.*

DISC. XLVII.

1 Cum familia de Caniggiatis, ex lege adjecta per fundatorem, poſſideret juſpatronatus beneficii, ſeu commendæ S. Euphroſii ad inſtitutionem commendatarii Hoſpitalis S. Sepulchri Florentiæ Hieroſolymitanæ Religionis, vacante dicto beneficio de tempora, quo vacabat etiam commenda, Patroni præſentarunt coram Priore Piſarum primo loco puerum octo annorum, ſecundo alterum annorum 11. & tertio in illorum defectum alterum majorem, ſed omnes laicos, unde M. Magiſter jure devoluto, illud contulit Joanni Mannello ejuſdem Religionis militi, deinde vero iidem Patroni elapſo jam termino coram novo Commendatario præſentarunt Coſmum pariter militem, quare ex parte Joannis ego, & cæteri in congreſſu conſulti fuimus pro veritate, an & quale jus ipſe deſuper foveret.

In diſcurſu autem deſuper edito in facto, ad ſubſtinendam dictam collationem jure devolutam, plura fundamenta deducebantur; Primo autem ac principaliter, quod patroni ſcienter præſentaſſent indignos, nempe pueros abſque dubio incapaces; Tum quia lex fundationis diſponit præſentari debere milites, vel ſacerdotes; Tum ea diſpoſitione Sac. Conc. Trid. inhabilitantis minores 14 annorum ad Beneficia obtinenda, ideoque duplex concurrebat incapacitas, Una quod præſentati non haberent ætatem; Et altera, quod eſſent laici, atque utraque qualitas erat notoria, utpote naturalis, & conſequenter inexcuſabilis, cum non agatur de illa indignitate, quæ provenit ab illiteratura, ſeu aliis animi moribus, unde patronus excuſari valeat de contraria credulitate, ut infra.

2 Ex hoc ſtante inſerebatur ad concluſionem derivantem ex textu *in cap. cum in cunctis. §. ultimo, de electione*, ut præſentantes ſcienter indignum, pro ea vice priventur jure, ſeu facultate præſentandi, atque jus providendi devolvatur ad Superiorem.

Iſtud fundamentum, (præſuppoſita majori ætate, ac perfectione judicii præſentantium) videbatur ſolidum, quoniam licet gloſ. *in cap. cum voce, de off. Ordinarii*, velit id procedere in patronis Eccleſiaſticis, in quibus præſentatio ſapere dicitur ſpeciem electionis, ejuſque jure metienda eſt, ſecus autem in patronis laicis, quibus integrum ſit novam præſentationem perſonæ capacis facere, atque dicta gloſ. opinionem ſequantur Imol. Archid. & alii relati apud Creſcent. *dec. 11. de jurepatr. in principio*, ac ſequi videatur Rota *in Bonon. de Granaglion. 7. Junii* 1658. *coram Priolo*; Contrarium tamen eſt magis communiter receptum, ut firmant Rocch. *hoc tract. verb. honorificum, quæſt.* 4. Lambert. *eodem tract. part. 2. lib. 2. quæſt. 10. art.* 4. & alii plene relati *in dict. deciſ.* 11. Creſcent. *de jurepatronatus*, quam Rota ſequitur, ut *deciſ.* 226. *n. 6. part. 2. recent.* cum aliis collect. per Barboſ. *de Epiſcopo, allegat.* 72. *num.* 105. adeout videatur concluſio recepta; Nil obſtantibus deductis *in dict. Bononien. coram Priolo*; Tum quia eſt deciſio edita ſine oppoſitione, ac una tantum parte in- 3 formante, in qua deciſionum ſpecie ſæpe contingit, ut obiter plura deducantur minus ſubſiſtentia (unde propterea judices quando allegantur deciſiones ad id potiſſimum advertere debent); Tum etiam, quia in eo caſu præſentatio de indigno erat excuſabilis, ac dici poterat ignoranter facta, cum incapacitas proveniret a defectu illiteraturæ, qui poterat ignotus eſſe præſentantibus opinantibus illum eſſe idoneum, ac litteratum, unde propterea cum difficultas ceſſaret ex facto, non 4 bene facta aſt hæc digreſſio ad ea, quæ juris ſunt, ſecus autem ubi incapacitas provenit ex defectu naturali, ac notorio, ut erat in præſenti.

Multoque magis advertebam procedere dictam regulam, ſeu concluſionem præſentantis ſcienter indignum, quando indignitas provenit, non ſolum a diſpoſitione juris communis, ſed etiam a lege fundationis, cujus ignorantia allegari non poteſt a præſentante, qui ex illa ſuum jus metitur, cum tunc id complicare videatur abuſum facultatis ſibi competentis, & conſequenter delictum poſitivum minus excuſabile, ut apud Barboſ. *d. alleg.* 72. 5 *num* 105. Vivian. *lib. 6. cap. 7. n.* 69. Rota *deciſ.* 135. poſt eundem Vivian. *num.* 5. ubi quod præſentantes in vim facultatis ſibi competentis ex fundatione, illius legum ignorantiam allegare non poſſunt.

Quia vero in hac familia plures aderant pueri infra 6 ætatem pupillarem, quorum vice parentes præſentaverant, hinc proinde excitata fuit difficultas, an ratione ignorantiæ, etiam eorum quæ facta ſunt, quæ in iſtis militat, intraret juſta excuſatio a dicta devolutione. Super hoc autem, neglecta formali inſpectione articuli, de quo infra *diſc. generali* 60. *vel* 61. an ſcilicet in jurepatronatus, vel familiari habenda eſſet ratio puerorum; Ubi etiam recipienda veniret affirmativa, quam tenet Viv. *lib. 4. cap. 9. num.* 24. adhuc duo ponderabam, ex quibus iſta difficultas evitari poſſet; Primo ſcilicet, quod non agebatur de jurepatronatus fundato per aliquem de familia ad favorem ejus deſcen- 7 dentiæ, vel agnationis, unde dici valeat, quod omnes de familia, vel genere, utpote per fundatorem æque dilecti, ab inſtanti nativitatis cenſerentur vocati, ac habere jus quæſitum, ob quam rationem aliqui ſequuntur affirmativam, ſed agebatur de fundatione facta per extraneum, qui hoc juſpatronatus præſervare voluit ad favorem illius, tunc potentis, atque conſpicuæ familiæ, potius ex motivo cujuſdam protectionis, atque ut beneficium recte proviſum remaneret, unde propterea electa fuiſſe videtur induſtria perſonarum; Idque comprobare videbantur quædam verba fundationis, ac etiam reſtrictio ad ſolos maſculos, & conſequenter, quod ita planum eſſet, ut pueri admittendi non eſſent, juxta ea quæ in præſentationibus collegialiter faciendis per aliquam univerſitatem, ſeu aliud corpus, ut non admittantur pueri ex dicta ratione derivata ex text. *in cap. ex eo, de electione in 6.* habentur apud Gatz. *part. 5. cap. 9. num* 190.

Et ſecundo, quia in hac materia admittenda non videntur ea, quæ in jure civili ſtatuta ſunt favore pupillorum, ſeu minorum, ſub aliena adminiſtratione viventium, ex pluribus rationibus; Primo, quia ob hu- 8 juſmodi devolutionem, nihil de juribus, ac patrimonio pupilli, vel minoris minuitur, cum jus remaneat ſalvum pro tempore futuro, atque pro ea vice Superior eorum partes ſuppleat, unde propterea non dicitur adeſſe læſio, juxta regulam text. in *l. cum minores, & l. ultima, Cod. ſi adverſus rem judicatam*. Secundo, quia in hujuſmodi juribus univerſalibus, in quibus admixti ſunt majores, ac minores, non intrant illæ rationes ex quibus in juribus particularibus, pupillis, ac minoribus, ob intellectus imbecillitatem ſubvenitur, ut habemus receptum ad materiam text. *in l. unica, Cod. ubi Imperator inter viduas, & pupill. &c.* in materia electionis fori, quoniam licet viduis, ac pupillis ſingulariter illud privilegium competat, non tamen id procedit in viduis, & pupillis alicujus univerſitatis, dum ita habent defenſores alios majores, ac idoneos; Et multo magis, ubi actus geritur per eorundem puerorum, vel minorum patres, ut in præſenti, cum major ſit auctoritas patris, quam tutoris; Et tertio fortius, quia ita exigit ſubjecta materia, ob diuturnam vacatio-

nem, quam, alias Eccleſia pati cogeretur in hujuſmodi patronatibus familiaribus, vel gentilitiis, in quibus, ob mixturam puerorum, ſive aliorum, quibus ratione juſti impedimenti, ſeu alias in integrum reſtitutio competit, numquam fieret locus devolutioni; Ideoque ubi etiam in hac ſpecie patronatus admittenda ſit opinio pueris favorabilis, quodque eorum vice, parentes, vel alii legitimi adminiſtratores admittendi eſſent ad dandum votum, id percutere videtur ſolum concurſum ipſorum patronorum, ac ad effectum metiendi majorem, vel minorem partem vocum inter ſe, non autem ad iſtum effectum.

Actum quoque fuit de aliis punctis, in facto magis, quam in jure conſiſtentibus, præſertim ſuper ignorantia vacationis, ſtante opinione, quam Rota ſequitur ex plu-
9 ries deductis in præcedentibus, ac etiam infra *diſc. generali 64.* ut terminus non currat, niſi a die ſcientiæ veræ; Ac etiam an ſuffragaretur juſtum impedimentum reſultans ex vacatione dictæ commendæ, quia non adeſſet Superior, coram quo præſentatio fieri potuerit, dum facta coram Priorem Piſarum non erat ab omnibus, ſed ab aliquibus; Incertum eſt autem, quid in cauſa ſequutum ſit, dum excepto dicto diſcurſu habito in congreſſu, de illa amplius actum non audivi.

ANNOT. AD DISC. XLVII.

DE hoc articulo inſinuantur aliqua *diſc. 43. num. 11.* Et de Jurepatronatus gentilitio, ſeu familiari fuit adnotatum ſupra ad *diſc. 20. cum ſeqq.*

PARMEN. BENEFICII, PRO ANTONIO LENIO, CUM JACOBO MENTALI.

Reſponſum pro veritate.

An præſentatio facta ſub conditione penſionis reſervandæ ad favorem præſentantis, dicatur ſimoniaca, & invalida, itaut cauſet devolutionem: Et quid ubi ſunt plures patroni, quorum aliqui ſub dicta reſervatione, aliqui autem pure præſentarunt; An iſtis pure præſentantibus id præjudicet.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Pactiones alias ſimoniacæ, quæ factæ ſint ſub expreſſa reſervatione approbationis Apoſtolicæ non ſapiunt ſimoniam.*
3 *Ad ſimoniam requiritur pactum.*
4 *Si ex pluribus patronis aliqui præſentant pure, & aliqui ſub illicita conditione, an præſentatio ſubſiſtatur.*
5 *Quando mandatum ad conſentiendum reſervationi penſionis ad favorem patroni non importet ſimoniam.*
6 *Quando dicatur proceſſum eſſe per viam conditionis, vel per viam modi.*
7 *Quod ad favorem impetrantis certo modo non intret via executiva.*

D I S C. XLVIII.

1 COmpetente jure patronatus, ac præſentandi ad quinque perſonas, omnes convenerunt in præſentatione Antonii, cum hac differentia, quod tres pure præſentarunt, alii vero duo adjecerunt conditionem reſervationis cujuſdam penſionis, ſub Apoſtolico tamen beneplacito, & non alias; Atque ſequuta inſtitutione, & poſſeſſione, dictus Antonius dedit mandatum ad conſentiendum in Dataria dictæ penſioni; Jacobus autem idem beneficium tamquam devolutum, ab eadem Dataria impetravit, onde propterea ex parte Antonii poſſeſſoris, ita expulſionem timentis, deſuper pro veritate conſultus,

Reſpondi, de dicta impetratione probabiliter timendum non eſſe ex pluribus fundamentis, quorum unum ſufficeret, multo magis ſimul junctis; Primo ſcilicet, quod ubi etiam ex mutua conventione inter præſentantem, & præſentatum ita ſtatutum eſſet, adhuc tamen ubi id conventum eſſet ſub expreſſa reſervatione beneplaciti Papæ, &
2 non alias, (ut in præſenti ſequutum erat,) tunc nulla dicitur eſſe ſimoniaca conventio, quoties, ad illius conſummationem de facto proceſſum non ſit, quoniam ubi pactio ſit ſub expreſſa reſervatione beneplaciti Apoſtolici, & quatenus Papa illam approbet, & non alias, tunc habetur pro non facta ſi Papa non approbat, & conſequenter ſimonia non intrat, ut cæteris relatis firmatur, *dec. 313. n. 12. part. 11. recent. & deciſ. 357. num. 12. & ſeqq. part. 12.* edita in cauſa *Toletan. Archipresbyt.* de qua habetur actum *ſub tit. de Benef. diſc. 36.* ubi de materia.

Secundo, quia non conſtabat de aliqua præcedenti pactione, quæ eſt eſſentiale ſimoniæ requiſitum alias non intrantis, ut habetur *ſub tit. de Benef. allegato diſc. 36.* & in aliis, ac etiam advertitur in ſua materia *ſub tit. de* 3
Penſionibus, occaſione agendi de proximo articulo, an ſcilicet, & quando collatio parochialis facta per Ordinarium ſub reſervatione penſionis vitiet ipſam collationem, vel potius vitiata remaneat?

Et tertio clarius, quia ubi etiam iſta reſervatio dici poſſit talis, quod tamquam per viam conditionis adimentis conſenſum ab actu vitiaret actum, juxta diſtinctionem de qua in *cau. Vintimilien.* adhuc tamen difficultas cadere poſſet quando ageretur de unico patrono ſub iſta conditione præſentante, ſive quod pluribus exi- 4
ſtentibus, omnes illam adjicerent; Secus autem ubi ex pluribus aliqui pure, & aliqui ſub conditione præſentarent, quoniam (ut plures in præcedentibus advertitur,) ob individuitatem juriſpatronatus, ob quam totum habitualiter penes ſingulos reſidere dicitur, ſi aliqui invalide præſentant, totum jus devolvitur ad præſentantes valide, quamvis minorem partem conſtituant; Unde propterea cum non poſſit plus operari nullum quam nihil, quemadmodum ſi dicti qui ita conditionaliter præſentarunt nullo pacto præſentaſſent, præſentatio pura aliorum quamvis pro minori parte ſufficiens fuiſſet, & multo magis, quoniam illa erat majoris partis ſuffocantis alteram minorem, etiam ubi eſſet valide facta, fortius dum invalida; Unde quando conſtaret de tali præcedenti pactione, quæ formalem ſimoniam redoleret, tunc advertebam id inficere poſſe quidem actum, non ex defectu invalidæ præſentationis, qua habita pro non facta intraret devolutio, ſed potius intraret nullitas actus ob inhabilitatem præſentati reſultantem ab actu ſimoniaco, tamquam per ſpeciem pœnæ, ſed quia de iſta conventione non conſtabat, idcirco intrare non poterat hæc nullitas.

Et licet aliquod dictæ conventionis argumentum reſultaret a ſubſequenti mandato, quod inſtitutus dedit ad conſentiendum reſervationi; Attamen (ultra jam dictam primam reſponſionem, quod totum geſtum ſit ſub 5
Apoſtolico beneplacito,) non exinde inferri poteſt ad perfectam probationem, cum id adjici potuerit per præſentantes pro ſola indicatione deſiderii, ſeu manifeſtationis indigentiæ, ſed bona fide ac ſincere, ut oſtendit ipſa publicitas actus, juxta eam diſtinctionem, quæ ad arguendam bonam, vel malam fidem inter actus publice, & palam, & e converſo occulte initos, habetur præſertim *ſub tit. de uſur. diſc. 12.* ac etiam *ſub tit. de Credito*, in propoſito emptionis factæ per creditorem, ideoque præſentatus ex motivo gratitudinis, ac antidotalis obligationis potuit ex mera voluntate id agere, præſertim poſt jam perfectam inſtitutionem, quando proviſus conſtitutus erat in plena libertate faciendi, vel non faciendi, imo jam datum mandatum quandocumque re integra revocandi.

Præterea obſervabam, quod neque dicta præſentatio dici poterat conditionalis, quoniam ut advertitur *ſub tit. de Penſion.* tunc dicitur actus geſtus per viam condi- 6
tionis, quando adjicitur a parte antea, adeo ut ſe opponat principio acquiſitionis, ſeu perfectionis actus, qui alias remaneat imperfectus, unde propterea qui vult jus conſequi, cogatur conditionem adimplere; Secus autem ubi adjiciatur a parte poſtea per viam modi, adeo ut non implementum tamquam per quamdam ſpeciem pœnæ importet reſolutionem actus ac privationem juris quæſiti, juxta diſtinctionem de qua cæteris relatis *dec. 39. par. 1 diverſ.* Gregor. & Adden. *dec. 117* cum aliis deductis *ſub tit. de fideicomm. diſc. 154.* & habetur etiam plures *ſub tit. de Matrim.* inter *Miſcellanea rerum Eccleſiaſticarum*, & ex quo pendet reſolutio, an conditio vitiet, vel vitietur.

In præſenti autem certum eſt, quod dicta reſervatio penſionis adjecta erat juxta ſecundam ſpeciem, dum patroni fecerunt præſentationem cor. Ordinario, ut tunc ſequeretur inſtitutio, quam ſequi cum effectuatione poſſeſſionis paſſi ſunt; Reſervatio autem facienda erat in Dataria poſt beneficium jam aſſequutum, ac jus quæſitum, & conſequenter juxta dictam diſtinctionem nullatenus dici poterat, ut id adjectum eſſet per viam conditionis adimentis

alias

alias conſenſum ab actu, ſed potius quod ill adjectum
ſit per viam inſinuationis deſiderii, & gratitudinis vo-
luntarie adhibendæ.

Actum etiam fuit in eodem Reſponſo de puncto or-
7 dinia, an ſcilicet litteræ Apoſtolicæ per dictum impe-
trantem obtentæ exequendæ eſſent cum proceſſu execu-
tivo, atque dictum fuit indubitatum videri, ut dicta
via executiva non intraret, ſed procedendum eſſet in
Judicio ordinario, & appellabili, ex iis quæ habentur
infra *diſc* 51. ac etiam *ſub tit. de Beneficiis diſcurſ.* 73.
ad materiam legitimi contradictoris.

ANNOT. AD DISC: XLVIII.

De pactis Simoniacis habetur ſæpius actum *ſub ti-
tulo de Beneficiis*, ut videre eſt in adnotat. ad
diſc. 70. *&* 71. *eodem tit.*

VALENTINA BENEFICII PRO JACOBO FORT.

Reſponſum pro veritate.

An Epiſcopus poſſit abbreviare terminum de jure conceſſum Patrono ad præſentandum, & quando inſtitutio conceſſa poſt terminum præfinitum in edicto ſubſiſtat.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Elapſo termino præfinito in edicto recte proceditur ad inſtitutionem.*
3 *Declaratur quando id procedat.*
4 *Sed terminus debet eſſe congruus, ac edictum bene exequutum ut concurrat bona fides.*
5 *Ordinarius non poteſt abbreviare terminum juris.*
6 *Si edicta appoſita ſint, & comparet Patronus petendo prorogationem durante termino juris, debet ei concedi.*
7 *Et de ratione.*
8 *Lapſus termini præfixi in edicto non præjudicat habenti juſpatronatus paſſivum.*
9 *Quod habens juſpatronatus paſſivum debeat inſtitui non obſtante negligentia, vel alio facto patroni.*

D I S C. XLIX.

Vacante beneficio quod ſub reſervatione utriuſque
juriſpatronatus activi, & paſſivi, fundatum fuit
1 per Bernardinum Fort ad favorem deſcendentium ex Do-
minico Fratre, ordinarius appoſuit ſolita edicta, cum
præfinitione brevis termini, intra quem, aliis non com-
parentibus, excepto Jacobo ſupplicante pro ſe ipſo, Or-
dinarius illud tamquam devolutum, alteri contulit, un-
de interpoſita appellatione, commiſſaque cauſa in Rota
coram Celſo, antequam diſputatio aſſumeretur, deſuper
ex parte Jacobi pro veritate conſultus fui, incertumque
remanet, quid deinde in cauſa actum ſit, cum de illa
amplius actum non audierim.

Præſuppoſito autem jurepatronatus pro certo, (ut
ipſamet collatio facta per Ordinarium ex capite devo-
lutionis ſupponebat;) Reſtringebatur difficultas ad pun-
ctum, an dictæ devolutioni locus factus eſſet, ob ſolum
lapſum termini in edicto præfiniti, quamvis adhuc du-
raret terminus juris; Et pro affirmativa, ut elapſo ter-
mino præfixo in edicto, valide Ordinarius ad colla-
2 tionem procedat, ſtare videtur magis communis, ac
recepta opinio deducta ex *conſ.* 3. Oldrad. ut per Lam-
bertin. *lib.* 2. *par.* 2. *q.* 6. *art.* 26. cum concord. per
Lotther. *lib.* 2. *q.* 13. *n.* 50. Rota apud Pæniam *de-
ciſ.* 1314. *deciſ.* 295. *n.* 10. *par.* 6. *& deciſ.* 302. *n.* 11.
part. 7. *recent.* & in aliis.

Verum dixi, contrarium probabilius videri, dictam-
que concluſionem eſſe veram in caſu ſuo, male autem
applicari ad illum præſentis controverſiæ; Procedit enim
quando patronis comparentibus ac præſentantibus, Or-
dinarius affigit edicta cum præfinitione competentis ter-
3 mini, quo elapſo, alio non comparente, procedat ad
inſtitutionem præſentati a majori parte, in quibus ter-
minis loquuntur dictæ auctoritates ac aliæ, quoniam
tunc Ordinarius, incertus, an adſint necne alii, non te-
netur ulterius expectare, ſed conſulendo Eccleſiæ, vel
beneficio, ne diuturnam vacationem patiatur, valide,
& cum bona fide, ad inſtitutionem procedere dicitur.

Quod tamen intelligendum quoque eſt, dummodo
edictum ſervatis ſervandis expeditum ac affixum fuerit,
ita, & taliter quod ad omnium patronorum notitiam
devenire potuerit, atque contineat terminum congruum,
non autem nimium brevem, & incongruum, ut cæte-
ris relatis Lotther. *dict. quæſt.* 13. *num.* 46. *&* 55. Ro-
ta *deciſ.* 139. *n.* 29. poſt Vivian. & in aliis, itaut,
cum terminis generalibus, quos habemus in materia ci-
tationis per edictum excepto requiſito præviæ diligen- 4
tiæ pro citatione ſpeciali, actus dici valeat legitime ge-
ſtus, atque aptus ad conſtituendum non comparentes
in contumacia ſaltem ficta in hoc propoſito operativa,
quando tamen alii comparent, atque actus geritur ſin-
cere, & bona fide, tam ex parte Ordinarii inſtituen-
tis, quam ex parte patronorum præſentantium; Et in
quibus (ut quandoque expertus ſum) mala fides ac af-
fectatio dari ſolet, quia nempe ſcientes compatrono-
rum abſentiam a loco, vel aliud impedimentum, af-
fectate ſolicitant præſentationem, ac affixionem edicto-
rum, cum brevi termino, intra quem veriſimiliter va-
cationem ſcire non valeant alii compatroni abſentes,
vel impediti, ita iſtos ſupplantando, ut cum eorum
minoribus vocibus inſtitutio ſequatur. Ideoque dicta
concluſio diſcrete intelligenda venit pro facti qualita-
te, & quatenus ſincere ac bona fide actus ſequatur;
Tunc enim, ubi etiam adhuc pendente termino juris,
alter compatronus compareat, diverſam faciendo præ-
ſentationem, ob quam prætendat retractari debere in-
ſtitutionem jam in ſtatu bonæ fidei ac ſervatis ſervan-
dis ſequutam, exaudiendus non venit, dictaque conclu-
ſio procedit, juxta præmiſſas auctoritates, quæ iſtos
terminos non percutiunt, atque cum hoc præſuppoſito
procedunt.

Secus autem ubi in termino præfinito, nemo compa-
ret, quia nempe edictum affixum ſit ex officio, cum po-
ſitum ſit in facultate Ordinarii in ſui præjudicium pro-
rogare terminum juris, non autem ad effectum obtinen- 5
di libertatem, conferendi beneficium tamquam liberum,
abbreviare valeat dictum terminum a jure ſtatutum ex
deductis per Barboſ. *de Epiſcopo allegat.* 72. *num.* 143.
ubi allegantur Vivian. Caſtropal. Ricciur, & alii, ac
etiam Rota in *Salmantina Beneficii* 4. *Februarii* 1630.
coram Ghislerio; Eſſet enim ita derogare ſacrorum ca-
nonum diſpoſitioni, ac tollere jus tertii, quod in hac
materia ſoli Papæ conceditur.

Quinimo, ubi etiam edicta cum in præfinitione ter-
mini expedita, & affixa eſſent occaſione præſentationis
factæ per aliquem ex compatronis, ſi alter in termino
compareat, ac inſtat expectari debere terminum juris,
ad hoc ut vacatio ad aliorum notitiam devenire valeat,
ſive ut ipſemet comparens maturius deliberare poſſit ſu-
per electione perſonæ præſentandæ, tunc terminus ju-
ris expectandus eſt, atque ad inſtitutionem deveniri non 6
poteſt, ut apud Buratt. *deciſ.* 727. *num.* 7. Et ſi com-
pareret etiam elapſo termino edicti, ſed re integra, ad-
huc exaudiendus eſſet, ut in ſpecie advertit Vivian.
lib. 7. *cap.* 7. *n.* 7. *cum ſeq.*

Sæpius enim contingere ſolet, quod de tempore va-
cationis, filii vel conjuncti habentis juſpatronatus, ra-
tione deficientis clericatus, vel ætatis, aut alterius qua-
litatis, non ſunt præſentabiles, bene tamen durante
termino juris effici poſſunt tales, ſeu alias idem termi-
nus aliud commodum patroni, vel meliorem beneficii
proviſionem cauſare poteſt, & conſequenter permitten-
da non eſt Ordinario, etiam ad inſtantiam compatro-
ni, dicti termini abbreviatio, niſi quando, ut dictum
eſt, totum geratur ſincere ac bona fide, adeout dici
valeat, quod compatroni ita in contumacia conſtituti
cenſendi ſint pro ea vice non curantes ſuum jus, cum
alias de facili hujuſmodi fraudibus ad abſentium, vel
impeditorum compatronorum ſupplantationem locus
fieri poſſet.

Præterea in hac facti ſpecie, (niſi aliæ ignotæ alte-
rativæ facti circumſtantiæ concurrerent,) mihi videba-
tur caſus omnino planus pro dicto Jacobo contra pro- 8
viſum ab Ordinario ex jure devoluto, ratione juriſpa-
tronatus paſſivi, quoniam ubi etiam nemo ex patronis
curaſſet præſentare in toto termino juris, adhuc tamen
violari non poterat juſpatronatus paſſivum, ſi illi de ge-
nere vocato comparent ac provideri petunt, cum habe-
re dicuntur præſentationem ipſiuſmet fundatoris, cujus
ratione inſtitutio ipſis debita eſt, quamvis habentes juſ-
patronatus activum negligerent aliquem præſentare infra
terminum juris, ſive alium extraneum præſentarent. ut
pluries

Digitized by Google

pluries in præcedentibus ad materiam juriſpatronatus paſſivi, de quo etiam *diſc. proxime ſequent.*

Si ergo patronorum negligentia in toto termino juris, vel aliud eorum factum poſitivum non poteſt tollere jus eorum, qui ex lege fundationis de neceſſitate ſunt præſentandi, multo minus id operari poterit brevior terminus per Ordinarium in edicto præfinitus.

Et conſequenter advertebam, quod corruebat ex defectu applicationis propoſitio, cui proviſus ab Ordinario uniri videbatur, & de qua ſupra in *Piſtorien. diſc.* 31. & in aliis, quod ſcilicet patronus non poteſt ſe ipſum præſentare, quodque licet poſſit pro ſe ipſo ſupplicare, non tamen tales preces arctant Ordinarium ad conferendum, eo modo quo arctat valida præſentatio, quoniam ita beneficium acquirere dicitur libertatem, atque patronus qui pro ſe ipſo ſupplicat, habetur jure cujuslibet ex-
9 tranei, cui Ordinarius conferre poteſt, ſed non tenetur; Siquidem id procedere dicebam, quando ageretur de ſolo patronatu activo, ſecus autem ad tollendum jus paſſivum, quoniam plus operari non poteſt nullum, quam nihil, unde propterea, quemadmodum habenti juſpatronatus paſſivum, nullatenus autem habenti activum, quod exiſteret penes alios, adhuc ſuum jus tolli non poſſet, ſi alii non præſentarent, vel præſentarent extraneum, ita multo minus dicendum eſt in præſenti, dum habens patronatum paſſivum, habet quoque activum, quod deductum ad exercitium, non per viam formalis præſentationis arctativæ, ſed per viam precum, aliquod majus jus dare dicitur, quam habeat alter de genere vocato, qui nullam in jure activo participationem habeat; Et propterea, ubi alter proviſus per concordiam ſuo juri non ceſſerit, ſed cauſa diſputationis progreſſum habuerit coram altero ſubrogato in locum Celſi ad purpuram evecti, credendum eſt quod ita judicatum fuerit.

ANNOT. AD DISC. XLIX.

Terminus ad præſentandum, quando poſſit abbreviari habetur infra *diſc.* 64.

URBINATEN. CANONICATUS PRO JOANNE PAULO CORVINO CUM GABRIELE ROCCIOLO,

& Capitulo illi adhærente.

Reſponſum pro veritate, juxta quod deciſum fuit per Rotam.

De jurepatronatus paſſivo, an induci dicatur per verba *deprecativa*, ſeu alias *urbana*, ex quibus id remitti videatur voluntati, vel arbitrio poſſeſſoris juriſpatronatus.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Quod patronus non poſſit violare ordinem juriſpatronatus paſſivi.*
4 *Idem in fideicommiſſis, ſi gravato nominandi, vel præeligendi facultas datur.*
5 *Argumentum procedit a fideicommiſſis ad juſpatronatus pro interpretatione voluntatis.*
6 *Verba denotantia preces, vel deſiderium ſunt obligatoria.*
7 *Quid de verbo* placet, *& de diſtinctione inter diſpoſitionem collatam in liberam voluntatem, vel in arbitrium.*
8 *De differentia inter diſpoſitionem per ultimam voluntatem, vel contractum.*

DISC. L.

1 JOannes Baptiſta Urbinellus, ſervatis ſervandis, erexit in Eccleſia Metropolitana Canonicatum ſub reſervatione juriſpatronatus ad favorem Capituli, illud rogando, ut in vacationibus pro tempore, placeret præferre deſcendentes Amatorii, & Corvini ejus conjunctorum uſque ad quartum gradum; Cumque ſequuta vacatione, Capitulum rejectis precibus Joannis Pauli Corvini per fundatorem vocati præſentaſſet Gabrielem Ricciolum extraneum; Hinc ex parte dicti Joannis Pauli deſuper pro veritate conſultus fui, ad effectum deliberandi, an proſequi deberet necne litem, atque me reſpondente, quod videretur ſibi bonum jus aſſiſtere, ſequendo conſilium committi curavit cauſam in Rota coram Meltio, & cum ſola defenſione cauſæ Patroni abſque interventu Advocati, dando loco informationis in jure idem meum reſponſum, ſub die 25. Junii 1655. conformis prodiit reſolutio, cui, tam Capitulum, quam ab 2
eo præſentatus acquieverunt, dictaque reſolutio habetur impreſſa apud Tondut. *de penſion. dec.* 78. repetit. *deciſ.* 68. *p.* 12. *recent.*

In hoc igitur reſponſo, præſuppoſita concluſione, de qua pluries in præcedentibus, ut patronus ſpernere non poſſit legem a fundatore adjectam circa genus perſonarum, quas extraneis præferri voluit; adeout eo 3
præſentante extraneum, ille de genere adhuc inſtitui debeat, utpote præſentatus a fundatore, ex deductis ſupra *diſc.* 18. *cum pluribus ibi proximis*, & in hujus cauſæ deciſione.

Quod etiam habemus in materia fideicommiſſaria *diſc.* 33. *&* 55. *cum ſeqq.* ut gravatus habens facultatem nominandi, ſeu præeligendi, egredi non poſſit genus, vel præterire ordinem a teſtatore præfinitum.

Difficultas reſtringebatur ad punctum, quod fundator 4
voluiſſet ad id præciſe arctare Capitulum, non ſolum quia loquutus eſt per verba deprecativa, ſeu rogativa, ſed etiam quia adhibuit verbum *placet*, quod ſcilicet dicto Capitulo placeret dictos præferre, quod verbum libertatem potius denotare videtur, quam neceſſitatem.

His tamen non obſtantibus, contrarium dixi verius videri, (ut etiam deinde Rotæ viſum eſt,) quoniam receptum habemus, quod ubi aliter diſpoſitum non reperitur, licite argui poteſt a fideicommiſſo ad juſpatronatus, cum tam Rota, quam DD. paſſim hoc argumento utantur, ut habetur in hujus cauſæ *dec.* 68. *par.* 12. *n.* 7. ubi concordantes; In ultimis autem voluntatibus 5
receptum eſt, diſponentis voluntatem facere legem, ac ſervari debere quomodocumque illa explicata ſit, ſive verba ſint præceptiva, ſive deprecativa, aut alias deſiderium denotantia, ut de verbo, *rogo*, *in l. rogo*, *ff. de fideicom. libert. l. cum pater*, *§. te rogo*, *ff. de legatis ſe-* 6
cundo. *& l. ubi pure*, *§. te rogo*, *ff. ad trebell.* cum concord. per Peregrin. *de fideicommiſ. art.* 1. *num* 46. Fuſar. *de ſubſtit. qu.* 243 *num.* 2. Et de verbis denotantibus ſolum deſiderium, *in l. hoc modo*, *& l. eo modo*, *ff. de legato primo* cum concord. per Menoch. *conſ* 369. *n.* 4. *cum ſeqq.* & habetur *dec.* 640. *n.* 1. *&* 27. *par.* 1. *diverſ.* & in cauſæ deciſione, & in dicta ſua materia *ſub tit. de fideicommiſſis*, cum aliis in hujus cauſæ deciſione.

Et quoad verbum *placet*, dicebam juxta ea, quæ habentur in *Romana ac Jordanis ſub tit de fideicommiſ. diſc.* 62. cum ibi allegatis, ut quando verba ſunt talia, quod oſten- 7
dant teſtatorem, omnino liberæ voluntati hæredis, vel alterius conferre voluiſſe, tunc non intret obligatio, ſecus autem ubi denotant potius arbitrium, ſeu alias conſtat de ejus voluntate, ita cum verbis urbanis modeſtiæ cauſa explicata; Et hic videbatur caſus, ut contextus fundationis clare oſtendebat; Et quod verbum *placet*, importet potius arbitrium, Barboſ. *diction.* 259. Potiſſime vero ubi talis voluntas conformat diſpoſitioni juris laudantis illos de ſanguine præferri debere, data æquali idoneitate, ex deductis ſupra *diſc.* 18. in aliis.

Et quamvis in contrarium ponderaretur, quod præmiſ-
ſa procederent in ultimis voluntatibus, ſecus autem in diſ- 8
poſitionibus ordinatis per actus inter vivos, in quibus ſtrictius proceditur, neque admittitur illa magis benigna interpretatio, quæ intrat in ultimis voluntatibus; Attamen, ut pluries advertitur in *cod. tit. de fideicom.* id recte procedit in illa diſpoſitionis ſpecie, quæ ſequatur per viam contractus mere correſpectivi, & in gratiam alterius contrahentis, cujus interſit contractum ſtricte intelligi debere, ut latius non pateat, quam ipſius contrahentis voluntas fuerit, ut frequenter contingere ſolet in conceſſionibus feudalibus, vel emphyteuticis, ſive in aliis actibus mere correſpectivis, ut non detur eorum extenſio, ſed facilius ac celerius bona redeant ad ſuam primævam cauſam. Quod etiam in privilegiativis, & gratioſis admitti ſolet, quando privilegium continet exorbitantiam ac præjudicium tertii, ut ſunt præſertim exemptiones a publicis muneribus, cum ſimilibus; Secus autem ubi agitur de nuda interpretatione voluntatis diſponentis, qui pro libito poterat uno, vel altero modo diſponere, cum tunc nulla videatur ſubeſſe probabilis ratio, ob quam hæc reſtrictio intrare debeat, ideoque licet aliquæ habeantur auctoritates ac deciſiones, quæ non deſcendendo ad hanc diſtinctionem, id firment etiam ubi agatur de fideicommiſſis, vel ſimilibus diſpo-

Digitized by Google

diſpoſitionibus ordinatis per donationem, ſeu alium actum inter vivos, attamen id nullum fundamentum, nullamque probabilem rationem habere videtur, ut *ſub tit. de fideicom. diſc.* 141. & in aliis.

ANNOT. AD DISC. L.

De materia juriſpatronatus paſſivi habetur pluries hoc *eodem tit. præſertim diſc.* 20. 27. 28. *&* 70. *& in diſc.* 88. 89. *&* 90.

NULLIUS BAREN. BENEFICIORUM PRO DOMINICO SANDOLO CUM DOMINICO DE MURA, ET JOSEPHO DE LANCEA.

Caſus diſputatus coram Prælato, & in Signatura reſolutus pro Sandolo.

An, & quando inſtitutio in beneficio juriſpatronatus ad præſentationem dicatur actus judicialis, vel extrajudicialis, ex quo pendet; an ſententia deſuper lata ſit appellabilis necne; & ſucceſſive, an executio poſt appellationem, vel intra tempus ad appellandum ſit attentata: Et quid ubi adſint litteræ Apoſtolicæ ad favorem præſentati cum derogatione medietatis vocum. Et aliqua de ſequeſtro.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod expediat curare ſequeſtrum beneficii, & de ratione.*
3 *Poſſeſſio vacua, vel attentata eſt ſequeſtrum.*
4 *Sententia ſuper inſtitutione in jurepatronatus dicitur extrajudicialis, & non intrant attentata.*
5 *Declaratur quando hæc concluſio procedat cum diſtinctione, an ſententia ſit lata cum contradictore, necne.*
6 *An id procedat, ubi agitur de executione litterarum Apoſtolicarum cum derogatione partis vocum.*
7 *De materia legitimi contradictoris in beneficiis liberæ collationis, & quid differant ab illis de jurepatronatus.*
8 *Quid autem ubi agatur de beneficiis de jurepatronatus habentibus curam animarum.*

D I S C. LI.

1 Sciſſis votis plurium patronorum in præſentatione ad duo controverſa beneficia vacantia in oppido Terlitii, Prælatus inferior, qui de facto eſt in ſtatu Ordinarii, ac in poſſeſſione Territorii ſeparati, ſententiam protulit ad favorem Muræ, & Lanceæ, excluſo Sandolo, quo appellante, & commiſſa cauſa in Curia coram Prælato, cum idem Ordinarius illico, atque intra terminum datum ad appellandum, in quo etiam appellatum fuit, inſtitutos immiſiſſet in poſſeſſionem, requiſitus ego ad ſcribendum pro appellante ſuper negotio principali, quamvis agnoſcerem, quod facta computatione vocum, quæ enumerari mererentur, reſecatis aliis male admiſſis, illi bonum jus aſſiſteret, ut etiam eventus docuit, (quod tamen totum conſiſtebat in facto,) videns tamen, quod qualitas perſonarum, & beneficiorum ante omnia exigeret remedium ſequeſtri, quod nimis proficuum ad hujuſmodi lites terminandas, vel componendas pluries expertus fui,
2 hinc ſuper illo principaliter inſteti; Cum enim frequentius in Italia hæc beneficia de jurepatronatus ſint modici redditus pro pauperibus Clericis, neque perſonarum, vel beneficiorum qualitas patiatur judicium ordinarium per tres conformes, & frequentius etiam per quartum executorialem in Curia tractandum, quod tamen poſſeſſor facilius ſubſtinet cum ejuſdem beneficii fructibus, hinc proinde fructibus ſub ſequeſtro poſitis, atque ita litis fomento ſublato, unica inſtancia frequentius cauſas terminare ſolet, dum appellationis proſecutio negligi ſolet.

Aſſumpta igitur ſuper hoc incidenti diſputatione, in qua pro ſequeſtri appoſitione prodiit reſolutio, per Signaturam Juſtitiæ quoque canonizata; Pendebat deciſio a puncto, an inſtitutio, quæ præſentato conceditur, dicatur actus extrajudicialis ſtatim exequibilis, ac appellationi ſuſpenſivæ non ſubjectus, vel potius e converſo ſit judicialis, ac appellabilis.

Iſta enim ſecunda qualitate poſita, de plano dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, intrare ſequeſtrum ex dilemmate pluries in hac materia adhiberi ſolito, de quo *deciſ.* 155. *n.* 10. *&* 11. *par.* 10. *rec.* cum aliis in ſua materia ſub *tit. de benef.* præſertim *diſc.* 98. ubi de materia ſequeſtri, quod ſcilicet, aut ille, contra quem ſequeſtrum petitum, dicit ſe non eſſe poſſeſſorem, & tunc exaudiendus non eſt in oppoſitione, quam adverſus illud faciat; Tum quia de jure poſſeſſio vacua eſt ſequeſtranda; Tum etiam, quia ita id ſibi non nocet, ſed potius prodeſt pro ſperata victoria, ut ſequeſtrum apponatur; Aut e converſo ſe dicit poſſeſſorem, atque ita fatetur, & incontinenti conſtat poſſeſſionem eſſe attentatam, & conſequenter intrat ſequeſtrum.

Ad evitandum autem dictum attentatorum defectum; Dicebant ſcribentes pro poſſeſſoribus regulam juris eſſe, quod ſententia lata ſuper inſtitutione in beneficio juriſpatronatus contineat potius actum extrajudicialem, & con- 4
ſequenter, quod in ejus executione non cadant attentata, ex generaliter deductis per Gonzal. *ad reg.* 8. *in adnot. contra nullit. numer.* 14. *& ſeqq.* Adden. ad Buratt. *deciſ.* 13. *in princ.* Rot. in Cracovien. Præpoſit. S. Floriani 27. Maji 1650. coram Bichio, & admittitur per alios, de quibus infra.

Contrarium tamen in hac facti ſpecie verius dicebam,
ob fallaciam applicationis dictæ regulæ, ſeu concluſionis, 5
quæ in ſuo caſu eſt vera, ad illum præſentis controverſiæ; Procedit enim quando agitur de unico præſentato nullam alterius præſentati colliticantis formalem oppoſitionem habente, unde ſolum habeat illam oppoſitionem, quam ratione officii faciat promotor fiſcalis Epiſcopi pro libertate beneficii, & ad effectum juſtificationis ipſius juriſpatronatus; tunc enim ſententia Ordinarii ſuper inſtitutione, quamvis implicitam, vel etiam explicitam contineat juriſpatronatus canonizationem, dicitur potius extrajudicialis, ac illico exequutioni citra vitium attentatorum demandatur de communi ſtylo, laudabiliter inducto, ob vehementem præſumptionem aſſiſtentem ſententiæ Ordinarii contra proprium intereſſe, ſibi præcludendo illam conferendi libertatem, quam alias haberet, ac etiam, quod iſta ſententia dicitur ſolum diffinitiva ad effectum, ut non poſſit ab eodem revocari, in reliquis autem habet potius naturam interlocutoriæ, ut advertitur in dicta Cracovien. Præpoſituræ S. Floriani coram Bichio, & in his terminis procedunt ſuperius allegati, ac alii; Secus autem ubi pluribus præſentatis, atque de pertinentia beneficii contendentibus ratione majoris partis vocum, ſive ratione pertinentiæ patronalis, vel juris præſentandi, magis ad unum, quam ad alterum ex præſentantibus, cum proceſſu, ac mera forma judicii emanata ſententia decernens inſtitutionem magis uni quam alteri; Tunc enim extra controverſiam eſt, actum eſſe judicialem, & conſequenter judicium eſſe ordinarium ac appellabile, terminandum per tres conformes, vel per rem judicatam, ob claram complicantiam, ſeu mixturam petitorii, atque ob concurſum duorum venientium ex eodem titulo, unde propterea unus dicitur alteri legitimus contradictor, ex deductis per Gonzal. *in dictis adnot. contra nullit. n.* 38. *& ſeqq.* Garz. *par.* 9. *cap.* 4. *n.* 16. *cum ſeqq.* Adden. ad Buratt. *dicta deciſ.* 13 Rota apud Gregor. *deciſ.* 251. *dec.* 197. *par.* 5. *rec. dec.* 284. *par.* 11. Cracovien. Præpoſituræ 30. Januarii 1645. coram Veroſpio in Monopolitana beneficii, me quoque ſcribente edita de anno 1666. coram Emerix, & paſſim, atque de plano intrant ea, quæ habentur ad materiam legitimi contradictoris *ſub tit. de beneficiis*, præſertim *diſc.* 73.

Procedunt hæc abſque dubio, ubi agatur de ſententia
Ordinarii inter plures coram eo præſentatos; Difficul- 6
tas autem haberi quandoque conſuevit (licet male;) ubi agatur de ſententia executoris litterarum Apoſtolicarum ſuper proviſione conceſſa præſentato, cum derogatione medietatis, vel alterius partis vocum, dictæque dubitationi anſam dare conſueverunt, tam regula generalis, de qua pluries *ſub tit. de benefic.* ſuper proceſſu exequutivo litteris Apoſtolicis competente, quam etiam ex clauſulis ac verbis in ipſis litteris contineri ſolitis, denotantibus, quod omni appellatione poſtpoſita procedendum ſit.

Verum in pluribus, ac pluribus diſputationibus, tam in Rota, quam coram aliis judicibus deſuper habitis, ſemper dixi prorſus improbabilem eſſe hujuſmodi dubitandi rationem; Tum quia hujuſmodi litteræ continent clauſulas facientes exequutorem mixtum, illas præſertim, *vocatis vocandis, & amoto, &c. & dummodo &c.* ac etiam alteram clauſulam, *verificato jurepatronatus, &c.* ut ex deductis *dicto diſc.* 73. *de benef.* Tum etiam, quia ut plu-

rios

Digitized by Google

ties habetur ſupra ; ac etiam infra *diſc. 65. & ſeq. generali* hujuſmodi proviſiones Apoſtolicæ , cum derogatione medietatis , vel alterius partis vocum non ſuffragantur , atque nullius roboris remanent , niſi per proviſum juſtificetur ſe eſſe legitime præſentatum ab illa vocum parte , quam Papa præſupponit ; Et conſequenter hujuſmodi exequutor perneceſſe eſt mixtus , aſſumere debens partes formales judicis , ſuper inſpectione tam numeri , quam qualitatis vocum , ſeu juris præſentantium , unde ejus ſententia perneceſſe complicat mixturam peſitorii , & canonizationem pertinentiæ patronalis , ſeu juris , ac poſſeſſionis præſentandi , aut modi computationis vocum , quod pariter continet complicationem judicii ſuper natura , ſeu qualitate jurispatronatus , a qua pendet unus , vel alter computandi modus in capita , vel ſtirpes , urgetque eadem ratio legitimi contradictoris inter duos , vel plures pari titulo venientes .

Et quamvis in beneficiis liberæ collationis , iſta regula legitimi contradictoris in ordine ad judicium ordinarium , & appellabile , nimium reſtricta ſit , & quaſi
7 annihilata propter ſubrogationes gratioſas , ſtante aſſumpto , quod paritas juris in omnibus , etiam circa iſtam qualitatem ſubrogationis , concurrere debeat , ut in dicta ſua materia *de benef. d. diſc. 73.* & in aliis , attamen impoſſibile videtur , id verificari poſſe in hujuſmodi gratiis continentibus derogationem vocum ; ex dicta ratione , quod oportet jus præſentantium , atque jurispatronatus naturam canonizare , cum ab hoc pendeat juſtificatio gratiæ alias inutilis , & an gratiatus habeat necne illam vocum partem , quæ eſt ipſius gratiæ fundamentum , ideoque proceſſus exequutivus data oppoſitione aliorum præſentantium , ac prætendentium habere majorem partem vocum , nullo pacto practicabilis videtur .

De hoc autem vidi quandoque dubitatum , ac diſputavi in Signatura Juſtitiæ , præſertim in una Areti-
8 na Plebaniæ , quando ageretur de Eccleſia Parochiali , in qua ſcribentes pro poſſeſſore , ſeu contendente de excluſione appellationis ſuſpenſivæ , dicebant præmiſſa non procedere ex decreto Conc. Trid. & Conſt. Pii V. ſuper denegatione ſuſpenſivæ appellationis a judicio Ordinarii præeligentis in concurſu . Verum improbabilem dicebam hujuſmodi prætenſionem , quæ a Signatura de plano rejecta fuit , quoniam ea , quæ deſuper diſponuntur , procedunt in Parochialibus liberæ collationis , in quibus dicta forma concurſus adhibenda eſt , non autem in illis de jurepatronatus laicali , in quibus dicta forma non cedit ; Et quatenus inter plures , cum paritate vocum præſentatos , concurſus intraret , non tamen exinde infertur intrare decretum conciliare , vel Pianam Conſtitutionem ſuper excluſione appellationis ſuſpenſivæ , *Buratt. dec. 625. n. 5. Duran. dec. 160 n. 3.* in dicta Cracovien. Parochialis coram Veroſpio 30. Januarii 1645. ubi in ſpecie reſpondetur huic objecto.

ANNOT. AD DISC. LI.

DE legitimo contradictore in beneficialibus habetur *ſub titulo de beneficiis diſc. 73. & 113. & ſub titulo de jud. diſc. 43.*

PAMPILONEN. CAPPELLÆ DE ESTELLA PRO MARCHIONE DE CORTES ,

CUM BENEFICIATIS , ET OECONOMIS

Eccleſiæ Parochialis S. Petri de la Rua .

Caſus deciſus per Rotam pro utraque parte reſpective .

De juribus honorificis , aliiſque præeminentiis competentibus Patrono in Eccleſia , vel Cappella præſertim circa jus ordinandi , ſeu mutandi iconem , cum ſimilibus ; Ac etiam de jurepatronatus circa ſepulturas , an & quomodo detur ; Et de illius pertinentia , vel ſucceſſione ; Et de differentia probationis jurispatronatus , ad effectum præſentandi Rectorem , vel ad effectus juris honorifici .

S U M M A R I U M .

1 F*acti ſeries .*
2 *Reſolutiones cauſa .*
3 *Diſtinguuntur puncti cauſa .*
4 *Circa modum ſcribendi .*
5 *Quando dicantur perſonæ potentes pro rigoroſa forma Concilii .*
6 *Etiam in potentibus eadem rigoroſa forma non procedit in jurepatronatus honorifica .*
7 *Stant ſimul Eccleſiæ libertas , & jus honorificum .*
8 *De probatione jurispatronatus ad formam generalem juris communis .*
9 *Ex poſſeſſione ſepulturæ non infertur ad juſpatronatus .*
10 *Sepulchra ſunt in hæreditate , & tranſeunt ad hæredes , & quando ſecus .*
11 *Declaratur , an diſpoſita de jure civili procedant de Jure Canonico .*
12 *Quod in Eccleſia , vel Cappella de jurepatronatus , non poſſint alii admitti ad ornandum , & de ratione .*
13 *De jure honorifico patroni .*
14 *An patronus impediat , ne alii ſolemnitates peragant in Eccleſia , vel Cappella .*

D I S C. L I I.

VOlentibus Beneficiatis , & Oeconomis Parochialis 1
Eccleſiæ Sancti Petri de la Rua Mayor immutare iconem exiſtentem in quadam ibi exiſtente conſpicua Cappella , aliaque peragere dictæ Cappellæ ornatum , ac ſtatum concernentia ; Se oppoſuit Marchio de Cortes Regni Navarræ Mareſciallus tamquam dictæ Cappellæ patronus ; Et introducta cauſa coram Ordinario , prodiit ſententia eidem Marchioni favorabilis ; Devolutaque per appellationem cauſa in Rota coram Cerro , ſub diebus 25. Junii 1660. & 27. ejuſdem menſis anni ſequentis , prodierunt reſolutiones eidem Marchioni favorabiles ſuper uſuali dominio , ſive jurepatronatus honorifico Cappellæ , ad plures effectus illum præſertim
mutationis iconis non faciendæ , ſine ejus placito , 2
ac juris ornandi Cappellam , nec non , circa jus privativum ſepulturæ , ac jus Marchioniſſæ ſedendi in eadem Cappella , privative ad alias mulieres , tum præeminentia patronali , reſpondendo in reliquis pro Beneficiatis , & Oeconomis quoad jus celebrandi , aliaſque Eccleſiaſticas functiones faciendi in Cappella .

In hujuſmodi autem diſputationibus quinque fuerunt puncti ; Primo , ſuper juſtificatione jurispatronatus Cappellæ per Marchionem præſuppoſiti ; Secundo , ſu-
per privativo jure ſepulturæ ; Tertio , ſuper mutatio- 3
ne iconis , aliiſque ornamentis ; Quarto , ſuper jure ſedendi , aliiſque præeminentiis ; Quinto , ſuper jure celebrandi Miſſas , aliaque divina peragendi in Cappella .

Quatenus ergo pertinet ad primum ; Scribentes pro Beneficiatis , & Oeconomis negantibus patronatum , cum nimia prolixitate , copioſiſque allegationibus , inſiſtebant ſuper iis , quæ pluries in præcedentibus , ac etiam infra *diſc. 58. generali* , habentur ſuper probatione jurispatronatus juxta rigoroſam formam præſcriptam a Sacr. Conc. Trid. in Baronibus , & Potentibus , qualis erat iſte Marchio ; Atque informationes deſuper editæ , cum non modico labore quamdam ſpeciem formalis tractationis materiæ continebant , unde
apud vulgus ignarum , ac eos , qui non bene foren- 4
ſem ſtylum calent videbantur doctiſſimæ , ac elaboratiſſimæ , nimiaque commendatione dignæ , & tamen apud doctos , ac peritos erant contemptibiles , judicii imperfectionem indicantes , improbumque ſuperfluum laborem continentes circa ea , quæ utpote hodie pene notoria , & incontrovertibilia , poſſunt ſine auctoritatibus apud Litteratos præſupponi , ſed extranea erant a caſu , ſive incongrua ad effectum quæſtionis , atque in hoc verſatur differentia inter judicium litteratorum , ac illud ignari vulgi , ut quod huic placet , ab illis contemptibile , ac damnabile reputetur e contra .

Ea etenim , quæ habemus circa dictam rigoroſam formam Conciliarem in potentibus , extranea erant a quæſtio-
ne ; Tum quia potentes dicuntur illi , qui , juriſdictionem 5
habent in loco beneficii , cujus ſint Barones , vel Domini temporales , non autem ſi baroniam , vel dominium cum juriſdictione alibi habentes , ibi privatorum civium figuram faciant , ut habetur infra *dicto diſc. 58. generali* , ubi agitur de hac rigoroſa forma Conciliari ; Tum etiam , quia eadem rigoroſa forma procedit in illo jurepatrona-
tus , quod importat veram , ac formalem ſervitutem *Eccle- 6
ſiæ* , & Epiſcopi perneceſſe inſtituere debentis illum , quem patronatus præſentet , cum id præſumatur a potentia , & uſurpatione proceſſiſſe , quoties de explicito ti-

tulo

Digitized by Google

tulo canonice non conſtet; Secus autem in hoc jurepatronatus mere honorifico ad ſolos effectus ſepulturæ, ac aliquarum præeminentiarum, cum in hoc, nihil per Concilium Tridentinum ionovatum ſit, ideoque proceditur cum eadem generali juris communis diſpoſitione, quam in quolibet privato habemus, ut in ſpecie æteris relatis habetur firmatum per Rot. apud Martin. Andr. *deciſ. 5. num. 5. repetit. deciſ.* 548. *par.* 2. *rec.* Ex ea ratione, quod ita Eccleſia in formalem ſervitutem
7 reduci non dicitur, quoniam ſtant bene ſimul, Eccleſiam eſſe liberam, & tamen in ea alicui competere hujuſmodi jus honorificum, ſeu illud dominium quod uſuale, vel ſubalternum dicitur, ut in Calaguritana Cappellæ coram Seraph. *inter ſuas deciſ.* 652. confirmata 28. Maji 1586 coram Pamphilio.

Poſito autem, quod non intrante dicta rigoroſa forma, verſaremur in terminis juris communis, pleraque adminicula in hac facti ſpecie concurrebant, probationem hujus juriſpatronatus concludentia;
8 Tum quia in antiquis minora ſufficiunt; Tum etiam, quia ſi hæc reputantur ſufficientia ad probationem juriſpatronatus redolentis formalem ſervitutem, ut ſupra ex deductis in Neapolitana beneficii *diſc.* 9. & infra *diſc.* 57. *generali*, multo magis ad hunc minorem effectum.

Primo, ſiquidem concurrebat adminiculum reſultans ex armis, ſeu inſigniis in parietibus, ac in ſolo, aliiſque partibus, ita & taliter, quod conſtructionem Cappellæ denotarent; Secundo, ex denominatione Cappellæ, ſub hoc nomine Marchionum de Cortes; Tertio, ex fama publica; Quarto, ex pluribus enunciativis Ordinariorum; Quinto, ex ſententia Ordinarii prohibente mulieribus ingreſſum Cappellæ, excepta Marchioniſſa pro tempore; Sexto, ex pluribus Cappellæ ornamentis; Et ſeptimo, ex deputatione aliquorum Cappellanorum pro ejuſdem Cappellæ cultu, ideoque in hoc primo puncto, nulla videbatur ſubeſſe probabilis difficultas.

Quo vero ad ſecundum punctum ſuper jure privativo ſepulturæ; Scribentes in contrarium dicebant, quod in ſepulturis non datur dominium, vel jus in proprietate, neque Eccleſiæ, vel Cappellæ juſpatronatus cauſat jus prohibendi ſepulturam aliorum in aliis ejuſdem Eccleſiæ, vel Cappellæ partibus, cum ſolum in ipſomet individuo ſepulchro proprio, detur quoddam
9 dominium, quod dicitur uſuale, cujus ratione competit jus prohibendi, ne alii in eo, invito domino, tumulentur, non autem exinde reſultat juſpatronatus, ad notat. per DD. *in cap. abolendæ de ſepulturis cum concordantib. collectis*, per Barboſ. *de jur. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 12. Gregor. & Adden. *deciſ.* 145. Rota *deciſ.* 208. *num.* 4. *par.* 4. *rec.* & in aliis; Potiſſime vero, quia in eadem Cappella adeſt conſpicuum antiquum ſepulchrum cujuſdam Regis Navarræ, unde propterea inferebatur ad excluſionem juris privativi.

Verum (in ſenſu etiam veritatis;) Dicebam juſtitiam quoque aſſiſtere huic parti, quoniam ex iis, quæ
10 habentur *diſc. ſequent.* in ſepulchris datur etiam, ſaltem ratione materialitatis, tale dominium, quod illud dicitur eſſe in hæreditate, unde tranſeat ad hæredes, ac etiam ſit affectum creditoribus, ad quorum inſtantiam, etiam vendi poteſt, quoties non agatur de ſepulchro conſtructo pro familia, ſeu alias comprehenſo ſub majoratu, vel fideicommiſſo, ita ut concurrat circumſtantia, quæ limitet dictam regulam, ad text. *in leg. jus ſepulchri*, *Cod. de relig. & ſumptibus funerum*, *l. familiaria*, *ff. eod. cum concordan. collectis*, per Medices *de ſepulturis part.* 1. *quæſt.* 15. Molina *de primogenitura lib.* 1. *q.* 24. *n.* 41. Gratian. *diſcept.* 210. *num.* 37. Lotther. *lib.* 2. *q.* 4. *n.* 23. *in fine*, Salgad. *in labyr. par.* 3. *c.* 5. *n.* 50. *&* 51. & admittitur in Auximana ſepulturæ coram Dunozeti. *inter ſuas dec.* 770. & in eadem 28 Maji 1646. coram eodem extenſa per Arguelles, ubi late, ac erudite de hac materia ſepulchri familiaris agitur.

Et quamvis ea, quæ de jure civili diſpoſita ſunt in materia ſepulchrorum, non procedant de Jure Canonico, juxta traditionem Hoſtienſis *in dicto cap. abolendæ*, cum quo cæteri Canoniſtæ pertranſeunt, ex deduct. per Lotther. *ubi ſupra*, Coccin. *deciſ.* 291. Gregor. & Adden. *dicta deciſ.* 145. Attamen id procedit ad effectum, ut ex jure ſepulchri non inferatur ad ſervitutem Eccleſiæ, & ut in ea alii fideles humari poſſint, non autem, ut hujuſmodi libertate remanente in tota Eccleſia, ejuſque cœmeterio, id reſtringatur ad aliquam Cappellam propriam, in qua ſicuti extraneis non competunt jura honorifica, & patronalia, quinimo neque oneroſa, juxta ea, quæ habentur infra in tertio puncto proxime ſequenti, ita etiam in jure ſepeliendi, permittenda non eſt extraneorum mixtura, niſi conſuetudo legitime inducta aliud ſuadeat, cum ceſſet ratio concluſionis, atque in contrarium urgeat altera ratio, de qua proxime infra, ſuper puncto ordinandi Cappellam.

Ex dicto autem antiquo conſpicuo ſepolchro Regio, nullatenus inferri poterat ad dicti juris privativi excluſionem; Tum quia iſte Marchio hujuſmodi ſepulchrum ad majorem honorificentiam retinet tamquam adminiculum deſcendentiæ a dicto Rege, vel de ejus ſanguine; Tum etiam, quia ſi patronus ad propriam honorificentiam, & Cappellæ decorem conſenſit, imo ſtudet aliquem Principem, vel magnum virum in ejus 11
Cappella, vel ſepulchro immitti, non inde tamen inferri poteſt ad aliorum libertatem, quoniam eſſet dare inconveniens, ut inducta ad favorem, ac majorem præeminentiam retorquerentur in odium, ac præjudicium, contra vulgaria axiomata.

Super tertio puncto non immutandi iconem, vel non faciendi alia ornamenta, invito patrono, ſe offerente ſupplere id, quod opus eſſet; Pariter dicebam, (etiam in ſenſu veritatis,) juſtitiam dicto Marchioni aſſiſtere, ut in ſecunda deciſione quoque firmatur; Tum ex viva ratione aſſignata per Ancharan. *conſil.* 113. quod reputatur in materia magiſtrale, & per Ananiam *conſ.* 86. ubi Bolognin. *in addit.* ne ſcilicet ex aliorum mix- 12
tura, inducatur confuſio, ob quam progreſſu temporis, reſultare poſſit dubitatio, quiſnam eſſet Cappellæ dominus, vel conſtructor; Tum etiam ex regula, *ſecundum naturam*, *&c.* ut quem ſequuntur commoda, ſequantur etiam incommoda; Eccleſiæ ſiquidem, vel Cappellæ patronus, tenetur illam ornare, ac reſtaurare, quoniam reputatur loco patris obligati ſuppeditare filiis alimenta, aliaque neceſſaria, ut cæteris relatis advertunt Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. cap.* 109. *num.* 13. Ventrigl. *in praxi*, *ſeu adnot. Eccleſi. titulo de Oratoriis*, *& Cappellis adnotat.* 19. *§ unico num.* 33. & conferunt deducta per eumdem Genuenſ. *cap.* 92. *num.* 11. Lambertin. *lib.* 3. *part.* 3. *art.* 5. *num.* 18. Quemadmodum enim proprietarius, invito uſufructuario, vel e contra, rei formam, etiam in melius, immutare non poteſt, ita idem dicendum videtur in præſenti, ut advertit Ruta *deciſ.* 550. *num.* 1. *par.* 1. *diverſ.* Potiſſime circa icones antiquos, quos magis decorum eſt conſervari, quam longe majora ornamenta moderna facere, ex illa propoſitione, *quod omne ignotum*, *pro magnifico*.

Quoad quartum punctum juris ingrediendi Cappellam, ibique ſedendi privative, ſeu diſcretive ad reliquum populum, ad denotandam honorificentiam patronalem, pariter eſt jure receptum, ex collectis per Gratian. *diſcept.* 110. *cum ſeqq. & diſcept.* 210. *n.* 40. *cum* 13
ſeqq. ubi concordantes, *& dicta deciſ.* 5. apud Martin. Andreæ *alias deciſ.* 548. *part.* 2. *recent.* ubi de jure ſedendi, & de aliis præminentiis.

Demum juſta etiam erat prætenſio Beneficiatorum, ſeu Canonicorum, ac etiam Oeconomorum, ut a patrono impediri non poſſent, ibi divina peragere, 14
ac reliqua omnia cultum divinum reſpicientia, juxta firmata in dicta Calaguritana coram Seraph *inter ſuas deciſ.* 552. & in ejus confirmatoria coram Pamphilio, dummodo tamen id percuteret cultus augmentum, cumulative cum illo cultu, qui fiat per patronum, & Cappellanum, vel alios miniſtros particulares, non autem in iſtorum concurſu, & impedimento, juxta ea, quæ in propoſito celebrandi ſolemnitates in Eccleſia Parochiali, invito Parocho, habentur in Majoricen. *ſub titulo de Parochis diſc.* 30. Et conferunt in idem ea quæ habentur in Neapolitana Cappellæ *ſub titulo de præminentiis diſc.* 13. *ſuper puncto*, an Epiſcopus, & Canonici Cathedralis, invito patrono, & fundatore Cappellæ, functiones ſolemnes, & juriſdictionales in ea facere valeant, cum ſimilibus; Ideoque ſi ipſe patronus aliquam ſolemnitatem ſuo ſumptu, & pro ſui juris conſervatione, abſque aliorum mixtura, decenter vult celebrare, recte alios prohibere poteſt, non autem, ſi illi diverſis temporibus, ad majorem cultum, vel populi devotionem, id peragere velint, dummodo non in æmulationem, ſeu aliud præjudicium, juxta ea, quæ in propoſito celebrationis ejuſdem feſti in pluribus Eccleſiis, & cum pluribus proceſſionibus, vel aliis ſolemnitatibus, habentur *ſub eodem titulo de præminentiis diſcurſ.* 10. ideoque in hoc deciſio pendet ex facti qualitate, & circum-

Digitized by Google

circumſtantiis pro Epiſcopis, vel alterius Superioris prudenti, beneque regulato, ac diſcreto arbitrio.

ANNOT. AD DISC. LII.

AD materiam iſtius diſcurſus conferunt deducta *in hoc eod. tit. diſc.* 84. occaſione agendi de puncto, an Patronus teneatur decentius ornare Cappellam, ſi Eccleſiæ aliarumque Cappellarum ſtatus eſt ad ſtructuram redactus, & melius *ad diſc.* 73.

ROMANA CAPPELLÆ
PRO JOSEPHO COSTA,
CUM PROMOTORE FISCALI
Viſitationis, & Adhærentibus.

Caſus diſputatus in Sacra Congregatione Viſitationis, & reſolutus pro Joſepho.

An juſpatronatus honorificum, ſive uſuale dominicum cappellæ, & ſepulturæ alienari poſſit cum pretio, vel ſine, abſque licentia, & conſenſu Superioris; Et an conceſſio ſitus in Eccleſia pro conſtruenda cappella, vel ſepultura, dicatur importare alienationem, itaut intervenire debeant ſolemnitates; Et an concedens ſitum, remaneat compatronus cum conſtructore cappellæ.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries cum reſolutione.*
2 *Donatio juris præſentandi ad cappellanias manuales erectas ſine auctoritate ſuperioris fieri poteſt ſine conſenſu ejuſdem ſuperioris.*
3 *Dominium cappellæ, vel ſepulchri eſt hæreditarium, & eſt affectum creditoribus, ac vendi poteſt.*
4 *De beneplacito Apoſtolico præſumpto, ex lapſu temporis.*
5 *Conceſſio ſitus in Eccleſia pro cappella, vel ſepultura, poteſt fieri per Prælatum, vel Rectorem etiam cum recognitione.*
6 *An Eccleſia, ratione ſitus, quem concedit, efficiatur compatrona cappellæ, quæ ibi conſtruitur.*

D I S C. LIII.

1 EX conceſſione ſitus facta per Capitulum, Cardinalis Santorius S Severinæ nuncupatus, de anno 1595. cappellam, & ſepulturam conſtruxit, & dotavit in Baſilica Lateranenſi, aliquas Cappellanias manuales etiam in ea erigendo; Cumque jura hæreditaria dicti Cardinalis conſolidata eſſent in Antonio ex germano fratre pronepote, hic dictam cappellam, & ſepulturam, cum jure præſentandi, ſeu deputandi Cappellanos, donavit Joſepho Coſtæ filio Agathæ ejuſdem Cardinalis neptis ex fratre, contra quem, Promotor Fiſcalis Sacræ Viſitationis Apoſtolicæ, cui etiam adhærebant aliqui dicti Cardinalis per cognationem conjuncti, difficultatem promovit tam ſuper invaliditate dictæ donationis, utpote factæ ſine licentia, & conſenſu Ordinarii, quam etiam ſuper invaliditate dictæ conceſſionis ſitus factæ per Capitulum, ſine ſolemnitatibus per Sacros Canones, & per *Extravagant. Ambitioſæ*, requiſitis in alienationibus bonorum, & jurium Eccleſiæ; Quare deſuper aſſumpta diſputatione, de anno 1657. in ejuſdem Viſitationis Congregatione, pro Joſepho prodiit in omnibus reſolutio. & quidem juſte, ac rationabiliter.

In diſputationibus autem deſuper habitis, diſtinguendo dictas inſpectiones, unam ſcilicet ſuper donatione cappellæ, cum jure præſentandi, vel deputandi Cappellanos; Et alteram ſuper conceſſione ſitus, facta per Capitulum pro conſtructione ejuſdem cappellæ; Quatenus pertinet ad primam, dicebam etiam cum ſenſu veritatis, injuſtam eſſe oppoſitionem, quoniam circa donationem juris præſentandi, ſeu deputandi Cappellanos, tunc intrarent ea,
2 quæ ex adverſo deducebantur ſuper prohibita donatione juriſpatronatus ſine conſenſu Ordinarii, adeout neque ſufficiat ille Vicarii Generalis, abſque ſpeciali mandato, ex deductis in præcedentibus, quando ageretur de Beneficiis, vel Cappellaniis, cum Ordinarii auctoritate formiter erectis in titulum collativum, ſecus autem in hujuſmodi Cappellaniis manualibus, dictam erectionem non habentibus, magiſque redolentibus ſimplex pium legatum, habens onus annexum Celebrat. Miſs. cum tunc regulæ beneficiales non intrent, adeout hujuſmodi Cappellaniarum, nedum laici, ſed etiam mulieres, & infantes ſint capaces, ex deductis apud Buratt. *deciſ.* 1. *& deciſ.* 224. Dunozett. *deciſ.* 101. *repetit. deciſ.* 238. *par.* 5. *rec. & ſub titulo de benefic.* ad materiam manualium; Et in ſpecie donationis, vel alterius conceſſionis juris deputandi hujuſmodi Cappellanos, quod non intrent regulæ beneficiales, Garz. *par.* 1. *cap.* 12. *num.* 102. & conferunt quæ habentur infra, *diſc.* 55. de ceſſante neceſſitate conſenſus Ordinarii in acquiſitione juriſpatronatus ex fundatione, vel dotatione hujuſmodi manualium.

Quo vero ad conceſſionem ipſius Cappellæ, ac illius juris honorifici, quod ex Cappellarum uſuali dominio reſultat, pariter cautum non videtur in jure aliquam licentiam vel conſenſum Ordinarii requiri; cum nihil detur ſpirituale, ut contingit, quando donatur ipſum juſpatronatus redolens formalem ſervitutem Eccleſiæ, vel beneficii, 3
ſed donari dicatur illud improprium, quod aliqui ſubalternum; alii vero melius, uſuale dominium dicunt, competens ratione rerum materialium pretio æſtimabilium, adeout veniat in hæreditate, ac etiam affectum ſit creditoribus, & cadat ſub eorum concurſu, vendique poſſit pro pretio ipſis materialibus proportionato, abſque aliqua ſpiritualitatis mixtura, ex deductis per Barboſ. *de jure Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 10. *de ſepulturis*, *num.* 18. Rovit. *conſil* 75. *lib.* 2. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 145. *in fine*, Salgad. *in labyrint. par.* 3. *c.* 5. *n* 50. *&* 51. atque ita docet recepta praxis; Multo magis dum agebatur de gratuita donatione facta in eum, qui dici poterat compatronus, utpote aliquod jus habens in perſona matris in hæreditate dicti Cardinalis, non obſtante exiſtentia maſculorum, dum ex aliquibus circumſtantiis, prætendebatur non intrare Statutum Urbis 146. ſed potius ſucceſſionem regulari debere ad limites juris communis noviſſimi, per quod agnationis, & cognationis, vel ſexus differentia, (licet male, & contra uſum Italiæ) ſublata fuit.

Quo vero ad aliam inſpectionem ſuper prætenſa invaliditate conceſſionis ſitus factæ per Capitulum, adhuc prorſus irrelevans erat oppoſitio, quoniam ubi etiam ageretur de formali alienatione, adeout caderet ſub diſpoſitione *Extravagan. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ non alienan.*
adhuc tamen ſtante lapſu longiſſimi temporis annorum 4
60. & ultra, intrabat beneplacitum præſumptum, quod de jure reſultat ex ſola obſervantia tricennali, ut in ſua materia *ſub tit. de alienat. diſc* 1. & alibi pluries, potiſſime ubi non intrat obſtaculum reſultans ex Conſtitutione Urbani VIII. ſuperventa de anno 1641 Tum quia dicta præſumptio jam perfecta, & completa erat; Tum etiam, quia intrare non videtur in hujuſmodi materiis, eo modo quo non intrat in alienationibus, quæ fiant inter Eccleſias, & Eccleſiaſticos, ut *d. diſc.* 1 *de alienat.*

Verum dicebantur hæc ad ſuperabundantiam, dum hujuſmodi conceſſiones non important verum, ac proprium
dominium, ſeu formalem ſervitutem Eccleſiæ, ſed quoddam 5
dam dominium uſuale redolens quoddam jus honorificum, ſeu quandam prærogativam diſcretam ab aliis de populo; Ideoque receptum eſt per ſolum Prælatum, ſeu Rectorem Eccleſiæ hujuſmodi conceſſiones fieri poſſe, juxta *conſil.* 1. Navarr. *de ſepulturis*, ut per Genuen. *in praxi Epiſcopal. cap* 41. *num.* 16. Lotther. *lib.* 2. *qu.* 4. *num.* 10. *cum ſeqq.* Rot. *dec.* 220. *part.* 1. *diverſ.* Cavaler. *dec.* 15. *nu.* 2 *& in aliis*. Cadente ſolum quæſtione, quatenus conceſſio fiat pretio mediante, an ſimoniam redoleat, ſed concluditur negative, & merito, quoties pretium eſt proportionatum materialitati abſque ſpiritualitatis mixtura, Rodriq. *quæſt. regular.* 58. *art.* 2. Genuen. *in praxi d. cap* 41. Lott. *d. q.* 4. *nu.* 14. atque ita docet recepta praxis.

Excitata etiam fuit difficultas, an Capitulum haberet
participationem juriſpatronatus dictæ Cappellæ, ratione 6
dominii ſitus, cum recte dari poſſunt duo patroni, unus ratione ſitus, & alter ratione fundationis, ſive unus ratione conſtructionis, & alter ratione donationis, ex deductis *deciſ.* 137 *num.* 2. *cum ſeqq.* poſt Vivian. Verum & in hoc dicebam difficultatem non cadere; Licet enim Abbas *in cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædif. num.* 11. dicat Eccleſiam concedentem ſitum, ratione ſoli effici compatronam, attamen idem Abbas aſſerit contrarium de facto ſervari, atque talem eſſe communem conſuetudinem, teſtatur Lambertin. *lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 8. *art.* 6. *num.* 4. *&* 6. Vivian. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 59. *& lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 49. Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 10. *nu.* 12. atque talis eſt de facto

Digitized by Google

ℭo communis, & recepta praxis, dum revera id non importat formale juſpatronatus, ut ſupra.

ANNOT. AD DISC. LIII.

DE materia Sepulchrorum in materia juſpatronatus, & quando vendi, ſeu alienari valeant, habetur late actum in Miſcell. Eccleſ. *diſc.* 28.

JANUEN. JURIS DISTRIBUENDI DE DURATIIS, PRO GEORGIO MARIA, CUM VICENTIO de eadem ſamilia Duratia,

Reſponſum.

De modo ſuccedendi in jure adminiſtrandi, & diſtribuendi eleemoſynas, & ſubventiones in familia, vel alia hujuſmodi jura honorifica, & præeminentialia exercendi.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Quando opus habet tractum perpetuum, & ſucceſſivum, tunc officium executoris non eſt perſonale, ſed habet tractum ſucceſſivum.*
3 *De locis in quibus agitur de puncto in materia fideicommiſſaria, & quod intrent termini juriſpatronatus.*
4 *Regulariter officium executorum eſt perſonale, & quando tranſmittatur.*
5 *In jurepatronatus familiari ſit computatio vocum in capita, non in ſtirpes.*
6 *Quando intret computatio in ſtirpes.*
7 *Ex quibus tota familia vocata cenſeatur, tamquam unum corpus ſine diſtinctione linearum.*
8 *Nominatio perſonarum, quod non tollat dictam unitatem.*
9 *Quod obſervantiæ ſit deferendum, illaque dividi non poſſit.*
10 *De numero pari magis congruo, & uſitato, quam impari.*
11 *Peritis non eſt deferendum, niſi in concernentibus peritiam.*

D I S C. LIV.

1 BAptiſta Duratius prole carens, in teſtamento condito de anno 1583. inſtitutis hæredibus ſororibus, aliiſque diſpoſitis ad rem non facientibus, mandavit ex ejus effectibus inveſtiri in redditus, vulgo *comperas*, S. Georgii libras 250. m. ad effectum, ut ejus fructus, juxta ſatis laudabilem, ac frequentem Civitatis Januen. morem, ſingulis annis in perpetuum pro decore familiæ diſtribuerentur aliis de eadem familia magis indigentibus, deſcendentibus a Vincentio patruo vivente, & Jacobo altero patruo prædefuncto, deputando tam ſuper hoc legato, quam ſuper omnibus aliis in eodem teſtamento diſpoſitis in executores, qui in ea Civitate vulgo *fidecommiſſarii* appellantur, dictum Vincentium patruum, ac Jo: Baptiſtam, & Jo: Antonium ejus filios, necnon Petrum, Auguſtinum, & Jo: filios dicti Jacobi alterius patrui prædefuncti, ac etiam Dominicum Borſonum virum unius ex dictis ſororibus, & futurum virum alterius ſororis innuptæ, qui fuit Michael Juſtinianus, mandando quod quatuor ex dictis executoribus concluderent, dummodo inter eos adeſſent tres de familia.

Quamvis autem dicta deputatio facta eſſet nominibus appellativis, abſque alia proviſione pro tempore futuro, attamen obſervantia dedit, quod uno deficiente, ſubrogatus eſt alter de familia, frequentius vero filius in locum patris, vel frater in locum fratris, atque ſequuta de anno 1664. morte Nicolai deſcendentis a dicto Petro, Georgius Maria ejus filius in locum patris ſubrogari petiit; Se oppoſuit autem Vincentius nepos ex filio dicti Jo: Baptiſtæ, prætendens iſtum locum ſupprimi debere, magiſque expedire, quod executorum numerus eſſet ſeptenarius, hoc eſt extranei in locum unius ex dictis ſororibus, cujus linea duravit, & ſex de familia, ita ſervando æqualitatem inter dictas duas lineas Vincentii, & Jacobi, quæ tractu temporis redditę ſunt nimium inequales, cum de tempore pręſentis controverſiæ in linea Vincentii ſenioris adeſſent ſolum ipſe Vincentius junior oppoſitor, ac dicti duo ejus filii, in altera vero Jacobi adeſſent 24. circiter maſculi rationis compotes ex dictis tribus Jacobi filiis deſcendentes; Cumque ille Senatus, vel alter Magiſtratus, juxta morem petiiſſet votum aliquorum Aſſeſſorum, ſeu Juriſconſultorum, ab iſtis prodiit reſponſum oppoſitoris voto conforme quaſi quod de congruo expediret dictum numerum eſſe inequalem, non obſtante, quod teſtator ęqualem numerum octonarium deputaſſet, cum id caſui potius referendum veniret, ob incertitudinem, an ſoror innupta habere deberet, necne virum, aſſignata pro principali fundamento ratione æqualis concurſus inter lineas per teſtatorem vocatas, fundando tamen in voto deſuper edito in generalitatibus, in quibus conſiſtebant etiam informationes hinc inde editæ, aliud ſpeciale, ſeu ad rem non continentibus, niſi auctoritatem Ancharani *conſil.* 27. *num.* 7. ſuper ſucceſſiva, & perpetua vocatione, vel ſubrogatione dictorum executorum, ob perpetuitatem operis a teſtatore expreſſe demandatam, cumulando in idem collecta per Mandell. 2 *conſ.* 51. *num.* 1. *& per tot.* ubi Adden. & Fuſar. *quæſt.* 182. *&* 479 ſuper ſucceſſiva, & perpetua duratione fideicommiſſi ex conjecturis, & circumſtantiis perpetuitatem, ac tractum ſucceſſivum denotantibus.

In hoc autem ſtatu ex parte dicti Georgii Marię actoris requiſitus, tam de proprio ſenſu pro veritate, quam de reſponſo ad cauſam, ſub aliorum Aſſeſſorum remiſſione pendentem; Quamvis quæſtio percuteret magis terminos fideicommiſſorum, quam iſtos juriſpatronatus, unde propterea *ſub tit. de fideicom.* actum habetur de aliis conſimilibus controverſiis, præſertim in Januen. diſtributionum *diſcurſ.* 3. & in Neapolitana diſtributionum, *diſc.* 22. Attamen 3 ad effectum decidendi iſtam controverſiam particularem, magis adaptati, ac proximi mihi viſi ſunt iſti termini juriſpatronatus familiaris, ſuper modo ſcilicet concurſus vocum, earumque computationis in exercitio juris præſentandi, aliorumque jurium patronalium.

Præſuppoſita igitur perpetua, & ſucceſſiva duratione dictorum executorum, quamvis in verbis eorum deputatio eſſet perſonalis, (qualis de jure cenſetur executorum deputatio) ex plene deductis apud Dunoz. *dec.* 208. *repet. deciſ.* 38. *par.* 6. *rec.* ſtante quod ope- 4 ris perpetuitas, magis vero ſucceſſiva obſervantia fere unius ſæculi id comprobabat, deducendo in id, ea quæ ſpecialiter, ac magis ad rem in propoſito habentur ſupra in Sabinen. juris nominandi *diſc.* 39. potiſſime quia id jam ſupponebatur tamquam abſolutum.

Quatenus pertinet ad punctum controverſum; Dicebam hujuſmodi diſpoſitionem continere quamdam ſpeciem duplicis juriſpatronatus activi, & paſſivi, quorum primum eſt ſolum honorificum ſuper facultate, ac jure diſtribuendi, ad inſtar juris præſentandi competentis, habentibus juſpatronatus activum; Alterum vero eſt utilitarium illorum de familia indigentium, quibus diſtributio facienda eſt, ad inſtar illius neceſſariæ præſentationis, vel nominationis, quæ debetur perſonis habilibus de genere vocato, juxta pluries deducta in præcedentibus ad hanc materiam juriſpatronatus paſſivi.

His ita prænotatis, quodque extra controverſiam, utrumque jus eſſet mere familiare, abſque aliqua mixtura qualitatis hæreditariæ; Hinc dicebam unum de duobus perneceſſe in puncto juris, & quatenus a retroacta conſuetudine recedendum eſſet, perneceſſe concludendum venire; Vel ſcilicet, quod nulla cadente diſtinctione linearum, venirent omnes pro tempore exiſtentes de familia in capita, non autem in ſtirpes, vel quod eſſent quatuor lineæ diſtinctæ.

Prima pars dilemmatis probata remanet ex eo, quod ordo ſuccedendi in ſtirpes repugnare potius videtur naturæ, ſeu qualitati juriſpatronatus familiaris, utpote congruus juriſpatronatus hæreditario, & conſequenter ma- 5 gis repugnas qualitati familiari, vel gentilitiæ, in quo tota familia reputatur tamquam unum corpus, ſeu una univerſitas æque conſtituenda ab omnibus ejus membris, vel partibus, ad text. *in Clem. plures, de jurepatronatus*, ubi ſcribentes, Bald. *in l.* 2. *Cod. de ſuis, & legitimis*, Alex. de Nevo *conſil* 63. *n.* 2. *&* 3. Lotter. *lib.* 2. *qu.* 11. *num.* 123. Vivian. *lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 28. *& ſeqq.* Buratt. *dec.* 183. *n.* 16. Rota *deciſ.* 82. *n.* 8. *par.* 7. *rec.* cum aliis, de quibus ſupra Comen. beneficii *diſc.* 23 & in aliis, ac etiam infra, *diſc.* 61. *generali* ſuper modo computandi voces.

Et quamvis non implicet etiam in jurepatronatus familiari, vel gentilitio generaliter, ac in ejus ſubſtantia in individuo, dari eumdem concurſum in ſtirpes, juxta or- 6 dinem juriſpatronatus hæreditarii; Attamen advertebam id procedere, quando ab initio plures lineæ æqualiter conſtitutæ, ac diſcretæ eſſent, quia nempe juſpatronatus reſervatum eſſet pro duobus, vel pluribus, qui propriis, ac appellativis nominibus vocati ſint, eorumque deſcendentibus, juxta diſtinctionem derivatam ex textu in *cap.* 1.

de eo

Digitized by Google

de eo,qui ſibi, & hæredibus ſuis in uſibus feudorum. Tunc enim intrat uterque computandi modus in ſtirpes,& in capita reſpective; In ſtirpes ſcilicet inter ipſas lineas ſimul concurrentes,tamquam plures diſtinctæ Univerſitates, ſeu plura diſtincta corpora, adeout nulla habita ratione capitum, tanta ſit vox lineæ, in qua unus, vel duo exiſtant, quanta ſit vox alterius, in qua exiſtant centum, & ultra; In capita vero in qualibet linea diſcretive ad illam repræſentandam, ſeu ad conſtituendam majorem partem, quæ abſorbendo,ſeu ſuffocando minorem, totam repræſentat, juxta eoſdem terminos *Clem. plures, de jurepatronatus cum ibi notatis*, de quibus *dec.* 2. *par.* 7. *recent.* & pluries in præcedentibus, præſertim *diſc.*32. cum proximis, & infra, *d. diſc.* 61. *generali*.

Atque cum his terminis, iſtaque diſtinctione linearum, procedendo ſequi obſervabam ſecundam partem dilemmatis, quod ſcilicet non duæ, ſed quatuor lineæ per teſtatorem conſtitutæ fuiſſent; Unam ſcilicet Vincentii patrui viventis, ſub qua acceſſorie vocati eſſent duo ejus filii; Et tres aliæ ex præfatis Petro, & Auguſtino, & Joanne, qui (defuncto jam eorum patre,) principaliter, propriis, ac appellativis nominibus vocati ſunt, juxta dictam diſtinctionem; Vel ubi etiam admittendum eſſet, ut duo filii dicti Vincentii, utpote propriis etiam, ac appellativis nominibus vocati proprias lineas ab initio diſtinctas conſtituerent, adhuc ſonaret in idem, cum confuſa linea patris in filiis, unoque iſtorum defecto ſine prole, una tantum supereſſet linea in concurſu aliarum trium ab initio conſtitutarum adhuc durantium, ideoque quomodocumque diceretur, in puncto juris, ac præſcindendo ab obſervantia, æqualitas per oppoſitorem prætenſa nullum habere videbatur fundamentum.

Omnino autem verius videbatur, ut hæc linearum diſtinctio in teſtatoris animo non fuiſſet, ſed conſideraſſe iſtud jus mere familiare in univerſa familia tamquam in uno genere, ſeu uno corpore individuo obtinere debente utrumque jus honorificum, & utilitarium reſpective; Id autem non ſolum comprobari obſervabam ex generali regula juris, de qua ſupra, ſundata
7 in individuitate ſubjectæ materiæ, ut advertitur a ſimili in Romana palatii de Capranica *ſub tit. de fideicommiſſis, diſc.* 106. ſed etiam a vocatione contemporanea patris, & filiorum, quod repugnat ordini ſuccedendi in ſtirpes, ac proprie congruit vocationi familiari, ex deductis apud Buratt. *dict. dec.* 183. *num.* 16. *dec.* 82. *num.* 10. *par.* 7. *rec. & in aliis*; Et clarius ob pluries repetitam diſpoſitionem, quod ex dictis octo executoribus per teſtatorem deputatis, quatuor concluderent, dummodo inter illos adeſſent tres de familia; Hinc enim ternarius numerus votorum æqualium de directo adverſatur dictæ diſtinctioni duarum linearum, ſeu ſtirpium, ut clare ad ſenſum patet.

Neque vocationi totius familiæ tamquam unius cor-
8 poris, adverſari dicebam enumerationem perſonarum, cum hæc fieri quandoque ſoleat ad denotandum, de qua familia ſenſerit, & ne alias extranei eamdem nuncupationem habentes hujuſmodi participationem prætendere poſſent, ut in propoſito advertitur *d. diſc.* 105. *ſub tit. de fideicomm.*

Admittebam, quod in hac materia principaliter, ac omnino deferendum eſt obſervantiæ, quæ principa-
9 tum obtinet, ut pluries in præcedentibus advertitur; ac etiam infra, *diſc.* 61. *generali*, ſuper exercitio juris præſentandi; Dicebam tamen illam obſervantiam dividi non poſſe, ſed vel attendendam, ut de præterito pene per ſæcula fuerat, quod confirmabat actoris intentum, vel quod ab ea recedendo, attendi deberet diſpoſitio juris communis, juxta vulgarem, & quotidianam propoſitionem, quam habemus in caſu mixto, ſeu omiſſo per Statutum, vel conſuetudinem.

Motivum vero congruentiæ, ob quod vota deberent eſſe potius inæqualia,quam æqualia,nullum habebat fundamentum,ob adverſantem voluntatem teſtatoris non ſolum ob octonarium numerum ab initio conſtitutum, ſed clarius, quia parem quaternarium numerum deſignavit ſufficientem ad concludendum, ac ſi eſſent omnes; Quodque æqualis potius, quam inæqualis numerus adhiberi debeat in hujuſmodi collegiativis, vel univerſalibus juribus, inſinuabam antiqua exempla Moyſis, ac Romuli, dum ille æqualem numerum ſeptuaginta, alter vero pariter æqualem numerum centum Patrum deputavit; Atque D. N. Jeſu Chriſtus in electione Apoſtolorum parem duodenarium,ac in illa Diſcipulorum pariter æqualem 72. numerum deſignavit; Prout Collegium Cardinalium ex pari numero 70. conſtitutum eſt, diſtributum in tres ordines, quorum ſinguli, parem, non autem imparem numerum habent, nempe ſex Epiſcopi, 50. Presbyteri, & quatuordecim Diaconi: Idemque habetur in denario, vel duode- 10
nario numero Tribunalium Rotæ, Cameræ, & Signaturæ in Urbe; & in conſiliis plurium Rerum publicarum, cum ſimilibus, ideoque non videbatur, cui fundamento iſta conſideratio innixa eſſet.

Potiſſime quia de congruentiæ rationibus, ad ſupremum Principem, vel Magiſtratum jura Principis habentem inquirere pertinet, non autem ad juriſconſultos, qui electi tamquam aſſeſſores, ac periti, ſuum votum proferre debent prout de jure; atque in concernentibus eorum peritiam, non autem in aliis ab illa extraneis; Ad inſtar eorum, quæ habemus circa peritorum rationes attendendas in iis tantum, quæ eorum artem, ſeu peritiam concernunt, non autem in iis, de quibus inſpicere pertinet ad judicem, Cæphal. *conſil.* 104. *n.* 26. Dunozet. *dec.* 826. *num. fin.* Otthobon. *deciſ.* 205. *n.* 12. & in aliis frequenter.

ANNOT. AD DISC. LIV.

De materia hujuſmodi diſtributionis ultra diſcurſ. enunciatos *ſub tit. de fideicomm.* habetur *in hoc eodem tit. diſc.* 237. & de ordine ſuccedendi in jurepatronatus habetur *in diſc.* 87.

De modis, quibus acquiratur juſpatronatus in Ecclesia, vel Cappella, ſeu Beneficio.

SUMMARIUM.

1 *De introductione juriſpatronatus, ejuſque ratione; & quod ſit ex gratia, & benignitate Eccleſiæ.*
2 *Per conſtructionem, dotationem, & fundum acquiritur juſpatronatus de juſtitia.*
3 *Etiamſi non exprimatur.*
4 *Dummodo accedat conſenſus Ordinarii.*
5 *An ſufficiat ille Vicarii Generalis ſine mandato ſpeciali.*
6 *Quando de facili mandatum præſumatur in Vicario.*
7 *Non requiritur autem in Cappellaniis Manualibus.*
8 *Poteſt dictus conſenſus præcedere, vel ſubſequi.*
9 *An poſſit ſupervenire poſt mortem fundatoris, & quid in feudis.*
10 *Sufficit conſenſus implicitus, & virtualis.*
11 *Vel præſumptus, qui reſultat a longa obſervantia.*
12 *Qui fundat ex neceſſitate, non acquirit juſpatronatus.*
13 *An hæres, qui fundat, vel dotat, ex præcepto teſtatoris, acquirat juſpatronatus.*
14 *In Eccleſia Regulari non acquiritur juſpatronatus ſine privilegio Apoſtolico in limine.*
15 *Declaratur quando id procedat, necne.*
16 *Per refectionem Eccleſiæ non acquiritur juſpatronatus, & quando ſecus.*
17 *Ita etiam per augmentum dotis.*
18 *In caſu augmenti dotis, vel refectionis, ubi etiam ſit apta ad juſpatronatus, requiritur expreſſio non neceſſaria in caſu moræ conſtructionis, vel dotationis.*
19 *Ordinarius non poteſt concedere Eccleſiam liberam in patronatum ſine cauſa.*
20 *Et in caſu conſtructionis, vel dotationis non acquiritur juſpatronatus, ſi conſtet de diverſa voluntate etiam conjecturali.*
21 *Si plures concurrant, puta unus conſtruat, alter det ſolum, & alter dotet, omnes efficiuntur patroni.*
22 *De acquiſitione ex privilegio Apoſtolico, non autem inferioris.*
23 *De aliis modis acquirendi remiſſive.*

DISC. LV.

Ad invitandum fideles ad Eccleſiarum, vel Cappellarum, & Altarium, ſeu præbendarum conſtructionem, fundationem, & dotationem, ut ita divinus cul- 1
tus augeatur, laudabilis in Eccleſia Catholica inolevit uſus, qui deinde in legem tranſiit, ab ejuſdem tamen Eccleſiæ gratia, & benignitate proditus, ut Eccleſiarum, vel Cappellarum conſtructores, fundatores, & dotatores, Patroni efficiantur, atque juſpatronatus acquirant tam quoad quaſdam præeminentias, ac jura honorifica, quam etiam quoad jus nominandi, ſeu præſentandi Rectorem, quem Ordinarius, vel alter Superior, ubi ſit alias capax, ac idoneus, admittere, & inſtituere tenetur: Id tamen ex Eccleſiæ gratia, & benignitate, ad text. in

cap. 3. & cap. nobis, de jurepatronatus, ubi commu-
niter ſcribentes, Vivian. *de jurepatron. lib. 1. cap. 1. n.
35. & c. 9. n.* 8. & communiter.
Tripliciter autem, ad differentiam illius puræ gratiæ,
quæ ex privilegio reſultat, de juſtitia acquiritur juſpatro-
natus, nempe conſtructione, dotatione, & datione ſo-
li, ſeu territorii ad Eccleſiam fundandam, neque alter
habetur in jure modus, per quem juſpatronatus de juſti-
2 tia quæratur, *cap. Monaſterium, & c. filiis, vel nepotibus 16.
q. 7. c. Abbatem* 18. *q. 2. cum concord.* per Abb. *conſil. 54. n.* 1.
p. 1. *& conſil.* 59. *n.* 2. *p.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 18. *n.* 33.
Garz. *p. 5. c. 9. n. 56. & ſeqq.* Vivian. *hoc tract. p.* 1. *lib.* 2.
c. 2. *& ſeqq.* Addend. ad Buratt. *dec.* 1. *num.* 13. *& paſſim*;
Acquiſitio enim privilegiativa eſt ex gratia.
Adeoque hic effectus ab una ex dictis cauſis reſul-
tat, quod etiam ſi de illius reſervatione cautum non
ſit, quoties expreſſe, vel conjecturaliter non conſtet
de remiſſione, vel diverſo animo, adhuc acquiratur,
ad text. *in cap. ſignificavit, de teſtib.* ubi DD. de qui-
3 bus Add. ad Buratt. *d. dec.* 1. *n.* 14. Rot. *dec.* 517. *n.* 1.
p. 2. *rec. dec.* 568. *n.* 4. *p.* 4. & frequenter.
Intelligendum tamen venit, dummodo unus ex his
4 actibus ſequatur de Ordinarii conſenſu, ſine quo talis
effectus non reſultat, ad text. *in cap. nobis, de jure-
patron.* ubi ſcribentes communiter, de quibus ſupra,
& alii collecti apud Buratt. *deciſ.* 1. *num.* 6. ubi Adden.
n. 23. Cadente quæſtione, an ſufficiat ille Vicarii Ge-
neralis abſque mandato ſpeciali, Affirmativam enim
5 ſuadet illa non incongrua ratio, quod non eſt alienare,
ſed acquirere, atque rem utilem pro Eccleſia facere,
ut ſentire viſa eſt Rota in Auximana jurispatronatus
12. Junii 1615. coram Sacrato, & in Cluſina juriſpa-
tronatus 4. Julii 1636. coram Macchiavello: Verum
negativa eſt verior, magiſque recepta, quam poſt Cal-
der. *conſil. 1. de offic. Vicar. num.* 3. & alios antiquio-
res tenent Garz. *p. 5. c. 9. n. 75.* Vivian. *lib. 1. cap. 2.
num.* 35. Lotter. *lib. 2. q. 7. n.* 2. 3. Adden. ad Gregor.
deciſ. 420. *num.* 8. Rota apud Royas *deciſ.* 99. *&* 111.
repetit. poſt Vivian. *dec.* 127. *n.* 10. *&* 128. *n.* 1. & in aliis.
Eſt bene verum, quod facilius iſto caſu, quam in
altero donationis, vel alterius alienationis iſta facul-
tas præſumptive, ſeu adminiculative admittitur, ut
6 occaſione præſumptæ probationis reſultantis a lapſu
temporis advertitur apud Buratt. *deciſ.* 702. *n.* 4. Potiſ-
ſime vero circa præſumptionem reſultantem a faculta-
tis conceſſione circa collationem beneficiorum, ſive ab
Epiſcopi abſentia cum longa diſtantia, ut advertitur
ſup. diſc. 28. ubi conſideratur differentiæ ratio inter
illum conſenſum præſtandum novæ fundationi, & al-
terum præſtandum alienationi juriſpatronatus, quod
iſto ſecundo caſu, mora non ita cauſare poteſt irrepa-
rabile præjudicium, ſicuti poteſt in primo, quia ſci-
licet habens bonum propoſitum fundandi Eccleſiam,
vel beneficium poteſt interim mori, vel pœnitere,
ideoque facilius in Vicario, abſente præſertim Epiſco-
po, iſta facultas admittenda eſt.
Requiritur autem iſte Ordinarii conſenſus, quando
7 agitur de formali erectione beneficii eccleſiaſtici, quod
eſſe debeat de jurepatronatus laicorum, atque ad pa-
troni præſentationem provideri in titulum collativum,
ſecus autem, ubi agatur de erectione ſimplicis Cap-
pellaniæ manualis, quæ redolens ſpeciem piæ diſpoſi-
tionis cum onere miſſarum, non dicitur beneficium,
neque cadit ſub regulis beneficialibus, ex deduct. per
Buratt. *dec.* 1. ubi quod etiam infantes, ac mulieres
ſunt capaces, ibique Add. *n.* 22. & habetur *ſub tit. de
Benef*, ad materiam manualium *diſc.* 97. ac etiam plu-
ries inſinuatur ſupra in præcedentibus.
Non acquiritur tamen, ut iſte conſenſus præcedat,
vel interveniat in ipſo actu, quoniam etiam ex inter-
8 vallo poteſt ſubſequi, ut *deciſ. 17. de jurepatron. in
antiq.* Mantica *deciſ.* 86. *num.* 7. Adden. ad Gregor.
deciſ. 420. *n.* 7. *in fine*, Buratt. *deciſ.* 702. *n.* 5. ubi
Adden. *ibidem, litt. B. & dec.* 1. *num.* 25. Rot. *dec.*
135. *num.* 14. *part.* 10. *recent.* Licet plures ex allega-
tis loquantur in terminis conſenſus ſuper donatione
juriſpatronatus jam creati, ſed eadem eſt ratio, imo
facilius admittendus eſt conſenſus in iſto caſu erectio-
nis, ut ſupra.
Et quamvis in feudis, ac aliis in commercio non exi-
ſtentibus, in quibus contractus recepit perfectionem ab
9 aſſenſu, debeat iſte intervenire re integra viventibus con-
trahentibus, non autem poſt mortem, abſque novo hæ-
redis conſenſu, ex iis, quæ habentur deducta *ſub tit. de
feudis, diſc.* 109. Attamen iſto caſu, conſenſum poſſe ſuſ-
ſequi, firmatur *deciſ. fin. de jurepatron. in antiq. num.* 4.
& deciſ. 337. *n.* 7. *p.* 2. *recent.* Addend. ad Gregor. *d. dec.*
420. *n.* 7. *in fin.* Idque comprobari videtur ab eadem
ratione, ob quam favore dotis, idem habetur *d. diſc.*
109. *de feudis*, quod ſcilicet hæres cogi poſſet ad ef-
fectuandum pium opus fundatum ab ejus auctore, cu-
jus factum impugnare non poteſt, unde propterea non
intrat ratio, ob quam in feudis, & ſimilibus non ad-
mittitur aſſenſus revalidatorius poſt mortem.
Item opus non eſt, quod de dicto conſenſu expreſſe 10
appareat, quoniam ſufficit etiam tacitus, ſeu virtua-
lis, qui reſultat ab inſtitutionibus factis per Ordina-
rium in vim præſentationum, ex deductis per Add. ad
Gregor. *d. deciſ.* 420. & ad Buratt. *deciſ.* 1. *&* 702.
& conferunt quæ inſinuantur ſupra in Civitatis plebis
Cappellaniæ, *diſc.* 27. Ac etiam ſufficit præſumptus, 11
qui reſultat a lapſu longi, vel longiſſimi temporis jun-
cto cum obſervantia, ut ſupra inſinuatur, ex eiſdem
allegatis.
Præmiſſa vero circa acquiſitionem ex dictis cauſis,
fundationis, dotationis, vel ſoli, plures recipiunt li-
mitationes, vel declarationes; Primo ſcilicet, ubi non
ex voluntate, ſed ex neceſſitate, atque in alienæ vo-
luntatis exequutionem id fiat, quoniam non præſtat
beneficium, qui debitum impedit; Ac etiam, quia in-
troductio juriſpatronatus Eccleſiarum, & beneficiorum
in laicis, habet rationem allectionis ad fundandas, vel
dotandas Eccleſias, & beneficia, quæ ratio ceſſat in
eo, qui coactus, vel cogendus id agit, ut cæteris rela-
tis Gregor. *dec.* 197. *n.* 2. ubi Add. *n.* 5. Adden. ad Bu-
ratt. *dec.* 21. *n.* 26. ubi allegantur Lambertin. & alii,
& habetur etiam *dec.* 220. *n.* 9. *p.* 6. *rec. repet.* apud
Dunozet. *dec.* 310. & in aliis.
Et quamvis habeamus magis receptum, quod hæ- 12
res, qui non voluntarie, ſed in exequutionem volun-
tatis, ac præcepti ſui auctoris fundat, adhuc tamen
acquirit juſpatronatus, quoties non expectat præciſam
coactionem, ſed ſponte auctoris voluntatem implet,
juxta diſtinctionem, de qua *dec.* 167. *n.* 5. *&* 6. *p.* 2.
diverſ. Seraph. *dec.* 871. *n.* 2. Buratt. *dec.* 21. *n.* 1. & di-
ctum fuit in Romana juriſpatronatus 12. Decembris
1659. coram Cerro, edita in cauſa, de qua *ſup. diſc.*
14. Attamen id non videtur adverſari dictæ concluſio-
ni, ſiquidem ad hæredem pertinet juſpatronatus, non 13
tamquam ad fundantem, vel dotantem jure ſuo, ſed
tamquam repræſentantem perſonam fundatoris, ac ſuc-
cedentem in eo jurepatronatus, quod ratione fundatio-
nis deſtinatæ per morientem, in eo habitualiter, & ex
tunc, inductum videtur. Eatenus vero in caſu, quo
hæres negligendo ſervare defuncto fidem expectet præ-
ciſam Superioris coactionem, iſto jure caret, juxta di-
ctam diſtinctionem, quatenus ita effici dicatur tali gratia,
ſeu beneficio indignus, ut advertitur *d. diſc.* 14. Mul-
ta ſiquidem conceduntur in jure hæredi gravato alteri
reſtituere, qui fidem ſervando, hæreditatem ſponte
adeat, ac reſtituat, quæ denegantur illi, qui adire,
ac reſtituere renuendo, ad id cogitur.
Et conſequenter firma videtur dicta concluſio, ut il-
le qui ratione hæreditariæ qualitatis, defunctum vere
patronum non repræſentat, ſed opus exequitur ex obli-
gatione, quam evitare non poteſt, vel tamquam nu-
dus miniſter non efficiatur patronus, cum actus tri- 14
buatur mandanti, non autem exequenti, qui reputa-
tur nudum organum, ſeu inſtrumentum mandantis.
Secundo, eadem principalis concluſio limitatur, ubi
agatur de Eccleſia Regulari, in qua non ſufficit funda-
tio, vel dotatio cum conſenſu Ordinarii, niſi etiam ac-
cedat privilegium Apoſtolicum in limine ad text. *in cap.
nobis, de jurepratron.* Mohedan. *dec.* 10. *eod. tit. n.* 5. Put. *dec.*
392. *lib.* 2. Rot. *dec.* 29. *n.* 9. *p.* 7. *rec.* Otthobon. *deciſ.* 159.
n. 9. cum aliis per Add. ad Buratt. *dec.* 1. & tamquam ab-
ſolutum ſupponitur in proxime infra allegandis aucto-
ritatibus, ſuper hujus limitationis declarationibus.
Intelligitur autem in ipſa Eccleſia Conventuali, non
autem in aliis Eccleſiis inferioribus, quæ ſint membra,
ſeu alias de pertinentiis Eccleſiæ principalis, vel Mo- 15
naſterii, in Cappellis, ut probat idem text. *in d. c. vo-
bis*, Lambertin. *lib. 1. p. 1. q. 7. art. 23. n. 3.* Rot. *dec.*
224. *n.* 18. *p.* 12. *rec.* Adden. ad Buratt. *d. dec.* 1.
Idem, ut procedat ad effectus juris præſentandi, vel
nominandi Prælatum, vel alium Superiorem Regularem,
non autem ad alios effectus, præſertim vero quoad jura
honorifica *dec.* 210. *num.* 11. *&* 593. *num.* 6. *par.* 5. *rec.*
Adden. ad Buratt. *deciſ.* 1. Cavaler. *dec.* 265. *num.* 6. 7.
& 321. *per tot.* 336. *in fine*, *&* 445. in quibus agitur de

Monaſterio Monialium, ac firmatur in ultimo, ut poſſit
competere conſenſus in electione Abbatiſſæ, quodque
principalis limitatio percutiat etiam jus ſepulturæ, quod
in Eccleſia Regulari per fundationem non acquiritur, ut
d. dec. 445. *n.* 5. *&* 6. ubi videri poſſunt fundamenta, cum
occaſio numquam tribuerit, id in foro diſputare.

In caſibus vero, in quibus juſpatronatus etiam in Ec-
cleſia Regulari ejuſque membris, ut ſupra acquiratur ob
conſtructionem, quoties concurrit conſenſus Ordinarii
15 generaliter ad acquiſitionem jurispatronatus requiſitus,
non eſt neceſſarius alter conſenſus Superioris Regula-
ris, ut apud Cavaler. *d. dec.* 336.

16 Tertio, limitatur dicta principalis concluſio, ut eate-
nus acquiratur juſpatronatus per conſtructionem Eccleſiæ,
quatenus ex integro conſtruatur, ſecus autem ſi reficia-
tur, vel reſtauretur; quoniam tunc erit reſtaurator, ac
benefactor, non autem patronus, niſi eſſet adeo diru-
ta, quod oporteat eam ex integro conſtruere, ita ut
indigeat nova conſecratione, juxta Gloſſ. *in cap. quan-
do, hoc titulo*, ubi Rocch. *verb. conſtruxerit*, *num.* 12.
Lambertin. *lib.* 1. *par.* 1. *q.* 6. *art.* 5. *n.* 13. *& ſeqq.*
Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 28. *n.* 33. Burrat. *deciſ.* 931.
n. 7. ubi Adden. *litt.* C.

Idemque ex eadem ratione circa acquiſitionem ex cau-
17 ſa dotationis, procedit circa dotationem, quod ſcilicet
detur omnimoda dos congrua pro Eccleſia indotata, ſe-
cus autem, ubi detur dotis augmentum; quoniam tunc
pariter dicitur potius benefactor, quam patronus, at-
que id, quod datur, potius refertur ad eleemoſynam,
quam dotem, ex deductis per Lotter. *lib.* 2. *q.* 8. *n.* 32.
cum ſeqq. Rota *dec.* 568. *part.* 4. *recent. num.* 3. *&* 4.
Cavalen. *dec.* 36. *n.* 2. & in aliis pluries, de quibus Adden.
ad Buratt. *d. dec.* 931. *num.* 8.

Et licet per dictos Adden. *n. fin.* ponderetur, an
augmentum præponderet antiquo valori, cujus medie-
tatem excedat; Attamen id continet æquivocum cla-
rum; Id enim percutit diverſos terminos, quando ſci-
licet adſit juſpatronatus ex privilegio Apoſtolico ex-
preſſe conceſſo ex cauſa augmenti dotis, ad effectum
inſpiciendi, an dicatur juſpatronatus ex mera gratia,
& privilegio, vel ex cauſa oneroſa, pro affirmativa,
vel negativa ſubjectione reſervationibus Apoſtolicis,
juxta ea, quę habentur *infra*, *diſc.* 65. & ſupra, *diſc.* 10.
Secus autem, ubi Eccleſia eſt jam congrue dotata, itaut
dici non valeat depauperata, & indotata, quoniam
quodcumque augmentum, quamvis præponderet anti-
quæ doti, importabit quidem majorem ditationem, non
autem dotationem; Ad inſtar eorum, quæ habemus in
materia unionis faciendæ de beneficiis, ob neceſſita-
tem, non autem ad majorem ditationem, ut in ſua
materia *ſub tit. de beneficiis*, præſertim in Sorana *diſc.* 43.
& in aliis ibi proximis; & ſic quemadmodum refectio,
vel reſtauratio non attenditur, niſi in caſu omnimodæ
ruinæ, ut ſupra, quoniam ſi Eccleſiam jam conſtru-
ctam, atque in ſuo eſſe perfectam, & habilem, aliquis
ad moderniorem, ac magis conſpicuam, ſumptuoſam
ſtructuram reducere velit, non per hoc efficietur pa-
tronus, ita a pari; Et propterea, vel Eccleſia debet
eſſe omnino depauperata, vel ſaltem, quod ita ejus
dos incongrua effecta ſit, ut depauperata quoque dici
valeat, Lotter. *d. q.* 8. *n.* 32. cum aliis ſupra allegatis,
& ex iis, quæ habentur in dicta materia unionis *ſub
tit. de beneſ.*

Verum, & iſto caſu, neque refectio, vel dotis aug-
18 mentum ſufficit, niſi accedente etiam eodem conſenſu
Ordinarii, (qui neceſſarius eſt pro acquiſitione juriſ-
patronatus pro dotatione, vel conſtructione ex inte-
gro,) expreſſe dicatur id fieri ex cauſa acquirendi juſ-
patronatus; Sive ceſſante declaratione expreſſa de tali
voluntate, conſtet ſaltem conjecturaliter, ut *dict.
dec.* 568. *n.* 5. *p.* 4. *rec.* Atque in hoc differunt nova
conſtructio, vel dotatio ex integro, vel reſtauratio,
ſeu dotis augmentum, quod primo caſu, per ipſum
actum, non conſtito de diverſa voluntate, abſque alia
expreſſione, vel declaratione acquiritur juſpatronatus,
ſecus autem in ſecundo, per Lotter. *d. q.* 8. *num.* 33.
& ſeqq.

Cum enim Ordinarius, vel alter inferior Papa, non
19 poſſit Eccleſiam liberam facere ſervam, ex deductis ſu-
pra in Roſanen. *diſc.* 12. *& alibi*, atque inducere hanc ſer-
vitutem, ſit ſpecies alienationis non admittendæ, niſi
ex cauſa a jure probata, hinc proinde copulative requi-
ritur voluntas & poteſtas; Iſta vero pendet a cauſa, ne
aliis id, quod directe prohibitum eſt, indirecte conceda-
tur, quod ſcilicet Epiſcopi, vel alii Prælati ſub hoc pallio
refectionis, ſeu augmenti, Eccleſias liberas concedant
laicis in patronatum.

Verum in caſu etiam regulæ, quod ſcilicet agatur
de conſtructione, vel dotatione ex integro, ob quam
etiam ſine expreſſione, juſpatronatus acquiratur, ad-
huc id provenit ex quadam ſimplici juris præſumptio- 20
ne, ceſſante non ſolum ex contraria probatione expreſ-
ſa animo faciendi opus ex ſolo motivo pietatis, ac ſa-
lutis animæ ſine hoc præmio, ſed etiam ſi conjectu-
raliter, ac adminiculative, ad communiter notat. *in
cap. ſignificavit, de teſtib.* ex plene collect. per Adden.
ad Buratt. *deciſ.* 1. *n.* 14. & communiter; Unde propte-
rea ſi quis abſque dicto animo acquirendi juſpatro-
natus opus faciat, vel faciendum præcipiat, non vide-
tur quod hæres, vel ſucceſſor id prætendere valeat;
Quinimmo neque ipſemet ex intervallo, poſtquam Ec-
cleſia jam conſtructa, vel dotata in ſtatu libertatis
conſtituta eſt.

Quia vero dictæ tres cauſæ fundationis, & conceſ-
ſionis ſoli, non requiruntur copulative, ſed disjun- 21
ctive, quod ſcilicet ipſarum quælibet ſufficit; Hinc
proinde ſi caſus præbeat, quod unus det fundum, al-
ter dotet, & alter conſtruat, omnes efficiuntur com-
patroni, obtinentes quidem inſolidum juſpatronatus,
quod habitualiter eſt unicum, ac individuum coæqua-
li jure in exercitio, eo modo, quo de Eccleſia dante
ſitum, & de conſtruente Cappellam motivatur *diſc.* 53.
ut in ſpecie aliis relatis, Rot. *dec.* 249. *n.* 6. *p.* 9. *rec.*
quamvis in eo caſu contrarium ſit verius ob diverſam
rationem; Licet enim multiplicitas patronorum repu-
tetur Eccleſiæ oneroſa, & præjudicialis, eo quia ma-
gis differtur ſpes libertatis, attamen eſt præjudicium re-
motum, ac leve, cum ob hæreditariam qualitatem,
quæ regulariter ineſt, rari ſint caſus, in quibus ob de-
ficientiam hæredis, dicta libertas verificetur; Et quem-
admodum prohibitum non eſt, ut idem fundator, vel
dotator ab initio juſpatronatus pro pluribus lineis, vel
familiis reſervet, ſive quod plures perſonæ, vel familiæ
quamdam ſpeciem ſocietatis deſuper contrahendo fun-
dent, ac dotent, ita iſto quoque modo, ſi eamdem ſocieta-
tem plures in juſpatronatus acquiſitione ineant.

Alter acquirendi modus eſt per privilegium Apoſto-
licum conceſſum a Papa, vel ab eo, cui Papa talem fa- 22
cultatem dederit, cum non alteri, niſi Papæ id tribua-
tur, tamquam abſoluto Domino eccleſiarum, & Bene-
ficiorum; Epiſcopis autem, aliiſque inferioribus Præ-
latis non conceditur hæc facultas, ſine cauſa faciendi ſer-
vam Eccleſiam liberam, ut ſupra advertitur.

Et quamvis iſtud jus competens ex privilegio, quoad
effectum præſentationis videatur quodammodo inuti-
le, ob ſubjectionem reſervationibus, ac affectionibus
Apoſtolicis, attamen adhuc alicujus operationis eſt
tam quoad jus præſentandi, ceſſantibus reſervationi-
bus, quam quoad jura honorifica.

Alii vero tituli, ſeu modi, de quibus *diſc. proxi-
me ſeqq.* potius translationem de uno in alium, quam 23
novam acquiſitionem important.

ANNOT. AD DISC. LV.

De modo acquirendi juſpatronatus habetur ſupra,
diſc. 12.

De aliis modis acquiſitionis jurispatronatus jam conſtituti, ſeu verius de modis translationis de uno in alium, per ſucceſſionem, donationem, vel aliam diſpoſitionem inter vivos, vel per ultimam voluntatem, ſeu præſcriptionem.

SUMMARIUM.

1 *De titulis, quibus mediantibus juſpatronatus, jam in eſſe productum transfertur de uno in alium.*
2 *Atque in hoc non intrat diſtinctio inter potentes, & privatos.*
3 *Juſpatronatus de ſui natura eſt regulariter hæreditarium.*
4 *An juſpatronatus tranſeat in fiſcum remiſſive.*
5 *Et an tranſeat in fideicommiſſarium, ac veniat ſub reſtitutione fideicommiſſi remiſſive.*
6 *Quid in legato, vel fideicommiſſo particulari diſtinguitur.*
7 *Idem in donatione, vel alia diſpoſitione, ut non valeat ſine conſenſu Ordinarii.*
8 *Et non ſufficit illa Vicarii Generalis, ſine ſpeciali mandato.*

9 De

9 *De propoſitione, quod ubi periculum eſt in mora multa conceduntur.*
10 *Donatio, vel alia diſpoſitio, ſine aſſenſu Ordinarii non abdicat jus a donante, cujus præſentatio prævalet.*
11 *Et ſi fiat ſecunda donatio alteri cum dicto conſenſu, hæc ſecunda prævalet primæ.*
12 *Declaratur quando ſecus, atque intret retrotractio.*
13 *Valida eſt donatio in compatronum, vel in Eccleſiam, ſeu perſonam Eccleſiaſticam.*
14 *An valeat donatio, quam pater in vita faciat filio.*
15 *Juſpatronatus annexum hæreditati, vel caſtro, ſeu prædio, an & quando licite cadat ſub contractu emptionis, & venditionis.*
16 *De quæſtione comprehenſionis, ſeu annexionis juriſpatronatus, ſub caſtro, vel prædio.*
17 *De circumſtantiis, ob quas feuda, & caſtra plus æſtimantur.*
18 *Si vendatur ipſum juſpatronatus, ſeu alias habeatur ratio pretii, actus eſt nullus, & juſpatronatus amittitur, & cui acquiratur.*
19 *Etiamſi accedat conſenſus Ordinarii, qui in hoc non relevat.*
20 *De præſcriptione juriſpatronatus contra Ordinarium, vel contra Eccleſiam.*
21 *De altera præſcriptione contra compatronos, utrum cadat in gentilitio, ſeu familiari, & quando ſecus.*
22 *Et de præſcriptione juriſpatronatus hæreditarii, ut non ſufficiat decennalis, ſed requiratur quadragenaria, etiam ſine titulo.*
23 *In quo differant hæc præſcriptio, & altera, de qua n. 20.*
24 *In hac materia non eſt differentia inter juſpatronatus Eccleſiaſticum, & laicale.*
25 *De requiſitis ad præſcriptionem ſcientia, & patientiæ, ac privative.*
26 *An adverſus hanc præſcriptionem detur reſtitutio in integrum.*
27 *De ratione, ob quam raro detur præſcriptio valida.*
28 *Quando de facili in hac materia detur præſcriptio ſuper jure, ſeu modo præſcutandi.*

D I S C. LVI.

1 POſtquam juſpatronatus, de non eſſe, ad eſſe productum eſt, atque alicui quæſitum, ex cauſis, de quibus *diſc. proxime præced.* Illud aliis etiam acquiri contingit. ſeu verius de uno in alterum transferri ex cauſis, vel titulis diverſis ab eis, ex quibus prima acquiſitio ſequitur, nempe ſucceſſione, donatione, legato, ac etiam quandoque emptione, & venditione, ſeu alio contractu correſpectivo, ac etiam præſcriptione, ut infra.

In hac autem acquiſitionis ſpecie, cum S. C. T. nihil
2 innovaverit, ſed incorrecta remaneat generalis diſpoſitio juris communis; hinc proinde non cadit illa potentium, ac privatorum diſtinctio, de qua *in duobus diſcurſ. proxime ſeqq.* ſed idem in omnibus indiſtincte procedit.

Diſtinguendo autem dictas acquiſitionis, vel translationis ſpecies; Quatenus pertinet ad primam, teſtatæ, vel inteſtatæ ſucceſſionis univerſalis, præſeferentis jus hæreditarium, per quod ſucceſſor repræſentat fundatoris perſonam in univerſo ejus jure activo, & paſſivo; Quoties non obſtet lex fundationis, vel alia circumſtantia inductiva limitationis regulæ; Iſta aſſiſtit hæredi, ut in eum tranſeat juſpatronatus, quod de ſui
3 natura eſt hæreditarium, ut habetur infra *diſc.* 60. ubi de hac materia, quando ſcilicet ſit potius hæreditarium, quam gentilitium, vel e contra, duabus quæſtionibus in hæreditario cadentibus; Una ſcilicet, an tranſeat in fiſcum pœnalem, vel etiam ſucceſſorem, ob defectum legitimi hæredis, & de hac habetur ſupra in Lunen. Sarzanen. *diſc.* 58. Et altera, an tranſeat in fideicom-
4 miſſarium, iſtaque ubi agatur de fideicom. univerſali, eſt quæſtio potius voluntaris, quam poteſtatis, ex deductis pluries ſupra, præſertim *diſc.* 36. & infra, *d. diſc.* 60.

Quo vero ad legatum, vel fideicommiſſum particulare
5 (quod ſonat in idem;) Aut agitur de jurepatronatus reali, ſeu annexo caſtro, vel prædio, ſuper quo principaliter ſubſtantiatur legatum, vel fideicommiſſum; Et tunc, præſuppoſita annexione, non dubitatur de diſpoſitionis validitate, quamvis nullus accedat Ordinarii conſenſus, ut in for-
6 tioribus terminis emptionis, & venditionis pretio mediante, vel alterius contractus correſpectivi habetur infra; Aut vero legatum, ſeu fideicommiſſum particulare principaliter percutit ipſum juſpatronatus; Et tunc, aut eſt ad favorem compatroni, & non dubitatur de validitate diſpoſitionis abſque alio conſenſu Ordinarii eodem modo, quo in donatione, & alia diſpoſitione, ut infra: Aut eſt ad favorem extranei laici, & pariter extra dubium eſt invaliditas.

Idemque in omnibus cum eadem diſtinctione procedit in donatione, vel quocumque alio actu, vel diſpoſitione, quamvis gratuita; Ut ſuper his omnibus, præſertim vero in donatione, in qua, tamquam a frequentius contingibili, habetur major pars auctoritatum, ac deciſionum, ad ſatietatem habentur collectæ auctor- 7
ritates, & deciſiones per Adden. *ad dec.* 46. *p.* 9. *rec. n.* 57. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 430. *p.* 9. *dec.* 238. *p.* 10. *deciſ.* 130. *&* 298. *p.* 11. *rec.* In quibus editis in eadem cauſa Feſulana beneficii, ſeu Oratorii, plene habetur de defectu poteſtatis Vicarii Generalis præſtandi hujuſmodi conſenſum, ſine mandatu ſpeciali, ſuper quo etiam plura cumulant dicti Adden. *ad dec.* 46. *p.* 9. *n.* 73. *& ſeqq.* ac habentur etiam *diſc. præced.* in caſu fortiori conſenſus præſtandi novæ erectioni, aliquam peculiarem rationem habenti, ut in Vicario abſente Epiſcopo, talis poteſtas admittenda, vel de facili præſumenda ſit, quia periculum in mora ſubeſſe poteſt, ex ibi deductis, & per Adden. *ad dict. deciſ.* 46. *part.* 9. 8
num. 79. *& ſeqq.* Ubi *ex num.* 82. *cum plurib. ſeqq. ad finem*, idem ſatis elaboratus, ac probus Additionator, juxta ejus conſuetas digreſſiones, multa cumulat circa ea, quæ celeritatem deſiderant, atque periculum, 9
ex mora patiuntur.

Adeoque invalida eſt donatio, vel alia particularis diſpoſitio, alias abſque dicto conſenſu prohibita, quod nullum jus a donatore, vel transferente abdicatur, 10
ideoque iſtius potius, quam donatarii, vel translatarii præſentatio attendi debet, ac prævalere; Atque ſi deinde alteri fiat donatio, vel alia translatio cum dicto conſenſu, iſta prævalet primæ, ex deductis in dicta Feſulana beneficii, ſeu Oratorii *dec.* 430. *p.* 9. *dec.* 238. *part.* 10. *dec.* 130. *&* 298. *p.* 11. ac etiam *deciſ.* 306. *eadem p.* 11. Adden. *ad dictam dec.* 46. *p.* 9 *n.* 61. *& ſeqq.*

Ad quod conferunt ea, quæ pluries habentur *ſub tit. de feudis*, & ſub altero *de emphyteuſi*, ac etiam fre- 11
quentius *ſub tit. de Regal.* ad materiam officiorum, & locorum montium, ſuper potioritate illius, qui primo aſſenſum actus revalidativum obtinuit, quamvis eſſet tempore poſterior, ac etiam in materia reſignationis beneficiorum, cum ſimilibus.

Quod intelligendum venit, quatenus ille cui primo loco facta eſt donatio, vel alia translatio, neglexerit Ordinarii conſenſum petere, ac obtinere, ſecus autem, ſi petierit, antequam fieret ſecunda, ſeu alias jus tertio quæreretur; Ordinario autem recuſante, vel negligente, recurſum habuerit ad Superiorem, qui talem conſenſum, utpote indebite denegatum, ſupplevetit, quoniam tunc admittitur retrotractio ad ſuum 12
initium, etiam in præjudicium tertii, in quem medio tempore jus translatum eſſet, atque cum hac diſtinctione intelligendus eſt Lambertin. *lib.* 1. *p.* 2. *q.* 1. *art.* 2. *num.* 3. *verſ. caſus autem*, ut explicat Rota apud Mantic. *deciſ.* 86. *n.* 7. *& ſeqq. & d. dec.* 306. *num.* 9. *&* 10. *part.* 11. *recent.* Adden. *ad dict. deciſ.* 46. *par.* 9. *num.* 71. *& ſeqq.*

Procedunt hæc in donatione, vel alia particulari diſpoſitione, ut ſupra, quæ fieret in laicum extraneum, ideoque utraque qualitas copulative requiritur, quod 13
ſcilicet ille, in quem dicta diſpoſitio ſit, ſit extraneus, ac etiam ſit laicus; Si enim eſſet extraneus, ſed Eccleſia, vel perſona Eccleſiaſtica, intuitu ſcilicet Dignitatis, vel officii Eccleſiaſtici, non autem, ſi accidentaliter illa privata perſona in Statu Clericali reperiatur, tunc valide ſit donatio, vel alia diſpoſitio, etiam ſine conſenſu, quoniam tunc ceſſat illa ſuſpicio, ob quam dictus conſenſus eſt requiſitus; Vel ſi eſt compatronus, quamvis laicus, qui licite donatur, vel ſit legatus, ex eadem ratione, ob quam licita eſt alienatio feudi, vel emphyteuſis, aut alterius rei prohibitæ inter comprehenſos in inveſtitura; Ac etiam ratione individuitatis juriſpatronatus, quod totum eſſe dicitur penes omnes, ac ſingulos inſolidum, diviſo ſolum exercitio, ut pluries habetur *in præcedentibus*, ac etiam *in ſequentibus*, ideoque donatio, vel alia diſpoſitio non transfert jus de novo, neque ſervitutem Eccleſiæ auget, vel immutat, ſed ſolum donatario ita ſuo juri cedente, atque ſe de medio tollente, jus compatroni, per remotionem obſtaculi, ſeu ex beneficio juris non decreſcendi, remanet plenius, juxta opinionem Butr. & Card. rejecta contraria Archidiac. & aliorum, ex relatis per Duran.

deciſ. 87. Gratian. *diſcept.* 557. *num.* 37. Otthobon. *dec.* 230. *num.* 12. ubi de utraque favore Eccleſiæ, & compatroni, & paſſim.

Et quamvis Rota apud Caputaq; *dec.* 231. *part.* 2. *n.* 5. dicat, quod ubi juſpatronatus eſt hæreditarium, requiratur conſenſus Ordinarii, etiam in donatione, quę fiat per patrem filio, ex eo, quod filios vivente patre in
14 jurepatronatus hæreditario nullum jus habet, neque compatronus dici valet, ideoque jure extranei haberi debet, atque cum hac auctoritate pertranſeat (licet incidenter) Gratian. *dict. diſcept.* 557. *num.* 38. ac etiam Rota *in d. dec.* 238. *num* 8. *p.* 10. *recent.* Attamen id nullum videtur habere juris fundamentum; Siquidem Lambertin. *lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 2. *artic.* 13. *n.* 3. Rocch. *verbo competens*, *n.* 19. & Vivian. *lib.* 5. *cap.* 2 *n.* 10. dicunt (& bene,) quod filius vivente patre nullum jus habeat in jurepatronatus hæreditario, quia non datur hæreditas viventis; Ac etiam, quia pater poteſt ſi vult, illud in extraneum transferre, ad effectum, ut de præſentatione facta per filium, nulla ratio haberi debeat, & hoc eſt, quod dicunt præfati auctores; Secus autem ad effectum, de quo agitur, quoniam licet filius in hoc non ſit ſucceſſor neceſſarius, attamen attento ordine naturæ, filio quaſi debita dicitur ſucceſſio Patris, & conſequenter bene dici poteſt proxime ſucceſſurus, cujus reſpectu donatio, vel alia diſpoſitio, ſpeciem potius præventivæ ſucceſſionis, præſeferre videtur; Ad inſtar eorum, quæ habemus, præſertim in feudis Regni Neapolitani ſtrictiſſimam habentibus prohibitionem alienandi per illam particularem Conſtitutionem, quæ incip. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, magis ſtrictam, quam reſultantem generaliter a lege feudali *in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Federic.* quoniam dicta prohibitione non obſtante, valide ſit refutatio in filium, ſeu alium proxime ſucceſſurum, etiam ſine aſſenſu, quoties non eſt pactionata, ex deductis *ſub tit. de feudis*, *diſc.* 13. 17 *& 76.* & in aliis ibi annexis, *& ſub tit. de dote*, *diſc.* 146 Et tamen in illis feudis, utpote habentibus hæreditariam qualitatem, intrat eadem ratio, quod filius nullum jus habeat vivente patre, qui poteſt libere feudum extraneo alienare cum aſſenſu Regio, qui habenti ſucceſſorem non denegatur, ut in dicta ſua materia *de feudis*; Ideoque longa differentia eſt inter extraneum, & proxime ſucceſſurum; At etiam, quia inter patrem, & filium non de facili cadit illa ſimoniæ, vel turpitudinis ſuſpicio, quæ in donatione facta extraneo, regulariter inveriſimilis cadere poteſt, ideoque dicta propoſitio nullatenus recipienda videtur, quamvis adhuc occaſio non præbuerit, id formaer diſputare.

Ubi vero translatio juriſpatronatus de uno in alterum ſequeretur per contractum emptionis, & venditionis pretio mediante, ſeu alias per ritum correſpecti
15 vum, ac oneroſum, & tunc intrat ſuperius inſinuata diſtinctio: Aut enim contractus principaliter cadit ſuper alia re, cum qua acceſſorie, & conſequutive veniat juſpatronatus, quia ne nempe vendatur hæreditas, aut vendatur caſtrum, ſeu villa, vel prædium, cui annexum ſit juſpatronatus, & tunc, niſi illud principaliter in contractum deducatur, habita illius ratione in pretio, quod ita
16 ſit majus receptum eſt recte cadere ſub iſto contractu, quamvis nullus accedat Ordinarii conſenſus, *cap. ex litteris*, *& cap. cum ſæculum*, *hoc tit.* ubi ſcribentes relati per Barboſ *in collectan. ad dictum cap. ex litteris*: Et de qua diſtinctione, data per Calderin. habetur apud Geminian Franch. & alios *in cap* 1. *hoc eodem tit. in* 6 Lambertin. Rocch Lotter. & alii per Rotam apud Otthobon *dec.* 234 *n.* 8. *& ſeqq.* cum aliis relatis per Adden *ad dict. dec.* 46. *par.* 9 *n* 11. *cum ſeqq.* ad 31. adeout ſit concluſio, quæ hodie tranſit ſine difficultate, quamvis juriſpatronatus mentio fiat, quoniam
17 cenſetur in gratia exprimendi id quod ineſt, quoties, ut dictum eſt, nulla ejus ratio habeatur in valutatione; Cadente ſolum quæſtione facti, ſeu voluntatis ſuper ejus annexione, ſeu comprehenſione ſub hæreditate vel alia univerſitate vendita, de qua *dec.* 207. *p.* 6. 221. *p.* 7. 164. *&* 266. *p.* 11. *rec* & ſæpius.

Et quamvis praxis doceat, ut in æſtimatione præſertim feudorum, ſeu caſtrorum, & locorum juriſdictionalium, aliqua de hujuſmodi juribus a peritis ratio habeatur, attamen id non videtur inducere ſimoniam, vel aliam infectionem; Tum quia hæc non datur ſine pacto, quod eſt ejus eſſentiale requiſitum; Tum etiam, quia major æſtimatio non pendet ab eo, quod ipſum juſpatronatus veniat in pretio, ac æſtimetur, ſed quia hæc, & ſimilia jura, quamvis nullam burſalem utilitatem præſeferentia, qualificat caſtra, ſeu feuda, quæ ad majorem, vel minorem rationem in genere æſtimantur, ob majores, vel minores qualitates, puta ob ſitus amœnitatem, ac Provinciæ, vel regionis opportunitatem, cum vicinitate maris, vel magnæ Civitatis, necnon populi numerum, vel nobilitatem cum ſimilibus, ideoque major valor ita oritur acceſſorie, ac de natura rei, non autem, quod ipſa qualitas præciſe veniat in æſtimatione, & pretio.

Si vero concurrat pretium, vel alia æquivalentia temporalis ratione ipſius juriſpatronatus principaliter, ac de per ſe conſiderati, & tunc non ſolum intrant cenſuræ aliæque pœnæ contra ſimoniacos a Sacris Canonibus inflictæ, ac nullitas actus, ſed etiam amiſſio juriſpatronatus, cum Eccleſiæ libertate, ſi patronus eſt 18
unicus; Si vero partem habeat, tunc ejus pars non accreſcit compatronis, ſed pertinet ad Epiſcopum, Lambert. *lib.* 3. *q.* 8. *art. ult.* cum aliis relatis per Add. *ad dictam deciſ.* 46 *n.* 1. *& ſeqq. &* n. 8. *& ſeqq. p.* 9. *rec.* licet hæc numquam, vel nimium raro forus audiat, ac tractet.

Neque iſto caſu relevat Ordinarii conſenſus, vel quod contractus fieret cum compatrono, quoniam neque 19
Ordinarii auctoritas, neque condominium reddere poteſt licitum actum ſimoniacum, ut plene Add. *ad d. dec.* 46. *p.* 9. *recent. n.* 5. *& ſeqq.* ubi concordantes, qui deſiderandi non ſunt tamquam in principio non admittente controverſiam, quæ ſolum eſt facti, an ſcilicet, ipſum juſpatronatus principaliter in contractum deductum ſit, ejuſque ratio habita in pretio, vel alia æquivalentia, necne.

Alter demum modus acquirendi juſpatronatus jam in ſe productum, eſt ille, qui reſultat a præſcriptione, quæ dupliciter in hac materia conſiderari ſolet; Primo ſcilicet, in ordine præſcribendi ipſum juſpatronatus in ſubſtantia contra Ordinarium, ſeu Eccleſiam alias liberam, vel de libertate contendentem; Et ſecundo, in ordine præſcribendi pertinentiam contra alterum, itaut Eccleſia non ſit in cauſa, neque ſub quæſtione ſint exiſtentia, ſed ſolum pertinentia.

De prima ſpecie habetur actum *diſc. ſeqq.* ubi de probatione juriſpatronatus privatorum per centenariam, vel immemorabilem, ſeu per quadragenariam cum titulo putati- 20
vo, vel cum fama, ſeu adminiculis, unde immemorabili vel centenariæ æquipolleat; In præſenti vero agitur de ſecunda ſpecie præſcribendi pertinentiam inter compatronos.

In hac autem diſtinguendum eſt juſpatronatus gentilitium, ſeu familiare, ac etiam mixtum, a puro hæreditario; In prima enim ſpecie in qua ſucceſſores veniunt jure proprio independenter a poſſeſſore negligente, qui præſcriptionem paſſus eſſet, nunquam vel nimium raro verificabilis videtur caſus, in quo valida, & perfecta præſcriptio detur, quoniam qui non poteſt expreſſe alienare, minus pati poteſt translationem in alium negligendo, ne quod 21
expreſſe, ſeu directe prohibitum eſt, tacite, ſeu indirecte permiſſum ſit; At etiam ex regula vulgatis text. *in leg. fin. C. de annal præſcrip.* ut non valenti agere non currat præſcriptio; Ut ultra generalia, quæ in feudali, vel fideicommiſſaria materia habentur. In his ſpecialibus terminis juriſpatronatus gentilitii, vel familiaris, plene apud Grat. *diſcept* 577 *n.* 44. Ciarlin. *controv.* 107. *n.* 61. *&* 62. Rot. *dec.* 220. *n.* 26. *p.* 11. *rec.* edita in caſu, de quo *ſup. diſc.* 35

Niſi concurrat bene completa centenaria, cui non obſtet infectio tituli, ad quam poſſeſſor ſuam reſtringat, vel referat poſſeſſionem juxta diſtinctionem, de qua *diſc. præcid.* Tunc enim verificabilis videtur acquiſitio, ac reſpective amiſſio etiam juriſpatronatus familiaris, vel gentilitii, non in ratione præſcriptionis, ſed in ratione tituli de mundo melioris, quem centenarius poſſeſſor, abſque juſtificationis neceſſitate allegare poteſt, puta per derogationem Apoſtolicam, ſeu alium titulum, qui etiam in agnatitiis dari poteſt, ſola poſſibilitate ad id ſufficiente, puta diviſionis, vel concordiæ, &c

Sive niſi longiſſima poſſeſſio deducatur tamquam antiquæ incertæ veritatis probatio, vel interpretatio, juxta inſinuata ſupra in Piſtorien. *diſc.* 31 quia nempe dubitetur de identitate familiæ, vel deſcendentiæ, ſeu de legitimitate, unde propterea longæva obſervantia ad id deducatur, cum ſimilibus.

Ubi vero agatur de jurepatronatus hæreditario, ita ut non obſtent ea, quæ in alia ſpecie urgent; nihil videtur in hac materia ſpeciale, niſi id, quod omnibus materiis 22

eccle-

eccleſiaſticis, vel ſpiritualibus congruit; ut præſuppoſitis aliis terminis generalibus præſcriptionis, illo præſertim bonæ fidei, procedendum ſit cum terminis Juris Canonici potius, quam Civilis circa tempus, ut non attendatur illud Juris Civilis, ſed illud Juris Canonici, quod eſt quadraginta annorum, rejecta opinione Rocchi volentis ſufficere tempus ordinarium decem, vel 20. annorum, ut *dec. 229. par. 1. diverſ.* & in aliis relatis per Duran. *dec. 125. num. 6. dec. 169. num. 21. & 22. & dec. 240. n. 15. p. 10. rec.* & in aliis, quæ in materia habentur.

Atque *in dict. dec. 240. num. 15. & dec. 4. num. 11. & 12. eadem par. 10.* advertitur ad hanc differentiam militantem inter dictam primam ſpeciem præſcriptionis
23 exiſtentiæ jurispatronatus adverſus Ordinarium, ſeu adverſus Eccleſiam contendentem de libertate, & alteram ſpeciem præſcriptionis pertinentiæ inter compatronos, ſive ſint laici, ſive ſint Eccleſiaſtici, cum ad hunc effectum nulla dignoſcatur differentia, ut in ſpecie advertitur *d. dec. 4. n. 14. p. 10.* ut in prima ſpecie non ſufficiat ſola quadragenaria, niſi fomentum habeat a titulo putativo, ſeu colorato, ſive a fama, vel ab adminiculis, id autem non requiritur in altera ſpecie ſu-
24 per ſola pertinentia, ut *in ſup. allegata dec. 4. & 240. p. 10.* & in aliis.

Dummodo tamen concurrat præcipuum, ac eſſentiale requiſitum præſcriptionis, quod ſcilicet præſentationes,
25 aliique actus patronales facti ſint privative ad compatronos, contra quos inducta prætenditur præſcriptio, cum eorum prohibitione, ac ſcientia, & patientia, quæ in incorporalibus eſt loco poſſeſſionis, ſine qua non datur præſcriptio, ut in ſpecie, Gregor. *dec. 411. n. 9. & ſeqq. dec. 145. n. 13.* poſt Vivian. *d. dec. 140. n. 16. p. 10. d. deciſ. 220. n. 24. & 25. par. 11. & in aliis.*

Cadentibus etiam aliis inſpectionibus generalibus ſu-
26 per reſtitutione in integrum concedenda adverſus præſcriptionem ex capite minoris ætatis, vel alia juſta cauſa, præſertim illa probabilis ignorantiæ, de qua in his ſpecialibus terminis cæteris relatis habetur *dec. 293. n. 10. cum ſeqq. eod. p. 10.* Sed id ex terminis generalibus cujuſcumque præſcriptionis in omni indifferenti materia, abſque eo, quod in iſta aliquod peculiariter ſtatutum ſit.

Raro autem in foro, in his præſertim juribus incorporalibus ob tot requiſita, præſertim ſcientiæ, & patientiæ, ac alterum excluſionis juris facultativi, necnon ob deductionem pupillaris ætatis, atque ob dictum beneficium reſtitutionis in integrum iſta perfecta, ac valida præſcriptio ad praxim deducetur; Bene tamen de
27 facili ad praxim deducibilis eſt ea, quæ non percutiat ſubſtantiam jurispatronatus cum omnimoda privatione unius, & acquiſitione alterius, ſed potius percutiat ſolum exercitium in jure præſentandi, aliiſque patronalibus præeminentiis penes aliquos firma remanente ſubſtantia, ſeu jure habituali penes omnes; puta quia ma-
28 jor natu domus, ſive duo, vel tres ſeniores de familia tantum habeant jus præſentandi, cum tunc non dicatur vera, & propria præſcriptio, ſed potius quædam obſervantia interpretativa ejus, quod de facili lex ad tollendas confuſiones, & ratione prudentiæ, ex veriſimili fundatoris voluntate præſumit, ut præſertim contingit in caſu, quo iſtud exercitium præſertim in gentilitio, ſeu familiari ſit penes proximiores tantum, juxta ordinem fideicommiſſariæ ſucceſſionis, quem una opinio credit in iſta quoque materia attendendum eſſe, ex deductis ſupra in Praten. *diſc. 35.* & conferunt quæ etiam in hac materia juſpatronatus, adinſtar adminiſtrationis, vel exercitii juriſdictionis in feudis, vel bonis juriſdictionalibus habentur *ſub tit. de fideicommiſſ. diſc. 1. & 4. cum plur. ſeqq.* ac etiam *ſub tit. de feud. diſc. 8.* & in aliis, & conferunt quæ habentur ſupra in Januen. *diſc. 54.* cum ſimilibus, ideoque eſt quæſtio potius facti, quam juris pro facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis ex judicis prudenti, ac juridico, beneque regulato arbitrio penſandis decidendum.

De probatione jurispatronatus per indicia, & adminicula inter privatos; in quibus non intret rigoroſa forma inducta per S. C. T.

S U M M A R I U M.

1 *De hac probatione quæritur, quando non adeſt clara probatio tituli expliciti.*

2 *Diſtinguuntur tres caſus, in quibus de hac probatione agatur.*

3 *Ubi agitur de jurepatronatus honorifico, non deſideratur adeo exacta probatio, & de ratione.*

4 *Ubi agitur incidenter, tunc pariter minor probatio ſufficit.*

5 *Juſpatronatus non præſumitur, ſed eſt probandum, quia Eccleſia præſumitur libera.*

6 *Etiam ſi agatur de jurispatronatus Imperatoris, ac Regum, & Principum.*

7 *Licet juſpatronatus non præſumatur, non tamen habet juris reſiſtentiam.*

8 *In probatione jurispatronatus privatorum S. C. T. nihil innovavit.*

9 *Quæ regula tenenda ſit in hac probatione.*

10 *In antiquis minor ſufficit.*

11 *Nominatio Eccleſiæ ſub vocabulo familiæ præſtat adminiculum.*

12 *Inſcriptiones lapideæ.*

13 *Hiſtoriæ, ſeu Chronicæ, & quando.*

14 *Inſignia inſculpta, ſeu depicta, & quando, & quomodo probetur antiquitas.*

15 *Liber, ſeu Codex ſtatus Eccleſiarum diœceſis, & quando.*

16 *Fama publica.*

17 *Quod unquam beneficium fuit proviſum tamquam liberum.*

18 *Proviſiones Apoſtolicæ cum derogatione, vel mentione jurispatronatus.*

19 *Enunciativæ antiquæ, quales & quomodo.*

20 *Præſertim illæ Ordinarii.*

21 *Item ſententia ejus licet non juſtificata.*

22 *Et quid de juribus honorificis, & aliis ſignis.*

23 *Sententia Ordinarii quando firmet ſtatum, ac ſola probet etiam in Potentibus.*

24 *Quando ſola ſufficiat pro ſtatu, & quando pro adminiculo.*

25. *Habens centenariam, vel immemorabilem allegare poteſt titulum fundationis, vel dotationis.*

26 *Centenaria æquivalet immemorabili, & iſti termini habentur pro ſynonimis.*

27 *Immemorabilis iſta probatur per ſcripturas.*

28 *Quomodo procedat concluſio, ut immemorabilis non admittat principium.*

29 *Non ſuffragatur centenaria, vel immemorabilis, ubi conſtat de initio vitioſo.*

30 *Titulus explicitus reputatur optima probatio, ſed quandoque nocet, & melius eſt, quod de eo non appareat.*

31 *De concluſione, & limitationibus an producens titulum, ad illum ſe reſtringat, & ſibi præjudicet.*

32 *Centenaria an debeat eſſe omnino completa.*

33 *Quale dicatur tempus antiquum.*

34 *Non ſufficit antiquitas temporis, niſi concurrat effectuatio, & qualis iſta ſit.*

35 *An circa effectuationem admittatur præſumptio medii temporis probatis extremis, & quid accedente interruptione.*

36 *Proviſiones Apoſtolicæ, an & quando in hoc præjudicent.*

37 *Subducitur tempus litis, & quando ſecus.*

38 *Non tamen obſtant actus nulli, vel ineffectuati, vel ſuppreſſi.*

39 *Quadragenaria cum fama, vel adminiculis, vel titulo putativo æquivalet immemorabili.*

40 *Pro quadragenaria ſufficit unica præſentatio, quæ tanto tempore effectum habuerit.*

D I S C. LVII.

Cadit hæc inſpectio, quando non conſtat per publi- 1
cum inſtrumentum, vel aliam claram, & certam probationem de illis titulis, de quibus habetur *diſc. præcedent.* fundationis ſcilicet, dotationis, vel ſoli, aut privilegii; adeo ut ad præſumptivam, ſeu adminiculativam probationem recurrere oporteat; Ubi enim adeſt titulus explicitus, non intrat quæſtio probationis, ſed potius illa validitatis, vel relevantiæ, juxta ea, quæ habentur infra, ac etiam *diſc. 65.* in materia revocationis, vel derogationis, ſupra *diſc. 10.* & in aliis, & conſequenter neque intrat diſtinctio inter privatas, & potentes, ut advertitur *diſc. ſeqq.*

Quatenus igitur pertinet ad dictam adminiculativam 2
probationem tituli impliciti, tres caſus diſtinguendi ſunt; Primo ſcilicet, ubi agatur de jure mere honorifico; Secundo, ubi non agatur de jurepatronatus principaliter cum Ordinario, vel alio contendente de libertate beneficii, ſed

cum alio ſe prætendente Patronum, ſeu alias incidenter ad effectum exequutionis literarum; Et tertio, ubi e converſo principaliter eſt in quæſtione ſtatus beneficii, unde contentio ſit, an beneficium ſit liberæ collationis, vel ad alterius præſentationem.

3 Primo caſu adeo exacta probatio non requiritur, ſed minora adminicula ſufficiunt, ut advertitur ſupra in Pampiſonen. *diſc.* 52. ubi aſſignatur congrua ratio, quod iſta ſpecies juriſpatronatus non importat grave præjudicium, minuſque Eccleſiæ ſervitutem, cum recte compatiantur Eccleſiæ libertas, & hujuſmodi jura honorifica, quæ quandoque etiam in ſignum gratitudinis pro accepto beneficio, vel etiam protectionis gratia tribui congruit.

Ita pariter in ſecundo caſu, in quo agatur incidenter,
4 ſeu ad ſolum effectum pertinentiæ, admittuntur probationes leviores, ac alias imperfectæ, Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 18. *n.* 59. *cum ſeqq.* Mantica *dec.* 308. *&* 317. utrobique *n.* 1. Gregor. *dec.* 452. *n.* 3. Duran. *deciſ.* 415. *n.* 1. & alias quotidie; Quinimo inter contendentes de adjudicatione, vel pertinentia beneficii ex eodem titulo præſentationis, ſeu literarum Apoſtolicarum pro proviſo cum derogatione, nulla requiritur juſtificatio, cum inter partes ſit in confeſſo, ut apud Royas *deciſ.* 344. *n.* 12. & paſſim, cum habeamus in foro quotidianum.

Tota igitur inſpectio cadere videtur ſuper tertio caſu,
5 in quo principaliter, ut ſupra contendatur de ſtatu beneficii; Et tunc ob præſumptionem aſſiſtentem libertati, dum quælibet Eccleſia præſumitur libera, transfunditur onus probandi concludenter contrarium, juxta generalem naturam præſumptionis juris hunc effectum operantis, Innoc. *in cap. venerabilis, de except.* Mantica *dec.* 358 *num.* 3 Cavaler. *dec.* 159. *n.* 1. & frequenter; Etiam reſpectu Imperatoris, Regum, & Princi-
6 pum, ut *deciſ.* 568. *n.* 8. *p.* 4. *rec.* Licet enim juſpatronatus laicale non habeat præciſam juris reſiſtentiam, non tamen habet aſſiſtentiam, ſeu præſumptionem, quæ eſt in contrarium, Covar. *in reg. poſſeſſor. p.* 2. §. 10. *num.* 7. Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 3. *num* 20. *&* 21. Rota apud Marcheſ *p.* 1. *fol.* 387. *n.* 2.

In hac vero probatione juriſpatronatus privatorum, S. Conc. Trid. nihil innovavit, cum ejus diſpoſitio percutiat ſolum perſonas potentes, in quibus militat ſuſpicio, ſeu mala præſumptio uſurpationis, & conſequenter ad-
7 mittuntur omnes illæ conjecturæ, vel adminicula, quæ attentis ſolis terminis juris communis per DD. ad id ſufficientia reputantur, perinde ac ſi decretum Conciliare non adeſſet, Gabriel. *conſil.* 191 *lib.* 2. Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 18 *n.* 54. *cum ſeqq.* Vivian *lib* 11. *p.* 2. *cap.* 5. Rota apud Buratt *deciſ* 142. 338. 552. *&* 919. Firmana Parochialis 4 Maji 165-. coram Bevilacqua *deciſ.* 224 *p.* 12. *rec.* Aurien. Parochialis 28.
8 Aprilis 1653. & 6. Februarii 1654. coram Zarata, & quotidie, cum ſit propoſitio, de qua amplius non dubitetur.

His ita generaliter conſtitutis, quamvis, pleraque adminicula apud ſcribentes habeantur ſub controverſia, an ſufficiant, necne, unde propterea in caſus occurrentia ſuper ſingulis, ad probandum illa fuiſſe approbata, vel reſpective reprobata, ſolent Advocati, juxta conſuetas forenſium pragmaticorum inſipiduras magnos allegationum cumulos facere, Revera tamen intrare videtur id quod frequenter in materia adminiculativæ probationis habe-
9 tur, præſertim *ſub tit. de fideicomm.* & alibi, ut deſuper certa, & determinata regula generalis tradi non valeat, ſed deciſio pro facti qualitate pendeat ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ex quibus in uno caſu aliqua adminicula ſufficiant, in altero vero eadem, ac majora non, ut etiam advertitur ſupra in Neapolitana, *diſc.* 9. *& in aliis, ibi proximis*; Ideoque ſtant bene ſimul, aliqua adminicula in uno caſu canonizari, & in altero reprobari; Cadente ſolum eadem generalitate, quæ in hac ſpecie probationis habetur ex axiomate *ut ſingula,*
10 *quæ non proſunt unita juvent*, &c. Ac etiam (& ſuper omnia) temporis antiquitate, quæ reddit probationem difficiliorem, ideoque facilior admittitur, ut cæteris relatis, Rota *dec.* 362. *n.* 8. poſt Vivian. in dicta Aurien. Parochialis coram Peutingerio, & Zarata, cum generaliter collectis per Maſcard. *de probat. concluſ.* 959. & Vivian. *d. cap.* 5. *lib.* 11.

Adminicula vero plure deſuper recenſeri ſolent, de
11 quorum pluribus habetur *ſup. dict. diſc.* 9. *& alibi*; Primo ſcilicet illud nominationis Eccleſiæ, vel Cappellæ ſub nomine illius familiæ, quæ Eccleſiæ conſtructionem, dotationem, & ſucceſſive patronatum prætendit, ex deductis *d. diſc.* 9.

Secundo, per inſpectiones antiquas lapideas, (quatenus tamen de antiquitate conſtet.) cum ſæpius illæ 12
de recenti affectari, ſeu confingi ſoleant, ex deductis per Maſcard. *dicta concluſ.* 959. *num.* 21. Lotter. *lib.* 2. *c.* 13. *num.* 149. Barboſ. *de Epiſc. allegat.* 72. *nu.* 51. Cavaler. *dec.* 378 & Coccin. *deciſ.* 290. *utrobique num.* 1. & alii communiter.

Tertio, ſunt chronicæ, ſeu hiſtoriæ, ut apud Bar- 13
boſ. *dict. allegat.* 72. *n.* 53. quoties tamen ſint pariter antiquæ, ſeu alias probatæ, & receptæ, adeout fraudis, vel affectationis ſuſpicio abſit, juxta ea, quæ in hac materia probationis per hiſtorias, ſeu chronicas, ac etiam per inſcriptiones generaliter habentur in Cæſarauguſtana Cathedralitatis, & in Sypontina Cathedralitatis *ſub tit. de præeminent. diſc.* 2. *cum plurib. ſeqq.* Et in his terminis juriſpatronatus, ut deferendum non ſit modernis hiſtoricis, ut plurimum venalibus, atque ad partium opportunitatem, pecunia, vel alio præmio mediante ſcribentibus, omneſque ambitioſorum chymeras, & ſomniatas fabulas referentibus, habetur apud Otthobon. *deciſ.* 234. *num.* 6. *&* 253. *num.* 21.

Quarto, vehemens adminiculum reputatur illud in- 14
ſignium ſculptorum, vel depictorum in Eccleſiæ, vel Cappellæ parietibus, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num.* 97. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & illi apud Lotter. *dict. c.* 13. *n.* 146. Buratt. *deciſ.* 123. *n.* 17. ubi Adden. Coccin. *dec.* 230. Quod pariter intelligendum venit eodem modo quo dictum eſt de inſcriptionibus, vel hiſtoriis, cum ſæpius inſignia apponi ſoleant benefactoris ob aliquam eleemoſynam datam propter Eccleſiæ reſtaurationem, ſeu ornatum, aut aliud beneficium, unde reputatur adminiculum æquivocum, cujus relevantia pendent ex facti qualitate, an ſcilicet inſignia & præſertim lapidea ſint talia, quod oſtendant cum ipſa conſtructione appoſita eſſe, quia in omnibus parietibus, vel partibus frequentia ſint, ſive ſuper porta, vel arcu majori, aut alia conſpicua, & principali parte, cum ſimilibus prudenti arbitrio penſandis.

Antiquitatis autem probationem opus non eſt fieri per teſtes deponentes de affixione, cum id in antiquis ſit impoſſibile, ſed bene per teſtes peritos recte cognoſcentes formam antiquam, quod neque ſufficit, cum etiam illa per modernos bene imitari, ac affectari ſoleat, ſed etiam per teſtes verſatos in loco deponentes de viſu ab antiquo, vel etiam de fama, ut in ſpecie cæteris relatis habetur *dec.* 63 *n.* 6. *p.* 10. *rec.*

Quinto, per librum, ſeu codicem, vulgo quinter-
num viſitationum, in quo adnotatus ſit ſtatus Eccleſiarum, Lotter. *dict. quæſt* 13 *num.* 150. *& ſeqq.* Gregor. 15
dec. 82. *num.* 2. plene cæteris relatis *dec.* 168. *num.* 24. *part* 10 *recent.* & habetur in ſpecie ſupra, *dict. diſc.* 9. Quod pariter intelligendum venit cum eodem præſuppoſito antiquitatis, ideoque quinternus recens non attenditur, ut in ſpecie *deciſ.* 143. *num.* 23. poſt Vivian. & conferunt eadem, quæ de chronicis, & inſcriptionibus ſupra habentur, ut abſit ſuſpicio affectationis, ac novæ ſuppoſitionis.

Sexto, fama publica, Caſſad. *dec.* 2. *de probat.* cum aliis apud Duran. *dec.* 293. *in fin.* & in dicta Aurien. Parochialis coram Peutingerio, & Zarata, *& ſup. diſc.* 9. Adeoque huic adminiculo deferri ſolet, quan-
do agitur de fama antiqua, & bene probata, quod 16
aliquorum ſententia ſit illam ſufficere ad probationem ex deductis per Menoch. *conſil.* 336. *n.* 14. *&* 15. Ricc. *in praxi juriſpatronatus reſol.* Rota *dec.* 290. *n.* 12. *par.* 5. *recent.* Verum hæc opinio non eſt recepta in Rota, & Curia, niſi concurrat poſſeſſio quadragenaria, quæ juncta cum fama ſufficit, ut infra, quando agitur de illis probationis ſpeciebus, quæ ſolæ ſufficiunt, cum præſuppoſito tamen, quod probatio famæ ſit cum ſuis generalibus requiſitis neceſſariis.

Septimo, quod nunquam appareat beneficium fuiſſe
proviſum tamquam de libero, ut advertitur *d. diſc.* 9. 17
& in allegatis Aurien. Parochialis.

Octavo, proviſiones Apoſtolicæ cum derogatione ju-
riſpatronatus, ſeu reſervatione conſenſus Patronorum, 18
ut *eod. diſc.* 9. *& dec. ult. n.* 3. poſt Vivian.

Nono, per enunciativas antiquas ad minus duas, ex deductis apud Gregor. & Adden. *deciſ* 407. Buratt. &
Add. *dec.* 172. 178. *&* 919. *dict. dec.* 168. *p.* 10 & frequen- 19
ter: Et licet ſuper hoc nimium certent ſcribentes, tam ſuper antiquitate, quam ſuper numero, ac etiam ſuper diverſitate perſonarum, vel fontium, a quibus proveniant,

& an

Digitized by Google

& an habeant affectationis ſuſpicionem, necne, attamen non exinde aliquid certum deſuper ſtatui poteſt, ſed iſtæ circumſtantiæ ponderandæ veniunt ad effectum deſumendi majorem, vel minorem efficaciam, ſeu majus, vel minus pondus hujuſmodi adminiculi, quod generaliter omnibus aliis congruit, ubi præſertim aliorum numerus non adeo concurrit, adeo ut ea, quæ adſunt, ponderoſiora deſideranda ſint.

20 In propoſito autem enunciativarum, nimium inſpicere refert, an illæ ſint Ordinarii, cui tamquam intereſſato, ac loquenti in re ſibi præjudiciali nimium defertur, juxta *deciſ.* 11. *de jurepatronatus in novis cum collectis* per Buratt. & Adden. *deciſ.* 111. late *dict. deciſ.* 168 *p.* 10. *rec.* in dict. Aurien. Parochialis coram Peutingerin, & Zarata, & frequenter; Itidemque congruunt ſententiæ ejuſdem Ordinarii, vel ejus Tribunalis ſuper juriſpatronatus canonizatione, quamvis non concurrerent illa requiſita, de quibus in propoſito hujuſmodi ſententiarum habetur infra, quoniam illis concurrentibus hujuſmodi ſententiæ non computantur inter adminicula, inter illas perfectas probationes, quæ ſolæ ſufficiunt, ac firmant ſtatum, ideoque ubi
21 non ſint tales, negari tamen non poteſt, quin conſiderabile faciant adminiculum cum aliis jungendum ex dicta regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.*

Prout generaliter, licet illa jura honorifica, quæ patrono competere ſolent, de quibus ſupra in dict. Pampilonen. *diſc.* 52. non probent juſpatronatus ad effectum de quo agitur, cum non recte arguere liceat a jurepatronatus honorifico, ad iſtud verum, denotans formalem ſervitutem, attamen aliquod præſtant adminiculum, quod etiam deſumi ſolet ex ſubſidio alicui præſtito tamquam patrono, ſeu ex aliqua annua præſtatione, ut in ſpecie advertitur in dicta Aurien. Parochialis.

22 Et in ſumma, ut dictum eſt, materiæ præſumptivæ, ſeu adminiculativæ probationis, certam, ac determinatam regulam non recipiunt, unde deciſio prudentis judicis arbitrio metienda eſt ex facti qualitate, ac adminiculorum numero, ob quem etiam levia, & alias de per ſe inſufficientia in conſideratione haberi ſolent.

Dantur autem aliquæ probationum ſpecies, quæ licet non redoleant titulum explicitum fundationis, & dotationis, adhuc tamen ad illum juſtificandum ſufficiunt, multo vero magis, ubi cum eis alia adminicula ex ſupra allegatis concurrant, quarum ſpecierum prima eſt illa ſententia Ordinarii, quæ ſua habeat re-
23 quiſita; Primo ſcilicet, quod valide prodierit, citato, & audito promotore fiſcali, aliiſque ſervatis de jure ſervandis; Secundo, quod legitime juſtificetur ex actis, & proceſſu; Tertio, quod probetur effectuata; Et quarto, quod omnis concluſionis, vel affectationis ſuſpicio abſit; Tunc enim dicitur res judicata, quæ firmat ſtatum, ideoque attendenda venit etiam, ubi ageretur de jurepatronatus potentium, in quo intrat rigoroſa probationis forma præſcripta per Concil. Trid. ut advertitur ſupra in Præneſtina, *diſc.* 3. Et ſic magna differentia eſt conſiderare hujuſmodi ſententias
24 tamquam firmantes ſtatum; & illas conſiderare pro adminiculo, pro quo attendenda veniunt, etiam ſine juſtificatione actorum; cum quandoque præſertim pro juſtificatione litterarum Apoſtolicarum prodire ſoleant per extrajudiciales informationes, ut in ſpecie advertitur per Rotam *d. deciſ.* 168. *p.* 10. *recent.* ubi de pluribus ad hanc materiam ſententiarum Ordinarii.

25 Altera ſpecies probationis præſumptivæ, quæ ſola ſufficit, eſt illa, quæ reſultat ex immemorabili, vel centenaria poſſeſſione præſentandi, quoniam habens immemorabilem, vel centenariam, (quæ in hoc propoſito purificantur) abſque alterius juſtificationis neceſſitate, allegare poteſt quemcumque titulum de mundo meliorem, & conſequenter illum fundationis, vel dotationis, Federic. de Sen. *conſil.* 234. *num.* 3. Caſſador. *deciſ.* 2. *n.* 5. *& ſeqq. de probat.* Buratt. & Adden. *dec.* 142. *&* 162. Dunozett. *deciſ.* 909. *n.* 3. *&* 4. *deciſ.* 29. *n.* 1. *& ſeqq. par.* 7. *recent. d. dec.* 168. *n.* 26. *part.* 10. *deciſ.* 224. *num.* 8. *part.* 12. & ſæpius Lotter. *l.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 29 *&* n. 54. *& ſeqq.* & communiter, quoniam eſt propoſitio certa, quoties limitationes non obſtent.

26 Verum licet eadem in propoſito videatur virtus, vel operatio centenariæ, ac immemorabilis, unde propterea ſcribentes promiſcue hos terminos, quaſi ſynonymos, adhibere videntur, Garz. *p.* 5. *cap.* 9. *num.* 107. *& ſeqq.* Lotter. *quæſt.* 7. *num.* 59. Adden. ad Gregor. *dec.* 221. *n.* 11.

verſ. & licet; (Quod etiam frequentius agunt Regnicolæ, præſertim Capobl. *de baron.* circa poſſeſſionem jurium Regalium, ac aliorum, quæ regulariter Baronibus non competunt;) Attamen, quia nonnullæ differentiæ concurrunt, idcirco diſtincte de illis agendo.

Quatenus pertinet ad immemorabilem, illud favore probare volentis videtur, ſi non omnino ſpeciale, ſatis tamen peculiare, quod immemorabilis de ſui regulari natura non admittit probationem per ſcripturas, quoniam iſtæ denotant principium, quod ſe opponit immemorabili; Et tamen in hac materia recte probatur per ſcripturas, per quas reputatur probatio melior, ut plene habetur deductum *d. dec.* 148. *n.* 36. *& ſeqq. p.* 10. *rec.* ubi allegantur Garz. *p.* 5. *cap.* 8. *n.* 107. *cum ſeqq. & alii.*

E converſo autem ſi conſtet de initio, ſive contra- 27
rio ſtatu libertatis, aut de alio acquiſitionis modo, ſuffragari non poteſt immemorabilis, non quia illa virtutem ſuam amittat, ſed quia ejus ſubſtantia deficere dicitur, cum eſſentiale ejus requiſitum ſit non dari principium, ſive illud non dari contrarium; Non quod neceſſaria ſit negatio principii in genere, cum illud perneceſſe detur in fundationibus Eccleſiarum, & Cappellarum, ſive in erectionibus beneficiorum de ſubjectæ materiæ natura, ſed negandum eſt initium acquiſitionis juriſpatronatus, poſtquam Eccleſia jam conſtructa
fuit, quod ſcilicet non detur memoria ſtatus liberi, 28
neque conſtet de alio juriſpatronatus titulo, quo mediante acquiſitio facta ſit; tunc enim nulla antiquitas etiam mille annorum ſuffragatur, ubi conſtet de titulo vitioſo, vel inſufficienti, Genuen. *in praxi Archiepiſc. cap.* 63. *num* 4. Lotter. *dict. lib.* 2. *q.* 7. *n.* 31. *& ſeqq.* Gonzal. *gloſſ.* 18. *n.* 48. *& ſeqq.* Buratt. *d. dec.* 172. *n.* 2. *deciſ.* 197. *p.* 5. *rec. n. fin.* & ſæpius.

Quare licet titulus explicitus reputetur in hac ma-
teria optima probatio ex deductis per Gonzal. *d. gloſſ.* 29
18 *n.* 35. Lotter. *dict. quæſt.* 7. Buratt. *deciſ.* 702. *num.* 1. *deciſ.* 87. *n.* 3. *p.* 7. *recent.* & ſæpius; Attamen id quandoque nocere ſolet ad hunc effectum, quod illo exhibito, ſi conſtat de ejus infectione, vel alia irrelevantia, aut ſubjectione, ut frequenter contingit in privilegiis Apoſtolicis probantibus juſpatronatus eſſe ex gratia, & privilegio, & conſequenter ſubjectum Apoſtolicis reſervationibus, ideoque antiquitas temporis,
quæ alias ſine titulo ſuffragaretur ad probandum qua- 30
litatem fundationis, vel dotationis, ita inutilis remanet; Ideoque magna cautela ſemper adhibenda eſt in ſcripturarum, ac titulorum productionibus, juxta eaſum, de quo habetur actum *ſub tit. de Regal. diſc.* 47. ubi late de hac materia præjudicii reſultantis antiquiſſimo poſſeſſori alicujus juris per exhibitionem tituli.

Eſt bene verum, quod ob plures reſtrictiones regulæ prædictæ, ut ſcilicet producens titulum explicitum, cenſeatur ad illum ſe reſtringere tamquam me-
liorem, omnemque alium excludere, ex iis, quæ ul- 31
tra generalia, de quibus *d. diſc.* 47. *de Regal.* habentur *deciſ.* 218. *p.* 6. *dec.* 29. *p.* 7. *recent.* apud Buratt. *deciſ.* 792. *&* 875. & apud Dunozett. *dec.* 809. cum aliis, de quibus infra, *diſc.* 65. ubi de diſcernendo juſpatronatus ex gratia ab illo ex juſtitia ad effectum affirmativæ, vel negativæ ſubjectionis reſervationibus Apoſtolicis, rarus eſt caſus illius verificationis.

Quo vero ad centenariam, illa non intelligitur præciſe, ſed moraliter; Licet enim in *dec.* 143. *num.* 10. apud Vivian. poſtmodum revocata dicatur, quod centum anni debent eſſe omnino completi; Verius tamen eſt quod ſi deficiant aliqui menſes, vel etiam aliquis
annus in parvo numero, adhuc eſſe dicitur centenaria, 32
ex deductis per Lotter. *dicta quæſt.* 7. *num.* 62. *cum ſeqq.* Burrat. & Adden. *deciſ.* 142. *&* 172. *utrobique num.* 8. Et de deficientia quatuor annorum habetur *deciſ.* 559. *num.* 1. *part.* 5. *recent.* Et de illa duorum annorum apud Dunoz. *d. deciſ.* 809. *cum ſimilibus*; Quod generaliter circa fidem ſcripturarum, ac alios effectus ex antiquitate reſultantes habemus, quod licet tempus antiquum dicatur illud centum annor. attamen ſi ſit ſupra 90. & infra 100. non deſinit eſſe tale, ex deductis apud Gregor. & Adden. *dec.* 3. *deciſ.* 78. *n.* 18. poſt Merlin. *de pignor. & in aliis*, quoniam ita adimpletur idem finis, ſeu verificatur eadem ratio defectæ memoriæ hominum, ſeu deficientis modi probandi, ſpectata ſubſtantia reſultante a dicta ratione magis, quam illa præciſa formalitate temporis, quæ in præſcriptionibus, aliiſque certam metam temporis habentibus attenditur.

Non ſufficit autem tempus; niſi concurrat obſervantia per continuatas præſentationes effectum ſortitas, juxta celebre *conſil.* 229. Oldradi, quod ſcilicet per mortem unius, præſentatus fuerit alter, ut *in dicto deciſ.* 809. Dunozett. & frequentee; & quatenus non conſtet de præſentationibus, ſed ſolum de inſtitutionibus, adhuc iſtæ ſufficiunt, quatenus tamen ſint tales, quod ſupponant præſentationes tamquam antecedens neceſſarium, Cavaler. *dec.* 655. *n.* 5. Buratt. *d. dec.* 172. *n* 3. ubi concordantes.

Non tamen circa continuationem intrat ille rigor,
33 qui juxta unam opinionem cadit in altera ſpecie rigoroſæ probationis juriſpatronatus potentium, ſed admittitur in parte illius probatio præſumptiva, quod ſcilicet probatis extremis media præſumantur, ut cæteris relatis, Buratt. *d. dec.* 172. *num.* 10. *&* 875. *num.* 3. Dunozett. *dicta deciſ.* 809. Celſ. *deciſ.* 193. *num.* 5. niſi doceatur de intermedio ſtatu libertatis, cum nunquam intret præſumptio, ubi habetur veritas, Duran. *dec.* 293. *n.* 3. *d. dec.* 509. *num.* 3. *par.* 5. *rec.* & admittitur tamquam abſolutum in aliis proxime allegatis.

Adeout, quamvis certam, ac receptam propoſitionem habeamus, quod proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficii; neque præjudicant patrono, niſi expreſſe conſtet de diverſo animo Papæ, quem in dubio non præſumitur velle præjudicare tertio, ejuſque jus tollere, ut in his terminis cæteris relatis deducitur *in d. dec.* 224. *part.* 12. *recent. num.* 10. & ſæpe in præcedentibus; Adhuc tamen ſi conſtat de aliquibus Apoſtolicis proviſionibus effectum ſortitis tamquam de libero, quia ſcilicet Papa juriſpatronatus nullam fecerit
35 mentionem, unde propterea, nec illi derogaverit, neque patronorum conſenſum deſideraverit, (cum tunc potius proſint ad probationem, & conſervationem,) tunc iſtud tempus, in quo hujuſmodi proviſiones validum, ac pacificum effectum ſortitæ ſunt, non venit in calculo, ſed potius eſt ſubducendum, quoniam aliud eſt, quod proviſiones Apoſtolicæ non mutent ſtatum jam probatum, ac firmatum; Aliud vero, quod impediant ſtatum firmandum, ut cæteris relatis habetur apud Buratt. *d. dec.* 168. *n.* 2 *cum ſeqq.* & Adden. ad eum *dec.* 153. *num.* 6. prout ſubducendum etiam eſt tempus litis, ex deductis apud eundem Buratt. *d. dec.* 168. *n* 8. ubi Adden. *lit. A.* niſi poſſeſſor vicerit, ut infra.

Non interrumpitur autem centenaria, vel immemorabilis per litem, in qua poſſeſſor obtinuit, cum illa potius jus poſſeſſoris confirmet: Minuſque per actus nullos, vel ſuppreſſos, ſeu alias ineffectuatos, ſive diverſos, aut compatibiles cum jurepatronatus, ex iis, quæ cæteris relatis habentur *dec.* 29. *num.* 26. *p.* 7 *rec. dec. ult. n.* 4. poſt Vivian. plene *d. dec.* 168. *p.* 10. *rec. & in aliis.*

38 Ceſſante vero centenaria, vel immemorabili, quæ ut dictum eſt, abſque alio fomento ſufficit ad probandum juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, quamvis teſtes, vel ſcripturæ hujus qualitatis, vel circumſtantiæ nullam habeant mentionem, ut in ſpecie advertit Gonzal. *ubi ſupra*, *num.* 46. Garz. *part.* 5 *c.* 9. *n.* 85. *& ſeqq.* occaſione agendi de fama; Tunc ſupereſt alia ſpecies probationis, per quadragenariam poſſeſſionem bene probatam, cum eiſdem requiſitis pacificæ, ac effectuatæ univocæ, non autem æquivocæ ob-
39 ſervantiæ; Verum ſola non ſufficit abſque alio fomento vel aliquorum adminiculorum, de quibus ſupra, cum tunc adminicula ſtent loco famæ, ut cæteris relatis *dec.* 132. *num.* 7. poſt Vivian. *dec.* 482. *num.* 5. *& ſeqq. p.* 4. *recent.* tom 2. Adden. ad Buratt. *dec.* 525. *lit. B. d. dec.* 224. *n* 3. *p.* 12. Vel quod adjunctum habeat aliquem titulum coloratum, quo accedente, quadragenaria habet vim immemorabilis, eique æquivalet, ut per Gonzal. *d. gloſſ* 18. *n.* 57.

Vel quod admixtam habeat famam probatam, cum
40 ſuis requiſitis in his terminis enunciatis, apud Buratt. *dec.* 168. *n.* 15. *&* 16. quoniam quadragenaria poſſeſſio juncta cum fama æquivalet etiam immemorabili, Achill *dec.* 6 *de jurepatronatus*, Caſſad. *dec.* 2. *de probat.* Gonzal. *dict. gloſſ.* 18. *n.* 56. Garz. *p.* 2. *cap.* 9. *n.* 83 *& ſeqq.* Buratt. *d. dec.* 172. *num.* 18. *& dict. dec.* 552. *dec.* 132. *n.* 7. poſt Vivian. *dec.* 224. *num.* 3. *par.* 12 & in ſupra allegata Aurien. Parochialis coram Peutingerio, & Zarata, & ſæpius; Abſque neceſſitate, quod teſtes deponentes de fama dicant illam eſſe ſuper fundatione vel dotatione, quoniam ſufficit ut de illa deponant in genere, cum præſumatur dicta qualitas, Achill. *dec.* 7. *de jurepatronatus*, bene Rota regiſtrata apud Garz. *d. p.* 5. *c.* 9. *n.* 85. *& ſeqq.*

Atque pro dicta quadragenaria, ſufficit etiam unica præſentatio, pacifica & continuatum effectum ſortita, quia nempe præſentatus, ac inſtitutus vixerit per annos 40 & ultra, unde propterea non evenerit caſus alterius vacationis, & præſentationis, Federic. de Sen. *conſ.* 234. *n.* 4 & cæteris relatis *dec.* 290. *n.* 8. *&* 548. *n.* 6. *p.* 5. *rec.* cum aliis per Adden. ad Buratt. *dec.* 338. Et de aliis apud ſupra allegatos, cum hæc non ſit tractatio, ſed adnotatio frequentius contingentium in materia.

ANNOT. AD DISC. LVII.

NOtatum ſupra *ad diſc.* 9.

De rigoroſa forma probationis inducta per S. C. T. in jurepatronatus potentium; Et quæ dicantur perſonæ potentes ad hunc effectum.

SUMMARIUM.

1 *DE ratione, ob quam Concilium Tridentinum in Potentibus induxit hanc formam rigoroſæ probationis.*
2 *Recenſetur dicta forma qualis ſit.*
3 *De probatione immemorabilis remiſſive.*
4 *Probatur in hac ſpecie per ſcripturas.*
5 *An centenaria ſufficiat, & æquivaleat immemorabili.*
6 *In immemorabilis requiſitis procedunt regulæ generales.*
7 *An teſtes cives pro univerſitate, vel ſubditi pro Barone ſint idonei.*
8 *An præſentationes probentur per ſcripturas privatas.*
9 *An præſentationes poſſint probari alias, quam per ſcripturam.*
10 *Debent eſſe plures præſentationes, ſaltem duæ, & non ſufficit una.*
11 *Debent eſſe effectuatæ, & an effectuatio probetur per teſtes.*
12 *Item debent eſſe continuæ, & an mediæ præſumantur probatis extremis.*
13 *An tempus præſentationum ſit diverſum ab illo immemorabilis.*
14 *An ſententia ordinarii probet in hac materia.*
15 *Ubi adeſt titulus explicitus, Concilium nil innovavit.*
16 *An titulus probetur alias, quam per ſcripturam.*
17 *Forma conciliaris in potente procedit, etiamſi in Epiſcopo adſit eadem, vel major potentia, & de ratione.*
18 *Attenditur origo, & ideo juſpatronatus potentis ſubjacet dictæ formæ, quamvis poſſideatur a privato, & e contra.*
19 *Et quando in privato dicatur purgata mala remiſſive.*
20 *An & quando decretum conciliare obſtet in poſſeſſorio, vel potenti competat manutentio, ſeu inſtitutio ad ejus præſentationem.*
21 *Non comprehenduntur in hoc decreto Reges, & jura Regni habentes.*
22 *Neque ubi potens poſſidet patronatum cum privato.*
23 *Vel ubi agitur incidenter.*
24 *Habentes juriſdictionem in loco ſunt potentes.*
25 *Spectatur initium, etiamſi poſtea juriſdictio deſierit.*
26 *Debet eſſe in loco beneficii, ſed quid ſi abſque juriſdictione adſit potentia.*
27 *Et de familiis potentibus.*
28 *Mala præſumptio viget, & potius in Italia, quam in Hiſpania.*
29 *Quæ univerſitates ſint potentes.*
30 *Perſonæ Eccleſiaſticæ, quamvis conſtituant univerſitatem, vel habeant juriſdictionem, non cadunt ſub decreto conciliari.*

D I S C. LVIII.

OB malam præſumptionem uſurpationis juris præſen- 1
tandi, vel nominandi in beneficiis vacantibus, quam præſertim occaſione abſentiæ Sedis Apoſtolicæ ab Urbe, & Italia ſibi aſſumpſerunt perſonæ potentes, quibus Ordinarii contradicere, vel reſiſtere non de facili poterant, ac etiam potiſſime, quia ante Concilium Tridentinum uſus erat concedendi etiam Eccleſias Metropolitanas, vel Cathedrales in commendam abſque onere reſidentiæ, unde propterea erant ſub regimine ſimplicis vicarii, qui multo minus perſonis potentibus reſiſtere poterat, ſeu facilius 2
earum gratiam affectabat, Hinc proinde Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9 rigoroſam novam formam probationis juriſpatronatus in perſonis potentibus induxit, ne-

dum

dum per immemorabilem bene probatam, cum ſuis ge-
neralibus requiſitis deſumptis ex vulgari Gloſſ. *in cap.* 1.
de præſcript. in 6. ſed etiam per præſentationes conti-
nuatas, ac effectum ſortitas ad minus per ſpatium 50. an-
norum per documenta juſtificandas, ut patet ex contextu
decreti Conciliaris, & ex communi traditione ſcriben-
tium, quos ibidem recenſet elaboratus collector Barboſ. ac
etiam Viv *lib.* 11. *par.* 2. *cap.* 5. & habetur pluries actum in
præcedentibus, præſertim *diſc.* 3. *cum duobus ſeq.*

Quamvis autem ſuper primo requiſito immemorabilis,
3 ejuſque ſufficienti, vel inſufficienti probatione plures ha-
beamus quæſtiones, in Rotæ deciſionibus præſertim re-
cenſitas, attamen id non percutit peculiarem materiam
juriſpatronatus, in cujus probatione circa immemora-
bilem aliquid ſpeciale ſtatutum ſit, ſed percutit in ge-
nere concurſum dictorum requiſitorum, de quibus fre-
quentius in Curia agi ſolet in materia decimatoria *ſub
tit. de decimis*, & generaliter *ſub tit. de judiciis*, ubi
de hac ſpecie præſcriptionis, ſeu probationis; Illa ſpe-
cialitate cadente potius ratione ſubjectæ materiæ, quæ
id frequentius cauſet, quam ex aliquo jure ſpeciali,
quod ſcilicet immemorabilis contra ejus regularem na-
turam etiam per ſcripturas juſtificari poteſt, ut habe-
tur *diſc. præced.* ubi præſertim allegatur ſatis copioſa
deciſ. 168. *part.* 10. *recent.* ubi agitur de jurepatronatus
Univerſitatis, quæ inter perſonas potentes recenſetur;
Quo magis enim agitur de perſonis potentibus, eo
magis ſuſpecta eſt probatio per teſtes, ut habetur in-
fra occaſione alterius requiſiti, & conſequenter melior
remanet juſtificatio per ſcripturas.

Ubi vero non probaretur immemorabilis, ſed bene
4 probaretur centenaria, quæ in jurepatronatus privato-
rum, attentis terminis generalibus juris communis æqui-
pollet immemorabili, cadit quæſtio, an per eam ſa-
tisfactum dicatur huic formæ; Atque affirmativam,
ut ſcilicet centenaria ſufficiat, ſupponit Rota apud
Celſum *d. deciſ.* 193. *num.* 7. ubi de jurepatronatus uni-
verſitatis, quæ ut infra reputatur perſona potens, &
5 prius *deciſ.* 143. *num.* 8. poſt Vivian. & cæteris relatis
explicite habetur Adden. ad Gregor. *deciſ.* 222. *num.* 11.
verſ. Et licet, Seraphin. *deciſ.* 1141. *num.* 9. & 10.
ac etiam per alios, de quibus *diſc. præced.* ſuper pro-
batione reſultante a centenaria.

Negativam vero, quod cum Concilium loquatur de im-
memorabili, nullum æquipollens admitti debeat, tenent
Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 13. *n.* 17. & Rot. apud Coccin. *dec.*
23 *num.* 2. ex eo, quod alias ſi æquipollens ſufficeret,
deberet quoque admitti quadragenaria, cum fama, ſi-
ve cum titulo putativo, vel adminiculis, cum tunc qua-
dragenaria æquivaleat immemorabili, & tamen id non
eſt dicendum; Cumque adhuc occaſio non dederit id
in ſpecie diſputandi in foro, idcirco maturius cogitan-
dum reſervo; Probabilior tamen videtur prima opinio,
cum attento tempore, quo conciliare decretum prodiit,
iſti duo termini magis promiſcui eſſent, atque pro ſyno-
nimis adhiberentur, eamdemque habeant vim circa poſ-
ſibilitatem allegandi titulum meliorem, eademque ur-
geat ratio, quæ non eſt in quadragenaria.

Item circa hanc immemorabilem, præſupponenda ſunt
6 ejus requiſita juxta terminos generales abſque eo, quod
aliquid peculiare in hac materia ſtatutum, ac propte-
rea intrant omnia, quæ circa eam, vel reſpective cen-
tenariam in privatis habentur *diſc. præced* Particulari-
ter vero in hac ſpecie juriſpatronatus potentium juxta
rigoroſam formam Conciliarem generalem, diſputatio
cadit, an cives in ordine ad Univerſitatem, vel ſub-
7 diti, ſeu vaſſalli, in ordine ad Baronem, ſint idonei
teſtes ad illius probationem; Et negativam tenent Gon-
zal. *ad regul.* 8. *gloſ.* 18. *n.* 70. Campanill., *diverſ. jur. Ca-
nonici*, *rubr.* 11. *cap* 13. *numer.* 412. Barboſ. *in collectan. ad
dict. cap.* 9. *Concilii*, Rota *deciſ.* 126. *part.* 5. *recent. num. fin.*

Contrarium tenent Genuen. *in prax. Arch. c.* 36. &
tamquam verius firmavit Rot. in Signina Juriſpatr. 11.
Martii 1638. cor Peuting. in Terracin. Juriſpatr. 29.
Maji 1656. coram Bevilacq. *impr. dec.* 187. *part.* 12. *rec.
n.* 21. & *ſeqq.* in quibus ponderatur, ut clarius id
procedat, ubi concurreret mixtura aliorum non ſubdi-
torum, puta forenſium quoad Univerſitatem, vel ci-
vium Clericorum, quoad Baronem, idemque longe
poſt hæc ſcripta firmatum fuit, tam in dicta Terracin.
quam recentius in Prænestina coram eodem Bevilacqua,
de qua habetur actum ſupra, *diſc.* 3. ideoque ut ibi
advertitur, ab hac opinione recedendum non videtur,
cum legi nonæ, & exorbitanti, adeo rigoroſi, ac exor-
bitantes intellectus non de facili tribui debeant.

Quo vero ad alterum requiſitum probationis præſen-
tationem effectum ſortitarum ſpatio ad minus 50. an-
norum, dum decretum Conciliare hanc juſtificationem
exigit per authentica documenta, fuit quoque alias
dubitatum an præciſe requirerentur inſtrumenta pu- 8
blica, adeout non ſufficerent ſcripturæ privatæ, quam-
vis eſſent tales, quod abeſſet ſuſpicio antidatæ, ſeu re-
centis confeſſionis, ad terminos textus *in leg. ſcriptu-
ras, Cod. qui potior. in pignor.* Atque non deſunt te-
nentes priorem opinionem rigoroſam, quam præſertim
tenent Lotter. *dicta quæſt.* 13. & Vivian. *lib.* 11. *cap.* 5.
Verum hæc opinio rejecta eſt per Rotam in dicta Signi-
na Juriſpatronatus 11. Martii 1648. coram Peutingerio,
quoniam etiam ſcripturæ privatæ bene recognitæ di-
cuntur documenta authentica, atque cum eodem ſenſu
proceſſum fuit in dicta Præneſtina, de qua *diſc.* 3.

Ubi vero nulla ſcriptura præſentationum habeatur,
bene tamen adſint plures inſtitutiones effectum ſorti-
tæ, in quibus eædem præſentationes enuncientur, ca-
dit quæſtio, an illæ juſtificari poſſint tam per dictas
inſtitutiones, quam etiam per teſtes deponentes de
tenore, ſeu caſu amiſſionis, aliaque adminicula; Et 9
rigoroſam opinionem negativam, quaſi quod ſcriptu-
ra inducta ſit de forma per Concilium, quod in hac
materia non confidit de teſtibus, ideoque non admit-
tatur probatio per æquipollens, tenent Gonzal. *dict.
gloſſ.* 18. *num.* 79. *cum ſeqq.* Ricc. *in praxi*, *part.* 1.
reſol. 136. & *deciſ.* 113. *part.* 6. Addend. ad Buratt.
deciſ. 139. *numer.* 16. & ſenſit Rota *deciſ.* 367. *num.*
3. *part.* 10. *recent.*

Contrarium tamen tenent Genuenſ. *in praxi*, *d. cap.*
63. *n.* 12. Garz. *part.* 5. *cap.* 9. *n.* 113. & *in add.* iſtamque
opinionem probabiliorem videri habetur ſupra *dicto di-
ſcurſ.* 3. & *ſeqq.* per rationes ibi deductas, quamvis ſtan-
te majori calculo auctoritatum, in foro difficultatem,
(ſed meo judicio male) id patiatur, quoniam ita in
libito Ordinariorum hujuſmodi ſcripturas in eorum Ar-
chivio retinentium repoſitum eſt hujuſmodi probationem
impoſſibilem reddere.

Pro illius autem requiſiti juſtificatione non ſufficit uni-
ca præſentatio, quamvis hæc pacificum effectum ſortita 10
eſſet continuato ſpatio temporis per Conciliare decretum
requiſiti, quoniam cum illud loquatur in numero plu-
rali, iſte non eſt verificabilis in ſingulari, ut *dec.* 577.
ſub n. 1. *part.* 1. *diverſ.* in Forolempronien. ſeu nullius
Parochialis 17. Novembris 1625. cor. Coccino, cum
aliis per Adden. ad Buratt. *dict. deciſ.* 139. *n.* 12. Suffi-
cere autem duas, cum in eis pluralitas verificetur, ad-
vertit in ſpecie Campanill. *d. rubric.* 11. *cap.* 13. *n.*
425. & Barboſ. *de Epiſcopo*, *alleg.* 62. *n.* 31. *cum ſeqq.*
neque videtur ſubeſſe probabilis ratio dubitandi de
contrario, cum potius rigoroſa, nimiumque litteralis
videatur dicta opinio, negans ſufficere unicum effectum
ſortitam pro tempore a dicto decreto deſiderato, dum
ut habetur *diſc. præc.* de jure ad quadragenariam ſuffi-
cit unica, ſi illa tamdiu ſuum effectum ſortita eſt; Nil
obſtante ponderatione, quod dictum decretum utatur
numero plurali, quoniam dedecet in legalibus, præſer-
tim forenſibus procedere cum formalitate verborum,
ſeu cum rigoribus grammaticalibus, ſed ſpectanda eſt
ſubſtantia veritatis, ſeu finis, ac effectus, ob quem
ita diſpoſitum eſt, juxta ea, quæ de reſolutione nu-
meri pluralis in ſingularitates, vel e converſo ſingula-
ris in pluralitates habentur pluries *ſub tit. de fideicom-
miſſis*, præſertim *diſc.* 57. & *diſc.* 95. *cum plurib.
ſeqq.* Quia vero noſtris majoribus ita viſum eſt, diffi-
cile videtur in foro contrarium ſubſtinere.

Debent autem præſentationes probari effectum ſor-
titæ, cum id generaliter procedat etiam in privatis;
Admittitur autem etiam in hac ſpecie illa effectuatio- 11
nis juſtificatio, quæ deducitur ex vulgari *conſ.* 229.
Oldradi, ut in dicta Signina Juriſpatronatus coram
Peutingerio, & *in dec.* 193. *cor. Celſo*, & non fuit
dubitatum in dicta Præneſtina, de qua ſupra *diſc.* 3.
non ſuppetit autem neceſſitas probandi hanc effectuatio-
nem per ſcripturas, ſed illa fieri poteſt per alias ſpe-
cies probationis, cum Concilium deſuper non ſtatuerit,
ut in ſpecie Garz. *d. part.* 5. *cap.* 9. *n.* 104. & *ſeqq.* & ad-
mittere videtur Rota *dec.* 477. *part.* 5. *recent.* Licet ad
hunc effectum ſcripturam quoque deſideret Gonzal. *d.
gloſſ.* 18. *num.* 84.

Item præſentationes eſſe debent continuæ, cum idem
decretum Conciliare de continuatis loquatur; Cadente 12
quæſtione, an probatio continuationis debeat in omni-
bus eſſe vera, vel admittatur illa præſumpta, quæ in ju-

repa-

repatronatus privatorum admittitur circa præſumptionem mediorum probatis extremis; Et negativam tenent Genuenſ. *dict. cap* 63. *n*. 9. Affirmativam vero tenet Barboſ. *ad Concilium*, *dicto cap*. 9. & ſenſit Rota apud Buratt. *deciſ*. 182. *n*. 10. *deciſ*. 38. & 61. poſt Vivian. & *in dicta deciſ*. 193. *coram Celſo*; Iſtaque opinio placet, quoniam, ut dictum eſt, cum verſemur in lege exorbitanti, multiplicandi non ſunt rigores, ac exorbitantiæ.

Dubitatur etiam in materia, an dictum ſpatium 50.
13 annorum, per quod juſtificandæ ſunt per ſcripturas præſentationes effectum ſortitæ, ſit diverſum ab altero ſpatio, quod requiritur in probatione immemorabilis; Et licet Rot. *deciſ*. 143. *n*. 8. & 9. *deciſ*. 144. *n*. 5. poſt Vivian. ſentire videatur requiri utrumque tempus; Contrarium tamen ſentiunt Gonzal. *d. gloſſ*. 18 *n*. 88. Campanill. *d. rubr*. 11. *cap*. 13. *n*. 408. & *alii*, idque omnino probabilius videtur, cum ita eſſet reddere hanc probationem impoſſibilem; In dictis autem deciſionibus id perſunctorie potius dicitur, atque in poſterioribus diſputationibus habitis in hac materia in dicta Terracinen. coram Bevilac. *deciſ*. 187. *part*. 12. *recent*. & in dicta Præneſtina coram eodem, de qua ſupra, *dict. diſc*. 3. & *in aliis*, de hoc dubitatum non fuit.

Atque ſupra, *diſc*. 4. de alia habetur quæſtione, an ſententia Ordinarii canonizatoria hujus juriſpatronatus,
14 antiqua & effectum ſortita, in hac ſpecie juriſpatronatus admittatur, ſi non reperiantur acta, ex quibus juſtificata remaneat, ut ibi.

Procedunt hæc omnia in præſumptiva, ſeu adminiculativa probatione, quam poſſeſſor juriſpatronatus, qui ſit perſona potens, deducere velit ex antiqua poſſeſſione, ſeu conſuetudine inducente fundationis, vel
15 dotationis titulum præſumptum; ſecus autem ubi habeatur titulus expreſſus fundationis, vel dotationis, ſeu ille privilegii Apoſtolici, cum tunc potentes a privatis non differant, neque Concilium deſuper aliquid innovaverit, Lotter. *lib*. 2. *quæſt* 7. *n*. 27. Duran. *deciſ*. 407 *n*. 5. Rota *deciſ*. 168. *part*. 10. *rec*. *n*. 33. & in aliis pluries.

Cadente ſolum quæſtione, quando titulus qui allegatur fundationis, vel dotationis non poſſet incontinenti juſtificari per ſcripturas, quarum amiſſionis ca-
16 ſus probetur, an ſcilicet tunc admittenda ſit juſtificatio per teſtes, Et negativam tenent Adden. ad Buratt *deciſ*. 832 *n*. 10 & *ſeq*. & 911. ubi teſtantur ita fuiſſe declaratum per Sacr. Congregationem Concilii de anno 1633. Contrarium vero tenent Genuenſ *in praxi Archiep. cap*. 10. *n*. 16. Garz. *part*. 5. *cap*. 9 *n* 113. *in addit*. & videtur admittere Rota *deciſ*. 545. *n*. 7 *part* 4 *diverſ*. Iſtaque, (ſecluſa dicta declaratione, cui, quando ſit vera, & ſerio edita, omnino deferendum eſt,) in puncto juris verior videtur, ex fundamentis, de quibus ſupra, *dicto diſc* 3.

In caſibus autem in quibus intrat dicta forma Conciliaris; Ampliatur, ut procedat, quamvis in Ordinario æ-
17 qualis, vel etiam major potentia concurrat, ut cæteris relatis *deciſ*. 197. *n*. 29 *part* 5 *recent*. Adden. ad Gregor. *d. dec*. 222. *n*. 11. *verſ*. & *hæc forma*, Lotter *d. quæſt*. 1. *n*.... Quamvis autem hæc ampliatio reflectendo ad ſolam rationem potentiæ, cui innixa eſt præſumptio uſurpationis, probabilem rationem habere non videatur, adhuc tamen accipienda venit, Vel quia majoribus noſtris ita viſum ſit, in quorum ſide, vel auctoritate in pleriſque ambulare oportet, quamvis ratio non aſſiſtat; Vel quia intret altera ratio initio aſſumpta, quod ſcilicet ob receſſum Curiæ ab Urbe, & Italia, fortius vero etiam poſt regreſſum, ob pene dimiſſam reſidentiam, adeout Eccleſiæ Metropolitanæ, & Cathedrales, per reſidentes in Curia tenerentur in commendam eo modo quo de præſenti tenentur Monaſteria, ita operabilis non remanebat in ſimplici Vicario, vel adminiſtratore dicta ratio majoris potentiæ; Unde quando iſta ratio non adaptetur ad caſum, licet non liceat negligere ampliationem, adhuc tamen Epiſcopi qualitas ſatis conſiderabilis videtur, ut magis benigne, & circumſpecte procedatur, ut advertitur ſupra, *diſc*. 3. & 4.

Ampliatur ſecundo, quamvis juſpatronatus alias penes potentem exiſtens, actualiter poſſideatur per privatum; quoniam in hoc attenditur initium, tam in bonum, quam in malum, adeout ſi juſpatronatus alias a privato acqui-
18 ſitum tranſeat in potentem, adhuc non intrat decretum Conciliare, ſed jure privati ad terminos juris communis regulatur, ex deductis, *dec*. 191. *part* 3. *recent*. *dec*. 401. & 509. *part*. 5. & *dec*. 321. *par*. 10. & habetur actum ſupra *in Lauden. Parochialis*, *diſc*. 6. Ibique etiam de hujus ampliationis declaratione, de qua in proxime allegatis deciſionibus, quando ſcilicet juſpatronatus origine potentium, tamdiu continuaverit in perſona privata, quod veriſimiliter iſta macula, ſeu mala præſumptio purgata remaneat. 19

Ampliatur tertio, ut decretum Conciliare abſque dicta rigoroſa forma inficiens jus potentium, illud inficiat etiam in poſſeſſorio, Lotter. *d. quæſt*. 11. Gonz. 20
d. gloſ. 18. *n*. 13. Buratt. *dec*. 139. *n*. 5. ubi Add. *d. dec*. 197. *n*. 4. *part*. 5. *rec*. cum aliis per Poſth. *de manut. obſerv*. 32. *n* 26 *cum ſeq*.

Iſta vero ampliatio duplicem recipere ſolet declarationem, Primo ſcilicet quoad illum, qui ad præſentationem potentis ab Ordinario admiſſam jam inſtitutus fuerit, ac in poſſeſſionem immiſſus, quoniam pendente judicio ſuper dictæ inſtitutionis retractatione ob non jus præſentantis, inſtitutus poſſeſſor manutenendus eſt, Cavaler. *dec*. 609. *in fine*, cum aliis per Adden ad Buratt. *dict. dec*. 139 *n*. 18. quoniam aliud eſt agere de poſſeſſorio ad favorem ipſius potentis in quaſi poſſeſſione præſentandi, aliud vero de manutentione inſtituti, ac poſſeſſoris in poſſeſſione beneficii.

Et ſecundo, ubi poſt Concilium, patronus, citato promotore fiſcali, aliiſque ſerv. ſerv. cauſa cognita per Ordinarium admiſſus fuerit ad præſentandum, quoniam ſi deinde Ordinarius ſucceſſor, ſeu alter, impugnando juſpatronatus, cauſam petitorii reaſſumere velit, interam poſſidenti, judicis auctoritate deneganda non eſt manutentio in quaſi poſſeſſione præſentandi, Gonz. *d. gloſ*. 18. *n*. 26. *ſeq*. Genuenſ. *in praxi*, *d. cap*. 63 *n*. 3. Seraphin. *deciſ*. 1395. *n*. 7. *d. dec*. 197. *n*. 43 *part* 5. *recen*. Contrariæ enim declarationes Sacræ Congregationis relatæ per Gonzalez *ubi ſupra* procedunt ubi præſentationes, ex quibus reſultat quaſi poſſeſſio, abſque cauſæ cognitione, aliiſque ſervandis non ſervatis de facto admiſſæ fuiſſent.

E converſo, eadem principalis concluſio, (ultra ſuperius inſinuatam limitationem, quando ſcilicet perſona potens cauſam habeat a privata;) Limitatur in eodem textu Concilii in illis potentibus, qui habeant jura Regni, vel ſupremi Principatus, in quibus cadit ſolum 21
quæſtio, quando cauſam habeant ab illis potentibus, qui dicto Conciliari decreto ſubjaceant juxta caſum, de quo ſupra *in Meſſanen. diſc*. 2.

Et ſecundo, ubi perſona potens non ſit ſolus poſſeſſor, ſed poſſideat pro communi cum privato, penes eum enim juſpatronatus, excluſo potente, ratione individuitatis remaneret inſolidum, unde propterea adhuc Eccleſia continuaret in ſervitute, & conſequen- 22
ter ceſſat ratio dicti decreti principaliter editi pro reſtitutione Eccleſiarum earum priſtinæ libertati, ut cæteris relatis Garz. *part*. 5. *cap*. 9. *in addit*. *ad n*. 113. Add. ad Buratt. *dec*. 142 *n*. 14 Cavaler. *dec*. 89. *dec*. 401. *n*. 6. *part*. 5. & 321. *n*. 18. *part*. 10. quæ ſunt proditæ *in d. Lauden parochialis*, *diſc*. 6. ideoque intelligendæ ſunt juxta conſiderationes, de quibus ibidem, quando ſcilicet certum eſt, quod ſocius privatus, inſpecta etiam origine, obtineat juriſpatronatus partem, ſecus autem ſi hæc in origine eamdem habeat infectionem.

Item rigor dictæ formæ procedit, quando principaliter agitur de canonizatione juriſpatronatus in concurſu promotoris fiſcalis, vel alterius contendentis de beneficii li- 23
bertate, ac de dicti juris infectione, ob quam præſentatio repellenda ſit, juxta caſus, de quibus ſupra, *diſc*. 3. & 4. *cum proximis*; Secus autem ubi incidenter, cum tunc minores probationes admittantur, ut generaliter advertitur per Garz. *dicta part*. 5. *cap*. 5. *n*. 140. *cum ſeqq*. Poſth. *de manut*. *obſerv*. 32. *n*. 5. Rota *deciſ*. 82. *n*. 19. & 302. *n*. 8. *part*. 7. *rec*. Add. ad Buratt. *d. dec*. 139 *n*. 17. & *deciſ*. 147. *n*. 1. poſt Vivian.

Perſonæ autem potentes, dicuntur illi qui habent juriſdictionem temporalem in loco, in quo ſitum eſt beneficium, quamvis illa non ſit plena, & abſoluta, ſed ſubordinata, ut eſt illa feudatariorum, & Baro- 24
num, Gonzal. *d. gloſ*. 18. *n*. 66. Garz. *part*. 5. *cap*. 9. *n*. 99 cum concordan. *d. dec*. 197 *part*. 5. *rec*. Add. ad Greg. *d. dec*. 222. *d. dec*. 187 *part*. 12. *recent*. & paſſim, atque tamquam abſolutum admittitur ſupra, *diſc* 3. *cum plur. ſeq*.

Atque in hoc ſpectatur initium, an ſcilicet de tempore acquiſitionis juriſpatronatus, & præſentandi, haberet 25
juriſdictionem in loco, quamvis deinde illam habere deſierit, ut *dict. deciſ*. 197. *n*. 25. & *ſeq*. *par*. 5. *recent*. *deciſ*. 219. *n*. 1. *part* 1. & in aliis.

Juriſdictio tamen debet eſſe in loco, ſecus autem ſi poſ-

Digitized by Google

poſſeſſor alibi illam habeat, in loco autem privati figuram faciat, ut advertitur ſupra, *in Pampilonen. diſc.*
26 *52.* & comprobat recepta praxis; Niſi tamen agatur de tali Principe, ſeu Magnate, primi ordinis, qui ob ſui Principatus adjacentiam, magnam in loco ſibi proximo potentiam habeat, unde propterea eadem intret ratio præſumptæ uſurpationis ac potentiæ, cui dictum decretum Conciliare innixum eſt, juxta caſum, de quo *dict. deciſ. 197. part. 5. recent. num. 19. & 27. cum ſequent.* Atque in hoc ſenſu intelligendæ veniunt deciſiones, & auctoritates iſtud decretum extendentes ad aliquas fa-
27 milias potentes præſertim in Italia, ex relatis eadem *deciſ. 197. num. 30. cum ſeq. part. 5. deciſ. 275. part. 3. num. 6. deciſ. 630. num.* 80. *part. 4. tom. 3.* cum aliis per Add. ad Buratt. *deciſ. 832. num. 16.* Barboſ. *de Epiſcopo, alleg. 72. num. 65. cum ſeq.* Juriſdictio ſiquidem in loco reputatur cauſa potentiæ, non tamen taxative, quoniam ſi ex aliis circumſtantiis eadem potentia concurrat, idem dicendum eſt, ut habemus in Univerſitatibus, quamvis juriſdictionem non habentibus, ut proxime infra; Potiſſime vero in Italia, ob diſceſſum Curiæ, ac alias rationes, de quibus ſupra, quibus & alia addi poteſt, tot ſchiſmatum, ac etiam ob nimiam frequentiam, ac tenuitatem Epiſcopatuum, unde non adeo de facili dicta mala præſumptio admit-
28 titur in Hiſpania, ut advertitur *deciſ. 331. part. 2. deciſ. 581. part. 4. diverſ.*

Potentes etiam reputantur Univerſitates laicorum, quæ ſub Communitatum vocabulo in Curia, & alibi explicari ſolent, quamvis nullam habeant juriſdictionem, & quamvis eſſent etiam Univerſitates parvæ, puta non repræſentantes totum populum totamque Ci-
29 vitatem, vel Oppidum, ſeu locum, ſed ejus partem, puta univerſitas parochianorum, ſeu univerſitas viventium in aliqua contrata cum ſimilibus; Licet enim in illis non intret præſumptio uſurpationis ratione potentiæ, intrat tamen eadem præſumptio ratione inveriſimilitudinis, quod ſcilicet ab iſtis, qui in tempore variantur, abſque qualitate hæreditaria ſanguinis, vel rei familiaris majorum, qui fundare, vel dotare potuerint, poſſideretur juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, ut apud Coccin. *d. deciſ. 25. dec. 143. & 144.* poſt Vivian. ubi concordan. & paſſim, cum difficultas probabiliter cadat, ubi agatur de Univerſitate, quæ in effectu perſonam privatam redoleat, puta aliquarum certarum familiarum, quarum primi, ſeu majores fundare, vel dotare potuerint, adeout non urgeat dicta ratio inveriſimilitudis, vel altera, quæ in parochianis, vel illis de contrata, ſeu vicinia, multo magis in ipſa generali Univerſitate, ſeu Communitate loci conſiderari ſolet, ponderata ſupra, *in Bononien. diſc.* 8. quod ſcilicet antiquitus (& quidem commendabiliter quando laici non abuterentur,) Eccleſiæ præſertim parochiales provideri ſolebant ad nominationem populi, ſeu parochianorum, ut ovibus gratus, ac benevolus paſtor tribueretur, jure tamen nominationis conſultivæ, quam deinde laici prætendere cœperunt coactivam, eo modo quo de interventu aliquorum deputatorum ſæcularium in Monaſteriis Monialium advertitur *ſub tit. de Juriſd. diſc.* 27.

Sub hac tamen concluſione non comprehenduntur illæ Univerſitates, quæ deputatæ ſint ad aliquod opus particulare, ſeu ex certo perſonarum genere ſint conſtitutæ, cum tali redditu, ſeu peculio, quod in eis non urgeat dicta inveriſimilitudo, ſed recte cadere valeat poſſibilitas fundationis, vel dotationis, ut ſunt aliquæ piæ confraternitates, vel congregationes laicorum, ſeu Collegia DD. & medicorum, aut notariorum, vel univerſitates mercatorum, ſeu artificum cum ſimilibus, ex deductis *dec. 290. num. 17. cum ſeq. part. 5. recent.* cum aliis per Adden. ad Buratt. *deciſ. 551. n. 16.* Multo vero magis ubi ageretur de Univerſitatibus Eccleſiaſticis, ut ſunt Capitula Collegiatarum, vel Cathedralium
30 cum ſimilibus, vel etiam de piis tantum, quæ tamen ſint ſub juriſdictione, & viſitatione Ordinarii, ut ſunt piæ confraternitates laicorum ad præſcriptum Sac. Conc. Trid. viſitationi, & correctioni Ordinarii ſubjectæ, juxta pluries deducta *ſub tit. de Juriſdict.* Niſi & in iſtis ex earum qualitate, ac inopia non de facili intret dicta poſſibilitas fundationis, vel dotationis, potiuſque obſtet inveriſimilitudo, juxta caſum, de quo ſupra, *in d. Bononien. diſc.* 8.

Quinimo etiam ubi concurrat illa potentia, quæ reſultat a juriſdictione temporali in loco, adhuc tamen ſi habens talem juriſdictionem ſit perſona Eccleſiaſtica, puta Capitulum, vel Monaſterium, ſeu Prælatus, ratione tamen Prælaturæ, adhuc non intrat mala præſumptio, & conſequenter locum non habet prædictum Conciliare decretum, ut advertitur ſupra, *in d. Lauden. parochialis, diſc. 6.*

ANNOT. AD DISC. LVIII.

Notatum eſt ſupra *ad 3. cum ſeqq.*

Quando dicatur juſpatronatus Eccleſiaſticum, vel laicale, ſeu mixtum; Et de effectibus exinde reſultantibus.

SUMMARIUM.

1 *Ex qualitate bonorum regulatur natura juriſpatronatus, quia ſi ſunt Eccleſiaſtica, ex quibus fundatum eſt, dicitur Eccleſiaſticum, & e contra.*
2 *Si fundator poſſidet bona Eccleſiaſtica, & laicalia, præſumptio eſt, quod fundaverit de Eccleſiaſticis.*
3 *Fallit ſi bona temporalia ſint multa, & Eccleſiaſtica modica.*
4 *Præſumptio eſt quod clericus vivat de Eccleſiaſticis, & cumulet temporalia.*
5 *De ratione, ob quam qualitas juriſpatronatus pendet a qualitate bonorum.*
6 *De duplici patrimonio; ac duplici hærede clerici, & feudatarii.*
7 *Ab obſervantia, ſeu poſſeſſione, reſultat, an fundatio de laicalibus, vel Eccleſiaſticis facta ſit.*
8 *An in materia intret quæſtio poteſtatis.*
9 *Si fundator reſervat juſpatronatus pro hærede prophano, præſumptio eſt fundationis de bonis prophanis.*
10 *Quando juſpatronatus ſit laicale, licet fundatio ſit de bonis Eccleſiaſticis.*
11 *Juſpatronatus acquiſitum ex fundatione, & dotatione facta de bonis Eccleſiaſticis, de quibus licitum eſt diſponere ex indulto, an dicatur ex privilegio.*
12 *Si non conſtet de quibus bonis, præſumitur tam de Eccleſiaſticis, quam laicalibus, ideoque eſt mixtum.*
13 *Juſpatronatus fundatum pro Eccleſiaſticis, vel quod ad Eccleſiaſticos pertinet, eſt Eccleſiaſticum, licet fundatum a laico, vel de bonis laicalibus.*
14 *Idem e contra Eccleſiaſticum tranſiens ad laicum fit laicale.*
15 *Quod dupliciter reſtringitur, ſeu declaratur.*
16 *Juſpatronatus reſervatum pro perſona Eccleſiaſtica poteſt eſſe laicale, atque laicalem naturam retinere ex lege fundationis, vel transferentis.*
17 *Remanet laicale ſi Eccleſiaſtico detur ſolum jus præſentandi.*
18 *Quid de confraternitatibus laicorum, vel piis locis adminiſtratis per laicos, an juſpatronatus eis competens ſit Eccleſiaſticum, vel laicale.*
19 *De effectibus reſultantibus a qualitate laicali, vel Eccleſiaſtica.*
20 *De jurepatronatus mixto poſſeſſo partim a laicis, & partim ab Eccleſiaſticis.*
21 *De qua natura iſtud juſpatronatus participet, diſtinguuntur caſus, ac effectus.*
22 *Si laici nominent Eccleſiaſticos, qui eligant, & præſentent, an juſpatronatus dicatur Eccleſiaſticum, vel laicale.*
23 *Quid ubi mixtum eſt inæquale.*

DISC. LIX.

Ubi fundatio, vel dotatio ſequatur ex bonis alicujus Eccleſiæ, ſeu quæ alias Eccleſiaſtica dicantur, tunc certum eſt, juſpatronatus dici Eccleſiaſticum, quamvis opus explicetur a laico, quoniam natura, ſeu qualitas juriſpatronatus metienda non eſt a perſona erigentis, ſed a qualitate bonorum, ex quibus fit erectio; ubi enim bona ſunt Eccleſiaſtica, cum Eccleſia ſit eorum domina, hinc ab ipſa in effectu fieri dicitur erectio, laicus autem, qui actum explicat, conſideratur tamquam nudum organum, ſeu inſtrumentum. 1

Idemque dicendum eſt in caſu converſo, quod erectio fiat de bonis laicalibus, quamvis perſona ſit Eccleſiaſtica, ut frequenter contingit in erectionibus, vel dotationibus, quæ fiunt per clericos, de bonis tamen patrimonialibus, vel acquiſitis ex ſucceſſione, ſeu licita induſtria, ac alias quam

ra-

ratione Eccleſiæ, & beneficiorum, ad text. *in capit. dilectus, hoc tit.* ubi Abb. & cæteri communiter, Lambert. *lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 3. *n.* 3. Covar. *pract. cap* 36. *n.* 3. Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 592. *cum ſeq.* Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *n.* 2. *cum ſeq.* Adden. ad Buratt. *deciſ.* 769. *num.* 14. Maſcard. *de probat. concluſ.* 960. *num* 3. & communiter.

Procedunt hæc de plano, quando conſtat de qualitate bonorum, ex quibus facta ſit erectio ſimpliciter, & abſque alia declaratione voluntatis fundatoris, unde propterea quæſtiones cadunt, vel ubi incertum eſt ex quibus bonis id ſequutum ſit, quia nempe fundator de utraque ſpecie obtineret; Vel ubi fundando de bonis Eccleſiaſticis, diverſam declarat voluntatem acquirendi pro ejus hæredibus prophanis, ſive pro gentilibus, &c.

Primo caſu erectionis factæ per clericum poſſidentem redditus Eccleſiaſticos, & patrimoniales, non conſtito, an de una, vel de altera ſpecie id ſequutum ſit, quamvis non deſint contradicentes, magis communis
2 videatur, ut præſumptio ſtet pro qualitate Eccleſiaſtica, ut cæteris relatis Maſcard. *d. concluſ.* 960. *n.* 1. Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſ.* 18. *n.* 110. Lotter. *d. quæſt.* 10. *n.* 10 Niſi iſta præſumptio contrariis præſumptionibus, vel conjecturis elidatur, inter quas illa recenſeri ſolet, ubi fundator haberet amplum patrimonium, ut advertitur per Rotam *deciſ.* 273. *num.* 4. *part* 3. *recent.*
3 Potiſſime vero quando tenenda ſit opinio, quam ſequitur Rota apud Rojas *deciſ* 280. & apud Celſum *deciſ.* 65. (quam tamen Camerales audire nolunt,) quod ſcilicet clerico poſſidente redditus Eccleſiaſticos, & temporales, præſumptio ſit, ut alimenta aliaque neceſſaria ad ſub-
4 ſtentationem ſibi ſuppeditaverit ex Eccleſiaſticis, ſtante axiomate, ut qui altari ſervit, de altari vivere debeat, unde propterea acquiſitiones bonorum ſeu jurium factæ cenſeantur de redditibus temporalibus, ideoque ad temporalem, ſeu prophanum hæredem pertinent.

Iſta ſiquidem Eccleſiaſtica qualitas reſultans a qualitate bonorum, abſque alia declaratione voluntatis, non re-
5 ſultat ex eo, quod bona Eccleſiaſtica faciant juſpatronatus Eccleſiaſticum, vel e contra, ſed reſultat acceſſorie, vel conſequutive ob qualitatem hæredis, quoniam clericus moriens, duplicem habet hæredem, Eccleſiam ſcilicet in bonis intuitu Eccleſiæ, & clericatus quæſitis, & legitimos inteſtatos ſucceſſores ſanguinis, vel teſtamentarios in aliis, ideoque inſpectio pendet, cuinam ſucceſſio debita eſſet, ſi ea bona, quæ erogata fuerunt in conſtructione, vel dotatione Eccleſiæ, ſeu beneficii, ſub una, vel altera hæreditate caderent, quatenus id ſequutum non eſſet; Et de qua duplici hæreditate clerici habetur actum *ſub tit. de Beneficiis*, ad materiam ſpolii clerico-
6 rum beneficiatorum, adinſtar eorum, quæ pluries habentur *ſub tit. de feudis*, ſuper duplici hærede paganico, ſeu burgenſi, & feudali, ſeu militare, quæ feudatarius habet cum duplici diverſo patrimonio.

Et hoc ſtante, magnum argumentum, ſeu conjectura in iſta quæſtione reſultat ab obſervantia dictæ ſucceſſionis, quia ſi hæredes, & ſucceſſores prophani ſucceſ-
7 ſerunt in jurepatronatus, illudque de facto poſſederunt tanto tempore, quod veriſimiliter concurrat ſcientia, & patientia Ordinarii, hinc reſultat præſumptio, quod erectio facta ſit de patrimonialibus, quoniam alias Ordinarius non neglexiſſet jus Eccleſiæ ſi facta eſſet de Eccleſiaſticis; Cum enim hujuſmodi erectiones, ſive per laicos, ſive per clericos, ad effectum acquirendi juſpatronatus, fieri non valeant, ſine conſenſu Ordinarii, ex pluries deductis in præced. hinc proinde præſumptio eſt, quod ipſe ita patiendo ſciret, quomodo erectio facta ſit, Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 15. Gonzal. *gloſſ.* 18 *dict. num.* 110. Rot. *dec.* 273. *part.* 3. *recent. n.* 3., *& deciſ.* 655 *in fine*, *part.* 3. *tom.* 3. Ideales autem quodammodo iſtæ quæſtiones hodie remanere videntur, præſertim in Italia, in qua (paucis locis exemptis) ob Collectores Eccleſiaſticos, non verificatur illud ſucceſſorium jus Eccleſiæ, quod habemus de jure communi, ob ſucceſſionem Cameræ, ideoque fere nullus, vel nimium rarus caſus eſt, quod clericus erigendo, ſeu fundando aliquod beneficium, non declaret, pro quo reſervet juſpatronatus.

Dicta vero declaratione accedente ad favorem hæredis prophani, ſeu gentilitium, aut aliorum laicorum, ſeu etiam Eccleſiaſticorum, quibus dictum jus hæreditatis Eccleſiaſticæ non competat; Tunc duplex apud ſcriben-
8 tes intrat quæſtio, Una poteſtatis, & altera voluntatis; Prima vero non intrat, niſi diſpoſitio fieret per ultimam voluntatem, ſeu per actum inter vivos in tali ſtatu, quod interdictum ſit diſponere, quoniam alias diſpoſitio inter vivos, citra fraudem, libera eſt clericorum, etiam de bonis Eccleſiæ intuitu quæſitis.

Ideoque dicta quæſtione numquam, vel nimium raro in foro audita dicta reſervatio attendi ſolet pro conjectura, ſeu argumento qualitatis bonorum, quod ſcilicet de pro- 9
phanis magis, quam de Eccleſiaſticis id ſequutum ſit, vel quia præſumi non debeat, quod clericus quæſita intuitu Eccleſiæ, hæredibus, & ſucceſſoribus prophanis reſervare voluerit, vel quia Ordinarius in præſtatione conſenſus id non permiſiſſet, ut per Lotter. *d. quæſt.* 10. *num* 16. Rot. *d. deciſ.* 273. *part.* 3. *& deciſ.* 655. *part.* 4. *tom.* 3.

Atque hinc reſultat, quod ſi bona Eccleſiaſtica ſint ad liberam clerici diſpoſitionem, ut ſunt illa obvenientia ex diſtributionibus quotidianis, vel quod habeat indultum teſtandi etiam de Eccleſiaſticis, ut frequentius ha- 10
bent Cardinales, ac Prælati Palatini, tunc ita reſervando juſpatronatus pro hæredibus, declarat uti velle facultate, ideóque juſpatronatus remanet laicale, Garz. *ubi ſupra, num.* 594. *cum ſeq.* Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 14. *& n.* 32. *cum ſeq.* Rot. *dict. deciſ.* 273. *in fine part.* 3. *recent.*

Et quamvis iſto caſu diſpoſitionis ex indulto teſtandi, alias dubitatum fuerit, an iſtud dicendum veniat juſpatronatus ex privilegio, & gratia potius quam ex fundatione, & dotatione, quod nimium refert ad effe- 11
ctus, de quibus ſupra, *diſc.* 10. & infra, *diſc.* 65. attamen hæc dubitatio non habet probabile fundamentum, quoniam ut advertitur *d. deciſ.* 273. *part.* 3. *rec.* & Lotter. *d. quæſt.* 10. *n.* 34. *& ſeqq.* juſpatronatus non provenit ex indulto, ſed illud removet ſolum obſtaculum, ſeu prohibitionem diſponendi, unde propterea bona aſſumunt naturam laicalium, ſeu patrimonialium, atque clericus ita habilitatus, remoto impedimento, diſponit tamquam de ſuis, ideoque dicitur juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione.

Quatenus vero detur in clerico, ſeu altero fundatore æqualis concurſus bonorum laicalium, & Eccleſiaſticorum, dictæque, vel ſimiles conjecturæ pro una, vel altera qualitate non urgeant, nullaque adſit animi declaratio, adeout verſemur in ambiguo; Tunc videtur, quod 12
juſpatronatus ad utramque hæreditatem æqualiter pertinere debeat, & ſucceſſive quod efficiatur mixtum, partim ſcilicet Eccleſiaſticum, & partim laicale ob æqualem diviſionem, ſeu pertinentiam inter utrumque hæredem, ut eadem *deciſ.* 273 *part.* 3. & ex ea Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 22. *cum ſequent.* licet, ut dictum eſt, nimium raro forus hæc audiat.

Inſpectio autem in praxi, pendet magis a qualitate perſonæ pro qua facta eſt reſervatio, ſeu quæ immediate, vel mediate ſuccedat fundatori, vel in hæreditate, cum qua tranſit juſpatronatus, vel in bonis, quibus illud annexum ſit, quoniam ſi dicta reſervatio, vel reſpective ſucceſſio ſequatur in perſona quæ ſit fixe, ac ſubſtantialiter Eccleſiaſtica, non autem accidentaliter, puta in Capitulo Cathedralis, vel Collegiatæ, ſive in Monaſterio, aut in aliqua Dignitate, vel Officio Eccleſiaſtico ratione dignitatis, vel officii de uno in alium, non autem quod ſucceſſor prophanus accidentaliter eſſet in aliqua Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus; Et tunc juſ- 13
patronatus efficitur Eccleſiaſticum ad text. *in cap. unica, §. fin. de jurepatron. in ſexto*, & cæteris relatis Seraphin. *dec.* 1420. Covarr. *d. cap* 36. *num.* 4. Rot. *dec.* 48. *n.* 8. *&* 144. *n.* 20. *part.* 5. *recent. & dec* 157. *n.* 5. *part.* 7. Buratt *dec.* 103. *n.* 3. qui multos cumulant, & ibi Adden. *lit. A. & ad dec.* 769. *n.* 23.

Et e converſo ſi res cui annexum eſt juſpatronatus, eſſet Eccleſiaſtica, & per Eccleſiam valide, ac ſervatis ſervandis transferatur in laicum, juſpatronatus efficietur laicale, quoniam attenditur perſona poſſeſſoris, *ut dict.* 14
dec 144 *n.* 19. *part.* 5. *recent.* alias *dec.* 130. Duran. Merlin *dec.* 86. *num.* 6. *& ſeq.* Adden. ad Buratt. *dict. dec.* 769. *n* 24 & in aliis proxime infra allegandis.

Quod tamen duplicem recipit declarationem; Primo ſcilicet, ubi res pleno jure, ac totaliter transferatur in 15
laicum cum omnimoda abdicatione ab Eccleſia, ſecus autem ſi transferatur dominium utile tantum, puta quia concedatur in feudum, vel emphyteuſim; tunc enim non immutatur juriſpatronatus natura, ut cæteris relatis firmat Rot. *in Compoſtellana Parochialis cor. Cecchino, & Veroſpio impreſſ. dec.* 198. *n.* 10 *& dec.* 329. *n.* 22. *& ſeqq. part.* 9. *recent.* Et ſecundo, quando tranſlatio valide facta ſit titulo oneroſo; ſecus autem ſi titulo lucrativo, quoniam tunc pariter juſpatronatus non immutat naturam, ſed remanet Eccleſiaſticum, ut apud Merlin. *d. dec.* 86. *n.* 18. cum aliis

per

per Adden. ad Buratt. *dict. deciſ. 769. in fine*, & habetur *dict. deciſ. 298. num.* 12. *& 13. part. 9.*

Procedunt hæc regulariter non conſtito de diverſa voluntate fundatoris, vel transferentis, qui juſpatronatus alias de ſui natura laicale reſervet pro perſona Eccleſiaſtica, ſive in eamdem transferat, ſub ea tamen lege, & conditione, quod ſuam naturam retineat, quoniam tunc
16 etiam pene perſonam Eccleſiaſticam remanebit laicale, Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 4. Cavaler. *dec.* 659. *num.* 5. Seraphin. *dec.* 611. *num.* 1. *dec.* 152. *num.* 7. *recent.* & in aliis, & conferunt quæ habentur *in Romana Cappellæ Innocentianæ, ſub tit. de beneficiis, diſc.* 6.

Sive ubi in perſonam Eccleſiaſticam non transfertur juſpatronatus, ſed tantum jus præſentandi, quod non facit
17 patronum, quia potius reſpicit unum ex effectibus, ſeu exercitium, quam ipſum juſpatronatus ejuſque ſubſtantiam, ideoque ſuam retinet naturam, Seraph. *dec.* 456. *n.* 4. Buratt. *dec.* 103. *n.* 5. *ex Concil.* 19. Calder. *eod. tit.*

Sub controverſia tamen eſt, an piæ confraternitates laicorum ad hunc effectum dicantur perſonæ Eccleſiaſticæ, vel laicales, ut patet ex iis, quæ pro utraque
18 parte, ſeu opinione deducuntur per Maſcard. *concluſ.* 960. Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 604. *& ſeqq.* Lotter. *dicta quæſt.* 10. *num.* 45. *& ſeq* Rot. *dec.* 482. *part.* 5. *recent. tom.* 2. ubi diſcurrendo de utraque opinione, nihil deciditur; Verum apud Duran. *dec.* 190. reperit. *dec.* 144. *part.* 5. *recent.* inclinatur in opinionem, quod ſit laicale; contrarium autem reſpondendo in ſpecie *dictæ deciſioni Durani* plenius firmatur *in Florentina Parochialis 20. Decembris* 1627. *coram Verdi*.

Aliqui vero quæſtionem decidere curant cum diſtinctione, an juſpatronatus, ſeu præſentandi reſervatum ſit ipſi confraternitati, vel potius ejus Præſidentibus, ſeu officialibus, ut primo caſu ſit Eccleſiaſticum, in altero autem inſpiciatur, an officiales ex confraternitatis inſtituto ſint Eccleſiaſtici, & cenſeatur Eccleſiaſticum, ſi vero laici, cenſeatur laicale, ut apud Garz. *dicto cap.* 1. *num.* 610. *& d. dec.* 130. Durani, *alias* 144. *num.* 6. *& ſeq. part.* 5. *& dec. num.* 2. *ead. part.* 5. Intelligendo tamen de qualitate Eccleſiaſtica fixa, ſecus autem ſi accidentaliter aliquis adſcriptus confraternitati, qui eligatur ad officium conferri ſolitum laicis, accidentaliter reperiatur clericus, quoniam id non alterat, ut ſupra de qualitate deſumenda a perſona poſſeſſoris deductum habetur.

Verius tamen, etiam in caſu quo juſpatronatus reſideat penes ipſam confraternitatem, ſeu aliud corpus deputatum ad opera pietatis, intrare videtur diſtinctio, quam receptam habemus in materia alienationis bonorum hujuſmodi confraternitatum, vel piorum locorum, an intrent, necne termini *Extravag. ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* Sive quæ habemus in materia juriſdictionali, an hujuſmodi confraternitates, & pia loca ſubjaceant foro laicali, ut ſcilicet diſtinguendæ ſint confraternitates, quæ cum Ordinarii auctoritate erectæ ſunt, cum Eccleſia, Campanili, uſu ſacci, & aliis, ex quibus vere Eccleſiaſticæ reputandæ veniunt; Vel e converſo erectæ ſint ad opera pietatis abſque dictis requiſitis, quamvis ad præſcriptum Sac. Conc. Trid. Ordinarius habeat aliquod jus viſitandi, ac etiam aſſiſtendi reviſioni rationum, ex iis quæ in hac materia pluries habentur *ſub tit. de juriſdict. & ſub tit. de alienat. & contract.* Fortius vero ſi neque hoc jus Ordinario competat ex lege fundationis, aut ob Regiam protectionem, ſeu alias; Primo enim caſu quemadmodum bona dicuntur Eccleſiaſtica cadentia ſub diſpoſitione *Extravag. Ambitioſæ*, ac etiam ſunt ſine dubio de foro Eccleſiaſtico privative quoad ipſa corpora (quidquid ſit quoad perſonas ſingulares,) ita ipſum juſpatronatus reputetur Eccleſiaſticum: Secus autem in ſecundo, quoniam aliud eſt locum eſſe Eccleſiaſticum, aliud vero eſſe pium, cum hæc qualitas ſit compatibilis cum laicali, ut late, *dec.* 313. *num.* 9. *part.* 10. *recent. & dec.* 248. *num.* 18. *& ſeqq. part.* 11.

Effectus hujus inſpectionis ſuper natura, ſeu qualitate juriſpatronatus, an ſit Eccleſiaſticum, vel laicale, ſunt plures, illi præſertim circa tempus ad præſentandum, circa quod magis expedit eſſe Eccleſia-
19 ſticum, quam laicale ratione longioris termini ſex menſium, cum ut laicali ſit quatuor tantum, ut infra, *diſc.* 64. ubi de hac materia temporis, intra quod præſentatio fieri debet; E converſo autem potius expedit eſſe laicale, quam Eccleſiaſticum ratione facultatis variandi, ſeu accumulandi competentis patronis laicis, non autem Eccleſiaſticis, ex iis quæ in materia accumulationis habentur ſupra, *in compoſtellana, diſc.* 43.

Magis vero, ac principaliter expedit juſpatronatus eſſe laicale, potius quam Eccleſiaſticum, in ordine ad ſubjectionem Apoſtolicis reſervationibus ac affectionibus, ſive derogationibus etiam implicitis abſque aliqua neceſſitate faciendi mentionem quibus ſubjacent beneficia de jurepatronatus Eccleſiaſtico, ac etiam laicali ex privilegio, & conſuetudine, non autem ſubjacent illa de jurepatronatus laicali ex fundatione, vel dotatione, ex iis quæ habentur infra, *diſc.* 65. *& 66.* & ſupra, *diſc.* 10. & in aliis ibi proximis ad hanc materiam; Prout etiam quando beneficia de jurepatronatus habent curam animarum principaliter, ſi juſpatronatus eſt Eccleſiaſticum, cadunt ſub decreto Sac. Conc. Trid. ſuper forma concurſus, ſub qua non cadunt illa de jurepatronatus laicali, ex deductis in ſua materia *ſub tit. de Parochis*.

Ubi vero juſpatronatus de utraque natura percipiat; Vel ratione bonorum, quia ſcilicet partim de Eccleſiaſticis, & partim de Laicalibus fundatum ſit, ut ſupra; Vel ratione perſonarum, quia pro parte poſſideatur a laicis, & pro parte ab Eccleſiaſticis, non quidem accidentaliter, ut contingit, quando poſſeſſor juriſpatronatus de ſui natura laicalis reperiatur in ſtatu clericali, ſed fixe ac ſubſtantialiter, ratione ſcilicet beneficii, vel officii Eccleſiaſtici; Et tunc dicitur mix-
tum, utpote participans de utraque qualitate, Lam- 20
bertin. *lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 9. *art.* 9. *num.* 1. Covarr. *practicar. cap.* 36. *num.* 5. Lotter. *dicta quæſt.* 10. *ex numer.* 62. Rota, *dec.* 655. *numer.* 3. *part.* 4. *recent. tom.* 3. & in aliis frequenter.

Iſto autem caſu cadit quæſtio ad effectus ſupra enun-
ciatos, ac ſimiles, utra qualitas attendenda ſit; Et 21
nunc, aut laici, & Eccleſiaſtici veniunt diverſo jure, vel reſpectu, quia nempe laicus nominat præſentandum Eccleſiaſtico, qui illum nominatum præſentat Epiſcopo, ut inſtituat; Et licet Gambarus diſputet hinc inde, attamen concludit probabilius eſſe, ad effectum præſertim evitandi ſubjectionem, quam patitur juſpatronatus mere Eccleſiaſticum, ut laicale potius re-
putari debeat, ubi nominatio non ſit ſolum conſulti- 22
va, & grata, ſed ſit coactiva, & neceſſaria, ſecus autem ſi conſultiva tantum, ut apud Buratt. *deciſ.* 25. *n.* 5. *& ſeqq.* Adden. ad eum *deciſ.* 103. *in fine*, *dec.* 381. *num.* 6. *part.* 1. *recent.*

Aut veniunt eodem, ſeu coæquali jure, adeo ut tanta ſi vox Eccleſiaſticorum, quanta laicorum, quod noſtri dicunt mixtum æquale, unde non intret ratio præponderantiæ; Et tunc ad effectus exinde reſultantes, attenditur id quod reſpective eſt magis favorabile, ideoque mixtum aſſumat naturam ſimplicis magis privilegiati, & ſic quoad privilegium longioris termini ad præſentandum dicatur Eccleſiaſticum, quo vero ad exemptionem a regulis Cancellariæ, & aliis dicatur laicale, Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 12. *cum ſeq.* Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 76. Mantic. *deciſ.* 292. Cavaler. *deciſ.* 547. *num.* 5. *&* 571. *numer.* 1. *& deciſ.* 250. *num.* 8. ubi ad effectum gaudendi longiori termino ſex menſium.

Quatenus vero ſit mixtum inæquale, tunc Gonzalez 23
dicta gloſſ. 18. *numer.* 15. *cum ſeq.* Lotter. *dicta quæſt.* 10. *num.* 67. & Rota apud Cavaler. *dicta dec.* 547. *num.* 2. cum aliis per Adden. ad Buratt. *dicta dec.* 103. *lit. B. in fine*, ſequendo *dec.* 3. Creſcent. *hoc tit.* procedunt cum eadem diſtinctione, quæ recepta eſt circa mixturam gratiæ, & juſtitiæ, ſive privilegii, & dotationis, ut attendi debeat qualitas, quæ præponderet, atque major pars abſorbeat minorem; Et conſequenter ſi pro majori parte pertinet ad Eccleſiaſticos, dicatur totum Eccleſiaſticum, & e contra.

Contrarium tenet Vivian. *libr.* 7. *cap.* 1. *numer.* 10. Barboſ. *de Epiſcopo*, *alleg.* 71. *num.* 131. atque in quadam diſputatione habita in Signatura Juſtitiæ dicebam, quod tam ad iſtum effectum, quam alios, illum præſertim evitandi ſubjectionem Regulis Cancellariæ, vel concurſui, ſive proviſioni abſque mentione, cum ſimilibus exorbitantibus a jure, probabilius videtur, ut mixtura, licet inæqualis, impediat accidentale præjudicium, quod corrigendo jus commune, ex Regulis Cancellariæ, aliiſque exorbitantibus diſpoſitionibus reſultat: Eo modo quo habemus in Statutis a jure exorbitantibus in materia præſertim ſucceſſionis, quod mixtura perſonæ exemptæ, vel non excluſæ, impedit operationem Statuti, atque facit caſum mixtum etiam quoad perſonas excluſas, juxta *dec.* 43. *part.* 7. *rec. & dec.* 59. *part.* 1.

part. 3. cum aliis in ſua materia *ſub tit. de ſucceſſionibus*; Ac etiam habemus, ubi inter plures pro communi aliquid poſſidentes adeſt clericus, vel alia perſona privilegiata, quod communicat ſuum privilegium non privilegiatis, quamvis concurrat inæqualitas numeri, atque plures ſint non privilegiati, quam privilegiati, cum ſimilibus, ut advertitur infra, circa reſervationes, *diſc.* 165.

Potiſſime vero ratione ſubjectæ materiæ præciſe individuæ, unde propterea, ut pluries advertitur in præcedentibus, cum aliis per Bellon. jun. *de jure accreſ. cap. 6. quæſt.* 48. & habetur etiam *ſub tit. de feudis diſc.* 8. totum jus inſolidum eſt pene ſingulos, adeout aliis præſentare negligentibus, ſive præſentantibus indignum, vel incapacem, totum jus reſideat penes illos, qui valide ſuum jus exercent, quamvis minorem partem conſtituentes, etiam unum inter plures; eodem modo, quo de jure conferendi aliiſque juribus competentibus alicui Capitulo, vel alteri corpori univerſali, ut totum jus Capituli, aliis Canonicis impeditis, reſidere poſſit etiam in uno, habetur *in Cæſaraugustana Canonicatus, ſub tit. de beneficiis, diſc.* 23. Et conſequenter contingente caſu vacationis, in qua, vel ratione menſis, vel ratione poſſeſſoris beneficii, interet reſervatio, vel affectio, poſſent Eccleſiaſtici ſuum jus negligere, unde totum jus devolveretur ad laicos, atque ita pro ea vice totum reputandum veniret laicale; Ita pariter ille Eccleſiaſticus quamvis minorem habens partem conſervat etiam pro conſortibus iſtud privilegium longioris termini; Atque ita poſt has adnotationes (me tamen non ſcribente) deciſum fuit per Rotam *in Cameriuen. Canonicatus 1. Junii* 1657. *cor. Bevilaqua* impreſſ. *deciſ.* 250. *n.* 13. *& ſeqq. part.* 12. *recent.* circa punctum termini longioris, nihil autem deciditur circa alium punctum reſervationum, de quo infra, *dict. diſc.* 165.

ANNOT. AD DISC. LIX.

DE qualitate Juriſpatronatus habetur ſparſim in præcedentibus diſcurſibus.

De natura juriſpatronatus, quando ſcilicet ſit hæreditarium, vel familiare, ſeu gentilitium vel mixtum.

S U M M A R I U M.

1 *REgulariter juſpatronatus eſt hæreditarium, ac tranſitorium ad hæredes rei familiaris.*
2 *Et de alia regula, quod non cadit ſub fideicommiſſo, neque ſub ejus reſtitutione venit.*
3 *De limitatione ex diverſa voluntate, etiam conjecturali, & præſumpta, & de regulandis conjecturis, & adminiculis.*
4 *An in fideicommiſſo includente juſpatronatus, requiratur conſenſus Ordinarii.*
5 *Ad effectum validæ præſentationis factæ per ſucceſſorem conſtare debet de aditione hæreditatis.*
6 *Quomodo aditio probetur, & an ipſe actus præſentationis eam inducat, vel probet.*
7 *De limitatione concluſionis, de qua num.* 1. *& de qualitate gentilitia, ſeu familiari.*
8 *Quæ regula tenenda ſit in deſumendo voluntatem inducendi potius iſtam gentilitiam qualitatem.*
9 *Ubi fundatio eſt dubia, nimium in hoc deferendum eſt obſervantiæ.*
10 *Quæ differentia ſit inter obſervantiam, quando conſtat de tenore fundationis, & quando iſta non habetur.*
11 *Attenditur obſervantia proxima, non autem remota.*
12 *Quæ regula tenenda ſit circa obſervantiam, & adminicula.*
13 *Recenſentur deciſiones hinc inde in materia.*
14 *Recenſentur in ſpecie aliqua adminicula ex confeſſione, vel enunciativis, & admiſſione patris, & filiorum, &c.*
15 *De tertia ſpecie, ſeu qualitate mixta.*
16 *Neque fundator, ſeu primus acquirens poteſt facere immutationem præjudicialem Eccleſiæ.*
17 *Fundator, vel primus acquirens juſpatronatus hæreditarium poteſt ex intervallo facere gentilitium, vel familiare.*
18 *Quid in caſu converſo, ubi ab initio eſt familiare, vel gentilitium, an idem fundator poſſit alterare, diſtinguuntur plures opiniones, & caſus.*
19 *Quod in hoc attendendum ſit, an adſit recte conſenſus Ordinarii, & de ratione.*
20 *Examinatur diſtinctio inter filios, & extraneos, & an in hac materia intret ratio peculii profectitii.*
21 *Idem eſt eſſe fundatorem, vel primum acquirentem, reſpectu ſucceſſorum.*
22 *Succeſſor in jurepatronatus hæreditario poteſt illud facere familiare, vel gentilitium, atque alia facere, quæ poſſet fundator,*
23 *Niſi tenderetur in Eccleſiæ præjudicium.*
24 *Non poteſt autem gentilitium, ſeu familiare facere hæreditarium, ſeu ejus ordinem intervertere.*
25 *Quid ubi ſucceſſor talis ſucceſſoris alterantis eſt ejus hæres.*
26 *De jurepatronatus mixto, & quod neque ſucceſſor poſſit alterare, quia hæreditaria qualitas requiritur primi acquirentis tantum.*
27 *Quando etiam in familiari, vel gentilitio detur facultas alterandi conſuetum ſtatum.*
28 *Defecta familia non ceſſat juſpatronatus, ſed efficitur hæreditarium.*
29 *An juſpatronatus poſſit eodem tempore eſſe hæreditarium, & gentilitium.*
30 *An ſit idem eſſe gentilitium, & familiare, vel diverſum.*
31 *De verbis ex quibus arguatur, an juſpatronatus ſit familiare, vel gentilitium.*
32 *Quomodo iſta quæſtio decidi debet.*
33 *Sufficit probare deſcendentiam ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ non concurrente probanda eſt a fundatore.*
34 *An ſufficiat probare deſcendentiam, vel parentelam per gradus diſtinctos, vel ſufficiat probatio generica.*
35 *Quomodo proximitas debeat regulari.*
36 *Vocata familia, de qua intelligatur.*
37 *De concurſu plurium, & computatione vocum promiſſive.*

D I S C. LX.

CUm præſuppoſito, quod ille, qui Eccleſiam fundavit, & dotavit, noluerit, contentus majori merito apud Deum, acquirere, ſed voluerit remittere illud jus, quod Sacri Canones concedunt, ſive quod non conſtet illud ad jus perſonam ſuamque vitam taxative reſtringere voluerit, adeo, ut intret illud juſpatronatus, quod etiam ſine expreſſa reſervatione, multo magis illa accedente acquiritur ad ſucceſſores tranſmiſſibile, juxta deducta ſupra, *diſc.* 55.

Regula eſt hodie certa, & abſoluta, adeout abſque 1
alio auctoritatum fomento præſupponenda veniat, ut non conſtito de diverſa explicita, vel implicita fundatoris voluntate deducta ex tenore fundationis, vel ab illa ſpecie probationis, quam obſervantia inducit, ut juſpatronatus dicatur hæreditarium ad quoſcumque, licet extraneos teſtatos, vel inteſtatos hæredes rei familiaris tranſmiſſibile, tamquam exiſtens in hæreditate, cujus pars, ac membrum dicitur, ad text. *in cap.* 1. *& cap. cum ſæculum, de jurepatronatus*, ubi communiter ſcribentes, *& Clement. plures, eodem tit.* Calder *conſ.* 4. eodem cum concord. per Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 11. ex Burate. & Adden. *deciſ.* 183. *&* 647. *deciſ.* 120. *&* 136. poſt Vivian. & paſſim, ac habetur pluries in præcedentibus, præſertim, *diſc.* 22. *cum ſeq.*

Cadente quæſtione inter plures, ordine præpoſtero ex eodem jure hæreditario venientes, inter primum ſcilicet hæredem gravatum, & ſecundum, vel ulteriorem ex fideicommiſſo vocatum, an ſcilicet juſpatronatus tranſeat cum reliqua hæreditate in fideicommiſſarium, atque in fideicommiſſi reſtitutione veniat, vel 2
potius remaneat penes primum, ſeu directum hæredem ejuſque ſucceſſores; Atque in hoc licet Rota & Curia potius, ut alibi advertitur quoties in quamdam reverentiam antiquitatis, quam quod aliqua probabilis ratio ſuadeat, profiteatur tenere pro regula negativam opinionem Bartoli *in leg. quia perinde, ff. ad Trebel.* quam plures etiam ſequuntur collecti, per Fuſar. *quæſt.* 634. Vivian. *lib.* 4. *cap.* 2. *numer.* 76. Lotter. *dicta quæſt.* 11. *numer.* 29. *& ſeq.* & patet ex deductis, *deciſ.* 542. *part.* 5. *& deciſ.* 72. 170. *&* 206. *part.* 7. & frequenter, ut ſupra *in Capuana, deciſ.* 36.

Attamen conſtituta limitatione, ubi non ſolum de ex- 3
preſſa, ſed etiam de tacita, & conjecturali diverſa voluntate conſtat, nimium de facili, ac etiam ex levibus, ac gone-

genetalibus conjecturis, & adminiculis receditur ab hae
regula, quæ ita potius quodammodo idealis remanere
videtur, ex ea nimium convincenti, atque ad naturalem
ſenſum probata ratione, quod qui ambitionem babet, vel
ad proprii nominis memoriam conſervandam, vel ob ejus
poſteritatis, ſeu agnationis decorem, ordinandi hunc ſuc-
cedendi neceſſarium ordinem, quo mediante bona, &
jura hæreditaria genus vocatum non egrediantur, mul-
to magis id deſideraſſe cenſetur in hujuſmodi juribus,
majorem honorificentiam, ac etiam utilitatem, tutio-
remque probationem præſeferentibus.

Et quamvis, ut patet ex allegatis, ac pleriſque aliis
Rotæ deciſionibus, non modica lis inter ſeribentes eſſe
videatur ſuper aliquorum adminiculorum, vel præ-
ſumptionum pondere, ac relevantia, adeout apud re-
ſpicientes ad ſolum corticem, ſeu literam doctrina-
rum, nimia contrarietas in Rotæ deciſionibus adeſſe
videatur; Verius tamen eſt etiam *d. diſc.* 36. & alibi
advertitur, ut iſta quæſtio ſit puri facti, & ambi-
guæ voluntatis, certam tamen ac determinatam regu-
lam non recipiens, ſed adinſtar aliarum ambiguæ vo-
luntatis quæſtionum, quas præſertim adeo frequentes
habemus in hac fideicommiſſaria materia, deciſio pen-
deat ex ſingulorum caſuum qualitate, ac circumſtan-
tiis, modo admiſſionem, & modo rejectionem aliquo-
rum adminiculorum, vel præſumptionum ſuadentibus,
ita tamen quod juxta magis fundatum, ac judicioſum
modernorum ſenſum, rejectis antiquiorum leguleicis
ſcrupoloſitatibus, deductis ex ſenſu juris civilis de di-
verſo jurepatronatus, ſeu jure ſepulchrorum, juxta
ethnicos mores potius diſponentis, de facili hac volun-
tate includendi juſpatronatus in fideicommiſſo, admitti
debeat, etiam ex levibus, ac generalibus adminiculis, ita
deſervientibus pro quadam formalitate conſervandi re-
gulam, atque ab ea recedendi per viam limitationis.

Dubitatum etiam fuit, nedum apud antiquiores,
ſed etiam noſtris temporibus, an fideicommiſſaria diſ-
poſitio pro juriſpatronatus incluſione exigeret illum
4 Ordinarii conſenſum, qui in ejuſdem juris donatio-
ne, ſeu legato, aut alia particulari diſpoſitione ſuper
eo principaliter ordinata de jure requiritur, juxta ea
quæ habentur, *diſc.* 156. Sed pariter inanis videtur
dubitatio, nulli probabili fundamento innixa, quo-
niam ſi poſſeſſor juriſpatronatus abſque tali conſenſu,
cum bonorum univerſitate in tota, vel quota illud in
extraneum jure directæ diſpoſitionis, transferri poteſt,
nil prohibere videtur, cur & idem jure ſecundæ, ſeu
obliquæ fieri non valeat, quoties hoc jus acceſſorie ad
hæreditatem, vel ejus quotam tamquam pars, ſeu
membrum veniat, eo modo quo in fortioribus termi-
nis contractus emptionis, & venditionis, vel alterius
correſpectivi, pretio, vel alia re temporali mediante
acceſſorie venit, ut eodem *diſc.* 156. Cadente ſolum
dicta prohibitione in eo particulari fideicommiſſo, quod
ſingulariter, ac principaliter ſuper ipſo jurepatronatus or-
dinetur, & quod utpote idem importans ac legatum iſtius,
ſeu donationis jure regulandum eſt, ut advertitur in præ-
cedentibus, præſertim *in Lunen Sarzanen. diſc.* 19.

Ad effectum igitur pertinentiæ juriſpatronatus, quod
dictam propriam ac regulatem hærediariam qualitatem
habeat, atque pro exercitio juris præſentandi, in quo
ejus major, ac principalis fructus conſiſtere dicitur; Con-
currere debet dicta hæreditaria qualitas, ſive de prima,
& directa, ſive de ſecunda, & fideicommiſſaria agatur,
5 mediante ſcilicet hæreditatis directæ, vel fidricom-
miſſariæ agnatione, ſine qua, bona, & jura hæredita-
ria in noſtris bonis eſſe non dicuntur, ut præſertim
advertitur *deciſ. 96. n. 3. pars. 6. recent.* ubi firma-
tur id procedere, quamvis agatur de filio, in quo pa-
riter procedit regula, quod aditio utpote actus facti
non præſumitur, ſed ab allegante probari debet. At-
que occaſione tranſmiſſionis fideicommiſſariæ hæredi-
tatis, quæ de jure datur in moriente poſt purificatam
conditionem advertitur ſupra, *in Mediolanen. diſc.* 37.
ubi quod licet detur tranſmiſſio, attamen iſta ſequi
dicitur de jure agnoſcendo, & quatenus in tranſmiſ-
ſo ſequatur agnitio, ſine qua dominium bonorum,
& jurium hæreditariorum non obtinetur.

Eſt bene verum, quod cum actus aditionis, utpote
6 pendens a ſolo animo certam formam, vel ſolemnita-
tem non exigat, ſed animi explicationem verbis, vel
factis ſequutam admittat, ad communiter notata *in l.
gerit, ff. de acquir. hæred.* cum concordantibus plene
collectis per Menoch. *lib.4. præſumpt. 99. cum ſeq.* &
in ſua materia *ſub tit. de Hæred.* eo ipſo quod conſtat
alicui jus hæreditarium directum, vel obliquum delatum
eſſe, ipſique præſentantes, vel alium actum patronalem
jure hæreditario facere profitentur, ita ſe hæredem ver-
bis, vel factis enunciando, id ſufficit, ut in ſpecie adver-
titur apud Cavaler. *decis. 395. num.* 1. & non negabatur
in diſputationibus habitis *in dict. Mediolanen. diſc.* 37.
quoniam difficultas cadebat ad ſubſtinendum actum præ-
teritum ex diverſo jure, ſeu titulo explicatum.

Quinimo cum præſentatio ad beneficium de jure-
patronatus, quod non dubitetur eſſe hæreditarium,
dicatur actus, qui citra jus, & nomen hæredis fieri
non poteſt, ita pro ipſiuſmet actus explicatione, fa-
cta aditio hæreditatis ſequi dicitur, ut in ſpecie ad-
vertitur apud Cavaler. *decis. 395. decis. 265. part. 3.
decis. 77. numer. 2. & 3. part. 4. decis. 96. num. 10.
& seqq. part. 6. frequenter.*

Majores autem ac frequentiores forenſes quæſtio-
ne cadunt ſuper hujuſmodi regulæ limitatione ex di-
verſa fundatoris voluntate imprimendi magis qualita-
tem gentilitiam, ſeu familiarem, quam hæreditariam,
ſeu iſtam cum illa ſanguinis conjunctam, unde reſul-
tat illa tertia ſpecies, quam dicimus mixtam.

Super hoc autem; Illi qui omnes deciſiones, ac aucto-
ritates, quæ deſuper habentur, revolvere velint, atque
in ſolo ſenſu literali, pragmatico more eas attendere,
confuſionem potius quam elucidationem, ac veritatis
notitiam reportabunt, præſertim vero, illi qui gram-
maticorum potius quam juriſtarum inſtitutum de facto
profitentes, in verborum cortice, ſeu grammaticali ſi-
gnificatione toti inſiſtunt, plures deſuper retexendo
ampliationes, & limitationes, ſeu declarationes, &
quid importet verbum, *ſucceſſores*, ſeu verbum, *legi-
timi*, ſeu illud *ſui*, aut verbum univerſale, *omnes*,
ſive, an in ſucceſſoribus qualitas maſculina, ſeu alte- 7
ra legitimitatis, deſiderata ſit cum ſimilibus, de qui-
bus habetur præſertim actum in celebri *Florentina ju-
riſpatronatus de Ricaſulis* coram Lancellotto, impreſſ.
apud Vivian. *lib. 4. cap. 1. poſt num.* 71. apud Buratt.
*decis. 647. & decis. 47. part. 4. recent. tom. 2. in dictis
dec.* 120. & 134. *cum ſeq.* poſt Viv. in adeo diſpu-
tata *Aquilana juriſpatronatus, dec.* 162. & 374. *part.* 11.
recent. & in aliis, quæ pluries enunciantur in præceden-
tibus ad hanc materiam qualitatis hæreditariæ, vel gen-
tilitiæ, ſeu familiaris, præſertim *diſc.* 22. *& ſeqq.*

Omnino tamen verius eſt idem quod ſupra occaſio-
ne comprehenſionis ſub fideicommiſſo dictum eſt, hanc 8
ſcilicet eſſe quæſtionem nudi facti, & voluntatis, non
admittentem certam determinationem generalem,
ſed decidendam in ſingulis caſibus ex eorum parti-
culari qualitate, & circumſtantiis, unam, vel alte-
ram voluntatem ſuadentibus pro judicis prudenti arbi-
trio regulando cum eiſdem principiis generalibus, quæ
ſub tit. de fideicommiſſis ad materiam ambiguæ, ſeu
conjecturatæ voluntatis frequenter habentur, inſpectis
ſcilicet, more regionis, qualitate, tam diſponentis,
quam eorum, cum quibus fit diſpoſitio, necnon qua-
litate beneficii, ſeu juriſpatronatus, ac ponderandu
adminicula, ſeu præſumptiones; non ſingulariter, ſed
unitim, cum ſolita regula, *ut ſingula quæ non proſunt,
unita juvent. &c.* Ideoque reſtricta ad ſolos maſculos
excluſis fœminis, ſeu qualitas legitimitatis cum ex-
cluſione illegitimorum, ac ſimilia quandoque neglecta
fuerunt, quandoque vero efficacia reputata ad familia-
rem, vel gentilitiam, ſeu quandoque mixtam qualita-
tem imprimendam, quoniam ita adminiculorum quali-
tas, ac numerus, in uno, vel reſpective altero caſu
diverſimode exigat, adeout vere improbus, ac inanis
videatur ille modernorum pragmaticorum, ſeu colle-
ctorum labor, qui deſuper cum conteptibili ſtylo ad-
hiberi ſolet cumulandi hinc inde per claſſes auctorita-
tes, ac deciſiones, aliqua verba, vel adminicula in
propoſito approbantes, vel reprobantes.

Procedunt hæc ubi tenor fundationis habetur, ex
quo tamquam ex teſtamento, ac adinſtar, ambigua
diſponentis voluntas deſumenda eſt, & quo caſu, quo-
ties ipſa diſpoſitio ita concepta eſt, quod ambigua
dici valeat, & capax interpretationis, nimium opera- 9
tiva remanet obſervantia, cui ſi tamquam optimæ in-
terpreti, ac interpretationum Reginæ in omni mate-
ria ſatis deferendum eſt, magis ac peculiariter in iſta,
in qua etiam principaliter recurri ad obſervantiam ſo-
let, quando ob deficientem tenorem fundationis, ut
infra, illa attendi debet.

Magna vero differentia eſt inter caſum, in quo habea-
tur tenor fundationis conceptus per verba æquivoca, &

apta

apta recipere utrumque intellectum, unde cadet interpre- 10 tatio, & caſum, in quo eadem fundatio ſit ſimplex, juxta regulam, ſive quod illa non habeatur, unde pariter ex eadem regula hæreditaria qualitas intret, quoniam juxta ſatis vulgarem, & quotidianam diſtinctionem, primo caſu non deſideratur longum, vel longiſſimum tempus, minuſque alia requiſita, quæ adeo rigoroſe neceſſaria ſunt in præſcriptiva; quia cum ſit obſervantia interpretativa, ſufficit ita quandoque ſervatam fuiſſe, de tempore tamen 11 proximo fundationi vivente fundatore, ſeu viventibus aliis, qui veriſimiliter voluntatis conſocii ita interpretari ſint, ſecus autem ubi eſt remota, cum proxima ſit in contrarium, ex deductis per Otthobon. *deciſ.* 26. *numer.* 14. & 15. ubi concordantes, & ſæpius.

In aliis autem duobus caſibus, obſervantia dicitur potius præſcriptiva, ſive inductiva limitationis regulæ, & conſequenter exigit longum, vel longiſſimum tempus, aliaque requiſita, illud præſertim, quod ſit clara, & univoca, non autem deſumatur ex actibus æquivocis, qui ad utramque qualitatem referri poſſunt, ex deductis in utroque reſpective caſu, apud Duran. *dec.* 173. & 285. apud Celſ. *dec.* 106. Buratt. *dec.* 183. & 647. *n.* 12. & *dec.* 139. *n.* 22. & 19. poſt Vivian. & in aliis, quæ omnes pro una, vel altera parte derivant a ſupra inſinuata *Florentina de Ricaſulis cor. Lancelloto* impreſſ. poſt Vivian.

Verum & in hoc procedit idem quod ſupra circa ipſam principalem concluſionem dictum eſt, ſuper neceſſitate diſtinguendi unam qualitatem ab altera, quod ſcilicet volentes revolvere auctoritates, ac deciſiones, quas de- 12 ſuper habemus, eaſque ad litteram intelligere, magnam invenient contrarietatem, quæ tamen non adeſt, cum ſit potius diverſitas, unde concluſionem magis, quam veritatis notitiam reportabunt; Ideoque tamquam in quæſtione facti potius, quam juris auctoritates, ac deciſiones examinandæ ſunt, juxta ſingulorum caſuum qualitates, & circumſtantias, ex quibus, in uno, obſervantia unum effectum, in altero vero diverſum operata eſt, pro adminiculorum numero, & qualitate; Si enim hæc obſervantia deducatur ad probandam gentilitiam, vel familiarem qualitatem, ex eo quod præſentationes longo temporis ſpatio factæ ſint per ſolos deſcendentes, vel ſanguine conjunctos, abſque extraneorum mixtura, ſive per ſolos maſculos neglectis fœminis, cum ſimilibus, id ſolum ac de per ſe curari non ſolet, quoniam a caſu id provenire potuit, Secus autem ſi alia concurrant adminicula, quibus junctis id in magna conſideratione habendum eſt; Idemque ubi ſolum legitimi, nunquam admiſſis illegitimis, cum ſimilibus, ex iis quæ pro una, vel altera qualitate, ſive pro admiſſione, vel excluſione obſervantiæ habentur in ſupra allegata *Florentina de Ricaſulis*, poſt Vivian. *ubi ſupra*, Buratt. *dec* 183. & *dec.* 166. *part.* 13 6. *recent.* apud Celſ. *dict. dec.* 106. Dunozett. *dec.* 983. Royas, *dec* 446. Duran. *d. dec.* 173. & 283. *d. dec.* 162. & 373. *part.* 11 *recent.* cum aliis quæ habentur in præcedentibus ad hanc materiam, præſertim *diſc.* 22. *cum ſeq.* quoniam aliquando contingit, quod præſentantes ſe enunciarunt etiam hæredes, & tamen ſi alia urgent adminicula pro gentilitia, vel familiari qualitate, id neglectum fuit, quaſi quod hæreditaria qualitas concurrens etiam in agnato, vel gentili demon- 14 ſtrata enunciata ſit, ut in ſpecie apud Celſ. *d. dec.* 106. Et e converſo partis confeſſio nimium curata fuit apud Buratt. *d. dec.* 183. *n.* 2. & *ſeqq.* & *n.* 14. abſque Add. & tamen neglecta *dec.* 120. *n.* 16. poſt Vivian. & *dec.* 288. *part.* 5 *recent. n.* 13. & *ſeq.* & in aliis, Idemque in enunciativis Ordinariorum, ſeu Pontificiis, ex deductis hincinde *d. dec.* 283. Buratt. & *dec.* 166. *part.* 6. *recent.* & in *dictis dec* 173 & 285. Duran., & 288. *part.* 5. ac in pleriſque aliis, quæ ut dictum eſt, contrariæ videntur, cum tamen revera ſint potius diverſæ, pro facti diverſa qualitate.

Inter adminicula vero gentilitiam, ſeu familiarem qualitatem ſuadentia, ſatis efficax reputari ſolet illud admiſſionis contemporaneæ ad præſentandum, patris & filiorum, ſive proximiorum, & remotiorum non ſervato ordine ſucceſſionis, juxta dictas deciſiones in *Florentina de Ricaſulis*, Buratt. *dicta deciſ.* 183. *num.* 17. *cum ſeqq.* & *d. deciſ.* 166 *part.* 6. *numero* 14. apud Royas, *d. deciſ.* 446. & *deciſ.* 162 *part.* 11. *rec.* Et tamen de illa dubitatum videmus *d. deciſ.* 283. *numer.* 9. *part.* 5. & *deciſ.* 120. *numer.* 22. poſt Vivian. & in aliis; Ideoque ut dictum eſt certa, & determinata regula deſuper dari non poteſt, ſed in ſingulis caſibus deciſio ex facti qualitate deſumenda eſt, cum eiſdem ſupra inſinuatis regulis generalibus, quæ præſertim *ſub tit. de fideicommiſſis* frequenter habentur pro ambigua, ſeu conjecturatæ voluntatis interpretatione.

Quando vero adminicula fluctuent hincinde, quod ſcilicet nimis urgeant ea quæ pro ſanguinis, vel agnationis qualitate faciunt, & e contra urgeant quoque ſuadentia qualitatem hæreditariam, tunc pariter pro facti qualita- 15 te, locus fieri ſolet conciliationi, ſtatuendo tertiam ſpeciem de utraque participantem, per quam juſpatronatus mixtum dicitur, unde omnia quæ videntur incompatibilia, invicem compati poſſunt ob utramque qualitatem, quæ frequenter per fundatores deſiderari ſolet eodem modo quo in feudo, vel emphyteuſi habemus.

Poſita vero una, vel altera qualitate, cadit etiam inſpectio ſuper ejus immutatione, an ſcilicet, quomodo, & per quos fieri valeat immutatio de una qualitate in alteram; Atque diſtinctio eſt, inter ipſum primum fundatorem, ac alios ſucceſſores; In primo enim, 16 quoties ex alteratione non reſultet damnum, ſeu præjudicium Eccleſiæ, quo caſu ſibi non conceditur ſine aſſenſu Ordinarii alterare primas fundationis leges, juxta ea quæ habentur infra in materia legum fundationis, ac etiam pluries in præcedentibus ad materiam hujus poteſtatis, itaut agatur de ſolo jure, vel præjudicio ſucceſſorum; Et tunc ſi juſpatronatus eſt ſimpliciter fundatum, unde propterea in illo intret regula generalis in dubio attendenda pro hæreditaria qualitate, extra controverſiam eſt ipſum hanc naturam alterare poſſe, atque imprimere diverſam qualitatem gentilitii, vel familiaris, quoniam ſi hoc licitum eſt cuicumque ſucceſſori, ut ſupra, *diſc.* 18. ac etiam infra, multo magis, & abſque principio dubitandi ipſimet fundatori.

Ubi vero ab initio impreſſa eſſet qualitas gentilitia, ſeu familiaris, intrat dubitatio, an idem fundator in præjudicium deſcendentium, ſeu agnatorum id immu- 18 tare poſſit, ac efficere jus hæreditarium; atque in hoc aliqua dignoſcitur diſcrepantia; Aliis ſimpliciter volentibus id fieri poſſe, ex deductis per Gratian. *diſceptat.* 177. ubi referuntur Lambert. & alii; Aliis vero, id ſimpliciter negantibus, ex deductis per Garz. *par.* 5. *cap.* 9. *n.* 69. & diſcurſive pro utraque nihil firmando. Rota *dec.* 33 *par.* 7. *rec.* ubi quod inſpiciendum ſit an adſit necne Ordinarii auctoritas, de quo etiam in *Cortonen. dec.* 316. *part.* 10 & 107. *part* 11. *rec.*

Alii vero procedentes cum terminis generalibus, quos habemus in primo acquirente feudum, vel emphyteuſim, an ſucceſſoribus præjudicare poſſit, quamvis inveſtitura concepta ſit in forma pacti, & providentiæ, juxta receptam diſtinctionem, quam in dictis materiis habemus inter acquirentem titulo lucrativo, vel oneroſo, ut primo caſu non poſſit, in altero autem ſic, credunt indefinite in juſpatronatus ex fundatione, vel donatione, utpote, perneceſſe ſupponente acquiſitionem, ex cauſa oneroſa hanc facultatem concedi; Et alii diſtinguunt, an acquiſitio facta ſit pro filiis, quos acquirens habeat in poteſtate, vel pro extraneis, ut iſto ſecundo caſu actus ſit irrevocabilis, ſecus autem in primo, ex ratione peculii profectitii, in cujus terminis remanere dicitur quicquid filius ex patris bonis, vel providentia quæritur.

Videtur autem iſta quæſtio decidenda cum diſtinctione, per quam omnes diverſæ opiniones recte conciliari poſſunt; Aut enim in reſervatione juriſpatronatus, quam fundator pro deſcendentibus, vel aliis de ſanguine faciat, non accedit conſenſus, ſeu auctoritas Ordinarii, & tunc, quia actus adhuc remanet imperfectus, cum in 19 hujuſmodi ſpiritualibus abſque dicto conſenſu, vel auctoritate ex ſola laicorum diſpoſitione jus perfecte quæri non valeat, adinſtar eorum quæ habemus in feudis, & aliis juribus Regalibus in commercio privato non exiſtentibus, hinc proinde priuſquam dicta perfectio ſequatur, & multo magis dicta auctoritate in ſecundo actu alterativo concurrente, id recte fieri poteſt, unde propterea ſecundus actus efficacior reputatur tamquam perfectus, ac primo perfecto prævalet, juxta ea quæ pluries habentur *ſub tit. de feudis*, ac etiam ſub altero *de Regalibus* ad materiam officiorum, & locorum montium, ac habetur etiam ſupra, *diſc.* 56. in propoſito donationis, vel alterius translationis juriſpatronatus, atque in hoc ſenſu capiendæ ſunt auctoritates, & deciſiones in hoc propoſito totum deferentes dictæ Ordinarii auctoritati duplicem effectum operanti ſuper actus perfectione; Primo ſcilicet, quia importat aſſenſum in prohibitis; Et ſecundo quia, ut advertitur in præcedentibus, ſupplet quoque Ordinarius partes Notarii pro abſentibus, vel adhuc

Digitized by Google

huc non natis; ſtipulantis, & acceptantis; Secus autem ſi primo actu de ejuſdem Ordinarii conſenſu perfecto, ac alias de ſui natura irrevocabili, cum eodem conſenſu, vel auctoritate fiat ſecundus alternativus, ſeu alias innovativus, & præjudicialis, quoniam ab Ordinario pendet quidem perficere actum ab initio, ſed ejus facultas non ſe extendit ad deſtruendum actum jam perfectum, ac tollere jus tertio quæſitum, cum id nonniſi ſupremo Principi concedatur, ex deductis *d. tit. de Regalibus*, *diſc.* 148. & quas ſupremas partes in his ſpiritualibus materiis ſolus Papa habet, ut eodem proxime inſinuato loco. Ideoque erroneum eſt generale aſſumptum per aliquos deſuper tradi ſolitum, ut in hoc propoſito totum faciat Ordinarii conſenſus, vel auctoritas, quoniam id cum præfata diſtinctione intelligendum venit.

Poſita vero dicta perfectione, ſeu legitima ſtipulatione ab Ordinarii conſenſu reſultante, quamvis in terminis ju-
20 ris civilis juridica ſit dicta diſtinctio inter filios in poteſtate, ac extraneos ob naturam peculii profectitii, attamen ut advertitur etiam ſupra illa in hac materia recipienda non videtur, quoniam ſi etiam in bonis prophanis, ac indifferentibus ſecundum juris civilis diſpoſitionem regulandis, quoties accedit juramentum, ſeu alias patris diſpoſitio erga filios, & deſcendentes eſt cauſativa, illa remanet perfecta, & inalterabilis, adeout novæ legis præjudiciales, vel onera deinde adjici non poſſint, ut in ſua materia *ſub tit. de donationibus*, ac etiam *ſub tit. de fideicomm.* hinc idem & fortius dicendum eſt in hac materia, quæ, vel eſt ſpiritualis, juxta unam opinionem, vel ſi juxta alteram, eſt temporalis, adhuc tamen eſt ita ſpirituali annexa, quod in ea cadit ſimonia, ideoque non cum terminis juris Civilis regulanda eſt, ſed cum illis juris Canonici, vel beneficialibus, quibus attentis non habetur ratio patriæ poteſtatis, vel minoris ætatis, aliorumque juris Civilis ſubtilitatum.

Quod autem dicitur de fundatore, in omnibus procedere, atque locum habere videtur in primo acquiſitore
21 juriſpatronatus jam in eſſe producti, ex cujus jure, ac providentia veniant ſucceſſores illum in eorum auctorem, non autem concedentem recognoſcentes, ut in dicta feudali, ac emphyteutica materia receptum habemus, ac advertitur ſupra *in Arianen. diſc.* 18. & in aliis; Secus autem ſi ab alio ſucceſſores agnoſcant, ſuumque jus metiantur, juxta deducta *d. tit. de fideicomm.*

Quo vero ad ſucceſſores, qui neque fundatores, neque primi acquirentes dici valeant, Aut agitur de patronatu hæreditario, quod poſſeſſor faciat familiare, ſeu gentilitium, & non dubitatur id fieri poſſe, abſ-
22 que aliqua Ordinarii auctoritate, ut advertitur ſupra *in Arianen. diſc.* 18. ac in deciſione in ea cauſa edita impreſſ. *dec.* 122. *part.* 11. *rec.* & in aliis frequenter; Tum quia ſucceſſores non poſſunt ob hæreditariam qualitatem ejus factum impugnare ad vulgarem regulam textus *in leg. cum a matre*, *Cod. de rei vend.* in hac materia quoque procedentem, ex deductis per Bellon. jun. *conſ.* 48. Rota *dec.* 237. *part.* 6. *rec.* & in aliis; Tum etiam quia intereſt Eccleſiæ, juſpatronatus eſſe potius familiare, vel gentilitium, quam pure hæreditarium; Vel quia ita ex frequentius contingentibus magis reſtrictus remanet numerus patronorum intra certum genus, cum hæreditarium poſſit tractu temporis ad plura diverſa genera pertinere; Vel quia major ſit Eccleſiæ honorificentia eſſe ſub ſola ſervitute familiæ, vel deſcendentiæ ſui fundatoris; Multo vero magis ubi talis immutatio fieret ad formam majoratus, vel primogenituræ, cum tunc fortius utraque ratio procedat, ideoque inter quemcumque poſſeſſorem, ac primum fundatorem, ſeu primum acquirentem in hæreditario nulla dignoſci videtur differentia, præterquam ubi naturæ immutatio, ſeu aliarum le-
23 gum adjectio, Eccleſiæ gravamen, vel præjudicium contineret, ut advertitur *dec.* 151. *num.* 23. poſt Vivian. & generaliter habetur in ſequentibus occaſione de legibus, & conditionibus juri contrariis, vel Eccleſiæ præjudicialibus, neque per primum fundatorem ex intervallo adjiciendis, multo magis per ſucceſſorem, ac habetur pluries in præcedentibus ad materiam facultatis alterandi.

In familiari autem, ſeu gentilitio e converſo, pariter extra controverſiam eſt, talem facultatem non compete-
24 re, niſi in præjudicium ſui ipſius, ſuoque jure durante, non autem ſucceſſorum, qui ejus facto non obligantur, utpote jure proprio independenter venientes, ad communiter notata *in cap.* 1. *de jurepat. in* 6. cum concordant per Vivian. *lib.* 14. *poſt.cap.* 2. *n.* 23. *& ſeq.* Lotter. *lib.* 2. *d. q.* 11. *n.* 14. Rota *dita dec.* 151. poſt Vivian. *dec.* 220. *part.* 11. *rec.* edita in cauſa; de qua ſupra *in Bononien. diſc.* 35. & paſſim; Ad inſtar eorum quæ habentur *ſub tit. de fideicomm. diſc.* 55. *& ſeqq.* ſuper defectu poteſtatis hæredis gravati alterandi ordinem ſucceſſionis, ac etiam *ſub tit. de feud. diſc.* 10. *&* 11. & in aliis.

Adhuc autem occaſio non dedit formiter diſputare, an iſto caſu intret eadem regula textus *in leg. cum a matre*, *Cod. de rei vendic. & leg. vindicantem*, *ff. de evict.* quæ juxta magis communem, ac hodie receptam ſententiam procedit in materia fideicommiſſaria, quod ſcilicet fideicommiſſi ſucceſſor quamvis jure proprio, ac inde- 25
pendenter veniens, ſi tamen eſt hæres gravati alienantis, ſeu alias rem fideicommiſſariam obligantis, impugnare non poteſt factum ſui auctoris, ſed illud præciſe, ac in ſpecie ratum habere tenetur, niſi beneficium inventarii ſuffragetur, redditis rationibus de bonis hæreditariis, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.*

Diſtinguendum tamen videtur, an accedat necne conſenſus, vel auctoritas Ordinarii; in caſu enim affirmativo videtur, quod regula intret, ut admitti videtur apud Bellon. jun. *d. conſil.* 48. *n.* 43. & Rota *dec.* 297. *n.* 7. *& ſeqq. part.* 7. *rec.* ubi conſideratur, an hæres conſecerit inventarium necne, procedendo cum dictis terminis generalibus; In caſu autem negativo, omnino verius videtur poſſe contraveniri, eodem modo quo datur contraventio ſucceſſoris in feudo ſine aſſenſu alienato, vel obligato; Quinimo etiam in ſucceſſore fideicommiſſi, ad vindicandum bona, quorum alienatio ipſo jure nulla eſt, ob duplicem prohibitionem legis, & hominis, ſeu ob aliam nullitatem, ex plene deductis *in Bonon. fideicom. de Rubeis*, *dec.* 363. *part* 10. *rec.* & in dicta ſua materia *ſub titul. de fideicommiſſis*. cum ob defectum conſenſus Ordinarii, nulla videatur hæc alienatio in extraneos, adeout, ex ſupra inſinuatis, juſpatronatus in propoſito ſymbolizare videatur cum feudis requirentibus Domini aſſenſum, cujus loco ille Ordinarii ſtare dicitur.

In mixto autem dicendum venit idem, quod de pure gentilitio, quoniam quicquid teneant Regnicolæ in illis feudis mixtis, in quibus, nedum primi acquirentis, ſed etiam ultimi morientis hæreditariam qualitatem habere oportet; In puncto juris verius eſt, ut etiam in 26
feudo, vel emphyteuſi, vel quacumque alia mixta conceſſione requiratur ſolum qualitas hæreditaria primi acquirentis, non autem ſucceſſorum, ut pluries in ſua materia, *ſub tit. de feudis*, & in his terminis juriſpatronatus habetur, *deciſ.* 217. *in fine*, & plenius, *d. dec.* 267. *num.* 8. *part.* 17. *rec. & in Imolen. Decanatus coram Veroſpio*, *deciſ.* 254. *part.* 11. *recent. & in aliis.*

Duobus autem caſibus videtur, in gentilitio, vel mixto ſequi poſſe alterationem conſuetæ naturæ, ſeu verius alterationem in modo exercitii, ubi ſcilicet omnibus de familia conſentientibus, per modum legis, ac pro meliori regimine, juſpatronatus, ſeu verius exer- 27
citium ad tollendas confuſiones reducatur ad formam majoratus, vel primogenituræ; Ad inſtar eorum quæ in materia erigendi feudum dividuum ad formam primogenituræ habentur *ſub tit. de feud. diſc.* 10. *&* 11. Et in altero, quod familia, vel genere nimis dilatato, ſeu alias ejus conditione mutata, ſcandala, & inconvenientia reſultare ſoleant; ſeu in grave Eccleſiæ præjudicium redundet, ut exercitium juris præſentandi aliorumque patronalium jurium ſit penes omnes, tunc enim ex ratione textus *in cap. ſuggeſtum*, *de decimis*, vel adinſtar cum ſimilibus, prohibendum non videtur poſſeſſoribus in præjudicium ſucceſſorum legem adjicere alternativam ſuper dicto exercitio, quod ſcilicet penes aliquos tantum, puta duos, vel tres ſeniores eſſe debeat, vel per turnum, ſeu alternatim inter plures colonellos, ſeu lineas juxta caſum, de quo ſupra, *in Piſtorien. diſc.* 32. quinimo etiam invitis ipſis poſſeſſoribus, Ordinario ex juſta cauſa hæc facultas tribuenda videtur.

Mutatur item qualitas, ſeu natura juriſpatronatus de familiari, vel gentilitio in hæreditarium ob defectam familiam, ſeu defectum genus prius vocatum. Licet enim aliquorum ſententia ſit, quæ anteſignanum habet Geminian. *conſ.* 45. ut defecta familia, vel genere, pro quo juſpatronatus reſervatum eſt, illud extinguatur, atque Ec- 28
cleſia efficiatur libera; Paſſim tamen recepta, ac hodie abſoluta eſt contraria ſententia, quæ anteſignanum habet Ancharan. *conſil.* 81. ut juſpatronatus efficiatur hæredita-

rium, ac tranſeat ad hæredem ultimi morientis, ex
deductis cæteris relatis per Viv. *lib. 4. cap. 9. num. 2.*
Lotter. *dict. quæſtion.* 11. *n.* 11. Rota *dec.* 385. *part.*
1. *diverſ.* & in aliis, de quibus *in dec.* 220. *part.* 11. *&*
ſupra in d. Bononien. diſc. 35. *& pluries*; Niſi adſit ta-
xativa, ita & taliter concepta, quod denotat vo-
luntatem teſtatoris ita limitatam, ut exinde Eccleſia li-
bertatem acquirat; Attendendo tamen magis ſubſtan-
tiam voluntatis, quam formulas verborum, dum *in*
dec. 374. *&* 368. Seraphini *n.* 9. neglecta fuit taxati-
va; Atque ſi juſpatronatus pertineret ad duas lineas,
ſeu duas familias, una defecta, non tranſit in aliam,
ſed ad hæredes ultimi deficientis, ut apud Merlin. *dec.*
798. *repetit.* poſt Vivian. *dec.* 120. *num.* 24. *cum ſeq.*
niſi obſervantia alias doceret, cum illi nimium in hac
materia deferendum videatur.

Dixit pluries Rota præſertim apud Merlin. *deciſ.*
870. *n.* 4. *& dec.* 293. *n.* 21. *part.* 10. *rec.* & in aliis,
ac inſinuatur etiam in præcedentibus, ut juſpatronatus
non poſſit eodem tempore eſſe pure hæreditarium, &
29 pure gentilitium, quaſi quod iſtæ naturæ, ſeu qua-
litates ſint incompatibiles; Verum ut pariter in præce-
dentibus advertitur, id recte procedit in ipſo indivi-
duo jure penes unum exiſtente, ſeu penes plures ex eo-
dem fonte venientes, eamdemque vocem conſtituentes;
Secus autem, ubi juſpatronatus in plures perſonas, vel
perſonarum genera per voces æquales, vel inæquales
diviſum eſt, adeout, licet ipſius juris ſubſtantia habi-
tualiter, ac in abſtracto ſit individua, quoad exerci-
tium tamen, alioſque effectus, tot ſint diverſa jura,
quot ſunt diſtinctæ voces, aut vocum partes, juxta
diviſionem, de qua *diſc. ſeq.* ac etiam pluries in præce-
dentibus, quoniam competente hoc jure duobus æque
vocatis a fundatore, ſive duobus ab initio patronis,
quia unus ſit fundator, & alter dotator, non videtur
quid prohibeat, ut unus ſuum jus in ſua regula hære-
ditaria natura relinquere valeat, alter vero in ſuo im-
primat familiarem, ſeu gentilitiam qualitatem, ſeu fi-
deicommiſſi ordinem adjiciat; ſufficit enim, quod illud
perſonarum genus, quod intellectualem perſonam conſti-
tuit ad illam vocem, ſeu vocis partem efformandum ſuum
jus juxta ſibi præſcriptum ordinem a fundatore, vel alio
majore exerceat, parum curando, quod alterum genus
idem faciat cum ordine diverſo, cum idem ſit effectus
quoad Eccleſiæ proviſionem; Eo modo quo, ut in
præcedentibus, idem juſpatronatus eſt partim laicale,
& partim eccleſiaſticum, ſive partim Regium, aut
Potentum, & partim privatum, cum ſimilibus.

Habere quoque aliqui ſolent pro ſynonimis familiarem,
30 ac gentilitiam qualitatem, promiſcue hos terminos adhi-
bendo, ſed male, cum ſint omnino diverſi: Ad gentilitium
enim vocati ſunt omnes de genere, vel ſanguine, ſive ſint
per agnationem, ſive per cognationem; Ad familiare ve-
ro non niſi, qui ſunt de familia, ideoque per agnatio-
nem attinentes; Cadente ſolum quæſtione circa familiæ
diverſas ſpecies, effectivam ſcilicet, & contentivam ſeu
naturalem, & artificialem, quas alii, in veram ac fictam
diſtinguunt, ut infra, atque de hac diſtinctione inter gen-
tilitium & familiare habetur etiam in præcedentibus.

Hinc proinde inter ejuſdem fundatoris, vel ſtipitis per
agnationem, ac reſpective cognationem deſcendentes,
31 diſputari ſolet, quando juxta unam, vel alteram ſpeciem
juſpatronatus reſervatum ſit, hujuſque controverſiæ de-
ciſionem DD. deſumere ſolent ex verbis, puta ſi di-
ctum ſit, pro, illis *de domo*, ſive *de cippo*, vel *trun-
co*, aut *ſanguine*, vel *parte*, *parentela*, *familia*, & ſi-
milibus verbis, quæ importare quidem poſſunt reſtri-
ctionem ad ſolos agnatos, habilia tamen ſunt complecti
quoque cognatos, ex deductis cæteris relatis apud Burat.
& Add. *dec.* 755. Dur. *dec.* 115. Lotter. *d. q.* 11. *lib.* 2. *dec.*
71. *cum plurib. ſeqq.* poſt Viv. & aliis enunciatis *ſub tit. de
fideicom. diſc.* 50. ac etiam *diſc.* 24. *cum plurib. ſeqq.* occa-
ſione agendi, quando vocatio reſtricta cenſeatur ad
ſolos agnatos, vel veniant etiam cognati, *& ſub tit.
de Præeminen. diſc.* 13. ubi magis proxime ad rem.

Verius tamen videtur, ut eo modo quo ſupra in altera
inſpectione diſtinguendi gentilitium, vel familiare ab hæ-
reditario dictum eſt, quæſtio ſit facti ac voluntatis pro ſin-
gulorum caſuum particulari qualitate, & adminiculis de-
32 cidenda, eodem modo, quo in fideicommiſſis aliiſque
ultimis voluntatibus habemus, dum exceptis caſibus, in
quibus, vel Eccleſiæ præjudicium, vel ratio ſpiritualitatis
diverſimode ſtatuant, vel ſuadeant, paſſim intrat argu-
mentum fideicommiſſi ac juſpatronatus, & e contra, cum
totum pendeat ab eodem principio voluntatis, cujus am-
biguæ præ cæteris magnum reputatur adminiculum il-
lud, quod ex obſervantia reſultat.

Quando autem expreſſe, vel adminiculative conſtat il-
lud reſtrictum non eſſe ad familiam, ſeu agnationem, ſed
omnibus deſcendentibus, vel de certo genere convenire,
tunc frequenter cadunt etiam quæſtiones ſuper probatio-
ne deſcendentiæ, & an iſta ſufficiat generica, & a quo,
& quomodo facienda ſit, & an in genere, vel ſpeci-
fice & per gradus diſtinctos; Et licet inter ſcribentes
non modica dignoſcatur varietas, diſtinctio tamen plu- 33
ries, tradita per Rotam, hodieque recepta eſt, quod ſi
non concurrit poſſeſſio, tunc probatio deſcendentiæ fieri
debet a fundatore, vel ab eo, quem ipſe ſtipitem de-
ſtinavit, ſeu conſtituit; Poſſeſſione autem accedente
ſufficit probare deſcendentiam ab exiſtente quaſi in poſ-
ſeſſione, ut ita diſtinguendo poſt DD. *in Cap. Conſul-
tationibus, de jurepatronatus* & alios Lotter. *d. quæſt.*
11. *num.* 118. Cavaler. *dec.* 382. *&* 399. Add. ad Bu-
ratt. *dec.* 832. & ad Gregor. *dec.* 339. *Reggen. benef.*
24. *Martii* 1653. cor. Bichio, & ſæpius, quoniam eſt
recepta diſtinctio.

Et quoad genericam, vel ſpecificam probationem intrat
altera diſtinctio, an vocatio percutiat certos gradus, puta 34
quia proximiores vocati ſint, vel potius omnibus de certo
genere indefinite conveniat, ut primo caſu requiratur pro-
batio per gradus diſtinctos, dum de illis, eorumque ma-
jori proximitate eſt principalis quæſtio, ſecus autem ſe-
cundo, ut ita diſtinguendo eſt pariter receptum.

Proximitas autem regulanda eſt cum eiſdem termi-
nis, cum quibus illam in materia feudali, & emphy-
teutica, vel fideicommiſſaria regulamus, ut ſcilicet, 35
non refragante teſtatoris voluntate, a perſona grava-
ti, ſeu ultimi poſſeſſoris magis, quam ab illa teſtato-
ris, ſeu fundatoris regulari debeat, ex iis quæ haben-
tur pluries deducta *ſub d. tit. de fideicommiſſis*, præ-
ſertim *diſc.* 22. *cum ſeq.* ac etiam *ſub tit. de feudis*,
diſc. 8. & alibi pluries.

Quando vero juſpatronatus ſit familiare ad agnatos, ſeu
illos de caſata reſtrictum, tunc pariter cadunt eædem quæ-
ſtiones frequenter in dicta fideicommiſſaria materia caden-
tes, atque cum eiſdem terminis quoque decidendæ; An
ſcilicet vocata cenſeatur ſolum familia effectiva, vel etiam
contentiva; Et quatenus etiam hæc magis generalis vocata
ſit, an intelligendum ſit de contentiva proxima magis
quam de remota, & an veniat tam familia vera, ſeu 36
naturalis, quam etiam ficta, ſeu artificialis, aut alias
affecta; Sive poſito quod attenta antiqua origine conſtet
de familiæ identitate, illos vero tractu temporis in plures
ramos diviſa ſit, cum diverſis adjunctis in nomine, vel
in ſtemmate, ſeu cum aliis diverſitatem denotantibus,
an intelligatur de univerſa, vel de illa ſolum, de qua eſt
ipſe fundator, ſuper quibus in his terminis ſpecialibus plu-
ra diſcurrit Lott. *d. qu.* 11. Rota *dec.* 71. *cum plurib. ſeqq.*
poſt Vivian. *& in Pientina* poſt Monac. *dec. Florent.* 72.
cum aliis quæ tam generaliter in materia fideicommiſſa- 37
ria, quam ſpecialiter in hac materia juriſpatronatus, vel
etiam in altera juris honorifici, ſeu notabilitatis ha-
bentur *d. diſc.* 50. *ſub tit. de fideic. & diſc.* 13. *ſub tit. de
præemin.* ac etiam ſupra, *hoc eodem tit. in Piſtorien.
de Michelucciis*, *diſc.* 31. & in aliis, ubi videri poteſt;
Quomodo autem in una, vel in altera ex dictis ſpecie-
bus competat concurſus in exercitio juris præſentan-
di, ſive quomodo voces conſtitui, ſeu computari de-
beant, habetur *diſc. proxime ſeq.*

ANNOT. AD DISC. LX.

Notatum eſt ſupra, *ad diſc.* 22. *cum ſeq.*

De concurſu cumulativo plurium patronorum, vel ſucceſſorum in præſentando, an ſit in capita, vel in ſtirpes, ſeu ratas & viriles, ad effectum concludendi majorem partem, & quomodo fiat vocum computatio, Et quando dictus concurſus debeat eſſe ſimultaneus, & collegiativus, vel ſufficiant vota ſingularia.

SUMMARIUM.

1 *Diſtinguuntur plures caſus, ſeu ſpecies concurſus.*
2 *De concurſu æquali, etiam quo licet inæqualiter, fundant & dotant.*
3 *Si ab initio fiat acquiſitio ſpecifica, inæqualis attendi debeat.*

4. Plu-

4 Plures primi hæredes fundatoris, vel unici poſſeſſoris quamvis inæquales, attamen æquale jus habent in jurepatronatus.
5 Secus de conſuetudine, & ubi hæc vigeat.
6 Quod ſervetur contrarium, & quod habetur num. 4. cum diſtinctione inter jus, & exercitium.
7 Quod ubi etiam exercitium eſt individuum.
8 Ulteriores hæredes & ſucceſſores ultra primos veniunt in ſtirpes.
9 An ſucceſſio in jurepatronatus gentilitio, vel familiari reguletur juxta ordinem ſucceſſionis fideicommiſſariæ, cum prærogativa gradus de opinionibus hinc inde.
10 Proximitas gradus attenditur in juſpatronatus mixto, & de ratione.
11 In gentilitio, vel familiari veniunt omnes in capita.
12 An habeatur ratio puerorum, fœminarum, & illegitimorum remiſſive.
13 Quando in familiari, vel gentilitio veniant etiam in ſtirpes, atque in capita reſpective.
14 Ille dicitur præſentatus, qui habet majorem partem vocum in capita, quando eſt una familia, vel una linea.
15 Majores qualitates non curantur, quia ſufficit quod ſit dignus.
16 Major numerus attenditur facta ſolum comparatione præſentantium.
17 Major pars attenditur comparatione minoris, non autem omnium, ubi eſt ſingularis, & n. 23.
18 Una vox ratione accumulationis poteſt ſuffragari pluribus.
19 Quomodo fiat computatio vocum, ubi ſunt plures familiæ. ſeu lineæ.
20 Major pars abſorbet minorem, & conſtituit integram vocem, neque dicta minor adhærens alteri voci eam reddit majorem.
21 An & quando abſentes ſint vocandi diſtinguitur.
22 Quomodo fiat præſentatio collegialiter, & quomodo jure ſingulari.
23 Concluſio, de qua num. 17. non procedit in actu Collegiali.
24 De aliis differentiis inter actum Collegialem, & ſingularem.
25 Quod ex obſervantia etiam in actu collegiativo procedat concluſio, de qua n 17. & recenſetur praxis Rotæ & Cameræ Apoſtolicæ in votando.
26 Quando præſentatio fiat collegialiter, & quando ſingulariter.
27 Si pertinet ad majorem natum, an attendatur ætas, vel prærogativa lineæ.

D I S C. LXI.

Tripliciter ſequi poteſt concurſus plurium patronorum in diverſa vota abeuntium in præſentando;
1 Primo ſcilicet ipſorum fundatorum. Secundo a fundatore primo acquirentium; Et tertio eorum hæredum, & ſucceſſorum rei familiaris, vel ſanguinis, aut agnationis juxta juriſpatronatus diverſas ſpecies recenſitas *diſc. proxime præced.*

Circa primum modum; *Scribentes in Clem. plures, hoc tit. & in cap. 1. extra eodem*, occaſione agendi de tertia ſpecie concurſus, concorditer ſupponere videntur, ut omnium patronorum æqualis eſſe debeat conditio, ac æquale
2 votum in capita, quamvis inæqualis eſſet cauſa acquirendi, Si enim Unus conſtituat, alter dotet, & alter det fundum, unde propterea omnes efficiantur patroni; Sive idem ſequatur ex eadem cauſa, quia nempe omnes concurrant in eadem conſtructione, vel dotatione, quamvis uno, vel altero caſu inæqualis eſſet concurſus, quia nempe unus plus eroget, vel impendat, quam alter, niſi alias cum Ordinarii conſenſu inter ipſos cautum ſit, omnes ſunt æque patroni, atque æqualis eſt eorum conditio dicta inæqualitate non curata; Tum ob individuam naturam juriſpatronatus, ob quam illud penes omnes ac ſingulos quamvis inæquales portiones habentes, inſolidum eſſe dicitur; Tum etiam quia hujuſmodi inæqualitas potius in quarto quam in quota conſiſtens, non de facili recipit illam proportionem per quotas, vel uncias, quæ datur in aliis duobus concurrendi modis, de quibus infra; Et clarius ob rationem quam proxime allegandi aſſignant ſatis probabilem, quod ſicuti patronus admittens non patronum, quoad ejus præjudicium, illum facit participem juriſpatronatus, vel præſentandi ex deductis *infra, diſc. 63.* ita multo magis ſibi præjudicat, ac ſibi æqualem facit eum quem admittit ad ejuſdem operis contributionem, quamvis inæqualiter concurrentem; Rari vero ſunt caſus, in quibus hæc inſpectio ad praxim in foro deducatur.

Alter concurſus eſt inter eos, qui non ſunt fundatores, vel dotatores, ſed ſunt primi, puta quia fundator pro eis in limine fundationis juſpatronatus reſervaverit, aut quia eos hæredes inſtituerit, ſeu alias in eos juſpatronatus tranſtulerit, quod etiam in primis, 3
ac directis acquirentibus ab unico poſſeſſore, quamvis non fundatore verificari poteſt; Et tunc; Aut agitur de reſervatione, vel diſpoſitione ſpeciali ipſius juriſpatronatus ad favorem plurium inæqualiter facta, quia nempe diſponens dividat voces, ſeu quotas, vel uncias, & præſuppoſita validitate diſpoſitionis cum conſenſu Ordinarii, nulla cadere videtur quæſtio, quoniam ſi in ſenſu antiquorum Canoniſtarum, conſuetudo id inducere poteſt ut infra, non videtur cur idem facere non poteſt ipſe fundator, vel diſpoſitor, cui ceſſante præſertim intereſſe Eccleſiæ, quaſcumque leges adjicere permittitur; Idemque ubi inæqualitas eſſet in oratione, ſeu perſonarum conjunctione, quia nempe dixerit reſervare, ſed relinquere juſpatronatus Cajo, Mevio, & Sempronio, necnon etiam Titio, quoniam illi primi tres ſimul conjuncti habentur pro uno, unamque vocem conſtituunt; Titius vero in diverſa oratione vocatus habet jus coæquale, ac aliam vocem, ſeu integræ vocis medietatem, niſi aliæ circumſtantiæ diverſimode ſuadeant juxta ea, quæ habentur ſupra *in Comen. diſc. 34.*

Quatenus vero juſpatronatus veniat acceſſorie ad rem vel univerſitatem, quam primi acquirunt, quia nempe fundatori, vel unico poſſeſſori plures ſint primi, ac directi & immediati hæredes, ab eo inæqualiter inſtituti, vel pro inæqualibus ratis & portionibus ab eo acquirant caſtrum, ſeu villam, cui annexum ſit juſpatronatus, ſeu etiam inæqualiter ab inteſtato ſuccedant, ut contingit in illa ſucceſſione, quæ datur inter gradus inæquales, nempe fratrem & alterius fratris filios quamvis plures, &c.

Et tunc Joannes Andreas *in gloſ. dictæ Clementinæ* 4
plures referendo diverſas opiniones antiquorum Canoniſtarum, præſertim *Goffredi Beneventani*, quodammodo ſe involvere videtur, ponderando plures perplexitates & inconvenientia, ob quæ ipſe laudaret excluſionem hæredum extraneorum, ac admiſſionem illorum ſanguinis tantum, difficultates tamen ponderando, magis in ulterioribus hæredibus & ſucceſſoribus quam in primis, quorum reſpectu apud omnes receptum ſupponit, ut quamvis eſſent inæquales, adhuc tamen in hoc jure, æqualis eſſet eorum conditio, niſi conſuetudo aliter diſponeret, referendo conſuetudinem Neapolitanam relatam etiam per *Goffredum* ſuper diviſione per quotas, ſeu uncias; Atque ſuper diſcurſu ac intellectibus *Joannis Andreæ*, omnia id aſſumendo nimium ſe dif- 5
fundit *Cardinalis Zabarella in eadem Clemen.* ac etiam *in cap. 1. eodem titulo*, cum quo pertranſeunt cæteri, præſertim Lambert. *lib. 1. part 2 quæſt 2 art. 35.* & ſicco pede tamquam ſimplex relator, ſeu collector abſque alio diſcurſu, Vivian. *lib. 4. cap 1. n. 56. & ſequen.*

Quidquid autem deſuper in diſputativa ſcholaſtica ratione dicendum ſit, quatenus tamen ad praxim pertinet, nedum in dicta Neapolitana Civitate ex conſuetudine, ſed ubique recepta videtur diſtinctio tradita per eoſdem *Joannem Andream*, & alios antiquos Canoniſtas, quod ſcilicet; Aliud eſt ipſum habituale juſpatronatus in genere, vel ſubſtantia; Aliud vero eſt ejus exercitium in jure præſentandi, ut primum quidem ſit individuum, atque non curata inæqualitate omnibus de illo participantibus, æqualiter, inſolidum, & in capita competat, ſeu penes omnes omnes reſideat adinſtar juris conferendi, vel ſimilis alterius juris individui juxta pluries in præcedentibus inſinuata, ac etiam *ſub tit. de feudis, diſc. 8.* Quo vero ad exercitium in jure præſentandi, aliiſque juribus dividuis, ac per plures exercibilibus, recte cadat deciſio inæqualis per quotas & portiones, quarum plures in uno magis quam in altero, etiam ex primis cohæredibus ex ſucceſſione, vel alia diſpoſitione conſolidentur, juxta illam diviſionem, quæ datur in fructibus & emolumentis feudi, quamvis dignitatis, vel alias de ſui natura individui juxta deducta, *diſc. 8. de feudis*; Sive juxta eam diviſionem, quæ datur in exercitio juriſdictionis, vel in juris conferendi, ad cujus exercitium concurſus fiat per ſtirpes, ſeu quotas, non autem per capita, ut videtur proprius, ac literalis ſenſus *dictæ Clementinæ in principio*, ita edita ad dirimendas antiquas

quæſtiones, ut idem *Joannes Andreas* advertit, ac ſe-
quuntur *Cardinales* & cæteri, cum revera juxta quoti-
dianam receptam praxim, in altero concurſu anteriorum
ſucceſſorum & hæredum, de quo proxime, de plano id ſit
practicabile, abſque eo quod obſtent tot perplexitates ac
inconvenientia, quæ conſiderantur per *Joannem Andream*.

Illa ſiquidem ſolum cadere videntur in illis patrona-
libus juribus, quæ etiam in exercitio individua ſunt,
atque ſimultaneum plurium perſonarum concurſum non
admittunt, ut eſt ſæpius enunciatus caſus, præſertim ſu-
7 pra, *in Capuana diſc.* 36. de quo agitur apud Franch. *de-
ciſ.* 85. illius ſcilicet honorificæ diſtributionis candelæ,
vel palmæ, quæ poſt Regem, vel Proregem, ſupra om-
nes Magnates fit in Eccleſia montis Oliveti Neapolis,
uni ex ſucceſſoribus Antonii Oriliæ fundatoris, quo ca-
ſu ibi deciditur fieri debere per turnum alternatis annis,
cum hic dividendi modus pariter per ſacros canones ſit
probatus; Laudabilius tamen videretur hujuſmodi jura
individua regulari debere cum ordine majoratus, ſeu
primogenituræ, ut eorum exercitium eſſet penes il-
lum, qui primogeniti, ſeu capitis domus in omni-
bus figuram facit, ob inconvenientia, quæ ponde-
rantur *ſub titul. de fideicommiſſis, diſc.* 1. ac alibi in
præcedentibus.

Ex his autem magis de plano reſultat reſolutio ſu-
per tertia ſpecie concurſus inter plures hæredes, ac ſuc-
ceſſores mediatos eorum, qui primi directi, ac imme-
diati hæredes, vel reſervatarii fuerunt, quoniam inter
eos concurſus eſt abſque dubio in ſtirpes, non autem in
8 capita, ad repræſentandum, ſeu conſtituendum pro-
prium ſtipitem, itant tot ſint voces, quot erant pri-
mi acquirentes æqualiter vocati, quorum quælibet con-
ſtituatur ab hæredibus & ſucceſſoribus ſingulorum reſpe-
ctive, non curato, an ex uno plures, & ex altero
minores ſuperſint, cum tanta ſit vox unius ſuum au-
ctorem repræſentantis, quanta ſit illa centum, qui al-
terum repræſentant juxta claram, ac literalem deci-
ſionem *dictæ Clementinæ* editæ, ut dictum eſt, ad
antiquas quæſtiones dirimendas; Atque ſi ab initio eſ-
ſent tres, vel plures ſtipites, & jura duorum in uno
conſolidata eſſent, jura vero tertii diviſa eſſent in plu-
res, adhuc inæqualis erit concurſus per ſtirpes, admiſſo
ſolo concurſu per capita inter ſeipſos ad quamlibet reſpe-
ctive ſtirpem conſtituendam, ex collectis apud Viv. *d. l.* 4.
cap. 1. Rota *dec.* 2. *part.* 7. & 37. *part.* 6. & paſſim,
cum hæc hodie videantur extra quæſtionem.

In ſecunda vero ac tertia ſpecie juriſpatronatus genti-
litii, ſeu familiaris, quæſtio eſt ſuper modo ſuccedendi,
non autem ſuper modo concurrendi inter perſonas ejuſ-
dem familiæ, ſeu ejuſdem lineæ, an ſcilicet ſucceſſio in
jurepatronatus, ſeu in ejus exercitio regulari debeat jux-
ta ordinem fideicommiſſariæ ſucceſſionis, attenta gradus
9 proximitate, vel potius competat omnibus de genere,
vel familia, abſque diſcretione gradus, vel etiam ſexus,
adeout detur ſimultaneus concurſus patris & filiorum,
vel ulteriorum deſcendentium, ac proximiorum & remo-
tiorum; Super hoc autem varias habemus ſcribentium
opiniones, ac etiam Rota variavit; Siquidem pro ob-
ſervantia ordinis fideicommiſſariæ ſucceſſionis juxta ter-
minos textus, *in l. cum ita*, *§. in fideicommiſſo*, *ff. de
legatis ſecunda*; ſentire viſa eſt Rota *in Tridentina Ju-
riſpatronatus*, 10. *Junii* 1602. *coram Litta impreſſ.* apud
Viv. *lib.* 4. *cap.* 9. *poſt n.* 55. ac etiam *dec.* 288. *n.*
9. *p.* 5. *rec.* & *dec.* 120. *n.* 22. poſt Vivian. quæ eſt
eadem apud Merlin *dec.* 798. ex auctoritate Covar.
practic. quæſt. cap. 38. *in fin.* Gabr. *conſ.* 196. *num.* 3.
& 4. *lib.* 2. cum quibus perſtranſire videntur Vivian.
dicto cap. 9. *num.* 14. & 37. & Lotter. *dicta quæſt.*
11. *lib.* 2 *num.* 124.

Contrarium tenuit Rota *in Rhegien. juriſpatronatus*
26. *Novembris* 1601. *coram Pænia* inter ſuas *dec.* 934.
& deinde maturius diſcuſſo articulo, ac examinata in
ſpecie dicta contraria deciſione *Tridentina coram Litta*,
dictum fuit in celebri *Florentina de Ricaſolis* 10. *Mar-
tii* 1603. & 11. *Februarii* 1604. *coram Lancellotto re-
giſtrata* apud Vivian. *lib.* 4. *cap primo*, *ex num.* 71. quæ
reputantur in materia magiſtrales ex auctoritate Feder.
de Senis *conſil.* 113. *num.* 9. ubi admittitur ſimultaneus
concurſus patris & filii, quod ſequi non poſſet, ſi ordo
fideicommiſſariæ ſucceſſionis, juxta gradus proximita-
tem, vel aliam prærogativam attendi deberet, ideoque
ubi non obſtet lex fundationis, cui omnia cedunt, vel
obſervantia, quæ pariter in hac materia principatum
obtinet, ac omnino attendenda eſt, iſta ſecunda opinio
tenenda videtur, cum qua proceditur apud Buratt. *de-
ciſ.* 183. *num.* 16. & *ſeqq. dec.* 366. *num.* 14. *part.* 7.
rec. dec. 82. *n.* 10. *part.* 7. & in aliis, non curatis
dictis contrariis deciſionibus, quoniam *in deciſione* 228.
part. 5. & *in dec.* 220. poſt Vivian. alias apud Merl.
dec. 798. id obiter ex ſenſu extenſoris magis dicitur;
Prior autem deciſio *in Tridentina coram Litta* bene de-
claratur in dicta *Florentina de Ricaſolis* 1604. *coram Lan-
cellotto*, ut procedat in jurepatronatus mixto, in quo, 10
ob hæreditariam qualitatem, quæ requiritur; Vel jux-
ta unam opinionem, tam fundatoris, ſeu primi acqui-
rentis, quam ultimi poſſeſſoris; Vel juxta alteram magis
receptam, primi tantum acquirentis, ſeu fundatoris,
merito attenditur prærogativa gradus, juxta cujus or-
dinem hæreditaria qualitas obtinetur, atque in eodem
ſenſu loquuntur Covarr & alii.

Verum, ſive una, ſive altera opinio retineatur, certum
eſt, quod in gentilitio, vel familiari ſucceditur in capi- 11
ta, atque tot ſunt voces quot ſunt perſonæ, niſi ex lege
fundationis, vel conſuetudine exercitium ſit penes ali-
quos tantum, puta penes unum, vel plures ſeniores &c.
Cadentibus quæſtionibus, an habenda ſit ratio puerorum,
vel etiam fœminarum, ſive illegitimorum, de quibus
Lotter. *d. quæſt* 11 & Vivian. *dicta lib.* 4. *cap.* 9. Raro 12
autem iſtæ quæſtiones in foro audiuntur, frequentius de-
ciſæ per obſervantiam, cui omnino deferendum eſt.

Adhuc tamen datur in familiari, vel gentilitio con-
curſus in ſtirpes, etiam inæquales, ac reſpective in ca- 13
pita, eodem modo, quo ſupra dictum eſt de hære-
ditario, quando ſcilicet juſpatronatus reſervatur, vel
relinquitur pluribus perſonis, earumque filiis, & deſcen-
dentibus in forma inveſtituræ pacti & providentiæ,
adeout dicatur gentilitium, vel reſpective familiare,
quoniam tot ſunt lineæ, quot ſunt perſonæ ab initio
vocatæ, & conſtituto ſuarum reſpective linearum ſti-
pite, atque quælibet linea, vel deſcendentia, repræ-
ſentando ſuum ſtipitem, unam conſtituit vocem in
ſtirpes in concurſu aliarum linearum, in capita vero
inter ſe, ut omnes concurrant ad ſuam vocem efforman-
dam, non curata inæqualitate perſonarum, adeout tanta
ſit vox lineæ habentis unam, vel duas perſonas, quan-
ta ſit illa, quæ habeat centum, eodem modo, quo ſu-
pra in hæreditario, ex deductis *d. dec.* 2. & 82. *part.*
7. *rec.* cum aliis per Lotter. *d. q.* 11. *lib.* 2. Vivian.
dicto lib 4. *cap.* 9. *num.* 18. & *ſeq. dec.* 134. *num.*
7. & *ſeqq.* poſt Vivian & ſæpius.

Idemque, ubi idem concurſus eſſet inter plures Uni-
verſitates, vel Collegia, ſeu corpora Univerſitatem con-
ſtituentia, quoniam ſi pariſormiter vocata ſunt, tot ſunt
voces quot ſunt corpora, quamvis ex inæqualibus mem-
bris conſtituta ita in ſtirpes concurrentia, quoniam ſin-
gula membra dicti corporis in capita concurrunt ad ſuum
corpus, vel ſuam Univerſitatem efformandam.

Ad dignoſcendum vero quando adſit necne major
pars quæ concludat, intrat eadem diſtinctio, an ſcilicet 14
juſpatronatus totum reſideat penes unam Univerſitatem,
ſeu unum corpus, puta penes unam familiam, ſeu unam
lineam, Vel penes plures familias, aut lineas ab initio
conſtitutas; Primo enim caſu, cum non intret dictus
concurſus in ſtirpes, ſed ſolum ille in capita perſona-
rum de linea, vel familia, ille dicitur habere præſen-
tationem concluſam a majore parte, qui majora ha-
bet vota juxta terminos generales textus, *in l. quod
major*, *ff. ad municipal* cum concordantibus apud Fran-
ch. *dec.* 2. & in his terminis, *gloſ. in cap.* 3. *hoc tit.
verba major*, & cæteri collecti per Lotter. *d. qu.* 11.
num. 132. & *ſeq* Viv. *lib.* 12 *cap.* 8. *num.* 1. Bur.
& Adden. *dec.* 942. Barboſ. *alleg.* 72. *n.* 197. & *ſeq.
dec.* 147. *n.* 5. poſt Viv. & *paſſim*.

Apud quos habetur id procedere, quamvis præſentatus
a minori parte majores haberet qualitates, puta quia de
ſanguine fundatoris, ſeu alias dignior, quoniam ceſſante
neceſſitate reſultante a jurepatronatus paſſivo, ob quod fa-
cultas præſentandi ad certum genus, ſeu certum gradum
reſtricta ſit, de hujuſmodi qualitatibus habenda ſolum eſt 15
aliqua ratio in concurſu æquali, ac data paritate vocum,
ſecus autem ubi major pars concludat pro altero quamvis
extraneo, dummodo ſit habilis & idoneus, dum minor
pars prævalet majori in ſolo caſu quo præſentaretur indi-
gnus juxta terminos generales text. *in cap. dudum, de elect.*
& in his terminis Caval. *dec.* 231. *n.* 2. cum concord. apud
Vivian. & Barboſ. *ubi ſupra*, & *pluries in præcedentibus*.

Ad dictam vero majorem partem conſtituendam,
non attenditur numerus perſonarum, quibus de jure
competit jus præſentandi, ſed numerus præſentan-
tium, quoniam illi, qui non curant præſentare in ter- 16
mi-

mino, faciunt pro ea vice ab actu ſe extrahendo, & conſequenter præſentantium tantum, (quatenus abſque controverſia jus præſentandi competat) numerus attendendus eſt.

Item, ubi præſertim agitur de jure competente perſonis de certo genere tamquam ſingulis ſingulari jure, non autem collegiativo, de quo infra, non attenditur ad concluſionem majoris partis exceſſus medietatis com- 17 paratione omnium præſentantium, ut procedit in actibus collegialibus electivis, ſeu qui ad formam electionis explicantur, & de quibus pluries *ſub tit. de Canonicis & Capitulo* ad materiam electionis, ſed attenditur major numerus comparatione minoris; Ideoque ſi ex decem exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, & quorum voces extra controverſiam admittendæ ſunt, duo præſentent unum, tres alterum, unus alterum, & quatuor alterum, ille qui habebit quatuor voces, inſtituendus erit, utpote præſentatus a majori parte, ſeu habens majores voces, juxta doctrinam Abb. *in cap. quoniam tertius, num.* 13. *hoc tit.* cujus verba regiſtrat Barboſ. *d. alleg.* 172. *num.* 198. & alios refert Vivian. *d. lib.* 12. *cap.* 7. *n.* 3. Rota apud Merlin. *dec.* 443. *n.* 19. *&* 20.

Dari tamen poteſt caſus, ut una vox duobus ſuffra- 18 getur, ſeu in duplici computatione veniat in jurepatronatus laicali propter accumulationem, quæ patronis laicis conceditur, de qua ſupra in *Compoſtellana diſc.* 43.

Aut ſunt plura genera æque concurrentia, puta plures familiæ, ſeu plures lineæ, quarum ſingulæ utpote ſuum ſtipitem repræſentantes, vocem habent, quam tamen ſingulares reſpective perſonæ conſtituunt, non col- 19 legialiter, ſed per vota ſingularia, itaut tam conjunctim, quam diviſim non intret concurſus collegiativus, de quo infra; Et tunc ad conſtituendam majorem partem, quæ concludat præſentationem, non attenditur numerus perſonarum, ſed facta computatione in ſtirpes ut ſupra, attenditur numerus ſtirpium, ſeu linearum conſtituentium tot perſonas intellectuales, computandas cum eadem regula, & proportione, de qua ſupra in ſingulis unum corpus conſtituentibus.

Ad ſingulas autem voces efformandas, attenditur ſupradictus ordo præſcriptus in præcedenti caſu, quo plures perſonæ ſingulari jure, non autem in forma collegiativa concurrant ad ſuam vocem, ſive ſuum genus efformandum, ut ſcilicet attendatur major pars præſentantium, non comparatione totius, ſed comparatione minoris; Unde ſi a majori parte unius lineæ, vel familiæ concludatur præſentatio unius perſonæ, ſi altera minor pars præſentet eum, quem altera linea, 20 ſeu familia præſentavit, non per hoc iſte dicitur habere majorem partem, quoniam iſtius minoris nulla ratio habetur, ac ſi non eſſet in rerum natura, adinſtar actuum collegialium, ſeu capitularium, in quibus major pars ad ſe attrahit minorem, eamque ſuffocat; ſeu abſorbet, perinde ac ſi omnes in illam perſonam concurriſſent, Caſſad. *dec.* 2. *hoc tit. cum concord.* per Lotter. *d. q.* 11. Vivian. *d. lib.* 12. *cap.* 8. *num* 4. *cum ſequen.* Cavaler. *dec.* 21. *&* 436. & latius 419. Gregor. & Adden. *dec.* 452. Buratt. & Adden. *dict. dec.* 942 Duran. *dec.* 199. *&* 230. *& ſæpius*, ac habetur in propoſito juris conferendi per ſimultaneam inter Epiſcopum & Capitulum in *Mazaricen. Canonicatus*, *ſub titul. de Beneficiis*, *diſc.* 30. dum non habetur ratio perſonarum, ſed corporum, ſeu ſtipitum.

Procedunt hæc cum præſuppoſito, quod agatur de 21 jure præſentandi ſingulariter explicando, non autem in forma collegiativa tamquam per ſpeciem electionis, quo caſu plura habemus, quæ in actu collegialiter explicando non conceduntur; Primo ſcilicet, quod in hoc modo ſingulari non ſunt vocandi abſentes, ut vocandi ſunt in actu collegiali, in quo adinſtar electionis habetur ratio eorum, qui contempti fuerunt, pro annullatione actus, quatenus tamen ipſi de contemptu opponant, ut ultra generalia, quæ habemus in materia electionis *d. tit. de Canon. & Capit.* præſertim *in Monaſterien.* in his ſpecialibus terminis juriſpatronatus advertitur apud Mantic. *dec.* 268. *&* 288. *in Sulmonen.* 23. *Januarii* 1647. cor. Peutingerio *dec.* 4. *part.* 10. rec. *dec.* 149. poſt Vivian. *& in aliis*, in quibus tamen declaratur, præſertim in dictis deciſionibus Manticæ, & *in dict. Sulmonen.* non curari abſentiam affectatam, ſolumque vocandos eſſe præſentes in loco, non autem abſentes, ut in electionibus formalibus requiritur juxta deducta *d. tit. de Canonicis & Capitulo*.

Secundo, quia ubi actus non collegiali, ſed ſingulari jure explicandus eſt, non curatur de diverſitate locorum ac temporum, quoniam aliqui patroni poſſunt in uno tempore, ac loco reſpective præſentationes facere, alii 22 vero in altero, cum ſufficiat intra tempus a jure præfinitum eas exhiberi coram legitimo Superiore; Quinimo fieri etiam poſſunt coram diverſis, puta, (ut quotidiana experientia docet) quod aliqui præſentent coram Ordinario, & aliqui exhibeant præſentationes, ſeu conſenſum præſtent in Dataria coram Papa, omniumque ita diverſimode præſentantium ratio habetur; Non ſic eſt in actu collegiali, in quo data legitima convocatione, adeout non concurrat nullitas ratione contemptus, habetur ſolum ratio congregatorum, qui illud corpus efformant, nulla ratione habita abſentium, ſeu non intervenientium, quorum vota ſingulariter data extra collegium, ſeu comitium in nulla ratione habentur, quamvis eſſent in magno numero, ac majorem partem conſtituerent, juxta terminos generales electionis, & in terminis *deciſ.* 295. *part.* 6. *rec. dec.* 82. *&* 302. *part.* 7. Bonon. *de Granaglioa.* 7. *Junii* 1658. *Priola*, & in aliis, quoniam ſi id procedit in materia electionis, fortius in præſenti; ſufficit namque actum explicari ab ipſo corpore repræſentante formalem, ſeu intellectualem perſonam patroni.

Tertio differunt, quod ubi actus eſt ſingularis, major pars attenditur comparatione minoris, non autem comparatione omnium, ut ſupra dictum eſt, ſecus autem in actu collegiali, in quo major pars attenditur habita ratione omnium congregatorum, juxta terminos 23 generales electionis, ut ita diſtinguendo in his terminis juriſpatronatus habetur apud Merl. *d. dec.* 443. *n.* 19. *& ſequent.* & ſupponunt omnes ſupra allegati in caſu concurſus ſingularis, *num.* 17.

Et in ſumma, in actibus collegialibus recte pro regula conſtituendum videtur, ut procedat idem, quod generaliter habemus in materia electionis, exceptis caſibus limitatis, & in quibus inter unum caſum, & alterum conſtituta ſit differentia, quos differentiæ caſus inter electio- 24 nem, & præſentationem recenſere profitentur, Lambert. *lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 5. & Vivian. *lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 7. *cum ſeq.* præſertim quod non intrat forma textus in *cap. qui propter*, ac etiam quod vota alternativa, vel accumulativa, ſeu conditionalia non ita rigoroſe rejiciuntur, ut in electione cum ſimilibus, de quibus apud allegatos.

Præſertim vero in hac materia præſentationis, facilius defertur obſervantiæ alterativæ regularum generalium juris abſque illis rigoribus, qui concurrunt in obſervantia redolente formalem præſcriptionem in materia electionis, & vehementem & claram reſiſtentiam canonum in electione militantem, quæ non militat in præſentatione, in qua propterea obſervantia potius vim interpretativæ, quam formaliter præſcriptivæ habere videtur; Dum etiam in Tribunalibus collegialibus ad juſtitiæ adminiſtrationem deputatis practicamus obſervantiam, ut major pars attendatur comparatione mi- 25 noris, non autem omnium congregatorum, ut eſt Tribunal Cameræ Apoſtolicæ, quod licet in omnibus cauſis quæ proponuntur, omnes Clerici congregati, & in Camera intervenientes vocum proferant, attamen eis ſciſſis, attenditur major pars comparatione minoris ad concludendam reſolutionem; Atque in Tribunali Rotæ, quamvis duodecim congregentur, omneſque in ſingulis cauſis votum proferre valeant, attamen frequentius votant ſolum quatuor magis proximi, quos correſponſales dicimus, eorumque major pars concludit, quamvis alii ſint præſentes, cum ſimilibus, de quibus *ſub tit. de judic.* in relatione, & praxi Curiæ Romanæ, cum nulla deſuper habeatur poſitiva canonum reſiſtentia, quæ habetur in materia electionis; ubi præſertim illa facienda eſt de Paſtore Eccleſiæ viduatæ, ſeu Prælato, quando vere ac proprie termini formalis electionis cadunt, cum plures actus, qui ſub vocabulo electionis, ac etiam in ejus forma explicantur, potius deputationis, ſeu collationis vim habeant, ut in propoſito electionis Vicarii capitularis habetur *in d. tit. de Canonicis & Capitulo*, & in propoſito collationis 16 Canonicatuum, quæ fiat per Capitulum habetur *ſub tit. de Beneficiis*.

Quæſtio autem eſſe ſolet, quando dictus concurſus debeat eſſe ſingularis, vel collegiativus; Atque in hoc regula eſt, ut in dubio præſumatur potius ſingularis, ut in pluries allegata *Florentina de Ricaſales* 10. *Martii* 1603. *cor. Lancellotto*, apud Mantic. *d. dec.* 268. *num.* 2. *& dec.* 148. *num.* 2. poſt Vivian. Id autem recipiendum videtur, ubi

qualitas corporis ita de ſui natura exigat, e. g. eſt illud corpus, quod conſtituitur ab una, vel pluribus familiis, ſeu una, vel pluribus lineis, & deſcendentiis perſonarum privatarum, ſecus autem ſi agatur de corporibus de ſui
16 natura collegiativis, ut ſunt Capitula, Monaſteria, piæ Congregationes, ſeu Confraternitates, & Univerſitates, ſeu Communitates laicorum repræſentantes totum populum loci, ſeu totam parochiam; Verum uno, vel altero caſu eſt ſimplex præſumptio juris, quæ cedit non ſolum expreſſæ probationi, reſultanti a tenore fundationis, vel ab aliis circumſtantiis, ſed etiam a ſola obſervantia, cui potiſſime in hac materia deferendum eſt, ut *in d. Florentina de Ricoſolis*, & apud Mant. *d. dec. 208. & dec. 247.* poſt Vivian. ubi de jurepatronatus competente Univerſitati, & tamen præſentatio admittitur in forma ſingulari, non autem collegiativa; eſt igitur quæſtio potius facti, quam juris certam, non recipiens regulam generalem, ſed pro facti qualitate, ejuſque circumſtantiis decidenda; Vere autem obſervantia in hac materia totum facit, ac principatum obtinet; Et hæc de concurſu cumulativo; De altero autem privato, ſeu præſentativo habetur *diſc. proxime ſeq.*

Ubi vero ex lege fundationis, ſeu ex conſuetudine, exercitium juris præſentandi ſit etiam ſingulare,
17 ſeu individuum, quia nempe diſpoſitum ſit, ut per majorem natu fieri debeat, tunc cadit quæſtio, an veniat majoratus naturaliter inſpecta prærogativa ætatis, vel potius major natu legaliter inſpecta prærogativa lineæ, atque ſubjecta materia, aſſiſtere videtur regula majori natu naturaliter, & ſic ſeniori, ex ea ratione, quod cum hic dicatur actus prudentiæ, ac pendeat a judicio intellectus, idcirco ætas principaliter conſiderata videtur magis, quam linea, juxta ea, quæ diſtinguendo habentur *ſub tit. de fideicomm. diſcurſ. 1. cum plurib. ſeqq.* Quod tamen, ut alias advertitur, recipiendum venit pro facti qualitate; Ubi enim hoc exercitium demandatum eſt pluribus, quia nempe dicatur, quod duo, vel tres natu majores de familia præſentent, tunc id bene procedit, ut intelligendum veniat de ſenioribus; Secus autem ubi ad unum tantum id reſtrictum eſt, quoniam probabilius videtur, ut id percutiat habentem prærogativam primogenituræ, idest illum, qui figuram facit domini, ſeu capitis domus, vel familiæ ob illius majorem decorem, ac prærogativam, ut *dict. diſc. 1. de fideicommiſſis* ubi de ratione.

ANNOT. AD DISC. LXI.

NOtatum pariter eſt ſupra *ad diſc. 32. cum ſeqq.*

De concurſu privativo, ſeu prælativo plurium contendentium de pertinentia juris præſentandi, ad effectum inſpiciendi, quæ præſentatio prævaleat, puta viri, & uxoris, & tutoris, & pupilli, principalis, & procuratoris, vel poſſeſſoris, & petitoris, cum ſimilibus.

SUMMARIUM.

1 *DE duplici ſpecie concurrentium in objecto privative, ſeu prælative.*
2 *Incongruum eſt, ut juſpatronatus principaliter, & de per ſe detur in dotem.*
3 *Non poteſt dari ſine conſenſu Ord. adinſtar donationis.*
4 *In jurepatronatus annexo bonis extra dotalibus maritus nullum jus habet.*
5 *Totum autem jus eſt mariti, & nullum mulieris in eo jure quod annexum eſt bonis datis æſtimatis.*
6 *In eo vero, quod eſt annexum bonis datis in dotem inæſtimatis, ſi vir & uxor concorditer præſentant, ceſſat omnis difficultas.*
7 *Eis autem diſcrepantibus una opinio eſt, ut inter eos detur præventio, ſed non habet ſequaces.*
8 *Altera eſt opinio, ut juſpatronatus remaneat penes mulierem.*
9 *Tertia eſt magis recepta, ut jus præſentandi ſpectet ad virum, ejuſque præſentatio prævaleat.*
10 *Quid de concurſu inter uſufructuarium, & proprietarium feudatarium, & Dominum, cum ſimilibus.*
11 *Quid de concurſu tutoris, & pupilli.*
12 *De concurſu poſſeſſoris, & petitoris ad materiam* text. in cap. conſultationibus, de jurepatronatus.
13 *Et de illo principalis, & procuratoris.*
14 *Et de illa facta per donatorem, cum altera facta per donatarium.*

DISC. LXII.

PLurium diverſimode præſentantium duplex eſſe poteſt concurſus; Primo ſcilicet omnino objective, ſeu privative, quod ſcilicet unus negando jus alterius prætendat ad ſe illud privative pertinere; Et ſecundo quaſi objective, ad ſolum effectum exercitii præſentationis, non autem ipſius juris habitualis, quia ſcilicet non neget quis jus alterius, ſed prætendat ad ſe ſpectare præſentationis exercitium. 1

Iſta ſecunda ſpecies concurſus exemplificari poteſt in concurſu præſentationum viri, & uxoris, tutoris, & Pupilli, Proprietarii, & uſufructuarii, procuratoris, vel adminiſtratoris, & principalis cum ſimilibus, quoniam vir, tutor, uſufructuarius, & procurator non negant jus mulieris, pupilli, proprietarii, vel principalis, &c. ſed compatibiliter cum eodicunt penes ipſos reſidere exercitium juris præſentandi privative ad alterum.

Quare de his diſtincte agendo; Quatenus pertinet ad concurſum viri, & uxoris, de quo magis, quam de aliis caſibus in foro agi contingit; Aut agitur de jurepatronatus ſtante de per ſe independenter ab aliquibus bonis particularibus, ſeu eorum univerſitate, & tunc non de facili datur caſus quæſtionis; Tum quia non eſt contingibile, etiam de facto, ut illud principaliter, ac de per ſe detur in dotem, quæ datur viro in bonis fructiferis, ſeu alias burſale emolumentum, vel ſaltem uſum procedentibus pro oneribus matrimonii, ideoque incongruit, ut detur hoc jus honorificum cum nulla utilitate burſali; Tum etiam quia titulus dotis æquiparatur donationi, vel legato, & ſimilibus, cum quibus in extraneum juſpatronatus transferri non poteſt abſque Ordinarii conſenſu, & ſi transferatur, actus remanet invalidus, adeout non abdicet jus a transferente, ut ultra generalia, de quibus ſupra, *diſc. 56.* in ſpecie dotis, poſt Lambert. & alios relatos Vivian. *lib. 4. cap. 7. num. 5. & ſeq.* Barbol. *in l. divortio, §. ſi vir. ff. ſolut. matrim. num 57.* 2 3

Contingibilis autem eſt caſus in eo jurepatronatus, quod veniat acceſſorie ad bona, puta ad univerſitatem alicujus hæreditatis, ſive ad caſtrum, ſeu villam, vel prædium, cui illud annexum ſit, & tunc, Aut ipſa bona data non ſunt in dotem, ſed remanent in ſtatu paraphernalium, ſeu extradotalium, & nulla cadit difficultas, cum neque dominium, neque fructus, ſeu commoditatem in his vir habeat, niſi quatenus accedat ipſius mulieris voluntas, ob quam a fructibus perceptis, atque in communes uſus conſumptis excuſatur, ex deductis *ſub tit. de dote, diſc. 168.* ideoque verificabilis non eſt caſus, in quo ipſe, in concurſu cum ipſa muliere vincere poſſit. 4

Si vero data ſunt in dotem æſtimata, cum vera, & propria æſtimatione complicante contractum emptionis & venditionis, & pariter ceſſat concurſus; quoniam vir iſto caſu habetur pro extraneo emptore, atque efficitur plenus bonorum dominus, nullis dominii reliquiis remanentibus penes mulierem, niſi pro ea ſubſidiaria potioritate, quæ ſibi conceditur ex beneficio textus *in l. in rebus, Cod. qui potior. in pignor. habeantur*, quod beneficium, excepto dicto effectu potioritatis, in reliquis non alterat alios dominii effectus, neque immutat naturam dotis conſiſtentis in quantitate, ut in ſua materia *ſub tit. de dote*, præſertim *diſc. 166.* & conſequenter non ſupereſt ratio dubitandi, ob quam mulier prætendere poſſit concurſum cum viro, ad quem pleno jure, juſpatronatus ita pertinet. 5

Ubi autem agatur de bonis, quæ in dotem data ſunt ineſtimata, & tamquam ſpecies, ſeu fundi dotales, quorum dominium remanet penes mulierem, tranſeunte ſolum in virum quodam dominio utili, vel ſubalterno occaſionali, juxta ea quæ habentur in dicta ſua materia *ſub d. tit. de dote,* præſertim *diſc. 158.* Et tunc vere & proprie intrat iſte concurſus, ſeu quæſtio, an juſpatronatus ac præſentandi annexum bonis in dotem datis tranſeat in virum, vel potius remaneat penes mulierem, hujuſmodi quæſtione cadente in caſu diſcrepantiæ, quod ſcilicet vir præſentet unum, & mulier alterum, unde propterea dubitari contingat, cui potius inſtitutio debita ſit, ubi enim ambo concorditer præſentant, ut practicatum eſſe per regem Hiſpaniarum teſtatur Lopez *in cap. per veſtras, §. 43. num. 10.* tunc nulla cadit diſputatio, ut advertit Borell. *in ſumma deciſ. tom. 1. tit. 32. de jurepatronatus, num. 132.* 6

Eis

Eis autem ut ſupra diſcrepantibus, tres deſuper habe-
7 mus opiniones; Unam ſcilicet, quam ſingulariter tenet Lambert. *l.* 2. *part.* 3. 2. *quæſt. principali art.* 3. quam refert, & non improbat Borell. *ubi ſupra, n.* 134 ut utrique æqualiter jus competat, & conſequenter quod ſit locus præventioni, ſed illa opinio non habet ſequaces.

Altera eſt opinio mulieri ſimpliciter favorabilis, ut
8 ſcilicet hoc jus non tranſeat cum bonis ad virum, ſed remaneat penes mulierem, cujus præſentatio attendi, ac prævalere debeat, ut tenuit Rota *dec.* 10. *de jurepat. in novis*, ac tenent Butr. & Abb. *in cap. fin. de conceſſ. præb.* aliique antiquiores relati per Mantic. *de tacit. lib.* 12. *tit.* 30. *n.* 23. Fontanell. *clauſ.* 6. *gloſ.* 1. *part.* 3. *n.* 1. Borrell. *d. n.* 132. Garz. *part.* 5. *cap.* 9 *n.* 178.

Tertia eſt e converſo opinio viro ſimpliciter favorabilis, ut ſcilicet ad ipſum, privative ad mulierem, competat exercitium juris præſentandi, ideoque ejus
9 præſentatio attendi, ac prævalere debeat, quam cæteris relatis ſequuntur Barboſ. *in d. l. divortio*, §. *ſi vir*, *n.* 56. *& ſeq.* Vivian. *lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 9 Mantic. *ubi ſupra*, *n.* 24. atque hanc ſequitur Rot. apud Mantic. *dec.* 140. iſtaque videtur probabilior, ex ea ratione, ob quam ſupra, *duobus diſc. proxime præc.* datur diviſio juris præſentandi per quotas, vel portiones, non obſtante ipſius juris individuitate, quod ſcilicet, Aliud eſt ipſum jus habituale & in ſubſtantia; Aliud vero eſt ejus exercitium, quod reputatur tamquam fructus, qui ex re percipitur, ſalva ipſius ſubſtantia, ideoque ſi præſentatio eſt in fructu, juxta communem, ac receptum ſenſum pertinere debet ad virum, ad quem pertinent fructus.

Ex iſta vero theorica reſultat deciſio aliorum caſuum, quibus congruat dictæ rationis identitas, ut eſt in concurſu uſufructuarii, cum proprietario, ſeu feudatarii, vel emphyteutæ cum domino directo, cum ſimi-
10 libus, de quibus Mantic. *eadem dec.* 140. Garz. *d. cap.* 9. *n.* 25. *cum ſeq.* Viv. *dict. lib* 4. *cap.* 7. *in fine*; Cadente ſolum quæſtione ubi contingeret caſus vacationis de tempore proximo diſſolutionis matrimonii, vel devolutionis feudi, ſeu emphyteuſis, cum ſimilibus, quo caſu pendere videtur deciſio a facti qualitate & circumſtantiis; An ſcilicet ex parte illius, cujus jus eſt reſolutum, concurrat, necne fraus, vel ſupplantatio ob imminentem prævisam reſolutionem, juxta ea, quæ habentur in materia ſubinfeudationis factæ per feudatarium devolutione imminente, *ſub tit. de feudis*, *diſc.* 2. Sive de locatione facta per gravatum, imminente reſtitutione fideicommiſſi ex deductis *ſub tit. de locat. & conduct. diſc.* 24. cum ſimilibus; Ceſſante ſiquidem fraude & affectata vacatione, ſi iſtius caſus ſincere contingat, durante adhuc jure viri, vel uſufructuarii, qui valide præſentet, eo ipſo quod facta eſt præſentatio, perceptus dicitur fructus non retractandus.

In concurſu autem pupilli & tutoris, ſeu procurato-
11 ris, vel alterius adminiſtratoris & principalis, quoties non concurrat contraria diſpoſitio teſtatoris præcipientis, ut pupillus, vel alter ſub aliena neceſſaria adminiſtratione vivere debens, non poſſit ſe ingerere, quæ diſpoſitio, ubi adeſt, ſervanda eſt, ut in ſpecie advertitur *dec.* 363. *part.* 4. *rec.* tunc eo ipſo quod pupillus eſt major ſeptennio, unde dici valeat rationis capax; & habilis ad ejus animum explicandum, receptum eſt, ejus præſentationem potius attendi debere, quam illam tutoris, Garz. *d. cap.* 9. *n.* 186. *& ſeq.* Campanil. *diverſ. juris canonici rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 390. Vivian. *lib.* 12. *c.* 9 *n.* 37 *& ſeq.* qui plures adhibet diſtinctiones, Rota apud Mantic. *p. dec.* 140. *n.* 11. *& d. dec.* 363. *n.* 2. *&* 3. *p.* 4. *rec.* Verum hæc opinio parum rationabilis videtur, cum pueri ſint faciles ſeductionibus, unde videtur potius res mali exempli, malarumque conſequentiarum, ideoque nimium circumſpecte id practicandum videtur pro Superioris prudenti arbitrio, an ſcilicet præſentatio, quæ fiat a puero ſit de digno necne, pro beneficii qualitate.

Major autem quæſtio, quæ in illo concurſu frequentius in foro audiri ſolet, eſt inter poſſeſſorem, & petitorem, juxta terminos textus *in cap. conſultationibus*
12 *de jurepatronatus*, idque duplicem habet inſpectionem, Primo ſcilicet circa poſſeſſionis qualitatem, & an illa ſit legitima necne, & de hoc, ſuper quo frequentius, majores cadunt quæſtiones, habetur actum *diſc. immediate ſeq.* Et ſecundo, poſita legitima poſſeſſione, an illa abſorpta remaneat a bono jure, de quo incontinenti conſtet, itaut potius petitoris, quam poſſeſſoris præſentatio admitti debeat; Iſta vero quæſtio alias apud antiquiores nimium involuta, hodie apud moderniores videtur effecta plana, cum diſtinctione, de qua ſupra *in Capuana, diſc.* 36. & in aliis, quod, Aut bonum jus petitoris detegitur re non integra, & poſtquam præſentatio poſſeſſoris jam effectum ſortita eſt, unde propterea agatur de expellendo poſſeſſorem in ſtatu bonæ fidei jam inſtitutum, & tunc currit regula textus *dict. cap. conſultationibus, de jurepatronatus* cum ibi notatis; Aut vero id ſequitur re integra, & dum res eſt in fieri, & tunc ſecus, ex ea clara differentiæ ratione, quam habemus circa fructus qui percipiantur per bonæ fidei poſſeſſorem, qui deinde detegatur non dominus, quoniam excuſatur quidem a perceptis, ne teneatur reſtituere, non tamen percipere poteſt pendentes, & adhuc non perceptos, ſi ſuum non jus detectum eſt, ex auctoritatibus, & deciſionibus, de quibus *dict. diſc.* 36. *ac aliis ibi proximis*; Adeout effecta videatur potius quæſtio facti, quam juris, an ſcilicet & quando ita incontinenti conſtare dicatur de bono jure petitoris, ut ejus præſentationi potius deferendum ſit, quod non recepit certam regulam, ſeu deciſionem generalem, cum hæc pendeat a ſingulorum caſuum circumſtantiis, ac facti qualitate.

Quo vero ad concurſum præſentationum, quarum una facta ſit a procuratore, & altera a domino, qui mandatum revocaverit; Aut mandatum non continet juratam obligationem de non revocando, & tunc nulla ſuppetit difficultas, quoties revocatio facta ſit re integra, & dum res eſt in fieri, ante ſcilicet admiſſam præſentationem per Ordinarium, vel alterum ad quem ſpe-
ctet inſtitutio; quamvis revocatio ipſi procuratori noti- 13
ficata non ſit, dummodo innoteſcat Ordinario, vel Datariæ Officialibus, cum illis terminis generalibus, quos habemus in materia beneficiali occaſione mandati, quo datur ad reſignandum etiam circa expenſas, juxta ea quæ habentur *ſub tit. de beneſic. diſc.* 38.

Si vero mandatum continet juratam promiſſionem non revocandi; Aut mandans adhibuit cautelam traditam per Vivian. *lib.* 5 *cap.* 6. *num.* 27 obtinendi abſolutionem a juramento, & pariter ceſſat omnis dubietas, ut principalis, non autem procuratoris præſentatio attendi, ac prevalere debeat. Si vero dicta cautela adhibita non eſt, & tunc quamvis ille ſubjaceat perjurio, adhuc tamen præſentatio patroni prævalet, cum in hujuſmodi juribus ſpiritualibus, quemadmodum ſine conſenſu Ordinarii, vel alterius Superioris non datur translatio, vel alia diſpoſitio jurispatronatus, ita alter actus irrevocabilis dari non debet; Tum ob eamdem rationem fraudis, quæ ſimoniæ fieri poſſet, & ne directe prohibitum, ita indirecte ſequatur; Tum etiam ex magis generali ratione congrua, non ſolum hujuſmodi juribus ſpiritualibus, ſed etiam feudis, officiis, locis montium, aliiſque juribus Regalibus in libero commercio, ſine alterius aſſenſu non exiſtentibus, ut ſemper actus remaneat imperfectus, & conſequenter revocabilis, ac non obligatorius uſquequo ſuperveniat aſſenſus, qui illum perficit, ac animat & informat, ut in ſpecie ex Innoc. & Jo: Andr. *in cap. dilecto, de Præben. advertit* Paul. de Caſtr. *conſ.* 361. *alias* 162. *part.* 1. cum quo pertranſit Vivian. *ubi ſupra*, *lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 26. Merlin. *deciſ.* 443. *num.* 6. Dunozett. *dec.* 798. *num.* 6. Et conferunt quæ habentur ſupra de præſentatione facta per donatorem, non obſtante donatione alteri facta, vel de illa facta per ſecundum donatarium habentem aſſenſum cum ſimilibus.

Quatenus vero, ignota revocatione, tam procuratori, quam præſentato, ac etiam Ordinario, acceptata ſit præſentatio procuratoris, cum ſubſequuta inſtitutione, tunc cadit dubitatio, an in hac materia intrent ea, quæ habemus in reſignatione beneficiorum eccleſiaſticorum, ſive in matrimonio, vel potius ea, quæ habemus in profanis indifferentibus; Atque probabilior videtur hæc ſecunda pars, ne Ordinarius, ac præſentatus eludantur, cum patronus nihil det ſpiritualitatis, quamvis actus pro ſpirituali habeatur ad dictos alios effectus, illum præſertim ſuſpicionis ſimoniæ; Adhuc tamen occaſio non dedit particulariter id diſputare, idcirco maturius judicium reſervo.

Et de præſentatione facta per donatorem, & alte- 14
ra facta per donatarium, quod ſi donatio eſt invalida, utpote ſine conſenſu Ordinarii, prævalere debeat præſentatio donatoris, vel ſecundi donatarii, cujus donatio valida ſit, habetur *ſupra*, *diſc.* 56. & in aliis.

ANNOT. AD DISC. LXII.

De hujuſmodi concurſu habetur actum *in hoc tit. diſc.* 81. *&* 94.

De poſſeſſione in jurepatronatus, vel jure præſentandi, ejuſque requiſitis, ut dicatur de legitima ejuſdemque effectibus.

S U M M A R I U M.

1 *Diſtinguuntur diverſi caſus.*
2 *Patronus admittens non patronum ad ſecum præſentandum, eum conſtituit in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
3 *Et non deſideratur bona fides.*
4 *Dicta admiſſio continet implicitam donationem, cui non obſtat defectus conſenſus Ordinarii, & de ratione, num.* 7. 8.
5 *Verum id non facit eum patronum.*
6 *Et poteſt Ordinarius ejus præſentationem non admittere.*
7 *Quod dicta admiſſio, vel poſſeſſio non tangat ſubſtantiam juriſpatronatus.*
8 *De cauſa ob quam dicta admiſſio ſequi ſolet.*
9 *Non eſt opus, quod præſentatio ſortiatur effectum, etiamſi fuerit rejecta.*
10 *Quid ubi alii compatroni contradicunt.*
11 *Concluſio, de qua num. 2. reſultat etiam ex actibus æquipollentibus.*
12 *Sed non ex actibus honorificis.*
13 *Quid requiratur, ut procedat dicta concluſio, de qua num. 2.*
14 *Eadem concluſio non procedit in præjudicium aliorum, vel ſucceſſorum.*
15 *Quaſi poſſeſſio ſuffragatur quandoque etiam contra alios conſentientes.*
16 *Sed iſto caſu requiritur bona fides.*
17 *An iſta præſumatur, vel ſit probanda, diſtinguitur.*
18 *Requiritur item, ut præſentatio effectum ſortita ſit.*
19 *Actus debent eſſe clari, & univoci, & quando non ſunt tales.*
20 *Fortius ſi ſint attentati, non ſuffragantur.*
21 *Item præſentationes debent eſſe jure proprio, & cum hac credulitate.*
22 *Requiritur ſcientia & patientia ejus contra quam poſſeſſio acquiritur.*
23 *Secus ſi accedat titulus.*
24 *An ſcientia debeat eſſe expreſſa, vel ſufficiat præſumpta.*
25 *An ſufficiat unus actus ad poſſeſſionem acquirendam.*
26 *Res judicata ſuffragatur ad poſſeſſionem.*
27 *Item appoſitio inſignium in exequutionem ſententiæ.*
28 *Poſſeſſio conſervatur per præſentationem, vel conſenſum compatroni.*
29 *Declaratur, quando id procedat, vel potius ita poſſeſſio amittatur.*
30 *De primo poſſeſſionis effectu manutentionis, atque ut præſentatio poſſeſſoris prævaleat.*
31 *Sed hoc non ſuffragatur hæredi, vel ſucceſſori; in quem poſſeſſio non tranſit, ſine actuali adeptione, & de ratione.*
32 *Non ſuffragatur ad hunc effectum ſtatutum de continuanda poſſeſſione.*
33 *Secus autem in ſucceſſore per actum inter vivos de ratione.*
34 *Vel per ultimam voluntatem, cum cautela conſtituti.*
35 *Quando ſuffragetur ſtatutum continuativum poſſeſſionis.*
36 *In ſucceſſorem tranſit poſſeſſio quæſita ratione dignitatis, & de ratione.*
37 *An hæredi ſuffragetur poſſeſſio compatroni.*
38 *De alio effectu præſumptionis fundationis, vel dotationis reſultante a poſſeſſione.*
39 *De alio effectu, quod ſufficit probare deſcendentiam ab exiſtente in poſſeſſione, quod declaratur quando procedat, & quando non.*
40 *Et de alio, ut ſuffragetur poſſeſſio pro connexis, vel dependentibus, cum diſtinctione.*

D I S C. LXIII.

Tres diſtinguendi ſunt caſus ſub hac inſpectione ca- 1
dentes; Primo, ubi contentio ſit in poſſeſſorem,
ac eum qui ipſum admiſit ad præſentandum, unde jus
poſſeſſoris deducatur cumulative cum admittente, non
autem privative; Secundo, ubi jus poſſeſſoris deducatur privative ad alios; Et tertio, ubi in concurſu cum Ordinario, vel alio contendente de beneficii libertate; Primus eſt magis planus pro poſſeſſore, difficiliores autem, atque pleraque alia requiſita deſiderantes, ſunt ſecundus, & tertius, quorum iſte eſt quoque in aliquibus difficilior altero.

Quatenus igitur pertinet ad primum, regula eſt, ut
Patronus admittens non patronum ſecum ad præſentandum, ſibi præjudicet, illumque conſtituat in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina*, 2
de cauſ. & prop. n. 93. & ſequuntur alii relati per *Collectorem Poſibium, tract. de manut. obſerv.* 32. *num.* 13. Rot. apud Greg. *dec.* 417. *num.* 5. ubi Add. *& dec.* 452. *num.* 15. Royas *dec.* 293. *num.* 10. *dec.* 174. *n.* 3. *&* 274. *num.* 6. *part.* 2. *rec. dec.* 284. *num.* 7. *part.* 1. *& ſæpius*.

Et quamvis in aliis duobus caſibus ſupra diſtinctis
plura deſiderentur requiſita, illud præſertim effectuationis, & alterum bonæ fidei, cum aliis, de quibus infra, hæc tamen non deſiderantur iſto caſu, quoniam ubi
patronus recte ſciens alterum, non eſſe patronum, il- 3
lum ſecum admittit, ita videtur jure cujuſdam occultæ,
ſeu implicitæ donationis illi concedere ſui juris participationem, & conſequenter in donatario, vel alio alie-
num a proprio domino recipiente, ſupponenda eſt no- 4
titia juris non ſui, quæ tamen non præjudicat.

Et licet in dicta occulta, ſeu implicita donatione concurrere videatur defectus poteſtatis ſine conſenſu Ordinarii juxta ea, quæ habentur ſupra, *diſc.* 56. Attamen non videtur objectum conſiderabile, quoniam non transfertur ipſum juſpatronatus, ejuſque ſubſtantia, ſed ſolum conceditur participatio in exercitio juris præſentandi. quod habetur potius tamquam fructus, ut advertitur *diſc. præc.* Admiſſio enim non patroni facta per
patronum, conſtituit quidem in dicta quaſi poſſeſſione
in præjudicium admittentis, vel ejus hæredis, ad di- 5
ctum effectum, ſed non facit illum patronum, ut cæteris relatis habetur *in dict. dec.* 282. *num.* 7. *part.* 1. *rec. dec.* 37. *num.* 4. *part.* 6. *deciſ.* 121. *num. finali* poſt Vivian. cum aliis per Adden. ad Greg. *dec.* 417.

Adeout poſſit Ordinarius, vel alter Superior, ad
quem pertinet præſentationes recipere, ac inſtituere, 6
non admittere præſentationem dicti non patroni, quem
patronus ad hujuſmodi participationem admiſit, ut habetur *dec.* 132. *num.* 6. *part.* 3. *rec.* & conſequenter dicta prohibitio non intrat, cum non tangatur ſub-
ſtantia, neque transferatur ipſum jus. Adinſtar eo- 7
rum, quæ habentur *ſub tit. de feudis, diſc.* 61. *&* 62. ut prohibitio alienandi feuda, & bona juriſdictionalia, ſeu alias transferendi jus in re, vel ad rem ſine aſſenſu, non percutiat commoditatem, ſeu aliquam participationem fructuum, prout facti, non prout juris eſt, quod etiam habetur *ſub tit. de emphyteuſi*, & ſub altero *de fideicommiſſis*, frequentius vero ſub illo *de penſionibus*, circa ceſſionem commoditatis non cadentem ſub prohibitione alienationis.

Potiſſime, quia nulli, vel nimium rari videntur ca-
ſus, in quibus patronus ad hujuſmodi actus admittat
non patronum prorſus extraneum, in quo nullum ve- 8
lamen, vel prætextum antiqui juris, vel antiquæ prætenſionis cadat; Ex frequentius etenim contingentibus, id prætextum habet potius reſtitutionis, ſeu reintegrationis antiqui juris in recognitionem veritatis; Cum enim juxta fere omnium irridendam ſtultitiam, ubi quis ex animi dotibus in armis, vel literis, aut ex fortunæ in aula, ſeu mercaturæ beneficio, ſtatum meliorem, quam natura dederit, aſſequitur, abhorrendo antiquum ſtatum, mutuare ſtudeat ab aliis nobilitatem, atque indagando familias nobiles, aliquam cognominis, vel inſignium connexionem, vel ſimilitudinem habentes, curent ab illis, qui in bonis, vel ſpiritu in talibus nobilibus familiis paupertate laborant, per aliquos hujuſmodi actus, vel ſimiles recognoſci in attinentes, vel deſcendentes ab eodem ſtipite, retexendo fabulas, ſeu genealogias, atque hinc iſte actus ſequi ſoleat, ideoque dici non poteſt formalis translatio ex puro titulo nationis, cum actus tale habeat velamen.

Item quamvis in aliis duobus caſibus, de quibus infra, requiratur effectuatio præſentationis pacifica, & univo-

ca non

ca non autem æquivoca, attamen in præjudicium admi-
tentis ſufficit præſentatio quamvis non effectuata, ut
9 ita diſtinguendo habetur, *d. dec.* 132. *n.* 1. *part.* 3.
rec. dec. 174. *n.* 3. *part.* 3. cum aliis per Adden. ad
Greg. *d. dec.* 417. *n.* 13. Poſt. *de manut. obſer.* 18. *n.* 19.
& d. obſerv. 32. *n.* 53. Quinimo etiamſi hujuſmodi
præſentatio per Ordinarium rejecta eſſet tamquam in-
valida, adhuc idem reſultat effectus, cum etiam ex
actu nullo, declaretur, ſeu probetur voluntas, ut ad-
vertitur in proxime allegatis *dec.* 132. *&* 174.

Cadente quæſtione ubi hæc admiſſio fiat per unum
ex patronis, altero contradicente, An ſcilicet iſta con-
tradictio irritet in totum, vel ſolum præſervet jus
contradicentis, ac aliorum non conſentientium; Et pro
omnimoda vitiatione ſentire videntur, Gonz. *ad regul.*
10 8. *gloſ.* 45. §. 2. *n.* 33. Poſt. *d. obſer.* 32. *n.* 14 *in fi-
ne*, Vivian. *l.* 5. *cap.* 1. *n.* 32. Contrarium vero, ut
non obſtante contradictione acquirat poſſeſſio in præ-
judicium conſentientis, vel admittentis habetur *d. de-
ciſ.* 132. *n.* 4. *p.* 3. *& dec.* 174 *n.* 2. *& finali p.* 2. *rec.*

Atque ubi etiam non eſſet actus præſentationis, ſed
æquipollens, & qui præſentationis vim habeat, adhuc
idem reſultat effectus, qualis eſt conſenſus præſtitus re-
11 ſignationi, vel alteri proviſioni Apoſtolicæ, dum etiam
ad majorem effectum inducendi poſſeſſionem in aliis duo-
bus caſibus, de quibus infra, ſive ad effectum pro-
bandi juſpatronatus privatorum, juxta deducta ſupra,
diſc. 58. hujuſmodi conſenſus habet vim præſentationis,
juxta *dec.* 2. Creſcentii *de jurepatronatus*, Cæſ. de Graſs.
dec. 1. *nu.* 7. *&* 8. *eodem tit. cum aliis* per Gregor.
& Adden. *dec.* 349. *&* 417. Buratt. *dec.* 141. *n.* 5. *&
in aliis collectis* per Poſt. *d. obſer.* 32. *n.* 3.

Non tamen reſultat hic effectus ex admiſſione ad
honores aliaque jura patronalia honorifica, cum ex il-
12 lis inferri non poſſit jus præſentandi, Vivian. *d. lib.*
5. *cap.* 4. *n.* 62. *ubi concordantes*.

Procedunt hæc, quatenus admiſſio ſit ſimultanea, ſeu
contemporanea, unde propterea reſultet dictus conſen-
ſus præjudicialis, ut *d. dec.* 174. *n.* 1 *in. fin. p.* 2. *rec.*
ac etiam ut ſit admiſſio pure facta per eum qui ha-
13 beat perfectum judicium, ac liberam ſuorum bono-
rum, vel jurium diſpoſitionem, ſecus autem ſi eſſet
contradicta, ſeu proteſtativa, vel dubitativa, aut cum
aliqua clauſula præſervativa, ut *dec* 166. *n.* 4. *p.* 6.
rec. cum aliis per Adden. ad Buratt. *dec.* 633 quo-
niam cum hic ſit effectus qui reſultat a conſenſu cu-
juſdam implicitæ, ſeu occultæ donationis complicati-
vo, debet talis conſenſus eſſe purus, ac etiam liber, &
perfectus, cum alias regula ſit pro excluſione dona-
tionis, ac jacturæ proprii juris, ideoque ſi conſtat,
ita admittentem non eſſe perfecti judicii, ſive quam-
vis perfecti, ad id deceptum fuiſſe, ac proceſſiſſe cum
falſo præſuppoſito adimente conſenſum ab actu; talis
effectus admittendus non venit.

Quatenus vero admittatur contra ipſum; Certum ta-
men eſt id non præjudicare aliis compatronis, tunc
14 coæquale jus habentibus, vel etiam ſucceſſoribus re-
nientibus independenter jure ſuo, ut eſt in patronatu
gentilitio, vel familiari, ſeu etiam mixto, *ut d. dec.*
284. *n.* 8. *p.* 1. *rec. cum aliis* per Poſth. *d. obſer.* 32.
n 54. & Adden. ad Gregor. *d. dec.* 417. & fuit di-
ctum in deciſionibus editis *in Capuana*, de qua ſupra,
dic. 36 ac etiam *dec.* 220. *par.* 11. *rec.* edita *in Bono-
nien. de qua ſupra*, *diſc.* 35. quoniam prohibitus alie-
nare in præjudicium ſucceſſorum, prohibitus etiam di-
citur confiteri, ſeu quemcumque alium actum præju-
dicialem facere, ne quod expreſſe ac directe prohibi-
tum eſt, ita indirecte ſequatur, ponendo legem po-
tius verbis, quam rebus, ut pluries *ſub tit de alienat.
& contract.*

In aliis vero ſupra diſtinctis caſibus, ubi ſcilicet a-
gatur de præjudicio non conſentientium, vel ſucceſ-
ſorum venientium independenter ut ſupra, ſive de præ-
15 judicio Ordinarii, aut alterius contendentis de liber-
tate beneficii, tunc neque dubitatur ut quaſi poſſeſſio
quoque ſuffragetur ad manutentionem pendente diſ-
cuſſione petitorii, juxta generales regulas, quas in
omni indifferenti materia habemus ſuper interdictis
poſſeſſoris; Quodque in propoſito attendatur non ſo-
lum explicitus actus præſentationis, ſed etiam æqui-
pollens, qui præſentationis vim habet, reſultans a
conſenſu, faciunt deducta per Gonz. *d. gloſ.* 45. §. 2.
n. 29. Garz. *part.* 5. *num.* 59. Vivian. *lib.* 5. *cap.*
4. *n.* 29. Poſt. *obſer.* 19. *n.* 16. *& ſeq.* Royas *dicta
dec.* 293. *& ſæpius*; Verum ad iſtos graviores ma-
giſque præjudiciales effectus, in quibus non intrat ra-
tio, de qua caſu præcedenti, quod ſcilicet ille qui ad-
mittit, ſeu conſentit, ſibi imputet, plura deſiderantur
requiſita, deducta ex vulgari *conſ.* 52. Calderini *hoc ti-
tulo*, ac Primo & principaliter bona fides, ſine qua non
acquiritur legitima poſſeſſio manutenibilis, Gonzal. *d.* 16
gloſ. 45. §. 2. *n.* 35. Garz. *dict. part.* 5. *cap.* 5. *n.* 70.
cum ſequen. Vivian. *d. lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 34. Rota *in
Cracovien. Præpoſituræ* 4. *Maii* 1646. *coram Verospio*, ubi
in ſpecie de caſu, quo poſita certa exiſtentia juriſpa-
tronatus, agatur de ſolo præjudicio compatroni.

Quamvis autem iſti duo caſus circa hoc requiſitum
bonæ fidei promiſcue per DD tractari videntur; ad-
huc tamen aliqua notabilis differentia inter unum &
alterum dignoſci videtur circa bonæ, vel reſpective 17
malæ fidei præſumptionem, & cuinam incumbat onus
probandi unam, vel alteram ſpeciem. Ubi enim agi-
tur contra Ordinarium, vel alium contendentem
de libertate beneficii, tunc quia præſumptio juris aſ-
ſiſtit libertati, ac reſiſtit ſervituti, cum de jure o-
mnia beneficia præſumantur libera, conſequenter onus
eſt allegantis poſſeſſionem, probare illam validam, ſe-
cus autem in altero caſu, in quo ceſſante dicta ratio-
ne, ſeu contraria præſumptione, intrant termini ge-
nerales, quod in dubio bona fides præſumitur, juxta
deciſ. Creſcent. *hoc tit. cum concord. dec.* 240. *n.* 20.
part. 50. *rec.* & faciunt deducta per Garz. *d. cap.* 5.
lib. 5. *n.* 84. *cum ſeq.*

Alterum eſt requiſitum effectuationis, quod in præ-
cedenti caſu, ut ſupra non eſt neceſſarium, quod ſci-
licet præſentationes, vel alii actus æquipollentes, ex
quibus hujuſmodi poſſeſſio deducitur, effectum ſorti-
ti fuerint cum ſubſequuta inſtitutione eorum vigore, 18
non alias facta, & quæ inſtitutio effectum ſortita ſit
cum pacifica adeptione & retentione beneficii. neque
actus ineffectuati in aliqua conſideratione habendi ſunt,
Gonzal. *d. gloſ.* 45. §. 2. *n.* 31. 36. *&* 37 Vivian. *lib.* 5.
cap. 4. *n.* 30. *cum ſeq* Poſt. *d. obſerv.* 32. *n.* 2. Royas *d.
dec.* 283. Adden. ad Buratt. *d. dec.* 633.

Tertium eſt requiſitum, ut actus ex quibus iſta poſſeſ-
ſio deducitur, non ſolum ſint pacifici, & non contradi-
cti, ſed etiam clari, certi, ac univoci, unde ſi concur-
rant duæ præſentationes patroni veri, & non veri, at- 19
que ſcientia inſtitutionis non exprimat illam fieri in vim
utriuſque, tunc actus remanet æquivocus, quia ſequi pot-
uit ex præſentatione patroni veri, ut in ſpecie adverti-
tur per Rotam *in Melevitana juriſpatronatus* 14. *Junii*
1652. *coram Albergato in fine*, *impreſſ. dec.* 268 *part.* 15.
rec. Sive ubi præſentatus obtinuiſſet beneficium in vim
concordiæ cum altero proviſo, cum tunc effectuatio non
dependeat immediate, ac univoce a præſentatione, ut
dec. 301. *p.* 2. *diverſ. cum aliis* per Garz. *d. c.* 5. *n.* 108.
Vivian. *d. c.* 4. *n.* 54. Adden. ad Buratt *d. dec.* 633.
Vel quod præſentatio admiſſa eſſet per modum proviſio-
nis, ut advertitur *dec.* 166. *p.* 6. *rec* Sive quod admiſ-
ſa eſſet cum clauſulis & verbis præſervativis, vel dubi-
tativis, puta *ſine præjudicio*, vel *ſi & quantum*, ſive
ut aſſeritur, cum ſimilibus, de quibus Poſt. *d. obſ* 32.
n. 15. *& ſequent.* Add. ad Buratt *d. dec.* 633. *& frequenter*.

Clarius vero, ubi præſentationes eſſent attentatæ,
utpote lite pendente, vel in ſpretum inhibitionis,
aut etiam quod dediſſent cauſam liti, ex deductis 20
per Adden. ad Greg. *d. dec.* 417. *& ad* Buratt. *d.
dec.* 633. *& paſſim*, cum tunc res ſit incapax dubita-
tionis.

Quartum requiſitum eſt, quod ille, qui præſentat, 21
cedat jure ſuo, ex quo proprio nomine, ac jure pri-
vative ad contendentem actum faciat, *gloſ. in d. c.
cum Eccleſia Sutrina*, ubi cæteri, de quibus Gonz. *d.
gloſ* 45. §. 2. *n* 34. Vivian. *d. cap.* 4. *n.* 33. Rota *dec.*
197. *n.* 40. *p.* 5. *rec.* & habemus generaliter in ma-
teria ſervitutis, ut ſcilicet poſſeſſor faciendo actus,
credat illos facere jure ſervitutis, ac animo illam poſ-
ſidendi, & acquirendi, ex deductis *in dec.* 101 *n.* 10.
& 52. *p.* 4. *rec. tom.* 2. cum aliis *in Sabinen. tranſi-
tus*, *ſub tit. de Regal. diſc.* 136.

Quintum eſt requiſitum, ut præſentatio, vel alter actus
æquipollens fiat cum ſcientia, & patientia Ordinarii, vel
reſpective Patroni, quoniam cum in corporalibus non de-
tur poſſeſſio naturalis, & de facto, quam noſtri a pedum 22
poſitione derivant, idcirco ſcientia, & patientia ſtant lo-
co poſſeſſionis, Gonz. *d. gloſ* 45. §. 2. *n* 32. Garz. *d. c.* 7.
p. 5. *n.* 109. Vivian. *d. c.* 4. *n.* 31. Gregor. & Add.
d. dec. 417. *& d. dec.* 197. *p.* 5. *rec. n.* 40 *& ſæpius*, præter-
quam ubi accedat titulus coloratus, vel putativus, quo
caſu

caſu neceſſarium non eſſe hoc requiſitum, advertitur
23 in ſpecie, *dec. 225. n. 3. part. 5. recent.* & generaliter plene, Poſt. *d. tractat. de manut.*

Cadente quæſtione; an requiratur ſcientia vera, & expreſſe probata, vel ſufficiat præſumpta, & conjectu-
24 ralis, ſuper quo deciſio pendere videtur ex facti qualitate, & circumſtantiis prudentis arbitrio penſandis, præſertim ab actuum multiplicitate, perſonarum, ac beneficii qualitate, aliiſque circumſtantiis, Garz. *d. cap. 5. n. 129. & ſeqq. & d. dec. 225. n. 4. par. 5. rec. in d. Maſericen. dec. 240. par. 10. & in aliis.*

Prout facti in ejus particulari qualitate decidenda eſt altera quæſtio, an ad hujuſmodi poſſeſſionem manutenibilem, ac dignam, ut poſſeſſori ſuffragetur diſpoſitio
25 text. *in dict. cap. conſultationibus*, ſufficiat unicus actus abſque alio fomento, puta famæ, tituli &c. quoniam quidquid ſcribentes, ac deciſiones varient, id pendet a qualitate facti, an ſcilicet bene verificentur dicta requiſita, & an poſſeſſio ſit brevis, vel longa, & an agatur contra compatronum, adeout non urgeat favor libertatis, vel e contra, de quo Garz. *d. cap. 5. n. 95. & ſeqq.* Duran. *dec. 23. n. 7. & dec. 494. n. 4. part. 3. rec.* Adden. ad Buratt. *dec. 632.*

Suffragatur etiam ad poſſeſſionem ſententia tranſacta in judicatum, eo quia hæc in incorporalibus, abſque alio fa-
26 cto hominis, trahit ſecum poſſeſſionem, ut *dec. 471. n. 12. par. 4. rec. tom. 2. repetit.* poſt Vivian. *dec. 84.*
27 Poſtius *d. obſerv. 32. n. 23.* Fortius vero ſi in executionem ſententiæ, appoſita ſint ſtemmata, ex deductis *ead. dec. 471. n. 31.* & Poſt. *ubi ſupra n. 28.*

Quæſita poſſeſſio conſervatur etiam per præſentationes, vel alios actus factos a compatrono, Feder. de Sen. *conſ.* 112. Calderin. *conſ. 15. hoc titul. cum concord.* per Garz. *d. cap. 5. num.* 115. Vivian. *lib. 5. cap. 2. num. 37.* Gregor. & Adden. *dec.* 417. Buratt.
28 & Adden. *dec.* 805. Otthobon. *dec. 3. n 22. cum ſeqq.* & communiter. Quoties tamen nomine omnium, ſeu etiam ſimpliciter, alio non expreſſo id fiat, atque eorum jus veniat ex eodem fonte, adeout illud pro communi obtinere dicantur, quo caſu, ex pluries inſinuato principio, quod juſpatronatus tamquam individuum reſidet penes omnes, ac eorum ſingulos inſolidum, aliis negligentibus ſuum jus exercere, tamquam ex jure ſpeciali, ac adinſtar illius taciti mandati, quod inter ſocios adeſſe dicitur, unus explicat actum nomine omnium.

Secus autem ſi jus metiantur ex diverſo fonte, ſeu alias ex verbis, vel factis, præſertim ex multiplicitate
29 actuum, unus inſolidum jure ſuo tantum, ac privative ad alios præſentet, quoniam tunc, ut advertitur apud allegatos, ac etiam *in Sulmonen. coram Peutingero, dec. 4. part. 10. recent.* & in aliis, ac habetur ſupra, *diſc. 56.* in propoſitio præſcriptionis, hujuſmodi actus non ſolum non conſervant, ſed deſtruunt; Unde propterea quoties alterius poſſeſſoris ſcientia, & patientia concurrat clara, & expreſſa, ſeu etiam tacita, & conjecturalis, quæ præſertim reſultat a multiplicitate actuum, ac temporis diuturnitate, poſſeſſio jam quæſita amittitur, eodem modo quo ſupra de acquiſitione dictum eſt, cum eadem ſit ratio, iidemque ſint termini.

Effectus poſſeſſionis ſunt plures, quorum aliqui ſunt perſonales, & non tranſmittuntur ad hæredes, vel ſucceſſores, aliqui vero illis ſuffragantur; Eorum autem
30 primus, ac præcipuus eſt ille, de quo pluries ſupra habetur mentio, ac etiam *diſc. præced.* deductus ex diſpoſitione text. *in cap. conſultationibus* ſuper manutentione in poſſeſſione præſentandi, ac etiam, ut præſentatio poſſeſſoris prævaleat præſentationi petitoris, cum diſtinctione tamen, de qua *eodem diſc. præced. & ſupra, diſc. 36* & in aliis.

Ille autem effectus non ſuffragatur hæredi, vel ſuc-
31 ceſſori, niſi ipſe poſſeſſionem quoque adipiſcatur, ex regula generali, quam habemus in omnibus bonis tranſeuntibus, in iſta materia quoque recepta, quod poſſeſſio tamquam nudi facti non transfertur in hæredem, & ſucceſſorem ipſo jure, ſed requiritur factum poſitivum apprehenſionis, quamvis eſſet filius, Achill. *dec. 5. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Capitaq. *dec. 423. part. 2.* Adden. ad Gregor. *dec.* 222. Buratt. & Add. *dec.* 832. Duran. *dec. 62 & 87* Rot. *in Capuana Abbatiæ coram Taiola, de qua diſc. 36.* & paſſim, quoniam eſt principium receptum.

Adeoque verum, quod etiamſi adſit in loco Statutum continuativum poſſeſſionis defuncti in hæredem, quod operatur, ut hæres abſque alio facto apprehenſionis dica-
tur verus poſſeſſor, ſeu defunctus etiam ad effectum inter- 32
dicti retinendæ, ut alibi pluries advertitur, attamen non ſuffragetur in hac materia, quæ tamquam ſpiritualis non cadit ſub hujuſmodi Statutis, ut reprobata *dec. Caputaquen.* eſt magis communis, & recepta opinio, ex deductis per Lotter. *lib. 2. q. 11 n. 116.* Poſthius *de manut. obſerv. 55. n. 33. cum aliis* per Adden. *in princip.* ad Buratt. *dec. 832. & dec. 260. n 4 par. 2. rec.* & ſæpius.

Procedunt hæc in hærede, vel alio ſucceſſore metiente ſuum jus ex ultima voluntate, quæ perfectionem, ac effectum recipit poſt mortem poſſeſſoris, quo caſu intrat ratio cui generaliter innixa eſt iſta concluſio impeditiva tranſitus poſſeſſionis in hæredem, & ſucceſſorem, quod ſcilicet ejus jus incipit poſt jam ſequutam mortem, & annihilationem ſui auctoris, per quam extincta fuit poſſeſſio, unde quando hæredes, vel alter veniens ex ultima voluntate vult ea juvari, extrema non remanent habilia, cum jam expiraverint, ideoque oportet illam adipiſci de novo; Secus autem ubi agatur de ſucceſſore per actum inter vivos; Tum ex regula gene-
rali, de qua plene Poſth. *d. obſerv. 55. in princ.* & cæteri 33
communiter, quod in corporalibus ſola ceſſio habet vim traditionis, ac poſſeſſionem etiam transfert; Tum ex ceſſante dicta ratione defectus extremorum, dum poſſeſſio viventis extincta non eſt, ſed communicabilis.

Hinc proinde inolevit cautela, de qua pluries habe-
tur mentio in ſua materia *ſub tit. de hærede*, ac etiam 34
ſub tit. de judiciis, ac ſub illo *de fideicommiſſis*, & alibi, quod moriens, in teſtamento, vel codicillis, adjiciat conſtitutum favore hæredis, ſeu legatarii, ſe conſtituendo ex nunc pro tunc, & præambula hora mortis illius nomine poſſidere, cum tunc dicatur poſſeſſio tranſlata tempore habili; Quinimo cautela ſuffragatur etiam reſpectu bonorum corporalium, juxta praxim, de qua apud Dunozett. *dec. 993.* edita in caſu, de quo *ſub tit. de fideicomm. diſc.* 134 & conſequenter recte ſuffragari videtur, etiam quoad juſpatronatus annexum hæreditati, ſive quoad illud annexum caſtro, vel prædio legato, ſeu in aliam particularem diſpoſitionem deducto, ſive in ipſomet jurepatronatus principaliter, & de per ſe cadente ſub diſpoſitione, quatenus tamen hæc valida ſit, ac operativa, puta quia de conſenſu Ordinarii, ſive facta in compatronum &c.

Quia vero, ficta, ſeu civiliſſima poſſeſſio, quæ reſultat a Statuto continuativo, in hac materia non at-
tenditur ex inſinuata ratione ſpiritualitatis, ob quam 35
non cadit ſub Statutis laicalibus ex defectu poteſtatis ſtatuentium; Hinc proinde quando ceſſaret defectus poteſtatis, quia nempe eſſet Statutum, vel Papale, utroque jure Papæ & Principis ſæcularis conditum, (ut eſſe Statuta Urbis credebant noſtri majores) tunc dicendum eſſet, quod Statutum recte ſuffragaretur, adinſtar illius ſubrogationis gratioſæ etiam in poſſeſſionem defuncti, quam Papa concedit in beneficialibus, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*.

Tranſit autem poſſeſſio prædeceſſoris in ſucceſſorem ipſo jure, quando illa quæſita non eſſet ratione perſonæ, ſed ratione dignitatis, vel officii, cui magis quam perſonæ ipſa poſſeſſio acquiri dicitur, & conſequenter ſucceſſor nomine ipſius officii, vel dignitatis illam exercet, ut in his terminis ſpecialibus Garz. *dict. part. 5. cap.*
5. n. 9. cum ſequent. Rota apud Cavaler. *dec. 655. n.* 36
9. dec. 35. in fin. part. 5. rec. & in aliis cumulatis per Poſth. *d. obſerv. 55 num. 96.* & habemus generaliter in præeminentiis, & juribus annexis Regno, vel feudo, ſeu Principatui, quod quicumque illa ſucceſſor exercet, non ex perſona propria, ſed ex illa ipſius feudi, vel Principatus, quoniam dicitur homo mutus & ſurdus, qui operatur per organum poſſeſſoris tamquam ejus miniſtri, ut habetur in ſua materia *ſub tit. de feudis*.

An autem poſſeſſio defuncti conſervetur in ſucceſſore 37
per compatronum, qui etiam eo alias præſentaſſet, affirmat Vivian. *lib. 5. cap. 2. num 17.* negare autem videtur Rota relata per Adden. ad Greg. *dict. dec. 417. num. 15 in fine.*

Alter eſt effectus poſſeſſionis diuturnæ, ut inducat præſumptionem tituli fundationis, vel dotationis, ex deductis per Lotter. *lib. 2. quæſt. 10. n. 78. cum ſequen.* Rota
dec. 275. num 3. & dec. 494. num. 4. part. 3. rec. dec. 38
288. *numer. 6. part. 4 in Surien. parochialis 28. Aprilis* 1653. Peutingerio, & 6. *Februarii* 1654. Zarata, & habetur ſupra, *diſc. 57* ad materiam probationis juriſpatronatus privatorum, quorum reſpectu tantum, non au-

tem

Digitized by Google

tem Potentium, quando contentio eſt cum Ordinario, vel
alio agente de libertate beneficii intrat, ut etiam *diſc.* 58.
& infra, *diſc.* 65. occaſione contradiſtinguendi juſpatro-
natus ex fundatione, vel dotatione ab illo ex privilegio
ad effectum exemptionis a reſervationibus, & affectioni-
bus, atque iſte effectus ſuffragatur etiam ſucceſſori.
Tertius poſſeſſionis effectus eſt, ſucceſſori etiam profi-
cuus, quod per eam probatur pertinentia, dum abſque
neceſſitate probandi deſcendentiam a fundatore, ſuffi-
cit eam probare ab exiſtente in poſſeſſione, ad com-
39 muniter *in cap. conſultationibus*, Lotter. *lib. ſecundo*,
q. 11. *num.* 118. Duran. *dec.* 87. *dec.* 146. *num.* 4. *&*
dec. ult. num. 9. poſt Vivian. *cum concord.* per Ad-
den. Buratt. *dec.* 832. ad Greg. *dec.* 339. & pluries in
præcedentibus; Quatenus tamen agatur de hac proba-
tione cum Ordinario, vel alio contendente de liberta-
te beneficii, ſeu etiam cum compatrono, qui pariter
veniat præſumptive, atque non bene fundet ejus de-
ſcendentiam per gradus diſtinctos, quo etiam caſu,
iſta præſumptiva probatio admittitur *in Aquilana*
primo Februarii 1651. *coram Meltio in fine dec.* 374.
part. 11. *rec.* Secus autem ubi agatur de concurſu ejus,
qui bene & concludenter fundavit ejus intentionem, ac
deſcendentiam, negat vero illam prætendentis ſe com-
patronum, quoniam tunc iſta præſumptiva probatio,
quæ reſultat a deſcendentia ab exiſtente in quaſi poſ-
ſeſſione non ſuffragatur, ut advertitur *dec.* 37. *num.*
5. *part.* 6. *rec.* & non negatur *dec.* 542. *num.* 4. *part.*
5. *rec. & d. dec.* 374. *part.* 11. ex ea convincenti ra-
tione, militante præſertim in jurepatronatus gentilitio,
vel familiari, quod poſſeſſio auctoris, cujus deſcen-
dentia probatur, ſequi potuit ex benevolentia, ſeu gra-
titicatione poſſeſſoris, juxta ſuperius deducta, quod
præjudicare non poteſt ſucceſſoribus, vel compatronis
jure ſuo venientibus independenter ob admittente
ideoque probatio remanet equivoca, & non bene con-
cludens.
Plures enim conſiderantur effectus, de quibus apud
tractantes materiam, cum hæc, (ex ſæpius inſinuatis)
non in ratione formalis, ac abſolutæ tractationis, ſed
ſolum in forma adnotationum ad propriam memo-
40 riam habeantur; Et inter quos effectus ille conſide-
rari ſolet, ut poſſeſſio ſuffragetur etiam quoad anne-
xa, vel dependentia; ubi ſint ejuſdem ſpeciei; Secus
autem ſi diverſæ, ex plene deductis per Adden. ad
Gregor. *dec.* 557. *lit. B.* Buratt. *dec.* 886. *num.* 8.
dec. 273. *num.* 3. *part.* 3. *rec.* Et conferunt quæ in
materia cauſæ univerſalis habentur ſupra *in Prœne-*
ſtina diſc. 3. atque hic effectus ſuffragatur etiam ſuc-
ceſſoribus, ex regula quod effectus conſummatus non
ceſſat ceſſante cauſa, ſive quod ad hujuſmodi effectus,
& ſimiles, poſſeſſio operetur, ſeu inducat præſumptio-
nem, & ſic magis jus reale, quam perſonale.

ANNOT. AD DISC. LXIII.

Vide ſupra, *hoc titul. diſcurſ.* 3. *&* 36. *& infra*, *diſc.* 66.

De præſentatione, quando dicatur valide, ac legitime facta, ut impediat devolutionem, ac inducat in Ordinario, vel alio Superiore neceſſitatem inſtituendi tam circa tempus, quam circa modum, ſeu perſonam, & in aliis.

S U M M A R I U M.

1 *Legitime præſentato debetur inſtitutio.*
2 *Quod in certis, & notoriis concluſionibus non ſint allegandæ auctoritates.*
3 *Terminus ad præſentandum in laicis eſt quatuor, & in eccleſiaſticis, eſt ſex menſium.*
4 *Quid in mixto partim eccleſiaſtico, & partim laicali.*
5 *A quo tempore incipiat currere terminus, & quod incipiat a die ſcientiæ, rejecta alia opinione.*
6 *Quod declaratur, quod procedat.*
7 *Ignorantia unius, conſervat jus aliorum.*
8 *An ignorantia pupillorum, vel amentium excuſet.*
9 *An culpa, vel mora tutoris, vel adminiſtratoris præjudicet.*
10 *Data ſcientia, neque terminus currit ſi adeſt juſtum impedimentum.*
11 *Vel ex errore, & de aliis cauſis excuſantibus remiſſive.*
12 *An excuſet lis inter Patronos & quando.*
13 *In patronatu Regio non currit terminus.*
14 *Item ſic per legem fundationis, vel conſuetudinem terminus eſſet longior.*
15 *Vel ſi præſentatus nollet, vel non poſſet acceptare præſentationem factam.*
16 *Ordinarius poteſt admittere præſentationem poſt terminum.*
17 *An patroni poſſint terminum abbreviare, & quid de minori parte majori contradicente.*
18 *An poſſit abbreviari per Ordinarium in edictis.*
19 *Quid in beneficio noviter fundato, quando currat tempus.*
20 *Tempus eſt continuum, & currit de momento ad momentum.*
21 *Quod præſentatio debet fieri penes acta, & in forma judicii, & quomodo.*
22 *Declaratur quando, & quomodo id procedat.*
23 *Quod fieri poſſit per ſcripturas privatas, ac etiam per literas familiares, & non exigat certam verborum formulam.*
24 *Quando voluntas dicatur perfecta pro præſentando; vel potius imperfecta.*
25 *Quid de præſentatione incerta, vel dubia, ſeu relativa ad alium.*
26 *An fieri debeat per plures ſimultanee vel ſufficiat quod quilibet diverſis locis, & temporibus ſuam faciat.*
27 *De præſentatione conditionali, & præſertim de conditione reſervationis penſionis.*
28 *An poſſit præſentari laicus, vel incapax ſub conditione clericatus, vel capacitatis.*
29 *Non valet præſentatio extra genus vocatum ad juſpatronatus paſſivum.*
30 *An poſſit fieri præſentatio de abſente, & remiſſive de accumulativa.*
31 *Facienda eſt præſentatio coram eo Superiore, ad quem pertinet inſtitutio.*
32 *Quis dicatur iſte Superior.*
33 *Competit Vicario Generali, ac etiam Capitulo ſede vacante.*
34 *Non poteſt fieri præſentatio ad beneficium plenum, neque conſtitui procurator ad beneficium vacaturum, quod declaratur.*
35 *De præſentatione ad beneficium litigioſum remiſſive.*
36 *An poſſit fieri præſentatio de ſeipſo, quomodo & quando.*

D I S C. LXIV.

Præſuppoſita exiſtentia, & pertinentia juriſpatrona- 1
tus, ac præſentandi, præſuppoſitaque notoria, &
quotidiana concluſione, ſuper qua cum nimia diſpli-
centia video in Rotæ deciſionibus, (in quibus more
Magiſtri loquendum eſt) quandoque illum inanem al-
legationum cumulum fieri, qui juvenibus Advocatis,
vel ſcribus mere pragmaticis, & collectoribus congruus
eſt, quod ſcilicet legitime præſentato, inſtitutio dene-
ganda non eſt, ſed de neceſſitate debetur, cum ſit prin-
cipium hodie etiam pueris, ac mulieribus notum. Omnes 2
forenſes quæſtiones circumferri ſolent præſentationis
validitate ad effectum, ut ſit obligatoria, quod pendet a
tempore, intra quod illa fiat, a perſonis in quibus fiat,
a modo, & a Superiore cor. quo ſequatur, aliiſque im-
pedimentis, de quibus infra.
Quatenus igitur pertinet ad tempus, notorium pari-
ter eſt in jure, ut in eccleſiaſtico ſit ſex menſium, in
laicali vero ſit quatuor, juxta textus literales *in cap.* 3
quoniam, *cap. cum propter*, *capit. cum te*, *hoc tit. cap.*
unico, *§. verum*, *eodem in ſexto*, *ubi omnes commu-*
niter: Cadente quæſtione in mixto, quod de utraque
eccleſiaſtica, & laicali qualitate participat, juxta quam
ſcilicet ſpeciem quoad hunc terminum regulari debeat;
Atque ubi mixtura eſt æqualis, concordant ſcribentes,
ut attendentur magis privilegiata eccleſiaſtica, ex rela- 4
tis per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 15. *cum ſeqq.*
Vivian. *lib.* 7. *cap.* 1. *n.* 9. Barboſ. *de Epiſcopo*, *alleg.*
72. *num.* 13. Rota *dec.* 250. *num.* 8. *part.* 11. *rec.* ubi
concordantes.
Ubi vero mixtura eſt inæqualis, quia ſcilicet pro majori
parte ſit laicorum, tunc una opinio, quam ſequuntur Gon-
zal. *ubi ſupra*, Lotter. *lib.* 2. *q.* 61. *& ſeqq.* & alii, de quibus
ſupra *diſc.* 59. credit attendendam eſſe partem præponde-
rantem; Contrariam vero tenent Vivian. *d. c.* 1. *n.* 10. &
Barboſ. *d. n.* 131. ut etiam iſto caſu attendatur qualitas ma-
gis favorabilis pro tempore longiori; Et hæc opinio videtur
probabilior ex rationibus, quibus *eodem diſc.* 59. *in fine*,
atque

atque hanc ſequuta eſt Rota, *d. dec.* 250. *num* 13. *& ſeq. part.* 12. *rec.*

Difficultas igitur eſt circa hujus termini initium, quando ſcilicet currere incipiat, an illico a die vacationis, vel non niſi a die ſcientiæ, quam patroni ha-
5 buerint vacationis, atque primam opinionem tenuit Rota, *dec.* 1. *de jurepatronatus in antiquis*; ac etiam tenent Lambert. *lib.* 2. *part.* 2. *art.* 8. *quæſt.* 1. *principali*, & alii relati per Barb. *d. alleg.* 72 *num.* 134. atque hanc in mente habent Officiales Datariæ.

Contrariam, ſequendo *alleg.* 78. Lapi *num.* 12. ſequuntur magis communiter, præſertim moderni, ut per Lotter. *lib.* 2. *q.* 6. *n.* 23. *cum ſeq.* Garz. *part.* 10. *cap.* 2. *n.* 41. Barboſ. *d. alleg.* 72. *n.* 134. *cum ſeq.* Campanil. *diverſ. juris canonici, rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 393. Vivian. *dict. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 7. Et hanc ſemper tenuit Rota, ut apud Caputaquen. *dec.* 248. *num.* 3. *part.* 3. *dec.* 431. *part.* 1. *diverſ. deciſ.* 221. *num.* 9. *cum ſeq. part.* 7. *rec.* Cavaler. *dec.* 489. *num.* 2. Burat. & Adden. *dec.* 18. *num.* 3. *&* 10. & in aliis relatis per Adden. *ad dec.* 21. *part.* 3. *recent. num.* 1. *& ſequent. & num.* 16. *& ſequent. & paſſim*, ac habetur *ſupra*, *diſc.* 1. & in aliis, ut ſcilicet requiratur ſcientia vera, & certa, non autem præſumpta, vel interpretativa; Niſi facti circumſtantiæ probent quod allegata ignorantia eſſet inveriſimilis, quam alii craſſam, vel ſupinam dicunt, ut advertitur *dec.* 377. *n.* 3. *par.* 3.
6 *rec.* cum aliis relatis per Adden. *ad d. dec.* 21. *num* 25. *eadem part.* 3. Super quo tamquam in re conſiſtente potius in facto, quam in jure certa & determinata regula dari non poteſt, cum totum pendeat a facti qualitate, & circumſtantiis, inter quas illa ponderari ſolet, an patroni eſſent in loco necne, ſive in eadem, vel in diverſa diœceſi, ut præſertim advertitur *in Firmana juriſpatronatus* 26. *Novembr.* 1631. *coram Ghiſlerio*.

Adeoque invaluit hæc ſecunda opinio, ut probabilis ignorantia impediat lapſum termini, quod ſufficiat illam
7 concurrere in uno ex pluribus, quamvis in aliis probaretur ſcientia, quoniam ob ſæpius inſinuatam rationem individuitatis, ob quam hoc jus reſidet inſolidum penes ſingulos, in ignorante conſervatur totum jus præſentandi, ipſeque impedit caſum devolutionis, Garz. *d. part* 10. *cap.* 2. *n* 41. Vivian. *d. lib* 7. *c.* 2. *n.* 13. *& lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 22. Barb. *d. alleg* 72. *n.* 137. Adden ad Buratt. *d. dec.* 18. *n.* 11.

Atque hinc inferri ſolet, quod in jurepatronatus gentilitio, vel familiari, in quo juxta unam opinionem
8 concurrunt etiam pupilli, ut iſtorum ignorantia, quæ reſultat a pupillari ætate, impediat devolutionem; Quod tamen non placet ex rationibus, de quibus ſupra, *d. diſc.* 61. id enim quod cæteris relatis habetur apud Vivian *d. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 10. *cum ſeq.* tam de pupillis, quam de amentibus, vel aliis ſimilibus, ac etiam infante, vel pupillo obſervavit Rota *in Romana Commendæ* 5. *Februarii* 1662. *coram Albergato* edita in cauſa, de qua *ſub tit. de fideicommiſſis*, *diſc.* 8. recipiendum videtur in jure competente pupillo, vel amenti ex perſona propria & ſingulari nomine, ſecus autem in hujuſmodi corporibus univerſalibus, in quibus pupilli & alii conſiderentur jure univerſali; nam aliàs nunquam daretur devolutio, atque Eccleſiæ & beneficia perpetuam vacationem pati cogerentur, ponderando ſimile ibi deductum ex privilegio textus *in leg. unica*, *Cod. Quando Imperator inter viduas*, *& pupillos*, *&c.* ut ſortiet jure ſingulari, non autem jure univerſali, ut dicto *diſc.* 61.

Quinimo ubi etiam competat jure ſingulari, ſi pupillus, vel amens, aut alter imperfecti judicii habeat tutorem, vel curatorem legitime, ac ſerv. ſerv. deputatum, ſeu
9 alium legitimum adminiſtratorem, qualis præſertim eſt pater bonorum, & jurium adventitiorum filii, ſi in tutore, vel adminiſtratore concurrit ſcientia certa, præſertim illa quæ reſultet a ſpeciali intimatione, ſeu denunciatione juxta cautelam, de qua Vivian. *lib.* 7. *cap* 2. *n. final.* tunc iſta ſcientia præjudicat, atque lapſum termini inducit, Tum ex regula generali, ut ſcientia, vel mora tutoris, ſeu alterius adminiſtratoris præjudicet, ad tex. *in l.* 3. *§. finali*, *ff. de tribut. act. l. ait Prætor §. ait prætor*, *ff. quæ in fraudem creditor. & l. ſi tutores*, *Cod. de admin. tut. cum concor.* apud Surd. *dec.* 222. *num.* 15. Rovit. *deciſ.* 90 *num.* 26. Otthob. *deciſ.* 171. *numer.* 1. *& ſeq.*

Tum etiam fortius, quia nulla adeſſe dicitur læſio cum nullum reſultat damnum in bonis ac patrimonio pupilli vel alterius ſub aliena adminiſtratione viventis, dum juſpatronatus, ac præſentandi ſalvum remanet pro aliis vacationibus, atque in ea Ordinarius providendo ex jure devolutivo, ſupplere dicitur vices adminiſtratoris, niſi ita redundet in ejuſdem pupilli, vel alterius ſub adminiſtratione viventis ſupplantationem, ac burlale præjudicium, juxta caſum, de quo agitur *d. diſc.* 8. *ſub tit. de fideicommiſſis*.

Extenditur etiam dicta poſterior opinio, quæ certam ſcientiam exigit; ut neque illa ſufficiat, quoties juſtum concurrat impedimentum, puta abſentiæ, vel carcera- 10
tionis, vel ſimile, ut rejecta contraria opinione Lambertini, cæteris relatis, Campanil. *d. rubr.* 11. *cap.* 13. *numer.* 394. Vivian. *dict. cap* 2. *num.* 11. *& ſeq.* Barboſ. *d. allegat.* 72. *num.* 30. *&* 38.

Ac etiam inter juſtas cauſas excuſantes, vel ſaltem tribuentes reſtitutionem in integrum ex clauſula generali, *ſi qua mihi*, enumerari ſolet error, quia nempe erronee præſentatio facta ſit coram alio, quam eo, 11
coram quo fieri debebat, juxta *allegat* 95. *Lapi in fine cum concord.* per Garz. *d. part.* 11. *cap.* 3. *num.* 7 *&* 8. Vivian. *d. lib.* 7. *cap.* 6 *num.* 1. *& ſeqq. & lib.* 5. *cap* 2. *num.* 27 Barboſ. *d. alleg* 72. *num.* 140. Lotter. *d. cap.* 11. *n* 48. *deciſ.* 43. *numer.* 3. *part.* 5. *recent.* cum ſimilibus, de quibus apud eoſdem, pro judicis prudenti arbitrio ex facti qualitate penſandis, in quibus eadem vigeat ratio.

Inter impedimenta quoque connumeratur lis inter compatronos ad notata *in cap. quoniam*, *hoc tit.* ut advertitur cæteris relatis apud Gregor. *dec.* 94. *in fine*; Quamvis enim text. *in d. cap. quoniam*, in caſu litis inter pa-
tronos, quatenus non terminetur intra terminum datum 12
ad præſentandum, deferre videatur collationem Ordinario pro ea vice, tamen iſta facultas, quæ Ordinario conceditur ſolum in caſu, quo urgeret ratio ſcandali, videtur receſſiſſe ab Aula, juxta *allegat.* 178. *Lapi num.* 17. ubi late Mandoſ. *in addit.* advertit ab hac doctrina tamquam communiter recepta non eſſe recedendum, ex ea clara ratione, quod ita Ordinarii affectarent lites excitari, ſive excitatas numquam terminarent; Potiſſime vero ubi patroni collitigantes (ut frequentius, ac fere ſemper contingit) ſuas facerent proteſtationes, quod interim pendente lite, non deberet terminus currere, juxta *dec. cor. Pæna* relatam per Vivian. *d. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 16. *& ſeq.* & cum eodem ſenſu procedit Lotter. *dict. lib.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 26. *cum ſeq.* & Rota *d. dec.* 42. *part.* 3. *recent. in fine*.

Procedunt hæc, ubi lis ſit inter ipſos compatronos, per quam non inducatur litigioſi vitium; ubi enim eſſet inter præſentatos contendentes de inſtitutione, ac adjudicatione beneficii, tunc inania hæc remanerent, dum tali caſu reſultat Apoſtolica affectio juxta ea, quæ habetur infra *diſc.* 67 ad materiam beneficii litigioſi, ac etiam *ſub tit. de beneficiis diſc.* 92.

Conſtituta in ſuis reſpective caſibus regula, ſuper curſu, ac lapſu termini, unde propterea fiat caſus devolutionis, Adhuc plures recipit limitationes, illam præ-
ſertim, ubi agatur de jurepatronatus Regio, in quo 13
ſolu receptum eſt, ut tempus non currat, ut poſt Gabedum *de patronatu Regio*, *cap.* 28. *num.* 7. *&* 8. Garz. *d. part.* 10 *cap* 2. *num.* 34. *in fine*, Barboſ *d. allegat.* 72. *num.* 137 *etiam in fine*, & habetur *diſc.* 1 ubi etiam de exemptione Patronatus Regii a dicta affectione ratione litis.

Ceſſat ſecundo regula, ubi ex lege appoſita in limine 14
fundationis de Ordinarii conſenſu, terminus eſſet longior; Vivian. *d. lib.* 7 *cap.* 1. *num.* 16. ex regula generali, quod patronus in limine fundationis, cum conſenſu Ordinarii, adjicere poteſt leges & conditiones quamvis juri contrarias, atque ſi de dicta lege explicite non conſtet, concurreret autem conſuetudo, ſeu obſervantia præſcriptiva legitime inducta, idem dicendum eſt, ut per Vivian. *eadem cap.* 1. *num.* 15.

Tertio limitatur, ubi facta præſentatione in tempore de perſona idonea, præſentatus acceptare noluerit, ſeu
alias citra culpam præſentantis præſentatio effectum ſor- 15
tiri non poſſet, quoniam id inter legitima impedimenta connumerandum eſt, ex deductis apud Vivian. *dict. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 30. *& lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 27. Barboſ. *dict. allegat.* 72. *num.* 161.

Item regula, utpote inducta favore Ordinarii, ceſſat ſi ipſe renunciando ſuo juri admittat præſentationem, quamvis factam extra terminum, & quam alias reſpuere poſſet,
ad text. ubi *in cap.* 2. *de ſupplenda negligentia Prælatorum*, 16
cum ibi notatis, ex deductis per eumd. Viv. *d. lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 13. *& ſeq. & cap.* 7. *n.* 10. *& ſeqq.* Barboſ. *d. alleg.* 72. *n.* 143. *& ſeq. & n.* 170. Gregor. *dec.* 77. *in fine*, ubi Adden.

E con-

E converſo dantur caſus, in quibus brevior termi-
nus competat, puta quia ita diſponat lex fundationis,
ſeu legitima conſuetudo, ex eadem ratione, ob quam
uno, vel altero caſu tempus poteſt eſſe majus; Sive ubi
ipſimet patroni concorditer terminum abbreviare volue-
17 rint, cum quilibet poſſit ſuo juri renunciare; Cadente
quæſtione, ubi non omnes ita ſtatuant, ſed major pars,
an ſcilicet iſta præjudicet minori; Atque in hoc pro-
cedendum videtur cum diſtinctione communiter tradita
per ſcribentes *in l. quod major, ff. ad municipal.* de
qua præſertim *apud Franch. dec.* 2. An ſcilicet juſpa-
tronatus competat pluribus jure ſingulari, ut iſto caſu
major pars non præjudicet minori, ſed unius intereſ-
ſati diſſenſus impediat; Aut vero jure communitati-
vo, ſeu collegiali & ſecus, ut diſcurrit Vivianus *dict.*
lib. 7. cap. 2. num. 6. Et quamvis etiam in juribus
communitativis, ſeu collegiativis, in ſtricto jure, ubi
agitur de actibus voluntariis, minoris partis contradi-
ctio admittenda videatur, adhuc tamen recedendum non
venit a diſtinctione; Tum quia uſu recepta non vide-
tur dicta concluſio; Tum etiam quia id juſtum, ac
probabile motivum habet favore Eccleſiæ, cujus in-
tereſt quantocitius provideri, & ne diuturnam vaca-
tionem patiatur.

Dubitari quoque ſolet, an iſte terminus per Ordina-
18 rium in edicto apponi ſolitus abbreviari valeat, de quo
habetur actum ſupra, *diſc.* 49. ad quem relatio ſufficiat.

Omnia præmiſſa procedunt, ubi ſequatur vacatio
beneficii jam erecti, ac in eſſe producti. Cadit au-
tem dubitatio, an idem procedat in prima fundatio-
19 ne, ſeu erectione, & a quo tempore iſte terminus cur-
rat, quamvis nimium rari ſint caſus, in quibus hæc
in foro audiantur; Atque concordantibus ſcribentibus,
ut terminus currat a die acquiſitionis juriſpatronatus,
diſcordia remanet, ubi illa ſequatur ex cauſa novæ
fundationis Eccleſiæ, an terminus incipiat currere a
die perfectæ conſtructionis, vel dotationis, vel potius
ab illo conſecrationis; ut de utraque opinione apud
Lapum *alleg. 95. num.* 2. ubi late Mandoſ. *in addit.*
cum aliis collectis per Vivian. *lib. 5. cap. 2. num.* 25.

Dictumque tempus eſſe continuum, non autem uti-
20 le, ideoque currere ſemper, ac ſingulis diebus quam-
vis feriatis, ac de momento ad momentum habetur
cæteris relatis apud Barboſ. *d. alleg.* 172. *num.* 127.
Vivian. *lib. 7. cap.* 4.

Alterum validæ repræſentationis requiſitum verſatur
circa modum, ſeu formam, atque deſuper plures ca-
dunt inſpectiones; Primo ſcilicet, an in forma judicia-
li, vel extrajudiciali; Secundo, an per ſcripturam,
vel ſine, & an certa verborum formula requiratur;
Tertio, an disjunctive, vel unitive, ſi plures patroni
fuerint; Et quarto, an pure, & ſine aliqua conditio-
ne, vel onere.

Ad primum, ut præſentatio debeat eſſe penes acta
21 judicii per libellum, vel comparitionem coram Supe-
riore, quodque iſte ſit tutior modus, obſervant Cam-
panil. *dicta rubr. 11. cap. 13. num.* 396. & Viv. *lib.* 8.
cap. 7. num. 58. ubi annectit formulam; Verum quod
etiam ſine libello, vel comparitione oretenus id fieri
poſſit coram Judice ſedente pro Tribunali, quia Nota-
rius, vel Cancellarius, qui ſibi aſſiſtit, poteſt ſe ro-
gare de actu, abſque alio interventu teſtium, habetur
in ſpecie apud Cavaler. *dec.* 28.

Neque tamen unus, vel alter modus eſt præciſe ne-
ceſſarius ex parte præſentantis, qui, vel per inſtru-
mentum publicum, ſeu aliam ſcripturam privatam,
22 ut infra, vel etiam coram teſtibus præſentationem fa-
cere poteſt, dummodo tamen actus judicialis infra
terminum juris perficiatur a præſentato, qui talem
præſentationem penes acta Ordinarii, vel alterius,
ad quem inſtitutio pertinet, ſcripturam exhibeat, vel
teſtes examinari curet, atque ita probatam præſenta-
tionem acceptando, petat inſtitui; Et hic eſt frequen-
tior modus juxta *alleg. 75. Lapi, ubi* Adden. cum
concordan. per Vivian. *dict. lib. 8. cap. 7. nu. 3.* &
4. Barboſ. *d. alleg. 72. num. 115. & ſequen.* Rota
dec. 302. *in fine part. 1. rec. repetit. dec. 95. part. 4.*
dec. 152. *part. 5. num.* 22. & in aliis.

Ad alterum vero, an requiratur perneceſſe ſcriptura
publica, receptum eſt, nullam ſcripturam, ut ſupra neceſ-
23 ſariam eſſe, neque aliquam verborum formulam præciſe
requiri, adeout parum interſit, an patronus adhibeat ver-
bum *præſentare*, vel verbum *eligere*, ſeu *nominare* cum
ſimilibus juxta dictam *alleg. 75. Lapi*, cum qua tam-
quam magiſtrali omnes procedunt, atque etiam per ſcri-
pturam privatam, quinimo per literas familiares hic
actus explicari poteſt, ut *d. dec.* 502. *part.* 1. *rec.*
alias dec. 95. part. 4. in Signina juriſpatronatus 11.
Martii 1648. Peutingerio, Cracovien. *præpoſituræ* 28.
Novembris 1650. cor. Bich. impreſſ. *dec. 89. part.* 11.
rec. n. 4. & in aliis, atque ita ſervat praxis, præſer-
tim in præſentationibus, quæ fiunt per Magnates ac
nobiles viros.

Cadente ſolum quæſtione tractata pariter per La-
pum *dicta alleg.* 75. ſuper qua antiquiores relati per
Adden. ad Lapum & per Vivian. *dict. lib.* 8 *cap.* 6.
nimium ſe involvere videntur, ſuper perfectione vo-
luntatis, quando patronus proferat verba præſeferentia
potius velleitatem, quam perfectam diſpoſitionem, ac 24
determinatam voluntatem, puta quia dicat, *volo præ-*
ſentare Titium in Cappellanum, ſive *nomino Titium in*
præſentandum, cum ſimilibus; Vel ſi exprimatur per-
ſona, non exprimendo ad quid, puta, præſento Ti-
tium, aliud non exprimendo, cum ſimilibus, ſuper
quibus plures adhibentur diſtinctiones plene inſinuatæ
per Mandoſ. *in addit. ad Lapum, dict. allegat.* 75. Veritas
tamen eſt, iſtam eſſe quæſtionem facti ac volunta-
tis potius, quam juris, decidendam pro facti quali-
tate, cum regulis generalibus, quas habemus circa
voluntatis perfectionem, vel imperfectionem, tam in
actibus viventium, quam morientium, cum nihil ſub-
jecta materia habere videatur peculiare, niſi id
quod hæc voluntas probetur perfecta coram Superiore
inſtituere debente, infra terminum a jure præſcri-
ptum.

Idemque ubi præſentatio eſſet incerta, vel dubia,
puta quia dicat, præſento clericum mihi proximio-
rem in parentela, ſive illum, qui me baptizavit &c.
Aut relative ad tertium, puta, præſento illum, quem
Titius præſentabit, cum ſimilibus collectis per Vivian. 25
dicto cap. 6. lib. 8. Sufficit enim iſta verificari infra
terminum juris coram Superiore, qui reddatur ita cer-
tus de voluntate præſentantis, ac de perſona præſenta-
ta inſtituenda.

An autem plurium præſentatio eſſe debeat ſimul-
tanea, eodem ſcilicet loco, & tempore in forma col- 26
legiativa, vel ſufficiant plures, disjunctive diverſis lo-
cis, ac temporibus factæ, pendet ab inſpectione de
qua ſupra, *diſc.* 61. an juſpatronatus competat pluri-
bus, ut ſingulis, vel pluribus, ut univerſis in for-
ma electiva, ſeu collegiativa tamquam per ſtirpes, ſeu
repræſentando corpus univerſale, ut hoc ſecundo caſu
debeat eſſe ſimultanea, ſecus autem in primo, ex ibi
deductis.

Conditiones autem a jure non reprobatæ, ſine du-
bio in præſentatione adjici poſſunt, dummodo verifi-
centur intra terminum juris, Garz. *part.* 8 *cap.* 2. *n.*
5. Vivian. *d. cap. 6. lib. 8. num. 24. & ſequen.* Ubi 27
vero conditio non ſit de jure probata, intrat quæſtio,
an illa vitietur, vel potius vitiet, quod præſertim con-
tingere ſolet in conditione reſervationis penſionis ad
favorem ipſius præſentantis, vel alterius ab eo nomi-
nati, vel nominandi, de quo in ſpecie agitur *dec.* 118.
per tot. & deciſ. 151. *n. 31. & ſeq.* poſt Vivian. qua-
rum prima eſt *repetit.* apud Carill. *dec.* 103. *& ſe-*
cunda eſt dec. 430. *p. 9. recent.* ubi concordantes; De-
ciſio autem pendet ab eadem diſtinctione, quam ha-
bemus *in Toletana Archipresbyteratus, ſub tit. de be-*
neficiis, diſc. 36. circa conventiones inter reſignantem
& reſignatarium, & magis proxime *in Vintimilien. ſub*
tit. de penſion. diſc. 41. in propoſito conditionis reſer-
vationis penſionis adjectæ in proviſione Ordinarii,
quod ſcilicet; Aut id ſit ſub expreſſa reſervatione be-
neplaciti Apoſtolici, & conditio eſt licita, & non
vitiat actum; habetur enim pro non ſcripta, quate-
nus Papa requiſitus neget, ſed eſt requirendus.

Aut adjecta eſt ſine hujuſmodi reſervatione, & tunc
niſi adſit clauſula, & *non alias, aliter*, nec *alio mo-*
do, ſeu alia æquipollens, quæ adimat conſenſum ab
actu, potius vitiatur, quam vitiet, multoque magis ſi
adjiciatur clauſula, *omni modo meliori*, vel æquipol-
lens, ſecus autem in dicto caſu converſo voluntatis
præciſæ juxta diſtinctionem, de qua in dicta Vintimi-
lien. *ſub tit. de penſion. diſc.* 41.

Tertium validæ præſentationis requiſitum verſatur
circa perſonam præſentati, quod pariter plures habet
inſpectiones; Primo ſcilicet circa ejus habilitatem ad
beneficium aſſequendum, quod nempe ſit clericus, at- 28
que in ætate habili, aliaque habeat requiſita, quæ ex
natura beneficii, vel lege fundationis deſiderantur;

Caden-

Cadente quæſtione, an poſſit præſentari non clericus, vel tunc non habilis, ſub explicita, vel implicita conditione a jure ſubintellecta, dummodo ſcilicet infra terminum juris ſuperveniat habilitas ex iis, quæ habentur ſupra, *diſc.* 45.

Item circa genus, quoties concurrat etiam juſpatronatus paſſivum ad favorem certi generis perſonarum, quoniam tunc exiſtentibus perſonis de tali genere, in-
29 valida eſt præſentatio perſonæ extraneæ ex deductis infra, *diſc.* 69. in materia juriſpatronatus paſſivi, de quo etiam pluries in præcedentibus.

Ac etiam circa dictum requiſitum perſonæ præſentatæ intrat inſpectio, de qua ſupra *in Compoſtellana diſc.* 43. an ſit in prima præſentatione, vel ſaltem in ſecunda accumulativa, quæ conceditur patronis laicis, non autem in ulteriori; Vel circa ejuſdem præſentati præſentiam quam
30 aliqui credunt eſſe neceſſariam, quodque præſentatio fieri non poſſit de abſente, quod tamen minus verum eſt, quoniam ſufficit, ut præſentatus infra terminum acceptando præſentationem, illam exhibeat Superiori, ad quem inſtitutio pertinet, ita perficiendo actum juxta *dictam magiſtralem alleg.* 75. *Lapi*, de qua Viv. *d. lib.* 8. *cap.* 7. *n.* 3. *& ſeq.* Lotter. *l.* 2. *q.* 6. *n.* 35. Barboſ. *d. alleg.* 72. *n.* 116. Rota *d. dec.* 153. *n.* 22. *&* 607. *n.* 18. *cum ſeq. part.* 5. *rec.*

Quartum validæ præſentationis requiſitum eſt, ut ſtet
31 coram illo ſuperiore, ad quem inſtitutio pertinet, unde ſi fiat coram alio, habetur ac ſi facta non eſſet ad text. *in c. cum laici, de jurepatronatus*, ubi communiter ſcribentes, de quibus Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 6. *n.* 33. *& ſeq. & n.* 47. Vivian. *d. lib.* 8. *cap.* 7. *n.* 1. *& ſeq.* & clare diſponitur etiam per *Sac. Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 12. *&* 13. *Camerinen. Canonicatus* 19. *Januarii* 1654. *coram Priolo*, & paſſim.

Cadente ſolum quæſtione ſuper hujuſmodi Superioris identitate, ſeu dicti juris inſtituendi pertinentia, quæ potius eſt facti quam juris, cum ex lege funda-
32 tionis, vel ex conſuetudine, vel privilegio, aut alio jure, id pertinere etiam poſſit ad inferiorem, puta ad Capitulum, vel ad aliquam Dignitatem, ſeu Canonicum &c. Quinimo etiam ad Prælatum Regularem, quamvis agatur de beneficio ſæculari ex relatis per Barboſ. *de Epiſcopo, alleg.* 72. *num.* 176. *cum ſeq.* Lotter. *lib.* 2. *q.* 12. *& ſequen.* Vivian. *lib.* 12. *cap.* 2. *&* 3. & communiter.

Ea enim, quæ habemus de juriſdictione delegata Epiſcopis, ſeu Ordinariis locorum ſuper approbatione eorum, qui a Prælatis inferioribus inſtituuntur, vel præſentantur, non concernunt materiam juriſpatronatus, neque validitatem præſentationis, ſed potius exercitium curæ animarum ac adminiſtrationis ſacramentorum ex iis, quæ in hoc propoſito pluries habentur *ſub tit. de juriſdictione*; Regulariter autem, ac in dubio, quando ſcilicet lex fundationis, ſeu privilegium, vel conſuetudo aliter non diſponat, id pertinet ad Ordinarium loci habentem intentionem fundatam in omnibus beneficiis ſuæ diœceſis, ex deductis per Barboſ. Lotter. Vivian. *ubi ſupra*.

Idque etiam ſine mandato ſpeciali competit Vicario
33 Generali, ut præſentationem recipere, ac inſtituere valeat, ut apud Barboſ. & Vivian. ubi ſupra cum aliis apud Burat. & Add. *dec.* 280. *&* 938. Atque Sede vacante iſta facultas reſidet in Capitulo, ſeu Vicario ab eo deputato.

Quintum præſentationis requiſitum eſt, vacatio beneficii, quoniam non ſit præſentatio in beneficio pleno, ad Text. *in cap. finali de conceſſione præbendæ*, ubi communiter DD. de quibus Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 6. *n.* 1. *& ſeq.* Garz. *part.* 10. *cap.* 4. *n.* 1. *& ſeq.* Ubi *num.* 4. habetur,
34 ut neque valeat contraria conſuetudo, quod tamen credo verum, quatenus agatur de conſuetudine ordinaria, ſecus autem de immemorabili, quamvis ipſe de iſta quoque loquatur, ſed meo judicio non bene; Si enim id competere poteſt ex privilegio Apoſtolico, ſeu ex lege adjecta in limine fundationis de conſenſu Ordinarii ex regula generali, ut patronus adjicere poſſit leges quamvis juri contrarias, ut in ſpecie habetur apud Buratt. *dec.* 21. *& dec.* 61. hinc proinde ſequitur, ut immemorabilis attendenda ſit ob iſtius virtutem, quod ejus vigore allegari poteſt quicumque titulus de mundo melior, & ſic, vel privilegium Apoſtolicum, vel lex fundationis, niſi per reſtrictionem ad titulum, tollatur iſta præſumptio, ſeu poſſibilitas.

Ex dicto autem requiſito vacationis, reſultat altera concluſio, quod conſtitui non poſſit procurator ad præſentandum ad beneficium vacaturum, quamvis dicatur pro quando vacabit, quamvis in vim dicti mandati præſentatio fiat poſt vere ſequutam vacationem ad *not. in eod. cap. finali de conceſſ. præb.* Gregor. *dec.* 420. *n.* 3. Buratt. *d. dec.* 21. *& dec.* 61. Lotter. *ubi ſupra*, *n.* 18. *reprobato* Decio, *conſ.* 172.

Quod tamen intelligendum venit, quatenus agatur de mandato dato ad præſentandam certam perſonam, ſecus autem, ubi agatur de mandato generali, quod concedatur ad præſentandum in beneficio, vel beneficiis, quoties caſus vacationis contigerit; Licet enim aliqui credant etiam iſto caſu juſtam cauſam requiri, puta abſentiæ, vel ſimilis, attamen receptum eſt etiam per præſentem fieri poſſe, quoniam ſufficit, ut non intret ratio voti captandæ mortis, cui innixa eſt dicta prohibitio præſentandi ad vacaturum, ſeu ad conſtituendum ad id procuratorem juxta *conſ.* 99. Feder. de Senis, Lotter. *ubi ſupra*, *n.* 15. *cum ſeq.* Adden. ad Greg. *d. dec.* 420. & ad Buratt. *d. dec.* 21. ubi concordantes; Ideoque iſta videtur pariter quæſtio facti pro iſtius qualitate decidenda, an adſit necne fraus, ſeu militet ratio, cui dicta prohibitio innixa eſt, atque hunc finem percutiunt diſtinctiones, quæ relatæ habentur per Add. ad Greg. & ad Burat. *ubi ſupra*, ac apud Vivian. & Lotter. *locis citatis*, an ſcilicet agatur de mandato dato per habentem jus præſentandi ad plura beneficia, vel ad unum tantum, cum ſimilibus.

Si vero conſtet patronum ex juſta credulitate vacationis, & cum ejus præſuppoſito dediſſe mandatum ad præſentandum, tunc iſtud validum remanet, atque non data revocatione poſt vere ſequutam vacationem, præſentatio ab iſto procuratore facta, valida erit, Viv. *d. cap.* 6. *n.* 14. Lotter. *d. q.* 6. *n.* 19. *&* 20. Burat. *dec.* 688. *n.* 8.

Ceſſat autem dicta prohibitio, ubi lex de Ordinarii conſenſu in limine erectionis adjecta pariter diſponeret, ut ſupra, vel ubi ageretur de mandato dato in limine erectionis, ut poſtquam iſta ſequuta eſſet, fieret præſentatio, tunc enim non eſſet dare mandatum ad beneficium per alterius mortem vacaturum, unde ceſſat ratio prohibitionis, ex deductis per Gregor. & Adden. *d. deciſ.* 420. Buratt. & Adden. *d. dec.* 11. *Cortonen. Cappellaniæ* 23. *Januarii* 1651. *cor. Meltio*, *dec.* 107. *n.* 7. *part.* 11. *rec.* & in aliis; Sive ubi ceſſet fraus ex circumſtantia, de qua *infra*, *diſc.* 71.

Enumeratur etiam inter validæ præſentationis requiſi- 35
ta, quod non ſit attentata, lite pendente ſuper beneficio, quod particularem habet inſpectionem, *infra*, *diſc.* 67.

Inter præſentationis defectus enumeratur ille, quod 36
facta non ſit de ſe ipſo, id enim in jure damnatum eſt, vel quia denotet ambitum, quia eum reddit indignum, vel quia differentia eſſe debet inter præſentantem, & præſentatum, niſi per viam ſupplicationis, ac precum id fiat, juxta ea, quæ deſuper habentur ſupra, *diſc.* 31. & alibi, ad quæ relatio ſufficiat.

ANNOT. AD DISC. LXIV.

NOtandum eſt ſupra, *ad diſc.* 47.

De jurepatronatus cadente ſub generali revocatione contenta in Conſtitutionibus *Innoc. VIII. & Hadriani VI.* & in Concilio Tridentino.

Et de eodem, cadente ſub regulis Cancellariæ, ac reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis.

Et de ſpecialibus ejus derogationibus.

S U M M A R I U M.

1 *DE antiquis Conſtitutionibus revocatoriis conceſſionum in genere.*

2 *De revocatoriis* Innoc. VIII. Hadriani VI. *& Sacr. Conc. Trid. in materia juriſpatronatus.*

3 *Revocatoria Concilii procedit, etiam ſi accedat centenaria, vel immemorabilis.*

4 *Declaratur quando procedat, & quando immemorabilis ſit compatibilis cum privilegio.*

5 *De imprudentia producendi privilegium longiſſimi poſſeſſoris.*

6 *Privilegia cadunt ſub revocatione, licet ampliſſimas contineant clauſulas, ut cenſetur ex fundatione, vel donatione.*

7 *Secus ſi fundatio, vel donatio in privilegio contineatur per viam narrativæ.*

8 *Narrativa Papæ quando probet.*

9. *Dicta*

9 *Dicta revocatio Conciliaris procedit in puris privilegiis ex mera gratia, nulla admixta cauſa onerosa.*
10 *Ubi ex cauſa onerosa intrat reviſio, non autem revocatio.*
11 *Quomodo computentur anni 40. circa reviſionem.*
12 *Revalidatio tollit obſtaculum, & retrotrahitur ad initium.*
13 *Non complectitur revocatio Conciliaris privilegia conceſſa Capitulis ſuper jure eligendi, vel nominandi,*
14 *Diverſum eſt præſentare, & eligere.*
15 *Neque capit privilegia conceſſa Regibus, & Principibus.*
16 *Pendente reviſione, vel diſcuſſione an cadat necne ſub revocatione, ac danda ſit poſſeſſori manutentio.*
17 *De Conſtitutionibus revocatoriis* Innocen. VIII. & Hadriani VI.
18 *Juſpatronatus eccleſiaſticum cadit ſub reſervationibus Apoſtolicis, imo collatio etiam ſine expreſſione continet implicitam ejus derogationem.*
19 *Fallit ubi ex lege fundationis cautum eſt, ut ſit ſemper laicale, ac etiam declaratur in quibus reſervationibus procedat.*
20 *Etiam juſpatronatus laicale competens ex jure ſpeciali, puta conſuetudine, vel privilegio, cadit ſub reſervationibus.*
21 *An id procedat in Regibus, & Principibus, & quibus.*
22 *Concluſio, de qua num. 21. procedit etiam ſi privilegium contineat clauſulas amplas, ut cenſeatur ex fundatione, vel dotatione.*
23 *Quid ubi conſuetudo ſit immemorabilis.*
24 *Juſpatronatus laicale competens de jure communi, ſive de juſtitia, non cadit ſub dictis reſervationibus.*
25 *Ubi vacatio contingit apud Sedem, an inſtitutio debeat fieri in Dataria.*
26 *Quid in jurepatronatus mixto, partim ſcilicet ex privilegio, & partim ex cauſa onerosa, diſtinguitur.*
27 *An pro regulando antiquo valore habeatur ratio incertorum, & diſtributionum.*
28 *Pendente diſcuſſione, an juſtitia, vel gratia præponderet an Patronus ſit manutenendus.*
29 *An dicatur ex gratia juſpatronatus fundationis facta ex bonis laicalibus deſtinatis in pios uſus, & communitatis.*
30 *Quando dicatur juſpatronatus ex gratia, licet ſit vere ex fundatione, & dotatione.*
31 *Sub quibus Conſtitutionibus, & Decretis Apoſtolicis, cadat etiam juſpatronatus laicale ex fundatione, vel dotatione.*
32 *An juſpatronatus mixtum, partim ſcilicet eccleſiaſticum, & partim laicale cadat ſub reſervationibus, plene examinatur.*
33 *De ratione, ob quam juſpatronatus eccleſiaſticum cadit ſub reſervationibus, vel proviſio continet ejus implicitam derogationem.*
34 *Si jus præſentandi in patronatu mixto eſt totum penes eccleſiaſticos, cadit ſub reſervationibus, & quid ubi per turnum.*
35 *Derogatio ſpecialis medietatis vocum, non reputatur præjudicialis.*
36 *Item ad favorem compatroni inſtituendi.*
37 *In gratia retentionis incompatibilis conceditur derogatio.*
38 *Idem in reſignationibus ad favorem, & permutationibus.*
39 *De derogatione quæ fit ob vacationem in Curia.*
40 *De cautelis ad evitandum derogationes Apoſtolicas.*
41 *In caſibus in quibus juſpatronatus cadat ſub reſervationibus, vel affectionibus, an Papa ligetur a qualitate paſſiva.*

DISC. LXV.

1 ULtra antiquas conceſſionum revocationes contentas in conſtitutione *Bonif. IX.* aliorumque Pontificum, præſertim tempore ſchiſmatis, de quibus aliqua mentio habetur *ſub tit. de feud. in Urben. diſc. 5. & ſub tit de præem. in Sypontina, diſc. 2. & in aliis*; In his terminis juriſpatronatus tres habemus generales revocationes; Primam ſcilicet contentam *in Conſt. 5. Innoc. VIII.* Alteram *in Conſt. 3. Hadriani VI.* Et tertiam *in Sacr. Conc. Trident. ſeſſ. 25.*
2 *de reform. cap. 9.* & de quibus Conſtitutionibus mentio pluries in præcedentibus habetur, præſertim *diſcurſ. 2. & 10.* Quare de ſingulis diſtincte agendo, præſertim vero de hac ultima Conciliari.

Continet illa revocationem privilegiorum ſuper jure præſentandi, vel eligendi ad beneficia alias libera conceſſum, quamvis eorumdem privilegiorum uſus, ſomeotum habeat antiquiſſimæ obſervantiæ, quæ etiam immemorabilis, vel centenaria dici valeat, ut ex declaratione Sacr. Congregationis ibi relatæ, Garz. *part. 5. cap. 9. n.* 108.

Verum hujus concluſionis praxis in caſu immemora- 3
bilis nimium rara eſt, ob plura requiſita, quæ deſuper deſiderantur, ſive ob plures reſtrictiones eidem concluſioni datas, ubi ſcilicet privilegium productum ſit tamquam unicus, ac principalis titulus, ad quem 4
poſſeſſor ſe reſtrinxerit, ita & taliter quod privilegium ſit incompatibile cum fundatione, vel dotatione, quia ſcilicet probet initium, quod incompatibile ſit cum immemorabili, ſive quod ita conſtet de præcedenti ſtatu libero, ita per privilegium immutato, ſecus autem ubi militet compatibilitas, ſeu poſſibilitas, quia nempe Apoſtolicum privilegium obtentum ſit, ſeu obtineri potuerit a jam poſſeſſore ad ſuum jus ſuamque poſſeſſionem melius confovendam; Aut quod illud obtinuerit tamquam per conſenſum ab Ordinario præſtandum pro acquiſitione juriſpatronatus etiam ex fundatione, vel dotatione; Sive conſtito etiam de præcedenti ſtatu libero, potuerit illud obtineri ex cauſa onerosa, & præponderante augmento dotis, ita & taliter quod non ſolum non intret revocatio Conciliaris, vel prædictarum Conſtitutionum, ſed neque intrent reſervationes; Cum enim immemorabilis, vel centenariæ virtus ſit ut ejus vigore allegari poſſit quicumque titulus de mundo melior ac poſſibilis, idcirco ſufficit quod ipſe poſſeſſor dictam poſſibilitatem non excludat per reſtrictionem ad privilegium, tamquam titulum principalem, & meliorem, ut cæteris relatis firmatur per Rotam, *dec.* 250. *num. 9. part. 4. recent. tom 2. dec.* 218. *part. 6. num. 35. & ſequent. & dec. 29. num. 7. & ſequent. part. 7. dec.* 168 *part.* 10. *num. 26. cum ſeqq.* ubi concordantes, ac habetur etiam ſupra, *diſc.* 57. ac bene in ſimili conſert. *dec.* 32. Celſi, *num. 16. & ſeq.* ubi quod cum immemorabilis complicet tempus infinitum, præſupponit præſcriptionem completam ante privilegium.

Cumque hæc, alias apud antiquiores magis obſcura & involuta, ex iis quæ in hac materia exhibitionis tituli infecti habentur *in Sabin. ſub tit. de Reg. diſc.* 47. hodie per dictas ac alias Rotæ deciſiones, nimium 5
explanata ſint, atque cauſidicis mediocriter verſatis innoteſcant; Hinc nimium raro dantur caſus, quod fiant hujuſmodi præjudiciales productiones privilegii tamquam tituli melioris, quamvis etiam, ubi cauſarum Patroni prius non conſulunt Advocatos; utpote non omnes hujuſmodi licet explanatæ concluſionis notitiam habentes, ſoleant hæc præjudicia parere, juxta præſertim caſum, de quo *in d. diſc* 47. *de Regalibus*.

Poſito igitur, quod agatur de patronatu ex mero privilegio, adeout præmiſſa non ſuffragentur, tunc intrat dicta Conciliaris revocatio, quamvis illud contineret ampliſſima, & prægnantiſſima verba & clauſulas, puta quia dicatur illud cenſendum eſſe tamquam juſpatronatus Re- 6
gium, ſive quod dicatur cenſendum eſſe vere, non autem ficte ex fundatione, vel dotatione, perinde ac ſi eſſet beneficium vere ab eo fundatum, vel dotatum, ut quicquid motivet Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 19. num 92. & ſequ.* habetur *apud eumdem, num 97. & ſequen.* Garz. *d. p. 5. cap. 9. num.* 118. Lotter. *libr. 2 quæſt. 8 num. 25. & ſequent.* Rota *dec.* 58. & 88. *part. 1. rec.* Adden. ad Greg. *deciſ.* 397. cum aliis, de quibus infra, ac etiam ſupra, *diſc* 10. occaſione agendi de ſubjectione juriſpatronatus ex privilegio, quamvis ex cauſa onerosa reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis.

Quod tamen, ut etiam advertitur ſupra *diſc.* 58. ex plene firmatis per Rotam *d. dec. 168. part. 10. rec.* pro- 7
cedit, quando Papa ita diſponit ficte, ac in forma privilegiata. Secus autem quando id narrat per veritatem tamquam pro cauſa inductiva conceſſionis privilegii, ſive ex alia occaſione, quia nempe dicat conſtare, quod ea Eccleſia fundata, vel dotata eſſet per eum, cui aliquod privilegium concedatur, adeout deducantur tamquam narrativa Papæ ad probationem, non autem tamquam privilegium; Quoties tamen ipſe Papa loquatur tamquam informatus, non autem niſi loquatur ad narrativam partis, juxta diſtinctionem quam receptam habemus in hac materia, quando ſcilicet narrativa probet necne, ex relatis 8
ead. dec. 168. *part.* 10. *n. 34. & ſeqq.* & generaliter Gabriel.

briel. *de probat. concluſ.* 1. Gregor. *& add. dec.* 129. Burat. *& add. dec.* 621. *&* 708. & habetur, *diſc.* 148. *de Regal.*

9 Dicta vero Conciliaris revocatio procedit ſolum in privilegiis mere gratuitis, & ex pura gratia abſque aliqua mixtura cauſæ oneroſæ, puta augmenti dotis, vel reſtaurationis Eccleſiæ, aut alterius oneris, tunc enim idem Concilium diverſimode diſponit, non per viam revocationis, ſed per viam reviſionis, quatenus aga-
10 tur de privilegio conceſſo ab annis 40. citra, computando tempus a die confirmationis Concilii, adeoque illa quæ ſunt ultra dictum tempus, neque reviſioni ſubjaceant, juxta declarationes relatas per Garz. *d. cap. 9. num.* 120. *& ſequ. ad* 125. *cum aliis* per Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 12. Adden. ad Gregor. *d. dec.* 397. & communiter. Quamvis cauſa oneroſa importaret præponderantiam, cum iſta neceſſaria ſit ad effectum evitandi reſervationes, ac affectiones, ut dici valeat juſpatronatus ex juſtitia magis quam ex gratia, non autem ad effectum hujus decreti Conciliaris; Ideoque magna differentia inter unum caſum & alterum, & ſuper quibus vidi pluries æquivocari.

Diſtinmque tempus 40. annorum, computandum eſt a die primæ conceſſionis privilegii, quamvis illud di-
11 ci poſſet ſublatum de medio per dictas Conſtitutiones revocatorias Innocentii, & Hadriani, deinde vero ante Concilium reintegratum, ut frequens praxis docet in reintegrationibus præſertim conceſſis per *Leonem X.* juxta caſum, de quo ſupra, *diſc.* 10. quoniam non per hoc ſit computatio a reintegratione, ſed ab initio, Garz. *d. cap.* 9. *n.* 125. Rota, *dec.* 4 *part.* 2 *rec.* ex regula generali deſumpta *ex theor.* Bald. *in cap. cum acceſſiſſent, n.* 36. *& ſequ. de Conſtit. & ex conſ.* 131. Aocharani, quod revalidatio, removendo obſtaculum, reducit rem ad primævum ſtatum, ideoque habet ocu-
12 los retro, juxta *dec.* 8. Caſſadori *num.* 8. *&* 10. *de præbendis, & dec* 3 *num* 4. *de privil.*

Item dicta Conciliaris revocatio, etiam in caſu quo agatur de pura gratia, puroque privilegio, abſque mixtura cauſæ oneroſæ, procedit in illis privilegiis, quæ conceduntur laicis, ſeu aliis, qui nullum jus, vel prætenſionem de jure haberent in præſentatione, vel nominatione, ſeu electione, ſecus autem in illis privilegiis quæ concedantur pro confirmatione facultatis alias de jure competentis, ſeu ex aliqua cauſa a jure probata prætenſæ, de qua tamen poterat dubi-
13 tari, ut frequenter contingit in illis privilegiis, quæ concedantur Capitulis Cathedralium, vel Collegiatarum ſuper jure eligendi, quod alia ex diſpoſitione juris communis, vel ex conſuetudine ſibi competere prætendebant, ex deductis per Greg. *dec.* 340. *dec.* 71. 133. *&* 226. *part.* 6. *rec.* ex quibus patet de hujuſmodi privilegiis non fuiſſe dubitatum, atque me ſcribente circa initia profeſſionis diſcuſſo articulo, firmatur *dec.* 31. *part.* 10. *rec.* edita in caſu, de quo in *Nuſcana ſub tit. de Beneficiis diſc.* 17. occaſione privilegii ſuper jure eligendi ad Canonicatus vacantes conceſſi eidem Collegio in ejus erectione ad removendam difficultatem alias cadentem ſuper regula juris ipſi Collegio aſſiſtente, ex eo quod Canonicatus erecti eſſent ex quibuſdam ſimplicibus beneficiis alias liberæ collationis, ut ibi; Cumque Concilium loquatur de privilegio dato ſuper jure præſentandi, non capit caſum privilegii conceſſi ſuper jure eligendi quia diverſum eſt eligere, & præſenta-
14 re, *dec.* 22. Caſſad. *de præbendis, cum aliis* per Vivian. *part.* 2 *lib.* 11. *cap.* 5 *num* 111.

Minuſque dictum Conciliare decretum complectitur privilegia conceſſa Imperatori, ac Regibus, aliiſque Principibus jura Regni habentibus, ut ejuſdem decreti litera cla-
15 re probat; Quales autem ſint iſti Principes jura Regni, vel ſupremi Imperii habentes, habetur ſupra, *diſc.* 58.

Sufficit autem eſſe dubium, an privilegium ſit ex mera gratia, vel admixtam habeat aliquam oneris partem, ſive an cadat ſub reverſione necne, ut interim exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi debeat in ea manutenere; Licet enim Conſtitutio *Pii IV.* edita ſuper confir-
16 matione, & publicatione Concilii contineat decretum irritans, cujus virtus & operatio eſt inficere nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem; ideoque non competat manutentio ex iis, quæ in his terminis juriſpatronatus potentium, ex eodem decreto Conciliari habentur ſupra, *diſc* 58. & eſt generalis recepta propoſitio, quam in foro frequentem habemus; Attamen, ut alibi pluries advertitur, & eſt pariter ſatis vulgaris, & frequens propoſitio, id procedit, quando omnino clarum, & certum eſt, quod decretum intret, ſecus autem ubi dubium, quoniam pendente hac diſcuſſione, ſeu reviſione, actus dicitur eſſe in implicito ſtatu validitatis, ideoque deneganda non eſt manutentio, Garz. *capu.* 9. *num.* 124. Lotter. *d. q.* 8. *lib.* 2. *num.* 73. Rota *dec.* 336. *num.* 2. *&* 568. *num.* 11. *part.* 4. *rec. & in aliis.*

Reliquæ autem revocationes ſupra inſinuatæ *Innocentii & Hadriani* indefinite tollunt privilegia a 20. annis ante Innocentium conceſſa in beneficiis electivis, & in non electivis, ubi non eſſent ex cauſa novæ conſtructionis, vel omnimodæ reædificationis, vel ſaltem ubi cauſa oneroſa redotationis non præponderaret, adeout dici poſſet conceſſio potius ex juſtitia quam 17
ex gratia, ut de dictis Conſtitutionibus habetur apud Lotter. *d. quæſt.* 8. *num.* 13. *& ſeqq.* Duran. *dec.* 285. *& ſupra in Lucana, diſc.* 10. ac in deciſionibus in ea cauſa editis, quamvis in praxi non multum de hujuſmodi Conſtitutionibus diſputari ſoleat, quoniam cum frequentius beneficiales quæſtiones contingant occaſione reſervatorum, vel affectorum, parum refert aſſumere hanc inſpectionem, dum proviſus Apoſtolicus obtinet intentum ratione reſervationis, quando non conſtet de cauſa oneroſa præponderante.

Super hac igitur ſpecie derogationis contentæ in Regulis Cancellariæ, ut dictum eſt, frequentiores, ac fere omnes ſunt hujuſmodi quæſtiones, an ſcilicet, & quando beneficia de jurepatronatus cadant ſub dictis Regulis, ac ſubjacent reſervationibus, vel affectionibus Apoſtolicis, etiam clauſis in corpore ju- 18
ris. Prima & generalis diſtinctio eſt inter juſpatronatus laicale, & eccleſiaſticum, ut iſtud ſecundum, quamvis ex fundatione, vel dotatione, ſeu alias quomodocumque, ſub eis cadat, quinimo & per ſimplicem collationem cenſeatur ei ſpecialiter derogatum, quamvis nulla ejus mentio fiat, ex deductis per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *n.* 6. *&* 7. Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 552. Moneta *de commut. ultim. volunt. cap.* 10. Cavaler *dec.* 268 *&* 547. Gregor. *dec.* 48. Buratt. *dec.* 103. *& paſſim.*

Niſi ex lege fundationis cautum ſit, ut illud quamvis eccleſiaſticum, retinere debeat naturam laicalis, nam 19
tunc ad hunc effectum, laicale cenſendum eſt, Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 10 *numer* 4 Cavaler. *dec.* 639. *numer.* 5. *dec.* 157. *num.* 7. *part.* 7. *rec.* & in aliis frequenter, ac habetur ſupra, *diſc.* 59 *& in d. Romana cappella Innocentiana, ſub tit. de Beneficiis, diſc.* 6.

Id autem extra controverſiam procedit in ea reſervatione, quæ reſultat ex Regula 8 *ſeu* 9 ratione menſium, cum ita expreſſe in ea caveatur; Non tamen ita planum eſt in aliis reſervationibus, ut de illa reſultante a *Regula* 3. *ſeu* 4. advertitur *infra, diſc.* 69. *& ſub tit de Beneficiis, diſc.* 6.

Ubi vero agatur de jurepatronatus laicali, tunc; Aut illud competit ex jure ſpeciali puta privilegio, ſive ex conſuetudine, & extra controverſiam eſt, illud venire ſub Regulis Cancellariæ, aliiſque Apoſtolicis reſervationibus, vel affectionibus, atque proviſiones non indigere ejus mentione, vel derogatione, 20
Gemin. *in cap* 2. *de præbendis in ſexto*, & cæteri, de quibus Gonzal. *dict. gloſ.* 18. *n.* 20 Garz. *part.* 5. *capit* 1. *num* 571. Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 9. Rota *dec.* 58. *&* 88 *part.* 1. *rec. dec.* 630. *num* 52. *& ſeq. par.* 4 *tom.* 3 *cum aliis* per Add. ad Greg. 380 *&* 21
397 Ceſſ. *dec.* 239. *&* 273. & paſſim, ac habetur ſupra *in Bonon. juriſpatronatus, diſc.* 8.

Cadente ſolum controverſia, an id procedat in jurepatronatibus Regum, aliorumque Principum jura Imperii habentium, Negativam tenentibus Gonz. *gloſ.* 24. *n.* 158. *& ſequ.* & Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 975. Affirmativam 22
vero (ipſos conſultando) Lotter. *lib.* 2. *qu.* 10. *num.* 93. *& ſeqq.* cujus tamen opinio recipienda eſt in aliis Principibus, qui Regalia, ſeu jura Imperii habent quidem de jure, ſeu privilegiative, non autem de facto, prout ſunt inferiores ordinis Duces, Marchiones, & Comites, &c. juxta diſtinctionem, de qua ſupra, *diſc.* 68. *& d. deciſ.* 630. *n.* 54. *& ſequ. part.* 4. *tom* 3 cum in Regibus, aliiſque majoris ordinis ſupremis Principibus, qui de facto in eorum ditione Regum figuram faciunt, obſervantia contrarium doceat.

Atque iſto caſu, pariter extra controverſiam procedit idem, quod ſupra habetur in propoſito revocationis reſultantis a Concilio Tridentino ut ſcilicet non ſuffragentur quæcumque clauſulæ ac verba, quamvis dicatur, ut cenſeatur vere, & proprie ex fundatione, vel dotatione, ac ſi vere, & realiter fundaſſet, vel dotaſſet, ſive quæcumque contineret derogatorias derogatoriarum, juxta ſuperius al-

legatas

Google

legatas authoritates, & deciſiones, quoniam quo magis continet amplas clauſulas eo magis dicitur ex privile-
22 gio, ut apud omnes proxime allegatos, ac hodie tamquam planum hoc cadit amplius ſub controverſia, quoties agatur de puro privilegio, cum illa cadat, ut infra, quando admixta eſt cauſa oneroſa.

Quamvis autem ſcribentes, agendo de hoc jurepatronatus ex cauſa, vel jure ſpeciali competente, promiſcue dicant hæc procedere, ubi competat ex privilegio, vel ex conſuetudine, ſeu præſcriptione, ut de caſu conſuetudi-
23 nis habetur *d. diſc.* 8. Attamen id recipiendum venit in illa conſuetudine, vel præſcriptione, de cujus cauſa, vel initio conſtet, ſive ubi inveriſimilitudo, vel alia facti circumſtantia tollat illam poſſibilitatem cujuſcumque tituli melioris, qui reſultat ab immemorabili, centenaria; iſta enim poſſibilitate urgente, cum poſſeſſor privatus, cui non obſtet decretum Conciliare editum contra poſſidentes, allegare poſſit fundationem, vel dotationem, ita non ſubjacebit præmiſſis, ut advertit Garz. *d. cap.* 2. *num.* 577. & habetur pluries in præcedentibus.

In jurepatronatus vero competente de jure communi, atque ut noſtri dicunt de juſtitia, ratione fundationis, vel dotationis, juxta deducta *diſc.* 55. pariter extra controverſiam eſt, non cadere ſub reſervationibus,
24 quamvis majoribus, & clauſis in corpore juris, etiam per vacationem in Curia, ſeu apud Sedem; Licet enim iſto caſu ſoleat etiam ei derogari ut infra, non per hoc tamen reſultat, ut ſubjaceat reſervationibus, gloſſ. *in cap.* 2. *de præbendis, in ſexto*, ubi Gemin. Lupus *allegat.* 96. & cæteri apud Gonzal. *dict. gloſſ.* 18. *n.* 2. *& ſeqq.* Garz. *d. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 582. *& ſeqq.* Lotter. *d. quæſt.* 8. *n.* 7. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 769. plene *d. dec.* 168. *part.* 10. *rec.* & paſſim, cum concluſio non admittat dubitationem, cadentem ſolum circa modum præ-
25 ſentandi, ſeu inſtituendi, quando vacatio contingat apud Sedem, an fieri poſſit coram Ordinario, vel facienda ſit coram Papa, ex deductis per Lotter. *d. quæſt.* 8. *num* 8. ubi allegantur Covar. & alii, quod tamen nunquam, vel nimium raro cadit ſub forenſi diſputatione, ſtante uſu providendi iſto caſu cum derogatione, ut infra.

Majores autem controverſiæ in hac materia occurrunt, quando juſpatronatus non ſit totum ex gratia, & privilegio, neque totum ex juſtitia ratione fundationis, vel dotationis, ſed participet de utraque ſpecie, quia nempe competat ex privilegio conceſſo ex cauſa augmenti dotis, & ſic partim habeat de juſtitia,
26 partim vero de gratia; Iſte autem caſus licet apud antiquiores nimium controverſus fuerit, hodie tamen eſt pariter planus cum diſtinctione præponderantiæ, a qua ejus qualitas, vel natura reguletur; Si enim plus importet dotis augmentum, quam importaret antiquus redditus, ſeu antiqua dos Eccleſiæ, tunc dicitur competere de juſtitia, ſeu de jure communi, ac totum eſſe ſic ex fundatione, vel dotatione; Et e converſo dicitur ex gratia, ſeu privilegio, ſi dos antiqua præponderet; In caſu vero æqualitatis, quod ſcilicet beneficii fructus pro medietate conſtituantur a dote antiqua, & pro medietate a novo augmento, tunc quicquid antiquitus variatum fuerit, receptum eſt, præponderantiam in hoc deſumendam eſſe a parte favorabiliori patrono in excluſionem dictæ ſubjectionis reſervationibus, ac tacitis, ſeu implicitis derogationibus, ideoque cenſeri debeat de juſtitia, ſeu ex fundatione, vel dotatione, ut *d. deciſ.* 58. *&* 88. *part.* 1. *recent.* quæ reputantur in materia magiſtrales, Adden. ad Gregor. *d. deciſ.* 397. Lotter. *d. quæſt.* 8 *n.* 89. *& ſeq.* ubi agit de æſtimando, ſeu regulando iſtum valorem, cum aliis infra *in Lucana*, *diſc.* 10. & in deciſionibus hinc inde in ea cauſa editis.

Duplici in hac materia cadente quæſtione; Primo ſcilicet circa valorem, pro diſtinctionis applicatione, & an in antiquo valore computanda veniant ad hunc effectum emolumenta incerta, & diſtributiones, de
27 quo habetur particulariter actum *d. diſc.* 10. ubi videri poteſt, & altera circa judicium poſſeſſorium, an ſcilicet pendente hac diſcuſſione ſuper hujuſmodi æquivalentia patronus ſit manutenendus in poſſeſſione; In hoc autem aliqua habetur variatio, ſiquidem in *deciſ.*
28 *336. num.* 3. *& deciſ.* 568 *n.* 6. *&* 10. *part.* 4 *recent. & deciſ.* 247. *num* 7. *ead. part.* 4. *tom.* 2. cum aliis per Lotter. *d. quæſt.* 8. *num.* 74. *& ſeq.* habetur, quod ob decretum irritans contentum in Regulis Cancellariæ, quod inficit poſſeſſionem, patrono deneganda eſt manutentio; E converſo autem, quod in dubio, cauſa oneroſa præſumitur præponderans, & conſequenter, quod pendente diſcuſſione, reſpondendum ſit pro eo, cui juris præſumptio aſſiſtit, ex Roland. *conſ.* 13 *n* 64. *lib.* 3. Seraphin. *dec.* 518 *n.* 4. & aliis Add. ad Greg. *dec.* 397. Quod non æquivalentia cauſæ oneroſæ probari debeat per proviſum Apoſtolicum agentem pro executione literarum ſuæ proviſionis, ſeu brevis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, habetur *in Parmen. Prioratus* 23. *Januarii* 1621 *coram Dunozetto ſenior.* inter ſuas *dec.* 302. Verum quæſtio decidenda videtur cum diſtinctione actoris, & rei, ſive cum aliis diſtinctionibus, & regulis, quæ habentur *ſub tit. de Beneficiis*, ad materiam legitimi contradictoris.

Notabilis autem quæſtio diſputatur per Rot. *dec.* 221. *part.* 8 *rec.* repetit. poſt Vivian. *dec.* 126. An ex gra- 29
tia, & privilegio, vel potius ex juſtitia, dicendum eſſet illud juſpatronatus, quod vere provenit ex fundatione, vel dotatione facta de bonis laicalibus deſtinatis, ex voluntate defuncti in alios uſus pios, cum quibus ex Apoſtolica commutatione talis erectio facta eſt, atque deciditur adhuc dici ex fundatione, vel dotatione, quoties bona non eſſent incorporata Eccleſiæ.

Ex gratia vero, & privilegio etiam competere dicitur juſpatronatus, quod vere initium habeat a fundatione, vel dotatione ex bonis laicalibus, vel quæ pro laicalibus habenda ſunt ſi poſſeſſor illud non obtineat 30
ex iſta cauſa, ſed ex Apoſtolica conceſſione, ut in quadam facti contingentia pro veritate conſultus reſpondi; Quod quædam pia mere laicalis Confraternitas cum ſuis bonis fundaſſet, & dotaſſet ſub reſervatione juriſpatronatus laicalis Canonicatum, ſeu Dignitatem in Cathedrali, poſtmodum vero Papa dictam Confraternitatem ſuppreſſit, applicando redditus aliis piis uſibus, concedendo tamen jus præſentandi in d. beneficio confratribus ſingulari nomine donec viverent; Et dixi iſtud cenſeri juſpatronatus per privilegium, ideoque cadere ſub reſervationibus, non curato principio fundationis in ipſa confraternitate, ſed conſiderato titulo, ſeu cauſa, ex qua ipſi confratres privato, ac ſingulari jure obtinebant, quoniam cum nihil de ſuo patrimonio in fundatione, vel dotatione erogaſſent, & totum obtinere dicebantur ex cauſa mere lucrativa, & conſequenter ex pura gratia.

Præmiſſa vero concluſio, ut juſpatronatus competens de jure communi, ſeu de juſtitia non cadat ſub Regulis Cancellariæ, aliiſque derogationibus, vel præjudicialibus Conſtitutionibus, & decretis, ceſſat ubi agatur de legibus, & Conſtitutionibus innixis rationi genera- 31
li, quæ congruat etiam beneficiis juriſpatronatus laicorum, ut receptum habemus in materia textus *in cap. primo & ſecundo, ut lite pendent. in ſexto*, de qua infra, *diſc.* 67. Ac etiam in materia ætatis quatuordecim annorum per Sacr. Concil. Trid. præfinitæ in beneficiis, quamvis ſimplicibus, ut non militante expreſſa contraria lege fundationis, capiat etiam beneficia juriſpatronatus laicorum. ut *ſub tit. de Beneficiis* in materia ætatis, *diſcurſ.* 95. Sive circa Conſtitutionem Julii III. prohibentem adipiſci poſſeſſionem ſine literis, ubi proviſio facta eſſet a Sede Apoſtolica; Aut circa Conſtitutionem Gregorii XIII. de publicandis; Sive circa diſpoſitionem text. *in cap. avaritia, de electione in ſexto*, cum ſimilibus, juxta *deciſ.* 36. Caputaquen. *part.* 3 cum concordan. *dec.* 216. 268. *&* 287. *part.* 7. *rec.* & in aliis.

Si autem juſpatronatus non eſſet totum laicale, ſed mixtum, partim ſcilicet Eccleſiaſticum, partim laicale, vel per originem, vel per accidens; Et tunc, ubi mixtura eſt æqualis, etiam antiquiores concordarunt, præ- 32
ponderantiam deſumendam eſſe ex parte favorabiliori, ut pluries in præcedentibus advertitur, & conſequenter in hac ſpecie quod habeatur pro laicali, ideoque non cadat ſub reſervationibus, ut rejecta opinione Andreæ de Falcon. & aliorum Gonz. *d. gloſ.* 18. *n.* 12. *& ſeqq.* Lotter. *dict. q.* 10. *num.* 76. Cavaler. *deciſ.* 268. 547. *&* 571. Mantic. *dec.* 292. Buratt. *dec.* 769. *& dec.* 655. *n.* 2. *p.* 4. *rec. tom.* 3. *& dec.* 38 *in fin.* poſt Vivian.

Ubi vero ſit inæquale, quia ſcilicet pro majori parte Eccleſiaſticum, Et tunc totum cenſendum eſſet tale, ex ratione, quod mixtum dicitur eſſe de ſpecie præponderante, ſive quod major pars attrahit ad ſe minorem, illamque ſuffocat, cæteris relatis Gonz. *d. gloſſ.* 18. *num.* 15. *&* 16. Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *numer.* 65. *& ſeqq.* Cavaler. *deciſ.* 178. 547. *&* 571. Adden. ad Buratt. *dec.* 103. *&* 769. & alii, qui cum iſtis habentur relati ſupra, *diſc.* 59.

Loquuntur iſti generaliter pro regulanda natura, ſeu qualitate juriſpatronatus, ad omnes effectus etiam illum longio-

gioris, vel reſpective brevioris termini, ſive alterum concedendi, vel denegandi facultatem accumulandi, cum ſimilibus, non deſcendendo ad diſtinctiones, neque multum diſcurrendo materiam; Licet enim aliquis unum, vel reſpective alterum effectum percutiat, attamen id potius provenit a caſu, quam quod unus ab altero diſtinguatur; Atque aliqui procedunt cum hac diſtinctione, per quam regulatur natura juriſpatronatus ex gratia, vel ex juſtitia, ut eſt illud quod competit ex privilegio conceſſo ob augmentum dotis, vel aliam cauſam correſpectivam.

Probabilius autem videtur, ut huic generalitati adhærendum non ſit, ſed potius conſtituenda ſit eadem regula, de qua *dict. diſc.* 59. bene firmata in ibidem allegata *deciſ.* 250. *part.* 12. *recent. num.* 8. *& ſeq.* ut quicquid ſit de dicta alia mixtura gratiæ, & juſtitiæ ſatis diverſam habente rationem, quod ſcilicet juſpatronatus a forma gratioſa, & privilegiariva de facto creatur, ac originem trahit, ac etiam quod eo caſu habemus legem ſcriptam in dictis Conſtitutionibus Innocentii, & Adriani; Quatenus pertinet ad rem noſtram, quod ſcilicet agatur de jurepatronatus, quod totum eſt de juſtitia, ſeu de jure communi magis quam ſpeciali, accidentaliter autem aſſumpſerit has duas naturas, eo quia fundatio, vel dotatio facta eſſet per plures, quorum aliqui eſſent Eccleſiaſtici, & alii ſæculares; Sive per unum, qui egiſſet partim de bonis laicalibus, & partim Eccleſiaſticis; Aut quod faciendo totum opus de laicalibus, reſervaſſet juſpatronatus pro laicis, & Eccleſiaſticis reſpective; Seu, (ut frequentius contingit) quod aliquibus patronis laicis, Eccleſiaſtici ſucceſſerint; Tunc enim attenditur pars favorabilior, ad inſtar clerici, vel alterius privilegiati poſſidentis pro indiviſo cum pluribus laicis, ſeu non privilegiatis bona, vel jura præſertim individua, quod eis ſuum privilegium communicat, quamvis ipſe ſit pro minori parte poſſeſſor, cum ſimilibus.

Et conſequenter, cum expediat patronis omnibus etiam Eccleſiaſticis, ac favorabile ſit, ut juſpatronatus remaneat in terminis juris communis, & non cadat ſub reſervationibus, verius videtur modicam laicalem partem ſufficere pro hujuſmodi præſervativa, ut pluries dixit Rota.

Atque ad iſtum præſertim effectum nimium pro meo judicio conferre, ſeu quadrare videtur ſimile, de quo ſupra, *diſc.* 59. *in fin.* ſuper mixtura perſonæ exemptæ a Statuto excluſivo fœminarum, vel aliorum, quod illa non ſolum conſervat jus talis perſonæ exemptæ, ſeu non comprehenſæ, ſed facit ceſſare Statutum in totum, ut non capiat caſum tamquam mixtum, & conſequenter aperiatur locus etiam aliis excluſis, juxta terminos juris communis.

Magiſque proxime ad rem, ſeu materiam beneficialem, habemus in materia indultorum, juxta antiquum eorum ſtatum, antequam prodiret Conſtitutio 59. Urbani VIII. quod ſcilicet privilegium Epiſcopi, vel alterius Prælati, vel quod ſublato obſtaculo reſervationum, ſibi præſervata remanebat facultas competens de jure communi, ſuffragabatur Capitulo, vel alteri inferiori participationem habenti in jure conferendi, non diſtinguendo portiones, vel ratas, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de Beneficiis*, præſertim *diſc.* 1. Sive quæ *eodem tit. de Beneficiis*, habentur in materia alternativæ non intrantis in illis caſibus, in quibus alter cum Epiſcopo aliquam, ſive æqualem, ſive inæqualem participationem habeat, quia cum Epiſcopus, qui alternativam acceptavit, non reſidendo amittat, juxta unam opinionem omnes ſuos menſes ordinarios, vel juxta veriorem, & receptam duos amittat ex ſuis, hinc rationabile non eſt, ut id præjudicet conſorti; Idque ad rem adaptabile videtur, quoniam alias compatroni, occaſione litis, vel alterius livoris, ſeu æmulationis, ubi præſertim propria prole caterent, tollere poſſent, ſeu inutile reddere jus aliorum conſortium, transferendo eorum jura in Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas ex motivo potius æmulationis, & vindictæ, quam pietatis.

Præterea ratio, quare juſpatronatus Eccleſiaſticum cadat ſub reſervationibus, quinimo & ſub particularibus Apoſtolicis proviſionibus, etiam abſque aliqua ſpeciali
33 mentione, vel derogatione, videtur illa, quod Papa omnium Eccleſiarum Orbis, earumque bonorum, & jurium (juxta Canoniſtarum veriorem opinionem in foro externo apud Catholicos receptam, ex deductis *diſc.* 148. *ſub tit. de Regalibus*,) eſt dominus abſolutus, ac Supremus diſponens; Ordinarii vero aliique inferiores ſunt diſpoſitores magis jure adminiſtratorio, & ſubordinato, & conſequenter alterius jus non tollit Papa diſponendo de re, quæ ſua eſt, ita ſupplendo vices patronorum Eccleſiaſticorum; Iſta autem ratio non cadit in patronatu laicali, in quo licet, ut infra, tamquam ex gratia Eccleſiæ, Papa idem dominium, ac diſpoſitionem habeat, quando vult habere, attamen non ſolet, ac declaravit nolle iſta facultate uti, ideoque ob notabilem differentiam inter unum caſum, & alterum, ſub juribus diſponentibus de Eccleſiaſtico ſimpliciter, venire non debet caſus mixtus, qualis qualis mixtura ſit, ex regula, ſeu axiomate, quod uni per alterum iniqua conditio inferri non debet; Ac etiam, quia inter compatronos dari poteſt, ac frequenter datur caſus, ut qui habet minorem partem, valide inſolidum præſentet, ſuaque præſentatio effectum ſortiatur, quamvis perſonæ Eccleſiaſticæ ratione officii, vel dignitatis ſint perpetuæ nunquam defecturæ, quia ſcilicet negligant præſentare in tempore, ſeu alias ſuum jus male exerceant, unde propterea totum jus devolvatur, ſeu conſolidetur in eo, qui valide præſentat; Illa vero ſpes ita deſperata remaneret, atque juſpatronatus, inutile, ac ſine effectu remaneret.

Procedunt hæc, quatenus mixtura ſit tam in habitu, quam in exercitio; Si enim eſſet penes laicos habitu tantum, ſeu in ſolo jure honorifico, exercitium autem
juris præſentandi totum eſſet penes Eccleſiaſticos, tunc 34
iſta ceſſant, ob ceſſantem rationem, atque intrant reſervationes, & e contra, ſecus ſi actus Eccleſiaſticorum eſſet in exequutionem nominationis neceſſariæ laicorum, Add. ad Buratt. *d. dec.* 203. *n. finali*, & habetur, *d. diſc.* 59. Cadcote quæſtione, ubi integrum jus præſentandi non eſſet perpetuo in Eccleſiaſticis, ſed temporaliter, puta alternatim, ſeu alias per turnariam diviſionem, an ſcilic. turnus dividat poſſeſſionem, vel jus, adeout, quando cadit in Eccleſiaſticis, intrent reſervationes; Et affirmative credit Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 614. *& ſeqq.* Negativam vero tenet Lottet. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *n.* 97. *& ſeq.* ubi concordantes; Iſtaque probabilior videtur, quoniam turnus vere diviſionem non cauſae, ſed turnarius nomine omnium, tamquam aliorum procurator, ſeu mandatarius actum explicare dicitur; Ac etiam quia hæc, licet alternata oppoſitio manuum Papæ in conferendo tamquam reſervata, (ut pluries experientia docuit,) nimium præjudicialis eſſe poteſt patronis laicis; Vel quia tractu temporis; & quando præſertim contingat, ut proviſus diuturno tempore beneficium poſſideat; mortuis patronis bene informatis, continuari ſolent proviſiones tamquam de libero; Vel quia (& contingibilius,) Apoſtolicæ proviſiones cadant in perſonis ſequentibus Romanam Curiam, per quarum obitum in Curia continuare ſolent proviſiones cum derogatione juriſpatronatus etiam laicalis, ut proxime infra; Ad tollendas vero iſtas quæſtiones, nimium cavere debent laici, ne ad hujuſmodi turnarias diviſiones, cum Eccleſiaſticis deveniant, quamvis illæ inter ipſos compatronos eſſent nimium commendabiles.

Ultra prædictas derogationes generales, habemus etiam derogationes ſpeciales per Sedem Apoſtolicam concedi ſolitas, quamvis ageretur de jurepatronatus laicali ex fundatione, vel dotatione, quarum aliquæ nullum præ-
judicium nullamque exorbitantiam continent, quando 35
ſcilic. (juxta frequentiorem uſum) derogetur medietati; cum enim altera medietas nihil concludat, unde propterea pro ea vice fiat locus gratificationi Ordinarii, perinde ac ſi beneficium eſſet liberum, ut in præcedentibus pluries habetur, hinc proinde patronus conqueri non poteſt, dum ipſi nulla ſit injuria.

Altera ſpecies derogationis, quæ pariter paſſim concedi ſolet, eſt ubi ſequatur proviſio ad favorem com-
patroni, quamvis non omnino coæquale jus habentis 36
cum altero, qui extraneum, & non compatronum præſentet, ſeu præſentare velit, cum tunc magna æquitas aſſiſtere videatur, Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 4. *n.* 57. ubi concordantes.

Tertia conſiſtit derogationis ſpecies eſt in gratia retentionis, quæ concedatur eidem alias præſentato ac poſſeſſori, qui per promotionem ad Epiſcopatum,
vel aſſequutionem alterius incompatibilis alias retinere 37
non poſſet; ita enim nulla injuria ſit patrono, concedendo retentionem perſonæ ſemel per eum approbatæ, Pariſ. *d. quæſt.* 4. *n.* 58. Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *n.* 105. Add. ad Buratt. *dec.* 702. *in fine*, ac etiam quia non eſt dare de novo, ſed ſolum removere obſtaculum, ut pluries *ſub tit. de Beneficiis*, & ſub altero *de penſion.*

Ter-

Tertia eſt, ubi juſpatronatus eſſet mixtum æquale, Pariſ. *d. quæſt.* 4. *n.* 49. *& ſeqq.* Garz. *par.* 5. *cap.* 1. *n.* 583. Caval. *deciſ.* 517. *n.* 1. Et quamvis iſti credant modicum præjudicium ita parari, ſtante quod portio Eccleſiaſticorum cadat ſub reſervationibus, dictaque ratio, ut ſupra non ſubſiſtat, adhuc tamen videntne intrare termini, quos in materia prophana habemus de Principe, vel fiſco aliquid pro communi poſſidente cum privato quod diſponit de toto.

38 Quarta ſpecies derogationis eſt illa, quæ fit in caſu permutationis, vel reſignationis ad favorem, & hæc pariter non reputatur multum præjudicialis ob incertitudinem, an vacatio prius ſequi poſſit per mortem reſignantis, quam reſignatarii, juxta ea, quæ habemus in materia translationis penſionis, ac etiam *diſc. ſeq.*

Quinta demum eſt illa derogationis ſpecies, quæ exterius beneficialem materiam non callentibus, ac ignaro vulgo exorbitans videtur, atque ſcandalum præbens, ubi ſcil. fit in totum per vacationem in Curia, Covarr. *practicar. quæſt. cap.* 36. *n.* 4. Pariſ. *de reſignat. d. lib.* 2. *quæſt.* 4. *n.* 44. *& ſeq.* Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 98. Rota *deciſ.* 132. *num.* 19. poſt Vivian. & in aliis.

Quamvis autem laudabile videretur, ut in hoc parce,
39 ac circumſpecte procedatur, ad tollendam dictam quamvis improbabilem ſcandali occaſionem, ex dicto Apoſtoli, quod ſapientibus, & inſipientibus debitores ſumus; Attamen injuſta maleque fundata eſt conqueſtio, quoniam abſolutum eſt, juriſpatronatus introductionem in laicis emanaſſe ex mera benignitate, & gratia Sedis Apoſtolicæ ad alliciendum laicos ad fundandas, vel dotandas Eccleſias, ut advertitur ſupra, *diſc.* 55. & alibi, ideoque non eſt jus quod competat a lege naturæ; vel gentium, ut opinatur vulgus ignarus, ac etiam opinantur Grammatici, & alii aliquam politioris literaturæ notitiam habentes, qui credunt omnia ſcire, atque de omnibus judicant, cum vere in iis, quæ ad mundi regimen pertinent, nihil ſciant, & conſequenter non videtur quid prohibeat, ut ille qui aliquid gratioſe conceſſit, non poſſit gratiam, quandoque revocare, vel ſuſpendere, ex deductis *d. diſc.* 148. *de Regalibus*.

Major ſine dubio eſt iſta gratia, quam ſit illa, quæ omnibus per legem poſitivam conceditur, penultimam voluntatem diſponendi de bonis ſuis, quorum liberam habent diſpoſitionem, & dominium, ſed quia reputatur gratia legis poſitivæ, ex eo quod attento jure naturæ, dubitari poteſt, an competat facultas diſponendi de bonis ſuis poſtquam jam annihilatus eſt, & non eſt amplius dominus, idcirco eſt receptum, ut Princeps tamquam lex animata, fideicommiſſis deroget, ſeu alios defunctorum voluntati diſpenſet, ut in ſua materia *ſub tit. de fideicom. diſc.* 141. ac etiam *ſub tit. de teſtamentis*, *diſc.* 1. & in aliis, igitur multo magis concedendum eſt in iſta, quæ eſt duplicitee gratia, diſponendi ſcilicet poſt mortem, & de juribus Eccleſiaſticis.

Bene verum eſt, quod ſi fundator legem adjiciat, ut in caſu Apoſtolicæ derogationis, redditus per eum aſſignati non pertineant ad proviſum, ſed in alios uſus convertan-
40 tur, talem legem ſervandam eſſe, firmavit Rota *in Januen. Beneficii* 28. *Junii* 1624 *coram Ubaldo*, & latius *in Fanen. Cappellæ* 21. *Junii* 1646. *cor. Royas*, inter ſuas *deciſ.* 294. Unde propterea hæc reputatur bona cautela; Melior tamen eſt altera in præcedentibus inſinuata, atque a me ſæpiſſime conſulta, ut fiant erectiones cappellaniarum vere manualium abſque aliqua Ordinarii auctoritate, tamquam in forma legati pii, cum in eis omnia præmiſſa, omneſque aliæ beneficiales regulæ ceſſent.

Quid autem requiratur, ut ſuffragetur derogatio pro medietate, habetur in præcedentibus, ac etiam infra, *diſc.* 71.

In iis vero caſibus, in quibus juſpatronatus, ut ſupra, cadat ſub reſervationibus, vel affectionibus, ſeu quod alias
41 ei derogetur, puta ob vacationem in Curia, tunc intrat quæſtio, an Papa adhuc ligetur qualitate paſſiva, ut ſcilicet conferre teneatur certo generi perſonarum in limine fundationis vocato; In hoc autem nulla eſt quæſtio poteſtatis, quando clara voluntas adſit, quoniam ſicuti Papa derogare poteſt juripatronatus activo, ita etiam paſſivo, cum nulla ſubſit differentiæ ratio, quoniam ut ſupra, ac etiam *diſc. ſeq.* dictum eſt, juſpatronatus provenit ex mera gratia Eccleſiæ, & legis poſitivæ, cui Papa derogare poteſt; Ideoque remanet ſolum quæſtio voluntatis, ex generaliter deductis *dec.* 153. *n.* 6 183. *n.* 2. *& ſeqq. &* 352. *part.* 6. *recent.* & in aliis; Adhuc tamen in his terminis juriſpatronatus, pro regulanda voluntate, ſeu operatione generalium derogationum, procedendum videtur cum eiſdem diſtinctionibus juriſpatronatus activi, an competat ex gratia, vel ex juſtitia, & an ſit laicale, vel Eccleſiaſticum, cum differentia inter gratiam, & juſtitiam ratione facilioris, vel difficilioris voluntatis.

ANNOT. AD DISC. LXV.

NOtatum eſt ſupra, *ad diſc.* 2.

De proviſionibus beneficiorum, ſeu reſignationibus, vel permutationibus, aliiſque gravaminibus ſine conſenſu patronorum, quando valeant: Et quatenus non, an fiat locus novæ præſentationi necne.

S U M M A R I U M.

1 *PRoviſio ad beneficia juriſpatronatus Eccleſiaſtici eſt valida, etiam ſine ejus mentione, vel derogatione, idemque in laicali, ex jure ſpeciali.*

2 *Secus in laicali ex jure communi ratione fundationis, vel dotationis quamvis proviſio eſſet motu proprio.*

3 *Et quamvis eſſet de illis proviſionibus, in quibus ſolet de facili derogari, non adhuc ea requiritur.*

4 *Atque ita proviſus non eſt legitimus contradictor inſtituto ad præſentationem.*

5 *Sufficit ad hunc effectum quaſi poſſeſſio, ex qua reſultat præſumptio, quod ſit juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione.*

6 *Non eſt nullus actus ipſo jure, ſed annullandus ope exceptionis quatenus patronus opponat, & præſentet, alias ſuſtinetur.*

7 *An in hoc reſignatio ad favorem differat a ſimplici proviſione.*

8 *Quid in permutatione, quæ fiat coram Ordinario.*

9 *Neque unio fieri poteſt, quamvis fieret ſeminario.*

10 *Idem in ſuppreſſione, vel diſmembratione.*

11 *Quod neque poſſit erigi in Collegiatam.*

12 *Si erigatur in Collegiatam, vel Cathedralem, adhuc patrono remanet jus præſentandi ad Canonicatus.*

13 *Quod declaratur.*

14 *In reſervatione penſionis, an requiratur mentio juriſpatronatus, & conſenſus patroni.*

15 *In reſervatione penſionis, quæ fiat ſuper beneficio de jurepatronatus Regio, requiritur ſpecialis mentio; quia ſit difficilius.*

16 *De materia litigioſi remiſſive.*

D I S C. LXVI.

REtento diſtinctione, de qua *diſc. præced.* inter juſpatronatus Eccleſiaſticum, & laicale, ac iſtius ſubdiſtinctione, inter laicale ex jure ſpeciali, quale dicitur illud, quod competit ex conſuetudine, vel privilegio, & alterum ex jure communi, quale eſt illud ex fundatione, vel dotatione, ſeu etiam mixtum, in quo juſtitia, ſeu cauſa oneroſa præponderet, & e contra. 1

Regula generalis eſt, ut quoties juſpatronatus eſt tale, quod cadat ſub reſervationibus, ac affectionibus Apoſtolicis, valida etiam ſit proviſio eadem Apoſtolica auctoritate facta, etiam ſine aliqua juriſpatronatus mentione, vel ſpeciali derogatione ex eiſdem auctoritatibus deductis *dict. diſc. præced.*

E converſo autem, quando juſpatronatus eſt tale, quod non cadit ſub regulis, & reſervationibus, certum eſt, ut quæcumque proviſio, vel alia diſpoſitio facta de beneficio abſque ſpeciali mentione derogationis juriſpatronatus, in- 2
valida ſit, atque habeatur pro infecto, quamvis proviſio eſſet motu proprio, Cardin. *conſil.*69. Lap. *alleg.*96. Covar. *pract. cap.* 39. *n.* 1. Pariſ. *de reſign. lib.* 2. *quæſt.* 4. *n.* 35. *& ſeq.* Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *n.* 78. *& ſeq.* & Rota *dec.* 168. *par.* 10. *rec. n.* 47. ubi late concordantes, & communiter,
idque verum quamvis verſaremur in caſibus, in quibus Pa- 3
pa ſoleat juripatronatus derogare, puta per vacationem in Curia, ſive in caſu permutationis, vel reſignationis, aut coadjutoriæ vel ſimili gratia, quoniam ſolet quidem Papa id facere, ſed debet conſtare de hac voluntate, & non alias, ideoque; Aliud eſt, quod Papa ſoleat derogare, atque ſit facilis; Aliud vero, ut non facta mentione hujus qualitatis, actus ſit invalidus ex defectu intentionis.

Adeoque invalida eſt, quod ita proviſus dici non poſ- 4
ſit legitimus contradictor præſentato, ac inſtituto, ex copioſe deductis *d. dec.* 168. *parc.* 10. *recent. num.* 4.

Cadente quæſtione, an ad effectum hujuſmodi inva-
liditatis conſtare debeat de titulo, quodque ſit patro-
natus competens de jure communi, vel potius ſuffi-
5 ciat quaſi poſſeſſio in jure præſentandi, ex qua oria-
tur præſumptio, quod ſit ex fundatione, vel dotatio-
ne, & quoties non agatur de Potentibus, in quibus
præſcripta eſt certa forma ſub decreto irritanti, unde
propterea ſola poſſeſſio non ſufficit, ut ſupra, *diſc.* 58.
in privatis verius eſt, ut ex ſola poſſeſſione dicta
præſumptio reſultet, unde intrent termini textus *in
cap. Conſultationibus*, Cardinalis *d. conſ.* 69. cum con-
cord. per Lotter. *d. quæſt.* 10. *num.* 78. *& ſeq. deciſ.* 494.
*n.*4. *part.*3. *rec. Aurien. Parochialis* 28. *Aprilis* 1653. *cor.
Peutingerio*, *&* 6. *Febr.* 1654. cor. Zarata, & advertitur
ſupra, *diſc.* 63. ubi de poſſeſſione, ejuſque effectibus.

Procedit tamen concluſio circa proviſionem, quatenus
patronus infra terminum a jure ſtatutum præſentet, ſuo-
que jure utatur; Si enim labatur terminus, unde ejus jus ceſ-
ſet, tunc proviſio ſubſtinetur, quaſi quod non ſit nulla
ipſo jure, ſed ope exceptionis, & ſi quatenus patronus
6 contradicat, aliumque præſentet, idque non ſolum in
proviſione Apoſtolica, ſed etiam ordinaria, Pariſ. *dict.
quæſt.* 4. *num.* 17. *&* 22. Rota *deciſ.* 152. *num.* 7. *& ſeq.
part.* 5. *recent.* Et in terminis reſignationis ad favorem,
deciſ. 186. *num.* 6. *&* 213. *n.* 3. *&* 4. *& per tot. part.* 6.
recent. Garz. *part.* 11. *cap.* 2. *num.* 16. *cum ſeq.*

7 Licet enim in caſu reſignationis, ubi actus fiat coram
Ordinario, id non admittatur, Attamen non provenit
ex eo, quod reſignatio habeat aliquid ſpeciale, ac diffe-
rat à proviſione (cum potius in illius, quam in iſtius
caſu, concedi ſoleat derogatio,) ſed provenit ex defectu
poteſtatis Ordinarii, coram quo fieri non poſſunt reſi-
gnationes ad favorem certæ perſonæ, quod non niſi co-
ram Papa fieri poteſt, Garz. *dict. cap.* 19. *num.* 23. Rot.
deciſ. 190. *num.* 4. *part.* 5. *recent.* & paſſim.

Hinc proinde quæſtiones circa actus, qui fiunt co-
ram Ordinario, cadunt potius in caſu permutationis,
quæ coram eo fieri poteſt. Tunc etenim ſi fiat ſpre-
8 tis patronis, quorum conſenſum, utpote injuſte denega-
tum Ordinarius non ſuppleverit, intrat queſtio, an reſultet
nullitas actus cum vacatione, adeout fiat locus novæ
præſentationi, vel potius permutantibus detur regreſ-
ſus ad propria beneficia, perinde ac ſi permutatio fa-
cta non eſſet; Et quatenus iſte regreſſus detur, an ſe-
quatur propria auctoritate, ac jure primævo, vel re-
quiratur nova proviſio; Super hoc autem variæ haben-
tur opiniones de facili conciliabiles, cum diſtinctione,
an adſit ſpretus poſitivus, & culpoſus, qui redoleat
delictum productivum pœnæ privationis, ſeu amiſſio-
nis, necne, ex iis quæ ſuper hoc puncto permutationis
habentur ſupra, *diſc.* 44. ex *deciſ.* 152. *&* 190 *part.* 5. *rec.*
quæ ſunt in hac materia magiſtrales, & cum quibus pro-
ceditur in *deciſ.* 249. *part.* 10. revocatoria alterius, quæ
habetur *in ead. part* 10. *num.* 68. ubi de infectione actus
ob non factam mentionem juriſpatronatus paſſivi, quod
ſonat in idem, ob rationis identitatem, unde quæ ha-
bentur in activo, procedunt quoque in paſſivo.

Nedum autem invalida eſt proviſio, vel reſignatio,
9 ſive permutatio ipſius beneficii, verum etiam unio,
quæ fieret etiamſi eſſet ad favorem Seminarii, juxta
formam Concilii, ſeu ex alia juſta cauſa, Pariſ. *d.
quæſt.* 4. *n.*11. Garz. *part.* 12. *cap.* 2. *n.*202. *cum ſeqq.* Lot-
ter. *d. quæſt.* 8. *num.* 94. Rota *deciſ* 505. *n.* 5. *part.* 5. *re-
cent.* cum aliis per Adden. *ad deciſ.* 373. *in fine*, *part.*
4 *recent. tom.* 2. Idemque ex rationis identitate, in ſup-
preſſione, vel diſmembratione, alioque actu præjudi-
10 ciali; Si enim etiam in beneficiis liberæ collationis ha-
bemus, quod in ſuppreſſionibus, vel diſmembrationi-
bus deſideratur conſenſus Rectoris, vel parochiano-
rum, aut alterius intereſſati, ex deductis apud Ottho-
bon. *deciſ.* 6. & latius, *deciſ.* 224. *part.* 10. *recent.* ut *ſub
tit. de alienat. & contract. diſc.* 1. *& ſub tit. de paroch.
diſc* 35. Multo magis deſiderandus eſt conſenſus pa-
troni in Eccleſia non libera.

11 Et quod neque Eccleſia patronata poſſit mutare ſtatum
in melius, & conſequenter non poſſit erigi in Collegia-
tam ſine conſenſu Patroni, vel ejus derogatione, Lotter.
d. lib. 2. *quæſt.* 8. *n.* 95. Si autem dicta erectio fiat in Col-
legiatam, vel in Cathedralem, facta cenſetur abſque pa-
troni præjudicio, & conſequenter ſibi remanet jus præ-
ſentandi ad Canonicatus, eo modo, quo ſibi competebat
in jure præſentandi unum, vel plures Rectores, ſeu be-
12 neficiatos, Seraph. *deciſ.* 1444. Buratt. *deciſ.* 162. *n.* 30.
& 31. ubi quod ſecus ſit in Prælato, quamvis pro
ejus menſa, ſeu dote aliquid Eccleſiæ fructus aſſignentur,

Verum reſpectu Canonicatuum, eatenus dicta conclu-
ſio recipienda venit, quatenus agatur de illis Canoni-
catibus, qui erecti, ac fundati ſunt de ipſius Eccle-
ſiæ patronatæ bonis ac redditibus, ſecus autem quoad
eos, qui ex beneficiis liberæ collationis, ſeu ex aliis
bonis erecti eſſent, cum in eis patronus nullum jus
habeat, dum ceſſat ratio ſubrogatorum, &c. ut cæte- 13
ris relatis habetur *deciſ.* 31. *part.* 10. *recent.* edita in *Nu-
ſcana Canonicatus*, de qua *ſub tit. de Beneficiis*, *diſc.* 17.
ubi quod licet regulariter proviſio Canonicatuum in
Collegiata facienda ſit ad electionem ipſius Collegii,
ſecus tamen eſt, ubi Canonicatus, vel in toto, vel in
parte erecti non eſſent ex bonis, & redditibus ipſius
Eccleſiæ, ſed ex beneficiis liberæ collationis, ita a
pari, &c.

Quo vero ad reſervationem penſionis; Regula eſt
ut iſto actu conſenſus patroni non deſideretur, ſub
eo tamen requiſito, ut iſta qualitas patronalis expri- 14
matur, ſeu alias conſtet, quod Papæ innoteſcat, Se-
raph. *deciſ.* 1264. *n.* 1. Rota *dict. deciſ.* 196. *numer.* 4. *&*
213. *num.* 10. *part.* 6. Cum enim iſte actus non fiat niſi
a Papa, (cum non de facili detur caſus validæ reſer-
vationis penſionis in Ordinario,) Hinc accedente ſcien- 15
tia, videtur adeſſe implicita derogatio conſenſus non
adeo requiſiti, dum nullum adeſt præjudicium circa
jus præſentandi in beneficio. Ubi vero ageretur de ju-
repatronatus Regio, deſideratur iſtius qualitatis men-
tio ſpecialis, ex ea ratione, quod huic patronatui non
ſolet ita de facili derogari, uti ſit in illo privatorum,
ut apud Buratt. *deciſ.* 343. *num.* 1. Et conferunt in
idem quæ habentur ſupra, *diſc. præced.* circa deroga-
tionem in caſu vacationis in Curia, ſeu ex alia cauſa,
ob quam illa de facili concedatur. quod licet Papa
poſſit, non tamen ſoleat derogare juripatronatus Regio,
ſuper quo cadit quæſtio, de qua *diſc. ſequenti*, an illud 16
cadat ſub derogatione, vel prohibitione reſultante a diſpo-
ſitione text. *in cap.* 1. *&* 2. *ut lit. pendent. in ſexto*.

ANNOT. AD DISC. LXVI.

DE permutatione ſine conſenſu Patroni habetur ſu-
pra, *diſc.* 44.

De attentatis in materia juriſpatronatus, & quomodo, & quando intrent, tam quoad ipſos præſentatos de beneficio contendentes, quam quoad patronos ſuper impedimento juris præſentandi, ad materiam text. *in cap.* 1. *&* 2. *ut lite pendente in ſexto*.

SUMMARIUM.

1 *DE attentatis inter ipſos litigantes ſuper benefi-
cio ratione appellationis remiſſive.*
2 *De materia text.* in cap. 1. & 2. ut lite pend. in ſext.
quod in beneficio litigioſo non poſſit fieri præſentatio.
3 *Etiamſi vacatio ſequatur per mortem civilem, ſeu
alias quam per mortem naturalem.*
4 *Ac etiamſi fieret ceſſio liti, ſeu cauſæ.*
5 *Quid ubi durante termino, & per accumulationem
collitigantis.*
6 *An regula procedat ubi collitigantes veniant diverſo
jure, unus ſcilicet præſentationis, & alter li-
beræ collationis, & an differat proviſio Ordina-
rii a proviſione Apoſtolica.*
7 *Lis calumnioſa non attenditur.*
8 *Si non intrat regula in beneficiis liberis, multo
minus in illis de jurepatronatus.*
9 *Non intrat ubi lis eſt inter patronos, vel collato-
res ſuper jure præſentandi, vel conferendi.*
10 *Declaratur quando perſona patroni, vel præſenta-
ti reſpective exiſtens in lite faciat beneficium li-
tigioſum.*
11 *Quando dicatur inducta, vel extincta lis remiſſive.*
12 *An ceſſet regula per ſtatutum, vel conſuetudinem,
aut legem fundationis.*

DISC. LXVII.

ATtentatorum inſpectio dupliciter cadit in hac mate- 1
ria juriſpatronatus, primo ſcil. circa ordinem judi-
ciarium inter præſentatos de beneficio contendentes, &
an inſtitutio uni conceſſa dicatur actus judicialis, vel ex-
trajudicialis, adeout intret necne appellatio ſuſpenſiva,
cujus ratione geſta poſt illam interpoſitam, ſive pendente
illius termino ſint attentata, & de hoc habetur particulari-
ter actum ſupra, in *Nullius Baren. diſc.* 51. ubi etiam inſi-
nuatur, quid dicendum ſit in caſu executionis literarum
Apo-

Apoſtolicarum ſuper proviſione ad favorem unius ex
præſentatis occaſione derogationis medietatis, vel al-
terius partis vocum.
Altera vero attentatorum ſpecies eſt illa, quæ reſultat
in præjudicium ipſorum patronorum, ne in beneficio liti-
gioſo exercere valeant jus præſentandi, quod eis alias
competit, unde propterea non obſtante patronali quali-
2 tate, ita beneficium cadat ſub Apoſtolica reſervatione,
vel affectione, juxta terminos textus *in cap. 1. & 2. ut li-
te penden. in ſexto*, cum ibi communiter notatis; Licet
enim iſti Canones in litera diſponant de beneficiis electi-
vis, contra eos, quibus competit jus eligendi; Attamen
receptum eſt procedere etiam in beneficiis juriſpatrona-
tus quamvis laicalis, & competentis de juſtitia, ſeu de ju-
re communi ex cauſa fundationis, vel dotationis in præ-
judicium habentium jus præſentandi; Idque non in ra-
tione extenſiva, ut aliqui crediderunt, ſed potius intenſi-
va, & comprehenſiva, quaſi quod caſus electionis ſtet de-
monſtrative, ac propterea non litera, ſed ratio attendi de-
beat, juxta *conſ.* Calderin. 1. *ut lite pendent. & alleg.* 22.
Lapi cum concord. per Adden. ad Lap. *ibid.* Caſſador. *dec.
3. eod. tit. ut lit. pend.* Lancellot. *de attentatis, part.* 2.
cap. 4. in præf. n. 669. Lotter. *lib. 2. quæſt. 20. n. 3.* Rota
apud Coccin. *dec. 426. n. 1.* Cavaler. *dec. 126. & 280.
pariter in princ.* Burat. *dec. 997. n. 1.* ubi Adden. *dec.
599. n. 13. & ſeq. part. 4. rec. tom. 3.* & frequenter, cum
regula hodie non admittat amplius quæſtionem, caden-
tem ſolum ſuper ejus limitationibus, ſeu declarationi-
bus, & habetur etiam *ſub tit. de Benef. diſc. generali 92.*
ubi agendo de materia beneficii litigioſi in genere, agi-
tur etiam de iſta materia juriſpatronatus, cum in propo-
ſito iidem fere in omnibus intrent termini, ac regulæ
procedant, ideoque neceſſitas cogit ſub una, & altera
materia, contra ſtylum, ac genium, aliqua repetere.
Atque, ut ibidem quoque advertitur, dicta regula pro-
cedit in quacumque vacatione, non ſolum per mortem
3 naturalem collitigantis, ſed etiam civilem reſultantem
a renunciatione, privatione, profeſſione in religione, aſ-
ſequutione alterius incompatibilis, vel ſimili, Lap. *dict.
alleg.* 22. Lancellot. *loco ſupra cit. num.* 682. Garz. *par. 5.
cap. 9. n.* 219. Burat. *dec.* 39. Quinimo ſi ceſſio fieret,
non beneficio, ſed cauſæ, & liti ſimpliciter, adhuc idem
4 dicendum eſt, Lancellot. *part. 1. cap. 3. de attentatis a
tertio n.* 103. *& ſeqq.* Gonz. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 51. *n.*
112. Cavaler. *dec. 559. num. 1. & communiter.*
Ampliatur ſecundo, quamvis adhuc duraret terminus
juris, in quo collitigantes præſentati fuerant; Quamvis
enim patronis laicis durante termino, ac re integra,
detur facultas accumulandi cum declarationibus, de
quibus ſupra *in Compoſtellana, diſc.* 43. Attamen inter
alias reſtrictiones eſt iſta, ubi lis jam inter præſenta-
5 tos introducta eſt, Lancellot. *d. part. 2. cap. 4. in præ-
fat. n. 668. cum ſeq.* Lotter. *lib. 2. quæſt. 20. nu.* 2.
Barboſ. *alleg. 72. num.* 162. Adden. ad Buratt. *deciſ.*
942. *n.* 7. Idque verum, quamvis accumlatio fieret in
uno ex ipſis collitigantibus, quoties ſuat plures, adeout
reſultet idem effectus, quod tendat in alterius præju-
dicium, Lancellott. *ubi ſupra num.* 684. cum aliis, de
quibus *d. diſc.* 43.
Ampliant aliqui idem procedere, quamvis lis ſuper
beneficio non eſſet inter præſentatos ex eodem præſen-
tationis jure venientes, ſed eſſet inter eos qui litiga-
rent diverſo jure, puta quia unus contenderet de in-
ſtitutione in vim præſentationis in beneficio de jurepa-
6 tronatus, alter vero in vim proviſionis Apoſtolicæ,
vel Ordinariæ de beneficio tamquam libero, ita tamen
quod ita proviſus dici valeat, ut efficiatur beneficium
litigioſum, Seraph. *dec.* 990. Cavaler. *dec.* 126. Coccin.
dec. 426. & in aliis; Quæ tamen loquuntur de pro-
viſo Apoſtolico, unde propterea alias fuit dubitatum,
an idem dicendum ſit de proviſo per Ordinarium, ob
eam diverſitatis rationem, quod Ordinarius ita poſſet
ſupplantare patronos, dando collitigantem ab eo pro-
viſum, ut ex Ricc. motivat Barboſ. *dict. alleg.* 72.
num. 162.
Advertebam tamen iſtam dubitationem non videri pro-
babilem; Aut enim proviſio Ordinarii tamquam de libero
non habet probabile fundamentum, adeout intret dicta
ratio affectandi ſupplantationem patronorum ſub prætex-
tu litis, & tunc non reſultaret effectus, ex limitatione
quam regula patitur, ubi lis eſſet calumnioſa, ſeu alias af-
fectate & in fraudem mota, Cavaler. *d. dec. 126. n.* 4. Bu-
ratt. *dec. 927. n.* 10. ubi Adden. *n.* 15. Aut eſt juſta, & pro-
babilis, & tunc non videtur ſubeſſe ratio differentiæ inter
7 proviſum Apoſtolicum, & proviſum ab Ordinario; Potiſ-
ſime quia non de facili præſumenda eſt iſta fraus in Or-
dinario ob ceſſantem ejus utilitatem, dum contingente
caſu vacationis ipſe non poſſet providere, ſed intrat af-
fectio Apoſtolica, atque in materia falſitatis, ſeu alterius
fraudis, principaliter inſpicitur intereſſe ejus, de quo
ſuſpicio habetur, quod falſitatem, vel aliam fraudem
commiſerit, cum ſine utilitate non de facili hujuſmodi
crimina committi ſoleant, ut *ſub tit. de teſtament.*
Procedunt hæc præſuppoſita tali lite inter contenden- 8
tes de inſtitutione, ſeu adjudicatione beneficii, adeout
iſtud dici valeat litigioſum, unde propterea intrent ter-
mini generales tam ad materiam iſtorum Canonum,
cap. 1. & 2. ut lite pendent. in ſexto, quam etiam ad
alteram Regulæ *de ſubrogandis*, ex deductis in ſua ma-
teria *ſub tit. de Beneficiis*, quoniam ſi regula non in-
traret in beneficiis liberæ collationis, multo minus, &
abſque dubio in iſtis de jurepatronatus.
Hinc proinde ſi lis eſſet principaliter inter patronos
ſuper pertinentia juriſpatronatus ac præſentandi; Sive
inter patronum, & Ordinarium ſuper exiſtentia juriſpa- 9
tronatus, & tunc tam circa petitorium, quam etiam
circa poſſeſſorium, non intrat dictorum Canonum di-
ſpoſitio, quamvis illi qui præſentati, vel reſpective pro-
viſi fuerunt, eſſent in cauſa, acceſſorie tamen adhæ-
rendo pro eorum jure, & intereſſe ob utilitatem, quæ
uni, vel alteri reſpective ab exitu cauſæ, ac victoria
ejus auctoris reſultaret, quoniam id non facit beneficium
litigioſum, & conſequenter non intrat dictorum Cano-
num diſpoſitio, Lap. *alleg. 136. num. 2. & ſeq. cum con-
cordan.* per Lotter. *dict. quæſt. 20. num. 5. & ſeq.* Rota
dec. 427. part. 1. recent. dec. 599. num. 17. part. 4. tom.
3. apud Buratt. *dec. 59. num.* 12. Quicquid dicat Lan-
cell. *d. cap. 4. n. 636. & 679.* ac etiam *num. 642. &*
650. circa diſtinctionem, an lis eſſet in petitorio, vel
in poſſeſſorio tantum, cum utroque caſu idem dicendum
ſit, juxta dictam allegationem Lapi, ut bene Lotter.
d. quæſt. 20. num. 13. & num. 17. cum ſeq.
E converſo autem ſi lis principaliter eſſet inter ipſos
præſentatos, vel reſpective proviſos contendentes de ad- 10
judicatione beneficii, atque patroni etiam eſſent in cau-
ſa, illis adhærentes, intrat regula juxta dictorum Ca-
nonum diſpoſitionem, quoniam ex perſona actoris ju-
dicium metimur, ſeu eorum qui ſunt principaliter in
cauſa, non autem eorum qui acceſſorie aſſiſtunt col-
litigantibus, pro eorum jure.
Quando autem, & quomodo dicatur introducta lis,
quæ faciat beneficium litigioſum, & quando illa dica-
tur extincta, ſeu ceſſata, adeout hic effectus ceſſet, non 11
percutit hanc peculiarem materiam, ſed generaliter il-
lam beneficiorum quamvis liberæ collationis, dum hæc
beneficia juriſpatronatus, juxta unam opinionem per
extentionem, ſeu aſſimilationem, & juxta alteram ma-
gis receptam per intentionem, ſeu comprehenſionem
ſub dicta regula veniunt, idcirco de hoc habetur actum
in dicta ſua materia *de Beneficiis in genere, d. diſc.* 92.
ac etiam alibi occaſione Regulæ *de ſubrogandis*, ubi
etiam quando lis dicatur calumnioſa, itaut dictum ef-
fectum non cauſet.
Et circa facultatem præſentandi collitigantem ſuperſti-
tem ob ceſſantem rationem habetur *ſupra, d. diſc.* 43.
Deducit etiam regulæ limitationem Lancellot. *cap. 4.
num. 693. & ſeq.* quando per Statutum, vel conſuetu-
dinem, ſeu legem fundationis in contrarium diſpone-
retur, iſta vero generalitas non placet, ideoque dicti 12
tres termini diſtinguendi ſunt; Quatenus enim pertinet
ad ſtatutum, eatenus id recipiendum eſt, quatenus con-
firmationem Apoſtolicam in forma ſpecifica habeat, ſi-
ne qua inferior in iis quæ ſunt expreſſe contra jus, ſta-
tuere non poteſt, ideoque nihil refert, quod per Con-
ſtitutiones Synodales, vel aliud inferioris Statutum ita
diſponeretur, quamvis iſtud talem longævam obſervan-
tiam haberet, quod ex illa reſultaret præſumptio con-
firmationis, cum hæc confirmatio præſumpta cenſea-
tur in forma communi, Burat. *dec. 6. n.* 4. Ubi ve-
ro agatur de conſuetudine immemorabili cum ſuis re-
quiſitis bene probata, tunc id admittendum venit ex
pluries inſinuata virtute, ſeu operatione immemorabi-
lis, quod ejus vigore allegari poteſt quicumque titulus
de mundo melior, abſque neceſſitate illum juſtifican-
di, ideoque allegari poſſet privilegium Apoſtolicum,
ſeu lex de conſenſu Ordinarii adjecta in limine fun-
dationis; Difficile tamen videtur dare in praxi hujuſ-
modi conſuetudinis probationem.
Quando vero ita ſtatueretur per legem a fundatore adje-
ctam in limine fundationis cum conſenſu Ordinarii, tunc

illa admittenda veniret ex generali propoſitione, de qua pluries in præcedentibus, quod patronus in limine fundationis adjicere poteſt leges & conditiones, quamvis juri contrarias.

ANNOT. AD DISC. LXVII.

De attentatis in hac materia Juriſpatronatus habetur actum ſupra, *diſc.* 1. 43. & 51. Et generaliter de attentatis habetur *ſub tit. de Judic. diſc.* 18.

SENEN. COMMENDÆ, PRO PHILIPPO DE VENTURIS, CUM SERGIO BERLINGHERIO.

Reſponſum ad caſum cum ſenſu veritatis.

An facultas data ultimo de linea, cui reſervatum eſt juſpatronatus commendæ nominandi alterum, exerceri valeat per eum qui non ſit ultimus, ſed ultimum gravare poſſit; Et aliqua de eiſdem commendis, de quibus ſupra, *diſc.* 20. Et in concurſu plurium nominationum, quæ debeat prævalere.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Nominatio facta per teſtatorem in bonis emphyteuticis impugnari non poteſt per hæredem, in illis ex propria perſona ſuccedentem.*
3 *Teſtator diſponere poteſt de bonis propriis hæredis, eumque gravare.*
4 *Habens facultatem nominandi, vel eligendi in morte, an id facere poſſit in vita, vel alias ordinem pervertere, & num.* 11.
5 *Negativa procederet, ubi eſſet admixtum jus tertii.*
6 *Hæres obligatur etiam in juribus propriis obſervare factum defuncti.*
7 *Reſervatio juriſpatronatus quamvis ex titulo dotationis vel fundationis, reſultat ex mera gratia Eccleſiæ.*
8 *Leges adjectæ in illius fundatione ſervari debent.*
9 *Patronus in limine fundationis adjicere poteſt leges ſibi bene viſas, licet juri contrarias.*
10 *Declaratur concluſio, de qua num.* 9.
11 *Facultas nominandi data ultimo de linea exerceri non poteſt per eum qui non ſit ultimus.*
12 *Facta duobus conceſſione juriſpatronatus præfertur habens conſenſum Ordinarii quamvis poſterior.*
13 *Poſteriores aſſenſum Domini habentes, præferuntur anterioribus illo deſtitutis.*
14 *Nominatio ſemel facta an poſſit revocari.*

D I S C. LXVIII.

1 Fundavit Joannes Dominicus Verruccius, cum auctoritate M. Magiſtri, commendam militarem Sancti Stephani, cum dote ſcutorum decem mille, ſub reſervatione juriſpatronatus ad favorem ſui ipſius ejuſque deſcendentium, hiſque non extantibus, vel defectis, ad favorem Danielis ex fratre nepotis, ejuſque deſcendentium, & quatenus illius etiam linea deficeret, vel non extaret ad favorem Canonici Auguſti fratris tantum, qui etiam commendam obtineret, ubi ob ætatem pupillarem, vel aliud impedimentum eſſent incapaces illi, qui prius, ceſſante incapacitate, obtinere deberent, quodque ultimus ſuperſtes nominare poſſet ſucceſſorem cum ſua deſcendentia ex certo genere deſcendentium ex fœminis, iſtoque etiam defecto, commenda eſſet ad liberam diſpoſitionem Religionis; Cum autem defuncto fundatore ſine prole, Daniel ſuperſtes in pupillari ætate conſtitutus eſſet, hinc Auguſtus ad formam fundationis prohibentis ſuſpenſionem, (alias in hac Religione permiſſam) de commenda inveſtiri obtinuit, iſque moriens ſcripto hærede eodem Daniele, iſtum gravavit ad acceptandum ejus teſtamentum, in quo inter cætera diſpoſuit, ut ipſo Daniele moriente ſine filiis, vel iſtis quoque deficientibus, ſuperſtitibus quibuſdam aliis cognatis, unus iſtorum, juxta ordinem ab eodem teſtatore præſcriptum, in dicta commenda nominatus cenſeretur; Moriens autem Daniel ſine prole (cum dictum teſtamentum jam acceptaſſet) in commenda nominavit Philippum ex ſorore nepotem, inter quem, & Sergium a dicto Auguſto nominatum, & qui ſolus ex pluribus ſuperſtes fuerat, orta eſt controverſia coram Magiſtratibus ejuſdem Religionis, qualis nominatio attendi, ac prævalere deberet.

Fundabat Sergius ejus intentionem in ſpeciali auctoritate Caldas *in tract. de nomin. emphyt. part.* 3. *cap.* 5. 2 *n.* 18. *cum ſeq.* ubi in ſpecie quod ſi teſtator nominet alium in bonis emphyteuticis, quæ jure proprio ſpectarent ad hæredem, non poteſt iſte nominationem impugnare ex concluſione deducta ex textu *in l. cum pater, ff. de leg.* 2. quod teſtator diſponere poteſt etiam de bonis propriis hæredis, illumque in eis, ſaltem ad limites hæreditatis ejuſque commodi gravare, de qua 3 concluſione, ultra allegatos per Caldas *ubi ſupra*, plene habetur apud Duran. *deciſ.* 93. *num.* 1. & *ſeqq.* ubi quod nulla cadit quæſtio ſuper poteſtate, ſed tota eſt voluntatis, ac habetur pluries actum *ſub tit. de fideicomm. diſcurſ.* 134. *cum pluribus ſeqq.* ac etiam *in Romana hæreditatis de Spatis, ſub tit. de teſtam. diſc.* 42.

Clarius vero, ſtante quod hæres teſtamentum prædictum expreſſe acceptaverat per publicum inſtrumentum, hypotecha, & guarantigia pro ſtylo munitum, unde propterea ceſſabat quæſtio, quæ alias cadere potuiſſet, quando ageretur de ſola actione perſonali reſultante a quaſi contractu aditionis hæreditatis, juxta ea quæ habentur *ſub dict. tit. de fideicomm. diſc.* 31.

His tamen non obſtantibus (cum ſenſu etiam veritatis) Reſpondi Philippo majorem aſſiſtere probabilitatem, ejuſdem nominationem prævalere debere quamvis agere- 4 tur de nominandi facultate, quæ ex privato teſtatoris judicio in prophanis, ac indifferentibus bonis ultimo deficienti de genere vocato conceſſa eſſet, quoniam ubi admixtum eſſe poteſt intereſſe tertii, cujus interſit nominationem non niſi de tempore mortis, ſive terminationis generis a teſtatore conſideratæ fieri, verius eſt, ut illa anticipate quamvis ab eadem perſona fieri non poſſit, ad text. *in l. cum pater, §. a filia, ff. de leg.* 2. Bart. Caſtr. & alii *in l. unus ex familia, ff. eodem*, & cæteri communiter plene relati per Rot. *dec.* 263. & 323. *part* 2. *rec. dec.* 326. *n.* 19. & 20. *part.* 4 *tom.* 2. & *in Firmana primogenituræ, cor. Veroſpio, dec.* 96. & 98. poſt collect. Bonden. editis in caſu, de quo *ſub tit. de fideicomm. diſc.* 33 quamvis enim in eo caſu impugnando dictas deciſiones difficultas habeatur, attamen illa non eſt ſuper veritate concluſionis, ſed ſuper applicatione ex diverſa facti qualitate, quia ceſſabat intereſſe tertii, cujus rationi concluſio innixa eſt; Inte- 5 reſſe autem in præſenti certum erat, nempe Religionis libertatem commendæ acquirentis, ubi ultimus hujuſmodi facultate uti negligeret, ideoque non poterat alter qui non erat ultimus, neque hanc facultatem habebat, illam exercere in tertii præjudicium, quo accedente ceſſant ea quæ habentur apud Caldas *ubi ſupra*, percutientia caſum in quo agatur de ſolo intereſſe ac præjudicio hæredis obligati etiam in juribus ſuis obſervare factum proprii au- 6 ctoris, juxta dictam regulam text. *in l. cum a matre, Cod. de rei vend.* ſecundum veriorem, ac hodie receptam opinionem, de qua apud Franc. *dec.* 53 & 83. cum aliis per Buratt. & Adden. *dec.* 154. & 395. rejecta contraria opinione Grammatici, *dec* 93. ut pluries in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* & alibi.

Verum hæc dicebantur ad ſuperabundantiam, quoniam omnis difficultas ceſſabat ex eo quod non verſaremur in rebus indifferentibus, in quibus nominandi facultas proveniret ex privata conceſſione juxta ſupradictos terminos, ſed in materia ſpirituali juriſpatronatus, cujus reſervatio quamvis ex titulo donationis, vel fundationis, reſultare dicitur a mera gratia, & benignitate Eccleſiæ ad alliciendos fideles ad fundandas, & dotan- 7 das Eccleſias ex deductis per Vivian. *de jurepatronat. part* 1 *lib.* 1. *cap.* 1. *n* 35. & *cap.* 9. *n.* 8. & habetur ſupra, *diſc* 55. ac frequenter, ideoque ubi talis reſervatio cum certis legibus concedatur, earum limites tranſ- 8 gredi non poſſunt, ſed ea lex quæ initio adjecta eſt, ſervari debet, ut pluries in præcedentibus; Quamvis enim receptum ſit, quod patronus in limine fundationis adjicere poteſt leges, & conditiones ſibi viſas, etiam ju- 9 ris diſpoſitioni contrarias, ex deductis apud Buratt. & Adden. *dec.* 21. 61. & 223. attamen ut pluries in præcedentibus advertitur, id procedit cum duplici temperamento; Primo ſcilicet, ut id de conſenſu Ordinarii, vel alterius 10 ſuperioris ſequatur; Et ſecundo, ut incontinenti, & priuſquam alteri jus quæratur, quamvis ageretur de ipſomet primo fundatore, cui ex intervallo major competit facultas quamvis ſucceſſori, interpretandi ſcilicet ejus diſpoſitionem quando non omnino clara eſſet.

Et conſequenter cum ex lege conventionis inter M. Magiſtrum, & fundatorem ſtatutum eſſet, ut ſolum ultimus ſuper-

ſuperſtes hanc facultatem haberet, atque, ut ſupra, Reli-
11 gionis intereſſet, ut in genere vocato, non niſi per ulti-
mum lineæ, ſine imminente nominatio fieret, hinc proin-
de dicta intempeſtiva nominatio facta per penultimum de
tempore quo omnino incertum erat, an linea prius vocata
longam durationem habitura eſſet necne, omnino infecta
remanebat ex incongruitate temporis, & ex defectu per-
ſonæ facientis contra legem fundationis; Ideoque dictæ
nominationis infectio non proveniebat a ſolo intereſſe,
vel præjudicio ultimi nominare debentis, cui factum pro-
prii auctoris vinculum, ſeu frænum inferret, ſed prove-
niebat ab intrinſeco infectione ipſius actus.

Atque hinc recte intrare dicebam ea, quę pluries in præ-
12 cedentibus habentur ex deductis, *dec. 340. part. 9. recent. dec. 238. part. 10. dec. 130, & 298. part. 11.* cum aliis per
Adden. *ad dec. 46. part. 9. n. 61. cum ſeq.* ut facta duobus
donatione, vel alia conceſſione juripatronatus, una ſine
conſenſu Ordinarii, altera vero ipſa munita, iſta quamvis
poſterior attendi ac prævalere debeat, iſtoſque dicebam eſſe
quæſtionis terminos, quod ſcilicet ſecunda diſpoſitio ul-
timi deficientis de hoc jurepatronatus, valida, & perfecta
eſſet, utpote cum aſſenſu M. Magiſtri reſultante ab ipſa le-
ge fundationis, prior autem imperfecta, & invalida eſſet
utpote dicto aſſenſu, ac legitima facultate deſtituta.

13 Ponderando in idem ea, quæ habentur pluries *ſub tit. de feudis*, præſertim *dec. 78. & ſub tit. de Regal.* præſer-
tim *diſc. 10. cum ſeqq. & ſub tit. de emphyteuſ.* præſertim
diſc. 58. & 44. ut poſteriores aſſenſum Domini habentes
præſerantur anterioribus illo deſtitutis, vel eumdem ha-
bentibus poſteriorem, cum aſſenſus ſit ille, qui animat,
& informat, ejuſque tempus veniat attendendum.

Hinc inhærendo laudabili Curiæ ſtylo non aſſumen-
di ſuperfluas quæſtiones, ſed ſtricte immorandi ſuper
puncto, ac terminis præciſis, non credidi neceſſariam aſ-
14 ſumere quæſtionem revocabilitatis nominationis, de qua
Caldas *de renov. lib. 1. quæſt 19. n. 37* Surd. *conſ. 264. n. 34. cum ſeq.* Caſtill. *lib. 5. contr. cap. 80 per tot.* Petra
ſuper R.M.C. Vic. tit. 4. n. 18. Rot. *dec. 17. n. 7. cum ſeqq. part. 11. rec.* ubi affirmativa tamquam verior firmari vide-
tur, dum ex præmiſſis nulla ſubeſſe videbatur neceſſitas
recurrendi ad motivum revocationis illius actus præce-
dentis, qui erat intrinſece invalidus, ideoque in nulla
conſideratione habendus.

ANNOT. AD DISC. LXVIII.

CIrca hanc materiam conferunt notata *ſub titul. de fideicommiſſis, ad diſc. 55. & ſeq.*

JUVENACEN. PRÆPOSITURÆ,
PRO CAROLO DE CICCO,
CUM MICHAELE ANGELO DE ANGELIS.

Diſcurſus pro directione, ac veritate.

An prima dignitas in Collegiata, quæ ſit ad præſentationem, vel electionem Eccleſiaſticorum, cadat necne ſub reſervatione Regulę quartæ, ſeu quintæ.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Factum judicis injuſte procedentis non tollit poſſeſſionem, & ſpoliato datur manutentio.*
3 *Poſſeſſor, an & quando dicatur legitimus contradictor, remiſſive.*
4 *Inhibitio intelligenda eſt ad limites commiſſionis.*
5 *Ubi inhibitio Rotalis præſentata eſt re integra, ceſſat omnis executor ſpecialis.*
6 *Reſervationes Apoſtolicæ ceſſant ob mortem Papæ, & reſtituitur jus ordinariæ proviſionis.*
7 *Ob reſervationem ſemel impreſſam durat affectio, etiam poſt mortem Papæ.*
8 *Ut prima Dignitas in collegiata cadat ſub reſervatione, qui valor ſit neceſſarius.*
9 *Beneficia de jurepatronatus Eccleſiaſtico cadunt ſub regula octava, ſeu nona.*
10 *Non cadunt laicalia ubi eſſent ex dotatione, vel fundatione.*
11 *Ubi agitur de dotatione, vel fundatione, juſpatronatus ipſo jure reſultat, niſi expreſſa remiſſio accedat.*
12 *Declaratur quando id procedat.*
13 *Aliud eſt eligere, aliud præſentare.*
14 *Proviſio Dignitatum, & Canonicatuum in Collegiata facienda eſt ad electionem ejuſdem Collegii.*
15 *Serviens in dubio non præſumitur.*

D I S C. LXIX.

PAvo de Griſis Civitatis Juvenacii Epiſcopus Papien. 1
& Papæ Reſerendarius, de anno 1397. in Pontificatu
Boniſ. IX. in dicta Civitate ejus patria, proprio ære,
fundavit, ac dotavit Eccleſiam ſub invocatione Spiri-
tus Sancti, cum Collegio unius præpoſiti, & ſex Ca-
nonicorum, & cum exemptione, auctoritate Apoſtolica
conceſſa a juriſdictione Ordinarii, pluribus adjectis le-
gibus, ac ordinationibus, Apoſtolica etiam Auctoritate
munitis, inter quas (ad rem faciens,) ut contingente
Præpoſituræ vacatione, ad electionem Canonicorum,
per ibi vicinum Archiepiſcopum Barenſem provideri de-
beat. Cum autem de menſe Martii 1670. vacante Se-
de Papali per obitum Clement. IX. dicta Præpoſitura
vacaverit per obitum poſſeſſoris, atque ad formam fun-
dationis, Canonici elegerint Carolum a dicto Archie-
piſcopo proviſum, pacifica etiam poſſeſſione ſubſequu-
ta, deinde Michael Angelus a novo Pontifice Clement.
X. in vim Conſtitutionis Pauli II. & *Regula 3. ſeu 4.*
de dicta præpoſitura tamquam prima Dignitate, ideo-
que reſervata, provideri obtinuerit, expeditis etiam li-
teris; Cum Carolus poſſeſſor curaſſet committi cau-
ſam in Rota, ac obtinuiſſe ſolitam inhibitionem, eam-
que impetranti notificari, hoc tamen non obſtante per
executorem in eiſdem literis deputatum, dicto Carolo ex-
pulſo, in poſſeſſionem immiſſus fuit; Quare pro parte
ejuſdem Caroli conſultus fui pro directione, ac etiam ſu-
per bono jure, & an expediret cauſam in Rotæ proſequi.

Diſtinguendo autem duas inſpectiones, unam primis,
pro directione cauſæ in poſſeſſorio, pendente diſcuſſione
petitorii; Et alteram in meritis; Quamvis quoad pri-
mam pertinet, dixi inſpiciendum eſſe, an executor pro-
ceſſerit legitime citato ipſo Carolo poſſeſſore necne,
quoniam ſi dicta citatio non adeſſet, planum remane-
bat, ut poſſeſſori non citato dando eſſet manutentio, 2
non obſtante expulſione facto judicis, cum iſtud, quan-
do eſt nullum, vel notorie injuſtum, dicatur ſpoliati-
vum, ideoque non tollat poſſeſſionem ſaltem civilem,
cujus ratione etiam interdictum retinendæ competit, ut
apud Gregor. *deciſ. 9. n. 4. deciſ. 314. n. 4. & ſeqq. part. 10. recent.* & ſatis frequenter, cum ſit principium
hodie planum, de quo pluries in ſua materia *ſub tit. de beneficiis, ſub tit. de judic.*

Quatenus vero executor poſſeſſorem citaſſet, adeo
ut ſerv. ſerv. executionem demandaſſet, tunc intraret
inſpectio ſuper attentatis, quæ dupliciter conſiderari
poterant, Primo nempe, an poſſet legitimus contradi- 3
ctor, juxta ea quæ in hac materia legitimi contradi-
ctoris habentur pluries *d. tit. de Benef.* præſertim *diſc. 73.*
quoniam ſi eſſet legitimus contradictor, tunc cauſa eſ-
ſet appellabilis, & conſequenter executio poſt appel-
lationem, vel infra tempus datum ad appellandum re-
manebat attentata; Et ſecundo ratione inhibitionis
Rotalis notificatæ impetranti.

Quamvis enim commiſſio, cujus vigore illa prodiit, 4
contineret clauſulam *ſine præjudicio literarum Apoſtolicarum*, ad cujus limites inhibitio afficit, ideoque non
cauſat attentata, ex deductis per Gregor. & addit. *deciſ. 119. num. 9.* & ſæpius.

Attamen dicebam, obſervandum eſſe in facto, an dicta
inhibitio præſentata eſſet re integra, priuſquam ſcilicet li-
teræ præſentatæ eſſent executori, cujus juriſdictio adhuc 5
firmata non eſſet, cum tunc ob præventionem cauſæ in
Rota, ceſſet omnis executor ſpecialis, juxta diſpoſitionem
Clement. *Auditor, de reſcriptis*, ex pluries deductis in
dicta ſua materia *ſub tit. de beneficiis*; Non tamen de-
ſuper maturum judicium efformari potuit, cum illud
penderet ab inſpectione actorum.

Quo vero ad alteram inſpectionem in meritis negotii
principalis; Quamvis aliqui deſuper conſulti in partibus, 6
inſiſterent ſuper ceſſatione Apoſtolicarum reſervationum
ob mortem Papæ, quodque propterea antiquum jus ordi-
nariæ proviſionis reſtitutum eſſet, ut advertitur *d. tit. de Beneficiis diſc. 1.* & in aliis; Attamen poſito quod Digni-
tas vigentibus Cancellariæ Regulis, ſub dicta Regula ter-
tia, ſeu quarta caderet, fragile fundamentum erat, quo- 7
niam ob reſervationem ſemel impreſſam, durat affe-
ctio, juxta firmata per Rotam apud Merlin. *deciſ. 192.*
& in dicta ſua materia *ſub tit. de Beneficiis*.

Quare ſolidum fundamentum in eo conſtituendum eſſe

dicebam, quod cum ageretur de dignitate principali in
Collegiata, concurrere deberet valor in eadem Regula
8 præfinitus exceſſus, nempe decem florenorum auri, ſub
dicto valore cadentibus tantum illis fructibus, qui ex
ſola ratione beneficii, nulla ratione habita intereſſentiæ,
ac ſervitii perſonalis obtinentur, ut dicto *tit. de Bene-
ficiis diſc.* 90. & ſupra, eodem *tit. diſc.* 10. & alibi; Ideo-
que ex hac facti circumſtantia adhuc ignota, cauſæ exi-
tum nimium pendere dixi, cum ceſſante dicto valore,
(ut probabile credebam, attento regionis frequenti uſu,
ut fere totum ratione ſervitii, ac per punctos obtinea-
tur) ita ceſſabat neceſſitas aſſumendi aliam quæſtio-
nem, de qua infra.

Ubi vero iſtud motivum non aſſiſteret, quia nempe
valor comprehenſionem ſub dicta Regula induceret, tunc
intrabat alia inſpectio, an dicta qualitas, ut hoc benefi-
cium ex fundationis lege, ad Collegii præſentationem,
vel fundationem providendum eſſet, cauſaret exemptio-
nem a dicta Regula; Ubi enim ageretur de reſervatione
reſultante *a regula octava hodie nona*, tunc planum eſ-
9 ſet, quod reſervatio intraret, dum eadem Regula in
verbis loquitur de beneficiis electivis, ſive ad præſenta-
tionem perſonarum Eccleſiaſticarum, ut advertitur plu-
ries in præcedentibus, præſertim *diſc.* 65. ſuper com-
prehenſione beneficiorum de jurepatronatus Eccleſiaſti-
co ſub dicta Regula.

Verum quia iſta Regula hujuſmodi mentionem non
10 habet, eademque pariformiter agit de alia reſervatione
ratione familiaritatis, atque in hac parte videtur, quod
iſta non comprehendat beneficia de jurepatronatus quam-
vis Eccleſiaſtico, quoties ſit ex fundatione, vel dotatio-
ne, ut habetur *ſub tit. de beneficiis diſc.* 6. & inſinuatur
ſupra, *diſc.* 65. Hinc proinde advertebam, quod idem
in hac altera ſpecie dicendum eſſet, dum eadem eſt diſ-
poſitio, quæ omnia ſub ea contenta pariformiter deter-
minare debet, juxta vulgare axioma; Quamvis enim
ſupra, *diſc.* 10. tamquam certa ſupponatur comprehen-
ſio, attamen id provenit, quia ibi agitur de jurepatro-
natus ex gratia.

Adhuc tamen non levis difficultas ſupereſſe videbatur
ex eo, quod fundator, neque ſibi, neque alteri reſerva-
tionem juriſpatronatus feciſſet. Quamvis enim ubi agi-
11 tur de dotatione, vel fundatione, dicta reſervatio ſubin-
telligatur de jure, quoties expreſſa remiſſio non accedat,
ex deductis ſupra, *diſc.* 56. Attamen id procedit favore
ipſius fundatoris, ejuſque hæredum, non autem tertii
12 omnino extranei, ut in præſenti, quoties id non expri-
matur, cum nullus accedat titulus, cujus ratione id
prætendi valeat, unde propterea, defectis fundatoris hæ-
redibus, Eccleſia libertatem acquiſivit ab eo jure quod
alias ex fundatione, vel dotatione, fortius ex utraque
ſimul, quæſitum eſſet.

13 Et quamvis Collegio reſervata fuerit facultas eligen-
di, non exinde tamen ad qualitatem juriſpatronatus in-
ferendum venit; Tum quia de ſtricta juris cenſura,
aliud eſt eligere, aliud vero præſentare, quamvis ali-
quando iſti termini confundi ſoleant, ac promiſcue ad-
hiberi, ut ſupra, *hoc eod. tit.* & ſub aliis *de beneficiis,*
& de Paroch. non ſemel advertitur, licet hoc ſit leve
fundamentum, quale pro meo ſenſu eſt regulariter illud,
quod ſolæ verborum formalitati innixum eſt.

Tum clarius, quoniam juris communis diſpoſitione
attenta, proviſio Dignitatum, & Canonicatuum in Col-
14 legiata, facienda eſt ad electionem ejuſdem Collegii,
ex iis, quæ cæteris relatis habentur, *diſc.* 31. *part.* 10.
rec. edita in Nuſcana Canonicatus, de qua *ſub tit. de
beneficiis diſc.* 17. ubi de hujus concluſionis declara-
tionibus; Et conſequenter fundator, aliud facere no-
luit, niſi ita exprimere id quod de jure inerat, eo mo-
do, quo in Dignitatibus, & Canonicatibus Cathedra-
lis exprimeretur, ut provideri deberent ad ſimultaneam
15 Epiſcopi, & Capituli, cum id non tollat beneficii li-
bertatem, neque patronalem qualitatem, vel ſervitu-
tem inducat, iſtaque ſubintelligenda non ſit, quoties
alter poſſibilis, ſeu compatibilis intellectus dari poteſt,
ex regula, quæ in dubio pro libertate facit; Poſt hæc
vero ſcripta certificatus fui, quod vere dictus valor
non adeſſet, ideoque dixi omnem difficultatem ita ceſ-
ſare.

ANNOT. AD DISC. LXIV.

DE reſervationibus Apoſtolicis in materia juriſpatro-
natus notatum eſt ſupra, *ad diſc.* 2.

NERITONEN. ABBATIÆ, PRO GEORGIO CASTRIOTA, CUM JOSEPHO MARIA MAROMONTA.

Caſus deciſus per Rotam pro Joſepho Maria, pendet reviſio.

De interpretatione voluntatis fundatoris ſuper jurepatronatus paſſivo; Et quando diſpoſitio particularis ad favorem unius in uno caſu, extendatur ad alterum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Habens juſpatronatus, activum alterare non po-
teſt legem fundationis ſuper jurepatronatus paſſivo.*
3 *Habens jus præſentandi poteſt præeligere etiam re-
motiorem de genere vocato.*
4 *Vulgaris expirat primo adeunte.*
5 *Ubi voluntas teſtatoris eſt dubia, defertur teſtibus,
licet eorum numerus ſit inſufficiens ad ultimas
voluntates.*
6 *Quando dictus minor numerus ſufficiat.*
7 *Ubi agitur de voluntate ambigua, ſufficiunt etiam
teſtes ſingulares.*
8 *De concluſione, de qua num.* 4.
9 *Non implicat, ſub vulgari comprehendi compendio-
ſam, & dari extenſionem de caſu ad caſum.*
10 *Non verborum formula, ſed voluntas veriſimilis eſt
attendenda.*
11 *De interpretatione fundatoris ſuper jurepatronatus
paſſivo.*
12 *Proviſio in caſu incapacitatis, an trahi debeat ad
caſum mortis naturalis.*
13 *De ætate requiſita in præſentatis ad beneficia de ju-
repatronatus.*
14 *Quando in diſpenſatione ſuper ætate exprimi debeat be-
neficium eſſe debitum a certo genere, & n.* 16. *&* 18.
15 *Gratiæ Principum intelligendæ veniunt ſine præjudi-
cio tertii, præſertim in Papa.*
16 *Declaratur concluſio, de qua num.* 14.
17 *Vacato beneficio de jurepatronatus paſſivo, nullum jus
vocatis quæri dicitur, durante termino ad præſen-
tandum.*
18 *De eadem concluſione, de qua num.* 14.

D I S C. LXX.

OCtavius Caſtriota, inſtitutis hæredibus Carolo, & 1
Alexandro fratribus, mandavit ex aliquibus ejus bo-
nis erigi Abbatiam, ad quam nominavit eumdem Carolum
jam Clericum in ſacris, eoque nolente acceptare, ſeu qua-
vis cauſa inhabili effecto, nominavit Georgium filium
Baronis Pauli agnati, cui poſt mortem dictorum fratrum
(de prole deſperatorum) ejuſque deſcendentibus juſpa-
tronatus activum reliquit, ſub ea lege, ut alternatis vi-
cibus præſentari deberent illi de utraque maſculina, & fæ-
minina linea; Cumque ſequuta erectione, Carolus inſtitui
curaſſet, ejuſque morte ſequuta, adhuc ſuperſtite dicto
Alexandro, quamvis in longe graviori ætate conſtituto,
hic Joſephum Mariam ex ſorore nepotem præſentaſſet;
Hinc orta eſt controverſia inter hunc præſentatum, ac
Georgium a teſtatore vocatum, & introducta cauſa in Ro-
ta coram Tava ſub diebus 11. Februarii 1669. & 16. Junii
1670. pro Joſepho Maria prodierunt reſolutiones, adver-
ſus quas conceſſa coram eodem nova audientia, & repro-
poſita cauſa, dilata fuit reſolutio, ac reſcriptum, quod
formiter examinarentur teſtes teſtamentarii, per quorum
atteſtationes in hac ultima diſputatione exhibitas, ex hac
parte Georgii probari prætendebatur teſtatoris voluntas
ſuper ejus vocatione, non ſolum in caſu, quo dictus Ca-
rolus non acceptaret, ſive alias incapax efficeretur, ſed et-
iam in caſu, quo acceptaret, ac poſtea moreretur.

Quamvis autem controverſia concernat materiam juriſ-
patronatus paſſivi, cujus ratione veniebat Georgius tam-
quam vocatus a fundatore, impugnando præſentationem
factam ab eo, quem non dubitabatur habere jus præſentan-
di; Attamen nulla cadebat juris quæſtio in hac peculiari
materia, dum ex hac parte non controvertebatur juſpatro-
natus paſſivum in præſentante, minuſque per ſcribentes in 2
contrarium negabatur concluſio, de qua pluries in præce-
dentibus, ut ſcilicet habens juſpatronatus activum, alterare
non poſſit legem fundationis ſuper jurepatronatus paſſivo
ordi-

ordinato ad favorem certi generis perſonarum, quibus pa-
trono extraneum præſentante, debita ſit inſtitutio ex præ-
ſentatione facta ab ipſomet fundatore; Cumque præſen-
3 tatus eſſet etiam de genere vocato, neque pariter du-
bitaretur ex hac parte, ut inter plures ejuſdem gene-
ris, daretur optio habenti jus præſentandi in præeligen-
do, etiam remotiorem, niſi lex fundationis aliter diſpo-
nat, juxta terminos text. *in leg. num ex familia, ff. de
leg.* 2. de quibus pluries in ſua materia *ſub tit. de fi-
deicommiſſ.* Hinc proinde reſtringebatur quæſtio ad pun-
ctum, an dictus Georgius ſpecialiter a teſtatore voca-
tus, in dicto alio caſu, in quo Carolus frater non acce-
ptaret, vel incapax redderetur, diceretur necne, etiam
iſto caſu ſpecialiter vocatus, unde propterea dicebam,
quod quæſtio percutiebat potius materiam ultimarum
voluntatum, quam juriſpatronatus.

In hoc autem proceſſum fuit cum præſuppoſito, quod
vocatio præfati Georgii concepta eſſet per ſpeciem vul-
4 garis in caſu, quo Carolus primo vocatus nollet, vel
ob incapacitatem non poſſet Abbatiam obtinere, & con-
ſequenter, quod intrarent ejuſdem vulgaris termini, ut
primo adeunte, expiret, quodque proviſio in cauſa in-
capacitatis, trahi non poſſit ad caſum vacationis per
mortem poſt jam effectum ſortitam ſucceſſionem pri-
mo vocati, cujus ſubſtitutio facta erat.

Non negabam ego ſcribens pro Georgio, veritatem
regulæ, utpote ſatis certis, ac notoriis principiis in-
nixæ; Dicebam tamen præſertim in hac ultima diſpu-
tatione, quod ex iis, quæ infra habentur, negari non
5 poteſt, quin ageretur de voluntate ambigua, quod
ſufficit, ut deferendum eſſet teſtibus, quatenus formi-
ter examinati, confirmarent id, quod in ſupra enuncia-
tis atteſtationibus continebatur, quamvis eorum nume-
6 rus non eſſet talis, quod ſufficeret ad probandam ulti-
mam voluntatem, quoniam ex iis, quæ ad ultimarum
voluntatum materiam habentur *ſub tit. de fideicommiſſ.*
ac ſub altero *de legat.* ac etiam *de teſtament.* ac cæteris re-
latis per Rot. apud Carill. *dec. 186. n. 6. cum ſeqq. & dec.
310. n. 10. & 350. n. 4. p. 10. rec. & dec. 102. n. 4. & 5.*
poſt Zuff. *de legit. proceſſ. & in aliis frequenter*, recepta
diſtinctio eſt, quod aut agitur de probando omnino no-
vam, ſeu antiquæ claræ ademptivam, vel innovativam
7 diſpoſitionem, & tunc requiratur numerus teſtium, qui
de jure neceſſarius eſt in ultimis voluntatibus; Aut vero de
declaratione, ſeu interpretatione voluntatis ambiguæ, &
tunc admittantur etiam teſtes ſingulares; Quinimo quan-
doque pro facti qualitate, etiam formiter non examinati,
ſed deponentes per atteſtationes extrajudiciales, quas in
ſpecie admiſſas fuiſſe patet ex ſupra allegatis deciſionibus;
Quamvis in hoc certa, & determinata regula generalis tradi
non valeat, cum id repoſitum ſit in judicis arbitrio, quod
pro perſonarum, & locorum qualitate, aliiſque facti cir-
cumſtantiis, diverſimode regulari ſolet, quandoque uno,
quandoque altero modo; ac propterea, quamvis ego
ſcribens pro Georgio, qui atteſtationes exhibuerat,
more Advocati, nimium inſiſterem in auctoritate di-
ctarum deciſionum, quæ ſolis atteſtationibus contentæ
fuerunt, attamen reflectendo ad veritatem, ob facti
circumſtantias, laudavi determinationem, quod formi-
ter examinarentur.

Quatenus vero in dicto examine, teſtes non bene con-
cluderent id, quod in atteſtationibus continebatur, ut fre-
8 quenter contingere praxis docet, tunc admittendo dictam
generalem concluſionem de jure incontrovertibilem, quod
ſcilicet ſubſtitutio concepta per vulgarem evaneſcat, prima
inſtitutione effectum ſortiente, quoties agitur de illa vul-
gari, quam directam dicimus, reſolvendam in primam in-
ſtitutionem, ſeu vocationem, ſecus autem, ubi de altera,
9 quam dicimus in fideicommiſſo, ſeu anomalam, ex fre-
quenter deductis in dicta ſua materia *ſub tit. de fideicomm.*
non tamen implicat, ut ex diſponentis voluntate expreſ-
ſa, vel etiam tacita, & conjecturali, ſub vulgari conti-
neatur etiam compendioſa, ſeu tacita fideicommiſſaria,
ſive quod detur extenſio, quamvis regulariter prohibita,
de caſu ad caſum, vel de perſona ad perſonam, ex collectis
per Fuſar. *quæſt.* 458. & 460. & frequenter in dicta ſua
materia *ſub tit. de fideicommiſſ* ubi pluries advertitur, quod
iſtæ, ac fere omnes aliæ quæſtiones in hac ultimarum vo-
luntatum materia cadentes, hodie non ſunt amplius ju-
ris, ſed facti, & applicationis, cum paſſim receptæ ſint re-
10 gulæ, paſſimque receptæ limitationes, ex diverſa, quamvis
conjecturata diſponentis voluntate reſultantes, & pro
qua voluntate regulanda potiſſimum reflecti debat ad cer-
tum principium ibidem pluries inſinuatum, in omnibus
quæſtionibus voluntatis, tam viventium, quam morien-
tium principaliter habendum præ oculis, ut non in for-
malitate verborum, ſed in ſubſtantia veriſimilis volun-
tatis immorandum ſit.

Applicando autem ad rem, plura ponderabam, ex
quibus mihi videbatur bonum jus huic parti aſſiſtere, 11
ideoque dictæ reſolutiones meum intellectum nullo mo-
do captivabant; Primo ſcilicet, quod fundator prin-
cipalem affectionem habuit ad hanc domum, quæ cip-
pum, ſeu familiam conſervare debebat deſcendentem a
celeberrimo milite, & Albaniæ Principe *Scanderbegh*
nuncupato, unde parum probabile eſt, quod fundator
voluerit alium poſſe præſentari in concurſu deſcenden-
tium de hac agnatione; Secundo, quia idem Georgius
erat jam fundatori cognitus, ac dilectus, dum expreſ-
ſe vocatus fuit; Tertio, quia ob longe graviorem
ætatem Alexandri, quam Caroli, veriſimiliter non co-
gitavit, quod Carolo acceptanti, idem Alexander ſu-
pervivere deberet; Et quarto, quod idem fundator
non reſtrinxit Georgii vocationem ad ſolum caſum, in
quo primo vocatus non acceptaret; ſed etiam cum ver- 12
bis amplis, & effrænatis in quocumque alio caſu per
quem redderetur incapax, unde propterea, ſicuti in
caſu incapacitatis, quæ ſuperveniret, durabat vocatio
per ſpeciem fideicommiſſariæ, non autem ſimplicis vul-
garis, ita non videbatur ſubeſſe congrua ratio, cur
idem, quod diſpoſitum eſt in caſu mortis civilis, reci-
piendum non eſſet in caſu naturalis, cum iſti caſus in
jure parificari ſoleant, ex deductis in dicta ſua materia
ſub tit. de fideicomm. ponderando hæc omnia ſimul juncta,
ad hujuſmodi conjecturatam voluntatem deſumendam.

Ponderabam etiam incapacitatem dicti præſentati,
utpote adhuc non conſtituti in ætate 14. annorum,
quæ per Conc. Trid. præſcripta eſt, dum extra con- 13
troverſiam eſt, ut hujuſmodi Conciliare decretum,
locum etiam habeat in beneficiis de jurepatronatus
laicali, quoties fundatoris voluntas non refragetur, ex
deductis *ſub tit. de benefic. diſc.* 95. ac etiam in ſua
materia *ſub tit. de jurepatronatus.*

Et quamvis obtenta fuiſſet Apoſtolica diſpenſatio ſuper
ætate, dicebam tamen eam ſuffragari non debere, dum 14
Papæ expreſſum non fuit; quod ageretur de beneficio de-
bito certo generi perſonarum, unde propterea gratia con-
cernit præjudicium tertii, cujus mentio fieri debet; Tum
ex generali regula, quod Principum gratiæ intelligendæ 15
veniunt ſine præjudicio tertii, ab terminos text. *in leg. 2. §.
quod a Principe, ff. ne quid in loca public. cum concordanti-
bus*, de quibus *ſub tit. de Regal. diſc.* 148. Tum fortius in
Papa ex Regula Cancellariæ, *de jure tertii quæſito non tol-
lendo*, ut in his terminis juriſpatronatus advertitur, præ-
ſertim apud Carill. *deciſ. 117. n. 14. & ſeqq.* & generaliter
in ſua materia *ſub dicto tit. de jurepatronat. diſc.* 66. ubi de
invaliditate cujuſcumque proviſionis in beneficiis juriſpa-
tronatus, iſtius mentione non facta; Si enim hæc diſpen-
ſatio conceſſa non fuiſſet, utique ob præſentati incapacita-
tem, ac alterius non exiſtentis in hoc genere, beneficium
perneceſſe debitum fuiſſet dicto Georgio, cujus jus dicta
diſpenſatio ita tollere videbatur.

Iſtud motivum in tot diſputationibus neglectum ſem-
per fuit, neque in deciſionibus in cauſa editis unquam
ei reſponſum, ſed ſub ſilentio involutum, quod mihi non
levem inferebat admirationem, dum videbatur ſolidum, 16
beneque fundatum; Maturius autem poſtea ad illud re-
flectendo, agnovi quod eſſet parum tutum, ſiquidem tunc
eſſet conſiderabile, quando attendendum veniret tempus
vacationis, adeo ut tunc in inſtanti ad ſucceſſionem jus
aperiretur proximioribus capacibus, non curata exiſtentia
incapacium, unde ſuperveniens capacitas non tollat jus
eorum, quibus quæſitum eſt, quo caſu licet Princeps poſ-
ſit, non tamen ſolet, ideoque mentio requiritur, ex de-
ductis *dicto diſc. 248. de Regul.*

Id autem ad rem applicabile non videbatur, quo-
niam vacato beneficio, quamvis de jurepatronatus paſſi-
vo, certo generi perſonarum debito, non exinde quæſitum
dicitur jus uni, vel alteri perſonæ de eodem genere, cum
in facultate patroni ſit, unum inter plures præeligere,
præſentando remotiorem, neglecto proximiori, quo- 17
ties lex fundationis non obſtet, atque præſentationis
actum differre, uſque ad ultimum momentum termini ſibi
a jure dati ad præſentandum, quando ſufficit præſentare
perſonam capacem, & idoneam de genere vocato, atque
medio tempore poteſt ille, qui de eodem genere eſt capax,
effici incapax, vel decedere, unde propterea nullum dici-
tur habere jus formatum, neque in re, neque ad rem, ſed
ſolam ſpem, ſeu aptitudinem ad obtinendum.

Et quemadmodum, ſi de tempore vacationis, aliquis de
genere

18 genere eſſet laicus, & conſequenter incapax, medio au-
tem tempore durationis termini ad præſentandum effi-
ceretur capax per aſſumptionem Clericatus, quem Or-
dinarius ſibi concederet, dici non poſſet, quod hujuſ-
modi promotio contineret gratiam tertio præjudicialem,
quodque ejus jus tollat, dum directe id percutit ſolum
conceſſionem habilitationis, quamvis indirecte, vel
conſequutive alterius præjudicium reſultet; Ita pariter
hujuſmodi gratia diſpenſativa ætatis, vel alterius impe-
dimenti aliud non operatur, niſi remotionem obſtaculi,
ac reductionem rerum ad ſtatum primævum, ante præ-
fati Conciliaris decreti editionem, quamvis exinde con-
ſequutivum reſultet alterius præjudicium, potiſſime ubi
non eſt circa amiſſionem juris jam quæſiti, vel delati,
ſed ſolum tollit quamdam ſpem, ſeu potentiam; Ad inſtar
eorum, quæ habentur *ſub tit. de penſion. diſc. 1. & 2. &
in aliis*, ſuper indultis tollentibus obſtacula, & habili-
tantibus eos, qui eſſent alias inhabiles, cum ſimilibus.

ANNOT. AD DISC. LXX.

DE Jurepatronatus paſſivo fuit pariter notatum ſu-
pra *ad diſc. 50.*

PISTORIEN. BENEFICII PRO JULIO PANCIATICO, CUM ANTONIO CONVERSINO.

Caſus deciſus per Rotam pro Julio.

De Regula *de veriſimili notitia*, an procedat in be-
neficiis de jurepatronatus laicali, tam circa præ-
ſentationem factam a Patronis ante veriſimilem
notitiam vacationis, quam circa gratiam Apo-
ſtolicam ſuper derogatione medietatis vocum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Non poteſt dari judicium in cauſis, altera parte
non informante.*
4 *Præſentatus a medietate, & habens Apoſtolicam
derogationem alterius medietatis habetur, ac ſi
eſſet præſentatus ab omnibus.*
5 *Declaratur dummodo non ſit alteri jus quæſitum.*
6 *Gratia anterior præfertur poſteriori.*
7 *De Regula*, de veriſimili notitia.
8 *Objiciens de veriſimilitudine debet probare.*
9 *Sola poſſibilitas etiam curſitando ſufficit.*
10 *Attenditur qualitas temporis pro faciliori curſu.*
11 *De poſſibili notitia ab Hiſpanis, & quod raræ ſint
iſtæ quæſtiones.*
12 *An obſtet, quod notitia habeatur de ſero, dum ſup-
plicationes ſignantur de mane.*
13 *In iſta gratia derogationis præfertur qui primo com-
paret, & adnotatur hora.*
14 *Quod poſſit expedire Nuntius ante mortem.*
15 *De rationibus, quibus innixa eſt regula.*
16 *Quod dicta regula non procedat in beneficiis de ju-
repatronatus laicali.*
17 *Derogatio medietatis vocum ſuffragatur, quamvis
tunc nullæ adſint præſentationes de ſtylo.*
18 *De ratione dicti ſtyli.*
19 *De concluſione, ut non poſſit fieri præſentatio ad be-
neficium, quod non vacat.*

D I S C. LXXI.

1 VAcato beneficio die 15. Junii 1670. per obitum Lau-
rentii, ſed Is Patronorum votis, pro medietate præ-
ſentatus fuit Julius, & pro altera medietate Antonius, quo-
rum uterque Apoſtolicam derogationem medietatis obti-
nere curavit, diligentior autem fuit Julius, cujus gratia erat
anterior in data ob anteriorem comparitionem, quæ in hac
materia exacte, etiam per momentum attenditur, expeditiſ-
que litteris directis in forma *dignum* Ordinario, ab iſto pro
earum exequutione ſer. ſet. favorabile reportavit ſenten-
tiam, a qua interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa in
Rota coram Emerix, datoque dubio, an litteræ Apoſtoli-
2 cæ eſſent exequendæ ſub die 11. Julii 1670. ad favorem Ju-
lii ſolum informantis, altera parte informare negligente,
pro ſuarum litterarum exequutione, prodiit reſolutio.
Quamvis autem in hujuſmodi diſputationibus, ac reſo-
lutionibus abſque contradictore, non de facili judicium
pro veritate æſtimari valeat, cum incerta ſint, facti, 3
vel juris fundamenta alterius partis, ex quibus diverſa
ſententia quandoque tenenda eſt, ut frequens praxis do-
cet; Attamen in hac facti ſpecie, ex jam diſputatis in
partibus coram Ordinario, difficultas reſtringebatur ad
unicum punctum reſultantem ex Regula *de veriſimili
notitia*, ob quam Antonius prætendebat gratiam Julii eſſe
nullam, & conſequenter, ut ea habenda pro non exi-
ſtente in rerum natura, gratia ipſius remaneret unica
executioni demandanda, cumque illud objectum non
ſubſiſteret, hinc proinde juſta viſa eſt reſolutio.
Poſita enim dictæ primæ gratiæ validitate, abſolutum
remanebat, ac extra omnem controverſiam, ut ea præva-
lere deberet, cum ita habeatur, ac ſi præſentatus a me- 4
dietate haberet omnium voces, Garz. *part. 1. cap. 1 n. 585.
& ſeqq.* Royas *dec. 334. num. 17. & pluries in præce-
dentibus*; Stante etiam clauſula in ſecunda gratia adje-
cta, *dummodo non ſit alteri jus quæſitum*, per quam po-
ſita validitate primæ gratiæ dictum jus tribuentis, ſecun- 5
da gratia, utpote conditionalis, non purificata condi-
tione remanet, ac ſi facta non eſſet, ut in ſpecie cæ-
teris relatis habetur apud Celſ. *dec. 144. num. final. &
ſæpius*, cum ſit concluſio frequens, & recepta, de qua
nuper in Pennen. Beneficii 2. Julii 1670. coram Bourle-
mont; Et conferunt quæ generaliter habemus de gratia
anteriori, quæ attendi debet, ac poſteriori prævalere quo- 6
ties valida ſit, quamvis per breve, ac momentaneum
tempus anterior exiſtat, ut pluries in ſua materia *ſub
tit. de beneficiis*, cum ſit pariter principium certum.
Quatenus igitur pertinet ad dictum punctum Regu-
læ *de veriſimili notitia*, continentis expreſſum decre-
tum irritans; Difficultas in eo reſidebat, quod gratia
ſignata eſſet eadem die 15. Junii, in qua ſequuta erat
mors beneficiati in Civitate Piſtorien. quæ per quinque 7
circiter dietas ordinarii itineris ab Urbe diſtat, unde
propterea videbatur omnino inveriſimilis notitia ſequu-
tæ vacationis de tempore conceſſæ gratiæ.
Scribens autem pro Julio, dicebam, quod objectum
ceſſabat tam in facto, quam in jure; In facto ſcilicet, 8
quoniam quidquid aliqui dubitaverint, verior, ac rece-
pta opinio eſt, ut onus ſit objicientis de hac regula
probare inveriſimilitudinem, nedum per probationem
actualem, ſed etiam habitualem, quod ſcilicet notitia
non pervenerit, neque pervenire potuerit, cum agatur
de objecto, in quo eſt fundamentum de illo danas
juxta *dec. 427.* Puteo *lib. 3.* Mandoſ *ad hanc reg. q.
9.* Garz. *par. 5. c. 1. n 45. & 46.*
Nedum autem nulla deſuper ex parte oppoſitoris da-
batur probatio; Verum ex hac parte juſtificabatur poſſi-
bilis notitia, cum per plurium curſitare [illegible] at-
teſtationes juſtificarentur, quod attento præ[illegible] eo
tempore veris, in quo ceſſante impedimento luti & cor- 9
ruptionis viarum, longe facilius eſt iter, atque [illegible]
tempore explicabile, diligenter curſitando mu[illegible],
a dicta Civitate ad Urbem, recte accedi po[illegible], atio
tot horarum, quæ interceſſerant a momento [illegible]
mortis beneficiati, priuſquam per lapſum mediæ noctis
eadem dies expiraret, itaque ſola poſſibilitas in pro-
poſito ſufficit, ut in ſpecie advertit Mand. *ad hanc
regulam de veriſimili notitia, q. 4.* Cocchier. *ad ean-
dem reg. littera F. & G.* eiſque relatis (licet ad aliud
propoſitum excludendi falſitatem,) Rota apud Buratt. 10
dec. 860. n. 1. Ubi etiam ponderatur dicta qualitas tem-
poris magis apti ad faciliorem curſum, ac iter breviori
tempore, dum in eo caſu agebatur de tempore æquino-
ctiali in menſe Septembris.
Et de poſſibili notitia ab Hiſpaniis infra ſex dies
mediante navigatione, deciſum refert per Rot. anti-
quam Gomez. *ad hanc eandem regul. quæſt. 5. n. 1. & 2.*
& refert Rota *dec. 313 n 24. par. 11. rec.* Unde propte- 11
rea, ut docet lectura deciſionum Rotæ, quas in tanta
copia in hoc ſæculo, & antecedenti habemus in hac ma-
teria beneficiali, iſta Regula quodammodo, ac de fa-
cto antiquata videtur, dum fere unquam totus ejus quæ-
ſtiones audit
Et quamvis pro ratione dubitandi ponderarem, quod
cum de ſtylo, ſupplicationes per Papam ſignari ſoleant de
mane, quando Datarius ad ejus audientiam accedit, &
conſequenter, quod dicta probatio non concluderet, dum
ſupponebatur poſſibilis acceſſus ad Urbem de ſero circa
tertiam horam noctis; Adhuc tamen id obſtare non vide- 12
batur; Tum quia, licet ſtylus ſit talis, non tamen impoſ-
ſibile eſt, ut Papa potuerit in hora inſolita iſtam ſupplica-
tionem ſignare, itaque poſſibilitas ſufficit ad excluden-
dum

dum delictum, non de facile in his materiis convinci-
bile juxta ea, quæ in fortioribus terminis antidatæ,
23 quandoque fieri ſolitæ, habentur *ſub tit. de beneſic. diſc.*
42. Tum clarius, quia cum in hac materia attendatur
exacte regula, *qui prior*, ut ſcilicet adnotetur præciſa
hora, imo momentum comparitionis coram Datario,
vel alio Officiali ad id deputato, hinc proinde non in-
congruit, ut adnotata per Officialem hora comparitio-
nis in ipſa die 15. ſub eadem data de mane diei ſequentis,
ſupplicatio ſignata ſit, attendendo tempus petitionis.
Præterea, ut bene, (licet ad aliud propoſitum, ut
24 ſupra) advertitur apud Buratt. *dict. deciſ.* 860. nil
prohibere videtur, ut quando poſſeſſor beneficii jam
conſtitutus eſt in agonia, & ſtatu deſperatæ ſalutis,
adeout pro mortuo potius, quam pro vivo cenſeri de-
beat juxta ea, quæ ex Fœnut. *de mom. temp.* & aliis
habentur *ſub tit. de dot. diſc.*27. cum totum conſiſtat in
majori diligentia, & priori comparitione, ut etiam
per aliquam horam antea, quam effective mors ſequa-
tur, nuntius tranſmitti potuerit, cum tunc ceſſent ra-
tiones, de quibus infra, quibus innixa eſt Regula.
25 Dicebam ulterius, quod eidem Regulæ duplex ratio
aſſignari ſolet, de qua, non utraque bene Mandoſ.
ad eandem reg. 9. 8. *n.* 7. & Gonzal. *ad reg.* 8. *§.* 5.
proœm. n. 123. una ſcilicet voti captandæ mortis, &
altera, (quæ vere eſt probabilior) deceptionis Pa-
pæ, & Officialium Datariæ expiſcandi beneficia priuſ-
quam habeatur notitia illorum vacationis, ita ſup-
plantando alios concurrentes magis dignos, probabili-
ter præferendos, qui ſincere actum vacationis expe-
26 ctare voluerunt; His autem rationibus attentis non
congruit, ut ſupra hujuſmodi gratia derogationis me-
dietatis vocum in beneficiis de jurepatronatus laico-
rum ex dotatione, vel fundatione, Regula non intret,
quoniam in eis proviſio non eſt voluntaria, & pro li-
bito Datariæ, ſed perneceſſe inſtituendus eſt præſen-
tatus; Et conſequenter non intrat ratio fraudis, vel
ſupplantationis, cum ſolum iſta gratia imponet præ-
judicium Ordinarii, cui tollitur facultas gratificandi;
Unde propterea Mandoſ. *ad eamdem reg. 9.* 8. diſputata
quæſtione ad partes, an iſta regula procedat in præ-
ſentatione ad beneficia de jurepatronatus, concludit
negative, ex dicto motivo ceſſantis rationis, cui re-
gula innixa eſt; Idemque a pari dicendum venit in iſta
gratia, quæ videtur fructus diligentiæ, abſque præ-
electione, ratione majoris, vel minoris benemerentiæ,
vel majoris dilectionis, cum indefinite detur cuicumque
petenti, regulando præponderantiam ex regula, *qui prior*,
ideoque ratio regulæ nullatenus adaptabilis eſt.
27 Quodque iſta ſpecies gratiæ metienda non ſit cum
regulis generalibus, clare convinci obſervabam ex eo,
quod regulariter in gratiis, mendacium, ſeu potiſſime
falſo aſſertio cauſat ſubreptionem, & conſequenter nul-
litatem, ex pluries deductis *ſub tit. de beneſ. & alibi*;
Et tamen ſi petens iſtam gratiam poſitive narret Pa-
pæ, ſe eſſe præſentatum a medietate patronorum, quod
minus verum ſit, adhuc gratia ſuſtinetur ſi poſtmo-
dum præſentatio habeatur, idque non de jure, ſed ex
recepto ſtylo Datariæ, Seraph. *deciſ.* 1165. *n.* 11.
Firmana Jurispatronatus 28. Novembris 1631. coram
Ghislerio, & in eadem apud Dunozet. *deciſ.* 276.
Clulina Beneficii 5. Junii 1649 & 29. Aprilis 1651.
coram Bichio Ariminen. beneficii 5. Aprilis 1658. co-
ram Albergato, & nuper in dicta Pennen. beneficii 2.
Junii 1670. coram Bourlemont, & habetur ſupra in
altera Piſtorien. *diſc.* 42.
Dictique ſtyli ratio ea eſſe videtur, quod cum to-
28 tum pendeat a præventionibus, ac majoribus diligen-
tiis, oportet id permittere, ne alias is præoccupetur
ab æmulo ad inſtar eorum, quæ *dict. diſc.* 42. *de be-
nef.* habemus de ſtylo antidatæ in gratiis coadjutoriæ,
29 & ſimilibus; Quamvis enim de jure prohibita ſit præ-
ſentatio ad beneficium vacaturum, attamen id proce-
dit, ubi vacatio omnino incerta ſit, non autem im-
minens, unde ratio voti captandæ mortis, vel altera
fraudis conſiderari poſſit; Secus autem, ubi citra frau-
dem, ac bono animo id ſequatur, ut advertitur ſupra
diſc. 64 *in fine*, ideoque reſolutio juſta, & probabi-
lis viſa eſt.

ANNOT. AD DISC. LXXI.

DE regula veriſimilis notitiæ defuit occaſio poſt-
modum diſputandi; Circa autem ea, quæ con-
cernunt derogationem medietatis vocum, videri pote-
runt notata *ad diſc.* 42.

TERRACIN. JURISPATRONATUS PRO EPISCOPO, CUM DUCE SERMONETÆ GAETANO.

*Caſus diſputatus in Rota, & in Congregatione particu-
lari Cardinalium, & reſolutus ut infra.*

De eadem materia, de qua ſupra, *diſc* 3. ſu-
per cauſa univerſali, an ſcilicet juſtificatio
juriſpatronatus potentium juxta formam ri-
goroſam Concilii Tridentini facta in aliquibus
beneficiis, ſuffragetur etiam pro aliis ratio-
ne cauſæ univerſalis; Et aliqua de compa-
tibili concurſu immemorabilis, & adimple-
menti dictæ formæ Conciliaris, cum privi-
legio Apoſtolico.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries cum reſolutionibus.*
2 *De punctis facti cadentibus ſub controverſia.*
3 *Quod ratione cauſæ univerſalis probatio in parte
ſuffragetur in totum.*
4 *Declaratur quando id procedat.*
5 *De ratione, ob quam juſpatronatus ex fundatione, & do-
tatione in omnibus beneficiis Principatus non datur.*
6 *Non intrat præſumptio, vel fictio legalis, ubi non
poteſt dari veritas naturalis.*
7 *De introductione conceſſionum juriſpatronatus, vel
præſentandi in omnibus beneficiis Principatus,
vel dominii.*
8 *Quomodo tolli poſſit argumentum, de quo n. 4. & 5.
quodque privilegium ſuper omnibus beneficiis ſit
ex juſtitia.*
9 *De compatibilitate immemorabilis, & privilegii.*

DISC. LXXII.

PRætendente Duce Sermonetę Gaetano, tam in Oppi- 1
do prædicto, quam in aliis annexis illius Status juſ-
patronatus univerſale in omnibus beneficiis cum Cura,
vel ſine, idque impugnante Epiſcopo, introducta cauſa in
Rota, me tamen in eo Tribunali in cauſa non ſcribente
cor. Bevilacqua ſub die 29. Maji 1656. prodiit reſolutio Du-
ci favorabilis, quæ habetur impreſſa *dec.*187. *p.* 12 *rec.* a
qua tamen receſſum fuit 26. Maji 1659. coram eodem,
firmando libertatem beneficiorum ob non bene adimple-
tam formam Conciliarem; dum agebatur de jurepatrona-
tus perſonæ potentis in locis ſuæ juriſdictionis; Quare Dux
curavit avocari cauſam a Rota per commiſſionem parti-
cularem deputata Congregatione trium Cardinalium, in
qua ſolum ſcripſi pro Epiſcopo, prodiit autem reſolutio ca-
nonizatoria juriſpatronatus aliquorum beneficiorum, non
autem omnium, Ac propterea neutra Partium acquie-
ſcente adita fuit Signatura Gratiæ pro nova commiſſio-
ne, in qua pariter ſcripſi, ſed incertus eſt cauſæ ſtatus.
In diſputationibus itaque habitis in iſta Congregatione,
ſuſtinendo ex hac parte dictam ultimam reſolutionem
Rotæ, ex altera vero illam impugnando, major diſcuſſio 2
fuit potius in facto, quam in jure ſuper dicto ſcilicet
teſtium deſuper inductorum ob exceptiones, quæ adver-
ſus eos dabantur, tam in perſona, quam in dicto, ne
concluderent immemorabilem ſine principio vitioſo, cui
poſſeſſio, de qua deponebant, & quæ per aliquas præ-
ſentationes, & inſtitutiones juſtificabatur, referenda eſſet,
originario ſcilicet privilegio, ut nimium veriſimile vi-
detur, Bonifacii VIII. de iſta familia, quæ ab ejus tem-
poribus, cum raro tamen exemplo illud dominium con-
tinuavit, & quod privilegium per alios Pontifices re-
novatum ſupponebatur.
Sed quoniam probatio bene concludens, tam circa
immemorabilem, quam circa præſentationes effectum
ſortitas juxta formam Conciliarem verificabatur ſolum in 3
aliquibus beneficiis, non autem in omnibus, hinc Scri-
bentes pro Duce inferebant ad cauſam univerſalem, to-
tum fundamentum conſtituendo in deſuper deductis ſupra
diſcurſ. 3. jam edit, & quia videbatur in his terminis au-
ctoritas ſingularis, nimium per eos magnificata, non
quidem ob affectionem, & laudem Auctoris, vel doctri-
næ, ſed quia erat ei opportuna, ipſamque mihi præſer-
tim in contrarium ſcribenti acriter objiciebant.
Dicebam tamen, quod aſſumptum eſſet verum in ſuo ca-
ſu, fallacia tamen de more conſiſteret in applicatione; Ubi
etenim, ut in caſu, de quo *dict. diſc.* 3. agatur de beneficiis
ejuſdem

ejuſdem Eccleſiæ, quæ, unum, & idem Collegium, ſeu corpus conſtituant, vel etiam ubi ſint ſingularia, & diſtincta, adeout Collegium, vel corpus politicum non conſtituant, ſed etiam ſint in eadem Eccleſia, ejuſque Cappellis, tunc poſſibile, quinimo etiam probabile eſt, ut illa Eccleſia, ſive illud Collegium contemporanee ab eodem fundatum, ac dotatum fuerit, quodque propterea omnia ejuſdem Collegii vel Eccleſiæ beneficia eamdem habeant naturam, & per conſequens, ut juſtificatio in parte influat in totum; Id autem ad rem dicebam non videri adaptabile, quoniam cum in omni Civitate, Oppido, vel Caſtro, & loco inhabitato adſit populus, hinc ſequitur, quod uſque ab initio naſcentis Eccleſiæ, & introductionis Chriſtianæ fidei etiam ſub Gentilium perſequutionibus, multo vero magis, poſtquam a temporibus Conſtantini I. ceſſatis perſequutionibus, fides adeo dilatata fuit, & incrementum recepit, præſupponendæ ſunt Eccleſiæ Parochiales cum earum Rectoribus, & Miniſtris, antequam
5 ſequeretur introductio Baronum, & domicellorum, & per conſequens non ſolum inveriſimile, ſed impoſſibile eſt, quod Baro, & Dominus hujuſmodi locorum a modernis temporibus Bonif. VIII. citra omnes Eccleſias etiam Parochiales fundaverit, & dotaverit; Illa etenim præſumptio, quæ ratione antiquæ poſſeſſionis ex legis diſpoſitione reſultat, ſive illa facultas, quæ ad eamdem antiquitatem a
6 lege conceditur, allegandi quemcumque titulum, eſt quædam fictio, quę imitatur veritatem naturalem poſſibilem; Sed non videtur, quod ſuperare poſſit naturam, & veritatem, ac fingere id, quod non eſt poſſibile; Ut advertitur *diſc. 1. de alien. & contract. prohib. & diſc. 143. de dote*, in propoſito beneplaciti prę́ſumpti, ut recte intret, quando actus non ſit talis, ut ex ſui facie excludat poſſibilitatem illius veritatis, quam ita lex prę́ſumit, vel fingit; Et per conſequens omnino probabile, quinimo forte certum, & clarum videri dicebam, ut iſta poſſeſſio referenda veniret ad dictum privilegium Apoſtolicum generale conferendi omnia beneficia proprii Status, & dominii.

Siquidem juxta ea, quæ habemus in hiſtoriis Eccleſiaſticis, & Beneficialibus, cum Sedes Apoſtolica introdu-
7 xerit forſan ex juſto motivo, & fine occurrendi majoribus inconvenientibus concedere Regibus, aliiſque Magnis Principibus ſupremis juſpatronatus, ſeu jus præſentandi, & nominandi in omnibus Eccleſiis proprii Regni, vel Principatus, ut notoria praxis docet, & præſertim, ultra montes, ac etiam in aliqua parte citra; Hinc ad inſtar aliqui Pontifices eaſdem conceſſiones facere conſueverunt hujuſmodi Baronibus, & Dominis inferioribus, ut in praxi ſcio practicatum fuiſſe per Leonem X. cum Principe Plumbini, cum ſimilibus, cum revera titulus omnimodæ fundationis, & dotationis, quæ alias in vim immemorabilis allegari poteſt, nullatenus videatur adaptabilis huic univerſitati, ex dicta ratione, quod antiquioribus temporibus populi carere non potuerint Eccleſiis, earumque Rectoribus proviſis cum decimis, & cum emolumentis jurium Parochialium, vel cum populorum contributionibus, adeout revera ſit juſpatronatus ex privilegio.

Bene verum, quod reflectendo ad veritatem, obſervabam, licet Scribentes pro Duce non adverterent, ſed pro frequentiori inepto ſtylo, neglectis diſcurſibus, & ratiociniis, neſcirent egredi concluſiones, & deciſiones currentes,
8 quod licet originarie ex privilegio, ut ſupra cenſendum ſit, nihilominus ſtante ſubſequuta continuata obſervantia annorum centum, & ultra a temporibus Innocentii VIII. & Adriani VI. & parum minus ab illis publicationis Conc. Tridentini, ita cenſendum non ſit privilegium, quod ſubjaceat revocationibus Conſtitutionum prædictorum Innocentii, & Adriani, vel Concilii; Adeout ſolum firmo, ac valido remanente jurepatronatus, vel præſentandi, vel nominandi, intret quæſtio, de qua *diſc. 10. & 65.* & in aliis pluries, an potius cenſendum ſit ex gratia, ut ſubjaceat Apoſtolicis reſervationibus, vel ex juſtitia, ut non ſubjaceat, quodque ad hunc effectum intret illa præſumptio, vel poſſibilitas, quæ reſultat ab immemorabili, vel centenaria, quod ſcilicet ſit quidem juſpatronatus, ex privilegio, & conceſſione Apoſtolica, ſed ex cauſa oneroſa refectionis Eccleſiarum materialium, & augmenti dotis cum præponderantia, dum ita tollitur præfatum argumentum contrarium inveriſimilis, & impoſſibilitatis ob neceſſario præſupponendam exiſtentiam antiquarum Ec-
9 cleſiarum, ſaltem Parochialium; Quoniam ſtant bene ſimul illas adeſſe, & tamen quod ob tot accidentia, & calamitates, quas Italia paſſa eſt, tam ratione hæreſum, & ſchiſmatum, quam etiam ratione bellorum exterorum, & inteſtinorum, & ob incurſiones Saracenorum, aliorumque fidei Catholicæ hoſtium, Eccleſiæ eſſent dirutæ, earumque dotes amiſſæ, vel nimium diminutæ, atque ita hujuſmodi Univerſitas eſt ſalvabilis, non autem ut intrare valeat ille titulus fundationis, & dotationis, qui in vim immemorabilis allegari poteſt, excludendo, ſeu negando principium privilegii, quod obtineri potuerit ad majorem firmitatem juxta illos compatibiles intellectus, de quibus in celebri ſæpius enunciata Januen. Abbatiæ *dec. 218. par. 6. & 29. par. 7. recent.*

Reliqua vero, quæ in iſta cauſa diſputata fuerunt, conſiſtebant, ut præmiſſum eſt, in facto ſuper fide teſtibus adhibenda, eorumque exceptionibus in perſona, & in dicto, quod certam non recipit regulam, ſed ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis pendet, ut advertitur *diſc. 32. de judic. & alibi*; Ideoque fere nulla erat opera Juriſtarum, niſi in exornandis iis, quæ ſuper dictorum teſtium fide in jure habentur.

CAMERINEN. MONASTERII PRO EPISCOPO, CUM COMITE DE GRASSIS.

Caſus deciſus per Congregationem particularem pro Epiſcopo.

An, & quæ jura competant patrono, ac reſpective inferiori Pręlato ad fundatoris inſtantiam deputato in receptione Monialium, ac aliis pertinentibus ad Monaſterium, quod ſit de jurepatronatus ratione fundationis; Et quænam competant Epiſcopo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *De dictione, ſaltim, quid ſignificet.*
3 *Quod non debeat inſiſti in verbis, earumque litterali ſenſu, ſed in ſubſtantia veritatis, deſumenda ex circumſtantiis facti.*
4 *Ideoque facultas nominandi certum numerum Monialium, regulanda eſt a dote data.*
5 *An Fundator Eccleſiæ Collegiatæ habeat juſpatronatus in Canonicatibus poſtea auctis.*
6 *In Eccleſia Regulari non acquiritur juſpatronatus ob fundationem, & dotationem ſine privilegio.*
7 *Expeditur* doctrina *Lambertini ſuper jure præſentandi Moniales, & de differentia inter antiquum, & modernum ſtatum Monialium.*
8 *Obſervantia quando debeat attendi.*
9 *Inferior habens ex privilegio aliquam juriſdictionem, non exercet, niſi ad limites privilegii.*
10 *Quod clauſura ſit commiſſa Epiſcopo, & de ratione.*
11 *Quare non deberent attendi ſtatuta.*
12 *Electioni Abbatiſſæ debet praeeſſe Epiſcopus, vel ejus Vicarius.*
13 *An patronus habeat aliquod jus in electione Abbatiſſæ.*
14 *Quod hodie in Monaſterio non ſit procedendum cum regulis antiquis, ut etiam ſup. num. 7.*
15 *An Epiſcopus poſſit removere Cappellanos, & Confeſſarios perpetuos Monialium.*

D I S C. LXXIII.

Cardinalis Evangeliſta Pallottus, & Martinus ejus 1
frater obtinuerunt a Sixto V. ſibi concedi antiquam Eccleſiam Parochialem ſub invocatione S. Martini Oppidi Caldarolæ eorum patriæ ob translationem Parochiæ ad aliam Eccleſiam noviter cum ampliori ſtructura ædificatam, ac erectam in Collegiatam ad effectum ibi fundandi, ac dotandi Monaſterium Monialium ſub invocatione Sanctæ Catherinæ ſub regimine, & adminiſtratione Ordinarii loci, de ipſorum tamen, eorumque ſucceſſorum jurepatronatus, & cum facultate tunc introducendi Abbatiſſam, & novem Moniales, earumque pro tempore deficientium imposterum loco totidem nominandi, & ſubrogandi abſque ulla dote, vel cum ea exigua, quæ ipſius, eorumque ſucceſſoribus imposterum videretur, Effectum vero dicta fundatione tunc non ſortiente, idem Cardinalis alias obtinuit literas a Clemente VIII. ſucceſſore continentes in ſubſtantia idem, quod continebant præcedentes Sixti, præſertim circa facultatem condendi Statuta pro ejuſdem Monaſterii regimine, & directione, cum illa ſola alteratione, quod ſicuti ad normam priorum litterarum dicta præſentatio, ſeu nominatio eo-

ram Ordinario facienda erat, fieri deberet coram Præpoſito dictæ Eccleſiæ Collegiatæ ejuſdem loci ſub dicta Invocatione S. Martini, prout fundatio ſequuta fuit; ipſeque Cardinalis aliqua condidit Statuta.

Cum autem caſus præbuerit, quod prædictus Cardinalis Evangeliſtæ ſucceſſor tam in bonis, & hoc jurepatronatus, quam in purpura fuerit Joannes Baptiſta ex fratre nepos, qui diu in Cardinalatu vixit, adeout ad unum ex ſex Epiſcopatibus Cardinalitiis aſcenderit, magnus quidem, & exemplaris Cardinalis tam in doctrina, & peritia rerum mundi, quam in vita & moribus, nimium tamen ſuæ opinionis tenax, ac fortiſſimus propugnator illorum jurium, quæ ſibi competere credebat; Ac etiam idem caſus præbuerit, quod iſta Eccleſia per longiſſimum tempus habuerit abſentem Epiſcopum citra tamen iſtius culpam, ratione munerum, in quibus pro Apoſtolicæ Sedis ſervitio laudabiliter occupatus fuit, & per quorum gradus ad Summi Pontificatus apicem ſub nomine Clem. X. evectus fuit; Hinc tam Patronus, quam Præpoſitus aliquas majores exercuerit facultates, præſertim quod ſtatuto jam ab antiquo per Epiſcopum numero duodecim, nedum novas Moniales intra primum numerum, ſed etiam alias tres, imo & aliquas ſupranumerarias cum nulla, vel cum exigua dote pro arbitrio admittere conſueverunt ac etiam omnimodam exercere juriſdictionem circa regimen, & cuſtodiam clauſuræ, ac alia, de quibus infra; Quare proviſo de Eccleſia zelantiſſimo, nimiumque regimini Eccleſiæ applicato Cardinali Franzonio, eoque volente hujuſmodi facultates refrænare, atque ſe opponente Comite de Graſſis nepote, ac hærede præfati ultimi Cardinalis, per Papam deputata fuit particularis Congregatio ex pluribus Cardinalibus conſtituta, coram qua plura fuerunt data dubia ex parte Epiſcopi; Primo nempe, an patrono competeret jus nominandi, ac præſentandi puellas admittendas ad habitum Monialium ſine dote, vel cum exigua ultra novem, de quibus litteræ Apoſtolicæ loquuntur.

Secundo, an dicto Præpoſito competeret jus recipiendi ad habitum, ac reſpective profeſſionem tam Moniales intra dictum numerum conceſſum patrono, quam ultra, ac etiam puellas gratia educationis inconſulto Epiſcopo, ſive privative ad iſtum.

Tertio, an eidem Præpoſito competeret jus concedendi licentias alloquendi cum Monialibus, & reſpective ingrediendi ſepta Monaſterii inconſulto Epiſcopo, & privative quoad eum.

Quarto, an liceret Epiſcopo irritare Statutum quo cavetur, non poſſe Moniales, & Puellas admitti ad alloquendum cum ſæcularibus, & reſpective ingredientem ſepta Monaſterii ſine licentia Præpoſiti.

Quinto, an Præpoſito liceret præeſſe electioni Abbatiſſæ privative ad Epiſcopum, vel ejus Vicarium.

Sexto, an liceret Epiſcopo Statutum de hoc loquens irritare.

Septimo, an facta electione Abbatiſſæ requireretur aſſenſus Patroni.

Octavo, an duo Cappellani perpetui deputati ad audiendas confeſſiones Monialium poſſent ab Epiſcopo removeri, denegando licentiam confitendi, aut ſemel approbati valeant abſque alia licentia proſequi ad confeſſiones audiendas.

Super his itaque aſſumpta diſputatione, ſub die 13. Aprilis 1676. in omnibus reſolutum fuit pro Epiſcopo, præterquam in ultimo ſuper ſuſpenſione, vel remotione Cappellanorum, utpote non propoſito, ſed reſervato particulari inſpectioni, atque reſolutiones, reflectendo etiam ad ſolam veritatem probabiles, beneque fundatæ viſæ ſunt, ſingulariter ſiquidem dictos punctos examinando.

Quatenus pertinet ad primum; An patrono competeret facultas nominandi omnes puellas ad habitum mo-
2 naſticum aſſumendas cum nulla, vel exigua dote pro ejus arbitrio etiam ultra novem in dd. litteris Apoſtolicis contentas: Cum ex hac parte diceretur, quod litteræ in verbis facultatem tribuant nominandi Abbatiſſam, & primas novem, & ſucceſſive alias in locum prædictarum deficientium ſubrogandas, ac propterea intraret frequens enunciata vulgaris regula text. *in l. ille, aut ille, de leg.* 3. quod in claris, & expreſſis non intrant quæſtiones, & argumenta; Replicabatur per Scribentes in contrarium pro patrono, quod dictus numerus non ſtaret taxative, ſed demonſtrative pro illis, quæ pro prima vice in ipſa fundatione eſſent ingreſſuræ, ſtante quod litteræ Apoſtolicæ adhibent dictionem *ſaltim*, quæ operatur, ut minor numerus eſſe non poſſit, ſed non prohibet majorem, juxta *conſil. Gemin.* 37. *num.* 6. Gregor. *dec.* 434. *n.* 7. cum aliis per Barboſ. *dict.* 255.

Verum leve iſtud fundamentum videbatur, quoniam iſta dictio *ſaltim*, adjecta fuit in proœmio ad diverſum effectum denotandi ſcilicet, quod Monaſterii erectio cum minori numero ſequi non deberet, ac propterea in parte diſpoſitiva, in qua agitur de iſta facultate nominandi, talis dictio non legitur ob diverſam rationem; Et quamvis unus ex congregatis, in hoc tantum ab aliis diſcordando, in aliis autem concordando, magnum faceret fundamentum in dictione *hujuſmodi*, contenta in hac parte diſpoſitiva, quaſi quod illa denotaret repetitionem omnium præcedentium, adhuc videbatur leve motivum, quoniam iſta dictio repetitiva non remanebat fatua, ſed bene ſuam faciebat operationem reſpectu novem Monialium, & Abbatiſſæ, de quibus præcedenter actum eſt.

Advertebam præterea ad conſuetum errorem in omni fere materia frequenter inculcatum, immorandi in hu-
juſmodi verborum, vel clauſularum, ac dictionum for- 3
malitatibus, & grammaticali ſignificatione, cum principaliter inſiſtendum ſit in ſubſtantia veritatis deſumenda ex ipſa ſerie, vel maſſa facti. Cum etenim fundator aſſignaſſet tot redditus pro dote Monaſterii, qui juxta illorum temporum conditionem ſufficerent pro ſubſtentatione Abbatiſſe, & novem Monialium, quæ propterea tamquam proviſæ aliam dotem præſtare non de-
berent, cum iſta non detur ob cauſam ingreſſus, vel ha- 4
bitus monaſtici, dum alias eſſet ſimonia, ſed ob alimenta perſonæ, ut advertitur *diſc.* 167. *de dote, & alibi eod. tit.* Hinc intra prædictum numerum cogruum erat in locum demorientium alias etiam ſine dote, vel cum ea exigua ad nominationem patroni ſubrogari, ut praxis docet in aliquibus Monaſteriis Urbis, ac præſertim in Monaſterio fundato per familiam Barberinam; Et de eadem facultate intra certum numerum habetur etiam in caſu, de quo *diſc.* 27. *de juriſd. cum ſimilib.* Et ſic ad limites proviſionis, & non ultra.

Ac propterea etiam in Eccleſiis ſæcularibus, in qui- 5
bus non intrat illa difficultas, quæ cadit in Monaſteriis Regularibus, ut infra, ſi quis cum reſervatione juriſpatronatus, & præſentandi Canonicos fundet Eccleſiam Collegiatam, quam dotet cum redditu proportionato ſubſtentationi Canonicorum numeri in erectione expreſſi, poſtmodum autem ex aliis Eccleſiæ redditibus, vel ex eleemoſynis, aliiſque piis diſpoſitionibus Canonicorum numerus augeatur juxta ea, quæ habentur *diſc. 6. de Canon.* non exinde poterit Patronus iſtorum Canonicorum præſentationem prætendere, ſed ſolum habebit etiam quoad eos jus honorificum tamquam membra corporis patronati; Solumque idem jus præſentandi prætendi poſſet, quando ex eadem dote per ipſum data, & aucta major numerus exeretus fuerit, cum tunc eadem ratio ada-
ptetur; Sed e converſo ex regula *ſecundum naturam, &c.* 6
Si eadem dos minuatur, adeout oporteat numerum diminuere, non niſi in numero diminuto id procedet, quamvis fundatio de majori numero loquatur.

Multo igitur magis in Monaſterio regulari, in quo ex ſola fundatione, vel dotatione non acquiritur de jure, niſi patronatus honorificus, non autem facultas præſentandi, niſi in limine accedat privilegium, ad cujus limites illud eſt intelligendum ex deduct. *diſc.* 55. *n.* 14. 15. ubi de hujus regulæ limitationibus.

Motivabatur per alterum ex Congregatis de doctrina Lambertini, non adducta per Scribentes in contra-
rium *par.* 1. *lib.* 2. *art.* 5. *principali, n.* 5. *pag.* 509. *in meis* 7
Venetæ impreſſionis anni 1607. ubi ex conſil. Feder. de Sen. 95. firmare videtur, quod dicta regula procedit quoad Prælatum, non autem quoad Moniales, quarum præſentatio ad patronum pertinere debeat; Verum advertebam, quod de hac doctrina nulla veniret habenda ratio ex pluribus: primo, quia Federic. de Sen. loquitur de privilegio, quod ex hac parte non negabatur, ſed ad ejus limites; Secundo, quod idem Lambertin. loquitur cum præſuppoſito donationis, atque pro numero Monialium ex dote alendarum, quod pariter, ut ſupra non controvertebatur; Et tertio, quod quidquid eſſet juxta illorum temporum conditionem ante introductionem clauſuræ, ac vitæ communis, eo modo quo juxta decreta Concilii Trid. & Conſtitut. S. Pii V. aliorumque Summorum Pontificum, ac decreta generalia Sacr. Congregationis Monaſteria Monialium, præſertim in Italia hodie reguntur, atque attento iſto ſtatu, nullatenus id eſt in uſu, cum recipere, & non recipere Moniales intra numerum pendeat a conſenſu Monialium præſtando per ſecreta ſuffragia, & ultra numerum requiratur licentia

Sacræ

Sacræ Congregationis, atque in dote idem Monaſterium nullum habet arbitrium condonandi, vel minuendi, ut *diſc.* 11. *&* 167. *de dote*, *& alibi*; Taliſque eſt communis praxis, quoties non adſit aliqua reſervatio in limine, & præſertim in hoc adducebam exemplum Monaſterii S. Claræ Neapolis cum regio ſumptu adeo magnifice conſtructum, & dotatum a Rege Roberto, ut *diſc.* 26. *de juriſdict.* ſed non per hoc Rex nominat, vel præſentat Moniales abſque dote; Idemque uſus docet in Monaſteriis, & Conventibus virorum, & tamen eadem intraret ratio; Ideoque concludebam, quod de rigore dictum jus nominandi reſtringi potius deberet ad illum numerum minorem, qui eſt proportionatus dotis aſſignatæ per fundatorem, quæ præſupponitur diminuta, & inſufficiens ad ſubſtentationem antiqui numeri.

Tam in iſto primo puncto, quam in omnibus aliis magnum fiebat fundamentum in obſervantia tamquam interpretativa, ſed facilis videbatur reſponſio, aliis punctis quoque communis, ideoque non repetenda ex pluribus; Primo, quia obſervantia eſt optima interpres in ambiguis, non autem in claris, in quibus requiritur præſcriptiva, juxta diſtinctionem, de qua *diſc.* 21. *de judic. & ſæpius*, præſcriptiva autem dari non poterat ob decretum irritans contentum *in Extravag. Ambitioſæ*, & in tot aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis, dum agebatur de ſervitute perpetua adeo gravatoria, & præjudiciali Monaſterii; Et ſecundo, quia obſervantia habebat cauſam infectam, potentiæ ſcilicet dicti patroni, cui Epiſcopus Prælatus non de facili reſiſtere poterat, ac etiam ejus diuturnæ abſentiæ, ut ſupra.

Facilior erat ſecundus punctus circa prærogativam Præpoſiti, quoniam cum ageretur de Monaſterio non exempto, & ſito intra limites diœceſis, adeo ut non caderent illæ quæſtiones, quæ haberi ſoleant inter Prælatos,
9 & Epiſcopos, & de quibus in his terminis Monaſteriorum Monialium *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 18. *&* 26. ac etiam *eod. tit. in hoc ſupplemento in Sublacen. diſc.* 102. *& alibi*; Hinc ſequebatur, quod extra omnem controverſiam fundata erat intentio Epiſcopi in cauſa univerſali, ille vero Præpoſitus, utpote veniens ex cauſa particulari, & limitata indulti Apoſtolici, aliud prætendere non poterat, niſi præciſe, id quod per indultum ei conceditur, totum autem plus omnino remanet ſub diſpoſitione juris, & extra privilegium, ideoque cadit ſub cauſa univerſali, cum privilegia a jure exorbitantia juxta notoria, paſſimque recepta axiomata, ſtricte, ad eorum limites intelligenda veniant, eo modo, quo præſcriptio, ex deductis *diſc.* 1. *de juriſdict.* & paſſim.

Longe vero facilior erat tertius punctus circa licentia alloquendi Moniales, etiam ab extra, & per crates,
10 multo vero magis ingrediendi clauſuram, quoniam ſi etiam in Monaſteriis exemptis, & quæ proprio ſubjaceant Superiori Prælato exempto, ubi non agatur de territorio vere ſeparato, & nullius, vel non obſtet antiqua tollerata conſuetudo, quam ex prudentialibus motivis diſſimulare congruat, id competat Epiſcopo, atque ad ſummum, quando conſuetudo aſſiſtat inferior Prælatus prætendere poteſt cumulativam, quoniam clauſura eſt ſpecialiter commiſſa Epiſcopo, etiam contra exemptos, ex deductis *eod. tit. de juriſdict. in Sublacen. diſc.* 102. ac etiam *in Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 16. Multo igitur magis in Monaſterio non exempto, & non habente proprium Superiorem exemptum.

Ea quoque nimium probabili, & convincenti accedente ratione ponderata *d. diſc.* 18. *&* 26. *de judic. & alios*, quod cuſtodia clauſuræ non conſiſtit ſolum in materiali murorum, & portarum, ſed in formali, ne alii de populo, & clero accedant ad alloquendum cum Monialibus, vel Monaſteriorum ſepta ingrediantur, aliaque gerant, quæ earum honeſtati, ac diſciplinæ præjudicialia eſſe poſſunt, & per conſequens oportet, ut id commiſſum ſit illi, qui juriſdictionem habeat cum perſonis de clero, & populo, illaſque valeat coercere, dum alias Prælatus inferior id facere non poſſet, & ſic punctus non eſt in exemptione materiali loci, ſed in ſubjectione formali perſonarum, ex eadem ratione, ob quam Ordinario conceditur juriſdictio in Eccleſiis, & perſonis exemptis in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ex deductis *diſc.* 1. *& ſeqq. de juriſd.*

Exinde de conſequenti reſultabat reſponſio ad quartum punctum Statutorum diſponentium circa clauſuram, ut
11 ſub d. Præpoſiti omnimoda cura, & adminiſtratione eſſe deberet; quoniam ubi etiam illud in ſui ordinatione validum eſſet, adhuc per ſupervenias Apoſtolicas Conſtitutiones illius diſpoſitio ceſſaret.

Multo igitur magis ſtante ejus invaliditate ex defectu poteſtatis, quoniam in præfatis litteris Apoſtolicis erectionis conceditur præfato Cardinali Evangeliſtæ facultas ordinandi Statuta, ſed limitate, quatenus ſcilicet ſint licita, & honeſta, Sacris Canonibus, & Concilio Tridentino, atque Conſtitutionibus Apoſtolicis non contraria.

Quoad quintum ſuper præſidentia in electione Abbatiſſæ pariter videbatur plana reſolutio ad favorem Epiſcopi, dum etiam in Monaſteriis exemptis iſta præſi- 12
dentia commiſſa eſt Epiſcopo, ex deductis in ſua Sede *ſub tit. de Regular. & diſc.* 37. *n.* 15. *in adnot. ad Concilium Tridentinum*; Multo igitur magis in iſto Monaſterio non exempto, & in quo dictus Præpoſitus dici non poteſt ordinarius Superior, & Prælatus, ſed tantum delegatus ad certos actus, ultra quos ejus juriſdictio non extenditur juxta naturam delegationis, ut ſtricte intelligi debeat ad præciſos ſuos limites etiam ad effectum validitatis actus, ex deductis *diſc.* 3. *de matrim. & diſc.* 3. *de judic. & alibi*; Multo igitur magis contra Epiſcopum habentem intentionem fundatam in cauſa univerſali: Et exinde de conſequenti reſultare dicebam reſolutionem ſexti quæſiti ſuper invaliditate Statuti, eodem modo, quo ſupra ad quartum dictum eſt.

Ad ſeptimum ſcribentes in contrarium fundamentum conſtituebant *in dec.* 445. Cavalerii tacito Auctore de- 13
ſumpta ex ſuperius allegato *diſc.* 55. *num.* 15. *verſ. Item, ut procedat, &c.* quod facta electione requiratur aſſenſus patroni; Reſpondebam tamen, ex eadem deciſione patere, ut id eſſet ex quadam honeſtate tantum, non tamen ex neceſſitate, quodque hujuſmodi conſenſus non influeret ad nullitatem actus, ideoque eſſet idem, ac nihil.

Præterea advertebam ad idem, quod dicitur ſupra in propoſito præſentandi Moniales, ac etiam *diſc.* 4. *de Regularib. & diſc.* 28. *de juriſd.* æquivocum ſcilicet vi- 14
deri hodie in his materiis regularium præſertim in Italia procedere cum iis, quæ diſpoſita habentur cum antiquis Canonibus, vel tradita per antiquos Canoniſtas ob immutatum ſtatum rerum; Antiquitus etenim Monaſteria virorum regebantur ſingulariter, & independenter, adeo ut Abbas eſſet prælatus perpetuus, eo modo, quo eſt Epiſcopus in Cathedrali, & Monachi eſſent fixi habentes quodammodo Monachatum perpetuum in eo Monaſterio, in Monaſteriis autem mulierum, licet quoad Moniales verificetur, quod de viris ſupra dicitur, attamen quoad Abbatiſſam illa antiquitus erat perpetua, adeout Abbatiſſatus redoleret perpetuam Prælaturam in titulum, hodie vero in viris, Superiores, ſunt ad tempus, atque tam iidem, quam Monachi, vel fratres ad libitum amovibiles, & pro laudabili uſu amoveri ſoliti de loco ad locum, & quo ad mulieres Abbatiſſa eſt ad tempus triennii, ex deductis *eod. diſc.* 37. *in adnot. ad Concil. & d. diſc.* 1. *de Regul. & alibi*, adeout Abbatiſſatus non redoleat Prælaturam perpetuam, ut prius, ſed potius quamdam ſimplicem ſuperioritatem, & adminiſtrationem, ſeu Præfecturam temporalem, ideoque æquivocum videtur cum dictis antiquis terminis hodie procedere, taliſque videtur praxis communis, quoties aliter non ſtatuat lex fundationis per Sedem Apoſtolicam approbata, ut præſertim habetur in d. Monaſterio S. Claræ Neapolis, & ſimilibus.

Demum quoad octavum, & ultimum non deciſum, pro Epiſcopo pariter reſponderi debere dicebam, quoniam licet ob indultum Apoſtolicum clarum non impliceat, quin illi Cappellani, & Confeſſarii ſint perpetui, quamvis regulariter ſint temporales, & annuales, attamen fortius iſto 15
caſu de plano procedere dicebam ratione ſubjectæ materiæ magis ſuſpectæ, & periculoſæ, ea quæ habentur *diſc.* 16. *de Paroch.* ut non poſſit quidem Epiſcopus abſque ſufficienti cauſa illos removere in totum, tamquam per ſpeciem formalis privationis juris quæſiti, bene tamen poſſet inquirere de eorum idoneitate, ac vita, & moribus, & quatenus ei videatur illis ſuſpendere exercitium, cum ſubjecta materia id abſque dubio facilius ſuadeat ratione majoris periculi, ac majoris ſuſpicionis, necnon majoris circumſpectionis, cum qua procedendum venit, occultando cauſas, quæ illum ad id moveant, ut propterea habemus, quod licet Parochiæ, & Vicariæ ſæculares ſint perpetuæ in titulum conferri ſolitæ, attamen hujuſmodi Confeſſarii Monialium ſunt ad ſolum tempus triennii ad ſummum, adeout neque volens poſſit Epiſcopus illos confirmare, dictumque tempus prorogare abſque licentia Sacr. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quæ ad ejuſdem Epiſcopi relationem illam pro altero triennio concedere ſolet, & non ultra, niſi ex magna cauſa, & quandoque, ubi aliquam habeat ſiniſtram opinionem, negare.

IN-

Digitized by Google

INTERAMNEN. BENEFICII PRO VALENTINO SALVOLO, CUM BERNARDO, ET FRANCISCO DE ROSSIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Roſſis.

An, & quando impetratio beneficii de jurepatronatus ſit invalida, & ſubreptitia ob non factam mentionem aliquarum circumſtantiarum, quamvis juriſpatronatus derogatio adſit ratione vacationis in Curia.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutionibus.*
2 *Quando proviſio de beneficio de jurepatronatus cum iſtius derogatione ſit invalida ob aliquorum expreſſionem non factam.*
3 *Quod non videantur commendabiles iſtæ derogationes.*
4 *Non tamen eſt dubitandum de poteſtate, & quod juſpatronatus dicatur competere ex gratia Eccleſiæ.*
5 *De iſta derogatione ob vacationem in Curia.*
6 *De circumſtantiis particularibus, ob quas facilius intrat dicta derogatio.*
7 *Reſpondetur fundamentis reſolutionum.*
8 *Valet lex fundamentalis, quod quando derogetur juripatronatus, proviſus Apoſtolicus non obtineat aliquos fructus.*
9 *De differentia inter reſervationem, & inter hanc ſpeciem non derogationis.*

D I S C. LXXIV.

1 VAcato beneficio de utroque jurepatronatus activo, & paſſivo illorum de Roſſis in Curia per obitum Ciampini Curialis, qui illud obtinebat in vim proviſionis Apoſtolicæ cum derogatione juriſpatronatus, ob conſimilem vacationem in Curia illud impetravit Valentinus, contra quem jam poſſeſſorem præfati de Roſſis in utroque patronatus reſpective intereſſati, appellando a ſententia exequutoris obtinuerunt committi cauſam invaliditatis dictæ proviſionis in Rota coram Calatajii, cotam quo, me Scribente pro Valentino poſſeſſore reo convento, ſub die 22. Junii 1672. prodiit reſolutio ſuper invaliditate dictæ proviſionis, ex capite ſubreptionis ob non factam mentionem dicti patronatus cum omnibus ſuis qualitatibus, ſed ſolum in genere, & præſertim cum illa, quod beneficium eſſet debitum certo generi perſonarum, quodque in privilegio Gregorii XIII. in vim cujus ex cauſa dotationis, vel augmenti dotis juſpatronatus obtinebatur, cautum eſſet, ut ei derogati non poſſet etiam per vacationem apud Sedem, niſi quando hujuſmodi patronatibus derogati ſolet, ex eo, quod probatio iſtius ſoliti facta non eſſet, quaſi quod facta hac expreſſione Papa non derogaſſet, vel difficilius id egiſſet; fundamentum conſtituendo in *dec. 4. num. fin. par. 2. recent.*
2 & in deductis per Amaiden. *de ſtylo datariæ c. 15. §. 15. ex n. 18. cum. plur. ſeqq.* Conceſſa vero nova audientia, reus juxta conſuetudinem infirmorum de facili mutantium medicos, quando ſub cura unius non convaleſcunt, mutavit defenſores, ac propterea in hac ſecunda propoſitione non ſcripſi, ſed repropoſita cauſa ſub die 26. Junii 1673. perſtitum fuit in deciſis, unde credo, quod proviſus Apoſtolicus acquieverit, vel quod eo, quo potuit modo ſe concordaverit, dum ſcio, quod poſtmodum mutavit ſtatum, ducendo uxorem.

Reſolutiones, attento proprio genio, vel ſenſu naturali
3 placuerunt, ex eo, quod generaliter diſplicent hujuſmodi derogationes, ut alibi advertitur; Quamvis etenim de poteſtate non ſit dubitandum, neque id contineat illam exorbitantiam, ſed læſionem juris naturæ, vel gentium, quam ignarus vulgus credit, cum juſpatronatus etiam, ubi ſit ex integra fundatione, & dotatione abſque aliqua mixtura privilegii, adhuc dicatur competere ex gratia Eccleſiæ, quæ hunc uſum introduxit ad alliciendum fideles, ad conſtruendum, & dotandum Eccleſias, ac beneficia, multo igitur magis, quando adeſt mixtura privilegii, quamvis cauſa onéroſa præponderet, quoniam tunc dicitur juſpatronatus ex juſtitia, ad effectum illud contradiſtinguendi ab altero ex gratia, & privilegio pro ſubjectione reſervationibus & affectionibus Apoſtolicis, juxta ea, quæ habentur ſupra *diſc. 10. & 65. in aliis pluries, eod. tit.* Sed ad alios effectus iſtum præſertim non tollit, quin ſit ex gratia, & privilegio, dum ut ſupra dicitur tale etiam in caſu, in quo nulla accedat mixtura privilegii, & gratiæ, ſed ſit ex integra fundatione, & dotatione, ut *in d. diſc. 65.* Nihilominus, quia magis communiter id aliquod de facto ſcandalum generare videtur, atque ſaltim naturaliter aliquam exorbitantiam continere, quod ſcilicet illi, qui privando ſeipſos, eorumque poſteritatem aliquibus bonis pro dotatione, & fundatione Eccleſiarum, & beneficiorum tam
pro decore propriæ familiæ, & poſteritatis, quam etiam ad 4
effectum providendi aliquem ſecundogenitum, vel alium non proviſum de eadem poſteritate, vel familia, ita eluſi remaneant ab illa fide Canonum, & Eccleſiæ, quam ſequuti fuerunt, idcirco commendabilis, etiam per pios, & zelantes reputatur, ut ab hoc ſtylo abſtineretur.

Procedendo tamen juridice, & cum regulis legalibus, quas in hac materia habemus, reſolutiones non placuerunt, quoniam notorius, & inconcuſſus eſt iſte ſtylus,
quando vacatio ſequatur in Curia, præſertim, ubi aga- 5
tur de jurepatronatus privatorum, cum difficultas cadat in illo Principum, ut patet ex deductis per Covarr. *pract. cap. 36. n. 4.* Pariſ. *de reſignat. lib. 2. q. 4. n. 44. & ſeqq.* Lotter. *lib. 2. q. 8. n. 98.* apud Bich. *dec. 198. n. 22.* late *dec. 630. par. 4. rec. tom. 3.* quæ eſt in terminis longe fortioribus ex duplici ratione dubitandi; Primo nempe, quod agebatur de patronatu poſſeſſo per Ducem habentem jura Supremi Principatus; Et ſecundo, quia obtinebat ex illa concordia, cujus mentio habetur *diſc. 2. de feud* & advertitur *diſc. 95.*

Multo igitur magis in hac facti ſpecie ob quatuor circumſtantias; Primo nempe, quia de patronatu mere privatorum; Secundo fortius, quia de illo, quod non
ſit de mera juſtitia ratione omnimodæ fundationis, & 6
dotationis, ſed cum aliqua mixtura gratiæ, & privilegii, quamvis præſupponendum ſit, quod cauſa oneroſa præponderet; Tertio, quia in eodem privilegio dicitur non debere derogari, niſi quando ſolitum ſit, ac propterea caſus videtur expreſſe præſervatus in ipſo limine, atque fundatori denunciatum periculum, cui ſubjacebat, & ſic adaptari valent ea, quæ in fundationibus Majoratuum Hiſpaniæ habentur *diſc. 61. de Regul.* Et quartum, ob ſolitum particulare, ac ultimum ſtatum, quoniam ultimi duo poſſeſſores cum conſimili derogatione obtinuerant cum ſubſequuto effectu, ideoque non videbatur redarguendus iſte proviſus, qui conceperat ſupplicationem, eodem modo, quo in duabus præcedentibus proviſionibus ſequutum fuerat, ut habetur in materia malæ expreſſionis valoris *diſc. 90. n. 1. & alibi*: Et ſic revera reſolutiones nulli probabili fundamento, reflectendo etiam
ad ſolam veritatem, innixæ videbantur, cum auctorita- 7
tes prædictæ, cum quibus proceditur, non faciant ad rem; Dicta etenim *dec 4 par. 2. recent.* loquitur in terminis reſignationis ad favorem, ideoque non percutit iſtos terminos, atque in eiſdem terminis reſignationis, vel ſimilis proviſionis alias, quam ex dicta cauſa vacationis in Curia loquuntur aliquæ deciſiones, quarum tenor regiſtratur per Amaiden. *ubi ſup.* qui licet in Curia Advocatus, non tamen Curiæ ſtylum in ſcribendo multum ſequi videtur; Et quamvis regiſtret deciſionem Fanen. coram Ubaldo *inter ſuas dec. 837.* quæ loquitur de iſta ſpecie proviſionis, attamen ultra, quod loquitur incidenter ad diverſum effectum reſtitutionis fructuum, in eo caſu punctus non erat ſuper invaliditate provi-
ſionis beneficii, ſed ſuper eo, quod beneficiatus ita 8
proviſus non deberet obtinere illos fructus, quos fundator voluit percipi non poſſe, niſi ab illis, qui ad formam fundationis ex præſentatione beneficium obtinerent, quodque pro eo tempore, quo beneficium ex Apoſtolica proviſione eſſet penes alios, fructus deberent ſpectare ad alterum locum pium, dum iſta lex tamquam adjecta in limine fundationis, & approbata per Ordinarium, multo vero magis per Sedem Apoſtolicam, ſervari debet, ut in eadem Fanen. firmatur apud Royas *dec. 264.* atque advertitur *d. diſc. 65. n. 7. & alibi*, ſed hoc ut præmiſſum eſt, non reſpicit beneficium ejuſque ſubſtantiam, ſed potius accidentia, nempe participationem aliquorum fructuum, & per conſequens iſtæ auctoritates non videntur ad rem facere, potiſſime ob dictas circumſtantias, ob quas præfatus ſtylus remanet magis notorius, & indubitabilis.

Neque obſtare dicebam, quod in dicto privilegio expreſſe diceretur, ut derogari non poſſet, neque per vacationem apud Sedem, quoniam pene in omnibus hujuſmodi privilegiis adjici ſolet, & tamen paſſim contingente caſu fiunt hujuſmodi derogationes, ac etiam, quia ut advertitur *diſſ.*

dec. 630.

dec. 630. part. 4. recent. tom. 3. ex num. 21. iſta clauſola reſpicit diverſum effectum, ne ſcilicet intret reſervatio ex iſto capite vacationis in Curia, vel apud Sedem, quoniam magna differentia eſt inter unum effectum, & alterum, ubi etenim intret hæc reſervatio, quæ eſt
9 clauſa in corpore juris, tollitur quæcumque ſpes patrono, quoniam etiam ſi ipſe eſſet diligentiſſimus, ac præveniret in præſentatione cum ſubſequuta poſſeſſione, vel etiam ſi vacatio ſequuta eſſet, Sede Papali vacante, quando practicabilis non eſt derogatio, adhuc reſervatio ſuum operaretur effectum, & tamen non obſtaret iſta derogatio, & ſic magna differentia dignoſcitur inter unum, & alterum effectum.

PISTORIEN. JURISPATRONATUS

PRO OPERA S. JACOBI.

Reſponſum pro veritate.

De præſcriptione, vel acquiſitione juris præſentandi per illum, qui de aliquo titulo non docet, ſed ſe fundat in poſſeſſione juris præſentandi, & in admiſſione per patronos.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Admiſſus ad præſentandum quale jus acquirat, & in cujus præjudicium ſine prædicta admiſſione operetur.*
3 *De operatione centenaria, ut allegari poſſit quicumque titulus melior.*
4 *De diſtinctione inter præſcriptionem, & præſumptionem.*
5 *Quomodo concurrere debeant poſſeſſores in præſentando, & quod ſit nimium deferendum obſervantiæ.*

D I S C. LXXV.

1 Cum ab antiquo juſpatronatus plurium beneficiorum exiſtentium in Diœceſi Piſtorien. & in Territorio Piſcien. *Nullius*, poſſideretur per illos de Lazzaris Viſcontis; Cum ex iſta familia, ſeu deſcendentia eſſet ſolum ſuperſtes Sinibaldus, hic in teſtamento condito de anno 1647. ſcripta hærede univerſali Opera S. Jacobi, juſpatronatus reliquit quatuor conjunctis, cuilibet ſcilicet quartam partem, cum prohibitione juris accreſcendi, ut propterea portio deficiens pertinere deberet ad dictam Operam hæredem; Defectis autem omnibus deſcendentibus dictorum quatuor legatariorum, orta eſt controverſia inter dict. operam, & Barduccios venientes jure cujuſdam donationis per eos obtentæ juriſpatronatus, a quibuſdam Viſcontis de Limite de anno 1481. ex eo, quod in ſucceſſivis vacationibus iſti Barduccii præſentaverint una cum dictis quatuor legatariis; Quare deſuper ex parte dictæ operæ conſultus,

Reſpondi, quod quando negotium eſſet recens, tunc niſi Barduccii docerent de titulo, contra eos ad favorem
2 Operæ reſpondendum eſſet, non obſtante quod per dictos legatarios admiſſi fuiſſent ad præſentandum cum eis; quoniam id conſtituit quidem admiſſum in poſſeſſione præſentandi in præjudicium admittentis, ac habentium cauſam ab eo, ſed non facit illum verum patronum in præjudicium venientium jure ſuo independenter, juxta ſuperius deducta *diſc. 73. & in aliis*, ſolumque iſta admiſſio ſuffragari ſolet, ac debet contra venientes independenter, ac jure proprio pro adminiculo, vel interpretatione tituli dubii, juxta caſum, de quo in Mediolanen. Prioratus, *diſc. 176. & in aliis ſimilibus*.

Difficultatem vero non modicam habebam ex eo, quod
3 ageretur de facto antiquo excedente ſpatium annorum centum, ob pluries enunciatam operationem centenariæ, ut ejus vigore allegari poſſit quicumque titulus de mundo melior; & ſic quod poſſeſſores dicere valeant, quod Viſconti de Limite eorum auctores eſſent iidem, ac Viſconti de Lazzaris coæquale jus habentes cum authore ejuſdem Operæ, ac propterea non intrarent termini præſcriptionis, quæ de facili elidi poſſet, dum Opera veniebat independenter a dictis Legatariis, ex deductis ſupra, *diſc. 31. n. 16. & diſc.*
4 *35. n. 8.* ſed difficultatem in eo conſiſtere dicebam (quando conſultores contendentium non eſſent plus, quam imprudentes, & ſtolidi,) quod hanc diuturnam poſſeſſionem allegaturi non eſſent jure præſcriptionis, ſed jure præſumptionis juxta pluries enunciatam diſtinctionem inter præſcriptionem, & præſumptionem, præſertim *diſc. 21. de judic. & diſc. 3. de alien. & contr. probib. diſc. 133. de feud. & alibi*.

Hæc quoad ſubſtantiam, ſive pertinentiam in genere; Ea vero poſita advertebam, quod caderet alia inſpe- 5
ctio ſuper quota; Atque in hoc dari non potuit maturum judicium abſque meliori, magiſque diſtincta notitia facti ſuper modo præſentationum, an fuiſſent coæquali jure cum omnibus, ideſt quod tanta fuiſſet vox iſtorum donatariorum, quanta illa quatuor legatariorum, qui venirent in ſtirpes, repræſentando eorum auctorem, vel e converſo in capita, ſive pro una virili, ex pluribus juxta diſtinctiones, de quibus *diſc. 61.* & in aliis ibi enunciatis, cum in hoc nimium, imo totum faciat obſervantia, cui deferendum venit quoties clare non conſtet, quod ea fuerit erronea, vel æquivoca, ideoque remanet punctus incapax regulæ generalis, utpote decidendus ex circumſtantiis facti, cujus potius, quam juris quæſtio cenſenda eſt.

MEDIOLANEN. PRIORATUS

PRO JO: BAPTISTA MONTEGATIA, CUM CONSTANTIO GALERATO.

Caſus deciſus per Rotam pro Joanne Baptiſta.

De jurepatronatus familiari, quando ſit tale diverſum a gentilitio, & a mixto, & quibus de familia competat.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutionibus.*
2 *De aliquibus concluſionibus generalibus in materia.*
3 *Quod hodie iſtæ ſint quæſtiones potius facti, quam juris, & quando decidendæ.*
4 *Quomodo in hoc jurepatronatus probetur qualitas familiaris.*
5 *De demonſtrationibus magis id concludentibus, ac tollentibus illud æquivocum, quod eſſe ſolet in verbo familiæ.*
6 *Quando dicatur non conſtare de tenore fundationis.*
7 *De aliquibus objectis facti, & præſertim, an ſpecificatio aliquarum perſonarum ſtet taxative, vel demonſtrative, & excludat alios de eodem genere.*
8 *De probatione identitatis familiæ.*

D I S C. LXXVI.

Prioratum S. Mariæ de Campo mortuo Rota in conſi- 1
mili cauſa intitulata etiam Mediolanen Prioratus coram Corrado ſub die 14. Martii 1646. canonizavit eſſe de jurepatronatus familiæ Montegatiæ, ſed illa diſpoſitio fuit ſolum ſuper exiſtentia juriſpatronatus, quæ controvertebatur ab Ordinario, & aliis de libertate contendentibus, non autem ſuper pertinentia, cui occaſionem dedit vacatio ſequuta de anno 1673. quoniam cum aliqui de hac familia, & cognomine de Montegatiis præſentaſſent Joannem Baptiſtam eorum fratrem, & agnatum reſpective, alii vero diverſarum familiarum, qui ſe prætendebant deſcendentes ex fœminis ejuſdem familiæ præſentaſſent Conſtantium, hinc per appellationem a ſententia Ordinarii ſuper inſtitutione Joannis Baptiſtæ introducta cauſa in Rota coram Tajo 26. Aprilis 1675. prodiit reſolutio ad favorem ejuſdem Joannis Baptiſtæ, idemque in alia inſtantia coram Ubago ſequutum eſt 20. Martii 1676. & in hoc ſtatu cauſa reperitur.

In his itaque diſputationibus, licet per alios hinc inde ſcribentes cum copioſis ſuperfluis allegationibus pro currenti vitio nimium inſiſteretur ſuper præſupponendis, ac certis generalitatibus; Primo nempe, quod qualitas familiaris non præſumitur, cum juſpatronatus de regulari na- 2
tura cenſeatur hæreditarium; Secundo, quod ubi etiam non ſit hæreditarium, ſed gentilitium deferendum jure neceſſariæ ceſſionis, tamquam per ſpeciem fideicommiſſi, vel feudi, pacti, & providentiæ in illos de ſanguine, non tamen exinde infertur ad qualitatem agnatitiam, ſeu familiarem, niſi iſta ſit adjecta eodem modo quo in dicta fideicommiſſaria ſucceſſione habetur: Et tertio, quod ubi etiam conſtaret de antiqua familiari qualitate, adhuc tamen defecta illa familia, juſpatronatus efficitur hæreditarium.

Hæc autem omnia, & ſimilia negligenda mihi videbantur, utpote hodie certa, & præſupponenda, ac etiam extranea a caſu quæſtionis, quæ pro meo judicio ad inſtar 3
illarum quæſtionum voluntatis, quas adeo frequentes habemus in dicta materia fideicommiſſaria, & ſimilibus erat

potius

potius facti, quam juris, ex facti proinde qualitate, circumſtantiis decidenda, adeout interet ſæpius merito inculcarus error immorandi in generalibus regulis, & concluſionibus juris, atque deſuper auctoritatum, & deciſionum cumulos cum magno improbo labore facere, quoniam præſuppoſita tam regula, quæ aſſiſtit qualitati hæreditariæ, quam limitatione, quæ aſſiſtit familiari, quando iſtius probatio accedat, punctus eſt io applicatione, an ex facti qualitate dicamur eſſe in caſu regulæ, ſeu limitationis; Idque in primis regulandum eſt a tenore fundationis quando iſta habeatur, quando vero deficiat, ab obſervantia aliiſque circumſtantiis.

Cum itaque in hac facti ſpecie non adeſſet fundatio, hinc advertebam reflectendum eſſe principaliter ad facti ſeriem deductam ex documentis, quæ deſuper habeban-
4 tur, eaque eſt, quod de anno 1469. illi de hac familia obtinuerint in vim aliquarom ex probationibus adhue extantibus, ut infra, magis vero, ut nimium probabile eſt, ex aliis melioribus, quę tunc habebantur, quando memoria erat recens, per ſententiam Ordinarii canonizari juſpatronatus ratione fundationis, & donationis ab illis de hac nobili, & vetuſta familia, eamdemque ſententiam obtinuerunt confirmari, & comprobari per Sedem Apoſtolicam ſub Paulo II. deindeque aliqui de eadem familia eorum expreſſis nominibus eamdem canonizationem obtinuerunt a Sixto IV. & quidam alii io litteris illis non expreſſi conſimiles litteras obtinuerunt ab Innocent. VIII. omnes tamen cum expreſſione, quod iſtud eſſet juſpatronatus de domo, & familia de Montegatiis. Prunt ſemper illi de eadem familia præſentarunt uſque ad Sixtum V. quando occaſione collationis, quam de hoc prioratu tamquam de libero idem fecerat in perſona Cardinalis de Montealto nepotis, alia conſimilis prodiit canonizatio effectum poſtmodum ſortita; Hiſque litteris Apoſtolicis accedunt tam plures inſtitutiones Ordinariorum, quam etiam plures enunciativæ in viſitationibus, aliiſque actibus, ac etiam inſignia hujus familiæ, & antiquæ inſcriptiones reſpective in Eccleſia, & Campanile, & aſſertiones aliquorum probatorum hiſtoricorum rerum Mediolani, ejuſque ſtatus, ſemper de fundatione, & dotatione per hanc familiam, ut hæc omnia diſtincte recenſentur tam in dicta deciſione anni 1646. coram Corrado, quam in aliis, ut ſupra proditis in iſta diſputatione, ideoque nimium convincenter probari dicebam, quod illud juſpatronatus eſſet vere familiare juxta ea, quæ habentur ſupra, *diſc.* 22. 24. 60. *& alibi*; Ponderando etiam, quod nullatenus conſtabat de mixtura extraneorum in præſentando, quod eſt magnum argumentum.

Et quod magis, in dictis litteris, ac enunciativis, & inſcriptionibus, ac hiſtoriis, & aliis argumentis, &
5 ſpeciebus probationis, non adhibetur ſolum vocabulum *familiæ*, quod latius patere ſolet, & quandoque pro ſubjecta materia, vel pro morum regionibus poteſt convenire etiam cognatis, ſed adeſt etiam verbum *domus*, quod præſertim pro Italiæ moribus latius patet; Et quod magis eſt, deſcenditur magis in ſpecie explicando familiam cum adjecto de Montegatiis, dum ita ceſſare dicuntur omnes illæ dubitandi rationes, quæ habentur locis citatis *hoc tit.* ac etiam *diſc.* 13. *de præeminent. & diſc.* 50 *& ſeqq. de fideicom* & alibi.

Non negabantur hæc, præſertim in ſecunda inſtantia, coram Ubago, per ſcribentes in contrarium, quoniam ex prædictis nimium convincenter, & clare iſta probatio
6 qualitatis familiaris adeſſe videbatur; Cumque non conſtaret de fundatore certo, cadere non poterat quæſtio, de qua pariter pluries *hoc eod. tit.* & in altero ſuperius enunciato *de fideicomm.* an fundatio intelligenda eſſet de familia effectiva, vel contentiva; Quamvis etenim aliqui ex eiſdem ſcribentibus præſupponerent dd. litteras Sixti IV. & Innocent. VIII pro lege fundationis; Attamen id continere dicebam æquivocum manifeſtum, nec reſponſione, nec diſcurſu dignum, dum ex antecedentibus litteris Pauli II. confirmatoriis dictæ antiquioris ſententiæ Ordinarii canonizantis juſpatronatus ex antiqua fundatione, & dotatione a tempore antiquo, & immemorabili, ita ad evidentiam error iſte convincebatur.

Super duobus tamen inſiſtebant; Primo nempe, quod illi, qui præſentaverant Joannem Baptiſtam non eſſent de iſta familia, quæ locis citatis enunciatur; Et ſecundo,
7 quod ubi etiam eſſent de hac familia in genere, neque ſuffragaretur, cum non eſſent de deſcendentibus a perſonis enunciatis in præfatis litteris Sixti IV. & Innoc. VIII. ac etiam in illis Sixti V. & per conſequens, quod defectis lineis, & deſcendentiis maſculinis, vel juſpatronatus effectum eſſet hæreditariom, vel gentilitium in genere cognatitio.

Iſta objecta continebant inſpectionem potius facti, quam juris, eaque per cauſæ Patronum, ad quem pro Curiæ ſtylo magis, quam ad Advocatos pertinet agere de iis, quæ facti ſunt, bene removebantur cum juſtificationibus, quod oon ſolum ii, qui præſentaverant Joannem Baptiſtam, eſſee de eadem nobili, & vetuſta familia Montegatia in prædictis documentis enunciata, ſed quod etiam deſcenderent ab aliquibus ex perſonis nominatis in præfatis litteris utriuſque Sixti, & Innocentii reſpective.

Duo tamen ego alterius gerendo partes Juriſtæ ſubjungebam; Primo nempe, quod pariter evidens æquivocum eſſet dictum præſuppoſitum, ut juſpatronatus eſſet reſtrictum ad perſonas enunciatas in dd. litteris Apoſtolicis, adeo ut ſtarene taxative in excluſionem aliorum de eadem familia, cum revera illæ ſtarent demonſtrative ſtante dicta antiquiori ſententia Ordinarii, ac etiam antiquioribus litteris Pauli II. loquentibus de domo, & familia in genere abſque reſtrictione ad certam perſonam fundatoris; Illæ autem perſonæ, quæ in eiſdem litteris Sixti IV. & Innoc. VIII. enunciantor, ſunt illæ, quæ aliis diligentiores, ad clariorem ſui juris firmitatem, & juſtificationem ſolliciti fuerunt eas obtinere, quod ſcilicet prius aliqui obtinuerunt illas Sixti, deindeque alii ex hoc edocti obtinuerunt illas Innocentii ob eamdem cauſam, & rationis identitatem, eo quod pariformiter eſſent de familia, ideoque ſi alii de eadem familia, qui hanc diligentiam adhibere neglexerunt, illam apud eoſdem, vel alios ſucceſſores Pontifices adhibuiſſent, conſimiles litteras, conſimilemque declarationem quoque obtinuiſſent, cum illæ non continerent novas conceſſiones, & privilegia, quæ non ſunt trahenda de perſona ad perſonam, ſed ſolum contineant declarationem ejus, quod jam inerat, & competebat univerſo generi, ideoque illud reſtrictionem non patitur a ſpecificatione aliquarum perſonarum, niſi quando ſubjecta materia, vel tenor reſtrictionem, ac taxationem ſuaderent; Ac propterea quando etiam non adeſſent juſtificationes ſuper deſcendentia per gradus diſtinctos ab aliquibus perſonis ſpecificatis in eiſdem litteris, adhuc ſufficeret probatio generica, quod eſſent de hac familia.

Et quoad genericam probationem identitatis familiæ, ſtante identitate cognominis, & inſignium, advertebam quod tunc aliqua major dubitandi ratio circa iſtam
probationem identitatis familiæ cadere videtur; quan- 8
do ageretur de patriis, & locis diverſis, multo vero magis, ubi accederet alia diverſitas in aliquo adjuncto, vel inſigniis, aut quod adeſſet diverſitas ſtatos, quia nempe uoa familia eſſet in ſtatu conſpicuo nobilitatis, & divitiarum, altera vero in ſtatu magis depreſſo ignobilitatis, & paupertatis, juxta ponderationes, de quibus in hac materia indentitatis familiæ *ſup. diſc.* 31. *& diſc.* 32. *de preamin.* latius vero, magiſque ex profeſſo *diſc.* 50. *cum duob. ſeqq. ſub tit. de fideicom. & alibi*; Ideoque applicando ad rem eum verificaretur omnimoda identitas in patria, cognomine, inſignignibus, & ſtatu nobilitatis, ac præemineotiarum ita concludentem probationem adeſſe dicebam; Clarius vero, dum accedebant probationes magis ſpecificæ reſultantes a tractatibus auctorum partis diverſæ, & ab aliquibus præſentationibus, ac reſpective conſenſibus præſtitis io aliis vacationibus per eos, a quibus iſti deſcendunt, quod ad hunc effectum ſufficit, ut advertitur *loc. cit. hoc eodem tit.* iſtæque probationes ſpeciales etiam imperfectæ, ac aliqua etiam exceptione elidibiles, quando ſolæ, ac bene per ſe conſiderandæ venirent, magni faciendæ veniunt in hac materia pro adminiculo, & corroboratione præſumptionis juris, quæ alias ſola, & de per ſe fallax, & periculoſa videtur.

LAURETANA JURISPATRONATUS.

Reſponſum pro veritate, incertum eſt ex cujus parte.

De eadem materia, de qua diſcurſu præcedenti, an juſpatronatus ſit familiare, vel gentilitium, in concurſu agnatorum remotiorum, & cognatorum proximiorum, & in ſpecie, quid importet verbum *Caſa*, in idiomate Italico.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De regulis, quæ habentur in ſucceſſione juriſpatronatus.*
3 *Quod dictæ regulæ non placeant, ſed ſint receptæ.*
4 *De diverſitate morum Hiſpaniæ, & Italiæ.*
5 *De infelicitate facultatis legalis, unde proveniat, & de ratione ob quam reſponderi ſoleat pro veritate contra proprium ſenſum.*
6 *Vocatio fœminarum, & deſcendentium ab eis excludit contemplationem agnationis,*
7 *De ſignificatione vocabuli* domus, & caſa.
8 *De differentia inter linguam latinam, & Italicam in dictis vocabulis.*
9 *Quod ad hanc differentiam debeat reflecti.*
10 *De obſervantia qualis eſſe debeat, ut attendatur.*

D I S C. LXXVII.

1 MErcurius de Riccardis fundato beneficio cum reſervatione juriſpatronatus, adjecit legem perpetuæ conſervationis in ejus domo pro filiis maſculis, & in iſtorum defectum pro fœminis, hiſque omnibus non extantibus, vel deficientibus proximioribus, qui directe venirent, ex ejus domo in perpetuum, atque defecta linea legitima, & naturali ipſius fundatoris, & ſuorum, ut ſupra, deberet eſſe communitatis, adhibendo in Italico idiomate illa verba præciſa; *Reſti perpetuamente in caſa ſua per i figli maſchi, e poi per le femmine, e non avendo nè maſchi, nè femmine, per i più proſſimi, che direttamente verranno di caſa ſua*, *ec.* Defuncto autem fundatore ſine prole ſuperſtite Ambroſina germana ſorore, iſta contingente vacatione præſentationem fecit cum ſubſequuto effectu; in altera vero vacatione ſequuta poſt dictæ Ambroſinæ obitum, filii ejuſdem præſentarunt Joannem Baptiſtam filium unius ipſorum; Riccardi vero agnati deſcendentes a communi avo grado remotiores, præſentarunt perſonam de eadem agnatione; Ordinarius vero inſtituit præſentatum a cognatis proximioribus de familia Rota, atque in hoc ſtatu deſuper conſultus fui pro veritate, forte ex parte agnatorum remotiorum, & præſentati ab eis, qui ſuccubuerat, ad effectum deliberandi, an expediret appellationem proſequi.

Pro judicio Ordinarii ad favorem præſentati a cognatis proximioribus, dixi reſpondendum videri, non
2 quidem ex proprio genio, propriaque opinione, ſed quia ita apud noſtros magis receptum videtur, dum juriſpatronatus pro regula (neſcitur quo ſpiritu, quave ratione) attributa eſt natura, ſeu qualitas hæreditaria, ut neglectis illis de ſanguine, tranſitum faciat ad hæredes extraneos; Quinimo ut neque regulariter veniat ſub fideicommiſſo, quod in reliquo patrimonio ordinatum ſit per fundatorem, contra omnem rationem, omnemque voluntatem fundatoris, ut advertitur ſupra *diſc. 36. & 60. & in aliis*; Et quatenus fundatum ſit pro illis de ſanguine, ac propterea gentilitium dicatur, adhuc tamen volunt, ut reguletur juxta ordinem fideicommiſſariæ ſucceſſionis ad favorem proximiorum in gradu, ſublata ſexus, & gradus differentia, quoties non conſtet expreſſe, vel conjecturaliter de agnatitia, & maſculina qualitate, ut pluries in ſua ſede *ſub tit. de fideicommiſſis*; Ac propterea in hac materia juriſpatronatus, etiam ubi non ſit mere hæreditarium, & tranſitorium ad hæredes extraneos, inolevit contradiſtinctio terminorum gentilitii, & familiaris, ut advertitur *diſc. præcedenti*, & per conſequens ad rem, cum non videretur ſufficienter conſtare de dicta agnatitia, ſeu familiari qualitate per fundatorem deſiderata, obſtare dicebam agnatis remotioribus regulam.

Quamvis etenim, ut præmiſſum eſt, id mihi non placeat, atque parum rationabile videatur attentis Italiæ moribus juxta ponderationes, de quibus *ſup. dicto diſc. 36.* Et
3 latius *diſc. 1. & ſeqq & in aliis pluries, ſub. tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* occaſione agendi de ſtatutis excluſivis fœminarum, & cognatorum ob maſculos agnatos, adeout in hoc manifeſta videatur inepția noſtrorum, & præſertim illorum, qui procedunt cum traditionibus Hiſpanorum, ſive
4 cum illis deciſionibus, quæ prodierint in cauſis ejuſdem Regionis, non diſtinguendo morum diverſitatem ponderatam *diſc. 7. 34. & 201. de fideicomm. & alibi pluries*.

Nihilominus hujus facultatis miſera conditio, in qua leguleica ineptia illam conſtituit, ut loco maximæ rationabilitatis, quam lex continere debet, cum ratio ſit anima legis, ut habetur *diſc. 35 de judic. & in opuſculo ſtyli*, & pluries, & ita ſit effecta maſſa irrationabilitatum, induxit, ut quandoque oporteat reſpondere etiam 5
pro veritate contra proprium ſenſum, id eſt inſinuare requirentibus, id quod magis receptum ſit, & qualis probabilior reputetur exitus quæſtionis in foro.

Conſtituta itaque dicta regula, dicebam non intrare limitationem, quinimo, ut iſta potius excluſa remaneret ob vocationem propriæ lineæ fœmininæ in defectu 6
maſculinæ, cum ita clare excludi dicatur agnatitia qualitas, dum fœminæ, licet dicantur de familia, & agnatione, nihilominus illam non conſervant, ſed in eis familia terminat, ut pluries advertitur *ſub tit. de fideic.* præſertim *diſc. 29. & ſeqq. & diſc. 70. & in aliis*; Et per conſequens, ut intret ordo inteſtatæ, vel fideicommiſſariæ ſucceſſionis, ut præſertim ad rem, & in ſpecie late aliis de more cumulatis, Caſtill. *tom. 5. controv. c. 67. ſub n.* 28.

Et licet in quodam diſcurſu de patribus tranſmiſſo ad favorem agnatorum inſiſteretur in illis verbis, *i più proſſimi, che direttamente verranno di caſa ſua*,
quaſi quod illud verbum *domus*, quod tranſlatum in 7
idioma Italicum idem denotat; ac verbum *caſa*, juxta loquendi uſum latius pateat, quam verbum *familia*, magiſque denotet contemplationem agnationis, ut advertitur *eod. diſc. præced. & diſc. 13. de præeminen. & pluries in dicta ſua ſede de fideicom.* Nihilominus advertebam id in iſta facti ſpecie tolli ex facto, quoniam præcedenter dixit, quod juſpatronatus perpetuo remanere deberet *in ſua Caſa*, & tamen æque diſpoſuit ad favorem maſculorum, ſive fœminarum cum ſolo ordine prælationis; Igitur illud verbum *Caſa*, fundator non accepit pro agnatione, & familia, ſed ſolum pro ſanguine, & deſcendentia prius effectiva in utraque linea maſculina, & fœminina, & deinde pro parentela contentiva, quæ deſcenderet ab ejus domo, id eſt quod haberet cum ipſo ſanguinis connexionem ex communi ſtipite.

Duo præſertim in idem conſiderando; Primo nempe, quod non vocavit illos de domo, ſed qui deſcenderent 8
a domo juxta ponderationes, de quibus *diſc. 13. & 14. de emphyt. & alibi*; Et ſecundo, quod licet in lingua latina pro communi præſertim Italiæ loquendi uſu, verbum *domus*, denotet familiam, vel agnationem; Nihilominus in idiomate Italico uſus videtur diverſus, quod ſcilicet quando habetur in animo explicandi agnationem, vel familiam dicitur *Caſata*, ſeu *Caſato*, non autem *Caſa*, quaſi quod illud vocabulum latius pateat, atque denotet omnes qui quomodocumque attineant, atque a ſtipite domus deſcendant; Potiſſime vero, magis connectendo iſtam conſiderationem cum antecedenti, quod ſcilicet idem fundator ſub hoc nomine, ſeu vocabulo. *Caſa*, in antecedenti vocatione intellexit comprehendere etiam deſcendentes per lineam fœmininam.

Et de iſta conſideratione, vel diſcretione inter linguam latinam, & italicam vulgarem, ut diverſæ ſint ſignificationes, habetur ſub diverſis materiis, & præ-
ſertim *ſub tit. de benefic. diſc. 96.* occaſione agendi de 9
quæſtione, an beneficium ſit ſacerdotale ſuper verbo *presbyter*, ſeu verbo *ſacerdos*, *& ſub tit. de dote, diſc. 12.* occaſione conſiderandi differentiam inter verbum latinum *nubere*, & verbum italicum *maritare*.

In obſervantia vero, quæ conſiderabatur per agnatos, eo quia Ambroſina germana ſoror, quæ erat de
familia, præſentaverit in præcedenti vacatione, nullum 10
dixi poſſe conſtitui fundamentum, non ſolum quia agebatur de unico actu, ſed fortius, quia erat actus æquivocus, quoniam eum alter non adeſſet proximior, qui cum dicta Ambroſina concurrere poſſet, ita actus referri poterat ad majorem proximitatem gradus, non autem ad qualitatem familiæ, & agnationis, cum tamen eſſentiale requiſitum obſervantiæ, ut interpres dici valeat, eſt illud, ut ea ſit univoca, non autem æquivoca.

AMALPHITANA BENEFICII PRO JOANNE DE URSO, CUM JACOBO.

Caſus diſputatus in Tribunali Auditoris Cameræ ſub incerto exitu, quem credo pro Joanne.

De concurſu cumulativo plurium patronorum, & modo computandi voces ad eamdem materiam, de qua *diſc. 32. 34. & 61.* & in aliis.

SUM-

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De fundamento partis contrariæ.*
3 *Quod Conſulentium auctoritas ſit ſuſpecta.*
4 *Non eſt deferendum in hac materia iis, qui non ſint verſati in Curia in concurſu verſaturum.*
5 *Expenditur* Conſ. 32. Peregr. lib. 1. *de quo caſu agat.*
6 *Qualis ſit theorica, quæ cadit in quæſtione.*
7 *Dicitur quæſtio facti, & voluntatis in facti circumſtantiis decidenda.*
8 *In caſu æqualitatis votorum intrat gratificatio.*
9 *Conjuncti fundatoris debent in concurſu præferri aliis.*

D I S C. LXXVIII.

DOminicus, inſtitutis hæredibus Beatrice, & Diana
filiabus, eas gravavit ad dotandam Cappellam quo-
1 dam annuo redditu pro celebratione Miſſarum facienda
per Cappellanum præſentandum per eaſdem Beatricem, &
Dianam, earumque filios, & deſcendentes, ac etiam per
Matthæum, Benedictum, & Franciſcum ex fratre nepo-
tes, eorumque deſcendentes maſculos tantum; Cum ita-
que Joannes eſſet præſentatus per Dianam adhuc ſuperſti-
tem, & per Franciſcum filium Beatricis defunctæ, filii ve-
ro dd. trium nepotum etiam defunctorum præſentaſſent
Jacobum, atque Ordinarius conceſſiſſet inſtitutionem
Joanni; Hinc devoluta cauſa appellationis in Tribuna-
li A. C. ſcripſi pro eodem Joanne, pro quo credo, quod
confirmando geſta per Ordinarium fuerit reſolutum, dum
poſt unicam diſputationem non audivi amplius actum
de cauſa.

In hac itaque diſputatione Scribentes in contrarium
prætendebant, quod eſſent quinque voces regulatæ ex
quinque perſonis, vel ſtipitibus nominatis in teſtamen-
to; Nempe duarum filiarum, & trium nepotum teſta-
2 toris, præcipuum, imo totum fundamentum conſtituen-
do in *conſil.* 32. *Peregr. lib.* 1.

Verum dicebam, quod ubi etiam dictæ auctoritati de-
ferendum eſſet, cujus contrarium, quando illa adverſetur,
3 eſſet probabilius; Tum quia Conſulentis ac requirentis op-
portunitatem conductitio more, ideoque nulla, vel ſatis mo-
dica eſſe debet ex frequenter inſinuatis, præſertim *diſc.* 35.
de judic. Tum quia contrarium convincitur, ut infra ex Do-
ctoribus verſatis in Curia Romana, & in materia benefi-
ciali, quibus abſque dubio magis deferendum eſt, eo quia
4 Romana Curia, eſt iſtarum materiarum beneficialium
Metropolis, in qua illæ frequentius, ac melius, quam alibi
abſque dubio tractantur, ideoque exteri, & illi præſertim,
qui verſati ſint in materiis civilibus, & prophanis, quamvis
eſſent eximii J. C. ut revera eſt iſte auctor, parum hujuſmo-
di materia callere ſolent; Sed neque videbatur opus aſſu-
mere inſpectionem ſuper iſtius Doctoris auctoritate, cum
revera non percuteret caſum quæſtionis.

Ille ſiquidem agit de caſu, quod facta donatione bo-
5 norum pluribus perſonis inæqualiter, quia nempe uni
tertia pars, alteri alia tertia, & reliqua tribus perſonis,
deindeque ſimpliciter relicto omnibus jurepatronatus,
dubitatur, an dd. tres ultimi deberent venire in ſtirpes in
ſola tertia parte, ut propterea æqualem vocem haberent
cum ſingulis aliis duobus, juxta diſtributionem bonorum,
vel potius venirent in capita, atque fatetur, quod ſi vo-
catio eſſet iſtorum trium cum diſtincta oratione, tunc
deberent venirent in ſtirpes, unam perſonam formalem re-
præſentantes. Subſtinet tamen contrarium, quod veni-
6 rent in capita, eo quia in una eademque oratione om-
nes pariformiter vocati erant, atque cum hoc præſup-
poſito dictum conſilium canonizatur per Rot. apud Bu-
rat. *dec.* 481. cum qua pertranſit Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 11.
num. 128. ac propterea, cum in hac facti ſpecie oratio-
nes eſſent diverſæ, ita potius hanc auctoritatem dice-
bam retorqueri; Liquere tamen dicebam, quod iſte au-
ctor non multum calleret hanc materiam, dum potuiſſet
illam melius tractare cum theorica Joan. Andr. *in gloſſ.*
Clem. plures, reaſſumpta per Zabarell. & alios relatos
ſupra, *diſc.* 61. *num.* 4. & 5. Sed non erat opus, dum
ex ejuſdem diſtinctione obtinebatur intentum, eo quia,
ut ſupra, vocatio erat per orationes diverſas.

Aſſumendo itaque punctum, dicebam, quod de ſtricto
jure probabilius videretur, quod iſtæ eſſent tres voces
æquales ab initio conſtitutæ; Una ſcilicet in Beatrice,
altera in Diana, & tertia in tribus nepotibus ex fra-
tre, unam perſonam formalem repræſentantibus, juxta
conſil. 99. *Roman.* quod reputatur in materia magiſtra-
le, quale etiam reputatur alterum *conſ.* 122. Dec. cum
quibus in iſta quæſtione proceditur, *& cum dec.* 3. 4.
Creſcentii, ut apud Coccin. *deciſ.* 549. *ceper. deciſ.* 308. 7
par. 1. *rec.* ubi decidi videtur caſus in puncto cum aliis
ſup. diſc. 32. 34. *& 61. & alibi*, ita ſuadente non ſolum
ordine, vel contextu orationum, & verborum, cum
quibus apud allegatos proceditur, ſed etiam, & magis
ſubſtantia veriſimilis voluntatis ob majorem dilectio-
nem, quæ tam ex præſumptione juris, quam ex ipſo
facto inſtitutionis univerſalis præſumenda erat in filia-
bus, earumque deſcendentibus, potius quam in tranſver-
ſalibus, quos pro honore familiæ, filiabus prædilectis
adjungere voluit tamquam arbitros, & deciſores contro-
verſiarum, quæ naſcerentur inter duas voces æquales
conſtituendas a dd. filiabus, earumque lineis, ut ita in
diverſas abeuntibus ſententias, iſta tertia vox conclu-
deret: Ut enim bene advertitur per Dec. *d. conſil.* 122. 8
n. 2. & Buratt. *conſil.* 324. *n.* 19. iſta dicitur quæſtio volun-
tatis, & per conſequens eſt potius facti, quam juris, non
decidenda cum regulis generalibus, vel cum auctoritate
unius, vel alterius Doctoris, ſed pro facti qualitate, &
ex ſingulorum caſuum circumſtantiis particularibus.

Et nihilominus advertebam, quod neque iſta inſpectio
neceſſaria erat, cum ſufficeret, quod præfatæ Diana, &
Beatrix filiæ conſtituerent unam vocem, & dd. tres nepo-
tes juxta ordinem orationis conſtituerent alteram, dum re-
vera id erat, quod ad ſummum iidem nepotes prætendere
poſſent, ex deduct. *eod. diſc.* 34. *& 61.* ita enim vota con-
currentium erant æqualia; Ideoque intrabat gratificatio
Ordinarii, quam habebat Joannes, cujus bonum jus ita
planum remanere videbatur, ac propterea ad ejus favo-
rem in hac etiam inſtantia credo judicatum eſſe, confir-
mando geſta per Ordinarium, cui in dubio aſſiſtit præ-
ſumptio. Potiſſime dum hic erat de ſanguine, & de-
ſcendentia fundatoris, ideoque præferendus extraneo, vel
remotiori, ut apud Mantic. *deciſ.* 275. Buratt. & Addeu. 9
deciſ. 633. *in fin.* & in aliis *eod. tit.* advertitur.

CAMERINEN. JURISPATRONATUS PRO MARCO ANTONIO ALTINO.

Reſponſum pro veritate.

An fundator poſſit alterare legem fundationis; Et an patronus poſſit præſentare ad beneficium plenum, vacaturum tamen per ejus mortem.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *An additamentum dotis, & redditunm debeat regulari eodem jure, & aſſumat naturam principalis.*
3 *In una, eademque cappella dari poſſunt plura beneficia, vel plures Cappellaniæ, & legata pia.*
4 *Qualitas hæreditaria obſtat in hac materia.*
5 *An & quando Fundator poſſit alterare legem fundationis.*
6 *An & quando fieri poſſit nominatio, vel præſentatio de beneficio vacaturo, & adhuc pleno.*

D I S C. LXXIX.

CUm Joannes Baptiſta, & Blaſius fratres fundaſſent 1
cum auctoritate Ordinarii beneficium cum reſerva-
tione juriſpatronatus pro eorum ſucceſſoribus, atque pri-
mus Rector fuerit idem Blaſius, iſte, prædefuncto Franci-
ſco fratre reliquit eidem Cappellæ, in qua dicta erectio fa-
cta fuit, quoſdam cenſus tamquam per augmentum pri-
mæ dotis conſtitutæ, ut ita major numerus Miſſarum ce-
lebrari poſſet, atque nominavit ad idem beneficium per
ejus mortem vacaturum Hieronymum, quem Ordinarius
inſtituit, neglecto Marco Antonio præſentato a filiabus
dicti Joannis Baptiſtæ; Ac propterea ex iſtius parte con-
ſultus fui, an judicium Ordinarii eſſet probabile, necne ad
effectum deliberandi, an deberet proſequi interpoſitam ap-
pellationem, vel potius acquieſcere; Atque de hac ſecun-
da parte reſpondi ut acquieſceret, ex plurimis; Primo,
quia ubi etiam in antiquo beneficio, vel Cappellania, non
obſtantibus difficultatibus, de quibus infra, bonum jus ipſe
foveret, adhuc tamen nihil prætendere poterat in cenſibus 2
ultimo loco legatis, ex quibus majus Cappellani emolu-
mentum reſultare præſupponebatur, cum in hac parte diſ-

poſitio remaneat in terminis ſimplicis legati pii, juxta deducta *ſup. diſc.* 15. *n.* 4. *& alibi pluries*; Et quamvis ſubtilizando dici poſſe adverterem, quod ſtante formali erectione beneficii cum auctoritate Ordinarii, non intrarent conſiderationes, de quibus *d. diſc.* 15. Sed quod illud augmentum eſſet verum beneficium metiendum cum regulis beneficialibus, tamquam acceſſorium, & per ſpeciem alluvionis, ideoque eandem ſortiri deberet naturam, eodemque jure regulari, ex axiomate, ut una, & eadem res diverſo jure cenſeri non debeat, & ex incompatibilitate dominii, & poſſeſſionis ejuſ-
3 dem rei penes duos inſolidum; Attamen videbatur, quod id non ſubſiſteret, quoniam non implicat, ut in una, eademque Cappella, vel uno, eodemque Altari dentur duo, vel plura beneficia, ut *ſup. diſc.* 15. *&* 17. Multo igitur minor implicantia adeſſe videtur, ut fiant plura pia legata cum onere celebrandi Miſſas in illa Eccleſia, vel in illo Altari, in quo adſit proprius rector in titulum, dum etiam in Eccleſiis Regularibus prohiberi non poſſunt hujuſmodi Cappellaniæ, ſeu legata pia cum onere Miſſarum celebrandarum per Clericos ſæculares, ut advertitur *diſc.* 25. *de legat. & diſc.* 1. *de Regular. n.* 65. *& diſc.* 64. *n.* 5. & in ſpecie ſimilis controverſiæ habetur *diſc.* 17. ubi concordantes.

Secundo fortius, quoniam etiam in ipſo antiquo beneficio videbatur, quod ipſe Marcus Antonius malum
4 jus foveret, non ſolum quia dd. mulieres, quæ ipſum præſentaverant, erant hæredes præfati Blaſii; Ac propterea intrarer regula tex. *in l. cum a matre, C. de rei vindicat.* juxta ponderationes, de quibus *ſup. diſc.* 18. *& in aliis*; Sed etiam quia poſito etiam, ut ipſe Fundator non poſſet præjudicare dictis filiabus, & hæredibus alterius fundatoris, dum quæſtio, de qua plu-
5 ries *hoc eod. tit.* an Fundator alterare poſſit legem fundationis, percutit caſum, in quo ipſe ſit unicus, atque ab eo ſucceſſores revera hoc jus recognoſcant, non autem ubi ſint duo, vel plures; Quoniam tunc quæſtio ceſſat in radice, ex regula, quod conſors, vel ſocius in re communi diſponere poteſt de ejus portione, non autem de illa ſocii, vel conſortis; Adhuc tamen ipſe habebat medietatem, & per conſequens neutra præſentationum concludente; locus erat gratificationi, quam Hieronymus habebat ab Ordinario ex juſto quidem motivo pluries *hoc eod. tit.* inſinuato, quod erat proximior, & de familia fundatorum; Ideoque ex hoc præſertim dixi, quod acquieſceret.

Motivabatur in notula tranſmiſſa de invaliditate nominationis factæ de dicto Hieronymo, utpote de beneficio adhuc pleno; Reſpondi tamen id procedere, quando una ex duabus rationibus intrare valeat, vel
6 ſcilicet illa voti captandæ mortis poſſeſſoris, vel altera ſupplantationis ſucceſſoris in jurepatronatus, juxta ea, quæ in materia præventivæ, vel abuſivæ inveſtituræ habentur *diſc.* 1. *de emphyt. & diſc.* 1. *de penſion. & diſc.* 33. *&* 202. *ſeu* 203. *de fideicom. & alibi.* Atque in his terminis, & cum hoc præſuppoſito procedit concluſio, quam alias admittebam tamquam veram, ut præſentatio fieri non poſſit ad beneficium vacaturum, & adhuc plenum; Utraque autem ratio in præſenti ceſſabat, ſtante conſenſu poſſeſſoris, & quia ſucceſſores nominantis, utpote ejus hæreditariam qualitatem habere debentes, non poterant ejus legem impugnare, ex deductis *ſub d. diſc.* 18. *& in aliis*; Ideoque in conſimili nominatione ad beneficium vacaturum per mortem ipſius nominantis, nulla in hoc habita fuit difficultas in caſu, de quo *ſup. diſc.* 14.

FLORENTINA COMMENDÆ
PRO CARDINALI NERLIO.

Reſponſum pro veritate.

An fundator primus, & immediatus, vel mediatus, qui ex alterius diſpoſitione, & bonis fundationem faciat, alterare poſſit leges fundationis, novaque onera adjicere poſſeſſori Commendę, vel alterius juris fundati.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur plures caſus.*
3 *In prophanis nominatus quomodo gravetur a nominante.*
4 *In beneficiis Eccleſiaſticis onera non adjiciuntur poſt fundationem.*
5 *De legibus adjectis in limine fundationis.*
6 *Caſus naturæ ſint Commendæ, & primatus Religionis militaris S. Stephani.*
7 *Et cum quibus terminis in eis procedi debeat.*
8 *De applicatione ad caſum particularem.*
9 *Quando per fundatorem onera non poſſint adjici.*
10 *De donatione contemplatione matrimonii, ut non poſſit poſtea minui, vel gravari.*
11 *An Magnus Dux conſideretur in hac Religione tamquam Princeps ſupremus, vel ſolum tamquam Magnus Magiſter, & Prælatus.*

D I S C. LXXX.

Guido Magalottus ordinato majoratu in capitali ſcu- 1
torum 20. mil. ad favorem lineæ maſculinæ Octavii fratris, deindeque lineæ etiam maſculinæ Julii alterius fratris, facultatem d. Octavio conceſſit, ut cum eodem capitali erigere poſſet Prioratum, vel Commendam in Religione S. Stephani ad favorem earumdem linearum, & alterius ab eodem Octavio nominandæ; Quare Octavius ad fundationem dictæ Commendæ, vel Prioratus proceſſit ſub diverſis legibus præſcriptis in reſcripto M. Ducis Etruriæ dictæ Religionis M. Magiſtri, ſibi reſervando nominationem alterius lineæ in inſtrumento publico ſuper dicta fundatione in executionem dicti reſcripti faciendo, in quo poſtmodum facto coram Auditore ab eodem M. Duce deputato nominavit lineam maſculinam Comitiſſæ Conſtantiæ, ſub ea lege, ut primogenitus pro tempore Commendam obtenturus dare teneatur etiam partem fructuum lineę maſculinę Eleonorę ejuſdem Conſtantiæ ſororis; Unde extinctis dictis primis lineis Octavii, & Julii, factoque caſu ſucceſſionis ad favorem Cardinalis Nerlii primogeniti de linea dictæ Conſtantiæ, ex iſtius parte conſultus fui; An ad dictum onus tertiæ partis fructuum ad favorem alterius lineæ teneretur, necne?

Reſpondi, quod pro clariori reſolutione tres caſus præſupponendi erant; Primo nempe, ubi agatur de diſ- 2
poſitione mere privata, & prophana in rebus indifferentibus, ut contingit in noſtris privatis Majoratibus, & Primogeniis Italiæ ex privata diſpoſitione ordinatis; Secundo, ubi e converſo agatur de erectione veri beneficii Eccleſiaſtici de jurepatronatus; Et tertio in caſu præciſo, qui ut intra mixtus dici poteſt, erectionis Prioratus, vel Commendæ hujus militiæ S. Stephani; Iſtos etenim caſus diſtinguendos eſſe dicebam, utpote cum diverſis terminis, ac rationibus regulandos & ne illorum confuſio, ut frequenter contingit, æquivoca producat.

In primo caſu dixi, quod planum eſſet, quod fundator ſucceſſoribus in fundatione vocatis hanc legem, ſeu onus adjicere potuerit, quodque ipſi potius Octavium fundatorem, quam Guidum primum teſtatorem in eorum auctorem agnoſcere dicerentur, dum primus 3
teſtator hanc erectionem non poſuit in præcepto, & in neceſſitate cum reſtrictione ad certas perſonas de certis, vel ad incertas de certo genere, ſed poſuit in ejus facultate; Unde poterat non facere, quo caſu illi, qui ex hac diſpoſitione ſunt vocati, a ſecundo potius, quam a primo diſponente obtinere dicuntur, illumque in eorum auctorem agnoſcunt, juxta celebrem ac magiſtralem diſtinctionem deſumptam ex text. *in l. unum ex familia, ff. de leg.* 2. a Doctoribus magis communiter receptam, atque a Rota ſæpius comprobatam ex pluries deductis, & præſertim *ſub tit. de legit. & detract. diſc.* 27. *& ſub tit. de fideic. diſc.* 60. & ſæpius ſparſim ſub aliis materiis *de dote, de teſtam. de emphy & de penſion.*

In ſecundo autem e converſo planum eſſet id fieri non potuiſſe ex natura Eccleſiaſticorum beneficiorum, quę ſine diminutione conferri debent, adeout reali, ac fixo penſio- 4
nis onere gravari non poſſint abſque Apoſtolica auctoritate, cum Epiſcopis concedatur ſolum pluribus accedentibus requiſitis imponere penſiones perſonales, non autem reales, ex deductis *ſub tit. de penſion. diſc.* 40. *& ſeqq.*

Et quamvis receptum ſit, ut etiam in fundationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum de jurepatronatus apponi poſſint leges, & onera juri contraria; Attamen id ſe- 5
qui debet in ipſo limine cum conſenſu Ordinarii, atque recipit plures reſtrictiones, ſed ſupervacaneum dixi examinare iſtum caſum, vel præcedentem, quoniam vere ſumus extra utrumque.

Tertius itaque præciſus caſus, de quo agebatur, cenſendus eſt mixtus, qui cadat potius ſub terminis feudorum, ſi-
ve illorum qualificatorum Majoratuum Hiſpaniæ, qui eri- 6

guntur

guntur cum privilegio, & auctoritate Regia, adeout dici non valeant illius naturæ, quales ſunt ſimplices primogenituræ, vel majoratus fundati cum mera privata diſpoſitione, minuſque illius naturæ, qualia ſunt beneficia Eccleſiaſtica, ut patet ex deductis *ſup. hoc tit. diſc.* 20. ubi habentur auctoritates tractantes in ſpecie de hujuſmodi Commendis, & Prioratibus S. Stephani.

In his itaque terminis; Quamvis non intret rigor be-
7 neficiorum Eccleſiaſticorum, cum potius apud ſuperiores Religionis cenſeantur jure prophanorum majoratuum, attamen ſpectanda non eſt ſola voluntas fundatoris, ſive ſit primus de bonis propriis, & liberis, ſive ex præcepto, vel facultate ſui auctoris, ut ſupra, ſed ſpectanda quoque principaliter eſt voluntas M. Magiſtri, qui creat Commendam, vel Prioratum, illamque confert cum jurepatronatus, adeo ut adaptari videantur ea, quæ pluries advertuntur *ſub tit. de feud.* præſertim *diſc.* 56. de eo, qui recipiat rem propriam, & liberam in feudum ab altero, quoniam ita occultari dicitur præcedens donatio, quam fundator faciat Religioni, ejuſque M. Magiſtro de bonis, ſuper quibus erigatur Commenda, vel Dignitas, quæ deinde pro ſe, & poſteris ab eo recipiatur.

Quibus itaque ſtantibus cum actus perfici, ac ſub-
8 ſtantiari dicatur directe, ac principaliter cum Religione, ejuſque M. Magiſtro tamquam per contractum reciprocum, & correſpectivum, hinc ſequitur, quod ſpectari ſolum debeant leges adjectæ in ipſo limine fundationis contentæ in ſupplici libello per fundatorem porrecto, & in reſcripto M. Ducis, non autem illæ, quæ per ipſum fundatorem poſtea adjiciantur in inſtrumento, quod non ad ſubſtantiam, ſed potius ad exequutionem, & majorem probationem gratiæ factum ſit, ac propterea concludendum mihi videbatur, quod onus tertiæ partis contentum in inſtrumento, non autem in ſupplici libello, vel in decretatione habendum eſſet pro infecto, cum gravari non potuerit per fundatorem Prioratus ſine conſenſu Religionis, & M. Magiſtri.

Potiſſime vero, & clarius, dum tam in ſupplici libello, quam in decretatione expreſſa fuerunt quamplura onera, & præſertim illud reſervationis uſusfructus ad vitam fundatoris, & alterum penſionis ſcutorum biſcentum ad favorem unius ex filiis ejuſdem una cum aliis oneribus ſuper augmento, & per conſequens quod iſtud onus, quod videtur majus, utpote in quota notabili tertiæ partis magis indigeret expreſſione particulari tam in ſupplici libello, quam in decretatione.

Ponderando quoque, quod iſtud eſt onus longe gravius, non ſolum ob notabilem quotam tertiæ partis, ſed etiam quia continet, nedum onus, & præjudicium poſſeſſoris Prioratus, durante linea nominata, ſed onus, & præjudicium ipſiuſmet Religionis, cui deficiente iſta linea, Prioratus liber devolvitur.

Hinc ſequi advertebam, quod procedendum non eſſet cum terminis, vel cum diſtinctione d. text. *in l. unum ex familia*, quibus attentis contra ſucceſſorem in Prioratu potius reſpondendum veniret, ut ſupra, ſed vel cum terminis juriſpatronatus, ut poſtquam perfecta eſt ejus fundatio
9 cum conſenſu Ordinarii, non poſſit amplius patronus adjicere onera, & leges præjudiciales, ex deduct. *ſupra, diſc.* 16. *cum ſeqq.* vel cum terminis majoratuum qualificatorum Hiſpaniæ, qui fundantur cum privilegio, & cum auctoritate Regis, ut non poſſit fundator ex intervallo ſine novo conſenſu Regis, alterare formam fundationis, ex relatis per Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 47. *cum ſeqq.* Caſtill. *lib.* 5. *controv. c.* 121. *ex n.* 55. apud quos alii.

Sive quod adaptari poſſent termini donationum, quæ
10 fiunt contemplatione certi, & determinati matrimonii, ut alterari, vel minui non poſſint, etiam de conſenſu primi donatarii ob intereſſe mulieris, & filiorum, ex deductis *ſub tit. de donat. diſc.* 1. *& ſeqq. cum ſimilib.* quibus eadem congruat ratio.

Neque alicujus momenti videbatur interventus Au-
11 ditoris libellorum Signaturæ Gratiæ, & Juſtitiæ, & Præſidentis Religionis, quoniam niſi ignotæ iſtius officiali facultates aliud ſuaderent, non videbatur quod iſte talem haberet poteſtatem alterandi legem fundationis cum onere adeo gravi, & præjudiciali. Si etenim in ſenſu aliquorum etiam ipſemet M. Magiſter jus Religionis quæſitum tollere, vel minuere non poteſt, ex deduct. per Mart. *vot.* 9. ubi advertitur, quod in hac parte non conſideratur tamquam ſupremus, & abſolutus Princeps, ſed tamquam primus, & Generalis Prælatus Religionis, multo minus id dicendum eſt in hoc Officiali inferiori, potiſſime dum in reſcripto nulla ſibi legitur attributa commiſſio, vel poteſtas, ac propterea in hoc ſtatu, & quatenus aliæ non urgerent ignotæ facti circumſtantiæ, & præſertim ſtylus Religionis circa hujuſmodi fundationes, pro dicti oneris rejectione reſpondendum videri concludebam; Incertum eſt autem quid ſequutum ſit.

JANUEN. PRIMICERIATUS PRO JO: AUGUSTINO RUFFO, CUM NICOLAO CARANZIA.

Caſus diſputatus in Sacr. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, reſolutus ut infra.

De concurſu præſentationum, quarum una facta ſit a patrono, altera vero ab ejus procuratore, vel adminiſtratore ejus patrimonii; ſive a conductore bonorum, quæ prævaleat; Et incidenter, an impetratio certo modo impediat proviſionis effectuationem.

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries cum reſolutionibus.*
2 *An adminiſtratio generalis bonorum, ſecum ferat facultatem præſentandi in beneficiis de jurepatronatus.*
3 *Unde proveniant æquivoca, & confuſiones in facultate legali.*
4 *Diſtinguuntur plures caſus pro regulatione quæſtionis, de qua num.* 2.
5 *Quod non ſit evagandum in ſuperfluis, ſed ſtricte immorandum in puncto præciſo.*
6 *Diſtinguuntur plures ſpecies juriſpatronatus pro quæſtione, de qua n.* 2.
7 *De caſu, in quo dicta quæſtio nullatenus intret.*
8 *Quando jus præſentandi pertinet ad majorem natu familiæ, ſi iſte non deputat alium.*
9 *Quod præſentatio facta a principali prævaleat factæ a procuratore, vel adminiſtratore.*
10 *Quare Congregatio in iſta cauſa ſe ingeſſit.*
11 *An intrarent termini text. in cap.* conſultationibus, *de jurepatronatus.*
12 *Impetrationes piſcatoriæ certo modo non impediunt proviſiones per vacationem.*

DISC. LXXXI.

ALiquibus exortis diſcordiis inter Joan. Auguſtinum 1
Pinellum, & Franciſcum ejus filium, adeout iſte viveret ſeorſum a patre, qui niſi ſuorum bonorum curæ, & adminiſtrationi vacaret ob aliquas affectiones hypocondriacas, eorumdem bonorum cuidam extraneo generalem fecit locationem, hinc ad inſtantiam Franciſci filii, Senatus, vel alter Magiſtratus cum ejus ſuprema auctoritate Principis potius, quam judicis more, infringendo dictam locationem, ei decrevit per quinquennium adminiſtrationem bonorum patris, qui in hoc ſpatio dictis affectionibus non obſtantibus, utpote revera nullum mentis ſanitati, ac judicii perfectioni præjudicium inferentibus, etiam publica munera, & magiſtratus pro illo ſtylo exercuit; Iſtaque deputatione ſequuta, cum ad eumdem patrem tamquam natu majorem familiæ, vel ejus colonnelli, ſpectaret jus præſentandi ad Primiceriatum Eccleſiæ Metropolitanæ, Franciſcus adiit Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, a qua obtinuit de anno 1671. reſcribi Archiepiſcopo, quod contingente caſu vacationis admitteret præſentationes ab eo faciendas vice, & nomine adminiſtratorio, ſed habita de hoc notitia per Joan. Auguſtinum coram eodem Archiepiſcopo oppoſuit de dicti reſcripti ſubreptione, vel obreptione, utpote ipſo inaudito extorti ſub falſi narrativa infirmitatis ejus mentis, atque conſtituit procuratorem in Curia, ut adiret Congregationem pro revocatione, pro qua factæ fuerunt inſtantiæ, ſed pendente propoſitione ſequuta fuit vacatio Primiceriatus, unde Jo: Auguſtinus pater præſentavit Ruffum, & Franciſcus filius præſentavit Caranciam, Vicarius autem Generalis ſtante dicto reſcripto Congregationis inſtitutionem conceſſit Caranciæ, quare proſequendo cauſam in Congregatione ſub die 1. Martii 1674. referente Cardinali Pio, prodiit reſolutio pro inſtitutione Ruffi præſentati a Jo: Auguſtino patre, illaque juſta, & comprobabilis viſa eſt.

In diſputationibus itaque deſuper habitis, ac etiam
poſtea in Congregatione deputata pro reviſione, cum
ſcribentes pro Catanea præſentato a Franciſco filio, ni-
mium inſiſterent in aſſumpto, quod adminiſtratio gene-
ralis alicujus patrimonii ſecum ferat illam facultatem
præſentandi ad beneficia de jurepatronatus ejus, cujus
patrimonium generaliter adminiſtratur in id allegando
doctrinam Abb. *in cap. ex his de jurepatron.* Dec. *con-*
2 *ſil.* 127. *num* 2. *&* 3. Garz. *par.* 5. *cap.* 6. *n.* 1. *& ſeqq.*
Lotter. *lib.* 2. *quæſt.* 14. *num.* 45. *& ſeqq. dec.* 521. *par.* 1.
recent. num. 7. *dreiſ.* 2 *num.* 4. *& ſeqq. par.* 13.

Dicebam ſcribens pro Ruffo præſentato a principali pa-
trono, etiam cum ſenſu veritatis, idem quod pene in o-
mnibus ex neceſſitate, mea eſt dicendi conſuetudo, quod
ſcilicet dicta propoſitio eſt in ſuis caſibus vera, ſed quod
3 fallacia erat in mala applicatione, ut frequentius contin-
git in iſta facultate, quæ propterea effecta eſt adeo invo-
luta, & in pleriſque aſpera, & irrationabilis contra na-
turam, & eſſentiam legis ob vitium procedendi in litte-
ra ſine diſcurſu, vel ratiocinio.

Ad triplicam etenim effectum de hoc puncto agi ſo-
let, an ſcilicet mandatarius, vel conductor, aut admi-
niſtrator generalis alicujus patrimonii, vel perſonæ, aut
4 ſequeſtratarius a lege, vel ab homine deputatus, iſtam
habeat poteſtatem præſentandi ad beneficia de jurepa-
tronatus; Et tres caſus diſtinguendi ſunt; Primus eſt,
quando de hoc non ſit quæſtio inter patronum, & ad-
miniſtratorem, ſeu conductorem, aut ſequeſtratarium,
ſed ſit cum Epiſcopo, vel alio, ad quem pertinet in-
ſtituere, nolente admittere illius præſentationem, ut pro-
pterea ob illam in tempore non factam prætendatur acqui-
ſita libertas conferendi, vel quod compatronus, ſive al-
ter ab eis præſentatus, prætendat, ut illius præſentatio-
nis haberi non debeat ratio, tamquam factæ a non haben-
te talem facultatem; Alter caſus eſt, ubi contentio ſit
inter ipſum patronum, & emptorem, vel conductorem
univerſitatis ejus bonorum, & patrimonii, ſive inter ipſum,
& ejus creditores, aut adminiſtratorem deputatum uni-
verſo ejus patrimonio juxta quæſtionem, late pro ſtylo
diſputatam per Salgad. *in labyr. par.* 3. *cap.* 3. *ubi con-
cordantes*; Et tertius, ubi quæſtio ſit inter ipſum pa-
tronum, & ejus mandatarium, vel adminiſtratorem po-
tius voluntarium, quam legalem, ſeu verius inter præ-
ſentatos ab uno, ac ab altero, qualis præſentatio præ-
valeat juxta caſum præſentis controverſiæ.

De primo, & ſecundo caſu reſpective agitur per Garz.
5 Lotter. & Salgad. *ubi ſup.* & alios apud eos, de qui-
bus propterea, utpote extra caſum controverſiæ pro com-
mendabili ſtylo non evagandi in ſuperfluis, ſed ſtricte
immorandi in puncto præciſo, & in iis, quæ neceſſa-
ria, vel opportuna ſunt, agere non oportebat: Et ni-
hilominus advertebam, quod omnia, quæ hinc inde de-
ſuper habentur, duas juriſpatronatus ſpecies percutere
videntur; Unam nempe juriſpatronatus realis, quod ſit
6 annexum Caſtro, vel Prædio, ut Eccleſiæ, vel Digni-
tati, &c. ut tunc tranſeat in illius rei ſequeſtratarium,
vel emptorem, ſive donatarium, aut conductorem, ſive
adminiſtratorem, &c. Et altera juriſpatronatus mere he-
reditarii juxta ejus regularem naturam, ut tunc dicatur
ineſſe patrimonio, ſive univerſitati bonorum, atque ve-
niat ſub genere jurium, & actionum, ex deductis præ-
ſertim per Salgad. *ubi ſup.* & ſuper quibus utpote in-
cidenter enunciatis, atque particulariter non diſcuſſis
maturum judicium non efformavi.

Verum quidquid ſit de his, atque poſita in ſecundo
præſertim caſu ex abundanti tamquam veriori opinio-
ne magis favorabili adminiſtratori, vel alteri, cui ea-
dem congruat ratio, adhuc tamen dicebam id extraneum
eſſe a caſu præſentis quæſtionis, in quo agebatur de
jurepatronatus mere perſonali, non ceſſibili, neque
tranſmiſſibili etiam de licentia Ordinarii, & quando in
7 aſſe, vel patrimonio dicti Joannis Auguſtini adeſſe dici
non poterat, non ſolum, quia erat mere gentilitium,
ſed fortius, quia habitualiter competit univerſæ familiæ,
exercitium vero ejuſdem familiæ nomine, illamque repræ-
ſentando, reſidet penes majorem natu pro tempore adin-
ſtar illorum jurium capitularium, vel collegialium, quæ
exercentur per primam Dignitatem, vel per Decanum,
8 cum ſimilibus, ut induſtria ejus perſonæ, ſive ejus pru-
dentia electa cenſeatur, aut attendatur illa perſonalis præ-
eminentia, quam ſecum fert eſſe ſeniorem, vel primum
in domo, ut pluries alibi *hoc eod. tit.* advertitur, ac et-
iam *diſc.* 1. *& ſeqq. &* 201. *de fideicom.* ideoque ubi eſſe
majorem natu tale haberet impedimentum, ut non poſſet
hoc jus per ſeipſum exercere, tunc neque ab ipſo, neque a
judice deputari poſſet pro libito alter, qui ejus vices ſup-
pleat, ſed hoc pertinet ad alium, qui immediate veniat in
majoratu adinſtar eorum, quæ habentur pluries *ſub tit. de
praem.* circa functiones pertinentes ad primam dignita-
tem, vel antiquiorem de Capitulo, cum ſimilibus.

In tertio autem caſu præſentis controverſiæ, quamvis
ageretur de patronatu reali, vel hæreditario juxta duas
primas ſpecies, adhuc verius eſt, quod præſentatio facta
per principalem, ubi ſit re integra, prævalet illi, quæ fiat 9
per mandatarium, vel adminiſtratorem, ex deductis ſupra,
diſc. 62 *n.* 13. ubi *num.* 11. habetur caſus longe major de
præſentatione facta per pupillum, ut prævalere debeat
illi factæ per tutorem, unde quidquid ſit de hoc, quod
in diſcurſiva ratione improbabile videtur, conſideratio-
ne tamen dignum eſt per argumentum a fortiori, mul-
to vero magis in tertia ſpecie juris mere perſonalis ob
conſiderationes, de quibus ſupra.

Incongruum vero videri non debet, quod S. Congrega-
tio Epiſcoporum, & Regular. iſtam tractaret quæſtionem 10
contra ejus inſtitutum, de quo *diſc.* 26. *in rel. Curiæ*, quo-
niam id fuit mere accidentale ob dictum reſcriptum per
adminiſtratorem obtentum, quod tollere oportebat de me-
dio ob ſtylum aliorum Tribunalium, reverenter deferendi
reſcriptis, & oraculis Sacrarum Congregationum, atque
advertebam, quod iſtud reſcriptum revera non obſtabat,
neque decidebat punctum, an facultas præſentandi potius
ad unum, quam ad alterum pertineret, & utra præſen-
tatio prævalere deberet, ſed vere, & proprie percutiebat
primum caſum, vel primum effectum cum præſuppoſi-
to, quod pater non contradiceret, nec Epiſcopus, ſtante
quod deputatio facta erat per magiſtratum ſæcularem abſ-
que ejus conſenſu, recuſaret acceptare præſentationes,
quæ fierent per adminiſtratorem, iſteque videbatur pro-
prius, ac germanus intellectus dicti reſcripti.

Deducebant quoque iidem Scribentes cum conſueto
moderno ſuperfluo, & evagatorio ſtylo, ea quæ haben-
tur in materia text. *in c. conſultationib. de jurepatr.* de
quo ſupra, *diſc.* 36. *& alibi*, ſed advertebam, ut eſſent 11
diſcurſus, ac diſputationis dote indigna, utpote omnino
extra caſum quæſtionis, cum ea procedat, quando unus
bona fide ſit poſſeſſor, ac præſentet nomine proprio, quia
credat ſe patronum, poſtea vero detegatur eum non eſſe
talem, ex deduct. *eod. diſc.* 36. *& alibi*, quod penitus
extraneum eſt a caſu quæſtionis, ubi principalis re in-
tegra, & ante inſtitutionem præſentet alium, quam
præſentatum ab adminiſtratore.

Et quoniam alter præſentatus hoc medio tempore eam-
dem Dignitatem impetraverat a Sede Apoſtolica certo mo-
do ob prætenſa crimina, & incapacitatem Ruffi, ideoque 12
prætendebat ex hoc titulo ſe confovere, mutando cauſam
poſſeſſionis, idcirco in hoc replicabam de iis, quæ haben-
tur *ſub tit. de benef. diſc.* 55. *&* 73. ac etiam *diſc.* 43. *de
judic. & alibi*, ut hujuſmodi piſcatoriæ impetrationes
certo modo nullum præſtent jus, niſi poſtquam in judicio
ordinario per rem judicatam, vel per tres conformes adſit
canonizatio, interim vero non poteſt prætendere ejus
prætenſionis executionem, agendo, vel excipiendo, dum
ita eſſet dare inconveniens, ut ita intruſi ſe confoverent
cum hujuſmodi impetrationibus piſcatoriis, & objectivis,
quæ nimium odibiles reputantur, adeout illa ſubrogatio,
quæ dari ſolet collitiganti, negatur hujuſmodi impe-
trantibus, cum ſimilibus odiis, & rigoribus.

NERITONEN. BENEFICII

PRO JOANNE DE STEPHANIS.

*Caſus diſputatur coram Prælato Judice Commiſſario
ſub incerto exitu.*

Quod declaratio fundatoris attendi debeat pro
admiſſione eorum, qui in fundatione non ſint
vocati. Et an Clericatus, vel alia habilitas re-
quiratur de tempore vacationis, vel ſufficiat
de tempore præſentationis in concurſu plu-
rium vocatorum ad juſpatronatus paſſivum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De quæſtione, an vocatis illis de familia, intelli-
gatur ſolum de effectiva, vel etiam de contentiva.*
3 *Defertur declarationi fundatoris.*
4 *Attenditur rationis identitas, & veriſimilis voluntas
fun-*

fundatoris originarii, non autem exequutatis ejus voluntatis.

5 *An requiratur habilitas de tempore vacationis, vel ſufficiat eam adeſſe infra tempus datum a jure.*

D I S C. LXXXII.

1 QUidam patruus, & nepos de Stephanis fundarunt beneficium cum jurepatronatus paſſivo ad favorem illorum de familia, & in defectum perſonarum de familia, ad favorem illarum de quodam alio genere; Cumque ejus vacatione ſequuta, Joannes illud peteret tamquam de familia, objiciebatur per alterum prætenſorem de alio genere ſubſidiarie vocato, de duobus; Primo, quod non eſſet de familia fundatorum, utpote deſcendens ab eorum fratre, & patruo reſpective; Et ſecundo, quod de tempore vacationis beneficii non haberet requiſitum neceſſarium Clericatus poſtmodum ſuſcepti, unde introducta, (incertum eſt quomodo) cauſa in Curia coram Prælato judice Commiſſario, ubi ſemel ſcripſi pro Joanne, pro frequenti uſu, abſque notitia exitus, cum poſt datam unicam informationem amplius de cauſa actum non audierim, ſed quando aliæ in contrarium non urgerent facti circumſtantiæ, probabiliter credo, quod ad ejus favorem prodierit reſolutio.

Dicebam itaque circa primum objectum, quod non eſſet de familia effectiva idem, quod habetur pluries
2 ſupra, præſertim *diſc.* 60. non eſſe ſcilicet expreſſe cautum in Jure, tam in iſta materia, quam in altera fideicommiſſaria, de qua pluries in ſua ſede *ſub tit. de fideicommiſſ.* an vocatis illis de familia intelligenda veniat vocatio ſolum de effectiva, vel etiam de contentiva, quoniam licet ex quodam magis communi ſenſu receptum videatur pro regula, ut veniat ſolum effectiva, ex quadam præſumpta, ſeu veriſimili voluntate diſponentis, quod propriæ ſoboli, & poſteritati ſolum providere voluerit, quatenus illa eſſet verificabilis, quod etiam, ut alibi *hoc eodem tit.* advertitur, procedit potius in jurepatronatus activo, quod habet quamdam ſpeciem ſucceſſionis fideicommiſſariæ, quam in hoc paſſivo, quod latius patere videtur, quodque in eo probabilius regula ſtatuenda eſt in contrarium ex magis communi uſu, & veriſimili voluntate cum ſola prælatione in concurſu inter illos de effectiva, & illos de contentiva; Attamen quidquid ſit de regula in caſu mere ambiguo, certum, ac abſolutum eſt, quod cum iſta non ſit quæſtio juris, ſed puri facti, & voluntatis, deciſio regulanda venit ex facti circumſtantiis, & ex conjecturis, & argumentis, unam, vel alteram probantibus voluntatem, quæ ſemper attendenda venit.

Applicando autem ad rem, videbamur non ſolum eſſe in probatione conjecturali, & adminiculativa, ſed in clara, & expreſſa pro vocatione totius familiæ etiam contentivæ ex pluribus, adeout caſus videretur habere de indubitabili, quodque de plano intraret vulgaris regula text. *in l. ille, aut ille, ff. de leg.* 3. Primo nempe quoniam adhuc vivebat unus ex fundatoribus, qui ita declaravit; Ideoque intrare dicebam pluries inſinuatam veram, ac receptam propoſitionem, quod deferendum eſt declarationi donatoris, vel alterius con-
3 trahentis, quamvis agatur de actu de ſui natura obligatorio, & irrevocabili, quoties fraudis, & colluſionis non accedant argumenta, potiſſime ut in hoc propoſito advertitur etiam *hoc tit. diſc.* 16. in ſubjecta materia ob nimiam inveriſimilitudinem, quod ille, qui ex motivo pietatis, ac deſiderio æternæ ſalutis hujuſmodi opus pium conſtruat, velit abſque ejus intereſſe & utilitate cum fraude, & mendacio alteri præjudicare.

Secundo, clarius ob eam facti circumſtantiam, quod illa erectio ſequuta non eſſet ex devotione, & motu proprio ipſorum fundatorum, & de eorum bonis; ſed potius in
4 exequutionem præcepti, & voluntatis cujuſdam præsbyteri eorum avunculi, cujus erat hæredes ab inteſtato, juxta caſum, de quo ſupra *diſc.* 14. Ideoque eadem omnibus congruebat ratio, cum omnes pariformiter deſcenderent ab ejus ſorore, atque eatenus fundatio facta erat ſolum per duos, & non per alterum, a quo iſte prætenſor deſcendebat, quatenus ob peremptionem, vel corruptionem gradus antecedentis ratione præmorientiæ ejus patris, vel avi, juxta ordinem inteſtatæ ſucceſſionis ſuperſtes ejus auctor non erat admittendus; Ideoque veriſimilis voluntas veri & originarii fundatoris ex rationis identitate vinculi, & affectionis erat æqualis erga omnes. Et tertio, quia non agebatur de aliqua familia contentiva remota, ſed valde proxima, & quæ jure effectivæ potius regulanda videretur utpote conſtituta a patre juxta ponderationes, de quibus *diſc.* 52. *de fideic.* & in duobus proximis præcedentibus, ac alibi pluries.

Quo vero ad alterum punctum, dicebam, quod quando oppoſitor eſſet de eodem genere, ſive alias vocatus in eodem vocationis gradu, adeout veniret in coæquali concurſu, & ita ſola quæſtio reſtringeretur ad prælationem, tunc intrare poſſet quæſtio, an habilitas re- 5
quiratur de tempore facti caſus, & apertæ ſucceſſionis, vel ſufficiat, quod verificetur infra legitima tempora ad præſentandum, ſive ad petendum inſtitutionem, ex iis, quæ habentur ſupra, *hoc eod. tit. diſc.* 46. & *diſc.* 17. *de feud.* ac etiam habentur *diſc.* 9. *de fideicomm.* & alibi pluries; Secus autem in hac facti ſpecie, quod alterum genus oppoſitoris vocatum eſt ſubſidiarie in defectum illorum de familia; Quoniam tunc verius ac receptum eſt, quod ſufficit ſpes, vel potentia exiſtentiæ perſonarum de genere prius vocato, ſolaque differentia, quæ dignoſcitur in ſubjecta materia, eſt, quod ſuſpenſio non poteſt eſſe diuturna, & donec duret talis ſpes, vel potentia, ſicuti eſt in ſucceſſionibus prophanis, & indifferentibus, quatenus eorum natura non repugnet, juxta deducta *d. diſc.* 9. ac etiam *diſc.* 6. *de fideicom.* & alibi, cum beneficium pati non debeat diuturnam vacationem, juxta *dic.* 206. *par.* 3. *rec.* expenſam *eod. diſc.* 9. ſed hoc percutit punctum, ne ſequatur diuturna vacatio ultra tempus a Jure ſtatutum; Non autem iſto durante, cum tunc nulla urgere videatur ratio dubitandi adverſus dictas concluſiones.

JANUEN. ABBATIÆ, PRO PRINCIPE AB AURIA, CUM SINIBALDO AB AURIA.

Caſus decifus per Rotam pro Principe.

An Juſpatronatus mixtum, hoc eſt partim ex privilegio, & partim ex cauſa oneroſa, cadat, necne ſub reſervationibus Apoſtolicis; Et de invalida reſignatione ob non factam mentionem Juriſpatronatus.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries cum reſolutione.*
2 *De quæſtionibus diverſis in contrarium excitatis.*
3 *Qualis debeat eſſe bonus ordo, ac ſtylus ſcribendi.*
4 *Quod procedi debeat cum diſtinctione caſuum.*
5 *Quando intret rigoroſa forma Concilii Tridentini in potentibus.*
6 *De refectione, & melioratione, vel augmento dotis abſque conventione juriſpatronatus, ut iſtud non concedatur.*
7 *Quid ubi adſit conventia ex dicta cauſa cum Ordinaria.*
8 *De Caſu conventionis prædicta cum Papa quales quæſtiones cadant.*
9 *De revocatoriis Innoc. Adriani, & Caurilei.*
10 *Quando Juriſpatronatus non requiratur mentio ſpecialis.*
11 *Qualis ſit punctus præciſus circa reſervationes, & quando iſtæ intrent.*
12 *Qualis ſit melioratio conſiderabilis ad hunc effectum.*
13 *De privilegio compatibili cum centenaria, vel immemorabili.*

D I S C. LXXXIII.

CUm tunc actuale Monaſterium S. Fructuoſi Ordinis a
S. Benedicti utpote ſitum ad oras maris Mediterranei Liguriæ ſubjaceret frequentibus pyratarum Infidelium incurſionibus, & excidiis, hinc de anno 1550. Julius III. magno, ac celeberrimo maritimæ Militiæ Duci Andreæ ab Auria illud conceſſit in juſpatronatus correſpective ob Turrim, quam ibi conſtruere, ac muniri debebat pro dicti Monaſterii cuſtodia, dictiſque incurſibus impedientis, atque conſtructa Turri, & conceſſione continuatum effectum ſortita ab anno 1582. in quo de prima præſentatione effectum ſortita docebatur uſque ad annum 1674. in quo ex reſignatione facta per Federicum ab Auria hodierni Principis patruum line ipſius patroni conſenſu proviſus fuit Sinibaldus; Ac propterea ex parte Principis commiſſa cauſa in Rota coram Emerix, datoque dubio, an gratia reſignationis ſit valida, ſub die 23. Junii 1676. negativa prodiit reſolutio ſuper invaliditate.

Cum autem in diſputatione deſuper habita Scribentes

Digitized by Google

pro Sinibaldo cum magno apparatu, magnoque labore, multas iidem cumularent concluſiones, quas in hac materia habemus, aſſumendo præſertim ei, quæ habentur *diſc.* 58. ſuper rigoroſa forma inducta per Conc. Trid. in potentibus, & an iſte patronus, quamvis in loco beneficii non haberet inſtitutionem, dicendus ta-
2 men eſſet de genere Potentium ob ejus eximias qualitates, & prærogativas, quibus in patria gaudebat, & an bonificamenta, & meliorationes, vel reſpective dotis augmentum inducat juſpatronatus, quoties non conſtet, quod Eccleſia eſſet reſpective omnino diruta, vel indotata, juxta deducta. *diſc.* 55. Ac in idem cumulando pene omnia, quæ habentur in *diſc.* 65. ſuper revocatoriis, & reſpective ſuper reſervationibus, ac etiam pro ſpecialibus derogationibus concedi ſolitis; Hinc magis in reſponſione data ſine libris, dum eſſem in otio conſueto Tuſculano, quam in prima informatione, laudando laborem, & diligentiam in abſtracto, ſuper teaſſumptione materiæ, non laudabam tamen modum ſeribendi, utpote contrarium adeo commendabili Curiæ ſtylo, hodie tamen ab aliquo moderno tempore pene cor-
3 rupto, ut frequenter conqueror, præſertim *diſc.* 46. *in rel. Cur. & in opuſcul. ſtyli*, & alibi, immorandi ſcilicet in puncto præciſo quæſtionis, atque in motivorum, & argumentorum copia, ac etiam in auctoritatibus bene ad rem facientibus, & ſtringentibus ſe diffundendo, omnino tamen effugiendo evagationes, ac ſuperfluitates, vel inutiles cumulos allegationum ſuper præſupponendis, & non controverſis regulis, & propoſitionibus.

Dicebam quod pro methodico examine præſentis controverſiæ, ac dignoſcendo ad quem punctum cauſa reſtringeretur, & quænam concluſiones cumulatæ ſint extraneæ, adhiberi debeat ſacra anchora diſtin-
4 ctionis caſuum, ideoque ad eam deveniendo; Primus caſus eſt, quando quæſtio fit ſuper omnimoda ſubſtantia, & veritate juriſpatronatus, quod per illum, qui ipſum allegat, probandum ſit cum Ordinario contendente de libertate beneficii, vel cum altero proviſo tamquam de libero, atque iſto caſu intrat dicta inſpectio probationis, an attendenda ſit forma juris communis, vel altera conciliaris, juxta deducta *d. diſc.* 57. & 58.
5 & in aliis diſcurſibus particularibus ſuper eadem materia; Et nihilominus etiam iſto caſu, tunc intrat hujuſmodi quæſtio, quando ſine titulo explicito incontinenti juſtificato cum inſtrumentis, & documentis publicis, vel cum litteris Apoſtolicis prætendatur fieri probatio cum actibus poſſeſſoriis, & cum probationibus per teſtes, & adminicula, dum iſto poſteriori caſu Concilium innovavit diſpoſitionem juris communis, dictamque magis rigoroſam formam introduxit, non autem priori; ideoque advertebam quod in celebri *Compſana Juriſpatronatus*, *decis.* 58 & 88. *part* 1. *recent.* quæ videtur magiſtra materiæ in puncto præciſo, de quo agebatur juſpatronatus mixti ex privilegio, & ex cauſa oneroſa, an ſubjaceat, necne reſervationibus, vel derogationibus, quamvis ageretur de Principe Venuſii ex primariis magiſque potentibus Magnatibus, & Baronibus illius Regni, atque beneficium eſſet in ejus Statu, non tamen de hoc puncto utpote extraneo actum fuit, & per conſequens cum in hac facti ſpecie adeſſet dictus titulus explicitus conceſſionis Julii III. extranea remanebat iſta inſpectio, omniaque deducta continebat inutilem chartarum repletionem, ad quod per Scribentes adverti deberet.

Alter caſus eſt, quando Eccleſiam jam conſtructam quis reficiat, vel alias in meliorem ſtatum reducat, aut
6 quod antiquam dotem, quam jam habet, augeat, nulla accedente conventione, ac declaratione animi acquirendi juſpatronatus, quod prætendatur acquiſitum ex diſpoſitione juris, & tunc intrat altera inſpectio, an conſtet de omnimoda ruina, & deſtructione, vel reſpective de omnimoda depauperatione, & indotatione, cum alias dicatur benefactor, non autem fundator, atque erogatum habeat naturam elemoſynæ potius, quam dotis, ut ſupra, *diſc.* 55. & alibi.

Tertius eſt caſus, quando idem benefactor declaret quidem dictum animum, vel contentionem faciat cum Ordinario, qui regulariter ſine juſta cauſa neceſſitatis,
7 vel evidentis utilitatis non poteſt facere ſervam Eccleſiam liberam, cum id redoleat formalem alienationem; Et pariter intrat eadem inſpectio ruinæ, vel indotationis, & an juſta cauſa verificetur, necne; Sed pariter iſti caſus erant extranei a quæſtione, & per conſequens inutiles, ac ſuperfluæ omnes concluſiones, & authoritates deductæ, quæ illos percutiant,

Quartus demum (omiſſis aliis ad rem non facientibus) eſt caſus quod idem benefactor conveniat de acqui- 8
ſitione juriſpatronatus cum Papa, a quo deſuper reportet privilegium, qualis erat præciſus caſus controverſiæ, & tunc non intrat defectus potentis, ut in altero caſu antecedenti, ſed tres diverſæ cadunt inſpectiones, quæ teaſſumebantur, ſed pariter inutiliter in parte. Prima nempe an hujuſmodi privilegia Apoſtolica cadant ſub revocatoriis Innocentii VIII. Adriani VI. & Concilii Tridentini; Secunda, an cadant ſub derogatoriis generalibus in beneficiorum proviſionibus, adeout neceſſaria non ſit mentio ſpecialis cum ſua qualitate laicalitatis; Et tertia an beneficia cadant ſub reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis.

Prima quæſtio in præſenti non adaptabatur, cum procedat in illo privilegio, quod nullam habeat mixturam cauſæ oneroſæ in ordine ad revocatorias Innocentii, & Adria- 9
ni, & quoad illam Concilii, an ſit ante annos quadraginta, vel poſtea, & an ex ſubſequuta obſervantia adſit demandata reviſio, ex deductis *diſc.* 10. & 65. & alibi, quæ omnia ex facti qualitate in præſenti caſu ceſſabant; Ideoque pariter iſta continebat ſuperfluitates.

In altera vero, ut neceſſaria non ſit mentio ſpecialis, idem dicendum erat, cum id procedat ſolum in jurepatronatus Eccleſiaſtico qualecumque ſit, & in laicali, 10
quando ſit ex puro privilegio, vel ex pura conſuetudine, juxta caſum quod ſupra, *diſc.* 8. ac etiam *d. diſc.* 10. & 65. Sed quando habet mixturam cauſę oneroſę, tunc etiam ubi iſta non præponderet, adeout juxta tertiam inſpectionem, de qua infra, cadat ſub reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis, adhuc in reſignatione, vel permutatione neceſſaria eſt mentio iſtius qualitatis, quod ſit juſpatronatus laicale ex privilegio mixto cum cauſa oneroſa, quodque alias gratia ſit ſubreptitia, & invalida, quoniam aliud eſt agere de proviſione facienda ad ejus liberum per ipſum Papam in vim reſervationum de beneficio vacanti, & aliud eſt approbare reſignationem ad favorem, vel permutationem, neglecto patrono, ejuſque conſenſu non requiſito cum derogatione juriſpatronatus, ex iis quæ habentur ſupra, *diſc.* 66. *n.* 3. & in deciſionibus editis *coram Calataſii in Interamnen. beneficii*, de qua *hoc ead. tit. diſc.* 74. Prout etiam licet facilius ſoleat derogari hujuſmodi juripatronatus competenti ex privilegio habente mixturam cauſæ oneroſæ, quæ non præponderet, adeout cadat ſub reſervationibus, cum tunc nullum, vel modicum ſit præjudicium Patroni, ſed potius ſit ipſius Papæ, adhuc tamen facienda eſt mentio, cum ſtylus non faciendi mentionem procedat in patronatu Eccleſiaſtico, vel in illo, quod ex mera conſuetudine, vel mera gratia, & privilegio competat, ut in præſenti caſu practicatum erat, quod enunciatum fuit de jurepatronatus ex privilegio ſimpliciter.

Bene verum, quod in hoc puncto Ego præſertim parum inſteti, adeout quoad me non eſſet ita examinatus, ut maturum judicium pro veritate deſuper efformaverim, quoniam parum, vel nihil Principis Patroni intererat (ſalvo ejus præjudicio) iſtam gratiam annullari, dum erat ad favorem unius de familia forte aliquo modo attinentis, cui ipſe gratificari habebat in animo, ſed principaliter erat in eo, ut firmaretur ſtatus beneficii in futurum, & ne Dataria, dum ita incepit in eo apponere manus, illud adnotaret inter beneficia ad ſuam proviſionem tamquam de jurepatronatus ex privilegio.

Hinc proinde reſtringebam principaliter cauſam ad prædictam ultimam inſpectionem comprehenſionis ſub reſervationibus, & an cenſendum eſſet juſpatronatus 11
ex juſtitia, vel ex gratia; Atque in hoc dicebam idem, quod pluries *hoc eod. tit.* inſinuatur, quod ſcilicet hodie iſte non eſſet amplius punctus juris, ſed facti, & probationum, cum juris theorica ſit jam firma juxta diſtinctionem, de qua in allegatis *diſc.* 10. & 65. ac etiam in hoc Supplemento *diſc.* 83. an ſcilicet augmentum, ſeu melioratio præponderet, vel ſaltem adæquet, necne; ut in caſu præponderantiæ, vel adæquationis dicatur ex juſtitia, & æquivaleat illi, quod eſt ex fundatione, & dotatione, in altero autem dicatur ex gratia, & privilegio, ita deſumendo naturam a qualitate prædominanti; Ac propterea cum in facto juſtificaretur id, quod apud peritos in maritimis Turribus, & munitionibus habere videtur ſpeciem notorii, quod ſcilicet expenſa conſtructionis materialis Turris, ac inſtrumentorum bellicorum, aliave major ſubſtentationis militum longe ſuperet ſunctus Abbatiæ, idcirco firmum remanebat, quod verſaremur in jurepatronatus ex juſtitia.

Et

Et quamvis in contrarium motivaretur, quod omnes deciſiones, & auctoritates, quæ in hoc articulo habentur recenſitæ *in alleg. diſc.* 10. *&* 65. procedant cum præſuppoſito augmenti dotis in redditu, adeout ſi Eccleſię dos antiqua eſſet in annuis ſcut. quadraginta, ita effecta eſſet in centum, quod in præſenti non verificabatur, dum fructus, & redditus Eccleſiæ ita nullum receperunt augmentum; Attamen dicebam quod eſſet nimium leve objectum irriſione potius dignum, dum iſte ſumptus erat neceſſarius pro perceptione illorum fructuum, quos
12 alias Eccleſia ob dicta impedimenta percipere non poterat, ideoque dicitur ſumptus magis privilegiatus gratia ipſorum fructuum colligendorum, juxta deducta in materia melioramentorum, *diſc. 35. de legitim. & detract.* & alibi, & præſertim *ſub tit. de credit.* in propoſito concurſus creditorum.

Quinimo advertebam, quod iſta cenſeri deberet melioratio longe magis proficua, longeque magis privilegiata; Siquidem in caſu, in quo Eccleſia non ſit omnino indotata, & depaupetata, ſed talem habeat dotem, ut rectore, & cultu deſtituta non remaneat, tunc dicitur potius ſuperflus ditatio in jure non probata, ut in propoſito unionis advertitur *diſc. 43. de benef.* & in aliis, ac etiam ſupra, *diſc.* 55. Iſta vero melioratio erat neceſſaria pro omnimoda ſubſtentatione Eccleſiæ in temporalibus, & ſpiritualibus, ac pro evitandis adeo magnis ſcandalis, damnis, & excidiis, quæ ex infidelium pyratarum incurſionibus contingunt.

Aliqui ſcribentes pro hac parte motivabant, quod
13 ubi etiam privilegio attento res pati poſſet difficultatem, adhuc tamen ſuffragari deberet immemorabilis, vel centenaria, juxta deciſiones in alia *Jannen. Abbatia* 118. *part. 6. &* 29. *part. 7. recent.* ſed non videbatur motivum ſolidum, quoniam centenaria de facto non aderat, & immemorabilis non erat bene probata, atque intrabant eadem difficultates, de quibus *in Parmen. diſc.* 91. ſed non erat opus, quia dictum aliud motivum erat ſolidum; Ideoque reflectendo etiam ad veritatem, juſta, beneque fundata viſa eſt reſolutio, iſtudque motivum fuit cauſa, ut Scribentes in contrarium ſe diffunderent ſuper rigoroſa forma Conciliari, ut ſupra.

ROMANA CAPPELLÆ,

PRO CLERICIS REGULARIBUS MINORIBUS S. LAURENTII IN LUCINA.

Reſponſum pro veritate.

An patronus teneatur decentius ornare Cappellam, ſi Eccleſiæ, aliarumque Cappellarum ſtatus eſt ad meliorem ſtructuram redactus.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Patronus aſſimilatur patri.*
3 *De obligatione patris erga filiam.*
4 *An refectio Cappellæ patronatæ ſpectet ad Rectorem vel ad Patronum.*
5 *De ordine ſimetrico in Eccleſia.*

DISC. LXXXIV.

1 CUm in Eccleſia S. Laurentii in Lucina adeſſet Cappella S. Jo. Baptiſtæ ſolita conferri in titulum perpetui beneficii alicui Clerico ſæculari, non excedens valorem quinquaginta ducatorum Cameræ, Sixtus V. abſque præjudicio poſſeſſoris, & ſi, & poſtquam per ejus obitum vacaverit, illam univit Confraternitati Sanctiſſimi Corporis Chriſti erectæ in eadem Eccleſia, cum onere adimplendi onera eidem Cappellæ incumbentia per unum Clericum, ſeu Capellanum amovibilem.

Cumque eadem Eccleſia ex nimium laudabili cura, & ſolicitudine PP. Clericorum Minorum, quibus poſtmodum conceſſa fuiſſet, ad meliorem modernam ſtructuram cum magna divini cultus decentia redacta ſit, adeout videatur Eccleſia nova, ab antiqua omnino diverſa, omneſque aliæ Cappellæ in eadem Eccleſia exiſtentes ad eamdem meliorem, ac pene uniformem condecentem ſtructuram redactæ ſint, præfata vero Capella S. Jo: Baptiſtæ perſeveraret in eodem ſtatu antiquo deformi, qui Eccleſiæ ſimetrico ornatui præjudicare videbatur, hinc conſultus fui, an per eoſdem Patres, qui ſalva ſuperioritate Cardinalis Titularis, Eccleſiæ Rectorem, vel adminiſtratorem habent, cogi poſſet dicta Confraternitas ſuam Cappellam ornare, atque ad recentem meliorem formam reducere eo modo, quo aliæ Cappellæ redactæ fuerunt.

Affirmative reſpondendum cenſui, quoniam Patronus
alicujus Cappellæ aſſimilatur Patri, qui tenetur alere, 2
veſtire, dotare, & ornare filiam, ita patronus tenetur non ſolum reficere, & manutenere, ſed etiam decenter ornare Eccleſiam, ſeu Cappellam, juxta celebre *conſ.* Abbat. 89. *part.* 2. Genuen. *in prax. Archiep. c.* 109. *num.* 13. & alios, de quibus ſupra, *diſc.* 52. *n.* 12. & melius *in Miſcellan. Eccleſ. diſc.* 30. *num.* 11. *cum plurib. ſeqq. & n.* 23.

Si enim paterfamilias ponat aliquam ejus filiam in Monaſterio, vel Conſervatorio, vel alia adunantia, cum explicita, vel implicita obligatione, eam alendi, veſtiendi, & ornandi juxta ſtatum, & morem illius Monaſterii,
vel adunantiæ, & prout aliæ puellæ ibi degentes ve- 3
ſtiunt, & incedunt, utique ſi totus ſtatus Monaſterii, vel loci immutetur, omneſque aliæ puellæ incedant magis decenter ornatæ, & veſtitæ, poterit ipſe cogi ad ornandam pariformiter ejus filiam, vel ad patiendum ejus ejectionem; Et hunc dixi videri caſum eum in his terminis Patronus æquiparetur patri ut ſupra.

Clarius vero, & cum minori difficultate, quoniam non agitur de patrono, qui ſuo ſumptu, & ex cauſa oneroſa Cappellam fundavit, ornavit, & dotavit, ac propterea intret quæſtio, de qua apud Genuen. *in prax. d. c.* 109. *n.* 13. an ſcilicet refectio, vel ornatus ſpectet ad ipſum, vel ad Rectorem, qui percipit emolumenta, ſive, quod dicere valeat ſe voluiſſe facere illam
impenſam, & non ultra, dum Confraternitas fovet in 4
omnibus cauſam lucrativam, quoniam non ſolum habuit Cappellam materialem ex devotione Summi Pontificis abſque alio ſumptu, ſed etiam percepit ejuſdem Cappellæ pingues redditus antiquos, ideoque nil impenſura eſſet de proprio, ut facit pater cum filia, ſed ipſa filia ornamentum petit cum ipſius bonis, & redditibus propriis.

Ordo vero ſimetricus in Eccleſia eſt nimium commendabilis, imo per ſacros Canones præciſe demandatus, adeout multa concedantur ex dicta ratione, quæ alias concedi non deberent, ex iis quæ circa hunc ordi-
nem ſimetricum in functionibus Eccleſiaſticis habentur 5
ſub tit. de Præeminent. diſc. 24. & in dict. Miſcellan. Eccleſ. diſc. 40. Ideoque probabiliter videtur reſpondendum, ut Confraternitas ad ornatum conſimilem pro dicto ſimetrico ordine teneretur; Incertum eſt tamen quid ſequutum ſit.

MAJORICEN. BENEFICII,

PRO HIERONYMO CASES,

CUM JACOBO BONET.

Caſus diſputatus in Tribunali Auditoris Cameræ, reſolutus pro Jacobo, credo concordatus.

De materia ultimi ſtatus, an, & quando attendatur ad text. *in cap. Conſultationibus*, quando contentio ſit ſuper ſubſtantia juriſpatronatus, non autem ſuper ſola pertinentia.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De materia cap.* Conſultationibus, *& quando petitorium abſorbeat poſſeſſorium.*
3 *Quando proprie intrent necne iſti termini, vel potius illi ultimi ſtatus.*
4 *De ratione, cui innixus eſt ultimus ſtatus attendendus.*
5 *Proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum, & non præjudicant patrono.*
6 *Quod melius ſit præſidium præſumptionis, quam præſcriptionis.*
7 *De operatione rei judicatæ.*
8 *An ſententia Vicarii Capitularis in hac materia attendatur.*

DISC.

D I S C. LXXXV.

1 BEneficio S.Catharinæ in Eccleſia S. Michaelis adhuc pleno, & poſſeſſo per proviſum tamquam adhuc Petrus Jo: Caſes obtinuit citato promotore Fiſcali ab Ordinario declarari de ejus jurepatronatus ex fundatione, & dotatione, eorum a quibus ipſe cauſam habebat, atque ſequuta vacatione ad ejus præſentationem inſtitutus fuit Joannes; contra quem jam poſſeſſorem Jacobus, qui illud tamquam liberum & reſervatum impetraverat a Sede Apoſtolica, judicium inſtituit in Tribunali Auditor. Cameræ ſuper exequutione Brevis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, ac obtinuit; credo autem quod poſtea honeſta concordia controverſiæ finem dederit.

2 In diſputationibus itaque deſuper in hoc Tribunali habitis ſcribentes pro Actore proviſo Apoſtolico tamquam de libero præcipuum fundamentum conſtituebant in ultimo ſtatu libero ad terminos text. *in cap. Conſultationibus, de Jurepatr.* Ego e converſo ſcribens pro Reo convento proviſo ad præſentationem dicebam, quod licet in materia hujus textus, DD. moderni, ac etiam Rota prius quam articulus formiter diſputaretur *in Capuana Abbatiæ, de qua ſupra, diſc. 36.* ſe involviſſe videantur, attamen cum dictis diſputationibus illa elucidata fuit, reſtituendo antiquam opinionem, de qua præſertim apud Pœniam *deciſ.* 1730. quod ſcilicet, aut agitur re non integra, quia nempe ille, qui bonum jus foveat in petitorio, repellere velit præſentatum a poſſeſſore cum ſubſequuto valido, & pacifico effectu, adeout ſit ejicere de domo jam admiſſum, cum retractatione actus jam conſummati, & tunc vere; & proprie intrat concluſio deducta ex dict. text. *in cap. Conſultationibus*, ex ea ratione, quod agitur de fructu jam percepto & conſumpto in ſtatu bonæ fidei, vel non malæ, qui propterea non reſtituitur; Secus autem ubi re integra, & priuſquam ſequatur inſtitutio cum effectu, quoniam tunc ſi bene conſtet de jure petitoris, illud eſt attendendum, ac prævalet ſimplici poſſeſſioni; Multo igitur magis in hac facti ſpecie, quod non ſolum res eſſet adhuc integra, ſed imo conſummata ex parte patroni, & reſpective præſentati; Ac propterea ſibi potius congrueret ratio primæ partis diſtinctionis.

Quamvis autem iſta theorica, ſeu diſtinctio in ſuo
3 caſu vera ſit, juxta deducta *d. diſc. 36.* & alibi; Nihilominus reflectendo ad veritatem (quamvis Scribentes in contrarium ad id non adverterent) agnoſcebam quod difficultas eſſet in applicatione, quodque vere, & proprie non verſaremur in his terminis *Capituli Conſultationibus*, ſed potius in iis ultimi ſtatus, de quibus *ſub tit. de Beneficiis*, ac etiam ad rem ſupra, *in Faventina, diſc.* 11. & alibi; Dicti etenim termini *cap. Conſultationibus*, procedunt cum præſuppoſito certæ exiſtentiæ juriſpatronatus, adeout non urgeat ratio libertatis Eccleſiæ, ac præſumptio, quæ huic in deciſionem ſervitutis aſſiſtit, ſed præſuppoſita Eccleſia ſerva, quæſtio ſit inter contendentes de pertinentia, quo caſu petitori, ubi res eſt integra, aſſiſtit æquitas canonica, ob quam attendi debet veritas, iſtaque prævalere ſubtilitatibus, & rigoribus juris; Secus autem ubi contentio ſit ſuper ſubſtantia juriſpatronatus, quod
4 negetur per contendentem de libertate, pro qua in dubio eſt reſpondendum, tam ex regula generali, quæ pro libertate facit, quam etiam ob præſumptionem, quæ ſibi aſſiſtit, ut omnes Eccleſiæ ſint liberæ juxta earum primævam naturam, ideoque intrant potius alii termini ultimi ſtatus, qui attendi debet in ea vacatione, potiſſime ubi ſit alicujus temporis conſiderabilis, donec formiter in petitorio accedat res judicata, quæ illum deſtruat, ex ea congrua ratione, quod interim poſſeſſor, qui habet majorem aſſiſtentiam juris, non debet commodo ſuæ poſſeſſionis privari, niſi bonum jus patroni ſit omnino certum, & clarum incontinenti probatum, ob poſſibilem præſcriptionem libertatis, vel remiſſionem ſervitutis, juxta ponderata *in Placentina* apud Arguell. *dec.* 53. & in aliis ibi recenſitis & apud Royas *dec.* 99. *&* 111. & in aliis, de quibus *in dicta Faventina, diſc.* 11. Ideoque magna differentia dignoſci videtur inter unum caſum & alterum, manifeſtuſque error confundere hujuſmodi caſus, vel terminos.

5 Conſiderabam itaque ac monebam agentes pro reo, & poſſeſſore, quatenus cauſa ulteriorem progreſſum habere debuiſſet, ſtante quod fundatio, & dotatio erat antiqua pene per duo ſæcula, atque non docebatur de præſentationibus effectum ſortitis, niſi de temporibus tunc proximis, adeout magnum adeſſet intervallum unius ſæculi, & ultra, quod hoc beneficium poſſeſſum eſſet cum proviſionibus Apoſtolicis, & inſpiciendum eſſet cujus ſpeciei, vel qualitatis eſſent iſtæ proviſiones, & an de illa ſpecie, quæ non alterat ſtatum, & non præjudicat juripatronatus, quamvis longiſſimum accedat intervallum, quinimo potius illud conſervat, puta quando id ſequatur per viam reſignationis, vel permutationis, aut proviſionis cum derogatione, quæ
ſequi ſolet, præſertim ob vacationem in Curia, quo- 6
niam ita dari ſolet caſus, quod etiam per ſæcula juſpatronatus ſteterit ſine exercitio, ſed non per hoc inducitur ſtatus contrarius, ad cujus effectum requiruntur proviſiones tamquam de libero; ſed quando iſtæ accedunt, atque ſint plures, cum lapſu temporis notabilis, tunc ultimus ſtatus in nimia conſideratione habendus eſt ob poſſibilem præſcriptionem, magis vero ob favorabiliorem viam præſumptionis acquiſitionis libertatis, mediante remiſſione juriſpatronatus, aut amiſſione, quæ ex pleriſque cauſis contingere poteſt etiam de jure communi, magis vero ex decreto Sac. Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *de refor. ut diſc.* 22. in adnot. ad Concil. dum ſemper tutius eſt allegare præſumptionem alicujus tituli, quam præſcriptionem, juxta ponderationes, de quibus *diſc.* 21. *de judic. & diſc.* 133. *de feud.* & alibi plures.

Quia vero in hac facti ſpecie aderat ſententia Or- 7
dinarii canonizatoria juriſpatronatus, hinc dicebam ſcribens more Advocati, quod verſaremur extra omnem difficultatem, cum bonum jus patroni jam canonizatum eſſet per rem judicatam, cujus virtus, & operatio eſt firmare ſtatum, & deſtruere omnem alium præcedentem ſtatum contrarium, atque ut noſtri dicunt, facit de albo nigrum, & ens de non ente, ex deductis *diſc.* 137. *de judic.* & alibi pluries. Et quamvis ſcribentes in contrarium vim facerent in dd. deciſionibus coram Royas, in quibus conſimilis ſententia neglecta fuit; Advertebam tamen quod merito id in eo caſu ſequutum eſſet, quoniam ille qui ſententiam obtinuerat, produxerat imprudenter titulum, ad quem ſuum jus reſtringebat, de cujus infectione conſtabat incontinenti; Ac propterea notoria remanebat injuſtitia dictæ ſententiæ; quæ proinde nunquam fecerat tranſitum in judicatum. Secus autem in hac ſpecie, quod titulus erat in ſui facie validus, & legitimus ex vera fundatione, & dotatione, contra quem deducebatur odibilis præſcriptio ob contrarium ſtatum, dum tunc recte dictam operationem facit res judicata, quoties non obſtante aliqua nullitate ſubſtantiali, vel injuſtitia notoria, quæ nullitati æquipollet, dici valeat rem judicatam adeſſe.

Difficultatem tamen mihi inferebant facti circumſtantiæ, ob quas de hujus ſententiæ validitate, & efficacia dubitabam, ut propterea qualitatem rei *judicatæ* non haberet, quod ſcilicet ageretur de ſententia lata per Vicarium Capituli Sede vacante. Quamvis etenim in hac materia juriſpatronatus inter privatos, adeout non intret rigoroſa forma Concilii Tridentini, nimium deferatur ſententiis, aliiſque actibus Ordinariorum ob præſumptionem, vel aſſiſtentiam veriſimilitudinis, ex deductis ſupra, *diſc.* 57. & alibi pluries *hoc eod. tit.* Attamen id procedit quando agitur de Epiſcopo, vel alio Prælato ordinario collatore, qui, ceſſantibus reſervationibus Apoſtolicis, habeat jus conferendi beneficia libera, unde intret ratio inveriſimilitudinis, quod alias jure ſuo ſe non privaſſet cum canonizatione juriſpatronatus, niſi illud eſſet verum; Hæc autem ratio non intrat, in Capitulo, ſede vacante, vel in ejus Vicario, cum illud jus non habeat, & per conſequens ceſſat ratio proprii intereſſe, atque de facili intrat præſumptio gratificationis, accedente altera mala præſumptione, cui innixa eſt diſpoſitio text. *in c.* 1. *&* 2. *de ſede vacante in 6.* Multo vero magis creſcebat dubitandi ratio ubi ſubſiſteret actoris præſuppoſitum, quod introductio iſtius judicii quamvis beneficio pleno, fuiſſet affectata ob veriſimiliter ſperatam imminentiam vacationis ratione gravis ætatis, vel infirmæ valetudinis poſſeſſoris, juxta ea, quæ a ſimili habentur *diſc.* 1. *de feudis*; quodque id eventus docuerit ob mortem ad breve tempus ſubſequutam eodem judicio adhuc pendente, adeout ſententia lata eſſet poſt jam factum caſum vacationis, ſub duplici vacatione, una menſis, & altera vacationis ſedis Epiſcopalis, ideoque Vicarius Capitularis non poterat deſuper manus appone-

ponere; Adinſtar eorum, *quæ ſub tit. de beneſ.* habentur in materia unionis, quæ ex decretis Conc. Trid. licite, & valide fieri poteſt per Ordinarium, puta Seminario, vel præbendis canonicalibus, quæ ſint tenues, quoniam intelligitur de beneficiis non reſervatis, adeout vigeat incertitudo, an ſequentes vacationes eſſe deberent ad liberam proviſionem ipſius Ordinarii, qui probabilem ſpem deſuper haberet, cum tunc intret præſumptio bonæ fidei contra proprium ſeparatum intereſſe; Secus autem ubi hæc ratio non urgeat, quod ad rem recte adaptabile videtur. Sed quoniam id per defenſores iſtius Partis negabatur, unde factum remanebat incertum, idcirco maturum judicium deſuper efformare non potui,

ROMANA JURISPATRONATUS, DE CAPISUCCHIS.

Reſponſum pro veritate.

An, & quando adoptati ſuccedant in jurepatronatus in præjudicium aliorum vocatorum, Et an juſte per Papam deſuper diſpenſetur, & quando.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De articulo an adoptivi ſuccedant in jurepatronatus.*
3 *De poteſtate Principis tollendi jus tertii, eique præjudicandi.*
4 *Familia renovata habetur pro vera, & naturali.*
5 *Quod in hac materia facilius intret poteſtas, de qua num. 3.*
6 *Juſpatronatus etiam ex fundatione, & dotatione dicitur competere ex gratia.*
7 *De cauſis ob quas Papa concedere poſſit, & debeat gratiam, ut juſpatronatus tranſeat in adoptivos.*
8 *Gratia retentionis, & protractionis non eſt adeo præjudicialis ſicuti illa novæ conceſſionis, vel proviſionis.*

D I S C. LXXXVI.

1 Cum de anno 1390. Mathia mater, & exequutrix voluntatis Andreæ de Capiſucchis, fundaſſet ac dotaſſet Cappellam S. Pauli in Eccleſia S. Mariæ de Campitello cum reſervatione juriſpatronatus pro quibuſdam ibi expreſſis da dicta familia de Capiſucchis, eorumque filiis, & deſcendentibus Maſculis, deindeque fœminis, omnibuſque defectis ad favorem Prioris Eccleſiæ S. Mariæ Novæ, poſtmodum vero Camillus, & Marius de eadem familia poſſeſſores hujus patronatus feciſſent primogenituram conventionalem enunciatam *diſc.* 50. *de fideic.* cum ea præſertim pariter ibidem inſinuata lege, ut ultimus aliquem nobilem attinentem pro renovatione, & conſervatione familiæ adoptare deberet, hinc ſequutum eſt quod dictum juſpatronatus cum reliquis bonis per diuturni temporis intervallum fuit penes illum, qui primogeniti, & Capitis figuram faceret. Cum itaque in hac familia, cujus etiam incidenter mentio habetur *diſc.* 133. *de feud. n.* 9. eſſent ſolum ſuperſtites Franciſcus primogenitus, ſæcularis in gravi tamen ætate conſtitutus abſque animo ducendi uxorem, ideoque de prole deſperatus, & Raymundus Religioſus profeſſus in Sacris Magiſter Sacri Palatii, ac propterea factus eſſet caſus adveniendi ad præfatæ legis praxim; Idcirco idem Franciſcus adoptavit comitem Alexandrum Mareſcottum ejus conjunctum, qui primogenituram refutavit, familia jam aſſumpta, hiſque ſequutis conſultus fui, an hic adoptatus, ejuſque deſcendentes ſuccederent in hoc jurepatronatus, cum præſuppoſito quod adeſſent de deſcendentibus ex fœminis majorum vocatorum quamvis eſſent valde remoti.

In reſponſo itaque deſuper dato potius ad ſatisfacien-
2 dum Partibus, tam ſtylo, quam genio repugnantibus pro utraque parte cumulabam ea, quæ habentur inſinuata *eod. diſc.* 50. *de fideic.* magis vero ea quæ pro utraque opinione habentur deducta *diſc.* 13. *de præm.* ubi ex profeſſo agitur de hoc articulo; Concludebam tamen quod quando coram judicibus per tramites juris de hoc agendum eſſet, tunc probabilius pro non comprehenſione reſpondendum veniret ex defectu poteſtatis illorum, qui primogenituram erexerunt, adeout quando eorum voluntas eſſet clara, & expreſſa, adhuc non ſufficeret ob legem fundationis, cui derogari non poteſt per ſucceſſores, juxta ea, quæ pluries habentur in ſua ſede *ſub tit. de fideic.* & alibi, ac propterea ad rem non conferre obſervabam ea, quæ habentur *d. diſc.* 13. *de præmin.* cum in eo caſu nullum caderet dubium poteſtatis, ſed ſola quæſtio eſſet veriſimilis voluntatis Pontificis fundatoris.

Credebam tamen quod iſte eſſet unus de illis caſibus in quibus cum juſta cauſa, & rationabiliter Summus Pontifex exercere poſſet, & deberet illam poteſtatem,
de qua agitur *diſc.* 148. *&* 177. & in aliis pluries *ſub* 3
titul. de Regal. adeout ſatisfieret etiam illis qui ſequuntur magis rigoroſam, atque in foro exteriori minus veram opinionem, ſuper neceſſario requiſito juſtæ cauſæ, ut ſcilicet commutando voluntatem fundatoris, ſeu verius illam veriſimilem declarando, vel ſupplendo, cum ejus auctoritate decerneret quod hoc juſpatronatus cum reliquis bonis continuare deberet in hac familia renovata cum eodem ordine primogenituræ, eodem modo quo in vera, & naturali adeo per diuturnum tempus continuavit, dum familia in primo ingreſſu artificialiter, & ficte renovata, in ulteriori tamen progreſſu eſſe dicitur vera, & naturalis, a qua non differt, ex inſinua-
tis *eod. diſc.* 13. *de præmin.* & pluries *ſub tit. de fideicomm.* 4
præſertim *diſc.* 34. atque patet in his terminis juriſpatronatus ex *deciſ.* 697. *part.* 1. *&* 314. *part.* 4. *recent.* repetit. *dec.* 71. *&* 72. poſt Monachum *dec. Florent.*

Si etenim etiam ſine cauſa, multo vero magis iſta accedente, per ſupremum Principem derogari poteſt ultimis voluntatibus, aliiſque diſpoſitionibus, juxta deducta *dict. diſc.* 148. *&* 177. *de Regal. & diſc.* 73. *& ſeq. de feud.* occaſione agendi de bulla Baronum, ac etiam pluries *ſub tit. de fideic.* occaſione agendi de derogationibus fideicommiſſorum, & alibi, multo magis, & cum minori dubitandi ratione id fieri poſſe obſervabam in ſubjecta materia dupliciter; Primo, quia non agitur de jure burſali per quod magis dicitur lædi jus tertii, ſed potius de jure honorifico nullius utilitatis, juxta ponderationes, ac diſtinctiones, de quibus agendo in ſpecie de hac familia habetur *d. diſc.* 50. *de fideicomm.* Et ſecundo, quod in ſubjecta materia magis certa, magiſque plana eſt Papæ ſumma poteſtas, non ſolum quia in beneficialibus dicitur Dominus abſolutus, ſed etiam quia licet in hac materia juriſpatronatus adhibeantur ter-
mini Juſtitiæ, diſcreti a terminis gratiæ, ad effectum 5
contradiſtinguendi juſpatronatus ex fundatione, & dotatione, vel augmento dotis præponderante, ab altero ex privilegio, & gratia, ex deductis ſupra, *diſc.* 10. *&* 65. & in aliis pluries; Attamen ad alios effectus, *ut eod. diſc.* 13. & alibi advertitur, etiam in caſu fundationis, & dotationis ex integro, dicitur mera gratia Eccleſiæ; Ac propterea non intrant illæ conſiderationes, quamvis in foro exteriori ineptæ, quæ in ultimis voluntatibus,
vel in contractibus fieri ſolent circa violationem juris na- 6
turæ, vel gentium, cum totum proveniat a jure mere Eccleſiaſtico, & ex gratia, & benignitate Eccleſiæ.

Dubitandum vero non videbatur de concurſu juſtæ cauſæ ex pluribus; Primo nempe, quia Reipublicæ intereſſe dicitur, ut quo magis fieri poteſt, conſervetur de-
cor nobilium antiquarum familiarum, qui in hujuſ- 7
modi patronatibus magis quam cum bonis privatis conſervari dicitur, ut advertitur pluries ſupra, præſertim *diſc.* 36 occaſione agendi de articulo, an juſpatronatus comprehendatur ſub fideicommiſſis & primogenituris. Secundo, ob veriſimilem voluntatem fundatricis, quæ agnationem prædilexit, fœminas earumque deſcendentes vocando in ſubſidium poſt illam defectam; Ac propterea eſſet potius ſupplere, vel interpretari voluntatem, quam commutare, vel illi derogare. Tertio, in idem ob diſtinctionem, de qua *eod. diſc.* 13. *de præm.* ſuper differentia inter illam adoptionem particularem, quæ abſque aliquo juſto motivo habere valeat aliquam ſuſpicionem fraudis præjudicandi tertio, vel quod juxta hodiernos, & currentes mores habeat faciem exorbitantiæ, juxta ea quæ in materia ſucceſſionis adoptivorum habentur *ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt. diſc.* 53 & illam adoptionem, quæ ex adeo juſto, & rationabili motivo, quinimo ex neceſſitate fiat principaliter pro ſucceſſione in univerſo aſſe, cum quo juſpatronatus veniat potius tamquam acceſſorium, & conſequutivum. Quarto, fortiter ad occurrendum magnis, & inextricabilibus litibus ſuper legitimatione perſonarum, & probatione majoris proximitatis inter quamplures, qui per valde remotos gradus ſe prætendant deſcendentes ex hac familia, & propterea intrat

trat ratio, de qua *diſc.* 23. & in aliis *de fideic.* ſuper regulatione ſucceſſionum ex perſona ultimi gravati potius quam teſtatoris ad tollendum hujuſmodi litium anfractus & inextricabiles labyrinthos; Et quinto demum, quia etiam Eccleſiæ, vel Cappellæ magis intereſt cum hoc ordine primogenituræ habere unum, ac certum patronum magis potentem, magiſque qualificatum, quam multos etiam incertos, & litigioſos, & inter quos adeſſe poſſunt etiam viles, & indigni pro illis fortunæ ſtatus contingentiis, de quibus ſupra, *diſc.* 31. & alibi.

Ponderabam, quod pro impedimento gratiæ poſſet motivari, quod illa eſſet præjudicialis Datariæ ob vacationem d. Prioris S. Mariæ Novæ, ob cujus purificationem juſpatronatus efficeretur Eccleſiaſticum, & per
8 conſequens caderet ſub reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis ex iis quæ habentur *d. diſc.* 65. & in aliis; Verum dicebam id non videri præjudicium conſiderabile ad impediendam gratiam, quam ex tot juſtis motivis concedi debere congruum erat, quoniam ubi etiam proximum eſſet jus dicti Prioris, adhuc Papa concedebat id quod erat ſecum, potiſſime quia non erat conceſſio nova juris jam aperti, ſed ſolum dilationis, & protractionis, ne jus aperiretur, ita fingendo familiam fictam, & artificialem, ac ſi duraret vera, atque tollendo obſtaculum, quod non reputatur adeo præjudiciale, ut *eod. diſc.* 65. & in aliis habetur in gratiis retentionis beneficiorum juriſpatronatus cum aliis incompatibilibus, quod non requiritur illa derogatio, vel ſpecialis mentio etiam ſi eſſent de jurepatronatus Regio, quæ requiritur in novis proviſionibus; Fortius vero ob præſuppoſitam exiſtentiam plurium cognatorum, & deſcendentium ex fœminis, iſtud jus erat valde remotum, ac incertum, an iſta linea adoptata duratura eſſet magis quam aliæ lineæ agnatorum prius vocatæ, ideoque non videbatur motivum conſiderabile.

FLORENTINA COMMENDÆ,
PRO PRIORE HORATIO DE RICASULIS, EJUSQUE FILIIS.

Reſponſum pro veritate.

De ordine ſuccedendi in jurepatronatus, & an inter illos de pluribus colonnellis ejuſdem familiæ attendi debeat ordo gradus, & proximitatis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In jure paſſivo individuo cui debeatur ſucceſſio, & an attendatur prærogativa lineæ.*
3 *cus in jurepatronatus activo, ut debeatur omnibus de generibus vocatis.*

D I S C. LXXXVII.

1 Bernardus de Ricaſulis ad juſpatronatus activum Commendæ Ordinis S. Stephani per eum fundatæ poſt defectam propriam deſcendentiam vocavit deſcendentes Maſculos Andreæ Abavi, qui tres habuit filios Maſculos, ideoque tres conſtituit lineas, unam Marci a quo deſcendebat fundator, & alias Raynerii, & Gaſparis. Cum itaque defecta deſcendentia, etiam fœminina fundatoris in perſona Prioris Donati de Antella factus eſſet caſus dictæ vocationis, atque ex dictis lineis eſſent ſuperſtites ex illa Raynerii Prior Horatius, qui fundatori approximabat decimo gradu, quatuor habens filios maſculos; Et ex illa Gaſparis in uno Colonnello Jo: Franciſcus, qui nono, & in Jo: Matthæus, Vincentius, & Hieronymus, qui decimo gradu approximabant. Hinc deſuper conſultus fui, ad quem ſcilicet hujuſmodi agnatorum iſtud juſpatronatus pertineret, & cujus potiora eſſent jura in ejus ſucceſſione.

Quando ageretur de jure individuo, quod admitteret concurſum ſimultaneum plurium perſonarum, ſed in una tantum eſſet verificabile, ut contingit in jurepatronatus paſſivo, ipſiuſque commendæ aſſequutione, tunc cum univerſum hoc genus ſub nomine collectivo ſit pariformiter vocatum, vocationem congruere dicebam natu majori, juxta ea quæ habentur *diſc.* 183. *de fideic. n.* 4. atque in ſubjecta materia in qua major ætas ratione majoris prudentiæ in adminiſtratione commendæ videtur exigi, non intrant ea quæ *diſc.* 13. *de feud. & diſc.* 2. *& ſeqq. & diſc.* 201. *& ſeq.* de fideicommiſſis habentur circa prærogativam lineæ quæ vincat gradum, & ætatem, cum procedant in ſucceſſione bonorum, juxta diſtinctiones ibi datas, quoties lex fundationis, vel conſuetudo non exigat, ut procedi debeat cum ordine primogenituræ ex deductis ſupra, *diſc.* 20. ac etiam *diſc.* 8. *de fideic.* ubi de conſimili commenda in diverſo tamen ordine.

Sed quoniam agebatur de jurepatronatus activo, quod
eſt quidem individuum in ſubſtantia, ſed eſt dividuum 2
in exercitio ex deductis *ſup. diſc.* 33. 54. *&* 61. & in aliis, ac etiam *diſc.* 8. *de feud.* Hinc reſpondi quod omnibus debita eſſet ſucceſſio tamquam conſtituentibus unum corpus intellectuale, juxta naturam juriſpatronatus familiaris, vel gentilitii, de quo ſupra pluries, & præſertim *diſc.* 54. *&* 61. ad quod conferre dicebam ea quæ habentur *diſc.* 106. *de fideic.* ſuper hac unitate corporis complexivi omnium abſque diſcretione graduum,
& linearum, potiſſime quia in hac facti ſpecie concur- 3
rebant clara argumenta voluntatis fundatoris ſuper pluralitate, & ſimultaneo concurſu omnium.

ROMANA CAPPELLANIÆ,
PRO JO: PHILIPPO POSSENTE, CUM SAVINO.

Caſus diſputatus coram Vicario Lateranen. credo, reſolutus pro Poſſente.

In concurſu duorum ejuſdem generis, quibus debeatur beneficium ratione juriſpatronatus paſſivi cui debita ſit prælatio.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Prælatio debetur potius illis de familia.*
3 *Debetur ſeniori, & ſacerdoti.*
4 *Debetur habili quamvis inhabilis haberet diſpenſationem.*
5 *Generaliter de magis digno.*

D I S C. LXXXVIII.

Concurrentibus ad Cappellaniam Poſſente de familia 1
fundatoris, nullo tamen, quod conſtaret, proximo gradu conjuncto, & Savino docente de conjunctione, atque lege fundationis diſponente, ut illis de familia, vel de parentela Cappellania conferri deberet, adeout ambo haberent præſentationem fundatoris, atque ſolum quæſtio eſſet prælationis, Iſtam dicebam etiam cum ſenſu veritatis coram Vicario Baſilicæ Late-
ranenſis, debitam eſſe Poſſenti, pro quo judicatum fuit 2
ex pluribus. Primo quia cum eſſet de familia, quæ prius vocata erat, deinde parentela, cum dictione, *vel* quæ denotat ordinem ſucceſſivum, ex relatis per Fuſar. *quæſt.* 379. *num.* 26. *& ſeqq.* præferri debebat, & generaliter de prælatione illius de familia, Buratt. *dec.* 347. *n.* 16. *&* 679. *n.* 12.

Secundo, quia ſenior, magiſque qualificatus quia Sacerdos, ut apud Burrat. *diſc.* 316. *num.* 12. *cum ſeq. & dec.* 633. *n.* 12. ubi Addentes *in fine*. Clarius dum fundator dixit præeligi debere ſeniorem. Et tertio clarius, quia Savinus erat inhabilis, utpote adhuc non habens ætatem quatuordecim annorum, quæ etiam in beneficiis, & Cappellaniis ſimplicibus beneficiorum naturam,
& qualitatem habentibus, adeout non agatur de Cap- 3
pellania manuali, & de legato pio, requiritur ex diſpoſitione Conc. Trid. etiam ſi eſſent de jurepatronatus laicorum, quoties lex fundationis aliter non diſponeret ex deductis *diſc.* 5. *de benefic.* & alibi, ideoque in con-
curſu habilis, & capacis cum incapaci, qui indiget diſ- 4
penſatione, prior eſt præferendus, ut firmatur *dec.* 345. *n.* 3. *part.* 13. *rec.* ubi concordantes; Diſpenſatio etenim quamvis obtenta ſit, tollit obſtaculum ad effectum capacitatis, ſed non facit quin diſpenſatus reputandus veniat minus dignus in concurſu capacis, & idonei, quando jus eſt coæquale, cum diſpenſatus præferendus veniat alteri non indigenti diſpenſatione, quando ſuum jus ſit potentius, adeout alter vocatus ſit in ſubſidium juxta caſum, de quo *diſc.* 8. *de fideicom.* cum ſimilibus, ſecus autem quando omnes veniunt coæquali jure, unde

de quæſtio reducatur ad prælationem, cum tunc attendan-
5 tur qualitates perſonales, aliæque circumſtantiæ, ex pluries conſideratis *ſub tit. de Benefic.* præſertim *diſc. 67.* occaſione beneficiorum Diœceſis Calaguritanæ, & alibi.

ROMANA CANONICATUS, AD PETITIONEM PRINCIPIS BURGHESII.

Reſponſum pro veritate.

De jurepatronatus paſſivo; Et an præſentatio debeatur illi, qui alias præſentatus renunciavit beneficio, vel eo privatus fuit; Et an tertius opponat de hoc jurepatronatus paſſivo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De aliquibus erroribus modernorum evagandi in ſuperfluis.*
3 *De dilemmate ob quod uni, vel alteri concurrentium debita erat inſtitutio.*
4 *Juſpatronatus paſſivum allegari poteſt a perſonis de genere vocato, non autem a tertio.*
5 *De quæſtione an ille, qui renunciavit unum beneficium, vel amiſit, prætendere valeat novam præſentationem ex jurepatronatus paſſivo.*

D I S C. LXXXIX.

1 ERexit cum Apoſtolica auctoritate Horatius Riccius de an. 1616. Collegium in Eccleſia S. Mariæ de Planctu, poſtmodum tranſlatum ad Eccleſiam S. Luciæ de Tinta in Urbe unius Archipresbyteri, & octo Canonicorum ſub ea lege, ut quatuor Canonicatus ad aliorum differentiam ex hac ratione Riccii nuncupati, ad ejus donec viveret, poſtmodum vero Cæſaris, & Joachini ejus fratrum, ac filiorum, & deſcendentium præſentationem provideri deberent in perſonis de familia, & deſcendentia eorumdem, & his non extantibus civium loci de Voglera patria, alii vero ad præſentationem Principis Marci Antonii Burgheſii, inter quem, & eumdem Horatium fundatorem de anno 1629. deventum eſt ad quaſdam conventiones pariter a Sede Apoſtolica approbatas, inter quas præſertim ad rem fuit illa, ut omnes præſentationes cor. Cardinali Vice Cancellario ad quem ſpectat inſtitutio, fieri deberent ab ipſo Principe, ejuſque ſucceſſoribus, ad Horatium autem, & ſucceſſores in dd. quatuor Canonicatibus Riccus ſpectaret nominatio de perſona, quæ ſit de genere, ut ſupra facienda intra tres menſes a die vacationis abſque eo quod ignorantia excuſaret, eaque facta, & intimata teneretur Princeps facere præſentationem de perſona nominata capaci, ſin minus in caſu non factæ nominationis, vel quod ea habenda eſſet pro non facta, pro ea vice poſſet ipſe præſentare ad libitum, cum aliis conventionibus ad rem non facientibus: Cum itaque de anno 1670. per obitum poſſeſſoris vacaſſet unus ex dd. Canonicatibus Ricciis, Andreas dicti Cæſaris filius, neglecto Joachino Riccio deſcendente ex dicto Joachino ſeniore, nominaſſet Octavium de Bonamicis ex filia nepotem; præfatus autem Joachinus ſe oppoſuerit, atque ſtantibus controverſiis inter nominatum, & ſe opponentem, practicata non fuerit intra terminum præfinitum dicta forma præſentationis. Hinc aliqui miniſtri hodierni Principis Joannis Baptiſtæ Burgheſii nepotis ex filio & ſucceſſoris præfati Principis Marci Antonii, prætenſionem excitarunt, quod ad formam conventionis pro hac vice ſibi devoluta eſſet facultas præſentandi aliam perſonam ad ejus arbitrium; Unde deſuper idem princeps Me, & alios Advocatos pro veritate conſuluit. Quia vero ex parte habentis patronatum activum, ac renuentis nominare Riccium agnatum, cui ex lege fundationis prius beneficium debitum erat, objiciebat quod ille alias de anno 1643. ad nominationem alium habuerat Canonicatum, quem prætendebatur voluntarie dimiſiſſe, vel ob non reſidentiam amiſiſſe, idcirco per alios Scribentes aſſumpta fuit quæſtio; An dimiſſio, vel amiſſio alterius Canonicatus cauſaret oppoſitori incapacitatem, necne, quaſi quod ex hoc puncto penderet reſolutio quæſiti, ut oppoſitore indigno, vel incapace exiſtente locus eſſet præſentationi faciendæ per Principem ejus libito, ideoque deſuper cum aliquibus evagationibus nimium ſe diffundendo ac reaſſumendo deducta per Pariſ. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 13. ex num. 43.* & Rebuff. *de nominat. quæſt. ult.*

Mihi vero videbatur, quod hic labor eſſet inanis, quodque extranea cenſenda eſſet iſta quæſtio ad effectum, de quo agebatur, & per conſequens intraret conſuetus, adeoque frequens modernorum error nimium evagandi in ſuperfluis, vel extraneis, cum improbo labore chartas inutiliter implendo, ipſum tamen punctum, in quo reſidet cardo difficultatis, vel nihil, vel parum guſtando, abundando in ſuperfluis, & deficiendo in neceſſariis.

Intrare ſiquidem dicebam clarum inevitabile dilem- 2
ma, quod Aut agnatus, qui ex lege fundationis petebat inſtitutionem, erat capax, & habilis; Aut non; Si erat, nil referebat, an habens patronatum activum, illum neglexerit, cum id ſibi præjudicare non debeat, ſed recte petere valeat inſtitutionem tamquam nominatus, vel præſentatus a fundatore, juxta operationem juriſpatronatus paſſivi, ex pluries deductis *ſupra, diſc. 16. cum ſeqq.* Aut vero dicendus eſſet incapax, vel talis, quod non poſſet de juſtitia a patrono invito præſentationem, vel nominationem prætendere; Et tunc
ipſum habendo pro non exſtante, firma, & valida re- 3
manebat nominatio Bonamici cognati, dum erat etiam de genere vocato, & tamen ſufficiebat, quod eſſet de loco.

Quinimo ubi etiam non adeſſet alter de genere vocato, cui hæc vocatio competere poſſet, vel adeſſet, ſed non compareret, vel non curaret, adhuc ſubintrat libertas nominandi quemcumque Clericum capacem, dum illa neceſſitas, quæ reſultat a jurepatronatus paſſivo, procedit in gratiam perſonarum de genere vocato, & quatenus illæ velint, ac ſe opponant, ut per
Gonzal. *gloſ. 56. num. 88. cum ſeqq.* Garz. *part. 7. cap.* 4
15. num. 7. & ſeqq. & communiter alii, de quibus *d. diſc. 16. cum plur. ſeqq.* cum hoc præſuppoſito procedentes, ac propterea quomodocumque diceretur, inanis erat dicta prætenſio, dum, vel uni, vel alteri ſcilicet nominato, vel ſe opponenti debita erat præſentatio, & reſpective inſtitutio.

Quatenus vero pertinet ad præfatam quæſtionem, advertebam, quod illius deciſio pendebat ex facto adhuc non bene firmato, & concordato; Ideoque maturum judicium deſuper efformari non poterat; Potiſſime quia nil intererat illud efformari ad effectum reſpondendi quæſito, quoniam de hoc inſpicere pertinebat ad Car-
dinalem Vicecancellarium, an uni, vel alteri conten- 5
dentium inſtitutionem concedere deberet; Ubi ſiquidem ſubſiſteret facti præſuppoſitum, quod Riccius culpoſe privatus fuiſſet alio Canonicatu per ipſum obtento de anno 1643. tunc recte intrabat ejus incapacitas, non quidem omnimoda, adeout neque a patrono volente nominari, vel præſentari potuiſſet, cum id non videatur jure cautum, quoties privatio non ex tali cauſa, quæ produceret infamiam, & omnimodam incapacitatem; Sed bene ad hunc effectum, ut non poſſet de juſtitia prætendere ab invito præſentationem ex lege fundationis, ex deductis per Rebuff. *de denominat. dict. quæſt. ult. num. 18.* & Pariſ. *de reſign. dict. lib. 1. quæſt. 13. num. 51.*

Ubi vero non haberet priorem Canonicatum ex cauſa dimiſſionis, & tunc advertebam diſtinguendum eſſe, quod ſcilicet, aut dimiſſio fuit ad favorem alterius cum recompenſa penſionis, vel alterius beneficii, quinimo etiam ſine recompenſa, præterquam illam gratificationis, quia nempe ſine voluntate patroni alteri ſibi bene viſo Canonicatum reſignaſſet, & tunc dicendum eſſet idem, quod in caſu amiſſionis culpoſæ, quinimo plus, quoniam ille locus ita remanet occupatus ab eo, quem ipſe proviſus ſubrogavit, ideoque cenſendum videtur, ac ſi ipſe continuaret; Multo vero magis ubi adeſſet recompenſa, cum tunc adeſſe diceretur illa turpis mercatura, quæ in concurſu cauſare debet indignitatem, & ne alias ita unus plura occuparet beneficia, ut ponderatur per Rebuff. *ubi ſupra*; Aut vero dimiſſio fuit pura, & tunc id nullam cauſat incapacitatem, vel indignitatem, ex deductis per Pariſ. *dict. quæſt. 13. num. 43. & ſeqq.* Et conferunt ea quæ habentur *diſc. 12. de fideicomm.* ſuper puncto quod ille, qui facto caſu ſucceſſionis primogenituræ, non curavit illam agnoſcere, vel agnitam dimiſit, non prohibetur facto novo caſu ſucceſſionis concurrere, accedente ratione, quod patrono nullatenus præjudicatum remanet, dum ad Canonicatum libere dimiſſum libere alterum pro ejus libito præſentavit, ideo nulla remanet occaſio conquerendi.

PAR-

PARMEN. BENEFICII, PRO ANTONIO PENELLO.

Reſponſum pro veritate.

An lex fundationis ſuper jurepatronatus paſſivo liget ipſum fundatorem; Et vocata familia, an veniat etiam contentiva.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *An vocata familia veniat etiam contentiva.*
3 *De differentia inter juſpatronatus activum, & paſſivum.*
An lex fundationis ſuper jurepatronatus paſſivo liget fundatorem.
5 *Declarationi fundatoris eſt deferendum.*

DISC. XC.

1 UNo ex fundatoribus fratribus de Penellis adhuc vivente, ſequuta beneficii vacatione, præſentavit ipſe Jo: Baptiſtam de Baodinis, cui præſentationi ſe opponente Antonio ex fratre nepote, ex eo quod fundatio contineret etiam juſpatronatus paſſivum pro illis de familia, de duobus excipiebatur per præſentatum; Primo nempe, quod reſervatio jurispatronatus paſſivi intelligenda veniret de familia effectiva fundatorum, non autem de contentiva, de qua erat ille, qui ſe opponebat; Et ſecundo, quod idemjuſpatronatus paſſivum ligaret quidem ſucceſſores in patronatu activo, non autem fundatorem adhuc viventem. Unde deſuper conſultus;

2 Quatenus pertinet ad primum objectum, dicebam illud videri contemptibile ex eo præſertim quod unus ex fundatoribus eſſet in facris, ideoque in eo verificabilis non eſſet familia effectiva, potiſſime quia non agebatur de contentiva remota, ſed de proxima conſtituta a patre, juxta ponderationes, de quibus *diſc.* 25. *&* 50. *cum duobus ſeqq. de fideic. & ſup. diſc.* 24. & in aliis; Ponderando etiam, quod in hoc propoſito, magna differentia conſtituenda videtur inter patronatum activum, & paſſivum, quoniam priori caſu reſtrictio continet limitationem regulæ, quæ illud facit hæreditarium, unde continet quamdam ſpeciem fideicommiſſi; In altero autem, quamvis etiam importet ſervitutem; Attamen eis magis aſſiſtere videtur veriſimilis voluntas fundatoris, ita providendi omnes de familia, cum prælatione tamen in concurſu inter illos de familia effectiva, vel contentiva proxima, & alios de contentiva remota, juxta ponderationes, de quibus *diſc.* 52. *de fideicomm.* & alibi.

Dicebam tamen, quod me torquebat alterum obje-
3 ctum, quoniam licet ſupra, *diſc.* 16. *n.* 2. *&* 3. *& diſc.* 17. *n.* 8. *& diſc.* 18. *n.* 4. firmetur quod lex adjecta in limine de conſenſu Ordinarii ad favorem tertii non poſſit alterari, ex ea ratione, quod Ordinarius gerere videtur partes Notarii ſtipulantis nomine abſentium, imo aliquid plus ob majorem authoritatem, & prærogativam, quod etiam inſinuatur *diſc.* 60. *n.* 16. *&*
4 17. Nihilominus in facti ſpecie videbatur ceſſare applicatio ex facto, eo quia verba directa erant ad ſucceſſores, non autem ad perſonas ipſorum loquentium, quæ regulariter non veniunt, potiſſime ubi urget inveriſimilitudo, quod ſibi ipſi hoc ligamen inferre voluerit, ut in his terminis advertitur per Rot. apud Caval. *dec.* 365. repetit. *dec.* 758. *par.* 2. *rec.* ac etiam ad Buratt. *dec.* 21. *n.* 26. ubi Add. *n.* 27. ad quod conferunt ea quæ habentur *in Melevitana*, *diſc.* 217. *de fideic.* ſuper differentia inter ipſum fideicommittentem, & ſucceſſores vocatos, cum ſimilibus; in caſu autem, de quo *d. diſc.* 16. verba directa erant etiam ad fundatorem, & quod magis eſt, accedebat quædam ratio particularis, ob quam jus tertii dici poterat oneroſum, & correſpectivum.

5 Et nihilominus advertebam ſufficere, ut id eſſet dubium ad effectum, ut intraret pluries ſub diverſis materiis inſinuata concluſio recepta, quæ ſpeciem notorii habere videtur, quod ſcilicet donatori, vel alteri contrahenti licitum eſt donationem, vel alium actum, quamvis irrevocabilem, & obligatorium, ubi ſit dubius, declarare, potiſſime ubi declaratio non habeat ſuſpicionem fraudis, vel intereſſe, ut in præſenti dicendum videbatur, quoniam nullum intereſſe burſale, vel utilitas dignoſcitur in patrono, an unum, vel alterum præſentet in beneficio, atque prorſus inveriſimile videtur, ut ille, qui ex pia liberalitate pro ſuffragio, & ſalute ejus animæ, & pro merito apud Deum ejus bona elargitus eſt pro fundatione beneficii, abſque utilitate, vel intereſſe conſiderabili, cum mendacio, & peccato fraudem & præjudicium tertio facere velit.

PARMEN. JURISPATRONATUS, PRO BERNARDO GROSSO, CUM JACOBO FERRARIO.

Reſponſum ad cauſam extra Curiam cum ſenſu veritatis.

De eadem materia, de qua ſupra, *diſc.* 10. *&* 65. an ſcilicet juſpatronatus ex privilegio cadat ſub revocatoriis, vel reſpective ſub reſervationibus, ſi accedat etiam centenaria, vel immemorabilis compatibilis cum privilegio.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De differentia privilegiorum ad effectum exemptionis a revocationibus, & ad effectum exemptionis a reſervationibus.*
3 *De privilegio compatibili cum immemorabili, vel centenaria.*
4 *Quod hodie iſta non ſit quæſtio juris, ſed facti, & quomodo tractanda, & decidenda.*
5 *Expenduntur deciſiones, de quibus numer.* 3. *ſuper compatibilitate privilegii cum centenaria, vel immemorabili.*
6 *Præſumptio, quæ oritur a centenaria, vel immemorabili eſt juris tantum, & admittit contrarias probationes.*
7 *De probationibus, vel argumentis contrariis in caſu.*
8 *De notabili differentia inter Eccleſias Parochiales, & alias ad hunc effectum.*
9 *Votum editum in cauſa, in quo copioſe agitur de materia.*

DISC. XCI.

SEquuta vacatione Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ de 1
Vignale de menſe reſervato Aprilis 1671. ob non ſervatam formam Bullæ Pianæ, vel ob non factam in tempore proviſionem, de illa obtinuit a Sede Apoſtolica provideri Bernardus, cujus literarum exequutioni ſe opponente coram Ordinario, vel ejus Vicario Generali exequutore in literis deputato Jacobo præſentato per Gabrielem Carbognanum deſcendentem a Vilali, ſeu Laurentio, quibus eorumque ſucceſſoribus Julius II. de anno 1510. hujus Eccleſiæ tunc valoris librarum 74. con-
ceſſit patronatum ob augmentum dotis in libris 40. aſ- 2
ſumptaque deſuper diſputatione, ſtudioſus Judex magnus meus amicus auctor controverſiæ feudalis impreſſæ *in prima lib. de feud.* ſuper caſu de quo *diſc.* 22. *eod. tit.* agnoſcendo quod privilegium Apoſtolicum patrono, ac præſentato ſuffragari quidem poſſet ad effectum evitandi revocatorias Innoc. VIII. & Hadr. VI. & Conc.
Trid. non autem ad effectum evitandi reſervationes, & 3
affectiones Apoſtolicas, dum augmentum non preponderat antiquæ doti, ſed eſt inferius, juxta diſtinctiones, de quibus *in jam editis diſc.* 10. *&* 65. *hoc eod. tit. & alibi*, motivabat, an ſuffragari poſſet, ac deberet poſſeſſio centenaria compatibilis cum privilegio juxta deciſiones proditas *in Januen. Abbatia* apud Buratt. *dec.* 875. *dec.* 218. *part.* 6. *& dec.* 29. *part.* 7. *recent. de quibus in eod. diſc.* 65. dum in facto conſtabat de præſentationibus continuatis ab anno 1552. uſque ad 1671. in quo ſequuta eſt vacatio, quæ controverſiæ occaſionem dedit, quare deſuper ex parte proviſi Apoſtolici conſultus ad effectum ſatisfaciendi motivis,

Reſpondi, præmittendo conſuetum intercalare, quod expedit hodie in omni pene caſu repetere, quod ſcilicet in puncto controverſo nulla videatur hodie cadere quæſtio
juris, cum jam firmæ videantur ejus theoricæ, de quibus 4
ſupra, *diſc.* 10. *&* 65. & in hoc Supplemento *in Januen. Abbatia*, *& in Neapolitana beneficii*, *diſc.* 83. ſed totum conſiſtit in applicatione concluſionum, & doctrinarum regulanda ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ex quibus in uno caſu uno modo, in altero, qui ſimilis, imo identificus videatur, diverſimode reſolvendum veniat,

adeout

Digitized by Google

adeout manifeſtus videatur error, ac ſuperfluitatis vitium immorati in concluſionibus juris, eaſque cum auctoritatibus exornare, quoniam eis præſuppoſitis immorandum eſt ſuper facto, an ob ejus circumſtantias applicentur, necne.

Quare pro congrua dictarum deciſionum applicatione advertebam, quod in earum caſum firmatur centenaria pacifica, & completa ſine aliqua interruptione, vel offuſcatione, ob præſentationes effectum ſortitas
5 ab anno 1514 uſque ad annum 1622. abſque eo quod adeſſet relatio ad aliquod privilegium præciſum, ex cujus tenore pateat, quod ſit ex cauſa non præponderanti, ſed potius præſupponitur contrarium; Quoniam mentio, quæ habetur privilegii Leonis X. eſt in genere, non autem in ſpecie ad illud anni 1513. quinimo iſtud excludi videtur, cum fiat mentio privilegii Leonis ex cauſa fundationis, & dotationis, atque iſtud eſt prædictarum deciſionum præcipuum fundamentum, ut patet ex *deciſ.* 875. Buratt. *n.* 4 *diſc.* 218. *part.* 6. *rec. n.* 28. 40. *&* 46. *& deciſ.* 29. *part.* 7. *n.* 6. *in fine* 17. 26. 27. *&* 29. *per tot.* Accedente quoque in eo caſu conſideratione, quod agebatur de Eccleſia Regulari, in qua pro acquiſitione juſpatronatus non ſufficit fundatio, & dotatio, etiam ex integro, ut in ſæcularibus, ſed requiritur privilegium Apoſtolicum, ut *deciſ.* 218. *num.* 37. *& deciſ* 39 *num* 9.

Præterea in eiſdem deciſionibus admittitur concluſio, quæ vera cenſenda eſt præſertim, ac facilius in centenaria, difficilius autem in immemorabili, quod ſcilicet illa præſumptio, quæ reſultat tituli melioris, & de qua pluries ſub diverſis materiis, & præſertim, *diſc.* 3. *&* 133. *de feud. & diſc.* 3. *de Alien. & Contract. probib.* eſt juris tantum, non autem juris, & de jure, ideoque admittit probationes contrarias, ibi autem evitatur ex facto, quod ſcilicet non eſſent factæ diligentiæ in omnibus libris, & regiſtris, quodque antiquus valor narratus non probaretur; Accedente quoque impoſſibilitate diligentiarum bene concludentium
6 ob intermedium excidium Urbis ſequutum de anno 1527. dum ita allegari poteſt poſſibilis peremptio aliquorum librorum, & regiſtrorum, ut pluries ſub diverſis materiis advertitur; Quamvis etenim *in d. dec.* 29. *part.* 7. *n.* 52 *&* 53. obiter dicatur, quod iſta ſit præſumptio juris, & de jure; Advertebam tamen, quod id potius contineret lapſum calami extenſoris, cum id nulli innitatur juridico fundamento, vel rationi, atque contextus deciſionum potius contrarium convincit, excludendo contrarias probationes ex facto.

His itaque prænotatis, atque deſcendendo in applicationem, advertebam, etiam in ſenſu veritatis quod ad rem præfatæ deciſiones, & concluſiones in eis contentæ non eſſent applicabiles ob diverſas circumſtantias; Primo
7 nempe, quia in præſentationibus, & reſtitutionibus reſpective, præſertim in illis annorum 1618 & 1624. habetur expreſſa, & præciſa relatio ad hoc privilegium, & ad illud inſtrumentum, quod ſuper ejus exequutione rogatum fuit, cum præciſa relatione anni, menſis, & diei, ac etiam Notarii, quamvis cum aliqua modica alteratione non ſubſtantiali circa Notarii nomen.

Secundo, quoniam prima præſentatio anni 1652. eſſet
8 æquivoca, dum habet relationem ad conſuetudinem, juxta ponderationes, de quibus *ſupr. diſc.* 8. Tertio potiſſime, quoniam non agitur de ſimplici Eccleſia, vel Cappella, quæ potuerit ex integro fundari, & dotari, aut quod potuerit reduci ad omnimodam dotationem, ſed agebatur de Eccleſia parochiali, cujus exiſtentia præſupponenda eſt uſque ab initio naſcentis Eccleſiæ, cum ſua congrua dote, qua carere non ſolet, nec poteſt; quoniam ubi etiam bona per eam poſſeſſa pereant, adhuc non deſunt emolumenta parochialia, quæ quodammodo certa in genere dici poſſunt, juxta ponderationes, de quibus *d. diſc.* 10. Ac etiam quia in omnem eventum Parochiani per contributionem cogi
9 poſſunt, quando decimæ, aliaque emolumenta parochialia non ſufficiant ad congruam ſubſtentationem Parochi, ideoque in hoc propoſito magna differentia conſtituenda videtur inter Eccleſias Parochiales, & alias, quibus iſta ratio non congruat. Et quarto, quoniam ex libris viſitationum, & antiquis proviſionibus, aliiſque documentis combinari poterat qualis eſſet hujus Eccleſiæ valor antiquus, & qualis modernus, & an ultra narratum valorem antiquum librarum 74 adeſſet tale augmentum, quod excederet, & præponderaret.

Juxta præmiſſa prodiit reſolutio ſub die 28 Septembris 1674. atque præfatus ſtudioſus Judex nimium copioſum, elaboratum edidit votum jam impreſſum, quod continet ſummarium numerorum 159. ubi curioſus ad ſatietatem ſuper hac materia ſibi ſatisfacere poterit, cum eam per quamdam ſpeciem tractationis examinet.

NEAPOLITANA BENEFICII, AD PETITIONEM ARCHIEPISCOPI.

Reſponſum pro veritate.

An, & quando reſervatio Juriſpatronatus pro aliquo genere cenſeatur taxativa, ut eo defecto, beneficium efficiatur liberum, vel potius cenſeatur demonſtrativa, ſeu prælativa, ut deinde tranſeat ad hæredes, etiam extraneos.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Juſpatronatus Eccleſiaſticum, quibus reſervationibus ſubjaceat.*
3 *De veriori ſententia, ut juſpatronatus reſervatum pro certo genere, iſto defecto non ceſſet, ſed tranſeat ad hæredes.*
4 *Quid ubi adſit dictio taxativa.*
5 *Quomodo iſta quæſtio decidi debeat, & num.* 7.
6 *De alio caſu ſub eadem quæſtione.*
7 *De eodem, de qua num.* 5.
8 *Materia juriſpatronatus eſt exæquata fideicommiſſariæ.*

D I S C. XCII.

Franciſcus Rummus fundata Cappella ſub invocatione 1
S. Januarii in Eccleſia B. Mariæ Lauretanæ, cum dote annuorum ducatorum ſexaginta retinenda per ſeipſum utpote jam in ſacris, & cum reſervationem juriſpatronatus, ut infra, decedens in teſtamento, & codicillis reſpective, inſtitutis hæredibus Presbyteris Congregationis Oratorii S. Philippi Neri, qui in ea Civitate adhuc retinentes primævam, ac originariam nuncupationem, Hieronymini nuncupantur, eis injunxit, ut ad dictam Cappellam præſentare deberent Canonicum Matthiam Guarracium, prout ſequutum fuit; dicto autem Canonico defuncto, cum præfati Presbyteri alium præſentaſſent, Promotor Fiſcalis prætenſionem excitavit, quod beneficium effectum eſſet liberæ collationis, ex eo quod in precibus a dicto Franciſco porrectis dictum eſſet, quod reſervare intendebat juſpatronatus pro ſe, ejuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, & in eorum defectu pro perſona nominanda ab eiſdem ad lineam maſculinam tantum, quare Cardinalis Caracciolus Archiepiſcopus, ab eiſdem Presbyteris rogatus, ut de veritate ſe informaret, eoſque litibus non exponeret, me deſuper conſuluit, tranſmiſſa informatione data per dictum Promotorem, in qua fundamentum conſtituebatur in auctoritata Rocchi de Curte *verbo ipſe velis, quæſt.* 33. *in fin.*

Reſpondi, quatenus pertinet ad præſentem vacationem ſtante præſuppoſito, quod illa ſequuta eſſet de menſe ordinario, ac propterea non intraret reſervatio regulæ octavæ, ſeu nonæ, inſpiciendum eſſet an caderet aliqua reſervatio perſonalis, quia nempe defunctus eſſet Prothonotarius Apoſtolicus, vel Subcollector, ac familiaris ejus Cardinalis, quoniam cum juſpatronatus ita effectum eſſet Eccleſiaſticum, ſubjaceret reſervationibus juxta deducta *ſupra, diſc.* 65. *& alibi*, ipſeque haberet indultum Cardinalitium conferendi reſervata, ita firmo remanente jurepatronatus, prætendere poſſet pro ea vice conferre ad libitum, quamvis adhuc ſupereſſet aliqua ratio dubi- 2
tandi, an aliæ ſpecies reſervationis capiant hujuſmodi beneficia de jurepatronatus Eccleſiaſtico, quod adhuc formiter diſputare occaſio non dedit, quoniam licet ubi agatur de reſervatione menſis, id non recipiat dubium; Attamen id procedit, quia dicta regula octava, ſeu nona ita expreſſe diſponit, ideoque cum aliæ regulæ inducentes reſervationes, de quibus ſupra, id non exprimant, videtur poſſe probabiliter dubitari, ex inſinuatis *ſupra, diſc.* 69. *num.* 10.

Quando autem iſtud dubium non caderet ex facto, quia nempe nulla ſpecies reſervationis adeſſet, tunc dixi verius videri, quod injuſta, parumque fundata eſſet præ-

ten-

tenſio dicti promotoris, quoniam licet *Roccbus ubi ſupra* innixus auctoritati *Geminiani*, qui in hoc reputatur anteſignanus, credat quod fundator juriſpatronatus pro certo genere, iſto defecto expiret, atque beneficium efficiatur liberæ collationis; Attamen magis communiter recepta eſt contraria opinio, quæ anteſignanos habet *Ancharanum*, & *Calderinum*, ut poſt defectum genus tranſeat ad heredes extraneos, ex relatis *ſupra, diſc. 35. n. 3. & diſc. 60. n. 28. & alibi.*

Neque obſtare dixi dictionem taxativam *tantum*, tum
3 quia illa reputari ſolet æquivoca, utpote referibilis ad incluſionem illorum de genere pro eorum prælatione, donec extent, ne hæredes extranei cum illis concurſum prætendere poſſent; Ideoque neglecta fuit apud Seraphin. *dec. 361. & 368. utrobique n. 9. & in dec. 220. n. 31. part. 11. rec.* prodita in eodem caſu, de quo *d. diſc. 35.* Tum clarius, quoniam aderat verbum pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque; Ac etiam, quia iſta dictio taxativa, tunc limitationem dictæ regulæ operari ſolet, quando adjecta eſſet in decreto, ſeu licentia ipſius Ordinarii, quaſi quod noluerit alias concedere juſpatronatus, quo caſu fundator ſibi imputet cur illam reſtrictionem acceptavit, juxta ea, quæ a ſimili habentur ſuper reſtrictionibus, & clauſulis, quæ adjiciuntur in fundationibus
4 majoratuum Hiſpaniæ ex deductis *diſc. 161. de Regal.* & in illis feudis, quæ conſiſtant in bonis propriis ejuſdem feudatarii juxta caſum, de quo *diſc. 54. & ſeqq. de feud.* cum ſimilibus; Ideoque cum in licentia, ſeu ſententia Ordinarii, quæ attendi debet utpote informativa actus non adeſſet hæc dictio taxativa, ſed ſolum deduceretur ex precibus porrectis Archiepiſcopo prædeceſſori, qui negotium commiſit prout de jure ejus Vicario Generali, qui in dicta ſententia iſtam reſtrictivam non adjecit, ita videbatur hanc dubitandi rationem non cadere; Accedente potiſſimum ejuſdem Vicarii proxima obſervantia in inſtituendo dictum Guarracinum de ordine Teſtatoris, præſentatum a præfatis hæredibus extraneis.

Et quidem cum revera iſta non ſit quæſtio juris, ſed
5 potius facti, & voluntatis, ideoque juxta ſæpius inſinuata in omni materia, non eſt decidenda cum regulis, & propoſitionibus juris, ſed cum circumſtantiis particularibus facti, iſtiſque attentis clarum videbatur, quod hæc intentio reſtringendi juſpatronatus ad lineam maſculinam taxative, adeout ea defecta, beneficium efficeretur liberum, omnino aberat; Tum quia veriſimiliter Vicarius Generalis in dicta ſententia erectionis expreſſiſſet, dum tamen contrarium fecit, expreſſe reſervando pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque; Tum etiam quia fundator erat in Sacris, atque ut ſupponebatur, non habebat conjunctos de linea maſculina ſaltem contentiva proxima, neque eſt veriſimile, quod decedens inſtituto hærede loco pio pro ſalute, & ſuffragio ejus animæ, voluiſſet cum ejuſdem animæ præjudicio præjudicare Eccleſiæ contra id, quod in fundatione habitum eſſet in animo hoc juſpatronatus relinquere hujuſmodi extraneis hæredibus, quos præſuppoſuit in eo ſucceſſores, dum ipſis injunxit, ut præfatum Canonicum præſentare deberent.

In eodem propoſito reſtrictionis juriſpatronatus ad ge-
6 nus vocatum, & an eo defecto efficeretur liberum, vel reſpective tranſiret ad hæredes, idem pro veritate conſultus, reſpondi pro veritate ad petitionem Comitis de Novellaria in una *Mantuana juriſpatronatus* ſuper jurepatronatus Eccleſiæ S. Mariæ de Coriano conceſſo per plures Summos Pontifices ex cauſa augmenti dotis familiæ de Ubertis ſub lege, ut ſeniori, & antiquiori de domo dumtaxat competere deberet, dubitandi rationem pariter excitante dicta dictione taxativa *dumtaxat*, quoniam iſtam percutere dixi reſtrictionem ad ſolum natu majorem, ſeu antiquiorem, ne alii de domo concurſum cum eo prætendere poſſent, & rationabiliter quidem; Tum ob majorem honorificentiam domus; Tum etiam ad effectum tollendi illas lites, & rixas, quæ in concurſu plurium ob votorum ſciſſuram deſuper cadere ſolent, ut comprobant tot quæſtiones, de quibus *hoc eod. tit. & in tot. Rotæ Rom. deciſionibus*, procedendo cum eadem regula, de qua ſupra, attendendi ſcilicet potius ſubſtantiam veritatis deſumendam ex circumſtantiis facti, quam formalitatem verborum juxta gramaticales ſignificationes, quoniam juxta antiquiores Apoſtolicas conceſſiones Julii II. aliorumque Pontificum juſpatronatus erat expreſſe hæreditarium; Iſta vero dictio taxativa continebatur in ultimis literis Sixti V. obtentis ex cauſa alterius notabilis augmenti dotis ad effectum obtinendi quamdam mutationem ſtatus Eccleſiæ, ita ſtatuendo dictum majoratum; Ideoque prorſus improbabile eſſe dicebam, ut id quod geſtum erat pro augmento ſui juris cum notabili ſumptu, & jactura pro dicto novo augmento operari deberet reſtrictionem, ac diminutionem, ideoque verius cenſendum eſſe dicebam, ut dicta dictio taxativa percuteret præfatum effectum reſtrictionis ad antiquiorem, ſeu natu majorem privative ad alios de eodem genere, & in concurſu, non autem pro dicta reſtrictione omnimoda, ob quam defecto genere beneficium efficeretur liberæ collationis, cum ſimilibus caſibus, quibus eædem congruant rationes, vel conſiderationes; Firma ſemper dicta regula, ſeu propoſitione re- 7
manente, quod cum iſta non ſit quæſtio juris, ſed facti, & voluntatis, idcirco evidens cenſendus eſt error in ea procedendi cum regulis, & propoſitionibus generalibus juris, vel cum deciſionibus, & doctrinis, quæ diverſos percutiant caſus, vel quæ generaliter, & in abſtracto loquantur, & præſertim illæ collectorum, quoniam verius in ſingulis caſibus deciſio eſt regulanda ex ejus particularibus circumſtantiis unam, vel reſpective alteram ſuadentibus voluntatem, cujus veritas, vel ſubſtantia perquiri debet, iſteque videtur verus, ac germanus judicandi, & conſulendi in omnibus hujuſmodi ambiguæ voluntatis quæſtionibus, ac propterea irriſione digni videntur illi conſulentes, vel Deciſionantes, qui deſuper Doctrinarum catervam congerunt, atque inutiliter cum conſueta ineptia, improboque labore chartas replent, ut ita apud ignarum vulgum docti, & eruditi videantur, cum vera eruditio conſiſtat in bene, & con-
grue applicando activa paſſivis juxta facti particularem 8
qualitatem, ac ſingulorum caſuum circumſtantias eodem modo, quo in materia fideicommiſſaria frequentius advertitur, dum ut patet ex pluries inſinuatis *hoc eod. tit.* iſta materia fideicommiſſorum, & patronatuum fraternizare videtur, eodemque pene jure circa ſucceſſionis ordinem regulari.

Poſt datum reſponſum in dicto primo caſu *in Neapolitana*, comperii, quod vacatio ſequuta eſſet de menſe reſervato Febr. ideoque conſului, quod Cardinalis indultarius illud conferret, ut ſequutum fuit; Sed dictis Presbyteris, ac præſentato ab eis non acquieſcentibus, ab eiſdem appellatum fuit, commiſſa cauſa in Rota, ubi pendet, ideoque expectabitur exitus.

BRUGNATEN. ABBATIÆ, PRO JO. MARIA PAGGIO.

Reſponſum pro veritate.

An devolutio ob præſentationem non factam in tempore impediatur ob legem fundationis, ut ſit in libito patroni non præſentare; Et quando iſta lex adjecta in limine fundationis non valeat, & non attendatur.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Leges fundationis juri vehementer reſiſtentes non debent attendi, ſed habentur pro non ſcriptis.*
3 *Epiſcopus non poteſt Eccleſiam liberam concedere in ſervitutem.*
4 *Error eſt aſſumere quæſtiones juris, ubi difficultas tolli poteſt ex facto.*
5 *Verbum* videbitur *importat arbitrium, & fortius ſi adjſt dictio* bene.
6 *Quomodo conditiones, & leges exorbitantes debeant interpretari.*
7 *De invaliditate impetrationis ob non factam mentionem hujus legis.*
8 *De puncto principali, & quando iſta lex concedens libertatem non præſentandi ſubſtineatur, necne.*

DISC. XCIII.

Eccleſiam jam conſtructam, & ab antiquo extantem 1
in ſtatu, quod in ea ſacra fierent, aliaque divina celebrarentur, ut ſupponebatur, indotatam Jo: Auguſtinus Pinellus dotavit ſub conventione approbata per Ordinarium acquiſitionis juriſpatronatus, attributa etiam per eumdem Ordinarium honorifica nuncupatione Abbatiæ, ſub ea lege inter alias a fundatore adjecta, & ab Ordinario approbata, ut non teneretur patronus infra tempora a jure ſtatuta præſentationem facere, ſed id facere poſſet infra tempus ſibi bene viſum, interim vero fructus eſſent ſub

Oeco-

Oeconomi adminiſtratione; Cum itaque per matrimonium contractum per Franciſcum filium Fundatoris, & primum Rectorem diuturna quinque circiter annorum vacatio ſequuta eſſet, ac propterea ex capite devolutionis non facta mentione dictæ legis Jo: Marcus eam a Dataria impetraſſet, literarum exequutioni ſe opponente eodem Fundatore, aſſumptaque coram Ordinario, vel alio Exequutore in litteris deputato diſputatione, Scribentes pro Apoſtolico proviſo ad evitandam objectam
2 nullitatem, ob non factam mentionem dictæ legis fundationis, dicebant, quod iſta lex tamquam turpia, & a jure reprobata ſervari, ac attendi non deberet, juxta *deciſ. 10. de Teſtam. in antiquis, n. 1. & per tot.* Felin. Lamb. Covar. Guttier. *& alios relatos per* Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. in princ. n. 42. & 43.* Tondut. *quæſt. benef. cap. 5. n. 4. per tot. lib. 1.* Potiſſime vero ad ligan-
3 dum manus Papæ; Neque dubitandum eſſe dicebam quod iſta lex eſſet in jure reprobata, utpote inducens diuturnam vacationem Eccleſiæ, & fortius cum non ageretur de Eccleſia ex integro fundata, ſed de jam extante, & libera, in qua ſacra fiebant, & divina celebrabantur, ideoque non poterat Epiſcopus huic ſervituti illam ſupponere, quæ ſaperet ſpeciem alienationis ex iis quæ habentur *diſc. 34. & 35. de Paroch. & diſc. 1. de alien. & contr. prob.* & in alibi pluries.

Deſuper autem ex parte ejuſdem proviſi Apoſtolici conſultus, dicebam, non videri opus aſſumere hanc altiorem inſpectionem juris, dum difficultas magis de plano tolli poterat ex facto; Semper etenim malum,
4 ac imprudens cenſendum videtur conſilium aſſumendi ambiguas, & diſputabiles quæſtiones juris, ubi cum facto dirimi poſſit difficultas, quoniam cauſæ quæ conſiſtunt in puncto juris ob tantam opinionum ſciſſuram, ac ingeniorum varietatem, magis vero ob illam involutionem, quam induxerunt tot invicem pugnantes deciſiones, & conſilia, ſemper ſunt periculoſæ. Siquidem juxta verba tranſmiſſa in notula non dicebatur quod in libera voluntate fundatoris repoſitum eſſet præſentare, vel non
5 præſentare, ſed quod non arctaretur ab illo termino qui eſt in jure determinatus, adeout id agere poſſit infra illud tempus, quod ſibi bene viſum fuerit, juxta illa verba præciſa in Italico Idiomate *ſe non fra quel tempo a lei ben viſta*, quoniam iſtud verbum *videbitur* denotat arbitrium potius quam liberam voluntatem juxta celebrem doctrinam Bartol. *in Extrav. ad reprimendum, verbo videbitur, cum concord. collect.* per Barboſ. *dec. 424. n. 4.* & apud Caval. *dec. 374. num. 2.* apud Bich. *deciſ. 152. num. 8. & ſæpius.*

Clarius vero accedente illa dictione *bene*, quæ magis denotat arbitrium regulandum tamquam boni viri, juxta traditionem Bart. *in l. fidecicam. §. quamquam, ff. de leg. 3. cum concord. collect.* per Barboſ. *cl. 118.* & bene advertitur ad rem apud Peniam *dec. 216. n. 11. & dec. 243.* ac etiam conferunt ea quæ habentur apud Gizarel. *deciſ. 257.*

Prout in idem ſatis conferre obſervabam ea quæ bene diſcurrendo habentur *in d. deciſ. 10. de Teſtam. in ant.*
6 quod ſcilicet aliud eſt aſſumere quæſtionem rigoroſam ſuper omnimoda reprobatione, vel reſpective validitatis hujuſmodi legum, & conventionum; Aliud tenere viam mediam ſuper earum interpretatione, ut ſcilicet intelligi debeant diſcrete, & compatibiliter quo magis fieri poteſt cum diſpoſitione juris, & cum ceſſatione inconvenientium, & exorbitantiarum eodem modo, quo generaliter habetur *diſc. 35. de Teſtam.* ſuper conditionibus adjectis per diſponentes, an debeant ſervari necne cum ſimilibus, & ſic quod iſta lex temperaret quidem rigorem juris, ut propterea aliquo majori termino potiri deberet, ſed diſcrete pro arbitrio Ordinarii, vel aliorum ſuperiorum, non autem ut in perpetuum, & diuturnum tempus Eccleſia in ſtatu vacationis eſſe debeat.

7 Quamvis autem præmiſſa de jure vera videantur; Attamen ad rem ſentiebam difficultatem ob non factam mentionem dictæ legis, quoniam aliud eſt, an ſuperior poſſit ejus arbitrium interponere pro moderatione dictæ facultatis differendi præſentationem; Aliud vero, an priuſquam dictum arbitrium interponatur, atque patronus conſtituatur in mora, fiat locus devolutioni, quæ eſt ſpecies pœnæ, a qua excuſare debet illa credulitas, quam ipſe habebat, ut ad formam conventionis poſſit differre præſentationem pro quocumque ſibi bene viſo tempore, & per conſequens vitium ſubreptionis, vel obreptionis videbatur clarum, dum interpretatio facta erat in forma ordinaria ob non factam præſentationem in tempore, quod Papa præſuppoſuit ad limites juris, ideoque ſi hujus legis fundationis mentio facta eſſet, non conceſſiſſet, ſed veriſimiliter mandaſſet audiri Patronum ad effectum audiendi ejus excuſationes, & quatenus iſtæ non eſſent ſufficientes, illum monendi ad præſentandum cum præfinitione alicujus moderati temporis, adeout conſtitueretur in culpa, & contumacia, ſine qua hanc pœnam luere juſtum non eſt, ideoque advertebam poſſe ſimul ſtare dictum intellectum, & tamen quod proviſio eſſet invalida, & ſubreptitia; Adinſtar eorum quæ habentur *in Januen. Abbatiæ, diſc. 83.* ac etiam *diſc. 65. hoc eod. tit.* circa invaliditatem reſignationis ad favorem, vel alterius proviſionis beneficii de jurepatronatus laicali, non facta illius mentione, quamvis eſſet talis naturæ quod caderet ſub reſervationibus, vel quod Papa ſoleret illi derogare cum ſimilibus.

Motivabatur per eoſdem Scribentes quod cum non ageretur de Eccleſia ex integro conſtructa, ſed jam exiſtente, & libera, non poterat Epiſcopus ex cauſa augmenti dotis illam redigere in ſervitutem, niſi conſtaret de omnimoda depauperatione, adeout concurreret juſta cauſa neceſſitatis; Attamen advertebam quod motivum eſſet verum, & ſolidum de jure ut pluries advertitur, cum tradere Eccleſiam liberam alteri ſub hac ſervitute, ſit ſpecies alienationis, quæ exigit cauſam, fallacia vero eſſet in applicatione, quia non conſtabat quod prius aliquam dotem haberet, ſed potius præſupponebatur omnino indotata; Et quod magis eſt, id non reſpiciebat punctum quæſtionis ſuper invaliditate dictæ legis, ſed ſuper ipſa ſubſtantia juriſpatronatus, & invaliditate conceſſionis, ideoque extra punctum, de quo agebatur.

Quatenus vero pertinet ad punctum validitatis hujuſmodi legum, quæ adjiciuntur in limine juxta quæſtionem diſputatam *d. deciſ. 10. de teſtam. in antiq.* cum qua procedunt Lambert. Fælin. & alii ubi ſupra, adeout videatur Magiſtra materiæ; Quando lex eſt talis quod licet ſit a jure exorbitans, attamen non percutit ſubſtantiam, vel eſſentiam beneficii, neque ejus intrinſecæ naturæ adverſatur, utpote quod non poſſit cadere ſub reſervationibus, neque poſſit conferri niſi per certum Prælatum, & certo generi perſonarum; Et tunc receptum eſt illam valere juxta auctoritates, de quibus, *diſc. 6. de benef. n. 10. & ſupra diſc. 65. n. 40.* & alibi; Aut vero, eſt talis quod percutit ſubſtantiam, ſive deſtruit naturam beneficii, aut alias continet rem turpem, & illicitam, & ſecus juxta *d. deciſ. 10. de teſtam. cum concord.* apud Gonz. *d. gloſ. 5. num. 42. & 43* & Tondut. *d. cap. 5.* adinſtar eorum quæ habentur *diſc. 45. de Teſtam.* de præcepto teſtatoris, quod Epiſcopus, vel tribunal Fabricæ non poſſit ſe ingerere in legato pio cum ſimilibus.

Punctus vero ad rem eſſe videtur in applicatione, an ſcilicet iſta lex, ut eſſet in libera facultate patroni non 8
præſentare pro quocumque tempore ſibi placito, eſſet de prima, vel de ſecunda parte diſtinctionis; Atque in hoc advertebam erroneum videri procedere cum generalitatibus, & in abſtracto, ſed potius procedendum eſſe cum ſacra anchora diſtinctionis caſuum; Aut enim agitur de Eccleſia Cathedrali, vel parochiali, aut alias tali quod indigeat ſponſo, & Rectore ob ſibi annexam curam, & adminiſtrationem ſacramentalem, vel juriſdictionalem, & tunc verſari dicamur in poſteriori parte; Aut vero de Eccleſia ſimplici conſtructa ad ſolam devotionem, & commoditatem pro ſacrorum, & divinorum celebratione, adeout ſtare poſſit, atque de facto per prius diu ſteterit ſine ſponſo, & rectore; Et tunc verſari dicamur in priori parte, & hic videbatur caſus, quoniam prius nullum iſta Eccleſia habebat rectorem, quia nullam habebat dotem, nullamque annexam adminiſtrationem.

Conſiderabam, an conferrent ea quæ *ſupra, diſc. 20.* & in aliis habentur de commendis, & bajulivatibus Religionis S. Stephani cum hac lege, ut diu vacare poſſint ſub œconomi adminiſtratione, ſed revera exemplum non adaptatur, cum iſta non ſit proprie religio, neque illæ commendæ vera, & propria beneficia, ut ibidem; Adhuc tamen a ſimili conferre videtur.

PISTORIEN. BENEFICII, PRO HONUFRIO PANUTIO.

Reſponſum pro veritate.

De concurſu fœminarum cum maſculis in præſentando, & de Curatore dato patrimonio abſentis, cujus vita ſit incerta, an habeat jus præſentandi.

S U M M A R I U M.

1 *F**Acti ſeries.*

2 *An juſpatronatus ſit familiare, vel gentilitium, ſive hæreditarium, & maſculinum.*

3 *Non poteſt dici familiare ex eo quod aliquando maſculi de familia præſentaverint, & alii neglexerint.*

4 *An curator datus patrimonio, vel hæreditati habeat jus præſentandi.*

5 *De adminiſtratione, & tenuta debita venientibus ab inteſtato bonorum abſentis, cujus incerta ſit vita.*

6 *De concurſu præſentationum titularis, & pupilli, vel curatoris, & adminiſtratoris.*

7 *Damnantur mores Hiſpaniarum ſuper illis concurſibus.*

8 *An præſentatio facta per curatorem patrimonii decocti prævaleat præſentationi factæ per ipſum principalem decoctum.*

9 *Quale jus habere dicantur creditores in jurepatronatus competente eorum debitori.*

D I S C. LCIV.

1 CONſolidato jurepatronatus Oratorii SS. Juſti, & Luciæ in Tancrede, Philippo, & Bello fratribus de Vergioleſiis, defuncto Tancrede, ſuperſtitibus aliquibus filiabus, cum Bellus a patria abeſſet; ſolus Philippus in duabus vacationibus Rectorem præſentavit, defunctoque etiam Philippo, ſuperſtitibus etiam aliquibus filiabus, cum ad iſtarum, ac filiarum Tancredis inſtantiam deputatus eſſet curator bonis dicti Belli abſentis per annos 30. & ultra cum incertitudine ejus mortis, vel vitæ, ſequuta vacatione beneficii, omnes dd. mulieres concorditer præſentarunt Honufrium earum avunculum, dictus vero Curator præſentavit ejus fratrem; Unde deſuper conſultus, Reſpon-
2 di, quod ubi dictus curator haberet jus præſentandi, quinimo ipſemet Bellus viveret, ac præſentaret, adhuc inſtitutio debita eſſet Honufrio, quoniam ubi non diceretur ex lege fundationis, vel ex diuturna obſervantia quod eſſet juſpatronatus præciſe familiare maſculinum; Sive eſſet hæreditarium, ut in dubio præſumitur, ſive gentilitium contradiſtinctum a familiari, juxta diſtinctionem, qua *ſupra. diſc. 60. & in Mediolan. Prioratus, diſc. 76.* ſemper ſive dd. mulieres venirent in capita, ſive in ſtirpes, conſtituerent majorem partem.

Qualitas autem præciſa maſculinæ, & familiaris de-
3 duci non poterat ex dd. duabus præſentationibus factis per ſolum Philippum, neglectis filiabus Tancredis; quoniam ubi etiam iſtæ fuiſſent in ætate adulta, & perfecta, adhuc ad id inferri non poſſe dicebam, vel quia vacationem ignoraverint, vel quia non curaverint præſentare, ſe referentes ad præſentationem factam a patruo, per quam hoc jus utpote individuum, & exercibilem a quolibet inſolidum, aliis non curantibus conſervatur, ut apud Merlin. *deciſ. 798. num. 9. deciſ. 73. part. 13. recent. & plures in præcedent.* Clarius vero, & extra omne dubium ex eo quod dd. fœminæ erant in pupillari ætate; Ac propterea idem Philippus patruus probabiliter eſſet juxta juris ordinem earum tutor, vel ſi iſte eſſet diverſus, tamen illius negligentias eis præjudicare non potuit.

Cæterum dicebam quod caſus haberet de indubitabili, quoniam quidquid ſit de puncto, de quo apud
4 Barboſ. *de Epiſcop. alleg. 71. num. 7. & 8.* Vivian. *de jurepatr. lib. 4. cap. 5. num. 6. & lib. 12 cap. 9. num. 44.* an curator iſte habeat jus præſentandi, ubi etiam opinio affirmativa recipienda eſſet, quod formiter in hoc reſponſo examinare neglexi utpote extra ſenſum, inhærendo commendabili ſtylo non evagandi in ſuperfluis, id procederet in eo Curatore, qui a lege, vel a Judice datus eſſet alicui viventi, qui ob decoctionem, vel prodigalitatem, ſive aliud impedimentum non valeret proprium patrimonium adminiſtrare, vel etiam datus eſſet hæreditati jacenti in gratiam creditorum, vel aliorum, non ſiot compatroni concurrentes in diverſa præſentatione, adeout ſi certa diverſitas perſonæ, quam ipſe Curator repræſentat, quaſi quod ita per legem, vel per judicem tali curatori datum ſit amplum mandatum ad faciendum totum id, quod principalis facere poſſit, & ne alias negligen- 5
do exercere iſtud jus præjudicetur perſonæ, vel patrimonio adminiſtrato in ejus competentia. Secus autem in hac facti ſpecie, quod ob diuturnam abſentiam dicti Belli, ac incertitudinem ejus vitæ, vel mortis, ipſæmet neptes ex fratribus tamquam proximiores ab inteſtato venientes potuiſſent de jure petere ſibi decerni tenuram, & adminiſtrationem patrimonii, ac bonorum, & jurium tamquam in cauſam propriam, quaſenus ſequuta eſſet mors ut probabilius credendum erat 6
juxta ea, quæ in ſpecie habentur *diſc. 37. de ſucceſſ. ab inteſt.* quoniam ita eiſdem inſtantibus deputatus iſte curator gerere videtur perſonam adminiſtratoris, & miniſtri earumdem mulierum, quibus hæc ſucceſſio debita erat, & per conſequens ipſe non poterat præſentationi factæ per eas ſe opponere, vel quod ejus præſentatio prævaleret alteri quam fecerant principales, juxta ea, quæ habentur *ſupra diſc. 62.* ſuper concurſu præſentationis factæ per principalem, & per Procuratorem, ſive Curatorem minoris, & ipſum minorem, quinimo inter tutorem, & pupillum cum ſimilibus; Ideoque reſpondi, quod caſus habere videretur de indubitabili.

In hoc autem propoſito curatoris dati patrimonio debitoris adhuc viventis decocti, vel alias juxta parum commendabiles mores Hiſpaniæ dati ipſimet de- 7
bitori efformanti in ejus bonis concurſum, & ſuper quo adeo magnum volumen compoſuit Salgad. *in labyrint. creditorum*, cum iſte uſus conjunctus cum altero aſſignationis alimentorum privilegiatorum ipſi debitori foveat, ac nutriat prodigalitates, & diſſipationes; Cadere poteſt dubium, an ipſomet principali adhuc vivente, atque alias quam ratione concurſus ha- 8
bili, & idoneo ad ſuorum bonorum, & jurium adminiſtrationem, faciente præſentationem, iſta prævalere debeat alteri, quam faciat Curator datus ejus patrimonio poſito ſub concurſu; Et quamvis adhuc occaſio non dederit id particulariter diſputare, attamen ex eiſdem rationibus, & auctoritatibus, ex quibus præſentatio minoris, vel pupilli proximi pubertati prævalet præſentationi factæ per tutorem, vel curatorem, idem dicendum videtur, imo fortius, cum deſit ratio imperfectionis, vel imbecillitatis judicii, quæ viget in pupillo, vel minore, ac etiam altera ratio præjudicii creditorum, in quorum gratiam interdicta eſt adminiſtratio, dum eorum nil intereſt an unus, vel alter præſentetur, ſtante quod nullum emolumentum burſale exinde obtineri poteſt.

Et quamvis ubi agatur de jurepatronatus reali anne- 9
xo ſcilicet caſtris, vel prædiis creditorum interſit illud tranſire cum bonis ad eorum inſtantiam vendentis in emptorem, ita facilius, & cum melioribus conditionibus inveniendum, quoniam licet juſpatronatus de per ſe conſideratum non veniat in pretio, & in commercio, attamen qualificat ipſa bona, illaque reddit majoris valoris, atque facilitat venditionem; Atque interim priuſquam venditio ſequatur, præſentatio, quæ dicitur juriſpatronatus fructus, non cadit ſub œconomica adminiſtratione ad commodum venditorum, quia nullum commodum burſale exinde obtineri poteſt.

SUM-

S U M M A,
S I V E
C O M P E N D I U M
Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur in hac I. Parte Lib. XIII. De Jurepatronatus.

De introductione Jurispatronatus, & an illud ſit ex gratia, vel juſtitia, ad effectum preſertim poteſtatis illi in genere, vel in ſpecie derogandi.

S U M M A R I U M.

1 *AN vocabulum Jurispatronatus Eccleſiaſtici mutuatum ſit a jurepatronatus prophano libertorum.*

2 *De legum civilium hiſtoria & inventione.*

3 *Quod juſpatronatus Eccleſiaſticum non bene reguletur cum altero prophano.*

4 *Quomodo introductus ſit uſus jurispatronatus Eccleſiaſtici ex fundatione, vel dotatione.*

5 *Id quod conceditur ex gratia, revocari, vel moderari poteſt præſertim ex cauſa.*

6 *Quod Princeps poſſit derogare, vel diſpenſare teſtamentis, & ultimis voluntatibus.*

7 *De caſibus in quibus Papa ſolet derogare jurispatronatus, & de ratione ob quam derogat in caſu vacationis in Curia.*

8 *Juripatronatus eccleſiaſtico paſſim derogatur, imo cenſetur derogatum ſine neceſſitate.*

9 *Idem de jurepatronatus ex privilegio, vel præſcriptione.*

10 *Juripatronatus laicali ex fundatione vel dotatione non ſolet derogari niſi ex cauſa, neque cenſetur derogatum, & quando ſoleat.*

11 *Per derogationem medietatis vocum, non præjudicatur Patronis, & de ratione.*

12 *Epiſcopus, vel Prælatus Eccleſiam liberam concedere non poteſt in patronatum.*

13 *Juſpatronatus ex gratia dicitur non ſolum ubi eſt ex puro privilegio, ſed etiam ubi ex ſolo præſcriptione, & quando ſecus.*

14 *De modis acquirendi juſpatronatus ex juſta ratione fundationis, dotationis, & fundi.*

15 *Ita concurrentes efficiuntur omnes patroni æqualiter, non curato concurſu inæquali.*

16 *Requiritur tamen conſenſus Ordinarii, qui poteſt præcedere, & ſubſequi.*

17 *Ad dictam acquiſitionem non eſt neceſſaria expreſſio animi.*

18 *An hæres, vel alter fundans ex præcepto teſtatoris acquirat juſpatronatus.*

19 *An & quando per reſtaurationem, vel redotationem Eccleſiæ jam conſtructæ, & in quo differat a fundatione, vel dotatione ex integro.*

20 *Quid ubi juſpatronatus eſt partim ex privilegio, & partim ex cauſa onéroſa, quæ qualitas præponderet.*

21 *Quomodo ſit regulandus antiquus valor ad effectum dictæ præponderantiæ.*

22 *Conſenſus Ordinarii, de quo num. 16. poteſt præcedere, & ſubſequi, & ſufficit implicitus, vel præſumptus.*

23 *Non ſufficit ille Vicarii Generalis, & quando ſufficiat.*

24 *An & quale juſpatronatus ex fundatione, vel dotatione acquiratur in Eccleſia Regulari.*

De modis, per quos juſpatronatus jam in eſſe productum, & quæſitum ab alio acquiritur, ac de uno in alium transfertur ex ſucceſſione, donatione, fideicommiſſo, legato, & alio titulo particulari; Et quando ſit hæreditarium, vel familiare, ſeu generalitium, vel mixtum.

25 *Juſpatronatus jam exiſtens tranſit ab eo qui jam eſt patronus in alterum ex titulo univerſali, vel particulari.*

26 *Juſpatronatus regulariter eſt hæreditarium, & tranſit cum hæreditate.*

27 *An tranſeat in fideicommiſſarium, ac veniat in reſtitutione fideicommiſſi.*

28 *An requiratur conſenſus Ordinarii, ut veniat ſub fideicommiſſo.*

29 *Gentilitium & familiare, an importet idem, vel quid diverſum.*

30 *Quod diſcernatur, an ſit hæreditarium, vel familiare, ſeu gentilitium, & de adminiculis.*

31 *Vocata familia, qui veniant, an etiam cognati, & quatenus ſint vocati etiam agnati, an veniant illi de familia etiam conjunctiva.*

32 *In familiari, vel gentilitio defecta familia, vel genere non ceſſat juſpatronatus, ſed tranſit ad hæredes.*

33 *An patronus poſſit ex intervallo mutare naturam jurispatronatus, & de hæreditario facere gentilitium, vel e contra.*

34 *De modo computandi voces remiſſive.*

35 *De jurepatronatus mixto, & quæ hæreditaria qualitas deſideretur.*

36 *Jus nominandi, vel præſentandi relictum executori teſtamentario, an ſit perſonale, vel tranſeat ad ejus hæredes.*

37 *An juſpatronatus veniat in contractu emptionis, & venditionis, ſeu alias correſpective, quomodo, & quando.*

38 *Eccleſiæ, vel compatrono, ſine conſenſu Ordinarii Juſpatronatus licite donatur, ſeu legatur.*

39 *In extraneum, ſine conſenſu Ordinarii, cum dictis titulis transferri non poteſt.*

40 *Conſenſus poteſt præcedere, vel ſubſequi, ac etiam ſufficit præſumptus.*

41 *Non præſtatur per Vicarium Generalem, & quando ſecus.*

42 *An ex ſucceſſione tranſeat in illegitimos.*

43 *An & quando tranſeat in fiſcum, diſtinguitur.*

44 *De præſcriptione.*

Quando juſpatronatus dicatur eccleſiaſticum, laicale, vel mixtum, & de effectibus exinde reſultantibus.

45 *An & quando juſpatronatus fundatum per perſonam eccleſiaſticam, ſit eccleſiaſticum, vel laicale, diſtinguitur.*

46 *Eſt eccleſiaſticum illud, quod poſſidetur ab eccleſiaſticis, licet fundatum de bonis laicalibus, niſi ex lege fundationis aliter cautum ſit.*

47 *De mixto partim ſcilicet eccleſiaſtico, & partim laicali, de qua qualitate magis participet, ac judicandum ſit.*

48 *Quid ubi exercitium eſt penes eccleſiaſticos tantum.*

49 *Quando juſpatronatus eſt fundatum partim de bonis laicalibus, & partim eccleſiaſticis, de qua qualitate participet.*

De probatione jurispatronatus privatorum ad formam juris communis abſque eo, quod intret forma Sac. Conc. Trid.

50 *In privatis Concilium nil innovavit, minuſque in Potentibus, ubi habetur titulus explicitus fundationis.*

51 *In privatis immemorabilis, vel centenaria ſufficit ad probationem tituli fundationis, vel dotationis, & quando ſecus.*

52 *Immemorabilis, vel centenaria æquipollet quadragenariæ, cum titulo colorato, vel cum fama, ſeu adminiculis.*

53 *Quæ regula tenenda ſit in pondere adminiculorum.*

54 *Recenſentur plura adminicula.*

55 *Quando agitur de jurepatronatus incidenter, minor probatia ſufficit.*
56 *Qua intterrumpant centenariam, vel immemorabilem, & qua non.*

De rigoroſa forma probationis inducta per S. C. T. in jurepatronatus Potentium.

57 *In qua ſpecie juriſpatronatus hac forma inductu eſt, & de ratione.*
58 *Qualis ſit forma inducta in potentibus.*
59 *Teſtes Vaſſalli, an admittantur ad probationem immemorabilis.*
60 *Immemorabilis probatur etiam per ſcripturas.*
61 *An centenaria in hoc æquivaleat immemorabili.*
62 *An præſentationes effectum ſortitæ poſſint probari per teſtes, vel requiratur ſcriptura.*
63 *Sufficit tamen ſcriptura privata.*
64 *An requirantur plures præſentationes, vel ſufficiat una effectum ſortita per 50. annos.*
65 *An effectuatio probari poſſit per teſtes.*
66 *An media præſumantur probatis extremis.*
67 *An tempus centenarium, & 50. annorum præſentationum debeat eſſe duplicatum.*
68 *Non ſufficit, quod præſentationes enuncientur in inſtitutionibus.*
69 *An titulus explicitus fundationis, vel dotationis in potentibus probari poſſit per ſcripturam.*
70 *De materia cauſa, vel probationis univerſalis, an probatia in aliquibus beneficiis ſuffragetur quoad omnia.*
71 *An ſententia canonezatoria ſine actibus attendatur ſi eſt antiqua.*
72 *Barones, & poſſidentes caſtra. & loca cum juriſdictione ſunt perſonæ potentes.*
73 *An Duces, & Principes veniant ſub hac forma, vel ſub exceptione.*
74 *Si juſpatronatus origine eſt privatum, tale reputatur apud potentem, & e contra, & quando in privato dicatur purgata macula.*
75 *Perſona eccleſiaſticæ habentes juriſdictionem temporalem non dicuntur potentes.*
76 *An & quando univerſitates ſint perſonæ potentes.*
77 *Quid de univerſitatibus Eccleſiaſticis.*
78 *Forma rigoroſa non procedit etiam in potentibus, ubi agitur de ſolo jure honorifico, non autem præſentandi, vel ubi incidenter.*

De poſſeſſione juriſpatronatus, ac præſentandi, quomodo acquiratur, ac probetur, & de effectibus ex illa reſultantibus.

79 *De effectibus ad quos de poſſeſſione quæri ſolet.*
80 *Patronus admittens non patronum ad præſentandum illum conſtituit in quaſi poſſeſſione, & quomodo.*
81 *Poteſt tamen Ordinarius non admittere, & quod potius interſit admittere.*
82 *De requiſitis ad legitimam poſſeſſionem, & de differentia, ubi agatur de ſola præjudicio admittentis, & aliorum non admittentium, vel Ordinarii.*
83 *De concurſu poſſeſſoris & petitoris ad materiam text.* in cap. conſultationibus, de jurepatronatus.
84 *Poſſeſſio non tranſmittitur od hæredem, & non ſuffragantur ſtatuta laicalia de continuanda poſſeſſione.*
85 *Transfertur, ubi eſt ratione dignitatis, vel officii.*
86 *Item per actum inter vivos, vel per clauſulam conſtituti in ultima voluntate.*
87 *Poſſeſſio ſuffragatur ſucceſſori ad effectum deſcendentia.*
88 *De actibus æquipollentibus præſentationi, & de actibus honorificis, an per eos acquiratur poſſeſſio.*
89 *Conſervatur poſſeſſio per præſentationem compatroni, & quando hoc præjudicet.*

De alio concurſu privativo plurium ex eodem jure, ſed diverſo titulo præſentantium, quænam præſentatio attendi ac prævalere debeat.

90 *In concurſu præſentationum factarum a viro, & uxore qualis attendi, ac prævalere debeat, diſtinguitur.*
91 *Quid in concurſu tutoris, & pupilli.*
92 *Et de concurſu procuratoris & principalis, & an dari poſſit mandatum irrevocabile.*

De concurſu cumulativo plurium compatronorum, & de vocum dinumeratione ad majorem partem concludendam.

93 *Quomodo voces præſentantium numerari debeant ad majorem partem concludendam, diſtinguuntur plures caſus, ubi jus præſentandi competit pluribus uti ſingulis, non autem collegialiter.*
94 *Quando competit uti ſingulis fiunt præſentationes diverſis locis & temporibus, & non oportet vocare abſentes.*
95 *Computantur ſolum illi qui præſentant, atque major pars dicitur comparatione minoris, non autem omnium.*
96 *Secus ubi fiat collegialiter, & tunc abſentes ſunt vocandi, & quando.*
97 *Quid ubi ſint plura Collegia, vel plures Univerſitates.*
98 *Si jus præſentandi competit natu majori, an attendatur major nata in ætate, & naturaliter, vel major in linea.*

De requiſitis ad validam præſentationem obligatoriam Superioris tam circa tempus, quam circa modum, ac circa perſonam coram quo facienda eſt, & qualitates perſonæ præſentandæ Et qua occaſione agitur de jurepatronatus paſſivo.

99 *Valida præſentatio obligat Superiorem ad inſtituendum, alias poteſt appellare.*
100 *Infra quantum tempus præſentatio facienda ſit.*
101 *A quo tempore currat, an a die vacationis, vel a die ſcientiæ.*
102 *Suffragantur juſta impedimenta, etiam illud litis, & quomodo.*
103 *Quid in prima fundatione.*
104 *An infantes, vel pupilli impediant lapſum temporis.*
105 *Quomodo fieri debeat præſentatio, & an in forma judicii, vel per ſcripturam.*
106 *An ſimultanee, vel disjunctive.*
107 *De conditionibus, quæ in præſentatione adjici poſſint, præſertim circa reſervationem penſionis.*
108 *Sub quo Superiore fieri debeat, & an coram Vicario Generali, vel Capitulo Sede vacante.*
109 *An poſſit inhabilis ſub conditione habilitatis, & pro quando erit habilis.*
110 *De jurepatronatus paſſiva, ac neceſſaria præſentatione certi generis perſonarum.*
111 *Accumulatio datur patronis laicis, & qualis, non autem eccleſiaſticis.*
112 *Præſentatio fieri debet de præſente, & an fiat de abſente.*
113 *Fieri non poteſt ad beneficium vacaturum.*
114 *Non poteſt fieri de ſeipſo, & an poſſit ſupplicare.*
115 *Ad materiam beneficii litigioſi, quod impediat facultatem præſentandi.*
116 *Poteſt Ordinarius præſentationem quomvis defectivam remittere, & quomodo non.*

De attentatis ratione ordinis judiciarii in hac materia cadentibus.

117 *Lite pendente in Rota ſuper beneficio non poteſt alibi tractari, & ceſſant alii executores.*
118 *An præſentatio ſit actus judicialis, vel extrajudicialis, & quando appellatio ſuſpendat, & intrent attentata.*
119 *Quid ubi adeſt Apoſtolica proviſio, cum derogatione medietatis vocum, & de materia legitimi contradictoris.*

De proviſionibus beneficiorum de jurepatronatus abſque iſtius mentione reſpective, ſive cum iſta quando valeat necne; Et generaliter de juriſpatronatus revocationibus, & derogationibus generalibus, vel ſpecialibus.

120 *Proviſiones factæ per Ordinarium, vel aliam inferiorem de beneficiis juriſpatronatus ſpretis patronis ſunt invalida.*
121 *Juriſpatronatus eccleſiaſticum, ac etiam laicale ex privilegio, vel conſuetudine cadit ſub reſervationibus Apoſtolicis, eique derogatur etiam tacite, præterquam ſi ſit Regium.*
122 *Laicale autem ex fundatione, vel dotatione generaliter non cadit.*
123 *Quid de ſpecialibus proviſionibus, vel reſignationibus, aut permutationibus, non facta mentione, vel derogatione juriſpatronatus.*
124 *Poteſt Papa huic etiam derogare, & ex gratia.*

125 *Quid*

125 *Quid in jurepatronatus mixto, ideſt partim Eccleſiaſtico, & partim laicali, vel ubi eſt partim ex privilegio, & partim ex cauſa oneroſa.*
126 *Invalida eſt proviſio de jurepatronatus, quatenus patronus contradicat.*
127 *Quid de penſionibus quæ reſervantur.*
128 *De Conſtitutionibus revocatoriis* Innocentii VIII. & Hadriani VI. *& de revocatione Conc. Trid.*

De legibus, & conditionibus per fundatorem, vel alium poſſeſſorem in limine, vel ex intervallo adjectis, an & quæ valeant, vel adjectæ revocari, ſeu alterari poſſint.

129 *Leges, & conditiones Eccleſiæ, vel Superiori præjudiciales, ſeu contra jus apponi poſſunt in limine cum conſenſu Ordinarii, non autem ex intervallo, & de diverſis legibus.*
130 *An patronus poſſit beneficium perpetuum facere manuale.*
131 *Quid de legibus alterativis in præjudicium ſucceſſorum.*

De amiſſione, vel ceſſatione juriſpatronatus.

132 *De amiſſione per alienationem.*
133 *De alia per præſcriptionem.*
134 *Quando amittatur per delictum, & quando tranſeat in fiſcum.*
135 *Amittitur per alienationem ſimoniacam, vel per occupationem bonorum, vel fructuum appropriationem.*
136 *Per mutationem ſtatus Eccleſiæ non amittitur juspatronatus, & ſi fiat Cathedralis, vel Collegiata, qualem habeat patronum.*

De juribus honorificis patrono competentibus.

137 *Rubrica eſt loco ſummarii, & de materia.*
138 *De jure nominandi in Cathedralibus, Metropolitanis non agitur, & de ratione.*

PROŒMIALIA.

Super origine, vel introductione juriſpatronatus, & an illud ſit ex gratia, vel juſtitia ad effectum præſertim poteſtatis illi in genere, vel in ſpecie derogandi.

INdeciſam utpote foro parum proficuam relinquendo quæſtionem; An jus Canonicum iſtud juriſpa-
1 tronatus Eccleſiaſtici vocabulum mutaverit ab antiquo
prophano libertorum jurepatronatus, quod apud Romanorum leges civiles habetur; Qui enim res metitur ex tempore quo geſtæ ſunt, indubie hanc mutuationem credet, cum dictæ leges civiles ante canones, ac juriſpatronatus Eccleſiaſtici introductionem prodierint; Contrarium vero dicendum erit, ſi reflectatur ad legalem hiſtoriam docentem dictas leges præſertim in Italia, ubi ob Sedis Apoſtolicæ reſidentiam canonum uſus initium habuit, jam obliteratas eſſe, atque per plura ſæcula in obſcuro fuiſſe, inventionem autem ac ſucceſſive uſum fuiſſe de recenti, atque poſt hanc introductionem. *a*

Nulla enim ratio ſubeſſe videtur, cur illud vocabu-
2 lum, quod conditores legis civilis adhibuerunt ſuper
eo jure, quod patrono erga libertum remanet, adhibere non potuerint canonum conditores ex linguæ latinæ profeſſoribus, quorum uſus & notitia habebatur, magis quam ex legibus mutuantes. Id autem neque omni-
3 no extraneum, vel inutile eſt ponderare, ad dignoſcen-
dum ſcilicet commendabilem non videri aliquorum ſcribentium ſenſum, præſertim vero legiſtarum, quamvis antiquorum, quos in parentes, ac primos magiſtros agnoſcimus, regulandi hanc materiam eccleſiaſticam, ac ſpiritualem cum dictis prophanis terminis juriſpatronatus libertorum, ſeu cum eo Sepulchrorum jure, quod apud Ethnicos uſu receptum erat, ob longe imparem rationem inter unum caſum, & alterum, quod præſertim ponderari ſolet in propoſito quæſtionis, de qua infra in ſuo loco ſuper juriſpatronatus comprehenſione ſub fideicommiſſaria diſpoſitione. *b*

Attento autem primitivæ Eccleſiæ uſu, fundatio, vel dotatio Eccleſiarum, ſeu prębendarum, vel datio territorii pro fundatione, iſtius juris acquiſitionem non producebat, cum totum tunc fieret ex ſolo impulſu pietatis, ac amore Religionis pro ejus propagatione, & conſervatione; Paulatim vero charitate frigeſcente, ex prudenti conſilio Eccleſiæ ad alliciendos fideles ad Eccleſias fundandas, ac dotandas, tamquam per viam gratiæ, & privilegii, introduxit illa prius juriſpatronatus honorifici tamquam per ſolam ſpeciem protectionis, quæ alias ſub
Advocationis vocabulo explicari ſolebat, poſtmodum 4
vero etiam jus præſentandi, quod hodie melior, ac major juriſpatronatus fructus reputatur, & ſuper quo magis quam ſuper reliquis effectibus, ac præeminentiis forenſes controverſiæ circumferri ſolent.

Hinc reſultat manifeſta oblocutio ignari vulgi, alio-
rumque has materias non bene callentium, utpote in ſo- 5
la grammaticæ, ſeu politioris literaturæ eruditione vim conſtituentium, ſuper poteſtate Papæ derogandi juripatronatus, atque iſta beneficia pro libito providendi ſi quando placeat, vel opportunum videatur, quoniam ſi illud non competit de jure divino, vel naturali, ſeu gentium, ſed ex mera gratia & privilegio, nulla ſubeſt ratio, cur qui ex benignitate gratioſe conceſſit, quandoque tollere, vel moderari non valeat. *c*

Si enim juxta opinionem in foro magis receptam,
licitum redditur Supremo Principi ſæculari poteſtatem 6
habenti derogandi, vel diſpenſandi legi poſitivæ, quoties Eccleſiæ, vel piæ cauſæ ratio, poteſtatis defectum non inducat, derogandi, vel diſpenſandi ſupremis defunctorum voluntatibus, ac legibus, ex ea ratione quod facultas diſponendi de bonis poſt mortem tamquam in tempore inhabili, quo mortuus jam annihilatus eſt, neque amplius illorum dominium habet, proveniat a gratia, & benignitate legis poſitivæ, cui Princeps derogare poteſt. *d*

Multo magis id facere poteſt ſupremus Princeps Eccleſiaſticus, cujus abſque dubio major eſt poteſtas commutandi ſupremas defunctorum voluntates, vel eis derogandi, præſertim vero contra hæc jura ſpiritualia non competentia ex privatis diſpoſitionibus, vel contractibus, neque ſub eis abſque Eccleſiæ aſſenſu cadentibus, unde duplex adeſſe dicitur gratia.

Potiſſime vero ob hujus poteſtatis nimium rarum, ac
circumſpectum uſum in ſolo caſu vacationis per obi- 7
tum in Curia, ſeu apud ſedem, ex eo congruentiæ motivo, ut indecorum videatur, Pontificiam majeſtatem privati patroni voluntati ſubjacere debere in iis, quæ ab ipſiuſmet Pontificis gratia privatus obtinet, quamvis cum Regibus ac Principibus jura Regni habentibus, non tamen (quamvis poſſit) ſolet hanc poteſtatem exercere.

In aliis vero caſibus, in quibus hæc derogatio in frequentiori uſu eſt, nulla dignoſci videtur exorbitantia; Ubi etenim agitur de jurepatronatus Eccleſiaſtico, quod ſive competat jure ſpeciali, ſive etiam jure communi,
cadit ſub Apoſtolicis reſervationibus, ac affectionibus 8
generalibus, & cui etiam per ſpecialem proviſionem derogatum cenſetur, quamvis nulla ejus mentio fiat, Papa utitur jure ſuo, ac nemini præjudicat; Cum enim ex veriori, atque in foro recepta opinione Canoniſtarum ſit omnium bonorum, ac jurium eccleſiaſticorum ſupremus moderator, & arbiter, cujus vice inferiores Prælati, aliæque eccleſiaſticæ perſonæ talia jura exercent; Hinc proinde conqueri non poteſt miniſter, quod dominus faciat per ſe ipſum id quod alias miniſtro commiſſum eſt.

Idemque in eo laicali jurepatronatus, quod jure ſpeciali privilegii, vel conſuetudinis, aut præſcriptio-
nis competit, quoties præſcriptio non eſt talis, quod 9
titulus veræ fundationis allegari valeat (qualis eſt immemorabilis) quoniam eum tunc totum referatur puræ gratiæ, non autem juſtitiæ, pariter ad concedentis gratiam arbitrium non eſt reſtringendum eam revocandi, vel moderandi. potiſſime quia in hac ſpecie acquiſitionis aliquod uſurpationis, vel gratæ & conſultivæ nominationis initium frequentius adeſſe dignoſcitur.

Ubi autem agatur de patronatu laicali competente de
jure communi, quod de juſtitia, ad differentiam compe- 10
tentis ex privilegio dici ſolet, ex cauſa ſcilicet fundationis, vel dotationis. tunc excepto dicto ſingulari, ac raro contingibili caſu vacationis apud ſedem, aliquam peculiarem rationem, ut ſupra, habente; Papa profitetur illud conſervare, dum non comprehendit ſub ejus Cancellariæ regulis, aliiſque generalibus reſervationibus, ac affectionibus, excepta illa litigioſi ut infra, minuſque ſub ſpecialibus proviſionibus abſque ejus mentione, ac ſpeciali derogatione raro ſequi ſolita ſine juſta cauſa, quæ antiqui-

ſus forſan eſſe ſolebat illa providendi aliquem ex ipſis compatronis, ut extraneis præferentur qui ab aliis præſententur, quod tamen moderno tempore in uſu non eſt.

In caſu autem permutationis, ac etiam reſignationis ad favorem ſolebat quandoque in totum derogari, quod neque præjudicium conſiderabile habenti jus præſentandi cauſare videbatur, ob incertitudinem, an ex unius, vel alterius perſona caſus vacationis, ac novæ præſentationis contingere deberet, adhuc tamen moderno tempore non conceditur etiam iſtis caſibus niſi derogatio pro medietate; Super his autem utpote pendentibus a voluntate, ſecus de ſtylo Pontificis, ejuſque Datarii pro tempore, certa & determinata regula non datur.

Ubi vero poſſeſſori conceditur diſpenſatio retinendi beneficium non obſtante vacatione, quæ alias contingere deberet per mutationem ſtatus incompatibilis, puta Epiſcopalis, vel Regularis, præſertim in aliqua regulari militia, cujus profeſſores more ſæcularium de facto extra clauſtra vivunt, ſive ob aſſequutionem alterius beneficii incompatibilis, non eſt conferre, vel providere, neque tollere patrono jus præſentandi, ſed ſolum occurrere principio vacationis, ne illa ſequatur tamquam per remotionem obſtaculi, decernendo, ut non ſequatur vacatio, unde propterea diſpenſatus aſſequi, vel obtinere non dicitur ex novo jure, ſed retinere, ſeu continuare jure primævo, neque patronus conqueri poteſt, quod continuet ille, cujus perſona per eum jam probata eſt, minuſque Papa, vel alter Superior diſpenſandi facultatem habens ſe ingerere dicitur in ipſo beneficio retinendo, ſed potius in altero novo ſtatu incompatibili, quem ita modificat, ejuſque conſuetam naturam alterat. *f*

Et ſi qui alii contingunt, quamvis nimium rari caſus derogationis, juſtam habent cauſam, puta expellendi intruſum, qui alias non de facili expelli poſſet, ſive proviſionaliter ad tollendas lites, & ſcandala, ſeu ſcandalorum occaſionem inter contendentes de pertinentia juris præſentandi, vel nominandi cum ſimilibus. *g*

Illa vero frequens, & quotidiana ſpecies derogationis, quæ conceditur actu, vel habitu, ſeu ſpe habenti medietatem vocum, ſuper altera medietate, & quatenus id verificetur, & non alias, cum ſine tali ju-
11 ſtificatione gratia remaneat inutilis, ac ſi facta non eſſet, vere derogationem patronis præjudicialem continere non dicitur, neque eorum jus tollere, quoniam ſi quod continet præjudicium, illud ſolum eſt Ordinarii, vel alterius, cui jus inſtituendi, vel reſpective conferendi competit, ita eum præveniendo in ea gratificandi, ſeu alias conferendi facultate, quam hic haberet, dum data plurium coæquali præſentatione, nulla dicitur concluſa, quæ Superioris arctativa ſit ad inſtituendum, ideoque tali caſu patroni eorum diſcordantiæ totum referant, ſibique imputent, cur concordes non fuerint ad concludendam præſentationem pro majori parte. *h*

a *lib. 4. de ſerv. diſc. 3.* b *diſc. 19. & diſc. 36. ac etiam diſc. 56.* c *hoc tit. diſc. 61. & lib. 2. de Regal. diſc. 148.*
d *d. diſc. 148. de Regal. diſc. 1. de teſtam & de fideicom. diſc. 141. & ſub tit. de feud. diſc. 74. & in aliis.*
e *infra in rubrica derogationum, & proviſionum, & diſc. 65. & ſeq.*
f *eod. diſc. 55. & ſeqq.* g *ibid.* h *eod. diſc. 65. & ſeq.*

De modis, per quos juſpatronatus adhuc in eſſe non productum efformatur, & acquiritur.

AD duplicem generalem ſpeciem reſtringitur juriſpatronatus nova efformatio, & acquiſitio; Primo ſcilicet ad illam, quæ dicitur de jure ſpeciali; Et ſecundo, ad alteram, quæ dicitur de jure communi.

12 Prima ſpecies verificatur in eo jurepatronatus, quod concedatur ex privilegio Sedis Apoſtolicæ, ſeu alterius, cui eadem Sedes talem facultatem communicaverit, non verificatur autem hæc ſpecies in Ordinariis locorum, aliiſque Prælatis, quoniam iſtis denegatur facultas, ceſſante juſta cauſa, ob quam ut infra, juſpatronatus de jure communi acquiritur, & competit faciendi ſervam Eccleſiam liberam ejuſque juſpatronatus concedendi, *i*

Iſtaque ſpecies exemplificatur etiam in eo jurepatrona-
13 tus, quod ex conſuetudine, vel præſcriptione acquiſitum prætendatur, quoniam ubi non ſit præſcriptio immemorabilis bene probata, cum excluſione præſertim initii infecti incompatibilis, unde propterea ceſſet illa facultas, quæ data immemorabili competat allegandi meliorem titulum fundationis, vel dotationis, ſemper dicitur juſpatronatus ex jure ſpeciali magis, quam communi, ſive ut alii dicunt, potius gratiæ, quam juſtitiæ.

Juxta vero alteram ſpeciem acquiſitionis de jure communi, tres ſunt modi, qui etiam disjunctive, vel diſcretive, ac ſingulariter ad hujuſmodi acquiſitionem ſufficiunt; Primo ſcilicet, ex fundatione, ſeu conſtructione Eccleſiæ, vel cappellæ; Secundo, ex dotatione ex 14
integro; Et tertio, ex dotatione fundi, ſeu ſoli pro dicta conſtructione facienda; unde propterea, ſi plures diverſis reſpectibus ut ſupra in idem opus concurrant, quia nempe unus conſtruat, alter dotet, & alter det fundum, omnes efficiuntur æqualiter patroni jure communionis, non attento inæquali concurſu, quoniam 15
ſtante juris individuitate, ille qui plus erogat, ſibi præjudicare dicitur, atque conſenſum accommodare, ut ſibi æqualis ſocius fiat ille qui minus erogat; Denegato de conſuetudine hoc jure ipſiuſmet Eccleſiæ alicui privato, ſolum, vel ſitum concedenti pro conſtructione cappellæ, vel altaris, quoniam non per hoc efficitur compatrona, niſi alias caveatur. *l*

Ad hunc autem effectum, omnino neceſſarius eſt conſenſus Ordinarii, vel alterius Superioris ad id poteſtatem 16
habentis, quo accedente dicta acquiſitio reſultat, quamvis nulla fiat expreſſio animi, ſeu voluntatis, acquirendi juſpatronatus, niſi expreſſa, vel conjecturalis diverſa voluntas accedat non acquirendi, vel acquirendi limitate. *m*

Cadente quæſtione in eo, qui non ex ejus libero im- 17
pulſu, ac voluntate, ſed in alienæ voluntatis exequutionem dictum opus faciat, an ſcilicet exinde patronatum acquirat, quod deciſionem recipit a diſtinctione, an ſit purus exequutor non habilis ad repræſentandam perſonam demandantis, vel ſit ejus hæres & ſucceſſor, qui perſonam defuncti repræſentet, ut primo caſu non 18
acquirat, ſecus autem in ſecundo; niſi ita coacte, ac invitus opus impleat, ut pro facti qualitate tali beneficio indignus reputari mereatur. *n*

Procedunt hæc, ubi agatur de nova conſtructione, vel reſpective dotatione ex integro Eccleſiæ non conſtructæ, vel non dotatæ; Ubi vero agatur de Eccleſia jam conſtructa, quæ ruinam paſſa ſit, vel niſi reparetur, collapſura eſſet, ſive de alias dotata, ſed depauperata, unde propterea quis reſtauret, vel redotet, dubitari ſolet, an per unum, vel alterum actum acquiratur juſpatronatus de jure communi, ſeu de juſtitia; 19
Atque præſuppoſito tamquam neceſſario antecedenti conſenſu Ordinarii, vel alterius Superioris ad id poteſtatem habentis, ſi enim neceſſarius eſt in præcedenti caſu, in quo actus fiat ex integro, multo magis in præſenti, in quo duo copulative concurrere debent. Primo ſcilicet, expreſſio animi, ſeu voluntatis id faciendi ad effectum dictæ acquiſitionis, cum alias actus charitati, ac motivo benefaciendi deferendus veniat; Et ſecundo, ut Eccleſiæ præciſa neceſſitas ita exigat, quia nempe omnimodam ruinam paſſa ſit, vel eam minetur ita & taliter, quod refecta nova indigeat conſecratione, non autem ubi in ſuo ſtatu, vel genere valida, & perfecta, ad majorem, vel pulchriorem ſtructuram reducatur, ſeu alias ornetur; Et quoad redotationem, ut amiſſa priori dote omnino indotata ſit, ſeu ita ejus dotis conditione deteriori effecta, quod pro indotata reputetur ad effectum ejus cultus alias deferendi, quia miniſtri cum ea ſubſtentari non valeant; Cum enim Ordinario, ut ſupra denegetur poteſtas Eccleſiam liberam faciendi ſervam, cum id judicetur ſpecies alienationis, hinc proinde ut iſta valide fiat, juſta cauſa neceſſitatis deſideratur, dictiſque requiſitis non concurrentibus, ille qui reſtaurabit, vel dotis augmentum præbebit, benefactor, non autem patronus dicendus erit. *o*

Datur etiam ſpecies mixta, partium ſcilicet de jure ſpeciali, ſeu ex gratia, partim vero de jure communi, ſeu ex juſtitia, ubi ſcilicet agatur de jurepatronatus 20
conceſſo per privilegium Sedis Apoſtolicæ, vel alterius ab eodem Sede hanc poteſtatem habentis, ex cauſa tamen oneroſa reſtaurationis, vel augmenti dotis, quæ ſpecies mixta dicitur, unde propterea ad plures effectus illum præſertim ſupra inſinuatum, ac etiam infra ſubjectionis Apoſtolicis reſervationibus, ac affectionibus, ſeu etiam derogationibus generalibus, vel ſpecialibus, de qua ſpecie magis participet.

Receptum vero eſt actionem fieri a præponderanti; Si enim dotis augmentum præponderat, quia nempe antiquam dotem excedat, totum refertur juſtitiæ, ſeu cauſæ oneroſæ, ideoque dicitur ex dotatione, idemque in caſu reſtaurationis; E converſo autem ſi augmentum eſt

minus totum refertur gratiæ, ac dicitur juſpatronatus
ex privilegio, ſeu jure ſpeciali; Ubi vero concurrat
æqualitas, quia ſcilicet augmentum ſit coæquale anti-
quæ doti, tunc pars, quæ patrono, ſeu redotanti fa-
vorabilior eſt, præponderat, ideoque pariter dicitur ex
juſtitia, ſeu cauſa oneroſa, & de jure communi. *p*

Cadente quæſtione ſuper antiquæ dotis valore regu-
lando, ad effectum dignoſcendi dictam præponderantiam,
an ſcilicet habenda ſit ratio diſtributionum quotidiana-
21 rum Incertorum emolumentorum, quæ ratione perſo-
nalis laboris Eccleſiæ rectori, vel miniſtris competant;
Et quamvis in hoc nimia variatio inter ſcribentes di-
gnoſci videatur, verius tamen eſt id pendere ex facti
qualitate, ac incertitudinis natura, vel ſpecie; Si enim
emolumenta omnino incerta ſint, a mere voluntaria po-
puli devotione, ſeu elargitione provenientia, & prin-
cipaliter intuitu laboris perſonalis miniſtrorum potius
quam ratione ipſius Eccleſiæ, tunc iſta non veniant in
valore, ut aſſe ſolent illa emolumenta, quæ pro regio-
nis conſuetudine tradi ſolent clericis ex voluntate, ac pro
libito partium invitatis ad funera & anniverſaria, ſeu alias
ſolemnitates, in quibus nullum interveniendi jus habeant;
Secus autem ſi emolumenta proveniant a fructibus bo-
norum, vel jurium Eccleſiæ, ſeu etiam ab eleemoſy-
nis & oblationibus, quæ ipſi Eccleſiæ fiant, Rectori
autem, aliiſque Beneficiatis, ac miniſtris dentur ad for-
mam diſtributionum quotidianarum ratione melioris cul-
tus, & ſervitii Eccleſiæ, atque ad iſtius ratam, ſeu
proportionem; Vel agatur de illis funerum, ſeu anni-
verſariorum, aliarumque ſolemnitatum, & functionum
emolumentis, quæ magis neceſſaria quam voluntaria
ſint, & ad quæ Rector, vel Beneficiati, ſeu miniſtri
ex ipſius Eccleſiæ prærogativa, vel juriſdictione invi-
tentur, ac jus interveniendi habeant, quoniam hæc in-
ter Eccleſiæ dotes omnino computanda videntur, dum
ita impletur finis, ſeu effectus, ob quem Eccleſia libe-
ra ſerviruti tradenda non eſt, quod ſcilicet cum his
emolumentis, ſive certis, ſive incertis Beneficiatos, ſeu
Miniſtros ac ſervientes habeat, qui ejus cultui operam
dantes congrue ſubſtentari valeant, ita claro æquivoco
laborantibus illis, qui valoris materiam ad hunc effe-
ctum regulare volunt; Cum beneficiali regula de valo-
re pro ſolutione annatæ, ſive pro neceſſitate expreſſio-
nis ad ejuſdem regulæ normam, ob nimis longam diffe-
rentiam inter unum caſum, & alterum. *q*

Ordinarii vero, vel alterius Superioris conſenſus, ut
ſupra requiſitus, præcedere, ac ſubſequi poteſt, ideo-
22 que nulla ſubeſt neceſſitas, ut in ipſa conſtructionis,
vel dotationis actu interveniat, quinimo etiam poſt fun-
datoris mortem accedere poteſt, dum mortui ſucceſſor
non poteſt actum retractare, ideoque nullus ejus novus
conſenſus ad dicti actus revalidationem eſt neceſſarius.

Neque opus eſt, ut de illo expreſſe conſtet, quoniam
etiam tacitus, ac virtualis, ſeu implicitus ſufficit, qui
deducatur ab admiſſione præſentationum, ac ſubſequutis
inſtitutionibus, & admiſſo exercitio aliorum actuum pa-
tronalium; Prout etiam ſufficit præſumptus deductus a
longæva obſervantia, vel adminiculis. *r*

Non tamen ſufficit conſenſus Vicarii Generalis ad id
ſpeciale mandatum, ſeu facultatem non habentis, quam-
23 vis Epiſcopi, ſeu prælati abſentia concurrat; De faci-
li tamen iſtius mandati, ſeu facultatis præſumptio ad-
mittenda eſt etiam ex levibus adminiculis, ubi præſer-
tim dicta abſentiæ circumſtantia accedat, dum actus
potius utilis Eccleſiæ geri dicitur; Ac etiam ratione
præjudicii, quod ex mora poſſet reſultare, dum inte-
rim, ille qui habet animum fundandi, vel dotandi,
mori, ſeu pœnitere poſſet, ideoque notabilis differen-
tia eſt circa præſumptam Vicarii Generalis facultatem
ad iſtum effectum, ac alium dotationis, ſeu tranſlatio-
nis juriſpatronatus in extraneum. *s*

In Eccleſia vero Regulari, juſpatronatus ex dictis
cauſis non acquiritur ad effectum juris præſentandi,
vel nominandi Prælatum abſque Apoſtolico privilegio
24 in limine fundationis, ſecus autem quoad jura honori-
fica, aliaſque patronales præeminentias, ac etiam pro
jure præſentandi in Eccleſiis inferioribus, vel annexis,
cum ſola prohibitio cadat in ipſa Eccleſia Coven-
tuali. *t*

l *diſc.* 11. *&* 12. *& diſc.* 55. *& ſeq.* m *ibidem*.
n *diſc.* 14. *ac etiam diſc.* 55. o *d. diſc.* 55.
p *diſc.* 10. *& diſc.* 75. *& ſeqq.* q *eod. diſc.* 10. *& diſc.* 65.
r *diſc.* 55. *& ſeqq.* ſ *diſc. ibidem ut proxime.*
t *eod. diſc.* 55.

De modis per quos juſpatronatus jam in eſſe productum, & quaſitum, ab alio acquiratur, atque de uno in alium transfertur, ex ſucceſſione, donatione, fideicommiſſo, legato, alioque titulo particulari; Et quando ſit hæreditarium, vel familiare, ſeu gentilitium, vel mixtum.

POſtquam juſpatronatus per aliquem ex ſupra recenſi-
tis modis in eſſe productum eſt, & quæſitum pro
ipſomet fundatore, ſeu altero, cui ipſe reſervaſſet, tunc 25
niſi de ejus expreſſa, vel conjecturali voluntate conſtet
faciendi acquiſitionem perſonalem taxative ad ſuam,
vel alterius perſonam, qua ceſſata, Eccleſia remaneat
libera, dupliciter illud transferri poteſt in alterum;
Primo ſcilicet jure ſucceſſionis univerſalis, & ſecundo
ex titulo, ſeu jure particulari, per actum inter vivos,
vel etiam per ultimam voluntatem.

Quoad primam ſpeciem, Regula eſt juſpatronatus 26
eſſe hæreditarium, atque cum univerſa hæreditate
tranſitum facere ad teſtatos, vel inteſtatos hæredes
univerſales, patroni perſonam repræſentantes, ſive de
illo expreſſe diſponatur, ſive non, quoniam reputatur
de juribus, ſeu membris hæreditatis, cum cujus uni-
verſitate venit.

Cadente quæſtione, ubi hæreditas jure fideicommiſ-
ſi reſtituenda ſit, an illud veniat ſub reſtitutione; ita
ut tranſeat ad fideicommiſſarium, vel potius rema- 27
neat penes primum hæredem gravatum, ac in ejus
hæreditate; Atque noſtri majores Legiſtæ, regulando
hanc materiam cum iis, quæ in jure civili diſpoſita
ſunt ſuper jure ſepulchrorum, vel ſuper prophano ju-
repatronatus libertorum, verius crediderunt non veni-
re ſub reſtitutione fideicommiſſi; Et quamvis hæc opi-
nio omni careat probabilitate, attamen quia Rota an-
tiqua eam ſequuta eſt, hinc in antiquitatis obſequium,
Rota & Curia moderna eam quoque ſtatuit pro regu-
la, de facili tamen ex levibus adminiculis & conjectu-
ris limitanda, adeoque quodammodo idealis regula remane-
re videatur, ex ea nimium probabili ratione, quod qui ad
propriam memoriam conſervandam; vel ob ſuæ poſte-
ritatis, aut alterius generis decorem, privata bona, cum
aliqua perpetuitate fideicommiſſo mediante conſervare
voluit, multo magis conſervare voluiſſe credendum ſit hoc
jus, per quod unus, vel alter finis, vel uterque obtinetur. *u*

Et quamvis aliqui crediderint pro hujuſmodi tranſitu,
vel ſubjectione fideicommiſſi requiri conſenſum Ordina-
rii, prorſus tamen erronea eſt hæc opinio, quoties aga-
tur de fideicommiſſo univerſali continente quemdam ne- 28
ceſſarium ſuccedendi ordinem in hæreditate, cum qua
acceſſorie & conſequutive juſpatronatus tranſeat, eo
modo quo ſine dicto conſenſu, ceſſante comprehenſione
ſub fideicommiſſo, in quemcumque extraneum teſtatum,
vel inteſtatum hæredem tranſitum faceret, unde propte-
rea nullus dignoſcitur defectus poteſtatis, quam dictus
conſenſus supplere debeat, ſed totum pendet a volunta-
te, an ad liberum, vel fideicommiſſarium hæredem ſpe-
ctare debeat; Cadente ſolum dicto defectu in fideicom-
miſſo particulari, quod jure legati cenſetur in prima
tamen diſpoſitione, ut infra. *x*

Ceſſat vero dicta regula ſuper tranſitu ad hæredem rei
familiaris, ex diverſa voluntate fundatoris, vel alterius
unici poſſeſſoris diſponentis, ut juſpatronatus pertinere
debeat ad ſuam, vel alterius familiam, vel aliud genus
perſonarum, quo caſu ad differentiam hæreditarii, (qua- 29
le regulariter cenſetur,) dicitur familiare, ſeu gentilitium;
Licet enim aliqui hos terminos habeant pro ſynonymis,
iiſque promiſcue utantur, vere tamen diverſi ſunt, quo-
niam familiare dicitur illud, quod pro una, ſeu pluribus
familiis, vel agnationibus reſervatum eſt, excluſis cogna-
tis, gentilitium vero eſt illud, quod pro uno, ſeu plu-
ribus perſonarum generibus eſt reſervatum, nulla data
agnationis, vel cognationis diſcretione. *y*

Quando autem deſuper habetur lex fundationis, quæ
dictam gentilitiam, ſeu familiarem qualitatem regulæ
limitativam clare inducat, omnis quæſtio ceſſat; Ubi
vero tenor fundationis non habetur, ſive ille ambiguus 30
eſt, tunc obſervantiæ nimium defertur pro una, vel al-
tera qualitate imprimenda, cum conſueta obſervantiæ
differentia, inter iſtum caſum, in quo interpretativa ſit
ambiguæ, ſeu incertæ voluntatis fundatoris, & alterum
in quo tamquam præſcriptiva eamdem aliàs claram vo-
luntatem deſtruat, vel immutet, ut primo caſu facilius
inducatur, neque rigoroſa præſcriptionis requiſita deſi-
derentur, in altero autem verificari debeant præſcri-

ptionis requiſita circa tempus, ac bonam fidem; Et
fortius circa actus univocos dictam qualitatem præciſe
concludentes.

Quales vero ſint hujuſmodi actus, ſeu quæ admini-
cula id concludant necne, tanquam in quæſtione po-
tius facti, ac voluntatis quam juris, non de facili cer-
ta, & determinata regula generalis tradi poteſt, ſed
deciſio pendet a ſingulorum caſuum qualitate, & cir-
cumſtantiis, ex quibus juxta generales ultimarum vo-
luntatum terminos, in uno minora ſufficiant, in alte-
ro autem eadem, ac majora non.

Inter hujuſmodi adminicula, magni fieri ſolet illud,
ſimultanei concurſus patris, & filii, ſeu proximiorum,
ac remotiorum perverſo ordine hæreditariæ ſucceſſio-
nis, ſeu quod conſtet, ut extante hærede rei familia-
ris, iſto neglecto, agnati, ſeu gentiles hæreditariam
qualitatem non habentes præſentare alioſque patrona-
les actus exercere conſueverit, atque iſta dicuntur ad-
minicula univoca, & concludentia, reliqua vero in
idem conſiderari ſolita, quod ſcilicet ſolum agnati,
vel deſcendentes præſentaverint, ſive ſolum legitimi,
non autem illegitimi, aut ſolum maſculi, non autem
fœminæ cum ſimilibus, æquivoca reputantur, quoniam
caſus præbere poteſt, ut illi tantum hæreditatem obti-
nuerint, ut de jure frequenter contingit in legitimis,
in quorum concurſu illegitimi non admittuntur, vel
in maſculis ob frequentia ſtatuta, quæ præſertim in
Italia habemus excluſiva fœminarum, quæ etiam fre-
quenter ceſſantibus ſtatutis, dote proviſæ, maſculis ex-
tantibus, per privatas diſpoſitiones excludi ſolent, cum
id antiquis Romanorum, ac Italiæ moribus nimium
adaptatum ſit, unde propterea noſtrorum majorum ſim-
plicitas fuit noviſſimas Græcorum leges iſtos mores in-
novantes recipere, ut in ſucceſſionum materia adver-
titur.

Poſita qualitate familiari, plures cadere ſolent quæ-
ſtiones, pariter certam, ac determinatam regulam ge-
neralem non recipientes, ſed ſingularem pro facti qua-
litate; Primo ſcilicet, ſub nomine familiæ, quinam
31 veniant, an etiam cognati; Et quatenus veniat ea fa-
milia, quæ pro ſola agnatione capitur, quænam vo-
cata cenſeatur, an ſcilicet ſi ſolum effectiva, vel et-
iam contentiva; Et regula eſt pro effectiva, quatenus
in diſpoſitione ſit verificabilis, alias univerſa venit
contentiva, ſuper qua etiam cadit quæſtio, quoties
hæc in diverſos ramos diviſa eſt; Sive an veniant fœ-
minæ, vel illegitimi, vel ſaltem legitimati, vel ſer-
vari debeat ordo gradus & proximitatis; vel potius
omnes indiſtincte veniant, cum ſimilibus, de quibus
in propria ſede, dum ut dictum eſt, non de facili re-
gula deſuper tradi valeat, cum tot ſint deciſiones,
quot ſunt caſus. *a*

Defecta vero familia, ſeu gente pro qua juriſpatrona-
32 tus reſervatio facta eſt, crediderunt aliqui illud expirare,
atque Eccleſiam liberam effici. Contraria vero opinio ma-
gis recepta eſt, ut illud tranſeat cum hæreditate ultimi
de familia, vel gente in ejus hæredes, ac propterea effi-
ciatur hæreditarium, niſi contrarium ſuadeat diverſa vo-
luntas fundatoris vel illius, qui dictam gentilitiam,
ſeu familiarem qualitatem impreſſit, quæ voluntas a
verbis, vel dictionibus taxativis deſumi ſolet. *b*

Dubitatum quoque fuit, an ille qui non eſſet fun-
33 dator, vel idem ex intervallo ſemel impreſſam quali-
tatem immutare poſſit, & quoties agitur de hæredita-
rio, commutando in gentilitium, vel familiare, extra
controverſiam eſt, id fieri poſſe, quoniam ſi ad quoſ-
cumque extraneos, ac ignotos hæredes, vel eorum ſuc-
ceſſores tranſmittere poterat, multo magis ad certam
familiam, vel gentem, ad quam Eccleſiæ potius inte-
reſt illud reſtringi, ſecus autem in caſu converſo ob
jus quæſitum illis de familia, vel gente independenter
ex propria perſona venientibus, quoties tamen valide, ac
perfecte tale jus quæſitum ſit, unde remaneat irrevo-
cabile; Super quo ſcribentes procedentes cum terminis
juris civilis in materiis indifferentibus, plures adhibent
diſtinctiones inter parentes & extraneos, non de faci-
li in hac ſpirituali materia admittendas, ut in ſua
ſede. *c*

Super modo item ſuccedendi, vel ſucceſſorum voces
34 computandi, omnium frequentiores in hac materia eſſe
ſolent quæſtiones, de hoc tamen agitur infra ſuper re-
quiſitis validæ & obligatoriæ præſentationis concludendæ
a majori parte, quomodo ſcilicet vocum concurſus,
vel computatio fiat ad iſtam partem concludendam.

Adeſt quoque ſuccedendi modus mixtus, quod ſcili-
cet juſpatronatus reſervatum ſit pro perſonis de certo ge-
nere, hæreditariam, qualitatem habentibus, quo caſu
ad effectum ſucceſſionis, utraque qualitas ſanguinis, ac 35
rei familiaris copulative neceſſaria eſt, adinſtar eo-
rum, quæ frequentia habemus in feudali, ſeu emphy-
teutica materia.

Utramque tamen qualitatem, juxta veriorem & in
Romana Curia receptam opinionem, metitur ex perſona
fundatoris, ſeu primi diſponentis, metiendo ſolum proxi-
mitatem gradus ex perſona ultimi morientis, ſeu poſſeſ-
ſoris, cujus non tenetur ſucceſſor eſſe hæres; Et quatenus
juxta alteram opinionem, illius quoque hæreditaria qua-
litas requiratur, ſufficit ſucceſſori ſanguinis per eum
non ſtare, quominus ſit etiam hæres rei familiaris; Vel
ſi eſſet, illi ſuffragaretur inventarii beneficium, ex quo
jure ſuo tamquam præcipuum detrahere poteſt id quod ex
majoris providentia obvenit; Licet enim in aliquibus
feudis hujuſmodi mixtam qualitatem habentibus, ultimi
quoque morientis hæreditaria qualitas requiratur, cum
onere adimplendi factum defuncti pro integro valore,
qui in hæreditate ultimo morientis eſſe dicitur, atta-
men id provenit ex jure, vel ſtylo particulari, non au-
tem ex juris communis diſpoſitione. *d*

An autem jus nominandi, vel eligendi relictum execu-
tori teſtamentario ſit perſonale, vel tranſmiſſibile ad hæ- 36
redes, Regula eſt juxta primam partem limitanda ex diſ-
ponentis etiam præſumpta & conjecturata voluntate. *e*

Altera ſpecies transferendi juriſpatronatus de uno in al-
terum eſt per titulos particulares, qui tripliciter ſequi
poſſunt; Vel ſcilicet per contractum emptionis & vendi-
tionis, ſeu alias oneroſum & correſpectivum; Vel per
actum gratuitum inter vivos ſub donationis vocabulo ex-
plicari ſolitum, aut per alium pariter gratuitum actum
in morte ſub legati, vel fideicommiſſi particularis, ſeu
etiam donationis cauſa mortis vocabulo explicatum.

In prima ſpecie contractus oneroſi, & correſpecti-
vi, quoties ille principaliter fiat ſuper ipſo jurepatro-
natus, dari non poteſt caſus validæ translationis, niſi
diſpenſet Apoſtolica auctoritas, quæ poteſt, ſed non
ſolet id concedere, ob ſimoniæ labem ita cadentem in
conceſſione juris ſpiritualis pro re temporali, neque
in hoc ſuffragatur Ordinarii auctoritas, qui deſuper
diſpenſandi poteſtatem non habet: Minuſque intrat di-
ſtinctio inter compatronum & extraneum; Quinimo ex
iſta ſpecie translationis reſultat ipſius juriſpatronatus
pœnalis amiſſio, cum Eccleſiæ libertate, quoties agi-
tur de hæreditario, in quo poſſeſſoris delictum ſucceſ-
ſoribus præjudicare valeat, ſecus autem, ubi de gen-
tilitio, vel familiari, in quo ſucceſſores jure proprio
independenti veniant.

Si vero idem contractus correſpectivus non cadat prin-
cipaliter, ſeu ſpecialiter in ipſo jurepatronatus, ſed
ſuper alia re, vel Univerſitate, cui illud annexum ſit,
puta ſuper hæreditate, vel ſuper feudo, vel caſtro, ſeu
prædio &c. Tunc niſi conſtet ipſius juriſpatronatus 37
rationem in pretio habitam eſſe, quo caſu pariter ſi-
moniaca labes, ut ſupra intrat, receptum eſt illud ve-
nire abſque neceſſitate deſiderandi conſenſum Ordina-
rii, cum veniat acceſſorie & conſecutive ad rem tam-
quam ejus membrum, non attento, quod ejus ſpecia-
lis mentio in contractu habeatur, quoniam non conſti-
to, ut ſupra, quod ejus ratio in pretio habita ſit, id
actum cenſetur gratia majoris declarationis, explican-
do id quod de jure ineſt. *f*

In aliis autem actibus gratuitis, qui jure donationis,
vel legati ut ſupra fiant, cum Eccleſia licite fiunt, ne-
que conſenſum Ordinarii deſiderant; Idemque ſi cum 38
compatrono, cum enim juſpatronatus tamquam indivi-
duum penes omnes, ac ſingulos inſolidum reſidere di-
catur, talis actus novum jus non tribuit, neque aliquid
de novo transfert, ſed ſolum ita numerum minuit, at-
que removendo alterius obſtaculum, ſeu concurſum,
majorem operatur proprii juris conſolidationem. *g*

Quatenus vero id ſequatur ad favorem extranei, cer-
tum fieri non poſſe ſine Ordinarii, vel alterius Superio- 39
ris conſenſu revalidante, ac informante actum, & ſine quo
adeo invalidus remanet, quod jus non abdicatur a donan-
te, ſeu diſponente, cujus, vel ejus hæredis præſentatio,
non autem donatarii, vel legatarii admitti, ac prævalere
debet; Etſi poſt primam, quamvis irrevocabilem, ac ju-
ratam donationem inter vivos altera fiat, quæ conſenſum
Ordinarii habeat, hæc poſterior prævalebit, cum deſu-
mendo initium ab actu perficiente, ſeu revalidante, iſta
dicatur prima, atque in hac ſpecie diſpoſitionis capienda
eſt opinio deſiderantium dictum conſenſum in fideicom-
miſſi

miſſi ordinatione, ubi ſcilicet agatur de fideicommiſſo particulari, quod jure legati cenſendum eſt. *b*

Conſenſus prædictus poteſt præcedere, & ſubſequi, abſque neceſſitate, quod ſit inſtantaneus; ac etiam implicitus, vel præſomptus ſofficit eo modo quo ſupra
40 in fundatione dictum eſt, non tamen ſufficit ille Vicarii Generalis, ſpeciale mandatum ad id non habentis, non obſtante Epiſcopi abſentia, vel majore facultate conferendi beneficia, cum hæc ſint argumenta, ex quibus facilius illud præſumatur; non autem, quod exinde de jure
41 reſultet; Atque Epiſcopo, ſeu Prælato mortuo, vel impedito, iſta poteſtas transfertur in Capitulum, vel Officialem ab eo deputatum. *i*

In caſu ſucceſſionis univerſalis, ut ſupra, quamvis aliqui dubitaverint, an juſpatronatus tranſire valeat ad illegitimos, attamen quoties iſti ſunt capaces principalis ſucceſſionis, recepta eſt affirmativa, cum ratio dubitandi
42 cadat in patronatu gentilitio, vel familiari, ex eo quod illegitimi, vel eorum deſcendentes non dicantur de agnatione, vel genere vocato, non autem, quod iſta qualitas hujuſmodi incapacitatem inducat. *l*

In fiſco ſucceſſore quoque dubitari ſolet, an in eum tranſeat juſpatronatus, atque diſtinctio eſt inter fiſcum pœnalem delinquentis bona publicantem, ac fiſcum ſuccedentem decedenti abſque teſtamentario, ſeu legitimo hærede
43 utpote in bonis vacantibus; Primo caſu licet non deſint contradicentes, magis communis & recepta eſt ſententia excluſiva fiſci; In ſecundo autem reliqua major dignoſcitur opinionum diverſitas, ſed probabilior eſt illa, quæ contra fiſcum concludit, ut Eccleſia libertatem acquirat, ſolumque in primo caſu remanet quæſtio inter Eccleſiam de libertate contendentem, ac legitimos delinquentis hæredes, atque ubi non agatur de delicto in ipſam Eccleſiam, verius eſt pro legitimis hæredibus eſſe reſpondendum.

Quatenus vero agatur de jurepatronatus reali, ſeu annexo caſtris, villis, ac prædiis, quæ uno, vel altero modo tranſeant in fiſcum, & tunc pro eo reſpondendum venit, cum non principaliter, ſed acceſſorie cum re in ejus poſſeſſorem juſpatronatus tranſeat. *m*

Adeſt quoque altera ſpecies acquiſitionis per præſcriptionem, quæ facilius circa pœnitentiam contra compatronum, difficilius autem circa exiſtentiam contra
44 Ordinarium, vel Eccleſiam datur, ſed ob plura requiſita difficile verificabilia, rarus eſt hujus acquiſitionis caſus, de quo in ſua ſede.

u *diſc. 36. & 19. & diſc. 56. & 60.* x *dict. diſc. 19. & 36.*
y *diſc. 60 & 61. & diſc. 22. cum pluribus ſeqq.* z *ſub tit. de ſucceſſionibus, ac etiam ſub tit. de teſtamentis.*
a *locis proxime ſup. cit. diſc. 37. de illegitimis.* b *diſc. 35. & diſc. 60.* c *diſc. 16. cum plur. ſeqq. & dicta diſc. 60.*
d *diſc. 22. & ſeqq. & diſc 60.* e *diſc. 39.* f *diſc. 56.*
g *dict. ibidem, diſc. 56.* h *diſc 19. 56. & 60.* i *eiſd. diſc. 56. & 19.* l *diſc. 37. & 60.* m *diſc. 38. & 60.*

Quomodo dicatur juſpatronatus laicale, vel Eccleſiaſticum, ſeu mixtum, & de effectibus exinde reſultantibus.

ECcleſiaſtica, ſeu laicalis qualitas derivat a bonis, ex quibus fundatio, vel dotatio fiat, ſive a perſonis quibus juſpatronatus reſervetur, aut in quas tranſeat;
45 Ipſius autem fundantis, vel dotantis qualitas in hoc non attenditur niſi quoad præſumptionem, an ex una, vel altera bonorum ſpecie opus factum ſit; Si enim perſona in eccleſiaſtico ſtatu, vel dignitate conſtituta Eccleſiam conſtruat, vel dotet de bonis patrimonialibus, ſeu alias quam Eccleſiæ intuitu quæſitis, juſpatronatus erit laicale, cum perſona facientis in hoc non attendatur, ſed attendantur bona, quorum ratione idcirco juſpatronatus ſit Eccleſiaſticum, quia clericus in iis, quæ Eccleſiæ, vel beneficiorum intuitu acquirit, habet Eccleſiam hæredem, ideoque jure hæreditario iſta qualitas reſultare videtur; Et conſequenter ubi hæc ratio ceſſat, quia nempe in vim indulti teſtandi etiam de eccleſiaſticis clericus libere diſponat, ad hæredes tranſmittat, id ceſſat; Prout etiam ceſſat ſi in ſtatu valido, ſive dum opus perficit, pro hæredibus *prophanis* fondator acquirere velle *proteſtatur*, cum vivens liberam habeat hujuſmodi bonorum diſpoſitionem, unde proptetea nimium rara hæc ſpecies juſpatronatus eccleſiaſticis ratione bonorum, quorum reſpectu alias dubitatum fuit, an ſi originaliter eſſent laicalia per diſponentem deſtinata in pios uſus, qui Apoſtolica auctoritate commutati fuerint in Eccleſiæ fundationem, vel dotationem, reſolutum vero fuit adhuc eſſe laicale. *n*

Frequentius autem eccleſiaſticum eſt ratione perſonarum illud poſſidentium, quibus ab initio reſervatum fuerit, ſeu in quas ex ſucceſſione, vel alio titulo, deinde a
laicis tranſlatum ſit, intelligendo tamen de illis perſonis 46
eccleſiaſticis, quæ tales exiſtant ratione officii, vel dignitatis, cui juſpatronatus competat, non autem ſi poſſeſſio obtinens juſpatronatus jure privato, ac laicali, accidentaliter in ſtatu clericali reperiatur.

Datur vero tertia ſpecies, quæ mixta dicitur, ubi ſcilicet, vel ex reſervatione ab initio, vel ex acciden-
tali tranſitu, juſpatronatus in parte poſſideatur per lai- 47
cos, & in parte per eccleſiaſticos, ſive ubi per eundem fundatum eſt partim de bonis laicalibus, partim vero de Eccleſiaſticis, juxta modum, de quo ſupra; Vel quod laicus conſtruxerit, ſeu dotaverit, Eccleſiaſticus vero dederit ſolum, ſeu fundum, &c. Atque in caſu illius mixturæ cadunt quæſtiones circa effectus ex una, vel altera qualitate reſultantes, cum in caſu ſimplici res videatur plana; Quandoque ſiquidem magis expedit juſpatronatos eſſe eccleſiaſticum quam laicale, puta ob longiorem terminum ſex menſium ad præſentandum, cum in laicali ſit brevior quatuor; ſive ob ceſſantem malam præſumptionem, quæ reſultat in perſonis potentibus, de quibus infra occaſione rigoroſæ formæ inductæ per Concilium Tridentinum ſuper illius probatione, quia non procedit in eccleſiaſtico, quamvis habente juriſdictionem temporalem, cum ſimilibus.

E converſo autem magis expedit juſpatronatus eſſe laicale, quam Eccleſiaſticum, ubi agatur de competentia de jure communi, non autem ſpeciali. Tum quia non ſubjacet Apoſtolicis affectionibus, ac reſervationibus; Tum etiam quia proviſiones Apoſtolicæ abſque illius ſpeciali mentione, & derogatione non ſubſtinentur; Ac etiam ob facultatem accumulandi, quæ omnia ceſſant in eccleſiaſtico cum ſimilibus.

Ideoque dubitari contingit in caſu mixto, quænam qualitas ad prædictos effectus proficuos, vel præjudiciales attendi, ſeu prævalere debeat; Atque ubi mixtura eſt æqualis, concors videtur ſententia, attendi debere illam partem, ſeu qualitatem, quæ majorem præbeat favorem, ideoque practicatur limitatio illius axiomatis, quod una & eadem res diverſo jure cenſeri non debet, quoniam idem juſpatronatus pro diverſitate effectuum, ſeu reſpectuum quandoque eccleſiaſtici, & quandoque laicalis jure meritur. *o*

Ubi vero mixtura ſit inæqualis, tunc aliqui ſcribentes regulando iſtos terminos cum illis alterius ſupra inſinuatæ mixturæ gratiæ & juſtitiæ, ſeu privilegii & augmenti dotis, credunt, partem præponderantem, ſeu majorem ſuffocare, vel ad ſe attrahere minorem, totumque regulare; Probabilius autem, magiſque receptum eſt, dicendum eſſe idem, quod ſupra de mixtura æquali dictum eſt, ut ſcilicet attendatur ſemper eas pars, quæ favorabilior eſt, magiſque expedit pro reſpectuum diverſitate, adinſtar illius mixturæ, quæ in individuis adeſt inter eccleſiaſticos, & ſæculares in propoſito competentiæ fori, ſive inter privilegiatos, quoad alios effectus & privilegia. *p*

Procedunt hæc, ubi juſpatronatus, tam in habitu, quam in uſu, ſeu exercitio pro æqualibus, vel inæqualibus portionibus pertineat, partim ad laicos, partim ve-
ro ad eccleſiaſticos, ſecus autem ſi penes laicos reſideat 48
quoddam juſpatronatus habituale, ſeu honorificum, actuale vero circa jus præſentandi ſit penes eccleſiaſticos tantum, quoniam tunc jure eccleſiaſtici quoad dictos effectus totum cenſetur. Quinimo etiamſi laici in exercitio aliquam habeant participationem, puta jus nominandi unum, vel plures præſentandos a perſonis eccleſiaſticis, quoties tamen nominatio non ſit coactiva, ſed de illa ſpecie quæ conſultiva, ſeu prudentialis dici ſolet, ut perſona laicis grata præſentetur, ſeu promoveatur, ut antiquiori tempore practicabatur, ac etiam moderniori, commendabile quoque eſſet, ut practicaretur, niſi laici ſibi ipſis hoc malum intuliſſent per abuſum Eccleſiaſticæ indulgentiæ, dum ea quæ conſultive, & ex dicto motivo practicari ſolebant, prætendere cœperunt importare jus coactivum inalterabile, unde provenit ratio, quod Eccleſiaſtici Superiores nimium caute, ac parce ſe habere debeant concedendi gratias, ſeu aliquas indulgentias adhibendi cum laicis potentibus, quamvis illius perſonæ qualitas, ſeu rei geſtæ benemerentia de condigno id exigeret, ex dicta ratione, quod ſemel ex benignitate, ſeu juxta tunc militante cauſa conceſſum, in perpetuum prætendi ſolet, atque ſemper in futurum concedi debeat. *q*

Plures quoque habentur in hoc propoſito quæſtiones ubi

ubi fundatio, vel dotatio fiat ab eo qui laicalium, & eccleſiaſticorum bonorum, vel redditruum poſſeſſor eſſet, ao ſcilicet actus ex una, vel altera ſpecie bonorum ſequutus eſſet ad effectum regulandi unam, vel
49 alteram qualitatem, ſeu naturam; Atque ſuper hoc ſcribentes varias adhibent diſtinctiones, ſeu plures ponderant conjecturas, & adminicula, aut verborum formalitates; Verius tamen videtur iſtam quæſtionem eſſe potius facti, & voluntatis, quam juris, non de facili certam, ac determinatam recipientem deciſionem pendentem ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, prudentis judicis arbitrio ponderandis, juxta illam generalem regulam, quam habemus in omnibus aliis ambiguæ voluntatis quæſtionibus, præſertim vero in materia fideicommiſſaria, in qua adeo frequentes cadunt hujuſmodi quæſtiones conjecturalis probationis, ſeu interpretationis incertæ voluntatis, quamvis, ut dictum eſt, in praxi nimium ſint rari caſus, in quibus hæc mixtura ex ſola bonorum qualitate ad praxim deducatur. r

o *diſc.* 59. q *eodem diſc.* 59.
p *eodem diſc.* 59. & 64. *cum ſeq.* q *locis proxime citatis*, r *ibidem proxime*.

De probatione jurispatronatus privatorum ad formam juris communis, abſque eo quod intret forma Concilii Tridentini.

SUper jurepatronatus poſſeſſor per illos, qui perſonæ potentes non ſunt, ideoque ad earum differentiam dicuntur perſonæ privatæ, nil per Concilium Tridentinum innovatum fuit circa modum, ſeu formam probationis, ideoque proceditur cum regulis, ſeu terminis
50 generalibus juris communis, quibus attentis ubi conſtat de explicito titulo fundationis, vel dotationis, vel de altero privilegii, ſeu mixto, tunc nulla cadit quæſtio circa probationem, dum etiam in potentibus aliquid innovatum non eſt, ſolumque cadit differentia circa effectus ex una, vel altera tituli ſpecie reſultantes. r

Ubi vero titulus explicitus non habetur, unde propterea ad præſumptivam, ſeu adminiculativam probationem recurrere oportet, ſi adeſt immemorabilis, vel
51 centenaria (quæ immemorabili in hoc æquipollet) bene probata, abſque eo quod conſtet de initio infecto incompatibili, planum eſt ſufficientem probationem reſultare, etiam fundationis, vel dotationis; ea etenim eſt immemorabilis, vel centenariæ virtus, ut ejus vigore titulus melior, ac validior allegari valeat, niſi hæc præſumptio a contraria probatione, vel fortiori præſumptione elidatur, quia nempe qualitas perſonæ dictam præſumptam poſſibilitatem excludat, ut exempli gratia, quod jus præſentandi Rectorem Hoſpitalis eſſe conſueverit penes pauperes mendicantes ibi exiſtentes, s cum ſimilibus; Multo vero magis ubi cum dicta immemorabili, vel centenaria concurrerent adminicula, vel alia, quæ quadragenariam ad id efficacem reddunt. u

Ceſſante autem dicta centenaria, vel immemorabili, ei æquipollet quadragenaria juncta cum titulo colora
52 to, ſeu cum fama fundationis, vel dotationis, aut ex indiciis eandem fundationem, vel dotationem ſuadentibus, cum præſertim in antiquis adminiculativa probatio in hac materia attendatur. x

Qualia vero ſint hæc adminicula, & quæ ſufficiant, quæ autem non, certa & determinata regula dari non poteſt ſed pro facti qualitate decidendum venit, attentis ſcilicet more regionis, qualitate Ordinatii, ſeu
53 Superioris Eccleſiaſtici, & qualitate perſonæ prætendentis patronatum, an ei magis, vel minus congruat, ſeu approximetur ratio, quæ movit Concilium Tridentinum ad præſcribendam rigoroſam formam in Potentibus, ideoque ſtant bene ſimul aliqua adminicula in uno caſu admittenda eſſe ac ſufficere, in altero autem eadem, ac majora inſufficientia reputari, ponderando præſertim, an alia in contrarium urgeant necne. Cum enim præſumptio aſſiſtat libertati in excluſionem hujus ſervitutis in dubio non præſumendæ, eaque ſi non poſitivam reſiſtentiam, juris tamen aſſiſtentiam non habeat, hinc proinde ubi adminicula hinc inde confluerent, reſultare poteſt, quod; Vel eis invicem conquaſſatis, ſeu debilitatis firma maneat juris præſumptio, ſeu regula pro libertate; Vel quod adminicula in patrono debeant eſſe longe majora, & urgentia ob duplicem operationem, quam facere debent, deſtruendi ſcilicet regulam, ſeu præſumptionem juris, ac etiam ſoffocandi adminicula contraria; ſecus autem his non concurrentibus juxta ea, quæ generaliter habemus in hujuſmodi adminiculativis probationibus, præſertim in dicta fideicommiſſaria materia, ideoque ut ibi pluries advertitur, manifeſtus pragmaticorum error eſt inſiſtere in ſola littera auctoritatum, ſeu deciſionum, an aliquod adminiculum admiſſum, vel rejectum ſit; quoniam ſtant bene ſimul eadem in uno caſu approbari, & in altero reprobari pro facti qualitate, ut ſupra, ac etiam pro eorumdem adminiculorum numero, cui omnium deferendum eſt, cum vulgari regula in ambiguis, & conjecturabilibus perpetuo attendenda, ut ſingula quæ non proſunt, unita juvent. y

Inter adminicula vero, ſeu præſumptiones non quidem præciſe, ac taxative, ſed demonſtrative, ac ratione majoris frequentiæ enumerari ſolent; Denominatio 54
Eccleſiæ ſub nomine illius familiæ, vel perſonæ, quæ patronatum ex fundatione, vel dotatione prætendit; Lapideæ antiquæ inſcriptiones, ac etiam antiquæ & probatæ hiſtoriæ, non autem confictæ, ſeu de affectatione ſuſpectæ; Inſignia ſculpta, vel depicta in Eccleſiæ, vel cappellæ parietibus, aliiſque locis; Liber, ſeu codex Viſitationum, ſeu Eccleſiæ, qui contineat ſtatum Eccleſiarum; Fama publica; Negativa, quod ſcilicet nunquam appareat beneficium fuiſſe proviſum tamquam de libero; Apoſtolicæ proviſiones cum reſervatione conſenſus patronorum, ſeu derogatione jurispatronatus; Enunciativæ Ordinationum, quibus utpote intereſſe habentibus deferri ſolet; Poſſeſſio aliquorum jurium honorificorum, cum ſimilibus pro facti qualitate penſandis. z

Spectari quoque nimium debent effectus ad quos hujuſmodi probatio facienda eſt, an ſcilicet principaliter cum Ordinatio, vel altero de Beneficii libertate contendente, vel potius incidenter in lite quæ ſit inter duos præſentatos, præſertim occaſione Apoſtolicæ pro- 55
viſionis conceſſæ ad favorem præſentati cum derogatione medietatis, vel alterius partis vocum, ſtante clauſula de ſtylo apponi ſolita, *verificato jurepatronatus coram Ordinario ex fundatione, vel dotatione*, ad hunc enim ſecundum effectum longe minor, ſeu levior probatio ſufficit, quam ad primum; Sive ubi de ſolo jurepatronatus honorifico agatur, abſque jure præſentandi, cum pariter levior probatio attendatur. a

In ea vero probationis ſpecie, quæ deducitur ex centenaria, vel immemorabili, ſi aliquod modicum tempus deeſt ad centum annorum ſpatium, adhuc tamen pro judicis prudenti arbitrio attenditur, dummodo tamen una cum tempore concurrat quoque effectuatio, ſeu obſervantia continua, & pacifica, ſine qua tempus nihil prodeſt, admittendo tamen circa continuationem, præſumptionem mediorum reſultantem a probatione extremorum, de quo in potentibus dubitatur; Ac etiam non attenta interruptione litis, quatenus in iſta poſſeſſor victor extiterit, tum id potius ſuam bonam fidem, ac poſſeſſionem confirmet: 56
Minuſque attentis intermediis Apoſtolicis proviſionibus, præſertim ex cauſa reſignationis quamvis effectum ſortitis, cum iſtæ non mutent ſtatum, niſi de contrario animo conſtet, multoque minus, ubi jurispatronatus mentio cum ejus derogatione habeatur, cum id potius confirmet jus patroni quoties de laicali agitur; Ubi vero de Eccleſiaſtico, etiam ſine dicta mentione, vel derogatione, vel quia cadat ſub affectionibus, & reſervationibus Apoſtolicis, vel quia mentio non requiratur, ideoque Apoſtolicæ proviſiones non alterant, nec præjudicant. b

ſ *diſc.* 3. 57. & 68. t *diſc.* 8. u *d. diſc*, 57. & *diſc.* 9. x *diſc.* 57. y *locis proximo cit.* z *diſc.* 9. & 57. a *ibid.* b *ibidem*.

De rigoroſa forma probationis inducta per Concilium Tridentinum in jurepatronatus Potentium.

QUando adſit titulus explicitus jurispatronatus, de jure communi quod alias ſolet nuncupari de juſtitia ratione fundationis, vel dotationis, vel de jure ſpeciali ex privilegio, vel mixtum ex utroque, tunc nihil Concil. Trident. in potentibus innovavit, ſed in omnibus procedit idem, quod in privatis juxta generales terminos juris, vel Apoſtolicarum Conſtitutionum, & reſervationum habetur; Concilium etenim reſpectu potentium, 57
juris diſpoſitionem alteravit, novamque rigoroſam formam induxit in eo jurepatronatus, quod ex ſola diuturna poſſeſſione, ſeu præſcriptione acquiſitum prætenditur, quo caſu ob malam uſurpationis præſumptionem militantem contra perſonas potentes, præſertim ob Romanæ Eccleſiæ abſentiam ab Italia, ſeu ſchiſmatum

tum accidentia, novam rigoroſam formam in perſonis
potentibus induxit. *c*

Forma vero prædicta eſt, ut perſonæ petentes juſtifica-
58 re teneantur, non ſolum immemorabilem probatam,
ſed etiam docere per ſcripturas de pluribus præſenta-
tionibus effectum ſortitis continuato ſpatio annorum
quinquaginta; Super his autem requiſitis plures cadunt
quæſtiones, præſertim ſuper primo immemorabilis, an
59 probari valeat per teſtes ſubditos, ſeu vaſſallos, atque
affirmativa eſt verior, potiſſime vero ubi non ſubdito-
rum mixtura, vel teſtium qualitas, aut numerus, ſeu
alia circumſtantia ſuppleat illum defectum, qui ab iſta
qualitate reſultare poſſet. *d*

Sive an eadem immemorabilis probari poſſit per ſcriptu-
60 ras; Et pariter affirmativa recepta eſt; quinimo in hac pe-
culiari materia reputatur probatio melior, *e* Circa vero
alia immemorabilis requiſita nil videtur ſpecialiter ſtatu-
tum, ſed intrant termini generales cuicumque materiæ
congrui ad hanc præſcriptionem bene concludendam.

An autem immemorabili iſto caſu æquivaleat centena-
ria, eo modo quo in privatis æquivalet, adhuc eſt ſub
quæſtione, probabilior autem videtur affirmativa ob ra-
61 tionis identitatem, ſive ob eamdem virtutem, vel ope-
rationem, ut ejus vigore allegari poſſit titulus fundatio-
nis, vel dotationis, ideoque eadem urgere videtur ratio,
quæ non congruit quadragenariæ, de qua neque dici
poteſt, quod eſſet terminus ſynonimus, ſive promiſcue
adhiberi ſolitus cum immemorabili, dummodo tamen
non conſtet, quod ante tempus centenarium beneficium
eſſet in diverſo ſtatu libero.

Quo vero ad alterum requiſitum plurium præſentatio-
num effectum ſortitarum 50. annorum ſpatio, dubitari ſo-
let, an probari poſſit alias quam per ſcripturam, atque
una opinio tenet negativam, quaſi quod Concilium in
62 verbis exigat ſcripturam de forma præciſa, ideoque non
admittat æquipollens, quia non confidat de teſtibus; Al-
tera vero admittit probationem per teſtes, ubi vere inter-
ceſſerit ſcriptura, quæ ſit amiſſa, & de cujus tenore
deponant; Et quamvis prima opinio majores habeat
ſequaces, hæc tamen poſterior probabilior videtur,
quoties præſertim teſtium dicta aliorum adminiculorum,
ſeu veriſimilitudinis fomentum habent. *f*

Poſita vero ſcriptura, opus non eſt eam eſſe publi-
cam, ut una nimium rigoroſa opinio non credit, ſed
receptum eſt ſufficere privatam etiam per epiſtolas fami-
63 liares, quoniam ſcripturis etiam privatis recognitis con-
gruit terminus authentici documenti. *g*

Cumque decretum Conciliare utatur numero plurali,
magis receptum eſt non ſufficere unam, quamvis toto
dicto ſpatio quinquagenario effectum ſortita ſit, quaſi
64 quod numerus pluralis verificari non valeat in ſingulari,
ſed exigit ſaltem duos actus, quos ſufficere traditur;
Quamvis vero huic opinioni tamquam magis receptæ
cedere oporteat in auctoritatis obſequium juxta hujus
facultatis miſeriam, quamvis auctoritas Doctorum ne-
ceſſaria non ſit. Ratio tamen in contrarium eſſe vi-
detur, quoniam ſpectato fine, ſeu effectu, in jure ha-
betur numerum pluralem verificabilem eſſe in ſingula-
ri, ac ſingularem in plurali, & quemadmodum in
quadragenaria ad hunc alioſque effectus, etiam unicus
actus, qui tanto tempore durationem habuit, ac effe-
ctum ſortitus ſit, ſufficit, ita a pari; Non ſufficiunt
65 autem præſentationes, niſi concurrat earum effectuatio,
circa quam adhuc quæſtio eſt, an per ſcripturam quoque
juſtificari debeat, vel admittantur teſtes, ſeu aliæ ſpecies
probationis; Et pariter adſunt opiniones hinc inde, li-
cet probabilis videatur illa, quæ excludit præciſam neceſ-
ſitatem ſcripturæ, quæ in verbis deſideratur in præſenta-
tionibus, non autem in hac circumſtantia effectuationis.

Et quoad alterum continuationis requiſitum, cadit et-
iam quæſtio, an admittenda ſit præſumptiva probatio me-
66 diorum probatis extremis, pariter diverſitas habetur
opinionum, probabilior autem videtur affirmativa.

Neque deſunt volentes duplex tempus requiri; Unum
ſcilicet centenariæ, vel immemorabilis; Alterum vero
67 quinquagenarium præſentationum tamquam diſcretum,
quod tamen nullatenus recipiendum eſt. *h*

Adeoque exacte in iſta forma litteraliter inſiſtitur,
quod ſi conſtat de pluribus inſtitutionibus dicto ac majori
ſpatio effectuatis, in quibus præſentationes enuncien-
tur; Sive quod de illis conſtet alias quam per ſcripturam
68 non conſtet, id non ſufficiat; quod tamen aſperum
videatur, quoties præſertim talis enunciativa in inſti-
tutionibus contenta aliorum adminiculorum fomentum
habet, ſeu alias ex facti circumſtantiis eſt veriſimilis. *i*

Atque ubi perſonæ potentes non ſe reſtringant ad titu-
lum reſultantem a ſola diuturna poſſeſſione, quo caſu pro
nova forma inducta eſt, ſed allegent ac probare velint ti-
tulum explicitum fundationis, vel dotationis, quo ac- 69
cedente ut ſupra potentes non differunt a privatis, neque
Concilium aliquod ſtatuit, ſi hujus tituli probatio per
ſcripturam non habeatur, ſed fiat per teſtes, vel alias
probationis ſpecies, una opinio credit id admittendum
non eſſe, quaſi quod in potentibus Concilium in aliis
probationibus, quam per ſcripturam inefficacem, ſeu diſ-
fidentiam induxerit; Diverſum autem tenet altera opi-
nio, atque utraque reſpective pro facti qualitate reci-
pienda videtur, ubi ſcilicet militet, ſeu e converſo bene
excludatur illa ſuſpicio, ob quam in potentibus hæc
rigoroſa forma introducta eſt pro Judicis, vel Superio-
ris prudenti arbitrio, quoniam in iis, quæ certum finem
percutiunt, ſeu certam habent rationem, non de facili ad-
mittendus eſt rigor formæ præciſæ, vel ſenſus litteralis. *l*

Quatenus vero in eadem Eccleſia plura adſint ejuſdem
naturæ, ſeu qualitatis beneficia, unum Collegium con-
ſtituentia, vel quaſi & adinſtar, unde cadat poſſibili- 70
tas, quod omnia contextualiter, ac in ipſo fundationis,
vel dotationis limine erecta fuerint, unde non urgeat
illa inveriſimilitudo, quæ intrat in univerſitate beneficio-
rum totius loci, ſi in aliquibus ex hujuſmodi beneficiis
bene & concludenter dicta forma juſtificetur, atque aliqua
urgeant fundationis, vel dotationis adminicula, non im-
probabile videtur, ut intret ratio, ſeu cauſa univerſalis,
ideoque hujuſmodi juſtificatio ſuffragetur quoad re-
liqua. *m*

Accedente autem ſententia canonizatoria hujuſmodi
jurispatronatus antiqua, effectumque ſortita, dubitari
ſolet, an non repertis actis illam juſtificantibus, ſufficiat, 71
ac probabilis videtur affirmativa, quamvis dubitatione
non careat; Dictaque forma non juſtificata ob decretum
irritans in Conciliari decreto contentum, poſſeſſio non
ſuffragatur, ideoque remedia poſſeſſoria non competunt,
neque poſſeſſorem relevat major Epiſcopi potentia, per
quam excludatur illa ſuſpicio, cui decretum Conci-
liare innixum eſt, verum iſta qualitas majoris potentiæ
Epiſcopi nimium conſiderabilis eſt ſuper modo regulandi
probationes, ac ſupra inſinuatas quæſtiones decidendi.

Perſonæ potentes dicuntur extra controverſiam Baro-
nes, ac Domicelli, vel nobiles viri juriſdictionem ha-
bentes in loco Beneficii, ſecus autem ſi alibi habeant,
in ipſo autem loco jure privatorum cenſeantur, niſi
ratione antiqui dominii, & juriſdictione, ſeu ex alia
facti circumſtantia eadem potentiæ ratio urgeat; Sub 72
quæſtione vero eſt an veniant Principes, Duces, &
Marchiones veræ, non autem abuſivæ dignitatis, feuda
habentes etiam cum ſupremo Imperio, ac Regalibus 73
etiam majoribus, ſtante exceptione Regum, aliorum-
que jura Regni habentium, an ſcilicet iſti ſub hoc vo-
cabulo habentium jura Regni veniant, ut una opinio
credit, verior autem magiſque recepta negat, niſi ta-
lis eſſet Principatus cum jure belli, ac potentia exer-
citus, aliiſque circumſtantiis, quod jus Regni de facto
habeat. *o*

Stante vero hujuſmodi exceptuatione Regum, ac alio-
rum jura Regni habentium, dubitari contingit, an
juſpatronatus originarie poſſeſſum per Baronem, ſeu do-
micellum inferiorem, ut ſupra ratione feudi, ob cujus
devolutionem, ſeu alias quam per conſolidationem tranſ-
ierit ad habentem jus Regni, cadat ſub hac limita- 74
tione, atque probabilior eſt negativa, quodque priorem
naturam retineat.

In hac etenim materia ſpectatur origo, ſive initium;
unde propterea quamvis juſpatronatus poſſideatur a pri-
vato, ſi tamen provenit a potente, huic rigoroſæ for-
mæ quoque ſubjacet, niſi adeo diuturna privati poſſeſſio
hujuſmodi maculam purgaverit pro facti qualitate; Et
e converſo nil refert juſpatronatus poſſideri a potente,
quem conſtet habuiſſe cauſam a privato, penes quem
in eſſe productum ſit, ac ab eo poſſeſſum. *p*

A dicta vero regula inductiva potentiæ ratione dominii,
ac juriſdictionis temporalis, excipiuntur perſonæ eccleſia-
ſticæ ratione eccleſiaſticæ Dignitatis, vel beneficii, ſeu offi- 75
cii, tale dominium, vel juriſdictionem temporalem haben-
tes cum in eis non intret mala præſumptio, quæ cauſa
fuit ut dicta forma induceretur, adeout ejus mixtura ſuf-
fragetur compatrono quamvis potenti, dictæque formæ
ſubjecto, niſi conſtet de malo initio, quod ſcilicet perſo-
na eccleſiaſtica dominium temporale cum ſibi annexo
jurepatronatus a domino temporali habuerit. *q*

Sub potentium quoque nomine venit Communitas, ſeu
Uni-

Univerſitas, quamvis dominium, ac juriſdictionem non
76 habeat, quoties agatur de Univerſitate, ſeu Communitate totius loci, ſeu populi repræſentativa; Ubi vero eſſet alicujus partis, tunc diſtinctio eſt, an ſit partis talis, quæ reſpective conſtituat Univerſitatem abſque reſtrictione ad certum initium, puta quia ſit Univerſitas parochianorum, non attento, an ſint antiqui, vel moderni, ſive habitantium in ceita contrata, ſeu certis viis cum ſimilibus ob claram inveriſimilitudinem, quod ab eis fundatio, vel dotatio ſequi potuerit, ſecus autem ubi ageretur de Univerſitate ad certum genus reſtricta, certumque initium habente; Puta ad aliquas familias, quarum ſtipites fundare, ac dotare potuerint. r

Eadem vero limitatio, quæ in habentibus dominium, ac juriſdictionem temporalem ſuperius habetur, ut non procedat in eccleſiaſticis, locum quoque ſortitur in Univerſitatibus, quæ eccleſiaſticæ ſint, puta Capitulis, Collegiis, Conſiaternitatibus, & ſimilibus, in qui-
77 bus ultra præſumptionem reſultantem a juriſdictione, vel viſitatione Epiſcopi, cadit etiam poſſibilitas fundationis, vel dotaſionis, quinimo etiam parvæ Univerſitates quamvis eccleſiaſticam qualitatem non habentes, in quibus eadem poſſibilitas detur, ſub hoc decreto non cadunt, ut ſunt Collegia, vel Univerſitates aliquorum profeſſorum, ſeu mercatorum, vel artificum &c. Quamvis enim aliquando etiam in hujuſmodi parvis Univerſitatibus eccleſiaſticis, vel piis ſub Ordinarii juriſdictione, ſeu viſitatione exiſtentibus excludatur juſpatronatus, attamen id non provenit ratione potentiæ, & ex hoc Conciliari decretò, ſed potius ad limites juris communis ratione impoſſibilitatis, ſeu omnimodæ inveriſimilitudinis, quod talis Univerſitas fundare, vel dotare potuerit, unde poſſeſſio conſuetudini magis referenda ſit, juxta ſuperius inſinuatum exemplum juris præſentandi Rectorem Hoſpitalis, quod penes illius pauperes eſſe conſueverit, cum ſimilibus. ſ

Demum iſta rigoroſa conciliaris forma deſideratur ad effectum juris præſentandi, quod præſefert veram Eccleſiæ ſervitutem, non autem ad effectum juris ho-
78 norifici, ſeu ubi non principaliter, ſed incidenter de jurepatronatus ad alium effectum, quam illum libertatis Eccleſiæ, vel beneficii agi contingat. t

c diſc.58 & diſc.1. cum ſeqq. d *d.3. & 58.* e *eod.diſc.58.*
f *d. diſc.3. & 58.* g *ibid* h *eod. diſc.58.* i *d.diſc.3. & 58.*
l *d. diſc. 3. & 4.* m *eod. diſc. 3.* n *d diſc 3. & 4. & 58.*
o *diſ.2.& ſeq. & 58.* p *diſ.2.5.& 6 & 58.* q *d.diſ.5.& 58.*
r *d. diſc. 58.* ſ *diſc. 9. & locis prox. ſup.* t *eod. diſc. 58.*

De poſſeſſione juriſpatronatus, ac præſentandi quomodo acquiratur, ac probetur, & de effectibus ex illa reſultantibus.

POſſeſſionis quæſtio ad tres effectus in foro diſputari ſolet; Primo ſcilicet præſuppoſita juriſpatronatus exi-
79 ſtentia, & Eccleſiæ ſervitute, itaut nemo contendat de ſtatu libero ſuper cumulativo, vel ſimultaneo concurſu patroni, cum eo qui non patronatus prætendat acquiſiviſſe poſſeſſionem in jure præſentandi, ex eo ad id per patronum admiſſus fuerit; Secundo, eodem præſuppoſito retento ſuper privativo concurſu poſſeſſoris cum petitore, quorum unus alteri preferri contendat; Et tertio in concurſu Ordinarii, vel alterius negantis juriſpatronatus, ac præſentandi exiſtentiam, atque contendentis de Eccleſiæ libertate.

In primo in quo agatur de ſolo præjudicio illius patro-
80 ni qui non patronum ſecum admiſit ad præſentandum, de facili hæc poſſeſſio acquiritur, etiam per unicum actum quamvis non effectuatum, ſeu improbatum, aut ab aliis compatronis contradictum; Neque attenditur, an hujuſmodi poſſeſſio cum bona, vel mala fide quæratur, quoniam ſibi imputet patronus admittens non patronum ad ſecum præſentandum, quaſi quod id implicitam continere videatur conceſſionem participationis, non quidem juriſpatronatus, cujus ſubſtantia non transfertur in admiſſum, qui propterea non efficitur patronus, ſed exercitii tamonam fructus, dummodo tamen actus, dolo, fraude, vel circumventione, aut falſo præſuppoſito non laboret, ſeu admittens non ſit imperfecti judicii, ſed ille ex parte admittentis ſit validus, & perfectus. u

Iſta poſſeſſio non præjudicat compatronis, minuſque ſucceſſoribus ex proprio jure propriaque perſona venientibus, ut contingit in familiari, vel gentilitio, minuſ-
81 que obligat Ordinarium, vel eum, ad quem inſtitutio pertinet, qui poteſt hujus non patroni ita admiſſi præſentationem reſpuere. x

Potius tamen Ordinarii intereſt illam admitti, cum ita admiſſo & admittente (quatenus ſit unicus) in diverſa vota abeuntibus in præſentando aperiatur ſibi locus, vel facultas gratificandi, ſeu etiam libere conferendi pro ea vice.

In duobus autem aliis caſibus, ſeu effectibus ſupra diſtinctis, ubi ſcilicet contentio ſit inter poſſeſſorem, ac petitorem non admittentem, quorum unus alterum excludere prætendat, unde agatur de concurſu privativo; Sive inter poſſeſſorem & Ordinarium, vel alium de Beneficii libertate contendentem, quamvis cadat regula generalis, ut poſita poſſeſſione decernenda ſit ad favorem poſſeſſoris manutentio, donec in petitorio videatur de bono jure, attamen plura deſiderantur re- 82
quiſita in præcedenti caſu non neceſſaria, ut poſſeſſio ſit manutenibilis, illud præſertim bonæ fidei, circa quod illi duo poſteriores caſus in eo differunt, quod ibi poſita exiſtentia juriſpatronatus contentio eſt inter compatronos contendentes de pertinentia, bona fides præſumitur, donec probetur mala, ſecus autem ubi contentio eſt cum Ordinario, vel altero contendente de libertate, ob præſumptionem huic aſſiſtentem, transferentem onus probandi in allegantem poſſeſſionem ſervitutis validæ poſſeſſionis requiſita.

Alterum eſt in præcedenti pariter non deſideratum effectuationis; Tertium, quod tam poſſeſſio quam ejus effectuatio fuerint pacificæ, non contradictæ, ac univocæ, non autem deductæ ex actibus æquivocis, ſeu dubitativis vel proviſionalibus; Quartum, quod poſſeſſor cedat jure ſuo, præſentando privative ad contendentem; Et quintum, ut actus ex quibus poſſeſſio acquiritur, ſint cum ſcientia, & patientia ejus, contra quem poſſeſſio quæſita prætenditur, cum incorporalibus, in quibus vera poſſeſſio naturalis prout facti eſt non datur, ſcientia & patientia ſtet loco poſſeſſionis, ideoque neceſſaria eſt præterquam ubi concurreret titulus coloratus, ſeu bonæ fidei putativus; Cadente quæſtione, an unicus actus ad id ſufficiat, quod pendet a facti circumſtantiis, dictorumque requiſitorum majori, vel minori juſtificatione, ac etiam an ille qui ſcit, & patitur, de facili præjudicare poſſit necne, Ideoque nimium difficile eſt, ut per unicum actum acquiratur valida manutenibilis poſſeſſio adverſus Ordinarium, ſive adverſus ſucceſſores compatronos independenter venientes ab eo ob cujus ſcientiam, ac patientiam poſſeſſio quæſita ſit.

Prout quæſtio cadit circa dictum ſcientiæ requiſitum, an illa deſideretur vera, & expreſſa, vel ſufficiat præſumpta & conjecturalis, quod pariter a facti qualitate & circumſtantiis deciſionem recipit. y

Poſita poſſeſſione, ut ſupra legitime quæſita, fre-
quens cadit quæſtio, an proprietas, de qua clare ac 83
incontinenti petitor doceat, illa abſorbeat necne, & quænam præſentatio poſſeſſoris, vel petitoris debet prævalere; Et quamvis inter antiquiores nimium deſuper certatum ſit inter moderniores, tamen recepta eſt diſtinctio nimium probabilis, an *petitor* de jure ſuo doceat re integra, Beneficio adhuc vacante, priuſquam ad unius, vel alterius præſentati effectuatam pacifice inſtitutionem proceſſum ſit, vel potius re non integra, poſt ſcilicet jam valide ſequutam, ac pacifice effectuatam inſtitutionem, ademut agatur de repellendo poſſeſſorem, ut hoc ſecundo caſu canonizatin juris petitoris deſerviat pro futuris vacationibus, non autem pro jam conſumpta cum proviſione, ex ea probabili ratione, quod fructus bona fide perceptus, & conſumptus a non domino, qui ſe credebat dominum, detectio non jure non reſtituitur; In primo autem caſu quo res ſit integra, intrat diſtinctio, ſuper qua magis antiquiores inſiſtere conſueverunt, an bonum jus petitoris ſit clarum, & incontinenti probatum, vel potius turbidum & altioris indaginis, ut primo caſu proprietas abſorbeat poſſeſſionem, ſecus autem altero. z

Quæſita poſſeſſio non tranſmittitur in hæredem, vel poſſeſſorem ipſo jure, niſi ab iſto apprehendatur, quoniam ea quæ facti ſunt, factum exigunt, in hoc non
ſuffragantibus laicalibus Statutis decernentibus continua- 84
tionem poſſeſſionis defuncti in hæredem, cum non detur laicis poteſtas in hujuſmodi ſpiritualibus decernendi. a

Niſi poſſeſſio, non ratione perſonæ, ſed ratione dignitatis, vel officii, aut beneficii quæſita ſit, cum tunc in ſucceſſorem, ipſo jure tranſeat, dum non perſonæ
poſſeſſoris, ſed ipſi Dignitati, vel Beneficio, aut officio 85
poſſeſſio quæri dicitur. b

Bene tamen inter privatos transfertur poſſeſſio ſine actua-
li apprehenſione per ceſſionem, quæ fiat per actum inter 86
vivos, vel etiam per ultimam voluntatem, ubi adjiciatur clauſula conſtituti effectum ſortitura præambula hora conſtituentis, cum ſolita clauſula *ex nunc pro tunc*, quod non

eſt

eſt hujus materiæ peculiare, ſed normam recipit a terminis generalibus. c

Suffragatur irem poſſeſſio auctoris ſucceſſori, ad effectum probationis pertinentiæ, ſeu deſcendentiæ, quo-
87 niam ubi principalis quæſtio non ſit pertinentiæ ratione gradus, ac majoris proximitatis, (quo caſu neceſſaria eſt probatio deſcendentiæ a ſtipite per gradus diſtinctos,) ſed agitur de exiſtentia, vel pertinentia in genere, tunc ſufficit probare deſcendentiam ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi. d

Acquiritur item, ac reſpective conſervatur poſſeſſio, non ſolum per actus præſentationis, ſed etiam per æquipollentes, puta per conſenſum præſtitum permu-
88 tationi, vel reſignarioni ad favorem, cum ſimilibus concernentibus proviſionem Eccleſiæ, ſeu Beneficii, non autem per actus honorifiros, per quos neque ipſimet patrono admittenti non parronum præjudicatur, vel aliqua poſſeſſio contra eum arquiritur, cum hujuſmodi actus ex facultativa urbanitate, quandoque fieri debeanr; ideoque non ſint in futurum obligatorii, niſi conſtet jure ſervitutis id geſtum eſſe. e

Conſervatur item poſſeſſio unius compatroni per actua poſſeſſorios alterius, niſi expreſſe, vel præſumptive conſtet illum non cumulative, & pro ſolo jure,
89 ſed inſolidum, ac privative illos actus gerere voluiſſe, quo caſu attendenda ſunt eadem requiſita pro amiſſione, quæ ſupra pro acquiſitione ponderantur, illud præſertim bonæ fidei, ac alterum ſcientiæ & patientiæ, ſuper quorum utroque cadere ſolent quæſtiones, an præſumpta, vel adminiculativa probatio ſufficiat, ex facti circumſtantiis, præſertim vero ex actuum multiplicitate partirularem deciſionem recipientes, unde propterea non de farili certa, & indefinita regula generalis deſuper tradi poteſt, ſed pendet a prudenti arbitrio ex ſingulorum caſuum circumſtantiis regulando, attentis terminis generalibus, quos in materia poſſeſſionis jurium incorporalium habemus, cum quibus iſta quoque materia regulanda videtur. f

u *diſc.* 63. x *eod. diſc.* 63. y *eod. diſc.* 63. z *diſc.* 36. *&* 63. a *ead. diſc.* 63. b *ibid.* c *ibid.* d *ibid.* e *ibid.* f *eod. diſc.* 63. *&* 56.

De alio concurſu privativo plurium ex eodem, ſeu diverſo titulo, ac jure præſentantium, quænam præſentatio attendi, ac prævalere debeat.

ULtra proxime inſinuatum concurſum poſſeſſoris, & petitoris, datur etiam concurſus privativus plurium etiam ex eodem fonte, vel jure, cum diverſo
90 tamen titulo ſuam facultatem metientium, adeout nulla cadat quæſtio ſuper exiſtenria, vel pertinentia juſpatronatus, ſed ſuper ſolo exercitio juris præſentandi, præſertim vero, ac frequentius inter virum & uxorem, ubi agatur de jurepatronatus annexo bonis dotalibus, vel extradotalibus mulieris, itaut illud acceſſorie veniat, cum non de facili in praxi detur caſus, ut ipſum juſpatronatus prinripaliter, ac de per ſe in dotem detur, bene tamen, ac frequenter contingat alter dationis bonorum, quibus ipſum annexum ſit, & tunc reſpectu extradotalium nulla cadit diffirultas, ut neglecta præſentatione viri, illa mulieris tamquam dominæ attendi debeat, quoniam muliere diſſentiente, nullum jus vir in hujuſmodi bonis eorumque fructibus habeat, ſolumque reluctante muliere ſubſtentabilis eſſe poſſet præſentatio facta per vim, quando ſcilicet ipſius mulieris rontradictio eſſet re non integra poſt jam ſequutam, ac effectuatam inſtitutionem conreſſam in vim præſentationis factæ a viro adminiſtrante bona extradotalia de expreſſo, vel eriam tacito, & conjecturali conſenſu mulieris, ita & taliter quod bona fide, & communi reputatione crederetur legitimus adminiſtrator, qui ad fructuum perceptorum ex bonis extradotalibus reſtitutionem non teneatur, juxta ea quæ in dotalium materia habentur, quoniam præſentatio eſt fructus, ac fructuum nomine, ſeu jure ut ſupra reputatur.

Reſpectu vero bonorum vere dotalium, quæ in dotem data ſint inæſtimata tamquam ſpecies, plures habentur opiniones quoties conjuges non concordant; Una eſt ſingularis, ut coæquale ſit locus præventioni; Altera vero, ut prævaleat præſentatio uxoris; Et tertia magis vera, & recepta, ut ſpectet ad virum cujus præſentatio prævaleat, cum jus præſentandi ſit in fructus ideoque pertineat ad eum ad quem pertinent fructus.

Ubi vero bona dara ſunt æſtimata loco quantitatis, in qua dos conſtae, extra omnem controverſiam eſt, jus præſentandi ſpectare ad virum tamquam plenum dominum, quoties actus ſit validus, eo modo quo ſupra habetur in exceptione, & vindicatione bonorum, quibus annexum eſt hoc jus. g

In concurſu autem tutoris, ar pupilli, receptum eſt, illam pupilli habentis uſum rationis tamquam Domini
debere prævalere, quod tamen diſcrete pro facti quali- 91
tate intelligendum venit, quatenus actus immunis exiſtat ab illa fraude, vel circumventione, cui actus pupillorum, vel adoleſcentium ſubjacet. h

In conrurſu autem prinripalis, & procuratoris, ſeu mandantis, & mandatarii, quoties res eſt integra, itaut præſentato per procuratorem cum valida inſtirutione jus quæſitum non ſit, certum eſt, mandantis, ſeu princi-
palis præſentationem attendi, ac prævalere debere, quam- 92
vis mandatum rontineret juratam obligationem non revocandi, inrurrente ſolum ipſo mandante perjurii reatum, quatenus abſolutionem a juramento prius non obtineat, quod pro cautela tradiiur. i

g *diſc.* 62. h *ibidem*. i *ibidem*.

De concurſu cumulativo plurium compatronorum, & de vocum dinumeratione ad majorem partem concludendam.

CUm præſuppoſito quod omnes, qui præſentant, ſint compatroni, ſive jus, aut poſſeſſionem præ-
ſentandi habeant, adeo ut ſola quæſtio ſit numeri, 93
ſeu computationis vocum ad majorem partem conſtituendam, quæ præſentationem concludat; Et tunc, Aut adeſt lex fundationis, ſeu diſpoſitio ejus, qui concurrentium auctor eſt, ab eis non impugnabilis, & ceſſat omnis quæſtio juris, cujus diſpoſitio in his, quæ pendent ab alicujus voluntate, huic non data prohibitione ſemper cedit; Ceſſante vero lege expreſſa recurritur ad tacitam reſultantem a conſuetudine, ſeu obſervantia, vel interpretativa in caſu ambiguo, vel præſcriptiva in claro juxta facti qualitatem; Ipſaque etiam ceſſante, adeout ad ſolam juris diſpoſitionem recurrere oportet; Quatenus pertinet ad primos vocatos per fundatorem in limine fundationis, ſeu etiam per unirum poſſeſſorem liberam diſponendi facultatem habentem, qui jure fundatoris quoad ſucceſſores ab eo cauſam habentes cenſendus eſt, & tunc nulla videtur adeſſe differentia inter juſpatronatus hæreditarium, vel gentilirium, ſeu familiare circa obligationem ſervandi legem fundatoris vel auctoris, ad inſtar eorum, quæ habentur in feudo novo, quamvis in forma pacti, & providentiæ reſpectu primi arquirentis, quoties particulares circumſtantiæ juris regulam generalem non limitent, ſeu ceſſare non faciant.

Pluribuſque appellativis, ſeu propriis nominibus ab initio vocatis, deciſio pendet a forma vocationis, an ſcilicet omnes pariformiter unica oratione conjuncti ſint, ut tunc omnium æquale ſit jus, ad proprios hæredes, ſi eſt hæredirarium, vel ad propriam deſcendentiam, ſeu lineam, ſi eſt genrilitium, tranſmiſſibile; ſecus autem ſi ſub diverſis orationibus, aut alias disjuncti ſint, puta quia dicatur reſervari, vel relinqui juſpatronatus Titio, Cajo, & Sempronio, ac etiam Mevio, quoniam tunc, niſi aliæ conjecturæ, vel circumſtantiæ diverſam ſuadeant voluntatem, tres in prima oratione conjuncti unam intellectualem perſonam, ſeu unam vocem efformant coæqualem uni in altera oratione vocato, adeout tanta ſit vox iſtius, vel ejus ſucceſſorum eum repræſentanrium, quanta eſt illorum trium in ſtirpes, non autem in capita, & ſic ſimiliter, quoties de ſpeciali reſervatione, vel diſpoſitione ipſius jurispatronatus principaliter, ac de per ſe conſiderati agatur; Si enim plures, vel conjunctim, vel disjunctim per partes, ſeu quotas inæquales vocati ſint, non dubitatur inæqualitatem attendi debere.

Ubi vero agatur de ipſis primis fundatoribus diverſo jure inſimul juſpatronatus acquirentibus, puta quia unus ex fundatione, alter ex dotatione, & alter ex datione ſoli, & tunc licet inæqualis eſſet conrurſus in opere perficiendo; quia nempe unus plus altero erogaſſet, niſi alias ab initio inter eos cautum ſit, æqualis eſt omnium conditio, & coæquale jus ad ſucceſſores reſpective tranſmiſſibile, quoniam qui plus impendendo, vel erogando alterum minus erogantem ad hoc ſociale opus, ac jus individuum admittit, ſibi præjudicat.

Si autem unius fundatoris, vel auctoris ſint plures primi ſucceſſores in jurepatronatus acceſſorio, ſeu conſecutivo hæreditati, vel feudo, ſeu rei, in qua principaliter ſucceſſio conſiſtat, quæ tamen non ſit æqualis, (cum tunc omnis quæſtio ceſſet) ſed inæqualis; Quamvis antiquiores

res

res in hoc nimium ſe involvant ſuper æquali, vel inæquali ſucceſſione, diſtinguendo locorum conſuetudinem a jure generali ſcripto, attamen attento communi uſu, ſeu praxi, verius eſt in ipſo jure habituali abſtracte ſumpto tamquam individuo, quod ſine portionum diſcretione penes omnes, & ſingulos in ſolidum reſidere dicitur, omnium coæquale jus eſſe; Secus autem quoad exercitium juris præſentandi, aliorumque patronalium jurium dividuorum, ut inæqualitas per quotas, vel uncias attendi debeat, atque ſi agatur de exercitio, vel fruitione jurium individuorum, quæ non omnibus, ſed uni, vel aliquibus tantum conveniant, tunc per alternationem vicium, vel temporum, ſeu per alium dividendi modum aptari debet proportionata diviſio per eas quotas, vel uncias, per quas ipſum jus habituale competat, eo modo quo habemus in fruitione, vel exercitio juriſdictionis aliorum jurium feudi dignitatis habitualiter individui, quod ex regionis more plures obtineatur cum ſimilibus.

Quo vero ad ulteriores ſucceſſores, vel deſcendentes, ſive agatur de hæreditario, ſive de gentilitio, vel familiari ab initio conſtituto pro pluribus familiis, ſeu pluribus lineis, vel deſcendentiis, quoties ex lege fundationis, vel ab altera inducta per obſervantiam, omnium concurſus in exercitio juris præſentandi, aliorumque jurium patronalium non ſit collegialis, & tamquam per repræſentationem unius corporis, vel unius univerſitatis, tunc ſucceſſio inter ipſas lineas, vel deſcendentias, aut ſingulorum primo vocatorum reſpective hæredes, erit in ſtirpes, non autem in capita; ut ſcilicet tot ſint voces, quot ſint primi ſtipites, atque ſucceſſores quamvis reſpective inæquales æqualiter efforment, ſeu repræſentent ſuum ſtipitem, adeout reſervato jurepatronatus Titio, & Sempronio, tanta ſit vox unius hæredis, vel ſucceſſoris Titii, quanta ſit illa centum hæredum, vel ſucceſſorum Sempronii, ipſorum ſtipitum, ſeu ſtirpium ratione ſolum habita.

In diſcreto autem ſingulorum ſtipitum, ſeu ſtirpium concurſu inter ipſos ſucceſſores, intrat diſtinctio inter hæreditarium, ac familiare, ſeu gentilitium, quoniam in hæreditario concurſus pariter eſt per viriles, ſeu quotas hæreditatis, adeout dari valeat caſus, ut unius, in quo aliquorum cohæredum portiones, ſeu viriles conſolidatæ ſint, major ſit vox, quam plurium unam hæreditariam portionem poſſidentium, cum ſimilibus.

In gentilitio autem, ſeu familiari, quoties lex fundationis, vel obſervantia non inducat ordinem gradus, vel proximitatis, omnium eſt concurſus æqualis in capita, non autem in ſtirpes, nulla data gradus, vel ſucceſſorii ordinis diſcretione, adeout ſimul concurrant pater, & filius, &c. Idemque ubi ab initio unus ſit ſtirpes, eadem ſit proportio unius tantum, ac plurium ſtipitum a ſingulis reſpective deſcendentibus, vel ſucceſſoribus efformandorum. *l*

Procedunt hæc, quoties juxta regularem hujus exercitii naturam, ac frequentiorem uſum præſentatione o-
94 mnibus reſpective competat, non collegialiter, ac unitive, ſed ſingulariter, ac diſcretive, quo caſu non attenditur diverſitas temporum, & locorum; Nil enim refert, quod aliqui initio termini a jure præſcripti, ac uno loco, alii vero diverſo loco, ac in fine termini præſentent, dummodo in ipſo termino, ac etiam in legitimo ſuperiore concordent. *m*

Neque in hujuſmodi computatione facienda habenda venit ratio omnium, quibus jus præſentandi competat, ſed ſolum eorum qui illo utantur, ac ad exerci-
95 tium deducant, neque abſentes vocandi, vel expectandi ſunt: Atque major pars non attenditur comparatione omnium, juxta ordinem electionis, ſed comparatione minoris. In electionibus enim aliiſque actibus capitularibus, vel collegiativis (niſi legitima conſuetudo aliter ſtatuat,) ex pluribus vocalibus congregatis, major pars dicitur illa, quæ omnium medietatem excedat in uno, vel ſaltem in dimidio voto; In hoc autem actu ſingulari attenditur ſola major pars comparatione minoris, unde ſi ſint decem præſentantes, ex quibus duo præſentent unum, unus alium, tres alium, & quatuor alium, iſti quatuor concludent majorem partem, iſtaque præſentatio admittenda erit, quamvis comparatione omnium decem, quatuor ſine dubio majorem partem præſentantium non conſtituant. *n*

Si vero actus eſt collegiativus adinſtar electionis, univerſali jure explicandus, tunc non intrat id quod proxime de attendendo majorem partem comparatione minoris di-
96 ctum eſt, ſed major pars dicitur comparatione omnium; Atque circa concurſum plurium membrorum ad unum corpus, ſeu unam Univerſitatem efformandam, intrant termini generales, quos habemus in materia electionis, ut ſcilicet habeatur ratio præſentium in Capitulo, ſeu comitiis legitime intervenientium, dummodo tamen præcedat legitima vocatio abſentium, qui ſint in loco, vel in diœceſi; Atque major pars quæ concludat, attenditur comparatione omnium, non autem minoris, quatenus tamen a majori actus valide fiat, ac de perſona digna, cum alias jus totum devolvatur ad partem minorem, valide, vel digne actum explicantem, juxta eoſdem generales terminos electionis aliorumque actuum capitularium, ſeu comitialium. *o*

Quatenus autem eſſent plures Univerſitates, ſeu plura diverſa corpora, non conjunctive ad unam vocem efformandam, ſed disjunctive concurrentia, tunc in qua- 97
libet diſcretive præmiſſa procedunt, atque major pars ſuffocat minorem, illamque totam ad ſe attrahit, perinde ac ſi ab omnibus actus geſtus eſſet, adeout ſi minor pars unius corporis, vel Univerſitatis adhæreret alteri coæquale jus, ſeu æqualem vocem habenti, non per hoc illa vox augetur, neque redditur major, cum de hac adhæſione nulla ratio habenda ſit, atque generaliter intrant alia, quæ in materia electionis, vel actuum capitularium, ſeu comitialium habentur, in quibus non intret aliqua ratio peculiaris, ob quam certa forma in jure præſcripta ſit, puta ubi agatur de eligendo Prælatum, ſeu Paſtorem Eccleſiæ viduatæ, cum ſimilibus aliquam peculiarem rationem habentibus. *p*

Ubi vero juris præſentandi exercitium non omnibus competat, ſed aliquibus tantum, puta uni, vel pluribus
natu majoribus, vel gradu proximioribus, intrant quæ- 98
ſtiones, an major natu dicatur ex ſola prærogativa ætatis, & naturæ, vel potius ex prærogativa lineæ; Idemque circa proximitatem gradus, an ſcilicet hæc generaliter attendatur inter omnes, vel potius juxta linearum, vel generum diſcretionem, quodque ſufficiat eſſe natu major, vel proximior in propria linea comparatione aliarum perſonarum ejuſdem, non attenta majori ætate, vel proximitate aliarum diverſarum linearum, ſuper quo aliquid peculiare in hac materia non habemus, ideoque procedendum eſt tamquam in quæſtione potius facti, ac voluntatis, quam juris, cum terminis, ac diſtinctionibus generalibus cadentibus in materia fideicommiſſaria, ſeu majoratuum, ac primogeniorum, cum ea tamen differentia conſiderabili, quod cum jus præſentandi concernat potius actum intellectus, quam ſucceſſionem rei familiaris, hinc facilius intrat præſumptio, ut attendi debeat potius veritas naturalis deducta ex prærogativa ætatis ratione majoris prudentiæ, quam fictio legalis ob prærogativam lineæ. *q*

l *de his omnibus, diſc. 61. & diſc. 22. cum plur. ſeq. & diſc. 54.*

m *ibid.* n *ibid.* o *ibid.* p *ibid.* q *tit. de fideicomm. diſc. 1. & ſeqq. & diſc. 50. & hoc tit. d. diſc. 61.*

De requiſitis ad validam præſentationem obligatoriam Superioris, tam circa tempus, quam circa modum, ac circa perſonam, coram qua facienda eſt, ac etiam circa qualitates perſonæ præſentandæ; Et qua occaſione agitur de jurepatronatus paſſivo.

NUlla cadit in jure dubitatio; quod poſita competentia juriſpatronatus, ac præſentandi non ſubjecti
revocationibus, vel derogationibus, aut reſervationibus 99
Apoſtolicis, ubi per Patronos valide ac ſervatis ſervandis fiat præſentatio, iſta ſit Ordinarii, vel alterius Collatoris arctativa ad inſtituendum præſentatum, quodque alias a denegatione detur appellatio ad Superiorem, qui inſtituere poteſt, ac debet; Ideoque poſito dicto jure, quæſtiones cadere ſolent circa præſentationis validitatem, quæ a pluribus requiſitis pendet. Primo, ut ſit concluſa a majori par-
te ut ſupra; Secundo, quod illa fiat in tempore a jure præ- 100
finito, quod in jurepatronatus Eccleſiaſtico eſt ſex menſium, idemque in mixto, quamvis mixtura ſit inæqualis, quoniam portio Eccleſiaſtica licet minor communicat omnibus hanc prærogativam; In laicali vero eſt quatuor menſium, præterquam in Regio, in quo uſu receptum videtur, talem præciſam temporis limitationem non urgere, niſi uno, vel altero caſu lex fundationis, aut legitima conſuetudo, ſive etiam ipſorum patronorum conventionalis reſtrictio aliter ſuadeat, Cadente quæſtione, an Ordinarius illud abbreviare poſſit in edictis deſuper affigi ſolitis, adeout elapſo termino in edictis contento, quamvis infra
tempus juris præſentationes admittendæ non ſint, quod 101
aliquas recipit diſtinctiones, de quibus in ſua ſede. *r*

Tempus prædictum eſt continuum, non autem utile, ideoque currit de momento ad momentum; Et quamvis una opinio, quam in mente habere videntur Officiales,

ac

ac Expeditores Datariæ, credat illud currere ſtatim a
die vacationis; In foro tamen recepta eſt diverſa opi-
nio, ut non currat niſi a die veræ ſcientiæ, adeout
ignoratio probabilis aliquorum, quamvis pro minori
parte, imo unius conſervet jus aliorum, ac devolutio-
nem impediat; Quod etiam ſequitur in caſu ſcientiæ,
concurrente juſto impedimento carcerationis, vel ſimi-
li, ſive alia juſta excuſatione reſultante ex eo quod præ-
102 ſentatus nollet, vel non poſſet acceptare; Sive quia ex
juſto errore præſentatio facta ſit coram alio, quam eo
coram quo fieri debebat, cum ſimilibus; Ac etiam inter
impedimenta numeratur illud litis inter ipſos compatro-
nos ſuper pertinentia, vel poſſeſſione in jure præſentandi,
quoties tamen non agatur de lite impeditiva, quia nempe
reddat beneficium litigioſum ut infra; Idemque circa ter-
minum, procedit in prima præſentatione facienda ad be-
neficium noviter erectum; Cadente iſto caſu quæſtione,
103 an terminus computari debeat a die conſtructionis, vel
dotationis Eccleſiæ, vel potius ab illo conſecrationis,
ſuper quo habentur opiniones hinc inde. *s*

Ubi vero inter compatronos adſint infantes, vel pupil-
li, ſeu alias perfecti judicii expertes, cadit quæſtio, an
iſti impediant lapſum termini, ac ſucceſſive devolutio-
104 nem, ſtante hoc juſto ac notorio impedimento, vel potius
tutoris, vel alterius adminiſtratoris culpa præjudicet,
quod non de facili certam regulam generalem recipit, ſed
pro facti qualitate ſingulorumque caſuum particularibus
circumſtantiis decidendum eſt, niſi agatur de jure compe-
tente in forma univerſitatis magis quam ſingulorum, quo
caſu ſtatui poſſe videtur regula generalis, ut hujuſmodi
perſonarum imperfectum judicium habentium ratio ha-
benda non ſit, neque eorum impedimentum excuſet. *t*

Pro tertio requiſito enumerari ſolet illud, ut fiat penes
acta in forma judicii, cum libello, ſeu alia comparitione;
Verum licet iſta ſit tutior via, nihilominus verius eſt, et-
105 iam oretenus coram Superiore ſedente pro Tribunali fieri
poſſe, cum Notarius qui Superiori aſſiſtit, poſſit de hoc ro-
gari; Quinimo receptum eſt ipſam præſentationem fieri
poſſe in forma extrajudiciali; per ſcripturam non ſolum
publicam, ſed etiam privatam, ſeu epiſtolam familiarem,
ac etiam oretenus coram teſtibus, dummodo tamen, vel
ex parte præſentantium, vel ex parte præſentati intra ter-
minum juris hæc deducantur apud Superiorem inſtituere
debentem, ac penes ejus acta, puta exhibendo ſcriptu-
ram, ſeu curando examinari teſtes; Pluribus deſuper ca-
dentibus quæſtionibus ſuper perfectione, vel imperfe-
ctione voluntatis, quando contingat præſentationem
fieri oretenus coram teſtibus, ſive quando præſentatio
dici valeat obſcura, ſeu dubitativa, aut alias incerta,
cum ſimilibus, in quibus utpote facti potius quam ju-
ris, certa regula generalis non cadit, ſed deciſio pen-
det ut ſupra a facti qualitate, ac terminis generalibus,
perfectionem, vel imperfectionem voluntatis regulanti-
bus in quacumque materia indifferenti. *u*

De modo autem præſentandi, an ſcilicet debeat eſſe ſi-
106 multaneus, vel ſufficiat diſcretus factus a pluribus di-
verſis loco & tempore, habetur actum ſupra, cum id
pendeat ab hujus juris pertinentia, an jure ſingulari,
vel potius univerſali, ſeu collegiativo competat. *x*

Quartum eſt requiſitum, ut præſentatio non conti-
neat conditiones illicitas, ac a jure reprobatas, cum
non dubitetur fieri poſſe ſub licitis, ac expreſſe non im-
107 probatis conditionibus, quarum tamen purificatio intra
juris terminum ſequatur; Cadente quæſtione, an impro-
ba conditio vitiet actum, vel potius ipſa vitiata rema-
neat, unde pro non ſcripta habenda ſit, quod præſertim
in praxi contingere ſolet in conditione reſervationis pen-
ſionis; Regula tamen eſt, conditionem potius vitiari,
potiſſime vero, ubi ſub reſervatione Apoſtolici bene-
placiti adjecta ſit, dictaque regula limitatur, quando
conditio ita præciſe adjecta fuerit, quod omnino adi-
mat conſenſum ab actu. *y*

Quintum eſt requiſitum, ut fiat coram illo Superiore,
108 ad quem de jure, vel ex lege fundationis pertinet jus inſti-
tuendi, ſive jus recipiendi præſentationes, ac petendi ab
alio inſtitutionem; Atque ſub hoc Superioris nomine ve-
nit Vicarius Generalis, vel Capitulum ſede vacante. *z*

Sextum eſt habilitatis, ſeu capacitatis perſonæ præſen-
tatæ, cum adinſtar electionis factæ de indigno, vel incapa-
ci, quoties ſcienter fiat, non ſolum actus infectus remaneat,
ſed etiam inducat pro ea vice privationem ſui juris, & cau-
109 ſet, vel conſolidationem favore aliorum digne præſentan-
tium, vel devolutionem ad Superiorem; Non tamen prohi-
bitum eſt præſentare inhabilem, ſub conditione habilita-
tis, ſeu capacitatis, dummodo hæc intra juris terminum
ſuperveniat, ac verificetur, cum cenſeatur præſentatio-
nem fieri de hoc tempore quo conditio purificatur, niſi
agatur de præjudicio illius habilis, cui ſequuta vaca-
tione jus quæſitum eſſet, quod per ſupervenientem al-
terius habilitatem tolli non debeat, quod potius per-
cutit pertinentiam inter plures vocatos ad juſpatrona-
tus paſſivum, quam hanc materiam requiſitorum ad
præſentationis validitatem. *a*

Septimum eſt, magis pro jure partium, quam pro
jure Superioris, proxime inſinuato ſuper perſona præ-
ſentanda, ut ſcilicet ſit de genere, de quo ex lege 110
fundationis præſentatio fieri debeat, adeout concurrat
utrumque juſpatronatus activum, & paſſivum, quo con-
currente extra controverſiam eſt, habentem activum
non poſſe ſuum jus exercere extra eos, quibus debi-
tum eſt paſſivum, quodque alias actus habendus veniat
pro infecto, atque ille, cui ex paſſivo debita erat præ-
ſentatio, recte petit a Superiore inſtitutionem jure præ-
ſentationis de eo factæ per fundatorem, ſeu alium au-
ctorem, cum pariter ſit receptum hanc legem juriſpatro-
natus paſſivi facultatem præſentandi reſtringentem ad cer-
tum perſonarum genus adjici poſſe, non ſolum in limine
fundationis, ſed quandocumque, nedum per fundato-
rem, ſed per quemcumque poſſeſſorem, a quo ſucceſſores
ſuum jus metiantur, eumque in auctorem agnoſcant, un-
de facultas habentis jus activum, quoties præſcriptus non
ſit ordo proximitatis, ſeu alterius qualitatis, verſatur in
gratificatione, ſeu prælectione inter plures ejuſdem ge-
neris; Quatenus vero dictus ordo proximitatis præſcri-
ptus eſſet, non tenetur patronus præſentare proximiorem
inhabilem, neque ejus habilitatem expectare, ſed præſen-
tare poteſt remotiorem, quinimo extraneum, quatenus
in univerſo genere nemo actualiter habilis exiſtat. *b*

Octavum eſt requiſitum, ut in patronis Eccleſiaſti-
cis præſentatio ſit unica, cum eis accumulandi facultas
non detur, in laicis vero ex dicta facultate admittitur 111
ſecunda, non autem ulterior, quod plures recipit de-
clarationes, de quibus in ſua ſede. *c*

Nonum, ut fiat de præſente, non autem de abſente, quod
intelligendum venit, non phyſice, & contemporanee, ſed 112
moraliter, ut ſcilicet præſentatus infra terminum juris per
ſe, vel per procuratorem ſe præſentet coram Superiore, at-
que præſentationem acceptando, inſtitutionem petat. *d*

Decimum eſt illud vacationis beneficii, cum fieri
non poſſit præſentatio ad vacaturum, minuſque conſti-
tui procurator ad præſentandum pro futura vacatione, 113
niſi agatur de patrono poſſidente jus præſentandi ad plu-
ra beneficia, qui ex juſta cauſa procuratorem generali-
ter deputaverit ad præſentandum in genere. *e*

Undecimum eſt, quod præſentatio ſit de alio, non
autem de ſeipſo, cum nemo poſſit ſeipſum præſentare, 114
bene tamen valeat aliis ipſum præſentantibus adhærere,
vel ſi unicus eſt, pro ſeipſo Superiori preces porrigere,
cum declarationibus, de quibus in ſua ſede. *f*

Demum duodecimum requiſitum eſt, ut non adſit
infectio realis in ipſo beneficio, unde juris præſentandi
impedimentum reſultet, quia nempe illi effectum ſit
litigioſum; quoniam receptum eſt, ut ea quæ in be- 115
neficiis liberæ collationis, vel in electivis in jure diſ-
poſita ſunt, ut pendente ſuper eis tali lite quæ illa
reddat litigioſa, conferri per inferiores non valeant,
ſeu ad ea eligi, procedant etiam in illis de jurepa-
tronatus quamvis laicali, quinimo etiam Regio in caſi-
bus, de quibus in ſua ſede; Quoties tamen lis ipſis patro-
nis imputari poteſt, quia nempe diſcrepantes in præſentan-
do liti cauſam dederint, ſecus autem ubi nulla eis culpa
imputabilis eſt, cum declarationibus de quibus in ſua ſede.

Lis autem ad hunc effectum induci dicitur quando ſit ſu-
per ſubſtantia, ſeu adjudicatione beneficii, de qua litigan-
tes principaliter contendant, quamvis patroni pro eorum
jure ſecundario aſſiſtant, ſecus autem ubi lis principaliter
eſſet inter compatronos ſuper jure, vel poſſeſſione præſen-
tandi, ſive inter patronum, & Ordinarium ſuper ſtatu,
& natura beneficii, acceſſorie autem pro eorum jure eſ-
ſent in cauſa præſentati, vel proviſi reſpective, cum in
hoc attendatur id quod principaliter agitur.

Quia vero nil habetur in hac materia peculiare, quod
augeat generalem juris prohibitionem, ſeu diſpoſitionem
in beneficiis liberæ collationis, ad quorum inſtar per exten-
ſionem, vel intenſionem id in hac beneficiorum ſpecie pro-
cedit, hinc proinde totum id quod in hoc propoſito habetur
in beneficiis in genere, procedat in hac ſpecie, tam circa
litis inductionem, quam ejus extinctionem, ſeu ceſſatio-
nem, vel calumniam; Ea differentia vigente in his bene-
ficiis de jurepatronatus, quod in iſtis impedimentum ceſſa-
re

re poteſt ex lege de Ordinarii conſenſu adjecta in limine fundationis, vel legitima conſuetudine. *g*

In omnibus autem illis caſibus, in quibus ob non bene factam præſentationem, locus eſſet devolutioni ad
116 Ordinarium, vel alium Superiorem, cui libera remanet collatio, poteſt idem Ordinarius, vel Superior nullitatem remittere, atque præſentationem quamvis extra terminum, ſeu alias invalidam admittere, vel terminum prorogare, quoties nemine præſentato, ipſe libere ob devolutionem beneficium conferre poſſet; Secus autem in iis quæ tertii præjudicium continent, vel ſunt ita contra jus, quod Ordinarii, vel alterius Superioris auctoritas diſpenſare non valeat, vel niſi ob defectum præſentationis non factæ in tempore, Apoſtolica auctoritas conferat. *h*

r *diſc. 63. & 49.* ſ *eod. diſc. 64.* t *ibib.* u *ibid.*
x *ſupr. num. 94. & ſeqq.* y *diſc. 64. & ſub tit. de penſion.* z *eodem diſc. 64.* a *ibidem.*
b *ibid. & diſc. 18. cum plurib. ſeqq.* c *d. diſc. 64. & diſc. 43.*
d *d. diſc. 64. & diſc. 43.* e *eodem diſc. 64. ibidem.*
f *eod. diſc. 64. & diſc. 31.* g *diſc. 1. & 67.* h *eod. diſc. 64.*

De attentatis ratione ordinis judiciarii in hac materia cadentibus.

ULtra jam dictam ſpeciem attentatorum in ipſa præſentatione ex litigioſi vitio reſultantem; Altera eſt ſpecies attentatorum ratione ordinis judiciarii inter ipſos de beneficio litigantes; Id autem dupliciter contingere
117 ſolet, vel ſcilicet ubi lite pendente coram uno judice, alterius judicis auctoritate per collitigantem aliquid præjudiciale geratur, quod nil in hac materia peculiare habet, ſed cum terminis generalibus attentatorum lite pendente regulatur, ea ſolum ſpecialitate quoad Rotam Romanam in beneficialibus concurrentem, quod ubi lis in hoc Tribunali introducta eſt, omnes alii judices ceſſant, ac etiam Apoſtolicarum litterarum executores, quamvis in eiſdem litteris ſpecialiter dati, quorum partes ipſa Rota implet, vel ſupplet, adeout attentati vitio laboret quidquid per alium geſtum ſit. *i*

Secundo, vero & frequentius circa ea attentata, quæ pro exequutione inſtitutionis uni ex præſentatis in aliorum excluſionem poſt interpoſitam appellationem, vel ejus termino pendente gerantur. Quamvis enim in plurium ſenſu præſentati inſtitutio reputetur actus extrajudicialis potius quam judicialis, ideoque ſit illico exequibilis abſque neceſſitate expectandi lapſum ter-
118 mini a jure dati ad appellandum, vel quod appellatio impediat, attamen id procedit in inſtitutione præſentati, alium coæquali jure venientem in contradictorem non habentis, quia nempe concorditer ab uno, vel pluribus patronis præſentatus eſſet, unde propterea alium non habeat contradictorem niſi ipſum Ordinarium, vel ejus promotorem fiſcalem ex officii debito invigilantem ſuper libertate Beneficiorum, ac legitima juſtificatione juriſpatronatus, cum tunc iſte dicatur potius oppoſitor, quam contradictor, & collitigans; Secus autem ubi inter plures præſentatos contentio judicialis ſit ſuper inſtitutione, ac Beneficii adjudicatione uni in alterius excluſionem concedenda, ratione majoris partis vocum, ſive ratione omnimodæ pertinentiæ juris præſentandi unius magis, quam alterius ex præſentantibus &c. aut ratione juriſpatronatus paſſivi, ſeu qualitatis, ob quam Beneficium uni potius, quam alteri debitum debeatur; tunc enim ſine dubio unus dicitur alteri legitimus contradictor in lite petitorii, in qua Ordinarius, vel alter Superior formales judicis partes aſſumit, ac explet, & conſequenter locus eſt appellationi ſuſpenſivæ, neque ad executionem procedi poteſt, niſi in vim trium conformium, vel rei judicatæ per commiſſionem reſtitutionis in integrum ante cœptam executionem non ſuſpenſæ, atque alias totum, quod geritur, attentatum eſt. *l*

Idque non ſolum ubi contingat litem, & controverſiam tractari coram Ordinario, vel altero inferiori Præla-
119 to, ad quem jus inſtituendi pertineat; Verum etiamſi coram executore litterarum Apoſtolicarum proviſionis Apoſtolicæ uni ex præſentatis conceſſæ occaſione derogationis medietatis, vel alterius partis vocum, ſeu præſentationis factæ coram Papa; Quamvis enim litteræ Apoſtolicæ de ſua regulari natura paratam executionem habeant, atque ſpreta appellatione, vel non expectato lapſu termini juris ad appellandum, executioni demandari valeant, neque dicatur legitimus contradictor habilis ad limitandum dictam regulam ille, qui parem titulum ab eodem fonte non habeat, juxta generales terminos legitimi contradictoris, de quibus in ſua beneficiali materia, attamen inter plures præſentatos, de numero vocum, ſeu jure præſentantium contendentes, certum eſt, quod unus eſt alteri legitimus contradictor, quamvis prævenienti in dicta Apoſtolica proviſione, quam ſolus habeat, ſive habeat anteriorem in propoſito attendendam; Tum quia hujuſmodi litteræ, juxta earum conſuetam formulam continent clauſulas, quæ mixtum executorem reddunt; Tum etiam, quia ſubſtantia gratiæ pendet nedum a verificatione juriſpatronatus, quæ pro conditione per ablativum abſolutum adjici ſolet, ſed etiam a numero vocum legitimarum, ac exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, & cum cujus numeri præſuppoſito alteri vocum parti deficienti Papa deroget, ideoque hæc juſtificatio, ſeu vocum computatio formale judicium exigit, in quo executor judicis partes aſſumit, ac propterea mixtus, non autem merus dicendus eſt, ex quo de conſequenti reſultat judicium ordinarium, vel appellabile, non autem exequutivum; Quamvis enim regulam habeamus, quod Papa non attentet, neque in ejus gratiis, ac litteris attentatorum vitium cadat in executore, ſeu modo exequendi. *m*

i *diſc. 67. & ſub tit. de Beneſic.* l *ibid. & diſc. 51. & tit. de Beneſic.* m *ibidem.*

De proviſionibus Beneficiorum, de jurepatronatus abſque iſtius mentione, ac derogatione reſpective, ſive cum iſta; quando valeant necne; Et generaliter de juriſpatronatus revocationibus, vel derogationibus, vel ſpecialibus.

POſita juriſpatronatus, vel præſentandi exiſtentia, adeout Beneficium careat ejus conſueta, ſeu connaturali libertate, cui illud non reſtituerint generales revocationes contentæ in Concilio Tridentino, vel in Conſtitutionibus Innocentii VIII. & Adriani VI. de quibus in- 120
fra; Quatenus pertinet ad Ordinarium, ſive alterum qui Papa ſit inferior, extra controverſiam eſt, quaſcumque proviſiones de hac Beneficiorum ſpecie factas abſque patronorum conſenſu nullius eſſe roboris ac momenti, ſive juſpatronatus ſit laicale ſive Eccleſiaſticum, ac ſive ex jure ſpeciali privilegii, vel conſuetudinis, vel ex jure communi fundationis, vel dotationis, cum Ordinario, vel ei cui ipſe ſuam in hoc poteſtatem communicaverit, facultas non detur juris diſpoſitioni derogandi, vel diſpenſandi, neque tollendi jus tertii, unde Ordinariorum proviſiones in hac Beneficiorum ſpecie ſequuntur ſolum, vel jure devoluto, patronis in termino præſentare negligentibus, ſeu alias male præſentantibus, validamque præſentationem non concludentibus vel ex patronalis qualitatis negatione conferendo tamquam de libero.

Quæſtiones igitur cadere ſolent in proviſionibus Apoſtolicis, circa quas recepta diſtinctio eſt ſuperius inſinuata in prœmialibus occaſione agendi de abſoluta Papæ poteſtate in materia, quod; Aut agitur de jurepatronatus Eccleſiaſtico, & tunc niſi obſtet lex fundationis, ut illud laicalis naturam retinere debeat (quo caſu lex ſervanda eſt,) non ſolum hujuſmodi Beneficia cadunt ſub regulis Cancellariæ, ac generalibus Apoſtolicis reſervationibus, vel affectionibus ad inſtar Beneficiorum liberæ collationis, ſed quæcumque proviſiones particulares validæ ſunt, quamvis nulla juriſpatronatus mentio facta ſit, vel ſpecifica derogatio, quæ ineſſe cenſetur, adeout quoad Papam ex ratione loco citato inſinuata, nulla dignoſci videatur differentia inter hæc Beneficia, & alia liberæ collationis. *n.*

Idemque in omnibus quoad illa juriſpatronatus laicorum ex jure ſpeciali privilegii, vel conſuetudinis, præterquam quoad juſpatronatus poſſeſſum per Reges, 121
vel Principes jus Regium habentes, idque licet amplum ſit privilegium, & quamvis clauſulas contineat, quod ex fundatione, vel dotatione cenſeri debeat, perinde, ac ſi vere, & realiter fundatio, vel dotatio acceſſerit, ſiquidem juxta Beneficialiſtarum dicterium, quo magis hujuſmodi clauſularum amplitudo accedit, eo magis gratia, & privilegium eſt. *o*

Si vero ſit juſpatronatus laicale ex fundatione, vel dotatione, de cujus explicito titulo conſtet, ſeu etiam de implicito, ſeu præſumpto juxta eas diverſas probationis ſpecies, de quibus habetur ſupra inter potentes, & privatos, 122
tunc receptum eſt hujuſmodi Beneficia non cadere ſub Apoſtolicis reſervationibus, vel affectionibus quamvis primariis, ſive contineantur in Regulis Cancellariæ, ſive in corpore juris, etiam illa apud Sedem, quæ omnium major reputatur, cum hæc ſoleat quidem cauſare ſpecialem derogationem, non tamen reſervationem inducit. *p*

Prout quæcumque ſpeciales proviſiones, quamvis ex cauſa reſignationis, vel permutationis non facta hujus qualitatis

licatis mentione (quæ ubi ſit) ſecum trahit derogationem,
invalidæ remanent, ac nullius momenti; Cadente ſolum
quæſtione in caſu reſignationis ad favorem, vel permuta-
tionis, an hic actus nullus abdicet necne jus a faciente,
ſtaut fiat locus vacationi, ac ſucceſſive novæ præſentatio-
ni, vel potius reſignanti, vel permutanti detur regreſſus
ad ſuum Beneficium; Et quatenus detur, an requiratur
nova proviſio, quod non de facili certam generalem reci-
pit determinationem utpote a ſingulorum caſuum qualita-
te, ac circumſtantiis pendentem, ex concurſu ſcilicet,
vel negatione doloſi, vel culpoſi ſpretus patronorum,
juxta diſtinctiones, de quibus in ſua ſede. *q*

Quamvis vero, ut ſupra in procemialibus advertitur,
abſoluta ſit Papæ poteſtas circa hujuſmodi derogationem,
cum etiam laicale juſpatronatus, ex fundatione, vel dota-
tione, utpote ab Eccleſiç benignitate introductum, non au-
124 tem de jure naturali, vel gentium, ſed ex mera gratia com-
perat, non tamen ſolet, niſi ex cauſis ſupra inſinuatis, quæ
ibi videri poſſunt, ne eorumdem ſuperflua repetitio fiat. *r*

Quo vero ad comprehenſionem ſub generalibus Apo-
ſtolicis reſervationibus, ſive quoad particulares impli-
125 citas derogationes. Quæſtiones cadunt in caſu mixtu-
ræ, quæ dupliciter datur; Primo ſcilicet laicalis, &
Eccleſiaſticæ qualitatis ob poſſeſſionem, vel pertinen-
tiam utriuſque generis perſonarum, quamvis totum ip-
ſum juſpatronatus in genere de juſtitia, ſeu ex jure com-
muni competat. Atque iſto caſu, ut etiam ſuperius
advertitur, ubi mixtura eſt æqualis, extra controver-
ſiam eſt, laicalem in propoſito magis proficuam, &
privilegiatam præponderare, ac attendi debere; Ca-
dente quæſtione in caſu inæqualitatis, quia laicalis ma-
gis privilegiata qualitas eſſet minor, an ſcilicet a ma-
jori, vel præponderanti Eccleſiaſtica ſuffocetur, ut una
opinio credit; Probabilior autem videtur altera, ut
mixtura dictæ laicalis qualitatis, talis qualis illa ſit,
etiam minor, ab hoc præjudicio præſervet. *ſ*

Altera eſt mixtura gratiæ, & juſtitiæ, ſeu juris com-
munis, & ſpecialis in eodem jurepatronatus laicali, quod
partim ex privilegio, partim vero ex cauſa oneroſa re-
ſtaurationis, vel augmenti dotis competat: Et tunc in-
trat dicta conſideratio præponderantiæ, ut ſcilicet ſi
major eſt gratia ultra medietatem, quia nempe dotis
augmentum non adæquet antiquam Eccleſiæ dotem,
totum cenſeatur ex gratia, & privilegio, ideoque ca-
dat ſub reſervationibus, ſecus autem e converſo, ſi
cauſa oneroſa præponderet; Cadente alias quæſtione in
caſu omnimodæ æqualitatis, quia nempe tanta eſſet
antiqua dos, quanta nova, quæ ſcilicet pars præpon-
derare debet, ſed receptum eſt præponderate illam,
quæ cauſa fuit conceſſionis pro dicta ſubjectione evi-
tanda, ideoque totum juſpatronatus ex juſtitia, cauſa
oneroſa competere dicitur, quæſtione remanente cir-
ca valoris, vel antiquæ dotis computationem, an ſcilic.
veniant incerta, quod plures habet diſtinctiones non de
facili ſub compendio cadentes, in ſua ſede videndas. *t*

Eatenus vero intrat ſuperius inſinuata nullitas Apo-
ſtolicæ proviſionis factæ ſpretis patronis, quatenus iſti
contradicant, atque ſe contemptos dicant, ſecus au-
tem ſi ſilentes taceant, ita implicite ratum habentes,
multoque magis ſi explicita ratificatio accedat, unde
126 propterea dicitur hæc nullitas eventualis, implicitum
habens ſtatum validitatis, quatenus dicta contradictio
non ſequatur, quod nedum in Apoſtolicis proviſioni-
bus locum vendicat, ſed etiam in illa proviſione, quæ
dari poteſt in Ordinario, ſeu Prælato inferiori ex cau-
ſa permutationis, cum reſignatio ad favorem, alias quam
Apoſtolica auctoritate ſequi non valeat. *u*

Penſionis autem reſervatio, quæ pariter Apoſtolicæ au-
127 ctoritatis ſpeciale eſt, etiam in hac ſpecie laicalis juriſpa-
tronatus juſtitiæ, talem mentionem non exigit, niſi agatur
de Patronatu Regia, vel jus Regium habente, ſuper
quo difficilius Papa penſiones reſervat, licet neque in
privato moderno tempore id ſoleat practicari. *x*

Quo vero ad generales revocationes ipſius juriſpatro-
128 natus in genere, una continetur in Conc. Trid quæ
percutit competens ex puro privilegio abſque aliqua
cauſa oneroſa, cujus modica mixtura ſufficit ad dictam
revocationem evitandam; Concurrente vero aliqua mix-
tura, intrat reviſio per idem Concilium demandata,
cum diſtinctione ab annis 40. citra.

Conſtitutiones autem revocatoriæ Innocentii VIII. &
Adriani VI. aliquas continent diſtinctiones, de quibus
nimium rarum eſt in foro agere, niſi quando contingeret
caſus, in quo non intrarent Apoſtolicæ reſervationes, vel
affectiones, quoniam cum iſtæ magis de plano intrent in
caſibus in dictis Conſtitutionibus cadentibus, hinc ſu-
pervacaneum eſt de illis quærere, vel agere. *y*

n *diſc.* 65. *&* 66 o *ibid. & diſc.* 10. p *diſc.* 65. *&* 66.
q *ſupra n.* 5. *& ſeqq. & d. diſc.* 65. *&* 66. r *ſupr. d. n.* 5.
& ſeqq.
ſ *diſc.* 59. *& d. diſc.* 65. *&* 66. t *diſc.* 10. *& diſc.* 65.
u *diſc.* 66. *&* 44. x *d. diſc.* 66. y *diſc.* 65.

De legibus, & conditionibus per Fundatorem, vel alium poſſeſſorem, in limine, vel ex intervallo adjectis, an & quę valeant, vel adjectæ revocari, ſeu alterari poſſint.

TRiplex præjudicium reſpicere ſolent leges, & con-
ditiones; Unum eſt Eccleſiæ cujus onus, vel ſer-
vitutem ampliant, Alterum eſt Ordinarii, vel alterius
Superioris cujus poteſtatem reſtringat; Et tertium eſt
patronorum, ſeu alias ad utrumque activum, ac paſſi-
vum juſpatronatus vocatorum.

Primo, & ſecundo caſibus certum eſt attendendas non
eſſe niſi illas leges, & conditiones quæ in limine fun-
dationis, de Ordinarii, vel alterius legitimi Superio- 129
ris conſenſu adjectæ ſint, cum iſto ſolum caſu dicto-
que conſenſu accedente concedatur adjicere leges, &
conditiones quamvis juri contrarias, non autem ex in-
tervallo quando Epiſcopus, vel Prælatus quemadmo-
dum alienare non poteſt, ita neque pati novas ſer-
vitutes, vel juris quæſiti præjudicium; Niſi id quod
ex intervallo agitur, non ſit per viam novæ legis, vel
conditionis, ſed per viam declarationis ambiguæ fun-
dationis, quoniam etiam in actibus obligatoriis, ac ir-
retractabilibus admittitur declaratio donatoris, vel al-
terius contrahentis, dummodo primus actus ita ſit am-
biguus, quod recte cadat terminus declarationis, ſeu
interpretationis, ac etiam declaratio ſit veriſimilis, vel
alias adminiculata, ne alias indirecte ſequatur id quod
eſt directe prohibitum.

Ubi vero de conſenſu Ordinarii leges adjiciantur in
limine fundationis, receptum eſt eas, quamvis juri
contrarias eſſe ſervandas, ideoque ſtatui poteſt, ut in
caſu derogationis juriſpatronatus, ſeu cujuſcumque pro-
viſionis alias quam ad præſentationem, redditus, vel
emolumenta aliis uſibus applicentur.

Item, quod præſentatio fieri poſſit ultra terminum
juris; Ac etiam quamvis eſſet litigioſum; Vel quod
prædeceſſor eligat ſucceſſorem; Sive quod ſufficiat mi-
nor ętas, quam præſcripta per S. C. T. cum ſimilibus. *z*

Credunt aliqui poſſe fundatorem ex intervallo im- 130
mutare naturam beneficii, illudque de perpetuo face-
re manuale, quod tamen non videtur tutum, quoniam
eſt minuere jus Eccleſiæ, adhuc tamen caſus non eſt
formiter diſcuſſus, nec deciſus. Datariæ autem ſtylus
probat veriorem eſſe negativam. *a*

In tertio autem caſu, quo novarum legum adjecti,
vel antiquarum alteratio percutiat ſolum præjudicium
ſucceſſorum in jurepatronatus, atque nova lex percu-
tiat ſolum accidentia ſuper modo in eo ſuccedendi, pu-
ta quia de hæreditario efficiatur gentilitium, vel fami- 131
liare, extra controverſiam eſt, ſive per fundatorem,
ſive per quemcumque poſſeſſorem fieri poſſe, cum
ſucceſſores non poſſint ob hærediriariam qualitatem,
actoris factum impugnare: Idemque ubi adjicitur qua-
litas paſſiva, inducendo ſcilicet neceſſitatem præſentan-
di perſonas de certo genere, ſeu certam qualitatem ha-
bentes cum ſimilibus: Secus autem ubi ſucceſſores ve-
niant jure proprio independenter ab alterante, ut ſu-
pra quoque advertitur; Cadentibus quæſtionibus in pri-
mo fundatore de quibus etiam ſupra. *b*

z *diſc.* 64. *&* 67. a *diſc.* 15. b *diſc.* 15. *cum plur. ſeqq.*

De amiſſione, vel ceſſatione juriſpatronatus.

DUpliciter de amiſſione juriſpatronatus agi contin-
git; Primo ſcilicet, ejus exiſtentia firma rema-
nente atque Eccleſia in ſtatu ſervitutis continuante, cir-
ca amiſſionem pertinentiæ ad favorem compatroni, vel
alterius: Et ſecundo circa exiſtentiam, ſeu omnimo-
dam ceſſationem ob quam Eccleſia contendat de libertate.

Primo caſu non intrant illæ ſpecies amiſſionis ex deli-
cto, quæ intrant in ſecundo, ideoque amiſſio reſtringi-
tur, vel ad alienationem juxta modos de quibus ſupra
circa tranſlationem de uno in alterum *c*, vel ad præſcri- 132
ptionem, in qua procedendum venit cum terminis gene-
ralibus, quos in omni jure indifferenti præſcribendo ha-
bemus, attenta principaliter perſona negligentis contra
quam præſcriptum eſſe prætenditur, an ſcilicet ſit talis,
quod ſuum jus remittere, vel alienare poſſit in præjudi-

133 cium ſucceſſorum, vel e contra, ut primo caſu bene procedant dicti termini generales præſcriptionis adimentis jus ubi ejus requiſita concurrant, ſecus autem in altero, quoniam qui alienare non poteſt minus pati poteſt præſcriptionem, quæ proinde inducta contra prædeceſſorem non præjudicat ſucceſſori ab eo independenter venienti ex propria perſona; Tum ex dicta ratione, tum ex altera quod non valenti agere non currit præſcriptio; Adeout aliqui credant, quod etiamſi centenaria concurrat, ea ſucceſſoribus in gentilitio, vel familiari præjudicare non debeat, quod tamen circumſpecte intelligendum venit, quatenus ſcilicet conſtet de initio infecto, quodque poſſeſſor alium non alleget titulum niſi illum, quem ſibi tribuit præſcriptio ex ſola diſpoſitione legis, ita ad tollendam incertitudinem dominiorum diuturnam negligentiam punientis; Secus autem, ubi allegaretur aliquis legitimus titulus, quem centenarius poſſeſſor juſtificare non tenetur, ſtante hac poſſibilitate allegandi titulum de mundo meliorem ex centenaria, vel immemorabili reſultantem.

Idemque quoad præſcriptionem procedit, ſi illa allegaretur per Ordinarium, vel alterum de beneficii libertate contendentem, ſeu illum ex parte Eccleſiæ allegantem. Iſte autem caſus in parte majorem, in parte vero minorem patitur difficultatem ad præſcriptionem inducendam; Majorem ſcilicet, quoniam actus collativi facti per ſuperiorem, præſertim vero per Papam, ſolent eſſe æquivoci, utpote ad devolutionem, vel ad derogationem pro ea vice referibiles, ubi præſertim eſſent ex cauſa reſignationis, vel permutationis, ideoque conſtare debet de animo privandi, eodem modo, quo ſupra dictum fuit de illa præſcriptione, quam compatronus allegat contra compatronum, cujus non præſentantis jus, non conſtito de dicto animo, potius a præſentatione compatroni conſervatur; Minorem vero ob minus rigoroſe juſtificanda, cum non agatur de præſcriptione odioſa continente quandam ſpeciem punitionis negligentiæ, ob quam eei dominium ab uno abdicetur, & alteri acquiratur, ſed de favorabili, per quam Eccleſia ſuæ naturali libertati reſtituatur; Ac etiam quia ea potius continere videtur remiſſionem, quam formalem alienationem, ideoque magna differentia eſt inter unum caſum, & alterum ſuper modo diſcutiendi præſcriptionis requiſita, quæ, & qualia ſint, illud præſertim bonæ fidei ac ſcientiæ, & patientiæ, habetur ſupra in altera rubrica ſuper modo acquirendi per hujuſmodi præſcriptionis viam. *d*

Per delictum Patroni in ipſam Eccleſiam in ſpecie, ſeu grave in Eccleſiam in genere, admittitur juſpatronatus, in præjudicium tamen hæredum, & ſucceſ-
134 ſorum, quibus ipſe delinquens præjudicare poteſt, non autem venientium independenter jure ſuo, in quorum præjudicium expreſſam alienationem, vel remiſſionem facere non poſſet; Ubi vero delictum eſſet indifferens, quamvis tale quod ipſo effecto ſervo pœnæ, locus eſſet bonorum publicationi, ſeu confiſcationi, non acquirit Eccleſia libertatem, ſed remanet quæſtio inter fiſcum hæredem anomalum, ac legitimos delinquentis ab inteſtato ſucceſſores, pro quibus potius reſpondendum eſt, quatenus extent, quoniam eis non extantibus ſecluſo etiam delicto, fiſcus favorabilis hæres, & ſucceſſor probabilius non ſuccedit in jurepatronatus; principaliter ſtante de per ſe, ſecus autem in conſecutivo utpote, Caſtro ſeu prædio annexo, cum quo tranſit in fiſcum, uno, vel altero modo ſuccedentem, ut ſupra etiam advertitur. *e*

Admittitur quoque per ipſius juriſpatronatus ſimoniacam alienationem, pecunia, vel alia re temporali
135 mediante, quæ principaliter pro eo data ſit tamquam pretium; Ac etiam ex novo jure Concilii Tridentini, ubi Patronus ſe ingerat in perceptione fructuum, ſeu occupatione bonorum pertinentium ad ipſam Eccleſiam, cujus patronatum habet, cum eadem tamen diſtinctione, an ita delinquens præjudicare poſſit, necne ſucceſſoribus dependenter, vel reſpective independenter venientibus, cum ſimilibus, quibus pro facti qualitate eadem ratio congruat. *f*

Mutatio vero ſtatus Eccleſiæ non cauſat juriſpatronatus amiſſionem, ideoque ſi fiat Cathedralis, vel Collegiata,
136 Patrono remanet jus præſentandi Canonicos, vel alios Beneficiatos, reſpectu tamen Canonicatuum, & Beneficiorum, quæ ex ipſius Eccleſiæ antiqua dote, & redditibus erecta ſunt, ut ſupra advertitur, excepto tamen Epiſcopo, ſeu majori Prælato, cujus menſæ bona Eccleſiæ patronatæ applicata ſint, niſi alias in ipſa erectione ex Apoſtolica auctoritate cautum ſit, ut quandoque præſertim in Eccleſiis de Regio patronatu praxis docet. *g*

c *ſupra n. 25. & ſeqq. & diſc. 56.* d *ibidem, & diſc. 63.* e *diſc. 28. & ſupra* f *diſc. 56.* g *diſc. 55. 56. & 66.*

De juribus honorificis patrono competentibus.

ILlud in propoſito juriſpatronatus honorifici, ac patronalium præeminentiarum præ omnibus conſiderabile eſt, ut non requiratur ad juſtificationem illa concludens, & exacta probatio, quæ requiritur ad effe- 137
ctum juris præſentandi, ex quo vere, ac proprie formalis Eccleſiæ ſervitus reſultare dicitur, ſed leviores admittantur probationes etiam in perſonis potentibus, quæ in hoc non differunt a privatis, dum rigoroſa forma per Concilium Tridentinum inducta iſtum caſum ſolius juriſpatronatus honorifici non percutit.

Inter hujuſmodi jura frequentius, ac principaliter per ſcribentes collocatur illud alimentorum Patrono inopi præſtandorum, ad inſtar eorum, quæ de prophano patronatu libertorum in jure civili ſtatuta ſunt, nimium tamen rari ſunt hujuſmodi caſus in foro, ſeu praxi, cum frequentius juſpatronatus divitum Eccleſiarum, quæ Rectorem, ac miniſtros congrue ſubſtentare, ac ulterius Patrono alimenta ſuppeditare valeant, ut plurimum penes Magnates, & Potentes, ſive nobiles, ac divites viros eſſe ſoleant, in exiguis autem Beneficiis a perſonis privatæ fortunæ fundati ſolitis rarus videtur caſus hujuſmodi exuberantiæ; Adhuc tamen iſto caſu nimium reflectendum videtur ad ipſius patroni inopiam, quatenus ipſe ſolus pro ſe ſupplicet, ut preces, alias facultativæ ita efficiantur neceſſariæ, ſive ubi majori parte legitimam præſeorationem non concludente, locus eſſet gratificationi, in quo data æquali idoneitate præſentatorum, libertas eſt Superioris unum, vel alterum inſtituendi, cum ſanguinis, vel proximitatis circumſtantia ad effectum prælationis in concurſu, ſit motivum congruentiæ, non autem præciſæ neceſſitatis, cujus iſto caſu eſſe debeat, dum ita eodem tempore æque bene Eccleſiæ miniſtro, ac patrono indigenti de alimentis providetur, ac alias injuſtitiæ, ſeu iniquitatis ſpecies eſſet, a qua appellatio, vel recurſus ad majorem admitti deberet.

Super aliis præeminentiis, ſeu juribus honorificis, quamvis ſcribentes pro caſuum contingentia, vel collectores plura referant, puta ſedes in loco honorifico, vel jus privativum ingrediendi locum, in quo aliis ſæcularibus aditus non datur; admitti ad oſculum pacis; habere primum locum poſt Principem, vel Magiſtratum primam, ſigueam facientem in diſtributione palmæ, vel candelæ ſupra alios ſæculares digniores, & ſimilia; Nihilominus certa, & determinata regula generalis deſuper tradi non poteſt, ſed deciſio pendet ab obſervantia particulari, vel a regionis more generali, aliiſque facti circumſtantiis, illa præeminentia potiſſimum de jure admittenda pro regula generali circa jus privativum reficiendi, vel ornandi, ne occaſione mixta aliorum reficientium, vel ordinantium tractu temporis ipſi patrono præjudicari valeat. *h*

Reliqua ad materiam, vel communia ſunt alteri magis generali materiæ beneficiali, vel nimium rato in foro audiuntur, de quibus apud eos, qui materiam ex profeſſo tractare profitentur; Et licet ſub iſta pleraque ſphæræ altioris cadant, ſuper jure ſcilicet nominandi, quod aliqui Reges, & Principes habent, vel habere prætendunt in proviſionibus Cathedralium, & Metro- 138
politanarum, ſeu Monaſteriorum: Attamen iſtæ inſpectiones cadere non ſolent ſub forenſibus diſputationibus, de quibus, non autem de formali totius materiæ tractatione agitur, & quia pleræque regulæ prudentiales non de facili concedunt has, aliaſque ſimiles quæſtiones, licet frequenter actas apud ſupremos, publicitati exponere.

h *diſc. 52. & 53.*

Finis Partis Primæ Libri Decimitertii.

Digitized by Google

JO. BAPTISTÆ CARD. DE LUCA

Libri Decimitertii Pars Secunda,

DE PENSIONIBUS ECCLESIASTICIS.

RAVENNATEN. PENSIONIS, PRO ARCHIEPISCOPO, CUM PRINCIPE CAMILLO PAMPHILIO.

Caſus diſputatus in Rota, & in poſſeſſorio deciſus pro Camillo.

De reſervatione penſionis eventualis, & per ſpeciem expectativæ poſt mortem alterius penſionarii, vel reſervatarii fructuum. An & quando valeat; Et an gratia dicatur pura, & perfecta ab initio, dilata executione ad tempus mortis alterius penſionarii, vel reſervatarii, vel potius ſit conditionalis, ad effectum inſpiciendi; An gratia expiret per contingentem intermediam mortem Papæ. Et incidenter; An matrimonium, præſertim cum bigamia ceſſare faciat penſionem: Et quando Indultum deſuper conceſſum ſuffragetur, & ad quos effectus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ in poſſeſſorio cum rejectione aliquarum exceptionum.*
3 *Gratia ſolo verbo perficitur, atque ad eſſentiam neceſſaria non eſt ſcriptura.*
4 *Quomodo intelligatur concluſio, quod ſupplicatio non regiſtrata non tribuit jus, neque importat gratiam perfectam.*
5 *Inſtrumenta publica non præjudicat, quod non reperiatur originalis, imbreviatura, ſeu matrix, quæ ſolet negligi.*
6 *Litteræ penſionis poſſunt expediri in vim cedulæ Conciſtorialis.*
7 *In actibus publicis Conciſtorii ceſſat ſuſpicio falſitatis.*
8 *Per bigamiam non ceſſat penſio, ſi præcedit indultum.*
9 *Atque prima cedula bancaria adhuc durat pro diſpenſato.*
10 *Quod indultum retinendi non obſtante mutatione ſtatus non tribuat novum jus, ſed conſervet antiquum.*
11 *Quod diſpenſatio retinendi beneficium juriſpatronatus non eget iſtius derogatione.*
12 *Concilia Generalia egent nota ſpeciali, & non veniunt ſub derogationibus generalibus, & quando ſecus.*
13 *Gratia conditionalis eſt imperfecta expectans perfectionem a conditionis purificatione.*
14 *Gratia imperfecta expirat per mortem Papæ concedentis.*
15 *Gratia conditionalis dicitur perfici de tempore purificatæ conditionis.*
16 *De conceſſione præventiva, ſeu abuſiva in ſupplantationem ſucceſſoris, & num. 24.*
17 *Quando gratia dicatur conditionalis.*
18 *Subſtantia penſionis reſidet in fructibus beneficii, declaratur, num. 28.*
19 *Non poſſunt duo inſolidum habere ejuſdem rei dominium, vel jus coæquale.*
20 *Clauſula,* ex tunc pro tunc, *quid operetur.*
21 *Concluſio caſus pro validitate reſervationis, & de aliis ſimilibus caſibus.*
22 *Quando conditio non percutiat ſubſtantiam, ſed potius executionem actus, qui proinde dicitur purus, & perfectus.*
23 *Dantur exempla in gratiis expectativis, in unione, & coadjutoria.*
24 *De concluſione, de qua num. 16.*
25 *Gratia ſolo verbo perficitur, & non expirat per mortem concedentis.*
26 *De argumentis, ob quæ penſio eventualis ſubſtinetur:*
27 *Reſpondetur contrariis, quod hæc gratia ſit conditionalis.*
28 *De concluſione, de qua num. 18.*

DISC. I.

Dimiſſa per Cardin. Capponnium Eccleſ. Metropolit. Ravenn. cum reſervatione fructuum ad ejus vitam, aſſignata ſucceſſori Archiepiſc. competenti congrua, juxta ſtylum, de illa proviſus fuit Lucas Torregianus ejuſdem Cardin. ex ſorore nepos per *Innoc. X.* qui in ipſa proviſione, vel præcedenter, ad favorem Camilli Pamphilii ejus ex fratre nepotis, tunc Cardin. ſuper ejuſdem Eccleſ. fructibus reſervavit annuam penſionem ſcut. 6. mill. conſequendam poſt mortem d. Cardin. ſeu alias dictam fructuum reſervationem ceſſatam. Cum autem iſte caſus ceſſationis reſervationis per mortem reſervatarii, contigiſſet poſt jam ſequutam mortem d. Pont. reſervantis, atque in diverſo ſtatu dicti Camilli, qui dimiſſo Cardinalatu, uxorem viduam duxerat Principiſſam Roſſani; Hinc dictus Lucas Eccleſiæ poſſeſſor prætendere cœpit, reſervationem prædictam, ſive per mortem Papæ, ſive per dictam mutationem ſtatus cum matrimonio, & bigamia ceſſaſſe; Vel ipſam reſervationem invalidam eſſe ex defecto conſenſus d. Cardin. reſervatarii, & ex aliis, de quibus infra; Unde introducta cauſa in Rot. coram Alberg. cum ex parte penſionarii, ſuſpenſo petitorio, aſſumptum eſſet ſolum poſſeſſorium manutentionis, ſtante cautela initio 2 adhibita ſolutioni cujuſdam modicæ ſummæ, per quam ex tunc decretum fuit legitimam poſſeſſionem exigendi acquiri debere, ſub die 1. Junii 1660. in poſſeſſorio prodiit reſolutio penſionario favorabilis, impreſſ. poſt Zuff. *de legis proceſſ. dec. 55. reper. poſt collect. Bondeni, dec.* 8t. Deindeque altera penſionario prodiit reſolutio pro penſionario informante 1. Decembris 1662. coram eodem, atque Titularis acquievit.

In dicta diſputatione, magis vero Advocatorum congreſſibus ex parte Archiepiſc. deſuper habitis, tres fuerunt puncti. 1. ſcilicet, an adeſſet vitium in ipſa reſervatione ob defectum conſenſus dicti Cardin. reſervatarii, ſeu per alium defectum. 2. an per mortem Papæ ante purificatam conditionem gratia evanuerit: Et 3. an per matrimonium contractum a penſionario, præſertim in qualitate bigamiæ, penſio extincta eſſet.

Primus punctus prætendebatur ex parte actoris ſopitus cum ſolo facto, quia doceretur de conſenſu tam Archiep. noviter proviſi, quam dicti Card. reſervatarii, Et quamvis originali matrice inſtrumenti dictorum conſenſuum, ille Card. eſſet per apoſtillam, ſuper quo aliqui defectus ac ſuſpiciones per cauſæ Patronum conſiderabantur, attamen per Rot. neglectum fuit; Tum ob legalitatem, ac probatam fidem Notarii; Tum ob vehemens veriſimilitudinis adminiculum, & fortius, quia in alio inſtrumento nullam patiente ſuſpicionem initio per ipſum Cardinal. dictus conſenſus enunciatur, ſed de his incidenter in quæſtione poſſeſſorii.

Alter deducebatur defectus, quod adeſſent quidem litteræ, ſed non adeſſet ſupplicatio; Rejectum tamen fuit motivum; Tum quia hujuſmodi exceptio non admittitur in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, pro quo ſufficit poſſibilitas juſtificationis in judicio ordinario petitorii; Tum etiam, quia ut ego motivando in congreſſu dicebam, ubi etiam in diſputatione petitorii de dicta ſupplicatione non doceretur, non tamen exinde inferre poſſet ad gratiæ nullitatem, quoniam in puncto juris, ad reſervationis penſionis eſſentiam, ſeu va- 3 liditatem, præciſe neceſſaria non eſt ſcriptura, cum gratia ſolo Papæ verbo perfici dicatur; ſupplicatio autem ſignata deſerviat ad faciliorem probationem conceſſionis, ac perfectionis voluntatis, non autem

ad ſubſtantiam gratiæ, Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Gomez. *ad regul. de non jud. juxt. form. ſupplic. quæſt.* 1. Gigas *de penſion. quæſt.* 34. Lotth. *lib.* 3. *quæſt.* 1. *num.* 4. *cum ſeq. & quæſt.* 2. *per tot.*

Et quamvis in materia beneficiali, neque ſupplicatio ſignata ſufficiat ad gratiæ perfectionem, ac certitudi- 4 nem, niſi etiam ſequatur regiſtratio, per quam & non prius reſultare dicitur jus quæſitum; Attamen ut in ſua materia *ſub tit. de benefic.* pluries advertitur, id provenit ex eo, quod ante regiſtrationem, ſupplicatio detineri, ac etiam lacerari poteſt per Datarium ob aliquam detectam ignotam circumſtantiam, ſeu ex alio motivo, non autem ut ſupplicatio ſit præciſe neceſſaria ad ſubſtantiam, & probationem, ut ita diſtingnendo advertitur in Romana legati pii 4. Februarii, & 12. Maji 1628. coram Coccino, & apud Celſum *dec.* 161. *n.* 8. *& ſeqq. & in aliis*; Ideoque aliud eſt agere, an ſupplicatio cum ſola ſignatura ante regiſtrationem tribuat jus, necne, aliud vero, ut amiſſio ſupplicationis ſuper gratia aliunde per litteras juſtificata illi præjudicet; Licet enim litteræ non expediantur, ſine prævia ſupplicatione, attamen poſtquam per manus tot officialium ſunt reviſæ, & plumbatæ, potiſſime ex aliquo temporis intervallo, non exiſtentia ipſius ſupplicationis originalis, quæ in medio folio volanti de facili peremptioni ſubjecta eſt, non tollit ſubſtantiam gratiæ, 5 quia præſumptio eſt pro officialibus, ut *dec.* 313. *part.* 11. *rec. n* 8. Et adinſtar eorum, quæ in jure habemus de matrice, ſeu originali imbreviatura inſtrumenti, quæ negligi ſolet, & poſtquam illud in publicam formam redactum eſt, ejuſque non exiſtentia non præjudicat, quamvis eſſet matrix, Oddo *conſ.* 78. *n.* 21. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 349. *n.* 24 *part.* 10. *recent.*

Clarius vero in hac facti ſpecie ex duplici circumſtantia; Primo ſcilicet, quod aderat cedula Conciſto- 6 rialis, cujus vigore poſſunt etiam expediri litteræ, Pariſ. *de reſign. lib.* 8. *q.* 5. *n.* 25. *&* 28 Et ſecundo, quia non agebatur de gratia facta per Papam in came- 7 ra, unde cadere poſſet ſuſpicio falſitatis, vel ſuppoſitione, ſed facta in publico Conciſtorio, ac etiam ab initio fuit res in Curia notoria.

Tertium fundamentum ceſſationis, ſeu extinctionis penſionis ratione matrimonii, & bigamiæ pariter modicam habuit juris inſpectionem, utpote ſublatum incontinenti cum facto ampliſſimi Indulti ante matrimonium, ac admiſſionem Cardinalatus præventive conceſſi cum faculta- 8 te retinendi penſiones, bigamia, vel militia, ac non inceſſu in habitu non obſtantibus; Et de quo indulto poſt præſentem diſputationem actum quoque fuit in Patavina penſionis coram Celſo *inter ſuas dec.* 369. *&* 395. occaſione diſputandi, an cedula bancaria per campſorem facta pro 9 aſſecuratione ſolutionis penſionis reſervatæ ad favorem ejuſdem Camilli in ſtatu Cardinalitio ſuffragaretur, ac duraret pro eadem penſione, ad favorem ejuſdem effecti ſæcularis, ac bigami, & deciditur contra campſorem, ex ea ratione, de qua particulariter agitur infra in Cæſarauguſtana, *diſc.* 44 quod ſcilicet hujuſmodi indulta non tribuunt novum jus, neque important novam reſervationem, 10 ſed ſolum præventive removent impedimentum futuræ vacationis, alias ex mutatione ſtatus reſultandæ, ejuſdem vacationis principio ſe opponendo, ideoque perſeverat antiqua gratia per ſolam remotionem obſtaculi, ac ſi alias præjudicialis mutatio ſtatus non contigiſſet, eo modo, quo ante Conſtitutionem Urbani VIII. habemus de indultis conferendi reſervata, & affecta Cardinalibus Epiſcopis, vel Archiepiſcopis.

Et ob quam rationem habetur; quod licet in proviſio- 11 nibus beneficiorum de jurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione, multo vero magis ſi eſt regium, neceſſaria eſt dicti juris mentio ſpecialis cum ejus derogatione ſine cauſa non ſolita concedi, quodque alias proviſio ſit nulla, nulla tamen id procedit in facultates, quæ poſſeſſori beneficii conceditur ſuper retentione, non obſtante promotione ad Epiſcopatum, vel aſſequutione alterius incompatibilis, ut advertitur in ſua materia *ſub tit. de jurepatr. diſc.* 66. quoniam id non importat novam proviſionem, ſed continuationem ſtatus antiqui, removendo ſolum obſtaculum vacationis, illique præventive occurrendo.

Minuſque in congreſſibus dicebam, tutum videri mo- 12 tivum ab aliquibus ex congregatis excitatum ſuper dicti indulti inefficacia ob non factam ſpecialem derogationem Concilii Generalis Lugdunenſis regiſtrati *in cap.* 1. *de bigamis in ſexto*, ex recepta propoſitione, de qua præſertim frequenter *ſub tit. de decimis, ac alibi*, quod Concilia Generalia non veniunt ſub derogatoriis generalibus, ſed indigent nota ſpeciali, quoniam cum idem indultum contineret ſpecialem derogationem Concilii Lateranenſis prohibentis reſervari penſiones ſuper Eccleſiis Cathedralibus, & Metropolitanis, deinde vero ſubſequeretur derogatio generalis, non obſtantibus quibuſcumque Conciliis, vel Conſtitutionibus, iſta generalitas comprehendit etiam Concilia Generalia, cum ita conſtet de intentione Papæ, quod cogitaverit ad Concilia Generalia, eiſque derogaverit, dum dicta concluſio fundata eſt ſola juris præſumptione veriſimiliter deficientis voluntatis, quæ præſumptio ceſſat ex contraria probatione etiam præſumptiva, ut in his ſpecialibus terminis bigamiæ advertitur *dec.* 7. *nu.* 4. *part.* 5. *rec.* cum aliis in hujus cauſæ deciſione, & habentur alias *ſub dicto tit. de decimis*, occaſione agendi de validitate privilegiorum ſuper exemptione a decimis non continentium ſpecialem derogationem Concilii Generalis regiſtrati *in cap. nuper de decimis*.

Unica igitur in puncto juris inſpectio cum aliqua opinionum diverſitate, in congreſſibus Advocatorum, magis quam in diſputatione habita in Rota, fuit ſuper ſecundo ſupra inſinuato puncto expirationis gratiæ per ſuperventam mortem Papæ, adhuc pendente conditione, ſub qua iſta reſervatio facta erat.

Super hoc autem motivo illius promotores, qui conſtanter in eo inſiſtebant, cum magno etiam apparatu allegationem, in diſcurſu deſuper habito deducebant; Primo, regulam, ſeu propoſitionem generalem, quod gratia con- 13 ditionalis ante conditionis eventum nullum jus, neque in re, neque ad rem tribuit, utpote imperfecta, expectans perfectionem a purificatione conditionis, ut ultra generalia, quæ habemus in actibus conditionalibus indifferentibus inter vivos, vel per ultimam voluntatem, in terminis ſpecialibus gratiæ præventivæ de beneficio, cum prius per ceſſum, vel deceſſum vacaret, Pariſ. *conſil.* 82. *n.* 6. *&* 7. *lib.* 4. Garz. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 153. Gabr. *conſ.* 186. *n.* 25. *&* 26. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 1311. *part.* 3. *diverſ. lib.* 3. *deciſ.* 614. *n.* 45. *part.* 4. *recent. tom.* 3.

Qua concluſione poſita, inferebant ad aliam concluſionem reſultantem ex diſpoſitione textus *in cap. ſi cui de præbendis in ſexto*, de qua Gabr. *d. conſil.* 186. *n.* 14. *& ſeqq.* 14 & generaliter cæteris relatis Garz. *part.* 6. *cap.* 2. *n.* 304. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 28. *n.* 86. *& ſeqq.* Fontan. *de pactis clauſ.* 4 *gloſſ.* 13. *n.* 43. *& ſeqq.* quod gratia adhuc imperfecta expirat per mortem Papæ concedentis, ſequutam ante conditionis purificationem.

Duplicem in hoc aſſignando rationem; Primo ſcilicet, quod gratia fieri, ſeu perfici dicitur non de tempore datæ, 15 ſed de tempore purificatæ conditionis, ad text. *in cap. ſi pro te de reſcriptis in ſexto, & Clement. unica de conceſſione præbendæ*, utrobique ſcribentes Gemin. *conſil.* 107. *n.* 4. Rota *dec.* 323. *n.* 17. *&* 18 *part.* 6. *rec. & in aliis*, & conſequenter impoſſibilis remanet gratiæ perfectio ob deficientiam perſonarum, quæ neceſſariæ ſunt ad faciendum actum, ut in ſpecie ratiocinatur Gabr. *d. conſil.* 186.

Et ſecundo, quod ita eſſet exercere poteſtatem poſt illam jam reſolutam, eamque conferre in tempus inhabile in ſupplantationem ſucceſſoris, deducendo ea, quæ 16 in materia abuſivæ, ſeu præventivæ inveſtituræ colligunt loquentes etiam de Papa, Schrader. *de feudis part.* 3. *cap.* 2. *n.* 25. & Roſenthal. *cap* 6. *concl.* 17. *n.* 1. *cum ſeqq.* cum aliis pro ratione dubitandi deductis *lib.* 4. *tit. de emphyt. diſc.* 1.

Quod autem gratia eſſet conditionalis, recte proba- 17 ri dicebant; Primo, ſtante dictione; *poſtquam*, quæ de ſui natura conditionem importat, ut *dec.* 46. *n.* 2. *part.* 2. *rec. dec.* 323. *n.* 17. *part.* 6. *& in aliis*; Secundo, ex ipſa qualitate actus, dum reſervatio penſionis facta erat, quando ceſſaverat reſervatio fructuum ad favorem Cardinalis prioris Eccleſiæ poſſeſſoris, & ſuper quo, ultra deducta per Pariſ. *d. conſ.* 812. & Gabr. *d. conſ.* 186. dicebant nimium facere *dec.* 11. Moned. *de locato*, ac etiam deducta per Rot. *dec.* 614. *n.* 45. *par.* 4. *rec. tom.* 3. *& dec.* 602. *n.* 12 *&* 13. *par.* 5.

Et tertio pro omnino ſolido, ac inevitabili fundamento deducebant verum juris principium, quod dari non poſſunt eodem tempore ejuſdem rei duo domini, vel poſſeſ- 18 ſores, aut coæquale jus habentes inſolidum, cum enim ut ipſi dicebant, ſubſtantia penſionis reſideat in fructibus, qui ſunt ejus ſubjectum, ex deductis apud Merlin. *dec.* 732. *in princip.* Tondut. *de penſion. cap.* 65. *num.* 1. *& ſeqq.* ubi Concordantes, ita inferebant eſſe impoſſibile, atque implicare, ut vivente Cardinali reſervatario, ad quem libere fructus ſpectabant, dictus penſionarius jus perfectum, ac de præſenti habere poſſet, & conſequenter quod

gratia

Digitized by Google

gratia remaneret conditionalis, & imperfecta; Dedu-
cendo in id auctoritatem Oldradi *conſil.* 229. *n.* 5. &
bene Zabarell. *in Clementina litteris de reſcriptis*, *n.* 2.
19 quod ſcilicet idem jus uniforme competere non poteſt
pluribus circa idem, ſed ſolum difforme, uni ſcilicat
de præſenti, alteri vero de futuro, & ſic hodie uni,
& cras alteri, ſive eodem tempore diverſis reſpectibus
compatibilibus, quorum ratione datur plurium domi-
norum, vel poſſeſſorum concurſus, non autam circa
idem, juxta ea, quæ præſertim habentur deducta *ſub
tit. de feudis*, *diſc.* 61. & 62.

Et quamvis iſta gratia contineret clauſulam, *ex nunc
pro tunc*, attamen retento dicto præſuppoſito, quod gra-
20 tia aſſet conditionalis, & imperfecta; Replicabant,
(& in hac parta bene,) id nil operari, quoniam vir-
tus retrotractiva, quæ huic clauſulæ conceditur, bene
procedit, quando extrema ſint babilia, ſecus autem,
ubi res devenit ad caſum, a quo incipere non poteſt,
ex deductis *dicta decis.* 614. *num.* 49. & *ſeqq. part.* 4.
recent. tom. 3. ubi concordantes.

His tamen non obſtantibus, contraria fuit mea ſen-
tentia, cui major pars congregatorum adhæſit; Et
quamvis in iſta cauſa deſuper formalis diſputatio in
21 judicio habita non eſſet, dum Archiepiſcopus opinioni
majoris partis acquieſcere voluit, attamen motivis pro-
motoribus in eadem opinione continuantibus, idem ar-
ticulus diſputatus fuit in Tribunali A. C. in Bene-
ventana, de qua *diſc. proxime ſequenti*, deducendo
adamuſſim eadem fundamenta, ut ſupra in hujus cauſæ
diſcurſu deducta, ſed motivum rejectum fuit, ut et-
iam in una Bononien. in eodem Tribunali coram di-
varſo Judica inter Archiepiſcopum, & Principem Joan-
nem Baptiſtam dicti Camilli filium tranſlatarium, in
qua pariter contra Titularam judicatum fuit, atque
judicium approbatum quoque per Signaturam, unde
pariter acquievit Titularis.

Fundamentum autem erat in deficiente dicto præſup-
poſito motivantium, quod iſta gratia eſſet conditionalis,
& imperfecta expectans perfectionem a futura ceſſatione
reſervationis fructuum, ſeu alterius penſionis, in cujus
22 tempus ſubſtantia gratiæ collata eſſet; Quoniam verius
eſt, gratiam eſſe puram, ac perfectam ab initio dilata
ſolum executione ad tale tempus, juxta communem, &
receptam diſtinctionem, qoam habemus in materia do-
nationis effectum ſortituræ poſt mortem donatoris, vel
alterius, quod aliud eſt, quando ſubſtantia donationis
in tempus, vel caſum confertur; Aliud vero, quando
ſolum ad illud differtur executio, illa ab initio perfe-
cta exiſtente, ex deductis cæteris relatis apud Fontanell.
clauſ. 4. *gloſſ.* 3. Galeot. *lib.* 2. *controv.* 21. Buratt.
& Adden. *dec.* 581. Merlin. *dec.* 664. alias *dec.* 9. *part.*
7. *recent.* Royas *deciſ.* 314. & ſæpius in ſua materia
ſub tit. de donationibus.

Et in ſpecialibus terminis reſervationis penſionis ef-
fectum ſortituræ poſt alteram ceſſatam, ut dicatur pu-
ra, & perfecta ab initio, fuit dictum in Burgen pen-
ſionis de anno 1580. coram Cantuccio, & melius dein-
de in Salamantina penſionis 16. Februarii 1582. coram
Bubalo, & reaſſumit Rub. *tom.* 1. *ſingular. fol.* 424.
in principio, & in aiſdem terminis, vel proximis be-
ne in Cæſarauguſtana penſionis 31. Januarii 1656. co-
ram Bichio *impreſſa dec.* 121. *part.* 12. *recent.* edita
in caſu, de quo *diſc.* 44. ubi de hac materia gratiæ
illico perfectæ, quamvis executio, ſeu effectuatio ad
aliud tempus dilata eſſet, ſive quamvis vivente ipſo
Pontifica non fuiſſet expedita in ea forma, quæ ejus
perfectionem denotat, unde propterea Pontifex ſucceſ-
ſor concedit expeditionem in ea forma, quæ dicitur,
rationi congruit, quæ non ſubſtantiat, ſeu perficit
gratiam, ſed illi jam valide, ac perfecte tribuit exe-
cutionem.

Quod habemus in praxi etiam in ipſiſmet beneficiis,
23 in quibus urget ratio incompatibilitatis, ut dentur in-
ſolidum duo Beneficiati, ex ratione pluries inſinuata *ſub
tit. de Beneficiis*, ne contemporanee dentur duo viri
unius mulieris, ac etiam ob incompatibilitatem ſupra
in motivis inſinuatam, ut dentur duo domini inſolidum
ejuſdem rei, ſeu duo in ea coæquale, & contempora-
neum jus inſolidum habentes; quæ ratio non militat
in penſionibus, ut infra, & tamen in gratiis expecta-
tivis in illis partibus, in quibus atiam hodie ſunt in
uſu, ac atiam quandoque (licet earo poſt Concilium
Tridentinum) etiam practicantur in Italia, & aliis par-
tibus, in quibus Concilium eſt in uſu, licet gratia con-
ceſſa ſit, pro quando per ceſſum, vel deceſſum poſſeſſo-
ris beneficium vacaverit, adhuc tamen gratia dicitur
perfecta ab initio.

Idemque in gratia futuræ ſucceſſionis in beneficio poſ-
ſeſſo per coadjutum, quæ conceditur coadjutori; Et in
unione, quæ fiat de beneficio pleno ſine præjudicio poſ-
ſeſſoris, cum clauſula, *ſi & poſtquam per iſtius ceſſum,
vel deceſſum beneficium vacaverit*, quoniam non dicitur
gratia conditionalis, cujus ſubſtantia ad talem caſum di-
lata ſit, ſed perfecta, dilata ſolum executione, ideoque
ſequuta morte Pontificis, vel Epiſcopi unientis, ante-
quam caſus fiat, nunquam dubitatum fuit de gratiæ vali-
ditate, vel perfectione, ſed frequentes quæſtiones, quæ
deſuper cadunt, ſunt occaſione Ragulæ revocatoriæ
unionum effectum non ſortitarum, quæ fieri ſolet per
Pontificem ſucceſſorem, ut pluries in ſua materia *ſub
tit. de benefic.* præſertim in Sorana *diſc.* 43.

In idem bene conferre obſervabam ea, quæ in ma-
teria præventivæ, ſeu abuſivæ feudi, vel emphyteuſis
per viventem poſſeſſi habantur *ſub d. tit. de emphyteuſi
diſc.* 1. ac etiam in propoſito conceſſionis officii vacaturi 24
habentur *ſub tit. de Regalibus diſc.* 3. quod ſcilicet diffi-
cultates, quæ deſuper cadunt non percutiunt iſtos ter-
minos perfectionis, vel imperfectionis gratiæ ab initio,
adeout expirare debeat per mortem concedentis, ſed
percutiunt terminos diverſos, defectu ſcilicet poteſtatis
ſupplantandi ſucceſſorem, & conferendi ſuam poteſtatem
in tempus inhabile, qui defectus bene conſiderabilis eſt
in Prælato, vel altero inferiori Magiſtratu, ex deductis
in locis proxime citatis, non autem in Summo Ponti-
fice, ubi præſertim diſponit de plenitudine poteſtatis, ut
cæteris relatis habetur *dec.* 664. *n.* 13. *part.* 2. rec. ubi re-
ſpondetur omnibus contrariis, ac etiam in Foroſempro-
nien. ſeu Eugubina bonorum 16. Junii 1636. & 7. Junii
1638 coram Coccino, quarum poſterior eſt *dec.* 39. *part.*
8. *rec.* & *in aliis*, quidquid in contrarium etiam in Pa-
pa dicant Schrader. & Reſenthal. *ſupra citati*, & alii
Germani, quorum opinio paſſim reprobata eſt; Ultra
quod ipſi agentes de abuſiva inveſtitura feudali, agunt
de prophanis, ſeu temporalibus, conſiderando Papam
in ditione temporali tamquam ſimplicem Principem ele-
ctivum, non autem in beneficialibus, aliiſque ſpiritua-
libus, in quibus diſponit tamquam Papa, & Chriſti Vi-
carius omnimodam habens poteſtatem, præſertim in
beneficialibus.

Ideoque receptam habemus propoſitionem deductam
ex textu *in cap. ſi gratia de præbendis in ſexto*, quod 25
gratia ſolo verbo, ſeu ſola ſignatura perficitur, eaque
non expirat per mortem, quamvis re integra, ut apud
Pæniani *dec.* 244. & 249. *dec.* 366. *n.* 27. *cum ſeqq. part.* 4.
recent. tom. 2. in dicta Cæſarauguſtana penſionis 31. Ja-
nuarii 1656. coram Bichio *dec.* 121. *part.* 12. *rec.* edita
in cauſa, de qua infra *d. diſc.* 44. & *in aliis*, cum tota
difficultas cadat in gratiis conceſſis in forma com-
miſſaria.

Quemadmodum enim dominus fundi, ſeu alterius
rei, cujus uſusfructus ad alterum pertineat, non pro-
hibetur ejuſdem rei uſumfructum præventive alteri con-
cedere, pro quando eveniet caſus mortis præſentis uſu-
fructuarii; Sive quemadmodum Papa poteſt penſionem 26
ſuper Eccleſia reſervata ſimultanee diverſis diſtribuere,
plureſque penſionarios conſtituere, ita non videtur cur
eamdem diſtributionem facere non poſſit cum ordine
ſucceſſivo, ut prius penſionem obtineat unus, & de-
inde alter.

Atque in his etiam terminis penſionis docet recepta
praxis, circa indulta, ſeu facultates transferendi, quod
paſſim exercentur poſt mortem Papæ, qui facultatem
conceſſit, cum tamen in ipſo actu tranſlationis nova
penſio efformari videatur, & tamen de hoc numquam
dubitatum fuit, cum ſimilibus.

Hinc dicebam corruere fundamenta ſupra in contra-
rium ponderata; Ad illud enim defectus poteſtatis ſup-
plantandi ſucceſſorem, & conferendi poteſtatem in tem-
pus inhabile, reſponſum eſt ſupra, ut non procedat
in Pontifice.

Et quoad deciſionem 11. Mohed. *de locato*, quæ inter
omnes videtur magis proxima auctoritas ad probandum,
quod hujuſmodi gratiæ dicendæ ſint conditionales, dum
firmatur, quod in ſecunda reſervatione pura, facienda 27
non ſit mentio primæ penſionis, eventualis, ſeu condi-
tionalis, (ultra quod continet potius ſimplicem diſcur-
ſum hincinde, quam deciſionem, atque Tondut. *de pen-
ſion. cap.* 44. *nu.* 22. & *ſeqq* credit contrarium, ſtante
jure jam creato pro prima penſione,) id percutit diver-
ſum effectum validitatis ſecundæ reſervationis ob caſum

contingibilem, quod prima effectum ſortitura non ſit per prædeceſſum reſervatarii, antequam fieret caſus, in quem executio, vel effectus dilatus fuit, ideoque ceſſet ratio duplicis oneris, cui innixa eſt concluſio ſuper neceſſitate in ſecunda reſervatione faciendi mentionem de prima ex præſumpto defectu intentionis, non tamen exinde inferri poteſt ad aſſumptum, quod gratia ſit conditionalis, & imperfecta, quæ in ſubſtantia validitatem, ac perfectionem a futuro eventu recipere debeat.

In deciſione autem *614. part. 4. rec. tom. 2.* quæ pariter adducebatur tamquam auctoritas punctualis, vel ſatis proxima, non agitur de hoc puncto expirationis gratiæ per mortem Papæ, cum potius contrarium in ea ſupponatur, ſed percurit diverſum effectum, impediendi ſcilicet juſpatronatus, quod prætendebatur quæſitum, ſeu fundatum cum bonis, quæ ob adhuc non effectuatam gratiam, dici non poterant propria.

Demum majus argumentum, ſeu ratiocinium, ut ſupra deductum ex deficientia ſubjecti penſionis conſi-
28 ſtentis in fructibus, in quibus iorrat compatibilitas, ut eodem tempore eſſe poſſint duo reſervatarii, & penſionarii; Advertebam illud continere fallaciam claram, quoniam propoſitio, ut penſio dicatur impoſita ſuper fructibus, eorumque quota ſit, quæ aſſignetur penſionatio ad dirimendas lites, ita taxata in portione quantitativa, percutit diverſos effectus, illum præſertim, quod penſionarius non acquirat jus, vel Titulum in Eccleſia, ſive quod penſio non dicatur jus ſpirituale, quod tangat ſubſtantiam Eccleſiæ, ſeu ejus Rectoriam, & adminiſtrationem, ſed ſit temporale, utpote onus impoſitum fructibus, ex quibus penſio ſolvenda eſt, non autem quod penſionarius acquirat fructuum dominium, quoniam illud inſolidum pertinet ad Titularem habentem onus ex illorum valore, penſionem alteri præſtare, adinſtar cenſus conſignativi, vel reſervativi ſolvendi per dominum, & poſſeſſorem fundi cenſiti.

Et ulterius, tunc incompatibilitas, ſeu verius incapacitas intraret, quando utrumque onus eſſet contemporaneum, ſeu ſimultaneum, quia ſcilicet eodem tempore ſolvenda eſſet penſio, fructus ad alterum reſervatarium ſpectarent, ſecus autem data diſtributione compatibili, eodem modo, quo poſſidens fundum capacem, cujus uſusfructus ad alterum ſpectaret, ſive gravatum annuo cenſu vitalitio, non videtur prohibitus imponere ſuper eo ex nunc valide ac perfecte novum cenſum, effectum ſortiturum ex tempore, quo ceſſato uſufructu, vel altero cenſu per mortem fundus remanebit capax, atque ex ejus fructibus alter cenſus ſolvi poterit; Sunt etenim fructus ſubjectum penſionis, ſed in genere, non autem in ſpecie, & ſic non præciſe fructus iſtius, vel alterius anni, quoniam alias pro penſionibus decurſis actio non competeret ſuper fructibus futuris, & contra ſucceſſorem, cujus contrarium receptum eſt, quoties non obſtet exceptio negligentiæ cum ſimilibus, ideoque ſola difficulta reſtringebatur ad factum ſuper conſenſu, ut ſupra.

BENEVENTANA PENSIONIS, PRO FRATRIBUS DE MACULANIS, CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Signatura, & reſolutus pro Maculanis.

De eadem materia penſionis eventualis poſtquam alia penſio ceſſaverit, an ceſſet gratia per mortem Papæ ante purificationem conditionis.

Et incidenter, an exceptio, quod non remaneant mille pro Epiſcopo impediat proceſſum pro ſolutione penſionis.

Et an penſio alicui reſervata habenti certam qualitatem, expiret ceſſata qualitate.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *De reſervatione penſionis eventualis poſt ceſſatam alteram penſionem, an ſit pura, vel conditionalis, & an ceſſet per mortem Papæ remiſſive.*
3 *Penſio reſervata cum expreſſione, quod reſervatarius eſſet miles Lauretanus, an ceſſet ſi dicta militia ceſſet, & ad quid dicta expreſſio fiat.*
4 *Quid de penſione reſervata ad favorem Cardinalis, an ceſſet dimiſſa Cardinalatu.*
5 *Conſenſus præſtitus penſioni eximit penſionarium a probationis onere, illudque transfert in titularem conſentientem.*
6 *Ubi agitur de penſione reſervata motu proprio in Conciſtorio abſque expreſſa conditione non eget juſtificatione.*
7 *Secus ubi eſt qualificata a clauſula* dummodo, *& de ratione differentiæ.*
8 *De differenti modo adjiciendi dictam clauſulam in Eccleſiis liberæ proviſionis, & illis de jurepatronatus.*
9 *Stylus probat voluntatem Papæ.*
10 *Conſenſus titularis, an contineat eamdem conditionem adjectam reſervationi.*
11 *Quando clarius juſtificatio non requiratur.*
12 *De alio puncto circa translationem remiſſive.*

D I S C. II.

METropolitana Eccleſia Beneventana dimiſſa per Cardinalem Maculanum alias de Florentiola, ſive Sancti Clementis nuncupatum, Urbanus VIII. providit Joannem Baptiſtam Foppam, cum reſervatione penſionis annuorum ſcutorum 4500. ad favorem ejuſdem Cardinalis, ultra antiquum ſcutorum 1500. necnon ad favorem Cæſaris, Vincentii, & Coſmi præfati Cardinalis nepotum, penſionem ſcutorum 200. anni pro quolibet reſervavit, effectum ſortituram, ac percipiendam poſt dicti Cardinalis mortem; Cumque idem Cardinalis, in vim facultatis transferendi, prævia extinctione reliquæ penſionis, ut ita Eccleſiam capacem redderet, ac tolleret obſtaculum Conſtitutionis 20. Urbani VIII. tranſtuliſſet in Cæſarem ratam ſcutorum 600. & in Vincentium aliam ratam ſcutorum 300. Archiepiſcopus autem poſt ſequutam Cardinalis mortem renueret ſolvere dictas penſiones translatas, ac reſervatas reſpective; Hinc introducta cauſa coram A. C. pro penſionariis judicatum fuit, idque canonizatum per Signaturam, quæ ſolum aliquam difficultatem habuit ſuper rata Coſmi, quæ prætendebatur extincta ob ejus militiam, atque in hoc ſtatu cauſa pendet in Rota abſque ulteriori progreſſu, Archiepiſcopo interim ſolvente. 1

In his autem diſputationibus, ultra quaſdam exceptiones conſiſtentes in nudo facto, ex quo etiam ſublatæ fuerunt, ac etiam ultra dictam exceptionem extinctionis ratione militiæ, quæ ſolum Coſmum percutiebat, & de qua habetur infra *diſc. 46.* Tres erant exceptiones; Prima, expirationis dictæ reſervationis conditionalis, ſeu eventualis per mortem Pontificis concedentis ante conditionis purificationem; Altera, quod aliqui ex eis non poſſiderent amplius militiam Lauretanam, cum cujus præſuppoſito, ſeu qualitate reſervatio facta fuerat; Et tertia, quod non remanerent mille pro Epiſcopo juxta congruam taxatam a Sacro Concilio Tridentino, cui derogatum non fuit; Omnes tamen leves reputatæ fuerunt, præſertim in judicio executivo, quod pro penſionibus extra omne dubium competit.

Super prima exceptione; Scribentes pro Archiepiſcopo, inter quos aderant iidem hujus motivi promotores in Ravennaten, *diſc. præced.* deducebant adamuſſim 2
eadem fundamenta deducta *diſc. præced.* Ego vero ſcribens pro penſionariis, eodem veritatis ſenſu retento, deducebam reſponſiones, de quibus in dicta cauſa; Reliqua enim continebant propoſitiones generales, ad ornatum, ſive ad inanem chartarum repletionem deduci ſolitas.

Verum iſte caſus longe clarior erat, quoniam reſervatio facta non erat ſub dicta formula per ceſſum, vel deceſſum Cardinalis reſervatarii fructuum, ſeu primi penſionarii, ut *dicto diſc. præced.* ſed verba reſervationis, vel alterius Indulti ab eodem Pontifice conceſſi occaſione mandandi expeditionem gratis explicite erant de præſenti, dilata ſolum executione, ſeu effectu poſt mortem Cardinalis, ibi, *reſervavimus penſionem effectum ſortituram, & percipiendam poſtquam Cardinalis viam univerſæ carnis, &c.* unde propterea litteraliter deciſa remanebat quæſtio, an ad tempus mortis primi penſionarii collata eſſet ſubſtantia reſervationis, vel potius ſola executio, dum poſita hac ſecunda parte, indubitatum remanet de jure diſpoſitionem non eſſe conditionalem, quæ perfectionem expectet a conditionis purificatione, ſed eſſe ab initio puram, ac perfectam, dilata ſolum executione, ex deductis *dicto diſcurſ. præcedenti.*

Faci-

Facilis quoque fuit remotio ſecundæ exceptionis ob ceſſatam militiam Lauretanam, cum cujus præſuppoſito ad ſavorem aliquorum ex dictis tribus penſionariis reſervatio facta erat; Siquidem hujuſmodi militia non 3 continet officium, quod annexam habeat aliquam adminiſtrationem, ita & taliter, quod qualificet perſonam, ejus intuitu principaliter de penſionibus provideri ſolitam, alias non providendam, cum ſit officium venale, etiam per infantes, vel abſentes ignotos obtinendum abſque aliquo merito perſonali, ad ſolam induſtriam, ſeu amolumentum, juxta officiorum Romanæ Curiæ diſtinctionem, de qua *ſub tit. de Regal. diſc.* 2. Sed quia inter ejus privilegia eſt illud capacitatis obtinendi, ac retinendi penſiones in certa ſumma, ſtatu ſæculari non obſtante ex iis, quæ habentur infra, *d. diſc.* 46. atque licet penſio ſit onus mere temporale ſuper fructibus, quod non tangit ſubſtantiam Eccleſiæ, ſeu beneficii, ſuper quo nullum jus in re, vel ad rem tribuit, unde propterea ipſius ſunt capaces etiam ſæculares, attamen de ſtylo reſervari non ſolent, niſi Clericis, vel aliquam militiam hujuſmodi habentibus, ut habetur infra in hac eadem cauſa *d. diſc.* 46. *& alibi*; Hinc proinde cum dicti reſervatarii, tunc Clericali charactere inſigniti non eſſent, narrata fuit dicta militia, utpote vicem Clericatus in propoſito habens ad denotandam capacitatem; Et conſequenter ſuperventa alia tutiori capacitate reſultante a Clericatu poſtmodum ſuſcepto, nulla suberat neceſſitas, quod dicta alia qualitas continuare deberet, dum illa non erat principalis, ac finalis cauſa reſervationis, ſed ſolum enunciabatur pro habilitatione, eo modo, quo enunciari ſolet Clericatus.

Verum ubi etiam fuiſſet cauſa conceſſionis, non tamen dicenda erat cauſa durationis; Vel ex regula, quod ceſſante cauſa non ceſſat effectus conſummatus; Vel potius ex ea diſtinctione, quæ communiter per Legiſtas adhiberi ſolet, inter cauſam fiendi, & cauſam eſſendi, ut in prima non deſideretur perſeverantia, ſed ſufficiat, quod extiterit de tempore, quo actus factus eſt, perſeverantia vero deſideretur in altera.

Ad quod deducebam caſum, de quo in dicta Ravennat. *diſc. præc.* & in Patavina coram Celſo *inter ſuas dec.* 355. *&* 395. ſuper caſu fortiori penſionum reſerva- 4 tarum ad ſavorem Cardinalis, in quibus probabiliter dici poteſt, reſervationem principaliter factam eſſe potius intuitu dignitatis, ac ad illius decorem ſubſtinendum, ut ejuſdem reſervationis formula comprobat, & tamen ſi caſus daret per poſſibile, quod citra occaſionem matrimonii, vel alterius ſtatus incompatibilis, ille qui dimittit Cardinalatum, remaneret Clericus, ſeu alias in ſtatu capaci retinendi penſiones, non per hoc dicendum eſſet, quod ceſſarent; Tum ex dicta ratione, quod dignitas fuit cauſa fiendi, ideoque non remanet cauſa præciſa eſſendi; Tum etiam ex interpretatione, quæ deſumitur ex ſtylo concedendi Indulta matrimonio etiam cum bigamia, militia & ſtatu ſæculari non obſtantibus, dum ut dictum eſt, penſio eſt potius temporalis, quam mere ſpiritualis, licet ſpiritualitati annexa, ad effectum, ut non ſit in commercio quoad ipſam ſubſtantiam, licet ſit quoad commoditatem, ut pluries infra occaſione agendi de ceſſione commoditatis.

Demum quoad tertiam exceptionem, punctus diſputationis erat ſuper onere juſtificationis, cuinam ſcilicet contendentium incumberet, an penſionariis actoribus probandi affirmativam, quod remanerent mille pro Epiſcopo, vel potius Titulari probandi negativam, quod non remanerent; Et in hoc, etiam cum ſenſu veritatis, per Judicem ac per Signaturam, ut ſupra agnitæ, dicebam quod cum dicta congrua expreſſe non eſſet reſervata cum ſolita clauſula, *dummodo re-* 5 *maneant mille*, *&c.* onus erat Titularis probandi negativam, quodque iſta exceptio, vel probatio, ubi etiam in petitorio eſſet relevans, apta non eſt retardare in judicio poſſeſſorio, ſeu executivo; Tum ex conſenſu per ipſum Titularem præſtito, qui hunc effectum operatur, ex deductis per Adden. ad Greg. *dec.* 57. *nu.* 11. Adden. ad Buratt *dec.* 261. poſt n. 17. *dec.* 248. *n.* 1. poſt Zacchiam *de obligat.* cum aliis, de quibus *ſub tit. de beneficiis*, *diſc.* 90 ubi generaliter agitur de hac materia valoris etiam ad effectum penſionum.

Tum clarius, quoniam agebatur de reſervatione penſionis factæ motu proprio in Conſiſtorio, in quo providetur Eccleſia Cathedralis, vel Metropolitana prævio proceſſu, qui Conſiſtorialis dicitur ſuper ſtatu Eccleſiæ, ideo- 6 que nulla requiritur juſtificatio ex parte penſionarii, quoniam ita dicitur juſtificationem præceſſiſſe apud Papam, mediante dicto proceſſu, juxta celebrem deciſionem in Ferentina coram Ottembergo *apud Marcheſ part.* 1. *fol.* 535. paſſim receptam, ut patet ex deductis per Adden. ad Buratt. & ad Gregor. *ubi ſupra*, Tondut. *de penſion. cap.* 14. *num* 32. *& ſeqq.*

Deciſiones autem, quæ in contrarium deſuper habentur, præſertim in Neritonen. coram Litta poſt eumdem Marcheſ *d. part.* 1. *fol.* 531. Cavaler. *deciſ.* 183. & in Monopolitana penſionis 2. Junii 1645. coram Bichio, procedunt ubi reſervatio eſſet conditionalis, in quanto, 7 vel in quota, quia nempe contineret clauſulam, *dummodo remaneant mille*, *&c.* juxta ſtylum in illis Eccleſiis, quæ ſunt ad liberam proviſionem Papæ, vel *dummodo penſiones tertiam partem fructuum non excedant*, juxta ſty- 8 lum Eccleſiarum, quæ ſunt ad Regiam nominationem, vel præſentationem, juxta caſum, de quo in dicta Monopolitana coram Bichio, & in Acerrana coram Albergato *dec.* 288. *part.* 11. *rec.* ac in aliis pluries; Ex ea clara differentiæ ratione; quod quando Papa dictam conditionem adjicit, ſignum eſt, quod ſequi noluit fidem proceſſus Conſiſtorialis, atque ſe declaravit non bene certum de valore, ſecus autem, ubi reſervatio eſt pura, cum tunc denotet ſe eſſe informatum, ſtante recepto vulgari axiomate ſuper argumento voluntatis reſultante a diſcretivo modo loquendi, ſive a ſtylo, qui probat Papæ volunta- 9 tem faciendi, vel non faciendi, ex deductis apud Mantic. *dec.* 214. Adden. Ad Gregor. *dec.* 150. *& paſſim*.

Hinc proinde corruebat concluſio firmata in dicta Neritonen. coram Litta, & in dicta Monopolitana coram Bichio, ac in aliis, de quibus *d. diſc.* 90. *ſub tit. de benef.* quod conſenſus Titularis non alterat naturam reſervationis, neque puram reddit gratiam conditionalem, eo quia conſenſus cenſetur præſtitus ad limites reſervationis, dicta clauſula, ſeu conditione firma remanente; Id enim recte procedit, ubi gratia eſt expreſſe conditionalis cum dicta 10 clauſula per Papam adjecta, ſecus autem, ubi eſt pura; reſervatio autem congruæ deducitur per Titularem ex diſpoſitione juris, vel Sacri Concilii, quoniam interim præſumptio eſt pro reſervatione.

Omniſque difficultas in propoſito penitus ceſſabat ex facto, dum ſuper Eccleſia reſervata fuerat penſio ſcut. 6. 11 mil. hoc eſt 1500. antiqua, & 4500. de novo ad favorem dicti Cardinalis, unde propterea, extra principium dubitandi, declarata fuit capax dictæ alterius reſervationis importantis ſolum ſcuta 900. pro quando ceſſaſſet dicta major 4500 per obitum Cardinalis, ideoque merito neglecta fuit dicta clauſula, *dummodo mille*, *&c.* dum indubitanter aderat certificatio majoris valoris.

Actum etiam fuit, ſed incidenter, de validitate dictæ translationis contra formam *Conſtitutionis* 20. *Urbani* 12 *VIII.* in cujus fraudem præambulam caſſationem reliquæ penſionis fieri non poſſe dicebatur, ſuper hoc tamen ego non ſcripſi, ſed alia occaſione de puncto agitur infra ad materiam translationis, de dicta *Conſtitutione Urbani*.

ANNOT. AD DISC. II. cum ſeqq.

DE eadem reſervatione penſionis eventualis, & an ceſſet per mortem Papæ ante purificatam conditionem, vel ſequutam nominationem, habetur quoque actum *in hoc tit. diſc.* 82.

Deciſiones enunciatæ in *diſc.* 1. *ſunt impreſſ. part.* 13 *recent. deciſ.* 247. *&* 512.

SYPONTINA PENSIONIS, PRO PRINCIPE AUGUSTINO CHISIO, CUM ARCHIEPISCOPO.

Diſcurſus in caſu diſputata coram A. C. & in Signatura, & reſolutio pro Chiſio.

De eadem materia penſionis eventualis poſt alterius antiquæ penſionis ceſſationem, An ſit pura, & perfecta ab initio ad alios etiam effectus, vel potius conditionalis; Et præſertim, an antiqua penſio debeat ceſſare in totum, vel ſufficiat quod ceſſet in parte.

Et an hæc reſervatio præjudicet facultati transferendi antiquam penſionem.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Tranſlatarius antiquæ penſionis præfertur ſecundo penſionario.*
3 *Reſervatio eventualis penſionis novæ pro quando prima ceſſaverit, non præjudicat facultati transferendi.*
4 *Quod materia penſionis ſit dividua, & valeat pro parte.*
5 *An reſervatio eventualis ſit pura, vel conditionalis.*
6 *Eadem penſio reſervata, quando altera extincta erit, an ſufficiat quod extinguatur in parte.*
7 *De Conſtitutione 20. Urban. VIII. ſuper validitate penſionis in parte.*

DISC. III.

1 In proviſione vacantis Metropolitanæ Eccleſiæ Sypontinæ gravatæ annua penſione ſcutorum 2250. ad favorem Cardinalis Columnæ, reſervavit Alexander VII. aliam penſionem ſcutorum 500. ad favorem Auguſtini Chiſii Farneſii Principis ejus nepotis, ex nunc pro tunc, & poſtquam ceſſaverit, ſeu extincta fuerit dicta antiqua penſio, dictæque reſervationi conſenſum præſtitit proviſus; Cumque dictus Cardinalis Columna in ultima infirmitate, vigore Indulti Apoſtolici tranſtuliſſet ſcuta 1000. hoc eſt 500. ad favorem Abbatis Columnæ nepotis, ac reliqua ad favorem aliquorum familiarium, atque ſequuta ejuſdem Cardinalis morte, Chiſius ſuæ penſionis ſolutionem peteret; Replicabat Archiepiſcopus factum non eſſe caſum, ſive purificatam non eſſe conditionem ceſſationis dictæ antiquæ penſionis, utpote adhuc vigentis ratione translationis, per quam ea exiſtere, ac durare dicitur, licet enim quoad translatarium dicatur nova, attamen quoad ſubſtantiam reſpectu Eccleſiæ, & Titularis dicitur eadem jure continuationis potius, quàm novæ impoſitionis, mutata ſolum perſona, ut pluries infra ad materiam translationis habetur.

Hinc dictus Chiſius plures conſuluit Advocatos pro veritate, qui concorditer pro ea reſponderunt, de quorum numero ego fui, dictorumque reſponſorum vigore judicium inſtituendo coram A. C. mandatum executivum obtinuit pro terminis decurſis, a Signatura Juſtitiæ quoque canonizatum, unde ſequuta ſolutione, cauſa pendet in Rota in devolutivo, atque in his diſputationibus, ſcribentes pro Archiepiſcopo, magis inſiſtebant in incapacitate Eccleſiæ, quod potius in facto conſiſtit, quam in hoc puncto.

Duæ igitur in dicta petita conſultatione cadebant inſpectiones; Primo ſcilicet, an dicta novæ penſionis eventualis reſervatio præjudicare potuerit facultati transferendi, quam antiquus penſionarius habebat; Et ſecundo, an ut ſupra, factus eſſet caſus dictæ novæ penſionis, ſtante quod illa in totum non ceſſaverat ratione translationis de ejus parte.

Super primo, ego non ſcripſi formiter, ſed viſis reſpon-
2 ſis aliorum in hoc concordantium ſuper negativa, quod ſcilicet dictæ facultati transferendi præjudicatum non fuerit, cum eorum ſententia pertranſirem; Potiſſime, quia ſtante bono jure hujus partis in altero puncto, nil ejus intererat translationem ſubſtineri, necne, niſi quoad illud intereſſe, quod in caſu inſufficientiæ fructuum Eccleſiæ reſultaret in concurſu ratione anterioritatis competentis antiquo penſionario ad translatarios tranſmiſſæ, juxta firmata in Ferrarien coram Dunozetto *inter ſuas deciſ. 999.* & habetur infra, in Melphiten. *& diſc. 19. in aliis.*

Quemadmodum enim in Beneficiis receptum habemus,
3 ut gratia expectativa, ſeu præventiva proviſio, vel unio, ſi & poſtquam beneficium per ceſſum, vel deceſſum poſſeſſoris vacaverit, non tollit eidem poſſeſſori facultatem ex Apoſtolica auctoritate competentem renunciandi beneficium ad favorem alterius, vel permutandi, ex deductis *dec. 614. part. 4. rec. tom. 3.* cum aliis in ſua materia *ſub tit. de beneficiis*; Et in terminis abuſivæ, ſeu præventivæ inveſtituræ feudi, vel emphyteuſis habetur *ſub tit. de emphyteuſi, diſc. 1.* Ita pariter hujuſmodi præventivæ, ſeu eventuales novæ penſiones non tollunt jus antiqui translatarii circa facultatem transferendi, juxta firmata apud Merlin *deciſ. 243.* alias *deciſ. 23. part. 5. rec.* & ſupponitur in d. *deciſ. 999.* coram Dunozetto.

Quo vero ad alterum punctum, ſuper quo principaliter ſcripſi; Reſolutionem pendere advertebam ab eo, an dicta nova reſervatio dicenda eſſet conditionalis, & imperfecta expectans perfectionem a purificatione conditionis illi adjecta ceſſationis, ſeu extinctionis antiquæ penſionis, vel potius eſſet pura, & ab initio perfecta, dilata ſolum executione poſtquam ex dicta penſione antiqua talis rata ceſſaſſet, quod abſque novi oneris augmento Eccleſia illud novum ſupportare poſſit; Poſita enim hac ſecunda parte, de plano reſultare concludebam, ſufficere, ceſſationem antiquæ penſionis verificari in parte proportionata novo oneri, cum agatur de materia dividua, & quantitativa, in qua non intrat ratio individui, cum eadem ſit ratio totius quoad totum, ac partis quoad partem, ut ultra ea, quæ generaliter habentur in materia cenſuum, & ſocietatum officiorum in ſuis titulis *de* 4
cenſibus & de ſocietate officii, ſuper puncto, an reſtituta, ſeu alias ceſſata parte ſortis, contractus ſubſtineatur in reliqua parte, quæ remanet debenda cum ſimilibus; In his ſpecialibus terminis penſionis ſubſtinendæ in parte ex dicta ratione materiæ dividuæ, apud Merlin. *dec. 722. repetit. dec. 169. part. 7. rec.* & habetur *diſc. ſeqq.*

Quamvis autem pro ratione dubitandi, ac ad ornatum deducerem eadem, quæ ſupra in Ravennaten. *diſc. 1.* habentur, quod hujuſmodi reſervatio eſſet conditionalis, ac 5
imperfecta expectans perfectionem a purificatione conditionis, attamen ex eiſdem fundamentis ibi deductis, contrarium eſſe verius concludebam, præſertim ob ſpecialem deciſionem ibidem allegatam in Salamantina penſionis 16. 6
Februarii 1582. coram Bubalo, cujus adhuc non impreſſæ, ac ob antiquitatem in Curia raræ, dedi particulam, cum qua ſola cauſæ Patronus, præſertim in Signatura, ſine Advocatorum ope cauſam ſubſtinuit.

Ut enim ibi bene advertitur, Papæ reſervantis intentio non eſt ſe reſtringere ad omnimodam ceſſationem antiquæ penſionis, eamque pro forma ponere in conditione, ſed ſolum ſpectato effectu noluiſſe gravare Eccleſiam nova onere contemporaneo, voluiſſe autem tamquam per ſpeciem ſubrogationis novi penſionarii in locum antiqui, gravare ejus poſſeſſorem ad jam exiſtentis oneris ſolutionem.

Quod bene comprobari obſervabam ex ipſa facti ſerie denotante, Papam cogitaſſe ad poſſibilem translationem antiquo penſionario competentem ad formam Conſtitutionis 20. Urbani VIII. quæ prohibet translationem fieri non poſſe ultra medietatem fructuum, ſiquidem proceſſus Conciſtorialis firmabat hujus Eccleſiæ valorem in ſcutis 2500. unde propterea facultas transferendi exercibilis non erat, niſi ſcutis 1250. & forte minus, cum conſueta Cardinalium Indulta reſtricta ſint ad ſummam ſcutorum 1000. unde propterea dicta etiam tranſlatione præſuppoſita, adhuc nova penſio antiquam non excedebat, ideoque non augebatur onus Eccleſiæ, ſed ſolum onus Titularis, ne ex morte primi penſionarii commodum ſentiret, tamquam per ſpeciem, ut dictum eſt, ſubrogationis, vel translationis.

Dictam vero Conſtitutionem 20. Urbani VIII. ejuſque praxim, ſive intelligentiam ponderabam ad comprobandum dictum fundamentum dividuitatis, quodque nihil re- 7
ferat penſionem extingui in totum, vel in parte capaci, ut ſupra, quoniam in eadem Conſtitutione præſcribitur tamquam per ſpeciem formæ, ſeu conditionis, ut fieri non poſſit tranſlatio pro ſumma excedente medietatem fructuum, & tamen ſi fiat, non per hoc actus corruit in totum, ſed ſolum in rata excedente, ideoque utile per inutile non vitiatur, ſed tamquam in materia dividua ſpectatur effectus.

Quia vero, ut dictum eſt, dicta deciſio Salamantina eſt rara, utpote non impreſſa, idcirco ejus particula in partibus opportunis regiſtratur, ut ſequitur.

R. P. D. BUBALO.

SALAMANTINA PENSIONIS.

Veneris 16. Februarii 1582.

Reſervata fuerat annua penſio 480. ducat. ſuper fructibus, & diſtributionibus quotidianis Canonicatus, & Præbendæ Eccleſiæ Salamantinæ in favorem Reverendiſſimi D. Don Franciſci Sarmiento, tunc Rotæ Auditoris, nunc Epiſcopi Giennen. ex cauſa reſignationis, ſeu ceſſionis per ipſum factæ in favorem Joannis de Mendoza; Et quoniam dictus Canonicatus erat gravatus tribus penſionibus antiquis uſque ad quantitatem 480. ducat. D. Franciſcus ſupplicaverat ſibi reſervari dictam penſionem, & quod ipſe teneretur ad ſolutionem penſionum antiquarum, quod quidem non fuit ſibi conceſſum, ſed in clauſulis ſupplicationis fuit appoſitum decretum ſub his verbis videlicet; *Et quatenus antiquæ penſiones* 480. ducat. ſuper dicti Canonicatus, & Præbendæ fructibus, &c. ac diſtributionibus diverſis perſonis reſervatæ ſint, deſumpta penſio-

penſionis reſervatione pro dicto Franciſco, *poſtquam antiquæ ceſſaverint*, evenit poſtea ceſſatio unius penſionis antiquæ 360. ducat. quam ad ſui favorem vacaſſe prætendebat dictus Reverendiſſimus Epiſcopus; Ideo propoſui dubium. An ſtante dicto decreto, omnes penſiones antiquæ ceſſare debeant, ad effectum, ut dicta penſio dicatur reſervata; An vero una ceſſante ſubintret penſio reſervata pro D. Epiſcopo pro illa rata, &c.

Ex his reſolutum fuit, reſervationem penſionis fuiſſe puram, effectum autem ſolutionis ad tempus fuiſſe dilatum, poſtquam antiquæ ceſſaverint, & ex quibus reſolvitur etiam prior difficultas, quia cum reſervatio ſit pura ab initio, effectus ſolutionis poteſt dividi, itaut una penſione ceſſante, ſubintret reſervatio pro illa rata, & ſic ceſſet in favorem ſecundi penſionarii, non autem Titularis.

Et ita, &c.

PANORMITANA PENSIONIS, PRO CARDINALI LUDOVISIO, CUM ARCHIDIACONO ECCLESIÆ METROPOLITANÆ.

Caſus diſputatus in Tribunali Monarchiæ, & poſtea concordatus.

An reſervatio ſecundæ penſionis non facta mentione primæ, qua beneficium gravatum erat, invalida remaneat necne; Et quando omiſſio hujus mentionis, novæ reſervationi non præjudicet.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Nova penſio non facta mentione antiquæ eſt nulla.*
3 *Non procedit in antiqua penſione perpetua.*
4 *Ut procedat concluſio, de qua n. 2. Titularis, qui allegat nullitatem, debet docere de prima penſione valida.*
5 *Conſtare dicitur de validitate, ſi docetur de reſervatione, & exactione.*
6 *Quando penſio non annulletur in totum, ſed reducatur.*
7 *Si fiat mentio in parte, ſubſtinetur pro rata narrata.*
8 *De caſu, in quo reputatum fuit prudens Conſilium non facere mentionem penſionis antiquæ.*
9 *De alia limitatione concluſionis, de qua n. 2. quando Titularis ſciens antiquam penſionem conſentit novæ, quod declaratur.*
10 *Ceſſat item dicta concluſio, ubi adeſt clauſula, etiamſi aliæ.*
11 *Exceptio dictæ nullitatis non admittitur in judicio executivo, vel poſſeſſorio.*
12 *Etiamſi ſuper nullitate adſit ſententia, vel res judicata, adverſus quam commiſſa ſit cauſa reſtitutionis in integrum, quod declaratur.*

D I S C. IV.

1 VAcante Archidiaconatu Metropolitanæ Eccleſiæ Panormitanæ in illius proviſione ſequuta in perſona Matthæi Staropoli, Innocent. X. ſuper ejus fructibus reſervavit ad favorem Cardinalis Ludoviſii penſionem ſcutor. 525 cui idem proviſus conſenſum præſtitit, atque juxta ſtylum cedulam bancariam præſtitit pro aliquibus annis, quibus elapſis, cum idem proviſus renueret continuare in oneris prædicti ſolutione, hinc in vim obligationis factæ in Curia, prævia citatione per diligentias in eadem Curia juxta ſtylum, atque ut vulgo dicitur *per contradictas*, contra eum relaxatum fuit mandatum executivum, cujus executoriationi, (quæ de ſtylo regionis requiritur) dicto Titulari ſe opponente, ac allegante hujus penſionis nullitatem ob non factam mentionem alterius antiquæ penſionis ſcutor. 500. Apoſtolica etiam auctoritate ex cauſa reſignationis reſervatæ ad favorem Joannis de Angulo hinc ejuſdem Cardinalis Agentes & miniſtri petierunt, quod huic objecto ſatisfieret, ideoque ex parte dicti Cardinalis requiſitus ſcripſi ad cautam, quod honeſtæ concordiæ aditum præbuit ut ſcilicet ſtante in effectu juſtificata diminutione fructuum, ſecundus penſionarius aliquam diminutionem penſionis pati deberet, donec antiqua extingueretur, dictaque extinctione ſequuta in integra exactione continuaret, ut ad breve tempus ſequutum fuit.

Non negabam igitur, ſed expreſſe admittebam tamquam veram concluſionem, in qua fundabatur Titularis exceptio quod ſcilicet ſecunda penſio, non facta mentione unius, vel plurium antiquarum penſionum, quibus beneficium
gravatum erat, invalida ſit ex defectu veriſimilis inten- 2
tionis Papæ, quem præſumendum eſt noluiſſe duplici onere Eccleſiam gravare, juxta *conſil.* 260. Soccini *iunior.* 2. *lib.* 2. Gig. *de penſion. quæſt.* 29. *num.* 1. *& ſeqq.* Tondut. *eod. tract. cap.* 44 *n.* 1. *& ſeqq.* & ſæpe Rota, præſertim apud Mantic. *dec.* 93 Millin. *dec.* 279. *n.* 4. Merlin. *dec.* 722. *num.* 5. *& ſeqq. repetit. dec.* 169. *part.* 7. *recent.* (ubi etiamſi ſit motu proprio) bene *dec.* 739. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* & admittitur *deciſ.* 107. *part.* 10.

Quod declaratur procedere in penſionibus vacabilibus,
quæ ad favorem certæ perſonæ reſervantur, non autem in 3
perpetuis, quæ juxta decreta Concilii Tridentini, ſeu alias valide ſervantur pro ſeminario, vel alio pio loco, quoniam iſtæ in effectu non dicuntur penſiones, ſed potius onera fixa & realia minuentia fructum, eo modo, quo ſunt canones, vel cenſus perpetui, aliaque onera, ideoque inolevit ſtylus modernus non faciendi mentionem, ut *dict. deciſ.* 107. *part.* 10. *recent.* & infra, *diſc.* 77.

Dicebam tamen, dictam concluſionem plures recipere limitationes, ad rem applicabiles, præcipue vero
illam, quoties antiqua penſio eſſet invalida, ſeu alias 4
exceptione elidibilis, quod oſtendere non incumbit penſionario, ſed onus eſt Titularis id allegantis pro fundamento ſuæ exceptionis probare illam eſſe validam effectuatam, ac ſine dubio exigibilem, itaut verificetur ratio, cui concluſio, ut ſupra, innixa eſt, Mantic. *dec.* 111. *n.* 3. *repetit. deciſ.* 733. *part.* 4. *diverſ.* Martin. Andr. *deciſ.* 25. *num.* 4. *repet. deciſ.* 666. *part.* 2. *recent. dict. deciſ.* 739. *eadem part.* 2. cum aliis per Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 61.

Hæc ita ſimpliciter more Advocati deducebam ſcribendo ad cauſæ opportunitatem; Verum de motivi relevantia dubitabam, quoniam cum in facti notula non inſinuaretur, quæ nullitas, vel relevans exceptio deduceretur, de facili hinc validitas juſtificari poterat per
literas Apoſtolicas reſervationis, ut advertitur *dicta* 5
deciſ. 169. *part.* 7. *recent.* alias apud Merlin. *deciſ.* 722. *num.* 15. fortius docendo de effectuatione per aliquorum terminorum ſolutionem, ut advertitur *d. deciſ.* 739. *part.* 2. *recent. n.* 4.

Potiſſime vero, quia idem antiquus penſionarius erat in cauſa, & petebat ſolutionem, unde quando deficeret probabile motivum objiciendi de nullitate, vel amiſſione, intrabat de plano concluſio principalis, vel ejus ratio ſtante quod antiqua penſio novam adæquabat; Tunc enim data etiam invalida antiqua penſione, ceſſare deberet nullitas in totum, ſed videretur eſſe locus illi æquitativæ reductioni ad proportionem, de qua ha-
betur *dec.* 536. *part.* 4. *recent. tom.* 3. cum aliis in Par- 6
men. de qua infra, *diſc.* 12. quando agitur, non quidem de penſione voluntaria beneficio pleno, (in qua tamquam odibili, & ſuſpecta de fraude rigoroſe proceditur, adeout verificari valeat illud vulgare dicterium, ut qui cadit a ſillaba, cadit a toto, & habetur infra *in pluribus diſcurſibus ſequentibus*, ad materiam hujus penſionis voluntariæ,) ſed agitur de illa, quæ motu proprio reſervatur ſuper beneficio, vel Eccleſia vacante occaſione illius proviſionis, ſive ex cauſa reſignationis,
quo caſu ubi non concurrit dolus, ſed bona fides, ac 7
etiam veriſimilis intentio Papæ, intrat ſaltem reductio, ex deductis in dicta Parmen. *diſc.* 12. Ac etiam habemus, ubi antiquæ penſionis mentio facta eſſet in parte, quoniam tunc ſubſtinetur pro rata narrata, ob ceſſantem rationem deficientis voluntatis Papæ, cum verſemur in materia dividua, ex plene deductis *d. deciſ.* 722. Merlin. *alias* 199. *part.* 7. *recent.*

Unde propterea in quadam facti contingentia; Cum ſequuta morte Cardinalis penſionarii, qui in vim Indulti
fecerat translationem, quam cum probabili fundamento 8
Titularis credebat, ac prætendebat invalidam, dictaque credulitas, vel prætenſio nimium confirmata remaneret a longævo ſilentio translatarii, qui ſpatio annorum circiter 20. numquam penſionem petiit, vel ſuo jure uſus eſt, dum agebatur de Eccleſiæ reſignatione ſub reſervatione penſionis ad favorem reſignantis, vel alterius ſibi grati; Hinc fui in ſenſu quod dictæ antiquæ penſionis nulla mentio facienda eſſet, cum per mortem penſionarii, Titularis jam fundatam haberet intentionem credendi illam eſſe extinctam; Et quamvis aliquam haberet notitiam translationis, attamen juſte credere potuit ejus invaliditatem; Tum ex dicto diuturno ſilentio, quod veriſimile eſt ſequutum non eſſe, niſi translatarius nullitatem actus agnoviſſet; Tum ob quoddam vitium intrinſecum; Vel

clare

ciare annullativum actus; Vel ſaltem inducens probabilem ejuſdem nullitatis opinationem, ideoque dixi non teneri Titularem excitare dormientes, ac mentionem facere illius juris, quod ipſe juſte credebat non adeſſe, quodque propterea iſte defectus non cauſaret nullitatem reſervationis, ſed ad ſummum detecta ſubſiſtentia antiquæ, locus eſſet moderationi, ſeu reductioni ad proportionem, ut ſupra.

Deducebam quoque alteram limitationem firmatam per Rotam in Aquilana penſionis 26. Maii 1623. cor.
9 Remboldo, quod ſcilicet, ubi titularis habens ſcientiam antiquæ penſionis conſenſum novæ præſtitit, tunc de hujuſmodi nullitate opponere non poteſt; Verum & hoc motivum parum tutum ex facto, quia de hujuſmodi ſcientia non docebatur, neque de facili juſtificabilis erat; Tum etiam ex jure, quoniam id obiter non diſcuſſo mature articulo in dicta deciſione firmatur, atque recipiendum pro meo ſenſu veniret in reſignatario, qui mediante reſervatione novæ penſionis, beneficium a reſignante obtinuit, alias non obtenturus, unde propterea videtur eſſe in aliquo dolo, vel fraude juxta caſum, de quo in dicta Parmen. *diſc.* 12. Secus autem in ſecluſa iſta circumſtantia, quoniam ſi Titularis ſciebat aliam adeſſe penſionem, diſpoſitionem quoque juris non ignorabat, quod niſi mentio fieret, nova reſervatio invalida eſſet, ideoque dictæ juris diſpoſitioni ſciens conſenſum præſtitit, ad ejus gratiam, ſeu gratiæ expeditionem facilitandam, recte ſciens facere actum inutilem, juxta ea, quæ de ſe inutiliter obligante contra formam legis communis, vel municipalis habentur pluries deducta *ſub tit. de alienationibus, & contractibus*, ac etiam *ſub tit. de dote, diſc.* 22. *& alibi*.

10 Solidum autem, ac tutum motivum, (quod concordiæ cauſam præbuit) erat illud reſultans a clauſula, *etiamſi aliæ, &c.* quæ frequentius apponi ſolet in reſervationibus, quæ fiunt favore Cardinalium, aliorumque conjunctorum, ſeu familiarium Papæ, & quas Datariæ Officiales, ac expeditores *penſiones Papales* appellant, tunc enim ceſſat dicta ratio deficientis voluntatis Papæ, cui innititur dicta concluſio; Prout etiam ex eadem clauſula ceſſat altera præſumptio deficientis voluntatis, quando penſio eſſet ultra medietatem, ultra quam Papa non eſt ſolitus gravare, quoniam id procedit in illis penſionibus, quæ reſervantur ex cauſa reſignationis, ſeu alias ex privatis conventionibus per Papam approbatis, non autem, ubi motu proprio, & cum dicta clauſula, vel æquipollenti, ſeu quod alias ex contrariis probationibus, vel fortioribus præſumptionibus contrariam juris præſumptionem elidentibus conſtet ceſſare dictam rationem veriſimiliter deficientis intentionis Papæ, cum ceſſante ratione concluſionis, illa quoque ceſſet, Pariſ. *de reſignat. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 52. Lotter. *lib.* 1. *q.* 38. *n.* 63. *& ſeqq.* Caputaquen. *dec.* 295. *p.* 2. Adden. ad Creſcen. *dec.* 1. *de reb. Eccleſ. non alien.* & admittitur apud Millin. *dict. dec.* 279. *n.* 8. & Mantic. *d. dec.* 93. *n.* 2. ideoque cum ageretur de Cardinali conjuncto, ac benevolo, atque adeſſet dicta clauſula, *etiamſi aliæ*, ita ceſſare videbatur omnis difficultas.

Quando autem hæc diſputatio haberi debuiſſet in Curia nulla ſuppetebat neceſſitas aſſumendi hanc inſpectionem, quoniam in judicio executivo in vim conſenſus, ad propriæ obligationis, vel in poſſeſſorio manutentionis ad favorem penſionarii exiſtentis in quaſi poſſeſſione, hu-
11 juſmodi exceptiones non admittuntur, ut in terminis nullitatis penſionis voluntariæ reſultantis a decreto annullativo in eadem reſultatione contento, in caſu, quo integra effectiva ſolutio terminorum non ſequatur, firmatur apud Dunozett. *deciſ.* 859. *in fin. repetit.* apud *de penſion. dec.* 43. cum aliis generaliter deductis apud Buratt. *deciſ.* 552. *n.* 4. *& ſeqq.* & collectis per Poſth. *Tondut de monat. obſerv.* 42. *n.* 50. *& ſeqq. & obſerv.* 62. *n.* 5. & in Sipontina penſionis coram Peutingerio *deciſ.* 45. 119. *&* 203. *part.* 10. *recentior.* & quarum prima, & ultima ſunt etiam repetitæ poſt Tondut. *de penſion. diſc.* 84. *in finali*, in quibus firmatur, quod ubi etiam ſuper
12 nullitate adeſſet ſententia tranſacta in judicatum, adverſus quam ante cœptam executionem commiſſa eſſet cauſa reſtitutionis in integrum, adhuc illa non obſtaret poſſeſſori in hoc judicio; Licet in ultima deciſione duarum præcedentium revocatoria, contra poſſeſſorem reſpondeatur, non quidem ex fallacia concluſionis, ſed ex defectu applicationis ob cœptam executionem, quæ juris miniſterio a ſententia abſolutoria reſultare dicitur; Quod tamen (me in cauſa non ſcribente, ipſoque propoſitionis initio) ſcio apud peritos beneficialiſtas non habuiſſe plauſum, quodque id contineret quamdam juris ſubtilitatem contra ſtylum Curiæ; Non tamen deſuper maturum judicium efformare potui, dum occaſio adhuc non dedit id formiter diſputare.

ANNOT. AD DISC. IV. cum ſeqq.

AGitur in his diſc. de materia penſionis voluntariæ beneficio pleno, de qua pariter *in hoc tit. diſc.* 84. 86. *&* 90.

COMEN. PENSIONIS, PRO ABB TURCONO, CUM JOANNE BAPTISTA PELLEGRINO.

Diſcurſus pro veritate.

De eadem materia invalidæ penſionis novæ ob non factam mentionem antiquæ, ut non procedat quando antiqua ſit invalida: Et incidenter de invaliditate penſionis voluntariæ beneficio pleno ob non ſolutionem terminorum; Et an ſolutio facta per Titularem, dum erat infirmus, ac morti proximus, in hoc attendatur, tam ad effectum evitandi dictam nullitatem, quam etiam ad effectum conſtituendi penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Nova reſervatio penſionis non facta mentione antiquæ eſt nulla.*
3 *Extinctio penſionis fieri poteſt gratis abſque aſſenſu Apoſtolico, qui eſt neceſſarius, ubi fiat mediante pecunia.*
4 *In penſione voluntaria, ſi non ſolvuntur vere omnes termini vivente Titulari, qui conſentit, illa annullatur.*
5 *De actibus geſtis ab infirmo, vel moribundo, ut præſumantur in fraudem.*
6 *In ſpecie de conſenſu præſtito reſervationi penſionis voluntariæ.*
7 *Solutio penſionis facta per moribundum non conſtituit in poſſeſſione, & num.* 11.
8 *Concluſio, de qua n.* 2. *intelligitur in penſione valida.*
9 *Mala extinctio penſionis ſine beneplacito, adhuc præjudicat penſionario.*
10 *De differentia inter beneficiatum, & penſionarium.*
11 *Expenditur concluſio, de qua num.* 7. *& quis dicatur moribundus.*
12 *De eadem concluſione, de qua num.* 5. *&* 6. *de actu facto a moribundo.*
13 *De differentia inter actum novum tribuentem novum jus, & actum præſervativum, ne jus quæſitum amittatur.*
14 *Declaratur concluſio, de qua num.* 4. *Et quando apponatur decretum, ut conſtare debeat de effectiva reſolutione omnium terminorum.*
15 *Penſio reſervata occaſione reſignationis unius beneficii ſuper altero de conſenſu poſſeſſoris eſt nulla, ſi conventum eſt, conſentientem debere revelari a reſignatario.*

DISC. V.

UT N. Canonicus Turconi benevolus obtineret reſignationem Parochialis, ſtante quod ſuper iſta 1
reſervari non poterat tota penſio, quam reſignans cupiebat, idem Canonicus fiduciarium conſenſum præſtitit penſioni ſcutorum 25. ſuper ejus Canonicatu, abſque eo, quod unquam dictam penſionem ſolveret, dum proviſus de Parochiali, ut dictum Canonicum omnino indemnem redderet, non ſolum primos terminos punctualiter ſolvit, ſed etiam mediante aliquorum terminorum anticipata ſolutione, curavit illam extinguere cum publico inſtrumento, ſuper quo ad aliquod tempus obtentum fuit beneplacitum Apoſtolicum; Verum ante impetrationem, ac tempore intermedio inter iſtud, & dictam extinctionem, idem Canonicus conſenſum præſtitit reſervationi novæ penſionis ſcutor. 60. auri ad favorem nepotis ex fratre, nulla facta mentione dictæ antiquæ penſionis, quam jam extinctam credebat, dictæque novæ penſionis primo termino maturato ſub die 25. Junii, illum Canonicus ſolvit penſionario in menſe Auguſti in ſtatu infirmitatis, ex qua ad tres, vel quatuor dies obiit, unde propterea inter penſionarium, ac noviter proviſum de Canonicatu, orta eſt extrajudicialis controverſia, uſque adhuc remiſſa judicio conſpicui Cardinalis utriuſque partis benevoli.

Duo

Duo igitur erant Titularis fundamenta, ex quibus protendebatur dictam penſionem debitam non eſſe; Primo ſcilicet, ob non factam mentionem dictæ antiquæ
2 penſionis, non ſolum ex diſpoſitione juris ex deciſionibus, & auctoritatibus, de quibus in Panormitana diſc. præced. ſed clarius ex particulari decreto annullativo in ipſamet reſervatione contento, quatenus Canonicatus alia penſione gravatus eſſet, ita enim dicebatur ceſſare omnem difficultatem, quæ alias in puris terminis dictæ concluſionis cadere potuiſſet.

De exiſtentia vero penſionis, eo tempore dicebant ſcribentes pro Titulari, non eſſe dubitandum, quamvis dicta conventio extinctionis acceſſiſſet, ſtante defectu be-
3 neplaciti Apoſtolici omnino neceſſarii, dum in hac materia receptum eſt, quod penſionarius gratuito penſionem remittere poteſt, ejuſque caſſationi conſentire abſque Apoſtolico beneplacito, ſecus autem, ubi fiat mediante pecunia, vel alia re temporali, quamvis dicatur ſolutionem fieri pro anticipata aliquorum terminorum ſolutione, quoniam ſine dicto beneplacito actus eſt ſimoniacus, & invalidus, ut in diſtinguendo habetur apud Burrat. *deciſ.* 469. Tondut. *de penſion. cap.* 57. *n.* 1. Taliſque eſt recepta praxis, quod ſuper hujuſmodi extinctionibus obtinuit beneplacitum, pro quo ſufficit ſola ſupplicatio ſignata manum Papæ abſque expeditione litterarum.

4 Alterum nullitatis fundamentum deducebatur ex alio decreto in penſionibus voluntariis hujuſmodi apponi ſolito ad obviandum fraudibus, quod ſcilicet, niſi vere, & effective, non autem ſimulate, vel per ſolam confeſſionem, probetur, Titularem, qui penſioni conſenſit, ſolviſſe omnes terminos, penſio corruat juxta firmata *in deciſ.* 880. Dunozett. *repetit.* poſt Tondut. *deciſ.* 43. & ſæpius in aliis, cum ſit principium planum, de quo habetur ſæpius infra.

Quamvis enim de ſolutione unici termini, qui maturavit vivente dicto Titulari doceretur per publicum inſtrumentum bene conceptum, quod ſcilicet ſolutio facta eſſet in pecunia numerata coram Notario, & teſtibus; Attamen dicebant ſcribentes pro Titulari, quod cum iſte actus factus eſſet per moribundum, habendus eſſet pro non facto in præjudicium ſucceſſoris, ac etiam ipſius Eccleſiæ, vel beneficii, ob fraudem præſumptam;
5 Ut ultra generalia, quæ habemus in materia prohibitæ ſubinfeudationis a feudatario infirmo, vel alias exiſtente in limine devolutionis, plene deducta *ſub tit. de feud. diſc.* 1. Et alterius prohibitæ diſpoſitionis factæ in infirmitate, quamvis in ſtatu valido fieri poſſet *dicta diſc.* 1. *de feud. & ſub tit. de dote diſc.* 103. Et de reſignatione officii venalis *ſub tit. de Regal. diſc.* 6. *cum ſimilibus*.

In his ſpecialibus terminis voluntariæ penſionis reſervatæ ſuper beneficio pleno de conſenſu Titularis exiſtentis in
6 ſtatu infirmitatis, ex qua obiit, Rot. apud Merlin. *deciſ.* 701. *num.* 1. *& per tot.* quaſi quod ita deficiat voluntas Papæ, qui ſi id ſciviſſet utique non admiſiſſet, ad quod conferunt deducta *ſub tit. de ſociet. offic. diſc.* 1.

Ac etiam deducebatur ſpecialis auctoritas Poſthii *de*
7 *manutene. obſerv.* 35. n. 8. ubi quod ſolutio facta per Titularem poſt dimiſſum beneficium, non conſtituit in poſſeſſione, idemque dicit, ſi facta ſit per moribundum.

Primum objectum, (etiam in ſenſu veritatis,) mihi videbatur, quod non haberet probabile fundamentum ob limitationem inſinuatam ſupra in Panormitana *diſc præced.* quod ſcilicet concluſio procedit in penſione valida,
8 & effectum ſortita, unde verificetur ratio, cui innixa eſt, veriſimiliter ceſſantis Papæ voluntatis non gravandi Eccleſiam duplici onere; Secus autem, ubi penſio ſit nulla, vel alias ineffectuata, adeout Titulari allegandi nullitatem incumbat onus probandi nullitatem, non autem penſionario probandi validitatem, ut *eod. diſcurſ. præced.* ubi habentur auctoritates.

De nullitate autem conſtare credebam ex ipſomet motivo deducto in ſecundo objecto, quod ſcilicet ageretur de penſione voluntaria reſervata beneficio pleno, ideoque invalida ex eo, quod Titularis, qui conſenſum præſtitit, numquam ſolvit, quinimo de tempore hujus reſervationis aſſecuratus erat de futuris moleſtiis, ac ſolutione amplius non facienda, ſtante extinctione, ut ſupra ſequuta mediante aliquorum terminorum anticipata ſolutione facta per eum, qui vere debitor erat.

Alterum vero ſolidius erat illud jam ſequutæ extinctionis, cui non obſtare dicebam defectum beneplaciti Apoſtolici in dicta extinctione neceſſarium, quoniam defe-
9 ctus beneplaciti percutit incurſum ſimoniacæ labis tam Titularis, quam penſionarii, vel alterius veri creditoris, in cujus gratiam hæc reſervatio facta erat, & ſucceſſive incurſum pœnarum, inter quas eſt illa amiſſionis, ſeu extinctionis penſionis, a majoritate rationis, ob quam vacant etiam beneficia, ideoque quomodocumque dicatur, ſemper firmum eſt, quod dicta penſio non erat amplius in rerum natura; cum enim certum ſit, quod penſionarius abſque dicto beneplacito ex ſolo gratuito conſenſu remittere poſſit penſionem, atque irretractabiliter gravatam Eccleſiam liberare, eamque priſtinæ libertati reſtituere, ut ſupra; Hinc idem fortius abſque dubio dicendum eſt ad favorem ejuſdem Eccleſiæ, vel beneficii, utpote incapacis delicti; Et multo magis, ubi id proveniat, non a delicto Rectoris, vel poſſeſſoris, ſed tertii; Nimium enim abſurdum eſſet dicere, ut actus virtutis, qualis eſt gratuita remiſſio, facienti præjudicare debeat, & non debeat præjudicare actus vitioſus continens delictum, ex quo etiam de jure reſultat privatio, ſeu amiſſio ejus, quod remiſſum eſt; Ideoque modus illicitus attendendus eſt in ordine ad crimen, ac pœnas facientium, atque ut pecunia, vel alia res temporalis illicite data avocetur per fiſcum tamquam ab indigno, ſeu Eccleſiæ, ut piis uſibus applicetur, non autem ut conſenſus præſtitus extinctioni ad favorem ipſius facientis haberi debeat pro non præſtito, adeout viva remaneat penſio ad favorem committentis talem actum, ex quo etiam privatio reſultat, cum id nullo jure, nullaque ratione fundatum videatur.

Hinc licet in materia beneficiali receptam habeamus concluſionem, quod reſignatio nulla non abdicat jus a reſignante, attamen ubi nullitas eſt culpoſa ex parte ipſius, ſecus dicendum eſt, ne crimen proſit crimmoſo, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de beneficiis*, præſertim in Hiſpalen. *diſc.* 35. *cum ibi proximis*, & infra *diſcurſ.* 74. Fortius vero, ubi crimen eſt tale, quod avocet jus etiam ſine reſignatione in pœnam.

Et tamen in beneficiis, quæ in titulum conferuntur, aliqua diverſa militat ratio, ob quam dici poteſt, ut etiam a culpoſa, ſeu alias male conſentiente beneficium 10
non abdicetur, eo quia inter beneficiatum, & Eccleſiam initus dicitur quaſi contractus correſpectivus, hinc inde obligatorius, ſtipulante pro Eccleſia collatore, ideoque diſſolvi non poteſt ſolo conſenſu beneficiati abſque conſenſu Eccleſiæ, quæ eſt alter contrahens, cujus vice illum præſtat Prælatus, qui jus deſtituendi habeat, ut pariter in dicta ſua materia *ſub tit. de beneſic.* ad materiam reſignationis; Hæc autem ratio non intrat in penſionibus continentibus purum lucrum, puramque donationem ad favorem penſionarii, cujus ſolus conſenſus quomodocumque præſtitus inducit liberationem Eccleſiæ debitricis, cujus ſemper intereſt ejus libertati reſtitui, dum nulla quoad eam adeſt correſpectivitas, ſicut eſt cum beneficiato.

Et clarius, quia hujuſmodi extinctio, palam publice, & bona fide ſequuta fuerat, ſub expreſſa reſervatione beneplaciti Apoſtolici, unde propterea actus, licet ad dictos alios effectus non omnino validus, & perfectus, quemdam implicitum validitatis actum habere videbatur, unde non improbabiliter dici poſſet ſubſequutam revalidationem quamdam vim retrotractivam habere, ut propterea in hac ſecunda reſervatione non intraret culpoſa taciturnitas antiqui oneris, quod ex pluribus in optimæ fidei ſtatu judicatum fuit non adeſſe.

Aliquam majorem difficultatem mihi præbebat alterum fundamentum actus geſti de tempore infirmitatis, ex qua ad paucos dies mors ſequuta fuit; Non quidem ex dicta auctoritate Poſth. *obſerv.* 35. *n.* 8. cum ipſe 11
loquatur de moribundo, qualis proprie, ac de ſtricto jure dicitur ille, qui in eo medio ſtatu inter mortem, & vitam poſitus eſt, quod pro mortuo potius, quam pro vivente reputari debet, ad text. *in l. ſtatu*, *§. ſi amba*, *ff. de donat. inter vir. & uxor.* cum concord. per Phenut. *de momento temporis cap.* 6. *poſt* n. 2. Polidor. Rip. *de actib. in articulo mortis cap.* 1. *n.* 1. *& 3* & habetur *ſub tit. de dote diſc.* 27. Potiſſime quia hic, de more potius diligens, ac elaboratiſſimus collector, quam Doctor, nullatenus deſuper diſcurrendo, neque aliquam adducendo rationem, ſeu legis auctoritatem, æquiparat caſum actus geſti per eum, qui jam civiliter mortuus eſt alteri geſto, per moribundum, ex ſola auctoritate Rotæ in Spoletana penſionis coram Ubald. impreſſ. *poſt eumdem tract. deciſ.* 318. *n.* 10. ubi excitato motivo, reſpondetur cum ſolo facto, quod de hoc non conſtaret, non examinando articulum, quando quis dicatur in ſtatu moribundi conſtitutus; Ac etiam, quia in facto ſupponebatur, quod

de

de tempore quo hujuſmodi ſolutionis actus factus eſt, Titularis eſſet quidem infirmus, ſed medicorum judicio, tunc levis, & non periculoſæ infirmitas reputaretur, quamvis deinde ingraveſcente morbo ad tres, vel quatuor dies, quaſi inopinato mors ſequuta ſit.

Quando autem ex hujuſmodi actu geſto in infirmita-
12 te, talis qualis illa eſſet, reſultaret diſpoſitio Eccleſiæ præjudicialis, & ex qua penſionarius ſuum jus principaliter metiretur juxta dictum caſum deciſionis 701. Merlini, tunc (reflectendo ad veritatem) pro actus infectione probabilius reſpondendum eſſe credidiſſem ex eiſdem fundamentis, quæ habentur in dicta deciſione, ac aliis, de quibus *d. diſc. 5. ſub titul. de feudis, & diſc. 103. ſub tit. de dote*, quaſi quod illi actus, qui liciti ſunt in exiſtentibus ſolum in ſtatu valido, ſemper illiciti cenſeri debeant, qui fiant ab infirmo ob fraudem a lege præſumptam, quæ dicitur potius fraus præjudicii, quam fraus conſilii, ducto etiam argumento a Regula de infirmis reſignantibus, alias de viginti nuncupata, cum ibi notatis per beneficialiſtas, præſertim per Gomez ac habetur *dicto diſc. 6. ſub tit. de Regalib.* de materia reſignationis officiorum venalium, quaſi quod ſpectandus veniat effectus mortis de proximo ſequutæ, non attento, an de tempore quo actus geritur infirmitas eſſet gravis, & periculoſa, necne, quoties ex illa ſequuta eſt mors, quaſi quod tunc recipienda ſit opinio, ut moribundus indefinite dicatur conſtitutus in infirmitate, ex qua obiit, ut hanc, & alias opiniones recenſet Capyc. Latr. *conſult.* 123. ubi concordantes, *& dicto diſc.* 103. *de dote*.

Hæc autem credebam non applicari ad hanc facti ſpeciem, dum actus reſervationis penſionis jam validus, ac perfectus erat ab initio, quo Apoſtolica gratia cum expeditione litterarum conceſſa fuit, nullumque alium actum ad ſui perfectionem, & validitatem expectabat, adeout ſi caſus dediſſet, quod Titularis, qui voluntariæ penſioni conſenſum præſtiterat, ante primi termini maturationem,
13 per mortem naturalem vel civilem deſiiſſet eſſe poſſeſſor beneficii, unde propterea nulla ſolutio penſionis per ipſum facta eſſet, non per hoc intraret decretum, neque nullitas prætendi poſſet, ut *dec.* 26. poſt Merlin. *de pignor. n.* 4. quæ eſt eadem apud Merlin *dec.* 478. *num.* 4.

Ideoque hujuſmodi conditio potius reſolutiva, quam ſuſpenſiva dicitur, atque inducens potius amiſſionem juris quæſiti, quam impedimentum juris quærendi, ejuſdem implementum non infert Eccleſiæ novum gravamen, neque per illud novum jus penſionario quæritur, ut contingit in ſubinfeudationibus, vel reſignationibus ad favorem, ſeu donationibus, aliiſque diſpoſitionibus, quæ fiant per diſponere prohibitum, dum eſt infirmus, cum hujuſmodi actus percutiat ſolum impedimentum futuræ vacationis, vel reſolutionis, alias reſultantis, ad effectum ut eo non ſequuto, primævum jus penſionarii duret, & ſic potius per ſpeciem præſervativæ a futuro præjudicio, quam per ſpeciem novæ diſpoſitionis, quæ novum jus tribuat, Ideoque magna differentia eſt inter unum caſum, & alterum; neque ea, quæ diſpoſita ſunt in actu novo, ſeu novi juris vel gravaminis inductivo, trahenda ſunt ad alterum ſimpliciter præſervativum, in quo nulla in jure habetur prohibitio; Adinſtar eorum, quæ in his terminis penſionis habentur ſupra *in Ravennaten. diſc. 5.* quod licet in reſervatione penſionis ſuper Cathedralibus, vel Metropolitanis requiratur ſpecialis derogatio Concilii Lateranenſis, attamen ſi penſione legitime reſervata, conceditur Indultum illam retinendi, non obſtante diverſo futuro ſtatu, ob quem ejus amiſſio reſultare deberet, hujuſmodi derogationes non deſiderantur; Idemque in Indultis ſeu diſpenſationibus retinendi beneficia de Jurepatronatus Laicorum etiam Regio, non obſtante promotione ad Epiſcopatum, ſeu aſſequutione alterius incompatibilis abſque neceſſitate conſenſus patroni, qui in proviſione beneficii eſt neceſſarius, ſeu abſque neceſſitate illius ſpecialis mentionis Juriſpatronatus præſertim Regii, quæ deſideratur in reſervatione novæ penſionis, ex deductis in ſua materia *ſub tit. de Jurepatronatus præſertim diſc.* 66. ubi generaliter de invaliditatis proviſionibus, quæ fiunt abſque conſenſu patroni, cum ſimilibus, quoniam magna differentia eſt inter novum actum novi juris inductivum, & inter actum ſimpliciter præſervativum juris jam quæſiti. Ideoque niſi ageretur de actu geſto ab eo qui ita moribundus dicendus ſit, ut potius inter mortuos, quam inter vivos reputandus, perfectum conſenſum non habeat, juxta ea quæ in propoſito habemus in materia validitatis, vel invaliditatis teſtamentorum, ſive tranſlationis penſionis nulla videtur adeſſe prohibitio; Multo magis ſtante dicta circumſtantia, quod infirmitas tunc non reputaretur gravis ex qua mors timenda eſſet, & quia notabile tempus non effluxerat poſt ceſſam ſolutionis diem vel maturatum terminum.

Corruere autem ex facto compertum eſt dictum motivum nullitatis antiquæ penſionis ob non juſtificatam ſolutionem omnium terminorum, cum non adeſſet iſtud 14
decretum, quod ſolum adjici ſolet in penſionibus meræ voluntariis ſine cauſa, ſecus autem in iis, quæ occaſione reſignationis reſervantur ad favorem reſignantis in parte ſuper alio beneficio de concurſu Titularis, juxta frequentem contingentiam, quoniam tunc adeſt cauſa, & non intrat ſuſpicio, ut poſſeſſor beneficii colluſive penſioni conſenſerit ad ſupplantandum ſucceſſorem abſque ejus incommodo.

Ex dicta vero anticipata ſolutione plurium terminorum facta, non per poſſeſſorem beneficii gravati, ſed per reſignatarium alterius beneficii, in cujus gratiam poſſeſſor conſenſum præſtitit; probari obſervabam, ſaltem præſumptive, quod conſenſus præſtitus per alterius beneficii poſſeſſorem fuiſſet ſimulatus, ſive cum conventione reſervationis a reſignatario, in cujus gratiam præſtitus erat; Unde propterea reſultabat altera clara nullitas ex defectu intentionis Papæ bene probato a ſtylo datariæ id non admittendi; Verum quia hæc erat præſumptio non ſufficiens, cum dictus reſignatarius id facere potuerit ſponte ſua, & ex motivo gra- 15
titudinis, quod non inficit actum, cum ad infectionem requiratur conventio ab initio, juxta ea, quæ habentur infra in propoſito continuationis exactionis penſionis in transferente, ac etiam *ſub tit. de beneſic.* in propoſito ſimoniæ; Idcirco dixi, ut dicta conventio juſtificaretur, vel ſaltem alia darentur adminicula conjungenda cum prædicto, quod a ſolutione reſultat.

ROMANA PENSIONIS CANONICATUS S. ANGELI PRO JULIO MARTINO CUM JOANNE BAPTISTA DE PERBENEDICTIS.

Caſus varie deciſus per Rotam.

De eadem materia penſionis voluntariæ reſervatæ beneficio pleno cum circumſtantia fiducialitatis circa illius invaliditatem ob malam expreſſionem valoris; Et de differentia inter iſtam ſpeciem reſervationis, & alteram, quæ fiat ex cauſa reſignationis.

Et de modo probandi valorem; Et præſertim an in eo habenda ſit ratio domus canonicalis.

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Conſenſus Titularis transfert in eum onus probandi diverſum valorem.*
4 *Acceptans beneficium penſione gravatum dicitur quaſi contrahere cum penſionario.*
5 *Solutio penſionis per tempus notabile eſt argumentum capacitatis, ac etiam quod conſimilia beneficia ita quoque gravari ſoleant.*
6 *Domus canonicalis eſt in fructu, & venit in valore, & num.* 15.
7 *Quod ſi valorem non aſcendit ad ſummam narratam, de æquitate penſio non annulletur, ſed reducatur pro rata, & quando, & num.* 11.
8 *Voluntas Papæ deſumitur a ſtylo.*
9 *Quod prima reſolutio non placeat, & de ratione.*
10 *Diſtinguuntur plures ſpecies reſervationis, & de illa quæ fit motu proprio beneficio vacante, in qua differat ab ea, quæ reſervatur beneficio pleno, & voluntaria dicitur.*
11 *De eadem reductione, de qua ſupra n.* 7.
12 *De penſione voluntaria beneficio pleno, & non intret æquitas, ſed annulletur in totum.*
13 *Quomodo ſit probandus valor ad annullandam penſionem.*
14 *Valor Canonicatus probatur per libros Capituli.*
15 *De concluſione, de qua num.* 6.
16 *Manicum, quomodo deferendum ſit doctrinis.*

DISC,

D I S C. VI.

1 Hieronymus Tornabonus convenit cum Ugolino de Perbenedictis, de reſignatione ad ſui favorem Canonicatus S. Angeli in foro piſcium, cum penſione ducat. 62. reſervandam ad favorem Joannis Baptiſtæ Ugolini nepotis; Quia vero Dataria hujuſmodi penſiones ex cauſa reſignationis non admittit niſi infra medietatem fructuum; Hinc Cæſar Papottus poſſeſſor alterius Canonicatus ejuſdem Eccleſiæ in gratiam dicti Hieronymi, ſub narrativa valoris ducatorum 100. conſenſum
2 præſtitit penſioni duc. 31. cum pro reliquis 31. reſervata eſſet ſuper ipſo canonicatu reſignatio; Cumque Cæſari mediate in Canonicatu ſucceſſerit Julius Martinus, qui penſionem ſolvere nolebat; Hinc introducta cauſa in *Rota coram Celſo*, datoque dubio, an penſio debeatur, *ſub die 1. Aprilis* 1661. ad favorem penſionarii, affirmativa prodiit reſolutio, *inter illa Celſi dec.* 346. a qua tamen factis interim aliquibus probationibus ſuper valore, *ſub die 3. Junii* 1665. *coram Albergato ſubrogata*, a deciſis receſſum fuit, incertumque eſt, an cauſa ulteriorem progreſſum habuerit, cum ob ſequutam mortem Julii, ſucceſſor in canonicatu, ut frequenter contingit, alios aſſumpſerit defenſores.

In his autem diſputationibus, Scribentes pro penſiona-
3 rio, quibus adhæſit Rota in prima deciſione coram Celſo, principaliter inſiſtebant in eo fundamento, quod prædeceſſor, qui conſenſum penſioni præſtitit, juxta modernam cautelam, dixit ſe bene informatum narrati valoris, aſſumendo in ſe ſuoſque ſucceſſores onus juſtificandi contrarium, quo caſu fundata remanet intentio penſionarii, donec Titularis de contrario doceat, Gigas *de penſionibus quæſt.* 44. *in princip.* Pariſ. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 35. *cum ſequent.* cum aliis *in dicta deciſ.* 346. *Celſi*.

Et quamvis Julius tale onus in ſe non aſſumpſerit, atque eſſet ſucceſſor independenter a prædeceſſore jure ſuo,
4 adhuc tamen dicti Scribentes dicebant, atque in deciſione admittitur, quod proviſus de beneficio gravato, acceptando proviſionem, conſenſiſſe cenſetur oneri penſionis, & cum penſionario quaſi contraxiſſe ex deductis per Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 39. *num.* 101. *& ſeq.* Adden. ad Greg. *deciſ.* 57. Merlin *deciſ.* 478. *num.* 2. *& ſeq.*

Nimiumque ad hujuſmodi reſolutionem capiendam impulit duplex conſideratio, ob quam Rota credit narrativam eſſe veram, ac penſionem ſubſiſteri; Primo
5 ſcilicet, quod hæc penſio ſoluta fuerat longævo ſpatio annorum 18. quod magnum eſt argumentum capacitatis, cum alias veriſimile non ſit, quod illa ſoluta fuerit ſi expreſſus valor non eſſet verus, ut ponderatur apud Buratt. *dec.* 261. *n.* 6. & per Rotam *dec.* 186. *n.* 16. *&* 17. *part.* 6. *rec. & in Romana penſionis* 29. *Januarii* 1646. *coram Cerro*, quæ prodiit in individuo ſuper penſione reſervata ſuper alio ejuſdem Eccleſiæ Canonicatu, ideoque juxta currentis ſæculi morem, tamquam deciſio individualis magnam fecit impreſſionem.

Et ſecundo, quia juſtificabatur alios Canonicatus ejuſdem Eccleſiæ conſimilis redditus, eadem, ac majori penſione gravari conſueviſſe.

Atque his fundamentis, quæ ſolum in prima deciſione deducuntur, duo alia ſcribentes pro penſionario addebant; Primo ſcilicet, quod ultra fructus, ex quibus Titularis prætendebat probari minorem valorem, addendum eſſet mo-
6 lumentum, quod obtinetur ex domo Canonicali, quæ venit etiam in fructu ſeu valore juxta firmata *in Mediolanen. Canonicatus* 14. *Februarii* 1636. *coram Ghiſlerio, & in alia Mediolanen. Canonicatus S. Marzarii* 28. *Maji* 1638. *coram Dunozetta* inter ſuas *deciſ.* 497.

Et ſecundo, quod ſtante dicta circumſtantia ſuperius conſiderata, ut iſti Canonicatus, in eadem, ac majori ſumma gravati ſoleant, ac etiam ſtante infantili ætate penſionarii de tempore, quo reſervatio facta fuit,
7 unde propterea omnis doli ſuſpicio abeſſet in omnem eventum, ubi etiam bene concluderetur narratum valorem non eſſe verum, adhuc locus eſſe deberet reductioni proportionabiliter, & pro rata juxta firmata per Rotam *dec.* 535. *part.* 4. *recent. tom.* 3. & habetur etiam infra in *Parmen. diſc.* 12. Ita enim dicebant concurrere duo requiſita in *eadem Parmen.* examinata, quibus concurrentibus non intrat rigor annullativus in totum, ſed potius æquitas moderandi, ac ſuſtinendi penſionem pro rata, ob deficientiam ſcilicet doli ob infantilem ætatem penſionarii, & ob veriſimilem Papæ voluntatem deductam ex ſolito gravandi in eadem, ac etiam majori quantitate, ex recepta, & ſequen-
ti propoſitione, quod ex ſtylo deſumitur voluntas ad 8
effectum regulandi ſubreptionem vel defectum intentionis. Mantic. *deciſ.* 214. cum aliis per Adden. ad Gregor. *deciſ.* 150. *& ſæpius*.

His tamen non obſtantibus, Scribens pro Julio Titulari, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam pro invaliditate penſionis ob malam expreſſionem valoris per aſcenſum re- 9
ſpondendum eſſe, ideoque non placuit dicta prima reſolutio innixa regulis ſeu concluſionibus in ſuis reſpective caſibus veris, non bene tamen ad illum præſentis controverſiæ applicatis, ideoque advertebam æquivocum conſiſtere in applicatione, quamvis poſterior reſolutio novis probationibus magis innixa videatur.

Ad æquivocum autem convincendum advertebam, reflectendum eſſe ad diſtinctionem trium diverſarum ſpecierum reſervationis penſionis, quæ per Papam fiunt cum narrativa certi valoris; Prima ſiquidem eſt illa 10
reſervatio, quæ per Papam motu proprio fit ſuper Eccleſia vel beneficio vel in actu provideatur vel in actu providendi, ſub narrativa valoris, quod ſequi ſolet in beneficiis, in quibus non præcedit proceſſus Conciſtorialis, & tunc ſi proviſus conſenſum præſtet reſervationi, fortius vero ſi accedit dicta moderna cautela narrandi ſe informatum, ac aſſumendi in ſe ſuoſque ſucceſſores onus juſtificationis contrarii, tunc recte procedunt concluſiones, de quibus in dicta deciſione, ut ſit onus Titularis impugnare volentis penſionem, probare contrarium atque interim fundata ſit intentio penſionarii; Tum quia in hac ſpecie reſervationis non cadit illa præſumpta fraus, quæ cadit in infraſcripta tertia ſpecie penſionis voluntariæ, in qua magis rigoroſe proceditur circa valoris juſtificationem; Tum fortius, quia magna differentia eſt inter illam reſervationem, quæ motu proprio fiat ſuper Eccleſia vacante in actu providendi vel antea, & illam quæ fiat, approbando ſolum privatas conventiones; Primo enim caſu Papa reſervat pro ejus arbitrio, non attendendo, an penſio ſit infra vel ultra medietatem, præſertim ubi non agatur de parochialibus, in quibus ad formam Concilii Tridentini reſervari ſolet congrua cum clauſula, *dummodo centum*, cui quandoque etiam derogatur, ut in Cathedralibus, in quibus congruæ derogari, frequens moderna praxis docet. In altero autem caſu, ſtylus eſt moderate gravandi infra dimidiam, ideoque ab uno ad alterum non bene infertur; Et ſic non ex eo quod alii Canonicatus juxta hanc primam ſpeciem, conſimili vel majori penſione gravari conſueverint, inferri poteſt ad voluntatem ita gravandi iſto caſu reſervationis voluntariæ beneficio pleno ob maximam differentiam inter unum & alterum.

Alia ſpecies reſervationis eſt illa quæ fit occaſione reſignationis ſuper ipſomet beneficio reſignato ad favorem ipſius reſignantis vel alterius in ejus locum ſubrogati, juxta caſum, de quo infra dicta *Parmen. diſc.* 12. & tunc, ubi præſertim agitur cum ipſomet
reſignatario, non autem cum alio ſucceſſore indepen- 11
dente, itaut non intrent conſiderationes, de quibus infra *in Majoricen. regreſſus diſc.* 13. benigne proceditur, atque dicta moderativa æquitas admitti ſolet, quoties dicta requiſita concurrant juxta *dictam deciſ.* 536. *part.* 4 *recentior. tom.* 3. Et forte non tam in gratiam & commiſerationem penſionarii, a quo dolum abeſſe conſtet, quam in odium reſignatarii, ne alias detur aditus fraudibus, ita cum hujuſmodi malis aſſertionibus ſtudioſe factis captandi aliena beneficia, ut advertitur in eadem *Parmen. diſc.* 12.

Tertia demum eſt ſpecies reſervationis voluntariæ, quæ fiat ſuper beneficio pleno de conſenſu Titularis in gratiam penſionarii ſeu tertii, frequentius autem fiducialiter juxta caſum, de quo *diſc. præced.* ac etiam immediate ſequenti, & aliis proximis, illamque ſpeciem, de qua habetur *deciſ.* 342. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *deciſ.* 880. apud Dunozett. *recent. deciſ.* 43. poſt Tondut. *de penſion. deciſ.* 55. *poſt eamdem, & in aliis plures*.

Et tunc in iſta ſpecie ob præſumptam fraudem, vel ſimulationem, quæ ineſſe dicitur, nimium rigoroſe proceditur, non ſolum circa probationem ſolutionis omnium terminorum decurſorum in vita conſentientis per ſolutionem veram & effectivam, non autem præſumptam, vel fictam reſultantem a confeſſione, vel compenſatione, aut confuſione actionum, ſive ex diſpoſitione textus in *l. quicumque Cod. de apocis publicis lib.* 11. Sed etiam circa juſtificationem valoris narrati per aſcenſum, illoque non verificato in toto, etiamſi in modico, inde falſa deduceretur narrativa,

tiva, penſio corruit in totum, & non admittitur dicta æquitas moderativa ad probationem veri valoris, adeout in hac ſpecie intret Beneficialiſtarum dicterium, ut qui cadit a ſyllaba, cadat a toto, & conſequenter penſio omnino corruat, juxta ſuperius allegatas deciſiones, in quibus concordantes; Et conſequenter cum in hac tertia ſpecie verſaremur, clarum emanere videbatur æquivocum applicandi dictas concluſiones percutientes dictas alias ſpecies.

Non fuit vero opus formiter examinare punctum, an in caſu quo onus probandi incumbat Titulari, oporteat facere illam rigoroſam probationem, quæ deſideratur, ubi defectus valoris allegatur per viam objecti, quod ſcilicet juſtificari debeat in forma rigoroſa cum decennali perequatione, per quinque ſcilicet an-
13 nos antea, & quinque poſtea, de qua Gomeſ. *in reg. de valore quæſt.* 12. Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 43. *n.* 22. *& ſeq. & lib.* 3. *quæſt.* 20. *n.* 89. *& ſeq. & ſub tit. de Beneficiis diſc.* 90. ubi generaliter agitur de materia valoris, cum jam in hac facti ſpecie iſta probatio ita facta eſſet, præſertim per libros Capitulares, per
14 quos Canonicatuum valor juſtificari ſolet, ut cæteris relatis Lotter. *d. quæſt.* 43. *n.* 9. *& d. diſc.* 90. *de Beneficiis*.

Quo vero ad alterum punctum ſupra inſinuatum domus Canonicalis, an computanda eſſet in valore,
15 advertebam procedi pariter cum æquivoco circa applicationem *dictarum deciſionum Mediolanen. coram Ghislerio, & Dunozetto*; In hac enim materia recepta eſt diſtinctio, per quam bene conciliantur deciſiones, quæ deſuper pro utraque opinione habentur; Aut enim domus eſt fixe annexa præbendæ Canonicali, & recte venit in valora juxta dictas deciſiones; Aut obtinetur ex beneficio antianitatis, & per optionem & ſecus, juxta *deciſ.* 116 Cavaler. *& in dict. Romana penſionis* 20. *Januarii* 1646. *cor. Cerro*, ac habetur particulariter actum infra *in Mediolanen. diſc.* 15.

Hinc proinde, (ut alias frequens eſt mea dicendi conſuetudo) monemur, ac docemur, quam caute, & oculate procedendum ſit in deferendo deciſionibus, aliiſque auctoritatibus, præſertim autem Conſulentium;
16 Vel quia contrarius fuerit cauſæ exitus, Vel quia contineant propoſitiones in ſuis caſibus veras, non tamen cuicumque caſui applicabiles ob facti circumſtantias, ad quas principaliter, ac attente reflectendum eſt, cum ſæpius etiam modica diverſitas maximam producat alterationem.

Et licet vere & proprie iſte caſus non contineat penſionem ſine cauſa ad effectum decreti ſuper vera & effectiva ſolutione omnium terminorum, ut *diſc. præced.* attamen ad effectum rigoroſæ probationis valoris ex rationis identitata, idem dicendum eſt.

VITERBIEN. PENSIONIS PRO FRANCISCO ZOLLA ARCHIPRESBYTERO CATHEDRALIS, CUM HIERONYMO VANNIO.

Reſponſum pro veritate.

De eadem materia penſionis voluntariæ beneficio pleno reſervatæ de conſenſu poſſeſſoris, ſuper ejus nullitate, tam ex defectu valoris, quam ex altero non ſolutionis integræ omnium terminorum; Et in ſpecie, an iſta ſolutio probetur per apocas privatas, & quomodo.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De juſtificationibus neceſſariis ad ſubſtinendam penſionem voluntariam beneficia pleno.*
3 *An primus terminus debeat ſolvi integre, ſi ante modicum tempus, quo ipſe maturaret, reſervatio facta ſit.*
4 *Præſumptio reſultans* ex leg. quicumque *ob ſolutionem trium ultimorum annorum, vel terminorum, an ſufficiat.*
5 *Probatio valoris debet eſſe concludens, & percutere tempus reſervationis.*
6 *Ubi ſolutio probatur per inſtrumentum publicum numerationis actualis, ceſſat quæſtio.*
7 *Non ex eo quod teſtes recognoſcant veritatem ſcripturæ probant contenta in ea.*
8 *Probatio ſolutionis fieri poteſt etiam per teſtes.*
9 *An admittantur præſumptiones, & adminicula.*
10 *De forma ſervanda in impoſitione cenſus, quod probetur etiam per teſtes.*
11 *De forma* text. in leg. ſcripturas, *ut impleatur per æquipollens.*
12 *Rejicitur opinio, ut probatio ſolutionis debeat fieri præciſe per inſtrumentum.*

DISC. VII.

Timotheus Vannius Archipresbyter Cathedralis, de anno 1639. conſentiit reſervationi penſionis du- 1
cat. 60. ad favorem Hieronymi nepotis ſuper fructibus dicti Archipresbyteratus, qui narrati fuerunt in ducatis 180. Sequuta vero vacatione de anno 1641. atque noviter proviſo renuente ſolvere penſionem, introducta cauſa cor. Auditore Cameræ, prodiit ſententia abſolutoria Titularis declarans penſionem invalidam, a qua penſionarius appellavit, & commiſit cauſam in Rota, ubi diu pendet indeciſa; Cumque nuper de dicto Archipresbyteratu proviſus eſſet Franciſcus, atque penſionarius a longo ſomno excitatus petiiſſet in Rota litteras remiſſoriales pro faciendis probationibus; Hinc titularis deſuper conſilium pro veritate petiit, ad effectum deliberandi, an litem ſubſtinere, vel potius aliquam honeſtam, concordiam amplecti deberet.

Reſpondi, quod hodie hujuſmodi quæſtiones non ſunt 2
amplius juris, ſed nudi facti, an ſcilicet probationes bene concludant necne, tam circa juſtificationem valoris narrati, quam circa alteram juſtificationem veræ, ac effectivæ ſolutionis omnium terminorum decurſorum tempore poſſeſſionis illius beneficiati, qui voluntarie penſioni conſenſum præſtitit; ex iis quæ habentur cæteris relatis *dec.* 306. *par.* 10. *rec. dec.* 880. *coram Dunozetta*, & in aliis de quibus *in diſc. præced. & ſeq.* Barboſ. *voto* 5. Tondut. *de penſion. cap.* 3. Adeout videantur hodie principia, ſine auctoritatibus præſupponenda, ut ſcilicet, non juſtificato integro valore narrato per aſcenſum de tempore reſervationis, penſio corruat in totum, neque intret æquitativa moderatio, ſeu reductio, quamvis falſa narrativa eſſet in modico; An pariter corruat, ſi de vera & effectiva ſolutione mediante pecunia numerata, omnium terminorum, non doceatur.

Adeout ſi penſio reſervata eſſet de tempore proximo maturationi primi termini in litteris Apoſtolicis præfiniti, atque Titularis non ſolviſſet illum integrum, 3
ſed ſolum ratam pro tempore intermedio, adhuc dictum fuit non eſſe ſatisfactum decreto in eadem reſervatione contento, quia integer terminus erat ſolvendus, Rota *dec.* 610. *p.* 4. *rec. tom.* 3. Barboſ. *d. vot.* 5. & reaſſumit Tondut. *de penſion. d. cap.* 3. Ubi etiam examinat quæſtionem, an conſtituto de vera, & effectiva ſolutione trium ultimorum terminorum, intret necne præſumptio reſultans ex diſpoſitione textus *in leg. quicumque Codic. de* 4
apocis publicis lib. 11. atque deciditur negative, quoniam in materia odioſa, & de fraude ſuſpecta, in qua habetur decretum ſpeciale præſcribens formam præciſam, non admittitur præſumptio; Licet ipſe procedat cum requiſitis generalibus, quæ deſiderantur pro verificationa *dict. lege quicumque* non examinando particularem rationem hujus decreti, Cumque adhuc occaſio non dederit id diſputare, ideo judicium reſervatur, bene tamen id ſervire poſſet pro uno ex adminiculis.

Applicando autem ad rem, quatenus pertinet ad primum caput nullitatis ex defectu valoris; Dixi nullum 5
judicium dari poſſe niſi præcedant probationes per ipſum penſionarium actorem faciendæ, quibus deinde factis ac viſis, dari poteſt judicium, an bene concludant necne de tempore reſervationis, quod præciſe percutere debent juxta *deciſ.* 123. Merlin. *& paſſim*.

Quo vero ad alteram nullitatem reſultatem a non juſtificatione ſolutionis omnium terminorum, Illis primi termini maturati de menſe Martii 1640. bene juſtificabatur per inſtrumentum publicum, continens nume- 6
rationem veram, & realem factam coram ipſis Notario, & teſtibus, adeout adimpleta videretur ſine dubio dicta forma, eo modo quo illa adimpletur in creatione cenſuum juxta formam præſcriptam per Conſtitutionem Pii V. ſuper forma creandi cenſus, & admittitur apud omnes allegatos.

Difficultas vero cadebat ſuper ſolutione reliquorum duorum terminorum, qui maturaverant in menſibus Septembris, & Martii ſucceſſive, quoniam ſolutiones erant per apocas privatas a duobus teſtibus ſubſcriptas, in quibus apocis, narrabatur eadem forma ſolutionis in præſentia teſtium; Verum dixi id non ſufficere, niſi teſtes formiter examinarentur, qui nullam patiendo exceptionem, tam in legitimo exa-

Digitized by Google

examine, quam in perſona, & dicto, bene conclude-
7 rent de ipſa vera, & reali ſolutione coram eis facta,
adeout non ſufficiat, quod recognoſcant apocam, ac
dicant veram eſſe eorum ſubſcriptionem, quoniam ita
verificare dicuntur veritatem ſcripturæ, non autem ve-
ritatem contentorum in ea, & conſequenter ſemper re-
manet confeſſio, quæ non ſufficit.

Quatenus vero teſtes (nullam ut ſupra exceptionem
patientes) bene concluderent; Tunc dixi, quod eis de-
8 ferendum eſſet, quoniam neceſſe non eſt hujuſmodi ſo-
lutionem juſtificari per ſcripturam præciſe, ſed ſequi pot-
eſt etiam per teſtes, ut firmatur apud Merlin. *dec. 876.
n. 11. & in Parmen. penſionis 23 Martii 1640. coram
Coccino*, quæ reputatur in materia magiſtralis.

Quinimo apud Dunozett. *dec. 859. num. 9.* admit-
tuntur etiam adminicula, & præſumptiones, licet in-
cidenter ad effectum, ut in poſſeſſorio reſpondendum
9 eſſet pro penſionario, cum in eo judicio non quæratur
de juſtitia, vel injuſtitia, neque exceptio nullitatis il-
lud retardet, levioreſque probationes admittantur, dum
ſufficit poſſibilitas magis perfectæ, & concludentis pro-
bationis in alio Judicio petitorii; Verum in eadem cau-
ſa poſtea diſputata in petitorio, pro annullatione re-
ſponſum fuit, ſed quidquid ſit de caſu probationis præ-
ſumptivæ, ſeu adminiculativæ, ex eo quod in hac ma-
teria non admittitur fictio; Quando concurrant duo
teſtes regulariter ceſſante relevanti exceptione habiles ad
concludendam perfectam probationem, vel ſi aliquas
exceptiones patiuntur, illæ ſuppletæ remaneant, vel a
numero, vel ab adminiculis, tunc non videtur dubi-
tandum quod ſufficiant, dum nullibi ſtatutum eſt re-
quiri ſcripturam, vel aliam ſpeciem præciſæ probatio-
10 nis, dum etiam in dicta forma per conſtitutionem Pia-
nam præſcripta in creatione cenſuum, quamvis eadem
Conſtitutio enunciet numerationem faciendam coram
Notario, & teſtibus, unde propterea aliqui credide-
runt, neceſſarium eſſe inſtrumentum publicum, verius
tamen eſt contrarium, ſcilicet juſtificari per teſtes,
aliaſque ſpecies probationis, ut in ſua materia *ſub tit.
de cenſibus*; Atque licet per *text. in leg. ſcripturas, C.
11 qui potior. in pign. habeantur*, præſcribatur numerus
trium teſtium certas qualitates habere debentium, unde
propterea aliqui credant illam eſſe formam præciſam,
attamen magis receptum eſt, eſſe formam probato-
riam, unde ſufficiat æquipollens, ut pluries in ſua ma-
teria *ſub tit. de credito*.

12 Et licet Barboſ. *dicta voto 5. num. 30.* dicat, ſolu-
tiones probari non poſſe, niſi per publica inſtrumen-
ta, in quibus dicatur eas vere factas eſſe coram ipſi
Notario, & teſtibus. Attamen in hoc æquivocat, quo-
niam deciſiones quas ipſe allegat, dicunt quidem, quod
non ſufficiant confeſſiones, & quietantiæ, quamvis per
inſtrumentum publicum, in quo coram Notario, & te-
ſtibus dicatur, quod vere, ac per effectivam numera-
tionem pecuniæ ſolutio facta ſit, quia ſemper eſt con-
feſſio, juxta ea, quæ pariter habemus circa dictam for-
mam pecuniæ numeratæ in contractu cenſuali, non au-
tem quod ſit forma præciſa, adeout per teſtes, aliaſque
ſpecies probationis id juſtificari non valeat, ut etiam
pro abſoluto habitum fuit *in Lucana penſionis 15. Fe-
bruarii 1669 Priolo, de qua diſc. ſeq.* dum conceſſa
fuit remiſſoria ad faciendam iſtam probationem per te-
ſtes, quod utique factum fuiſſet, niſi hæc ſpecies pro-
bationis relevaret; Ideoque concludebam totum pende-
re ex facto, ejuſque probatione.

LUCCANA PENSIONIS PRO ANDREA PIEROTTO, CUM DOMINICO SCANNABECCO.

Caſus deciſus per Rotam pro Dominico, & pendet.

De eadem materia penſionis voluntariæ reſer-
vatæ beneficio pleno, tam circa probatio-
nem ſolutionis terminorum, quam circa ju-
ſtificationem narrati valoris, Et in ſpecie, an
obſtet non ſolutum eſſe ultimum terminum
maturatum de tempore proximo vacationi
beneficii per mortem naturalem, vel civilem
poſſeſſoris penſioni conſentientis, qui nullos
perceperat fructus; Et circa valorem, an,
& de quibus incertis habenda ſit ratio.

SUMMARIUM:

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Quod probatio veræ ſolutionis penſionis voluntariæ fiat per teſtes.*
4 *An debeat doceri de ſolutione illius termini in quo non ſint percepti fructus, ſive ſit primus, ſive ultimus.*
5 *In penſione voluntaria debet bene juſtificari totus valor de tempore reſervationis, alias penſio corruit in totum.*
6 *De differentia valoris ad effectum congruæ, & ad effectum nullitatis penſionis.*
7 *Quod pretia fructuum probentur per publicas tabellas.*
8 *Quod incerta non veniant in valore.*
9 *Declaratur, & in quibus incertis id procedat.*

DISC. VIII.

De conſenſu poſſeſſoris Eccleſiæ parochialis S. Ma- 1
riæ ad Colles; cujus valor narratus fuit in duca-
tis 120. reſervata fuit penſio ducat. ſexdecim ad favo-
rem Andreæ, cum clauſula *dummodo remaneant centum
pro Rectore*. Cumque ſequuta dictæ parochialis vacatio-
ne, ſucceſſor, juxta ſolitum, penſionem ſolvere recuſa-
ret; Hinc poſt litem habitam in partibus, introducta
cauſa in Rota coram Priolo, ſub die 13. Aprilis 1668. 2
Titulari ſolum informante, in contumaciam penſionarii,
prodiit reſolutio ſuper nullitate ex defectu utriuſque re-
quiſiti ad eam ſubſtinendam neceſſarii, juſtificationis
ſcilicet narrati valoris de tempore reſervationis, ac al-
terius juſtificationis veræ & effectivæ ſolutionis omnium
terminorum. Qua deciſione edita, penſionarius cum
formali diſputatione, ac prævia deciſione *ſub die 15.
Februarii 1669.* remiſſoriam obtinuit ad juſtificandum
utrumque, factiſque probationibus, ac aſſumpta diſpu-
tatione coram eodem, ſuper dubio, an eſſet ſtandum,
vel recedendum a deciſis, eoque propoſito *ſub die* .....
Junii 1670. ad ſupplicationem Titularis non informan-
tis, dilata fuit reſolutio.

In hac igitur diſputatione, in qua ſolus ego ſcribebam
pro Andrea penſionario, diſtinguendo cauſam in dictas
duas inſpectiones; Unam ſcilicet ſuper juſtificatione ſo-
lutionis omnium terminorum & alteram ſuper juſtifi-
catione valoris, Quatenus pertinet ad primam, proba-
tio bene per teſtes conteſtes de loco, & tempore præ-
ciſo concludebatur de viſu numerationis pecuniæ coram
eis ſequutæ, ſpecificando etiam monetæ qualitatem iſtam- 3
que ſpeciem probationis in propoſito ſufficere, habetur
diſc. proxime præced. ubi Concordantes.

Difficultas autem reſidebat in ultimo termino matu-
rato de menſe Junii 1652. in quo ſequuta fuit mors
Titularis, ad modicos tamen dies poſt dicti termini ma-
turationem, quando nullus fructus recollectæ illius an-
ni adhuc perceperat, an ſcilicet deficientia ſolutionis
iſtius termini cauſaret nullitatem ob non adimpletum
decretum in ipſa reſervatione contentum.

Pro negativa, quod ſcilicet iſte defectus attendi non
deberet, ponderabam *dec. 478.* Merlini repetitam *dec.
26.* poſt alteram Merlin. *de pignor.* & advertitur etiam
ſupra *in Comen. diſc. 5.* in qua deciſione firmatur, 4
quod ſi Titularis, qui voluntariæ penſioni conſenſum
præſtitit, ad breve tempus, antequam aliquis penſio-
nis terminus maturet, per mortem naturalem, vel ci-
vilem, deſinat eſſe poſſeſſor beneficii, nihil refert, quod
ipſe nullam penſionis ſolutionem fecerit, quoniam ceſ-
ſat ratio, cui decretum innixum eſt, fraudis ſcilicet,
ſeu colluſionis, quod conſentiens penſioni nullum incom-
modum ſit paſſurus; ſed ſolum fiat ad ſupplantandum
ſucceſſorem, ſive ad inducendam quamdam ſpeciem in-
directæ ſucceſſionis in beneficio, ſi non in totum ac præ-
ciſe, ſaltem in parte, & per æquipollens; quæ fraudis
præſumptio fortius urget, quando concurrit arcta ſan-
guinis conjunctio, ut advertitur apud Merlin. *dec. 123.
n. 7.* & in aliis apud Adden. ad Buratt. *dec. 156.* Barboſ.
voto 5. Tondut. *de penſion. cap 3. & communiter*; Dum
enim conſtat quinque terminos præcedentes vere, & rea-
liter ſtatutis temporibus eſſe ſolutos, ita ceſſat dicta
præſumptio, ſed potius intrare videtur altera continua-
tionis, ſi Titularis vixiſſet, cum fructibus, quorum
perceptio in dies imminebat.

Adhuc tamen difficultatem mihi inferebant firmata per
Rotam *dec. 620. part. 4. recent. tom. 3* quam deciſionem
reaſſumit Tondut. *dict. cap 3 num. 16.* quod ſcilicet ſi pri-
mus terminus maturaſſet ad paucos dies poſt ſequutam re-
ſervationem, & ſic inceptum annuum penſionarium, ita
ut

ut intrare poſſet eadem ratio non perceptionis fructuum
illius anni, adhuc tamen, ſi ille terminus non ſolva-
tur, ſatisfactum non eſt decreto, quamvis conſtaret
de vera & effectiva ſolutione plurium terminorum ſub-
ſequentium, quinimo etiamſi ſoluta ſit rata illorum
dierum, qui decurrerunt inter reſervationem & termi-
num: Et quamvis videatur nimius rigor, attamen ob
dictas auctoritates abſque eo quod aliæ adſint in con-
trarium, ſuberat occaſio timendi.

Quo vero ad alterum punctum valoris; Deciſio ut
ſupra, una tantum parte informante edita, attendendo
5 Titularis juſtificationes juxta fructuum valorem præ-
ſentem non aſcendentem ad dictam ſummam narratam
ſcutorum 120. procedit cum recepta concluſione, de
qua apud Merlin. *dict. dec.* 123. ac pluries *in diſcur-
ſibus præcedentibus*, quod non juſtificato bene, & con-
cludenter integro valore narrato per aſcenſum, gratia
corruit in totum, quamvis deficientia eſſet in modico,
cum in hujuſmodi nimium odibili, ac ſuſpecta ſpecie
penſionis voluntariæ non admittatur æquitativa redu-
ctio ad proportionem, ſed procedatur cum omnimodo
rigore, ut qui cadit a ſyllaba, cadat a toto.

Conſequens eſt verum, ſed antecedens continet fal-
laciam, quam convinci obſervabam ex pleriſque aucto-
ritatibus, & deciſionibus in ipſa deductis, procedenti-
bus cum præſuppoſito valore de præſenti, ſed in ter-
minis diverſis, ad effectum ſcilicet moderationis reſul-
tantis a dicta clauſula, *dummodo centum pro Rectore*,
ad quem effectum attenditur etiam temporum varia-
tio, ac ſubſequuta diminutio, adeout non ſufficiat, quod
6 de tempore reſervationis valor eſſet major, ſi deinde
aliquibus annis efficeretur minor, quoniam cum iſta ſit
congrua aſſignata pro alimentis, attendi debent ſingu-
li anni, in quibus illa percipiuntur.

Id autem non influit ad nullitatem penſionis, cum
ad hunc effectum attendendum veniat tempus reſerva-
tionis, tam pro, quam contra penſionarium, quoniam
ſi de tempore reſervationis valor erat minor, deinde
vero efficiatur major ex ſupervento fructuum aug-
mento, vel, ut frequentius contingit, ex altero fru-
gum pretio, non per hoc penſio revalidatur; ita e con-
verſo ex regula, *ſecundum naturam &c.* ut ita diſtin-
guendo inter unum effectum, & alterum, cæteris rela-
tis habetur *dec.* 187 *num.* 24. *&* 25. *part.* 11. *recentior.*
atque dictos terminos congruæ percutiunt deducta apud
Lotter. *libr.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 69. *&* 70. ac alii in hu-
jus cauſæ deciſione allegati; Licet enim ubi non re-
manet congrua expreſſe reſervata, attento valore de
tempore præſenti, in aliquibus deciſionibus adhiberi
ſoleat terminus annullationis penſionis, attamen id di-
citur per quemdam impropriuum modum loquendi ſpe-
ctato effectu, quia ſcilicet penſionarius pro eo tempo-
re nihil prætendere poteſt, non autem quod gratia an-
nulletur, ſed bene remanet ſpes, quod valor redeat ad
primævum ſtatum, ac etiam majorem, unde propte-
rea, detracta congrua Rectoris, poſſit Titularis, non
ſolum obtinere terminos currentes, ſed etiam ſatisfieri
in parte de decurſis, pro quibus extra controverſiam
eſt, etiam fructus futuros effectos eſſe, ut infra *in Mel-
phiten diſc* 19. & in aliis. ideoque magna differentia
eſt inter omnimodam annullationem, ac temporaneam,
ſeu accidentalem moderationem.

Valor autem de tempore reſervationis bene probari
videbatur, nedum per teſtes, ſed etiam per tabellas
7 Epiſcopatus, & cujuſdam conſpicui, bene adminiſtra-
ti Hoſpitalis, in quibus diſtincte victualium, & fru-
gum pretia juxta ſingula tempora denotata ſunt, ideo-
que ex eis probationem reſultare firmatur apud Seraph.
dec. 1245. *n.* 8. apud Pamam *dec.* 1261. *num* 3. apud
Buratt. *dec.* 921. *num.* 7. *dec.* 467. *num.* 8. *cum ſeq.*
apud Poſth. *de manut. dec.* 223. *num.* 8. *part.* 11. *re-
centior.* & in aliis.

Prætendebat Titularis quod in valore calculari debe-
ret quoddam columbarium poſitum in prædio, minuſ-
que emolumenta funeralium, & anniverſariorum, alia-
8 rumque functionum, quaſi quod hæc eſſent incerta,
quæ non veniunt in valore juxta celebre *conſil.* 118 Ol-
dradi paſſim receptum ex deductis *ſub tit. de Beneficiis
diſc.* 99. ubi de materia valoris, ac etiam *in Lucana Prio-
ratus ſub tit. de Jurepatronatus diſc.* 10. & frequenter.

Verum in hoc (etiam cum ſenſo veritatis) dicebam
improbabilem eſſe Titularis prætenſionem, quoniam
reſpectu columbarii, illud eſt prædium fixum Eccle-
ſiæ, unde propterea nulla ſubeſt ratio, cur ejus fru-
ctus & emolumenta non veniant in valore. Et quam-
vis diceretur quod id pendebat ab incertitudine colum-
barum, quæ juxta ſingulorum annorum contingentias
obtineantur; Non exinde tamen reſultat eſſe fructum 9
incertum, dum in omnibus aliis fructibus, ob ſterili-
tatem vel alia accidentia, eadem incertitudo cadere pot-
eſt, atque in pleriſque partibus redditus beneficiorum,
& Eccleſiarum, vel in totum, vel pro notabili parte
conſiſtit in majori, vel minori incerto tranſitu avium,
ut ex adagio dici ſolet de Epiſcopo Capritano, quod
ejus redditus pendent a tranſitu coturnicum; Ideo-
que attenditur experientia plurium annorum, quorum
peræquatio ita fructum certum etiam ex incertis con-
ſtituere dicuntur, dum etiam arrendatarium ſeu condu-
ctorem, ita ementem incertam aleam invenirent juxta
celebrem doctrinam Anchaean. *in Clement. unic. n.* 4.
de conceſſ. præbend. ubi de oblationibus fieri ſolitis in
Eccleſiis S. Antonii Venetiarum, & S. Mariæ de Flo-
rentia, & ſequuntur cæteri, de quibus Lotter. *lib.* 1.
quæſt. 42. *n.* 63. Rota *dec.* 422 *num.* 7. *part.* 11. *recent.*
Multaque habemus vectigalia ſeu pedagia, quæ ſingu-
lis annis vel temporibus locantur, ſeu ut vulgo dici-
tur, arrendantur pro magna penſione, quæ ſolvitur pro
emptione incertæ aleæ tranſitus mercium & animalium
a plurium annorum experimento certificatæ juxta exem-
plum poſitum per Bart. de animalibus venientibus ab
Apulia, & tranſeuntibus per pontem Peruſii, ex frequen-
ter deductis *ſub tit. de Regal. ad materiam vectigalium.*

Quo vero ad alia emolumenta funerum, & anniver-
ſariorum, aliarumque Eccleſiaſticarum functionum;
Deducebam eamdem diſtinctionem, quæ licet ad aliud
propoſitum habetur *in dicta Luccana Prioratus ſub tit.
de Jurepatronatus diſc.* 10. quod ſcilicet alia ſunt emo-
lumenta, quæ proveniant a mere voluntaria devotione
populi, qui poteſt eas functiones non facere, vel fa-
ciendo non invitare beneficiatum, qui proinde emolu-
mentum principaliter obtineat ratione laboris perſona-
lis, & in his bene dicitur, quod tamquam incerta
non veniunt in fructu ſeu valore; Alia vero ſunt emo-
lumenta debita ratione beneficii ſeu juris parochialis,
quod viciſſitudinariam continet neceſſitatem inter pa-
rochos, & parochianos ratione funerum ſeu exequia-
rum, ſeu baptiſmatum, & matrimoniorum, aliorum-
que ſacramentorum, & tunc, quia pernecesse naſci-
mur, ac morimur, & matrimonia contrahimus, alia-
que ſacramenta, & divina percipere debemus a paro-
cho, cujus interventus eſt neceſſarius, idcirco id ve-
nit in fructu *juxta dec. Mantianen. penſionis* 13. *Junii*
1625. *coram Pirovano*, quæ reputatur in materia ma-
giſtralis, & cum qua procedit Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 42.
n. 63. *cum ſeq.* ubi de quarta funerali cum aliis *d. dec.*
90 *ſub tit. de beneficiis*, ubi de materia valoris etiam
ad effectum penſionis, ad quod comprobandum dedu-
cebam caſum de quo agitur *ſub tit. de parochis diſc.*
28. Eccleſiæ S. Joannis majoris Neapolis, quod ejus
Abbatia ſeu Rectoria notabilis redditus, Cardinali
commendari ſolita, & duodecim hebdomadariatus et-
iam notabili penſione gravari ſoliti, & in titulum pro-
viſi, totum pene redditum habent ex emolumentis exe-
quiarum ſeu funerum, non per hoc tamen ſunt incer-
ta, cum ratione juris parochialis, eorum convocatio
ſit neceſſaria.

ARIMINEN. PENSIONIS
INTER
SACCHETTOS ET VAINOS.

Votum ſeu diſcurſus arbitramentalis.

De eadem materia penſionis voluntariæ benefi-
cio pleno ſuper neceſſitate ſolvendi veram ſo-
lutionem omnium terminorum; An hęc pro-
batio reſultet ab obſervantia 30. annorum.

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries.*
2 *Penſionarius ſuper fructibus beneficii præfer-
tur creditoribus beneficiati, & n.* 5.
3 *De materia ceſſionis commoditatis.*
4 *De prælatione habentis aſſenſum adverſus creditores
anteriores in locis non exiſtentibus in commercio.*
5 *De eadem concluſione, de qua num.* 2.
6 *Quod in penſione voluntaria debeat conſtare de ve-
ra & effectiva ſolutione omnium terminorum.*

7 *Gra-*

7 *Gratia obſervata per annos 30. non* [*e*]*get juſtificatione, & dantur ſimilia.*

8 *De adminiculis comprobantibus præſumptionem reſultantem a longiſſima obſervantia.*

9 *Jannenſes præſumuntur induſtrioſi.*

D I S C. IX.

1 RESERVATA de anno 1609 penſione voluntaria ſcutorum 300. ad ſavorem Georgii Ludovici Blanchetti ſuper Abbatia Savignani de conſenſu Cardinalis Blanchetti patrui, & poſſeſſoris, atque ſequura ejuſdem Abbatiæ vacatione de anno 1612. renuit Cardinalis Rivaroſa de illa proviſus, ad aliquod tempus dictam penſionem ſolvere, ſed habita aliqua extrajudiciali amicabili diſcuſſione, agnoſcendo ſe debitorem, de anno 1614. ſolvit quinque terminos ac ſucceſſive continuarunt in ſolutione, tam dictus Titularis uſque ad annum 1626. quam Cardinalis, & Abbas Magalottus ſucceſſores uſque ad annum 1655. partim dicto Blanchetto penſionario, & partim Vaino ejuſdem penſionis commoditatis ceſſionario; Ceſſata vero dicta penſione per obitum Blanchetti, cum dictus Abbas Magalottus Titularis remaneret aliquorum terminorum debitor, atque Vainus ceſſionarius, ſeu ejus filii & hæredes curarent ſatisfieri ſuper ejuſdem Abbatiæ fructibus ſequeſtratis ad inſtantiam illorum de Sacchettis creditorum ejuſdem Titularis; Hinc orta inter eos ſuper anterioritate, vel potioritate controverſia, concorditer meum votum deſuper petierunt, duabus deſuper cadentibus quæſtionibus; Prima ſcilicet anterioritatis, ſtante quod creditum dictorum de Sacchettis contractum erat priuſquam maturarent termini, de quibus erat controverſia; Et ſecundo, ſuper nullitate penſionis voluntariæ beneficio pleno, ſtante quod non conſtabat de vera, & effectiva ſolutione omnium terminorum ſacta per dictum Cardinalem Blanchettum, qui penſioni conſenſerat pro tempore, quo vixit.

Quatenus pertinet ad primam quæſtionem; Reſpondi, quod ſuppoſita validitate penſionis, extra controverſiam erat penſionarii potioritas, dum agebatur de concurſu ſuper fructibus beneficii gravati, qui pro terminis etiam decurſis affecti ſunt penſionario adverſus omnes Titularis creditores, quamtumvis anteriores &
2 privilegiatos, ut in ſpecie de concurſu penſionarii cum aliis Titularis creditoribus cæteris relatis probat Salgad. *in labyr. part.* 1. *cap.* 42. ex ea clara ratione, quod ipſe habet affectos hos fructus ex diſpoſitione Papæ, & ſic per quamdam ſpeciem hypothecæ, vel alterius ſimilis juris, ſuper beneficio & cauſa productiva fructuum; E converſo autem alii creditores beneficiati nullum jus habent ſuper eodem beneficio ejuſque fructibus, adhuc non ſeparatis, ſuper quibus eatenus aliorum creditorum beneficiati ex cauſa indifferenti jus competit, atque hypotheca cadit, quatenus jam ſeparati a cauſa productiva effecti ſint de patrimonio beneficiati tamquam bona privata & laicalia; Et ob quam rationem, ipſum jus exigendi penſionem non eſt in commercio ſine beneplacito Apoſtolico, ſine quo eſt in commercio commoditas tamquam nudi facti ſuper ipſis fructibus ab ejus cauſa productiva ſeparatis, & non prius ex iis quæ ad hanc materiam ceſſionis commoditatis penſionis habentur
3 infra pluries, præſertim *in Albanen. diſc.* 68. Et generaliter, in feudo, emphyteuſi, ac bonis fideicommiſſi, vel majoratus, ac aliis alienari prohibitis, atque in commercio non exiſtentibus habetur *ſub tit. de feudis, diſc.* 61. *&* 62. & ſub altero *de emphyteuſi, diſc.* 44. ac etiam *ſub tit. de dote, diſc.* 146. *& ſeq.*

Ideoque ſicuti creditores feudatarii, vel emphyteutæ, cum aſſenſu domini hypothecatam habentes ipſam rem feudalem, vel emphyteuticam ſine dubio vincunt alios creditores ſine aſſenſu quantumvis anteriores, &
4 hypothecarios, quoniam reſpectu hujuſmodi bonorum ſub eorum hypotheca non cadentium, habentur tamquam puri chirographarii; ſic a pari. Ad quod conſerunt ea quæ plene habentur *eodem titul. de feudis ad materiam Bullæ Baronum, diſc.* 78. ſuper potioritate eorum quibus jure ſpeciali legis, vel Principis affecta ſunt bona fideicommiſſi, vel majoratus, adverſus eos, qui nullum jus ſuper dictis bonis habentes, ad illa concurrunt ex beneficio Bullæ Baronum; Ac etiam ad rem faciunt quæ pluries habentur *ſub tit. de Regal.* circa potioritatem creditorum habentium reſervationem decreti ſuper officiis venalibus adverſus alios creditores illo carentes, cum ſimilibus.

Quodque penſionario, tamquam per ſpeciem hypothecæ, affecti ſint fructus Eccleſiæ gravatæ cum ordine, ſeu prioritate temporis, adeout intret regula, *qui prior*, non ſolum adverſus alios creditores indifferentes beneficiati, quorum reſpectu caſus eſt indubitatus, præterquam ubi agatur de fructibus jam a ſolo ſeparatis, & confuſis cum reliquo debitoris patrimonio, ſive ubi 5
concurſus eſſet ſuper eorum pretio, quod ceſſante aliqua ex limitationibus juxta regulam non ſuccederet loco rei adinſtar eorum, quæ habentur *ſub tit. de emphyteuſi, diſc.* 58. ſed etiam idem ordo intrat inter ipſoſmet penſionarios, ut anteriores vincant poſteriores juxta *dec.* 999. Dunozetti, cum aliis infra *in Melphiten. & in Romana, ſeu Hiſpana, diſc.* 19. *&* 20

Quo vero ad alterum punctum, ſeu quæſtionem nullitatis penſionis ob non juſtificatam ſolutionem veram & realem omnium terminorum decurſorum de tempore Titularis, qui penſioni conſenſum præſtitit, Dixi in 6
puncto juris extra controverſiam eſſe, ut hoc non probato ex parte penſionarii, corrueret penſio, & conſequenter ceſſaret creditum ob expreſſum decretum annullativum in eadem reſervatione contentum, ex deductis per Cavaler. *dec.* 179. *dec.* 346. *&* 610. *part.* 4. *recent. tom.* 2. *&* 3. *dec.* 524. *p.* 5. *dec.* 306. *part.* 10 apud Dunozett. *dec.* 880. cum aliis per Barboſ. *voto* 5. Tond. *de penſion. cap.* 3. & pluries in præced.

Verum quia agebatur de facto antiquo, mortuis omnibus informatis, atque concurrebat diuturna continuata ſolutio per tres ſucceſſores ſpatio annorum 40. & ultra, juxta præmiſſam facti ſeriem, hinc proinde in voto deſuper edito; ſeu verius in motivis quæ partibus ad veritatem indagagandam communicavi, credebam pro penſionario reſpondendum videri.

Quamvis etiam pariter receptum ſit juxta præmiſſas auctoritates, ac pluries in præcedentibus quod in iſta materia non admittitur ficta, vel præſumpta probatio reſultans a confeſſionibus, & quietantiis, vel compenſatione, ſeu 7
confuſione actionum cum ſimilibus, neque adhibita exacta diligentia per utriuſque partis Advocatos, reperta eſſet auctoritas, quæ deſcenderet ad hos terminos ſpeciales, adhuc tamen credebam quod longiſſima tricennalis obſervantia ſufficeret ad hujuſmodi probationem.

Ad quod probandum ponderabam concluſionem, quam habemus in his ſpecialibus terminis juſtificationis gratiæ incumbentis penſionario quamvis in poſſeſſione exiſtenti, in judicio negatorio intentato per titularem, quod iſta obſervantia ſufficit ad juſtificationem, quoniam gratia diu obſervata præſumitur juſtificata ex deductis per Totter. *lib.* 1. *qu.* 38. *num.* 121. Gregor. & Adden. *dec.* 57. *&* 431. Buratt. Adden. *dec.* 295. *Cameronen. penſionis*, 24. *Januarii* 1646. *coram Veroſp.* Et in ſpecie hujuſmodi penſionis voluntariæ, quamvis incidenter articulo non diſcuſſo, Buratt. *d. dec.* 759. *num* 7.

Et ſecundo, ponderabam ea quæ habemus *ſub tit. de alienat. diſc.* 1. de beneplacito deſumpto in alienationibus bonorum Eccleſiæ reſultante a tricennali obſervantia attentis juris communis regulis, quoties non obſtet moderna Conſtitutio Urbani VIII. Et tamen iſto caſu concurrit poſitiva reſiſtentia juris etiam cum decreto irritanti contento *in Extravag. Ambitioſæ*, quoniam hæc ſpecies probationis quamvis præſumpta habenda videtur pro vera, quoties contraria probatione, vel efficacioribus præſumptionibus non elidatur.

Fortius vero in hac facti ſpecie ob alia adminicula, unde propterea probatio non deſumebatur tantum ex obſervantia; Primum etenim vehemens adminiculum reſultabat a qualitate dicti Cardinalis Blanchetti periti J. C. prius Rotæ Auditoris, ut plures ejus deciſiones oſtendunt, cum enim illud ſit juris principium notorium in Curia, prorſus improbabile eſt, quod obtinendo a Pontifice hujuſmodi gratiam ſpecialem, ut nepotem provideret, voluiſſet deinde ita illam reddere inutilem cum hac negligentia; Et ſecundo fortius ob qualitatem ſuc- 8
ceſſoris in dicta Abbatia pariter J. C. cui hæc bene innoteſcebant, qui de facto difficultatem promoverat, renuendo ſolvere per quinque terminos, quos deinde agnita veritate ſolvit contra omnem veriſimilitudinem, quando vere, & realiter una, & de tempore recenti iſtud requiſitum non fuiſſet bene juſtificatum, cum ultra peritiam in jure in eodem concurreret induſtria, & peritia naturalis, quæ præſertim in Italia ſuper omnes præſumitur in illis de patria, de qua ipſe erat, ex deductis per Rovit. 9
conſ. 103. *nu.* 10. *lib* 2 Rot. Genuen. *dec.* 139. *nu.* 9. *&* 10 Rota Romana apud Dunozett. *deciſ.* 962. *num.* 7. Ac etiam Cardinalis Magalottus nationis pariter induſtris, & ſagacis, Pontifici nimium gratus, ac ſecretarius

Status in huiuſmodi oneris ſolutione non continuaſſet, niſi agnoviſſet hanc veritatem, alia etiam juris propoſitione ſuffragante, quod in antiquis minores, ſeu leviores probationes ob difficultatem admittuntur; Ideoque ex his omnibus credebam, quod ita dicto decreto ſatisfactum remaneret.

NUCERINA PENSIONIS, PRO VINCENTIO FRANCISCO, CUM EPISCOPO.

Caſus diſputatus coram Datario, & ſopitus per concordiam.

De eadem materia penſionis voluntariæ, in quo differat ab aliis ſpeciebus circa perfectionem gratiæ reſultantem a conſenſu Titularis; Et in ſpecie reſervationis factæ ad favorem ejus qui in ſupplicatione narratur clericus, de tempore quo non erat, an ſufficiat eum eſſe talem de tempore præſtiti conſenſus.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De probatione identitatis perſonæ remiſſive.*
3 *Error in nomine non vitiat gratiam.*
4 *De incerta perſona hæredis inſtituta in teſtamento remiſſive.*
5 *Laici & infantes ſunt capaces penſionis.*
6 *De ſtylo Curiæ non ſoles reſervari, niſi clericis, vel ſub conditione clericatus.*
7 *Quod mala expreſſio ætatis abſque dolo non præjudicet.*
8 *Quod non ſoleat reſervari penſio, niſi clerico ut ſupra.*
9 *Requiritur clericatus de tempore gratiæ, & non ſufficit quod ſuperveniat.*
10 *Procedit ubi agitur de penſione reſervata beneficio vacante.*
11 *Etiamſi non ſint expeditæ litteræ.*
12 *Secus beneficio pleno, quia attenditur tempus præſtiti conſenſus, & de differentia inter unam, & aliam ſpeciem conſenſus.*
13 *Papa poteſt reſervare penſionem ſuper beneficio pleno, ſed non ſolet ſine conſenſu Titularis.*
14 *Qualitas clericatus neceſſaria eſt de tempore, quo gratia perficitur.*
15 *In ſpecie penſionis reſervatæ ad nominationem Regis, ut ſufficiat habilitas tempore nominationis.*
16 *De abuſu circa doctrinas punctuales.*
17 *Quod ſoleat reſervari penſio laico ſub conditione futuri clericatus.*

DISC. X.

POſtquam Hippolytus Franconus Epiſcopus Nucerinus de proprio, cum anticipata ſolutione aliquo-
1 rum terminorum, Apoſtolica auctoritate extinxit penſionem ſcutorum 200. qua Eccleſia gravata erat, obtinuit ab Urbano VIII. conſimilem reſervari ad favorem Antonii Vincentii nepotis, qui in ſupplicatione ſignata ſub die 27. Junii 1664. aſſerebatur clericus in decimo ætatis anno conſtitutus, cum tamen neutram qualitatem haberet, expeditiſque litteris ab Innocentio ſucceſſore in forma, *rationi congruit*, conſenſus dicti Epiſcopi præſtitus fuit ſub die 18. Martii 1645. de quo tempore penſionarius utramque qualitatem prædictam habebat, dum interim clericatum ſuſceperat, ac decimum ætatis annum ingreſſus fuerat; Defuncto autem dicto Hippolyto de anno 1653. atque immediato ſucceſſore continuante in ſolutione dictæ penſionis, cum alter ſucceſſor mediatus eam ſolvere renueret, introducta lite coram A. C. penſionarius obtinuit manuteneri in quaſi poſſeſſione exigendi, commiſſaque cauſa in Rota cum clauſula *ſine præjudicio mandati de manutenendo*, deventum eſt ad honeſtam concordiam, ſuper cujus revalidatione, ſeu confirmatione, officiales Datariæ difficultatem habebant, quaſi quod militante nullitate, eſſet concedere novam reſervationem penſionis. Unde propterea magis cum dictis officialibus, quam cum Epiſcopo, coram Datario diſputatum fuit de illis nullitatibus, quas etiam Epiſcopus coram A. C. & in Signatura incidenter occaſione dicti judicii poſſeſſorii deduxerat, adhuc tamen concordia revalidata fuit.

Ex pluribus autem dicta penſio nulla prætendebatur; Primo, ob non bene juſtificatam veram, & effectivam ſolutionem omnium terminorum in vita dicti Epiſcopi, qui conſenſum præſtitit; Secundo, circa identitatem perſonæ, ſtante quod Epiſcopus quatuor habebat nepotes, quibus omnibus ex particulari devotione, alteri diverſo nomini, illud Antonii adjecit, unde cum eorum primogenitus, qui (Antonius ſimpliciter nuncupatur) eſſet uxoratus, ita dicebatur penſionem ceſſaſſe, utpote huic reſervatam; Tertio, ob falſam expreſſionem ætatis, & quarto, ob aliam falſam expreſſionem clericatus, quo penſionarius de tempore ſignatæ ſupplicationis carebat.

Primum objectum tollebatur ex ſolo facto, ex quo patet alterum circa identitatem perſonæ, cui adjectum erat nomen Vincentii, quod alteri non conveniebat, plureſque aliæ concurrebant circumſtantiæ identitatem
certificantes; Ad quod deducebam ſcribens pro penſio- 2
nario ea quæ circa hanc materiam identitatis perſonæ
deducta habentur in curioſo caſu, de quo *ſub tit. de fideicommiſſis diſc.* 193. Addendo in ſpecialibus terminis beneficialibus concluſionem, de qua Lotter. *lib. 3. quæſt. 35. num.* 20. & 21. & Rota *deciſ.* 146. *part. 4. diverſ.* quod ſcilicet error in nomine, vel cogno-
mine non vitiet gratiam, neque illi præjudicet, ſi aliis 3
de identitate, ſeu certitudine perſonæ conſtet; Ad quod conferre pariter dicebam ea quæ habentur in *Cathacen. ſub tit. de teſtamentis* in qua prodierunt *deciſ.* 310. & 350. *part.* 10. *recent.* ſuper certitudine ſcripti
hæredis ex præſumptionibus, & adminiculis deſumpta, 4
quamvis vocabulum, quo teſtator uſus eſt incertam redderet hæredis perſonam, unde propterea facile fuit hæc duo objecta ſuperare.

Prout pariter facile fuit ſuperare tertium circa narratam ætatem; Tum ob reſponſionem, de qua infra, ſuper quarto objecto clericatus; Tum etiam quia hæc narrativa non continebat aliquam ſubſtantialem circumſtantiam, quæ faciliorem, vel reſpective difficiliorem reddere potuiſſet Papam in conceſſione gratiæ, unde reſultaret ſurreptio, vel defectus intentionis, quoniam cum penſio ſit aliquod mere temporale ſuper fructibus abſque aliqua participatione juris ſpiritualis, vel ad-
miniſtrationis Eccleſiæ, hinc de jure ſunt illius capa- 5
ces etiam laici, & infantes, juxta deciſiones relatas per Gratian. *diſcept* 608. *n.* 17. Buratt. & Adden. *dec.* 53. *n.* 5. Quia tamen de ſtylo Curiæ illa reſervari non ſolet, niſi clerico, ſeu laico, ſi & poſtquam clericali ca-
ractere inſignitus fuerit, ut advertitur infra *in Beneven-* 6
tana diſcurſ 46. & in aliis ibi proximis, occaſione agendi de extinctione penſionis ob militiam, vel matrimonium; clericatus autem regulariter non obtinetur ante ſeptimum annum, hinc proinde iſta ſolum ætas conſiderabilis eſt, & conſequenter ea expleta, nil referebat, an penſionarius magis in nono quam decimo an-
no conſtitutus eſſet, unde fuit potius error expeditoris 7
abſque aliquo dolo, cujus incapax erat ille qui gratiam obtinebat, quod de jure non præjudicat; Et ultra generalia, in ſpecialibus terminis penſionis habetur *dec.* 536 *n.* 3. & *ſeq* & *per totam part.* 4. *recent. tom.* 3. Et bene in idem conferunt ea quæ habentur apud Duran. *dec.* 432. *n.* 5. & *dec.* 270. poſt ſecundum volum. conſ. Farinac. potiſſime, quia variatio erat ſolum in paucis menſibus, ut advertitur *d. dec.* 270. *n* 4.

Major igitur, ac plene tota difficultas fuit ſuper quarto objecto clericatus, qui ex ſupra inſinuato Curiæ ſtylo ad
penſionis capacitatem neceſſarius eſt, cum reſervari non 8
ſoleat, niſi clerico, vel militi alicujus Eccleſiaſticæ militiæ, ut advertitur *in d. Beneventana d. diſc.* 46. ac etiam ſupra, *diſc.* 2. ſive laico cum dicta clauſula *ſi & poſtquam clericali charactere inſignitus fuerit*, ut infra.

Idque adeo verum, quod non ſufficiat clericatum ſu-
pervenire ante expeditionem litterarum, ſi non adeſt 9
de tempore gratiæ, Gig. *de penſion. quæſt.* 22. *num* 16. cum aliis per Adden. ad Buratt. *dec.* 791. *num.* 6. & 7. & Rot. *in Abulen. penſionis* 27. *Junii* 1608. coram Lancellot. & *dec.* 158. *part.* 1. *recent.* ubi individualiter, quod non ſufficit adeſſe clericatum de tempore quo expediuntur litteræ in forma, *rationi congruit*, ſi non aderat de tempore ſignatæ ſupplicationis.

Pro iſto objecto removendo, (etiam cum aliquo ſenſu veritatis,) innixus auctoritati Rotæ *in dicta Abulen. penſionis* 27. *Junii* 1608. coram Lancelloto, cujus non impreſſæ copiam dedi; Dicebam, quod ad duplicem ſpeciem
reſervationis in hoc propoſito reflectendum eſſet, unam 10
ſcilicet, quæ fiat motu proprio ſuper Eccleſia vacante in actu illam providendi, vel antea, & alteram, quæ fiat ad ſup-

ad ſupplicationem ſuper beneficio pleno de conſenſu bene-
ficiati, ſeu Titularis; Primo caſu gratia eſt perfecta il-
lico quod ſignata eſt ſupplicatio, neque alter actus perfi-
ciens deſiderat; Licet enim exigi ſoleat conſenſus Titu-
laris in expeditione litterarum, vel ad ſatisfaciendum
Regulæ 45. Cancellariæ, vel pro majori cautela penſiona-
rii, attamen iſte non reſpicit ſubſtantiam, vel perfectio-
nem gratiæ, juxta auctoritates, de quibus proxime infra.

Prout licet omnino neceſſaria ſit expeditio littera-
rum, ſine qua penſio exigi non poteſt ſub pœna amiſ-
11 ſionis penſionis, juxta ea quæ habentur infra *in Tur-
ritana, diſc.* 30. Attamen id procedit ratione decreti,
quod eadem reſervatio adjici ſolet pro juribus, ac emo-
lumentis officialium, ſed pariter non percutit ſubſtan-
tiam, vel perfectionem, quoniam expeditis litteris,
exigi poſſunt, ac debentur termini ante expeditionem
decurſi, computando tempus a die ſignatæ ſupplica-
tionis, ex quo gratia perfecta eſt, ut *diſc.* 30. Et con-
ſequenter ex tunc intervenire debet habilitas.

In ſecunda vero ſpecie penſionis, quæ ad ſupplica-
tionem reſervatur beneficio pleno, gratia recipit perfe-
12 ctionem, ac validitatem a conſenſu Titularis, qui pro-
inde per beneficialiſtas dicitur cauſalis, tamquam cauſa
productiva gratiæ, quæ ſine illo conceſſa non eſſet, &
ad cujus differentiam alter conſenſus, qui præſtatur jux-
ta ſpeciem præcedentem, dicitur formalis, utpote ad
quamdam formalitatem potius, quam ad neceſſitatem
requiſitus; Licet enim extra controverſiam ſit Papæ po-
13 teſtas reſervandi penſionem ſuper beneficio pleno, nullo
deſiderato Titularis conſenſu, quoniam ſi poteſt eidem
Titulari tollere beneficium tamquam ſupremus dominus,
& arbiter, juxta ea quæ habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 148.
ac etiam *ſub tit. de benef.* multo magis hujuſmodi onus,
vel ſervitutem imponere; nam qui poteſt facere plus,
abſque dubio facit minus; Attamen niſi expreſſe dicat,
non ſolet id facere ſine poſſeſſoris conſenſu, qui prom-
de cauſalis dicitur, utpote perficiens gratiam alias im-
perfectam ex deficiente intentione Papæ, quæ a ſtylo re-
gulatur; Lotter. *lib.* 1. *quaſt.* 35. *n.* 65. *cum ſeq. & num.*
59. Tondut. *de penſion. cap.* 41. *numer.* 1. *& ſeq* ex aucto-
ritate Rotæ apud Caſſador. *dec.* 4 *n.* 6. *de penſion. & in
Elboren. penſionis* 19. *Januarii* 1596 *coram Corduba*.

Cum igitur verſaremur in hac ſecunda ſpecie gratiæ alias
imperfectæ recipientis perfectionem a dicto conſenſu, hinc
reſultare dicebam generalem concluſionem, quod qualitas
14 neceſſaria deſideratur de tempore perfectionis gratiæ, vel
actus, non autem de tempore initii, ſeu præparationis,
ut apud Creſcent. *deciſ.* 10. *de privilegiis, & dec.* 11.
de conceſſ. præbend. in quarum ſecunda firmatur concluſio,
de qua *ſub tit. de jurepatron.* quod ſcilicet præſentari pot-
eſt laicus, ſi & poſtquam erit clericus, quia ſufficit eum
eſſe talem infra terminum juris, in quo præſentationem
acceptet, atque inſtitui petat, cum ſimilibus; Et ideo
cum in hac ſpecie voluntariæ penſionis, conſenſus Titu-
laris perficiat, ac validet gratiam continentem dictam
implicitam conditionem, ſufficit habilitas de tempore,
quo iſtius purificatio ſequitur, ut bene *in dicta Elboren.*

Dicebant officiales Datariæ, dictam deciſionem non
percutere terminos præciſos clericatus, qui non aderat
tempore ſignatæ ſupplicationis, ſed ſupervenit ante
15 conſenſum, ac expeditionem litterarum, cum illa per-
cutiat caſum diverſum, penſionis ſcilicet reſervatæ ſu-
per Eccleſia de Regio jurepatronatus perſonis incertis
a Rege nominandis, quod ſufficit nominatum eſſe cle-
ricum, & capacem de tempore nominationis, quamvis
non eſſet talis de tempore reſervationis; Verum fri-
vola erat exceptio, quamvis hodie nil frequentius in
foro audiantur quam hujuſmodi oppoſitiones, quod
ſcilicet non videntur ad rem facere auctoritates, quæ
16 non percutiant caſum præciſum, ac individuum, quaſi
quod ſi agitur de lite ſuper canneto, vel vinea, non
valeant niſi auctoritates, quæ loquantur de vinea, vel
canneto, & quando ita loquuntur, habeatur tamquam
Evangelium S. Joannis, non reflectendo, an faciant
recte ad propoſitum.

Siquidem dicebam, vim non eſſe in caſu præciſo, de
quo deciſio loquitur, ſed in rationibus, ac principiis,
quibus illa innititur, dum procedit cum *d. diſc.* 11 Cre-
ſcent *de conceſſ. præben. & deciſ.* 10 *de privil.* percutienti-
bus terminos diverſos quam caſum illius quæſtionis,
ſed adducuntur, quia eadem eſt ratio, idemque princi-
pium, Unde propterea in dies occurrit occaſio irridendi,
vel deplorandi hanc legalis facultatis miſeriam, ob quam
partes Democriti, ſeu Eracliti explicare oporteret: Stulti-
tiæ vero ſpecies eſt id amplius deplorare, vel declarando

increpare, quia malum commune eſt irremediabile,
quod in dies creſcit, ac fit majus, ob creſcentem igna-
viam in ſtudendo per principia, & methodice, ut ad-
vertitur *ſub tit. de judiciis*, in relatione Curiæ Roma-
næ, occaſione agendi de modo ſcribendi.

Idem ex abundanti, ad ſurreptionem excludendam
ponderabam, quod Papa ſolet etiam reſervare penſio-
nem laico ſub conditione clericatus cum ſupra inſinua- 17
ta clauſula, ſi & poſtquam clericali charactere inſignitus
fuerit, Gabr. *conſ.* 189 *n.* 7. *lib.* 2. Tondut. *de penſion. c.*
31. *n.* 3. Rot. *dec.* 539. *part.* 5. *recent.* Verum non vide-
batur tutum fundamentum, quoniam non ex eo, quod
Papa ſciens defectum, ſoleat illum non curare, illiuſ-
que implemento contentus eſſe priuſquam gratia exe-
quutioni demandetur, exinde reſultat, quod ſi gratia
obtineatur cum præſuppoſito habilitatis, illa inhabili
ſuffragari debeat; Bene tamen id conſiderabile erat ad
coadjuvandum dictum alterum fundamentum, ut atten-
di deberet tempus conſenſus perficientis gratiam; at-
que his ſatisfactus Datarius relaxavit ſupplicationem
ſuper dictæ concordiæ confirmatione, ac reſpective per
eam reducta penſionis revalidatione.

MEDIOLANEN.
SEU CREMONEN. PENSIONIS
PRO ABB. AIROLDO,
CUM ABB. VICECOMITE.

Caſus deciſus per Rotam pro Vicecomite.

De invaliditate penſionis ob falſam narrativam valoris, & an concordia inita ſuper penſione exigat præciſe beneplacitum Apoſtolicum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Penſionario incumbit onus probandi valorem per aſcen-
ſum, alias penſio corruit etiamſi ſit in poſſeſſione.*
4 *Ac etiamſi adſit conſenſus, qui non præjudicat ſuc-
ceſſori.*
5 *Secus ſi adſit obſervantia triginta annorum.*
6 *Tranſactio venit ſub nomine alienationis prohibitæ.*
7 *Et in ſpecie de tranſactione ſuper penſione.*
8 *De diligentiis quas in hujuſmodi tranſactionibus ad-
hibent officiales Datariæ.*
9 *Quod ſuper diminutione penſionis poſſit tranſigi ſine
beneplacito Apoſtolico.*
10 *Poteſt penſio gratis remitti.*
11 *Declaratur quomodo, & quando procedat concluſio,
de qua num* 9
12 *Quomodo tranſactio præjudicet ſucceſſoribus venien-
tibus ex perſona propria.*
13 *De fundamento ob quod placet reſolutio.*
14 *De differentia inter conſenſum præſtitum penſioni
ex cauſa reſignationis, & alteri ſine cauſa be-
neficio pleno.*

DISC. XI.

OB profeſſionem, quam emittere intendebat in Re-
ligione Hieroſolymitana Franciſcus Maria ſenior
Sfortia de Vicecomitibus, reſignavit ad favorem Fran- 1
ciſci Mariæ nepotis Præpoſituram, ſeu Abbatiam S.
Abundii Cremonæ, ſuper qua ſibi reſervata fuit penſio
ducat. Cameræ 1612. ſub narrativa valoris ducat 3224.
Et prioratum, ſeu Commendam B. Mariæ de Campo
ſub reſervatione penſionis ducat. 625. cum narrativa va-
loris pariter per aſcenſum ad ducat. 1710. deindeque
reſignatarius dicta beneficia reſignavit Lazaro Spinolæ
ſub reſervatione novæ penſionis ad ſui favorem ducat.
400. Cumque per obitum Lazari, beneficia collata eſ-
ſent Carolo Franciſco Airoldo, hic impugnare cœpit
dictas penſiones, atque poſt diuturnam litem deventum
eſt ad concordiam initam ſub reſervatione beneplaciti
Apoſtolici, per quam illæ redactæ fuerunt ad ſcuta 2300.
librarum 6. Imperialium pro quolibet; Verum dicto
Titulari neque dictæ concordiæ acquieſcente, introdu-
cta cauſa cor. A. C. terminata fuit in poſſeſſorio ad fa-
vorem penſionarii, ſibi concedendo mandatum de manu-
tenendo in quaſi poſſeſſione exigendi, commiſſaque juxta
ſolitum, ad ſolum effectum devolutivum cauſa in

Rota *coram Priolo*, aſſumptaque diſputatione ſuper negotio principali, ſeu dubio, an penſio ſubſtineatur *ſub die 7. Novembris* 1662. affirmativa prodiit reſolutio penſionario
2 favorabilis, incertumque eſt, an cauſa ulteriorem progreſſum habuerit, dum de illa amplius actum non audivi, forſan Titularis ſuccumbens acquievit, vel concordia eam terminavit, niſi defenſores mutati ſint.

In his igitur diſputationibus, tam cor. A. C. ubi juxta ſtylum, licet ageretur de ſolo poſſeſſorio, incidenter de meritis actum fuit, quam etiam in Rota; Scribens ego pro Titulari, tamquam Advocatus deducebam concluſionem de jure veram, quod ubi etiam penſionarius ſit in quaſi poſſeſſione exigendi, id ei ſuffragatur ad obtinendum in poſſeſſorio, quodque donec cauſa petitorii terminetur per rem judicatam, vel tres conformes, ſibi denegari non poſſit ſolutio; In petitorio vero, quoties agitur de hujuſmodi penſionibus ex cauſa reſignationis ad ſupplicationem partium, & in approbationem earum, conventionibus reſervatis cum narrativa valoris per aſcenſum, ſufficit Titulari intentanti actionem ſuper libertate beneficii tamquam per ſpeciem illius negatoriæ, quæ per dominum, vel poſſeſſorem fundi ad terminos juris civilis competit adverſus poſſeſſorem ſervitutis juxta deducta per Rot. dec. 101. *part. 4. recent tom. 2.* & pluries in ſua materia *ſub tit. de ſervit.* negare veritatem narrati valoris, ut penſionario volenti penſionem ſubſtinere, incumbat onus perfectæ, & concludentis probationis, qua non
3 facta penſio corruit in totum, neque ſubſtinetur in parte, ex deductis per Lotter. *lib. 1. quæſt. 38. num.* 71. Rota *dec. 144. n. 1. part. 4. rec. tom. 2 dec.* 278. *n. 1. & 2.* apud Poſth. *de manut.* late *dec. 306. p. 10. rec.* cum aliis per Add. ad Burrat. *deciſ. 261. num. 17.*

Idque verum, quamvis in reſervatione penſionis acceſſerit conſenſus Titularis, quoniam iſte ipſi conſentienti præjudicat, non autem ſucceſſori, utpote ſuum jus dire-
4 cte, ac immediate metienti a Papa independenter a prædeceſſore, cujus jus ceſſavit per annihilationem, *ut d. dec. 144. in fin. part. 4. tom. 2. d. dec. 306. part. 10.* Burrat. *dec 295. n. 2. & dec. 437. n 13. & ſeq.* Lott. *l. 1. q 43. n. 5. & ſeqq.*

Unico tantum caſu hujuſmodi concluſionibus ceſſanti-
5 bus, quando ſcilicet concurreret diuturna continuata obſervantia 30. annorum, per quam, adinſtar præſumptionis beneplaciti Apoſtolici, aliarumque ſolemnitatum ex hujuſmodi obſervantia reſultantis, gratia præſumitur juſtificata, unde propterea reſultat conſuetus præſumptionis effectus transfundendi onus probationis in alterum, ex deductis per Adden. ad Gregor *dec. 59. & 431.* Buratt. & Adden *dec. 296 & 464.* Lotter. *lib. 1. quæſt. 38 n. 122. & ſub tit. de Benefic. diſc. 90. de valore.*

Ad fundamentum vero tranſactionis, in qua inſiſtebant ſcribentes in contrarium pro penſionario veritatem dictarum concluſionum non negantes; Reſpondebam, quod quamvis aliquorum opinio ſit, ut in bo-
6 nis, vel juribus alienari prohibitis tranſactio non ſit ſpecies prohibitæ alienationis, attamen quoties præſertim prohibitus bona prohibita in parte dimittit, vel ſuper eis ſervitutem, aut aliud onus imponit, quod ipſam rem afficiat, tunc extra controverſiam eſt, tranſactionem venire ſub prohibita alienatione, ex iis quæ habentur in ſua materia *ſub tit. de alienationib. & contractibus, diſc. 1.* ad materiam alienationis bonorum Eccleſiæ, ac etiam *ſub tit. de feud. diſc. 49.* & alibi; Et in ſpecialibus terminis tranſactionis, per quam firma remaneat penſio, quæ prætendatur invalida, faciunt
7 deducta per Rotam *deciſ. 78. num 3. cum ſeq.* apud Poſth. *de manut.* cum qua pertranſit Tondut. *de penſion. cap 34. num. 20.* ut ſcilicet conventio beneficiati validare non poſſit penſionem, quæ alias de jure ſubſtineri non debet, quoniam in ejus facultate repoſitum eſſet, ita quandam novam ſpeciem penſionis reſervare.

Magiſque id probari obſervabam ex recepta praxi, quod non ſolum ſuper hujuſmodi tranſactionibus paſſim im-
8 petratur beneplacitum Apoſtolicum, verum officiales Datariæ in ejus conceſſione nimis circumſpecte, & oculate procedunt, atque guſtare volunt de meritis cauſæ, & an nullitas ſit adeo dubia quod dici valeat tranſactio inita bona fide ut pluries practicavi, præſertim in caſu, de quo ſupra, *diſc. proxime præced.*

E converſo ſcribentes in contrarium, (quibus Rota adhæſit cum hoc motivo ſimpliciter procedendo in deciſione
9 deſuper edita) fundamentum conſtituebant *in deciſion. 69. poſt Fenzon, ad Statut.* per quam firmatur, quod ubi concordia importat penſionis alias reſervatæ diminutionem, actus dicendus eſt licitus ac validus, utpote diminuens onus, & concernens potius Eccleſiæ favorem, ob quem recepta concluſio eſt, in præcedentibus etiam inſinuata, quod ubi non interveniat pecunia, vel alia res temporalis, licite & abſque beneplacito penſio extingui poteſt per gratuitam remiſſionem, vel etiam ad minorem ſummam reduci, ex 10
deductis per Burrat. *deciſ. 469. & 528* & habetur infra *in Calagurritana penſionis, diſc. 36. & pluries in præced.*

Quamvis autem dicta reſolutio, mihi ad veritatem reflectenti ex alio fundamento probabilis viſa eſſet ut infra, non tamen placuit ſupradictum, quod ejus cauſa fuit; Dicta enim *deciſ. 69. poſt Fenzon.* procedit in caſu converſo, quando ſcilicet ipſe penſionarius, vel ejus ſucceſſor jure translationis, impugnare vellet concordiam penſionis diminutivam ex defectu beneplaciti Apoſtolici, quoniam ſi abſque illo poterat integra penſio remitti, atque Eccleſia liberari, multo magis potuit reduci onus ad minorem ſummam; Non tamen ita eſt in
caſu converſo, ubi ſucceſſor in beneficio nomine Eccl. 11
quæ ob penſionis invaliditatem prætendit habere libertatem, impugnat actum, per quem firma remaneat ſervitus, quam non debere prætendatur, quoniam ita remanet ſpecies alienationis, vel impoſitionis ſervitutis prohibitæ, recteque intrant dicti termini generales cadentes in tranſactionibus bonorum, vel jurium Eccleſiæ, ad terminos *Extravag. ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienan.*

Et quamvis in aliis bonis laicalibus prohibitis, & in commercio non exiſtentibus, in præjudicium ſucceſſoris venientis independenter, ac jure ſuo, ut ſunt bona fideicommiſſaria, ſeu feudalia, & emphyteutica pacti, & providentiæ, quoties non obſtet lex, vel ſtylus particularis, ut eſt in majoratibus Hiſpaniæ, ac etiam in feudis utriuſ-
que Siciliæ, recepta ſit diſtinctio, de qua *d. tit. de feudis,* 12
diſc. 49 & ſub tit. de emphyteuſi, diſc. 32. & ſub tit. de fideicomm. diſc. 140. & in aliis pluries, Attamen aliud eſt agere, an ſucceſſor in hujuſmodi bonis laicalibus obligetur ab illa tranſactione, quam prædeceſſor tamquam prudens adminiſtrator fecit juxta ponderationes, quæ locis citatis habentur; Aliud vero quod contrahatur ſuper bonis, & juribus eccleſiaſticis, quorum alienatio ultra juſtam cauſam, quæ ut ſupra ſufficit ad obligandum ſucceſſorem independentem, exigit etiam copulative ſolemnitatem, atque una ſine alia non ſufficit.

Probabilis autem viſa eſt reſolutio contra ipſum Titularem, qui tranſactionem iniit ratione effectus Titulari
præjudicialis, qui reſultat a præſtatione conſenſus, quo- 13
niam etſi ille non revalidet abſque Apoſtolica auctoritate penſionem alias invalidam, attamen operatur ſupra inſinuatum effectum transfuſionis oneris probandi contrarium in ipſum Titularem conſentientem, ideoque iſtum effectum operatur concordia reſolvenda in conſenſum inductivum dicti præjudicii, quod eſt potius ipſius Titularis conſentientis, quam Eccleſiæ.

Ponderando etiam, quod non agitur de illo odibili conſenſu de fraude ſuſpecto, qui conſideratur in eo
conſenſu, qui ſine cauſa præſtetur penſioni voluntariæ, 14
ſed ex juſta cauſa, juſtoque motivo, dum agebatur de penſione reſervata ex cauſa reſignationis cum regreſſu, unde penſionarius, vel regreſſum intentare poſſet, vel non improbabiliter prætendere moderationem iſto caſu adverſus reſignatarium concedendam de æquitate, juxta ea quæ habentur infra *in Parmen. diſc. ſeq.* ideoque magna differentia eſt inter unam, & alteram ſpeciem conſenſus.

ANNOT. AD DISC. XI. cum ſeqq.

De invaliditate penſionis ob falſam narrativam valoris habetur quoque actum in *diſc. 91. & 93.*

De regreſſu in eodem ſupplemento, *diſc. 65.*

Deciſio prodita in caſu, de quo *diſc. 11.* habetur impreſſa *dec. 507. part. 13. rec.*

Aliæ deciſiones proditæ in caſu, de quo *diſc. 12. habentur impreſſ. part. 4. rec. dec. 310. & 419.*

PARMEN. PENSIONIS,
PRO JACOBO ZANDEMARIA,
CUM JOANNE BAPTISTA GUARESCO.

Caſus deciſus per Rotam pro Jacobo, & poſtea concordatus.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ob reſignationem ex defectu narrati valoris; An corruat in totum, vel potius ſubſtinea.

ſtineatur ad portionem, & pro rata: Et an talis impugnatio fieri poſſit per ipſum reſignatarium. Et de regreſſu in caſu impugnationis competente reſignanti, an competat etiam translatario.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Ubi valor narratur per aſcenſum non bene juſtificatur, penſio ad partis ſupplicationem corruit in totum.*
4 *Penſio reſervata occaſione reſignationis cum clauſula, & non alias non admittit reductionem, neque in obulo.*
5 *Locus eſt reductioni, quando non adeſt dolus, & adeſt veriſimilis Papæ voluntas.*
6 *Quando dicatur abeſſe dolus, ut mala expreſſio ſit ex errore expeditionis.*
7 *Et quando dicatur adeſſe veriſimilis Papæ voluntas.*
8 *An dolus convincatur ex eo, quod quis uſus ſit gratia cum mala expreſſione.*
9 *Declaratur concluſio, de qua num. 3.*
10 *Et altera, de qua num. 4.*
11 *Regreſſus, an ſit practicabilis in translatario.*
12 *De eodem.*
13 *Quod ſit verificabilis ingreſſus.*
14 *Non tamen prodeſt omni penſionario, ſed ſolum capaci beneficii.*
15 *Quod reſignatarius non audiatur ad impugnandam penſionem, ſed ſolvat, vel dimittat.*
16 *De ratione ob fraudes, quæ fieri poſſent.*
17 *De differentia inter primum reſignatarium, & ſucceſſorem ex vacatione remiſſive.*
18 *Quando non detur regreſſus, vel ingreſſus, & non intret ratio, de qua num. 16.*

D I S C. XII.

RESignavit Marius Zandemaria ad favorem Joannis Baptiſtæ Guareſchi beneficium in Eccleſia Cathe-
1 drali ſub expreſſione valoris duc. 75. certorum, cum reſervatione penſionis ad ejus favorem duc. 25. in cujus penſionis impugnationis, vel reductionis caſu ampliſſime reſervatus fuit regreſſus, ac ingreſſus; Cumque Marius in vim Indulti dictam penſionem transtuliſſet in Jacobum nepotem, Titularis autem illam ſolvere nollet tamquam invalidam ob falſam narrativam valoris narrati in fructibus certis tantum, quamvis computatis etiam incertis, ad eam ſummam aſcendere ſupponeretur; Hinc introducta cauſa coram A. C. prodiit ſententia Titulari favorabilis dictæ penſionis annullativa; introductaque cauſa in Rota cor. *Ottalora*, & dato dubio, an penſio ſubſtineretur *ſub diebus* 15. *Junii* 1665. & 15. *Februarii* 1666. affirmativa prodiit reſolutio ad favorem
2 penſionarii, & deinde per concordiam ejuſdem penſionis aliqualiter moderativam, controverſia finem habuit.

In hujuſmodi diſputationibus duo fuerunt puncti; Primo ſcilicet, an præſuppoſita mala narrativa valoris reſtricti ad fructus certos, penſio corrueret in totum, vel potius moderari deberet, ſeu reduci proportionabiliter, & pro rata; Et ſecundo, an ipſe primus reſignatarius, qui beneficium obtinuit ſub eadem narrativa de hoc defectu dare poſſet, vel potius non ſolvendo penſionem, deberet pati regreſſum, vel ingreſſum penſionarii ad ipſum beneficium.

Quatenus pertinet ad primum; Scribentes pro Titulari, (quibus adhæſit judex primæ inſtantiæ) inſiſtebant in pluries ſupra inſinuata vera concluſione, quod ubi agitur de penſione reſervata, non motu proprio, ſed ad partis ſupplicationem, ac in approbationem privatæ conventionis inter eas, & cum narrativa valoris per aſcenſum, tunc valor concludenter ac perfecte probandus eſt in totum,
3 alias actus totus corruit, ex deductis per Garz. *part.* 1. *cap.* 5. *n.* 422. & 500. Tondut. *de penſion. cap.* 15. *n.* 3. & 6. *cap.* 45. *n.* 21. Mantic. *deciſ.* 173. late *deciſ.* 305 *part.* 10. *recent.* & *frequenter in prætermittibus*.

Fortius vero, ubi agitur de penſione reſervata ex cauſa reſignationis factæ, cum clauſula, & *non alias, nec aliter, nec alio modo*, quoniam tunc non intrat reductio neque in obulo, ſed actus corruit in totum, non ſolum ex defectu individui conſenſus Papæ, qui
4 generaliter aſſignatur pro ratione in quacumque penſione reſervata ad ſupplicationem, ſive approbando privatas partium conventiones, ſed etiam ex deficiente conſenſu reſignantis, ut cæteris relatis habetur *deciſ.* 286. *part.* 2. *rec.* & apud Otthob. *dec.* 61. *ac in aliis*. *Card. de Luca, Lib. XIII.*

His tamen non obſtantibus (etiam cum ſenſu veritatis) dicebam quod ubi etiam non ageretur cum ipſo primo reſignatario, in quo intrat peculiaris ratio, de qua infra in altero puncto ingreſſus, vel regreſſus, ſed cum ejus ſucceſſore directe a Papa proviſo ex vacatione per mortem naturalem, vel civilem, & cum quo dicta alia ratio non ita de facili intrat, adhuc tamen eſſe deberet locus correctioni dictæ reſtrictivæ ad fructus certos, ut ſupra, *diſc. præced.* Vel ſaltem reductioni ad ratam, ſeu proportionem veri valoris ex concluſione firmata in celebri *Luccana penſionis cor. Pirovano*, quæ in hoc reputatur magiſtralis *impreſſ. dec.* 536. *part.* 4. *rec. tom.* 3. quod ſcilicet ubi duo copulative concurrunt, deficientia ſcilicet doli in penſionario, & veriſimilis voluntas Papæ, locus fiat dictæ æquitativæ reductioni pro- 5
portionabiliter, & pro rata, non autem corruat in totum, ut etiam firmatur in hujus cauſæ deciſionibus.

Utrumque requiſitum verificabatur, quoniam juſtificabatur quod reſignans, ad cujus favorem penſio reſervata fuerat, abſens a Curia, ubi ſupplicatio cum di- 6
cta narrativa concepta fuit, in mandato dato ad reſignandum fecit veram expreſſionem ejuſdem valoris abſque dicta reſtrictiva ad certos, ſed computatis tam certis, quam incertis, eamdemque expreſſionem fecerat ipſe reſignatarius in mandato ad conſentiendum penſioni, unde propterea clare conſtabat de ſolo errore expeditoris, qui ponderatur *in d. dec.* 536. *part.* 4. *tom.* 3. quodque abeſſet dolus, ut ad aliud propoſitum ponderatur *dec.* 270. *poſt ſecundum volum. conſ.* Farinac. & admittitur *diſc. præced.*

Et quoad alterum requiſitum veriſimilis voluntatis Papæ, docebatur in facto de pluribus conſimilibus reſignationibus beneficiorum ejuſdem Eccleſiæ Cathedralis ſub narrativa ejuſdem valoris, computatis tam certis, quam 7
incertis, & cum reſervatione conſimilis, ac etiam majoris penſionis conceſſæ per eumdemmet Pontificem, aliosque prædeceſſores, unde ita conſtare dicitur de voluntate, quæ ut pluries advertitur, a ſtylo, ſeu conſuetudine concedendi regulatur, juxta *dec.* 214. Manticæ, Buratt. & Adden. *dec.* 510. Gregor. & Adden. *dec.* 150. & *frequenter*, aliaque dabantur facti adminicula convincentia errorem expeditoris, ſeu cujuſdam ejus amanuenſis in efformatione ſupplicationis.

Replicabant ſcribentes in contrarium, quod cum in litteris deſuper expeditis eadem narrativa ad formam ſupplicationis contineretur, ipſe autem penſionarius illis uſus eſſet, exigendo penſionem per plures annos, ac patiendo reſignatarium adipiſci poſſeſſionem beneficii abſque contradictione, ita ſibi præjudicaſſet: Verum de facili hæc
objectio, quæ judici primæ inſtantiæ viſa eſt conſiderabi- 8
lis, rejecta fuit in Rota; Tum quia ſi gratia erat valida & perfecta de tempore conceſſionis, non poterat exinde invalidari, cum factum partium in hac materia hunc effectum producat, quando deſuper accedat decretum annullativum in ipſa reſervatione adjectum, puta exigendo penſionem litteris non expeditis, vel quod in penſione voluntaria non fieret omnium terminorum vera, & effectiva ſolutio per eum qui penſioni conſenſit, cum ſimilibus; Tum clarius, quia volentibus Datariæ officialibus retinere antiquum ſtylum ſcribendi litteras Apoſtolicas Gothico, ſeu Gallico caractere, rari ſunt extra Curiam, qui illum intelligant, ſed in fide ac relatione expeditorum, ſeu correſpondentium Urbis, cum ſola inſpectione materiali ipſarum litterarum, hujuſmodi proviſiones, in quibus non adeſt contradictor, neque exequutio fit in forma contentioſa, exequutioni demandantur; Fortius vero circa litteras ſuper reſervatione penſionis quibus non datur illa poſitiva executio, quæ contingit in beneficio per adeptionem poſſeſſionis a manu executoris, in quo tamen, ubi eſt merus, receptum quoque eſt, extrajudiciales ac tales quales informationes ſufficere, ſed abſque aliquo actu poſitivo executionis, ubi Titularis pacifice ſolvit penſionem, neque adeſt occaſio eas legendi, ideoque prorſus vanum videbatur, quod exinde inferri poſſet ad dolum dictæ æquitatis excluſivum.

Ad concluſionem vero ſupra in objecto primo deductam, quod ubi convincitur minus vera narrativa valoris per aſcenſum, penſio corruit in totum, potiſſime ubi in reſervatione ex cauſa reſignationis adeſt clauſula, & *non alias* &c. quo caſu receptum eſt Beneficialiſtarum axioma, ut neque in obulo moderatio admittatur; Reſpondebam concluſionem eſſe veram, fallaciam vero eſſe in applica- 9
tione. Prima enim pars, quæ reſpicit defectum voluntatis Papæ, percurrit caſum penſionis voluntariæ, & ſine cauſa

beneficio pleno, in qua ob præſumptam fraudem, ac odibilitatem, quæ illi ineſt, intrat rigoroſa propoſitio, quod qui cadit a ſyllaba, cadit a toto, ut pluries in præcedentibus, & in his terminis procedunt deſuper allegatæ auctoritates, & deciſiones, præſertim *dec. 336. part. 10. recent.*

Ad alteram vero concluſionem, quod ſcilicet ubi agitur de penſione reſervata ex cauſa reſignationis concepta cum clauſula, *& non alias*, neque intret reductio juxta *dictam dec. 61. Otthob.* cum aliis allegatis; Dicebam procedi cum æquivoco clero in applicatione; Siquidem percutit gratiam, & favorem ipſius reſignantis, ac penſionarii reſpe-
10 ctive, contra reſignatarium, vel ejus ſucceſſorem, ut allegare non poſſit hanc reductionem, ejuſque prætextu impedire regreſſum, vel ingreſſum reſervatum, ſed debeat, vel totam penſionem ſolvere, vel regreſſum pati, ideoque id quod ad favorem reſignantis eſt introductum, ex deficiente ejus animo alias reſignandi, contra eum retorqueri non debet; Et tamen pluries, ac pluries, per inferiores præſertim Judices, de hoc valde dubitari vidi, capiendo (juxta commune vitium) concluſiones, vel doctrinas in ſolo ſenſu litterali, non attendendo has diſtinctiones, vel animadverſiones, quæ Advocatorum ſubtilitates, ac ratiocinia, & cum ineptia manifeſta, reputari ſolent.

Quo vero ad alterum punctum regreſſus, ſeu ingreſſus per penſionarium intentati, magna fuit diſputatio, præſertim in ſecunda repropoſitione, ex eo præſertim, quod regreſſus præſupponit præcedentem poſſeſſionem tamquam per ſpeciem reintegrationis competentis antiquo poſſeſſori, qui cum vera, vel interpretativa vio-
11 lentia, ſeu alias dolo, vel cum falſo præſuppoſito ſua poſſeſſione privatus fuerit, aut eam ſub conditione reſervativa tranſtulerit; Id autem verificari non poteſt in tranſlatario, qui nunquam beneficii poſſeſſionem habuit, & conſequenter in eo impracticabilis eſt terminus regreſſus non dandi in beneficio nunquam habito, nec poſſeſſo, *ut dec. 287. n. 17. cum ſeq. part. 5. recent. & dec. 249.* poſt Zacch. *de oblig. Camer.*

Quamvis enim, ut pluries advertitur infra ad materiam translationis, penſio tranſlata (certis effectibus excluſis) non ſit nova, ſed eadem, ac antiqua, atque
12 translatarius ſuccedat in omnibus juribus, & privilegiis transferentis. Attamen id recipiendum videtur circa effectus compatibiles, non autem quod dari valeat reverſio ad ſtatum, qui nunquam fuit, cum id naturaliter impoſſibile ſit, neque practicabilis videatur fictio, quæ dat reſtitutionem ad id, quod nunquam obtentum fuit; Ideoque licet ſcribendo tamquam Advocatus, iſtos terminos regreſſus deducerem ex *dec. Guidobon. relat.* per Pariſ. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 4. num. 51.* & Rot. *dec. 119. num. 6. part. 4. recent.* ut ſcilicet cenſeretur etiam tranſlatus regreſſus; Attamen reflectendo ad veritatem, id omnino improbabile videbatur.

Magis autem placebat altera reſponſio, quam ego ſcribens pro penſionario deducebam, & quæ in ſecunda deciſione magis admittitur, (ſtante penſionarii ca-
13 pacitate) quod ſcilicet, non ſolum reſervatus eſſet regreſſus, ſed etiam ingreſſus, Et conſequenter, quod ubi primus terminus, utpote reſpiciens jus de præterito, intrare non poſſet, neque practicabilis eſſet, bene tamen intrare deberet, utpote practicabilis, dictus alter terminus ingreſſus, utpote reſpiciens novum jus, & de futuro per ſpeciem immiſſionis magis quam reintegrationis, *ut dec. 457. num. 10. part. 1. diverſ.* Bracaren. *Theſaurariæ 22. Junii coram Pirovano impreſſ. poſt Amaydeu. de ſtylo Datariæ, lib. 1. cap. 26. n. 75.* In quo ſenſu capienda venit *dict. dec. Guidobon.* atque in hac reſponſione in ſecunda deciſione magis inſiſtitur, licet reſolutio non eſſet abſque contradictione, unde propterea ego libenter conſului concordiam.

Verum quia iſtud motivum ſuffragari ſolum poſſet penſionario capaci regrediendi ad beneficium, ſeu illud ingrediendi; quod non ſemper contingit, cum frequentius
14 dimittentes beneficia ſub reſervatione penſionis, id agant, ut ſe conſtituant in diverſo ſtatu ſæculari cum Indulto retinendi penſiones, matrimonio, vel alio incompatibili ſtatu non obſtante, ob magnam differentiam inter capacitatem penſionum, & illam beneficiorum.

Hinc proinde, (etiam in ſenſu veritatis,) advertebam iſtos terminos regreſſus, vel reſpective ingreſſus, conſiderandos eſſe non tam pro jure affirmativo penſionarii rede-
15 undi ad beneficium, quam pro jure negativo Titularis, ubi præſertim eſt primus reſignatarius, ut non audiatur adverſus id quod promiſit occaſione obtinendi beneficium, niſi illud dimittat, quaſi quod ſub iſta conditione obtinuerit, ideoque, vel totum actum prout jacet impleat, vel totum diſſolvat, dimittendo beneficium, ubi præſertim non urget ratio veri matrimonii ſpiritualis, ut eſt in Epiſcopatu, vel parochia, unde propterea intret vulgare beneficialiſtarum dicterium, vel ſolvas, vel dimittas, juxta *dec. 17.* Creſcent. *de reſer.* Lotter. *lib. 1. q. 41. n. 38.* Tondut. *hoc tract. cap. 62. n. 11. & 12.* Buratt. *dec. 409. n. 2. & 3.* admittitur *d. dec. 287. n. 17. p. 5. rec.* ac advertitur etiam *in Camerinen. regreſſus prima Decembr. 1645. & 19. Junii 1647. cor. Peutingerio.*

Et quidem rationabiliter, quoniam alias eſſet aditum 16
præbere fraudibus, & circumventionibus, dum ita pinguia beneficia ab invito poſſeſſore malis artibus callide aucupari poſſent, affectando cum expeditore falſas narrativas, ſeu alios defectus, ad quos extra Curiam non de facili 17
advertitur; Et de differentia notabili inter ipſum primum reſignatarium, ad alium ſucceſſorem directe proviſum a Papa tamquam de vacanti habetur *diſc. proxime ſeq.*

Magnum conſtituebatur per ſcribentes in contrarium 18
fundamentum ad excludendum regreſſum, vel ingreſſum ſive dictam prohibitionem Titularis opponendi *in d. dec. 187. p. 5. rec.* ſed vere non obſtabat, cum illa percutiat caſum diverſi beneficii non reſignati, ſuper quo per ſpeciem penſionis voluntariæ reſervatio facta erat ad favorem reſignantis alterum beneficium juxta caſum, de quo ſupra, *diſc. 6. & diſc. ſeq.* & ſic in terminis diverſis, in quibus non intrat dicta ratio.

MAJORICEN. DECANATUS, SEU REGRESSUS, PRO LAURENTIO FLORO, CUM PETRO RAYMUNDO DE BARGA.

Caſus diſputatus coram A. C. reſolutus pro Laurentio.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ex cauſa reſignationis ob malam expreſſionem valoris, ubi impugnatio non fiat a reſignatario, ſed a ſucceſſore proviſo per vacationem; Et de regreſſu, an competat contra ſucceſſorem, & quomodo ſit exercibilis, an ſine citatione, & de facto; Et incidenter aliqua de gratia conceſſa ſuper correctione clauſulæ in priori gratiæ adjectæ, per quam jus alteri quæſitum ſit, Et an detur purgatio moræ.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod habens regreſſum poſſit capere poſſeſſionem propria auctoritate ſine citatione.*
3 *Contrarium verius, & an intruſus ſit citandus.*
4 *Habens pactum de capiendo propria auctoritate, an eam capiat ſine citatione.*
5 *Fortius non datur regreſſus ſine citatione contra poſſidentem alias quam ex reſignatione.*
6 *Quod imo iſte ſit legitimus contradictor.*
7 *De diſtinctione inter diverſas formulas regreſſus.*
8 *Regreſſus juxta formam antiquam exigit canonizationem per tres conformes, & non competit niſi in caſu contumaciæ.*
9 *Secus ubi juxta formam modernam.*
10 *Iſto etiam caſu obſtat clauſula*, dummodo centum.
11 *Admittitur purgatio moræ ad impediendum regreſſum.*
12 *Error de juſtitia eſt corrigendus.*
13 *Non præſumitur, ſed eſt probandus.*
14 *Non eſt improbabilis circa ea quæ adduntur, vel corriguntur per officiales reviſores.*
15 *Etiam ſi ſit contra ſtylum, quia eſt rigor inſolitus, non autem error.*
16 *In dubio non cenſetur Papam velle tollere jus tertii.*
17 *Gratia, non facta mentione litis, an & quando ſit nulla.*
18 *De differentia inter ipſum reſignatarium, & ſucceſſorem ex vacatione.*
19 *Qui poteſt ſibi præjudicare, negligendo regreſſum in totum, ſibi præjudicat, illum acceptando reſtrictum.*
20 *An ubi non competat regreſſus, intret reductio ad proportionem.*

D I S C. XIII.

POſſidens Petrus Raymundus Decanatum Eccleſiæ 1
Cathedralis, de anno 1657. illum reſignavit Joanni Baptiſtæ Artich ejuſdem Eccleſiæ Canonico, cum reſervatione

tione penſionis ad ejus favorem ducat. 306. diſtributæ ſuper ipſo Decanatu, ac etiam ſuper Canonicatu ipſius reſignatarii, ex Apoſtolica diſpenſatione illum retinentis, hoc eſt, ducat. 153. ſuper Decanatu fructibus certis tantum narratis per aſcenſum ad ducatos 350. & 153. ſuper fructibus certis, & incertis Canonicatus narratis per aſcenſum ad ducat. 400. ſub reſervatione regreſſus juxta formam modernam in quocumque caſu annullationis, vel reductionis etiam propria auctoritate, adjecta per reviſores in ſupplicatione clauſula reſtrictiva, *ſi ab eodem Joanne Baptiſta obtinebitur, & non alias*; Cumque effectuata reſignatione per plures annos obiiſſet in menſe reſervato reſignatarius, Laurentius obtinuit a Sede Apoſtolica provideri de Decanatu, cujus poſſeſſione adjecta, & comperto quod fructus eſſent longe minores, quam narrati fuerunt. Hinc judicium ſuper penſionis annullatione introduxit coram A.C. atque cauſa exiſtente inſtructa, ac in limine expeditionis, dictus Petrus Raymundus penſionarius circa finem Pontificatus Clementis IX. obtinuit gratiam ſignatam *per conceſſum*, cum narrativa, quod per errorem adita eſſet dicta clauſula, ut reſcriberetur officialibus, quod ea non obſtante, litteræ ſuper prima gratia regreſſus in forma ſolita, & juxta Cancellariæ ſtylum, dicta reſtrictiva omiſſa, expediri poſſint, cujus ſupplicationis vigore expetendo litteras a ſucceſſore in forma *rationi congruit*, ſupponebatur, quod prætenderet de facto, & propria auctoritate regreſſum habere etiam non citato dicto Laurentio poſſeſſore, ex cujus parte de tribus proinde pro veritate conſultus fui; Primo ſcilicet, poſita validitate hujus gratiæ, an haberi poſſit dictus regreſſus de facto, ipſo non citato, quod ſupponebatur licere, ſtantibus clauſulis in prima ſupplicatione contentis, ut de facto propria auctoritate regreſſum habere poſſet ad ſuum titulum, ejuſque poſſeſſio-
2 nem apprehendere, ex auctoritate Gratian. *diſcept.* 921. *n.* 10. *&* 20. *relat.* per Tondut. *de penſion. cap.* 45. *n.* 32.

Secundo, quatenus hæc poſterior gratia ſubſiſteret, itaut dictus regreſſus competeret, an ad illum impediendum ipſe poſſeſſor admittendus eſſet ad moræ purgationem cum terminorum decurſorum ſolutione, & tertio, ſuper hujus ultimæ gratiæ validitate, vel invaliditate.

Ad primum reſpondi, abſolutum videri, quod regreſſus de facto, & non citato poſſeſſore exerceri non poſſet, quamvis ille fuiſſet pure reſervatus abſque dicta reſtrictiva, etiamſi ageretur contra ipſummet re-
3 ſignatarium, qui regreſſui conſenſum præſtitit, quoniam in beneficialibus præſertim, (excepto nimium raro caſu omnino certi, ac notorii intruſi,) quilibet poſſeſſor quamvis intruſus abſque titulo, vel cum iſto invalido, ſeu reſoluto citandus eſt, licet dici non poſſet legitimus contradictor, quoniam aliud eſt poſſeſſorem dici legitimum contradictorem ad effectum judicii ordinarii, & appellabilis, aliud vero dici ſimplicem contradictorem ratione poſſeſſionis, ad effectum, ut debeat citari, ut ita diſtinguendo *deciſ.* 47. *num* 19. *& ſeq. part.* 10. *recent. deciſ.* 154. *num.* 2. apud Poſth. *de manut. & ſæpius*, ut in ſua materia *ſub tit. de benefic.* ad materiam legitimi contradictoris *diſc.* 73. Unde propterea quotidianum in praxi habemus, cum pene millenario deciſionum Rotæ numero annullari poſſeſſionem de facto apprehenſam per proviſos Apoſtolicos pro executione litterarum, non citatis poſſeſſoribus; quibus proinde, non obſtante expulſione facta cum auctoritate Apoſtolici executoris, decreta fuit manutentio; Et in ſpecie regreſſus juxta dictam formulam modernam patet ex eiſdem deciſionibus in *Camerinen. regreſſus*, de quibus infra, quia parte citata, & cauſa cognita conceſſus fuit.

Ideoque generaliter habemus etiam in prophanis, quo-
4 niam licet antiquiores crederint, ut in vim pacti, ſeu licentiæ capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, iſta capi poſſit, atque deſuper a judice familias concedi (quod vulgo aſſociati dicimus) abſque neceſſitate citandi poſſeſſorem; Attamen contrarium ubique in praxi receptum eſt ex clara ratione, quod poſſeſſor citatus plura deducere poteſt dictum pactum, ſeu licentiam elidentia, ut late cæteris relatis Rovit. *pragm.* 1. *de conſervator.* Gait. *de credit. cap.* 4. *quæſito* 7. *num.* 834 *& ſeq. & quæſito* 11. n. 2089. *& ſeqq.* Buratt. *deciſ.* 560. *num.* 7. & ſæpius in ſua materia *ſub tit. de judiciis*; Ideoque aliud eſt, quod hoc judicium ſit privilegiatum, & executivum in vim hujus pacti, ſeu licentiæ, quoties non in forma judicii, ſed ex urbanitate aſſociatio familiæ a judice petitur, aliud vero an poſſeſſor ſit citandus necne, ut pluries in dicta ſua materia *ſub d. tit. de judiciis*.

Clarius vero, ac pro meo ſenſu extra principium dubitandi in hac facti ſpecie, in qua non agebatur contra reſignatarium, qui dicto regreſſui cum hujuſmodi 5
facultate conſenſum præſtiterat, ſed contra tertium a dicto conſentiente independenter ſuum jus, & poſſeſſionem directe metientem a Papa ex proviſione per obitum; Et fortius quia attenta prima gratia ſuper regreſſu, illa reſtricta erat contra reſignatarium tantum, unde propterea ubi non adeſſet nova gratia ut ſupra, ſine dubio contra ipſum non competeret, ipſeque in ſua poſſeſſione tutus eſſet, ideoque omnia theoricæ, & practicæ principia exigunt, ut pro executione gratiæ tollentis jus tertii pacifici poſſeſſoris, iſte citari debeat.

Quinimo credebam, quod probabiliter dici poſſet, ut in hoc judicio agitando ſuper dictæ gratiæ executione, poſſeſſor prædictus dicendus eſſet legitimus contradictor, quodque executor eſſet potius mixtus quam merus, adeout ceſſaret ille proceſſus executivus, qui alias gratiæ ab initio pure & libere competit, cum iſta eſſet ſpecies 6
impetrationis beneficii ab alio poſſeſſi certo modo, ſive adinſtar, adeout intrarent ea quæ in dicta ſua ſede *ſub titul. de beneficiis, dict. diſc.* 75. ad materiam legitimi contradictoris habentur ſuper proceſſu executivo denegando impetrantibus certo modo.

Quo vero ad dictam auctoritatem Gratian. *dict. diſcept.* 921. cum quo ſimpliciter relata, non examinato articulo juxta frequentiorem ſtylum pertranſit Tondut. *d. cap.* 45. *numer.* 32. (Ultra quod in ſpecie 7
rejicitur apud Ciarlin. *controv.* 36. *num.* 12. ubi concordantes) Advertebam, vel dictum auctorem non bene explicaſſe id quod forte in animo habebat, vel æquivocari capiendo eum ad litteram; In hac ſiquidem regreſſus materia duplex ejus formula habetur, una quæ dicitur antiqua competens ex diſpoſitione juris, juxta quam ut regreſſus competat, requiritur magna contumacia, & protervia Titularis in non ſolvendo penſionem, ſecus autem ſi non ſolutio proveniat ex capite nullitatis, vel reductionis, aut alio juſto motivo, quod dictam contumaciam, ſeu proterviam exclu- 8
dat, unde propterea exigit canonizationem in judicio ordinario per tres conformes, ex deductis per Ciarlin. ubi ſupra Adden. ad Buratt. *deciſ.* 528. ubi concordantes, *cum aliis infra*, *diſc.* 74.

Alter vero dicitur formula moderna, quæ concipitur, ut competat etiam in caſu annullationis, vel reductionis de facto, ac propria auctoritate, quoniam iſto ſe- 9
cundo caſo, tamquam adjectos potius per viam conditionis reſolutivæ, in qua attendatur nudum factum ob alias deficientem reſignandi animum, datur regreſſus, quamvis impugnatio eſſet licita ex capite nullitatis, vel diminutionis fructuum; Minuſque exigitur canonizatio per tres conformes, & in judicio ordinario, ſed conceditur immiſſio pro executione litterarum in judicio executivo, atque hoc eſt quod dicere voluerunt Gratianus *ubi ſupra*, & alii, vim in dictis clauſulis conſtituentes, ita unam regreſſus ſpeciem diſtinguentes ab altera juxta magiſtrales, paſſimque receptas deciſiones *in Camerinen. regreſſus prima Decembris* 1645. *&* 29. *Junii* 1647. *coram Peutingerio*, in quibus aliæ præcedentes referuntur, ut advertitur etiam *diſc. præced.* ad interpretationem concluſionis, quod penſio reſervata ex cauſa reſignationis non patitur diminutionem neque in obolo, ſed quod actus, vel in totum ſuſtineri, vel in totum irritari debet, favore ſcilicet ipſius reſignantis, ut ibi.

Niſi reductio, vel omnimoda negatio innixa eſſet clauſulæ, *dummodo centum*, in ipſa reſervatione contentæ, quæ operatur, ut attendatur valor de præſenti, ac ſingulis quibuſque annis, vel temporibus, tunc 10
enim quia ipſemet reſignans dictæ clauſulæ, ſeu præſervativæ conſenſum accommodaſſe dicitur, dubitari poſſet, an ex iſta cauſa prætendere valeat regreſſum quamvis juxta modernam formulam reſervatum, niſi expreſſe alias cautum ſit, vel cum clauſula, *& non alias*, ut advertitur *diſc. ſeq. & d. diſc.* 74.

Ad ſecundum quæſitum, an ſcilicet, poſita regreſſus competentia, licitum eſſet poſſeſſori illum impedire, mediante prompta ſolutione tamquam per ſpeciem purgationis moræ; Dixi omnino planam ac incontrovertibilem eſſe affirmativam, quoniam receptum eſt, adinſtar illius 11
purgationis moræ, quæ ex canonica æquitate conceditur emphyteutæ, ſeu livellario, hujuſmodi purgationem competere Titulari, quamvis moroſo juxta punctualiter firmata per Rotam apud Celſum *deciſ.* 363. *ubi concordantes*, quæ eſt in terminis fortioribus purgationis petitæ re non

integra, & poſtquam penſionarius ſuper regreſſu ſententiam obtinuerat, quinimo, & beneficium alteri cum majori penſione reſignaverat, unde per porgationem jus penſionarii efficiebant deterius contra regulam; Multo magis in præſenti, quod poſſeſſor dici non poterat moroſus, dum ex tenore reſervationis, reſtrictus erat regreſſus ad ſolum reſignatarium ut ſupra, illeque reſultabat ex hac poſteriori nova gratia; Ideoque advertebam quod tertia inſpectio diſputatione digna eſſet ſolum ſuper validitate, vel invaliditate hujus ultimæ gratiæ concedentis deletionem dictæ reſtrictivæ.

12 Super hoc autem puncto, forte novo, vel nimium raro, adeout pro ea diligentia, quæ tunc adhiberi potuit, ſpecialis auctoritas, vel deciſio inveniri non potuerit; Dicebam omnino certum ac maturum judicium pro veritate non de facili efformari poſſe, non auditis fundamentis alterius partis; Quatenus tamen aliquæ facti extrinſecæ circumſtantiæ diverſificantes non adeſſent; Credebam probabilius dictam gratiam non debere ſuffragari, ex pluribus fundamentis, illo præſertim, quod Papæ narratum fuit id contigiſſe per errorem adjiciendi dictam clauſulam reſtrictivam, unde propterea cum hoc præſuppoſito Papa ſupplicanti annuit, ita recte opinando potius facere actum juſtitiæ quam gratiæ, dum error, eo detecto, de juſtitia, etiam ab inferiori judice, ſeu Magiſtratu corrigendus eſt, ad regulam textus *in l. nihil conſenſui, §. nihil, ff. de regul. jur.* ubi Decius advertit
13 iſtam regulam nullam pati limitationem, cum concordantibus apud Gregor. *deciſ. 579. n. 5. & ſeq. part. 11. recent. & paſſim*; Ideoque tali caſu ſi vere error erat, Papa potius partes ſupremi Magiſtratus feciſſe dicitur extra formam judicii, circa id, quod inferior Magiſtratus in forma judicii facere debuiſſet, quam facere gratiam, vel tollere jus tertii, quatenus tamen error probaretur per allegantem, a quo probandus eſt, cum in dubio non præſumatur, ad vulgarem text. *in l. ſi poſt diviſionem, Cod. de jur. & facti ignor.* ubi Bald. *& alii communiter de quibus* Menoch. *lib. 6 præſ.* 22 *& paſſim*; Poſitoque errore intrat æquitas, de qua ad aliud propoſitum ſupra *in Parmen. diſc. præced. & in aliis*.

Verum credebam improbabilem eſſe errorem prædictum, cum non conſiſteret in aliqua inadvertentia, vel
14 æquivoco expeditoris juxta dictum caſum *diſc. præced.* ſed in clauſula ſerio, ac mature per viam additionis adjecta per officialem, qui *Reviſor* nuncupatur, ad id deputatus, quod tamquam in hac materia peritiſſimus, adderet, vel deleret ea quæ addenda, vel delenda videtur.

Et quamvis dicta reſtrictiva de ſtylo adjici non ſoleat, attamen id non importat errorem, ſed quemdam inſoli-
15 tum rigorem, quem reſignans, vel ejus mandatarius acceptare non debebat, cum iſta videatur quædam ſpecies contractus, vel [illegible], unde ſi unus ex contrahentibus ſerio, ac mature addat clauſulam, vel pactum inſolitum, quod alter contrahens potuiſſet rationabiliter non acceptare, ſi tamen acceptat, atque contractum executioni demandat, dicere non poteſt id fuiſſe ex errore.

Poſito igitur, quod hæc poſterior Apoſtolica proviſio non contineret actum juſtitiæ, ut contineret ſi vere ageretur de corrigendo errorem, ſed potius contineret actum gratiæ; Hinc de plano credebam illius invaliditatem, ſive inefficaciam reſultare ex pluribus, Primo ſcilicet ex falſo præſuppoſito, dum Papa non credidit aliquid de novo concedere per quod jus tertii tolleretur, ſed ſolum præſuppoſito juxta narrata, quod
16 id [illegible] ex errore, demandare iſtius correctionem, ex juſtitia etiam debitam; Secundo, in idem, quia ſi quæcumque gratia per quemcunque Principem conceſſa, quatenus illa non ſit perniciosa, ac de ſui natura præjudicialis, cenſetur conceſſa ſine tertii præjudicio, cum non conſtito de diverſa voluntate, præſu-
17 mendum non eſt Principem voluiſſe præjudicare; Multo magis id procedit in gratiis Papæ, in quo, non ſolum militat dicta ratio generalis, ſed etiam altera peculiaris reſultans ab ejus Regula *de jure tertii quaſito non tollendo*, per quam proteſtatur nolle tollere jus tertii, niſi expreſſe dicat, dictæque regulæ deroget; Et tertio, ob non factam mentionem litis ex qua jus poſſeſſori quæſitum erat, juxta diſtinctionem, de qua cæteris relatis *dec. 14 n. 15. cum ſeqq. par. 10 & ſub tit. de feud. diſc. 66.* ac pluries *ſub tit. de Benef.* & alibi.

Ponderando potiſſimum, maximam dignoſci differentiam inter caſum, in quo de hujuſmodi regreſſus quæſtio-
18 ne agatur cum ipſo reſignatario impugnante penſionem, cui expreſſum conſenſum præſtitit, atque ſub tali conditione obtinuit beneficium, alias non obtenturus, ideoque intrant rationes ponderatæ *diſc. præced.* & caſum quæſtiones cum ſucceſſore proviſo per Papam de beneficio tamquam vacante per obitum, dum in iſto ceſſant, tam ratio proprii conſenſus, quam altera fraudis, & circumventionis, & e converſo ſibi aſſiſtit major ratio, vel æquitas, ne alias a publica fide ipſius Papæ, ac litterarum Apoſtolicarum eluſus remaneret. Ideo enim neglectis alias prætenſionibus, ſeu alterius beneficii impetratione, hujuſmodi Dignitatem cum notabili ſumptu in expeditione litterarum obtinuit, quia ex litteris reſervationis penſionis, certificatus fuit ſibi non obſtare debere regreſſum juxta modernam formulam, utpote ad ſolam perſonam reſignatarii reſtrictum; Et conſequenter quod ejus reſpectu, firma remanente juris communis diſpoſitione, ſibi integrum eſſet impugnare penſionem ex capite nullitatis, quo caſu, ut ſupra, non intrat regreſſus, niſi ex juris communis diſpoſitione competens, ratione contumaciæ, ſeu protervíæ, ſecus ſi ex juſta cauſa, ut *in Theatina, ſeu Nullius Abbatiæ 19. Junii 1637. cor. Panzirolo, & 10. Januarii 1639 cor. Coccino*, & admittitur *in d. Camer. coram Teutingerio*.

Et quemadmodum, ſi ipſe reſignans, vel ejus mandatarius, ad evitandam majorem impenſam expeditionis, vel ex inadvertentia, non fuiſſet ſolicitus de conceſſione regreſſus in dicta moderna formula, (quamvis 19
de frequentiori ſtylo concedatur) utique non poſſet prætendere, quod ſibi concedendus eſſet re non integra; Potiſſime ubi non contra reſignatarium, ſed contra tertium directe proviſum a Papa ex vacatione per obitum, ita fortius in præſenti, quoniam cui præjudicat negligentia major, multo magis præjudicare debet negligentia minor: Et quamvis in *dec. 631. in fin. part. 1. rec.* in ſpecie agatur de reſignatario, ſed non de ſucceſſore, attamen eſt deciſio, una tantum parte informante, non adeo mature edita, ejuſque fundamenta non videntur dictæ rationi præponderare, ut *diſc. ſeq.*

De nullitate autem penſionis ob minus verum valorem narratum per aſcenſum, dixi non eſſe dubitandum, ex iiſdem auctoritatibus, & rationibus, de quibus in *plur. diſc. præced.* Extra vero omnem difficultatem reſpectu Canonicatus poſſeſſi per reſignatarium, in quo penſio erat voluntaria; Reſpectu vero iſtius 20
beneficii reſignati, credebam aliud a penſionario prætendi non poſſe, niſi proportionatam reductionem pro rata veri valoris, juxta æquitatem ponderatam in ead. *Parmen. diſc. præced.* niſi obſtaret dolus, vel culpa juxta ponderationem; de qua *diſc. proxime ſeq.*

Dato autem hoc Reſponſo, cauſa diſputata fuit coram A. C. atque me ſcribente, pro Decano reſolutum fuit annullando penſionem, ac denegando regreſſum; pendet autem per appellationem cauſa in Rota.

TUDEN. ET NEAPOLITANA PENSIONIS,

PRO JACOBO MAURE, ET DOMINICO RICARDO,

CUM N. & N.

Caſus diſputati coram A. C. & reſoluti ut infra.

De eadem materia impugnationis penſionis reſervatæ ex cauſa reſignationis ob defectum valoris an fieri poſſit, ubi adeſt clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*, quoties mala expreſſio valoris ſit doloſa, ſeu culpoſa ex parte reſignantis.

Et quid ubi reſervatus eſt regreſſus juxta formulam modernam, An iſte ſit exercibilis, quoties Titularis non impugnet penſionem, ſed ſolum petat ſibi decerni præcipuam congruam expreſſe reſervatam cum clauſula *dummodo centum*, & de eodem infra, *diſc.* 74.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ubi penſio eſt reſervata ex cauſa reſignationis cum clauſula*, & non alias, *non educitur.*
3 *Regula* text. in leg. ſi quis conductionis, Cod. locat. *procedit in omni materia.*
4 *Quod idem procedat in ſucceſſore proviſo per vacationem, ac in primo reſignatario.*
5 *Ubi ſit fundatus regreſſus juxta formulam antiquam.*
6 *Concluſio, ut reſignatio conditionalis non abdicet tota reſi-*

reſignante, non procedit, ubi ineffectuatio provenit a culpa.

7 *Clauſula*, non alias, aliter &c. *quomodo intelligi debeat.*

8 *Regreſſus ex diſpoſitione juris non competit in caſu impugnationis ex cauſa.*

9 *Quando ſit locus æquitativæ moderationi penſionis pro rata.*

10 *De differentia inter reſignatarium, & ſucceſſorem proviſum ex vacatione.*

11 *De eadem æquitativa reductione.*

12 *Expeditur concluſio, de qua num. 4.*

13 *De eodem, & quod regreſſus competat etiam contra ſucceſſorem.*

14 *De alio caſu controverſia.*

15 *Pro congrua attenditur tempus ſingulorum annorum.*

16 *Quid ubi penſio reſervata eſt cum clauſula*, dummodo centum.

17 *De eodem, & an congrua peti poſſit præcipua, itaut non importet impugnationem penſionis ad effectum regreſſus.*

18 *Quod clauſula*, & non alias *ad effectum regreſſus importet idem, ac formulam modernam.*

D I S C. XIV.

1 POſtquam N. impetravit Canonicatum Cathedralis Tuden. uti vacantem, ſub narrativa ducat. 250. per non exceſſum, illinc ad 15. circiter dies, ſub narrativa valoris duc. 400. per aſcenſum, illum alteri reſignavit ſub reſervatione penſionis ad ſui favorem duc. 180. abſque reſervatione regreſſus, ſed ſolum reſignationi adjecta clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*; Cumque poſt effectuatam hanc reſignationem, ſequuta Canonicatus vacatione per obitum reſignatarii, de illo proviſus fuiſſet Jacobus, iſteque comperto modico valore vix aſcendente ad medietatem ſummæ narratæ, penſionem ſolvere renueret, hinc introducta cauſa coram A. C. ac dando manus poſſeſſorio, quod impediri non poterat, pendente judicio ſuper nullitate, dum penſionarius erat in quaſi poſſeſſionem exigendi, aſſumpſit judicium petitorii cum ſolita actione negatoria, ſed poſt plures diſputationes ſuccubuit, prodita ad favorem penſionarii ſententia declarante penſionem deberi, commiſſaque cauſa appellationis in Rota, dum pararetur diſputatio, ſubſequuta ejuſdem Jacobi mors, controverſiæ finem dedit.

In his autem diſputationibus, Scribentes pro penſionario admittebant concluſiones, de quibos pluries *diſc. præcedentibus*, quas ego deducebam ſcribens pro Titulari, quod ſcilicet ubi valor narratus eſt per aſcenſum, onus eſt penſionarii actoris ſubſtinere volentis penſionem adverſus Titularem intentantem negatoriam, illum plene, & concludenter probare de tempore reſervationis penſionis, quodque alias gratia corruit; Dicebant tamen id non procedere, quando reſignatio facta ſit ſub reſer-
2 vatione penſionis in certa quantitate cum clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*, quaſi quod tunc conſtet de voluntate reſignantis alias non reſignandi, neque beneficium a ſe abdicandi, niſi ſub tali conditione, qua non impleta, ex deficiente animo, actus corruat, & non admittatur reductio, juxta firmata *in dec.* 286. *part.* 2. *rec.* & *dec.* 631. *par.* 1. cum aliis relatis apud Ottbob *dec.* 61. *n.* 6. & 7. ubi quod hujuſmodi clauſula importat formam individuam, ideoque ob actus individuitatem non datur reductio, neque in obolo, ſed potius intrat regreſſus, juxta *dec.* 246. Milan. cum aliis infra, *diſc.* 74.

Atque me replicante, id forte admittendum eſſe in odium reſignatarii, qui ſub iſta conditione ſciens, & volens beneficium obtinuit, alias non obtenturus, ne detur ansa fraudibus, & circumventionibus captandi aliena beneficia, deindeque cum hujuſmodi ſubtilitatibus refricandi quæſtionem proprio auctori contra diſ-
3 poſitionem, vel rationem text. *in l. quis conductionis*, *C. locati*, quam omni materiæ, omnique caſui adaptabilem eſſe magis communiter firmant DD. ac ſæpiſſime firmavit Rota ex late collectis per Adden. *ad dec.* 420. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *n.* 50. & *ſeqq.* Secus autem ubi non agatur de ipſo reſignatario, ſed de ſucceſſore directe, ac immediate proviſo per Papam de beneficio tamquam vacante, juxta diſtinctionem inſinuatam *in duabus diſc. proxime præced.*

Reſpondebant ſcribentes pro penſionario, cum ſpeciali auctoritate Rotæ *d. dec* 631. *n. final. p.* 1. *rec.* ubi in ſpecie
4 reſpondetur huic objecto, ſeu diſtinctioni, quod cum iſte proviſus ſucceſſerit in locum reſignatarii, eodem jure cenſendus veniat, cum effectus concluſionis proveniat a deficiente animo reſignantis, in cujus, non autem reſignatarii gratiam, ac favorem prodiit dicta concluſio individuitatis formæ, ob quam non datur reductio, ut advertitur apud Otthob. *d. dec.* 61. *n.* 18. *cum ſeq.* & *ſupra in Parmen. diſc.* 12. atque ſuper iſta auctoritate tamquam ſpeciali judex aliud non attendendo ſe fundavit.

Reſolutio mihi non placuit, unde propterea curioſe attendebam Rotæ judicium, quod tamen per mortem Titularis ut ſupra, audiri non potuit; Dicebam ſiquidem, quod cum reſignans ſibi non conſuluiſſet de regreſſu juxta modernam formulam *in duobus proxime præcedentibus diſcurſibus* inſinuatam, ac etiam *diſc.* 74 per quam expreſſe prævidetur etiam caſus nullitatis, vel cujuslibet reductionis, qua non obſtante, atque Papa approbante, etiam contra ſucceſſorem regreſſus reſer- 5
vatur, qui cum oblata reductione impediri non poteſt, ſed dicta cautela neglecta res reducatur ad puros terminos juris, & tunc illis attentis, ille regreſſus (quem juxta formulam antiquam dicimus) fundatus eſt in generali concluſione, cum qua proceditur in dictis *dec.* 631. *part.* 1. & 286. *part.* 2. *rec.* quod ſcilicet reſignatio facta ſub certa conditione non abdicat jus a reſignante, niſi impleatur conditio, qua deficiente, ceſſat animus alias reſignandi, cum actus agentium plus operari non valeant, quam voluntas ſit.

Verum, ut pluries habetur ad hanc reſignationis materiam in ſua ſede *ſub tit. de Benef.* iſta concluſio recte procedit, quando conditionis ineffectuatio prove- 6
nit a facto Papæ illam admittere nolentis, vel a facto tertii, vel ab alio caſu; ſecus autem, ubi ex delicto, vel culpa ipſius reſignantis, juxta firmata apud Carill. *dec.* 283. *n.* 6. & *per tot. repetit. dec* 218. *part.* 9. *rec.* Garz. *part.* 11. *cap.* 3. *n.* 36. & 39. Tondut. *de penſion. cap.* 46 *n.* 3. & habetur pluries *d. tit. de Beneficiis* præſertim *in Hiſpalen. diſc.* 35. & in aliis ibi proximis; Ideoque cum in præſenti falſa narrativa valoris eſſet abſque dubio ex parte ipſius reſignantis doloſa, & affectata, dum ad modicos præcedentes dies idem beneficium, cum fere dimidiata narrativa per non exceſſum reſignaverat, ita videbatur, quod de plano intraret dicta concluſio, quod nullitas culpoſa in propoſito non excuſat, ſed bene abdi- 7
cat jus a reſignante; non obſtante clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*, quoniam iſta intelligitur compatibiliter, ac in aliis quam in expreſſis, Garz. *d. part* 11. *cap.* 3. *n* 36. & admittitur apud Buratt. *dec.* 512. *n.* 11. cum aliis per Adden. ad Buratt. *dec.* 136. *num.* 37. *circa finem*; Et conferunt quæ generaliter habemus de clauſula, *ſine præjudicio*, vel alia æquipollenti, quod intelligitur compatibiliter, ac in aliis quam in expreſſis juxta *deciſionem Seraph.* 1445. Mantic. *dec.* 232. cum aliis *in Meſſanen. erectionis Collegiatæ*, *ſub tit. de præeminentiis*, *diſc.* 9. & *in Bonon. fideicommiſſi de Graſſis*, *ſub tit. de fideicommiſſis diſc.* 196. *in fin.* & alibi.

Hinc proinde, ut habetur *dictis duab. diſcurſib præcedentib.* & *d. diſc.* 74. ille regreſſus, qui juxta formulam antiquam, tamquam ſpecies reintegrationis provenit ex diſpoſitione juris, non autem ex ſpeciali illius reſervatio- 8
ne, utpote ſoli contumaciæ, vel proterviæ innixus, non competit in caſu juſtæ impugnationis; Atque ad hunc effectum introducta eſt moderna formula, quæ reputatur gratia ſpecialis, pro cujus expeditione, aliqua major impenſa fit, ut ita tribuatur id quod alias non competeret, approbando conditionem alias de jure non approbatam, quæ cautela inanis eſſet, ſi iſta clauſula æquipolleret.

Prout fatua, & inanis eſſet illa æquitativa moderatio, quæ admittitur *in Lucana penſionis coram Tirovano deciſion.* 536 *part.* 4. *rec. tom.* 3. & inſinuata ſupra, *diſc.* 12. ubi ſcilicet copulative concurrant duo requiſita, veri- 9
ſimilis ſcilicet voluntatis Papæ, ac deficientis doli ex parte penſionarii, ſi iſta clauſula etiam in caſu doli, vel culpæ, & Papæ voluntate non concurrente ſubſtinere deberet actum in toto.

Eſt bene verum, quod ubi contentio eſſet cum ipſomet reſignatario æque culpoſo, tunc in concurſu culpæ, major reputanda eſſet illa reſignatarii datam fidem fallentis, ejuſque actori quæſtionem refricantis & ob frau- 10
dem ſupra conſideratam, unde propterea major urget ratio; Iſtæ autem conſiderationes non cadunt in ſucceſſore directe a Papa proviſo, cui aliqua culpa imputari non poteſt, quoniam credendo, ut credere debebat, quod narrativa facta Papæ eſſet vera, non autem falſa, ita ſibi remaneret medietas fructuum, & ultra, unde propterea beneficium obtinuit, ac ſumptus deſuper neceſſarios fecit, alias non facturus, ut *diſc. præced.*

Cum-

Cumque ita explicitam habeamus Papæ voluntatem, a ſtylo etiam Datariæ comprobatam, non gravandi beneficium, neque dandi reſignanti ſub nomine penſionis, niſi fructuum medietatem, & minus, unde ſi veritas narrata eſſet, utique nonniſi ad illam proportionem Papa penſionem reſervaſſet, neque reſignans conqueri poſſet; Hinc proinde nulla ratio ſuadet, quin melioris conditionis eſſe debeat mendax, ac doloſus narrator, quam ſi eſſet verax & ſincerus; Et conſequenter ad ſummum aliud prætendi
11 non poſſe mihi videbatur, niſi reductio ad proportionem, & per quamdam ſpeciem participationis quotæ per Papam volitæ, juxta *d. dec. 536. part. 4. tom 3.* ac juxta conſiderationes, quæ habentur apud Otthob. *d. dec. 61.*

De auctoritate vero *d. dec. 631. part. 1. recent.* non videbatur magnam rationem haberi debere, cum ſit
12 deciſio, unica tantum parte informante, unde propterea ob ceſſantem formulam diſputationum hincinde, (juxta frequentiorem uſum) non omnino matura dici poteſt, ac etiam quia nimis vagum, ſeu generale videtur ejus fundamentum comparative ad dictas rationes; Proceditur enim cum *dec. 8. n. 2.* Caputaquen. *part. 3.* & Pariſ. *de reſign. lib. 6. quæſt.* 2. *n.* 18 ubi aliud non dicitur, niſi quod regreſſus competat etiam contra ſucceſſorem. Vel quia ita ſit reſervatus, Vel quia alias de jure competat, puta, quia ſucceſſor non habens cauſam juſtam impugnationis incurrat eamdem proterviam, & contumaciam, ob quam illa de jure conceditur, non autem quod eadem ſit ratio primi re-
13 ſignatarii, & ſucceſſoris, primo enim ob ejus culpam, & ambitionem non eſt commiſerandum, ac alias ut ſupra fatuus eſſet ſtylus non gravandi, niſi infra dimidiam, ut infra, *d. diſc.* 74.

In eodem tamen propoſitu; In una Neapolitana diſputata coram eodem A. C. inter Dominicum Ricardum, & Alexandrum Majellum; Cum Dominicus reſignaſſet parochialem Eccleſiam S. Joſephi majoris ad favorem Criſcioli, ſub reſervatione penſionis ducat. 42 & ſub reſervatione regreſſus juxta formulam modernam in
14 caſu cujuſcumque nullitatis, vel diminutionis, cum reſervatione tamen congruæ ad favorem Titularis cum ſolita clauſula, *dummodo remaneant centum pro Rectore*; Defuncto autem reſignatario, de parochia proviſus eſſet Majellus, penes quem conſueta emolumenta notabilem diminutionem paſſa fuerunt ob diminutionem populi, cauſatam a peſte adeo crudeliter illam Civitatem vexante de anno 1656. Hinc introducta cauſa in dicto Tribunali, prodiit ſententia Titulari favorabilis ſuper reſervatione congruæ, canonizando tamen penſionem, de cujus validitate non erat dubitandum, cum expreſſio valoris de tempore reſervationis, (quod attendi debet) eſſet vera, ideoque non intraret nullitas, bene tamen intraret reſervatio congruæ, pro qua
15 ſingula tempora currentia attendi debent, ut pluries in *præcedentibus*; Quare me ſcribente pro penſionario, intentatus fuit regreſſus, ac deſuper obtenta ſententia immiſſionis, quæ honeſtæ concordiæ anſam dedit.

Quamvis autem ego pro dicto regreſſu obtinendo deducerem pluries ſupra allegatas deciſiones *in Camerinen. regreſſus 1 Decembris* 1645. & *19. Junii* 1647. *coram Peuting* (quæ reputantur in materia magiſtrales) ad probandum, quod ubi ille reſervatus eſt juxta formam modernam, utpote attendendus potius tamquam conditio, quam tamquam pœna, intrare debet, non obſtante nulli-
16 tate, vel juſtæ reductione; Attamen mihi aliquam difficultatem inferebat conſideratio, quod illa non eſſet nullitas, minuſque reductio impugnativa, & contra formam reſervationis, ſed ad iſtius limites, & pro obſervantia conditionis per Papam adjectæ per ipſum reſignantem acceptatæ, quaſi quod in animo Papæ fuerit reſervandi penſionem non annullabilem, neque reducibilem, ſed ſuper reliquis fructibus, detracta tamen congrua, perinde ac ſi non eſſet inter fructus.

Et quamvis *in dec.* 286. *part.* 2. *rec.* licet dicta formula moderna ſervata non eſſet, ex ſola clauſula,
17 *non alias, aliter, nec alio modo*, reſolutum fuerit contra Titularem, non obſtante dicta clauſula, *dummodo centum*; Attamen advertebam, eatenus dictam reſolutionem ſubſtineri poſſe, quatenus (ut initio patet) Titularis intentaverit judicium ſuper annullatione, ſecus autem ubi eo admittente validitatem, allegetur præcipua detractio congruæ, tamquam creditum privilegiatum, atque per ſpeciem exceptionis modificativæ, non autem impugnativæ, ſeu verius per ſpeciem prælationis, ſeu potioritatis illius ratæ, quam tamquam per ſpeciem onerum, ſeu expenſarum Papa præcipuam eſſe voluit, ſive a fructibus deduci; cum ſit caſus jam præviſus ab ipſo penſionario reſignante, atque ab eo acceptatus; ideoque caute procedendum videtur in deferendo ſimpliciter, ut quandoque fieri vidi, *d. dec.* 286.

Verum ſecluſa *d. dec. 286. p. 2. rec.* adhuc obſtat *d. dec.* 246. Millin. quam licet Spad. *conſ. 65. lib. 3.* 18
declarare conetur, attamen ejus declaratio, ſeu conciliatio *cum dec.* 356. Manticæ non videtur recepta, cum iſta clauſula, *& non alias*, æquipollere videatur dictæ formulæ modernæ, ob quam, ex ratione conditionis, ſeu deficientis voluntatis, datur regreſſus, non obſtante dicta clauſula, *dummodo centum*, ut plenius, magiſque caſus diſtinguendo habetur infra, *diſc.* 74.

MEDIOLANEN. PENSIONIS, PRO FRANCISCO TABERNA.

Reſponſum pro veritate.

Penſione reſervata ſuper Canonicatu, ac etiam ſuper præbenda, vel bonis, accidentaliter optionis jure annexis, ſi penes ſucceſſorem in Canonicatu, præbenda, vel bona hujuſmodi non adſunt, utpote per alios optata, An ſucceſſor teneatur ad integram penſionem, vel pro iſta agi poſſit pro rata contra alios bonorum poſſeſſores, Et in ſpecie de domo canonicali, quando dicatur annexa, & veniat etiam ſub valore, & ad item infra, *diſc.* 76.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Sub reſervatione cadit præbenda, vel domus canonicalis, quamvis per optionem ſit variabilis, ſi tot ſunt domus, vel præbendæ, quot ſunt Canonicatus.*
3 *Secus ſi ſint minores domus, vel præbendæ quot ſunt Canonicatus.*
4 *Coadjutoria impedit optionem, atque coadjutor obtinet ea quæ habebat coadjutus.*
5 *Idem in reſignatione ad favorem.*
6 *An, & quando domus canonicalis, vel alia res veniat ſub valore.*
7 *De pluribus quæſtionibus cadentibus, quando per optionem domus canonicalis, & præbenda disjunguntur a canonicatu.*
8 *Succeſſor in Canonicatu gravato penſione ad iſtam tenetur, licet non habeat domum, & præbendam a prædeceſſore retentam.*
9 *Ubi non habetur caſus ſpecialiter deciſus quomodo judicandum ſit.*
10 *Si bona tranſeunt ad alium jure optionis, quod remaneant affecta penſioni.*
11 *Quod ſit magis planus caſus penſionis, quam coadjutoriæ, vel reſignationis.*
12 *Ubi voluntas Papæ eſt clara, affecta ſunt penſioni etiam præbendæ, & bona temporalia omnino variabilia.*
13 *Quod penſio ſit jus mere temporale ſuper fructibus.*
14 *Pro penſione affecta ſunt bona per ſpeciem hypothecæ.*
15 *Declaratur concluſio, de qua num. 8.*
16 *Exitus cauſæ.*

D I S C. XV.

Vacante Canonicatu in menſe reſervato in Collegia- 1
ta S Ambroſii, per obitum antiqui poſſeſſoris, qui ratione antiquitatis, jure optionis, ex Statuto, vel conſuetudine in Eccleſia vigentis, prædium ac domum pinguis redditus poſſidebat; Prævia derogatione hujuſmodi optionis, Papa illum contulit una cum eiſdem prædio, & domo, cum reſervatione penſionis duc. 60 ad favorem Franciſci, qui per plures annos pacifice illam exegit a proviſo, quo defuncto de ordinario menſe Decembris, duo Canonici antiquiores optarunt, unus domum, & alter prædium, ſeu præbendam, proviſus autem de canonicatu ab Ordinario, habuit inferius prædium ab uno ex dictis optantibus dimiſſum; Cumque ſolus canonicus cum hoc inferiori prædio eſſet forte incapax tanti oneris, atque penſionarii intereſſet habere jus exigendi penſionem etiam ſuper dictis aliis bonis pinguioribus; Hinc deſuper ab eo pro veritate conſultus;

Reſpondi quod ad materiæ dilucidationem, ut exinde digno-

dignoſci poſſet veritas articuli . ſuper quo individuam de-
ciſionem invenire caſus non præbuit, opportunum videba-
tur hanc materiam examinare ſuper pluribus quęſtionibus
cadentibus ſuper hujuſmodi præbendis , vel domibus ca-
nonicalibus , aliiſque bonis , quæ perpetuo , & invaria-
biliter Canonicatui infixa non ſint , ſed jure optionis ac-
cidentaliter , modo penes unum , & modo penes alte-
rum diverſorum Canonicatuum poſſeſſorem exiſtant .

Primo igitur quæri ſolet , an contingente vacatione
Canonicatus , vel alterius beneficii in menſe reſerva-
to , ſeu quod alias vacatio cadat ſub reſervationibus
intret necne optio , vel potius dicta bona cadant ſub
2 eadem reſervatione , itaut noviter proviſus Apoſtolicus
debeat illa obtinere in concurſu antiquiorum , qui o-
ptandi jus habeant ; Et in hoc deciſio pendet a diſtin-
ctione ; Aut enim tot ſunt præbendæ , vel domus , quot
ſunt canonicatus , itaut perneceſſe Canonicatibus an-
nexæ ſint , cadente ſolum variatione inter ipſos Cano-
nicatus ratione circuli reſultantis ab optione ; Et tunc
quidquid dubitet Garz. *part*. 1. *cap*. 1. *n*. 457. verius
magis receptum eſt , hujuſmodi præbendas , vel domus
dici ſpirituales , potius quam mere temporales , & con-
ſequenter cadere ſub reſervatione Apoſtolica faciente
ceſſare jus optandi .

Aut vero non omnes Canonicatus habent domus ,
vel præbendas , quæ in inferiori numero ratione anti-
quitatis optari ſolum poſſint per antiquiores , alii ve-
3 ro juniores eis careant , & tunc dicantur bona tempo-
ralia , accidentaliter illi canonicatui vacanti annexa ,
& conſequenter non cadant ſub reſervatione , ut diſtin-
guendo firmatur in *Mediolanen. Canonicatus* 4. *Julii* 1636.
coram Ghislerio , quæ reputatur in materia magiſtralis ,
& cum qua proceſſum fuit in altera *Mediolanen. Ca-
nonicatus Sancti Nazarii coram Dunoz. inter ſuas de-
ciſ*. 497. *& repetit. deciſ*. 138. *part*. 8. *rec*.

Ex hac autem diſtinctione , ſeu dictæ quęſtionis deciſio-
ne plurium aliarum quæſtionum deciſio reſultat , illius ſci-
licet , an poſſeſſore Canonicatus hujuſmodi domum , vel
4 præbenda obtinere , qui ex juſta cauſa aſſumat coadjuto-
rem cum futura ſucceſſione , hujuſmodi coadjutoria im-
pediat necne optionem , ita ut præbenda , vel domus ſpe-
ctare debeat ad coadjutorem ; ſi enim juxta primam di-
ſtinctionis partem talis præbenda , vel domus dicitur ſpi-
ritualis , utpote canoniæ in genere perneceſſe annexa , ve-
rior eſt affirmativa favore coadjutoris in excluſionem o-
ptionis , ut cæteris relatis firmatur per Rot. *apud Dunoz.
ſenior. deciſ*. 229. *repetit. deciſ*. 140. *part*. 4. *rec. tom*.
2. ubi reſpondetur *ad deciſ*. 273. *Manticæ* .

Idemque in caſu reſignationis ad favorem , *ut dec*. 140.
n.8. *&* 9. *part*. 10 *rec*. cum ſimilibus , ex eadem ratione ob
5 quam hæc bona cadunt ſub reſervatione , quoniam ſi iſta
intrat , debet quoque intrare affectio reſultans ex appoſi-
tione manuum Papæ , quæ ceſſare facit jus optandi .

Prout ex eadem diſtinctione pendet deciſio ſuper com-
putatione hujuſmodi præbendarum , vel domorum ſub va-
lore , ut advertitur ſupra , *in Romana penſionis ſuper Ca-
6 nonicatus S. Angeli , diſc* 6. *& in deciſionibus in ea cauſa
editis* , quoniam in primo caſu , ſeu prima parte diſtin-
ctionis veniunt in valore , ſecus autem in altera , in qua
non jure beneficii , ſeu canoniæ , ſed in præmium an-
tiquitatis ac ſervitii talia bona tamquam temporalia ,
& diverſa a canonia obtineri dicuntur , quamvis qua-
litas canonicalis ſit hujuſmodi præmii cauſa , ſeu oc-
caſio , cum ſine illa præſtare non potuiſſet ſervitium ,
pro cujus præmio Eccleſia hanc mercedem tribuit .

His ita generaliter prænotatis , atque deſcendendo
ad terminos ſpeciales penſionis , tres pariter advertebam
diverſas cadere quæſtiones ; Primo ſcilicet inter pen-
7 ſionarium , ac proviſum de Canonicatu penſione gra-
vato , qui non obtineat eamdem præbendam , ſeu ean-
dem domum , quam obtinebat prædeceſſor , qui penſio-
ne gravatus fuit ; An ſcilicet hoc non obſtante , pen-
ſionarius contra eum actionem habeat pro integra pen-
ſione , a qua excuſari non valeat , quod non obtineat
præbendam , vel domum pinguiorem , quam obtinebat
prædeceſſor , ſed vel nullam , vel minorem . Secundo ,
inter eumdem penſionarium ac alios hujuſmodi præ-
bendæ , vel domus poſſeſſores , qui dicto jure optionis
eam obtinuerunt ; Et tertio , inter ipſos Canonicos , an-
8 tiquum & modernum reſpective , an ſcilicet noviter
proviſus de Canonicatu gravato actionem habeat con-
tra antiquiorem optantem pinguiorem præbendam , vel
domum ad contribuendum in penſione , pro qua ipſe
a penſionario urgetur .

In prima quæſtione , verius eſt , poſſeſſorem Canonicatus
gravati cogi poſſe , quoniam penſio reſidere ac ſubſtantia-
ri dicitur ſuper ipſo Canonicatu , qui non variatur ex va-
riatione præbendæ , vel domus variabilis , quæ potius con-
ſideratur tamquam prædium , quod improprie , ac per mo-
dum loquendi præbenda nuncupatur , quatenus competat
juxta ſecundam partem diſtinctionis , attenta enim prima
parte ſufficit , quod habeat domum , vel præbendam ſub-
rogatam , ut per Lotter. *lib*.1. *q*. 19. *n*.20. *cum ſeq. & n*.30.
ubi de dicta diſtinctione , de qua Moneta *de optione* , *cap*.7.
q. 3. *n*. 39. *cum ſeq*. Tondut. *de penſion*. *cap*. 22. *n*. 9. Ro-
ta apud Mantic. *dec*. 273. *in Luccana penſionis* 29. *Janua-
rii* 1618. *coram Ubaldo* , *in Bergomen. penſionis* 23. *Mar-
tii* 1640. *coram Coccino* .

Super tertia quæſtione contributi inter proviſum de
Canonicatu , & antiquiorem optantem præbendam , vel
domum , reſponſum non dedi , utpote non requiſitus ,
atque extra caſum controverſiæ , dum , ut ſupra con- 9
ſultus fui ex parte penſionarii , cujus de facto parum
intererat actionem de jure habere adverſus noviter pro-
viſum , ſed principaliter intererat habere actionem con-
tra dictos Canonicos antiquiores , præbendam , ſeu præ-
dium , ac reſpective domum pinguioris redditus poſſi-
dentes , an ſcilicet tam in poſſeſſorio quam in petito-
rio actio adverſus eos competeret , ideoque in ſecunda
quæſtione tota verſabatur inſpectio .

Caſum autem præciſum iſtius quæſtionis expreſſe tra-
ctatum , ac deciſum tunc invenire non licuit ; Et quo-
niam plura eſſe ſolent negotia , quam ſint leges , quæ
ſuper omnibus providere non potuerunt ; Hinc proin-
de ubi caſus præbeat , non adeſſe deciſiones præciſas ,
vel earum notitiam non haberi , proditæ ſunt propoſi-
tiones ac regulæ generales , cum quibus , vel ſimilibus
ad deciſionem deveniendum eſt , cum in hoc potius ex-
cellentia Doctoris emicare videatur , cum ſæpius noti-
tia ſpecialis auctoritatis , caſus ac fortunæ , ſeu impro-
bi laboris partus eſſe ſoleat .

Hinc proinde , examinando articulum , tam cum ter- 10
minis ac propoſitionibus generalibus , quam cum dictis
proximis concluſionibus ; Dicebam iſtam videri quæſtio-
nem voluntatis , quid ſcilicet Papa voluerit , ut advertitur ,
dec. 92. *n*. 17. poſt Tondut. *de penſion*. Ubi enim volunta-
tem habemus de alio quærendum non videtur ; Quemad-
modum enim ut ſupra in caſu vacationis cadentis ſub re-
ſervatione , vel in caſu reſignationis , aut coadjutoriæ ,
cadunt dicta bona ſub appoſitione manuum Papæ , atque
optione non obſtante tranſeunt in proviſum vel coadjuto-
rem , ita cadere non debent ſub eadem appoſitione , ſequu-
ta occaſione reſervationis penſionis , ne in præjudicium
penſionarii jus habentis ex Papæ conceſſione in hujuſ-
modi bonis in eo ſtatu tunc exiſtentibus , eorum divi-
ſio , vel ſtatus alteratio ſequi valeat .

Quinimo fortius , in iſto caſu penſionis , quam in dictis
aliis coadjutoriæ , vel reſignationis ; in iſtis enim per Papa 11
non inſiſtitur ſuper valore , eo modo quo inſiſtitur in dicto
alio caſu penſionis , cujus major , vel minor reſervatio a
quantitate valoris pendet ; valor autem a bonorum quali-
tate , ſeu variatione . igitur clarior eſt iſto caſu intentio
Papæ afficiendi ipſa bona , atque in eis manus apponendo ,
ducto argumento ab onere , quo beneficium gravavit ; quod
alias eſſet incongruum abſque præſuppoſito retentionis di-
ctorum pinguium bonorum , & Canonicatus perſeveran-
tiæ in eo ſtatu , juxta propoſitionem , quam vulgarem
& frequentem in foro habemus , quod ex pretii quan-
titate deſumitur partium intentio , quid in contractum
deducere voluerint , cum ſimilibus .

Multo vero magis in hac facti ſpecie , in qua de pla-
no intrare dicebam pariter vulgarem , & quotidianam
regulam , *text. in l. ille , aut ille* , *ff*. *delegat* 3. quod in
claris , & expreſſis non intrant quæſtiones , & argumen-
ta , cum in ipſa reſervatione penſionis expreſſe dicere-
tur , illam reſervari , tam ſuper Canonicatu , quam ſu-
per præbenda , ſeu prædio & domo ; iſta enim clara
voluntate concurrente , advertebam , quod ubi etiam
verſaremus in dicta 2. parte diſtinctionis , quod ſcili-
cet hujuſmodi præbendæ , vel domus , omnium Cano-
nicatuum numerum non adæquantes dicendæ eſſent me-
re temporales non perneceſſe Canonicatibus annexæ ,
ſed accidentaliter ut ſupra , adhuc idem dicendum ſit ,
quoniam dicta diſtinctio procedit in dubio , ac ubi agi-
tur de interpretanda ambigua Papæ voluntate , ſecus au-
tem , ubi hæc eſt clara & expreſſa , ut in his terminis
computandi domum canonicalem habetur *d. deciſ*. 92.
num. 17. poſt Tondut. *de penſion*.

Item quia , ut in præcedentibus pluries habetur , quam- 12
vis penſio , ad effectum , ut ſine Papæ conſenſu eſſe non
poſſit

poſſit in commercio, cum pecunia, ſeu temporali citra ſimoniæ labem, ſive ad effectum, ut abſque eodem aſſenſu obtineri non poſſit per laicum, vel clericum, qui uxorem duxerit, vel militarem ſtatum aſſumpſerit, cum ſimilibus, habeat quamdam ſpeciem, ſeu figuram ſpiritualitatis, attamen vere, ac propriè eſt quid mere temporale, cujus etiam
13 laici, & infantes eſſe poſſunt capaces, utpote nullum jus, nec in re, nec ad rem tribuens ſuper titulo beneficii, ejuſque adminiſtratione, ſed ſolum importans quamdam participationem fructuum, ſeu jus, vel ſervitutem ſuper eis, adeout pro penſione competat, nedum actio perſonalis contra poſſeſſorem beneficii gravati, ſed realis, vel in rem ſcripta tamquam per ſpeciem hypothecariæ ad beneficii bona productiva fructuum, quorum participationem penſionarius habere dicitur, utpote ſibi affecta & hypotheca-
14 ta, cum prælatione, ſeu potioritate adverſus alios beneficiati creditores, ut per Gigan. *de penſion. q.* 51. Tondut. *eodem tract. cap.*20. *n.* 20. *cum ſeqq. plene* Salgad. *in labyrinth. part.* 1. *cap* 42. *n.* 15. *cum ſequ.* Rot. apud Merlin. *dec.* 478 & apud Buratt. *dec.* 448. *utrobique in principio*, & paſſim, ac habetur infra occaſione concurſus, & potioritatis inter eoſdem penſionarios.

Igitur ſi bona tranſire debent in proviſum Apoſtolicum tamquam de reſervato, vel in coadjutorem, ſeu reſignatarium, ex quadam magis remota affectione reſultante ab appoſitione manuum Papæ, unde propterea impediatur tranſitus ad habentem jus optandi, multo magis dicendum eſt in præſenti, quod ipſa bona jam affecta, & hypothecata ſunt, adeout intrent termini, quos habemus in materia hypothecæ, cujus ratione creditor bona hypothecata adverſus tertiam manum perſequi poteſt.

Neque his adverſatur concluſio de qua ſupra, ut penſio radicata, vel ſubſtantiata dicatur ſuper ipſo Canonicatu, vel beneficio, non autem ſuper hujuſmodi annexis, quæ accidentaliter, ſeu variabiliter penes beneficii poſſeſſorem eſſe
15 contingat, juxta deducta apud Mantic. *dec.* 224. *&* 273. cum aliis ſupra allegatis, quoniam id percutit favorem penſionarii, ne invitus cogatur perſequi adverſos tertios poſſeſſores hujuſmodi bona, ſuique juris ſciſſuram pati, ideò directe agere valeat contra poſſeſſorem beneficii gravati, ſuper quo principaliter penſio reſervata eſt, non tamen exinde inferri poteſt, ut id quod in gratiam, & favorem introductum eſt, retorqueri debeat in odium; Adinſtar eorum quæ habemus in materia cenſuali, quod cenſus radicatur, vel ſubſtantiatur in fundo capaci, quamvis creditori per debitorem ſupponantur, vel hypothecentur alia ejuſdem fundi membra, aliaque ipſius bona, quoniam poteſt, ſed non tenetur illa expedire, neque eorum peremptio, vel diviſio ſibi præjudicat, dum jus cenſus radicatum, vel ſubſtantiatum eſt in ipſo fundo cenſito, ſed non per hoc prohibendus eſt pro exactione fructuum adverſus quoſcumque dictorum aliorum bonorum poſſeſſores ſua jura & hypotheca experiri, cum ſimilibus.

Cauſa in partibus, vel judicialiter, in forma extrajudiciali ita diſcuſſa, credo quod per honeſtam con-
16 cordiam finem acceperit, a me quoque dicto penſionario conſultam, non quidem ex hoc puncto, in quo credebam ipſum bonum jus fovere, ſed ob alias excitatas difficultates ejus non inceſſus in habitu, & tonſura. Et fortius ob quamdam ab eo aſſumptam militiam, ac etiam quia ſupponebatur ipſam reſervationem penſionis aliquo defectu laborare poſſe ob malam expreſſionem, ſeu narrativam valoris; Quamvis enim juxta auctoritates ac deciſiones ſatis notorias, extra controverſiam hodie ſit, ut hujuſmodi, ac ſimiles exceptiones non admittantur in ſummariſſimo poſſeſſorio retinendæ, (in quo ab initio conſului, ſuſpenſo petitorio inſiſtendum eſſe, dum penſionarius in quaſi poſſeſſione exigendi reperiebatur,) attamen quia erant difficultates conſiderabiles, quando cauſa etiam in petitorio ulteriorem progreſſum habuiſſet, hinc proinde opportuna fuit concordia, dum potiſſime penſionarii qualitati nimium incongruæ erant litis moleſtiæ, ideoque ſuper hoc puncto, quod mihi innoteſcat, adhuc non habetur deciſio, quæ prævia formali diſputatione prodierit; Et de penſione impoſita ſuper diſtributionibus, ut non ceſſet per optionem præbendæ, agit Spada, *conſil.* 59. *lib.* 3.

ANNOT. AD DISC. XV.

De domo Canonicali an ſit in fructu, & veniat ſub valore, habetur ſupra, *diſc. & ſub tit. de Benef. diſc.* 92. ubi generaliter de hac materia valoris.

SANCTI SEVERI CONGRUÆ, PRO EPISCOPO, CUM PRINCIPE CAMMILLO PAMPHILIO.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Rota, reſolutus, ut infra.

An penſionarius impedire poſſit Epiſcopo, vel alteri Titulari congruam alimentariam, ex eo quod in reſervatione penſionis derogatum eſſet congruæ præfinitæ a Concilio Tridentino.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Quod ſit melius taxare congruam in quantitate, quam in ipſis fructibus.*
4 *Quomodo taxanda ſit congrua alimentaria.*
5 *Quod contra Titulares aſſumentes onus penſionis rigoroſe procedendum ſit, & de ratione.*
6 *De probatione valoris Eccleſiæ reſultante a proceſſu Conciſtoriali.*
7 *Congrua alimentaria eſt privilegiata, & eſt deducenda ante omnia.*
8 *An Epiſcopus debeat ſe ſuſtentare de propriis, & nulle congruam.*
9 *Et an valeat pactum, vel obligatio in contrarium.*
10 *De materio viri aſſumentis in ſe onera matrimonii ſine fructibus dotis.*
11 *Et a ſimili de Titulari aſſumente in ſe idem onus.*

D I S C. XVI.

Cum in proviſione iſtius Eccleſiæ Cathedralis, 1
conciſtorialiter, ac motu proprio, ſuper ea reſervata fuiſſet penſio ſcut. 800. ad favorem Principis Cammilli Pamphilii Pontificis reſervantis nepotis, cum derogatione congruæ a Concilio Tridentino ſtatutæ, cum ſolita clauſula, *etiam ſi non remaneant mille pro Epiſcopo*, atque proviſus ampliſſime ad dictæ penſionis ſolutionem ſe obligaſſet, renunciando cuicumque congruæ, vel alteri juri etiam alimentorum, quæ ſibi ſuppeditare promiſit ex propriis bonis patrimonialibus, penſionario etiam obligatis, tenuitas vero fructuum Eccleſiæ eſſet talis, quod ſolvendo penſionem, vere ſibi non ſuppeteret unde viveret, ob ſui etiam patrimonii nimiam exiguitatem; Hinc proinde pro exequutione ſuæ obligationis pulſatus coram A. C. non opponebat de congrua præfinita a Concilio, dum illi derogatum fuerat, ipſeque renunciaverat, ſed excipiebat de congrua alimentaria, ſuper qua, capta in hoc Tribunali quadam pro- 2
viſione in rata fructuum, & introducta cauſa in Rota, *coram Ottalora, ſub die* 22. *Junii* 1665. reſolutum fuit, Epiſcopo præcipuam ante penſiones deberi congruam alimentariam taxatam in duc. 700. monetæ illarum partium computatis tamen fructibus, ſeu redditibus ejus bonorum patrimonialium, iſtaque reſolutio celeberrima effecta eſt, atque hujus materiæ regulatrix, quotidie volitans per ora Epiſcoporum, qui præſertim modicum patrimonium habent, ut ita de alimentis tuti reddantur, unde pluries ac pluries, vel in eodem Tribunali A. C. vel in congreſſibus, quandoque pro penſionariis, & quandoque pro ipſis Epiſcopis, de hac materia tractandi occaſionem habui.

In his autem diſputationibus, habitis præſertim coram A. C. coram quo principaliter ſcripſi pro Epiſcopo, dum in Rota proceſſum fuit cum eiſdem informationibus, (aliquo ultroneo gratuito ſcribente adjuncto,) prout in pleriſque congreſſibus, & diſputationibus habitis in aliis conſimilibus controverſiis, duo erant puncti; Primus ſcilicet circa taxam; Et ſecundus, an & quæ ratio habenda eſſet de ipſius Epiſcopi, vel Titularis bonis vel redditibus propriis in ejus ſubſtentatione.

Quatenus pertinet ad primum, in iſta cauſa particulari variatum fuit inter judicem primæ inſtantiæ, & Rotam; cum enim iſtius Eccleſiæ redditus fere omnes conſiſterent in frumento, & hordeo, primus aſſignavit quamdam hujuſmodi fructuum quantitatem, Rota vero ſtatuit dictam ſummam pecuniariam ducat. 700. & melius, ob notabilem valoris alterationem, quam fruges in illis regionibus juxta tempora patiuntur, unde quandoque ob exiguum valorem eadem quantitas non ſufficit ad victum, & quandoque ob alterationem ſuperabundat, attentiſque particularibus facti circumſtan-

tiis pro Eccleſiæ qualitate ejuſque oneribus, taxa po-
tius pinguis fuit, quam modica.

Erroneum tamen eſſe dicere conſuevi, tam Epiſco-
porum, quam plurium Curialium fere communem
ſenſum, quo ſcilicet per hanc deciſionem, adinſtar il-
lius taxæ, quam fecit Concilium Tridentinum, certa
ac uniformis ſumma ſtatuta ſit pro hujuſmodi congrua
3 alimentaria ante penſiones detrahenda, quoniam iſta
materia juxta ea, quæ generaliter in materia alimento-
rum habemus, certam ac uniformem taxam non recipit,
ſed pro Eccleſiarum ſtatu & qualitate, ac modo viven-
di in regione nimium difformiter pro judicis arbitrio
regulanda eſt. Plures enim, præſertim in Regno Neapo-
litano, aliiſque Italiæ, ac etiam Dalmatiæ, & adjacen-
tibus partibus adſunt Eccleſiæ, quarum redditus vix ad
medietatem hujus taxæ aſcendunt, & tamen Epiſcopi
commode ibi vivunt, habita proportione ad qualitatem
& ſtatum Eccleſiæ, ſeu loci reſidentiæ; Et e converſo
in pleriſque Eccleſiis, etiam in Italia, quæ per Cardina-
les earum poſſeſſores dimiſſæ fuerunt cum reſervatione
fructuum, etiam exigua reputari conſuevit taxa ſcu-
torum duorum, vel trium mille pro congrua Titula-
ris. Fabuloſum enim eſſet dicere (data enim coæquali
dignitate,) quod eadem eſſe deberet congrua (ex. gr.)
Archiepiſcopi Conzanen. reſidentiam habentis, ob Ci-
vitatis deſolationem, in parvo & ignobili caſtro, &
Archiepiſcopi Neapolitani, cum ſimilibus.

Licet enim Concilium Tridentinum uniformem fe-
cerit taxam pro Epiſcopis ſcutorum 1000. & pro pa-
rochis ſcutorum 100. attamen receptum eſt, haben-
dam eſſe rationem aliorum onerum pro Eccleſiarum
4 qualitate, ac expenſarum & onerum, quæ pati oportet;
Ut habemus etiam de Conſtitutione Pii V. taxante
congruam Vicarii in Eccleſiis parochialibus, quæ Ca-
pitulis, ſeu alias unitæ ſint, ut non debeat eſſe minor
50. neque major centum, & tamen quandoque ob ex-
penſas parochiæ uſque ad 400. taxata fuit, atque in
aliquibus locis, ſumma ſcut. 50. ultra emolumenta in-
certa, reputatur magnus redditus conſtituens magis pin-
gue, & conſpicuum beneficium, quod fit in loco, ut
in ſua materia *ſub tit. de Paroch.* Ideoque pro facti
qualitate major, vel minor taxa conſtitui debet, non
ſolum habita ratione ſtatus Eccleſiæ ejuſque onerum, ac
loci reſidentiæ, ſed etiam qualitatis perſonæ, ejuſque
meritorum, ac viæ, per quam ad illam dignitatem
evectus eſt, cum quandoque expediat in ambitus puni-
tionem, ac pro aliorum exemplo, nimium parce procedi.

Hinc proinde, expertus ego modos quos tenent hu-
juſmodi ambientes Epiſcopatus, ampliandi ſcilicet red-
ditus Eccleſiæ per eos ambitæ, atque ita decipiendo
5 Superiores, viam ſibi facilem reddere cum oblatione
illius incongruæ penſionis, quam illi ad quos perti-
net, ſtante ſuppoſito redditu, congruam, ac honeſtam
judicant; Dicere conſuevi, quod quando iſti effecti
Epiſcopi, paupertatem, ac impotentiam declamant,
atque conqueruntur de penſione, illam ſolvere recu-
ſando, de victu perpetuo eorum conditioni proportio-
nato in ergaſtulo juxta illius ſtylum provideri debe-
rent; Longe major enim eſt culpa ipſorum, quam ſit
illa eorum ad quos pertinet, qui tamen oculati ma-
gis eſſe deberent, ne ita decipiantur.

Motivum autem Rotæ in iſta cauſa taxandi dictam
ſummam ſcut. 700. prodiit ex veriſimili intentione Papæ
deſumpta ex proceſſu conciſtoriali probante Eccleſiæ red-
6 ditum in annuis ſcut. 1500. unde gravando in 800. ita
congruam implicite Papa taxavit in dicta reſiduali ſum-
ma 700. quamvis & id fallaciam frequentius continere
ſoleat, ob dictam rationem, quod redditus magnifican-
tur, teſtes vero in proceſſu conciſtoriali adhiberi ſoliti,
ut plurimum, ita deponunt de fama, vel auditu, nul-
lam ſcientiæ cauſam habentes, unde propterea, ut ha-
betur *ſub tit. de Beneſic. diſc.* 90. ad materiam valoris pro-
ceſſus conciſtorialis, attendi quidem ſolet pro aliquo
adminiculo cum aliis probationibus conjungendo, non
autem, ut concludentem probationem inducat.

Quo vero ad alterum punctum, non convertebatur
per ipſoſmet ſcibentes pro penſionario, quod de jure con-
grua neceſſaria pro ſubſtentatione Epiſcopi ſeu Rectoris,
7 ac etiam pro cultu, aliiſque Eccleſiæ oneribus, & expen-
ſis, ante omnia ex fructibus deducenda eſt, adinſtar illa-
rum expenſarum, quæ pro cultura & recollectione fiant,
ad text. *in cap. cum ſecundum, de præbendis, & cap. 1. eo-
dem tit. in ſexto*, utrobique ſcribentes, Rota apud Greg.
*deciſ. 507. num. 5. deciſ. 420. part. 1. & 763. n. 1. par. 2.
recent.* cum aliis in hujus cauſæ deciſione, procedendo
cum antiqua deciſione *Campanien. penſionis*, quæ in ma-
teria reputatur magiſtralis apud Marcheſan. *part. 1. fol.*
547. Non ſolum enim urget ratio proviſionis perſonæ
Epiſcopi, ſeu Rectoris, ex axiomate, ut qui altari
inſervit, de altari vivere debeat, ſive quod bovi tritu-
ranti os claudendum non eſt, ſed etiam pro bono pu-
blico, ne Epiſcopalis dignitas vileſcat, neque Eccleſiæ
cultus deſeratur, aut quod pauper Epiſcopus cogatur fa-
cere, quæ non decet, ſive quod apud ſæculares Ma-
giſtratus in ludibrio ſit, cum ſimilibus inconvenientibus
exinde reſultare ſolitis; ſi enim per Sacros Canones, etiam
in ſimplicibus clericis ſtatutum eſt, ut non obſtante eorum
obligatione, pro mutuo, vel alia cauſa correſpectiva,
adhuc reſervari eis debeant neceſſaria ad ſubſtentatio-
nem, juxta notos terminos *in cap. Odoardus de ſolutio-
nibus*, de quibus in ſua ſede *ſub tit. de credito*, multo
magis, ut Epiſcopi, vel Rectoris congrua ſubſtentatio
habeatur ex fructibus ejuſdem Eccleſiæ adverſus penſio-
narios foventes cauſulam lucrativam, & qui ſolum di-
cuntur participes ratæ fructuum excreſcentium poſt
ſupportata Eccleſiæ onera. Nil obſtante dicta deroga-
tione congruæ Conciliaris, quoniam iſta diverſa eſt a
congrua alimentaria.

Non negabantur hæc, ut dictum eſt, per ſcribentes in
contrarium, ſed inſiſtebatur in eo quod Epiſcopus deberet
proprio ſumptu, & ex bonis propriis ſubſtentari; Tum
ex proprio conſenſu propriaque obligatione, tum etiam 8
ex ſententia D. Hieronymi regiſtrata *in cap. clericus, pri-
ma, quæſt. 2. & cap. paſtor, & cap. ſi quis, ibidem cum
concord.* per Barboſ. *ad dictum cap. clericorum*, & alios,
de quibus in hujus cauſæ deciſione, quæ cum hoc aſſum-
pto ſimpliciter procedit.

Verum indeciſam reliquendo quæſtionem, an dicta
ſententia contineat præceptum, vel conſilium, diceba-
tur ita omnem ceſſare dubietatem ex ejuſdem Epiſcopi
conſenſu & obligatione ſe ſubſtentandi de proprio, qua
obligatione ceſſante, admittebatur propoſitio, quam ego
deducebam ex ſententia Innocentii *in cap. Epiſcopus de
præbendis* cum concordantibus per Menoch. *de arbitr.
caſu* 520. *n.* 2. *& in ſupra allegatis deciſionibus* firmanti-
bus congruæ potioritatem, ac præcipuam deductionem,
ut Epiſcopus, vel Titularis quamvis aliunde proviſus,
alimenta obtinere debeat, aliaque hujus ſpiritualis ma-
trimonii onera ſupportare ex dotis fructibus; Non enim
ex eo quod vir, qui uxorem ducit, ſit dives; ergo ſe-
quitur quod onera matrimonii ex dote ſupportari non
debeant, vel quod alicui famulatum præſtans, merce-
dem obtinere non debeat, quia ſit aliunde proviſus,
cum ſimilibus.

Non fuit autem ſuper hoc nimium certatum, quoniam
cum Epiſcopus, vel nullos, vel nimium modicos haberet
proprios redditus, libenter dabat manus eorum computa-
tioni; Aliarum vero cauſarum occaſione, præſertim in
congreſſu habito in una *Trojana penſionis*, motivabatur
per aliquos ingenioſe, ut non obſtante dicto conſenſu,
ſeu obligatione ſolvendi penſionem quamvis de proprio,
ſive de bonis propriis ſe ſubſtentandi, congrua ab Eccleſiæ
fructibus deduci debeat ob dictæ obligationis invalidita-
tem, ducto argumento a diſpoſitione juris civilis impro-
bantis pactum, ut vir ſupportare debeat onera matri-
monii, mulier vero, vel alter obtinere fructus dotis, 9
ex deductis in ſua materia *ſub tit. de dote diſc.* 160.

Ponderabam tamen ego (reſpondendo huic motivo)
quod ultra efficaciam juramenti, quod ceſſare facit juris
civilis prohibitiones, præſertim in his materiis ſpirituali-
bus & eccleſiaſticis dicto jure non regulandis; Adhuc re-
tentis eiſdem terminis dotalibus, quemadmodum validum 10
reputatur pactum, per quod vir conventam dotem ejuſ-
que fructus habeat, & tamen a dotante obtineat alimenta, &
alia ad matrimonii ſubſtentationem neceſſaria ad aliquod
tempus, cum talis conventio dicatur pars dotis ex de-
ductis in eadem ſua materia *ſub tit. de dote, d. diſc.* 160.
ita e converſo, ſi vir matrimonium contrahat cum magna
ſuæque conditioni incongrua, & exceſſiva dote, poſt do-
tantis, vel alterius mortem libere in ipſum obventuræ,
ſub ea lege, ut aſſumat interim in ſe ſupportationem
onerum de proprio, relinquendo dotanti, vel ſponſæ
parentibus fructus bonorum aſſignatorum ad eorum vi-
tam, id non videtur prohibitum, cum ſit ſpecies em-
ptionis incertæ aleæ, cujus pretium eſt hæc oneris aſ-
ſumptio, ita obtinendo magnam aliaſque incongruam
dotem, ſive ducendo uxorem alias inæqualem; Ac et-
iam juxta ea quæ habemus de augmento dotis, quod
conjux inferioris conditionis de proprio faciat alteri
cum ſimilibus in dicta ſua materia.

Ita

Ita non videtur quid prohibeat, ut ſub ſpe magni lucri
a qualificata, & pingui Eccleſia per mortem penſiona-
riorum reportandi, eam quis gratuito interim admini-
ſtrandam ſuſcipiat, cum onere ſe ſubſtentandi de proprio,
11 tamquam per dictæ aleæ pretium; Relinquendo ſiquidem
locum veritati, an congruat hujuſmodi perſonas Eccle-
ſiarum regimini præficere, (quod meum non eſt judica-
re) attamen ſi fiat, non videtur quid in puncto juris im-
pediat; Atque in concurſu culpæ, ſine dubio major eſt
illa hujuſmodi ambientium, atque ita captantium Eccle-
ſias, quibus ipſi omni merito deſtituti eſſent, alias pa-
rum digni, ideoque delicti pœnas ita luere debent, niſi
pœna redundet in Eccleſiam, & ſubditos, dum iſti ſub
hoc prætextu excoriari ſolent; Eccleſia vero reſtaura-
tione, ac ſacra ſuppellectili, aliiſque neceſſariis non pro-
videri, ac utinam pejora non fierent, contra rectiſſimam
intentionem ſuperiorum ad quos pertinet, qui cum ſpe-
cioſis prætextibus circumveniuntur.

ANNOT. AD DISC. XVI. cum ſeqq.

AGitur in hia diſc. de materia Congruæ, ſuper qua vi-
deri poterunt adnotata *ad diſc. 181. de paroch.*
Deciſio edita *in diſc. 16. eſt impreſſ. dec. 342. part. 14. rec.*

PENNEN. ET ADRIEN. CONGRUÆ,

PRO EPISCOPO,

CUM PENSIONARIIS.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus ut infra.

De eadem materia congruæ alimentariæ, An ad
illam obtinendam Titularis probare debeat
valorem, ſeu Eccleſiæ incapacitatem, atque
impeditam executionem litterarum reſerva-
tionis, vel tranſlationis penſionis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Impugnatio tranſlationis ex Conſtitutione Urba-
ni VIII. non impedit proceſſum executivum.*
3 *Quare in hac materia penſionis rigoroſe procedatur.*
4 *Exceptiones nullitatis penſionis, vel incapacitatis
penſionarii non retardant.*
5 *An tranſlatario ſuffragetur poſſeſſio transferentis.*
6 *Rigor de quo num. 3. & 4. procedit ubi agitur de
annullando penſionem.*
7 *Vel ubi Titularis ſe obligavit de proprio: ſecus ubi
patitur congrua per non conſentientem.*
8 *Titularis non admittitur ad oblationem fructuum,
& petitionem deputationis œconomi, ſed ſolum fit
in gratiam penſionarii.*
9 *Quod etiam quandoque Titulari interdicatur juriſ-
dictio.*
10 *De privilegio clericorum, & aliorum adverſus cre-
ditores ſuper eorum alimentis.*
11 *De rationibus ob quas facilius id concedendum eſt
beneficiato adverſus penſionarium.*
12 *Debitum penſionis eſt debitum fructuum beneficii,
non autem perſonale.*
13 *De debito conſecutivo, ſeu occaſionali ceſſante ex ceſ-
ſante cauſa.*
14 *Magis eſt jus reſervatarii fructuum, quam penſio-
narii, & tamen etiam contra iſtum congrua eſt
potior.*
15 *Quod ad effectum congruæ alimentariæ non requira-
tur probatio valoris.*
16 *De concluſione, ut beneficiatus, vel ſolvat, vel di-
mittat.*

D I S C. XVII.

1 AGentibus tranſlatariis Cardinalis Farneſii coram
A. C. pro immiſſione in executionem tranſlatio-
nis penſionum in ſumma ſcutorum 150. contra Epiſco-
pum de recenti proviſum, qui per annum poſſeſſor,
unam tantum recollectam habuerat, quamvis in peti-
torio ad formam Conſtitutionis 20. *Urbani VIII.* iſta
tranſlatio annullabilis eſſet, quia tamen ad ejuſdem
Conſtitutionis præſcriptum hoc annullationis judicium
utpote pendens ex juſtificatione valoris facienda per
Titularem, & canonizanda per tres conformes, non
retardat interim proceſſum executivum, unde oportet
interim ſolvere ſub ſpe repetitionis, cujus raro ad pra-
xim deducitur, vel ob exigentium impotentiam, vel
ob ſupervenientem mortem Titularis, ſive quod non
expediat diſpendioſam litem in Curia per tres confor-
mes pati, atque ita loco effugiendi unam, pati duas
penſiones, adeout iſta Conſtitutio anſam alicui reductio-
ni per concordiam ſolum præbere ſoleat, ut frequens
praxis docuit; Hinc proinde Epiſcopus, qui penſioni
jam cum prædeceſſore reſervatæ conſenſum non præſti- 2
terat, neque aliquam obligationem de proprio fecerat;
negligendo dictam exceptionem impugnativam me con-
ſulente deduxit alteram modificativam, quod ſcilicet
ipſe non ſe opponebat validitati tranſlationis, quodque
tranſlatarii declarentur Eccleſiæ creditores, dando in hoc
manus ſuper fructibus ſub judicis adminiſtratione ap-
ponendis cum deputatione œconomi, ſed quod prius
ex eis detrahi ad ſui favorem deberet, tamquam potior,
congrua alimentaria (dum Conciliari derogatum erat)
ſed quoniam formalis probatio valoris facta non erat,
ut *in S. Severi, de qua diſc. proxime præced.* hinc pro-
inde prodiit ſententia penſionariis favorabilis, pro im-
miſſione in exequutionem litterarum, ſeu tranſlationis,
licet poſtea facta probatione, pro ipſo quoque ſen-
tentiatum ſit.

Reſolutionis fundamentum fuit quidam rigoroſus ſty-
lus Curiæ in hac penſionis materia, ne aperiretur aditus
Titularibus cum hujuſmodi litibus, ſeu oppoſitionibus
impediendi penſionum exactionem, de qua actum eſſet, ſi
ceſſaret iſte rigor, atque hujuſmodi lites interim retarda- 3
tionem cauſarent, cum ut inſinuatum eſt, iſte rigor ut
plurimum avertat Titulares a litibus, eoſque terreat, ne
ultra penſionem a Papa reſervatam, alteram in ſuis
ſubſtentatione duriorem pati cogantur.

Potiſſime dum penſionarius, qui tranſlationem fece-
rat, erat in quaſi poſſeſſione exigendi, qua ſtante, ſi
ipſe viveret, denegari non poſſet manutentio, quæ re-
tardationem non recipit per exceptionem nullitatis, vel 4
incapacitatis, vel alterius defectus, etiam clericatus,
vel litterarum, juxta hodie notorias, & quotidie pra-
cticatas concluſiones; idcirco idem dicendum eſſet in
tranſlatariis, ſtante potiſſimum gratioſa ſubrogatione
etiam in poſſeſſionem transferentis in indulto transfe-
rendi contenta; Quamvis enim ex quodam Curiæ ſtylo,
tranſlatario, non obſtante dicta ſubrogatione, non
concedatur ſummariiſſimum poſſeſſorium retinendæ, ſeu
manutentionis, ſed ceſſante conſenſu & obligatione pro- 5
ductiva actionis perſonalis poſſeſſionis, procedatur per
viam immiſſionis; Attamen reliqui poſſeſſionis effectus
tranſlatario ſuffragantur, puta relevationis ab onere ju-
ſtificandi valorem, ſive præſumptionis juſtificationis
reſultantis a triennali obſervantia cum ſimilibus, ut
infra in hac materia tranſlationis, ac tranſlatariorum
juribus habetur.

Adnectebam ego ſcribens pro Epiſcopo præmiſſa o-
mnia, ubi ageretur de exceptione impugnativa, per
quam Titularis prætenderet penſionem annullare, vel
diminuere, cum dicatur exceptio petitorii pendens a 6
juſtificatione valoris, quæ requirit formalem proceſ-
ſum probationis nimium concludentis ac rigoroſæ in
formali judicio canonizandæ, ideoque interim retar-
dandus non eſt proceſſus exequutivus.

Idemque ubi Titularis juxta caſum, de quo d. diſc.
præced. ſe obligaſſet ſolvere penſionem etiam de pro-
prio, atque de ſuo patrimonio, quatenus opus ſit,
vivere, tunc enim ſibi imputare debet, cur hujuſmo-
di obligationem ſuſceperit, & per quam (utique non
faciebam, quando ambitus non ſuffocaret) Titularis
nulla commiſeratione dignus eſt, ſed potius punitio- 7
ne, ut *eod. diſc. præc.* advertitur, adeout ſibi congruat
dictum, qui non poteſt in ære, luat in corpore, ſi
non per pœnam corporalem poſitivam, per iſtam ne-
gativam ab egeſtate reſultantem.

Quando igitur hujuſmodi circumſtantiis, vel rationi-
bus ceſſantibus, Epiſcopus offert dimittere omnes fructus
Eccleſiæ, ſub judicis, vel ipſorum penſionariorum admi-
niſtratione, cum deputatione œconomi ad effectum, ut 8
perſoluta ſibi congrua Conciliari, quatenus ei derogatum
non ſit, vel ſaltem alimentaria, tunc licet id etiam de-
negari ſoleat *ex deciſ. 163. num. 6. & 7.* apud Polth. *de
manutent.* ubi quod penſionarius non tenetur acceptare
oblationem fructuum, quaſi quod jus deputandi œcono-
mum, ac ponendi fructus ſub adminiſtratione indu-
ctum ſit in gratiam penſionariorum, imo etiam inter- 9
dicendi Titulari ſolvere renuenti adminiſtrationem tem-
pora-

poralem, ac etiam juriſdictionalem cum deputatione Vicarii Apoſtolici, ut quandoque praxis docuit, non autem in eorum odium; Attamen ubi ceſſat dicta ratio obligationis propriæ, per quam ſibi objici poteſt, quod de proprio vivat, ut promiſit, nulla ſubeſſe videtur congrua ratio, cui hic rigor innitatur.

Si enim juxta alios inſinuatos terminos text. *in cap. Odoardus de ſolutionibus, & cap. perveuit de fidejuſſoribus* ſimplici clerico, etiam adverſus debita perſo-
10 nalia, cum perſonali obligatione contracta ex cauſa mutui, vel alia correſpectiva conceditur effugere creditorum moleſtias ac effectus proceſſus exequutivi cum ſola indicatione ſuorum bonorum ponendorum ſub judicis adminiſtratione, ut prius ipſius debitoris congrua alimenta aſſignentur, id autem quod ſupereſt ſit creditorum, quoties non agatur de debitis ex cauſa doli, vel delicti, juxta ea, quæ habentur in ſua materia *ſub tit. de credito*.

Quod generaliter habetur in militibus, aliiſque privilegiatis perſonis, ſive iis, quibus per creditores reverentia debita ſit, ac etiam (magis ad rem) de ſtylo Tribunalium Hiſpaniæ habetur in poſſeſſoribus illorum majoratuum, ac primogeniorum ex deductis *ſub tit. de fideicomm. diſc.* 170. cum ſimilibus; Quinimo etiam non privilegiatis debitoribus conceditur jus petendi alimenta in carcere *a* creditore.

Multo magis id recipiendum eſt iſto caſu, ex duplici majori ratione; Primo ſcilicet, quod præſertim in Epi-
11 ſcopis, ſeu Parochis, ac aliis Titularibus cum aliqua adminiſtratione, non ſolum urget ratio decoris ordinis clericalis, ſeu Eccleſiaſticæ dignitatis, quæ urget in terminis *d. cap. Odoardus* cum ſimilibus; Sed etiam urget favor, vel intereſſe ipſius Eccleſiæ; quæ eſt domina bonorum ac jurium, ex quibus fructus percipiuntur, ac etiam jus & intereſſe eorum, qui ſub Eccleſiæ, ejuſque Prælati cura & adminiſtratione vivunt.

Et ſecundo fortius, quia iſtud penſionis debitum in iis, qui de proprio ad illud ſe non obligarunt ut ſupra, non eſt perſonale & proprium, ſed ſolum cauſativum, ſeu occaſionale, adeout penſionariis nulla competat actio
12 contra perſonam & bona propria Titularis, niſi pro terminis decurſis ratione fructuum perceptorum, ſed ſolum realis ad ipſos fructus ex deductis apud Greg. *dec.* 507. Burat. *dec.* 448. cum ſimilibus; Et conſerunt quæ habentur apud Amat. *reſol.* 21. *in principio* Rot. *dec.* 428. *part.* 1. *rec.* & pluries *ſub d. tit. de credito*, ac etiam *ſub tit. de Regal. diſc.* 8. *&* 9. & de debitore cauſativo,
13 ſeu occaſionali ratione rei, quam poſſidet non obligato niſi quatenus rem retineat, eaque onus patiatur; Ac etiam quia penſionarii non fovent cauſam oneroſam, ſicut fovent creditores, ſed lucrativam.

Et quod congrua ſit privilegiata, atque ante omnia deduci debeat, habetur *d. diſc. præced. & dec.* 763.
14 *part.* 3. *rec.* ubi in terminis fortioribus adverſus reſervatarium fructuum, cujus aliquod majus jus eſſe videtur quam illud penſionarii ex deductis per Rot. *dec.* 1. *part.* 8. *rec. & in Bonon. ſpolii, ſeu fructuum ſub tit. de Beneficiis diſc.* 81.

Neque ad hoc propoſitum deſideranda videtur formalis juſtificatio valoris, ut praxis ex quodam ſtylo,
15 ſeu traditione deſiderat; Iſta enim juſtificatio neceſſaria eſt, quando agatur de exceptione impugnativa, ad effectum, ut judex decernat penſionem non deberi, atque Eccleſiam eſſe ejus incapacem; Sed ubi agitur de hujuſmodi exceptione modificativa, per quam Titularis dat manus, ut ab ipſis penſionariis capiantur omnes fructus, atque detracta ejus congrua tamquam potiori & privilegiata, ſibi ſatisfiat, non videtur ad quid iſta probatio deſideranda ſit; Intrat enim dilemma clarum, Aut penſionarii dicunt fructus eſſe ſufficientes, & ita habent intentum, nihilque eis deperit; At negant, vel ſuſpicantur, & juſtum non eſt, ut Titularis de proprio non obligatus, debeat de proprio ſolvere penſiones.

Ad quod probandum adducebam proximum practicum exemplum viri, cui mulier bona ſua in dotem dederit cum obligatione de eo quod ſupererit, detractis expenſis neceſſariis pro ſubſtentatione onerum matrimonii, aliquam præſtationem alteri ſolvere; quod non poterit ille, cui præſtatio deſtinata eſt, virum urgere ad ſolvendam de proprio, eique denegare id, quod pro ipſorum conjugum ſubſtentatione aliorumque onerum ſupportatione neceſſarium eſt, ita in præſenti, & fortius; At etiam Epiſcopus pro cujus congrua conſiderandus videtur, dicebam tamquam unum ex creditoribus in concurſu ad patrimonium Eccleſiæ debitricis tam dictæ congruæ quam penſionum, juxta caſum, de quo *diſc. ſeq.* unde ille, qui omnibus aliis potior eſt, non debet eſſe eis inferior, dum potiſſime fovet cauſam oneroſam, ille vero lucrativam.

Et quamvis per ora Pragmaticorum volitet, quod licet Titularis expreſſe non ſe obliget de proprio, attamen tacite ac implicite ſe obligare dicitur, & quaſi contrahere cum penſionariis eo ipſo quod Eccleſiam 16
oneratam ſuſcipit, unde propterea inolevit dicterium, quod *ſolvat, vel dimittat*, ut pluries in præcedentibus; Attamen id recte practicabile eſt in aliis beneficiis, in quibus formale matrimonium ſpirituale non contrahitur, unde ſimplici conſenſu, vel acceptatione Superioris, dimiſſio ſequi poteſt, non autem ubi accedit formale matrimonium, præſertim in Eccleſiis Cathedralis, ſeu Metropolitanis, in quibus reſultat in Prælatis ſuſceptio diverſi honorifici & qualificati ſtatus irretractabilis, ideoque iſte rigor commendabilis quidem videtur in iis, qui ſe obligant de proprio, in aliis autem videtur improbabilis.

ALERIEN. CONGRUÆ, PRO EPISCOPO, CUM PENSIONARIIS.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ & concordatus.

An Epiſcopus, cui aſſignata eſt congrua, reliquis fructibus aſſignatis penſionariis, poſſit manu ſua, & propria auctoritate congruam exigere; Et an volens, debeat eſſe particeps affictuum, & adminiſtrationis, quæ a penſionariis fiant.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De fundamentis ut congrua capienda ſit a manu penſionariorum cum ſimilibus.*
3 *De potioritate congruæ ſupra penſionarios, vel reſervatarium fructuum.*
4 *Reſervatarius fructuum habet majus jus, quam penſionarius.*
5 *Titularis etiam ſi non habeat adminiſtrationem temporalem Eccleſiæ, quia ſit penes penſionarios, poteſt aſſiſtere adminiſtrationi.*
6 *Arrendatarii non poſſunt præjudicare locatori.*
7 *Quod ſoleant arrendatarii cauſare præjudicia, ideo debent eis præſcribi leges.*
8 *Clericus non tenetur capere alimenta a manibus creditorum, ſed debent ſibi aſſignari tot bona.*
9 *Idem de donatore pro ejus alimentis.*
10 *Quod adminiſtratores patrimonii, vel univerſitatis non debeant ſcindi.*

DISC. XVIII.

PRoviſa Eccleſia Alerienſi pluribus penſionibus gra- 1
vata, ſub ea lege, ut apud penſionarios eſſet adminiſtratio temporalis fructuum, ex quibus, perſolutis ſcutis mille Epiſcopo pro congrua, & quibuſdam aliis ſummis pro Seminario, aliiſque oneribus, reliquum cederet ad commodum penſionariorum; Cum idem Epiſcopus ad aliquod tempus inhibuiſſet etiam ſub cenſuris & pœnis, ne procederetur ad decimarum, aliorumque jurium & bonorum locationes, vel arrendamenta, ipſo inſcio, ad effectum ut pro ejus congrua, aliiſque oneribus Seminarii & Capituli prius aſſignatio fieri poſſet, deputando interim aliquos œconomos ad fructuum exactionem, penſionarii prætendentes hujuſmodi actus illicitos fuiſſe, ac propterea Epiſcopum teneri ad refectionem damnorum, quæ ſupponebatur exinde prodiiſſe, obtinuerunt ab A. C. quoddam decretum favorabile, adverſus quod adita per Epiſcopum Signatura, poſt binam diſputationem ſine reſolutione, ob difficultatem habitam in modo reſcribendi, concordia controverſiæ finem dedit.

In his igitur diſputationibus, præcipuus punctus erat ille, an Epiſcopi tenerentur recipere congruam a manibus penſionariorum, adeout non poſſet ſe ingerere in adminiſtratione, ac inhibere, ne affictus, aliique actus ipſo inſcio fierent.

Scribentes pro penſionariis, ad probandum id, quod ut 2
ſupra ab eis prætendebatur, duo potiſſimum ſimilia deducebant,

cebant; Primo ſcilicet ea, quæ habentur in terminis, ſeu materia text. *in cap. Odoardus de ſolutionibus* ſuper congrua, ſeu portione aſſignanda ipſi clerico debitori ad ſubſtentationem ex fructibus ejus bonorum, quæ ad inſtantiam creditorum exequuta ſint, quod ipſi clerico adminiſtratione interdicta, aliud prætendere non poteſt niſi menſtruam, vel annuam ſummam, quam ſibi judex decreverit.

Et ſecundo ea, quæ frequentes apud Hiſpanos, præſertim apud Salgad. *in ejus labyr. creditorum* habentur circa concurſum, qui ſive voluntarie ex parte ipſius poſſeſſoris majoratus, ſive ex parte creditorum efformetur juxta illius regionis uſum, qui etiam in aliquibus Italiæ partibus invaluiſſe videtur, quoniam omnia bona ponuntur ſub adminiſtratione judicis, vel adminiſtratoris ab eo deputati, per cujus manus adimplentur ipſius majoratus onera, inter quæ præcipuum, ex eo particulari ſtylo, reputatur illud alimentorum ipſius poſſeſſoris majoratus, reliquum vero diſtribuitur creditoribus juxta eorum ordinem anterioritatis, vel potioritatis, atque hunc dicebant eſſe caſum controverſiæ, quaſi quod Eccleſia debitrix omnibus creditoribus non idonea ita poſita ſit ſub concurſu, & ſub adminiſtratore per Papam deputato, per cujus manus fructus juxta ordinem diſtribui deberent creditoribus, inter quos Epiſcopus pro congrua computandus eſſet.

Quamvis autem ego ſcribens pro Epiſcopo, more Advocati plura deducerem in contrarium ut infra, Reflectendo tamen ad veritatem credebam Epiſcopum juſtitiam in duobus fovere; Primo ſcilicet in potioritate adverſus omnes penſionarios, & alios, Et ſecundo, ut juſte prætendere poſſet, quod affictus, ſeu arrendamenta decimarum, aliorumque jurium, aliaque graviora negotia dictam adminiſtrationem concernentia, ipſo conſcio, ac participe fieri deberent; In ea vero parte, in qua Epiſcopus prætendebat dictam adminiſtrationem ſcindere, atque aliquos effectus, tam pro ejus congrua, quam pro aſſignamentis Seminarii, Capituli, & Eccleſiæ, ſua manu, ac per ſuos œconomos exigere, credebam (ut partibus juxta ſtylum ab initio inſinuavi) parum probabilem ejus prætenſionem eſſe; Ideoque tres erant puncti; Primo ſcilicet ille potioritatis; Secundo ille, ut fieri deberet particeps ac certiorari de affictibus, aliiſque negotiis gravibus; Et tertio circa perceptionem congruæ a manibus adminiſtratorum.

Primus punctus erat planus, a ſcribentibus in contrarium non controverſus; Tum ob decretum Apoſtolicum, quod dicta adminiſtratio penſionariis conceſſa eſt, in quo per verba præciſa diſponitur, ut demptis ex
3 fructibus ſcutis mille pro congrua, reliqui penſionariis juxta eorum antiquitatem, ac ordinem cederent, ideoque de plano intrabat vulgaris regula textus *in l. ille, aut ille, ff. de legat.* 3. quod in claris & expreſſis non intrant præſumptiones & argumenta; Tum etiam quia (ut pluries in præcedentibus) abſoluta concluſio eſt, quod congrua Epiſcopi, vel Rectoris eſt privilegiata, & potior ſupra penſionarios ex deductis per Gregor. & adden. *dec.* 507. & magis proxime ad caſum *in Policaſtren. dec. 763. par. 2. & 745. part. 3. rec.* ubi de potioritate congruæ adverſus generalem reſervatarium fru-
4 ctuum, qui, ut etiam *diſc. praced.* advertitur, aliquod majus jus habet, quam penſionarius ex deductis, *dec. 1. part. 8. recent.* Spad. *conſil.* 151. *lib.* 1. cum aliis *in Bonon. fructuum, vel Spolii, ſub tit. de beneficiis, diſc.* 81.

Quo vero ad ſecundum punctum, advertebam dupliciter Epiſcopum in adminiſtratione intereſſatum eſſe, ideoque omnino juſtam ac rationabilem eſſe ejus prætenſionem, ut arrendamentorum, aliorumque actuum præſer-
5 tim circa exactorum, & inferiorum miniſtrorum deputationem omnino particeps fieri deberet ex duplici ratione; Primo ſcilicet ne fierent colluſivæ locationes pro minori penſione in præjudicium ipſius Epiſcopi, cujus commodo cedere deberent fructus, qui ſupereſſent ſupportatis oneribus, ac ſolutis penſionariis, licet iſte caſus revera idealis eſſet; Tum ob notoriam inſufficientiam etiam ad onera ſingulis annis currentia; Tum etiam ob notabile penſionariorum creditum pro terminis annorum præcedentium, pro quibus certum eſt fructus futuros quoque affectos eſſe, quamvis debitum decurſum eſſet tempore prædeceſſoris, quoties negligentia non obſtet, ut in Melphien. *diſc. ſeq.*

Secundo, & clarius ob perpetuum præjudicium, quod
6 Eccleſiæ alias ex hujuſmodi appaltibus, ſeu arrendamentis reſultare ſolet, vel quia fiant perſonis potentibus bona adjacentia, vel jura ſimilia, ſeu commixta habentibus, unde de facili confuſio, vel uſurpatio ita ſequi poteſt, vel quia arrendatarii, ſolent negligere exactiones a potentibus, qui ex diuturna non ſolutione, exemptionis prætenſionem ſæpius promovent, unde propterea in ſpecialibus terminis decimarum ſæpe receptam concluſionem habemus, quod arrendatariorum negligentia non poteſt Eccleſiæ præjudicare, ut præſertim apud Celſ. *deciſ. 44. num. 9. deciſ. 22. num. 21. part. 10. rec. & ſæpius.*

Ac etiam quia ſolent arrendatarii ſupplantare bona Eccleſiæ, illaque nimium exfructare, ac pro tempore ſequenti minus fructifera reddere, præſertim circa ar- 7
borum inciſionem, juxta ea quæ habentur *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 81. ideoque certæ leges eis præſcribi ſolent, ac debent; Ac etiam quia hujuſmodi affictuarii, vel inferiores miniſtri, cum Eccleſiæ brachio præſertim in exactione decimarum, aliorumque jurium Epiſcopalium, ſubditos opprimere ſolent, aliosque abuſus introducere, ideoque omnis ratio exigit, ut Epiſcopus, qui eſt Eccleſiæ ſponſus, ac verus adminiſtrator, ſubditorumque pater ſuper his invigilet, ac certior reddatur; Si enim juxta ea quæ pluries habentur *ſub dicta tit. de Juriſdictione*; Epiſcopus ex Sacrorum Canonum ſenſu, & Sacr. Concil. Trident. decretis, viſitare poteſt, ac etiam aſſiſtere redditioni rationum adminiſtratorum dictorum locorum piorum laicalium, ut recte fiat adminiſtratio, atque non introducantur abuſus, multo minus, & abſque dubio id ei denegandum eſt in adminiſtratione Eccleſiæ ſibi commiſſæ.

Quo vero ad tertium; Scribendo tamquam Advocatus, retorquebam potius dictum ſimile deductum ex diſpoſitione textus *in cap. Odoardus, de ſolutionibus*, quoniam ex declarationibus Sacr. Congregationis Concilii Trident. præſertim in una Romana 14. Martii 1648. cle- 8
ricus non tenetur recipere alimenta a manibus creditorum, ſed ſibi dimittenda ſunt, vel aſſignanda tot bona, quorum fructus ad dicta alimenta ſufficiant, niſi individua bonorum qualitas aliter ſuadeat.

Magis vero ad rem deducebam ea quæ ex Franch. *dec.* 697. & aliis ibidem, ac per Adden. habemus in dona- 9
tore, cui effecto inopi, ſeu alias ex reſervatione alimenta ex bonis donatis debentur, quod recte petere poteſt ſibi aſſignari tot bona ad id ſufficientia, non autem cogendus eſt recipere alimenta a manibus donatarii, cujus jure cenſendi videntur penſionarii comparative ad Eccleſiam, ejuſque Prælatum, vel Rectorem.

Adhuc tamen, his non obſtantibus, contrarium mihi probabilius videbatur; Tum ex decreto Apoſtolico decernente generalem adminiſtrationem penſionariis, aſſignata congrua, non in quota, vel in quantitate fructuum, ſed in certa ſumma pecuniaria, quod ſupponit præcedentem perceptionem fructum, eorumque ſucceſſivam venditionem, ut ex pretio dicta quantitas ſol- 10
vi poſſet; Tum clarius ob inconvenientia & præjudicia, quæ ex hujuſmodi ſciſſura reſultare poſſunt ac ſolent, unde propterea communis omnium Tribunalium praxis inolevit, ut in patrimoniis deficientium debitorum, quæ (interdicta ipſis dominis adminiſtratione) ſub concurſu, ac adminiſtratione judicis, vel ipſorum creditorum ponuntur; unica ſit, ac univerſalis adminiſtratio, neque ex eo quod aliqui creditores ſint anteriores, vel potiores, illam ſcindere poſſunt, vel alias in ea ſe ingerere ſub prætextu anterioritatis, vel potioritatis, & hic videtur caſus, quoniam bene anterioribus utpote magis intereſſatis, ſeu majus jus in patrimonio habentibus, conceditur invigilare, ut adminiſtratio diligenter, ac fideliter ſequatur, atque arrendamenta, cum utilitate fiant, quamvis certus adminiſtrator deputatus eſſet, ita tamen quod de primis effectibus adminiſtrator prompte eis juxta anterioritatis, vel potioritatis ordinem ſatisfacere deberet, non tamen ut dicta ſciſſura fiat, ſic a pari.

MELPHIEN. CONCURSUS, PRO PRINCIPE NICOLAO LUDOVISIO, CUM PENSIONARIIS.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus cum concordi temperamento.

De concurſu plurium penſionariorum ſuper fructibus, qui omnibus non ſufficiant; Et præſertim,

tim, an antiquiores penſionarii pro terminis decurſis in annis præcedentibus, anterioritatem, ſeu potioritatem, prætendere valeant ſuper fructibus currentibus, vel futuris.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Pro penſione ſunt hypothecati fructus Eccleſiæ, & n. 13.*
3 *Ideo intrat regula, qui prior in tempore &c.*
4 *Idque procedit etiam in translatario habente anterioritatem transferentis.*
5 *Pro terminis decurſis agitur contra ſucceſſorem probatis diligentiis, & n. 14.*
6 *De actione vel perſecutoria competente pro dote in bonis obligatis dotare.*
7 *De difficultate cadente in caſu.*
8 *Quid ſit penſio, & quid importet.*
9 *Penſionarii habentur, ut plures decimatores.*
10 *Collectæ, & gabellæ ſunt ſpecies decimarum.*
11 *Penſio aſſignatur pro alimentis.*
12 *De ſtylo Hiſpaniæ ſuper alimentis poſſeſſoris majoratus.*
13 *Declaratur concluſio, de qua n. 2.*
14 *De concluſione, de qua n. 5.*
15 *De fraudibus & inconvenientibus dandæ prælationem anteriori pro terminis decurſis.*
16 *De caſu, in quo poſterior vincat penſionarium anteriorem.*
17 *Creditor exercet actiones, & jura competentia debitori, cujus eſt procurator.*

D I S C. XIX.

1 SUper fructibus Eccleſiæ Melphienſis, jam gravatæ antiquis penſionibus in ſumma ſcutorum 800. per Gregorium XV. occaſione illam providendi, reſervata fuit penſio ſcutorum mille auri ad favorem Nicolai nepotis; Cumque ob interdictam in ſpiritualibus, & temporalibus adminiſtrationem Epiſcopo, partim ex temporum qualitate, & partim ex natura bonorum ſub aliena adminiſtratione exiſtentium, ſive ob ejuſdem Epiſcopi aliquam culpam, priuſquam adminiſtratio interdiceretur, antiqui penſionarii non eſſent integre ſatisfacti de terminis decurſis aliquorum annorum præcedentium; Hinc proinde ſuper pecuniis ab œconomo tranſmiſſis ex recollecta anni currentis, orta eſt controverſia coram A. C. inter dictos antiquos penſionarios & Ludoviſium moderniorem, non quidem ratione terminorum ejuſdem anni, (cum pro iſtis admitteretur tanquam incontrovertibilis anterioritas dictorum antiquorum,) ſed pro terminis decurſis annor. præcedentium, pro quibus dicebatur, quod concurſum habere non poſſent cum terminis currentibus; Verum poſt unam vel binam diſputationem, concorde temperamentum ab eodem Judice ſumptum, controverſiæ finem dedit, me quoque conſulente, ac facilitante, dum facti circumſtantiæ notabile præjudicium cauſabant applicationi ſequentium concluſionum ſeu ratiocinionum, quæ pro penſionario poſteriori deducebam.

In hac igitur diſputatione, Scribentes pro penſionariis antiquioribus deducebant concluſionem generalem, quod inter penſionarios, ſtante quod eis per quamdam ſpeciem
2 hypothecæ affecti ſunt fructus Eccleſiæ juxta *conſ. Romani* 388. *n.* 2. cum aliis per Lotter. *l.* 1. *q.* 39. *n.* 8. Merlin. *de pignor. l.* 2. *quæſt* 92 *num.* 1. *& ſeq.* Gregor. *dec.* 507. *in*
3 *principio*, & communiter, tanquam inter creditores hypothecarios intrat regula, *qui prior*, ex deductis per Salgad. *in labyr. p.* 1 *cap* 42. *nu.* 38. Tondut. *hoc tract. cap.* 21. *ex profeſſo*, Rota apud Dunozett. *dec.* 999 ubi de ante-
4 rioritatis privilegio tranſeunte etiam in translatarium, cum excepta mutatione perſonæ, exceptiſque quibuſdam effectibus translatario prohibitis regulariter penſio tranſlata non ſit nova, ſed eadem ac antiqua.

Et conſequenter, quemadmodum concurrentibus (ex. gr.) creditore cenſuario anteriore pro fructibus annorum præcedentium, & poſteriore pro fructibus anni currentis ſuper bonorum fructibus ejuſdem anni currentis, non dubitaretur de prælatione anterioris, ita a pari.

Ac etiam quia ſi hodie receptum eſt propoſitum, ut ceſſante negligentia penſionarii, huic affecti ſint pro terminis decurſis in annis præcedentibus, fructus futuri, ſeu annorum ſequentium, etiam contra ſucceſſorem pro debito maturato in vita prædeceſſoris, cum ſola probatione diligentiarum, (de quibus in præſenti conſtabat,) ut apud Greg.
d. dec. 507 Buratt. & Adden. dec 448. *in fin.* 617. *n.* 5. 669. 5
n. 2. *&* 679. *n.* 9. & habetur infra *diſc.* 31. multo magis hanc actionem competere dicebant iſto caſu, dum non agebatur contra ſucceſſorem pro debito prædeceſſoris, ſed totum debitum erat ejuſdem Epiſcopi.

Atque in idem ego ponderabam, quod dicti ſcribentes
potuiſſent deducere ea quæ habentur pluries *ſub tit. de dote,* 6
præſertim *diſc.* 245. *&* 51. *& ſub tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum diſc.* 79. ſuper beneficio *auth. res quæ* adverſus bona fideicommiſſaria, & fideicommiſſi ſucceſſorem, pro fructibus, vel uſuris dotalibus, quamvis decurſis tempore prædeceſſoris, quoties colluſio vel culpa poſitiva non obſtet, cum termini videantur æquales.

Scribens autem pro moderniori penſionario, admittebam dictam regulam, *Qui prior*, in concurſu penſionariorum pro terminis anni currentis ſuper fructibus ejuſdem anni, cum tunc caſus ſit indubitatus. Verum
quatenus pertinet ad punctum præciſum, plura dedu- 7
cebam, ex quibus ubi, ut dictum eſt, facti circumſtantiæ non obſtaſſent huic parti, altera vero profuiſſent (quia ſcilicet conſtabat miniſtros hujus penſionarii in annis præcedentibus, quaſi potentialiter percepiſſe fructus, ſuper quibus agentes antiquorum ſatisfieri petierant,) credebam prætenſionem non eſſe a probabilitate alienam, quamvis pro ea diligentia, quæ tunc adhiberi potuit, quæſtio præciſa adhuc diſputata non eſſet, nec deciſa.

Dicebam igitur primo, quod penſio aliud non eſt niſi quædam fructuum portio, quæ per Papam extracta a fructibus Eccleſiæ penſionatis aſſignata eſt, reliquis fructibus remanentibus ad commodum Titularis, qui
jure cujuſdam implicitæ adminiſtrationis, eos omnes 8
percipit cum obligatione diſtrahendi partem penſionariis aſſignatam, ac ſolvendi pretium in certa uniformi ſumma, quæ pro litibus removendis circa pretia & liquidationes ſingulis annis taxata eſt, adinſtar illius taxæ fructuum, quæ fit in ſocietatibus officiorum, vel aliarum negotiationum, præſertim in contractu trino, de quo *ſub tit. de uſuris diſc.* 1. *& ſeq. ſub tit. de ſociet. offic.* cum ſimilibus, *ut dec.* 133. *n.* 2. *p.* 2. *rec.* Millin. *dec.* 448. *n.* 8. *& dicta dec.* 999. Dunozetto, *ubi concordantes*.

Et conſequenter, plures penſionarii, quibus dicta reſervatio facta eſt, cenſendi veniunt tamquam plures
decimatores, ſeu fructuum Eccleſiæ participes cum or- 9
dine per prius, & poſterius inter eos; Ideoque ſicuti competente ex eiſdem fructibus jure decimandi pluribus decimatoribus, puta uni ratione prædii, & alteri ratione perſonæ vel ſacramentorum (quatenus ex lege, vel conſuetudine unus eſſet altero anterior vel potior, quod ſcilicet prius decima unius, deinde illa alterius detrahi deberet,) id intelligendum veniret in concurſu decimarum illius anni, non autem decurſarum pro tempore antecedenti, cum illæ tranſierint in purum debitum ejus, qui fructus percepit, ac decimas ſolvere debebat, ideoque non ſit debitum intrinſecum, & reale ipſorum fructuum, ſic a pari.

Secundo, adducebam aliud ſimile de collectis ſeu tributis debitis ex fructibus prædiorum ſingulis annis,
quoniam ut pluries ad materiam vectigalium & colle- 10
ctarum advertitur *ſub tit. de Regal.* dicuntur decimæ debitæ Principi adinſtar decimæ ſpiritualis, quæ Deo ſolvitur, dum ex communi recepto uſu, juris diſpoſitionis innixo, publicanus vel exactor tributorum ſeu collectarum debitarum ex fructibus a domino prædii perceptis & conſumptis; concurſum prætendere non poteſt cum publicano ſeu exactore collectarum vel tributorum anni currentis, quoniam hic detrahit fructus jure condominii, vel juris intrinſeci, & realis, quod ſemper vincit creditum, cujus jure venit exactor collectæ anni præcedentis.

Tertio, ſatis proxime ponderabam, quod penſio reſervata ſeu aſſignata dicitur pro penſionarii alimentis, quo-
rum naturam habere dicitur, & quorum jure regulatur, 11
Roman. *conſ.* 388. Gabr. *conſ.* 187. *num* 9. *lib.* 2 Lotter. *lib.* 1 *quæſt.* 35. *nu* 47. Rot. *dec.* 407. *nu* 1. *par* 3 *recent. & frequenter*; Quemadmodum igitur alimenta præſentia ſeu futura, ſine dubio magis privilegiata ſunt quam præterita, ut ultra generalia, in his ſpecialibus terminis congruæ alimentariæ debitæ Titulari, aliiſque miniſtris, adverſus penſionarios præſertim pro terminis decurſis annorum præcedentium, habetur apud Gregor. *d. ſua deciſ.* 507 cum aliis apud Salgad. *dicto cap.* 42. *nu* 48. ac pluries in præcedentibus de congruæ potiorita-

te; Ita ex eadem ratione dicebam, quod modernus penſionarius agens pro alimentis currentibus, cedere quidem debet locum penſionario antiquiori petenti eadem alimenta præſentia, non autem pro terminis jam decurſis importantibus purum creditum ſine privilegio alimentorum.

Quarto deducebam pluries inſinuatum ſtylum Tribunalium Hiſpaniæ, de quo apud Salgad. *in labyr. par. 1. cap. 24. & ſub tit. de fideicommiſſ. diſc.* 170. ſuper
12 alimentis decernendis poſſeſſori majoratus ex fructibus patrimonii poſiti ſub concurſu, quod illa potiora ſunt quibuſcumque creditis quantumvis anterioribus & privilegiatis, cum venter non patiatur dilationem, ideoque alimenta currentia vel futura ſemper magis privilegiata ſunt etiam in concurſu creditorum ex cauſa alimentorum præteritorum, quorum jus inferius reputatur, quoties jure futurorum ex facti qualitate habenda non ſint.

Et quinto demum, quoniam licet per ora pragmaticorum, in ſola traditione ambulantium, neque rerum principia indagantium, volitet propoſitio, quod pro
13 penſione etiam temporis decurſi hypothecati ſint fructus Eccleſiæ, nedum currentes, ſed etiam futuri, attamen id ita dicitur per quemdam modum loquendi ita explicando quamdam affectionem realem ſeu rei perſecutoriam productivam potioritatis adverſus alios creditores Titularis, adinſtar illius affectionis, quæ pro dote competit in bonis dotare debentis, vel fideicommiſſi aſcendentis, & quam affectionem aliqui hypothecam appellare conſueverunt, ſed erronee, ac per modum loquendi, non autem per veritatem, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de dote*, ac etiam *dicto tit. de feudis diſc.* 78. *& in aliis ibi proximis*; ſic a pari, cum nullibi in jure cautum ſit de hac hypotheca, dum revera penſio eſt potius portio quotitativa fructuum ſingulorum annorum ad quantitatem pro majori commoditate redacta, adeout apud antiquiores nimium con-
14 troverſum ſit, an pro terminis decurſis competat actio ſuper fructibus futuris, ut apud Gigan. *qu.* 39. *n.* 45. Atque Rota antiqua noluit condemnare ſucceſſorem ad ſolvendos terminos decurſos tempore prædeceſſoris, ut apud Caſſad. *dec. 4. de locato*; Creſcent. *dec. 3. de ſolut. in fine*; Put. *dec.* 185. *l.* 2. Et quamvis hodie ex ſupra deductis, contrarium receptum ſit, ut ſcilicet conſtito de diligentiis, competat actio etiam contra ſucceſſorem; Attamen id provenit potius ex quadam æquitate ſeu congruentia in eo quod ſupereſt, detractis prius iis, quæ neceſſaria ſunt, tam pro ſervitio & cultu Eccleſiæ, quam congrua ſubſtentatione Rectoris; Igitur quemadmodum ipſius Titularis alimenta potioritatis privilegium habent adverſus antiquius debitum penſionarii, ita dicendum videtur favore alterius penſionarii, qui particeps deputatus eſt, & quaſi condominus fructuum ſingulorum annorum, pro ejus alimentis ac ſubſtentatione.

Ponderando etiam fraudes quæ committi poſſent inter antiquiorem penſionarium, & Titularem, dum negligendo plurium annorum exactionem, ac faciendo crediti maſſam, ſaltem eam ſimulando, ita ſub hoc clypeo,
15 in fructibus currentibus vel futuris, excludi poſſent penſionarii poſteriores, præſertim ubi non agitur cum ſucceſſore pro debito prædeceſſoris, ſed eſt idem Titularis, dum procedendo cum conſueto pragmatico uſu, onus probandi diligentias procedit ad effectum, ut pro terminis decurſis in vita prædeceſſoris agi poſſit contra ſucceſſorem, de quo ſolum caſu loquuntur auctoritates dictum requiſitum deſiderantes; Vel in omnem eventum facile eſt aliquam diligentiarum apparentiam ſine effectu facere, ut non ſemel in praxi expertus ſum; Ideoque in aliquo etiam ſenſu veritatis, quam tamen adhuc occaſio non præbuit maturius examinare, credebam, quod ubi facti circumſtantiæ omnino bonam fidem in antiquo penſionario non inducerent, eumque excuſabilem redderent, itaut juxta terminos generales alimentorum, etiam præterita jure futurorum haberi debeant (ut in hac facti ſpecie verificari videbatur) potius pro penſionariis poſterioribus pro terminis currentibus illius anni, de cujus recollecta agitur, reſponderi deberet, quaſi quod inter onera Eccleſiæ currentia deducenda ex fructibus prius quam penſionario pro terminis annorum præcedentium actio detur, ipſa penſio currens detrahi debeat, atque actio remanere in eo quod ſupereſt.

16 In propoſito autem concurſus plurium penſionariorum, Non ſemel in congreſſibus, (abſque tamen formali diſputatione in judicio, quam adhuc occaſio non præbuit) egi de quadam potioritate, quæ in penſionario poſteriori adverſus anteriorem competere poſſit; Puta reſervatur penſio ſuper Eccleſia Cathedrali cum clauſula, *dummodo remaneant mille* pro Epiſcopo; Deinde vero, occaſione alterius vacationis ſeu proviſionis ejuſdem Eccleſiæ, reſervatur nova penſio cum derogatione congruæ etiam alimentariæ, cum obligatione proviſi ſolvendi penſionem ac ſe ſubſtentandi etiam de bonis propriis juxta caſum, de quo ſupra in S. Severi *diſc.* 6. Præbente caſu ſufficientiam fructuum Eccleſiæ ad ſolutionem utriuſque penſionis, adeout intraret concurſus, ponderabatur quod penſionarius modernior tamquam creditor Titularis deducens omnia jura debitori competentia, ex recepta propoſitione, de qua ad materiam text. *in l. ſi pignor ff. famil. erciſc. cum ibi not.* Rovit. *diſc.* 29. *n.* 4. Rot. *dec.* 30. *num.* 10. poſt Merlin. *de pign.* Gsit. 17
de cred. c. 4. in *append. n.* 138. Olea *de ceſſ. jur. tit.* 4. *q.* 3. *n.* 25 *& ſeqq.* & ſæpius in ſua materia *ſub tit. de credito*, creditor dicatur procurator ſui debitoris omniaque ejus jura deducere poſſit, juſte prætendat ut ducenda ſit dicta congrua reſervata tamquam potior ad ſui commodum, ut ex illa ſuppetatur Titulari congrua alimentaria, quatenus bona propria non ſuppetant, vel ſuppleatur id, quod deficit; reliquum vero cedat commodo antiquioris penſionarii, tamquam per ſpeciem illius potioritatis, quæ ſuper officiis vel feudis, aliiſque regalibus juribus conceditur poſteriori adverſus anteriorem ratione aſſenſus vel reſervationis decreti, cum ita poſterius habeat obligatam congruam non cadentem ſub obligatione anterioris.

ANNOT. AD DISC. XIX. & XX.

DE concurſu penſionariorum ſuper fructibus non ſuppetiit occaſio poſtmodum diſputandi; Et quod penſionarius teneatur ad diligentias ad effectum agendi contra ſucceſſores, habetur in ſupplemento *hoc tit. diſc.* 87.

R O M A N A

SEU HISPANIARUM NOMINATIONIS AD PENSIONES;

AD PETITIONEM

MINISTRORUM REGIS CATHOLICI.

Diſcurſus pro veritate.

De eadem materia concurſus plurium penſionariorum, an debeat eſſe æqualis in penſione eodem tempore reſervata pro pluribus nominandis, ubi nominationes diverſis temporibus, per prius, ac poſterius factæ ſint per eum qui jus nominandi habeat, vel potius attendi debeat ordo nominationum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum reſolutione.*
2 *Quod inter penſionarios intret regula qui prior.*
3 *Declaratur ubi ſunt plures reſervationes diverſis temporibus, ſecus ubi eſt unica reſervatio pro pluribus diverſo tempore nominatis.*
4 *Penſio non perficitur a nominante, ſed a Papa reſervante.*
5 *Qui declarat non diſponit.*
6 *In translatione facta ad favorem plurium, omnium eſt æqualis conditio*
7 *Declarationi facientis eſt deferendum, etiamſi actus ſit irrevocabilis.*
8 *Iſta concluſio declaratur, quando procedat.*
9 *An & quando aſſertioni Principis deferendum ſit in præjudicium tertii.*
10 *Quando nominatus dicatur habere jus a nominante, vel ab eo qui dat nominandi poteſtatem.*
11 *Quod non poſſit impugnare factum ejus, a quo jus metitur.*
12 *De eadem concluſione, de qua n.* 11.

D I S C. XX.

SUper illis Eccleſiis, quæ ad Regis Catholici præſentatio- 1
nem vel nominationem providentur, fieri ſolet reſervatio in Conciſtorio occaſione proviſionis, unius vel plurium penſionum, ad favorem unius vel plurium perſonarum ab

eadem

eodem Rege, quando ſibi viſum fuerit nominandarum,
cum conſueta clauſula, *dummodo penſiones tertiam par-
tem fructuum non excedant*; Quia vero frequenter con-
tingit, quod ex majori fama, vel opinione fructuum
Eccleſiæ, fiat nominatio in majori penſionum ſumma,
quam dicta quota eis aſſignata importet; unde propte-
rea illæ reducendæ ſunt proportionabiliter, ut eamdem
quotam non excedant; Hinc frequentes erant contro-
verſiæ inter plures penſionarios ejuſdem Eccleſiæ diver-
ſo tempore nominatos, an omnium æqualis eſſet con-
ditio, adeout omnes pariformiter dictæ reductioni per
contributum ſubjacerent, vel potius intraret regula,
qui prior, ut primo nominati integram penſionem ob-
tinere deberent, ultimi autem excluſi remanerent, qua-
tenus Eccleſiæ incapacitas ita ſuaderet; Regis vero,
ſeu Regii Concilii intentionem eſſe ſupponebatur, ut
hæc ſecunda pars eſſet verior, gratificandi ſcilicet pri-
mo nominatos, ut integram penſionem obtinerent;
Aliorum vero nominationem fieri ſub implicita condi-
tione ſeu præſuppoſito capacitatis Eccleſiæ, & non
alias, cujus tamen contrarium praxis forenſis proba-
bat, unde propterea deſuper ex dicti Regis miniſtro-
rum parte conſultus, quomodo occurri poſſet,

Reſpondi, diſtinguendo nominationes jam factas ab
2 aliis in futurum faciendis; Quatenus enim pertinet ad pri-
mam ſpeciem, caſus videbatur difficilis, ob jus omnibus
æqualiter quæſitum ex contemporanea reſervatione o-
mnium favore facta; Licet enim in hac materia penſionis
intret ſine dubio regula, *qui prior*, adinſtar concurſus
plurium creditorum hypothecas diverſis temporibus ha-
bentium ex deductis *diſc. praeced.* Attamen id procedit,
quando ſingulorum penſio provenit ex diverſis reſerva-
tionibus, quæ per prius, ac per poſterius diverſo tem-
pore factæ ſint; Secus autem ubi unica eſt reſervatio,
3 vel unica eſt cauſa omnium productiva, quoniam tunc
omnes dicuntur ab initio, ac eodem tempore pariſfor-
miter naſci tamquam plures filii orientes ex eodem ven-
tre prægnante, non curato quod eorum nominatio di-
verſis temporibus, ac per prius, & per poſterius fiat,
quoniam ſubſtantia penſionis non provenit a Rege no-
minante, ſed a Papa reſervante, cujus voluntas, ac fa-
ctum ſpectari debet, adinſtar iſtius declarationis, vel
nominationis, quam in exequutionem ſibi communica-
tæ, ſeu alias reſtrictæ voluntatis faciat fiduciarius jux-
ta terminos textus *in l. Theopompus, ff. de dote præle-
gata*, ſive *in l. unum ex familia, ff. de legat. ſecundo*.

Vel juxta illum concurſum, qui inter creditores tem-
pore inæquales, datur æqualia, ob identitatem ſeu
æqualitatem cauſæ, quia nempe ad eadem rem emen-
dam, ejuſque pretium conflandum, plures diverſis tem-
poribus, diverſas ſummas mutuaverint, ex deductis per
Apont. *dec.* 34. Galeot. *lib.* 1. *controv.* 21. Olea *de
ceſſ. jurium tit.* 6 *quæſt.* 8. & in ſua materia *ſub tit.
de credito*, ac etiam *ſub tit. de Regal. diſc.* 12.

Nominans enim ad penſiones, non ſubſtantiat, neque
perficit gratiam ſed illius executioni aditum præbet, atque
penſionariorum perſonas, penſionumque ſummas certifi-
4 cat, tamquam per declarationem ejus, quod in ſubſtantia
certum, obſcurum tamen, ac ſub velo remanebat; Unde
receptam propoſitionem habemus, quod qui declarat, non
diſponit, neque tunc actum facit, ſed quid jam factum fue-
rit vel exiſtat, perit, ad inſtar excutientis grana a ſpicis,
quo exemplo utitur textus *in l. adeo, §. cum enim grana,*
5 *ff. de acquirendo rerum dominio*, unde propterea ſi meſſor
eodem tempore facit plurium ſpicarum faſciculum ſubtri-
turationi ab alio facienda, ſi iſte ſpicas diverſis tempori-
bus triturat, non exinde dici poteſt, quod frumentum
ſit diverſum, quodque in eo detur prius, ac poſterius;
ut in his ſpecialibus terminis, per plura media exami-
nando articulum, firmat Salgad. *in labyr. p.* 1. *c.* 42.
n. 39. cum quo ſimpliciter pertranſit Tondut *in hac
tract.* (in quo ab aliis ejus laboribus diverſus eſt) *cap.*
21. *n.* 17. Atque praxis docet circa tranſlationes, quæ
vigore Indulti Apoſtolici fiat de certa ſumma penſionis
ad favorem diverſarum perſonarum, ut quotidianum
6 habemus in illis tranſlationibus, quas Cardinales morien-
tes faciunt ad favorem familiarium, quoniam non atten-
ditur ordo per prius, & per poſterius, ſed ſolum uni-
citas, ſeu identitas cauſæ, idtoque in caſu incapacita-
tis, ac reductionis, omnium eſt æqualis conditio, eo-
dem modo quo habemus in legatis, quod hæreditate
non idonea ad omnia legata adimplenda, ubi diverſa
teſtatoris voluntas non obſtet, omnes legatarii dimi-
nutionem patiuntur per contributum non curato ordi-
ne ſcripturæ, & an per prius vel per poſterius ſcripti ſint,

Quinimo neque curato ordine temporis; quia nempe
aliqui ſcripti ſint in teſtamento, alii vero in codicillis
ex intervallo factis, ut in ſua materia *ſub tit. de legatis*,
cum ſimilibus.

Ponderabam tamen, an ſuffragari poſſet concluſio, quam
deductam ex dicta regula textus *in l. adeo, ff. de acquir.* 7
rerum dominio, receptam habemus etiam in contracti-
bus obligatoriis, pœnitentiam ſeu mutationem volun-
tatis excludentibus, frequentius vero in donatione in-
ter vivos, quod licet donator, jam perfectam donatio-
nem revocare, reſtringere, ſeu alias alterare non poſſit,
attamen illam dubiam declarare poteſt, ejuſque decla-
rationi deferendum eſt, ubi præſertim illa non concer-
nit commodum vel intereſſe proprium, ſed illud plu-
rium donatariorum ex deductis apud Cyriac. *controv.*
295. *n.* 30. *cum ſeq.* Caſtill. *lib.* 3. *controv. c.* 10. Otthob.
dec. 119. *n.* 8. & 195. *n.* 18. *dec.* 402. *n.* 31. & *ſeqq. p.* 9.
rec. & *frequenter*, ut in ſua materia *ſub tit. de donat.*
ac alibi pluries.

Verum difficultatem inferebat ejuſdem concluſionis li-
mitatio, ut ſcilicet ea procederet in caſu ambiguo, in 8
quo cadat interpretatio, atque ubi ſubſtantia vel perfectio
actus ſeu diſpoſitionis pendeat a voluntate ipſius diſpo-
nentis, ac declarantis, ut in iiſdem proxime allegatis.
Hoc autem in præſenti non de facili dici poſſe videtur,
cum ſubſtantia & perfectio penſionis pendeat a reſerva-
tione facta per Papam, nominatio autem reſpiciat ſo-
lam executionem ſeu liquidationem.

Ad hanc difficultatem removendam, ponderabam, an
dici poſſit, ut id procedat in privatis, non autem in ſu-
premis Principibus, quorum aſſertionibus deferendum eſt,
quamvis tertio præjudicialibus, *Clem.* 1. *de probat. cum* 9
concord. relatis per Farinac. *qu.* 63. §. 3. *n.* 82. *cum ſeq.*
& habetur *ſub tit. de regal. diſc.* 148. ubi de materia po-
teſtatis Principis tollendi jus tertii; Verum non vide-
batur motivum tutum, quoniam id procedit in iis, in
quibus Princeps exercet ejus ſupremam poteſtatem jure
Principatus cum ſuis ſubditis, quorum jus tollere pot-
eſt, juxta diſtinctiones, ac declarationes, de quibus
plene *dict. diſc.* 148. *ſub tit. de Regal.* Hoc autem in præ-
ſenti dici non poteſt, cum iſta ſit materia ſpiritualis
pendens a ſola poteſtate Papæ, qui circa perſonarum
nominationem, vel ſummarum diſtinctionem, ejus vo-
luntatem explicat per organum Regis, tamquam ejus,
fiduciarii juxta dictos terminos textus *in l. unum ex fa-* 10
milia ex pluries deductis in ſuis reſpective materiis
ſub tit. de fideicomm. & *ſub altero de teſtam.* & alibi,
præſertim *ſub tit. de legitima, & detractionibus*; Ideo-
que concludebam, hujuſmodi declarationem, quæ vim
retrotractivam haberet fieri debere ab eodem Papa,
quod ſcilicet quando nominandi facultatem Regi re-
ſervavit, idem quoque in animo habuit; concedendi
ſcilicet hujuſmodi potioritatem juxta ordinem nomi-
nationum.

Quo vero ad nominationes in futurum faciendas, o-
mnium tutiorem, ac meliorem cautelam conſului eſſe eam-
dem ſupra inſinuatam, quod ſcilicet ad Regis preces, idem
Papa, cum decreto generali, ita ſtatueret; Quatenus ve-
ro id facere non placeret, itaut ageretur de conſimili
decreto ſeu declaratione generali, quæ fieret per ipſum
Regem, Quamvis obſtare videretur eadem difficultas,
quod ſubſtantia reſervationis perficitur a Papa; Adhuc
tamen dixi omnimo verius videri, quod penſionarii
poſtea nominari non poſſent hujuſmodi declarationem
ſeu voluntatem intervertere; Vel ducto argumento a
dicto contributo inter plures legatarios, hæreditate o-
mnibus idonea non exiſtente, ut ceſſet ex contraria
diſponentis voluntate; Vel a regula textus *in l. ſi quis
conductionis Cod. locati*, ut nemo poſſit proprio acto- 11
ri, a quo aliquid obtinet, poteſtatis quæſtionem re-
tricare, quam regulam procedere in omni materia,
omnique caſu, in quo unus ab alio rem obtineat, ha-
betur plene collectum per Add. *ad dec.* 420. *rec. tom.*
2. *n.* 50. *cum ſeqq.*

Vel demum, & magis proxime, ex iis quæ habemus in
dicta materia, text. *in l. unum ex familia, ff. de legat. ſecun-
do*, quod ſcilicet; Aut fiduciarius, qui in executionem 12
facultatis a teſtatore conceſſæ, ſuam poteſtatem limitatam
habet ad certas perſonas, vel certum perſonarum genus,
& tunc nominatus, magis ab ipſo teſtatore jus meruiſſe dica-
tur, quam a nominante, qui conſideratur tamquam ſim-
plex organum ſive inſtrumentum; Aut vero facultas eſt in-
determinata, & pro libera voluntate ſeu arbitrio nominan-
tis, & tunc ſecus; Atque hinc videtur caſus, quoniam Rex
poteſt non nominare, ideoque ſicuti non nominando po-

ſteriores, reddere potaſt cert am capacitatem prius no-
minatorum, ita nil prohibere videtur, cur illis, quos
omnino negligera poterat, iſtam legem adjicere non
poſſit eatenus ſcilicet nominandi, quatenus capacitas
permittat, ſine præjudicio nominatorum, quoniam,
qui poteſt non dare, ſinr dubio poteſt id quod dat
qualificare, cum ſemper majus ſit minus, vel onera-
tum, quam nihil, nequa factum benefactoris dividi
valet, minuſque gratiatus acceptare gratiam, ac reji-
crre conditionrm ſeu qualitatem illi adjectam.

ROMANA REDUCTIONIS PENSIONIS PRO COLLEGIO NEOPHYTORUM, CUM COLLEGIO GERMANICO.

Caſus diſputatut in Congregatione particulari, & reſolutus pro Collegio Neophytorum.

An penſio, præſertim perpetua, reſervata ſub præſuppoſito certi valoris, diminuenda ſit diminuto valore, ſeu diminutis fructibus.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſtrits cum reſolutione.*
2 *Quod diminutis fructibus debeat reduci penſio.*
3 *Quando penſio dicatur reſervata per quotam jure communionis fructuum cum titulari, & n. 5.*
4 *Probibitio diminutionis penſionis intelligitur rebus in eo ſtatu permanentibus.*
5 *Penſionarius non acquirit jus in beneficio, & de communione, de qua n. 3.*
6 *Socius non debet ſentire damnum diminutionis, ſi non ſperat lucrum augmenti.*
7 *Penſio perpetua non eſt vera penſio, ſed onus.*
8 *Declaratur concluſio, de qua n. 2. ut procedas quando non accedit conſenſus titularis.*
9 *De alia ejuſdem concluſionis declaratione, & quando procedat.*
10 *Quod quandoque penſionarius efficiatur dominus vel adminiſtrator omnium fructuum Eccleſiæ.*
11 *Quid reſeras quod Eccleſia gravata penſione, ſit alteri acceſſorie unita.*

D I S C. XXI.

1 PRO ſubſtentatione Collegii Germanici, Grego-
rius XIII. fundator, aſſignavit annuum redditum
ſcutorum 10. m. auri ſolvendum per Cameram Apoſto-
licam, ad quam deinde ab hoc onere ſublevandam,
illi univit Abbatias S. Sabbæ Urbis, S. Petri Lauden.
& S. Chriſtinæ, redditus ſcutorum ſimilium ſex mil-
le; Poſtmodum vero univit Abbatiam S. Crucis fon-
tis Avellanæ ſub narrativa valoris conſimilium ſcuto-
rum auri 6. mille, gravatam penſione ſcutorum bis
mille etiam auri ad favorem Cardinalis Alexandrini de
Ruvere, cujus morte contingente, eamdem ſummam
titulo perpetuæ penſionis aſſignavit Collegiis Græco-
rum & Neophytorum, ſcutorum ſcilicet mille pro quo-
libet; Cumque poſt longævam utriuſque penſionis ſo-
lutionem, dicti Collegii Germanici Adminiſtratores,
prætenſionem excitaſſent, quod ob notabiliter diminu-
tos fructus dictæ Abbatiæ S. Crucis, diminui etiam
pro rata deberent dictæ penſiones; Hinc per Alexan-
drum VII. deputata aliquorum Cardinalium particulari
Congregatione, ab iſta prodiit reſolutio dictæ redu-
ctionis negativa, quæ tamen reſpectu Collegii Græco-
rum abſque operatione remanſit, ob detectam poſtmo-
dum extinctionem, ut *diſc. ſeq.*

In diſputatione deſuper habita, Scribentes pro Ger-
manico dictam reductionem petente, fundamentum
conſtituebant in auctoritate Roman. *conſ. 369. num.*
2 25. Gambar. *de off. legati lib.6. nu.* 211. *cum ſeq. &*
numer. 699. cum ſeq. Felin. *in cap. ad audientiam ſe-*
cundo de reſcriptis numer. 3. Caccialup. *de penſion.*
quæſt. 7. Gigan. *eodem tract. quæſt. 35. num. 4. &*
conſ. 147. Staphil. *de litteris gratiæ tit. de commiſſ.*
ſuper reductione penſionis num 7. Garz. *part. 1. cap.*
5. *n.* 367. *&* 400. Lotter. *lib. 1. quæſt. 42. num.* 54.
Tondut. *quæſt. beneficial. part. 2. capit. 1. § 4. num.*
41. & Buratt. *deciſ. 369. num.* 2. ex quibus auctorita-
tibus probari dicebant dictum aſſumptum, ut diminu-
tis fructibus beneficii, diminui etiam debeat penſio.

Fortius vero, dum ſupponebatur Papæ intentionem
fuiſſa cum unione hujus Abbatiæ, quam præſuppoſuit
valoris ſcutor. 6. mille ſupplere pro rata 4. m. ſum-
mam ſcutorum 10. m. ab initio aſſignatam pro dote
Germanici, ſtante præcedenti uniona aliarum Abbatia-
rum valoris reliquorum ſc. 6. mille; cumque hæc poſte-
rior Abbatia facto caſu extinctionis dictæ temporaneæ 3
penſionis qua gravata erat excreſceret in aliis duobus
mille, hanc ratam aſſignare voluit dictis aliis duobus
Collegiis, unde propterea ratiocinabantur iſtam fuiſſe
ſpeciem ſocietatis, quam ſuper hac Abbatia Papa ini-
re voluit inter hæc tria Collegia per quotas quamvis
inæquales potius, quam per viam reſervationis penſio-
nis in quantitate, ut ſcilicet ex ſex partibus, vel un-
ciis, quatuor eſſent Germanici, una Græci, & altera
Neophyti, ideoque ex rerum communium ſeu ſocia-
lium natura coequale deberet eſſe damnum ſubſequu-
tæ diminutionis.

Nequa obſtare dicebant, quod in litteris Apoſtolicis re-
ſervationum dictarum penſionum, adeſſet clauſula, quod
earum reductio peti non poſſit, quoniam intelligitur re- 4
bus ſic ſtantibus, ideoque non excludit illam reductio-
nem, quæ de jure reſultat a ſuperventa notabili fructuum
diminutiona juxta *dict. conſ.* 369. Romani Staphil. *loco*
citato n. 9. Gigan. *dicto conſ.* 147. *in fine*, Garz. *dicto*
c. 5. n. 401. *& ſeq.* Lotter. *dicta quæſt. 42. n.* 56.

His tamen non obſtantibus, (cum ſenſu etiam veri-
tatis) contrarium verius eſſe dicebam, ſcribens pro
Collegio Neophytorum; Negando in primis applicatio-
nem dicti ratiocinii ſuper ſociali uniona hujus Abba-
tiæ, quæ per quotas quamvis inæquales inter iſta Col-
legia ſupponebatur, quoniam ut pluries in præcedenti- 5
bus habetur, penſio non tangit jus vel ſubſtantiam be-
neficii, in quo ejuſque adminiſtratione vel præeminen-
tiis penſionarius nullum jus acquirit, quod totum reſi-
det penes Titularem, cujus vice in hac Abbatia ſuc-
ceſſit ſolum Germanicum, cui unio facta eſt, & con-
ſequenter iſta ſocietas vel communio nullum habet fun-
damentum, nec in facto, nec in jure.

Item quia ſocietatis effectus vel ſequela eſt, non ſo-
lum periculum diminutionis, ſed etiam commodum
augmenti, neque damno ſubjacere debet, qui partici-
pationem lucri non ſperat, & e contra *l. Mutius ff.*
pro ſoc. l. ſecundum naturam ff. de reg. jur. cum plur.
Concordan. relat. apud Buratt. *dec. 439. n.* 1. *& paſſim.*

Ideoque ubi hujus Abbatiæ fructus notabile incre-
mentum habuiſſent, utique dicta alia Collegia illius
participationem prætendere non potuiſſent, dum eorum 6
jus ad certam quantitatem reſtrictum fuit; Et conſe-
quenter neque pati debebat damnum decrementi, Ita quo-
que docente obſervantia, dum in facto juſtificabatur,
quod juxta temporum varietates aliquando fructus fuiſ-
ſent longe majores, & tamen penſiones nullum rece-
perunt incrementum, ideoque iſtud ratiocinium vere
nullum habebat fundamentum.

Quo vero ad concluſionem per ſupra allegatas au-
ctoritates comprobatam, & *ex dicto conſilio 369.* Ro-
mani *n* 25. originaliter deſumptam; advertebam quod
quicquid eſſet de applicatione, an ſcilicet ea quæ ha-
bemus in penſionibus temporalibus juxta earum regula- 7
rem naturam ad vitam reſervari ſolitis, procedant in
penſionibus perpetuis, quæ vere ac proprie non ſunt
tales, neque jure temporalium penſionum regulandæ
ſunt, cum potius habeantur tamquam ſpecies cenſuum
ſeu livellorum ac onerum realium, quæ ipſis bonis in-
fixa ſunt, adeout concluſio, de qua ſupra *diſc.* 5. de
ſaciendo mentionem antiquarum penſionum in nova
reſervatione, non procedat in hujuſmodi penſionibus
perpetuis, ut cæteris relatis firmatur per Rotam *dec.*
107. *p. 11. rec.*

Duplicem aliam dabam reſponſionem, *Primo* ſcilicet
quod dictæ auctoritates procedunt ad favorem illius Ti-
tularis, qui penſioni conſenſum non præſtitit. ſecus
autem dicto conſenſu accedente, ut explicite firmant
Gigaſ. *dict. conſ.* 147. *n.* 2. *&* 3. Staphil. *ubi ſupra*,
Garz. *dicto c. 5. n.* 368. Lotter. *dicta qu. 42. n.* 55. 8
Et conſequenter cum in hac facti ſpecie occaſione unio-
nis, expreſſus adminiſtratorum Collegii, cui facta eſt
unio, acceſſiſſet conſenſus dictarum penſionum reſerva-
tioni, ita ex facto ceſſabat etiam dictarum auctorita-
tum applicatio.

Secundo clarius, ac ſolidius, quod Roman. *dict. conſ.*
369. qui eſt hujus concluſionis auctor, cum quo
pertranſit *Gambarus*, & a quibus cæteri deſumunt,

unus

unus alterum, juxta conſuetum Juriſtarum morem inſequendo, vel tranſcribendo, loquitur de penſione impoſita ſuper Monaſterio, cujus redditus ita diminuti ſint, quod detracta penſione, reliquum non ſufficiat ad Eccleſiæ cultum, ac Monachorum ſubſtentationem, aliaque Monaſterii, & Eccleſiæ onera; Tunc enim reductio penſionis reſultare dicitur, non per viam veræ
9 reductionis in ſubſtantia, & tamquam per exceptionem impugnativam, ſed potius accidentaliter in tempora, & variabiliter diminutionem in effectu patitur, ob privilegiatam deductionem, quæ prius facienda eſt congruæ neceſſariæ pro Eccleſiæ, ac miniſtrorum ſubſtentatione juxta ea quæ pluries in præcedentibus habentur circa potioritatem, ac privilegiatam deductionem congruæ Titularis, vel expenſarum.

Unde tali caſu Gambarus *ubi ſupra n. 702.* in fine advertit, quod, vel penſionarius pati tenebitur, ut Rector Eccleſiæ, ſeu Monaſterium detrahat ex fructibus ante omnia id, quod pro congrua eſt præfinitum, vel neceſſarium, ipſe vero obtineat quod ſupereſſet, juxta praxim quam habemus in penſionibus, quæ reſer-
10 vatæ ſunt ſuper Eccleſiis Cathedralibus, vel parochialibus cum clauſula, *dummodo remaneant mille, ſeu centum &c.* Vel quod idem penſionarius juxta caſum, de quo ſupra *in Alerien. diſc.* 18. aſſumat in ſe omnium fructuum & Eccleſiæ temporalem adminiſtrationem, atque ſubminiſtret Eccleſiæ, ejuſque Titulari ac miniſtris, ſeu Monaſterio, omnia, quæ ad congruam ſubſtentationem neceſſaria ſunt, atque hoc eſt quod in effectu allegari Auctores dicunt.

Id autem ad rem applicabile non erat, cum detractis his penſionibus, abſque dubio in notabili exceſſu ſupererat id, quod neceſſarium eſſet pro ſubſtentatione dictæ Eccleſiæ S. Crucis, ejuſque miniſtrorum, qui pro cultu, neceſſarii vel opportuni eſſent, ſed agebatur de ſolo intereſſe burſali Titularis in exceſſu poſt
11 ſupportata ipſius Eccleſiæ onera; Cumque juxta regularem naturam, ſubjectivæ, vel acceſſoriæ unionis beneficium unitum deſinat eſſe tale, ejuſque nomen ac eſſentiam amittat, ſed efficiatur prædium alterius Eccleſiæ, vel corporis, cui facta eſt unio, hinc proinde quoad iſtud beneficium, non datur amplius verus Titularis, qui tamquam Eccleſiæ ſponſus per ſpeciem matrimonii ſpiritualis debeat ex ipſius Eccleſiæ dote ſubſtentari, ſed potius intrare advertebam ea, quæ habemus de donatario, vel conceſſionario fundi cenſiti, vel emphyteutici, ſeu livellarii obligati ad cenſus, vel canonis ſolutionem, a qua non excuſatur ex eo quod reliqui fructus ſibi non ſufficiant, ſeu quod conſueti diminuti ſint, quoties illi qui percipiuntur ad oneris ſupportationem ſufficiant; Et hic videbatur caſus, ideoque juſta beneque fundata viſa eſt reſolutio.

ANNOT. AD DISC. XXI.

QUando de æquitate intrat reductio penſionis habetur pluries *hoc eod. tit. & præſertim diſc.* 4. 6. 12. & 14.

ROMANA EXTINCTIONIS PENSIONIS,

INTER

COLLEGIUM GERMANICUM, ET COLLEGIUM GRÆCUM.

Votum, ſeu Conſilium pro veritate.

An reſervatio penſionis, non docto de titulo, probata dicatur per longævam ſolutionem, juxta terminos text. *in cap. pervenit de cenſibus, & l. cum de in rem verſ. ff. de uſuris;* Et aliqua de penſionis caſſatione.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Caſſata penſio amplius exigi non poteſt.*
3 *Penſio non exigitur ſine litteris.*
4 *Super caſſatione non expediuntur litteræ, ſed ſufficit ſola ſupplicatio.*
5 *Per non uſum amittitur privilegium, ſeu probatur ineffectuatio ejus revocationis.*
6 *Habens privilegium, & poſſidens manutenetur pendente diſcuſſione revocationis.*
7 *De probatione præſumptiva tituli reſultante a diuturna præſtatione.*
8 *Inter civiliſtas, & canoniſtas eſt quæſtio in hoc; & ſuper quo.*
9 *Non procedit concluſio, de qua n. 7. ubi conſtat de initio infecto.*
10 *De concluſione generali, ut exhibitio tituli probet initium infectum.*
11 *Solutiones ſequentes referuntur ad cauſam primæ ſolutionis, & poſſeſſio refertur ad titulum.*
12 *Penſio non ſolet reſervari ſuper beneficio pleno ſine conſenſu poſſeſſoris.*
13 *De alia declaratione concluſionis, de qua n. 7. ubi ſolvens non poteſt probare titulum expreſſum.*
14 *De adminiculis excludentibus dictam præſumptionem reſultantem ab obſervantia.*
15 *Fructus percepti, & conſumpti cum bona fide, vel media non reſtituuntur &c.*

DISC. XXII.

POſtquam, juxta ſeriem, de qua *diſc. præced.* per 1
Greg. XIII. ſuper Abbatia S. Crucis Fontis Avellanæ unita Collegio Germanico, reſervata fuit eventualis penſio perpetua ſcutorum mille auri ad favorem Collegii Græci, effectum ſortitura poſt ceſſam aliam penſionem temporalem qua eadem Abbatia gravata erat, idem Gregorius, præfato Collegio Græco, ad pinguius illud providendum, univit Abbatiam Sanctiſſimæ Trinitatis Mileti, ac propterea dictam penſionem motu proprio caſſavit mediante ſupplicatione, aliis literis non expeditis; Cumque illinc ad annos circiter 17. ſequutus eſſet obitus Cardinalis Alexandri penſionarii, poſt cujus mortem, ut ſupra, dictæ penſionis reſervatio effectum ſortitura erat, hinc mutatis dicti Collegii Germanici adminiſtratoribus, illi alterius Collegii Græci in vim literarum Apoſtolicarum dictæ reſervationis a modernis Germanici adminiſtratoribus non informatis, dictam penſionem exigere cœperunt de an. 1599. cum tractu ſucceſſivo uſque ad an. 1662. intermediante ſolum oppoſitione ſuper diminutione de qua *dicto diſc. præced.*

Habita vero de dicto anno notitia caſſationis per ſupplicationem manu Papæ ſignatam, hinc orta eſt deſuper controverſia, quam præpoſitus Generalis Societatis Jeſu, ſub cujus regimine ſeu adminiſtratione utrumque Collegium eſt, curavit in forma extrajudiciali jura utriuſque agnoſcere, ad effectum tractandi aliquam honeſtam concordiam, ad quem effectum meum votum, ſeu conſilium pro veritate petiit; Sed cum infructuoſæ fuiſſent diligentiæ deſuper habitæ, deputata fuit per Alexandrum VII. particularis Congregatio aliquorum Prælatorum, quibus non concordantibus, idem Pontifex Rotæ votum petiit non publicandum, ſed ſibi tradendum, ad effectum deliberandi (ut illius Pontificis mos erat,) atque propoſita cauſa *coram Cerro Decano*, de anno 1665. fertur prodiiſſe reſolutionem pro Germanico ſuper penſionis indebito, atque in hoc ſtatu cauſa ſilet; Cumque ego pro veritate ut ſupra votum dediſſem, idcirco licet ab utraque parte requiſitus ad ſcribendum in Rota abſtinui; Nihil tamen per ſcribentes hincinde, tam coram dicta Congregatione particulari, quam in Rota deductum fuit ultra id quod coram dicto P. Generali cum mea aſſiſtentia deductum fuerat.

Scribentes igitur pro Germanico excipiente de penſionis extinctione, dicebant dictam exceptionem clare fundatam eſſe in dicta caſſatione per Papam motu proprio facta, per quam illico Eccleſia in primævo libertatis ſtatu repoſita dicitur, neque amplius penſio 2
peti poteſt, adeout judex ex officio, nemine etiam opponente, penſionarium agentem repellere valeat, Gambar. *de off. legati lib. 6. num.* 484. *& ſeqq.* & cæteri relati per Barboſ. *voto* 5. *num.* 22. & 23. Tondut. *hoc tract. cap.* 77. *num.* 25. Rot. *dec.* 617. *num.* 1. *p.* 1. *recent.*

Et quamvis nullæ deſuper expeditæ eſſent literæ, quæ in penſionibus quoque neceſſariæ ſunt, adeout exactio ſine literis totalem amiſſionem cauſat, ut infra *in Turitana* 3
diſc. 30. ac pluries aliis in locis; Attamen id procedit ad effectum reſervationis, & quando agitur de imponendo ſervitutem Eccleſiæ, ob decretum in eadem reſervatione apponi ſolitum, ſecus autem ubi de caſſatione, per quam Eccleſia libertati reſtituitur, quoniam ſtylus eſt, ſive caſſatio fiat motu proprio, ſive ex conventione partium, ob aliquorum terminorum anticipatam ſolutionem, non expediendi literas, ſed quod ſola ſupplicatio ſignata manu

manu Papæ ſufficiat, ex decreto in eadem ſupplicatione
4 adjici ſolito, ut in præſenti aderat, & advertunt Garz. *p. 6. c. 2. n. 15.* Lotter. *lib. 3. quæſt. 2. n. 35.* Tondut. *cap. 28. n. 26. & cap. 20. n. 13* Rota *dec. 27. n. 12. poſt* Zacch. *de ſociet. offic.* Adden. ad Buratt. *dec. 540. n. 19.*

Non negabantur hæc per ſcribentes pro dicto altero Collegio penſionario, cum ſint principia nimium plana & recepta; Dicebant vero ut dicta ſupplicatione non obſtante, adhuc penſio debita eſſet, ſtante longiſſima continuata ſolutione annorum circiter ſexaginta, ex qua duo fundamenta oriri dicebant; Vel ſcilicet quod ita reſultabat dictæ caſſationis ineffectuatio, quoniam ſicut longiſſima obſervantia annorum 30. inducit juſtifica-
5 tionem gratiæ, ejuſque effectuationem probat, ita eadem probat ineffectuationem vel non uſum, ex iis, quæ de amiſſione privilegii per non uſum ad materiam text. in *l. 1. ff. de nundinis* habentur per Bart. *& alias ibid.* Capyc. *dec. 134. ubique* Add. Seraph *dec. 1043.* Apont. *de poteſtate Proreg. tit. de mercat.* Barboſ. *de Epiſc. alleg. 25. n. 10. & ſeqq.* Otthob. *dec. 175.* Et magis proxime de non attendendo privilegii revocationem non effectuatam per contrarium longum uſum privilegii, habetur deductum præſertim *in Sypontina Cathedralitatis diſc. 2.* Ideoque ſi adverſus poſſidentem in vim privilegii vel gratiæ opponatur de caſſatione vel revocatione, non per hoc retardatur poſſeſſorium
6 retinendæ, ob poſſibilitatem juſtificandi in petitorio revocationis ineffectuationem, Seraph. *dec. 499. n. 3.* Lotter. *lib. 2. q. 45 n. 10.*

Et ſecundo quod ubi concurrit diuturna uniformis præſtatio, quæ excedat decem annos, juxta Civiliſtas, vel quadraginta, juxta Canoniſtas, tunc ſufficit poſſeſſori allegare titulum novæ reſervationis abſque neceſſitate illum
7 juſtificandi, cum ipſa longæva obſervantia ſtet loco juſtificationis *ad text. in l. cum de in rem verſo. ff. de uſuris cum notatis per Civiliſtas ibidem, & in l. ſi certis annis C. de pact. & text. in c. pervenit de cenſibus*, ubi Canoniſtæ, inter quos omnium latius Butr. cum aliis relatis per Vaſquez, *controv. 58 & 61 cum ſeqq.* ubi late de materia, Menoch. *lib. 3 præſ. 131. n. 59. & ſeqq.* Mantic. *de tacit. l. 3. tit. 15 n. 52. cum ſeq.* Cenc. *de cenſ. q. 81 n. 8. & ſeq. de* Marin. *reſ. 78. lib. 1.* Rot. *dec. 153 p. 4. rec. tom. 2. dec. 258. n. 6 p. 10. & frequenter*,
8 ideoque cum adeſſet continuata obſervantia annorum circiter 60. ita dicebant ceſſare quæſtionem inter Civiliſtas & Canoniſtas, an ad id ſufficiat obſervantia longi temporis decem annorum, vel requiratur illa longiſſimi annorum 40. dum illud ad majus tempus habetur.

His tamen non obſtantibus, contrarium credidi probabilius, idemque poſtea fuit ſenſus majoris partis dictæ Congregationis particularis, dum ob ſolam unius diſcrepantiam placuit Papæ expectare votum Rotæ, quæ in eandem devenit ſententiam, quoniam neutrum ex illis fundamentis
9 habere videbatur probabilem ſubſiſtentiam; Illa ſiquidem diſtincte examinando, quatenus pertinet ad hoc ultimum deductum ex diſpoſitione textus *in leg. cum de in rem verſo, ff. de uſuris, & c. pervenit de cenſibus*, ut patet ex eiſdem ſupra allegatis, id non procedit quando allegatur titulus expreſſus, de cujus infectione conſtet ut ad litteram diſponit idem textus *in d. c. pervenit*, ubi quod non datur caſus ignorantiæ vel erroris, ideoque ubi conſtat præſtationem quamvis diuturnam ſolutam eſſe ex cauſa erronea vel falſo præſuppoſito, tunc non attenditur, quamvis eſſet antiquiſſimi temporis ex eiſdem ſupra allegatis, ac habetur plene *ſub tit. de Regal.* ad
10 materiam tituli infecti, præſertim *in Sabinen. exemptionis diſc. 47.* ubi de materia, quando exhibitio tituli obſtet immemorabili necne, de quo etiam hoc eodem titulo, & alibi. Unde cum ſolutione duorum primorum terminorum poſt ſequutam mortem alterius penſionarii, ad quam dictæ reſervationis dilata fuerat effectuatio, expreſſe dicerentur ſolvi in cauſam dictæ reſervationis, & ſucceſſive in libris Germanici, vel campſoris (quo forte mediante ſolutiones factæ ſunt) adnotatæ eſſent aliæ ſingulorum terminorum ſolutiones; ita conſtabat de titulo ſeu cauſa, cujus infectione probata, concluſio non intrat.

Non controvertebatur per ſcribentes pro penſionario veritas dictæ concluſionis, quod ſcilicet dato vitio tituli, ad quem poſſeſſor per illius productionem ſeu alias ſe reſtrinxerit, poſſeſſio quantumvis diuturna non ſuffragetur; Dicebant vero id procedere, quando ex ipſius poſſeſſoris parte, tituli infecti productio facta eſſet, ita & taliter quod exinde reſultaret reſtrictio ad titulum meliorem, ſecus autem ubi titulus per alteram partem exhibeatur, juxta ea, quæ in hac materia habentur ſuper dictæ concluſionis declaratione *d. diſc. 47. ſub tit. de Regal.* atque ſuper hoc erat major diſputatio.

Verum reſponſio mihi non placebat; Tum quia conſtabat de expreſſa exhibitione litterarum Apoſtolicarum reſervationis, pro quarum executione, ac paritione, expreſſe inſtatum fuit, ſequuta morte primi penſionarii,
ex quo tempore ſolutio incepit, cum expreſſione cauſæ, 11
cui ſequentes ſolutiones referendæ veniunt, ut in ſpecie advertitur *in d. dec. 258. n. 7. p. 10. rec.* ex regula de qua communiter *DD. in l. 3. C. de acquir. poſſeſſ.* de qua apud Buratt. *dec. 614. n. 8 & 12. & dec. 792. n. 8. & frequenter*, ut poſſeſſio referenda ſit ad cauſam ſeu titulum, de qua conſtat.

Tum etiam quia hæc præſumptio non erat ſola, ſed munita pleriſque aliis præſumptionibus & adminiculis, illo præſertim identitatis ſummæ, ac altero inveriſimilitudinis, quod ſuper beneficio jam a multis annis unito cum ſubſequuta effectuatione, reſervata poſtmodum fuerit penſio adeo notabilis contra ſtylum, cum id fieri ſoleat beneficio vacante, ſive in actu providendi
vel uniendi, non autem ex pleno, ſine conſenſu poſ- 12
ſeſſoris abſque magna cauſa; Ac etiam quia tam occaſione controverſiæ, de qua *diſc. præced.* ſuper diminutione, quam etiam occaſione alterius extrajudicialis controverſiæ inter hæc duo Collegia de anno 1645. habitæ coram ejuſdem Societatis Præpoſito Generali circa monetæ valutationem; ſemper proceſſum fuit cum præſuppoſito, quod ageretur de dicta penſione reſervata per Gregorium XIII. tam ad favorem iſtius Collegii Græcorum, quam alterius Neophytorum occaſione unionis, ideoque ex ſolo facto, caſus videbatur omnino planus circa probationem cauſæ vel tituli, cui diuturna ſolutio referenda erat.

Obſervabam præterea, quod dicta concluſio deſumpta ex text. *in l. cum de in rem verſo de uſuris, & c. pervenit*
de cenſibus, eatenus procedit, quatenus ille qui diutur- 13
nam fecit ſolutionem, eſſet talis, quod potuiſſet titulum expreſſum poſſeſſori tribuere, itaut totum pendeat ab ejus voluntate, Secus autem ubi expreſſe volens non poſſet, cum non debeat eſſe major virtus taciti quam expreſſi, neque dicendum eſt ut tacite ac indirecte fieri poſſit id quod directe ac expreſſe eſt prohibitum; Unde propterea diſputant ſcribentes, an dicta concluſio procedat in minore, vel alio prohibito ad annuam præſtationem ſe vendam ſe obligare ex deductis apud Menoch. *d. præſump. 131. n. 89.* Cenc. *de cenſ. d. q. 81. n. 15.* Et habemus etiam in terminis beneplaciti Apoſtolici præſumpti ex obſervantia longiſſimi temporis quando non obſtet moderna Conſt. Urbani VIII. quod talis præſumptio non intrat, quando actus eſt talis quod attento ſtylo Papæ, non fuiſſet per ipſum expreſſe approbatus, ſive quod ex revolutione regiſtrorum Datariæ vel Cancellariæ, negativa convincatur; ut in ſua materia *ſub tit. de alienat. diſc. 1. & ſeqq.* ac alibi pluries, cum ſit principium receptum.

Applicando igitur ad rem; Adminiſtratores hujus Collegii non poterant expreſſe illud gravare hujuſmodi annua penſione, cum eſſet formalis alienatio adeo gravis, minuſque ſuper beneficio præſertim pleno reſervari poterat penſio alias quam per Papam, qui id facere ut ſupra ſine urgentiſſima cauſa non ſolet, quamvis poſſit, ſine conſenſu poſſeſſoris, ut occaſione penſionis ſine cauſa beneficio pleno pluries habetur in præcedentibus; Et quod magis id non ſit niſi prævia ſupplicatione regiſtrata, & cum ſubſequuta expeditione litterarum, ſine quibus penſio exigi non poteſt, quorum omnium negativa de facili convinci poterat, ut ex diligentiis convincebatur in ſupplicatione, ac literarum regiſtris, quæ negotiorum præſertim recentium iſtius ſæculi, habentur ſine dubio integra, cum difficultas cadat in illis ante Urbis excidium.

Alicujus majoris ponderis videbatur alterum motivum
præſumptæ ineffectuationis verum pariter ceſſare videba- 14
tur; Tum ex præmiſſis, quia ſcilicet conſtabat de errore, cujus cauſa ad evidentiam convincebatur, dum reſervatio penſionis non erat pura ab initio effectum ſortitura, ſed eventualis poſt mortem alterius penſionarii, cujus longæva intermedia vita annorum circiter 20. cauſaverat, ut mortuis, vel mutatis fere omnibus adminiſtratoribus ignota eſſet ſubſequuta caſſatio facta per eumdem Papam reſervantem, ideoque iſtud fuit error prætenſis literis exhibitis; Tum fortius quia concurrebat juſta cauſa dictæ caſſationis propter hujus alterius Coll. et ſubſequutam proviſionem aliunde, mediante ſcilicet dicta unione Abbatiæ Mileti ac ſucceſſive ceſſantem cauſam effectuationis dictæ reſervationis,

Digitized by Google

tionis, ideoque ex facti circumſtantiis, planum videbatur bonum jus Germanici pro non ſolutione.

Verum quia idem Germanicum prætendebat repetitionem indebite ſoluti; Hinc ſuper hoc contra ipſum reſpondi tamquam in caſu indubitabili; Tum quia ex culpa miniſtrorum debite exigentium, gravari non poterat Collegium ad patiendam jacturam ejus bonorum in ſorte principali, ob id quod in quotidianos uſus jam conſumptum erat, neque aderat verſio in utilitatem quæ duraret; Tum etiam quia idem juſtus error ut ſupra conſideratus in adminiſtratoribus Collegii ſolventis, in omnibus intrabat adminiſtratoribus alterius Collegii exigentis, ideoque cadere obſervabam receptam concluſionem in materia excuſationis a reſtitutione fructuum perceptorum & conſumptorum in ſtatu bonæ fidei vel mediæ, cum ſufficiat abeſſe malam poſitivam, ex iis, quæ cæteris relatis habentur apud Cavaler. *deciſ.* 645. Buratt, & Add. *dec.* 184. Merl. *dec.* 663. alias *dec.* 3. *p.* 7. *rec.* & paſſim.

ANNOT. AD DISC. XXII.

AD materiam textus *in cap. pervenit de Cenſ. & l. cum de in rem verſo, ff. de Uſur.* videri poterunt deducta, *ſub tit. de Credito.*

Emanarunt in cauſa præcedentis diſcurſus ſequentes deciſiones Sacræ Rotæ, quas hoc loco ponendas duximus.

R. D. EMERIX DECANO.

Romana Penſionis.

Lunæ 5. Julii 1694.

RENuente Collegio Germanico diutius perſolvere Collegio Græco Penſionem ſc. 1000. auri in auro per ſan. mem. Gregorium XIII. Græco reſervatam ſuper fructibus Abbatiæ S. Crucis Fontis Avellanæ unitæ Germanico, ob comperta documenta illius caſſationis, & extinctionis ab eodem Papa emanatæ occaſione unionis Græco peractæ Abbatiæ SS. Trinitatis Mileti; Commiſſaque per ſan. mem. Alexandrum VII. lite deſuper inter utrumque Collegium exorta Congregationi particulari quinque Prælatorum decidenda de Voto Rotæ, prodiit die 8. Junii 1661. cor. clar. mem. Card. Cerro Deciſio inter ejus impreſſas 816 firmans penſionem non deberi; Et ab inde citra Collegium Græcum ſiluit per ſpatium plurium annorum, ſed cum paucis ab hinc annis litem reſumpſerit, & poſt varias illius diſtractiones ad alios Judices, nuper a SS. D. N. obtinuerit pro ipſius definitione deputari particularem Congregationem aliorum quinque Prælatorum, eidemque Congregationi poſtmodum ſuperaddi Commiſſionem procedendi de Voto noſtri auditorii, negotio mihi de more delato, propoſui dubium; *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis cor clar. me. Card. Cerro*, & DD. reſponderunt ſtandum.

Conſtat ſiquidem, quod idemmet Papa, qui Penſionem reſervavit Collegio Græco ſuper Abbatia S. Crucis unita Germanico, in actu, quo deinceps Græco univit æquivalentis, immo etiam pinguioris redditus Abbatiam Sanctiſſimæ Trinitatis, motu proprio, & de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, penſionem caſſavit, & extinxit, ut ex ſupplicatione unionis ipſius Abbatiæ per eum ſignata, & prægnantiſſimis clauſulis munita cum Decreto, quod illa ſufficiat, & ubique fidem faciat in Judicio, & extra, contraria regula non obſtante, & ex Bulla ſuper ipſa expedita, ac ex geminatis conſenſibus caſſationi, & extinctioni Penſionis præſtitis per Rectorem, Procuratorem, & Magiſtrum Superiores Adminiſtratores Collegii Penſionarii, a tergo ſcilicet ipſius Bullæ, & ſeorſim a Bulla per publicum inſtrumentum: Unde ſtante caſſatione, & extinctione, quæ præſefert reductionem in priſtinum ſtatum, ut in ſimilibus terminis notat Angelus *in l. ab emption. n.* 8. *verſ. Et ſic, ff. de pact.* Rot. *dec.* 192. *n.* 1. poſt Salg. *in labyrint. credit. p.* 4. & aſſimilatur morti Penſionarii, ut per Tond. *de Penſion. cap.* 21. *n.* 35. Penſio amplius non debetur, & poteſt, ac debet Judex etiam Parte non opponente Penſionarium reppellere Agentem pro ejus exactione, ut in hac ipſa Cauſa conſultus inquit Card. de Luca *de Penſion. diſc.* 22. *n.* 2.

Non obſtant tria nullitatum capita contra caſſationem, & extinctionem Penſionis adducta. Non quidem primum, quod omiſſa fuerit, in caſſatione expreſſio, quod Penſio fuerat Collegio Græco reſervata pro ejus Dote, quia (quidquid ſit an ſatis doceatur de qualitate Dotali Penſionis) difficultas ceſſat ex eo, quod caſſatio procedat ab eodem Papa, qui fecit reſervationem, & ſic optime novit qualitatem Penſionis, quam reſervavit, quia ſtante Papæ notitia non poteſt dari de ſubreptione, vel defectu intentionis, Menoch. *conſ.* 29. *n.* 50. Cyriac. *controv.* 160. *n.* 28. Rota *in Romana Dotium* 14. *Junii* 1677. §. *Prout non ſubſiſtit, coram Reverendiſſimo Bourlemont*; Non attenta replicatione, quod in Papa ob multitudinem negotiorum, præſumi poſſit oblivio, quia hæc excluditur ex ſpecifica, ac diſtincta narrativa reſervationis per eum habita in caſſatione; Ex commemoratione enim ſubſtantiæ, præſumitur reminiſcentia qualitatis: Maxime quia fuit ſpecialiter narrata perpetuitas Penſionis, quæ eſt una ex præcipuis circumſtantiis perpenſis ad effectum ſuadendi qualitatem ejus dotalem.

Neque ſecundum quod caſſatio nullam præſeferat ſpecialem derogationem, ſive mentionem Decreti in litteris reſervationis appoſiti, quod Penſio nullatenus reduci, vel annullari valeat, & quod reducta, vel annulla non cenſeatur, niſi per litteras plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum mentionem facientes ejus reſervationis; Tum quia non agitur de ſimplici caſſatione, ſed de caſſatione mixta cum unione Abbatiæ majoris redditus, quæ ſapit permutationem quandam magis, & quidem Collegio Penſionario utilem, & proficuam, quam reductionem, ſeu caſſationem; Tunc etiam quia caſſatio facta fuit motu proprio, & cum generali clauſula *non obſtantibus*, quæ ſufficit ad hoc, ut ſecunda conceſſio motu proprio emanata ſubſtineatur, ac tollat primam etiam ſine ſpeciali mentione, ſeu revocatione iſtius derogatoriæ, ut pluribus relatis firmat Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 36. *n.*43. Tum demum quia, dum ex præmiſſis liquet de ſcientia Papæ, qui expreſſe meminit reſervationis, eamque caſſare voluit, nulla requiritur derogatio, quia non poteſt per quodcumque decretum Papa, nec ſibi, nec ſucceſſoribus ſuis legem dicare, a qua recedere non liceat ad Text. *in cap. innotuit de elect. & in cap. final. de reſcript. in* 6 ut diſtinguendo, & conciliando contrarias authoritates tradit Card. Zabarell. *conſ.* 52. *n.* 3. *& n* 6. *verſ. Niſi cum appareț Papam ſpecialiter reminiſci*, Gonz, *ubi ſupra n.* 63. *&* 68.

Nec denique tertium, quod non fuerit in actu caſſationis derogatum Regulæ de non tollendo Jure quæſito, minuſque alteri de præſtandis conſenſibus. Quo enim ad regulam de non tollendo neceſſaria non eſt ejus derogatio in caſſatione, tamquam de re ſui natura præjudiciali, Corrad. *in prax. benef. l.* 2. *c.* 14. *n.* 67. *& ſeq.* Rot. poſt Marcheſan. *de Commiſſ. p.* 1. §. 1. *fol.* 534. *dec.* 115. *n.*7. *coram Dunozet. Jun. & in Hiſpalen. Decimarum de Olivares* 30. *Januar.* 1679. §. *inapplicabiles coram Reverendiſſimo Bourlemont*. Non ſubſiſtente ponderatione, quod id procedat in re, ex qua præjudicium oritur conſecutive, non autem in re ex qua oritur præjudicium directo, quoniam imo procedit etiam in re directo præjudiciali, quando, prout hinc, præjudicium non venit ex narratis, ſed ex natura actus, Adden. ad Buratt. *dec.* 576. *n.* 16. Ror. *dec.* 607. *n.*4. *&* 5. *p.*3. *rec.* ultra quod objectum corruit in radice, quia nec adeſt præjudicium, ſed potius utilitas, & commodum Collegii Penſionarii, cui loco Penſionis unita fuit majoris redditus Abbatia. Non enim ex una, vel altera diſpoſitionis Parte, ſed ex omnibus ſimul ſumptis, metiendum eſt præjudicium, ut in terminis læſionis dixit Rota *in Meliten. Tranſactionis* 28. *Feb.* 1684. §. *fin. coram D. Florez.*

Et quoad regulam de conſenſibus hæc nulla ex parte redditur applicabilis; Primum quia loquitur de reſervationibus, & aſſignationibus, & ideo trahi nequit ad caſſationes; nam regulæ hujuſmodi ſunt odioſæ, ut de hac ipſa tenuit Rota *dec.* 106. *n.* 10. *p.* 18. *rec.* ac uti tales extenſionem non patiuntur de uno caſu ad alium, Parif. *conſ.* 5. *n.* 94. *l.* 4. *& de reſignatione l.* 12. *q.* 2. *n.* 8. Gigas *reſpon.*34. *n.*4. Rota *dec.*246. *n.*1. *l.*1. *in correct. coram Puteo*. Deinde quia in ſupplicatione unionis expreſſa legitur ejus derogatio. Nec officit, quod immediate legatur poſt reſervationem Penſionis Card. Madrutii, quia cum nullam in litera ſpecialem relationem dicat ad ipſam reſervationem generaliter ad omnia referri debet, quibus regula obſtare valet, Gabr. *comm. concluſ. l.* 6. *concluſ.* 9. *n.* 1. Rot. *dec.* 267. *n.* 16. *coram Coccino*, & demum quia non deeſt etiam poſitivus conſenſus explicatus, ut diximus per Rectorem, & Procuratorem, & Magiſtrum Superiores Adminiſtratores Collegii Penſionarii

rii a tergo Bullæ unionis, & ſeorſim a Bulla per publicum Inſtrumentum.

Neque conſultus iſte impugnari valet ex eo, quod Regimen, & adminiſtratio Collegii reſideret ſolum penes Cardinalem ejus Protectorem, quia (præterquam quod jus in hac Parte aſſiſtit Rectori, qui dicitur legitimus Adminiſtrator Collegii, ſeu Beneficii, Abbas *in c. Deputati n. 11.* ibique Bellamer. *n. 2. de Judic.* Beroo. *conſ. 126. n. 9. l. 1.* & in terminis Rectoris Collegii Germanici dictum fuit *in Romana ſeu Portuen. Teutarum 5. Maji 1687. §. Neque ſecunda coram Me*, & viceverſa reſiſtit Cardinali Protectori, cujus Jus ſonat in defenſionem ſeu protectionem, non autem in gubernium, & adminiſtrationem, non ſuffragante contraria obſervantia, quæ ad hoc, ut uni tollat, & alteri tribuat adverſus Juris diſpoſitionem, debet eſſe legitime præſcripta, Butr. *in c. cum dilectus n. 18. de conſuetudine*, Rota *in Cæſaraguſtana Juriſdictionis 10. Decembris 1691. §. tertius coram Me*:) animadverſum fuit, quod in reſervationem nuncupati fuerint dumtaxat Rectores, Adminiſtratores, & Scholares, quorum proinde conſenſus ſatis fuit in ceſſatione, nam unumquodque diſſolvitur eo vinculo, quo colligatum eſt ad Text. *in l. nihil tam naturale. ff. de regul. Jur.* Mandoſ. *ad regul. Cancellariæ regul. 22. quæſt. 13. nu. 3. & 4.*

Minus obſtante ſolutione Penſionis continuatæ per ſpatium 60. Annorum, & ultra: Ex quibus deduci contenditur ineffectuatio ceſſationis, vel Penſionis reconvalidatio vel præſcriptio; Ineffectuatio ſiquidem ceſſationis ceſſat ex eo quod adjectum fuit in caſſatione Decretum irritans, quod inficit quemcumque non uſum, vel contrarium uſum, *cap. ſi eo tempore de electione. in 6.* Rota *in Coloniens. Juriſdictionis 17. Aprilis 1679. §. nec ſuffragari cor. bo. me. Albergato*. Et rurſus ex eo quod effectuata fuit unio Abbatiæ favore Collegii, quod ſemper illam abinde citra poſſedit; an poſſit, & ſic dari nequit de ineffectuatione ceſſationis, quæ fuit unioni correſpectiva ad tradita per Rotam *in Bononien. fideicommiſſi de Antoniniis 9. Junii 1673. §. unde conſenſus coram Reverendiſſimo Bourlemont.* Nec correſpectivitas hujuſmodi controverti valeat, quia de illa evidenter conſtat ex eo quod tam caſſatio, quam unio celebratæ fuerunt in una, & eadem ſupplicatione, ut ponderat Surd. *conſ. 551 n. 10.* Grat. *diſcept. 924. n. 1.* Rota *in Romana ſeu Hiſpalen. Pecuniaria 17. Martii 1683. §. Quod autem coram R. P. D. meo Urſino*, & ex conſenſu per Rectorem, Procuratorem, & Magiſtrum Superiores Adminiſtratores Collegii Penſionarii, ut ſupra præſtito caſſationis a tergo Bullæ unionis, qui clare denotat caſſationem fuiſſe contemplatione unionis ſequutam.

Ceſſat quoque Penſionis reconvalidatio, quia per ejus ceſſationem reſolutus fuit illius titulus, nec ad ipſum reconvalidandum ſufficit conſenſus Partium, ſed requiritur nova gratia, & authoritas Papæ, ut præter allegatos in *Deciſione bo. me. Cardinalis Cerri* tradit Salgad. *in labyrint. Credit. p. 2. c. 10 n. 63* Nec replicare juvat, quod ex obſervantia tam longi temporis præſumatur non acceptata caſſatio, quia non probatur in Germanico ſcientia caſſationis, prout requireretur; cum nihil volitum quin præcognitum *l. Non eſt ferendus ff. de tranſact.* Rota *in Camerinen. fideicommiſſi 24. Januarii 1687 §. nec viſum coram bo. me. Benincaſa*, imo per contrarium veriſimilis redditur ignorantia ex lapſu 17. Annorum, & intermediis mutationibus Rectorum, & quatenus probaretur, non relevaret, quia caſſatio exequutionem habet ex facto Papæ, nec circa eam poteſt acceptatio, vel recuſatio titularis, ex notatis per Dec. *conſ. 114. n. 5. l. 1.* Rota *dec. 612. n. 52. coram Cavaler.* Prout nec ſubſiſtit, quod ex eadem obſervantia detur titulus reconvalidatarius præſumptus etiam in hoc genere rerum, qui non ſunt in partium commercio, quoniam authoritates ad hunc effectum adductæ loquuntur, vel in terminis derogationum aſſenſuum Apoſtolicorum, ac diſpenſationum, in quibus non agitur de præſumenda ex integro ſubſtantia tituli, ſed ſolemnitate dumtaxat, vel qualitate, quæ facilius præſumitur quam ſubſtantia, Menoch. *conſ. 94. n. 15* Surd *dec. 222. n. 71.* vel in caſu, quo ſimpliciter agatur de præſumendo titulo, non autem in caſu quo (prout hic) agitur de præſumenda reconvalidatione adverſus claram, & irrefragabilem caſſationem, cui proinde ſemper ſtari debet tamquam certe in concurſu ſimplicis præſumptionis reſultantis ex obſervantia, quæ præſertim ex ignorantia, vel errore, de quo ſupra reddi valet æquivoca.

Et denique ceſſat præſcriptio, quia quemadmodum firmatur in *Deciſione Cerri* non adeſt, nec juſtus titulus, nec Bonafides, nec tempus ſufficiens ad præſcribendum, non inquam juſtus titulus, quia hic per caſſationem redactus fuit ad non titulum, nec Bonafides, quia ipſemet Procurator, qui primus Penſionem exegit, fuit qui a tergo Bullæ unionis caſſationi conſenſit, nec tandem tempus ſufficiens, quia Abbatia Fontis Avellanæ ſpeciali gaudet Privilegio, quod nequeat adverſus ipſam præſcribi, niſi ſpatio centum Annorum. Nec mala fides Procuratoris confunditur ex inveriſimilitudine, quod tam ipſe, quam Cardinalis S. Severinæ Collegii Protector, qui illum conſtituit ad exigendum, conſpirare voluerint adverſus Germanicum pro exactione Penſionis, quam noviſſent eſſe caſſatam, quoniam inveriſimilitudo potius militat in oppoſitum, quod dum ipſis caſſatio innotuerat, agentes deinceps pro exactione reconvalidationis, nec meminiſſent, nec Privilegium Abbatiæ per ejus unionem; quia per unionem Eccleſiæ Privilegia illius non extinguuntur, ſed tranſeunt in eam, cui facta eſt unio, Gloſſ. *in canon. & temporis qualitas verſ. unire 16. quæſt. 1. & in cap. novit. verſ. uniendo ne Sed. vacant.* Garz. *de Beneficiis par. 12. c. 2. n. 7.* Sanchez *ad Præcepta Decalog. l. 7. c. 29. n. 146. & cum aliis plene relatis in Cæſaraguſtana Juriſdictionis 8. Februarii 1692. §. Neque ad elidendam coram Me.*

Et ita deciſum fuit utraque Parte acriter informante.

R. D. EMERIX DECANO.

Romana Penſionis ſuper Manutentione.

Lunæ 5. Julii 1694.

EX deductis in altera Deciſione hodie pariter coram Me edita ſuper bono Jure confirmatoria alterius editæ die 8. Junii 1665. coram cla. me. Cardinali Cerro firmanti; Penſionem non deberi Collegio Græco tamquam per ſan. me. Greg. XIII. qui eam ad illius favorem reſervaverat motu proprio caſſatam, & extinctam, reſponſum fuit eidemmet ipſi, denegandam eſſe manutentionem, quia licet conſtet de illius quaſi poſſeſſione exigendi Penſionem ab anno 1599. uſque ad 1662. ex præfatis tamen deciſionibus conſtat de clara ipſius caſſatione, & extinctione, & ſic de nullitate tituli, quæ inficit quaſi poſſeſſionem, & impedit quominus concedatur poſſeſſori manutentio, Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed. 3. n. 63.* Rota *dec. 56. n. 1. p. 8. rec. dec. 404. n. 1.* coram Luduv. *dec. 41. n. 14.* coram Priolo, *& dec. 757. n. 10. coram Cerro*.

Non obſtat, quod exceptio ceſſationis ſit turbida, quia nempe caſſatio contendatur nulla, vel ineffectuata, aut Penſio reconvalidata, vel præſcripta, & ideo illius diſcuſſio rejicienda veniat ad petitorium; quia concluſio procederet quotieſcumque turbiditas verſaretur in ipſa exceptione caſſationis, ſecus autem in caſu quo, prout hic, exceptio caſſationis eſt undique clara, ac nitida, nam caſſatio literaliter legitur in ſupplicatione per Papam ſignata, & in Bulla ſuper ipſa expedita, & turbiditas verſatur in extrinſecis oppoſitionibus, de quibus ſupra adverſus illam quæſitis, quæ etiam ex firmatis in ſæpe dictis deciſionibus inſubſiſtentes noſcuntur; Nam in his terminis exceptio per ſe clara diſcutienda eſt in hoc Judicio, nec per extrinſecas oppoſitiones in replicatione contentas, quæ forſan exigant altiorem indaginem, rejicienda ad petitorium, ut declarat Poſt. *de manut. obſerv. 42. n. 143.* Rot. *dec. 757. n. 11. coram Cerro*.

Eoque certius in caſu noſtro, quo Collegium Penſionariorum ab anno 1662. uſque in præſens ceſſavit in exactione Penſionis; Ex hac enim tam diuturna ceſſatione, vel quaſi, poſſeſſionem, quam habuit, amiſit, Gratian. *diſcept. 365. n. 42.* Poſth. *de manuten. obſervat. 59. n. 10.* Rota *dec. 589. n. 6.* coram Bich. *& dec. 45. n. 12. p. 10. rec.* vel certe pati debet quod benignius agatur in hoc Judicio cum Titulari, qui per annorum decurſum obſtrictus non fuit ad ſolutionem, ut advertit Rota *dec. 249. coram Cavaler.* adeout eo magis admitti debeat exceptio caſſationis per ſe clara, nec curandum de frivolis replicationibus, quibus illam offuſcare ſatagit Penſionarius; Non refragante inſtantia, quæ uſque ad initio denegatæ per Germanicum ſolutionis Penſionis ex parte Græce peracta dicitur pro manutentione, quia (quidquid ſit de illius exiſtentia, & validitate, quarum utraque in controverſiam revocatur ex parte Germanici (hoc certum eſt quod non fuit proſecuta per ſpatium 30.

anno-

annorum, & ultra, quod efficit, quod iſtantia dicatur perempta *l. ſ. ſicut, & l. omnes, C. de præſcript. 30. vel 40. annorum*, Rota *deciſ. 379. n. 2. p. 17. rec.* vel, ut diximus, quod non ſit adeo ſtricte, & rigoroſe procedendum in manutentione Penſionarii.

Et ita decisum fuit utraque Parte informante.

R. P. D. SCOTTO.

Romana Penſionis ſuper bono Jure.

Veneris 9. Decembris 1695.

SEntentiam R. P. D. Sperelli de Voto noſtri Auditorii prolatam canonizantem ceſſationem Penſionis ſcut. 1000. auri reſervatam ſuper fructibus Abbatiæ S. Crucis Fontis Avellanæ in actu Unionis de eadem factæ Ven. Collegio Germanico de anno 1578. favore Collegii Græcorum, exigendam tamen poſt ceſſationem alterius, ex duabus Penſionibus temporaneis, quibus illa reperiebatur gravata, per appellationem a Collegio Græco interpoſitam, & ad me devolutam tamquam validam, & juſtam Domini in hodierna Audientia confirmandam eſſe cenſuerunt.

Validitas enim non fuit in dubium revocata inter ipſas Partes; Juſtitia vero ultra quod deſumebatur ex duabus deciſionibus dictum Votum præcedentibus, altera nempe clar. mem. Card. Cerri 8. *Junii 1665. quæ eſt in ejus impreſſ. dec. 816.* & altera coram Reverendiſſimo D. meo Decano *ſub die 5. Junii 1694.* quarum ſolida fundamenta, cum adhuc vigeant inconcuſſa, utrique ſufficiunt pro hujuſmodi Sententiæ juſtificatione; Rota *coram Greg. dec. 524. n. 4. & dec. 97. cor. ſan. mem. Alex. VIII. n. 3. & in Rom. Teſtamenti 15. Februarii 1694. §. De validitate coram R. P. D. meo Muto*; Ex eo inſuper reſultare viſa fuit, quod ceſſatio, & extinctio hujuſmodi Penſionis facta fuerit a Papa Motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, qua nihil fortius, & potentius allegari valet *c. 2. de præbend. in 6.* Tondut. *de penſion. c. 2. n. 6.* Rota *coram Coccin. dec. 995. n. 4. cor. Cerr. dec. 549. n. 6. & in rec. dec. 292. n. 7. p. 6.*

Et licet admiſſa poteſtate ad impediendum effectum d. caſſationis inſurgerent Scribentes pro Collegio Græco ſuper defectu voluntatis ex quatuor capitibus, illa tamen nullatenus ſubſiſtere comperta fuerunt; Quoniam primum in quo præcipue inſiſtebatur, deductum ex quo, in caſſatione prædicta non fuerit expreſſa qualitas dotalis hujuſmodi Penſionis, ad validitatem caſſationis omnino requiſita adfirmata *in Salamentina Beneficii 7. Maji, & 5. Junii 1694. coram R. P. D. meo Molines*, viſum fuit DD. ceſſare non ſolum ex eo quod in reſervatione hujuſmodi Penſionis prædicta qualitas adjecta non legitur prout fuiſſet neceſſarium ad hoc, ut illa dici poſſet reſervata pro dote Garz. *de Benef. p. 5. c. 9. n. 60.* Lambert. *de Jurepatr. l. 1. p. 1. q. 6. art. 1. n. 9. & ſeqq.* Rota *coram Duran. dec. 285. n. 31. & dec. 568. n. 5. p. 4. tom. 1. rec.* Sed etiam quia cum Collegium Græcorum per biennium ante dictam reſervationem fuiſſet erectum cum particulari annuo aſſignamento ſub ſpecifico titulo dotis *Summario Collegii Germanici, n. 11.* hinc cum in fundatione eſſet de dote proviſum, & in reſervatione Penſionis prædictæ nulla dotis mentio facta fuerit, debet præſumi non fuiſſe pro dote reſervatam, ſumpto argumento a diſcretivo loquendi modo quo regulariter utimur dum interpretamur Gratias Pontificias ad Text. *in l. cum Prætor, ff. de Judic.* Rot. *coram Dunozet. Jun. dec. 632. n. 10. & dec. 599. n. 9. part. 18. recentior.*

Ulterius accedit quod quatenus etiam hujuſmodi Penſionis aſſignatio naturam dotis, ſive illius augmenti aſſumpſiſſet, nihilominus non fuiſſet neceſſarium id Pontifici exprimere; etenim cum ipſe Collegium Græcum, tanta animi ſollicitudine motu proprio erexiſſet, & triennio dumtaxat ante caſſationem, hujuſmodi Penſionem ad illius favorem reſervaſſet, utique de facto tam recenti, & inſigni in eodem oblivio præſumi non poteſt, ut gratia caſſationis ejuſdem Penſionis valeat de defectu intentionis, ac proinde de ſobreptione redargui. Felin. *in cap. ſuper litteris ſub n. 8. verſ. tertia regula de reſcript.* Menoch. *de arbitr. cap. 201. n. 124.* Pariſ. *conſ. 5. num. 123. & ſeqq. & 128. l. 4.* Prætique cum hujuſmodi caſſatio facta fuit Motu proprio *c. ſi Motu proprio de præben. in 6.* Rot. *coram Coccin. dec. 1001. n. 5. & 2252. n. 1.* licet in aliis materiis levioris ponderis; & in quibus tales circumſtantiæ non concurrunt admitti poſſit contraria concluſio de præſumpta Papæ oblivione, etiam in rebus ab ipſo geſtis ob negotiorum multiplicitatem, *ut in cap. cum olim §. 1. in fin. de ſent. & re jud.* Pariſ. *conſ. 11. n. 122. lib. 2.* Rot. *coram Rembol. dec. 67. n. 23. & 24.*

Eoque certius prædicta procedere viſa fuerunt, quia Pontifex non devenit ſimpliciter ad hujuſmodi Penſionis caſſationem, ſed quidem correſpective ad unionem Abbatiæ Militen. majoris redditus factam eidem Collegio Græco, adeoque dici non poteſt eidem dotem ſubſtuliſſe, ſed potius in aliam pinguiorem permutaſſe; quo caſo, ſicuti non intrant termini ſimplicis caſſationis, ita ex hoc titulo de vitio obreptionis aut ſubreptionis dari non poteſt, Rota *coram Duran. dec. 306. n. 5. & coram Coccin. dec. 2299. n. 9.* Et expreſſio qualitatis dotalis utique Papam non retraxiſſet, quominus illam caſſaret, & conſequenter operari non poterit nullitatem prædictæ caſſationis Caputaquen. *dec. 42. p. 2. & cor. Burrat. dec. 638. num. 6.*

Quæ quidem correſpectivitas non ſolum reſultat ex eo, quod caſſatio Penſionis, & unio Abbatiæ Mileti, in una eademque Gratia continentur, Rot. *cor. Card. Cerr. deciſ. 752. num. 4. & in recent. deciſ. 222. num. 13. & 215. num. 2. p. 18.* Sed inſuper quia in literis unionis prædictæ Cauſa unionis, expreſſe tribuitur caſſationi Penſionis præfatæ *Summario Collegii Germanici, num. 4.* quapropter inter utrumque ex prædictis actibus major correſpectivitas deſiderari non valet, *l. ſi fundus, §. ſi duo, ubi,* Bart. *ff. de pignor.* Rot. *cor. Card. Cerr. dec. 264. num. 4.*

Et hinc ex prædictis patet inapplicabilitas reſolutionis captæ cor. R. P. D. meo Molines *in Salamentina Beneficii ſuperius in objecta allegata*, cum non ſimus in terminis puræ, & ſimplicis caſſationis dotis, cujus differentiam obtetius, ab hac præſenti controverſia, conſiderabant DD. ex eo quod in illo caſu, dotis conſtitutio erat clara, & collatio ejuſdem Beneficii in dotem ab uno Pontifice dari, ab altero in favorem alterius erat facta, & quidem ad ſupplicationem Partis, & ſine ulla mentione præcedentis gratiæ, & qualitatis dotalis; in præſenti autem, ut dictum eſt, neque conſtat de qualitate dotali, & actus caſſationis, habetur geſtus ab eodem Pontifice Motu proprio, & quidem prævia abundanti recompenſatione redditus, unde ſtante tam aperta diverſitate unius caſus ab altero, nulla illatio fieri potuit, *l. Papinianus, ff. de min.* Coccin. *dec. 2212. num. 8. & deciſ. 90. num. 5. p. 18. rec.*

Prout neque ſecundum caput nullitatis relevare viſum eſt, quod nempe in d. caſſatione nulla fuerit habita mentio ampliſſimarum derogatoriarum, ac Decreti in litteris reſervationis appoſiti, quod illius exactio impediri non poſſet *per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem*, de quibus ſi Papa recordatus fuiſſet, præſumendum ſit, vel ad caſſationem non deveniſſe, niſi ſervata forma hujuſmodi Decreti, vel ſaltem difficilius deveniſſe, ex quorum propterea inobſervantia nullitas caſſationis reſultet, ad Text. *in l. ſi quis in principio teſtamenti 22. ff. de leg. 3.* Rot. *in dicta Salamantina Benefic. 7. Maji 1694. §. Tertio, quia coram d. R. P. D. Meo Molines.* Quoniam hujuſmodi verba præſervant dumtaxat ſolutionem Penſionis favore Collegii Græcorum ab aliquo generali Privilegio, quod Collegium Germanicum reportare potuiſſet exemptivum a cujuſcumque Penſionis ſolutione, per quod Papa noluit Collegio Græcorum præjudicari, adeoque Decretum prædictum tamquam ad hunc caſum reſtrictum ulterius non eſt operativum, *l. cum pater, §. Dulciſſimi, ff. de leg. 2.* Peteg. *conſ. 36. n. 12. l. 2.* Rot. *cor. Bich. dec. 241. n. 22. & in rec. dec. 83. n. 24. & ſeqq. p. 19.*

Sed inſuper quia poſita ſcientia, & recordatione Papæ omnium qualitatum facti adeo inſignis, & quod Penſionem non caſſavit ſimpliciter in damnum Collegii Græcorum, ſed illam in melius permutavit, cum ex his non fuerit Collegio illatum præjudicium, expreſſio prædictorum neceſſaria non erat, Rot. *dec. 240. n. 26. p. 1. diverſ. & dec. 45. n. 4.* cor. Millin.

Addito, quod Gregorius XIII. apponendo adeo amplas Derogatorias in reſervatione hujuſmodi penſionis, providere quidem voluit, ne alius Pontifex circumveniri poſſet ad facilius præjudicandum Collegio Græco, in caſſanda, ſeu reducenda ſimpliciter hujuſmodi penſione, per ipſum eidem reſervata, non autem voluit ſibi, aut aliis manus ligare, quin idem Collegium, ipſe Gregorius, vel alii ejus ſucceſſores poſſent de melioribus, & opulentioribus redditibus providere, quod cum facere non potuiſ-

ſet,

ſet, ut *in cap. innotuit de elect. & in cap. final. de reſcript. in 6.* neque voluiſſe credendum eſt Rotam *dec. 38. n. 5. part. 19. rec.*

Tertia nullitas deſumpta ex omiſſa derogatione regulæ, de jure quæſito non tollendo facilius removeri viſa fuit; Tum quia cum agatur de gratia de ſui natura præjudiciali, derogatio hujuſmodi regulæ non erat neceſſaria, Rot. cor. Merlin. *dec.* 243. *n.* 8. & coram Cerro *dec.* 685. *n.* 12. Tum etiam, quia præjudicium, quod inferebatur per hujuſmodi caſſationem uberrime compenſatum remanebat per unionem contemporaneam perpetuæ Abbatiæ Militen. Rot. in Militen. Tranſactionis 28. Februarii 1684. §. fin. cor. Reverendiſſ. D. Florez. Tum demum, quia hujuſmodi jus non poterat dici adhuc perfecte quæſitum, dum pendebat ab eventualitate, exigi namque non poterat hujuſmodi penſio, niſi poſt caſſationem alterius ex duabus penſionibus, quibus illa de tempore reſervationis gravata reperiebatur, qui caſus adhuc non evenerat, de tempore caſſationis ejuſdem, adeoque minus præjudicium conſiderari valet in illius caſſatione, dum fuit facta correſpective ad certam, & majorem utilitatem, quam illico poſt unionem Collegium fuit conſecutum, Lambertin. *de jurepatr. p.* 4. *l.* 2. *q.* 9 *art.* 19. *in fin.* Rot. cor. Millin. *dec* 45. *n.* 4 & coram Merlin *dec.* 143. *n.* 10.

Demum neque quarta, quod deficiat conſenſus Collegii in caſſatione prædicta; Quoniam ultra, quod regula 45 de conſenſibus, loquitur de reſervationibus, ac proinde tamquam odioſa trahi nequeat ad caſſationem, ut *in Clem.* 1. *de renunc.* Tondut. *de penſion. qu.* 41. *n.* 28. cum caſſatio prædicta ſecuta fuerit motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, nullus propterea requirebatur conſenſus, Mandoſ. *ad reg. Cancell. regul.* 16. *q.* 7 *n.* 6. *in fin.* Moner. *de commut. ultim. volunt. c.* 7. *n.* 124. Et cum actus caſſationis prævia recompenſatione unionis Abbatiæ redundaret in utilitatem Collegii Græci, remanet inutilis prætenſio conſenſus prætandi cum in utilitatem propriam nemo diſſentire præſumatur, Menoch *de præſumpt. l.* 6. *præſumpt.* 23. *n* 84. Add. ad Greg. *dec.* 99. *n.* 8. & cor. Cerr. *dec* 34. *n.* 28.

Ceſſat inſuper hæc objecta nullitas, ex quo Prædictæ regulæ expreſſe fuerit in caſſatione derogatum, prout firmatum fuit in utraque deciſione, nempe coram Cerro *n.* 4. & illa Reverend. D. mei Decani 5. Julii 1694 §. *& quoad regulam*; Neque hujuſmodi derogatio reſtringi poteſt ad penſionem reſervatam in eadem gratia favore Card. Mandrusii, quoniam cum fuerit in fine poſita per dictionem additativam commode referibilem ad ſingula deſuper in eadem gratia expreſſa, omnia præcedentia debet pariſormiter qualificare, ad text. *in l.* 1 *ubi* DD. *C. de liber. præter* Rot. cor. Cocc. *dec.* 566. *n.* 2. & *dec* 267. *n.* 16 & *in rec. dec.* 345. *n.* 4 *p.* 16.

Præcipue autem cum in propoſito adſit etiam poſitivus conſenſus Miniſtrorum Collegii Penſionarii, qui caſſationem præſatam per Inſtrumentum publicum ſolemniter acceptarunt; *Summario Collegii Germanici*, *n.* 5. qui conſenſus utique ſufficiens reputari debuit. dum ſi illius reſervatio concepta fuerat favore Rectoris, Adminiſtratoris, & Scolarium ejuſdem, *Summ Collegii Græci*, *n.* 4 conveniens erat, ut eorumdem conſenſus in illius caſſatione requireretur, & ſufficeret; *Auth contra ſi filii*, *C. de repud. & l. nihil. jam naturale*, *ff. de reg. jur.*

Et reaſſumptis ii firmatis pro remotione hujus objecti *in d. dec. cor. Reverend. D. meo Decano*, §. *Neque conſenſus*, quæ iterum DD. placuerunt; Accedit inſuper tacitus conſenſus reſultans ex acceptatione unionis correſpective ad dictam caſſationem ſecutæ, & in eadem Bulla caſſationis contentæ, qui pariter ſufficiens reputatur, Caſſador. *dec.* 1. *n.* 3. Put. *dec.* 100 *n.* 2. *l.* 2. Cavalet. *dec.* 26. *n.* 4. recipiens nemque ſcripturam, eaque utens omnia in eadem contenta approbaſſe cenſetur, ad text. *in l. cum Tabernam*, §. *Idem quæſivit in fin. ff. de pignor.*

Nec obſtat, quod hujuſmodi conſenſus debuiſſet antecedenter ad caſſationem intervenire, ex *dec.* 327. *p.* 2. *rec.* Quoniam cum gratia caſſationis emanaverit motu proprio Papæ, utique nullus conſenſus eam antecedere potuiſſet tamquam inopinatam, neque etiam contemporanee ſuccreſſe, dum tamquam correſpectiva ad ulteriorem unionem ſtatim fuit effectuata, cum unuſquiſque præſumatur, ut dictum eſt, conſenſum præſtare, & acceptare ea, quæ in proprium commodum, & utilitatem redundant; Roland. *conſ.* 19. *n.* 34. *l.* 1. Burſatt. *conſ.* 304. *n.* 5. Riminal. jun. *conſ.* 108. *n.* 13. Menoch. *conſ.* 372. *n.* 19. Surd. *dec.* 111. *n.* 13.

Quo vero ad ineffectuationem caſſationis, vel penſionis reconvalidationem, ſive præſcriptionem, deductas ex longæva ejuſdem penſionis exactione, facta per Collegium Græcum, poſt ſecusam illius caſſationem, cum idem Collegium in Judicio allegaverit, & produxerit titulum reſervationis, atque in eo ſuam intentionem fundaverit; *Summario Germanici*, *n.* 7 Reſervatio autem præſata appareat ſublata per Pontificiam ejuſdem penſionis extinctionem alterius tituli præſumptivi allegati, ex præſatis ſolutionibus per longiſſimum tempus continuatis, deducti, minime attendi meretur tam ad effectum rejiciendi prætenſam reconvalidationem, quam adductam præſcriptionem, cum allegato titulo omnino incompatibilem, *c. pervenit de cenſ.* de Luc. *de penſ. diſc.* 22. *n.* 7 Pariſ. *conſ.* 27. *n.* 119. & *conſil.* 114. *n.* 11. *l.* 1. Rot. cor. Bich. *dec.* 50. *nu.* 10. & in Bonon Juriſpatron. de Ghisleriis 35. Januarii 1695. §. *Aut enim*, & *ſeqq. coram R. P. D. meo Pio*; Potiſſimum in hac materia penſionis, in qua Papæ voluntas totum facit, nec ad ipſius inductionem, ſeu reconvalidationem quidquam operatur partium conſenſus, ſed unice venit attendenda authoritas Papæ, dum ſumus in tali genere rerum, quæ in commercio non cadunt, ex firmatis *in dec.* 816. *n.* 7. in hac eadem cauſa coram Cerro, & ejuſdem confirmatoria cor. Rerverendiſſ. Decano 5. Julii 1694. §. *Ceſſat quoque*.

Inacceptatio vero ejuſdem caſſationis minus poteſt adduci, dum concludenter non probatur in Germanico talis caſſationis notitia, ut eſſet neceſſarium, adhoc ut ex ſubſecutis ſolutionibus talis voluntas in eodem convinci poſſet, *l. fin. C. plus valer. quod agit*; Menoch. *conſ.* 389. *n.* 22. Rota coram Coccin. *dec.* 636. *n.* 7. Imo ex mutatione Rectorum per lapſum 58. annor. qui effluxesunt a tempore caſſationis, ad illud primævæ exactionis dictæ penſionis factæ per Miniſtros Collegii Græcorum redditur admodum veriſimile, quod hujuſmodi ſolutiones ex ignorantia proceſſerint, quæ propterea aptæ non ſunt præjudicare Germanico; Menoch. *d. conſ.* 389. *n.* 22 Rot. cor Cerro *dec.* 435. *n.* 19.

Et ita utraque, &c.

R. P. D. SCOTTO.

Romana penſionis ſuper Manutentione.

Veneris 9. Decembris 1695.

SIcuti ad dubium ſuper bono jure reſponſum fuit ſententiam latam de voto Rotæ eſſe confirmandam, eo quia penſio tamquam caſſata amplius non deberetur Collegio Græcorum, ut ex altera deciſione hodie coram me edita, ita etiam quoad præſens dubium ſuper manutentione inſimul per me propoſitum reſolutum fuit illam eſſe denegandam Collegio Græcorum.

Etenim cum de caſſatione, & extinctione hujuſmodi penſionis clare conſtet per literas Apoſtolicas motu proprio, & de plenitudine poteſtatis emanatas, utique attendi non meretur longæva poſſeſſio ejuſdem Collegii, præſuppoſita namque prædicti Tituli invaliditate, ſibi locum vindicat regula, quod petitorium abſorbeat poſſeſſorium, conſequenter, quod manutentio ſit deneganda Collegio Græcorum ex traditis per Abbat. *in cap. conſuit. n.* 9. *de jurepatr* Rot. *dec.* 167. *n.* 9. & 10. *p.* 2. *diverſ.* cor. Dunoz. jun. *dec.* 798. *n.* 6. cor. Bichio *dec.* 396 *n.* 29. & cor. ſan. mem. Alex. VIII. *dec.* 234. *n.* 32. & 33.

Hinc propterea adverſari non videbantur ea, quæ circa turbiditatem prædictæ caſſationis denuo repetebantur pro parte Collegii dicti Græci. Quoniam cum exceptiones omnes ex adverſo oppoſitæ ſint omnino extrinſecæ ipſimet caſſationi, quæ nullo vitio apparenti poteſt notari, ejuſque legalitas, & relevantia, prout in ſubſiſtentia extrinſecarum exceptionum fuerint plene cognitæ per duas deciſiones ante ſententiam emanatas, & hodie iterum coram me reſpective comprobatæ in deciſione ſuper bono jure, quarum fundamenta pro concedenda, vel deneganda manutentione, ſemper ſolet noſtrum Tribunal in maxima conſideratione habere, ut videre eſt *in dec.* 653. *n.* 25 *p.* 17. & *dec.* 277. *n.* 12. *p.* 19. *rec.* his politis, exceptiones prædictæ dicti non poſſunt aptæ ad inducendam turbiditatem in d. Caſſatione, undique clara, per quam infecta remanſit poſſeſſio Collegii, Poſth. *de manut. obſerv.* 42. *n* 137. & *ſeqq.* & *n.* 542 Rot. *dec.* 105. *n.* 6 poſt Zacch. *de oblig. Cam.* & coram Cerro *dec* 757 *n.* 10.

Et ita utraque, &c.

RO-

ROMANA CONTRIBUTI,
SEU CONCURSUS,
CUM CANONICIS JUNIORIBUS,
PRO CANONICIS ANTIQUIORIBUS, AC PENSIONARIIS BASILICÆ VATICANÆ.

Diſcurſus pro veritate.

De concurſu prædeceſſoris, vel ſucceſſore in beneficio, ſive antiquorum, & modernorum Canonicorum in ſolutione penſionum ſuper Canonicatibus, vel beneficio reſervatarum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Penſio deducitur a fructibus tamquam ſpecies oneris realis.*
3 *In Maſſa Capitulari ponendi ſunt fructus, qui ſuperſunt, detracta penſione.*
4 *Penſionarius ſuper fructibus eſt potior omnibus creditoribus beneficiati.*
5 *Creditor agens ex perſona ſui debitoris non habet majus jus, quam habeat ipſe debitor.*
6 *Penſionarius, vel Capitulum non poteſt remittere, vel nolle quærere fructus in præjudicium penſionarii.*
7 *Vacante Canonicatu Capitulum tenetur ſolvere penſionem ſuper eo reſervatam, & quod ſupereſt diſtribuere intereſſentibus.*

D I S C. XXIII.

1 JUxta ſeriem, de qua *ſub tit. de Canon. diſc.* 9. in Baſilica Vaticana, (ut etiam in aliis Baſilicis, & Collegiatis Urbis) pro meliori cultu, commendabiliter introductum eſt ut omnes fructus, ac redditus menſæ capitularis reducantur in maſſam ac diſtribuantur Canonicis Beneficiatis, & Clericis per punctos ad formam diſtributionum, ratione ſervitii, ac intereſſentiæ perſonalis; Pro commodiori autem Canonicorum, & Beneficiatorum ſubſtentatione, & ne anni finem, ſive fructuum perceptionem expectare cogantur, inolevit uſus deputandi idoneum mercatorem, qui cum certa mercede, aſſignatis ſibi eiſdem fructibus ſuo tempore exigendis, ſingulis menſibus diſtribuat illam ratam, ſeu portionem, quam factis calculis eorumdem fructuum, ac reddituum creditur poſſe importare; facta totius anni perequatione; Cum autem occaſione viſitationis Apoſtolicæ de anno 1656. compertum eſſet, quod dictus mercator, ſeu depoſitarius, ex cauſa hujuſmodi diſtributionum, ſeu menſtruarum portionum eſſet creditor in notabili ſumma, adæquabant quidem nomina debitorum menſæ, non tamen prompte exigibilia, atque dictæ viſitationis Congregatio mandaſſet, ut depoſitarii debitum ſolveretur ex fructibus currentibus, quod impediebat ſatisfactionem aliquarum menſtruarum portionum decurſarum ac etiam currentium, in præjudicium tam Canonicorum, & Beneficiatorum præſertim juniorum, qui participationem non habuerant illius diſtributionis, ex cujus cauſa depoſitarius remanebat creditor, quam etiam habentium penſiones ſuper Canonicatibus & Beneficiis; Hinc ex parte Canonicorum juniorum, ac penſionariorum deſuper pro veritate conſultus fui de meo ſenſu.

Quatenus pertinet ad penſionarios, cum dicto creditore ſuper fructibus, ac effectibus extantibus, ſeu
2 præſentibus, concurſum habentes; Pro ipſis abſque dubio, reſpondendum cenſui, quoniam penſio eſt onus reale beneficii ſuper fructibus, ex quibus illa deducenda eſt tamquam pars ab eis extracta, & penſionario aſſignata, Roman. *conſ.* 388. *n.* 9. Creſcent. *dec.* 3. *n.* 2. *de ſolut.* cum aliis per Salg. *in labyr. p.* 1. *c.* 42. *n.* 17. *cum ſeqq.* Rot. *dec.* 407. *n.* 2. *p.* 3. *rec.* in Leodien. Canon. S. Dionyſii 15. Jan. 1652. cor. Corr. & pluries in præcedentibus; Et conſequenter ſub maſſa capitulari ca-
3 dente ſub diſpoſitione, ac adminiſtratione Capituli debitoris, non cadunt niſi fructus, qui ſuperſunt, detracta rata debita penſionario, tamquam ſpecies oneris realis, Millin. *dec.* 448. *n.* 3. alias *dec.* 133. *p.* 2. *rec.*

Atque ex hoc prodiit concluſio, de qua pluries in præcedentibus ex collectis per Salgad. *d. p.* 1 *c.* 42. *n.* 14 *& ſeqq. & c.* 24. *n.* 1. *& ſeqq.* Rota apud Dunozett. *dec.* 999. cum
4 aliis jam allegatis, ut penſionarii ſuper fructibus beneficii, potiores exiſtant quibuſcumque creditoribus beneficiati quantumvis anterioribus, ac potioribus, inter ipſos vero interet regula, *qui prior*, ideoque cum creditor in bonis, vel juribus, ad quæ concurrit ex perſona ſui debitoris, non poſſit habere majus jus, quam habeat ipſe debitor, cujus perſonam repræſentat, ac jura exercet tamquam ejus legalis procurator, ut in ſua materia *ſub tit. de credito*, & alibi pluries, cum ſit principium certum; Hinc proinde ſicuti ipſum Ca- 5
pitulum non poſſet ponere in maſſa, ſibique appropriare ratam fructuum ſingulorum Canonicatuum gravatorum penſionibus in præjudicium penſionariorum, ita non poteſt id agere ejuſdem Capituli creditor ex regula, *nemo plus juris, &c.*

Hinc habemus, quod poſſeſſor beneficii, vel eo vacante Capitulum, cui alias ipſius beneficii, vel Canonicatus fructus accreſcunt, non poteſt nolle acquirere, vel remittere fructus in præjudicium penſionarii,
ut d. dec. 307. *n.* 4. *& ſeqq. & n.* 9. *p.* 3. *rec.* Atque ſi 6
Canonicatus penſione gravati vacant, ſive de illis proviſi, intereſſe, ac ſervire negligunt, unde propterea juxta diſpoſitionem Concilii Tridentini, de qua pluries in ſua materia *ſub tit. de Canonicis, & Capitulo*, diſtributiones accreſcunt intereſſentibus, adhuc tamen
Capitulum, ac intereſſentes percipere non poſſunt, niſi 7
id, quod ſupereſt, detractis penſionibus, ad quas Capitulum tenetur ex maſſa, perinde ac ſi poſſeſſor Canonicatus inſervivisſet, ac participare deberet, juxta veriorem opinionem, quam rejectis contrarium tenentibus firmavit Rota apud Millin. *d. dec.* 448. *reper. dec.* 133. *p.* 2. *rec.* in dicta Leodien. Canonicatus 15. Januarii 1652. coram Cerro, cum aliis per Barboſ. *in praxi exigendi penſiones p.* 1. *c.* 7. *n.* 29. Idque hodie remanet extra quæſtionem, ex dicta ratione, quod non poteſt beneficiatus nolle quærere in præjudicium penſionarii, neque jus accreſcendi in caſu abſentiæ, vel vacationis competens aliis intereſſentibus præjudicare poteſt penſionario in illa portione, quam ut dictum eſt, Papa reſervando penſionem, abſtraxit Titulari, & aſſignavit penſionario.

Alii vero puncti controverſiæ inter dictum creditorem, & Canonicos juniores prætendentes, quod pro debito, de quo ipſi non participaverant, eorum menſtruæ portiones in fructibus currentibus impediri non deberent, quodque ſupplendum eſſet per Canonicos antiquiores ſuperſtites, ſive defunctorum hæredes ob exactionem plus debito factam, non percutiunt materiam penſionis, ſed terminos diverſos, ideoque de eis agitur *ſub tit. de Canon. & Capitulo, diſc.* 9.

ANNOT. AD DISC. XXIII. cum ſeqq.

DE concurſu, ſeu contributo inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem in beneficio in his *diſc.* contento, poſtmodum actum non fuit; Conferunt tamen ea, quæ habentur *ſub tit. de benefic. diſc.* 81. *& ſeqq. & in eod. tit. diſc.* 137. *&* 138.

Aliæque ex deciſionibus enunciatæ *in diſc.* 24. habentur impreſſ. *dec.* 343. *p.* 14. *&* 356. *p.* 15.

NERITONEN. PENSIONIS,
PRO EPICOPO.
CUM
HÆREDIBUS EPISCOPI PRÆDECESSORIS,

Sive cum ceſſionario Cameræ ſuccedentis in ſpolio.

Caſus deciſus per Rotam, ut infra, & adhuc pendet.

De concurſu paſſivo Titularis ſucceſſoris, & prædeceſſoris, vel ejus hæredis in ſolutione penſionis pro rata perceptionis fructuum, & quomodo onus inter eos dividi debeat.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *De ſtylo Nunciaturæ Neapolis computandi annum pro diviſione fructuum, & n.* 5.
4 *Quomodo debeat regulari contributum in penſione ex fructibus.*
5 *Ad quem effectum attendatur calculatio anni naturalis.*
6 *Quando annus reguletur a die reſervationis penſionis.*
7 *Laudatur ſtylus, de quo n.* 3 *& quod ſit regalis.*
8 *Quando incipiant fructus produci, & naſci.*
9 *Annus quieſcens, ut ſiant ſegetes, dicitur cooperans in fructu, & venit in calculo.*

10 Si

10 *Si ſit reſervatio incepto anno productionis fructuum, nil refert, ſed penſio debetur de recollecta illius anni.*
11 *De aliis deciſionibus ſuper hac eadem Eccleſia Neritonen.*
12 *In fructibus civilibus regulatur annus per dies, & menſes juxta curſum naturalem.*
13 *Quando dicatur penſio anticipata remiſſive.*
14 *Ad quem ſpectet ſolutio primi termini, qui de proximo maturavit penes ſucceſſorem, qui adhuc non percipit fructus remiſſive.*

D I S C. XXIV.

1 CUm de Eccleſia Neritonen. initio Januarii 1654. proviſus eſſet Fabius Chiſius, (qui poſtmodum ad Summum Pontificatus apicem ſub Alexandri VII. nomine evectus fuit, ead. die, ultra penſionem antiquam reſervata fuit nova ſuper illius Eccleſiæ fructibus ad favorem Cardinalis Barberini ſcutor. 500. ſolven. in duobus terminis, uno ſcilicet Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, & altero Nativitatis Domini proxime ſequen. & ſic ſucceſſive; Cumque per tranſlationem dicti proviſi ad Eccleſiam Imolen. Alter de iſta Eccleſia proviſus eſſet, atque ad breve tempus ſub die 2. Decembris 1654 obiiſſet, hinc ejuſdem Epiſcopi defuncti Frater, & hæres, juxta ſtylum ſe compoſuit cum Nunciatura Neapolis, reportata jurium ceſſione, cum ſolita clauſula, *ſupportatis oneribus*, unde percepit omnes fructus tam collectos in dicto an. 1654. quam ſequentis recollectæ anni 1655. atque continuante vacatione de anno 1655. idem tranſactarius gratioſe a dicto Alexandro VII. obtinuit condonationem fructuum alias ad Cameram ſpectantium pro toto tempore vacationis, cum ead. clauſula, *ſupportatis oneribus*. Cumque eodem anno Eccleſia proviſa fuiſſet de Epiſcopo, qui poſſeſſionem accepit initio menſis Junii; Hinc inter noviter proviſum, ac præfatum Cameræ ceſſionarium facta fuit diviſio recollectæ ejuſdem anni, quia ſcilicet de frumento, aliiſque bladibus, ceſſionarius obtinuit tres ex quatuor partibus, aliam vero quartam Epiſcopus; de oleo vero, & vinu facta fuit æqualis diviſio.

Quemadmodum autem in diviſione activa percipien-
2 di fructus concordes fuerunt, ita e converſo nimium diſcordes in diviſione paſſiva oneris penſionis pro tribus terminis, qui remanebant debendi ultimo maturatis, nempe Decembris 1655. ac duorum ſequentium anni 1656. Et introducta cauſa prius cor. A. C. deindeque per appellationem in Rota cor. Taja ſub die 6. Martii 1665. prodit reſolutio Epiſcopo favorabilis, ipſum ſcilicet non teneri ad contribuendum in dicto termino Decembr. 1655. pro duobus autem terminis anni 1656. teneri pro rata fructuum perceptorum; Repropoſita vero cauſa ſub die 22. Junii ejuſdem anni, reformando dictam reſolutionem, dictum fuit, Epiſcopum teneri ad contribuendum pro quarta parte in dicto termino Decembris 1655. & in primo termino Junii 1656. alterum vero terminum Decembris ſequentis integre ſolvi debere ab ipſo Epiſcopo abſque dicti ceſſionarii obligatione contribuendi, & repropoſita cauſa coram eodem, ſub die 6. Februarii 1668. recedendo ab ultimo, perſtitum fuit in primo deciſis, atque expedita ſententia, denuo commiſſa fuit cauſa appellationis in ead. Rot. cor. Carpinea, cor. quo ſub die 10. Decembris 1668. prodiit reſolutio pro dictæ ſententiæ confirmatione, ſed altera parte non acquieſcente, ac petente remiſſoriam ad melius probandum modum percipiendi fructus, & quomodo illorum diſtributio facta eſſet, licet juxta ſtylum, illa forte de ſtricto jure deneganda eſſet, ad quamdam tamen exuberantiam conceſſa fuit, atque in hoc ſtatu cauſa pendet.

3 In his diſputationibus tam coram A. C. quam in Rota, totum ſcribentium hinc inde certamen verſabatur in puncto, (qui Rotæ variandi occaſionem præbuit) an attendi deberet computatio anni juxta curſum ſolarem, ſeu modum currentem, quo utimur, ab initio ſcilicet menſis Januarii, in quo hujus penſionis reſervatio facta erat, vel potius juxta conſuetudinem Tribunalis Nunciaturæ Neapolis, initiandi ſcilicet annum juxta diverſas fructuum ſpecies; In frumento nempe, & hordeo, aliiſque frugibus a die prima Septembr. In vino die prima Novembr. Et in oleo aliiſque fructibus hyemalibus a die prima Decembr.

Scribentes etenim pro dicto Cameræ ceſſionario, acriter inſiſtebant, quod juxta hunc ſtylum computatio fieri deberet, indeque inferebant, quod cum termini Decembr. 1655. & Junii 1656. ſolvendi eſſent de recollecta anni initiati a prima Septembris, Novembris & reſpective Decembris 1655. ac terminati in ultima Auguſti, Octobris, & reſpective Novembris 1656. ita cum iſto calculandi modo omnino excludebatur terminus Decembr. 1656. utpote referendus ad aliam ſequentem recollectam anni 1657. In dictis vero duobus præcedentibus terminis dicebant Epiſcopum debere plus contribuere ad ratam fructuum perceptorum. E converſo autem, cæteri ſcribentes pro hac parte inſiſtebant, ut attendi deberet computatio annorum juxta dictum ordinem, qui ubique ac in omnibus materiis ſervatur, non curato dicto ſtylo Nunciaturæ, utpote militante in diverſo caſu, ubi ſcilicet controverſia ſit inter ipſam Nunciaturam, & hæredes beneficiati prædeceſſoris, vel eandem, & noviter proviſum, juxta caſus, de quibus infra in Anglonen. *diſc.* 25. *& aliis proximis*.

Concorditer autem admittebant concluſionem, quæ
juxta opinionem Rotæ, & Curiæ Romanæ, (quic- 4
quid antiquiores varaverint) eſt hodie recepta, & amplius non cadens ſub quæſtione, ut neglectis temporibus, in quibus penſionis ſolutio gratia commoditatis præfinita fuit, ſumendo initium e die reſervationis, ac terminando die ſequentis anni, attendatur integra fructuum recollecta, ex qua proportionabiliter ac pro rata integer annus penſionis, ſeu duo termini ſolvi debeant, ex ratione in præcedentibus pluries inſinuata; quod penſio aliud non ſit, niſi quædam pars, ſeu rata fructuum, per Papam a Titulari abſtracta, & penſionario aſſignata, adeout inter Titularem, & penſionarium, ita conſtituta videatur in fructibus ſingulorum annorum quædam ſpecies ſocietatis, ſeu communionis, cum onere tamen Titularis jure implicitæ ſibi demandatæ adminiſtrationis, vel concordiæ ad lites evitandas, præſtandi penſionario pro ejus fructuum portione pretium in certa uniformi quantitate, juxta illam fructuum taxam, quæ fit in ſocietatibus officiorum, ſive in contractu trino cum ſimilibus, ut apud Pæniam *dec*. 703. Coccin. *dec*. 327. Caval. *dec*. 129. Buratt. *dec*. 670. & plenius apud Duran. *dec*. 448. quæ reputatur in materia magiſtralis, & ex modernis advertunt Antonell. *de tempore legali l*. 1. c. 38. *n*. 14. Tondut. *hoc tract*. *c*. 20 *n*. 7. *&* 1. *tam. reſol. Canon*. c. 20. *n*. 9. & in hujus cauſæ deciſionibus.

Scribens ego pro Epiſcopo, quamvis more Advocati, procederem quoque cum ſenſu aliorum pro eadem parte ſcribentium, non attendendi ſcilicet dictum ſtylum Nunciaturæ, ſed alium ordinem calculandi annos pro regulanda penſione, potiſſime dum Rota pro prima vice cum hoc ſenſu proceſſit, atque licet poſtea variaverit, attamen ad eum rediit.

Attamen reflectendo ad veritatem, credebam veriorem
eſſe ſenſum ſcribentium in contrarium, quod at- 5
tendi deberet dictus ordo regulandi annum, quem dictus ſtylus Nunciaturæ ſervat, utpote legalis ubique tenendus; Verum advertebam æquivocum clarum eorumdem ſcribentium pro altera parte eſſe circa applicationem, ſeu conſequentiam, cum dictus modus calculandi annos a die reſervationis percutiat magis jus, vel intereſſe ipſius penſionarii, ac pro decidendis controverſis inter Titularem, ac hæredes penſionarii mo-
rientis infra annum ſuper repartitione penſionis, & quid- 6
nam pro tempore decurſo eſſet ſolvendum juxta controverſiæ caſum, de quo infra in Averſana *diſc*. 28. & in aliis proximis, ad quem effectum vulgo dicitur annus penſionarius, ideſt initium ſumens a die reſervationis, non autem ad iſtum effectum.

Quod autem dictus calculandi modus, quem tenet Nun- 7
ciatura, juxta diverſam fructuum naturam, ſeu qualitatem, ab initio ſcilicet menſium Septembris, Novembris, & Decembris reſpective, eſſet legalis non proveniens a particulari ſtylo, (ut male hinc inde credebatur) ſed a juris diſpoſitione, ac medulla; Clare probari advertebam ex regula textus *in l. ſi conſtante ff. ſolut. matrim.* quam ex communi traditione ſcribentium ibidem habemus in diviſione fructuum illius anni, in quo contingat ſeparari, vel ſolvi matrimonium inter virum, & uxorem, eorumque reſpective hæredes, ex deductis *ſub tit. de dote diſc*. 160. Quod ſcilicet cujuslibet recollectæ fructus pro rata temporis, quo matrimonium duravit, ſeu onera ſupportata
ſunt, repartiri debent, calculando annum ab illa die, 8
in qua recollectis fructibus jam maturis, natura incipit concipere fœtum novorum fructuum anni ſequentis.

Quamvis enim in noſtro humano ſenſu, ac attento facto,

cto, fructus produci, ac percipi dicantur, quando illorum obtinemus utilitatem, eoſque maturos colligimus. Attamen ipſi produci dicuntur ab ipſo inſtanti, quo terra jam exonerata a fructu præterito, concipere incipit fructum futurum, quem ita aliquo tempore in ventre retinet, deindeque exiguum parit, in dies creſcentem, uſquequo maturus fiat, ut colligatur; Ad inſtar mulieris, quæ poſt jam editum partum, denuo concipit, atque conceptum retinet novem menſibus in ventre, deindeque parit parvulum, quem lacte, ſeu alias nutrit uſquequo fiat vir; Sive in propoſito fructuum, adinſtar fœtuum animalium, in quibus intrat idem ordo conceptionis, ac nutritionis, uſquequo ipſi fœtus reddantur ad ſtatum, quod dici valeant eſſe in fructu, per uſum, ſeu venditionem.

9 Hinc propterea, juxta traditionem DD. *in d. l. divortio*, præſertim Caſtrenſ. & aliorum, de quibus *d. diſc.* 260. *de dot.* ubi poſt frugum collectionem, ad effectum alterius recollectæ, oportet facere ſegetes, ac relinquere annum quieſcentem, ut uno, vel duobus annis ſequentibus ſeratur, tunc etiam ille annus otioſus ſegetum computatur in termino, atque dicitur productivus frugum, tamquam earum præparativus ad futuram conceptionem, adeout ſi terra in uno anno debeat quieſcere, & in altero laborare, tunc integrum biennium, unum annum conſtituit, atque æqualis repartitio facienda eſt, & ſic ſucceſſive, ſi in uno quieſcat, & in duobus laboret, vel e converſo, ex latius deductis *d. diſc.* 160. *de dote*, ubi de ſylvis cæduis, aliiſque fructibus, qui diverſimode percipiuntur, eorumque difformis eſt perceptio.

Et his ita ſtantibus, rationabiliter inducta eſt dicta anni calculatio, quoniam ex tunc reſpective, ſeparato a ſolo, ac recollecto antiquo fructu, terra incipit concipere, ac ſucceſſive parere, & nutrire novos fructus, uſquequo maturentur, ac habiles fiant ad noſtrum uſum.

Æquivocum vero, ut dictum eſt, conſiſtebat in ap-
10 plicatione, quoniam quando Papa initio Januarii 1634. controverſam penſionem reſervavit, deſtinando ſolutiones in menſibus Junii, & Decembris ejuſdem anni, ita aſſignavit penſionario ratam futuræ recollectæ illius anni jam incœpti a menſibus Septembris, Novembris, & Decembris reſpective, & ut ſequitur terminandi, concedendo penſionario quando, licet in modico, anticipatam perceptionem anni per quatuor, ac reſpective duos, vel unum menſes jam inchoati; Et conſequenter ſicuti primi duo termini primi anni 1634. ſolvi debuerunt ex illa recollecta terminata in ultima die menſium Auguſti, Octobris, & Novemb. ſequentium, & ſic ſucceſſive de anno in annum, ita dictus ultimus terminus anni 1655. ſolvendus erat ex recollecta eodem anno jam facta in Auguſto, Octob. & Novemb. reſpective, quam integram dictus Cameræ ceſſionarius habuerat, abſque aliqua participatione Epiſcopi, qui propterea ſi non habuit commodum fructuum, non debebat ſentire commodum penſionis.

Termini autem Junii, & Decembr. anni 1656. ſolvendi erant cum recollecta ejuſdem anni, incœpta a prima Septembr. Novembr. & reſpective Decembr. 1655. adeout novus Epiſcopus fere in fine anni frumentarii, aliarumque frugum poſſeſſionem adeptus ſit, de alio vero fructu, vini, & olei, aliquam majorem habuerit participationem, unde merito dicta inæqualis fructuum repartitio facta fuit, & ad quam rata penſio quoque repartienda erat, idque mihi planum, ſatiſque facile videbatur, neque credebam, quod cauſa eſſet tanta dote digna.

Quodque reſervata etiam penſione, infra annum, penſionarius duos terminos, ſeu integrum penſionis an-
11 num per ſpeciem alicujus anticipationis obtinere debeat ex illa recollecta imminente; Clare probari dicebam ex deciſionibus Peniæ 1172. & 1223. individualiter loquentibus de conſimili penſione ſuper hac eadem Eccleſia, quod quamvis reſervatio facta eſſet de menſe Aprilis, adhuc ſolvenda eſſet de illa recollecta proxima frugum, ac vini, & olei.

Tunc autem annus penſionarius attendendus eſt,
12 initiandus ſcilicet a die reſervationis; quando agitur de fructibus civilibus, qui in dies percipiuntur, & non habent temporum diſtinctionem, juxta ea, quæ generaliter habentur *d. diſc.* 160. *de dote* & in his terminis Caval. *dec.* 104. Duran. *dec.* 20. *dec.* 278. *n.* 10. *p.* 2. *rec.* cum aliis in Anglonen. *diſc. ſeqq.* ac etiam in propoſito repartitionis fructuum habetur *ſub tit. de benef. diſc.* 81. *& ſeqq.* ubi generaliter de materia.

Et quamvis Scribentes hincinde nimium ſe involverent in altera inſpectione, An ſcilicet, & quando ex præfinitione terminorum penſio dicatur anticipata, vel
poſticipata, de quo Lotter. *lib.* 1. *p.* 44. Grat. *diſcept.* 13
48. *n.* 47. *& ſeqq.* Rot. apud Duran. *d. dec.* 448. & in Magiſtrali Monopolitana penſionis cor. Sacrato apud Marcheſ. *de commiſſ. p.* 1. *fol.* 642. Attamen ad effectum præſentis quæſtionis videbatur labor inanis, cum iſta quæſtio percutiat diverſos terminos, controverſiæ ſcilicet in Titularem, & hæredes penſionarii, juxta caſum, de quo infra in d. Averſana *diſc.* 28. vel controverſias inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem in beneficio ad effectum videndi, cui incumbat onus ſolvendi primum terminum, qui maturat poſt beneficii tranſitum de uno in alium juxta quæſtionem, de qua infra in Mediolanen. *diſc.* 26. *cum ſimilibus*.

Ad iſtum vero effectum nil referebat, quia ſemper 14
verum erat integrum annum, ſive primos duos terminos anni 1634. in quo facta fuit reſervatio, de ejuſdem anni recollecta ſolvi debere, & ſic ſucceſſive.

ANGLONEN. CONTRIBUTI, PRO FRANCISCO ANTONIO DE LUCA ARCHIEPISCOPO NAZARENO, CUM CAMERA, SEU NUNCIATURA NEAPOLIS.

Caſus diſputatus coram Theſaurario.

De eadem materia contributionis in ſolutione penſionis inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, vel Cameram pro tempore vacationis; Et de eodem ſtylo Nunciaturæ Neapolis, de quo *diſc. præced.*

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quomodo computetur annus fructuoſus pro repartitione fructuum.*
3 *De ſtylo Nunciaturæ Neapolis repartiendi penſionem in ratione ſolius temporis naturalis, qui rejicitur n. ſeq. & n.* 10.
4 *Verius eſt attendi debere perceptionem fructuum, eorumque proportionem.*
5 *De materia diviſionis fructuum remiſſive.*
6 *Deſcribuntur redditus hujus Eccleſiæ.*
7 *In fructibus civilibus intrat computatio, de qua n.* 3.
8 *Et quando neque in iſtis.*
9 *In naturalibus vero attenditur rata, & proportio fructuum.*
10 *De impugnatione ſtyli, de quo n.* 3.

DISC. XXV.

PRomotus Franciſcus Antonius de Luca Archidiaco- 1
nus Melphitenſis ad Eccleſiam Anglonenſem gravatam pluribus penſionibus, quarum ſolutionis termini ſtatuti fuerunt initio, ſeu octava de menſium Septembris, & Martii poſſeſſionem adeptus initio Julii 1654. atque compoſitione facta cum Camera, ſeu Nuntiatura Neapolis ſuper fructibus, qui remanebant exigendi, vel colligendi pro rata vacationis aſſumpſit in ſe onus ſolvendi, ut ſolvit primum terminum de proximo maturandum in menſe Septembris ejuſdem anni; Dimiſit vero eandem Eccleſiam de menſe Februarii 1667. ob ejus translationem ad Eccleſiam Nazarenam, de cujus ſtatu, & prærogativis habetur *ſub tit. de juriſd. diſc.* 20. 2
Cumque dictus primus terminus Septembr. 1654. ſolutus eſſet penſionariis, potius tranſactorio, quam proprio nomine, ex tota, vel ſatis notabili parte recollectæ ſpectante ad Nuntiaturam pro tempore vacationis; hinc proinde (regulando novum annum juxta ipſius Nuntiaturæ ſtylum enunciatum in Neritonen. *diſc. præced.* Pro frumento ſcilicet aliiſque frugibus, a prima Sept. Pro vino a prima Novemb. Et pro oleo, ac herbis, glandibus, caſtaneis, aliiſque fructibus hyemalibus a die prima Decembr. ejuſdem anni 1654.) in cauſa propria, ac novæ recollectæ ejus primi anni, ita incepti, dictas penſiones ſolvere cœpit cum primo termino Martii 1655. atque ita continuavit ad totum terminum maturatum in menſe Septembris 1656. incluſive.

Quia vero ad paucos dies, poſt dimiſſionem ſequutam 3
maturavit terminus Martii 1667. Hinc ſuper iſtius ſolutione,

tione, orta eſt controverſia, prætendentibus Cametalibus, ſeu miniſtris Nunciaturæ calculare tempus ab
uno termino ad alium, juxta aſſertum ejuſdem Nunciaturæ ſtylum, & conſequenter cum a die 8. Sept. 1666.
ad diem 20. Febr. 1667. effluxi eſſent menſes quinque, & dies circiter 12. ita debere Epiſcopos ſolvere integrum iſtum terminum, eo minus, quod importarent
illi 18 circiter dies, qui deficerent ad ſupplendum ſemeſtrem, nulla ratione habita de arithmetica computione, ſeu proportione fructuum illius anni, ſeu recollectæ, facta omnium debita peræquatione; Et quamvis pluries, ac pluries ego deſuper ab Urbe ſcripturas tranſmiſerim ad probandum, quod penſio ſolvenda eſſet ex fructibus, & ad eorum ratam, ut ſcilicet, qui plus percipit plus
contribuat, & non tamen poſſibile fuit illos miniſtros reddere capaces, aliam non adducentes rationem, niſi ſty-
4 lum; Unde interpoſita appellatione a denegata juſtitia, & introducta cauſa cor. Theſauratio Generali.

Scribens pro dicto Epiſcopo, ſeu Archiepiſcopo, (etiam cum ſenſu veritatis,) dicebam proſus erroneum eſſe dictum aſſumptum in calculando tempus pro hujuſmodi contributo juxta terminos ad ſolutionem præfinitos, dum juxta pluries firmata per Rotam, inhærendo ei, quod vere eſt de jure, nullatenus deferendum eſt ordini terminorum, qui gratia commoditatis ſolvendi, vel reſpective exigendi præfinitur, cum attendi debeant fructus, ac integra recollecta, itaut quælibet recollecta integra ſolvat quemlibet annum integrum penſionis, ſeu duos terminos; Et conſequenter in eo anno, in quo beneficium gravatum poſſeſſores mutavit, contributum fieri debet per eos ad proportionem fructuum perceptorum, ut qui plus recepit, plus contribuat, juxta *dec.* 703. Pæniæ 129. Cavaler. 670. Buratt. & 448. Duran. & ut latius advertitur in d. Neriton *diſc. præc.* Iniquum enim, ac irrationabile eſſet, quod ſi prædeceſſor in primo
5 ſemeſtri pene totam recollectam feciſſet cum ſola primi termini ſolutione, immunis a ſecundo termino remanere deberet; Atque ſucceſſor nihil, vel modicum de recollecta illius anni participando teneri ad ſolutionem dicti integri ſecundi termini; Et e converſo juxta ea, quæ tam de pertinentia, & diviſione fructuum, quam reſpective de contributo ad onera bonorum dotalium, habentur per DD. ad materiam text. *in l. divortio, ff. ſolut. matrim.* ex deductis *ſub tit. de dote diſc.* 160.

Applicando autem ad rem, Redditus iſtius alias ni-
6 mis pingues, ac ditiſſimæ Eccleſiæ pro majori parte conſiſtunt in quibuſdam contributionibus, ſeu oblationibus, quas bis in anno ſinguli diœceſis presbyteri tamquam per ſpeciem cathedratici, ſeu capitationis Epiſcopo ſolvunt, & in emolumentis cancellariæ, ac in feudo Anglonæ, cujus pene totus notabilis fructus conſiſtit in herbis hyemalibus, cum æſtivarum ſatis modica ſit utilitas; Licet enim percipiantur aliæ frumenti, aliarumque frugum, ac vini quantitates, non ſunt tamen magnæ conſiderationis, ut præfati alii effectus.

7 Quatenus ergo pertinet ad emolumenta Cancellariæ, quæ ſub fructuum civilium nomine veniunt, & quæ in dies, nedum maturant, ſed de facto percipiuntur, admittebam intrare dictam ratam, ſeu proportionem temporis juxta computationem ſolarem, ut apud Duran. *dec.* 20. cum aliis inſinuatis *eod. diſc. præc.*

Quo vero ad dictam collectam, ſeu capacitatem ſin-
8 gulorum præsbyterorum diœceſis; Quamvis etiam ille eſſet fructus civilis, qui in dies maturare dicitur tamquam ſpecies cenſuum; Attamen quia exigi non ſolet, niſi duobus, vel tribus anni temporibus, idcirco pariter attendi debet effectus exactionis, ut qui plus obtinuit, plus contribuat.

Demum quoad fructus naturales, præſertim herbarum hyemalium dicti feudi, quamvis illi percipiantur in aliquibus menſibus hybernis uſque ad initium menſis Maji, attamen mos eſt, quod paſtores, vel domini animalium ibi depaſcentium conventam pen-
9 ſionem, ſeu fidam non ſolvunt, niſi in ipſo menſe Maji: Et conſequenter Nunciatura, (dum Eccleſia vacabat) reſpectu iſtius corporis, ſive effectus integram totius anni recollectam habuit, ideoque proportionabiliter integram penſionem ejuſdem anni, ſeu utriuſque termini ſolvere debebat, non autem gravandus erat Epiſcopus prædeceſſor ad ſolvendum ratam penſionis impoſitam ſuper fructibus iſtius corporis, quos nullos perceperat: Itaque mihi videbatur genuina veritas, nullatenus
10 curato dicto prætenſo ſtylo calculandi ſolum tempus ab uno termino ad alium; Hic enim eſt error manifeſtus nullum habens juris, vel rationis fomentum etiam in ipſomet Regno Neapolitano, in quo prodierunt plures ex ſupra allegatis deciſionibus firmantes dictum alium juridicum modum calculandi, ac regulandi contributum, unde per dictas deciſiones proditas in cauſis ejuſdem Regni improbabilis redditur dicta prætenſa conſuetudo, cujus eſſentiale requiſitum eſt, ut nihil actum ſit in contrarium.

MEDIOLANEN CONTRIBUTI, PRO CARDINALI SABELLO, CUM ALEXANDRO TERZAGO, ET SEMINARIO MEDIOLANI.

Caſus diſputatus coram A. C. ſub incerto exitu, forſan per concordiam.

De eadem materia contributi ſeu concurſus in ſolutione penſionis inter prædeceſſorem & ſucceſſorem in beneficio; Et de modo calculandi annos juxta ſtylum Datariæ ab Incarnatione; Et quid referat, ita magis numerari quam a Nativitate, ſeu circumciſione, ut communiter annus regulatur.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Penſionarius agit contra poſſeſſorem beneficii pro termino maturato, dum ipſe eſt poſſeſſor, licet adhuc fructus ipſe non perceperit.*
3 *An contra poſſeſſorem pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris.*
4 *Non attenditur ordo terminorum, ſed ordo fructuum, & collectarum.*
5 *Ideo nihil refert, quod ordine præpoſtero fuerit poſitus ille terminus, qui prius maturat, niſi ſerio id actum ſit.*
6 *Annus, a quo tempore initietur, referuntur diverſi mores.*
7 *Notarii in Urbe initiant a die Nativitatis, & in Regno Neapolitano a die circumciſionis.*
8 *Dataria computat a die Incarnationis, & quid referat.*
9 *Anni creationis Papæ arguunt de quo tempore gratia conceſſa ſit.*

D I S C. XXVI.

INitio menſis Januarii 1575. reſervata fuit per Gre- 1
gor. XIII. perpetua penſio ſuper præpoſitura de Breda ad favorem Seminarii Mediolani, dictam Abbatiam poſſidente Cardinali Alexandrino, per cujus ceſſum, vel deceſſum de illa proviſus fuit initio menſis Junii 1586. Cardinalis Alexander Perettus nuncupatus de Montealto, a quo ex reſignatione facta in vita, cum reſervatione fructuum obvenit in Cardinalem Franciſcum Perettum nepotem de Montealto pariter nuncupatum, & de quibus Cardinalibus mentio habetur *ſub tit. de præem. diſc.* 13. Defuncto autem hoc ſecundo Cardinali de menſe Maji 1655 dictaque Abbatia collata Terzago, triangularis orta eſt quæſtio, inter Cardinalem Sabellum dicti ultimi Cardinalis de Montealto nepotem, & hæredem pariter enunciatum *d. diſc. 13. de præemin.* dictum Terzagum ſucceſſorem, ac Seminarium, quod contra unum, vel alterum agebat pro ſolutione termini maturati in feſto S. Joannis Baptiſtæ dicti anni 1655. Poſſeſſor enim Abbatiæ prætendebat illum ſolvendum eſſe ab hærede prædeceſſoris ex recollecta anni præcedentis, non autem ab ipſo, qui de tempore maturationis hujus termini nullum perceperat fructum; Aſſumptaque deſuper diſputatione cor. A. C.

Scribens, pro Sabello, advertebam, quod quatenus
pertinebat ad penſionarium, ejus actio, ſeu intentio ſine 2
dubio fundata erat contra poſſeſſorem beneficii gravati, abſque obligatione inquirendi, an prædeceſſor ratione fructuum perceptorum contribuere teneretur, necne? ut *dec.* 130 *n. 2. p. 3 rec.* Tondut. *hoc tract. c. 3. n.* 20. Penſionarius enim quoddam jus reale habet, non quidem ad ipſum beneficium, ejuſque ſubſtantiam in ordine ad ſpiritualitatem, ac adminiſtrationem, ſed bene in ordine ad temporalitatem, ac fructus, per quandam ſpeciem affectionis realis, quæ hypothecæ aſſimilatur, atque ſub ejus vocabulo explicari ſolet, ut in præcedentibus pluries advertitur; Prout etiam quamdam perſonalem actionem penſionarius habet ſaltem cauſativam adverſus poſſeſſorem beneficii gravati, quamvis expreſſe non obligatum de proprio, ratione illius quaſi contractus, quem cum penſionariis inire dicitur, qui acceptat beneficium gravatum, ut pariter in præcedentibus.

Et

Et licet, ut etiam advertitur ſupra in Melphien. *diſc.* 19. ac infra in Conimbricen. *diſc.* 31. adverſus ſucceſſorem ſuper fructibus ſuturis pro terminis decurſis annor. præcedentium non detur actio, niſi quatenus doceatur de diligentiis, ſecus autem penſionario negligente; Attamen hæc inſpectio cadere non poteſt, quando terminus adhuc non maturaverat penes prædeceſſorem, cum ante ceſſam diem penſionarius nullam haberet actionem, & conſequenter mora, vel negligentia ſibi imputabilis non eſt, recteque maturato termino pro illius ſolutione agit contro eum quem invenit beneficii gravati poſſeſſorem, abſque neceſſitate indagandi, an prædeceſſor teneatur, necne contribuere.

Quamvis autem hæc perceuterent jus penſionarii, pro quo non ſcribebam; Attamen in eis principaliter inſi-
3 ſtebam, ad effectum regulandi ſolutiones factas per dictos Cardinales de Montealto initiatas in primo termino Nativitatis Sancti Jo: Baptiſtæ anni 1586. quoniam ſcribentes in contrarium dicebant, quod cum dictus Cardinalis de Montealto ſenior Abbatiam obtinuiſſet initio ejuſdem menſis Junii, & ſic ad paucos dies, antequam dictus terminus maturaret, nulloſque adhuc percepiſſet fructus, dicti termini ſolutio ſpectabat potius ad hæredes Cardinalis Sancti Sixti prædeceſſoris, qui fructus perceperat, & exinde non computato dicto primo termino, ſequebatur ultimum controverſum terminum Junii 1655. ſolvendum eſſe per hæredes prædeceſſoris, dum ſcribentes hinc inde concordabant in juris theorica, ſeu concluſione enunciata *duobus diſcurſibus proxime præc.* quod in hac materia non attenditur ordo terminorum, ſed qualitas, ac proportio fructuum, ut qualibet recollecta ſolveret integrum annum
4 penſionis, & de conſequenti cum præfati Cardinales Abbatiam ſpatio 70. annor. poſſediſſent, tenebantur ſolvere 70. annos penſionis, ſive 140. terminos, & non aliud, de quorum ſolutione docebatur, ſed ſola controverſia erat, an ſolotio primi termini de menſe Junii 1586. ſibi bonificanda eſſet, necne.

Ad id autem inſpiciendum, ultra dictam conſiderationem, quod cum poſſeſſor beneficii gravati de jure conveniri poſſit a penſionario ad ſolutionem termini, qui maturat de tempore, quo ipſe poſſidet, ita proprium debitum ſolviſſe dicitur; Aſſumptus fuit etiam ex integro calculus omnium terminorum Seminario debitorum a die reſervationis, quæ fuit ſub die 11. Januarii 1574. Unde dicebant ſcribentes pro Titulari, quod primus terminus eſſet ille in die Nativitatis Domini dicti anni 1574. ſtante quod in litteris reſervationis deſignando terminos, primo nominatur iſte Nativitatis Domini, & deinde alter S. Jo: Baptiſtæ.

Utrumque tamen continebat æquivocum; Quatenus enim pertinet ad ordinem terminorum, quoties expreſſe non conſtat de voluntate Papæ, ut penſio pu-
5 re, ac perfecte reſervata, effectum ſortiri non debeat, neque ſolutiones initiarent, niſi poſt certum determinatum, vel indeterminatum tempus juxta caſus temporis indeterminati, de quibus ſupra in *Ravenaten.* & *Beneventana diſc.* 1. & 2. atque in *Ferrarien.* de qua *diſc. ſeq.* dum inter plures penſiones aderant quædam reſervatæ ſub dilatione temporis determinati, quo caſu tamquam in voluntate clara omnis ambiguitas ceſſat, ſed ſolum ordo deſumitur ab ipſo ordine ſcripturæ, ſeu terminorum deſtinatione abſque aliis dictæ voluntatis adminiculis, quoniam tunc talis ordo, ſeu præpoſteratio non attenditur, ideoque ſi in litteris reſervationis dicatur penſionem ſolvendam eſſe in diebus Nativitatis Domini, & Sancti Joannis Baptiſtæ, cum tamen attenta veritate de facto potius maturet terminus S. Joannis Baptiſtæ, hic debitus eſt, dicta præpoſteratione non curata, juxta receptam deciſionem 24. Seraph. approbatam *dec.* 188. *num.* 7. apud Poſth. *de manut.* ejuſque mentionem habet Tondut. *hoc tract. c.* 3. *num.* 19. & 20.

Quo vero ad alterum ſuper data litterarum in anno 1574. ſub die 11. Januarii adhuc procedebatur cum
6 æquivoco; Nullibi enim in jure ſtatutum eſt, a quo tempore annus inchoari debeat; Antiqui enim tam Judæi, quam Ethnici, quorum morem adhuc retinent Aſtrologi, ac etiam Grammatici in modo calculandi Kalendas, magis frequenter illum initiabant a Kalendis Martii, unde propterea apud Romanos, priuſquam adeo creſceret adulatio, ut infenſiſſimorum libertatis occupatorum nomen menſibus tribueretur, Julius & Auguſtus, ſub nomine Quintilis, ac Sextilis ob dictam computationem nuncupabantur, eodem tamen ordine in reliquis quatuor menſibus ſequentibus adhuc hodie de facto continuant; Alicubi vero, ut præſertim erat antiquitus in Regno Neapolitano, priuſquam ex illarum regionum neſcio, an bono, vel malo fato, Regni erectio ſequeretur, varii erant Principatuum, ſeu Provinciarum mores, magis vero frequenter annus incipiebat a prima Septembris, quod omnium morum forte rationabiliter videtur pro regulatione fructuum, cum ex tunc in frumento aliiſque frugibus, quæ ad humanum uſum magis neceſſaria ſunt ſequuto fœtu antiquorum, natura incipiat concipere novos pro curſu ſolari, unde plurium Theologorum opinio eſt ex dicta ratione, quod Mundi Creatio in Autumno ſequuta ſit, & ex quo forte inolevit ſtylus, de quo ſupra in *Neritonen. diſc.* 24. cum diverſis moribus relatis *in Theatro vitæ humanæ*, verbo *annus*.

A recenti tamen tempore, ob confuſiones, quæ oriebantur in dicto Regno poſt ejus erectionem, ob 7
hujuſmodi diverſitatem morum in diverſis Provinciis prodiit uniformis lex, per quam ſtatuitur generalis uſus, qui frequentior eſt Orbi Catholico, initiandi annum ex die Circumciſionis Domini Noſtri prima Januarii; Adhuc tamen eadem morum diverſitas in Italia cernitur, quoniam in Urbe licet dictus communis uſus habeatur tam in epiſtolis familiaribus, quam in actibus privatis initiandi annum a die Circumciſionis, attamen Notarii in publicis inſtrumentis illum initiant a die Nativitatis, ut advertitur *dec.* 396. *p.* 4. *rec. tom.* 3. *n.* 1. *repetit. dec.* 196. apud Poſthum. *de manut.* Idque frequenter aliquos incidere facit in æquivoca in modo calculandi annos, ac tempora in actibus, qui fiant in ultimis octo diebus expirantis anni inter Nativitatem, & Circumciſionem; Atque in pleriſque Etruriæ partibus intra, & extra Principatum M. Ducis Florentiæ, puta in Statu Plumbini aliiſque adjacentibus, retento dicto communi uſu inter privatos initiandi annum a die Circumciſionis, attamen in inſtrumentis, aliiſque actibus publicis, annus initiatur a die Incarnationis.

Hunc ſtylum retinent Dataria, & Cancellaria Apo- 8
ſtolica in earum litteris initiandi annum ab Incarnatione, quod primo aſpectu producere deberet anticipationem per novem menſes, adeout ubi calculando a Circumciſione, annus ſalutis n. g. calculatur 1665. calculari deberet 1666. cum per dictum novem menſium ſpatium Incarnatio præcedat Nativitatem, & tamen eſt totum oppoſitum, ex ea ratione, quod juxta communem uſum incipimus annum ab ipſo initio Nativitatis, vel Circumciſionis; juxta vero dictum alium morem calculus initiatur non ab ipſa Incarnatione, ſed poſt ejus annum completum, & conſequenter quando dicitur, (ut in his litteris 11. Januar. 1574.) vult dicere, ſecundum noſtrum communem uſum privatum 11. Jan. 1175. ut ex Covarr. & aliis bene Rot. *in Melevitana penſionis* 14. *Maji* 1649. cor. Bichio *impreſſ. dec.* 84 *poſt contrpremov. Contrib,* & *in Placentina beneficii* 24. *Martii* 1662. *Bourlemont*.

Idque in hac facti ſpecie clare comprobari obſerva-
bam ex eo, quod in literis Apoſtolicis enunciatur an- 9
nus tertius Pontificatus dicti Pontificis, qui reſervationem fecit, quod verificari non poteſt, niſi de anno 1575. juxta noſtram communem computationem a Nativitate, ſeu Circumciſione, dum dictus Pontifex creatus fuit ſub die 12. Maji 1572. & conſequenter de menſe Januarii 1574. erat in anno ſecundo, non autem in tertio, quam conſiderationem bene facit Rot. *d. dec.* 195. *n.* 1. & 2. apud Poſth. *de manut. repetit. dicta dec.* 596. *p.* 4. *rec. tom.* 3.

FERRARIEN. PENSIONUM,

PRO CARDINALI PIO,

CUM CARDINALI DONGO.

Caſus diſputatus coram Cardinalibus Arbitris, & benevole ſopitus cum concordi temperamento.

De eadem materia contributi ſeu repartitionis oneris penſionum inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, ac reſpective Cameram intermediam pro tempore vacationis.

SUM.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quomodo debeat computari annus pro contributione.*
3 *Qui percipit decem recollectas, debet ſolvere decem annatas penſionis, & non minus, neque plus.*
4 *Quod in hac materia beneficiali, vel penſionum regulæ contributi, ſeu diviſionis prodierunt a terminis datalibus.*
5 *Fructus pendentes pro rata vacationis pertinent ad Cameram, licet maturent penes proviſum.*
6 *Id quod Titularis obtinet ex fructibus in vim compoſitionis cum Camera non venit in calculo pro tempore ſuo.*

D I S C. XXVII.

1 PRoviſus de Eccleſia Ferrarien. Cardinalis Pius ſub lege, de conſenſu penſionariorum in cedula conciſtoriali adjecta, ut penſionibus decurſis, nullatenus ſubjacere deberet, neque pro eis actio competeret ad fructus futuros, ſuſcepta ſolum obligatione illas ſolvendi pro ſuo tempore, adeptaque poſſeſſione initio menſis Aug. 1655. compoſitionem iniit cum Camera Apoſtolica ſuper fructibus eo anno pro rata vacationis tam collectis, quam pendentibus ad ipſam ſpectantibus, pro certa ſumma penſionariis aſſignata; Cumque idem Cardinalis Eccleſiam dimiſiſſet in fine menſis Februarii 1663. atque de ea eſſet proviſus Cardinalis Donghus, qui poſſeſſionem adeptus eſt de menſe Maji ſequentis, cum aliquibus conventionibus inter dictos prædeceſſorem, & ſucceſſorem cum Papæ ſcientia & ſub approbatione initis, de quibus in alia Ferrarienſi *ſub tit. de benef. diſc.* 84. inter plures ibi enunciatas controverſias, quæ occaſione dictarum conventionum tractu temporis inter præfatos Cardinales exortæ fuerunt, (benevole tamen in forma extrajudiciali per duos alios Cardinales utriuſque amicos examinatas, & compoſitas,) fuit iſta ſuper contributo in ſolutione penſionum, ſeu terminorum hujus an. 1663. in quo poſſeſſorum Eccleſiæ mutatio ſequuta eſt.

2 In diſputationibus autem deſuper habitis, concordabamus ſcribentes hinc inde ſuper juris theorica, in proxime præcedentibus, inſinuata, & repetita, quod in hac materia non attenditur ordo terminorum, neque fit calculus per menſes, ac dies, & tempora, ſed totum pendet a proportione fructuum, ſtatuendo regulam, ut quælibet recollecta integra ſolvat annum, ſeu duos terminos penſionis, & ſic quot recollectæ, tot anni, ad effectum regulandi contributum. (ubi adhuc vigeat penſio) inter prædeceſſorem & ſucceſſorem, quidquid ſit circa annum penſionarium inter Titularem, ac hæredem penſionarii defuncti pro calculo ratæ penſionis decurſæ in eo anno, quo penſionis extinctio ſequitur juxta caſum, de quo in Averſana *diſc. ſeq.*

Diſcrepantia vero erat in applicatione ad factum, quoniam cum prædeceſſor adeptus eſſet poſſeſſionem initio menſis Auguſti 1656. habuiſſetque eo anno fructus autumnales, ac hybernos, (cum ſolum tunc recollecti eſſent æſtivi conſiſtentes in frumento aliiſque frugibus,) & qui fructus autumnales in ea regione colligi ſoliti de menſibus Septemb. & ſeqq. uſque ad Decemb. conſiſtunt nedum in vino, ſed etiam in aliis, præſertim in quadam ſpecie tritici, quod *marzatellum*
3 nuncupatur; Hinc proinde ſcribentes pro ſucceſſore dicebant, quod vinum, & marzatellum, aliique autumnales, vel hyberni fructus a prædeceſſore percepti a menſe Septembris 1662. ſpectarent potius ad ſucceſſorem, ſive aſſectos eſſent penſionibus dicti ann. 1663. ex ea ratione, quod cum Titularis in ingreſſu iſtos fructus perceperit, non poterat alios percipere in egreſſu, quoniam ſi verum eſt, ut jam concordamus, quod penſio regulari debet ab integra recollecta, ex qua integer annus penſionis ſolvendus eſt, eaque diviſa, fieri debet contributum pro rata, hinc dari non poteſt caſus, ut prædeceſſor (ex gr.) percipiat ſeptem recollectas cum dimidio, & ſolvat ſolum ſeptem annos, ſeu quatuordecim terminos, quoniam ita ſicuti habet ſeptem recollectas cum dimidio, ſolvere quoque debet ſeptem annos cum dimidio, ſeu quindecim terminos penſionis, ſive plus, & minus pro rata perceptorum; & e converſo, ſi ex integra recollecta aliquid remanet percipiendum, quod percipiatur per ſucceſſorem, vel per Cameram, pro ea rata prædeceſſor relevandus eſt ab onere penſionis illius anni.

Non negabam ego ſcribens pro prædeceſſore iſtum di-
4 ſcurſum, ad cujus comprobationem ponderabam ea, quæ circa diviſionem fructuum bonorum dotalium inter virum, & uxorem, vel hæredes reſpective (unde prodierunt regulæ in hac materia beneficiaria, vel penſionaria) habentur *ſub tit. de dote diſc.* 160. quod ſcilicet, ſi vir invenit fundum plenum fructibus, plenum quoque dimittere debet; & e contra, ut ita proportio emolumenti, ac onerum ſequatur.

Conſiſtebat vero fallacia in applicatione, attendendo, ſeu calculando ſolum tempus perceptionis in ipſis menſibus Sept. & ſequentibus, quoniam licet dictus prædeceſſor, poſtquam Eccleſiæ poſſeſſionem adeptus erat, dictos fructus de tempore adeptæ poſſeſſionis pen- 5
dentes perceperit, attamen illis, vel in totum, vel pro notabiliori parte anni calculandi, ut ſupra ab eo die, qua recollectis fructibus anni præcedentis, natura concipere, ſeu præparare incipit novos fructus futuræ recollectæ, ſpectabant ad Cameram pro tempore vacationis, ideoque illos perceperat potius tamquam Cameræ tranſactarius, ſeu ceſſionarius correſpective ad ſummam ſolutam penſionariis pro terminis decurſis, quam tamquam novus Epiſcopus jure ſuo correſpective ad onus futurum penſionis.

Unde propterea praxis docet, quod ſi noviter de Eccleſia, vel beneficio proviſus, illius poſſeſſionem adipiſcatur initio menſis Junii, quando triticum aliæque fruges, quamvis adhuc pendeant, ac in ſolo exiſtant, attamen ſunt ſub falce, tunc hujuſmodi fructus non percipit ipſe proviſus, ſed Camera, vel in totum, vel pro rata, dando proviſo illam modicam ratam, quæ cadat ſub ſuo tempore uſque ad ſectionem, ſeu collectionem, & ſic ſucceſſive in aliis ad proportionem, & pro rata, adeout juxta inſinuata *diſc. præc.* etiam anni otioſi, ſeu quieſcentis, utpote neceſſarii ad fructuum præparationem ratio habeatur. Et conſequenter iſti fructus calculandi non erant in cauſam ſucceſſoris, ac pen- 6
ſionis decurrendæ ſuo tempore, cum potius a Titulari percepti eſſent ſaltem in parte notabili, potius jure, ac nomine Cameræ in vim compoſitionis, correſpective ad ſummam ſolutam penſionariis pro termino antecedenti, ideoque referri non poterant in cauſam propriam, adinſtar illius ratæ fructuum pendentium, quæ viro aſſignetur per mulierem, vel dotantem correſpective ad debita accollata, cum in hac parte non dicatur gerere perſonam viri, ſed potius extranei emptoris.

AVERSANA REPARTITIONIS PENSIONIS, PRO CARDINALI CAROLO CARAFFA, CUM HÆREDIBUS CARDINALIS JOANNIS BAPTISTÆ ALTERII.

Votum arbitramentale.

De diviſione penſionis ultimi anni mortis penſionarii inter iſtius hæredem, vel Cameræ ceſſionarium, & Titularem, quomodo facienda ſit.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Referuntur plures opiniones, an penſionarii hæredibus debeatur rata termini adhuc non maturati, & de computatione anni.*
3 *Penſio non exacta tranſmittitur ad hæredes.*
4 *Sed Camerales prætendunt, ac practicant contrarium, ut veniat ſub nomine fructuum inexactorum.*
5 *De differentia inter computationem anni inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem in beneficio, & inter penſionarium.*
6 *Quod terminorum ordo non attenditur.*
7 *De diſtinctione fructuum naturalium, & civilium, & modo percipiendi.*

D I S C. XXVIII.

OCcaſione vacationis Eccleſiæ Averſanæ per obi- 1
tum Caroli Caraffæ alias Nuncii Apoſtolici apud Cæſarem, ejuſque proviſionis in perſona alterius Caroli nepotis, qui in eodem munere Nuncii apud Cæſarem digne ad purpuram evectus eſt, reſervata fuit ad favorem Cardinalis Joannis Baptiſtæ Alterii ſub die ultima Junii 1644. penſio ſcutorum 800. deſtinata ſolutione in duobus terminis, quorum primus eſſet in proxima futura die Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, & alter, juxta ſtylum in die Annunciationis; Cum autem præfatus Cardinalis penſionarius obiiſſet die 26. Novembr. 1654. remanente inexacto termino maturato, ſub die 8. Septembris proxime præteriti; Hinc inter Epiſcopum, ac dicti penſionarii hæredes, qui deſuper ceſſionem mediante com-

compoſitione a Camera reportaverant, orta eſt extrajudicialis controverſia, quidnam ex cauſa dictæ penſionis debitum eſſet. prætendentibus hæredibus, nedum deberi dictum integrum terminum maturatum in menſe Septembris, ſed etiam ratam aliorum duorum menſium cum dimidio, circiter poſtea decurſorum; E converſo autem Titularis prætendebat, neque ad dictum terminum integrum teneri; Quare oretenus, nulla adhibita forma judicii, vel compromiſſi, partes nimium benevole inter ſe agendo, concordarunt, ut meo voto, ſeu judicio deferendum eſſet, & quamvis de ſtricto jure ſtrictaque computatione, aliquam probabilitatem haberet Titularis prætenſio, ut neque ad integrum dictum terminum maturatum teneretur; Attamen more arbitratoris, ſeu Compoſitoris potius, quam Judicis, vel Arbitri, induxi partes, ut ſolutione dicti integri termini jam maturati contentæ eſſent, nulla ratione habita alterius temporis poſtea decurſi.

In voto igitur, ſeu diſcurſu deſuper edito inſinuabam,
2 quod licet in hac materia plures habeamus opiniones; Unam ſcilicet Navar. *in apologia de redditibus Eccleſ. q.* 2. credentis, quod decedente penſionario ante maturationem termini præfiniti, nihil per Titularem debeatur; Ac alteram Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 15. *& ſequacium*, credentium id regulandum eſſe a ſupputatione temporis, ac menſium, vel dierum, ab ultimo termino alias maturato uſque ad obitum, ut opinantur etiam Miniſtri Nunciaturæ Neapolis, ex ſupra deductis *diſc.* 25. Verior tamen, ac in Rota, & Curia, iſto quoque caſu recepta eſt opinio pluries *d. diſc.* 25. & alibi inſinuata, ut nulla terminorum ratio haberi debeat, cum illi ſolam commoditatem ſolvendi, non autem ſubſtantiam penſionis percutiant, ſed totum pendet e perceptione, & qualitate fructuum, ad quorum ratam, ac proportionem penſionis onus regulari debet, cum pluries inſinuata regula, ut quot ſunt recollectæ, tot ſint anni integri penſionis, atque quælibet recollecta ſolvat duos terminos, vel annum integrum, juxta pluries inſinuatas Rotæ deciſiones apud Pænlam *dec.* 703. Cavaler. *dec.* 129. late Duran. *dec.* 448. cum aliis per Lutter. *lib.* 1. *q.* 44. *n.* 16. & in præcedentibus præſertim in Neritonen. *diſc.* 24.

Quamvis enim dictæ auctoritates, ac deciſiones percutiant magis controverſiam, ſeu contributum inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem; Attamen huic etiam caſui, ſeu controverſiæ inter Titularem, ac hæredem penſionarii decedentis infra annum conveniunt, ſub cu-
3 jus hæredis nomine apud DD. venit ille vel familiaris, cum de jure penſio non exacta, utpote continens quid mere temporale, ad hæredes penſionarii tranſmittatur, Gabr. *conſil.* 191 *lib.* 2. Gig. *conſ.* 145. *n.* 7. *de penſion. q.* 52. Buratt. & Adden. *dec.* 364. 448. 670 *&* 841.

Licet Camerales freti cuidam Conſtitutioni Pii V. ſumpte per argumentum a contrario ſenſu, prætendant, ac de facto practicent, ut adinſtar inexactorum fructuum beneficii, cadant quoque penſiones ſub ſpolio, ac ſpectent ad Cameram, quamvis penſionarius haberet Cardinalitium Indultum te-
4 ſtandi, quod per Conſtitutionem Urbani VIII. ſtatutum eſt, non ſuffragari pro fructibus inexactis, ex iis, quæ ad hanc materiam habentur *ſub tit. de benefic. in Bonon. diſc.* 81.

Eſt bene verum, quod hujus controverſiæ caſus inter Titularem, & penſionarii hæredem, ſeu Cameram, non in omnibus identificat cum altero contributi inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, ſed retenta eadem regula, ut quot ſunt recollectæ, tot ſint anni penſionis, & ſi quod quælibet integra recollecta, integram penſionem
5 unius anni ſolvat, diverſificat in modo calculandi, ſeu initiandi annos, cum non attendatur annus ſolaris, hodie ex communi uſu initiandus ex Kalendis Januarii, minuſque annus fructifer initiandus ex tempore, quo natura exonerata a fructibus jam maturatis, & collectis novos concipere incipit, juxta inſinuata ſupra *diſc.* 24 *&* 26. & in aliis, ſed initiatur a die reſervationis, unde propterea ad differentiam, iſte vocatur annus penſionarius, ideoque ſi ille, cui reſervata eſt penſio vivat (ex.
6 gr.) annis novem cum dimidio, prætendere non poterit integram participationem decem recollectarum, ſed tantum novem, ac pro medietate decimæ, & ſic proportionabiliter, ac pro rata, non curato ordine terminorum, & an primus dici debeat anticipatus, vel poſticipatus, quoniam, ut dictum eſt, id percutit commoditatem penſionarii exigendi antequam fructus colligantur, vel reſpective Titulari non ſolvendi, niſi poſt fructus jam recollectos, juxta magiſtralem deciſionem in Metropolitana coram Sacrato impreſſ apud Marcheſ *part.* 1 *fol.* 642 *paſſim receptam repetit dec.* 110 *part.* 3. *rec. & dec.* 98. poſt Vivian. *de jurepatron.* cum aliis deductis *in d. dec.* 448. *Durani*, Buratt. *dec.* 670 *& frequenter*.

Applicando autem ad rem, atque diſtinguendo ſpecies fructuum. Quatenus pertinet ad civiles, in quibus major pars conſiſtit, ut ſunt emolumenta cancellariæ, cenſus, penſiones furni, & domorum, quædam gabella, ac etiam proventus piſcationis cujuſdam lacus, intrat de plano computatio in dies, ac tempora, cum illi dicantur fructus qui diebus, ſinguliſque horis, ac momentis percipiuntur, & conſequenter terminato anno penſionario in die ultima Junii 1654 competebat ſolum participatio quatuor menſium, & 13 dierum, cum pro annis præcedentibus terminus ſolutus de præcedenti menſe Martii adæquaret; Quo vero ad fructus naturales, cum primus terminus ſolutus eſſet de recollecta illius anni, & ſic eſſet in ordine ad penſionarium anticipatus, quamvis in ordine ad Titularem potius poſticipatus, idcirco aliam participationem de ultimi anni recollecta prætendere non poterat, quoniam eſſet dare, ut pro decem annis participaret de undecim recollectis, quod de jure non procedit, & conſequenter eadem proportio habenda erat, itaut rigoroſe neque integer terminus jam maturatus debitus eſſet.

PARMEN. PENSIONIS, PRO PANNUCCIO PALLAVICINO, CUM N. LINATO.

Reſponſum pro veritate.

De ordine terminorum ſolutionis penſionis, quando incipiat; Et an etiam pro tempore ante expeditionem litterarum in caſu penſionis debitæ per reſignatarium reſignanti, & conventionibus, quæ deſuper habeantur.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Præpoſterus ordo terminorum non attenditur, & de ratione.*
3 *Penſio non poteſt exigi litteris non expeditis.*
4 *Sed poſt expeditionem, prout etiam termini antea decurſi.*
5 *Penſio regulatur a fructibus, & quot ſunt anni penſionis, tot ſunt recollectæ.*
6 *An valeat conventio, ut reſignatarius pro fructibus ſpectantibus ad reſignantem ſolvat aliquid ſub nomine penſionis.*

D I S C. XXIX.

DE menſe Februarii 1667. concluſus fuit tractatus 1
reſignationis Canonicatus Cathedralis inter Pallavicinum reſignantem, & Linatum reſignatarium, ſub reſervatione cujuſdam penſionis, & ceſſione reſpective aliquorum beneficiorum, adjecta conventione, quod a die præſtiti conſenſus in Dataria, fructus Canonicatus ſpectare deberent ad reſignatarium, ac inciperet curſus penſionis; Præſtitus fuit conſenſus de menſe Aprilis, ſed litteræ ob ſubſequutam mortem Pontificis Alexandri expediri non potuerunt, niſi de menſe Junii ſub Clemente ſucceſſore in forma *rationi congruit*, in quibus litteris, diſtributa ſolutione in duos terminos, primo explicatus fuit ille Nativitatis Domini, poſtea vero ille Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ; Verum quia reſignatarius ad formam conventionis, fructus Canonicatus reſignati exigit a dicta die præſtiti conſenſus de menſe Aprilis, hinc orta eſt controverſia, an primus terminus, juxta ordinem litterarum eſſe deberet ille Decembris dicti anni 1667. vel deberetur etiam præcedens menſis Junii ejuſdem anni; Quare deſuper ex parte Pallavicini pro veritate conſultus,

Reſpondi, quod ubi alias de jure dictus terminus Junii debitus eſſet, nil obſtare deberet ordo ſcripturæ præpoſterus, cum non iſte, ſed ſubſtantia veritatis in propoſito attendatur juxta deciſionem 24. Seraph. & paſſim receptam, de qua habetur mentio *dec.* 188 apud Poſth. *de manus n.* 7. & per Tondut. *hoc tract. cap.* 7 *n.* 19. ex ea ratione pluries in præcedentibus inſinuata, & de qua Lotter. *lib.* 1. *q.* 44. *n.* 3. ubi dicta deciſio Seraph. etiam allegatur, quod 3
ſcilicet ordo terminorum non reſpicit ſubſtantialia penſionis, neque illam alterat, ſed modum reſolvendi.

Minuſque obſtare dixi, quod litteræ pro dicto termino expeditæ non eſſent, quoniam licet ex decreto irritanti in

eſervatione penſionis apponi ſolito, illa exigi non poſſit alias, quam vigore litterarum, quarum expeditio exactionem omnino præcedere debet, Mantic. *dec.* 286. *&* 301.
3 Tondut. *cap.* 50. *n.* 1. Adden. ad Buratt. *dec.* 759. cum aliis in Turritana, de qua infra *diſc. ſeqq.* Attamen id procedit in ordine ad impediendum exactionem, quæ ſi fieri poſſet, reſultaret negligentia expeditionis litterarum in præjudicium officialium Datariæ, & Cancellariæ, ad quem effectum dictum decretum adjici conſuevit; ſed poſtquam illi
4 paritum eſt, non ſolum licet exigere terminos decurſos a die reſervationis, ſed etiam ab invito exigi poſſunt, cum expeditio litterarum non percutiat ſubſtantiam, ac perfectionem, ideoque implementum removet ſolum obſtaculum, quo ſublato, res retrotrahitur ad ſuum initium juxta deciſionem Aſſiſien. penſionis coram Sacrato apud Marcheſ. *part.* 1. *fol.* 532. *dec.* 166. *n.* 8. *&* 9. *part.* 1. *rec.* apud Celſ. *dec.* 315. edita in dicta Turritana, de qua *diſc. ſeqq.*

Certum autem videri dixi, quod primus terminus Junii etiam debitus eſſet, non in ratione ordinis terminorum, ut ſupra, ſed in ratione perceptionis fru-
5 ctuum ad formam conventionis, quoniam ut pluries in præcedentibus advertitur, *ex dec.* 448. *Durant cum aliis allegatis*, penſio eſt quædam quota, ſeu portio fructuum ad quantitatem gratia commoditatis redacta, ideoque in quolibet anno conſtituente integram recollectam, ſolvi debet integra ejuſdem anni penſio, ne alias ceſſet illa diviſio, ſeu proportio, quam Papa inter Titularem, & penſionarium jure cujuſdam communionis inducere voluit; Et conſequenter, ſi reſignatarius fere initio anni beneficii fructus habere cœpit, ita & taliter, quod in fine ejuſdem anni 1667. ſupponeretur integram recollectam habuiſſe, de conſequenti integram penſionem de eo anno ſolvere debet, atque ita ceſſat quæſtio, an terminorum ordo importet anticipationem, vel poſticipationem, cum vis non ſtet in ordine ſcripturæ, ſeu terminorum, ſed in effectu perceptionis fructuum, ut bene ratiocinatur Rota in dicta Aſſiſien. coram Sacrato.

Præterea obſervabam ea, quæ diſputata fuerunt in dicta Turritana *diſc. ſeq.* quod licet inter reſignantem,
6 & reſignatarium beneficii, illicitæ ſint quæcumque conventiones concernentes temporale commodum reſignantis cum incommodo reſignatarii, ex iis, quæ habentur præſertim in Toletana Archipreſbyteratus *ſub tit. de beneſ. diſc.* 36. Attamen ubi conventio ſit ſincera, & cum bona fide, itaut ſub hoc pallio aliquod ſimoniacum commodum non adſit, quia ſcilicet id, quod ſub nomine penſionis conventum eſt præſtari debere, congruat fructibus beneficii ceſſis reſignatario, & qui alias de jure ad reſignantem ſpectarent, id non videtur prohibitum, cum potius ſit ſpecies emptionis, & venditionis aliorum fructuum gratia commoditatis, ut advertitur apud Buratt. *dec.* 445. cum aliis in dicta Turritana *diſc. ſeq.* quoniam alias eſſet dare locupletationem de alieno invito domino, ſi reſignatario licitum eſſet abſque debita recompenſa percipere fructus non ſuos, & qui de jure pertinent ad reſignantem, donec reſignatarius beneficii poſſeſſionem adipiſcatur, ipſaque reſignatio ſortiatur effectum.

ANNOT AD DISC. XXIX. & XXX.

De ordine terminorum habetur in ſupplemento *hoc tit. diſc.* 86. occaſione agendi de puncto, an Titularis teneatur ſolvere penſionem pro termino maturato antequam eſſet poſſeſſor, ſi percepit fructus illius anni.

TURRITANA PENSIONIS, PRO CAROLO CAPODORO, CUM FRANCISCO PILO.

Caſus diſputatus in Rota, deciſus in poſſeſſorio pro Franciſco, poſtea concordatus.

De eadem materia ordinis terminorum, ac exactionis penſionis ex cauſa reſignationis pro tempore, quo litteræ expeditæ non fuerant: Et an exceptio nullitatis reſultantis a decreto ſuper dicta exactione ante litterarum expeditionem, obſtet in poſſeſſorio; Et de materia judicii poſſeſſorii in exactione penſionum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſa.*
3 *Poſſeſſio exigendi penſionem, acquiritur etiam per exactionem unius termini, vel partis.*
4 *In judicio poſſeſſorio non quæritur de meritis.*
5 *Poſſeſſio ſuffragatur etiam contra ſucceſſorem.*
6 *Declaratur concluſio, de qua num. 4.*
7 *Exceptiones reſultantes ex ventre ejuſdem ſcripturæ dantis actionem attenduntur.*
8 *Item attenditur infectio tituli producti per poſſeſſorem.*
9 *Penſio exacta litteris non expeditis annullatur.*
10 *Declaratur, ut poſt litteras expeditas debeantur termini prius decurſi.*
11 *Penſio non poteſt reſervari, vel exigi ſine Apoſtolica auctoritate ex conventione privata.*
12 *Poteſt exigi terminus anticipatus etiam pervertendo ordinem litterarum.*
13 *Dictus ordo non percutit ſubſtantiam penſionis.*
14 *Quæ pacta circa penſionem ſint ſimoniaca.*
15 *Diſtinguuntur caſus, vel effectus circa probationem ſimoniæ, vel caſus illam excuſantes.*
16 *Quod ſolutio penſionis fieri poſſit ex privata conventione tamquam pretium fructuum ſpectantium ad reſignantem.*
17 *Sed quod in hoc circumſpecte procedi debeat, & de ratione.*

DISC. XXX.

Ex cauſa reſignationis Eccleſiæ Parochialis S. Donati factæ per Franciſcum Paulo de menſe Junii 1
1645. reſervata fuit penſio ad favorem reſignantis ducatorum Cameræ 625. ſolvenda in duobus terminis, primo ſcilicet in die Nativitatis Domini ejuſdem anni, deinde vero in altero Sancti Joannis Baptiſtæ anni ſequentis; Verum quia iſtius reſignationis tractatus initium habuit de menſe Novembris 1644. ſub conventione penſionis librarum 2500. monetæ illarum partium, præfinito primo termino in proxima die Nativitatis Domini ejuſdem anni, atque in hac forma data fuerant per utramque mandata ad reſignandum, & conſentiendum reſpective; quod effectum ſortiri non potuit ex facto officialium Datariæ nolentium admittere reſervationem penſionis in dicta ſpecie monetæ, ſed in ducatis Cameræ; Hinc proinde oportuit nova expectare mandata, quod dilationem cauſavit uſque ad dictum menſem Junii ſequentis; Atque perſiſtendo in dicto primo tractatu, poſt litteras expeditas devenerunt dicti reſignans, & reſignatarius ad quietantias enunciantes ſolutionem etiam dictorum terminorum Decembris 1644. & Junii 1645. qui in litteris non continentur; Sequuta autem vacatione dictæ Parochialis per obitum Pauli reſignatarii, cum de illa proviſus eſſet Carolus, ille habita notitia de dicta ſolutione duorum terminorum, quorum unus reſervationem, & alter litterarum expeditionem præcedebat, prætendens quod ad formam decreti irritantis in eadem reſervatione contenti, penſio annullata eſſet, atque Eccleſia acquiſiviſſet libertatem, judicium deſuper inſtituit coram A. C. a quo ſententiam favorabilem reportavit: Introducta vero per appellationem cauſa in Rota coram Celſo, Franciſcus penſionarius ſuſpenſo petitorio, cum ſola proteſtatione inſtetit in ſolo poſſeſſorio retinendæ, ſeu manutentionis in quaſi poſſeſſione exigendi, in quo ſub die 16. Aprilis 1660. ad ejus favorem prodiit reſolutio, de qua apud eundem Celſ. *diſc.* 315. Verum conceſſa nova audientia, aſſumptaque diſputatione, an eſſet ſtandum, vel recedendum a deciſis, ſub die 3. Aprilis 1661. ſuſpenſa dicta reſolutione dictum fuit, ut videretur de bono jure, ſuper quo habita in bina diſputatione ſub diebus 8. Aprilis, & 23. Maji 1664. nulla capta fuit reſolutio, atque ſubſequuta honeſta concordia controverſiæ finem dedit.

In hujuſmodi autem diſputationibus, duo fuerunt puncti, unus in poſſeſſorio, alter vero in bono jure; Quatenus ergo pertinet ad primum, Rota proceſſit cum
propoſitionibus generalibus, quæ deducebantur per ſcri- 3
bentes pro penſionario, quod ſcilicet in hoc judicio ſummariiſſimo retinendæ, ſeu manutentionis, poſito facto poſſeſſionis etiam per ſolutionem unius termini neque integri, ſed etiam in parte ſufficiat, Cavaler. *de. eiſ.* 379. *deciſ.* 45. *num.* 5. *part.* 10. *recent.* cum concordant. per Poſth. *de manutent. obſerv.* 42. non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, neque attenduntur concernentia bonum jus, vel merita cauſæ ad petitorium rejicienda, ſed attenditur nudum factum poſſeſſionis, quo-

niam

niem ſufficit poſſibilis juſtificatio in petitorio, ex de-
ductis *dec.* 180. *n.* 10. & 11. *dec.* 188. *n.* 9. & *dec.* 318.
n. 8. apud Poſth. *de manutent.* cum concord. collectis per
eundem Poſth. *d. tract. obſerv.* 42. Ubi quod defectus
non probati Clericatus, ſeu non exhibitionis littera-
rum, & alia hujuſmodi in hoc judicio non attendun-
tur; Et in proximis terminis conſimilis decreti annul-
lativi contenti in ipſa reſervatione penſionis voluntariæ,
& ſine cauſa beneficio pleno, ubi non ſequatur inte-
gre, & effectiva ſolutio omnium terminorum; ut id
non impediat poſſeſſorium, quoniam ſufficit poſſibilis
juſtificatio in petitorio, habetur apud Dunoz. *dec.* 859.
& advertitur ſupra occaſione agendi de hujuſmodi pen-
ſione voluntaria.

Et quamvis penſionarii poſſeſſio quæſita eſſet contra
reſignatarium prædeceſſorem, non autem contra ho-
5 diernum Titularem colliragantem, qui nihil ſolverat;
Reſpondebant tamen ſcribentes in contrarium, & be-
ne, atque Rota in dicta deciſione reſponſionem admi-
ſit, quod in hac materia poſſeſſionis judicium metimur
ex perſona actoris, cujus poſſeſſio, præjudicium, vel
alterationem pati non debet ex mutatione poſſeſſoris
beneficii, ex deductis per Gig. *diſp.* 47. *n.* 20. Spad.
conſil. 62. *n.* 1. *lib.* 3. cum aliis per Greg. & Adden.
dec. 275. & 313. Merlin. *dec.* 275. & *paſſim*.

Scribens ego pro Titulari impugnante penſionem, non
negabam veritatem dictarum concluſionum, quæ hodie
6 ſunt planæ, & quotidianæ, nullam admittentes contro-
verſiam, quando facti circumſtantiæ ejus limitationem
non induceant; Dicebam tamen, (idque cauſam dedit,
ut ſuſpenſa reſolutione, mandaretur videri de bono ju-
re;) præmiſſa recte procedere, quando penſionarius ſim-
pliciter probavit ejus quaſi poſſeſſionem per teſtes, vel
ſcripturas, ex quibus Titularis nullam deducat exceptio-
nem, ſed eam extrinſecus, ac aliunde deſumet, minuſ-
que poſſeſſionis titulum produxerit, ad illum ſe reſtringen-
do; tunc enim recte ſe tueri poteſt, cum vulgari prag-
maticorum dicterio, *poſſideo, quia poſſideo, atque in pe-
titorio legitimam poſſidendi cauſam juſtificabo*. Secus au-
tem, ubi exceptio Titularis reſultat ex ventre ejuſdem
ſcripturæ, ex qua actor ſuam probationem deducit,
ibique ſuam fundat actionem, ſive ubi poſſeſſionem
reſtringit ad titulum, qui incontinenti abſque altiori in-
ſpectione detegetur invalidus, ac infectus, ex duplici
vera, & recepta concluſione.

7 Primo ſcilicet, quod in quocumque judicio quantumvis
ſummario executivo, & privilegiato admittuntur exce-
ptiones reſultantes ex ventre ejuſdem ſcripturæ, in qua a-
ctor ſuam intentionem fundat, ex plene collectis per Graſs.
de except. cap. 13. *n.* 2. *cum ſeqq.* Buratt. & Add *dec.* 122.
& *paſſim*, & pluries in ſua materia *ſub tit. de judiciis*.

Et ſecundo, quia ubi poſſeſſor titulum exhibuit, ita, &
taliter, quod exhibitio importet reſtrictionem ad titulum
meliorem juxta diſtinctiones, quæ in hoc habentur *eod. tit.*
8 *de judiciis*, ac alibi præſertim *ſub tit. de Regal. diſc.* 47. ita
qualificaſſe dicitur ſuam poſſeſſionem, quæ utpote reſtri-
cta ad certam cauſam, ſubjecta eſt ejuſdem cauſæ infectio-
ni, ut advertitur in Aleren. Vicariæ 26. Junii 1654 co-
ram Bichio, unde reſultat practicorum dicterium, quod
ſibi imputet, qui ſe proprio ligone percuſſit.

Et hic erat caſus, quoniam penſionarius non juſtificabat
ejus quaſi poſſeſſionem, niſi per publicum inſtrumentum
ab eo productum, continens ſolutionem, & quietantiam
reſpective, nedum terminorum decurſorum poſt expeditas
litteras, ſed etiam duorum præcedentium, ut ſupra, quo-
rum unus erat etiam ante conceſſionem gratiæ, ac ſigna-
tam ſupplicationem, ideoque incontinenti abſque alia ul-
teriori inſpectione notorie probata remanebat infectio,
9 cum nimis clarum ſit decretum annullativum penſionis in
caſu ejus exactionis alias, quam vigore litterarum juxta
deciſiones 286. & 300. Mantic. *cum aliis diſc. præced.* dum
eſt concluſio non admittens controverſiam: Intrabat enim
inevitabile dilemma: aut actor volebat uti dicto inſtru-
mento, & illud non poterat dividere, aut nolebat uti,
& remanebat poſſeſſionis probatione deſtitutus.

Quo vero ad petitorium; Scribentes pro penſionario,
non negabant proxime inſinuatam concluſionem irritatio-
nis penſionis ex dicto decreto reſultantis; Dicebant tamen
& bene, idem quod habetur *d. diſc. præced.* cum ibi alle-
gatis, ac advertitur in hujus cauſæ deciſione, ut id recte
10 procedat, quando actus exactionis ſequatur ante expeditio-
nem litterarum, ſecus autem, ſi poſt eas expeditas, earum-
que vigore exigantur termini præcedentes, ſeu intermedii
inter ſupplicationem, & litteras, cum illi etiam ab invi-
to judicialiter peti valeant, dum litterarum expeditio non
percutit ſubſtantiam penſionis, neque illius curſum im-
pedit, ſed ſolum executioni impedimentum præſtat,
quo ſublato, tamquam per remotionem obſtaculi, gra-
tia ſuum liberum curſum habet ab initio.

Admittebam ego reſponſionem, utpote veram, ea ta-
men non tollebat difficultatem, niſi reſpectu primi ter-
mini Junii 1645. maturati proxime poſt reſervationem; ſe-
cus autem alterius anni 1644. quando adhuc neque ſignata
erat ſupplicatio, unde propterea remanet penſio ex pri-
vata conventione, non autem ex Apoſtolica auctoritate,
quod inter reſignantem, & reſignatarium redolet ſimo-
niam, cum penſio ex privata conventione, ac alias, quam 11
Apoſtolica auctoritate non detur, Pariſ. *de confidentia q.*
43. *n.* 10. Rub. *tom.* 1. *ſingular. fol.* 343. *in princ.* Tondot.
hoc tract. 1. 12. *n.* 11. Rot. *dec.* 191. *part.* 1. *diverſ.* & ad-
mittitur *dec.* 166. *part.* 2. *rec.* Ubi ad excuſandum dictum
decretum, vel etiam ſimoniam, dicitur nil impedire,
quin ex conventione exigi valeat terminus anticipatus, qui 12
de proximo poſt reſervationem maturatus eſſet, nullis
perceptis fructibus, imo etiam pervertendo terminorum
ordinem in litteris Apoſtolicis præfinitum, dum juxta plu-
ries in præcedentibus inſinuatam *dec.* 24. Seraph. cum 13
aliis allegatis, tempus, vel ordo terminorum non percu-
tit ſubſtantiam penſionis, ſed ſolum pro commoditate ſol-
ventis, vel exigentis, accidentalem modum, quem pro-
hibitum non eſt variare, dummodo exactio ſequatur in
vim litterarum, ac poſt penſionis legitimam reſervatio-
nem, neque præcedant ante reſignationem pacta per Pa-
pam non approbata, & executioni demandata, quamvis 14
reſpiciant accidentia majoris ſecuritatis, puta cedulæ ban
cariæ, vel depoſiti cum ſimilibus, ex iis, quæ haben-
tur in Toletana Archipreſbyteratus *ſub tit. de benefic. diſc.*
36. Ideoque dicebam infectionem penſionis reſultare, ſi
non e decreto prædicto ob exactionem ante litteras expe-
ditas, ſaltem a ſimonia, vel confidentia, quæ eundem ef-
fectum operatur, ubi præſertim agitur de ipſamet gratia,
ſeu proviſione, in qua actus, vel conventio ſimoniace
intercesſerit, quamvis abſque dolo, vel malitia partes
id egiſſent, opinantes male non agere, cum id excuſet
quidem a pœnis, ſed non excuſet nullitatem actus.

Hinc juxta ea, quæ habentur in dicta Toletana, *diſc.* 36.
ac etiam in Caleguritana de Bilbao *eod. tit. de benef. diſc.*
70. & *in aliis*; Dicebam in propoſito ſcribendo in iſta
cauſa, quod tres caſus diſtinguendi ſunt, ſive tres effectus 15
conſiderandi ob ſimoniacam infectionem; Primo ſcilicet,
ad effectum formalium pœnarum illatarum contra veros
ſimoniacos, inter quas eſt illa privationis omnium Ec-
cleſiaſticorum beneficiorum, officiorum, & dignitatum,
quæ jam legitime, ac citra ſimoniam obtinebantur; Se-
cundo circa impedimentum, quod hæc infectio præſtet
novæ aſſequutioni beneficii; Et tertio, circa infectio-
nem actus, in quo ſimoniaca conventio accedat.

Ad primum effectum requiritur concludens, ac perfecta
probatio ſimoniæ formalis, cum malitia, & dolo abſque
juſta excuſatione, cum agatur de pœna formali ordina-
ria exigente concludentem probationem delicti; Ad ſecun-
dum vero importans impedimentum juris quærendi, ſuf-
ficit diffamatio, vel inquiſitio, juxta deducta *diſc.* 70. *de
benef.* ac etiam in Novarien. *eod. tit. diſc.* 71. Sed quoad
tertium, nil refert, quod partes eſſent probatæ vitæ,
quodque ſine malitia publice, ac palam actum fecerint
opinantes cum bona fide fieri poſſe, (qualis erat caſus,
de quo in dicta Toletana *diſc.* 36.) quoniam hujuſmodi
probabilis ignorantia, vel error juris excuſare quidem po-
terit a formali pœna, & ne faciens patiatur damnum
in eo, quod jam obtinet, non autem ad ſuſtinendum
ipſum actum, quamvis ignoranter male geſtum, quo-
niam ſibi imputent, cur non conſuluerint Sapientes.

Quamvis autem præmiſſa vera ſint; Adhuc tamen
ad hanc ſimoniacam infectionem excuſandam, ex par-
te penſionarii dicebatur, id quod poſt iſtas diſputationes 16
advertebam ego in Parmen. *diſc. præced.* quod ſcilicet di-
cti termini ſolutio, ſub vocabulo penſionis facta ſit re-
feribilis ad implicitam emptionem, & venditionem fru-
ctuum ipſius beneficii, qui pertinentes ad reſignantem,
antequam reſignatio effectum ſortiretur, percepti fue-
rant a reſignatario juxta deciſionem 445. Buratti; Su-
per hoc tamen nimis circumſpecte procedendum eſt, in-
dagando ex facti circumſtantiis, an exuberet, necne 17
bona fides, ita & taliter, quod omnis ceſſet ſiniſtra
ſuſpicio, ne alias ſub hoc pallio, ſimoniacis conventio-
nibus inter reſignantem, & reſignatarium aditus aperia-
tur, unde propterea, quamvis iſtud motivum ab initio
deductum eſſet per ſcribentes pro penſionario, adhuc
tamen per tot vices nulla capta fuit reſolutio, idque dedit

anſam concordiæ per ſcribentes hinc inde conſultæ, quoniam aliqui ex lenioribus, ac prudentibus Rotæ Auditoribus advertebant, nimium circumſpecte procedendum eſſe in firmando propoſitiones, quæ malas conſequentias parere poſſent, aditumque fraudibus aperire, ad quod quandoque non advertitur, deducendo etiam incidenter, ac præter neceſſitatem nimium præjudiciales propoſitiones.

CONIMBRICEN. PENSIONIS, PRO EMMANUELE SPINOLA.

CUM N.

Caſus diſputatus coram Datario ſub incerto exitu, credo per concorde temperamentum.

An & quando penſionarius pro terminis decurſis tempore Titularis prædeceſſoris, actionem habeat contra ſucceſſorem, ac ſuper fructibus futuris, & an occaſione proviſionis beneficii, jus habeat ſe opponendi, ac petendi aſſecurationem cum cautione, vel cedula.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quomodo judicet Datarius, quando retinentur ſupplicationes.*
3 *De ſtylo Datariæ ſuper cedula bancaria pro penſionibus.*
4 *Aſſecuratio judicii receſſit ab aula.*
5 *In ſpecie in penſionibus, & an deberet practicari.*
6 *Stylus, vel conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum.*
7 *Ut practicetur cautio conſtare debet de bono jure.*
8 *An pro penſionibus decurſis tempore prædeceſſoris detur actio contra ſucceſſorem.*
9 *Quales debeant eſſe diligentiæ ad hunc effectum.*
10 *Non oportet facere diligentias, quas certum eſt non eſſe profuturas.*
11 *Quare impedimentum non ſit juſta cauſa petendi cedulam.*

DISC. XXXI.

1 SEquuta vacatione beneficii gravati penſione ad commodum Curialis ſub nomine fiduciarii, qui vulgo teſta di ferro nuncupatur, illoque collato Emmanueli, ſe oppoſuit penſionarius expeditioni litterarum, niſi pro ſuæ penſionis ſecuritate præſtaretur cedula, quæ de ſtylo in penſionibus ſuper beneficiis, præſertim ultra montes, per aliquos annos, frequentius autem per ſex, ſive per 12. terminos præſtari ſolet. Sed etiam pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris, quos dicebat per impedimenta de facto præſtita poſt expiratam cedulam traditam, ſeu verius ob cedulæ traditæ ineffectuationem, ob ſubſequutam campſoris decoctionem, exigere non potuiſſe.

2 Cumque deſuper aſſumpta eſſet diſputatio coram Datario, qui ſine tela, & figura judicii, de hujuſmodi controverſiis cognoſcere ſolet, ordinando demandando retentionem; vel reſpective relaxationem ſupplicationis ad inſtantiam oppoſitoris retentæ, ſive aliquod adhibendo concorde temperamentum, (ut in præſenti mihi præſuppoſitum fuit) ſequutum eſſe.

Scribens pro dicto Emmanuele proviſo, ad effectum removendi impedimentum, diſtinguendo inter petitam cedulam, ſeu aſſecurationem pro duodecim terminis 3 futuris, ac aliam aſſecurationem pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris: Quatenus pertinet ad primam ſpeciem, illam præſtandam eſſe non negabam, ſtante ſtylo rationabiliter introducto, ob nimias difficultates pene inſuperabiles, quas alias penſionarii haberent ultra montes, quodque etiam extra exigendi, unde propterea gratia remaneret inanis, ac ſine effectu.

Quo vero ad aliam aſſecurationis ſpeciem pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris, & qui a ſucceſſore petebantur; Dicebam (etiam cum ſenſu veritatis) id nullum habere probabile fundamentum, ſi enim hujuſmodi cautio petebatur tamquam per ſpeciem aſſecurationis judicii, ut dicto de diligentiis, ut infra, quatenus judicaretur penſiones decurſas a ſucceſſore deberi, ita conſultum remaneret, ne alias 4 judicium ſit eluſorium, ut dicebatur ex parte actoris; Et hæc aſſecuratio receſſit ab aula, ut teſtantur Gloſſ. in §. 1. *Inſtit. de ſatiſdat. in addit.* & Bart. *in auth. generaliter in princip. Cod. de Epiſcop. & Cleric.* idque receptum eſſe in Curia habetur apud Burat. & Adden. *deciſ.* 398. *num.* 5. *dec.* 326. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* & in ſua materia *ſub tit. de judiciis*.

Et in ſpecialibus terminis penſionis, quod ſcilicet penſionarius, qui reperitur in poſſeſſione exigendi, cogendus non ſit ad aſſecurandum judicium pro reſtitutione ejus, quod exigit, quatenus in petitorio ſuccumbat, habetur in Cuſentina penſionis 22. Junii 1618. coram Ubaldo; Taliſque eſt praxis, licet quandoque ad 5 inſtar eorum, quæ circa ſequeſtrum regulariter de jure prohibitum habetur *ſub tit. de Judiciis* precluſum videri non debeat judicis arbitrium pro facti qualitate, cum pluries in praxi expertus fuerim, quod aliqui nihil poſſidentes, recteque ſcientes fovere malum jus, defatigare ſtuduerunt Titulares diuturna lite per tres inſtantias, ut iſto pendente commodum exactionis haberent, certi de non reſtitutione exacti, ideoque ſuccumbentiam non timentes, ex axiomate, *quod manus eſt actio*, *&c.*

Aut vero dicta prætenſio fundabatur in ſtylo, de quo ſupra in penſionibus præſertim ultra montes; Et cum hic 6 vigeat ſolum pro penſionibus futuris, ac pro tempore determinato, extendendus non eſt ad caſus diverſos, cum ſtylorum, & conſuetudinum natura ſit, ſtrictiſſimam recipere intelligentiam, atque attendi in caſu individuo, prohibita extenſione de caſu ad caſum, perſona ad perſonam, ſeu loco ad locum, juxta vulgare *conſil.* 237. *Oldradi cum concord.* apud Gregor. *dec.* 163. Rota *dec.* 156. 278. & 304. *part.* 15. *recent.* quæ prodierunt in terminis nimis duris, de quibus *ſub tit. de benefic. diſc.* 30.

Clarius vero, quoniam ubi admittenda quandoque veniret, ut ſupra, arbitrii interpoſitio tam pro Titulari contra penſionarium, quam e converſo; Attamen 7 ultra alias circumſtantias ſuadentes, quod judicium remaneret eluſorium; Potiſſimum requiſitum videtur illud clari boni juris petendi, ex quo reſultet quædam ſpecies calumniæ, ſeu malitiæ poſſeſſoris, vel debitoris, ſecus autem e converſo, adeout ceſſet illa æquitas, vel probabilis ratio, cui dictum arbitrium innixum eſſe debeat, tunc enim abſolute recipienda videtur dicta conſuetudo hujuſmodi cautiones rejiciendi, ut occaſione ſequeſtri, ac etiam forte ejuſdem cautionis, habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de Judiciis*.

De hoc autem bono jure ex parte oppoſitoris non docebatur, quoniam in puncto juris probabilior videtur opinio, ut pro penſionibus decurſis tempore præ- 8 deceſſoris, nulla competere debeat actio ſuper fructibus futuris contra ſucceſſorem, ex deductis ſupra in Melphien. *diſc.* 19. Et quamvis ex quadam æquitate, in Curia recepta ſit contraria opinio, attendenda forte potius de ſtylo, quam de jure; Attamen id qualificare ceeeptum eſt, quatenus ex parte penſionarii doceatur de diligentiis bene adhibitis contra prædeceſſorem, ut per Lotter. *lib.* 1. *q.* 36. *n.* 88. & 120. *cum ſeqq.* Burrat. *dec.* 617. & 669. Adden. per Gregor. *deciſ.* 507. Tondut. *hoc tract. cap.* 20. *n.* 34. & *ſeqq.* ex magiſtrali deciſione in Latinen. penſionis 7. Februarii 1620. coram Ubaldo, cum qua proceditur, eamque reaſſumendo, Lotter *ubi ſupra n.* 121. & *ſeqq.* obſervat quatuor circumſtantias, ex quibus æſtimandum eſt, an conſtet de di- 9 ligentiis ad id ſufficientibus, Primo ſcilicet, an agi potuerit contra prædeceſſorem viventem; Secundo, an actum ſit judicialiter, ac valide, Tertio, an tempeſtivæ, vel intempeſtivæ fuerint diligentiæ; Et quarto, an etiam fuerint abſolutæ, & perfectæ in loco beneficii, ſeu ubi ſunt fructus, faciendas eſſe advertit etiam Niger *de laudemiis tom.* 1. *q.* 26. *n.* 18 de quibus omnibus penſionarius docere debet, ut ſibi dicta actio, de ſtylo potius, quam de jure indulta competeret, atque de his nulla dabatur probatio.

Et quamvis ex parte penſionarii diceretur, (& forte bene) quod diligentiæ adhibendæ non ſunt, ubi 10 notorium eſt eas non eſſe profuturas, ex deduct. per Surd. *dec.* 87. *n.* 9. Magon. *dec. Flor.* 67. *n.* 22. Rot. in Firmana pecuniaria 4. Decembris 1551. coram Bichio; Dictaque notorietas diceretur certa, quod ſcilicet pro ditionum, ac regionum qualitate non audiuntur penſionarii, præſertim ubi non ſunt rationales, ſed ſunt commodatarii penſionis in faciem ſoliti fiduciarii reſervatæ.

Dicebam tamen, quod id bene innoteſcebat ab initio reſervationis, quando Datariæ officiales conten- 11 ti fuerunt cedula ſex annorum, vel alterius temporis limitati, quaſi quod ad illud jus penſionarii reſtrictum ſit, remanente ſolum ſpe cogendi Titularem,

qua

quatenus ad Curiam accederet, ſive obtinendi novam cedulam pro tempore futuro pariter limitato, in caſu vacationis a noviter proviſo, non autem, quod *hinc* etiam pro tempore decurſo talem aſſecurationem præſtare debeat, quoniam alias impracticabilis eſſet beneficiorum proviſio, ideoque dictus ſtylus ſtricte ad ejus limites recipiendus eſt, & ſufficit, nullatenus vero extendendus.

ANNOT. AD DISC. XXXI.

An penſionarius teneatur aſſecurare judicium pro reſtitutione penſionum exactarum in caſu ſuccumbentiæ, habetur *in hoc tit. diſc.* 94.

Et quando penſionarius poſſit agere contra ſucceſſorem, habetur *diſc.* 87.

BRACHAREN. PENSIONIS, PRO FERDINANDO DE SOA' CUM MATTHIA VALTRINO.

Caſus varie deciſus per Rotam, poſtea concordatus.

An & quando penſionarius actionem habeat exigendi penſionem a proviſo de beneficio gravato, quamvis illud non poſſideat in vim clauſulæ, *habita vel non habita poſſeſſione*; Et de ejuſdem clauſulæ intelligentia.

SUMMARIUM.

1. *Facti ſeries.*
2. *Reſolutiones cauſa.*
3. *Quod quandoque adjicitur in penſione clauſula*, habita, vel non habita poſſeſſione.
4. *Debitum penſionis eſt occaſionale, & non debetur, ſi non poſſidetur beneficium.*
5. *Et generaliter de debito occaſionali ceſſante, ſi ceſſet cauſa.*
6. *Quare adjiciatur dicta clauſula*, habita, vel non habita, *& quomodo intelligatur, ac practicari debeat.*
7. *Quod cedulista non excuſetur ex poſſeſſione non habita per Titularem.*
8. *Quando Titularis teneatur, quamvis non habeat poſſeſſionem.*
9. *Capitulum ſi præſtat impedimentum proviſo, tenetur ad fructus, ac etiam ad diſtributiones.*

DISC. XXXII.

Ferdinandus reſidens in Curia proviſus de Canonicatu Eccleſiæ Bracharen. eum ob aliqua impedimenta, tam ſibi, quam aliis proviſis Apoſtolicis communia, ex parte illius Capituli præſtita, vel procurata poſſeſſionem adipiſci non poſſet, Canonicatum de anno 1657. reſignavit Coſmæ, contentus ſola penſione duc. 200. Cameræ, quæ modica ſupponebatur habita ratione valoris beneficii, cum ſolita cedula præſtita per Matthiam expreſſe ſe obligantem ad dictæ penſionis ſolutionem, quamvis dictus Coſmus Canonicatum reſignaret, ſeu alias vacaret, atque ſive habita, vel non habita poſſeſſione, accedente in omnibus Apoſtolica approbatione; Cum autem ob dicta impedimenta, quæ de facto præſtabantur, dictus reſignatarius poſſeſſionem adipiſci non potuiſſet, nulloſque propterea percipere fructus, hinc Matthias, qui cedulam fecerat, penſionem ſolvere recuſabat, introductaque proinde cauſa coram A. C. ab iſto relaxatum fuit mandatum executivum ad favorem penſionarii; Commiſſa vero cauſa appellationis per Signaturam in Rota coram Taja cum clauſula tranſlativa, *ſi quid exequendum*, datoque dubio ex ejuſdem reſcripti ventre reſultante, an mandatum eſſet exequendum, ſub die 3. Junii 1661. negativa prodiit reſolutio, a qua tamen receſſum fuit in repropoſitione cauſæ 26 Maji 1662. coram eodem, denuoque conceſſa audientia, atque aſſumpta diſputatione, an eſſet ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis, ob aliquam votorum ſciſſuram, nulla capta fuit reſolutio, quod anſam dedit honeſtæ concordiæ, per quam cauſa finem habuit.

In hujuſmodi autem diſputationibus, quamvis plura deducerentur ſuper clauſula, *habita, vel non habita poſſeſſione*, quæ adjici quandoque ſolet in penſionis reſervatione, vel ex conventione partium, vel quia agatur de penſione reſervata ad favorem familiarium Papæ, & quæ per expeditores, *Palatina*, dici ſolet; Attamen etiam in ſecunda reſolutione ad favorem penſionarii prodita, proceſſum fuit cum eiſdem propoſitionibus juris, quibus innixa erat prima reſolutio; Receſſus autem fuit potius ex facto, in quo dictum fuit de impedimentorum ceſſatione, atque in repropoſitione difficultas fuit ſuper terminis decurſis temporis intermedii, quando adhuc impedimentorum ceſſatio ſequuta non fuerat.

Quatenus enim pertinet ad concluſionem juris, proceſſum fuit cum regula, quod cum penſio non ſit debitum 4 proprium, ac perſonale, ſed cauſativum, ſeu occaſionale, quatenus ſcilicet quis poſſideat beneficium, atque obtineat illius fructus, ſuper quibus proprie onus reſidere dicitur, idcirco ceſſante cauſa debendi, quia non poſſideat, vel citra culpam, ac factum voluntarium, fructus non percipiat, ad penſionis ſolutionem cogi non debet, ut in ſpecie apud Buratt. *dec.* 925. *dec.* 26. *n.* 4. poſt Merlin. *de pignor.* cum concord. collectis per Add. *ad dec.* 576. n. 42. *& ſeqq. par.* 4. *rec. tom.* 3. & in prima hujus cauſæ deciſione; Ad quod conferunt ea, quæ habentur apud collectorem, Amat. *reſol.* 21. *in princ. ac ſub tit. de Regal. diſc.* 8. *&* 9. & ſub altero *de empt. & vendit.* & plura ea in ſua materia *ſub tit. de credito*, 5 ubi de hujuſmodi obligatione occaſionali, ſeu cauſativa, ceſſante ex ceſſante cauſa.

Et quamvis aliquando, ut ſupra, adjici ſoleat dicta clauſula proviſi obligatoria, ut penſio ſolvi debeat, habita vel non habita poſſeſſione; Attamen receptum eſt, ut illa, utpote adjecta ad occurrendum fraudibus, & colluſionibus in præjudicium penſionarii, diſcrete, ac ſano modo intelligenda veniat pro judicis prudentis arbitrio, pro uno vel duobus annis, ſeu alias pro facti qualitate, & 6 circumſtantiis, ex quibus deveniatur ad notitiam, an ſtet per Titularem, necne, adeout ceſſet ratio ſuſpicionis, cui eadem clauſula innixa eſt, ex ceſſante motivo rationis, vel cautæ, Cæſ. de Graſſ. *dec.* 12. *in fine de præbend.* Spad. *conſ.* 63. *n.* 5. *&* 6. Seraph. *dec.* 66. Mantic. *dec.* 339 Buratt. *dec.* 925. *n.* 6. *dec.* 699. *n.* 1. *&* 2. *part.* 5 *diverſ.* Et ideo cum in facto vere conſtaret de impedimentis, non ſolum huic proviſo, ſed aliis communibus, atque per aliquos annos penſio ſoluta eſſet, ita dicebatur, quod verſaremur in caſu dictæ limitationis.

Scribens ego pro penſionario quamvis more Advocati inſiſterem iis, quæ firmantur per Rotam *dec* 196. *part.* 4. *rec. tom.* 2. quod ſcilicet quidquid ſit de dicta con- 7 cluſione, ac de exitu cauſæ inter penſionarium, & Titularem, talis exceptio apta eſſe non debet retardare obligationem cedulistæ, ac cedulæ executionem; Attamen ubi agretur de ordinaria penſione motu proprio reſervata ſuper beneficio vacante per obitum, occaſione illud providendi, juxta caſum, de quo in Bononien. *diſc. ſeq.* admittebam præmiſſa eſſe vera.

Negabam autem eorum applicationem ad caſum, ex ejus qualitate, ac particularibus circumſtantiis, quod 8 ſcilicet de tempore, quo hæc reſignatio cum dicta conventione ſequuta erat, jam vigebant eadem impedimenta bene cognita reſignatario, ac cedulistæ, qui tamen hoc non obſtante, ex pacto expreſſo Apoſtolica auctoritate approbato ſe obligarunt penſionem ſolvere; illa quoque circumſtantia accedente, quod penſio ſupponebatur modica comparatione valoris, ac etiam præeminentiarum, adeout reſignans cum iſta penſione non reſignaſſet, niſi ex cauſa dicti impedimenti, ita contentus modico cum quiete, adeout videretur quædam ſpecies emptionis, ac venditionis futuræ aleæ, quam reſignatarius ob ſpem majoris emolumenti, & prærogativæ, ita emere, atque de proprio ad ſe obligare voluerit ut advertitur per Lotter. *lib.* 1. *q.* 39. *n.* 67. & conferunt, quæ habentur ſupra in S. Severi Congruæ *diſc.* 16. de Titulari aſſumente onus ſe ſuſtentandi de proprio; Ac etiam conferunt, quæ habemus ad materiam textus *in leg. ſi fundum ſciens, C. de evict.* de emente bona pro minori pretio ſub periculo evictionis, ac juxta ea, quæ plures habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 30. *& ſeqq.* circa emptiones locorum Montium vinculatorum pro minori pretio cum ſimilibus.

Potiſſime, quia etiam pro tempore impedimenti compe- 9 tebat actio eidem Titulari recuperandi a Capitulo impedimenta præſtante, nedum fructus, ſed etiam diſtributiones tamquam damna, & intereſſe, juxta punctualiter firmata contra iſtud Capitulum Bracharen. apud Royas *deciſ.* 173 ideoque dum poterat fructus recuperare, & negligebat, ſibi imputaret juxta motivata *diſc. ſeqq.* ubi evitatur motivum ob diverſam facti qualitatem; Ideoque ex dicta parti-

cuſari ratione mihi videbatur, quod in hac facti ſpecie
dicta clauſula, *habita, vel non habita poſſeſſione*, regulari
non deberet cum terminis generalibus, quando adjicitur
ſuper ordinaria penſione reſervata ſuper beneficio vacante
ob diverſam rationem, ut advertitur *d. diſc. ſeq.*

ANNOT. AD DISC. XXXII.

DE operatione clauſulæ *habita, vel non habita poſſeſſione*, habentur ſolum aliqua infra *diſc.* 72. cum alibi occaſio non dederit diſputari.

Poſterior deciſio emmunciata in præſenti *diſc.* habetur impreſs *deciſ.* 467. *part.* 13. *recent.*

BONON. PENSIONIS, PRO ALEXANDRO CAPRARA.

CUM N.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Signatura, & concordatus.

An beneficiatus teneatur ad penſionem pro terminis decurſis tempore litis, quo poſſeſſione ac fructibus caruit, ad rationem fructuum præſentium & futurorum ſive ob jus recuperandi fructus decurſos a collitigante. Et an ex fructibus deducere prius poſſit expenſas litis, quæ ſint penſioni potiores.

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries.*
2 *De Urbanitate Curiæ Romanæ in Advocatis, & Procuratoribus.*
3 *Quod debitum penſionis ſit cauſativum, ſeu occaſionale.*
4 *An penſionarius pro terminis decurſis agat contra ſucceſſorem.*
5 *In beneficiis ſimplicibus tenuitas fructuum non excuſat, & non cadit congrua.*
6 *Et quando in beneficiis non curatis intret congrua potior.*
7 *Et e contra, quando in curatis non habeatur ratio congruæ.*
8 *Fructus dicuntur deductis expenſis, quæ minuunt valorem.*
9 *Expenſæ litis pro defenſione ſunt privilegiatæ, & potiores.*
10 *Facta per feudatarium, vel emphyteutam refici debent a Domino.*
11 *Declaratur quando id procedat, & quando non.*
12 *Ad quas expenſas factas per Titularem teneatur contribuere penſionarius.*
13 *An corruente proviſione beneficii, corruat reſervatio penſionis.*
14 *Quid importet exemptio a contributionibus, quæ conceditur penſionario.*
15 *Quando Titularis teneatur ad penſionem, etiamſi non habeat poſſeſſionem, vel fructus non percipiat.*
16 *Donatarius, vel legatarius non poteſt gravari ultra emolumentum.*

DISC. XXXIII.

1 CUm juxta facti ſeriem recenſitam *ſub tit. de benefic.*
diſc. 2. Alexander proviſionem Apoſtolicam obti-
nuiſſet de aliquibus beneficiis tamquam ſubjectis dupli-
ci reſervationi facienti ceſſare indultum Cardinalitium
quo Ordinarius potiebatur, conſenſu præſtito aliquibus
penſionibus ſuper eiſdem beneficiis reſervatis, atque poſt
plures annos acerrimæ litis, poſſeſſionem obtinuiſſet,
cum condemnatione collitigantis ad reſtitutionem fru-
ctuum a die motæ litis in forma, Vix una, vel forte
bina recollecta percepta, pulſatus fuit ab aliquibus pen-
ſionariis, nedum pro terminis decurſis a die obtentæ
poſſeſſionis, qui non controvertebantur, ſed etiam pro
2 omnibus decurſis in annis præcedentibus, in quibus poſ-
ſeſſione caruerat; Et introducta cauſa coram A. C. ſeu
Prælato deputato, prodiit reſolutio favorabilis penſio-
nariis, unde propterea adita fuit Signatura Juſtitiæ pro
commiſſione cauſæ appellationis, cum clauſula tranſ-
lativa, pluriesque cauſa propoſita, ob votorum ſciſſuram
nulla capta fuit reſolutio, quod anſam dedit concor-
diæ, per quam controverſia finem habuit.

Ego ſemel tantum ſcripſi pro Alexandro Titulari, neuſ-
que interveniens, eodem modo, quo in dicta alia cauſa ſu-
per beneficiis inter proviſos, fuit quodammodo cæremo-
nialis, ex eadem ratione enunciata *d. diſc. de Beneficiis*; 2
quod ſcilicet idem principalis, ejuſdem ordinis, cujus ibi
alter contra eum ſcribens, docte ac elaborate in cauſa pro-
pria totum faciebat; Talis etenim eſt commendabilis Cu-
riæ Romanæ urbanitas ſuper modo ſcribendi in claſſicis
civilibus Advocatis, ac etiam in cauſarum Patronis, quod
ſcribendo pro una parte, altera occaſionem ægre ferendi
non habet, ſed potius laudandi, unde in aliis cauſis ejuſ-
dem Scribentis operam adhibere ſolet.

Ultra igitur plene deducta per ipſum principalem ſub
nomine aliorum collegarum, atque præſuppoſito certo
principio, de quo *diſc.* 31. & 32. etiam in iſta cauſa de- 3
ducto, ut ſcilicet debitum penſionis, utpote reale, ſeu
occaſionale ratione poſſeſſionis, ac fructuum beneficii,
præſtandum non ſit per Titularem, qui poſſeſſione, ac
fructibus caret.

Cum penſionariorum, ſeu ſcribentium pro eis funda-
mentum conſiſteret in actione, quæ juxta opinionem in 4
Curia receptam, eodemque *diſc.* 31. inſinuatam, com-
peteret etiam pro fructibus currentibus, vel futuris pro
terminis decurſis etiam tempore prædeceſsoris, multo
magis tempore ejuſdem Titularis.

Dicebam (etiam in ſenſu veritatis) id recte pro-
cedere, quatenus Titularis percepiſſet fructus, eoſque
haberet in manibus, ex quibus omnibus penſionem ſol-
vere debet, cum agatur de beneficiis ſimplicibus, in
quibus non intrante ratione congruæ Concilliaris, vel 5
alimentariæ, quæ cadit in curatis, tenuitas non excu-
ſat, neque aliquam partem præciſam Titularis pro ſe
deducere poteſt, ex vulgari beneficialiſtarum diſterio
pluries inſinuato, nempe, *ſolvas, vel dimittas*; (Li-
cet etiam in non curatis quandoque congrua alimenta-
ria penſionibus potior detrahi ſoleat, in Beneficiis ſci- 6
licet præciſe reſidentialibus, ac ſervitoriis Cathedralium,
vel Collegiatarum, ne alias ipſarum Eccleſiarum cul-
tus deſeratur; juxta caſum enunciatum *ſub tit. de Ca-
nonicis, diſc.* 9. & *ſupra diſc.* 23. *cum ſimilib.*) Secus
autem, ut ultra metam fructuum perceptorum cogi de- 7
beat ad ſolvendum de proprio, cum id nullum habeat
juris, vel rationis fomentum, præterquam ubi de pro-
prio expreſſe ad id ſe obligaſſet, ex ratione pondera-
ta ſupra in Sancti Severi congruæ *diſc.* 16. vel ex alte-
ra ponderata ſupra in Bracharen. *diſc. præced.*

Nullos autem fructus a Titulari perceptos, ſeu penes
eum extantes eſſe advertebam, quamvis de facto poſt ade-
ptam poſſeſſionem, binam forte recollectam feciſſet, dum
ex eis oportuit prius reficere (neque integre) expenſas diu-
turnæ litis, quæ ante omnia deducendæ ſunt, juxta genera- 8
le axioma deductum ex text. *in leg. fructus, ff. ſolut. matr. &
Concord.* quod fructus dicuntur illi, qui ſuperſunt deductis
expenſis, ex iis, quæ in terminis beneficialibus ad materiam
valoris, tam ad ſatisfaciendum Regulæ *de valore*, quam
ad effectum capacitatis, ſeu validitatis penſionis habentur
ſub tit. de benef. diſc. 90 & pluries in præcedentibus, in qui-
bus agitur de invaliditate penſionis ex defectu valoris.

Hinc proinde receptam propoſitionem habemus, la- 9
te cum collectorio ſtylo comprobatam per Salgad. *in
labyr. creditor. part.* 1. *cap.* 9. *n.* 18. *cum ſeqq.* quod ex-
penſæ litis dicuntur debitis quantumvis anterioribus,
& privilegiatis potiores, ad inſtar illarum expenſarum,
quas pro cultura, vel collectione eorumdem fructuum
facere oportet; Quodque expenſæ pro ſuſtinenda lite
in recuperatione, vel defenſione fideicommiſſi, vel feudi,
ſed emphyteuſis, vel ejus parti refici debent per dominum
in caſu devolutionis, vel per ſucceſſorem, quamvis jure 10
proprio, ac independenter venientem, habetur actum *ſub
tit. de emphyt. diſc.* 12. ac etiam admittitur *ſub tit. de fidei-
commiſſis, diſc.* 163. & in deciſionibus in ea cauſa editis.

Huic motivo reſpondebatur, tam per ſcribentes in
contrarium, quam per judicem motivantem, ut præ-
miſſa recte procedant in lite, quam ſuſtinere opor-
tuerit ſuper exiſtentia fideicommiſſi, quod a collitigan-
te expiratum prætendebatur, vel ſuper dominio, quod
a tertio etiam adverſus dominum, ſeu inveſtientem
controvertebatur, juxta caſum, de quo *d. diſc.* 12. *de
emphyt.* cum tunc utile negotium pro domino, vel ſuc- 11
ceſſoribus geſtum dicatur; ſecus autem, ubi nulla exi-
ſtente controverſia ſuper ſubſtantia, ſeu exiſtentia,
ageretur de ſola lite ſuper pertinentia, quoniam tunc
litigans cauſam propriam tantum potius agit, ideoque
expenſarum refectionem a ſucceſſore, vel domino præ-
tendere non poteſt, ut ita diſtinguendo habetur *d.
diſc.* 163. *ſub tit. de fideicomm.* cum ibi allegatis.

Reſpon-

Reſponſio eſt vera, ſed fallacia erat in applicatione, illa enim procederet, quando hujuſmodi expenſarum refectio prætenderetur contra ipſam Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio, dom ipſius Eccleſiæ ni-
12 hil intereſt; an ejus Rector provideatur magis ab Ordinario, vel Indultario, quam a Dataria, & an unum, vel alterum habeat poſſeſſorem; Secus autem inter ipſum proviſum, ac penſionarium, quoniam cum penſio aliud non ſit, niſi quota, ſeu portio fructuum a Titulari abſtracta, & penſionario aſſignata ad certam quantitatem gratia commoditatis redacta, adeout contracta dicatur quædam fructuum communio inter Titularem, ac penſionarium; Hinc proinde, quando Titularis litem ſubſtinuit, cauſam communem tractavit, dum niſi ipſe ejus Apoſtolicam proviſionem ſubſtinuiſſet, de conſe-
13 quenti evanuiſſent etiam penſiones occaſione illios penſionis, & vacationis reſervatæ, cum indultarius beneficia contulerit libera alteri collitiganti ab omni onere; Licet enim proviſio beneficii, & reſervatio penſionis ſint gratiæ, omnino diſtinctæ, quamvis contemporaneæ, ita ut ſi proviſio ſit nulla vel effectum non habeat, adhuc ſubſiſtat penſio, ut cæteris relatis apud Dunoz. *decif.658. num. 4. repetit.* poſt Merlin. *de pignor. dec.* 52. & latius in Terulen. Statutorum 11. Aprilis 1644. coram Carillo, ſeu Peutingerio; Attamen id procedit, ubi nullitas provenit alias, quam ex defectu juris conferendi; Ideoque de plano intrant ea, quæ habemus de expenſis factis per unum ex ſociis in negotiis ſocialibus ante omnia reficiendis, ſive ex ipſius negotiis lucris, ac effectibus deducendi.

Et quamvis in contrarium diceretur, quod in litteris reſervationis expreſſe diſpoſitom eſſet juxta communem
14 ſtylum, ut penſionarius ſibi reſervatam penſionem habere debeat francam, & exemptam ab omni onere, & contributione, ex quavis cauſa quantumvis ſpeciali, ac privilegiata, idque ſatis nimium impuliſſe videatur judicem; Attamen pro meo ſenſu id continere videbatur æquivocum clarum, quoniam hæc exemptio recte procedit quoad onera ordinaria, vel extraordinaria decimarum, & collectarum, aliarumque contributionum, ſive etiam quoad realia pro expenſis culturæ, & collectionis, cum ſimilibus, quaſi quod habente Papa in animo aſſignandi penſionario majorem fructuum quotam, ita de jure implicitæ concordiæ, reſecatis omnibus expenſis, & oneribus per Titularem aſſumptis, certa quantitas taxata ſit, adinſtar pluries inſinuatæ taxæ, quæ fit inter officialem, & datorem pecuniæ in ſocietate officii, ſive in contractu trino, de quo *ſub tit. de*
15 *uſur. diſc.* 1. *&* 2. *cum ſimilibus*, non autem circa illas expenſas, quas erogare oportet in eam cauſam ob quam ipſa ſubſtantia penſionis ſubſtineatur, cum tunc intrent actio, vel exceptio de in rem verſo, ſeu negotiorum geſtorum, &c.

Motivabatur etiam, (atque in hoc nimium inſiſtebant illi, qui in Signatura ſentiebant pro penſionario,) quod ſicuti Titularis negligens percipere fructus, vel adipiſci poſſeſſionem, non excuſatur a debito penſionis, potiſſime accedente clauſula, *habita, vel non habita*, quæ in præſenti aderat, ita in hac facti ſpecie excuſandus non videbatur, dum ſtante condemnatione collitigantis ad reſtitutionem fructuum, eos recuperare poterat, & conſequenter ſolvere debebat penſionem, ut ego ſcribens pro penſionario, antequam hæc diſputatio ſequeretur, advertebam in dicta Bracharen. *diſc. præced.* Verum iſtud erat leve fundamentum, cum ex facti circomſtantiis notiorum eſſet in Curia, quod non exactio dictorum fructuum proveniebat ab impedimentis judicialibus collitigantis, non autem a negligentia Titularis. Dictuſque caſus *diſc. præced.* longe diverſam habet rationem ibi ponderatam, huic caſui non applicabilem; Cumque beneficiorum
16 proviſiones ſequantur animo gratificandi, ac præſtandi beneficiato gratiam, & commodum ſi abſque fructibus teneretur ſolvere penſionem de proprio, ita eſſet convertere beneficium in maleficium; Ideoque advertebam intrare concluſionem, de qua in legatario, cæteris relatis, per Hodiern. *controv.* 15. & per Rotam *deciſ.* 80. *num.* 15 *part.* 11. *rec.* & de donatario in Anconitana bonorum 9. Decembris 1641. coram Ghislerio, cum aliis in Romana, ſeu Albanen. vineæ *ſub tit. de donat.* ut onus excedere non poſſit emolumentum, niſi quando illud eſſet correſpectivum ad pretium futuræ majoris ſperatæ utilitatis, tamquam per aleæ emptionem, juxta conſiderationes, de quibus *eod. diſc. præced.* ac etiam *d. diſc.* 16. & in eadem Romana, ſeu Albanen. vineæ *ſub tit. de donat.*

Card. de Luca, Lib. XIII.

ANNOT. AD DISC. XXXIII.

De potioritate, ſeu anterioritate expenſarum litis habetur *ſub tit. de cred. diſc.* 147. & generaliter habetur *ſub tit. de Judic. diſc.* 39. *per tot.*

IMOLEN. PENSIONIS, PRO EPISCOPO IMOLÆ, CUM INQUISITORE FAVENTINO.

Caſus deciſus per Sacram Congregationem S. Officii pro Inquiſitore.

De moneta, in qua ſolvi debeat penſio, & in cujus cedat commodum, vel incommodum augmenti, vel decrementi; ſeu alterius alterationis contingentis inter reſervationem, & tempus ſolutionis: Et an diuturna ſolutio in alia ſpecie monetæ inducat præſcriptionem, ſeu neceſſitatem, ut ita in futurum penſio ſolvi debeat, quamvis in diverſa ſpecie reſervata eſſet.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Congregatio Sancti Officii cognoſcit etiam cauſas civiles ſubditorum.*
3 *Reſolutio cauſæ.*
4 *De theorica generali, ut attendi debeat moneta juxta valorem tempore ſolutionis.*
5 *De terminis ſpecialibus penſionis reſervatæ in ſcut. auri.*
6 *Et talis eſt praxis in extinctione cenſuum.*
7 *Etiamſi ſcutorum valor ſpecificaretur in tot juliis pro quolibet.*
8 *Tempus obligationis attenditur, ubi moneta eſt imaginaria.*
9 *Obſervantia quadragenaria ſolvendi in moneta inferiori inducit ſtatum.*
10 *Reperitur tamen bona fides.*
11 *De differentia præſcriptionis odioſæ ad obligandum, & favorabilis ad liberandum.*
12 *De privilegio Eccleſiæ Romanæ circa præſcriptionem.*
13 *Ubi non præſcribitur ſubſtantia, ſed modus, facilius proceditur.*
14 *De antiquo valore ſcutorum auri.*
15 *Adverſus obſervantiam, de qua num. 9. datur reſtitutio in integrum.*
16 *Ex capite ignorantiæ datur reſtitutio adverſus quamcumque præſcriptionem.*

DISC. XXXIV.

Pius V. ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Imolen. 1
perpetuam penſionem reſervavit ſcut. centum auri ad favorem Inquiſitoris Faventiæ, illaque ex tunc ſolvi cœpit in libris 525. quæ attento eo tempore valorem dictorum ſcutorum 100. adæquabant, atque ita ab anno 1572. continuatom fuit uſque ad 1657. quando Inquiſitione renuente ſolutionem accipere in dictis libris 525. atque petente centum ſcutos auri, de præſenti longe plus importantes, exorta eſt controverſia, eaque introducta in Sacra Congregatione univerſalis Inquiſitionis alias Sancti officii, quæ ut habetur *tit. de locata, diſc.* 1. *& ſub tit. de ſervit. diſc.* 24. ultra cognitionem cauſarum fidei, cui principaliter præpoſita eſt, cognoſcit etiam de omnibus cauſis civilibus & crimi-
nalibus, ac mixtis pertinentibus ad Tribunalia inferio- 2
rum Inquiſitionum, vel ad perſonas, & miniſtros, necnon circa redditus, & bona pro hujuſmodi Tribunalium ſubſtentatione aſſignata, inhærendo alteri reſolutioni de anno præcedenti captæ in conſimili controverſia inter
Epiſcopom, & Inquiſitorem Melevitanum, reſolutum 3
fuit penſionem ſolvendam eſſe in ſcutis auri ad formam reſervationis, vel in moneta regionis in tanta quantitate, quæ adæquet eorum valorem.

Reſolutio mihi, (quamvis ſcribenti pro Epiſcopo, qui ſuccubuit,) juſta & probabilis viſa eſt, quoniam quidquid
in hac materia monetæ, cujus valor inter tempus obliga- 4
tionis, ac illud ſolutionis alterationem receperit, noſtri majores variaverint, attamen hodie extra controverſiam recepta eſt theorica Bartholi *in leg. Paulus, n.* 4. *ff. de ſolut.* ut quando ipſa moneta exiſtens in obligatione, eſt in rerum natura, vera & realis, non autem imaginaria. In ea

ſolutio fieri debeat, quamvis notabile incrementum, vel
decrementum receperit, admiſſa ſolum æquitativa mode-
ratione, quod ſi moneta vera in obligationem deducta,
rara ſit, ac non de facili haberi poſſit, admittatur debi-
tor ad ſolvendum in moneta currenti, quamvis inferioris
valoris, vel bonitatis, dummodo in valore intrinſeco ad-
æquet, id quod importat valor monetæ deductæ in obli-
gationem, ut cæteris relatis in materia indifferenti, Ro-
ta apud Pæniam *deciſ. 5. in repetit. deciſ.* 216. poſt Cenc.
de cenſib. Gregor. & Adden. *deciſ.* 42. Buratt. & Adden.
deciſ. 626. *&* 790. *& deciſ.* 398. *part.* 9 *recent.* bene de
materia Larrea *deciſ.* 21. *cum ſeqq.* cum aliis cumulatis
per Adden. *ad deciſ.* 67. *num* 29 *cum ſeqq. & num.* 71.
cum ſeqq. part. 9. *recent.* & habetur *ſub tit. de Regal.* ad
materiam monetarum *diſc.* 126. *&* 128 ac etiam pluries
ſub tit. de credito.

Et in terminis ſpecialibus penſionis apud Dunoz-
zett. ſeniorem *in deciſ.* 139. quæ eſt in Mantuana pen-
5 ſionis in hac materia circumferri ſolita tamquam ma-
giſtralis, ac in Capuana penſionis coram Veroſpio
deciſ. 490. *part.* 4. *recent.* in Toletana penſionis 30. Maji
1660 coram Albergato, & in aliis; Sæpiuſque pra-
cticavi in materia extinctionis cenſuum impoſitorum
in auro, puta in ſcutis, vel in ducatis larghis auri,
quia antiquitus erant in uſu, præſertim *ſub tit. de
credit.* in Romana cenſus pro Monaſterio S. Mariæ
6 Novæ de Urbe occaſione extinctionis cenſus antiqui
annorum 150. & ultra quod oportuit debitorem reſti-
tuere in Moneta currenti valorem illorum ducatorum,
qui *larghe* nuncupabantur, & de qua ſpecie habetur
in Mediolanen. *diſc. ſeq.* adeout videatur hodie punctus
planus, ac extra controverſiam.

Idque adeo verum, quod ubi etiam in obligatione
valor monetæ ſpecificetur in certa quantitate alterius
monetæ inferioris, adhuc tamen niſi explicite conſtet
id ſequutum eſſe taxative, ac per viam tranſactionis
ſuper incerto futuro eventu augmenti, & decrementi,
id non obſtet, quoniam cenſetur potius gratia demon-
ſtrandi valorem tunc currentem, ut in ſpecie firmatur
in dicta recepta *deciſ.* 490. *part.* 4. *recent.* ubi de penſio-
ne reſervata in ſcutis auri explicatis ad rationem ju-
7 liorum, ſeu carolenorum Regni Neapolis 12. pro quo-
libet, quia tanti valor dictorum ſcutorum tunc im-
portabat, non autem gratia taxationis; Quod etiam
8 in terminis generalibus habetur *dicta deciſ.* 398. *part* 9.
recent. ideoque valor de tempore obligationis attenditur
ſolum, ubi in eam deducta eſt moneta imaginaria,
juxta caſum, de quo *in d. diſc.* 128. *ſub tit. de Re-
gal.*

Non negabam ego ſcribens pro Epiſcopo veritatem
hujus hodie receptæ theoricæ, quatenus legitima præ-
ſcriptio in contrarium non obſtaret; Dicebam tamen,
more Advocati cauſæ inſervientis, quod cum habere-
mus continuatam obſervantiam annorum 80. & ultra,
hinc intrabat diſpoſitio text. *in cap. cum olim de cenſi-
bus*, ibique Gloſſ. magiſtralis, *verbo triginta ſex*, ubi
firmatur, quod ſi præſtatio debita Epiſcopo ratione
cathedratici, ſeu alias, in una ſpecie monetæ melio-
ris, continuato ſpatio annorum 40. ſolvatur in altera
ſpecie monetæ inferioris, tunc legitima præſcriptio in-
ducta dicitur, ideoque in futurum in eadem ſpecie mo-
netæ inferioris continuandum eſt, ut etiam firmat Gloſſ.
*in cap. conquerente, verbo duos ſolidos de officio Ordina-
rii*, utrobique ſcribentes relati per Gabr. *de ſolut. con-
cluſ.* 1. *n.* 25. & Surd. *conſ.* 220. *n.* 18. ac præſuppoſitive
admittitur *d. deciſ* 490. *part.* 4. *rec. & in d. dec.* 139.
Dunozetti, in quibus reſpondetur ſolum ad motivum
9 obſervantiæ interpretativæ, ut non cadat in claris, ac
expreſſis, ac etiam in his terminis, Spad *conſ.* 58. *n.* 5.
lib. 3. tunc enim neceſſaria eſt obſervantia præſcripti-
va, quæ adverſus privatos ſufficit triennalis, adverſus
vero Eccleſiam debet eſſe quadragenaria, quæ in præ-
ſenti accedebat duplicata.

Et quamvis hujuſmodi obſervantia præſcriptiva, in or-
dinaria vitalitia penſione, nunquam, vel nimium raro
ad praxim deduci valeat, ratione malæ fidei, reſultantis
ex ſcientia, quam Titularis ſolvens habet reſervationis
penſionis in diverſa ſpecie moneta majoris valoris, cum
hodie extra controverſiam ſit, ut etiam inter laicos, &
in Terris Imperii non detur præſcriptio ad favorem exi-
ſtentis in mala fide, juxta diſpoſitionem text *in cap. fin.
de præſcript cum concord.* plene relatis per Rotam *dec.* 373.
n. 9. *part.* 9. *recent. & paſſim*, & in his ſpecialibus termi-
nis advertit Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 39. *n.* 230. Attamen di-
cebam, objectum in hac facti ſpecie ceſſare, ſaltem poſt
vitam primi Epiſcopi, ſub quo hujuſmodi penſio re-
ſervata fuit, & qui ei conſenſum præſtitit, vel abſ-
que dubio notitiam certam habuit reſervationis per le-
cturam litterarum, ſine quibus utique iſtius oneris ſup-
portationem non ſuſcepiſſet; Secus autem ſubducendo 10
vitam primi, ac ſupputando tempus prædeceſſorum con-
tinuarunt in ſolutione, cum verſaremur in ſucceſſore
independente, ac veniente jure proprio, ideoque non
intrat quæſtio, de qua *d. deciſ.* 373. *part.* 9. *recent.*
& ſæpius in ſua materia *ſub tit. de credito*, an ſcilicet
mala fides debitoris influat in ejus primum, vel ul-
teriorem hæredem.

Eoque magis dicebam de facili hanc præſcriptionem
admittendam eſſe, quoniam non agebatur de illa præ-
ſcriptione odioſa reſultante a diſpoſitione juris civilis
in leg. omnes, & leg. ſicut, Cod. de præſcript. 30. *vel*
40. *annor.* per quam potius in pœnam negligentiæ de-
bitoris, quam ad favorem præſcribentis iſte acquirit
rem alienam, ſeu eximitur a debito ex cauſa correſpe- 11
ctiva contracto, cujus æquivalens jam habuit, unde
propterea eſt pariter inducere rei alienæ acquiſitionem;
Sed de favorabili diminutione oneris, vel ſervitutis, ac
reſtitutionis Eccleſiæ ſaltem in parte ejus priſtinæ li-
bertati, quod eſt quid longe diverſum, cum facilius in-
ducatur libertas quam ſervitus adnotata per Civiliſtas
ad materiam text. *in leg. cum de in rem verſo, ff. de
uſuris, & in leg. ſi certis annis, Cod. de pactis*, ita
conciliando textum *in leg. adverſus, Cod. de uſuris*, &
per Canoniſtas *in cap. pervenit de cenſibus*, iſtique ſunt
veri, ac proprii termini text. *in d. cap. cum olim*,
pro diminutione ſubiect oneris, ac ſervitutis.

Quamvis autem hæc more Advocati nimium exag-
gerarem, neque in contrarium daretur congrua reſpon-
ſio, niſi ea, quod univerſalis Inquiſitio potiretur pri-
vilegio Eccleſiæ Romanæ contra quam non datur præ-
ſcriptio, niſi centum annorum, & quæ reſponſio pro
meo ſenſu parum congrua videbatur, cum id recte pro- 12
cedat in ipſa Inquiſitione univerſali Eccleſiam Roma-
nam repræſentante in materiis fidei, non autem in hu-
juſmodi inferioribus, ac ſubordinatis Tribunalibus ſu-
per privato pecuniario intereſſe, præſertim cum alia
Eccleſia; Ac etiam, quia non eſt præſcriptio, quæ
tollat ſubſtantiam debiti in totum, ſed ſolum inducit 13
modum, ſeu moderationem juxta diſtinctionem, quam
in materia decimarum receptam habemus ex deductis
dec. 23. *&* 311. *part.* 6. *recent.* & ſæpius in ſua mate-
ria *ſub tit. de decimis*, cum ſimilibus; Sive quia ta-
lis diuturna obſervantia ſufficiat ad probationem tituli
concordiæ ſuper valutatione monetæ deductæ in obli-
gationem juxta ea, quæ habentur *diſc. ſeqn.* adeout non
verſaremur in vera, & directa præſcriptione adimente
jus uni, ac in alterum transferente.

Adhuc tamen reſolutio probabilis viſa eſt ex facti
qualitate, ob quam verificabilis non remanebat diſpo-
ſitio dicti textus *in cap. cum olim*; Siquidem plurium
annorum ſpatio prope dictæ reſervationis tempus, auri
valor erat longe inferior, ideoque ſcuti valebant ad ra- 14
tionem ſolum juliorum 11. monetæ Romanæ, unde
propterea praxis docet in præſtationibus Cameralibus
Urbis ac Status Eccleſiaſtici, quod debita in ſcutis au-
ri ſolvuntur ſolum ad rationem juliorum 11. Idemque
ſervat Camera Regni Neapolitani ad rationem carole-
norum pariter 11. Deinde vero paulatim ac inſenſibi-
liter creſcere cœpit ad julios 12. in quo valore diu per-
ſtitit; A moderniori vero tempore propter bella ali-
aſque contingentias, adeo majorem excreſcentiam ha-
buit ad julios 15. & aliquid plus ratione aggii, ubi
agitur de ſcutis ſtamparum modernarum; Et propterea
cum illa inquiſitio adminiſtraretur per unum Regula-
rem non de facili conſcium hujuſmodi inſenſibilis aug-
menti, quod aurum in tempore habuit, atque proba-
biliter poſt plurium annorum decurſum, Inquiſitores
pro tempore ignari eſſent de origine ac modo hujus re-
ſervationis, ideoque inhærendo ſolito, continuarunt hu-
juſmodi exactionem potius ex errore, qui excludit præ-
ſcriptionem, vel ſaltem juſtam præbet cauſam reſtitu-
tionis in integrum, ut in his ſpecialibus terminis pen-
ſionis advertit Lotter. *d. lib* 1. *qu.* 39. *nu.* 163. & habe- 15
mus generaliter receptum in materia reſtitutionis in in-
tegrum ex capite erroris, vel juſtæ ignorantiæ compe- 16
tentis adverſus præſcriptionem etiam longiſſimam 39.
vel 40. annorum ex deductis per Theſaur. *deciſ.* 134.
Buratt. *dec.* 457. cum aliis collectis per Adden. ad *dec.*
3. *part.* 3. *rec.* iſtique videbantur hujus cauſæ termini.

A N-

ANNOT. AD DISC. XXXIV. cum ſeqq.

Agitur in his diſcurſ. de materia monetæ ſuper qua videri poterunt deducta ſub diverſis titul. & præſertim *tit. de Credit. diſc.* 140. ubi in adnotatione adſunt loca concordantia.

Deciſiones prodiiæ in caſu, de quo *diſc.* 36. ſunt inter illas Peuringerii *dec.* 489. & 504.

MEDIOLANEN. PENSIONIS, SEU MONETÆ,

PRO ALEXANDRO TERZAGO, CUM SEMINARIO MEDIOLANI.

Caſus diſputatus coram A.C. & in Signatura, & reſolutus pro Seminario.

De eadem materia monetæ, in qua ſolvenda eſt penſio, an & quando deſerri debeat obſervantiæ, quæ diverſa ſit a reſervatione, & de diverſis ſpeciebus ſcutorum, vel ducatorum auri, vel argenti.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De theorica ſuper moneta, & quod tempus attendi debeat.*
3 *De pluribus ſpeciebus ſcutorum auri majoris, & minoris valoris.*
4 *Ubi ſunt plures ſpecies monetæ, attenditur minor.*
5 *In moneta imaginaria non datur alteratio.*
6 *Unde proveniat diverſitas valoris ſcutorum auri.*
7 *De ſpecie reſervationis in libris, ac moneta imaginaria.*
8 *Quando detur alteratio, etiam in imaginaria.*
9 *De reſervatione in ducatis Regni Neapolitani, vel alterius regionis.*
10 *De reſervatione in ſcutis monetæ Romanæ.*
11 *De alia in ducatis auri de Camera, & quantum iſte ducatus importet, & de ſcutis larghis.*
12 *Sub nomine ſcutorum auri in proviſionibus Apoſtolicis quid veniat.*
13 *Expreſſio ſummæ ſeu valutationis an ſtet taxative, vel demonſtrative.*

D I S C. XXXV.

Super eadem penſione per Gregorium XIII. de an-
1 no 1574. reſervata in annuis ſcutis 880. auri ad favorem Seminarii Mediolani ſuper fructibus præpoſituræ de Breda, ſuper qua inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem habita fuit quæſtio, de qua ſupra *in alia Mediolanen. diſc.* 26. Poſt illam ſopitam, nova excitata fuit inter dictum Seminarium ac ibi enunciatum Alexandrum Titularem ſuper monetæ ſpecie, in qua dictæ penſionis ſolutio fieri deberet; Prætendente Seminario eam faciendam eſſe in ſcutis auri juxta formam reſervationis; E converſo autem prætendente Titulari ſolvi debere ad rationem librarum ſeptem, & ſolidorum quinque pro ſcuto, eodem modo, quo ab anno 1629. uſque ad 1655. ſolverant Cardinales ſenior, & junior de Montealto dictæ præpoſituræ poſſeſſores, quorum primus ante dictum annum 1629. (in quo per concordiam augmentum ſequutum eſt,) eadem penſionem ſolvebat ad rationem librarum quinque & ſolidorum 18. Introductaque cauſa coram A. C. pro Seminario judicatum fuit, idque canonizatum etiam per Signaturam Juſtitiæ, unde propterea Titularis acquievit, cum aliqua, ut mihi ſuppoſitum fuit, concordi moderatione.

In his autem diſputationibus; Scribens ego pro Titulari, non negabam theoricam penſionario aſſiſtentem,
2 de qua *diſc. proxime præced.* quod cum reſervatio facta eſſet in ſcutis auri, qui exiſtunt, & ſic in moneta vera non autem imaginaria, in ea facienda ſit ſolutio, vel gratia commoditatis ſolventi, in æquivalenti, *ut in eod. diſc. præced.* ac etiam *ſub tit. de Regal. diſc.* 126. *& ſeq.* Atque agnoſcebam non poſſe ſuffragari diſpoſitionem text. *in capit. cum olim de cenſ.* Tum ex motivis deductis *eod. diſc. præced.* Tum quia in facto non verificabatur obſervantia pacifica uniformis 40. annorum, dum de anno 1629. exorta conſimili quæſtione, per tranſactionem factum fuit augmentum duarum circiter librarum pro ſcuto.

Dicebam tamen, tunc intrare difficultatem, quando alia non adeſſet ſcutorum auri ſpecies, niſi illa, quæ licet pro diverſitate Principatuum diverſos habeat cunios, attamen uniformem habet valorem, ut ſunt ſcuti auri, quos dicimus quatuor ſtamparum vel ſimiles currentes per nundinas & plateas in cambiis, & qui ſolvuntur in Cancellaria Apoſtolica pro expeditionibus; quia tempore dictæ reſervationis in Civitate Mediolani, quæ utpote in loco beneficii ac deſtinatæ ſolutionis, in hoc ut infra attendi debet, plures aderant ſpecies ſcutorum auri majoris, & reſpective inferioris valoris, præſer- 3
tim vero quidam ſcuti nuncupati *del Macello*, qui deinde reprobati fuerunt, adeout non extent amplius in rerum natura, ut etiam tunc adeſſe plures ſpecies ſcutorum auri majoris vel minoris valoris in Civitate Bononiæ patet ex *deciſ.* 398. *num.* 8. *part.* 9. *recent. & per tot.* Hinc proinde ad duo inferebam.

Primo ſcilicet, quod reſervatio intelligi debeat de ſpecie ſcuti inferioris, ut ſervitus vel onus reſtringatur ad text. *in leg. nummis ff. de leg.* 3. *cum concordant.* per Surd. *conſil.* 220. *num.* 5. & Rota *dicta deciſ.*
398. *part.* 9. *recent. repetit. deciſ.* 119. poſt Merlin. *de* 4
pignor. Et in ſpecialibus terminis penſionis Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 39. *n.* 157. *& ſeqq.* Et ſecundo, quod cum dicti ſcuti non eſſent amplius in rerum natura, ita redacti eſſent ad monetam imaginariam, quæ tractu 5
temporis non recipit incrementum, vel decrementum; Lotter. *d. quæſt.* 39. *numer.* 220. *& ſeqq. & ſub tit. de Regal. diſc.* 128. ac etiam *diſc. præced.*

Verum, reflectendo ad veritatem, ab initio parti libere pro ſtylo inſinuatam, reſolutio probabilis viſa eſt, ex eiſdem rationibus, de quibus *diſc. præced.* non obſtante dicta conſideratione ſcuti auri inferioris valoris, quoniam ſupponebatur, quod iſta ſpecies ſcuti haberet idem pondus, quod habebant alii ſcuti auri per Ita- 6
liam, ac nundinas, & plateas currentes, ideoque ejuſdem valoris eſſe deberet, quando non haberet quamdam excedentem mixturam ligæ, ob quam communi opinione non currebat inter illos ſtampatum, ſed erat alicujus minoris valoris, eo modo, quo etiam hodie habemus de ſcutis auri ſtamparum novarum, ac de illis, qui dicuntur ponderis veteris, quod illi de prima ſpecie aliquem habent (licet modicum) majorem valorem, in quo non erat cauſæ punctus, dum erat circa notabilem excreſcentiam reſultantem, non ab una, vel altera ſpecie ſcutorum, ſed ab ipſo valore auri in genere.

Et ulterius advertebam, quod neque ſubſiſteret dictum præſuppoſitum, ut de iſta ſpecie ſcutorum Mediolani reſervatio intelligenda eſſet; Siquidem pluribus modis hujuſmodi reſervationes fieri ſolent; Aliquando 7
ſcilicet (ſed nimium raro) in moneta imaginaria regionis, puta in libris; quod officiales Datariæ admittere non ſolent; ut patet ex caſu, de quo *ſupra diſc.* 30. tunc ceſſat quæſtio, cum iſta ſpecies de ſui natura non ſoleat recipere alterationem, licet quandoque id etiam contin- 8
gat juxta caſum, de quo *dict. tit. de Regal. diſc.* 128.

Aliquando vero fit in moneta vera regionis, puta in ducatis, ut contingit (exempli gratia) in illis penſionibus, quæ reſervantur ſuper Eccleſiis Cathedralibus, vel Metropolitanis Regni Neapolitani, quæ ſunt ad Regiam nominationem, juxta caſum, de quo *infra diſc.*
37 *& eod. tit. de Regal. diſc.* 126. ubi diſputatur, an 9
Titularis admitti debeat ad ſolvendum in loco Eccleſiæ ducatos currentes ibi proximo Regno Siciliæ ultra Pharum, & deciditur negative, ſed non dubitatur attendendos eſſe ducatos juxta monetam alterius Regni Siciliæ citra, in quo ſita eſt Eccleſia.

Et aliquando in ſcutis monetæ Romanæ quamvis beneficium eſſet extra temporalem Eccleſiæ ditionem, juxta caſum, licet in aliis terminis, de quo *eod. tit.*
de Regal. diſc. 126. ubi de alio caſu in Inſula Mele- 10
vitana, in quo obligatus ad præſtationem ſolvere volebat in ea ſpecie monetæ, quæ proportionatum valorem intrinſecum non habet, ſed major valor eſt accidentalis ob leges illius M. Magiſtri, & deciditur, admitti quidem ſolutionem in ea moneta, ſed in tanta quantitate, quod adæquet valorem ſcutorum auri.

Frequentius autem penſionum reſervatio fieri ſolet in 11
ducatis auri de Camera, qui conſtituuntur ex uno ſcuto auri quatuor novarum currentium ſtamparum, ac uno julio juxta notorium receptum uſum, quamvis, ut expertus ſum occaſione plurium diſputationum habitarum ſuper extinctionibus antiquorum cenſuum impeditorum in ducatis auri, qui vulgo *larghi* nuncupantur, quorum mentio habetur *deciſ.* 149. *part.* 2. *recent.* deberent importare aliquid plus; Siquidem præſertim *in Romana cenſus* pro Monaſterio.

ſterio S. Mariæ Novæ, apud antiquarios iuventi fuerunt plures hujuſmodi ducati, ſeu ſcuti larghi, qui currebant in Camera, & Cancellaria, illique in pondere, ac valore excedunt id, quod importat ſcutus auri ſtamparum currens cum uno julio pluris; Cum enim alii ſcuti aurei Italiæ, aliarumque Catholici Orbis regionum, quorum mentionem habet Gomez. *in regula de valore quaſt. 9. n. 26.* & reaſſumit Fenzon. *ad ſtatut. Urb. cap. 147. num. 146.* haberent aliquem inferiorem valorem, hinc proinde ſub Leone X. introduci cœpit quædam nova ſpecies ſcutorum auri juxta formam, & valorem hodiernum, ut eſſet æqualis aliis ſcutis auri ſtamparum, & qui ad differentiam dictorum majoris ponderis, ſeu bonitatis, qui aliquam majorem materialem latitudinem habebant, dici cœperunt *ſtricti*, illi vero *larghi*, ſive *ſolis*.

Generaliter autem hodie, tam in litteris Apoſtolicis, quam in quibuſcumque privatis, vel publicis diſpoſitionibus, ſub nomine ſcutorum auri ſimpliciter, veniunt iſti ſcuti breviores currentium ſtamparum, quorum
12 uſus eſt in communi commercio platearum, ac nundinarum; Ideoque habetur dictus diſcretus modus reſervandi penſiones, quod quandoque reſervantur in ducatis auri de Camera, qui important majorem quantitatem in decima ſexta parte plus; Et quandoque vero in ſcutis auri ſimpliciter importantibus dictam decimam ſextam partem minus.

Et conſequenter quando in hac reſervatione Gregorius XIII. loquutus eſt de ſcutis auri, quamvis de jure, non data contraria expreſſione, ſolutio fieri debeat in loco beneficii; Attamen intelligitur de ſcutis auri *currentibus* in Dataria, & Cancellaria, juxta cujus ſtylum regulatur Papæ voluntas, in qua probabiliter eſſe non potuerunt hujuſmodi ſcuti auri inferioris ligæ, ſeu valoris, qui Mediolani currebant, cum iſta conſideratio cadere poſſet in contractibus initis inter privatos ejuſdem loci; Taliſque eſt communis praxis juxta deciſiones, quæ ſupra, ac etiam *diſc. præced.* habentur; Ac propterea quando de anno 1629. per concordiam ſcutus auri, a libris quinque auctus fuit ad libras ſeptem, non fuit præciſe ſtatuere certum valorem, ſeu taxam, quæ ſe habere poſſet ad commodum, & incommodum utriuſque, ſed po-
13 tius demonſtrative, quia ſcilicet tanti ſcutus aureus excretus importaret, recipiendo ſolutionem in libris gratia commoditatis, cum in dubio potius demonſtrative, quam taxative id geſtum præſumatur, ut *dec. 114. part. 1. rec. & d. dec. 398. part. 9.* & in aliis.

CALARITANA PENSIONIS, PRO FRANCISCO BUSQUETO, CUM DOMINICO, ET GEORGIO, DE MARTINIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Franciſco ut infra.

De eadem materia monetæ, in qua ſolvenda ſit penſio, & an concordia deſuper inita cum uno Titulari allegari poſſit per ſucceſſorem, & aliqua de judicio poſſeſſorio in jure exigendi penſionem.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Poſſeſſio acquiritur per exactionem etiam unius termini, vel partis, & prodeſt contra ſucceſſorem.*
4 *An expreſſio valoris importet taxam, vel ſtet demonſtrative.*
5 *De eadem, ubi præcedit lis.*
6 *Secus lite non accedente.*
7 *Eſt quæſtio voluntatis, & quomodo decidenda.*

DISC. XXXVI.

1 SUper Canonicatu Eccleſiæ Calaritanæ jam gravato penſione ducatorum Cameræ 500. ad favorem Cardinalis Lantes, de conſenſu poſſeſſoris reſervata fuit penſio (quæ voluntaria dicitur) aliorum ducatorum ſimilium 700. ad favorem Franciſci, deindeque, cum de eodem Canonicatu proviſus fuiſſet Dominicus, reſervata fuit altera penſio ſimilium ducatorum 625. ad favorem Ambroſii; Verum iſto noviter proviſo prætendente invaliditatem dictarum penſionum Franciſci, & Ambroſii, introductaque lite coram A. C. deventum eſt ad concordiam, per quam utraque penſio in aliqua reſpective parte diminuta, ſeu reducta fuit, donec duraret altera antiqua penſio Cardinalis, atque in concordia, penſio Franciſci ducatorum Cameræ 700. narrata, ſeu præſuppoſita fuit in ſcutis 505. declaratione adjecta; ut dicta reductio eſſet perſonalis ad favorem dicti Dominici, non autem ſucceſſoris; Cum autem dictus Dominicus aſſumpſiſſet in Canonicatu prædicto in coadjutorem cum futura ſucceſſione Gregorium nepotem; Hinc cum utraque reſpective ſuper dictæ penſionis ſolutione, non circa ſubſtantiam, ſed circa monetæ qualitatem, & quantitatem, denuo lis introducta fuit in Rota coram Peuntingerio, atque ſub diebus 4. Februa- 2
rii, & 55. Junii 1654. prodierunt reſolutiones Franciſco penſionario concedentes manutentionem ad limites dictæ concordiæ, cum reductione, non obſtante, quod ceſſaſſet dicta antiqua penſio per obitum Cardinalis, idemque poſtmodum dictum fuit ſub diebus 54. Junii 1655. & 10. Maji 1658. coram Veroſpio ſubrogato, quamvis interim ſequuta eſſet mors Dominici coadjuti; Poſtmodum autem habitis aliquibus diſputationibus in reſolutione circa monetam, in qua ſolutio facienda eſſet, deventum eſt ad concordiam, quæ controverſiæ finem dedit.

In his autem diſputationibus duo fuerunt puncti; Unus in poſſeſſorio manutentionis in quaſi poſſeſſione exigendi; Alter vero in bono jure ſuper qualitate, & quantitate monetæ, in qua iſta ſolutio fieri debetet.

Super primo proceſſum eſt cum generalibus hodieque ſatis vulgaribus, ac receptis propoſitionibus, ſuper quibus circumferuntur dictæ deciſiones, magnæque juxta currentem irridendum abuſum retexebantur hinc inde allegationes, quod ſcilicet exiſtenti in quaſi poſſeſſione exigendi, etiam per exactionem unius ter- 3
mini, quinimo partis, competit manutentio, quæ tamen danda eſt ad limites poſſeſſionis, & ultra, etiam contra ſucceſſorem in beneficio, qui nihil ſolviſſet, cum jus metiamur ex perſona actoris, ſeu poſſeſſoris, & conſequenter cum poſſeſſio eſſet juxta reductionem in ſcutis monetæ 955. dictum fuit attendendum non eſſe, quod ceſſaſſet conventa diminutio ſcutorum centum temporaliter, ad vitam ſcilicet illius Titularis, vel reſpective donec antiqua penſio duraret, quoniam id præbere quidem poterat actionem petendi illud plus in exequutione litterarum vel concordiæ, non autem in hoc judicio manutentionis, quod decernitur ad limites poſſeſſionis, & ſic in qua fuiſſet poſſeſſio.

Quo vero ad alterum punctum monetæ; Non negabant ſcribentes pro Titulari theoricam de qua *duobus diſcurſibus præcedentibus*, quod cum reſervatio facta eſſet in ducatis Cameræ, in illis; vel moneta regionis, quæ eorum valorem adæquaret, ſolutio facienda eſſet, ſed dicebant, quod cum in dicta concordia penſio narrata eſſet in ſcutis 505. ita ad illam quantitatem redacta eſſet per ſpeciem tranſactionis ſuper valore ducatorum, ſeu ſcutorum 4
auri, qui poterant creſcere & decreſcere, unde utraque pars æque ſe haberet ad commodum, vel incommodum.

Verum (in ſenſu etiam veritatis ſcribens pro penſionario, prorſus improbabilem dicebam hanc prætenſionem, quoniam, ut advertitur *in deciſ. 114. part. 5. recent.* in qua in ſpecie agitur de hoc puncto, ſuper quo proinde illa paſſim circumfertur, quamvis 5
non ageretur de penſione, ſed de cenſu) quod ſcilicet tunc id recte procedat, quando proceſſiſſet lis vel ſaltem in extrajudiciali controverſia ſuper valutatione monetæ, ſuper qua deinde concordatum eſſet; Sive (ut pluries practicavi) partes concorditer ad evitandam alterationem aggii auri, aut pro majori commoditate ſolvendi ac exigendi reſpective, conveniſſent de certa uniformi, ac invariabili quantitate monetæ regionis.

Cumque tunc uterque commodo, & incommodo futuræ eventualitatis æque ſubjaceat, hinc planum eſt, ut conſtito de hujuſmodi voluntate, illa attendi debeat, ut etiam admittitur in his terminis penſionis in celebri Capuana coram Veroſpio *dec. 490. tod. part. 1. rec.* Secus autem ubi, ut in præſenti, lis, ac reſpective Concordia 6
non fuit ſuper moneta, & modo ſolvendi, ſed ſuper alio puncto, ſeu quæſtione, quoniam tunc ſumma explicata ſtare potius dicitur demonſtrative, quam taxative, ut in

dubio

dubio eſt præſumptio: Ac etiam quia tranſactio cadit ſuper iis, quæ ſunt in lite, non ſupee aliis, ut advertitur in ſupra allegatis deciſionibus 114. & 490. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 398. *part.* 9. atque videtur veriſſima, & germana diſtinctio, cum conventio trahenda non ſit ultra id, quod in animo, ac voluntate contrahentium principaliter fuit; Taliſque erat ſenſus Rotæ in iſta cauſa, dum ſola difficultas erat circa ordinem, ſive incompetentiam judicii poſſeſſorii in eo pluri juxta ea, quæ habentur *diſc. ſeq.*

Sequentes deciſiones noviter emanarunt in materia præcedentis diſcurſus.

R. D. EMERIX DECANO.

Calaritana Penſionis.

Lunæ 1. Decembris 1692.

SAnctæ memoriæ Urbanus Octavus ſuper Canonicatu Cathedralis Eccleſiæ Calaritanæ vacante per obitum Antonii Angeli Santucchii, & penſionibus ducatorum 1200. auri de Camera gravato, quem per litteras datas nonis Decembris 1637. ab Archiepiſcopo conferri, & aſſignari mandaverat Dominico Martin reſervavit eodem die, & anno de conſenſu ipſius Dominici, & ſub narrativa valoris *per aſcenſum* ad 3500. ducatos ſimiles, cum clauſula, *ut aſſeris* aliam penſionem ſimilium ducatorum 615. favore Ambroſii Santucchii Machin, qui illam exegit uſque ad annum 1655. quo Dominicus ſupervixit, ſed poſt hujus obitum detrectante Gregorio Martin, qui vigore gratiæ Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione Canonicatum adeptus fuerat in illius ſolutione continuare egit, & obtinuit adverſus ipſum anno 1658. a Vicario Generali Calaritano Judice in litteris reſervationis penſionis deputato mandatum de manutenendo, quod devoluta cauſa ad A. C. Bulgarinum, revocatum fuit per ſententiam abſolventem Georgium ab impetitis, & ulterius declarantem penſionem eſſe nullam; Appellante autem Ambroſio, & commiſſa cauſa clar. mem. Cardinali Cerro, fuit in poſſeſſorio, prævia *dec.* 629. *inter ejus impreſſas* relaxatum mandatum de manutenendo favore Ambroſii, & in petitorio, præviis duabus deciſionibus; Prima nempe *coram eodem Cerro inter ejus impreſſas* 899. & altera *coram Eminentiſſimo Vicecomite* illi ſuffecto 6. *inter impreſſas part.* 17. *recentior.* lata fuit per ipſummet Eminentiſſimum Vicecomitem ſententia priori A. C. Bulgarini conformis pro nullitate penſionis, contra quam interjecta rurſus appellatione pro parte Ambroſii, & cauſa commiſſa bonæ memoriæ Priolo, præviis geminis deciſionibus inter illius impreſſas 351. & 369. pronunciatum fuit per bon. mem. Albergatum per ejus obitum in cauſa ſubſtitutum; *infirmandam eſſe ſententiam Eminentiſſimi Vicecomitis, & penſionem ſuſtineri*: ſed ab hac ſententia commiſſa ad provocationem Georgii cauſa appellationis R. P. D. Rondinino, & poſt varios actus coram ipſo geſtos, utroque tam ſcilicet Georgio, quam Rondinino ab humanis ereptis, ac in Georgii locum de Canonicatu proviſo Joanne Paulo Nurra, & in locum Rondinini ſuffecto R. P. D. meo Cavallerino nunc ad Chriſtianiſſimum Regem Nuncio Apoſtolico, propoſito ter per ipſum conſueto dubio, *an ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda*, nec ulla capta reſolutione, excepto ordine dato ſub die 3 Julii 1690. quod *ſtricte ſcriberetur ſuper reducibilitate penſionis*, tandem hodie coram me illius vice cauſam reproponente, concluſum fuit pro infirmatione ſententiæ Rotalis.

Sententia enim (ut liquet ex deciſionibus bonæ memoriæ Prioli, quarum ad formam illa emanavit, unice fundata fuit in eo, quod ob conſenſum per Georgium tunc temporis titularem penſioni præſtitum in aſſecutione gratiæ Coadjutoriæ relevaretur Ambroſius Penſionarius ab onere juſtificandi valorem *per aſcenſum* ad 3500. ducat. auri de Camera narratum in litteris reſervationis, tam in poſſeſſorio, quam petitorio, ſed corruit hujuſmodi fundamentum in hodierna inſtantia, quæ non amplius agitur cum Georgio, ſed cum Jo. Paulo per ejus obitum proviſo, qui non modo nullum præbuit penſioni conſenſum, verum imo (ut inferius apparebit) adverſus illam poſitive diſſenſit, & reclamavit, ac refugit aliud amplexum per deciſiones bonæ memoriæ Cerri, & Eminentiſſimi Vicecomitis, quod videlicet penſionarius in judicio petitorio, & contra Titularem, qui penſioni non conſenſit, tenetur plene, & concludenter juſtificare valorem præfatum, alias penſio non ſubſtinetur, ut tradit Garz. *de beneſic. part.* 1. *cap.* 5. *n.* 476. & *ſeq.* Lotter. *de re beneſic. l.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 72. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 57. *num.* 11. Rota *dec.* 306. *n.* 1. *p.* 10. *deciſ.* 48. *n.* 1. *part.* 17. *recent. dec.* 236. *num.* 9. *coram Bichio*, *deciſ.* 830. *n.* 5. *coram clar. memor. Cardinali Cerro in Viterbien. penſionis* 26. *Junii* 1682. §. *Cum enim coram Reverendiſſimo Patre Dom. meo Urſino in Albanen. penſionis* 2. *Aprilis* 1683. §. *ſecundo quia, coram bonæ memoriæ Rondinino, & in Romana penſionis* 25. *Junii ejuſdem anni* §. *Nitebantur coram eodem, confirmata* 20. *Martii* 1684. *coram Domino meo Urſino*. Præſertim ſtante clauſula *ut aſſeris*, quæ facit conditionem, & præſefert Papam fuiſſe de beneficii valore dubium, deque eo voluiſſe a Penſionario doceri, ut advertit Rota *dict. dec.* 306. *n.* 3. & 4. *part.* 10. *deciſ.* 265. *num.* 3. *part.* 15. *deciſ.* 130. *n.* 3. & *ſeq. part.* 18. *recent. in dicta Viterbien. penſionis* §. *Eoque fortius coram D. meo Urſino*, & in deciſione, ſive diſcurſu edito pro concordia *in Majoricen. penſionis* 28. *Martii* 1689 §. *quoniam eam ſequenti coram me*.

Neque ad relevandum ab hoc onere Penſionarium quidquam facit, quod penſio reſervata non fuerit ſub aliqua explicita conditione; ſed pure, quodque in illius reſervatione facta occaſione proviſionis per obitum nulla, nec de jure, nec ex regulis Cancellariæ requireretur expreſſio valoris, nam quod penſio reſervata non fuerit ſub aliqua explicita conditione (præter quod confunditur ex præcitata clauſula, *ut aſſeris*, quæ vel importat expreſſam conditionem, vel ſaltem virtualem, ac tacitam, quæ ad hunc effectum æquipollet expreſſæ, ut conſtat ex notatis per Garz. *de beneſ. part.* 1. *cap.* 5. *n.* 460. Rota *deciſ.* 880. *num.* 2. *coram Dunoz. Juniore*, & *deciſ.* 130. *n.* 3. & 4. *part.* 18. *recent.*) Nihil pertinet ad punctum oneris juſtificandi valorem, quod æque incumbit Penſionario in penſione conditionali, ac pura, cum hac ſolum differentia, quod quando agitur de penſione conditionali, juſtificatio fieri debet etiam adverſus eum, qui penſioni conſenſit, cum conſenſiſſe dicatur ſub eadem conditione, quod ſecus eſt, quando agitur de penſione pura, ut explicant Marcſcott. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 1. *numer.* 74. & 75. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 57. *n.* 12. Et quod nec de jure, nec ex regulis Cancellariæ requireretur expreſſio valoris in reſervatione penſionis occaſione proviſionis per obitum (quidquid ſit an ſubſiſtat) non urget in caſu, quo, ſicut hic, ejus expreſſio, licet forſan alias non neceſſaria, legitur in actu reſervationis peractæ ad penſionarii ſupplicationem, & cum ſæpe dicta clauſula, *ut aſſeris*. In his enim terminis neceſſaria fit illius verificatio ex facto, ſeu voluntate, tam Penſionarii, qui hanc ſibi viam elegit ad obtinendum, ut ponderant Guttier. *Canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 15. *ſub* 4. 76. Cochier. *ad regul. Cancellar.* 61. *num.* 22. & *ſeqq.* Tondut. *de penſion. quæſt.* 61. *num* 3. & 4. quam etiam Papæ, qui ſub hac conditione ſive lege deduxit reſervationi ad tradita per Lotter. *de re beneſ. lib.* 1. *quæſt.* 41. *num.* 33. Rota *deciſ.* 144. *n.* 12. & *tribus ſeqq. part* 4. *recent. tom.* 2.

Minus ſubſiſtit, quod Dominicus primus Titularis auctorizante Papa penſioni conſenſerit pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus ibi, *Penſionem annuam* &c. *per dict. Damiatcam, cujus ad hoc expreſſus accedit aſſenſus*, & *ſucceſſores ſuos Canonicatum*, & *præbendam pro tempore quomodolibet obtinentes* &c. *integre perſolvendam*, &c. quoniam (ut ex hiſmet ipſis verbis ſatis conſtat) ſucceſſores fuerunt particulariter comprehenſi in obligatione ſolvendi penſionem, qui nihil influit in conſenſum, qui in ſubjecta materia non tangit ſubſtantiam debiti, ſed potius modum debendi, & dicit ſolum approbationem, ſeu confeſſionem, quod beneficium ſit capax talis penſionis; Conſenſus autem perſonaliter relatus fuit ad ipſum Dominicum, neque per conſequens afficit ſucceſſores, qui non veniunt dependenter ab ipſo ſed jus mittuntur a Papa, ex proviſione per obitum, ut tradit Rot. *deciſ.* 144. *num.* 16. & *ſeq. part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 306. *n.* 6. *part.* 10. *deciſ.* 187. *num.* 13. & 14. *par.* 21. *deciſ.* 27. *n* 2. & *deciſ.* 265. *n.* 4. *part.* 15. *recent. deciſ.* 1122. *num.* 1. *verſ. tam eo, coram Card. Seraphino*, & *deciſ.* 343. *num.* 1. *verſ. nec ab onere cum ſeqq. coram Merlino*.

Prout nec refert, quod ab anno 1636. uſque in præſens, penſio ſemper exacta fuerit, itaut ex tam longi temporis exactione oriatur juſtificationis præſumptio, ſiquidem exactiones, quæ præceſſerunt litem inſtructam coram Vicario Calaritano, non complectuntur ſpatium 30. annorum, prout omnino requiritur ad inducendam hujuſmodi præſumptionem, ut firmant Adden. ad Buratt. *deciſ.*

deciſ. 296. num. 12. verſic. minus autem tempus, Rota *penes* Marcheſan. *de commiſſ. part. 1. fol. 523. num. 2. dec. 569. num. 4. coram Penia, & dec. 41. num. 17. & 18. part. 17. recent.* aliæ autem ſubſequutæ non fuerunt pacificæ, quia lis, ut præmiſſum eſt, a Vicario Calaritano, delata fuit ad Auditor. Cam. Bulgarinum, & ab A. C. Bulgarino ad noſtrum Tribunal, in quo deinceps perpetuo viguit, & adhuc viget, & factæ fuerunt calore mandati de manutenendo Penſionario conceſſi, & a Signatura Juſtitiæ canonizati cum clauſula præſervativa exequutionis, & ſic ſive ex uno, ſive ex altero capite non ſuffragantur, ut de primo tradit Rota *dec. 294. num. 13. & ſeqq. coram Royas*, & de ſecundo *dec. 273. per tot. lib. 2. coram Puteo, & dec. 921. n. 32. coram Dunoz. Juniore*, non attenta conjunctione temporum pro complendo 30. annorum ſpatio, prætenſa ſub obtentu, quod poſt directam cauſæ Commiſſionem bonæ memoriæ Rondinino, Titularis tunc temporis litem reſervaverit, & penſionem perſolverit uſque ad obitum, quoniam litis deſertio ceſſat in facto, quia ſcilicet anno 1678. fuit ex parte ejuſdem Titularis productus coram bonæ memoriæ Rondinino proceſſus remiſſorialis, & anno ſubſequenti 1679. ad ejus inſtantiam propoſitum ac diſputatum hodiernum dubium, prout ex cauſæ poſitione tunc diſtributa.

Nec demum turbat, quod etiam Joannes Paulus modernus Titularis ſaltem tacite penſioni conſenſerit per hoc, quod in ſupplicatione Papæ porrecta pro conſequutione Canonicatus narravit eumdem valorem ducatorum 3500. narratum in litteris reſervationis, expreſſerit hanc ipſam penſionem ducatorum 625. de cujus validitate agitur, & ulterius conſenſerit reſervationi novæ ducatorum 100. quoniam narrativa valoris ducatorum 3500. facta fuit ad parendum officialibus Datariæ, qui pro eorum intereſſe recuſarunt admittere ſupplicationem cum minori expreſſione, & facta fuit cum præambula ſolemni proteſtatione, non conſentiendi valori, ac ex defectu illius juſtificationis impugnandi penſionem immediate etiam deinceps actualiter impugnatam, prout in ſpecie reſpondendo huic objecto animadvertit Rota *dec. 306. num 8. part.. 19. recent* & denique facta fuit per modum negativum, videlicet, *per non exceſſum*, neque proinde trahi valet in approbationem alterius in litteris reſervationis conceptæ per modum affirmativum, ſcilicet, *per aſcenſum*, quæ eſt longe diverſa; cum prior verificetur in qualibet ſumma, hæc autem præviſe verificari debeat in ſumma narrata ut dixit Rota, *dec. 120. num. 15. part. 17. recent. dec. 237 num. 4. & ſeq. cor. Millino, dec. 169. nu. 11. & ſeq. & cor. Royas dec.* 880. *num. 7. & ſeq. coram Dunozetto Juniore, & in Compoſtellana Parochialis 2. Maji proxime præteriti, §. non obſtat, coram R. P. D. meo Caprara.* Expreſſio autem controverſæ penſionis, ultra quod facta fuit cum proteſtatione mox allegata, & fieri potuit, ac debuit ad differendam pro ejus rata ſolutionem annatæ, & ne illa reiicita, poſterior corrueret tamquam ſubreptitia, ut obſervat Rota *dec. 3. & 4. de Penſion. coram Caſſador. dec. 111. num. 3. coram Mantica, & dec. 279. num. 4. coram Millino*, non dicit approbationem penſionis, ſed nudum factum reſervationis, quod etiam invalide expleri potuit ex defectu intentionis Papæ, ſeu verificationis narratorum, ut retractando contrariam ſententiam amplexam in deciſionibus in objecto allegatis firmavit Rota *dec. 278. numer. 3. & 4. penes* Poſth. *de manutent. dec. 306. num. 7. & pluribus ſeqq. part. 10. recent. dec. 343. num. 4. & 5. coram Merlin. & in Arimin. penſionis 10. Maji 1662. §. quia cum penſio, coram bon. mem. Avunculo meo*, & demum conſenſus reſervationi novæ penſionis conſiderabilis eſſet adverſus novum Penſionarium, non autem adverſus antiquum, qui hujuſmodi conſenſum non habet, maxime quia ille præſumi poteſt novæ penſioni præſtitus ſub juſta credulitate, ſeu ſuppoſitione, quod antiqua eſſet nulla.

Non juſtificavit autem prærecenſitum valorem ducatorum auri de Camera 3500. (quemadmodum ex hucuſque firmatis tenetur) Ambroſius penſionarius, nam Teſtes ad hunc effectum adducti, qui ad ejus inſtantiam examinari fuerunt vigore remiſſoriæ expeditæ *coram claræ memoriæ Cardinali Cerro*, patiuntur plures notabiles exceptiones late recenſitas in *deciſione Eminentiſſimi Vicecomitis*, quod nempe interrogati de valore Canonicatus reſponderunt ſe neſcire, omnes loquuntur de auditu, non deducunt expenſas in recollectione fructuum neceſſarias, neque onera Canonicatus, & denique ſe reſtringunt ad annos quinque, eoſque (ut ipſi clare aſſerunt) ſertiliores, non autem teſtantur de quinque annis ante, & quinque poſt reſervationem juxta notoriam praxim in hac materia receptam, ac per conſequens nihil probant, ut de Teſtibus non informatis Lotter. *de re beneſ. lib. 1. quæſt. 43. num. 12. & lib. 3. quæſt. 20. num. 85.* ac de teſtibus deponentibus de auditu idem Lotter. *d. lib. 3. quæſt. 20. num. 84.* Tondut. *de penſ. cap. 14. num. 11. & 12.* & de aliis non deducentibus expenſas, & onera Fælin. *in cap. ad aures num. 14. de reſcript.* Rot. *dec. 40. num. 7. coram Pamphilio, & in Burgen. Præſtimonii 9. Junii 1684. §. Neque viſum coram me*, ac de non deponentibus per quinque annos ante, & quinque poſt reſervationem, Rota *dec. 213. num. 7. coram Bichio*, & diſtinguendo inter valorem narratum *per non exceſſum*, alterum narratum *per aſſenſum*, in quo gratia Papæ fundatur *dec. 62. num. 13. part. 10. recent. & in dicta Burgen. Præſtimonii, dict. §. neque viſum coram me.*

Non obſtat diſcurſus, qui fit ſuper eiſdem Teſtibus, quod ſcilicet ipſi deponant de omnibus, & ſingulis fructibus Territoriorum Villaſor, & Sanlut ab anno 1637. uſque ad 1642. quod fructus Canonicatus conſiſtant in tribus ex quinque partibus decimæ horum fructuum, quodque inito eorum calculo juxta pretia tunc currentia tres quintæ partes aſcendant ad annuas libras 19950. quæ junctæ cum aliis libris 464. quæ quotannis percipi ſolent ex diſtributionibus quotidianis, & aliis Canonicatus emolumentis, de quibus ſupponitur apparere ex libris Capituli quod conficiant annuas libras 20414. conſtituentes ad rationem juliorum quatuor pro qualibet libra ducatos auri de Camera 5103. quoniam (præter quod ille fundatur in Teſtibus patientibus exceptiones ſupracitatas, quæ non ſinunt eis haberi fidem) non eſt etiam in ſemetipſo perfecte concludens: primum, quia Teſtes non deponunt conſtanter, ac fixe de ea fructuum, eorumque pretiorum, quæ ex parte Penſionarii calculata fuit, ſed de una ſumma, vel altera, ex quibus ſumpta (prout fieri debet) ſumma minori, ut monet Tondut. *de penſ. cap. 14. n. 15.* patet valde decreſcere præmiſſum valorem ducatorum 5103. ac deinde, quia detrahunt portiones eorum, qui exempti ſunt a Decimæ ſolutione, quibus non detractis nulla habetur certitudo quantitatis Decimæ, neque per conſequens fructuum Canonicatus, qui ex ejus tribus quintis partibus conſtant, accedente præterea, quod libra Sardiniæ non conſtituit julios quatuor monetæ Romanæ, ſed ſolum julios tres, & bononenos quatuor, ut ex fide Mercatorum data per Titularem.

Neque depoſitiones eorumdem Teſtium ſupplentur, ſeu roborantur ex adminiculis, non enim relevant dicta Teſtium nuper ad perpetuam rei memoriam examinatorum, quia iſti nec faciunt adminiculum, ut dixit Rota in Civitatis Caſtellanæ bonorum 4. Junii 1681. §. *ex prædictis coram bonæ memoriæ Pauluccio*, nec pariter ſimiles narrativæ valoris emiſſæ in bonis proviſionibus Dominici, & Georgii una cum ſolutione penſionis facta per Dominicum per ſpatium fere 20. annorum; etenim narrative leguntur etiam in præcedentibus proviſionibus remiſſiores, videlicet anno 1608. in ducatis 1250. & anno 1624. in ducatis 2000. & quod plus eſt, factæ fuerunt per non exceſſum, quæ (ut præfatum fuit) verificantur in qualibet ſumma; & penſionis ſolutio fieri potuit etiam ad effugendas moleſtias, & lites, quæ, ut docet quotidiana praxis non brevi temporis ſpatio, nec ſine magno labore, ac ſumptu terminari ſolent adverſus Penſionarium exiſtentem in quaſi poſſeſſione exigendi, neque demum afflictus anno 1632. ſtipulatus pro libris 5120. liberis ab omni obligatione penſionum, & onerum, quia hic pluribus annis præcedit tempus reſervationis, quod ſolum ſpectari debet ad effectum juſtificationis valoris, ut tradit Lotter. *de re beneſic. lib. 1. quæſt. 38. num. 69.* plene Rota *in Pampilonen. beneficii 12. Januarii 1685. §. Minus obſtat, & §. ſed e contra coram Rev. Patr. Dom. meo Caccia.*

Quinimmo hujuſmodi tam Teſtes, quam adminicula proſternuntur ex Teſtibus vigore alterius remiſſoriæ Rotalis examinatis ad inſtantiam Georgii Titularis, ac ex aliis examinatis ad perpetuam rei memoriam deponentibus, fructus Canonicatus non excedere valorem librar. 3000. qui longe diſtant a valore duc. 3500. pro quo conflando juxta memoratam mercatorum fidem requiruntur libræ 16727. 10. & rurſus ex contrariis adminiculis, primo nempe quod una ex quinque partibus Decimæ fru-

ctuum

ctuum præfatorum Territoriorum ſpectans ad Eccleſias Parochiales ab anno 1637. uſque ad 1654. ſemper locata fuit pro libris 1300. circiter, & ſolum anno 1651. pro libris 1450. ut patet ex ſerie locationum exhibitarum pro parte ejuſdem Titularis, quæ tamquam continuatæ per ſpatium tot annorum bene probant valorem, ut pluries adductis dictum fuit *in Salernitana penſionis 4. Maji 1633. coram bonæ memor. Ghislerio, in Alarien. penſionis 7. Junii 1634. §. Inter alios coram bonæ mem. Veroſpio & in Romana locationis 23. Martii 1634. §. & non poterat coram eodem*, & altero quod ceſſit Penſionario fructibus Canonicatus per Georgium anteceſſorem, Penſionarius in redditione rationis adminiſtrationis eorum geſtæ per plures annos remanſit Creditor Titularis in libris 2730. & in ducatis auri de Camera 4000. pro penſionibus decurſis, prout ex calculo per eumdem Penſionarium dato *coram bonæ memoriæ Priolo, & ex deciſione ſuper hoc puncto edita ſub die 7. Januarii 1676. coram Reverendiſs. Bourlemont.*

Ceſſante igitur ex his Penſionario in juſtificatione valoris ſibi incumbente, penſio, ut ſub initio dictum fuit, non ſubſtinetur, neque etiam, quæ poſtrema fuit Penſionarii prætenſio, ad menſuram deficientiæ valoris eſt reducibilis, quia ſcilicet pure reſervata fuit ſub narrativa certi valoris per *aſcenſum*, & cum clauſula, *ut aſſeris*, in quibus terminis ex defectu illius juſtificationis corruit in totum, ut firmant Fagnan. *in cap. ad hoc n. 29. de ſolut.* Garz. *de benef. part. 1. cap. 5. n. 427.* Tondut. *de penſ. cap. 15. n. 5. & 6.* Add. ad Buratt. *deciſ. 369. n.* 8. & ſemper tenuit noſtrum Tribunal, ut *in deciſ. 17. n. 1. & 2. de reſcrip. coram Creſcentio deciſ.* 884. *n. 1. & 2. coram Manzanedo, deciſ.* 880. *per tot. & præſertim num.* 8. *cor. Dunoz. juniore deciſ.* 278. *n. 2. penes* Poſth. *de manuten. dec. 342. n. 12. & ſeq. part. 4. tom. 2. dec. 187. n. 34. & 36. part. 11. dec. 41. n. 4. deciſ.* 120. *n. 2. & deciſ. 245. num.32. part. 17. recent. & in præcitata Majoricen. penſionis* 28. *Martii* 1689. §. *Quoniam, coram me*, ex duplici ratione, prima, quod ex falſa valoris expreſſione oritur vitium obreptionis, quod inficit totam gratiam, ut docet Felin. *in cap. ad audientiam, num. 2. de reſcript.* & ſecunda quod ex clauſula, *ut aſſeris*, inducitur conditio, ex qua gratia fit individua, & ratione individuitatis in totum nulla, ut ratiocinatur Garz. *loco mox allegato num.* 425. & *ſeq.* Rota *deciſ. 379. n. 9. part.* 19. *recent.* non refragantibus auctoritatibus in contrarium laudatis, quæ procedunt in reſervatione penſionis, facta cum clauſula *dummodo* centum pro Rectore remaneant, vel *dummodo* tertiam partem fructuum non excedat, ex qua conjicitur Papam voluiſſe penſionem ſubſiſtere in eo, quod ſupereſſet, ſalvis reſervatis, ut in ſpecie illas declarando dixit Rota *deciſ. 375. ex n. 2. uſque ad* 15. *& deciſ. 379. n. 4. & ſeq. part. 19. recent. & in dicta Romana penſionis* 25. *Junii 1683. cor. bon. mem. Rondinino, confirmata* 14. *Januarii, & 20. Martii 1684. coram R. P. D. meo Urſino.*

Nec reductio peti valet ex eo, quod de tempore reſervationis Penſionarius reperiretur puer undecim annorum, quodque in illius litteris expreſſa fuerit ratio ſubveniendi ipſi de alimentis, quoniam puerilis ætas non eſt apta præſervare gratiam a nullitate, de qua agitur; non enim in hac ſpecie attenditur ſimplicitas ſupplicantis, ſed voluntas, & intentio Papæ concedentis, ad litteram Text. *in cap. ſuper litteris de reſcript.* ubi Hoſtien. *num. 10. verſ. vel per ſimplicitatem*, Abb. *numer. 4. & 6.* Joann. Andr. *n.* 10. Decius *n.* 8. Late Fagnan. *num.*62. Cravett. *conſ.*68 *num.* 11. Maſcard. *de probat. concl.* 846. *num. 4. & ſeqq.* Rot. *deciſ.* 410. *num. 10. coram Bichio, deciſ. 306. n. 24. & ſeq. part. 10. dec. 120. n. 18. & ſeqq. part. 17. & deciſ. 375. n. 19. in fine part. 19. recent.* ſignanter in caſu, quo prout hic poſt tranſactam puerilem, imo etiam minorem ætatem penſionarius non modo narrativam non retractavit, & inſtetit pro gratiæ correctione, ſed ipſam gratiam in Judicio produxit, & narrativam totis viribus ſubſtinere curavit, expediendo etiam ad hunc effectum remiſſoriam pro examine Teſtium. His enim ſtantibus cenſetur narrativam ratificaſſe, & ſuam agnoviſſe, nec ex capite ſimplicitatis evitare valet nullitatem ex ejus fallitate, ut firmavit Rota *deciſ. 181. num. 4. lib. 1. coram Puteo, dec. 410. n. 18. coram Bichio, dec. 306. num. 25. part. 10. deciſ. 11. n. 15. & ſeq. part. 11. & deciſ. 120. n. 18. in fin. part. 17. & dec. 375. num. 15. & ſeqq. part. 19. recent.* ubi reſpondetur *dec.* 536. *part. 4. rec. tom.* 3. adductæ pro Penſionario. Et ratio ſubveniendi Penſionario de alimentis reſpicit effectum gratiæ, magis quam cauſam, quæ ſtat in narrativa valoris, ex qua Papa inſtruitur ad rectam rationem diſtributionis redituum Eccleſiaſticorum ad notata per Sarnen. *ad regul. Cancell. de valor. exprimen. quæſt. 1. n.* 20. alioquin actum eſſet de concluſione tradita per Doctores, ac toties in noſtro Auditorio canonizata, quod ex defectu juſtificationis valoris *per aſcenſum* narrati, penſio totaliter irritatur, cum vix una dari valeat reſervatio, in qua hujuſmodi expreſſio non legatur, ut inquit Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 35. n. 47.* & patet ex ejus formulis relatis per Corrad. *in prax. benef. lib. 5. cap. 2. & 3. n. 1.*

Et ita deciſum fuit, utraque &c.

R. D. EMERIX DECANO.

Calaritana penſionis.

Veneris 22. Aprilis 1695.

Cum ex defectu juſtificationis valoris Canonicatus in litteris reſervationis Penſionis per aſcenſum ad ducatos auri Cameræ 3500. & cum clauſula *ut aſſeris* narrati *die prima Decembris* 1692. deciſum foret coram me infirmandam eſſe ſententiam per bon. mem. Albergatum præviis geminis Deciſionibus editis coram bon. mem. Priolo inter ejus impreſſas 351. & 369. pro validitate Penſionis in proxime præcedenti Inſtanria prolatam, petiit, & obtinuit Ambroſius Penſionarius Remiſſoriam ad ſupplendas, ſeu roborandas probationes valoris tunc uſque per ſemetipſum adductas. Eaque expedita, ac ejus vigore compilato in partibus, & ad nos tranſmiſſo novo proceſſu repropoſui cauſam ſub *die* 28. *Junii* 1694. & dictum fuit *dilata ad Kalendas*, & rurſus *die* 29. *Novembris* ſubſequentis; *iterum proponatur, & videant omnes*. Hodieque videntibus omnibus, reſolutio tandem prodiit *pro receſſu a deciſis*.

Licet enim dubium non fuerit apud Dominos quin Penſionarius ad effectum ſubſtinendi Penſionem in Judicio petitorio, in quo verſamur, & adverſus Titularem, qui reſervationi Penſionis non conſenſit, teneatur plene, & concludenter probare valorem præſertim ſtante clauſula *ut aſſeris*, quæ efficit actum reſervationis conditionalem ſecundum Auctoritates pleno calamo relatas in præterita Deciſione §. *Sententia*, ejuſmodi tamen probatio ſatis reſultare viſa fuit in præſenti ex depoſitionibus Teſtium ad inſtantiam Penſionarii examinatorum anno 1668. ac ex pluribus circumſtantiis, & adminiculis de quibus infra, ſumptis potiſſimum non ſeorſim ſinguli, ſed inſimul omnibus, ut fieri debet in materia probationum Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt.* 43. *numer.* 23. 28. & 29. Rota *deciſ. 245. numer. 2. & ſeqq. coram Gregor. deciſ. 542. numer. 6. & ſeqq. coram Dunozett. Jun. deciſ. 556. num. 7. coram Bich. & deciſ. 183. ex num. 7. uſque ad 12. coram Cardin. Cerro.*

Et depoſitionis Teſtium; quoniam ipſi dilucide affirmant, quod fructus Canonicatus conſiſtunt in tribus ex quinque partibus Decimarum fructuum Villarum Sor & Sanlur, quod fructus earumdem Villarum ab anno 1636. uſque ad 1642. & ſic de tempore reſervationis penſionis ſequutæ anno 1637. ſingulo quoque anno collecti, ac venditi fuerunt in quantitatibus ſeu ſummis per eos relatis ex quibus computatis etiam juxta ſenſum prioris Deciſionis ſummis minoribus, patet tres quintas partes Decimarum conſtare libris 17658. iiſque additis diſtributionibus quotidianis in ſumma annuarum librarum 464. de quibus conſtat ex libris Capituli, ac vice verſa detractis expenſis tranſportationis conſervationis, ac venditionis fructuum, nec non oneribus Canonicatui inhærentibus in annuis libris 2081. de quibus deponunt Teſtes nuper in vim remiſſoriæ rotalis examinati, valorem Canonicatus aſcendere ad annuas libras 16041. & ſic longe excedere ducatos auri Cameræ 3500. dum ad iſtos conficiendos requiruntur libræ dumtaxat 12500.

Non obſtant objecta contra Teſtes adducta, nec enim officit, quod ipſi verſati non fuerint in recollectione fructuum Canonicatus; quod deponant de ſimplici auditu; quodque ſignanter interrogati de ejuſdem Canonicatus valore reſpondeant ſe neſcire; Quoniam ſufficiunt rationes alias per ipſos adductæ. quod a nemine informati vel ſubornati dicere, ac teſtificari poſſunt, & ſciunt ex certa ſcientia, quia ſunt *Agricolæ, & oriundi culturam exercebant, & quolibet anno publicari conſueverat in dicta Villa quantitas fructuum recollectorum, & quod ſic audiverunt a*

Col-

Collectoribus Decimarum, *quodque erat publica vox*, & *fama* ut de Teſtibus Agricolis Rota *dec*. 79. *alias* 10. *n*. 4. *coram Cæſare de Graſſis*, & de auditu a Collectoribus fructuum, & Beneficiatis Eccleſiæ *dec*. 283. *n*. 6. *part*. 7. *recent*. Et de publica voce, & fama Campanil. *diverſ. Jur. Can. rubr*. 12. *cap*. 13. *n*. 193. §. *Similiter*, Rota *dec*. 273. *n*. 1. & *ſeqq*. & *dec*. 271. & *ſub num*. 3. & 4. *coram Gregor*. Ponderando, quod non agitur de probandis fructibus unius, vel alterius Prædii, ſed in univerſum omnium, & ſingulorum Prædiorum Villarum Sor, & Sanlur, in quibus terminis propter impoſſibilitatem habendi Teſtes de facto proprio, vel de viſu, admittendi ſunt Teſtes etiam de propalationibus in loco fieri conſuetis, & de auditu a Collectoribus juxta Theoricam Abbatis *in cap. cum Cauſam num*. 8. *de Teſtibus Cardinal. Zabarell. in cap. Præterea n*. 6. *eodem tit. Bellamer. in Can. Teſtes* §. *De his* 3. *quæſt*. 9. *num*. 1. & 2. & firmata per Rotam *dec*. 271. *ſub num*. 2. *coram Gregor*. Hincque tollitur, quod Teſtes dicant ſe neſcire, quia intelligi debent, quoad valorem Canonicatus directum, & immediatum, & de præciſa quantitate fructuum uſque ad obulum, ſuper qua fuerunt interrogati, non autem quoad indirectum, & mediatum, deducendum ſcilicet, ut ſupra ex quantitate fructuum, ac decimarum præfatarum Villarum.

Prout nec relevat, quod Teſtes non deponant conſtanter, ac fixe de certa fructuum quantitate; quod de eiſdem fructibus non deponant per decennium, videlicet quinque annos ante, & quinque poſt reſervationem, & quod in ſpecie deponant de annis fertilioribus; nam quod de certa quantitate fructuum non deponunt conſtanter, ac fixe, nihil detrahit eorum depoſitionibus, dum ex præfatis accipiuntur ſummæ minores; Rigoroſa probatio per decennium requiritur ſolum ubi Titularis agit ad annullandam Penſionem, non autem ubi, prout hic, agit Penſionarius ad illam ſuſtinendam, quo caſu ſatis eſt, quod concludat de tempore reſervationis, vel per aliquot tantum annos eidem proximos, ut diſtinguendo tradit Lotter *de re benef. lib*. 1. *quæſt*. 43. *num*. 23. Rota *dec*. 213. *n*. 25. *coram Bich. dec*. 53. *n*. 22. *coram Arguell. dec*. 542. *n*. 9. 10. *coram Dunozett. Jun*. & *dec*. 62. *n*. 2. poſt Tondut. *de Penſion*. Et quod depoſitiones loquantur de annis fertilioribus, ceſſat quoties ut diximus, ſufficit quod percutiant tempus reſervationis, vel aliquos ei proximos annos, maxime quia non tam particulariter referri valent ad annatas, quam univerſaliter ad tempora fertiliora, quia ſcilicet ab inde circa ſucceſſit contagium in Regno Sardiniæ, quo bonorum redditus decreverunt.

Nec demum turbat, quod Teſtes non deducant, nec expenſas pro fructibus neceſſarias, nec onera Canonicatus, nec portiones exemptorum a præſtatione Decimarum; Quoniam hi defectus ſupplentur aliunde, prout bene ſuppleri poſſe notat Rot. *dec*. 293. *num*. 3. & *dec*. 335. *ſub num*. 1. *part*. 1. *diverſ. dec*. 1831. *num*. 19. *coram Coccin. dec*. 245. *num*. 10. *coram Gregor*. & *dec*. 327. *ſub n*. 9. *coram Dunozett. ſen*. Nam quoad expenſas ex depoſitionibus noviſſimorum Teſtium de iis conſtat in ſumma dumtaxat librarum 1315. pro tranſportationibus fructuum, & in ſumma librarum vix 300. pro penſionibus horreorum, & cuſtodia eorumdem fructuum, licet iſtæ ad abundantiam ex parte Penſionarii admittantur in ſumma librarum 550. per ipſum articulata; Quoad onera teſtantur iidemmet Teſtes, & liquet ex libris Capituli conſiſtere ſolum in ſubſidio pro triremibus, & Donativo aſcendentibus ad libr. 216. Quoad portiones exemptorum, eæ, ut Teſtes iidem referunt, vel nullæ adſunt, vel ſatis modicæ, adeout iis etiam deductis ex libris 16041. in quibus valor probatus fuit, ſemper remaneant pluſquam libræ 12500. quæ ut præfertur, conficiunt ducatos auri Cameræ 3500. non attenta depoſitione unius ajentis, *che le maggiori are ſono degli eſenti*, quia illa ultra quod ad Villam Sor, cujus Teſtis erat incola, refertur, confunditur ex aliis concorditer ajentibus, vel neſcire ſe, quod adſint, vel certe paucos adeſſe exemptos.

Minus obſtant objecta contra valutationem monetæ, nam quod ad conficiendos 3500. ducatos auri Cameræ ſufficiant libræ 12500. moneta Sardiniæ probatur ex mandato Procuræ per Dominicum primum Titularem expleto ad conſentiendum Penſioni ducatorum mille monetæ Sardiniæ cum expreſſione etiam valoris Canonicatus in ducatis 5000. ſimilibus, nam quilibet ducatus conſtat ex libris duabus cum dimidia, & ſic ducati 5000. conſtituunt libras 12500. Eoque fortius ſtringit ejuſmodi mandatum quia relative ad ipſum facta fuit; imo fieri debuit expreſſio valoris in litteris reſervationis, in quibus ſpecifice narratus legitur conſenſus Titularis, & probatur id ipſum ex eo, quod Penſio, licet in origine reſervata in ducatis auri Cameræ 625. fuit nihilominus deinceps ſemper pro tempore ſoluta in ducatis mille monetæ Sardiniæ conficientibus libras 2500. Et denique probatur eo quod conſimilis valutatio, ſeu converſio monetæ Sardiniæ in ducatos auri Cameræ relevata dignoſcitur in aliis cauſis ejuſdem Regni, ut in *Ampurien. Decimarum coram Marlin. inter ejus impreſſas* 662. & *in Turritana Congrua coram bon. mem. Cardin. Toja inter impreſſas in recentioribus deciſ*. 287. & *deciſ*. 500. *part*. 14. per regulam arithmeticam, quam ad hunc effectum ponderant informantes.

Nec in contrarium allegari meretur atteſtatio Mercatorum aſſerentium quod ducati auri Cameræ 3500. conficiant libras circiter 17000. quoniam ipſi monetas calculant, ſeu valutant juxta valorem earum intrinſecum, non autem juxta valorem extrinſecum, cum quo hic in re procedi voluit per Officiales Datariæ, nec novum eſt, quod in materia valutationis monetarum ſtylus Mercatorum diſcrepet a ſtylo Officialium Datariæ, ut ſignanter animadvertere licet in *deciſ*. 186. *n*. 23. & 24. & *deciſ*. 213. *n*. 26. & 28. *part*. 6. *recent*. in quibus ducati Regni Neapolitani valutantur in ducatis auri Cameræ 75. pro quolibet centenario, & in dictis *deciſ*. 287. & 500. *part*. 14. *recentior*. in quibus libræ centum monetæ Sardiniæ calculantur in ducatis auri Cameræ 35. cum dimidio, quando attento intrinſeco earum valore conſtituerent ducatos auri Cameræ dumtaxat 20. Nec pariter calculus per Placidum Levantam exaratus occaſione adminiſtrationis fructuum Canonicatus ſuſceptæ per Penſionarium, quia confectus, & ordinatus fuit ad finem diverſum, & ſemper recurrit, quod cum agatur de re tranſacta per Datariam, non Mercatorum ſtylus, ſed Datariæ ſpectari debet.

Et ex pluribus circumſtantiis, & adminiculis, quorum primum eſt, quod Penſio per omnes Titulares ſoluta fuit, videlicet ab anno 1637. uſque ad annum 1658. per Dominicum, ab anno 1658. uſque ad annum 1689. per Georgium, & ab anno 1689. uſque in præſens per Joannem Paulum modernum collitigantem; hujuſmodi enim ſolutiones per tantum temporis ſpatium continuatæ, plurimum conferunt ad augendam veritatem narrati valoris, ut in ſpecie advertit Rota *dec*. 186. *n*. 16. & *dec*. 213. *n*. 23. *part*. 6. *recent. dec*. 245. *n*. 6. *ibique*, Add. n. 14. *coram Gregor. dec*. 867. *n*. 5. *cor. Merlin. dec*. 342. *n*. 8. *coram Dunoz. jun*. & *dec*. 183. *n*. 16. *coram Cerro*. Non obſtante, quod dicantur non fuiſſe pacificæ, quia ab anno 1637. uſque ad annum 1658. de lite, ſeu alias interruptione ſolutionum non conſtat, & ab anno 1658. licet aliqua lis interceſſerit uſque ad annum 1679. ea tamen potius in oppoſitum retorquetur, & auget præſumptionem præfatam, animadvertendo, quod tunc Titularis aſſumpſit ſibi onus juſtificandi deficientiam valoris, & tamen nihil unquam deinceps juſtificare valuit, & Penſionem perſolvit uſque ad obitum, licet redditus ab anno 1653. ſupervenienti contagio diminuti fuiſſent; Secundum, quod concurrunt aliæ narrativæ valoris in ducatis auri Cameræ 3500 in proviſionibus tam Titularium Anteceſſorum, quam etiam moderni, quæ etſi factæ per non exceſſum deſerviunt tamen ad comprobationem narrativæ valoris etiam per aſcenſum, cum talis præſumatur Beneficii valor, qualis fuit expreſſus, ut dixit Rota *dec*. 62. *n*. 18. & 19. *part*. 10. *recent*. & in proximis terminis nuper *in Turrit. Cappellaniæ* 10. *Maji* 1693. §. *mirifice coram R. P. D. meo Ceſino*. Tertium denique fundatum in depoſitionibus Teſtium ultimo loco, relevatis ſervandis examinatorum teſtantium de communi voce, & publica fama Canonicatum eſſe pinguiorem omnibus aliis Eccleſiæ Cathedralis, ac etiam de auditu a Dominico primo Titulari ejus redditum circa tempus reſervationis penſionis aſcendiſſe ad libras 1800. qui quidem Teſtes de auditu a Titulari, ejuſque confeſſione multum ad hunc effectum ſunt attendendi, ut notat Rot. *dec*. 293. *num*. 1. *verſ. tum etiam part*. 1. *diverſ. dec*. 294. *num*. 19. *part*. 7. & *deciſ*. 62. *num*. 13. *part*. 10. *recent*.

Nec urgent circumſtantiæ, & adminicula in contrarium ponderata, nam ex duobus Teſtibus ad inſtantiam Georgii ſecundi Titularis examinati deponentibus de valore Canonicatus in libris 9000. Primus tamquam profitens ſe ſtatutum in Villa Sanlur, & in eadem verſatum, ejuſdem Canonicatum, ac Decimarum Collectorem ibi. *E ciò dice il Teſtimonio ſaperlo di vera ſcienza, per eſſer informato della*

quan-

quantità delle ſudettè Decime, e del valore de'frutti per eſſere della medeſima Villa di Sanluri, e per eſſer ſtato Curato in eſſa per aver collettato dette Decime, e per eſſere coſa pubblica, e notoria &c. vel videtur intelligendus de quantitate Decimarum ejuſdem Villæ, prout etiam redditur veriſimile perſpectis depoſitionibus aliorum Teſtium, quorum mox meminimus, de valore Canonicatus in libris 18000. vel certe nihil concludit quoad Decimas alterius Villæ Sor, ſuper quibus nullam reddit cauſam ſcientiæ; Et Secundus dignoſcitur aperte mendax in eo, quod dicit ſe ratiocinatorem Capituli pro quintis Decimarum ad ipſum ſpectantibus, & rurſus diſtributiones quotidianas ab anno 1637. reddidiſſe libras 335. ſingulis annis &c. quoniam ſatis conſtat nullum ex quintis Decimarum, de quibus agitur ſpectare ad Capitulum, & diſtributiones quotidianas aſcendiſſe, ut præmiſimus ad annuas libras 464. Et ambo tolluntur ex eo, quod iis non attentis Georgius poſtmodum acquievit, & in ſolutione Penſionis continuavit uſque ad obitum; Locationes regulariter non probant valorem, eoque minus ubi (prout hic) non efferuntur inſtrumenta deſuper ſtipulata, ex quibus percipi valeat cum quibus pactis initæ fuerint, & an comprehendant omnes fructus, vel potius certas eorum ſpecies, ſed ſimplex diminuta fides Notarii ſuper eorum exiſtentia, quæ nec facit adminiculum, Rota *dec.* 116. *n.* 2. *part.* 2. *diverſ. dec.* 22. *n.* 10. *part.* 7. *&* *dec.* 263. *n.* 4. *part.* 19. *rec.* Et demum, quod Penſionarius ex adminiſtratione fructuum Canonicatus per ipſum aſſumpta Creditor ſuperextiterit, non meretur animadverſionem, ſive quia non probatur omnes fructus fuiſſe Penſionario ceſſos, vel per ipſum exactos, ſive quia fructus diminui valuerunt, prout in effectu diminuti dicuntur ex cauſa contagii, ſive tandem quia de tempore ſuſceptæ adminiſtrationis Penſionarius Creditor remanebat pro terminis decurſis.

Et in univerſum facilius hęc omnia recipienda viſa ſunt decimis, quoniam anno demum 1668. Penſionarius aſſumpſit onus probandi valorem, & ſic non ſolum poſt triginta annos, & ultra a die reſervationis Penſionis, verum etiam poſt intermedium contagium in Regno Sardiniæ, quo veriſimiliter perierunt homines, & ſcripturæ, quibus manifeſtior fieri poſſet probatio valoris, in his quippe terminis mitius agendum cum Penſionario benigniuſque tractandæ, ac diſcutiendæ ſunt ejus probationes ad tradita per Cyriac. *controverſ.* 462. *n.* 33. *&* 34. Rota *dec.* 277. *n.* 5. *coram Gregor. & dec.* 695. *n.* 4. *&* 5. *coram Merlin.*

Et ita deciſum fuit, utraque &c.

Altera deciſio in præſenti cauſa emanata coram Reverendiſſimo D. Emerix Decano ſub die 24. Aprilis 1693. non imprimitur, quia eſt ſuper Remiſſoria.

RHEGGINEN. PENSIONIS,

PRO FRANCISCO, & ANDREA ENRIQUEZ, CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatus in Rota, & non reſolutus, forte ſopitus per concordiam.

De pluribus concernentibus poſſeſſorium manutentionis in hac materia penſionum; Nempe, an poſſeſſio in exactione unius, vel plurium terminorum in parte ſuffragetur in toto; Et an in hoc judicio, ex parte penſionarii doceri debeat, necne de titulo reſervationis; Et de materia cumulationis poſſeſſorii cum petitorio.

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *De pluribus concluſionibus in materia poſſeſſionis favore penſionarii.*
3 *Quod poſſeſſio in parte ad ejus limites ſit manutenibilis.*
4 *In contrarium, quod poſſeſſio in parte etiam modica ſuffragetur in totum.*
5 *Conciliatur diſtinguendo.*
6 *Per partem dubiam non debet impediri pars clara.*
7 *De eadem declaratione, de qua num.* 5.
8 *In penſione non ſufficit ſola poſſeſſio, niſi juſtificetur titulus reſervationis ſaltem per ſupplicationem.*
9 *De materia cumulationis poſſeſſorii cum petitorio.*

D I S C. XXXVII.

AD penſionem, quæ juxta ſtylum, occaſione pro- 1
videndi Eccleſiam Metropolitanam Rhegginen. ad Regis Catholici nominationem, ſuper ejus fructibus reſervata fuerat pro una vel pluribus perſonis ab eodem Rege nominandi cum ſolita clauſula, *dummodo tertiam partem &c.* nominati fuerunt Franciſcus, & Andreas fratres de Enriquez pro ducatis monetæ illarum partium centum pro quolibet; Proviſus autem prætendens exceſſum dictæ tertiæ partis, plures temporis utriuſque ſolvit ad rationem ducat. 50. in totum; Cumque ſucceſſor in Eccleſia, ex eadem cauſa exceſſus tertiæ partis prætenderet ad dictam penſionem non teneri, hinc introducta cauſa in Rota *coram Bourlemont*, penſionarii (ſuſpenſo petitorio) obtinuerunt in poſſeſſorio ſubſcribi dubium; An eis danda eſſet manutentio, illoque diſputato ſub *die* 30. *Januarii* 1667. reſcriptum fuit, ut videretur de bono jure, incertumque eſt, an cauſa ulteriorem progreſſum habuerit, cum amplius de illa actum non audierim.

In hac autem diſputatione poſſeſſorii, non controvertebantur hincinde concluſiones, quas habemus receptas, & quotidianas, adeout puerile videatur in caſu contingentiæ deſuper auctoritates congerere; Quod ſci- 2
licet ad obtinendum in hoc judicio, ſufficiat exactio etiam partis unius termini, quodque poſſeſſio metienda ſit ex perſona actoris, ideoque ſuffragetur etiam contra Titularem ſucceſſorem, neque in eodem judicio quæratur de juſtitia vel injuſtitia, cujus inſpectio rejicitur ad petitorium, cum ſola poſſibilitas juſtificationis in petitorio ſufficiat, & in quibus propoſitionibus inſiſtebam ego ſcribeus pro penſionariis, illæque locum habent etiam ubi agatur de penſione qualificata per clauſulam *dummodo*, ſeu *dummodo tertiam partem &c.* cum poſſeſſionis effectus in hoc conſiſtat, inducendi capacitatis præſumptionem, quæ in petitorio quidem non ſufficit, niſi quando ageretur de diuturna poſſeſſione pacifica 30. annorum inducente juſtificationis gratiæ præſumptionem, transferentem onus probandi contrarium in alteram partem, ut pluries in præcedentibus, in quibus habetur, ut hujuſmodi propoſitiones locum habeant, quamvis agatur de odibili penſione voluntaria, & ſine cauſa, quæ beneficio pleno de conſenſu poſſeſſoris reſervata ſit.

Non negabant ſcribentes pro Archiepiſcopo iſtas concluſiones utpote planas ac hodie præſupponendas; Dicebant tamen quod cum ſolutiones, ex quibus deducebatur actorum poſſeſſio, importarent medietatem pen- 3
ſionis tantum, quod ſcilicet importante quolibet termino ducatos 50. pro quolibet, iſta ſumma utriuſque ſoluta eſſet, hinc propterea, ſtante plurium hujuſmodi ſolutionum acceptatione, ex tali obſervantia reſultare dicebant quamdam implicitam concordiam ſuper prætenſione incapacitatis ſolvendi ſolam medietatem, ideoque cum in iſta ſolum penſionarii eſſent in poſſeſſione, ad iſtius limites manutentio competere debebat juxta *deciſ. in Foroſempronien. penſionis* 16. *Decembris* 1613. *coram Sacrato*, a qua aliæ derivant, ut apud Coccin *dec.* 186. *num.* 2. Gregor. *dec.* 557. *n.* 11. Buratt. *dec.* 542. *n.* 9. *&* 759. *n.* 6. cum aliis per Gratian. *diſcept.* 426. Poſth. *de manut. obſerv.* 73. *n.* 169. *& ſeqq.* Tondut. *hoc tract. cap.* 50. *n.* 32. atque cum hoc ſenſu proceſſum fuit *in Calaritana, de qua diſcurſ. præced.* dando ſcilicet manutentionem ad limites poſſeſſionis.

Quamvis autem ego, more Advocati plura deducerem, ac præſertim inculcarem caſum, de quo ſupra *in Raveunaten. diſcurſ. primo*, quod ſcilicet ſolutio modicæ ſum- 4
mæ ſcut. 25. pro primo termino importante ſcuta ter mille, reputata fuit ſufficiens ad manutentionem in totum, ex dicta propoſitione, ut ſolutio in parte ſufficiat; Attamen reflectendo ad veritatem (partibus ab initio libere inſinuatam,) credebam quod dicti ſcribentes bene dicerent, non tamen quod id eſſet ſufficiens motivum ad denegandam manutentionem pro hac rata, in qua penſionarii erant in poſſeſſione mediante exactione plurium terminorum; Ubi enim Titularis recuſat ſolvere penſionem, non ex infectione reſervationis, minuſque ex alio motivo, ob quod prætendatur illam corruere in totum, adeout exceptio percutiat ipſius penſionis ſubſtantiam, ſed ſolum controverſia ſit ſuper incapacitate, cujus exceptio potius eſt modificativa quam impugnativa, tunc actus eſt

divi-

dividuus, ac etiam in bono jure ſubſtineri poteſt pro parte; Et conſequenter non placuit dictum reſcriptum indefi-
5 nitum, quoniam ita per partem illiquidam, impediebatur clara, ſuper qua in hoc judicio nulla cadebat quæſtio, cum probabilius videretur reſcribi debere pro manuten-
6 tione in parte poſſeſſa, & ad limites poſſeſſionis juxta praxim, de qua *in dicta Calaritana diſc. praced.*

Quo vero ad dictam concluſionem, ut ſolutio etiam partis unius termini ſufficiat ad conſtituendum penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi in totum; Obſer-
7 vabam eam procedere, quando agatur de penſione pura, non autem qualificata a clauſula, *dummodo*, unde propterea ſolutio in parte argumentum præbeat agnitionis, vel animi Titularis recognoſcendi ſimpliciter, ac indefinite penſionarium, in quibus terminis procedunt auctoritates, ac deciſiones dictam concluſionem firmantes; Secus autem ubi exceptio ſit (ut dictum eſt) modificativa ob clauſulam qualificantem penſionem, quatenus exuberent fructus, cum tunc actus non poſſit eſſe operativus ultra intentionem agentis; Clarius vero, cum non ageretur de unica ſolutione, unde cadere poſſet dubietas, quo animo id geſtum eſſet; agnoſcendi ſcilicet pro ea parte, vel etiam in totum, ſed agebatur de pluribus reiteratis ſolutionibus, clare arguentibus dictam concordiam dubii eventus litis dimidiativam.

In hoc propoſito autem judicii poſſeſſorii, ejuſque ſupra inſinuati privilegii, ut quærendum non ſit de
8 juſtitia vel *injuſtitia*; In una *Montis Regalis Penſionis* diſputata coram A. C. cum Titularis, quiteras Rector Eccleſiæ parochialis gravatæ opponeret de exhibitione actuli reſervationis, ſine quo ſola poſſeſſio ſuffragari non deberet; judex autem adhæreret ſcribentibus pro penſionario, qui inſiſtebant in dicta propoſitione generali quod in hoc judicio non quæritur de juſtitia vel injuſtitia, ſed attenditur nudum factum poſſeſſionis; Conſultus ego ex parte Titularis, reſpondi juſtam eſſe oppoſitionem ex peculiari natura penſionis, ſeu verius, ex recepto Curiæ ſtylo, exhibendi, ſi non litteras, ſaltem ſupplicationem ſignatam manu Papæ, ſine cujus auctoritate canonizanda non eſt poſſeſſio exigendi penſiones eccleſiaſticas, ut per Saluſt. *Tyber. in praxi l. 3. cap. 3. num.* 6. Garz. *part. 1. cap 5. num.* 455. Lotter. *lib. 1. quæſt.* 37. *num.* 50. *cum ſeq.*

Frequentiores autem in propoſito poſſeſſorii eſſe ſolent quæſtiones in Signatura gratiæ, ubi Titulares ad evitandum hujus judicii rigorem, petunt concedi cumulationem petitorii, ſive etiam in Rota, quando Signatura nolens deſuper reſcribere, committit cauſam cum clauſula, *arbitrio*, an ſcilicet illud intret necne? Super hoc autem puncto certa & determinata regula dari non poteſt, cum ſit potius materia gratioſa ſeu arbitraria, & conſequenter ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis decidenda, præſertim ex eo, an poſſeſſio ſit omnino clara, & pacifica, vel potius turbida & controverſa; Sive an bonum jus Titularis junctum cum Eccleſiæ paupertate, cujus detur fumus ſufficiens, vel alia ſimilis cauſa, inducat æquitatem ſeu probabilem rationem, ex qua reſultet limitatio regulæ, quæ eſt in contrarium ex deductis per Poſth *de manut. obſerv* 7 *num* 41. *cum ſeq.* Buratt. & Adden. *dec.* 100. Rota *dec.* 122 524 *&* 686. *part.* 5. *recent.* & in aliis.

Ideoque expertus ſum id quandoque concedi, & quandoque denegari pro facti qualitate, ac arbitrio Sanctiſſimi, ubi de hoc agatur in Signatura, cum ſupremus Princeps non ſubjaceat rigoroſis cancellis propoſitionum juris, intra quos econverſo ſe continere ſolet Rota, quando id ejus arbitrio remiſſum eſt, ex nimium vulgari, & quotidiano principio, quod arbitrium regulatur a jure, cujus rigorem in aliquo tantum temperat iſta clauſula, *arbitrio*, non autem ut judex, cui ita reſpectum eſt, poſſit juris receptas regulas egredi, cum id facilius facere potuiſſet ipſe Papa, ſi voluiſſet, unde ita reſcribendo clare explicare dicitur ejus voluntatem non faciendi gratiam, neque diſpenſandi juris diſpoſitioni; ſed quod ad ejus limites arbitrium pro facti qualitate pro conceſſione vel derogatione interponendum eſſet, cum ſola facultate temperandi juris rigorem, taliſque eſt quotidiana praxis.

ANNOT. AD DISC. XXXVII.

De modo acquirendi quaſi poſſeſſionem exigendi penſionem per exactionem unius, vel partis termini habetur actum ſupra *diſc.* 5. 30. *&* 36.

REATINA PENSIONIS, PRO FRANCISCO FIDO, CUM N.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus pro Franciſco.

De penſione reſervata ſuper beneficio habente annexam curam animarum. An & quando pernecesse continere debeat curæ mentionem, qua neglecta, actus corruat, necne.

SUMMARIUM.

1 *Penſio habet viam executivam.*
2 *Qualibet proviſio, vel diſpoſitio ſuper beneficio curato continere debet mentionem curæ.*
3 *De congrua reſervari ſolita in beneficiis curatis.*
4 *Declaratur quando procedit, & quæ ad hunc effectum ſint beneficia curata.*
5 *Ex ſtylo arguitur Papæ voluntas.*

DISC. XXXVIII.

Cum ad favorem Franciſci reſervata eſſet penſio ſu- 1
per Dignitate in Collegiata, cui annexa erat cura animarum, penſionario coram A. C. petente ſolutionem penſionis in proceſſu exequutivo (quem non dubitatur competere pro penſione, Veſte *in praxi l.* 3. *cap ult.* Lotter. *l.* 1. *quæſt* 39. *n* 76 Burrat. *dec.* 383 *n.* 1. ubi Adden. *& dec.* 841. *& paſſim*;) Excipiebat Titularis de reſervationis invaliditate ob non factam mentionem curæ animarum, quæ in quacumque proviſione
fieri debet, ac alias illa remanet invalida ex deductis 2
per Menoch. *de arbitrar. caſu* 201. Garz. *part.* 5. *cap.* 3. *n.* 120. *& ſeqq.* Rota *dec.* 684. *part.* 3. *rec.* Gregor. & Adden. *dec.* 450 Otthob. *dec.* 58. potiſſime vero in hac materia penſionis, in qua Concilium Tridentinum ſpecialiter providit; ut Eccleſiæ parochiales moderate gravari debeant, adeout ſalva remaneat congrua Rectoris
ſaltem in centum, cui de ſtylo derogari non ſolet, adeout 3
de facto melior ſit conditio parochialium quam Epiſcopatuum, quamvis iſtorum cura eſſet major; Quinimo licet ex veriori opinione, conciliare decretum intelligendum veniat de centum monetæ loci beneficii, adhuc tamen clauſula *dummodo centum*, concipi ſolet de ducatis Cameræ, qui importare videntur ſummam fere duplicatam.

His tamen non obſtantibus, cum ſenſu etiam veritatis, qualem agnovit quoque judex decernendo executionem; Dicebam improbabilem eſſe hujuſmodi exceptionem; non ſolum ratione ordinis judiciarii, quod ſcilicet ob proceſſum executivum, ac privilegiatum, exceptiones aliqualiter dubiæ, ac altioris indaginis ad-
mittendæ non ſint; ſed rejiciendæ ad petitorium, for- 4
tius vero, ubi ut in præſenti, accedat conſtituſus cum obligatione camerali juxta quotidianam receptam ac notoriam praxim; Sed etiam attentis meritis negotii principalis, quoniam ut habetur apud eoſdem ſupra allegatos, ac advertitur pluries *ſub tit. de Beneficiis*, præſertim in Melphiten. *Cantariæ diſc.* 55. ac etiam *ſub tit de Parach.* præſertim *diſc.* 37. ubi de inſtructione concurſus habendi ad Parochiales; Eaquæ in jure diſpoſita ſunt de beneficiis curatis, procedunt, ubi illa ſunt primario ac principaliter talia, ſecus autem ubi Eccleſia parochialis acceſſorie unita eſt alicui Dignitati, vel Canonicatui, cui de conſequenti, vel habitualiter tantum incumbat cura, cujus exercitium penes Vicarium exiſtat; Vel ubi etiam actualiter incumbat poſſeſſori ipſius Dignitatis, vel beneficii, cum in his materiis regula deſumatur a beneficio principali, ejuſque natura, non autem ab eo quod acceſſorie, vel conſecutive inſit.

Itaque in hac facti ſpecie ad evidentiam probari dicebam ab ipſius Titularis obſervantia, ideoque intrarea regula, *quod quiſque juris*, vel altera in foro ſatis frequens propoſitio, quod nemo admittendus eſt ad allegandum illum defectum quo ipſe laborat, quoniam ejus proviſio non fuit ad formam Concilii, tamquam de parochiali per concurſum, ſed tamquam de dignitate in Collegiata, nullaque curæ animarum ſpecialis mentio facta eſt, niſi cum clauſulis generali-

ralibus, quod ſufficiens non eſſet, ſi vere ageretur de Eccleſia principaliter parochiali; Taliſque eſt Datariæ ſtylus,
5 cui nimium deferendum venit, cum Dataria, & Cancellaria Apoſtolica dicantur organum Papæ, cujus voluntas ex hujuſmodi ſtylo deſumi ſolet ad effectum regulandi ſubreptionem vel defectum intentionis, *juxta deciſ.* 214 Mantic. *deciſ.* 150. Greg. ubi Adden Buratt. *deciſ.* 510. & frequenter; Multo magis his omnibus ſimul junctis in iſto proceſſu, ſeu judicio privilegiato & executivo, unde puto quod dictus titularis acquieverit, dum amplius de cauſa actum non audivi.

ANNOT. AD DISC. XXXVIII. ET AD DISC. XLI.

SUper contentis in his diſcurſibus non adfuit occaſio poſtmodum diſputandi; Quo vero ad punctum Simoniæ tactum *in diſc.* 41. videri poterunt notata *ad diſc.* 70. *&* 71. *de Benef.* *&* *hoc tit. diſc.* 80.

AVERSANA CONSENSUS, *INTER* ALEXANDRUM BIANCARDUM, ET ALEXANDRUM CAPASSUM.

Votum, ſeu reſponſum pro veritate.

An mandatum datum per proviſum ab Ordinario ad capiendam novam proviſionem Apoſtolicam, & conſentiendum penſioni ad favorem perſonæ ab ipſo Ordinario deſtinatæ, admittat pœnitentiam, & ſit quandocumque revocabile.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Mandatum datum ad conſentiendum penſioni eſt quandocumque revocabile re integra, etiamſi ſit juratum.*
3 *Quid generaliter in materia beneficiali.*
4 *Et quid in omni materia, ubi actus expectat perfectionem ab alio actu, an detur re integra pœnitentia.*

D I S C. XXXIX.

VAcata in menſe ordinario parochiali Eccleſia Frattæ majoris, atque denunciato juxta formam
1 Conciliarem magis idoneo Alexandro, Epiſcopus deſtinavit reſervationem penſionis ſcut. 50. ad favorem alterius Alexandri: quia vero reſervationes penſionum, quæ fiunt per Ordinarios, magna requirunt requiſita, de quibus *in Meſſanen. diſc. ſeq.* Hinc inolevit uſus, ut ille cui per Ordinarium deſtinata eſt proviſio beneficii liberæ collationis, Apoſtolicam proviſionem obtineat, cujus occaſione conſenſum præbeat reſervationi penſionis ad favorem perſonæ ab Ordinario pariter deſtinatæ, & ad quem effectum a dicto Alexandro providendo datum fuit mandatum opportunum; Sed quoniam tunc ſub Innocentio X hujuſmodi proviſiones denegabantur, idcirco ne alias devolutio ſequeretur, ſequuta fuit ordinaria libera proviſio; Immutato autem rerum ſtatu, quo ſcilicet Alexander VII. ſucceſſor hujuſmodi gratiis facilem ſe præbuit, alter Alexander, cui deſtinata erat penſio, judicium inſtituit coram eodem Ordinario, ſeu Vicario Generali ſuper dicti alias præſtiti mandati revocatione per reum conventum denegata; Cumque plures Advocati de partibus juxta ſtylum, longiſſimas ac elaboratas deſuper dediſſent allegationes hinc inde, adeout plus importaret impenſa impreſſionis, quam illa obtinendi reſponſa peritiſſimorum beneficialiſtarum Curiæ, Vicarius Generalis inhærendo Epiſcopo tunc pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ abſenti, tranſmiſſis dictis allegationibus, ſeu reſponſis, meum deſuper votum, ſeu conſilium pro veritate petiit.

Reſpondi nimium vagos ac inanes fuiſſe labores hinc inde deſuper adhibitos cum tot propoſitionibus generali-
2 bus, ingenioſis argumentis, & illationibus, nullatenus vero tangendo punctum, qui facilis ac planus erat pro negativa, dum in ſpecialibus terminis mandati quamvis cum juramento dati ad conſentiendum reſervationi penſionis, ut juramento non obſtante re integra ſit quandocumque revocabile, cæteris relatis firmatur per Rot *deciſ.* 437. *num.* 2 *part.* 1. *recent. ſeq.* Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 35. *n.* 67.

Quod generaliter in hac materia beneficiali receptum
3 eſt circa mandata quamvis cum juramento data ad conſentiendum, ſive circa ipſos conſenſus præſtitos reſignationi beneficii ad favorem, vel permutationi, aut coadjutoriæ, ut admittant ſemper pœnitentiam re integra, donec ſcilicet actus perficiatur per conſenſum Papæ qui illum animat ac informat, ex iis, quæ habentur deducta *in Toletana, ſub tit. de Benefic. diſc.* 38. ubi de quæſtione, an revocatio debeat intimari, itaut valeat necne gratia ſignata ante intimationem, cujus quæſtionis occaſio in præſenti ex facto ceſſabat, ideoque planum eſſe dixi, ut reo convento abſolutoria concedi deberet, ut ſequutum eſt.

Et de hac materia pœnitentiæ, ſeu revocationis actus 4
in iis, quæ ab alterius conſenſu perfectionem expectant, habetur plene ac formiter actum *ſub tit. de donat. in Romana, ſeu Albanen. vineæ, diſc.* 54. ubi in prophanis articulus expenditur, ſed in beneficialibus, ac ſpiritualibus ille eſt extra quæſtionem.

MESSANEN. PENSIONIS, AD PETITIONEM ARCHIEPISCOPI,

Reſponſum pro veritate, ſeu ad inſtructionem

An, & quando Epiſcopus, ſeu alter inferior collator reſervare poſſit penſiones ſuper beneficiis liberæ collationis, quæ per ipſum providentur.

S U M M A R I U M.

1 *QUæſita ſuper quibus datum eſt reſponſum.*
2 *Etiam in caſibus, in quibus Ordinarius poteſt reſervare penſionem, id ſolum facere poteſt in certa quantitate, non autem in quota fructuum.*
3 *Quod ex juſta cauſa poſſit reſervare penſionem, & quæ ſit cauſa.*
4 *Juſta cauſa eſt aliunde juſtificanda, & non attenditur Ordinarii aſſertio.*
5 *Item reſervari poteſt durante jure proviſi, & non ultra.*
6 *Ceſſante neceſſitate penſionarii ceſſare debet penſio.*
7 *Scriptura non eſt de ſubſtantia reſervationis penſionis, & quales in ea, quæ reſervatur per Papam, requirantur litteræ.*
8 *Quando ordinarius vult reſervare penſionem, curat id fieri cum Apoſtolica auctoritate, quæ non interponitur, niſi obtineatur nova proviſio beneficii.*

D I S C. XL.

COnſultus ex parte Archiepiſcopi Meſſanen. de an- 1
no 1652. an ſuper beneficiis liberæ collationis per ipſum providendis reſervare poſſet penſiones, præſuppoſita beneficii capacitate, & qualia requiſita deſuper deſiderentur; Et præſertim an quatenus concurrentibus requiſitis, oretenus jam facta eſſet reſervatio, poſſent ex intervallo expediri litteræ; Sive an ceſſante paupertate ejus, ad cujus favorem fieret reſervatio, puta quia de beneficiis proviſus eſſet, ceſſare deberet penſio necne.

Reſpondi, quod licet non deſint Auctores relati per inferius allegandos, qui hanc poteſtatem ſoli pontifici privative tribuentes, illam indefinite negent Ordi- 2
nariis; Attamen magis communiter eſt recepta contraria, ut ſcilicet id fieri poſſit, dummodo tamen non ſit in quota, cum id prohibitum ſit, ex regula, quod beneficia conferri debent ſine diminutione, ut *diſc. ſeq.* ſed ſolum permittitur in quantitate, idque ſequatur ex juſta cauſa, quæ exemplificari ſolet; Vel pro bono pacis, pro aliqua ſcilicet lite componenda; Aut utilitate Eccleſiæ; Sive pro pauperis ſcholaris ſubſtentatione, dummodo, ad menſuram, ſeu proportionem neceſſitatis id ſequatur, Anchar. *conſ.* 297. Felin. *in cap. ad audientiam, n.* 4 *&* 5. *de reſcript.* Reboff. *de pacif. poſſeſſ. n.* 103. *& ſeqq.* Gigas *de penſ. quæſt.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 27. *& ſeq.* Garz. *part.* 1. *cap.* 5. *n.* 295 *& ſeq.* Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 85. *n.* 11. Tondut. (longe poſt hæc editus) *de penſ. quæſt.* 1. Rota apud Millin. *dec.* 104. *dec.* 166. *n.* 5. *part.* 2. *recent.* ubi in ſpecie de penſione reſervata ad favorem pauperis nepotis ſtudiis operam dantis, *& dec.* 386. *n.* 3. *part.* 5. *dec.* 94. *n.* 6. *part.* 6. Idque videtur juſtum ac rationabile, quando diſcrete ad menſuram neceſſitatis id fiat, atque beneficii opulentia congrue pariatur, ut ſcilicet alteri pauperi, poſtquam proviſus eſt Rector, de exuberantibus fructibus, tamquam per ſpeciem diſtributionis eleemoſynæ, ſubveniatur.

Juſta vero cauſa juſtificanda eſt aliunde per extrinſe-

cas probationes, neque in hoc defertur ipſius Ordinarii
aſſertioni, ex generali propoſitione, de qua cæteris re-
latis apud Otthob. *dec.* 6. & Rot. *deciſ.* 214. *part.* 10. *rec.*
& ſæpius, ut prohibitus facere dicatur etiam prohibitus
confiteri, ſeu aſſerere, ne alias indirecte fiat id quod
directe prohibitum eſt, & ne lex verbis potius, quam re-
bus impoſita dicatur, & in his terminis habetur apud Re-
buff. *ubi ſupra*, *n.* 107. Garz. *eodem cap.* 5. *n.* 325. *& ſeq.*
Gratian. *d. diſcept.* 617. *n.* 18. *& ſeq.* Barboſ. *dict. alleg.*
85. *n.* 12.

Eſt bene verum, quod hujuſmodi penſio, quamvis
hæc requiſita concurrant, reſervari non poteſt perpetuo
ad vitam penſionarii, ſed ſolum conceditur, durante
5 vita, vel jure proviſi, ut apud allegatos; Ex ea pro
meo judicio ratione, quod in poteſtate Ordinarii re-
poſitum non eſt gravare ipſam Eccleſiam, eique onus
reale, vel ſervitutem imponere cum continuato effe-
ctu, etiam in caſu novæ proviſionis, quæ ad Sedem
Apoſtolicam ob reſervationem, vel affectionem ſpectare
poteſt, ſed ſolum ei conceditur facultas gravandi per-
ſonam proviſam, dummodo ſincere, ac præſertim ſi-
ne pacto id ſequatur, juxta ea quæ habentur *in Vin-
timilien. diſc. ſeq.*

Cumque dicta facultas habeat cauſam præciſam ne-
ceſſitatis providendi, idcirco quamvis tunc non repe-
6 riiſſem auctoritatem, quæ ſpecialiter deſcenderet ad hos
terminos, neque occaſio præbuerit id formiter diſpu-
tare, adhuc tamen dixi contra penſionarium probabilius
reſpondendum videri, ut ceſſante neceſſitate ceſſet pen-
ſio ex regula, *cum ceſſante &c.*

Ad aliud vero quæſitum, an præſuppoſitis terminis
habilibus ut ſupra ſubſtineretur reſervatio oretenus fa-
cta, itaut ex intervallo litteræ expediri poſſet; Reſ-
pondi planam videri affirmativam, quoniam, (ut plu-
ries advertitur in præcedentibus, ac etiam *ſub tit. de
Beneficiis*) ſcriptura non eſt de ſubſtantia gratiæ, quæ
ſolo verbo perficitur, litteræ autem expediri ſolent
ad memoriam, magiſque certam ac tutam probatio-
nem, ex deductis per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 12. *n.* 47.
& gloſſ. 55. *n.* 23. Et quamvis in penſionibus, quæ
per Papam reſervantur, neceſſariæ ſint litteræ, ſine
quibus penſio exigi non poteſt, & ſi de facto exigatur,
gratia corruat, ex deductis ſupra, *diſc.* 29. *&* 30. &
in aliis; Attamen id provenit ex particulari ſtylo pro
juribus, ſeu emolumentis officialium, idque concernit
potius impedimentum exactionis, quam ſubſtantiam,
ſeu perfectionem gratiæ, ut locis citatis advertitur.

Stantibus autem tot difficultatibus, ſeu reſtrictionibus,
ob quas rari ſunt caſus, in quibus hujuſmodi reſerva-
8 tiones Ordinarii auctoritate factæ pacificum ſortiantur
effectum; Hinc proinde inolevit uſus capiendi provi-
ſionem Apoſtolicam ex integro, iſtaque occaſione ob-
tinendi reſervationem penſionis, dum ex ſtylo Data-
riæ & Cancellariæ, ſimplex approbatio, ſeu confir-
matio penſionis reſervatæ ab Ordinario non concedi-
tur, ideoque inolevit hic uſus obtinendi novam pro-
viſionem, ut advertitur per Rot. *deciſ.* 595. *num.* 5.
part. 5. *recent.* & per Tondut. *d. cap.* 1. *num.* 26.
cum ſeq. Super hujus tamen proviſionis conceſſione,
neque certa regula dari poteſt, cum pendeat a ſtylo
Pontificum, qui quandoque faciles, & quandoque dif-
ficiles in hoc ſe reddunt, ut videmus de Innocentio
X. qui id raro, ac difficillime citra montes concede-
bat, alios vero faciles experti ſumus.

VINTIMILIEN. PAROCHIALIS
PRO ALEXANDRO CASANOVA,
CUM N.

Caſus diſputatus coram Prælato Judice commiſſario, reſolutus pro N.

De eadem materia poteſtatis Ordinarii reſer-
vandi penſionem; Et quatenus reſervatio
non ſubſtineatur, An illa vitietur, vel po-
tius vitiet proviſionem, quæ ſimoniaca di-
ci valeat.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De defectu poteſtatis Ordinarii reſervandi penſionem ſine cauſa.*
3 *Non eſt opus, ut cauſa formalis juſtificatio procedat.*
4 *Si non juſtificatur, vitiatur reſervatio, ſed non vitiat proviſionem.*
5 *Niſi factum ſit ex præcedenti conventione cum providendo.*
6 *Quando dicatur adeſſe conventio ad hunc effectum.*
7 *Ubi quid adjicitur cum clauſula, & non alias, importat conditionem præciſam.*
8 *Quod in parochialibus facilius inducatur ſimonia, & de ratione.*
9 *Laudatur reſolutio.*
10 *Reſervatio habet ſtatum implicitum validitatis; ideoque non vitiat.*
11 *De circumſtantiis excuſantibus ſimoniam, vel invaliditatem.*
12 *Beneficium conferri non poteſt cum diminutione, ac alias actus eſt nullus.*
13 *Ordinarius etiam in caſibus permiſſis non poteſt reſervare penſionem in quota fructuum, ſed in certa quantitate, & de ratione.*
13 *De differentia inter reſervationem penſionis, quæ fit per Papam, & illam quæ fit per Ordinarium.*

DISC. XLI.

Poſtquam habito concurſu, ac ſervata forma Con-
cilii Tridentini, magis idoneus renunciatus fuit N.
Epiſcopus in actu conferendi parochialem penſionem
quinquaginta librarum ad favorem ejus Vicarii Gene-
ralis ex motivo paupertatis, ac infirmæ valetudinis,
reſervavit, durante tamen vita, ſeu poſſeſſione proviſi,
atque in litteris proviſionis dicta reſervatio facta legitur
cum clauſula *non alias, aliter, nec alio modo*, atque
in continenti antequam proviſus poſſeſſionem obtine-
ret, penes acta Curiæ Epiſcopalis ad d. penſionis ſo-
lutionem ſe obligavit; Hinc prætendens Alexander hu-
juſmodi proviſionem eſſe ſimoniacam, ex iſto capite
eandem parochialem certo modo a Sede Apoſtolica im-
petravit, præſentatiſque litteris coram executore ſuc-
cubuit, commiſſaque cauſa appellationis in Curia coram
Prælato, poſt plures diſputationes, prima ſententia
proviſi poſſeſſoris abſolutoria confirmata fuit.

In his autem diſputationibus habitis in hac ſecunda
inſtantia in Curia, Ego, & cæteri ſcribentes pro im-
petrante Apoſtolico, plura dicebamus more inſervien-
tium cauſæ ad illius opportunitatem, præſertim vero 2
conſtituebamus fundamentum in defectu poteſtatis Epi-
ſcopi reſervandi penſiones ſuper beneficiis per ipſum
collatis, quoties non concurrant requiſita, de quibus
in Meſſanen. diſc. præcedent. ſuper quorum veritate
non defertur ipſius Epiſcopi aſſertioni, ſed illa aliunde
juſtificanda ſunt (quod factum non erat) ex eiſdem
auctoritatibus, quæ habentur deductæ eodem *diſc.
præced.* quæ pariter in præſenti cauſa deducebantur;
Atque hinc inferebatur, quod cum de jure beneficia
conferri debeant abſque diminutione, ita contra juris
prohibitionem iſta proviſio ſequuta eſſet.

Et quamvis ſcribentes in contrarium, ex eiſdem au-
ctoritatibus, & deciſionibus *d. diſc. præc.* allegatis di-
cerent, quod non ſit generaliter Epiſcopo id prohibi- 3
tum, ſed potius permiſſum ex juſta cauſa, quam opus
non eſt præcedenter juſtificari, cum cauſa præſuppo-
ſita, Epiſcopo, ſive eidem extrajudicialiter cognita ju-
ſtificari valeat ex intervallo, dum id non eſt de for-
ma præciſa, quæ omnino præcedere debeat pro ſo-
lemnitate, ſed reſpiciat certum effectum, & conſequen-
ter, quod actus fuiſſet in implicito ſtatu, vel in proba-
bili opinione validitatis, quod ſufficit, ut dici non va-
leat omnino infectus, ac ſimoniacus, ſed potius, quod
non juſtificata cauſa ſufficienti, vitiaretur, non autem vi-
tiaret, juxta ea, quæ in pactis, vel aliis accidentalibus 4
non concernentibus ſubſtantiam, vel perfectionem con-
tractus, vel alterius diſpoſitionis paſſim recepta habemus,
ut vitientur, non autem vitient, ut præſertim *ſub tit.
de cenſibus, & ſub altero de cambiis*, ac alibi ſæpius.

Reſpondebamus tamen, id recte procedere quando non
præceſſiſſet pactio, ſive taxativa voluntas alias non confe-
rendi, niſi quatenus providendus onus penſionis accepta- 1
ret, atque ad id ſe obligaret, cum tunc, ſtante præceden-
ti pactione, actus ſimoniacus, ac invalidus remaneat, ex
iis, quæ cæteris relatis pene deducuntur per Fagnan. *in
cap. niſi eſſent, de præbend. n.* 18. *cum ſeqq. & n.* 55. 6
Quod autem ex præcedenti conventione, vel ſub expreſ-
ſa præciſa conditione alias adimente conſenſum ab actu, id
ſequutum eſſet, clare probari dicebamus; Tum ex facti
ſerie, quod ſcilicet litteræ collationis ac poſſeſſio ſequu-
tæ non fuerunt, niſi præcederet acceptatio penſionis cum
obligatione illam ſolvendi; Tum etiam ſtante dicta clau-
ſula *non alias, aliter, nec alio modo*, quæ de ſui natura
indu-

inducit formam, ſeu præciſam conditionem ſine qua non,
7 ut receptum, ac frequens habemus in materia reſervatio-
nis beneplaciti Apoſtolici, ſive alterius ſolemnitatis, quod
de jure intelligitur, quatenus opus ſit, adeout ſi id non eſ-
ſet de jure neceſſarium, tunc non implementum non obſtet;
Secus autem ſi reſervatio fiat cum dicta clauſula, *& non
alias, aliter, nec alio modo*, quoniam tunc adhibitus vi-
detur potius tamquam conditio, quam tamquam ſolemni-
tas, & conſequenter ejus interventus præciſe neceſſarius
eſt, quamvis de jure deſiderandus non veniret, ex relatis
apud Greg. *& add. deciſ.* 192. Buratt. & *add.* 374. & ha-
betur *ſub tit. de feud. diſc.* 7. 10. 37. & alibi pluries præ-
ſertim *ſub tit. de alien. & contr. diſc.* 1.
Atque his ego addebam, quod ubi aliqua dubitatio
8 cadere poſſet circa ſimoniacam infectionem, quando a-
geretur de aliis beneficiis; Clarum tamen id remanebat,
dum agebatur de proviſione parochialis per concurſum
juxta formam præſcriptam *a S. C. T. ſeſſ.* 24. *de re-
form. cap.* 18. dum adeo rigoroſe prohibetur quæcum-
que mixtura oneris, vel temporalitatis in proviſione
parochialium, ut damnetur, ac ſimoniacum declaretur
quidquid examinatoribus, vel ipſi Ordinario daretur,
quamvis ſub nomine ſalarii, ſeu mercedis laboris; Ac
etiam licet nulla intercederet pactio quæ eſt ſimoniæ
eſſentiale requiſitum, ut in ſua materia *ſub tit. de Pa-
roch. diſc.* 37. adeout juxta terminos juris communis
iſta infectio ſine dubio non adeſſet, adhuc tamen per
dictum jus novum inducitur, & ſic quod magna dif-
ferentia eſſet ubi agatur de Eccleſia parochiali, quam
ſi ageretur de alio beneficio non curato.
Quamvis autem hæc, & ſimilia more ſcribentis ad
opportunitatem clientis deducerentur, colligendo (ut
currenti abuſui ſatisfieret ad ſcripturarum ornatum)
plures auctoritates ſuper generalitatibus; Reflectendo
tamen ad veritatem, parti ab initio libere inſinuatam,
9 prævidi exitum, qui mihi quamvis ſuccumbenti, ju-
ſtus, beneque fundatus viſus eſt, nedum ex circumſtan-
tiis facti (ſuper quarum tamen juſtificatione aliqua in-
ter cauſæ Patronos erat controverſia ob non levem ſuſ-
picionem ſuppoſitionis aliquorum actorum cum anti-
data) dum ex eis conſtabat, quod Epiſcopus re integra
ad duos, vel tres dies retractaverat reſervationem fa-
ctam ex quodam poſtmodum detecto falſo præſuppoſi-
to, quodque dicta clauſula *non alias, aliter, nec alio
modo* non fuiſſet adjecta ex ejus intentione, ſed per No-
tarium, in cujus fide ob infirmam valetudinem folium
in albo ſubſcripſerat pro litteris conficiendis, quo fa-
cto ſubſiſtente omnis difficultas ex eo ceſſabat.
Verum etiam in ſolo puncto juris idem dicendum
erat, quoniam cum reſervatio penſionis in Epiſcopis
non ſit generaliter damnata pro regula, ſed ex veriori
10 ſententia, de qua d. *diſc. præced.* permiſſa, quatenus
tamen juſta cauſa concurreret; Hinc proinde actus non
eſt ab initio ſimpliciter, ac abſolute malus, adeout
collator dici valeat in dolo, vel culpa, cum ex infor-
mationibus habitis, tam de majori valore Eccleſiæ, quam
de indigentia penſionarii de Eccleſia benemeriti ob
diuturnum ſervitium in munere Vicarii Generalis, re-
cte potuerit opinari, quod hujuſmodi actus geri pot-
uerit tamquam validus ac licitus ipſeque actus fuit in
implicito ſtatu validitatis ex legitimæ cauſæ futura ju-
ſtificatione, qua deficiente, hoc accidentale onus adje-
ctum cum præſuppoſito, quod potuerit adjici, detecta
dicti præſuppoſiti falſitate, tamquam ex deficiente vo-
luntate vitiatum remanet, non autem vitiat.
Potiſſime vero ex triplici circumſtantia; Primo ſcilicet,
11 quod nulla concurrebat præcedens pactio, quæ neceſſaria
videtur, atque eſt de eſſentia ſimoniæ, ex deductis pluries
ſub tit. de Benef. præſertim *diſc.* 36. *& in aliis*; Secundo,
quia ex parte Epiſcopi actus geſtus fuit publice, ac palam
abſque alicujus machinationis, vel affectationis ſuſpicio-
ne, dum non agebatur de penſione ad favorem conjun-
cti, vel familiaris, atque cauſa ſaltem in parte de facto
erat vera; Et tertio ex qualitate proviſi, qui licet
ſufficientem habens idoneitatem pro exercitio curæ ani-
marum parvi loci, non erat juriſperitus, qui vim, ac
efficaciam clauſularum, ac verborum in litteris provi-
ſionis contentorum perciperet.
Eſt bene verum, quod ubi dici poſſet, ut beneficium
collatum eſſet cum diminutione, cum ſi non adeſſet ſimo-
nia, adeſſet tamen nullitas ex auctoritatibus relatis per Fa-
gnan. *ubi ſupra*, atque id actori ſufficiebat, cum lite pen-
dente, agnitis difficultatibus circa caput ſimoniæ, aliam
12 feciſſet impetrationem ex capite nullitatis; Verum ceſſabat
ex facto applicatio concluſionis, Tum quia diminutio ef-
fectum non habuerat, atque re integra revocata fuerat;
Tum etiam quia tunc proprie conferri dicitur benefi-
cium cum diminutione, quæ importet illius ſciſſuram,
quando fit collatio cum reſervatione quotæ fructuum
ad favorem alterius, quaſi quod tunc reſervatario ali-
quod jus in beneficio quæri dicatur; Ideoque ut adver-
titur *eod. diſc. præc.* etiam in caſibus, in quibus Or-
dinario licet reſervare penſionem, id conceditur in cer-
ta quantitate pecuniaria, non autem in quota fructuum, 13
ex dicta differentiæ ratione, quod reſervatio quotæ im-
portaret ſpeciem diminutionis, quam non importat re-
ſervatio quantitatis, ita referibilis potius ad præfini-
tionem modi diſtribuendi eleemoſynam, quam beneficia-
tus ex valore fructuum excreſcentium, de neceſſario,
vel de congruo facere tenetur, ut ſcilicet loco diſtri-
buendi minutatim pauperibus, vel aliis piis operibus ap-
plicandi, eroget in ſubventionem pauperis ſcholaris, vel
alterius de Eccleſia bene merentis, qui ſubſidio indiget.
Hinc proinde ea videtur differentia inter reſervatio-
nem quæ fiat per Papam, & illam quæ fiat per Or-
dinarium, quod prima licet penſionario non tribuat jus
formale in beneficio, ejuſque adminiſtratione, ac præ-
eminentiis, adhuc tamen tribuit jus reale in ipſis fru-
ctibus etiam futuris pro terminis decurſis per quam-
dam hypothecam, vel actionem rei perſecutoriam pri-
vilegiatam, adeout inter penſionarium ac Titularem quæ- 14
dam communionis ſpecies in fructibus inducta videatur
ſive conſtituta ſit ſervitus in ipſius Eccleſia, ſive pla-
na, ſive ſit vacua, ac ſive penſionarius indigeat, ſive
non curata mutatione Rectoris, cum Papa tamquam
abſolutus dominus bonorum eccleſiaſticorum hanc ha-
beat poteſtatem, atque quamcumque obſtantiam a jure
poſitiva manantem tollere valeat.
Ubi vero agitur de penſione ex juſta cauſa reſervata per
Ordinarium, tunc nulla ſervitus Eccleſiæ, vel ejus bonis
imponi dicatur, nullumque jus reale penſionario acquiri,
exercibile contra ſucceſſorem, vel de tempore vacationis,
ut caſu præcedenti, ſed ſolum dicitur injungi quædam
obligatio perſonalis ipſi proviſo, ut quamvis invitus hanc
ſubventionem tamquam eleemoſynæ diſtributionem præ-
ſtare debeat, dicta obligatione cum ejus perſona termi-
nante, adeout afficiat ſucceſſorem, minuſque Eccleſiam
pro tempore vacationis, ideoque dici non poteſt, quod
beneficium patiatur diminutionem.

MELEVITANA PENSIONIS,

PRO COMMENDATARIO JO. BAPTISTA ANSIDEO.

Diſcurſus in Congreſſu.

De facultate M. Magiſtri Hieroſolymitanæ Religionis reſervandi penſiones ſuper commendis, vel dignitatibus. Et an milites non profeſſi eas obtinere, vel retinere valeant.

SUMMARIUM.

1 *Super Commendis Religionis Hieroſolymitanæ non poſſunt reſervari penſiones pro laicis.*
2 *Eſt generale in beneficiis Regularibus, ut non conferatur niſi profeſſis, vel promptis profiteri.*
3 *Penſiones fere in omnibus jure beneficiorum regulantur in ſpecie in hac Religione.*
4 *De facultate M. Magiſtri concedendi penſiones non profeſſis.*
5 *Facti ſeries, ſeu caſus controverſia.*
6 *Novitii an dicantur Religioſi & eccleſiaſtici, vel ſæculares.*
7 *Commendæ, & beneficia hujus Religionis ſunt manualia & obedientiaria.*
8 *De facto ſolent eſſe ad vitam, quia ſine demerentia non tolluntur.*
9 *Non poteſt ex cauſa tranſactionis reſervari penſio ad favorem alterius, quam litigantis abſque beneplacito Apoſtolico.*
10 *De ordinatione obligante milites ad profitendum poſt 25. annos.*
11 *De intelligentia hujus ordinationis.*
12 *De ratione ob quam ob militiam, vel officium ſæculare amittitur penſio.*
13 *De alio caſu controverſiæ ſuper eadem intelligentia, de qua num. 11.*

D I S C. XLII.

Diſponente Statuto Religionis Hieroſolymitanæ *cap. 7. de Commendis*, ut penſiones ſuper commendis 1 reſervari non poſſint niſi ad ſavorem militum profeſſorum ejuſdem Ordinis, quod etiam conforme eſt juris diſpoſitioni circa dictas commendas, vel alia beneficia regularia, ut eorum, quæ adminiſtrationem requirunt, non ſint capaces niſi jam profeſſi ejuſdem Religionis; Aliorum vero adminiſtrationem non habentium, ſaltem qui profeſſionem emittere habiles ac prom- 2 pti ſint, quaſi quod in beneficiis Regularibus profeſſio ſit ſpecies clericatus, qui in beneficiis ſæcularibus neceſſarius eſt, Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ.* 8. *numer.* 78. Garz. *part.* 7. *cap.* 10. *num.* 20. Buratt. *deciſ.* 390. & 463.

Idque adinſtar beneficiorum recte ſtatutum eſt in penſionibus, quoniam licet iſtæ importent quid mere temporale, unde de ſtricto jure, laici quoque illarum habiles exiſtant; De recepto tamen Eccleſiæ, ſeu Curiæ ſtylo reſervari non ſolent, niſi clericis, ut pluries in præcedentibus ac ſequentibus advertitur, adeout, tam ſuper incapacitate laicorum, quam ſuper amiſſione ratione matrimonii, vel militiæ, ſive profeſſionis in Religione (ubi agatur de ſecularibus) vel delicti, cum beneficiis fere in omnibus ſymbolizare videantur; Et in ſpecie de incapacitate ſæcularium, vel aliorum ordinum Regularium obtinendi penſiones ſuper hujus Religionis commendis, Dignitatibus & beneficiis abſque expreſſo M. Magiſtri, to- 3 tiuſque Conventus conſenſu diſponitur: *in Conſtit. 9. Pii IV.* confirmatoria alterius *Conſtitut. Clem. VII. §. 39. & in Conſtitut. 60 Gregor. XIII.*

Per ordinationes autem Capituli generalis celebrati de ann. 1631. diſpenſando d. Statuto, conceditur facultas M. Magiſtro reſervandi penſiones pueris ejus honorario ſervitio addictis, jam ad habitum juſtitiæ ad- 4 miſſis, quamvis profeſſionem non emiſerint, neque alia ſtabilimentorum requiſita neceſſaria habeant, illud præſertim reſidentiæ; Et quæ M. Magiſtri facultas in iſto, aliiſque caſibus habilitandi ad penſiones perſonas alias incapaces enunciatur apud Otthob. *deciſ.* 147. *num.* 20.

In vim autem hujus facultatis, reſervata fuit per M. Magiſtrum ad ſavorem N. Sereſtorii tunc unius ex dictis pueris honorariis, qui vulgo *paggi* nuncupantur, 5 penſio ſuper commenda Viterbii, qua ad plures annos obtenta per Joannem Baptiſtam Anſideum ſatis probum, ac zelantem hujus Religionis militem emeritum, hic recuſavit eam ſolvere, ex eo, quod dictus penſionarius poſt completam ætatem 25. annor. ac plane ad ſenectam redactus, contra Religionis ordinationes, ut infra, neglexiſſet profeſſionem emittere, ſed in eodem novitii ſtatu continuaret, atque introducta deſuper lite in Conſilio ordinario Melevitano, prodiit ſententia penſionario ſavorabilis, confirmata in ſecunda inſtantia per conſilium completum, a quo per appellationem commiſſa fuit cauſa in Rota.

In hoc ſtatu, Commendatarius qui in duabus in- 6 ſtantiis ſuccubuerat, Advocatorum & cauſæ Patroni congreſſum, præviis diſcurſibus, convocavit, ad effectum conſulendi, an cedere, vel cauſam proſequi deberet, in quo congreſſu tam in ſcriptis quam oretenus varia fuerunt vota; Aliqui enim credebant, dictam penſionem invalidam eſſe ob dictas Conſtitutiones Pii IV. & Gregorii XIII. prohibentes reſervari penſiones ſæcularibus: Verum illud votum omnino neglectum fuit: Tum quia, exceptis effectibus, qui in jure habentur ex profeſſione reſultantes ſuper libertate redeundi ad ſæculum, ac ſuper capacitate teſtandi, ſeu alias de bonis ſuis diſponendi, ſeu beneficia ſæcularia & penſiones retinendi, in quibus ac ſimilibus, novitii jure ſæcularium reputantur; In reliquis præſertim favorabilibus, habentur potius pro perſonis eccleſiaſticis, quam ſæcularibus, ex collectis apud Sperell. *deciſ.* 16. Duran. *deciſ.* 121. *num.* 38. Dunozett. *deciſ.* 641. *num.* 13. & pluries in ſua materia *ſub tit. de Regalibus*: Tum clarius ob dictum ſtabilimentum Capituli generalis anni 1631. per quod iſti pueri, qui M. Magiſtri ſervitio addicti ſunt, non obſtantibus profeſſionibus ac triennalis reſidentiæ defectibus, habilitantur.

Aliqui reflectentes ad tenorem litterarum reſervationis quod illa facta eſſet ad vitam dicti Sereſtorii, dicebant illam eſſe invalidam, utpote oppoſitam naturæ, ſeu qualitati beneficiorum Regularium, quæ, ceſſante Apoſtolica diſpenſatione, ſunt manualia & obedientiaria, ut ultra generalia in quarumcumque aliarum Religionum beneficiis & commendis; In ſpecie commendarum ac beneficiorum hujus Religionis, Mohed. *deciſ.* 10. *de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis*, Seraph. *deciſ.* 1397. atque tamquam ſatis punctualem deducebant *dec.* 386. *part.* 5. *recent.* ubi anullata fuit perpetua penſio reſerva- 7 ta ſuper quadam hujus Religionis commenda.

Verum pariter iſtud motivum reputatum fuit parum tutum, quoniam licet collatores beneficiorum ac reſervationes penſionum ad favorem militum hujus Religionis habere ſoleant hanc formulam ad vitam, attamen id non ſequitur ex intentione immutandi beneficiorum naturam, manualem, ac obedientiariam, adeout reſultet actus infectio, ſed ob magis frequentem contingentiam, quod non niſi in caſu magnæ demerentiæ, commendæ ac beneficia, ſeu penſiones de facto ſunt ad vitam, quatenus incompatibilis tranſitus ad majo- 8 ra non cauſat vacationem, non tamen exinde adempta dicitur poteſtas Religionis, ex cauſa adimendi, neque manualis, ac obedientiaria natura immutatur, ita adhibendo dictum terminum, ſeu loquendi modum a communiter accidentibus.

Dicta vera *deciſio* 386. *par.* 5. *recent.* annullat pen- 9 ſionem non ex hoc motivo, ſed quia agebatur de penſione reſervata ſuper commenda, quæ erat in lite, ex cauſa tranſactionis, non tamen ad ſavorem collitigantis, ſed ad favorem tertii, qui non erat in lite, quod ſine beneplacito Apoſtolico fieri non poteſt, ut allegando in ſpecie d. deciſionem advertit Tondut. *hoc tract. cap.* 1. *nu.* 29 & habetur apud Otthob. *d. dec.* 147. *nu.* 6.

Reſtringebatur ergo cauſa ad unicum motivum, quod ſtante dicto *Statuto cap.* 7. inhabilitante milites, qui profeſſionis ac reſidentiæ requiſita non habeant, dicta diſpenſatio reſultans ab ordinatione anni 1631. utpote cauſam habens teneræ ætatis hujuſmodi puerorum, in quibus dicta requiſita verificabilia non ſunt, effectum 10 ſortiri debeat, donec durat impedimentum ætatis, & uſquequo devenerint ad legitimam ætatem 25. annorum, in qua ex ordinatione ejuſdem Capituli generalis anni 1631. *capit.* 39. admiſſi ad hujus Religionis habitum, emittere tenentur profeſſionem ſub pœna privationis facultatis geſtandi habitum, ac amiſſionis ejus quod ſolutum eſt pro paſſaggio, omniumque aliorum privilegiorum.

Supponebatur autem quod utrumque, ordinarium, & completum Conſilium, iſtud motivum jam deductum neglexiſſet, ex eo quod Religio in mente habeat, ut per iſtam ordinationem 39. incurratur ſolum pœna pri- 11 vationis antianitatis, non autem reſultet privatio beneficiorum, vel penſionum, ubi valide obtineantur, defectu profeſſionis, & reſidentiæ non obſtante: Iſte vero intellectus dictæ ordinationis mihi parum probabilis videbatur, ideoque credebam ex hoc fundamento aleæ experimentum non faciendum eſſe; Cum enim per dictam ordinationem diſponatur, ut admiſſus ad habitum amittat quidquid ſolvit pro admiſſione, ſeu paſſaggio, ac etiam prohibeatur deferre habitum, qui in novitiis conſiſtit in alba cruce parva, quæ geſtatur in pectore ſine facultate illam geſtandi majorem in pallio, per quam diſtinguuntur profeſſi a novitiis, ita quodammodo declarari videntur ſæculares, atque ceſſare illa ſpecies clericatus, quæ neceſſaria eſt, ad inſtar eorum quæ infra in *Beneventana, & in Cæſaraugustana, diſc.* 46. & 47. habemus de ceſſatione penſionis propter mi- 12 litiam, vel officium mere ſæculare cum clericatu incompatibile, cum id non proveniat, quia in jure ſtatutum ſit, ut hujuſmodi officia vel militia cauſent penſionis amiſſionem, ſed quia per hujuſmodi ſtatum incompatibilem ceſſat ſtatus clericalis, ſine quo penſio eccleſiaſtica obtineri, vel retineri non poteſt, unde de conſequenti ceſſat tamquam ex ceſſante requiſito ad eam neceſſario; Sic a pari, cum dicta diſpenſatio pro hujuſmodi pueris non habilitet puros laicos, ſed ſupponat eos novitios, & in qualitate militum, diſpenſando ſolum profeſſioni, ac reſidentiæ, hinc proinde ſi ceſſat militiæ qualitas ob contrariam voluntatem, ita implicite declaratam non profitendi poſt præfinitam ætatem, ſed reaſſumendi ſtatum ſæcularem, ceſſare debet penſio, non per viam privationis ac pœnæ, ſed per viam ceſſationis ac habilitatis juxta dicta exempla ceſſationis penſionis ſæcularis per officium, vel militiam.

Defuit tamen occaſio id formiter diſputandi, ac mature veritatem inquirendi, vel ob concordiam, vel forte ob mortem dicti penſionarii; Poſtmodum vero agnovi, ſenſum Curiæ, ſeu officialium Datariæ eſſe, quod per dictum

ſtabili-

ſtabilimentum induceatur mutatio ſtatus, ut ſcio ab eis conſultum fuiſſe *Alexandro VII.* occaſione Prioratus Ca-
13 puæ hujus Religionis, quem in infantia obtinuerat ab Innocentio X. matris patruo, Princeps Joannes Baptiſta Ludoviſius, quatenus in dicta ætate profeſſionem non emitteret; Ego vero & ceteri ex parte dicti Principis conſulti putabamus de hoc timendum non eſſe ob amplitudinem Indulti diſpenſativi ab eodem Innocentio conceſſi; Verum neque ſuper hoc maturum judicium efformari potuit, dum imminente matrimonio per dictum ante ætatem contrahendo ipſe ut rem gratam Pontifici faceret, Prioratum prædictum alias de neceſſitate ob matrimonium ad breve tempus vacaturum, ex meo præſertim conſilio in manibus dicti Pontificis libere dimiſit, unde ceſſavit occaſio diſputandi.

ANNOT. AD DISC. XLII.

AD materiam præſentis diſc. videri poterunt deducta *hoc tit. diſc.* 89. & 92.

AQUILANA PENSIONIS,
PRO THOMA LOLLIO,
CUM GREGORIO ALFERIO.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Signatura Juſtitiæ, & reſolutus pro Thoma.

An promotio ad Epiſcopatum Titularem in partibus infidelium ceſſare faciat penſionem, & quatenus hęc reſervata ſit ſuper beneficio curato; An hujus qualitatis mentio neceſſaria ſit in diſpenſatione, ſeu facultate illam retinendi in ſtatu alias incompatibili.

SUMMARIUM.

1 *PEnſio habet viam executivam.*
2 *Per promotionem ad Epiſcopatum vacant beneficia, & extinguuntur penſiones poſt adeptam tamen poſſeſſionem.*
3 *Secus autem per Epiſcopatum in partibus infidelium.*
4 *Quod mentio curæ ſit facienda ſpecialis.*
5 *Contrarium in diſpenſatione ſuper retentione, & de ratione.*
6 *Mentio Juriſpatronatus, quando ſit facienda.*
7 *De materia ſurreptionis, vel defectus intentionis.*

DISC. XLIII.

1 AD favorem Thomæ Lollii tunc Clerici Regularis Minoris, qui *Innocentii X.* ſacramentales confeſſiones audiebat, per eumdem Pontificem, regulari impedimento diſpenſantem, reſervata fuit penſio ſcutorum centum ſuper fructibus beneficii, ſeu Abbatiæ S. Joannis de Collemonte, occaſione proviſionis in perſona Gregorii, qui dictæ penſioni conſenſum præſtitit in forma; Cumque poſtmodum dictus Thomas ab eodem Pontifice promotus eſſet ad Eccleſiam Cirenenſem ab Infidelibus occupatam, hinc Titularis denegare cœpit ſolutionem penſionis, utpote ceſſatæ per promotio-
2 nem ad Epiſcopatum abſque particulari indulto retentionis incompatibilium, quo etiam accedente prætendebat Titularis, illud non ſuffragari, niſi facta ſpeciali mentione curæ animarum, quæ Eccleſiæ gravatæ incumbebat, unde propterea introducta cauſa coram A. C. ad favorem penſionarii, his non obſtantibus, judicatum fuit, idque per Signaturam Juſtitiæ canonizatum, denegando appellationem ſuſpenſivam, quod controverſiæ finem dedit.

In his autem diſputationibus coram A. C. & in Signatura, ultra ea quæ concernebant ordinem judiciarium ſuper validitate actorum, de quibus frequentius, ad cauſæ Patronum potius, quam ad Advocatos agere pertinet. Quoad concernentia merita negotii principalis, etiam in ſenſu veritatis; Dicebam ſcribens pro penſionario, improbabilem, nullique fundamento innixam eſſe Titularis prætenſionem, quamvis nullum adeſſet indultum ſuper incompatibilium retentione.

Licet enim, potius ex ſtylo Curiæ deſumpto a Conſtitutionibus *Julii II. & Leon. X.* quam ex diſpoſitione juris, per promotionem ad Epiſcopatum, quemadmodum incompatibilia reputantur beneficia etiam ſimplicia, quæ proinde vacant, ubi indultum retinendi non concedatur, ita etiam incompatibiles reputentur penſiones abſque Indulto pariter ceſſantes; Attamen ubi etiam agatur de Epiſcopatibus actualem adminiſtrationem, ac reſidentiam habentibus, non ſufficit ſola promotio, niſi etiam concurrant conſecratio, & adepta poſſeſſio, ſpectato effectu magis quam ipſa Dignitate, ut apud Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 41. *num.* 7. & 8. Rota apud Otthobon. *deciſ.* 139. *num.* 13. ubi concordantes.

Et conſequenter, ex eodem ſtylo receptum eſt; hu- 3
juſmodi Epiſcopatus Titulares in partibus infidelium dictam incompatibilitatem non cauſare, dum eorum poſſeſſio ac adminiſtratio non obtinetur. Gabr. *conſ.* 200. *num.* 1. *in fin. lib.* 2. Put. *dec.* 18. *titul. de penſ.* Gratian. *diſcept.* 295. *num. fin.*

Hinc proinde nulla ſuberat neceſſitas agendi de validitate, ac efficacia Indulti Apoſtolici ſuper incompatibilium retentione, & an continere deberent necne
ſpecialem mentionem curæ animarum, (ut regulariter 4
in quibuſcumque diſpoſitionibus animarum curam annexam habentibus, requiritur ex deductis *in Reatina, diſc.* 38. & alibi in ſua materia *ſub tit. de Benefic.*) dum etiam abſque Indulto hæc penſio retineri poſſet, cum nunquam dicendum videatur, ut ſit minus nullum quam nihil.

Verum ubi etiam tale Indultum neceſſarium eſſet, adhuc (eodem veritatis ſenſu retento) dicebam dictam ſpecialem mentionem non requiri, quoniam, ut advertitur ſupra *in Ravennaten. diſc.* 1. *in Cæſaraugustana, diſc. proxime ſeq.* & in aliis, hujuſmodi Indulta 5
diſpenſativa ſuper incompatibilitate, non continent novam gratiam, ſeu novum onus, quod ſuper Eccleſia adjiciatur, unde propterea oporteat, ut Papæ mentio fiat qualitatis beneficii, quod alias ob curam animarum, veriſimiliter illud non fuiſſet gravaturus, quoniam eſt continuatio ejuſdem oneris; Indultum vero continet ſolum remotionem obſtaculi, ſive præſervationem, ne ſequatur illa vacatio, vel amiſſio, quæ alias ſequi debuiſſet, niſi ita proviſum eſſet, & conſequenter non requiritur illa mentio, quæ alias in nova reſervatione eſt neceſſaria, ut alibi hoc eodem titulo, ac ſub illo *de Jurepatr.* advertitur in fortioribus terminis penſionis ſuper beneficiis de Jurepatronatus quam-
vis laicorum ex dotatione, vel fundatione, quinimo 6
etiam Regiis, quoniam hujus qualitatis juxta unam opinionem, neceſſaria eſt mentio, vel ſaltem notitia, quæ tamen in Indulto, ſeu diſpenſatione retinendi cum beneficio, vel ſtatu incompatibili, abſque dubio non requiritur.

Potiſſime vero quia totum id percutit quæſtionem voluntatis Papæ, alias veriſimiliter deficientis, ſi talis
mentio facta eſſet; Iſta vero quæſtio ſuper defectu in- 7
tentionis, vel ſubreptionis, utpote facti potius quam juris, certam ac determinatam generalem deciſionem non recipit, ſed ea pro judicis arbitrio pendet ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis, veriſimile, vel inveriſimile inducentibus, cum etiam poſſibilis, vel generica Papæ cogitatio hujuſmodi defectum tollat, ac propterea dicitur materia arbitraria, ex deductis apud Gregor. & Adden. *dec.* 150. Merlin. *dec.* 243. *num.* 8. & frequenter; Ac proinde cum idem Pontifex recte ſciret quomodo dictus adeo intimus familiaris, nimium parce proviſus eſſet, etiam in ſtatu Religioſi; multo magis in altero Epiſcopi, in quo longe majori ſubſidio indigebat, utique nedum veriſimilis, ſed certa videbatur ejuſdem Papæ voluntas, concedendo dictum Indultum, ſub eo comprehendere hanc penſionem, non obſtante dicta qualitate, quæ cognita, vel cogitata, utique non retraxiſſet; Quod tamen totum diſcurrebatur ad ſuperabundantiam, ac citra neceſſitatem, cum etiam ſine Indulto eadem penſio retineri potuerit.

ANNOT. AD DISC. XLIII. & ſeqq.

AGitur in his diſc. de cauſis, ob quas penſio amittatur, vel extinguatur. & de Indulto illas retinendi, ſuper quo alia occaſio non ſuppetit niſi illa, de qua in ſupplemento *hoc tit. diſc.* 83. occaſione agendi de facultate militum Lauretanorum; Et habetur etiam infra, *diſc.* 75.

CÆSARAUGUSTANA PENSIONIS, PRO JOANNE DE FRANCIA, CUM N.

Caſus deciſus per Rotam pro Joanne.

De eadem materia indulti, ſeu diſpenſationis retinendi penſionem ſuper beneficio ſæculari in ſtatu incompatibili Regulari: Et an hęc diſpenſatio proſit litteris non expeditis, ac ſubſequuta morte Papæ; Et quatenus abſque litteris exactio fiat, an penſio amittatur.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Per profeſſionem in Religione vacant beneficia ſæcularia, & ceſſant penſiones.*
3 *Reſolutiones cauſa.*
4 *Religio Hieroſolymitana eſt vera religio ad omnes effectus, etiam illum, de quo n. 2. & de differentia inter eam, & alias religiones militares remiſſive.*
5 *Regulares ex Apoſtolica diſpenſatione obtinent, ac retinent beneficia ſæcularia, & penſiones.*
6 *Gratia pura non ceſſat per mortem Papæ atque per ſucceſſorem dantur litteræ in forma* Rationi congruit.
7 *De Regula 53. Cancellariæ, ut diſpenſatio non ſuffragetur ſine litteris.*
8 *Quoad diſpenſatum, idem eſt diſpenſationem non adeſſe, ac non ſuffragari.*
9 *Penſio exigi non poteſt alias, quam vigore litterarum.*
10 *Declaratur, quando, & quare procedat.*
11 *Litteræ non requiruntur ad ſubſtantiam, vel perfectionem gratiæ.*
12 *Indultum præventivum nihil dat de novo, ſed conſervat id quod habetur.*
13 *Declaratur Regula 53. de qua num. 7.*

D I S C. XLIV.

REſervata uſque ab anno 1630 penſione ſcutorum
1 180. ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopali Cæſa-
rauguſtanæ ad ſavorem Joannis de Francia; Cum hic
vellet emittere profeſſionem in Sac. Religione Hieroſolymitana, per quam, abſque Apoſtolica diſpenſatione, ſine dubio, ob tranſitum ad ſtatum incompatibilem penſio amitti, ſeu ceſſare deberet, curavit de anno 1639. de menſe Julii ab Urbano VIII. ſignari ſupplicationem ſuper diſpenſatione, atque neglecta literarum expeditione, de menſe Auguſti ſequentis profeſſionem emiſit, & exactione penſionis continuavit, uſque ad annum 1644. in quo ab Innocentio X. ſucceſſore in forma *Rationi congruit*, litteras expediri curavit; Habita vero per Archiepiſcopum notitia dictæ profeſſionis, non autem diſpenſationis hinc ſuper dicta penſionis ceſſatione cauſam introduxit in Rota *cor. Rojas*, ipſoque ſolum informante, obtinuit in contumaciam ſententiam favorabilem, prævia brevi deciſione ſub die 27. *Maii* 1651. *inter impreſſ.* ejuſdem Rojas *dec.* 479. in qua ſolum proceditur cum recepta concluſione, ut per emiſſionem profeſſionis regularis, ceſſent penſiones reſervatæ ſuper beneficiis ſæcularibus, ob incapacitatem Regularium obtinendi, vel retinendi ſæcularia, ſicuti, e con-
2 tra in ſæcularibus, obtinendi, vel retinendi regularia;
Commiſſa vero cauſa appellationis in eadem Rota *cor. Tentingerio*, prodiit ſententia præcedentis infirmativa ad favorem penſionarii, prævia deciſione 17. *Martii* 1653. quæ habetur impreſſa apud Tondut. *de penſion. dec.* 17. Commiſſaque denum appellatione in eodem Tribunali *cor. Bichio*, præceſſit reſolutio ad favorem penſionarii in poſſeſſorio ſuper manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi, ſub die 28. *Januarii* 1656. & in immediate ſequenti Rot. *ſub die* 31. *ejuſdem menſis*, prodiit alia reſolutio in negotio principali confirmatoria poſterioris ſententiæ latæ ad ejuſdem penſionarii favorem, unde
3 puto quod Archiepiſcopus acquieverit, dum amplius de
cauſa actum non audivi, dictæque reſolutiones *cor. Bich.* habentur impreſſæ *in p.* 12. *rec. dec.* 113. & 121.

In his autem diſputationibus, ego, & cæteri pro penſionario ſcribentes, non negabamus dictam veram, ac receptam concluſionem, cui innititur prima deciſio *cor. Rojas*, quod ſcilicet per profeſſionem etiam in iſta Religione S. Joannis Hieroſolymitani, extinguatur, ac ceſſet penſio
reſervata ſuper beneficiis ſæcularibus, cum iſta ſit in
omnibus vera Religio ad omnes effectus, ut advertitur 4
ſub tit. de teſtam. pluries, ac etiam *ſub tit. de Juriſd. diſc.* 92. ubi de differentia inter iſtam ac alias militares Religiones S. Jacobi de Spata, de Calatrava, & de Alcantara, & ſimiles, & ex Corrado *in praxi diſpenſat.* rejecta opinione Sanchez *ad præcepta Decalogi* advertit Tondut. *hoc tract. cap.* 69. *num.* 27. & *ſeqq.* ac ad evidentiam comprobat praxis Dataríæ, & Curiæ ſuper diſpenſationibus, quæ deſuper conceduntur.

Et e converſo ſcribentes pro Titulari non negabant,
quod ubi indultum Apoſtolicum ſuper retentione ſer-
vatis ſervandis perfecte obtentum eſſet cum expeditio- 5
ne litterarum, ſtatus regularis non impediat beneficiorum ſæcularium ac penſionum retentionem, ut in ſpecie capacitatis Regularium ex Apoſtolica diſpenſatione obtinendi, ac retinendi beneficia ſæcularia, vel penſiones ſuper eis *poſt ſcribentes in cap. cum beneficio, de præben. in* 6. Patiſ. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 116. Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 40. *num.* 209. *cum ſeq.* Rota apud Millin. *dec* 45. *num.* 1. & *ſeqq.* & apud Mantic. *dec.* 104. *num.* 6. *cum aliis in hujus cauſæ deciſionibus.*

Minuſque negabant, quod ubi non agitur de gratia
in forma commiſſaria, ſeu alias conditionali, itaut
conditio reſpiciat illius ſubſtantiam, ac perfectionem,
ſed agitur de gratia ab initio pura, & perfecta non
expirat per mortem Papæ, quamvis litteræ expeditæ 6
non eſſent, cum quandocumque per ſucceſſorem expe-
diri valeant in dicta forma, quæ vulgo dicitur *Rationi congruit*, ut plene advertitur in dicta hujus cauſæ ultima deciſione 121. *part.* 12. ac docet inconcuſſa praxis quotidiana.

Dicebant vero, id recte procedere quando ante emiſ-
ſam profeſſionem dictæ litteræ quamvis ex quocumque
intervallo expeditæ eſſent, adeout de tempore in quo
aſſumitur ſtatus incompatibilis, diſpenſatio poſſet ſuf-
fragari, ſecus autem, dum poſt ſignatam ſupplicatio-
nem, & ante expeditionem literarum dictus ſtatus in- 7
compatibilis aſſumptus eſt, ex *Regul.* 53. *Cancellariæ*
diſponente, quod nulli diſpenſatio ſuffragetur in judicio, vel extra, prius quam litteræ deſuper expediantur.

Si enim ex voluntate Pontificis diſpenſatio inefficax
remanet, atque nullatenus ſuffragari poteſt abſque lit-
teris, utique de tempore, quo profeſſio emiſſa eſt, ha-
bendum eſſe dicebant, ac ſi talis diſpenſatio non adeſ-
ſet, cum idem ſit non adeſſe, ac eſſe inutile, ſive ineſ-
ficax; Et ideo quemadmodum, ſi abſque prævia diſpen-
ſatione penſionarius profeſſionem emiſiſſet, nulli dubium
eſſet, quod penſio per aſſumptionem ſtatus incompati-
bilis ceſſaſſet; ita pariter, quoniam ſi diſpenſationi da-
retur dicta operatio præſervandi ab extinctione, illa
ſuum plenum ſortiretur effectum, atque diſpenſatio ſuf-
fragaretur ſine litteris, contra expreſſam Papæ inten- 8
tionem, ut ratiocinatur Lotter. *lib.* 3. *quæſt.* 2. *numer.*
60. & 61. *cum duob. ſeqq.* ubi, quod idem ſit quoad perſonam diſpenſari ac diſpenſationem non adeſſe, & *num.* 74. & *ſeq.* ubi conſiderantur illa verba regulæ *in judicio, vel extra*, ex quibus generaliter, atque ad omnes effectus diſponi videtur, gratiam remanere ineſficacem, ac nullatenus ſuffragari.

Fortius vero quia diſpenſatus ita, non ſolum ſuum effe-
ctum præſervationis obtinebat, ſed etiam alterum conti-
nuatæ exactionis per plures annos, ex quo actu reſultare
dicebant extinctionem; ex peculiari natura penſionis, ut 9
exigi non valeat litteris non expeditis, ac alias, quam
earum vigore, ex deductis ſupra *in Turritana, diſc.* 30.

His tamen non obſtantibus, contrarium, ut ſupra,
reſolutum fuit, atque mihi pro penſionario ſcribenti,
(reflectendo etiam ad ſolam veritatem) probabiles vi-
ſæ ſunt reſolutiones; Quatenus enim pertinet ad hoc
ultimum objectum exactionis ante expeditionem litte-
rarum, ac alias, quam earum vigore, illud nullius
momenti videbatur, quoniam, ut advertitur eodem
diſc. 30 expeditio litterarum non percutit ſubſtantiam,
vel perfectionem gratiæ, minuſque ſtatutum eſt in ju-
re, ut penſio alias, quam litterarum vigore exigi non 10
poſſit, ſed id ſolum provenit ex decreto annullativo,
quod in ipſa prima reſervatione adjici ſolet; unde cum
illi jam ſatisfactum eſſet, neque in hac ſecunda gra-
tia contineretur, hinc proinde nil obſtabat, quod exa-
ctionem, etiam ante litteras hujus ſecundæ gratiæ im-
pediret ideoque tota difficultas reſidebat in primo ob-
jecto reſultante a dicta *Regula* 53.

In hoc autem dicebam (atque deciſiones admittunt) idem quod in præcedentibus pluries habetur, quod ſcilicet

litte-

Digitized by Google

litteræ non requiruntur ad ſubſtantiam, vel perfectio-
nem gratiæ, ſed ad ſolam probationem, ac faciliorem
11 executionem, Mohed. *dec 9. ut lit. pend.* Caſſad. *dec.
4. n. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Mantic. *dec.* 281.
cum aliis in hujus cauſæ dec. Illarumque defectus gra-
tiæ ſubſtantiam, vel perfectionem eatenus percutit,
quatenus, vel in decreto adjecto ipſi gratiæ ita diſpo-
natur, vel quia per legem particularem ita diſpoſitum
ſit; Potiſſime vero in hac ſpecie gratiæ potius conſer-
vantis jus quod obtinetur, potius per viam præſerva-
tionis, quam per viam novæ conceſſionis, aut per al-
12 teram curationis vulneris jam inflicti, quam reſtitutio-
nis adverſus amiſſionem jam incurſam, & quæ novæ
conceſſionis ſpeciem habeat, cum tali caſu, aliud gratia
non operetur, niſi remotionem obſtaculi ſive impedimen-
tum futuræ vacationis, vel extinctionis alias reſultantis,
niſi cum dicto præventivo remedio ille, qui malum
ſentire debebat ex immutatione ſtatus, ita occurriſſet.

Diſpoſitio autem *Regulæ* 55. ut diſpenſatio ante lit-
terarum expeditionem nullatenus, nec in judicio, nec
13 extra ſuffragari valeat, non percutit ſubſtantiam, ſeu
validitatem gratiæ, cujus perfectio ab hoc futuro im-
plemento pendeat, quoniam ſi ita eſſet expiraret per
mortem Papæ, neque de juſtitia prætendi poſſet a ſuc-
ceſſore expeditio litterarum in forma *Rationi congruit*,
ſed percutit ſolum executionem, ac effectum contra in-
vitum, & opponentem, unde propterea expeditio lit-
terarum ſufficit, ut quandocumque ſequatur, dummo-
do ante oppoſitam, ac acceptatam nullitatem, & jus
oppoſitori quæſitum, juxt. *conſ.* 41. Soccin. *lib.* 3. Caſ-
ſad. *dec.* 35. *in fin. & 36. n 2. ad Regul. Cancell.* Mi-
lin. *dec.* 127. *n 2. & 3. cum aliis in dictis hujus cau-
ſæ dec. præſertim ultima cor. Bich.* Ideoque tunc dictæ
Regulæ diſpoſitio locum habuiſſet, quando tenuente
Titulari ſolvere penſionem, utpote extinctam per mu-
tationem ſtatus, voluiſſet penſionarius illum cogere ad
ſolutionem, ex fundamento diſpenſationis, per quam
objectum ceſſaret, quoniam ſuffragari non poſſet niſi
litteras exhibuiſſet, ſecus autem ubi occaſio contradi-
ctionis defuit, quoniam ſufficit, ut de tempore quo
ſtatus immutatio ſequuta eſt, jam Papa occurriſſet,
atque præventive ſubſtuliſſet obſtaculum per gratiam
in ſubſtantia perfectam, quamvis illa pro exequutio-
ne, ac effectuatione, hoc extrinſeco accidentali requi-
ſito litterarum indigeret.

MAJORICEN. PENSIONIS, PRO BASILIO DE CASTELVI, CUM EPISCOPO.

Reſponſum pro veritate.

De eadem materia indulti, ſeu diſpenſationis, ſuper retentione penſionis, ſtatu conjugali non obſtante, an ſuffragetur pro bigamia vera, vel interpretativa.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In poſſeſſorio non quæritur de juſtitia, vel in juſtitia, quæ remittitur ad petitorium.*
3 *In ſpecie, non admittitur exceptio bigamiæ.*
4 *De Conſtitutione Pii V. ut diſpenſatio ſuper ſtatu conjugali ſuffragetur pro primo matrimonio, non pro aliis.*
5 *Niſi amplitudo verbarum diſpenſationis aliter ſuadeat.*
6 *In privilegiis conceſſis ſuper bigamia, ad certos effectus, non infertur ad alios.*
7 *Diſpenſatio retinendi penſionem in ſtatu inhabili, non conceditur poſt jam ſequutam caducitatem, ſeu amiſſionem.*

D I S C. XLV.

1 AD nominationem Regis Catholici, reſervavit Innoc.
X. ſuper fructibus Eccleſiæ Majoricen. penſionem
regalium 3500. ad favorem Baſilii de Caſtelvi militis de
Calatrava, & conjugati, cum eo diſpenſando, ut non ob-
ſtante ſtatu conjugali, ac etiam profeſſione in dicta mili-
tia, emiſſa, vel emittenda, vel non inceſſu in habitu cle-
ricali, eam obtinere, ac retinere poſſet; Cumque poſt per-
fectam ac effectuatam gratiam, Penſionarius, qui plurium
annorum ſpatio in exigendi quaſi poſſeſſione erat, veram
ex duplici matrimonio bigamiam contraxiſſet; Hinc Epi-

ſcopus innixus *Conſtitutioni* 71. *alias* 73. *Pii V.* præ-
tendere cœpit indultum non ſuffragari, ac penſionem
extinctam eſſe; Quare ex parte penſionarii deſuper pro
veritate conſultus;

Reſpondi, diſtinguendo inter poſſeſſorium & poſſeſſo-
rium; In poſſeſſorio ſiquidem, jus penſionarii erat in
tuto, cum de pacifica & valida quaſi poſſeſſione exi- 2
gendi per plures annos in facto non dubitaretur, qua
poſita, de plano intrabat recepta, & quotidiana con-
cluſio, de qua plures in præcedentibus, ut in hoc ju-
dicio, non quæratur de juſtitia, vel injuſtitia, cujus
ſolum poſſibilis juſtificatio in petitorio ſufficit, ſed at-
tendatur nudum factum poſſeſſionis, tam contra eum,
contra quem poſſeſſum eſt, quam contra ſucceſſorem,
cum in hoc jus metiamur ex perſona actoris, & poſ-
ſeſſoris, ut ultra generalia, de quibus præſertim ſu-
pra, *diſc.* 37. in his ſpecialibus terminis exceptionis 3
bigamiæ, non attendendæ in hoc judicio, dictum fuit
*in Ravenaten. penſionis 5. Junii 1660. cor. Albergato
impreſſ* poſt Zuff. *de legit. proceſſ. dec.* 55. *n.* 10. edi-
ta in caſu, de quo ſupra, *diſc.* 1. atque ob difficulta-
tem, quam ut infra in petitorio habebam dixi, quod
in hoc poſſeſſorio principaliter inſiſti deberet, quoniam,
cum plures ſupereſſent termini debendi, id de facili
honeſtam concordiam parare poterat, ut credo ſequu-
tam, cum amplius de cauſa actum non audierim.

Quo vero ad petitorium, ſeu merita negotii prin-
cipalis, aliquam ſentiebam difficultatem contra ipſum
penſionarium, ob dictam Conſtitutionem 71. *alias* 73.
Pii V. reaſſumptam per Lotter. *lib* 1. *quæſt.* 40. *num.*
205. diſponitur, ut diſpenſatio obtenta pro retinenda
penſione in ſtatu conjugali, ſuffragetur pro primo ma- 4
trimonio, non autem pro ulteriori, atque ita dictum
fuit *in Palentina penſionis* 21. *Novembris* 1586. *coram
Blanchetto*, cujus deciſionis mentionem faciunt,
Lotter. *ubi ſupra*, *n.* 208. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 11.
n. 73. & Rota *Cæſaraugustana coram Lancellotto* apud
Marchel. *tom.* 2. *fol.* 593. *n.* 7. confirmata apud Greg.
dec. 516. & admittitur, *dec.* 75. *n. penult. & fine part.*
5. *rec.* cum qua petranſit Tondut. *hoc tract. cap.* 78.
n. 38. *&* 39. quoties, ſcilicet, non adſit talis clauſu- 5
larum, ac verborum amplitudo, quod etiam capiat
plura matrimonia, eorumque reiterationem.

Et quamvis conſiderarentur privilegia conceſſa militiæ
S. Jacobi de Spata reiterandi matrimonia, huic etiam mi-
litiæ de Calatrava communicata; Attamen ut in ſpecie ad- 6
vertitur *in dicta Palentina coram Blanchetto*, tale privi-
legium operativum eſt, circa præſervationem ab irregu-
laritate, ac ab amiſſione ſtatus militaris, aliiſque præ-
judicialibus effectibus a bigamia reſultantibus, non au-
tem ad hunc effectum, ſtante dicta Conſtitutione Pii
V. quæ poſterior eſt dictis privilegiis, ideoque dici non
poteſt, quod per iſtam, illi derogatum ſit.

Quæſitum quoque fuit, an conſuli poſſet obtinendo
deſuper diſpenſationem; Ad quod reſpondi, quod juxta
ſtylum, id eſſet opus deſperatum, ut expertus fueram in
alia cauſa, pro Duce Maquedæ, qui ob militiam, nota- 7
bilem penſionem eccleſiaſticam amiſerat, quoniam ubi
non agitur de gratia præſervativa, per quam occurra-
tur futuræ amiſſioni, juxta deducta *in plur. diſc. præ-
ced* ſed poſt jam incurſam caducitatem, ſeu amiſſio-
nem, tunc eſt ſpecies novæ reſervationis, novique gra-
vaminis ex integro, ut advertitur apud Merlin. *dec.*
382. *n.* 3. Cum enim ita Eccleſia libertatem jam acqui-
ſierit, concedi non ſolet diſpenſatio, quoniam ut di-
ctum eſt, eſſet reſervare novam penſionem ex integro,
ut advertitur etiam infra *in Cæſaraugustana, diſc.* 47.

BENEVENTANA PENSIONIS, PRO VINCENTIO MACULANO, CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus pro Vincentio, pendet in Rota.

An, & quando penſio amittatur per militiam ſæcularem; Et de Interpretatione indulti, eam retinendi, militia non obſtante.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod per militiam penſio amittatur.*
3 *Penſio præſumitur reſervata tamquam clerico.*
4 *De ratione concluſionis, de qua n. 2 & n. 12.*
5 *Quod amittatur pro officiis ſæcularis.*

6 *Aliud eſt agere de privatione clericatus, & privilegiorum clericalium, aliud de amiſſione penſionis.*
7 *Quod durum ſit aſſumere diſputationem in caſibus deciſis.*
8 *De difficultate habita adverſus deciſiones, de quibus num. 2. & num. 15.*
9 *Clerici poſſunt militare pro Papa.*
10 *Et ſuccedunt in feudis in ſtatu Eccleſiaſtico.*
11 *De capacitate Epiſcopi ſuccedendi in feudis.*
12 *De ratione ob quam penſio amittitur ob militiam.*
13 *Non dicitur bellum, vel exercitus ubi eligitur populus ad defenſionem.*
14 *Pro defenſione licitum eſt clericis arma ſumere, & militare.*
15 *De ratione dubitandi de deciſionibus, de quibus n. 2.*
16 *De alio caſu, ut militia non cauſet amiſſionem penſionis.*
17 *Diſpenſatio pro uno impedimento non ſuffragatur pro altero.*
18 *Militia non reduplicatur, ſi pluries militetur.*
19 *Quod diſpenſatio pro ſtatu conjugali non ſuffragetur pro ſecundo matrimonio, & de ratione.*
20 *Quando dubitari poſſit, quod indultum pro una militia, non ſuffragetur pro altera.*

D I S C. XLVI.

1 EAdem facti ſerie præſuppoſita, de qua in hac ea-
dem cauſa, *diſc. 2.* Cum Vincentius unus ex pen-
ſionariis ibi enunciatis in bello Cretenſi contra Tur-
cas officium Tribuni militum aſſumpſiſſet, prævio ta-
men indulto Apoſtolico per *Alexandrum VII.* conceſ-
ſo retinendi penſiones, hujuſmodi militia non obſtan-
te, deindeque ob aliquas Apoſtolicæ Sedis occurrentias,
ſeu præventivas diligentias ad defenſam, ab eodem A-
lexandro, conſimile munus Tribuni militum ſibi col-
latum eſſet; Hinc prætenſionem Archiepiſcopus exci-
tavit ſuper extinctione, ſeu amiſſione penſionis ex cau-
ſa hujus ſecundæ militiæ, dicto indulto non obſtante,
utpote diverſam cauſam habente militandi contra In-
fideles; Verum dicta prætenſione rejecta per A.C. exe-
quutio litterarum Apoſtolicarum decreta fuit, per Si-
gnaturam canonizata, & pendet appellatio in Rota.
In diſputationibus autem ſuper hoc militiæ puncto
habitis coram A. C. ac etiam in Signatura occaſione
agendi, an reſcribendum eſſet de appellatione ad ſolum
devolutivum, non retardata interim exequutione; Duo
fuerunt puncti, Primo ſcilicet; an dictum indultum
conceſſum occaſione dictæ militiæ Cretenſis, pro hac
altera militia ſuffragaretur; Et ſecundo, an ſecluſo
etiam dicto indulto, hæc poſterior militia eſſet talis,
quod per eam penſio amiſſa eſſet.
Quatenus pertinet ad hunc ſecundum punctum mi-
2 litiæ ſæcularis cauſantis penſionis amiſſionem; Scriben-
tes pro Titulari, potiſſimum fundamentum conſtitue-
bant in punctualibus *deciſionibus 69. & 216. coram
Celſo* edita *in Firmana penſionis*, in quibus, cæteris
plene relatis, firmatur, ut quoties agitur de penſione
eccleſiaſtica reſervata tamquam clerico, ut in dubio præ-
ſumitur, quoties expreſſe non conſtat in contrarium
reſervatam eſſe tamquam laico, illa per aſſumptionem
3 militiæ ſæcularis illico amittatur, quamvis miles non
pugnaſſet, neque ſæva exercuiſſet, quoniam id atten-
ditur ad effectum incurrendi irregularitatem, non au-
tem ad iſtum effectum amittendi beneficia, vel penſio-
nes, cum militia ſæcularis in propoſito conſideretur ſo-
4 lum tamquam probatio voluntatis clerici dimittendi
clericatum, ac aſſumendi ſtatum ſæcularem, ob omni-
modam incompatibilitatem inter unum ſtatum ac al-
terum, dum miles ſæculi non poteſt eſſe miles Chri-
ſti; Quod etiam firmatur *in eadem Firmana 1. Junii
1665. cor. Albergato*, & *in Abulen. coram eodem Cel-
ſo* inter ſuas *dec. 338.* Et in terminis fortioribus ſim-
plicis officii ſæcularis Notariatus firmatum fuit *in Cæ-
ſaraugustana penſionis 14. Junii 1660. cor. Verospio* edi-
ta in caſu, de quo *diſc. proxime ſeq.* Et de aſſumptio-
5 ne ſimplicis officii Gobernatoris ſæcularis firmatum fuit
in Romana penſionis 15. Junii 1668. cor. Alberg.
Atque ad auctoritates Canoniſtarum ſuper trina moni-
tione, quæ præcedere debet, Reſpondetur in eiſdem *de-
ciſionibus 69. & 216. Celſi*, cum quibus aliæ ſuper al-
legatæ procedunt, ut id recte procedat ad effectum priva-
tionis aliorum privilegiorum clericalium, a quibus non
6 bene infertur ad privationem beneficiorum, vel penſio-
nis, ducto argumento a matrimonio, quod contractum
cum unica, & virgine, compatibile eſt cum clericatu,
ejuſque privilegiis. Et tamen quamvis contrahens ma-
trimonium expreſſe profiteatur velle continuare in ſta-
tu clericali, adhuc amittit beneficia, & penſiones.
His tamen non obſtantibus, negligendo aſſumere quæ-
ſtionem ſuper ipſo puncto generali, ac in abſtracto in
dictis deciſionibus firmato, an ſcilicet aſſumptio mi- 7
litiæ ſæcularis ipſo jure abſque dicto requiſito moni-
tionis præfatum effectum cauſet, cum in Curia nimium
dura provincia ſit aſſumere diſputationem articulo-
rum ex integro, quoties plures deciſiones habentur in
diverſis cauſis editæ; Atque relinquendo deſuper lo-
cum veritati, dictaque concluſione, juxta ſenſum Ro-
tæ, admiſſa.
Adhuc dicebam, (etiam cum ſenſu veritatis) eam
non eſſe applicabilem ad caſum, eodem modo, quo ne-
que applicabilis erat ad alterum, de quo in dicta *Fir-
mana*, in qua advertebam, quod nullum conſtitui pot-
erat fundamentum, dum repropoſita cauſa coram eo-
dem *Albergato* ſenſus erat recedendi, quod in quandam 8
reverentiam trium deciſionum ſequutum non fuit, atque,
ut a pluribus Auditoribus percepi, ſequi debuiſſet, niſi
mors collitigantis finem dediſſet controverſiæ, dum quod
ſciam, cauſa amplius repropoſita non fuit.
Dicta ſiquidem incompatibilitas militiæ ſæcularis cum
clericatu (quo ceſſato ceſſant de conſequenti beneficia, &
penſiones reſervatæ tamquam clerico, tamquam ex ceſſan-
te habilitate, ſeu requiſito neceſſario, ſine quo obtineri,
vel retineri non poſſunt) recte procedit in militia Prin-
cipis ſæcularis, non autem in illa Papæ, cui compatibi-
liter clerici, nedum in minoribus, ſed etiam in ſacris, 9
quinimo in prælatura conſtituti inſerviunt in militia,
ut docent chronicæ, atque de jure bene probari obſer-
vabam ex deductis per Jaſon. *conſ. 119. lib. 4. per totum*, ubi
agendo de quæſtione, an Cardinalis, vel alter clericus,
quamvis in ſacris, ſuccedat in feudis, illaque retinere 10
poſſit, concluditur affirmative in feudis Status eccleſia-
ſtici, quorum ſit Princeps, ac Dominus Papa, quoniam
licet feudum importet militiam omnibus majorem, ma-
giſque qualificatam, etiam ad effectum incompatibilita-
tis retinendi beneficia, vel penſiones, ut advertitur infra
in Mediolanen. diſc. 48. attamen id non procedit in mi-
litia Papæ, cui recte clerici militando ſerviunt, con-
ſequenter ceſſat dicta ratio ſtatus incompatibilis.
Et de capacitate etiam Epiſcopi ſuccedendi in feu-
dis Status Eccleſiaſtici late habentur cæteris relatis per 11
Fagn. *in cap. quæ in Eccleſiarum, de Conſtit. ibique
numer.* 104. refert verba Jaſonis, *ubi ſupra*, & de qua
Fagnani doctrina in his terminis capacitatis clericorum
ſuccedendi in feudis, habetur *ſub tit. de feud. diſc.*
54. ac etiam *diſc.* 47. edito (licet ad aliud propoſi-
tum) pro eodem Epiſcopo, pro quo ſcripſit Fagnan.
ubi ſupra.
Si enim juxta ſenſum earundem deciſionum, id non
provenit ab irregularitate, quæ contrahatur in bello,
ſed ſolum a dicta ratione incompatibilitatis, ob ſubje-
ctionem ſæculari Duci militum, vel Principi, ac ob 12
juramentum, quod eidem præſtatur, ut habetur etiam
in Cæſaraugustana, diſc. ſequent. non autem ex alia
cauſa; Hinc proinde de conſequenti reſultat, quod ceſ-
ſante hac ratione in ſervitio Papæ, qui eſt Princeps
eccleſiaſticus, ac legitimus ſuper clericorum recte illi
jurantium ſubjectionem, ac fidelitatem, nulla ſupperit
ratio, ob quam, ceſſante, vel non concurrente cauſa,
reſultare debeat ejuſdem cauſæ effectus.
Clarius vero, ac pro meo judicio extra omnem dif-
ficultatem in hac facti ſpecie, quoniam exercitus, quem
Pontifex congregavit, & in quo penſionarius unus ex
militum Tribunis deputatus fuit, directus non erat
ad formale bellum offenſivum pro alicujus Regni, vel
Provinciæ, ſeu Civitatis conquiſitione, vel recupera-
tione, ſive ob inimicitiam cum alio Principe, vel ad
injuriam ulciſcendam, aut alteri Principi militanti aſ-
ſiſtendum, ſed ſolum ad parandam defenſionem adver- 13
ſus illas moleſtias de facto, quæ ex quadam (licet va-
na) jactatione timeri poterant, unde propterea potius
fuit quædam electio proprii populi ac ſubditorum, ſe-
gregando imbelles, ad inhabiles, juxta exemplum,
quod in Scriptura ſacra legitur 1. *lib. Machabæorum*,
Ideoque non fuit ſe adſcribere militiæ, vel militare
ſervitium formiter aſſumere, ſed tantum pro habilita-
te, ac peritia perſonæ, gerere partes ſubditi parati 14
ad proprii Principis, propriæque patriæ ac ſui, ſuo-
rumque defenſionem, quod clericis, & eccleſiaſticis re-
cte licitum eſt, utpote ex cauſa defenſionis, magis quam
belli, & pugnæ, ut frequenter praxis docet in Civi-

tatibus

ratibus ac locis obſeſſis, ſeu alias invaſionem inimico-
rum timentibus, quod etiam clerici, ſæculares, ac Regu-
lares arma ſumunt, Diaz. de Bello, *ſect. 3. quæſt.* 1. Me-
dices *in ſumma q. 76.* Criſpolt. *de re milit. caſ.* 2. *n.* 74.
Beller. *diſquiſ. Cleric. de diſciplina regulari*, §. 18. *n.* 15.
Dian. *tract.* 4. de Bello, *part.* 7. *reſolut.* 35. *&* *tract.* 2.
part. 10 *de prohib. ne clerici præſint exercitibus*, Car-
dinalis de Lugo *reſp. moral. lib.* 5. *dub.* 14.

Atque ex hoc motivo ut ſupra nimium dubitatum fuit
de juribus dictarum *dec. 69. & 216. coram Celſo.* Et rationa-
15 biliter quidem, cum in eo caſu non ageretur de militante
in exercitu, ſed ſolum de aſſumente cuſtodiam cujuſdam
Arcis exiſtentis in pacifico Statu eccleſiaſtico ad ſolam de-
fenſionem ab incurſionibus Turcarum, & infidelium,
quod cuicumque clerico quamvis in ſacris, licitum eſt.

Et ex qua ratione, in quodam congreſſu dicebam,
non improbabiliter ſuſtineri poſſe, ut non eſſet fa-
ctus locus extinctioni quarundam penſionum, quas
16 ſuper Eccleſiis Comen. & Melphien. ex tranſlatione in
eum facta per Principem Nicolaum Patrem, poſſide-
bat Princeps Jo. Baptiſta Ludoviſius filius, qui eidem
patri ſucceſſerat in Præfectura maritimæ claſſis Regni
Sardiniæ, ſtante quod iſta claſſis principaliter erecta
ac retenta eſſet pro defenſione a Turcarum, ac infi-
delium incurſibus, unde propterea etiam eccleſiaſtici
in ejuſdem ſuſtentatione contribuunt; Imo ſuppone-
batur, ut per Apoſtolicum Diploma ipſis Eccleſiaſti-
cis quamvis in ſacris citra irregularitatis incurſum, ex
dicta cauſa in illis triremibus militare licitum eſſet,
quamvis ſubſequens earundem penſionum extinctio ex
cauſa matrimonii hujuſmodi quæſtiona occaſionem
ſuſtulerit.

Hinc proinde advertebam opus non eſſe agere de al-
tero puncto Indulti Apoſtolici, dum illo etiam ceſ-
ſante, ita res in tuto erat; Ubi vero de illo agi opor-
terat; Quamvis ſcribentes pro Titulari magnum con-
17 ſtituerent fundamentum in altera concluſione deducta
in eiſdem *deciſ. 69. & 216. Celſi*, latiuſque reaſſumpta
in dicta *Romana penſionis* 15. *Junii* 1668. *coram Alber-
gato*, ac in aliis ſupra inſinuatis, quod ſcilicet diſpen-
ſationes ſtricte, ac rigoroſe attendi debent in ſolo ca-
ſu ad caſum, quamvis rationis identitas, immo ma-
joritas urgeat, adeout conceſſa ſuper ſtatu conjugali,
vel bigamia, quod eſt quid magis, non ſuffragetur
pro militia, quod eſt minus, ut in *eiſd. deciſ.* late pro-
batur, in quibus concordantes cumulantur.

Attamen admittendo dicti aſſumpti veritatem, di-
cebam æquivocum conſiſtere in applicatione, dum non
18 agebatur de extenſione diſpenſationis de caſu ad ca-
ſum, ut dicti ſcribentes opponebant, ſed de habilita-
tione penſionarii ad retinendum penſiones in ſtatu mili-
tari, qui utpote reſpiciens perſonam, non recipit mul-
tiplicationem, ob militiarum, vel munerum diverſita-
te, juxta ea exempla, quæ habentur *ſub tit. de Bene-
ficiis, diſc.* 3. quod ſuſcipiens in duabus, vel tribus
Univerſitatibus eumdem doctoratus gradum in legibus,
non per hoc eſt bis, vel ter doctor, cum ſimilibus;
Ita ſuſcipiens ſtatum militarem, non ex eo, quod in
pluribus diverſis exercitibus militet, dici poteſt dupli-
catus, vel multiplicatus miles.

Et quamvis pro ratione dubitandi obſtare viderentur
deducta *in Majoricen. diſc. præced.* ut diſpenſatio conceſ-
ſa ſuper ſtatu conjugali ſuffragetur pro unico, non au-
19 tem pro duplici matrimonio; Attamen id provenit ex
peculiari lege deſuper edita, ac etiam ex peculiari ra-
tione bigamiæ magis oppoſitæ clericatui, ſeu ſtatui
Eccleſiaſtico; Iſta vero ratione ceſſante, atque ad rem
non applicabili, nulla videbatur ſubeſſe probabilis ra-
tio, cui hæc prætenſio innitatur, cum illud bellum
fuerit occaſio conceſſionis indulti, atque ut noſtri di-
cunt, magis cauſa fiendi quam cauſa eſſendi.

Tunc autem obſervabam probabilem dubitandi ratio-
nem cadere poſſe, quando Datariæ ſtylus eſſet regulariter
denegandi hujuſmodi Indulta pro aliis militiis, adeout
20 illa militia cum infidelibus fuiſſet cauſa ſpecialis, ac fina-
lis conceſſionis, quæ alias facta non eſſet, quod dici non
poterat, dum ſtylus eſt indefinite hujuſmodi indulta con-
cedendi; Ac etiam quia, dum hujuſmodi indultum etiam
pro bigamia, & ſic in fortiori caſu conceſſum eſt, hinc
pro iſto minori non fuiſſet denegatum, potiſſime quia di-
ctum bellum Cretenſe non fuit enunciatum tamquam cau-
ſa unica, ſed una cum aliis meritis, ac impulſibus, ex
conſueto formulario in parte proœmiali hujuſmodi gra-
tiarum præmitti ſolitis, unde propterea intrare dicebam
vulgarem, ac receptam diſtinctionem, de qua præſertim
pluries *ſub tit. de Renunciat.* & ſub altero *de alienat. &
contract.* inter unicitatem, vel pluralitatem cauſæ, ut ita
diſtinguatur finalis ab impulſiva.

CÆSARAUGUSTANA PENSIONIS, SEU NOTARIATUS, PRO ANTONIO DE SEGOVIA, CUM LUDOVICO AUGUSTINO ESCULANO.

Caſus deciſus per Rotam, pro Antonio.

An penſio amittatur, ſeu extinguatur ob officium Notariatus Judicis ſæcularis, vel per aliud ſæculare officium.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *De amiſſione penſionis ob militiam.*
4 *Quid per officium Tabellionatus.*
5 *An procedat in Tabellionatu criminali.*
6 *Et qui credant hoc officium licitum in clerico.*
7 *An quæſita ex Notariatu tamquam illicita cadant ſub ſpolio.*
8 *Quod officia acquiri ſoleant in dominio, non autem in exercitio.*
9 *De legibus Regnorum inhabilitantibus clericos ad officia ſæcularia, & feuda.*
10 *An iſtæ leges valeant.*
11 *Irregularitas non cauſat amiſſionem penſionis.*
12 *De prohibitione canonum in clericis, ne ſuſcipiant officia ſæcularia, quid operetur.*
13 *Quod obtinens diſpenſationem fateatur impedimentum, & diſpenſatio non ſuffragetur re non integra.*
14 *Obtenta ad majorem cautelam non præjudicant.*
15 *Juramentum ratione officii, quod præſtatur per clericum laico, quid operetur.*

DISC. XLVII.

OB officium Scribæ Tribunalis Juſtitiæ Aragoniæ, 1
aſſumptum per Ludovicum Auguſtinum habentem
penſionem ducatorum 200. ſuper fructibus Canonicatus
Metropolitanæ Eccleſiæ S. Salvatoris poſſeſſi per Anto-
nium, hic judicium ſuper dictæ penſionis amiſſione in-
ſtituir, obtentiſque aliquibus ſententiis in partibus, ac
introducta per appellationem cauſa in Rota *coram Ve-
roſpio*; ipſo Antonio informante in alterius contuma-
ciam, ſub die 14. *Junii* 1660. pro extinctione, ſeu
ceſſatione penſionis prodiit reſolutio, quæ deinde pro- 2
duxit etiam aliam reſolutionem *in Romana penſionis* 15.
Junii 1668. *coram Albergato*.

Præcipuum dictæ reſolutionis fundamentum fuit
idem aſſumptum, cum quo per eamdem Rotam pro-
ceſſum fuerat *in Firmana penſionis coram Celſo*, inter 3
ſuas *dec. 69. & 216.* ſuper extinctione penſionis ob aſ-
ſumptionem militiæ ſæcularis, utpote incompatibilis
cum clericatu, cui ita implicite renunciatum cenſetur,
& conſequenter, ut ceſſante clericatu, tamquam requi-
ſito ſubſtantiali, ſine quo penſio eccleſiaſtica reſervata
tamquam clerico obtineri, vel retineri non poteſt, illa
ceſſet, ex latius deductis *in Beneventana diſc. præced.*
procedendo cum doctrina *Innocent. in cap. ſicuti, ut cler.
vel monach.* quæ licet impugnetur per Jo Andr. circa 4
tabellionatum, vel aliud officium ſimile in genere, at-
tamen ab eodem recepta eſt, ubi agatur de tabellionatu
Judicis criminalis ſuſcepto a Rege, vel Principe ſæcu-
lari, cum id clericis prohibitum ſit; Potiſſime vero ob
juramentum, quod Principi ſæculari præſtandum eſt;
Atque cum hac diſtinctione inter officium ſæculare me-
re incompatibile cum clericatu, utpote in criminali-
bus, & alterum, quod, licet ſæculare, admixtum non 5
habet exercitium juriſdictionis criminalis, proceditur
in Piſtorien. penſionis 23. *Junii* 1670 *cor. Bourlemont.*
Et in ſpecie officii Notariatus, ut ſit oppoſitum cle-
ricatui, Zabarell. *d. cap. ſicut nu.* 2. cum quo alii per-
tranſeunt in eiſdem deciſionibus deductis, cum aliis per
Fagnan *in eod. cap. ſicut, nu.* 12. *& ſeq.*

Et quamvis alii ſequentes opinionem Jo. Andreæ cre-
dant dictam incompatibilitatem non adeſſe ex deductis per 6
Covar. *pract. qq. cap.* 19. *n.* 8. & Farinac. *in fragm verb.*
cleri-

clericus, *num.* 212. *cum ſeq.* Attamen id intelligendum venit de Notariatu circa acta voluntariæ juriſdictionis, in confectione ſcilicet inſtrumentorum, vel etiam circa acta juriſdictionis contentioſæ, in cauſis civilibus, non autem in criminalibus, atque ita advertunt Majol. *de Irregular. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 5. Graf. *de effect. cleric. effect.* 8. *n.* 11. ac habetur etiam deductum *in Tudertina de Arcurſiis*, *ſub tit. de Teſtam.* occaſione exami-
7 nandi quæſtionem, an bona quæſita per clericum, qui Notariatus officium exercuit, cadant necne ſub ſpolio.

Quamvis autem ego ſcriberem pro Antonio obtinente (ſine tamen contradictore); Attamen reſolutio, reflectendo ad veritatem, non placuit, ex eo potiſſimum, quod ubi etiam præmiſſa eſſent admittenda, adhuc ceſſare videbatur applicatio ad factum, quoniam penſionarius ex titulo venditionis, vel alio, iſtud officium ſcribæ obtinuerat, potius in dominio, ac habitu pro emolumentis, aliiſque præeminentiis, quam pro actuali exercitio, quod per ſubſtitutos, vel conductores explicari ſolet; adeout hujuſmodi officia emi ſoleant, etiam per viros Nobiles, ſeu alias ad exerci-
8 tium ineptos pro ſolo emolumento, aliiſque juribus, ut præſertim de officio civili Gubernatoris Urbis, quod inter eoſdem Notarios comparative ad illa A. C. vel Tribunalis Cameræ, inferioris ordinis cenſetur, poſſeſſo in dominio per viros nobiles ad ſolum emolumentum, habetur *ſub tit. de Regal. diſc.* 21. Adinſtar officiorum ſcriptorum litterarum Apoſtolicarum, vel Summatorum, & Plumbatorum, aliorumque officialium Datariæ, de quibus *eodem tit. de Regal. diſc.* 2. quod licet mechanicum exercitium annexum habeant, adhuc tamen acquiruntur etiam per Magnates, & Cardinales in dominio, cum exercitium explicetur per ſubſtitutos. Atque in Urbe piiſſima Archiconfraternitas Charitatis poſſidet officium criminale Gubernatoris, quod eſt magis, cum in illo tractentur omnes cauſæ capitales, & tamen id non adverſetur qualitati loci pii, & eccleſiaſtici, cum exercitium ſit penes ſubſtitutos, vel conductores.

Aliqua probabilitas, pro reſolutione conſiſtere videbatur in legibus fori illius Regni inhabilitantibus clericos, tam
9 ad obtinenda, quam ad exercenda officia ſæcularia, de quibus, vel ſimilibus legibus late agit Salern. *conſ.* 17. ubi de illis Regni Siciliæ ultra; Et de conſimilibus legibus Regni Siciliæ citra, ſeu Neapolis inhabilitantibus clericos, tam ad feuda, quam ad officia habetur plures *ſub tit. de feud.* præſertim *diſc.* 16. *cum duob. ſeq.* & fortius ob juramentum, quod Principi laico præſtandum eſt.

Verum neque id captivabat intellectum, quoniam hæc inhabilitas non provenit a Sacris Canonibus, quorum
10 diſpoſitio in his materiis attendenda eſt, ſed a particularibus legibus ipſius Principis laici, nolentis ad ejus feuda, vel officia admittere, niſi ejus ſubditos, adeout non deſint Canoniſtæ ac Morales credentes, ut hujuſmodi leges, utpote Eccleſiaſticæ libertati contrariæ, irritæ, ac invalidæ ſint, ac habetur præſertim *eodem titul. de feud. diſc.* 54 atque ab ejuſdem principis ſæcularis, gratia, ſeu diſpenſatione pendet clericorum habilitatio, ut patet ex deductis in dictis *diſc.* 16. *cum duobus ſeq. de feud.* Atque in dicto Regno Neapolis aliiſque Regnis, & Principatibus, frequens praxis docet, quod clerici etiam in ſacris, vel in eccleſiaſtica dignitate conſtituti Regia officia etiam primaria exercent, Ideoque ſi id ex ipſius Principis expreſſo indulto concedi poteſt, ſuffragari abſque dubio valet etiam implicita, ſeu tacita habilitatio reſultans a permiſſione, ſeu tolerantia, quam forte ille qui officium acceptat, ac etiam exercet, credere, vel ſupponere poteſt, Et conſequenter non reſultat perneceſſe omnimoda incompatibilitas, ex qua oritur præſumptio dimiſſionis clericatus cum formali tranſitu ad ſtatum ſæcularem, ut eſt in militia, cujus prohibitio, ſeu incompatibilitas cum clericatu non pendet a legibus Principis laici, ſed ab ipſis ſacris Canonibus, atque in hoc verſari videtur æquivocum, aſſimilando illum caſum officiorum cum altero militiæ, ob dictam evidentem differentiæ rationem, ob quam mihi, quamvis ob utriuſque partis amicitiam non ſcribenti, ab utroque tamen requiſito, non placuit reſolutio in dicta altera *Romana penſionis* 15. *Junii* 1668. *coram Albergato*, dum illa officia, de quibus ibi agitur, ac etiam majora Præſidatus ſtilicet Provinciarum, & ſimilia, etiam per Equites Hieroſolymitanos, vel per clericos in ſacris, quinimo, & in majoribus Eccleſiaſticis Dignitatibus conſtitutos ex Regia explicita, vel implicita permiſſione exerceri videmus, ideoque non viget vera, & omnimoda incompatibilitas a jure canonico inducta.

Diſtinctio autem, an officium admixtam habeat, necne cognitionem cauſarum criminalium, & capitalium, cum qua in eiſdem deciſionibus ſupra inſinuatis proceditur, neque ad rem facere videtur, cum id ſolum percutiat
incurſum irregularitatis, quæ ut in eiſdem deciſionibus, 11
ac etiam *diſc. præced.* advertitur, non cauſat amiſſionem penſionis vel beneficii, dum neque homicidium voluntarium, vel aliud crimen quantumvis majoris irregularitatis inductivum, hujuſmodi effectum producit, ut infra *in Peruſina*, *diſc.* 49. Igitur dicta diſtinctio nihil ad rem, cum tota vis conſiſtat in omnimoda incompatibilitate, ex qua reſultat implicita dimiſſio clericatus ut ſupra.

Et quamvis concurreret etiam ipſorum Canonum pro-
hibitio ſuper ſæcularium officiorum ſuſceptione, ac 12
exercitio, ut præſertim eſt in iſto tabellionatu judicia criminalis *in eodem cap. ſicut ne cleric. vel monach.* non exinde tamen reſultat vacatio beneficii, vel amiſſio penſionis ipſo jure, ſed juxta magis communem, ac receptum ejuſdem decretalis intellectum plene reaſſumptum per Fagnan. *ibid.* poteſt ab ejus eccleſiaſtico ſuperiore prohiberi, etiam ſub pœna privationis beneficii, atque interim durante hoc illicito exercitio, id quod quæritur, tamquam illicite quæſitum prætendi poteſt, ut cadat ſub ſpolio juxta diſputationem habitam *in d. Tudertina de Acturſiis*, *ſub tit. de Teſtam.* dum idem text. comminatur privationem poſt monitionem, ergo non inferat privatio ipſo jure.

Aliquam difficultatem facere videbatur diſpenſatio, 13
quam penſionarius ad biennium poſt obtentum officium obtinere curavit, quaſi quod ita faſſus eſſet impedimentum, ex deductis apud Gregor. *dec.* 331. unde propterea bene in deciſione dicitur, quod illa utpote obtenta re non integra, & poſt incurſam privationem non ſuffragetur, cum eſſet ſpecies nova reſervationis, novique oneris, cui ſubjicitur Eccleſia, quæ jam ſuam libertatem quæſivit: Sed pariter non videbatur motivum conſiderabile, cum ſæpius hujuſmodi diſpenſationes obtineri ſoleant ad potiorem cautelam, omnemque difficultatem removendam, quæ proinde non præ-
judicant, Gregor. *dec.* 125. *num.* 10. *cum ſeq. dec.* 173. 14
num. 1 *& ſeq. part.* 7. *recent.* & frequenter, cum ſit propoſitio hodie plana, nimiumque in foro frequens.

Juramenti vero præſtatio, neque obſtaculum facit, 15
quoniam illud eſt reſtrictum ad concernentia adminiſtrationem illius officii, quod a manibus laici ſuſcipitur, adinſtar illius juramenti fidelitatis, quod clerici, aliique eccleſiaſtici præſtare ſolent Principi laico ratione feudi, cujus ratione illi ſubſunt, ut pluries advertitur *ſub tit. de feud.* Atque in pleriſque Tribunalibus praxis eſt, quod clerici ſuſcipientes tutelam, vel aliam adminiſtrationem a judice laico, illi jurant bene, & fideliter adminiſtrare, ac rationes reddere, cum ſimilibus; Ac poſito etiam, quod id fieri non poſſit, nec debeat, attamen id continebit actum illicitum, ob quem clericus ab ejus ſuperiore prohiberi, ac puniri poterit, non autem, ut exinde dictus effectus reſultet, ideoque placuit reſolutio *in d. Piſtorien. coram Bourlemont* ubi de ſuſceptione officii Magiſtratus Civitatis, quod penſionis amiſſionem non cauſet.

MEDIOLANEN. PENSIONIS, PRO CARDINALI SABELLO, CUM MARCHIONE VINCENTIO CAPPONIO.

Caſus deciſus per Rotam pro Vincentio.

An feudum obtentum a Principe laico cauſet effectum militiæ ſuper privatione, vel extinctione penſionis; Et quid de ſimplici Dignitate, ſeu titulo, Ducis, Marchionis, vel Comitis; Et incidenter de his titulis, eorumque introductione.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De amiſſione penſionis ob militiam, vel officium ſæculare.*
3 *Feudum eſt militia.*
4 *Atque Militia major, ratione formalis juramenti.*
5 *Ideoque per illud ceſſat penſio.*
6 *De clericorum inhabilitatione obtinendi feuda.*
7 *Penſio amittitur ob non ineſſum in habitu.*

8 *De*

Google

8 *De vario cauſarum eventu præter ſpem, vel timorem.*

9 *Reſolutio cauſæ.*

10 *De ratione ob quam aliquando non enunciantur reſolutiones cauſarum, de quibus tractatur.*

11 *De origine, ſeu introductione titulorum Ducum, Marchionum, & Comitum.*

12 *De veris Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, & de differentia etiam inter iſtos.*

13 *Titulati ſubordinati alicui Principi, ſunt improprie ac abuſive tales.*

14 *Sicuti ſunt Archidiaconus, & Archipresbyter noſtrorum temporum.*

15 *Adhuc tamen iſti titulati cum actuali feudo, & jurisdictione retinent aliquas præeminentias.*

16 *Quæ tamen non competunt illis, qui habent titulum in ſola nuncupatione ex privilegio*

17 *Ad quos honorificos effectus dictæ Dignitates concedi ſoleant.*

18 *Quod non ſit deferendum Conſulentium auctoritati.*

D I S C. XLVIII.

1 CONtra Vincentium Capponium ex Apoſtolica reſervatione poſſidentem annuam penſionem ſcutorum 200. ſuper Præpoſitura in commendam poſſeſſa per Cardinalem Sabellum, obtinentem a M. Duce Florentiæ ejus naturali domino dignitatem, ſeu titulum marchionatus cum ſubſequuto uſu, prætenſionem excitarunt præfati Cardinalis miniſtri ſuper penſionis extinctione, freti pluries inſinuatis deciſionibus *in Firmana penſionis coram Celſa* inter ſuas *dec. 69. & 216.* ac altera *in Cæſaraugustana penſionis 14. Junii 1660. co-*
2 *ram Veroſpio* edita in caſu, de quo *diſc. præced.* per quas firmatur ut penſio amittatur per militiam, vel tabellionatum, ſeu aliud officium ſæculare, ideoque multo magis ob hujuſmodi majorem, ac primi ordinis militiam, quæ per Barones, & Magnates in quolibet Principatu conſtitui dicitur.

Quare deſuper ex parte ejuſdem Cardinalis conſultus; Dixi, determinationem pendere a facti qualitate, & circumſtantiis, an ſcilicet dictus Marchionatus annexus eſſet feudo per ipſum a Principe laico ſuſcepto, vel potius eſſet mere honorarius, ut in aliquibus Italiæ partibus in uſu eſt; primo caſu recte procedat con-
3 cluſio, quoniam feudum militia eſt, ideoque incompatibilitatem habet cum clericatu, *ut in cap. 1. §. ex hoc illud, de feud. fæmin. & cap. 1. § qui clericus ſi de feud. fuerit controv.* cum concordant. pluries deducti *ſub tit. de feud.* præſertim *diſc. 54.* Ac extra omne dubium quando dicto juri feudali accedat Principatus jus ſcriptum, vel non ſcriptum, quod nonniſi laicis feuda permittat.

Quinimo hæc dicitur militia major ea ſimplici, de qua agitur *in dictis dec. 69. & 216.* Celſi, cum aliis *in Bene-*
4 *ventana, diſc. 46.* Tum quia primi ordinis; Tum etiam quia formale, magiſque ſolemne præſtatur Principi laico fidelitatis, ac ſubjectionis juramentum, quod a ſimplicibus militibus etiam de jure præſtandum, receſſit ab aula, vel non adeo ſolemniter præſtatur; Ideoque etiam
5 ex hac militia a feudo reſultante iſtum effectum oriri, in ſpecie advertitur apud Tondut. *hoc tract. cap. 77. n. 7. cum ſeqq.* Atque in illis Regionibus, vel Principatibus, in quibus, ut dictum eſt, feuda non obtinentur, nec poſſidentur, niſi per meros laicos, argumentum a ſimili non videtur improbabile, quamvis neque omnino tutum
6 ex conſiderationibus, de quibus *diſc. præced.* quod ſcilicet clericorum inhabilitatio ad obtinenda, vel poſſidenda feuda, non provenit a ſacris Canonibus, qui potius contrarium ſupponere, vel diſponere videntur *in cap. 6. & 7. de foro compet.* adeout plures Canoniſtæ velint improbas eſſe conſuetudines, ſeu leges communes feudales, aliaſque leges particulares inducentes hujuſmodi inhabilitationem, cui ipſemet Princeps laicos diſpenſare poteſt, & conſequenter non viget illa omnimoda incompatibilitas, quæ per ipſos Canones inducta eſt inter clericatum, ac militiam formalem in exercitu.

7 Niſi dicatur, quod ubi dictus uſus viget, ut feuda non obtineantur, niſi per laicos, altera reſultet hodie ſpecies privationis, vel incompatibilitatis, ob non inceſſum in habitu, & tonſura juxta conſtitutionem *Sixti V.* ſed quidquid ſit de his; Dixi quod iſta circumſtantia actualis adeptionis feudi probabile diſputationis motivum præberet, ſecus autem ubi ea ceſſante, ageretur de mera verbali, ac honoraria dignitate, cum tunc, ubi non ſuffragaretur dictum motivum Conſtitutionis *Sixti V.* nullum ſubeſſe videretur probabile fundamentum, cui prætenſio inniti poſſet.

Adhuc tamen dicti miniſtri litis aleam tentare voluerunt freti quotidianæ experientiæ ab ingeniorum varietate ac tot ſcribentium diverſis opinionibus reſultanti, quod ſcili- 8
cet frequenter in illis cauſis, in quibus doctiores, ac provectiores Advocati pro veritate conſulti, concorditer ſuccumbentiam timent, felicem, ac facilem victoriam reportant; Et e converſo, ſuccumbentiam patiuntur in iis, quas planas credunt.

Taleque fuit hujus cauſæ experimentum in prima inſtantia, quoniam introducta cauſa coram A. C. ſententia prodiit Titulari favorabilis, declarans penſionem extinctam, quamvis de honoraria dignitate abſque feudo ageretur, contra meum votum; Verum introducta per appellationem cauſa in Rota *coram Ottalora*, contrarium ſub die *27. Junii 1666.* reſolutum fuit, atque 9
hæc reſolutio mihi, quamvis ſuccumbenti probabilis viſa eſt, unde conſului Titulari, quod acquieſceret, vel eo quo poſſet modo ſe concordaret, ut ſequutum credo, dum amplius de cauſa actum non audivi, meaque conſuetudo fuerit nullam habendi ſollicitudinem de cauſarum progreſſu, & an mutarentur defenſores, id nihil curando, ideoque non mirum ſit, quandoque diverſæ habentur reſolutiones, quarum mentio non habeatur in hujuſmodi adnotationibus ad privatam me- 10
moriam, ac inſtructionem (ut ſæpius inſinuatum eſt) principaliter editis.

Scribens igitur more Advocati cauſæ inſervientis, tam in prima inſtantia coram A. C. quam in altera in Rota, ad probandum quod ipſa marchionatus qualitas ſtatum ſæcularem adinſtar militiæ, vel ſaltem officium ſæculare præſeferret, unde propterea intrarent dictæ jam editæ deciſiones *coram Celſo & Veroſpio*, altius, ac in origine materiam reaſſumendo ſuper hujuſmodi Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum titulis, ac dignitatibus in jure communi, vel in Romana Republica ignotis, dicebam quod

Poſtquam ob translationem Romani Imperii ſub Conſtantino Magno ad Orientem, illud in his partibus occidentalibus, præſertim in ejus capite, ac Metropoli Roma, tot paſſum eſt, Hunnorum, Wandalorum, & Gothorum incurſiones, his omnibus ſub Juſtiniano noſtrarum legum compilatore, ab Italia Beliſarii, ac Nar- 11
ſetis celeberrimorum Imperialis exercitus Ducum opera expulſis, ex ejuſdem Narſetis juſta indignatione a muliebri imprudentia cauſata, ſub Juſtino Juſtiniani ſucceſſore, in eandem Italiam Longobardi introducti fuerunt, per quos, ſive ad diſtinguendum dominia, ſive ad diſtinguendum munera militaria, hujuſmodi Ducum, ac Marchionum, & Comitum titulus introductus eſt, ac ſucceſſive, juxta Principatuum, ac nationum diverſos mores, hunc titulum marchionatus diverſas habere ſignificationes, bene deductas per noſtrum Freccium *de ſub feud. lib. 2. cap. 5. quis dicatur Marchio*, Maſtrill. *de Magiſtr. tom. 2. lib. 4. cap. 6.* Larata *theatr. feud. tom. 1. cap. 5. diluc.* 17. apud quos concordantes.

Deindeque ad favorem Normandorum verificatum fuit vulgare dicterium, quod inter duos litigantes tertius gaudet, quod ſcilicet in bello inter dictos Longobardos, & Græcos, ipſi Normandi, utraque natione expulſa, totius fere Italiæ dominium adepti ſunt, aliqua parte excepta Ciſalpinæ Galliæ, quæ utpote Longobardis remanſa, Lombardiæ, quod nunc retinet vocabulum, adepta eſt.

Normandi abolito Regio titulo, quod Longobardi (Gothos imitantes) etiam adhibuerunt, atque Provincias, vel Civitates cum annexis inter ſe dividendo, hujuſmodi jam introductos titulos Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum magis adhibuerunt, denotantes tamen plenum, ac abſolutum dominium, ac Principatum cum omnimoda independentia, ac jure illius allodii, per quod non dicitur recognoſci niſi Deus, (cum adhuc non inoleviſſet uſus feudorum, qui moderniori tempore introductus, vel inſtauratus fuit per Germanos occaſione adventus Imperatoris Occidentis ad Italiam) uſquequo Rogerius, juxta unam opinionem primus, vel juxta alteram ſecundus, Calabriæ Comes, ac etiam ob Saracenorum expulſionem effectus Comes Inſulæ Siciliæ, ita majori obtenta potentia, ex auctoritate Anacleti antipapæ, vel Innocentii II. Regium titulum utriuſque Siciliæ (ſive fuerit uſurpatio, ſive legitimus titulus) adeptus eſt.

Hinc reliqui, qui prius abſoluti Domini, & Principes erant, illum in Superiorem recognoſcere coacti ſunt, adhuc tamen in eorum dominio, etiam cum jure Principatus, ac majoribus Regalibus continuantes, juxta illorum Ducum, Principum, Marchionum, & Comitum ſpeciem, quos in Italia habemus, atque Principes, vel

Poten-

Potentatus dicimus, frequentius vero in Germania, ſub aliqua ſcilicet ſuperioritate vulgo (*ſovranità* nuncupatur) Imperatoris, donec dicti primi Domini continuarunt; Eis autem ceſſatis, ſub dictis Regibus diviſæ utriuſque Siciliæ, aliiſque ſupremis Principibus, adinſtar dictorum Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, qui veræ dignitatis feudatarii ſunt, inferioris ordinis Baronibus, ac feudatariis privilegiative honorificentiæ cauſa per ſpeciem aſſimilationis, ac adulſar, hujuſmodi tituli concedi cœperunt, quos hodie in tanta frequentia uſque in abuſum habemus, qui tamen veram dignitatem obtinere non dicuntur, cum veri Principes, Duces, Comites, & Marchiones, in cæremoniali Romano, vel in Apoſtolicis, ſeu Imperialibus legibus,
12 ac decretis enunciati ſint ſolum illi feudatarii veræ dignitatis, qui feudum cum jure Principatus, & cum Regalibus obtinent, quales ſunt dicti Imperiales feudatarii Italiæ cum pleno dominio, ac Imperio, quamvis, & inter iſtos ſuperioris, ac inferioris ordinis vigeat differentia conſiderari ſolita ad intellectum Sacri Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 9.* circa exceptuationem Regum, vel Principum jura Regni habentium, a revocatione juriſpatronatus, ſive a rigoroſa forma in illius probatione in Potentibus inducta, ut advertitur in ſua materia *ſub tit. de Jurep.* Plures etenim in Italia exiſtunt Imperiales feudatarii, qui in feudo, quamvis exiguo omnia jura Imperii etiam Regalia habent juxta illam feudatariorum diſtinctionem, quæ habetur *ſub tit. de feud. diſc. 66.* & tamen dici non poſſunt Principes, ſeu Potentatus, ut alii dicuntur.

Præfati vero ſubfeudatarii, ſeu Barones Regi, vel al-
13 teri ſupremo Principi ejuſque Conſiliis, & Magiſtratibus omnino ſubordinatam juriſdictionem, habentes, quamvis hujuſmodi titulis, ac dignitatibus decorati ſint, attamen improprie, ac abuſive, non autem vere dicuntur tales, ut advertunt Aponte *de Poteſt. Proreg. tit. de elect. official §. 8. n. 19. & ſeqq.* & cæteri, de quibus *ſub tit. de feudis*, pluries præſertim *diſc. 84. & in Baren Baldachini ſub tit. de præem. diſc. 26.* Ideoque moderni Principes, Duces, Marchiones, & Comites, quos in utriuſque Siciliæ Regnis, ac etiam in Statu Eccleſiaſtico, aliiſque Italiæ partibus habemus, alteri Principi omnino ſubordinati, improprie, ac abuſive in ſola nuncupatione ſunt tales, adinſtar dignitatum eccleſiaſticarum,
14 Archidiaconi, & Archipresbyteri, quas hodie habemus abuſive, ac improprie in ſola nuncupatione, tamquam per imaginem antiquæ dignitatis, quæ annexam habebat nativam juriſdictionem, quod ſcilicet Archidiaconus erat Epiſcopi Vicarius natus, ac fixus in temporalibus, Archipresbyter vero in ſpiritualibus, ut advertitur *ſub tit. de præeminent. in Parmen diſc. 20.*

Eſt bene verum, quod hujuſmodi licet abuſivi Titulares, licet non omnibus, adhuc tamen aliquibus potiuntur præeminentiis, quæ de jure veris Ducibus, Comitibus, vel Marchionibus competunt, ſed per quandam imagi-
15 nem, ſeu aſſimilationem, eodem modo, quo in dicta *Parmen diſc. 20. de præemin.* advertitur de Archidiacono, & Archipresbytero; Et in ſpecie Titulatorum cum hac diſtinctione advertitur etiam in dicta *Baren. Baldachini, eodem tit. de præeminent. diſc. 26.*

Quia vero etiam hujuſmodi impropriæ dignitatis uſus, nonniſi poſſeſſoribus feudorum juxta eorum introductio-
16 nem congruit; Hinc proinde ad caſum ſcribendo more advocati dicebam, ſupponendam eſſe feudalem, ſeu baronalem qualitatem extra Statum Eccleſiaſticum, ceſſante particulari conſuetudine, cum clericatu incompatibilem, & ſucceſſive ceſſante clericatu ceſſare penſionem, quæ juxta receptam præſumptionem, ubi non conſtet eam reſervatam eſſe tamquam laico, clericatum exigit, ac ſine illo amittitur, ut *in præcedentibus*.

Verum fallacia erat in applicatione, cum hujuſmodi dignitates, vel tituli etiam ſine feudo, honorificentiæ cauſa
17 per Principes concedi ſoleat ad quoſdam honorificos effectus, non autem omnes illos, quos feudorum, ſeu Oppidorum & Caſtrorum poſſeſſores obtinent, ex deductis per Maſtrill *de Magiſtr. lib. 4. c. 10.* itaque honorifica nuncupatio in verbis potius, quam in re, nullam cum clericatu incompatibilitatem habet, attentis præſertim Etruriæ, ac Lombardiæ moribus; Et conſequenter nullum aderat probabile fundamentum, cui hæc prætenſio innixa eſſet.

Hinc vero edocemur id, quod frequenter in aliis inſi-
18 nuatum eſt, quantum ſcilicet deferendum ſit auctoritati illorum Conſulentium, quos, ex ipſorum conſiliorum contextu patet, non deciſive, ac ad veritatem, ſed conductitio more, ad pecuniam, ſeu cauſæ opportunitatem ſcripſiſſe, ingenium acuendo in deducendo motiva fallacia, & apparentia, quæ ſæpius magis quam vera recipi ſolent.

PERUSINA PENSIONIS, PRO ANGELO UBALDO, CUM TORQUATO CÆSAREO.

Caſus deciſus per Rotam pro Torquato.

An penſio amittatur propter bannum capitale ex cauſa homicidii cum publicatione bonorum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Cauſæ reſolutio.*
3 *Per homicidium, vel aliud delictum non vacant beneficia, neque amittuntur penſiones, niſi ita cautum ſit, ſed poteſt id decerni in pœnam.*
4 *Penſiones eccleſiaſticæ in hoc regulantur jure beneficiorum.*
5 *De differentia inter penſiones, & beneficia ad hunc effectum, & num. 10.*
6 *Reſtitutio adverſus bannum reponit in ſtatu priſtino, & num. 12. & 14*
7 *An ſub confiſcatione veniant penſiones, diſtinguitur.*
8 *Penſio regulatur cum terminis uſusfructus.*
9 *Uſusfructus extinguitur per maximam capitis diminutionem.*
10 *De alia differentia inter beneficia, & penſiones.*
11 *De purgatione contumacialis banni infra annum non ultra.*
12 *Reſtitutio adverſus privationem non ſuffragatur poſt jus alteri quæſitum.*
13 *Declaratur deciſio* Millini.
14 *Quando reſtitutio ſuffragetur in juribus tertio quæſitis remiſſive.*

DISC. XLIX.

Torquato alias ob inquiſitionem de homicidio ca- 1
pitaliter in contumaciam bannito cum bonorum confiſcatione, poſt reſtitutionem vero petente ab Angelo Canonico Cathedralis ſolutionem annuæ penſionis ſcutorum 50. ſuper ejus Canonicatu reſervatæ, iſtoque denegante, ac allegante penſionis extinctionem; Introducta lite coram A. C. prodiit ſententia Titulari favorabilis ſuper penſionis extinctione propter bannum; Contrarium vero in altera inſtantia occaſione ſummariiſſimi poſſeſſorii retinendæ per Torquatum intentati deciſum fuit per Rotam 29. *Januarii* 1663. *co-*
ram Cerro, atque canonizante Signatura mandatum de 2
manutenendo cum ſolita clauſula *ſine præjudicio*, Titularis acquievit, vel ſe concordavit, dum de cauſa amplius actum non audivi.

Ultra igitur generales quotidianas propoſitiones, quas in dicto poſſeſſorio habemus, quod in eo non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia; ſed attenditur nudum factum poſſeſſionis, rejectis exceptionibus altioris indaginis ad petitorium, quæ propoſitiones fuerunt cauſa, quod Signatura ita reſcriberet; Quatenus pertinet ad merita negotii principalis, Scribentes in contrarium, quibus adhæſit Rota, procedebant cum magis communi, ac recepta traditione Canoniſtarum, de quibus Rebuff. *in prax. Beneficial. titol. de modo amitten. benefic. n. 69.* Gabriel *conſ. 187. num. 2. lib. 2.* Garz. *part. 11. cap. 10 num. 39. & ſeqq.* Lotter. *lib. 3. quæſt. 33. n.*
48. cum aliis in cauſæ deciſione, ut ſcilicet beneficia 3
eccleſiaſtica non vacent per homicidium, aliaque crimina quamvis irregularitatis inductiva, niſi in caſibus, in quibus ita in jure ſtatutum ſit; Bene tamen crimen eſſe poteſt juſtum motivum judici ad condemnandum ad hanc pœnam privationis beneficiorum, juxta caſum, de quo *in Montis Alti parochiali, ſub tit. de Benefic. diſc. 73.* & de quo agit Spada *conſ. 79. lib. 3.* Et conſequenter licet penſiones eccleſiaſticæ, ubi reſervatæ ſunt tamquam tales pro clerico, aſſimilentur beneficiis, eorumque jure cenſeantur, ex
deductis *in pluribus proxime præcedent. diſc.* occaſione 4
militiæ, vel officiorum ſæcularium, attamen certum eſt, facilius in crimino ſo tolerabilem eſſe retentionem penſionis, quam beneficii, cum illa, (ut pluries in
præcedentibus advertitur) non percipiat ſubſtantiam 5
beneficii, neque jus ſpirituale tribuat, ſed ſolum tempo-

rale

rale ſuper fructibus, cujus laici de jure ſunt capaces, neceſſitas vero clericatus, potius reſultat a ſtylo Curiæ, ita interpretante voluntatem Papæ reſervantis, & conſequenter intrat argumentum deſumptum ex vulgari *Auth. multo magis*, quod ſi per homicidium, aliaque qualificata delicta non vacant beneficia, multo minus amittuntur penſiones.

Clarius vero ob ſubſequutam plenariam reſtitutionem, per quam reſultat repoſitio in priori ſtatu, perinde ac ſi
6 bannum ſequutum non eſſet, ex iis, quæ cæteris relatis plene firmantur per Rotam apud Merlin. *dec. 125. repetit. dec. 449. part. 5. rec. & ſub tit. de Regal. diſc.* 160.

Quamvis autem præmiſſa in ſuis reſpective caſibus vera ſint, atque a me ſcribente pro Titulari non impugnarentur; Attamen ex defectu applicationis ad caſum, magis placuit determinatio judicis primæ inſtantiæ, potiſſimum quia deciſio non ſatisfacit iis, quæ ut infra deducebam, ſtante illa circumſtantia, quod reſtitutio per viam gratiæ poſt annum ſequuta eſſet.

Diſputat enim in ſpecie caſum Gambarus *de authot. legat. lib. 6. n. 723. cum ſeqq. & 741. juxta impreſſionem inter tract. magis modernos, tom. 13. part.* 2. an ſententia banni capitalis continens quoque publicationem bonorum comprehendat penſiones, atque bene diſtinguit, quod; Aut agitur de penſione mere temporali, & recte venit ſub bonorum, ac jurium confiſcatione ad commodum fiſci; Aut vero de penſione eccleſiaſtica, & ſecus, ſed tamquam
7 per mortem civilem, naturali aſſimilatam, extinguitur, atque Eccleſia libertatem acquirit, eo modo quo de jurepatronatus non tranſeunte in fiſcum pœnalem cum publicatione bonorum ex delicto habetur *in Lunen. Sarzanen. ſub tit. de jurepatr. diſc.* 38.

Iſta doctrina mihi videbatur bene fundata, & rationabilis, (ut etiam judici primæ inſtantiæ viſa eſt) quoniam ſi poſſidens penſionem per bannum capitale effici dicitur
8 ſervus pœnæ, ac incapax poſſidendi bona, & jura: Hinc proinde tranſire non poſſunt in fiſcum ita gerentem perſonam hæredis anomali delinquentis, eaque ſtare non poſſunt in aere, ac ſine poſſeſſore, & Domino.

Ad quod probandum ponderabam ſatis proximos terminos uſusfructus, cum quibus beneficialiſtæ iſtam penſionum materiam regulare ſolent, ex iis quæ habentur
9 infra *in Albanen. penſion. diſc.* 68. quoniam per capitis maximam diminutionem ex banno capitali reſultantem, per quam bannitus ſervus pœnæ efficitur, extinguitur uſusfructus, ad text. *in leg. corruptionem, C. de uſufruct. §. finitur Inſtit.* eodem, & communiter ſcribentes, de quibus Caſtill. *de uſufructu, cap. 66. num.* 20. In beneficiis etenim verificabilis eſt vacatio, cum non implicet per aliquod tempus Eccleſiam, vel cappellam remanere viduatam, ſeu ſtare ſub incerto, an duret, necne jus Rectoris; Secus autem in penſionibus, in quibus utpote juribus vitalitiis non datur formalis tranſlatio de uno in alium, neque vacatio, ſed reſultat extinctio ipſo jure per Eccleſiæ reſtitutionem priſtinæ libertati.

Et quamvis ubi agitur de ſententia contumaciali,
10 adhuc duret ſpes, vel potentia ejus reſolutionis, quæ reſultat a purgatione per comparitionem infra annum, quo elapſo irretractabiliter reſultat vacatio beneficiorum, quibus in propoſito penſiones quoque ut ſupra aſſimilantur, juxta diſtinctionem, de qua *in Ferrarien. Vallium, poſt conſ.* 232. Spadæ *lib. 2. in Melit. parochialis 31. Januarii* 1650. Bichio, & in aliis, cum declarationibus, de quibus *ſub tit. de benefic. d. diſc.* 73.
11 Nihilominus id præmiſſis non adverſatur, quoties dicta purgatio ſequatur, cum ex ſolo banno contumaciali reſultare non dicatur vera mors civilis, vel inductio maximæ ſervitutis pœnæ, ſed ſolum induci videtur quædam ſuſpenſio, ſeu amiſſio conditionalis ac revocabilis, quatenus ſcilicet contumacia non purgetur, unde ſequuta purgatione fit retrotractio ad ſuum initium quodam jure poſtliminii, & per excitationem potius a ſomno, quam a morte, ſeu per remotionem obſtaculi; Secus autem poſt elapſum annum, cum tunc irretractabiliter vacatio reſultet ex proxime allegatis, ideoque cum in hac ſpecie elapſus eſſet annus, dicta purgatio non intrabat.

Atque hinc reſultare dicebam non ſuffragari reſtitutionem adverſus bannum obtentum, quoniam cum non eſſet
12 per viam juſtitiæ, declarando innocentiam, ſed per viam gratiæ, poſtquam Eccleſia jam perfecte libertatem acquiſierat, hinc dicta reſtitutio non operatur, ut in ſpecialibus terminis beneficialibus Lotter. *lib. 3. quæſt.* 18. *n.* 164. *&* 166. Rota *in dict. Meliten. parochialis 31. Januarii* 1650. Bichio; Et conferunt quæ in proxime præcedentibus pluries habentur de indulto retinendi penſiones, non obſtante militia, vel alio ſtatu incompatibili, quoniam non ſuffragatur ad penſionem jam extinctam, niſi facta ſpeciali mentione conſtet quod Papa explicite, vel implicite reintegrationem concedere voluerit, tamquam per ſpeciem novæ reſervationis.

Magnum fundamentum conſtituebatur ex parte pen- 13
ſionarii, ac etiam conſtituitur in deciſione cauſæ *in dec.* 227. Millini, de qua Adden. *ad deciſ. c. n. 9. & ſeqq. part. 9. rec.* ſtante currenti abuſu deferendi cæca fide auctoritatibus ſpecialibus; Mihi autem videbatur debile fundamentum, dum dicta deciſio non agit de banno capitali cum publicatione bonorum, ſed de quadam impropria, ac potius media, quam maxima capitis diminutione reſultante a condemnatione ad carceres, vel triremes, ideoque non videbatur facere ad caſum.

Et de ſimplici reſtitutione adverſus bannum, &
confiſcationem non ſuffragante contra tertium habetur 14
formiter actum *ſub titul. de Regalibus ad materiam fiſc. dict. diſc.* 160. ubi plures caſus diſtinguuntur; Ac propterea punctus non erat in homicidio, vel alio delicto, pro quo ſententia prodierat, ſed in ipſo banno per annalem contumaciam confirmato, dictum irretractabilem effectum producente, atque his deciſio non ſatisfacit.

ROMANA PENSIONIS, SUPER CANONICATU IN TRANSTIBERIM, PRO ANGELO CIAJA, CUM GUIDONE MUCCIOLO.

Caſus diſputatus in Rota, & reſolutus pro Angelo ut infra.

An reſervatio novæ penſionis in locum antiquæ de conſenſu poſſeſſoris caſſatæ, importet novam penſionem ex integro, vel potius antiquæ tranſlationem, ad effectum inſpiciendi, An antiqua ſit juſtificanda necne; Et incidenter aliqua de clauſulis præjudicialibus impedientibus judicium ſuper impugnatione.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Quod etiam in diſputationibus reſpicientibus ordinem agi ſoleat de meritis.*
4 *De aperitione oris, quando concedatur.*
5 *Facilius hæc datur, quam reductio gratiæ.*
6 *Denegatur non docto de juſtitia petentis.*
7 *De clauſulis claudentibus os, ac tollentibus juriſdictionem.*
8 *Dictæ clauſulæ non impediunt dari de non comprehenſione, vel defectu intentionis.*
9 *Declaratur, quando neque de his dari poſſit.*
10 *De ſtylo abſtinendi, ac remittendi partes ad Signaturam gratiæ.*
11 *Vitium primæ penſionis influit in ſecundam, ſi hæc eſt per viam tranſlationis.*
12 *Quomodo conſtet non eſſe per viam tranſlationis, ſed novæ reſervationis,*
13 *De eodem.*
14 *Ponderatur diverſus modus reſervationis.*
15 *De clauſula*, etiamſi aliæ.
16 *De aliis circumſtantiis denotantibus diverſitatem.*
17 *De punctuali doctrina probante, quod ſit nova reſervatio.*
18 *Quando habenda ſit pro tranſlatione, ſeu prorogatione antiquæ.*

D I S C. L.

PRævia caſſatione antiquæ penſionis ſcutorum 90. 1
alias ad favorem Jo. Baptiſtæ Peruzzii, ſuper Canonicatu S. Mariæ in Tranſtiberim reſervatæ, atque de ejuſdem Jo. Baptiſtæ conſenſu caſſatæ; Alexander VII. aliam conſimilem ſuper eodem Canonicatu motu proprio reſervavit ad favorem Prioris Angeli Ciajæ ejus intimi familiaris, & cubiculi præfecti; Cumque Guido Canonicatus poſſeſſor dictam penſionem impugnare prætendit

ten-

tenderet; Poſtquam in proceſſu exequutivo coram A.
C. contra eum relaxatum fuit mandatum canonizatum
a Signatura Juſtitiæ cum conſueta clauſula, *non re-
tardata ſolatione penſionis*, obtinuit committi cauſam
in Rota *coram Vic. Cam.* atque ſubſcribi dubium, *an
penſio ſubſtineatur*.

Verum opponente penſionario de clauſulis præjudiciali-
2 bus claudentibus os judici, & parti, & ne invaliditas
gratiæ cognoſci poſſet, hinc dicto dubio addita fuit alte-
ra pars, an ſcilicet potius obſtent præjudicialia, illudque
ſub die 8. *Februarii* 1669. reſolutum in hac ſecunda par-
te tantum ad favorem penſionarii ſuper dicta obſtantia,
unde propterea Titularis recurſum habuit ad Signaturam
gratiæ pro obtinenda apertione oris, & hoc pendet.

In diſputatione igitur habita in Rota, & in præpara-
tione alterius habendæ in Signatura Gratiæ, tres erant
3 puncti; Primo, ſuper obſtantia clauſularum; Secundo,
ſuper concedenda, vel denegando apertione oris; Et
tertio, in meritis negotii principalis, de quo etiam
actum fuit; Quamvis enim principalis quæſtio eſſet
ordinis ſuper obſtantia clauſularum, attamen actum
fuit quoque de meritis; Tum ex utriuſque Signaturæ
ſtylo de illis guſtandis, ad effectum bene regulandi
arbitrium etiam ſuper hujuſmodi incidentibus, quæ
4 ordinem reſpiciunt; Tum fortius, quoniam in hac
materia aperitionis oris (utpote arbitraria) certa, &
determinata regula generalis non datur, ſed deciſio pendet
ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis,
potiſſimum vero ex juſtitiæ, vel injuſtitiæ fumo; Ubi
enim conſtat, gratiam, vel aliam proviſionem muni-
tam clauſula *ſublata*, *& decreto irritanti*, aliiſque clau-
ſulis impedientibus dari de ſubreptione, & obreptione,
ac defectu intentionis, ſeu alias impugnari, contineat
exorbitantiam, ac præjudicium tertii ſuper jure ſibi
alias legitime competente, & tunc de facili oris aperi-
tio concedi ſolet, cum hæc non tollat vim gratiæ, ne-
que illius ſubſtantiam percutiat, ſed ſolum removendo
obſtaculum, quod ex clauſulis reſultat, habilitet judi-
cem, ac partem, ad faciendum id quod eſt de jure.

Secus autem ubi petatur revocatio ipſius gratiæ, ſeu
5 diſpoſitionis mediante reductione ad viam juris, ac ſi
non emanaſſet, cum tunc magis ſtricte, ac circumſpe-
cte procedatur.

Si vero injuſtitiæ fumus ex parte petentis non de-
6 tur, fortius autem ſi per alteram partem detur fumus
injuſtitiæ, cui in dubio aſſiſtit juris præſumptio, &
tunc etiam dicta ſimplex habilitativa oris apertio de-
negatur, ex ea nimium probabili ratione, quod Prin-
cipis partes ſunt extinguendi, ac ſupprimendi, non
autem ſuſcitandi injuſtas, & calumnioſas lites, ut per
Gratian. *diſcept.* 959. *num* 1. *&* 2. *dec.* 461. *num.* 5.
& ſequent. part. 1 *rec. dec.* 297. *num.* 3. *&* 4. *&*
dec 485. *num.* 2. *part.* 4 *rec. tom.* 2. *dec.* 358. *num.*
4. *& per tot. part* 12. quæ reputatur in materia ma-
giſtralis, & in aliis.

Quo vero ad primum punctum diſputatum in Rota
ſuper dictatum clauſularum obſtantia, non negabant
ſcribentes pro Titulari virtutem, ac operationem di-
ctarum clauſularum adimentium juriſdictionem, atque,
7 ut vulgo dicitur, claudentium os, & ligantium ma-
nus judicis, & partis, ex copioſe cumulatis per Bar-
boſ. *clauſ.* 175. *num.* 1. *& ſeqq.* Maita *de clauſ. part.*
1. *clauſ.* 176. Merlin. *dec.* 297. alias *dec.* 77. *n.* 9.
part. 5. *rec & dec.* 247. *n.* 2. *&* 3 *part.* 11.

Dupliciter tamen reſpondebant; Primo ſcilicet, quod
dictæ clauſulæ non impediunt dari de defectu intentionis,
8 ſed alias exceptiones percutiunt, *juxta dec.* 398 Seraphin.
cum aliis in dicta deciſione 248. *n.* 8. *cum ſeqq. part.* 11.
*n.*7. Ubi etiam habetur quod non impediunt poſſe cogno-
ſci de non comprehenſione; Et ſecundo, quod ipſi non
impugnabant ſecundas litteras Alexandri ad favorem An-
geli, quæ hujuſmodi clauſulis munitæ erant, ſed impu-
gnabant primam reſervationem ad favorem Joannis
Baptiſtæ transferentis, quæ eis deſtituta erat.

Utraque tamen reſponſione rejecta, dicebam, atque
9 Rota amplexa eſt, pro clauſularum obſtantia reſponden-
dum eſſe; Quatenus enim ad primam reſponſionem perti-
net, advertebam illam procedere, quando agatur de ſola
clauſula *ſublata*, & decreto irritanti, cum tunc non im-
pediatur cognoſci de non comprehenſione; vel defectu in-
tentionis, quia non eſt impugnare de directo gratiam,
ac voluntatem Papæ, ſed dicere, quod voluntas non ad-
eſt; Secus autem ubi cumulative quinque concurrunt, ut
in præſenti; Primo ſcilicet clauſula *ſublata*; Secundo, de-
cretum irritans; Tertio, prohibitio generalis impugnandi,
vel dandi de nullitate, Quarto, prohibitio magis ſpe-
cialis dandi de ſubreptione, & obreptione; Et quinto,
prohibitio ſpecialiſſima dandi de defectu intentionis,
ac de non comprehenſione, ut ita diſtinguendo, atque
contraria conciliando cæteris relatis bene firmatur *in
d. dec.* 147. *part.* 11. *recent.* & in hujus cauſæ deciſio-
ne; In qua ex traditione Gonzales *ad regul.* 8. *gloſſ.*
66. *num.* 53. & Marcheſan. *de commiſſion. aperit. oris*,
part. 2. *fol.* 416. *n.* 55. advertitur etiam ad Curiæ 10
ſtylum, non de facili adverſus hujuſmodi clauſulas
diſputationem aſſumendi, dum Papa eſt præſens, ac
de facili adiri poteſt pro remotione obſtaculi, ſeu de-
claratione ejus intentionis.

Et quoad alteram reſponſionem, dicebam, quod erat
ſupponere pro concluſione id, quod in meritis erat prin-
cipaliter in quæſtione, an ſcilicet poſterior reſervatio ad
favorem Angeli dictis clauſulis munita, dependentiam
omnimodam haberet a prima tamquam per ſpeciem
translationis, vel potius eſſet omnino nova, & inde-
pendens, ideoque adducebam dilemma bene etiam de-
ductum in cauſæ deciſione, quod ſcilicet; Aut dicen-
dum eſt ut ſecunda gratia ſit omnino nova, ac inde-
pendens a prima, & nil referebat de primæ viribus
agere, quoniam ſive valida, ſive invalida, nihil ad
nos; Aut vero erat eadem, & tunc habebamus expreſ-
ſam diſpoſitionem Papæ prohibentis impugnari.

Quo vero ad punctum meritorum, ille conſiſtebat in
jam inſinuata circumſtantia, an ſcilicet reſervatio ad fa-
vorem Angeli eſſet nova ex integro, vel potius eſſet ea-
dem cum prima, itaut ageretur de penſione translata;
Iſto enim ſecundo caſu ego admittebam concluſionem, 11
de qua *duobus diſc. proxime ſequentibus*, ut vitium pri-
mæ influat in ſecundam, cum penſio translata, quoad
ipſam Eccleſiam gravatam, ſit una, & eadem, licet di-
verſa quoad perſonas, quarum tranſmutatio facta eſt;
Secus autem ubi eſt nova directa reſervatio ex integro,
ut ita diſtinguendo habetur, Aſten. *penſionis coram Coc-
cino*, *dec.* 615. *part.* 1. *&* 256. *part.* 2. *rec.* & reaſſu-
mit Lotter. *lib.* 1. *quæſt* 40. *num.* 5. *& ſeqq.*

Omnino autem verius videbatur, quod non ageretur
de translatione antiquæ penſionis de uno in alterum
cum ſola mutatione perſonarum, ipſius penſionis na- 12
tura, vel ſubſtantia non immutata, ſed potius ageretur
de reſervatione omnino nova, & independenti, conſi-
derando ſolum antiquam renunciatam, tamquam extin-
ctam de conſenſu poſſeſſoris, ut ita Papa ſciret bene-
ficium effectum eſſe liberum, & capax novi oneris,
adinſtar impoſitionis novi cenſus, quæ fieret ſuper fun-
do alio cenſu gravato, quo vigente eſſet incapax, ſed
fieret capax per conſenſum, quem primus creditor cen-
ſuarius præſtet extinctioni primi cenſus, ac liberatio-
ni fundi, quoniam ita eſt removere obſtaculum inca-
pacitatis, non autem quod ſecundus cenſus ſit idem
cum primo juxta terminos generales text. *in leg. fin.*
Cod. de remiſſ. pignor. cum ſimilibus.

Idque ad evidentiam, ac litteraliter probari dicebam
ex ipſis ſecundis litteris, adeout recte intraret vulga-
ris regula textus *in l. ille aut ille*, *ff. de leg.* 3. ut in 13
claris, & expreſſis non intrent præſumptiones, & ar-
gumenta; In verbis enim per quinque vices Papa pro-
fitetur novam penſionem reſervare nullo unquam adje-
cto verbo denotante translationem antiquæ, ibi; *Tibi
penſionem annuam vigore tamen præſentium perſolven-
dam reſervamus*; Et ibi, *Teque in quaſi poſſeſſione di-
ctam penſionem per præſentes reſervatam exigendi*; Et
ibi, *perinde ac ſi penſio per præſentes reſervata de ex-
preſſo dicti Guidi conſenſu reſervata fuiſſet*; Et ibi, *Ac
Guidum, & ſucceſſores ad integram ſolutionem penſio-
nis per præſentes reſervatæ hujuſmodi juxta reſervatio-
nis, conſtitutionis, & aſſignationis prædictarum tenore*;
Et ibi, *mandamus quatenus faciant auctoritate noſtra
penſionem per præſentes reſervatam tibi perſolvi*.

Et ultra verba prædicta, magis ponderabam modum
diverſum denotantem ſubſtantiam voluntatis, quæ per-
petuo, ac in meo ſenſu principaliter attendi debet, quam
verborum formalitas; Siquidem prima penſio tamquam 14
ſpecies voluntariæ, a beneficio pleno de conſenſu poſ-
ſeſſoris, erat ad ſupplicationem, cum narrativa certi
valoris, & ſub conditione de jure ſubintellecta, quod
beneficium gravatum non eſſet alia penſione, cu-
jus omiſſa mentio inducit reſervationis nullitatem, ut
pluries in præcedentibus; Iſta vero reſervatio fa-
cta fuit motu proprio, & quod magis ſub omni-
no diverſa forma, tam circa omiſſam mentionem va-
loris, quam fortius in ea forma magis favorabili, ac

privi-

privilegiata, cum qua ad favorem conjunctorum, vel familiarium reſervari ſolent penſiones, quæ ita vulgo *Palatina* dicuntur, cum clauſula ſcilicet, *etiam ſi aliæ, &c.* 15 ob quam, obi etiam beneficium aliis penſionibus gravatum eſſet, nil refert quod earum mentio facta non ſit, Mantic. *deciſ.* 93 Millin *deciſ.* 279. *num.* 8. Lotter. *lib.* 1. *quæſt* 38. *n.* 68. *cum ſeq.* & pluries in præcedenti.

Et quidem eſſet dare in Papa, & Datariæ officialibus fa- 16 tuitatem manifeſtam, ſi ad favorem adeo intimi familiaris facta eſſet reſervatio cum expreſſione, quod fieret motu proprio, & cum tot prohibitionibus, & clauſulis, præſertim cum dicta, *etiam ſi aliæ*, abſque aliqua valoris expreſſione ſi dependentiam habeat a priori penſione reſervata, ſub expreſſione certi valoris præciſe a penſionatio juſtificandi in totum, adeout defectus in obolo totum vitiaret, juxta ea, quæ pluries in præcedentibus habentur agendo de hujuſmodi penſionibus voluntariis beneficio pleno, ideoque iſta omnimoda inveriſimilitudo pro meo judicio omnem penitus difficultatem removere videbatur.

Adducebam etiam pragmatico more, (ut currenti inſipido uſus ſatisfacerem) tamquam individualem deciſionem 17 638 Burat. *n.* 2. ubi punctualiter firmatur conſimilem reſervationem, directe ac immediate factam per Papam prævio conſenſu antiqui penſionarii ſuper caſſatione alterius conſimilis penſionis, importare novam reſervationem, non autem tranſlationem. Et forte apud aliquos majorem impreſſionem faciebat hæc auctoritas, quam facerent reliqua omnia, de quibus ſupra. Et tamen id apud me nullius, vel modici momenti reputabatur, cum incidenter non examinato atticulo potius ex mente alicujus id enunciaretur, ut advertitur *diſc. ſeq.* ubi de dicta deciſione.

Potiſſime quia inter antiquum, ac novum penſionarium nulla concurrebat conjunctio ſanguinis, neque 18 id ſequutum erat ad ejuſdem antiqui penſionarii ſupplicationem, ut ita ille ſucceſſorem in penſione ſibi faceret, juxta caſum, de quo *diſc. ſeq.* ſed ſolum antiquus penſionarius ſe habuerat mere negative, tollendo ſe de medio, ac liberando beneficium, ut ita iſtud remaneret capax alterius penſionis, cujus alias incapax fuiſſet, juxta illam ſpeciem extinctionis ad hunc effectum novæ ſub diverſa tamen forma, quæ enunciata habetur ſupra in *Nucerrina*, *diſc.* 10.

ANNOT. AD DISC. L. & ſeqq.

De materia aperitionis oris contenta in *diſc.* 50. videri poterunt deducta *ſub titul. de Judic. diſc.* 20. *&* *diſc.* 30. *in Relat. Cur.*

Cætera autem quæ concernunt articulum an importent tranſlationem, vel novam reſervationem, nullibi habentur peracta.

Deciſiones autem enunciatæ in *diſc.* 51. ſecunda excepta, ſunt *impreſſ. part.* 13. *rec. deciſ.* 142. *&* 299.

FERRARIEN. PENSIONIS.

PRO ANDREA BERTONO ARCHIPRESBYTERO TRECENTÆ,

CUM CURTIO COLORETTO.

Caſus deciſus per Rot. pro Andrea, poſtea concordatus.

De eadem materia, An ſecunda penſio reſervata per Papam ad favorem unius, prævia caſſatione conſimilis antiquæ penſionis ad favorem alterius, importet tranſlationem, vel potius novam reſervationem, ad effectum Conſtit. 144. Urbani VIII. impedientis tranſlationem penſionis alias tranſlatæ ſine conſenſu Titularis; Et de materia iſtius conſenſus, quando & quomodo intervenire debeat.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *De Conſtitutione* 144. *Urb. VIII.*
4 *De deciſ.* 638. *Buratti, ut ſit nova reſervatio.*
5 *Contrarium quod ſit tranſlatio.*
6 *Quod dicta conſtitutio loquatur etiam de reſervatione,*
7 *De ratione dictæ conſtitutionis.*
8 *Quod attendi debeat ratio, vel ſubſtantia voluntatis, non formula verborum.*
9 *Nova reſervatio dicitur illa, quæ fit ſuper Eccleſ. libera.*
10 *Motivata ex ſenſu alicujus non important deciſionem.*
11 *An tranſlatio ſit odioſa, & præjudicialis.*
12 *Diſtinguuntur ſpecies auctoritatis Papæ, quæ in hac materia adhibetur.*
13 *Diſtinguuntur etiam ſpecies tranſlationum.*
14 *In Papa non datur ignorantia juris.*
15 *Quod conſenſus Titularis poſſit præcedere, & ſequi.*
16 *Declaratur dummodo re integra.*
17 *Libertas ſequi dicitur ipſo jure abſque hominis miniſterio.*
18 *An poſſit quis approbare quod ſemel reprobavit.*
19 *Prælatus præjudicat in quærendis, non autem in quæſitis.*
20 *Reſignatio ad favorem non abdicat jus a reſignante niſi effectuetur.*
21 *Declaratur ut ſecus ſit ſi non effectuatio ſit culpoſa.*
22 *Quando dicatur eſſe culpoſa, & quando non.*
23 *Tranſlatio, quando afficiat ſucceſſorem venientem ex perſona propria.*

D I S C. LI.

Penſio ſcutorum 300. auri per Greg. XIII. ſuper Eccleſia parochiali Trecentæ reſervata ad favorem 1 Camilli, de iſtius conſenſu, ac etiam de illo Titularis per Clementem VIII. extincta fuit, & contemporanee nova ſcutorum 250 ſimilium auri reſervata ad favorem Oratii dicti Camilli nepotis, qui tractu temporis in vim indulti eam tranſtulit in Curtium, atque prævia impugnatione cum lite plurium annorum, Titulari tunc temporis, ob remiſſionem majoris partis terminorum decurſorum, conſenſum dictæ tranſlationi præſtitit, ac penſionem donec vixit ſolvit; Andreas vero noviter de Eccleſia proviſus dictam tranſlationem impugnando, litem inſtituit coram Ordinario, a cujus ſententia ad favorem penſionarii emanata, per appellationem introducta cauſa in Rota coram Bevilacqua, daroque dubio, an penſio ſubſtineatur ſub diebus 15. Decembris 1659 & 18. Junii 1660. negative ad Titularis favorem reſponſum fuit, atque expedita ſententia, ea confirmata fuit in altera inſtantia coram Taja, prævia deciſione 18. Martii 1661. & commiſſa cauſa in tertia inſtantia coram Albergato, honeſta concordia controverſiæ finem dedit.

In his autem diſputationibus, duo erant puncti; 2 Primo ſcilicet, an verſaremur in terminis tranſlationis penſionis alias tranſlatæ, unde propterea intraret Conſtitutio 144. Urbani VIII. diſponens indultum transferendi non ſuffragari pro penſionibus alias tranſlatis, niſi accedat conſenſus Titularis, quod pendebat ab ea an penſio, quam transferens poſſidebat, ea reſervatione facta in vim caſſationis alterius antiquæ, dicenda eſſet nova, vel potius tranſlata, & ſecundo quatenus dicenda eſſet tranſlata, adeout præfata Conſtitutio Urbani intraret, An conſenſus poſt acceptatam nullitatem, ac litem habitam, ut ſupra præſtitus ſuffragaretur.

Quod primum; Scribentes pro penſionatio præcipuum 3 fundamentum conſtituebant in punctuali *dec.* 638. Burat. *n.* 2. ubi in ſpecie firmatur, ut ſit nova reſervatio, utpote directe, ac immediate facta per Papam, non autem per delegatum in vim indulti de transferendo, ideoque dicebant ut dicta Conſtitutio utpote reſtrictiva, in caſu præciſo tranſlationis intelligi deberet.

Quamvis autem de tempore iſtarum diſputationum, ad- 4 huc actum non eſſet de caſu, de quo *diſc. præced.* ubi in proximis terminis firmatur eam eſſe novam reſervationem, non autem tranſlationem; Adhuc tamen nedum tempore, quo in iſta cauſa ſcribebam pro Titulari, ſed etiam poſt dictam aliam diſputationem habitam, reflectendo ad ſolam veritatem probabiles cenſui dictas reſolutiones, ad effectum iſtius controverſiæ, tranſlationis potius ſpeciem actus haberet quam no- 5 væ reſervationis, ex pluribus fundamentis; Primo ſcilicet quia in deciſionibus *in Aſten. coram Coccino dec.* 645. *part.* 2. *&* 656. *part.* 2. *rec.* id ſupponitur, ac ſentit etiam Lotter. *lib.* 1. *q.* 40. *n.* 5. *&* 6. ubi quod indefinite dicitur penſio tranſlata, ſive immediate coram Papa, ſive mediate ex ejus delegatione, coram perſona in Eccleſiaſtica dignitate conſtituta.

Secundo ob amplitudinem verborum dictæ Conſtitutio- 6 nis 144. Urbani, ubi alternative de tranſlatione, ac de nova reſervatione loquitur, ibi; *Aut mediante earumdem penſionum antiquarum caſſatione de novo illas reſervandi, &c.* Et ulterius in eodem §. ibi; *Aut quod alias penſiones hujuſmodi tranſlatæ, ſeu de novo reſervatæ fuerint, expreſſum ſit.*

1

Digitized by Google

ſit. Et ibi, *vel clauſula etiamſi penſiones forſan alias tranſ-
latæ, vel de novo reſervatæ fuerint*, *appoſita ſit*, atque in
hoc fundamento potiſſime inſiſtit Rota in deciſione edita
in ſecunda inſtantia *coram Taja*, in qua, non autem in
primis *coram Bevilacqua*, de hoc puncto actum fuit.
Tertio, pro meo ſenſu magis ſtringenter, attenta ra-
tione, ſeu ſubſtantia voluntatis Pontificis dictam Con-
ſtitutionem edentis, ne ſcilicet in penſionibus detur
ſpecies ſucceſſionis, atque nedum unus, ſed ſucceſſivus
7 tranſitus de una perſona ad alteram detur, ideoque jux-
ta propoſitionem pluries inſinuatam *ſub tit. de fideicom.*
& in aliis de contract. & de credito, *& ſub tit. de beneſic.*
diſc. 5. ac alibi, punctus non eſt in formulis, vel fi-
gura verborum, ſed in ſubſtantia voluntatis, attento
principaliter fine, ſeu effectu per diſponentem deſide-
8 rato; Ut etiam in ſpecialibus terminis tranſlationis pro
interpretatione Conſtitutionis 69. ejuſdem Urbani VIII.
habetur apud Rojas, *dec.* 318 *n.* 5. Ideoque nihil re-
fert, an prorogatio oneris, quæ ſpeciem ſucceſſionis
habet, concipiatur per verba denotantia tranſlationem,
9 vel reſervationem, cum nova reſervatio vere, ac pro-
prie fieri dicatur, quando Eccleſia libera hoc onere
gravatur, ex deductis apud Otthob. *dec.* 22. *num.* 35.
& ſeqq.
Neque de allegata auctoritate Burat *dec.* 638 *n.* 2.
advertebam habendam eſſet rationem; Tum quia, ut
10 advertitur *diſc. præced.* id obiter inſinuatur ex ſenſu a-
licujus Auditoris, quod non importat deciſionem Ro-
tæ, ut in ſpecie Pænia *dec.* 5 *in fin.* juxta Venetam im-
preſſionem; Tum etiam quia non fuit de hoc puncto
formiter actum, ſed ad alios effectus, quinimo *n.* 8.
potius ſupponitur actum importare ſpeciem tranſlatio-
nis, ſeu prorogationem ſervitutis; Excitatur tamen
objectum ex tunc recepta propoſitione, de qua apud
11 Merlin. *dec.* 243 *n.* 13 alias *dec.* 24 *part.* 5 *rec.* quod
translatio non eſſet odioſa, minuſque importaret proroga-
tionem oneris, ac ſervitutis, propter poſſibilem præmorien-
tiam tranſlatarii, procedendo cum vulgari dicterio quod
ſæpius mori ſolet prius agnus, quam ovis; Hæc autem pro-
poſitio per illam Conſtitutionem Urbani abolita eſt, in-
ductaque altera in oppoſitum, quod ſit odioſa, & impor-
tet oneris, ac ſervitutis prorogationem, ut advertitur *in*
Romana penſionis 23 *Maji* 1644 *coram* Melzio impreſ.
poſt Zacch. de Salar. *dec.* 22 & in aliis, de quibus infra *in*
Romana penſionis ſuper Canonicatu in Coſmedin diſc. 61
Minuſque his adverſantur ea, quæ habentur *diſc. præ-*
ced. & quæ parum ſenſato primo aſpectu viderentur for-
ſan de directo contraria, quoniam, ut pluries adver-
titur in præcedentibus, in propoſito penſionis volun-
tariæ beneficio pleno, ſive in propoſito valoris ſuper
12 [illegible] reſervati occaſione reſervationis, caſibus
Du[illegible] in iſta materia Papa ſe habet; Primo ſci-
licet tamquam approbator privatarum conventionum in-
ter partes ſuper reſervatione novæ penſionis, vel ſuper
tranſmutatione perſonæ penſionarii; Et ſecundo, quan-
do ipſe motu proprio, ut ſibi benevolis benefaceret,
penſiones reſervet, ſeu alias de fructibus bonorum Ec-
cleſiaſticorum diſponat, Primo enim aliis Papa tollit
prohibitionem alias de jure militantem, ut partes in
his materiis pacisci valeant, atque ita præbet ſpeciem aſ-
ſenſus contractui inter partes inito ad earum ſupplicatio-
nem, & hic erat præſens caſus, dum inter primum penſio-
narium, & titularem habita fuit conventio ſuper muta-
tione perſonæ penſionarii cum recompenſa illius diminu-
tionis in tertia parte, atque Papa ſe habuit mere approba-
tive, & ſic vere eſt prorogatio ejuſdem oneris, ejuſdemque
penſionis. Non ſic eſt in caſu, de quo *diſc. præced.* quo-
niam inter novum penſionarium, ac antiquum, nulla in-
tercedebat conventio, ſed ſolum primo penſionario ſuum
jus annihilante, atque Eccleſiam in vero ſtatu libertatis
reponente, ita faciendo ſe mortuum pure, ac ſimplici-
ter; non autem conditionaliter, & correſpective, ut in
præſenti, poſtmodum Papa, non primi penſionarii gra-
tia, neque ad favorem certæ perſonæ ab ipſo penſiona-
rio præciſe volitæ, ſed ad favorem perſonæ ipſi Papæ pla-
citæ, motu proprio, novam fecit reſervationem, unde
propterea nimis diverſæ ſunt facti circumſtantiæ
Item obſervabam nimium conſiderabile eſſe, an ultimus
actus, de cujus validitate agitur, fiat per delegatum juxta
13 conſuetam formulam tranſlationis, vel fiat per ipſum Pa-
pam; Primo enim caſu delegati poteſtas coarctata eſt, ne-
que ille explicite, vel implicite ſanare poteſt defectus alias
urgentes; Non ſic eſt in altero, quoniam quando Papa re-
cte ſciens diſpoſitionem juris, vel Apoſtolicarum Conſtitu-
14 tionum, quarum ignorantia in eo ub peritiſſimorum of-
ficialium aſſiſtentiam non datur, ac etiam ſciens quo-
modo penſio poſſideatur ab eo, qui conſenſum ceſſationi
præſtat, ita implicite obſtaculum removere cenſetur, ei-
que diſpenſare, ut advertitur *in Taurinen. diſc. ſeqq.*
Ideoque magna differentia inter unum caſum, & alterum.
Quo vero ad alium punctum, an ſcilicet poſito, quod
actus caderet ſub dicta Conſtitutione Urbani, eſſet illi
ſatisfactum per ſubſequutum Titularis conſenſum; Ego,
& cæteri pro Titulari ſcribentes, admittebamus, (ut
etiam Rota admitit) aſſumptum ſcribentium pro pen-
ſionario, quod ſcilicet iſte conſenſus requiſitus non eſ- 15
ſet pro ſolemnitate, vel forma, ſive ad auctorizandam
perſonam, unde propterea intervenire deberet in ipſo
actu, ſed requiritur pro intereſſe, & conſequenter
poteſt præcedere, ac etiam ſubſequi juxta communi-
ter notata ad materiam textus *in leg. fin. C. ad Maced.*
cum concord. in propoſito conſenſus paterni in contra-
ctibus filiorumfamilias *ſub tit de contract. & ſub*
altero de credito, *& de dote*.
Dicebamus tamen id recte procedere, quando con-
ſenſus præceſſiſſet, vel etiam ſubſequutus eſſet re inte-
gra, nullaque præcedente oppoſitione, ſeu declaratione
nullitatis actus, qui proinde eſſe diceretur in implicito
ſtatu validitatis; ſecus autem poſt jam agnitam, ac 16
declaratam nullitatem, ſeu denegatum aſſenſum, cum
tunc jus Eccleſiæ quæſitum ſit, illiſque libertas indu-
cta, cum non agatur de reintegratione, quæ exigat
factum poſitivum hominis, ſed de liberatione, quæ ex
legis miniſterio ipſo jure ſequi dicitur, juxta ea, quæ
in his terminis penſionis, cæteris relatis plene haben-
tur *in Sipontina penſionis* 8. *Junii* 1648. *coram Peutin-*
gero impreſſ. dec. 203. *part.* 10. *rec.* & poſt Tondut. 17
de penſion. dec. 100. & conſequenter ſubſequens conſen-
ſus Titularis revalidare non poterat nullitatem jam con-
ſummatam, ac effectum ſortitam, cum eſſet ſpecies no-
væ ſervitutis, novique oneris, ſeu reſervationis, ut in
fortioribus terminis Apoſtolicæ diſpenſationis ſuper im-
pedimento inducente penſionis amiſſionem, re non in-
tegra poſtquam amiſſioni locus factus eſt, ut habetur
ſupra *in Cæſaraugustana*, *diſc.* 47. & in aliis.
Et quamvis iidem ſcribentes deducerent propoſitionem
in deciſione coram Taja motivatam, quod ſcilicet poteſt 18
quis in ſui præjudicium approbare id quod ſemel reproba-
vit, ex deductis in propoſito denegati aſſenſus poſtea con-
ceſſi apud Roſental. *de feud. cap.* 7. *concluſ.* 4 *n.* 6 *&* 9.
Cyriac. *controv.* 293. *n.* 2 Cacheran. *dec.* 166. *n.* 10. *&*
11 Attamen id recte procedit in præjudicium ipſius fa-
cientis, ac in iis, quæ ab ejus pendent poteſtate, non au-
tem in ſupplantationem ſucceſſoris, vel Eccleſiæ, quo-
niam ita eſſet dare facultatem beneficiato gravandi Eccle-
ſiam nova penſione, quod indubitatum eſt fieri non poſ-
ſe, Prælatis aliquibus, vel Rectori facultas datur præju-
dicandi non acquirendo, ſive in remittendo, vel non 19
a[illegible]endo in[illegible] caducitatem non declaratam, non
autem poſtquam declarata eſt, & jus Eccleſiæ quæſitum,
ut in ſua materia *ſub tit. de alienat. & contract.* ideo-
que illud motivum pro meo judicio videbatur omnino
contemptibile, etiam ſi apud aliquos plauſum haberet
(talis eſt ingeniorum varietas.
Major autem difficultas (ob aliqua probabilitate non
[illegible]) habita in ultimis diſputationibus *coram Al-*
bergato, & quæ concordiæ anſam præbuit, in eo re-
ſidebat, quod adhuc ſupervivebat antiquus penſiona-
rius, qui tranſlationem in vim indulti fecerat in Cur- 20
ſium nepotem, unde propterea deducebatur concluſio,
de qua pluries in ſua materia *ſub tit. de Beneſic.* quod
reſignatio ad favorem certæ perſonæ, dicitur condi-
tionalis, quatenus ſcilicet effectum ſortiatur in perſona
per reſignantem volita, ſin minus actus habetur pro
infecto, atque non abdicit jus, neque poſſeſſionem a
reſignante; Sic a pari cum eadem in omnibus videa-
tur ratio, quod ſcilicet catenus penſionis poſſeſſor il-
lam a ſe abdicare voluit, ejuſque caſſationi conſenſum
præſtitit, quatenus illa effectum ſortiretur in tranſla-
tario, non autem, ut Eccleſia acquireret libertatem,
cum id in animo non habuerit.
Huic nimium efficaci motivo, dabam ego eamdem
reſponſionem, quæ pluries habetur *eod. tit. de Beneſic.* 21
præſertim *in Toletan. Archipresbyteratus*, *& in Hi-*
ſpalen. Beneſic. diſc. 35. *&* 36. quod ſcilicet id pro-
cedat, quando ineffectuatio, citra culpam reſignantis,
vel reſignatarii, provenit a facto tertii, puta Papæ
nolentis illam admittere, ſeu ex alio non culpoſo ac-
cidenti; ſecus autem ubi ex facto, & culpa.
Reſponſio de jure erat ſolida; Verum difficultas erat an
appli-

applicatione, an ſcilicet invaliditas translationis ob non
adhibitum titularis conſenſum dici poſſet culpoſa, cujus
contrarium mihi quamvis pro Titulari ſcribenti pro-
babilius videbatur, cum nullitas non proveniret a vi-
tio intrinſeco culpoſo, ut e. g. eſt in caſu, de quo in-
fra *in Conimbric. diſc. 64.* ſuper translatione facta ſub
conditione, quatenus transferens decedat cum ſimili-
bus; In præſenti etenim adhibitus non fuit conſenſus
22 in ipſa traslatione; Vel quia probabilis haberetur ſpes;
ſeu credulitas illum obtinendi, vel fortius quia ex præ-
miſſis conſtar, probabiliter credi potuiſſe, quod age-
retur de nova penſione, non autem de alia translata,
cum eſſet juris articulus dubius, qui juxta receptam,
ac frequentem propoſitionem, aſſimulatur ignorantiæ
facti, juſtamque excuſationem inducit.

Ponderabatur etiam, ſtante, quod dictus conſenſus
præſtitus fuerat per viam tranſactionis ad dirimendam
litem, an ſcilicet intrare poſſent ea, quæ pluries ha-
23 bentur *ſub tit. de fideic.* præſertim *diſc. 172. & ſeqq.*
& ſub tit. de feud. diſc. 49. & ſub illo de emphyt. diſc.
52. ſuper tranſactione bona fide inita obligante ſuc-
ceſſorem, quamvis jure ſuo independenter venientem;
Verum hujus quæſtionis examen ceſſabat ex manifeſto
defectu applicationis, ob notoriam deficientem bonam
fidem, cujus interventus tunc prætendi potuiſſet, quan-
do a translatario aliquid remiſſum fuiſſet, quod con-
cerneret Eccleſiæ, ac ſucceſſoris utilitatem, puta dimi-
nuendo penſionem, ſecus autem dum dimiſſio concerne-
bat privatam utilitatem ipſius Titularis tranſigentis, ſu-
per terminis ſcilicet decurſis per ipſum debitis, unde pro-
pterea iſtud motivum omnino deficiebat in radice.

TAURINEN. PENSIONIS
PRO JOANNE MARIA BUTERIO
CUM N.

Caſus diſputatus coram A. C. ſub incerto exitu, credo reſolutus pro Jo. Maria.

De eadem materia; An reſervatio immediate facta per Papam conſimilis penſionis, quam poſſidebat alter, qui ejus caſſationi conſenſum præbuit, importet translationem, vel potius novam reſervationem, ad effectum oneris juſtificandi valorem primæ penſionis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Translatarius docere debet de validitate penſionis translatæ.*
3 *Etiamſi fiat per viam novæ reſervationis.*
4 *Contrarium ad hunc effectum juſtificationis, ubi fiat per reſervationem a Papa immediate.*
5 *Quando translatio valeat etiam ultra medietatem, non obſtante Conſtitutione Urb. VIII.*
6 *De implicita derogatione congruæ conciliaris.*
7 *Quod idem actus importet translationem, & novam reſervationem diverſis reſpectibus.*
8 *Quomodo deferri debeat deciſionibus, & doctrinis.*

D I S C. LII.

1 PRinceps Cardinalis Mauritius a Sabaudia, cui in
dimiſſione Cardinalatus, ex ſatis rationabili mo-
tivo pro temporum opportunitate ducendi uxorem,
conceſſum fuerat indultum retinendi penſiones Eccle-
ſiaſticas in ſumma ſcut. 500. alias in ſumma aliorum
ſcutorum 640. retinens vigore facultatum competen-
tium Equitibus SS. Mauritii, & Lazari, conſenſum
præſtitis in Dataria ſuper caſſatione penſionis ſcuto-
rum 300. ad ejus favorem reſervatæ ſuper Abbatia N.
ut nova penſio in eadem ſumma reſervaretur, ut ſe-
quutum fuit per litteras Apoſtolicas in forma novæ
reſervationis ad favorem Buterii, cui agenti cor. A.
C. ad executionem litterarum Apoſtolicarum oppone-
2 bat Titularis de dictæ translationis nullitate, ex eo
quod non juſtificaretur valida reſervatio penſionis ad
favorem transferentis; ſeu non doceretur de ejuſdem
facultate retinendi, dum illa proveniens ex indulto,
jam conſumpta erat in penſionibus antecedenter trans-
latis, deducendo concluſionem, quod ut translatarius
agere valeat, docere debet de valida reſervatione Pen-
ſionis ad favorem transferentis ex regula, *nemo plus ju-
ris, &c.* atque ex recepta beneficialiſtarum propoſitione,
ut reſignatarius teneatur docere de valido titulo reſignan-
tis, ut de translatario. *Spad. conſ. 67. n. 2. l. 3.* & paſſim.

Contrarium ego ſcribens pro Joanne Maria penſio-
nario verius dicebam, compatibiliter tamen cum de-
ductis *diſc. prox. præc.* ſuper Conſtitution. 144. Urb. 3
VIII. ob identitatem rationis, ſive uno, ſive altero
modo mutatio perſonæ penſionarii fieret, cum in effectu
eſſet prorogare ſervitutem, atque dare ulteriorem com-
mutationem ultra primam, ſecus autem ad alios effe-
ctus, illum præſertim oneris juſtificandi validitatem
primæ penſionis, quod incumbit translatario, quando
translatio juxta conſuetam formam fiat coram delegato
in vim indulti, ſecus autem, ubi per ipſum Papam & 4
fortius ſi motu proprio quamvis ſupplicatio præcede-
ret, cum tunc iſte modus, per quem oportet pro ex-
peditionibus ſolvere componendam, ac notabilem im-
penſam facere, alias non neceſſariam, ubi in forma ſim-
plicis translationis cor. delegato procederetur, ne iſta
cautela inanis, ac ventoſa remaneat, dicendum eſt,
iſtum reſultare effectum eximendi ab hoc onere ex vo-
luntate Papæ, qui illum actum naturaliter, ac de fa-
cto translationem importantem, facere voluit per viam
reſervationis ad hunc effectum eximendi a juſtificatio-
ne primæ penſionis, ut firmatur in pluries allegata
*Aſten. penſionis cor. Coccino dec. 645. p. 1. & 656. p.
2. rec.* quæ prodierunt in conſimili implicita transla-
tione facta ſub hac forma per eumdem Principem Mau-
ritium, & habetur etiam apud Lotter. *l. 1. q. 40. n.
5. & ſeqq.* præſertim *n. 8.*

Clarius vero, quia Papæ narratus fuit defectus, quo in
primo poſſeſſore laborabat penſio, expeditionis ſcilicet 5
litterarum, unde ſciens, & nihilominus admittens, ita
diſpenſare videtur cuicumque defectui, & illum ſupplere.

Idque probabam a ſimili, quod ſi fiat translatio cor.
delegato in vim indulti, ea fieri non poteſt, in eo
quod excedat medietatem fructuum, juxta Conſtitutio-
nem 20. Urbani VIII. de qua pluries infra præſertim
diſc. 55. Et tamen ſi fieret juxta hanc formam, ſeu
cautelam immediate ſcilicet coram Papa, cui narretur
valor, unde agnoſcat penſionem excedere medietatem, 6
& tamen reſervet, utique non videtur, quod intret
diſta Conſtitutio, cujus ignorantia non datur in Papa,
qui poteſt illi derogare; Adinſtar eorum, quæ habe-
mus circa congruam a Concilio Trid. demandatam
in Cathedralibus, ut ſalva eſſe debeant mille pro Epi-
ſcopo, quoniam ſi ex proceſſu conciſtoriali conſtet de
valore, cujus ita Papa notitiam habeat, & tamen pen-
ſionem reſervet abſque adjectione clauſulæ *dummodo
mille*, cenſetur implicite derogatum congruæ conciliari, 7
quamvis non congruæ alimentariæ, niſi huic expreſſe
renunciatum ſit cum obligatione ſe ſuſtentandi de
proprio, ut habetur ſupra *in S. Severi diſc. 16. & diſc.
90. ſub tit. de Benef.* & in aliis; Et conſequenter iſta
ſpecies translationis dicenda videtur quod pro reſpe-
ctuum diverſitate diverſam habeat naturam, ut ſcilicet
ad certos effectus habeatur pro translatione, ad alios
vero pro nova reſervatione.

Atque hinc edocemur id, quod ſæpe mea eſt con-
ſuetudo advertendi, ut circumſpecte procedendum ſit
in deferendo deciſionibus, ac auctoritatibus, bene con- 8
ſideratis ſingulorum caſuum diverſis circumſtantiis, non
autem cum cæca fide, id, quod in uno caſu dicitur,
cuicumque alteri applicare, cum bene compatibile ſit,
ut in duobus caſibus, qui videntur identifici, atque ſub
eiſdem concluſionibus cadentes, diverſæ prodeant de-
terminationes ob diverſas circumſtantias, ſeu diverſos
effectus, de quibus ſit quæſtio.

A V E N I O N E N. P E N S I O N I S
PRO CAROLO EUSTACHIO
CUM ARCHIEPISCOPO.

Reſponſum pro veritate.

An conſenſus Titularis ex Conſtitutione 144. Urbani VIII. requiſitus in translatione penſionis alias translatæ, probetur, ſeu præſumatur præſtitus, ex continuata plurium annorum ſolutione penſionis facta translatario.

S U M M A R I U M.

1 *F Acti ſeries.*
2 *Conſtitutio Urb. circa translationem penſionis
alias translatæ ceſſat, ſi in indulto de ea fiat
mentio ut eſt in Conclaviſtis.*
3 *Obſervantia erronea, & cum falſo præſuppoſito non
attenditur.*
4 *Conſenſus, a dicta Conſtitutione requiſitus poteſt
præcedere, & ſubſequi.*
5 *Ubi forma reſpicit certum effectum impleri poteſt
per æquipollens.*
6 *Quale tempus requiratur ad inducendam præſum-
ptionem beneplaciti.*
7 *De differentia inter præſumptionem tituli, vel ac-
cidentis.*
8 *De præſumptione interpellationis pro uſuris.*
9 *Quod penſio habeat ſpeciem alimentorum.*
10 *De conſenſu præſumpto ex tolerantia, &c.*

D I S C. LIII.

1 IN vim indulti transferendi penſiones conceſſi per
Urbanum VIII. in ejus Conſtitutione 9. concla-
viſtis, qui fuerunt in conclavi, in quo ipſe Pontifex
creatus eſt; Scipio unus ex eorum numero, penſionem
ſcutorum 50. quam ſuper fructibus Eccleſiæ Avenio-
nenſis jure translationis poſſidebat, transtulit in Ca-
rolum nepotem, qui ab Archiepiſcopo pro tempore,
continuato ſpatio ſexdecim annorum, eam pacifice
poſſedit; Poſtmodum vero Archiepiſcopus noviter pro-
viſus innixus Conſtitut. 144. Urban. VIII. prohiben-
ti transferri penſiones alias translatas nonniſi acceden-
te conſenſu Titularis, de quo non conſtabat, in for-
ma benevola, & extrajudiciali, non ſolvendi præten-
ſionem excitavit; Quare deſuper pro veritate ex parte
Caroli conſultus.

Reſpondi, quod abſque neceſſitate aſſumendi altiorem
2 inſpectionem ſuper implicito, ſeu præſumpto conſenſu a
dicta diuturna pacifica obſervantia reſultant, ceſſare vi-
debatur ad favorem penſionarii omnis difficultas ex ſolo
facto, dum in eadem Conſtitutione excipitur caſus, in
quo indultum contineat facultatem transferendi penſiones
etiam alias translatas, quæ facultas in dicta Conſtitu-
tione 9. ejuſdem Urbani expreſſe legitur attributa con-
claviſtis, de quorum facultatibus in hoc propoſito habe-
tur pluries præſertim *in Eugubina diſc.* 62.

Verum ubi iſta circumſtantia non accederet, ſed age-
retur de ſimplici indulto per dictam Conſtitutionem
3 moderato, ſive ad ejus normam conceſſo, adhuc dice-
bam inſpiciendum eſſe an ex parte Titularis conclu-
denter probari poſſet negativa, tam conſenſus præ-
ſtiti, quam animi illum præſtandi, quodque præde-
ceſſores penſionem ſolviſſent præſupponendo transla-
tionem eſſe validam, utpote dictæ Conſtitutionis no-
titiam non habentes, ut tunc pro invaliditate actus,
ac ad favorem Titularis reſpondendum veniret; Licet
enim (ut infra) diuturna obſervantia præſumptio-
nem inducat, attamen eſt præſumptio juris tantum,
contraria probatione eliſibilis, juxta diſpoſitionem
text. *in c. pervenit de cenſ.* ubi quod non datur cenſus
erroris, & advertitur etiam ſupra *in Imolen. diſc.* 54.
ac habetur generaliter *ſub tit. de alien. & contr. diſc.*
1. ac alibi pluries in propoſito beneplaciti Apoſtolici
præſumpti, ſeu præſumptionis alterius ſolemnitatis ex
longa, vel longiſſima obſervantia reſultante, ut ceſ-
ſet ex contraria probatione, vel efficacioribus præſum-
ptionibus & adminiculis.

Quatenus vero de hoc non conſtaret; Dixi proba-
4 bilius pro penſionario reſpondendum eſſe, quoniam ut
advertitur ſuper *diſc.* 52. iſte conſenſus non requiritur
pro ſolemnitate de forma præciſa, adeout expreſſe in
ipſo actu intervenire debeat, neque certam formam
habet; ideoque poteſt præcedere, ac ſubſequi, dum-
modo re integra, & ante declaratam nullitatem; Imo
etiam oretenus, implicite præſtari poteſt, juxta ea,
5 quæ generaliter habemus in jure recepta in actibus non
requiſitis pro forma præciſa, ſed pro ſolo intereſſe;
ac ad certum finem, ſeu effectum, ut ſufficiat imple-
mentum per quodcumque æquipollens ex plene cumu-
latis per Add. ad *dec.* 542. *p.* 4. *rec. tom.* 3. *n.* 82. *& ſeq.*

In quæſtione autem, de qua plene Gabr. *de præſumpt.*
6 *concl.* 1. Greg. & Add *dec.* 354 Burat. & Add. *dec.* 120. &
communiter, ut in dicta ſua materia *ſub tit. de alienat. &
contract. diſc.* 1 & alibi, ac etiam *ſub tit de dote diſc.* 143. an
ſcilicet ad præſumendam extrinſecam ſolemnitatem, vel
alium actum, requiratur obſervantia longiſſimi tem-
poris, vel ſufficiat illa temporis longi; Quidquid ſcri-
bentes variaverint, diſtinctio eſt, inter ea, quæ ex-
preſſam, ac vehementem habent juris reſidentiam, ut
e. g. eſt alienatio bonorum Eccleſiæ, cum ſimilibus,
& ea in quibus adeo jus non reſiſtat, ut primo caſu
obſervantia debeat eſſe longiſſima, quæ præſuppoſitis
ſuis terminis ſufficit, quoties non obſtet moderna Con-
ſtitutio 157. Urbani VIII. ſecus autem in altero in
quo ſufficit illa longi temporis.

In hac autem ſecunda diſtinctionis parte credebam, 7
quod verſaremur, dum non agitur de probando ipſum
gravamen ſeu titulum, juxta terminos textus *in l. cum
de in rem verſo, ff. de uſur.* quo caſu probabilius eſt,
ut attenta diſpoſitione juris Canonici, cum qua in his
materiis procedendum eſt, requiratur quadragenaria,
juxta diſpoſitionem textus *in c. pervenit de cenſib.* ubi 8
communiter Canoniſtæ, præſertim omnium latius ma-
teriam examinat Butrius, ſed agebatur de qualitate
extrinſeca, & accidentali, cujus defectus inefficacem red-
deret titulum, qui explicitus, non autem præſumptus
habetur; Ut in propoſito interpellationis requiſitæ a
ſtatuto ad effectum, ut currant uſuræ dotales, quod
ipſa continuata ſolutio uſurarum plurium annor. ſpatio
ſequuta probat interpellationem, ſive quod ſolvens habue- 9
rit ſe pro interpellato, habetur per Rot. *dec.* 153. *p.*
4. rec. *tom.* 2. *& ſub tit. de dote diſc.* 161. & in aliis
pluries; Atque *in d. dec.* 153. adhibentur a ſimili termi-
ni textus *in d. l. cum de in rem verſo*; Multo magis
quia agebatur de tempore excedente metam decem annor.
notabiliter, atque improbabilis videtur ignorantia di-
ctæ Conſtitutionis in Prælatis adeo qualificatis.

Quinimo cum penſio ſpeciem habere videatur alimen-
torum, hinc ad exuberantiam deducebam ea, quæ cæteris
relatis habentur apud Dunoz. *dec.* 449. repet. *dec.* 194. *n.*
6. p. 7. rec ut alimentorum favore ſola triennalis obſer-
vantia ſuffragetur; Et conferunt quæ habentur *in Nea-
polit. Seminarii cor. Dunoz.* inter ſuas *dec.* 982. de con- 10
ſenſu præſumendo per longam obſervantiam, ſeu acquie-
ſcentiam, cum ſimilibus. Atque huic reſponſo, Ar-
chiepiſcopus ejuſque Conſultores acquieverunt.

ANNOT. AD. DISC. LIII.

DE præſumptione conſenſus, habetur *in hoc tit. diſc.* 94.

TUDERTINA PENSIONIS,
ET INDULTI
PRO CARDINALI CARPINEA,
CUM CARDINALI ALTERIO.

*Diſcurſus ſuper controverſia extrajudicialiter, ac
benevole diſcuſſa, & concordata.*

**De conſtitutione 112. Urbani VIII. de non tranſ-
ferendis penſionibus ſuper Eccleſiis poſſeſſis
per Cardinales, quando procedat; Et an di-
catur penſio translata cadens ſub dicta Conſti-
tut. illa, quæ reſervatur abuſive, ſeu even-
tualiter poſt mortem alterius penſionarii.**

S U M M A R I U M.

1 *F Acti ſeries.*
2 *De Conſtit. 112. Urb. VIII. ſuper Eccleſiis
poſſeſſis per Cardinales.*
3 *Non procedit accedente conſenſu, vel ſi tunc non
erat Cardinalis.*
4 *De comprehenſione Cardinalium ſub his vel ſimili-
bus titulis.*
5 *Quod dicta Conſtitutio non capiat reſervationem
eventualem, quæ non eſt translatio, &c.*

D I S C. LIV.

DImiſſa per Card. Lante Eccl. Tudert. ſub reſer-
vatione penſ. ſcut. 900. & indulti transferendi 1
beneficia reſervata, & affecta, de illa proviſus fuit
Card. Caepinea, qui ad aliquos annos eam quoque
dimiſit ſub reſervat. conſimilis penſionis ſcut. 900.
effectum ſortituræ, ſi & poſtquam ceſſaſſet altera, de
qua ſupra, atque de Eccleſia proviſus fuit Cardinalis
Joannes Baptiſta alterius, inter quem, ac dictum Car-
dinalem Carpineam, ſubſequuta mors Carlinalis Lan-
te, duplicem excitavit controverſiam, unam ſcilicet
ſuper jure indultario conferendi beneficia affecta, &
reſervata, juxta caſum præciſum conſimilis contro-
verſiæ, de qua *ſub tit. de Benefic. diſc.* 2.

Et

Et alteram ſuper dicta penſione, cui Titularis obſta-
2 re prætendebat Conſtitutionem 112. Urbani VIII. diſpo-
nentem, ut transferendi facultates non ſuffragentur in
penſionibus reſervatis ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardi-
nales abſque ſpeciali mentione, vel ſine ipſius Cardina-
lis conſenſu; ea tamen ſopita fuit per concordiam, per
quam Carpineus obtinendo penſionem, ceſſit indulto
conferendi, dum potiebatur altero in Eccleſia Eugu-
bina, a qua ad iſtam translatus fuerat.

Scribens autem pro Cardinali Carpineo; Quatenus
3 ad hunc punctum penſionis pertinet, etiam cum ſenſu
veritatis; Dicebam improbabilem eſſe prætenſionem
Titularis, ac nullatenus obſtare dictam Conſtitutionem
112. Urban. VIII. ex triplici fundamento; Primo ſci-
licet, quia eidem penſioni conſenſum præſtiterat dictus
Cardinalis Alterius poſtquam in ſtatu Cardinalitio con-
ſtitutus erat, quod excipitur in eadem Conſtitutione,
unde propterea ceſſabat quæſtio ex ſolo facto; Secundo, quia
Conſtitutio loquitur de translatione penſionum ſuper
Eccleſiis, quæ de tempore conceſſionis indulti transfe-
rendi, vel de tempore translationis obtineantur per
Cardinales, quorum utrumque ceſſabat, cum indultum
transferendi per multos annos præcederet antequam di-
ctus Cardinalis Alterius Cardinalitiam dignitatem, &
Eccleſiam obtineret, illaque reſervatio penſionis even-
tualis, quam Titularis Conſultores dicebant, transla-
tionem a Cardinali Lante in Carpineum factam eſſe,
Sede Epiſcopali vacante, & priuſquam de illa provide-
4 retur dictus Cardinalis Alterius, qui proinde Eccleſiam
oneratam invenit, unde propterea ceſſat dictæ Conſti-
tutionis ratio, quod detur mutatio perſonæ penſionarii, vel
prorogatio oneris, & ſervitutis in Eccleſia poſſeſſa per
Cardinalem, dum de tempore dictæ mutationis, ac pro-
rogationis hoc requiſitum non concurrebat, ideoque
ſibi imputet, cur Eccleſiam gravatam acceptaverit,
ut in propoſito comprehenſionis Cardinalium ſub in-
dulto transferendi penſiones habetur *dec.* 46. 452. *&*
464. p. 5. rec. quarum prima eſt repetit. apud Duran.
dec. 67. & conferunt, quæ in aliis terminis ſuper com-
prehenſione Cardinalium cæteris relatis habentur plena
deducta apud Otthob. *dec.* 257.

Verum omnis difficultas penitus ceſſabat ex tertio
5 claro, ac indubitato fundamento, per quod admiratio-
nem concipiebam, ut reperirentur Advocati, qui ni-
mis probo, ac integerrimo Cardinali dictam prætenſionem
conſulerent, cum hujuſmodi reſervatio omnino nova,
ac independens eſſet ab antiqua penſione, ex tunc, &
ab initio perfecta, dilata ſolum executione ad tempus
quo prima ceſſaret juxta ea, quæ habentur ſupra *in*
Ravennaten. & in Benevent. diſc. 1. *&* 2. adeout, nec
quidem remota caderent termini translationis, ſive in-
traret quæſtio, de qua ſupra *diſc.* 51. *&* 52.

ANNOT. AD DISC. LIV. & ſeqq.

AGitur in his diſc. de facultatibus, ſeu indultis trans-
ferendi penſiones, ſuper quibus pariter occaſio non
dedit poſtmodum diſputare: Solumque in ſupplemento
hoc tit. diſc. 83. agitur de militibus Lauretanis; an ſint
capaces aſſequendi novas penſiones per viam translationis?

Poſterior *dec.* emanata in caſu, de quo *diſc.* 68. ha-
betur impreſſ. *dec.* 8 *p.* 15. *rec.*

CREMONEN. PENSIONIS
INTER N. DE BONJOANNE, ET N. DE GAZANICA.

Reſponſum pro veritate.

De Conſtitutione 20. Urb. VIII. prohibente translationem penſionis in parte excedente medietatem fructuum: Et quale tempus attendi debeat pro fructuum quantitate, ſeu valore regulando; Et cui ejuſdem valoris juſtificatio incumbat.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Diſtinguuntur puncti, ſeu quæſtiones.*
3 *Ad effectum Conſtitutionis 20. Urb. VIII. ſuper medietate ſalvo, attenditur tempus translationis.*
4 *De declarationibus dictæ Conſtitutionis factis ab eodem Urbano.*

Card. de Luca. Lib. XIII.

5 *Quod materia iſtius Conſtitutionis ſit frequens, & de ratione.*
6 *De ratione ob quam dicta Conſtitutio remaneat parum proficua.*
7 *Onus probandi valorem incumbit Titulari impugnanti translationem.*
8 *Probatio debet eſſe rigoroſa cum perequatione decennali.*
9 *Translatio ultra medietatem vitiatur ſolum in exceſſu.*
10 *Quando defectus valoris vitiet in totum, & non intret reductio in parte.*
11 *Datur cautela pro ſubſtinenda penſionis translatione, ut ei non obſtet iſta Conſtitutio.*
12 *Fraus non præſumitur, neque fraudem committere dicitur, qui ſuo jure utitur.*
13 *Quod dicta cautela ſit periculoſa, ideoque cara, & de ratione.*

D I S C. LV.

TRansferente Bartholomæo Gazanica in duos ex 1
Fratre nepotes penſionem ſcutorum 200. in toto,
vel in parte, quam habebat ſuper Præpoſitura S.
Agathæ, aliis penſionibus gravata, prætendere cœpit
Titularis invalidam eſſe translationem ex eo, quod ſibi
non remaneret ſalva medietas fructuum, juxta Con-
ſtitution. 20. Urbani VIII. quæ ubi non obſtet ex-
preſſa derogatio in hujuſmodi indultis transferendi,
ſemper viget, ac ſubintelligitur; Hinc (incertus ex
cujus parte) pro veritate conſultus fui ſuper dictæ
Conſtitutionis intelligentia, ac praxi, præſertim vero
circa tempus, quod attendendum ſit pro regulando valo-
re, an ſcilicet illud reſervationis, vel alterum transla-
tionis; Et quatenus iſtud ſecundum attendendum eſſet;
cuinam incumbat onus illum probandi, ad effectum vi-
dendi, an intret Conſtitutio, necne, & quomodo pro-
batio concludere debeat; Ac etiam quatenus Conſtitutio 2
intraret, an translatio vitiaretur in totum, vel ſolum
pro parte excedente, ideoque quatuor erant puncti;
Primo, in tempore; Secundo, in perſona, cui onus pro-
bationis incumbat; Tertio, in modo probandi; Et quar-
to, an actus vitietur in totum, vel in parte.

Ad primum reſpondi, planum eſſe, ut attendi de-
beret tempus translationis, non curato tempore reſer-
vationis, minuſque habita ratione narrativæ valoris
factæ per Titularem, cum ſenſus Conſtitutionis ſit, 3
ut de tempore, quo translatio ſequitur, ſalva Titulari
remaneat medietas, ut apud Rojas *dec.* 169. 184. *&*
217. in quibus particulariter actum fuit de hac Con-
ſtitutione, & in quarum ultima referuntur plures ejuſ-
dem Conſtitutionis declarationes oretenus factæ in Si-
gnatura gratiæ per eumdem Urbanum conditorem cum 4
Rotæ Decano; Idemque fuit dictum *in Romana pen-*
ſionis 23. Junii 1656. cor. Albergato impreſſ. *p.* 12. *rec.*
dec. 201. & in aliis, atque hoc jure paſſim vivitur in
Curia, ubi nulla frequentior eſt quæſtio quam iſta,
cum in dies moriantur Cardinales, Prælati, Pontifi-
cum conjuncti, & familiares, & alii transferentes pen-
ſiones in familiares, vel conjunctos, alioſque bene- 5
volos, nullaque fere practicatur pacifica translatio,
adverſus quam Titulares de iſta Conſtitutione non op-
ponant, quamvis neceſſitas probandi, quæ illis incum-
bit, ut infra, magis vero ejuſdem Conſtitutionis diſ-
poſitio, ut interim non retardetur ſolutio in proceſſu
executivo, donec per rem judicatam, vel tres confor-
mes incapacitas canonizetur, magnum ſit Titulari fræ- 6
num, cum ita loco unius duplicem penſionem ſolvere
cogantur, unam ſcilicet ipſius penſionis, & alteram
pro ſubſtentatione litis, quæ in judicio ordinario diu-
turna eſſe ſolet; unde propterea de facto iſta Conſtitutio
optimam, ac laudabilem proviſionem modicæ, ac fere
nullius operationis in praxi remanet, ideoque ſanctius
videretur, ut reſecatis tot litium, & Tribunalium
circuitibus, Rotæ, vel particulari qualificatæ Con-
gregationi, hujuſmodi controverſiæ examinandæ com-
mitterentur ſummarie, ac appellatione remota.

Ad ſecundum pariter dixi extra controverſiam eſſe,
ut onus probationis incumbat Titulari alleganti inva- 7
liditatem actus, ut in eiſdem ſupra allegatis deciſio-
nibus, ac docet praxis quotidiana.

Ad tertium circa modum juſtificandi valorem in dictis
deciſionibus coram Rojas, quæ in hac materia ſunt magi-
ſtræ, iſte punctus examinatus non fuit, cum in facto adeſ- 8
ſet rigoroſa probatio decennalis in ea forma, quæ requiri-
tur, ubi agitur de materia objectiva per decennalem ſcili-
cet perequationem, de qua habetur ad hanc materiam va-
loris *ſub tit. de Beneſic. diſc.* 90. ac etiam advertitur plu-

ries in præcedenti occaſione agendi de infirmatione penſionis ex defectu valoris; verum ita in his terminis etiam firmatum fuit in allegata *Romana penſionis* 23. *Junii* 1656. *cor. Albergato dec* 101. *p.* 18. & in aliis, quia videtur ſapere ſpeciem objecti.

Ad quartum, dixi eſſe pariter extra controverſiam ob
9 ejuſdem Conſtitutionis litteralem diſpoſitionem, ut firmatur in dictis deciſionibus cor. Rojas, & per Lottar. *l.* 1. *q.* 36. *n.* 127. ut actus non vitietur in totum, ſed ſolum in parte excedenti, quoniam, ut pluries in præcedentibus advertitur, excepto caſu penſionis ſine cauſa, ſeu voluntariæ beneficii pleno, ſive altero pro regreſſu reſignantis ad ſuum beneficium, in quibus de-
10 fectus in parte vitiat in totum, in reliquis penſio dicitur materia dividua, in qua tantam affert utilitatem totum reſpectu totius, quantam pars reſpectu partis, ideoque utile per inutile non vitiatur.

In propoſito autem hujus Conſtitutionis, quando caſus præbeat penſiones eſſe magnas ab eadem perſona poſſeſſas, ac fructuum medietatem abſque dubio excedentes,
11 adeout indultum, quod præſertim in Cardinalibus eſſe ſolet pro ſcutis mille, inane ita remaneret, quandoque conſultum eſt, ut valens transferre, prius libere extingueret notabilem penſionis partem, ut ita ea quæ remanet, dicatur infra dimidiam partem, eaque deinde valide transferatur. Ut (e.g.) poſſidet quis penſionem ſcut. 3. millium ſuper Eccleſia valoris quatuor millium, & forte minus, ut frequenter contingit, ſi penſionarius in vim indulti transferre velit mille, translatio remaneret invalida, cum ita remaneant integra tria millia, hoc eſt mille translata, & bis mille penes transferentem, ideoque præcedat extinctio pura, ſeu caſſatio bis mille, cum ita reliqua mille, quæ remanent, erunt citra hujus Conſtitutionis prohibitionem valide transferibilia, quæ cautela præſertim adhibita fuit in ea penſione, de qua habetur mentio ſupra *diſc.* 2. Et quamvis ex parte Titularis in eo caſu opponeretur, quod id factum eſſet in fraudem, attamen neque in Tribunali A. C. neque in Signatura in hoc exauditus fuit, Tum ex regula, quod fraus in dubio præſumenda non eſt, juxta vulgarem text. *in l.* 1. *C. de dolo. cum concord.* quodque fraudem facere non dicitur, qui ſuo jure utitur, cum attendatur id,
12 quod principaliter ordinatur ad propriam utilitatem, non autem damnum, quod exinde conſequutive reſultat ad vulgarem regulam text. *in l. altius, C. de ſervit. & aqua*, de qua ſæpe *ſub tit. de ſervit diſc* 2. *& ſeqq*

Cum etiam, quia Eccleſia æque ſe habet ad lucrum, & damnum, quinimo potius ad ſpem lucri, quam ſcilicet, penſionarius qui mori credit, convaleſcere, ac diu ſuper-
13 vivere poteſt, penſione jam extincta, quæ ſine dubio non reviviſcit, Et ob quam rationem, eſt cautela nimium periculoſa, nimium raro adhibita, niſi quando ob infirmitatem junctam cum graviſſima ætate ſupervivenita reputetur deſperata, ut in dicto caſu contingebat, & ob quem timorem frequenter contingit quod aliqui penſionarii transferendi facultate non utuntur, ne ſcilicet convaleſcentes, ac ſupervivent es denudati remaneant, cum fieri non poſſit translatio ſub conditione mortis, ut in ſpecie habetur infra *in Conimbricen. diſc.* 64.

FLORENTINA PENSIONIS PRO ARCHIEPISCOPO, CUM ALIQUIBUS TRANSLATARIIS.

Reſponſum pro veritate.

An in impetratione indulti de transferendo, ſive in ipſa translatione, intret regula *de viginti* ſive *de infirmis reſignantibus*; Et aliqua de hujuſmodi indultorum moderatione.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Regula de infirmis reſignantibus non procedit in penſionibus.*
3 *De aliis Regulis, in quibus idem procedit.*
4 *Quando intret ſurreptio necne.*
5 *Penſiones ſolent transferri etiam in mortis articulo.*
6 *Etiam indultum transferendi ſolet concedi infirmo.*
7 *Quando actus factus ab infirmo dicatur fraudulentus remiſſive.*
8 *De dec* 701. *Merlini.*
9 *De differentia inter translationem, vel nova penſionis reſervationem.*

DISC. LVI.

CUrtius miles Hieroſolymitanus, poſſidens ſuper Metropolitanæ Eccleſiæ Florentinæ fructibus penſionem ſc. 100. in eum translatam per Cardinalem Sacchettum avunculum, dum exiſteret in ſtatu gravis infirmitatis, ex qua ad paucos dies obiit, indultum Apoſtolicum transferendi obtinuit, ejuſque vigore translationem fecit; Archiepiſcopus autem prætendens invalidam eſſe translationem, cum me pro veritate conſuluiſſet ejus prætenſionem potiſſimum fundando in regula *de infirmis reſignantibus*: 1

Reſpondi, regulam prædictam de Beneficiis Eccleſiaſticis diſponentem, non habere locum in penſionibus, ut deciſum tempore Leon. X. teſtatur Gomeſ. alias Sarnen. *ad eamdem regulam qu.* 16. & ſequuntur Mandoſ. *ibid. qu.* 11. Pariſ. *de reſignatione l.* 2. *q.* 15. *n.* 13. *l.* 6. *q.* 4. *n.* 34. *& l.* 12. *q.* 3. *n.* 13. Garzias *de Benefic. p.* 1. *c.* 5. *nu.* 258. Gigas *de penſionibus q.* 58. ubi dicit hoc verum ſaltem de ſtylo Curiæ; Idemque habetur in aliis regulis Cancellariæ, quæ loquentes de beneficiis non comprehendunt penſiones; Ut de regula 45 de conſenſu habetur *in Elboren. penſionis* 8. *Martii* 1558. *Corduba*, *& Romana penſionis* 27. *Octobris* 1633. *cor. Ubaldo*; Ac etiam in propoſito Conſtitutionum ſuper confidentia beneficiali, ut loquentes de beneficiis non capiant penſiones, habetur in præcedentibus, ideoque ex iſto capite non videbatur hujuſmodi translatio impugnabilis. 2 3 4

Prætendebatur ex parte Titularis ſaltem impugnari poſſe ex capite ſurreptionis ob non expreſſam periculoſam infirmitatem transferentis, ex deductis per Merlin. *dec.* 701. 5

Verum pariter dixi iſtud motivum non eſſe tutum, quoniam non cauſatur ſurreptio ex taciturnitate earum rerum, quæ de ſtylo non ſolent narrari, neque veriſimiliter Papam retraxiſſent a gratia, Buratt. *dec.* 638. *n.* 6. Merlin. *dec.* 243. alias *dec.* 24. *p.* 5. *rec.* Ubi agitur de translatione, quotidiana praxis docet, ut concedatur fieri poſſe etiam ab infirmis, imo & in mortis articulo conſtitutis, ex ea ratione, quia Eccleſia non dicitur gravari novo onere, ob incertitudinem, quod translatarius transferenti præmori valeat, ut advertitur in allegatis deciſionibus Buratti, & Merlini; Et licet per Conſtitution. 144. Urbani, iſta ratio ſublata videatur, ideoque antiquata ſit Beneficialiſtarum traditio circa odibilitatis negationem, nihilominus in hac parte nil immutatum videtur, quoniam adhuc durat eadem praxis concedendi Indulta faciendi translationes etiam in mortis articulo

Conſiderari poterat in contrarium, quod iſta praxis percuteret exercitium, ſeu exequutionem Indulti, per 6 quod etiam in hoc periculoſo tempore id expreſſe conceditur, non autem ipſius Indulti conceſſionem de tempore habili faciendam; Sed neque videbatur motivum tutum inſpecta conſuetudine Papæ concedentis, qui præſertim circa initia facilis eſſe ſolebat ad hujuſmodi gratias concedendas, ut de illa conceſſa Cardinali de Montaalto morienti habetur alibi mentio; Accedente etiam qualitate perſonæ eidem Papæ ſatis benevolæ, ut in ſpecie ponderatur apud Buratt. *d. dec* 638. *in fine*.

Et fortius quia nulla fraus, vel dolus conſiderari poterat, dum gratia obtenta fuit per procuratorem, qui etiam fecit translationem, dum principalis erat abſens 7 ab Urbe per pluries dietas, atque deceſſerat ſexta die poſt gratiam obtentam, adeout nuncius infirmitatis haberi non potuerit, niſi ad ſummum decima die ante obitum; qui terminus excepta regula *de viginti* non arguit fraudem, ut per ſcribentes magis communiter receptum habetur in materia matrimonii, vel profeſſionis in Religione, aliorumque ſimilium actuum cauſantium præjudicium tertii, in cujus fraudem eos geſtos eſſe dici valeat. Licet enim ex veriori, id remiſſum ſit Judicis arbitrio, nihilominus iſtud circumferri ſolet circa modicum ſpatium duorum, vel trium dierum, ut liquet ex congeſtis apud Capyc. Latr. *conſult.* 133. *& ſub tit. de dote diſc.* 103. potiſſime, ubi non agatur de tali morbo, quod mors etiam per pluras dies tamquam certa prævideatur; Ideoque, cum circumſcripta iſta Regula de viginti, procedendum eſſet cum ſolis terminis juris communis, non videbatur, quod iſte terminus eſſet talis, ut exinde dolus, vel fraus deſumi valeat.

Neque ſuffragari videbatur *dicta dec.* 701. Merlini, cum ibi non ageretur de his terminis translationis, ſeu facultatis transferendi penſionem alias reſervatam, ſed de reſervando de novo penſionem voluntariam cum conſen-

ſu Ti-

Digitized by Google

ſu Titularis, in gravi, & periculoſa infirmitate con-
ſtituti, unde propterea recte firmatur reſervationem
eſſe ſurreptitiam, quoniam ſi Papæ hujuſmodi circum-
ſtantia narrata eſſet, abſque dubio gratiam non con-
ceſſiſſet, ut advertitur ſupra *in Comen. diſc. 5.* Magna
enim differentia eſt gratiam ſuper reſervatione novæ
penſionis voluntariæ, ac tractam facultatis transferendi
penſionem alias legitime reſervatam.

Tum quia per primum actum, Eccleſia jam libera
gravari dicitur novo onere, ſeu ſervitute, per ſecun-
dum vero agitur ſolum de quadam prorogatione even-
tuali, ex qua (licet earum) Eccleſiæ libertas quando-
que citius obtineretur; Tum etiam quia penſiones vo-
luntariæ regulariter habent præſumptionem fraudis,
cujus ratione adjici ſolet decretum annullativum in ca-
ſu, quo terminorum ſolutiones per Titularem conſti-
tientem vere, & effective non ſequantur, ac etiam cer-
ta valoris expreſſionem, aliaque narrata ſtricte, & ri-
9 goroſe proceditur, ut de hujuſmodi voluntariis penſio-
nibus pluries in præcedentibus deductum habetur, ideo-
que longa differentia eſt inter unum caſum, & alterum,
unde propterea, ſtante præſertim quod non ageretur
de ſumma valde notabili, conſului requirenti, quod
acquieſceret, ut ſequutum fuit, dum plures alii advo-
cati ſuper eodem puncto conſulti nullo communicato
colloquio, in eamdem devenerunt ſententiam.

PISANA, ET AVERSANA TRANSLATIONIS

PRO ARCHIEPISCOPO, ET EPISCOPO
reſpective, & aliis,

CUM TRANSLATARIIS CARDINALIS ALTERII.

*Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus pro Transla-
tariis, poſtea concordatus.*

An translatio continens incertitudinem perſonarum, in quas facta ſit, vel ſummarum, aut Eccleſiarum dicatur invalida, necne.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Translatario competit etiam via executiva, & num. 13.*
3 *De exitu cauſæ.*
4 *De invaliditate diſpoſitionis ob incertitudinem.*
5 *In ſpecie translationis penſionis ex hoc defectu.*
6 *Qualis incertitudo adeſſet in caſu.*
7 *An ordo ſcripturæ tollat defectum incertitudinis.*
8 *De eodem, & quando id procedat.*
9 *Facultas ſi exerceatur in exceſſu, an actus vitietur.*
10 *Quomodo repartitio inter plures Eccleſias gravatas fieri debeat.*
11 *Quod incertitudo tollatur per conjecturas.*
12 *De venditione, vel dote ſine certo pretio, vel certa quantitate.*
13 *De proceſſu executivo, & modo reſcribendi in penſionibus.*
14 *Quando dictus proceſſus executivus non intret.*
15 *A liquidatione datur appellatio.*

D I S C. LVII.

1 CArdinalis Joannes Baptiſta Alterius habens con-
ſuetum indultum transferendi penſiones uſque ad
ſummam ſcutorum mille, ac poſſidens plures penſiones
ſuper Eccleſiis Piſana, Averſana, & Alerien. & ſuper
Canonicatu Baſilicæ Vaticanæ, ac etiam ſuper quo-
dam ſimplici beneficio, declaravit velle transferre,
300. ſuper Piſana, 400. ſuper Averſana, 45. ſuper Ca-
nonicatu, & 55. ſuper beneficio, dictaque declaratio-
ne facta, tranſtulit ſcuta 200. ad favorem Æmilii ger-
mani fratris, tunc Epiſcopi Camerinen. ac Nuntii
Neapolis (qui longe poſt hæc ſcripta, prævio modi-
corum dierum Cardinalitio ſtatu, ad ſummum Ponti-
ficatus apicem ſub Clem. X. nomine evectus fuit) at-
que hanc declaravit transferre partim ſuper Eccleſia
Averſana, & partim ſuper Canonicatu, reliquum ve-
ro uſque ad ſummam ſcut. mille tranſtulit ad favorem
ſexdecim familiarium nominatorum, ad rationem ſcu-
torum 50. pro quolibet, nulla facta ſpecificatione ſu-
per qua Eccleſia ſingulis penſio transferretur.

Hinc proinde Titulares prætendere cœperunt transla-
tionis invaliditatem ratione incertitudinis, atque intro-

docta cauſa coram A. C. reputata non fuit exceptio ſuffi-
ciens ad impediendum proceſſum executivum, quem non
dubitatur competere translatariis, ubi potiſſimum penſio 2
pacificum habuit effectum penes transferentem, neque de
ipſius primæ reſervationis validitate dubitatur, ideoque
reſolutum fuit penſionariis, atque reſolutio canonizata et-
iam per Signaturam juſtitiæ, unde cauſa ulteriorem diſpu-
tationis progreſſum non habuit, quamvis iis non omnino
inutilis fuerit Titularibus, ob aliquam concordiam.

Reſolutio quoad negotium principale mihi, quam-
vis ſcribenti pro Titularibus placuit, juſtaque viſa eſt, 3
ſolumque ut infra, de ſtricto jure parum probabilis vi-
ſa eſt reſolutio Signaturæ in non admittenda appellatio-
nem, quod forte potius prodiit ex quadam non impro-
babili æquitate, dum translatarii pro majori parte erant
pauperes aulici, quibus alias magis expediens fuiſſet li-
tem deſerere, quam eam cum adeo qualificatis Titula-
ribus ſuſtinere.

Duæ igitur erant inſpectiones. Una ſcilicet in me-
ritis ſuper dicto motivo incertitudinis; Et altera ordi-
nis ſuper proceſſu executivo, vel ordinario reſpective.

Quatenus pertinet ad primam, Scribens pro Titula-
ribus deducebam more advocati regulam textus *in l.
duo ſunt Titii, ff. de teſtam. tutel. & l. 3. §. incertum,* 4
ff. de acquir. poſſeſſ. ubi Civiliſtæ, & *in c. auditis de præ-
ſumpt.* ubi Canoniſtæ cum concord. apud Sord. *dec.
168. num 28. cum ſeqq.* & per Rotam *in Caracen. hære-
ditatis coram Cerro dec. 310. & 350. p. 10. rec.* & in
eadem cauſa *ſub tit. de teſtam.* ſuper cujuſcumque diſ-
poſitionis invaliditate ratione incertitudinis.

Et in ſpecialibus terminis penſionis deducebam ple-
niſſimam, ac elaboratam *dec. 38. p. 6. rec.* quæ in Cu- 5
ria circumfertur tamquam magiſtralis, ubi firmatur in-
validitas translationis ratione incertitudinis, dum tranſ-
ferens gravi morbo preſſus, duobus executoribus, ſeu
fiduciariis commiſerat pro eorum arbitrio diſtributio-
nem translatæ penſionis inter familiares, atque pro in-
validitate actus deciditur.

Potiſſime quia, licet in iſto caſu adeſſet certitudo 6
perſonarum, ac ſummarum, unde propterea diverſus
erat ab altero de quo agitur *d. dec. 38. p. 6.* adhuc ta-
men adeſſet incertitudo reſpectu Eccleſiarum gravata-
rum, quarum intereſſe poterat magis unum, quam al-
terum penſionarium habere, dum inter eos reſpective
aderant juvenes ac ſenes, ac etiam valetudinarii, & de-
biles, ac validi, & robuſti.

Scribentes in contrarium inſiſtebant ſolum in dicta
diverſitate, cum qua curabant evitare objectum *d. dec.
38.* & quoad dictam ſolam incertitudinem inter Eccle- 7
ſias, dicebant illam ſublatam remanere ex ordine ſcri-
pturæ tento inter Eccleſias, ac perſonas reſpective, ut
ſcilicet primo nominati cenſerentur penſionarii Eccleſiæ
primæ nominatæ, & ſic ſucceſſive ad text. *in l. quoties
duobus, ff. de uſufruct. & l. cum ſolvendo, ff. de hæ-
red. inſtit. & l. generaliter proinde, ff. de fideic. liber-
tat.* cum Concordant. in terminis proximis par Caldaſ.
de nominat. emphyt. qu. 10. *ex n. 41. & 44* coque re-
lato Salgad. *in labyrint. p. 2. cap. 4. n. 48. & ſeq.* &
Rota *dec. 485. p. 4. rec.*

Iſta reſponſio in ſtricta juris cenſura non videbatur
facere ad rem, quoniam dicta concluſio, vere, & 8
proprie procedit in iis, quæ totalem certitudinem in
omnibus habentia, ob defectum materiæ plenarium ef-
fectum aſſequi non poſſunt; Puta relinquit teſtator pro
manumiſſione quatuor ſervorum ſcut. 500. quæ ad o-
mnium manumiſſionem non ſufficiunt, non per hoc enim
diſpoſitio vitiatur, ſed practicari debet pro primo no-
minatis tamquam prædilectis cum ſimilibus; Et in
propriis terminis translationis penſionis, ſi habens fa-
cultatem transferendi mille, transferat tribus perſonis
ſcuta 500. pro quolibet, itaut ſumma transferibilis,
ita omnibus non ſufficiat, non per hoc actus vitiatur, 9
ſed ſuſtinetur ad favorem duorum primo nominato-
rum, cum quibus facultas conſumpta remanet, ut in
ſpecie *dict. decis. 485. p. 4. rec.* & plene ex Caldaſ.
& aliis reaſſumit Salgad. *in labyrint. ubi ſupra*, in
propoſito Regiæ facultatis conceſſæ obligandi bona
majoratus uſque ad certam ſummam, ubi facultata-
rius utitur in exceſſu obligandi in ſumma majori.

Ideoque poſita validitate actus potius dicendum eſſet,
quod pro judicis arbitrio repartitio facienda eſſet inter
dictas Eccleſias tamquam in hac parte oneris ſocias, ut 10
omnium eſſet æqualis conditio circa probabilem ſpem li-
bertatis a valetudinariis, ac ſenibus ſperatam juxta il-
lam ſpeciem contributionis, de qua *ſub tit. de feudis* ad

materiam Bullæ Baren. diſc. 89. Sed quidquid ſit de his ita incidenter deductis, non autem mature firmatis, adhuc iſta incertitudo, utpote modica, atque de facili certificabilis judicis arbitrio, ut ſupra, ſive etiam apta recipere dictum intellectum reſultantem ab ordine ſcripturæ, non videbatur apta cauſare vitiationem actus, ſed quod potius recipienda eſſent ea, quæ ex conje-

11 cturata voluntate circa hunc defectum habetur *in d. Cataten. coram Cerro dec. 310. & 350. p. 10. rec.* & in eadem *ſub tit. de teſtam.* Vel ea, quæ habetur *ſub tit. de dot. diſc. 151. a n. 13.* & apud Merlin. *dec. 567 & dec. 665. alias dec. 148. & 248. p. 6. rec.* pro ſu-

12 ſtentatione contractus emptionis, & venditionis, vel dotis non obſtante aliqua pretii incertitudine, quæ æquitate præſertim ſuadente, ex judicis arbitrio ſuppleri poteſt.

13 Quo vero ad alterum punctum ordinis; De ſtricto jure credebam, etiam in ſenſu veritatis, quod non intraret proceſſus executivus, non tamen ex ſupra inſinuata æquitate damnandus; Siquidem licet non dubitetur, ut translatario competat eadem via executiva, quæ competit ipſi transferenti, quodque ipſa penſio ſit de ſua natura executiva, ut paſſim apud ſcribentes, & Rotam receptum eſt, atque docet quotidiana praxis Signaturæ reſcribentis cum clauſula *ſine retardatione*, vel cum altera *ſine præjudicio*.

Attamen ubi concurrit hujuſmodi circumſtantia in-

14 certitudinis, quæ ubi etiam non induceret nullitatem actus, adhuc tamen requirit liquidationem, ſeu certificationem a judice faciendam; hinc ab iſta intrare debet appellatio, cum in ea conſiſtere poſſet gravamen in mala diſtributione; Ut in terminis penſionis reſervatæ ſuper pluribus beneficiis abſque diſtinctione quantitatis ſuper uno, vel ſuper altero. Gomez. aliis. *Sarnen. in compend. Signaturæ regiſtr. in regula de non judicando juxta formam ſupplicationis poſt q. 16 n. 87. verſ. & eſt alius caſus*, Gigas *de penſ. q. 85. n. 5.* Anton. Auguſt. *de ſolut. penſion. n. 2.* Rota *dec. 1516. p. 3. diverſ. l. 3.* Rub. *in clauſulario regiſtrato inter ejus ſingularia clauſul. 762. n. 47.* Lutter. *de Benef. l. 1. q. 38. n. 14. & n. 19.*

Et generaliter, quod a ſententia ſuper liquidatione

15 detur appellatio, quamvis in executivis, Scaccia *de appel. q. 17 lim. 9. n. 36 & ſeqq.* Saluſt. *in praxi l. 1. cap. 17.* Graſſ. *de except. c. 36.* Rot. *dec. 379. p. 9. rec.* & frequenter, ac habetur in ſua materia *ſub tit. de judiciis*.

PANORMITANA TRANSLATIONIS PRO ARCHIEPISCOPO, CUM MARCHIONE GERINO.

Reſponſum pro veritate.

An in tranſlatione requiratur, necne forma præciſe, ut prius antiqua penſio caſſetur, ac deinde altera reſervetur, ut in indulto diſponitur, Vel ſufficiat de conſenſu primi penſionarii reſervationem fieri ad favorem ſecundi? Et an in tranſlationibus penſionum ſuper Eccleſiis de jurepatronatus, aliquid habeatur ſpeciale.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De punctis, ſeu quæſitis.*
3 *Penſio non ſolet reſervari ſuper beneficio de jurepatronatus Regio ſine conſenſu patroni.*
4 *Secus autem in facultate transferendi.*
5 *Quod translatio ſit odioſa.*
6 *In translatione non attenditur formalitas verborum, ſed ſubſtantia veritatis.*
7 *De operatione clauſulæ*, omni modo meliori.
8 *De facultatibus, & privilegiis militum Lauretanorum.*
9 *Facultas retinendi indultum transferendi indiget nota ſpeciali, & non venit ſub diſpenſatione retinendi penſionem.*
10 *Quod penſiones non ſint incompatibiles cum Epiſcopatu Cardinalitio, qui non obligat ad reſidentiam, & eſt compatibilis cum alio Epiſcopatu.*
11 *Incompatibilitas penſionum, cum Epiſcopatu provenit potius ex Stylo.*

D I S C. LVIII.

Super Metropolitana Eccl. Panormitana reſervata fuit 1
penſio ſcut. 1750. ad favorem Cardinalis Caroli de Medices, qui in vim indulti Apoſtolici, coram perſona in eccleſiaſtica dignitate conſtituta, conſenſum præſtitit, ut ea reſervaretur ad favorem Marchionis Gerini. Archiepiſcopus autem prætendebat dictam penſionem non deberi ex quatuor; Primo, quod cum dicta Eccleſia eſſet de jurepatronatus Regio, iſta translatio fieri non poterat ſine conſenſu 2
patroni, Secundo, quod translatio eſſet male facta, & citra formam indulti, dum non præceſſerat caſſatio penſionis antiquæ. Tertio, ob incapacitatem translatarii; Et quarto quod dicta penſio ante hujuſmodi tranſlationem ceſſaſſet per promotionem d. Cardinalis ad Epiſcopatum Tuſculanum; Atque deſuper meum conſilium pro veritate petiit.

In omnibus reſpondi contra Archiepiſcopum requirentem; Primum enim motivum de plano tollebatur ex facto (ipſi tamen Archiepiſc. ignoto,) quod ſcilicet d. Cardinalis jam obtinuerat aſſenſum Regis per ejus Oratorem apud Pontificem præſtitum; Et ulterius dicebam, quod etiam de jure, quamvis in reſervatione penſionis ſu- 3
per jurepatronatus Regio requiratur patroni conſenſus, vel ſaltem mentio ſpecialis, eo quia non ſolet Papa de facili id agere ſine dicto conſenſu, ut advertitur in ſua materia *ſub tit. de jurepatr.* Secus tamen dicendum eſt, ubi agitur de penſionis jam validæ, ac ſervatis ſervandis reſervatæ translatione; Ex ea ratione, quod Eccleſia novo non gravatur onere, ſed eſt eadem pen- 4
ſio, ut generaliter in quocumque jurepatronatus, Spad. *conſ. 85. n. 8. l. 3.* Rot. *dec. 501. p. 1. rec.* & apud Oth. *dec. 22. n. 39 & ſeqq.* Et in ſpecie jurispatronatus Regii Simonetta *dec. 33.* Rot. *dec. 307. p. 3. rec.*

Eſt bene verum, quod iſtæ auctoritates procedunt cum antiqua propoſitione, quod translatio non ſit odio- 5
ſa, nullumque gravamen, vel præjudicium inferret ob poſſibilem translatarii præmorientiam transferenti, iſta vero propoſitio rationabiliter hodie ab aula receſſerit ob Conſtitutionem 144. Urb. VIII. per quam ſervitutis, vel oneris prorogatio de ſene ad juvenem, vel de moribundo ad ſanum, (ut ipſa natura ad evidentiam 6
ducet) reputatur præjudicialis, ac oneroſa; idcirco in caſus occurrentia mature reflectendum eſt, an dictæ auctoritates recipiendæ ſint, cum ſatis probabilis ratio dubitandi urgere videatur; Adhuc tamen occaſio non dedit id formiter diſputare.

Quo vero ad ſecundum punctum; Quamvis conſueta formalitas ſit iſta, quod ſcilicet prius de conſenſu poſſeſſoris penſionis caſſetur antiqua, & deinde per delegatum fiat reſervatio novæ, Attamen iſta eſt formalitas verborum, quæ non attenditur, ſed potius attendenda eſt ſubſtantia veritatis; eo enim ipſo, quod de conſenſu primi penſionarii in vim indulti delegatus novam facit reſervationem ad favorem translatarii ab ipſo primo penſionario voliti, implicite, ac per neceſſarium antecedens ſubintelligitur caſſatio, dum nova creatio ſequi non poteſt ſine corruptione antiquæ, atque ſufficit, quod ita certificetur perſona, per cujus mortem naturalem, vel civilem penſio ceſſare debeat, ut bene advertitur per Rot. *dec. 50 p. 4. rec. tom. 3.* Fortius vero ubi accedit clau- 7
ſula, *omni meliori modo* ut ultra generalia quæ de operatione dictæ clauſulæ habemus ſatis vulgaria, in terminis penſionis apud Duran. *dec 60. n. 38.*

Ad tertium, difficultas pariter ceſſabat ex facto, ob plura officia militiæ Lauretanæ, quorum quodlibet inducit capacitatem penſionis in ducat. 200. Cameræ non obſtante 8
ſtatu conjugali, ac non inceſſu in habitu, dictaque officia multiplicant dictas ſummas in eadem perſona juxta *dec 758* Seraph. cum aliis apud Tondut. *hoc tr. c. 77.*

Demum quartum motivum pariter tollebatur ex facto ob diſpenſationem Cardinalis conceſſam, non ſolum ſu- 9
per retentione incompatibilium, cum ſub illa non veniat facultas transferendi, quæ indiget nota ſpeciali, ex deductis per Add. ad Burrat *dec 464.* apud Dunoz. *dec. 830.* Tondut. *hoc tr. c. 72.* ſed etiam ſuper facultate transferendi.

Verum ubi etiam dicta diſpenſatio non adeſſet, adhuc ego diſcurrendo credebam, quod ea non eſſet neceſſaria, quamvis adhuc occaſio diſputare non dederit, unde propterea maturum judicium deſuper efformari non potuit, quo- 10
niam illi ſex Epiſcopatus Cardinalitii, utpote annexi ipſi Cardinalatui cum qualitate antianitatis non inducunt incompatibilitatem etiam cum alio actuali, ac reſidentiali Epiſcopatu, dum non obligant ad reſidentiam, ut ultra antiquam plurium ſæculorum obſervantiam, articulo mature diſcuſſo in Congregatione particolari ab Alexandro VII. deputata declaratum fuit occaſione optionis, quam

Car-

Cardinalis Brancaccius Epiſcopus Viterbienſis fecit de Epiſcopatu Sabinenſi, alio Epiſcopatu retento. Si enim iſti ſex Epiſcopatus Cardinalitii ſunt compatibiles cum alio Epiſcopatu actuali, ac beneficiis, & Commendis
11 Monaſteriorum, multo magis, & abſque dubio cum penſionibus, in quibus incompatibilitas, ſeu ceſſatio penſionum potius reſultat a quodam Curiæ ſtylo; Et quemadmodum non ceſsat per Epiſcopatum in partibus, ut advertitur ſupra in Aquilana *diſc.* 43. ita in præſenti, cum eadem ratio militare videatur, imo major.

FERRARIEN. PENSIONIS
P R O
CARDINALIBUS URSINO, ET SABELLO, CUM CARDINALI ANTONIO BARBERINO, ET ALIIS.

Caſus deciſus per Rotam, ut infra.

An valeat translatio in articulo mortis facta per infirmum, etiam nutu, & ſignis ad interrogationem. Et an translatarius gaudeat transferentis anterioritate adverſus penſionarios poſteriores; Et incidenter de moderatione Conſtitution. 144. Urbani VIII.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Conſtitutione Urbani VIII. ſuper penſionibus alias translatis.*
3 *Lex nova edita per viam declarationis, reſpicit etiam præterita.*
4 *De moderatione dictæ Conſtitutionis in iſto caſu tantum.*
5 *De reſolutionibus cauſæ ſuper facultate transferendi penſionem alias translatam.*
6 *Etiam translatario competit anterioritas transferentis adverſus penſionarios poſteriores.*
7 *De invalida translatione ex defectu mentis infirmæ.*
8 *Fieri poteſt translatio etiam per conſtitutum in articulo mortis.*
9 *In materia translationis non intrat Regula de infirmis reſignantibus.*
10 *An translatio fieri poſſit ad interrogationem nutu, ac ſignis.*
11 *De circumſtantiis redolentibus ſinceritatem translationis factæ nutu, ac ſignis.*

D I S C. LIX.

1 PRinceps Perettus poſſidens ſuper Eccleſia Ferrarien. penſionem ſcutorum 3. mil. in eum translatam per Cardinalem de Montealto ſeniorem, graviter infirmus, ac morti proximus, in vim indulti Apoſtolici, coram perſona in eccleſiaſtica dignitate conſtituta, impeditus loqui, ad interrogationem, nutu, ac ſignis eam transtulit pro ſumma ſcutorum 1500. in Abbatem Perettum filium, qui fuit poſtea Cardinalis de Montealto junior, & pro alia ſumma ſcutorum mille in Cardi-
2 nalem Urſinum, tunc pariter Abbatem ejus nepotem; aliamque fecit translationem penſionis ſcut. mille ad favorem familiarium ſuper alia Eccleſia, de qua habetur actum *dec.* 38 *p.* 6. *rec.* & enunciatum eſt ſupra in Piſana, & Aveliana *diſc.* 57. Cum autem de dicta Eccleſia Ferrarien. tunc proviſus eſset Cardinalis Macchiavellus, lite pendente coram A. C. ſuper hujuſmodi translationis validitate, & executione, prodiit Conſtitutio ultima Urbani VIII. per viam declarationis,
3 (quod operatur, ut habeat oculos retro, & non trahatur ſolum ad futura, ut eſt regularis natura legis novæ, ſed capiat etiam præterita, Farinac. *in fragm. verbo lex n.* 36. *cum ſeq.* Honded. *conſil.* 14. *l.* 2. Rota apud Merlin. *dec.* 231. *n.* 7. apud Buratt. *dec.* 167. *nu.* 4) per quam diſponitur, ut translatio penſionis alias translatæ, ſeu penſionis reſervatæ ſuper Eccleſia poſſeſsa per Cardinalem fieri non poſſit, niſi in indulto expreſs mentio de hoc fiat, vel reſpective Titularis conſenſus accedat, dictæque Conſtitutionis vigore, in dicto Tribunali A. C. prodiit ſententia ſuper translationis prædictæ invaliditate.
4 Habito vero recurſu per translatarios ad Innocentium X ſucceſsorem, obtentum fuit in plena Signatura Gratiæ committi cauſam in Rota cor. Dunozetto dicta Conſtitu-

tione non obſtante, perinde ac ſi reſpectu hujus cauſæ tunc pendentis non emanaſſet, ea tamen in reliquis firma remanente; Unde prodierunt reſolutiones translatariis favorabiles ſub diebus 2. Martii 1646. & 18 Junii 1649 quæ habentur impreſsæ inter deciſ. Dunozett. *dec.* 768. & 830. & quarum prima eſt repetit. poſt Tondut. *de penſ. dec.* 86.

Cum autem ſuper eadem Eccleſia, Cardinalis Antonius Barberinus penſionem poſſideret ſcutorum 3. mil. 5
ſibique expediret dictas antiquas penſiones aboleri, ne alias ob Eccleſiæ incapacitatem excluſus remaneret; Hinc mortuo dicto Macchiavello, reaſſumpſit cauſam coram eod. Dunozetto ſuper duplici puncto; Primo ſcilicet, ſuper concurſu ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ, ac reſpective ſuper hæreditate dicti Macchiavelli, inter ipſum, & dictos translatarios concurrentes pro terminis decurſis; Et ſecundo, ſuper dictæ translationis nullitate, utpote facta a conſtituto in articulo mortis nutu, & ſignis.

Super primo prodiit reſolutio translatariis favorabilis ſub die 30. Maji 1657. ut *dec.* 999. ejuſdem Dunozetti enunciata ſuperius in Melphien. concurſus *diſc.* 6
19. atque uſque ad hunc cauſæ ſtatum Ego non ſcripſi, ſed ſolum in altero puncto, quo propoſito ſub die 21. Junii 1660. nulla extra fuit reſolutio, ſed audito forſan ſenſu Rotæ ſuper actus validitate, dictus poſterior penſionarius acquievit.

In hac autem diſputatione, Scribentes pro dicto oppoſitore, totum deſumebant ex iis, quæ per Rotam firmata fuerant in Peruſina penſionis 28. Martii 1649. & 9 Dec. 1650. cor. Peuting. quarum prima eſt *dec.* 307. *p.* 10. *rec.* ubi declaratur invalida translatio penſionis facta per Cardin. Ubaldum in articulo mortis conſtitutum, ac ſenſibus deſtitutum, quaſi quod ita caſus eſset in individuo deciſus.

Scribens ego pro translatariis dicebam, quod in his 7
terminis penſionis nil habetur ſpeciale, dum in eodem indulto expreſse diſponitur, ut translatio etiam per graviter infirmum, ac in mortis articulo fieri poſſit, taliſque eſt recepta, & quotidiana praxis, de qua etiam ſupra *diſc.* 66 ubi quod in hac materia non in- 8
tret Regula *de infirmis reſignantibus*, non attendenda, niſi in ſuo caſu, ut etiam advertitur in propoſito reſignationis officiorum *ſub tit. de Regal. diſc.* 6.

Unde propterea remanent ſolum termini generales, quos habemus in materia teſtamentorum, ac ultimarum 9
voluntatum, & cum quibus etiam proceſsum fuit in dicta Peruſina; an ſcilicet legata, aliæque diſpoſitiones per ultimam voluntatem, nutu, ac ſignis fieri valeant ad interrogationem?

Iſta vero non eſt quæſtio juris, quæ certam, ac uni- 10
formem recipiat determinationem, ſed eſt potius quæſtio facti, ex ſingulorum caſuum qualitate, ac particularibus circumſtantiis decidenda, an ſcilicet diſponens eſset necne mentis compos, beneque perciperet id, quod ſincere interrogatus, cum nutu, ac ſignis annuere voluit, ut in ſua materia *ſub tit. de teſtam.*

In hac autem facti ſpecie, tam qualitas inſignium 11
virorum, qui actui aſſiſtentiam præſtarunt, quam aliæ circumſtantiæ, clare præſeferre videbantur illius ſinceritatem; Cujus etiam magnum adminiculum ego deduci obſervabam ex acerrima, & alta diſputatione habita *in d. dec.* 38. *p.* 6. *rec.* ſuper invaliditate translationis ratione incertitudinis, cum præſuppoſito quod alia requiſita concurrerent, Fatuitas enim fuiſset dictam altiorem ſuſpectionem aſſumere, ſi tunc, quando negotium erat recens, ac facilius probari poterat, verum eſset, quod transferens non eſſet mentis compos atque in ſtatu diſponendi per nutum, & ſigna, ideoque omnino improbabilis videbatur impugnatio.

PISTORIEN. PENSIONUM
PRO CAROLO, ET JACOBO DE CELLESIIS
C U M N.

Reſponſum pro veritate.

An Indultum transferendi capiat penſiones alias translatas, & an conceſſum alicui familiæ, vel generi perſonarum exerceri poſſit cum extraneis, vel potius reſtrictum ſit ad illos de eadem familia, vel genere; Et e converſo, an transferri poſſit penſio in filios, vel attinentes.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De conſtitutione Urb. VIII. prohibente transferri penſiones alias tranſlatas,*
3 *Non procedit, ubi indultum id expreſſe concedat.*
4 *A jurepatronatus activo non infertur ad paſſivum.*
5 *Quod habens facultatem transferendi penſionem, non poſſit transferre in filium.*
6 *Contrarium verius.*
7 *Conſideratur difficultas, de qua n. 5. ut facilior ſit translatio in extraneum, &c.*

D I S C. LX.

1 INter plura privilegia, quæ Urbanus VIII. conceſſit Franciſco Bracciolino ejus familiari, fuit illud, ut ipſe ejuſque fratres, ac eorum filii, & deſcendentes, penſiones Eccleſiaſticas pro tempore ab eis poſſeſſas, quamvis alias translatas, transferre poſſent in ſumma duc. 300. Cameræ pro quolibet: Cumque Franciſcus junior, ex tranſlatione in eum facta a Juliano ejus patre d. Franciſci ſenioris nepote, certas penſiones poſſideret ſuper Canonicatibus, & beneficiis poſſeſſis a Carolo, & Jacobo, illaſque in vim dicti indulti tranſtuliſſet ad favorem aliquorum extraneorum; Hinc Titulares, ultra exceptionem reſultantem a Conſtitutione 20. ejuſdem Urb. VIII. ſuper exceſſu medietatis, in qua nulla cadebat juris quæſtio, ſed tota erat facti ſuper valore, dum ad formam ejuſdem Conſtitutionis indultum expreſſe conceptum erat; Ex duobus aliis fundamentis pretendebant invalidam eſſe translationem; Primo, quia agebatur de penſione alias tranſlata, ideoque ſine ſpeciali eorum conſenſu illa fieri non potuerat, juxta ejuſdem Urbani Conſtitutionem 144. de tempore conceſſi indulti, adhuc non editam; Et ſecundo, quod cum dictum indultum conceſſum eſſet in gratiam filiorum, ac deſcendentium dicti Franciſci familiaris Papæ ejuſque fratrum, ex veriſimili concedentis intentione, ſuffragari non deberet, niſi perſonis de illo genere, non autem extraneis. Quare deſuper ex parte Titularium conſultus, utrique puncto contra ipſos reſpondi.

Quatenus enim pertinet ad primum; Dicebam diſtin-
2 guendo tempora, quod licet ante prædictæ conſtitutionis editionem, motivatum alias fuerit per Rotam *dec.* 485. *n.* 4. *p.* 4. *rec.* ut facultas transferendi non ſuffragetur quoad penſiones alias tranſlatas, ubi earum expreſſa mentio non fiat, atque cum hac deciſione ſuperficialiter, (ut frequentius) pertranſeat, Tondut. *hoc tract. c.* 28. *n.* 34. Attamen verius, magiſque receptum eſt contrarium, ut ſcilicet in indultum conceſſum transferendi qualcumque penſiones, ſuffragetur etiam quoad alias tranſlatas, ut ex Lotter. *l.* 1. *q.* 40. *n.* 95. & aliis firmatur per Rotam articulo formiter diſcuſſo apud Dunoz. *dec.* 768 & 830. quæ prodierunt in Ferrarien. de qua *diſc. præc.* Multo igitur magis, ac extra omne principium dubitandi, ubi id expreſſe conceditur in indulto, ut in preſenti; Et per quam circumſtantiam advertebam, ceſſare quoque
3 dictam ſupervenientem Conſtitutionem 144. quoniam in eadem excipitur iſte caſus, ubi ſcilicet in indulto penſionum etiam tranſlatarum mentio fiat.

Quo vero ad alterum; Ex duplici fundamento dicebam dictam reſtrictionem non intrare; Primo ſcilicet ex iis,
4 quæ pluries habentur *ſub tit. de jurepatr* ut ex jurepatronatus activo non inferatur ad paſſivum, neque ex eo, quod ex Apoſtolico privilegio, vel fundatoris diſpoſitione, alicui generi data ſit facultas præſentandi ad beneficia reſultat neceſſitas exercendi facultatem prædictam in perſonis de illo genere; Sic a pari cum nulla dignoſci videatur differentia, quoniam privilegium percutit facultatem facientis
5 actum non autem perſonam, cum quo ille faciendus eſt.

Et ſecundo fortius, quoniam Gigas *de penſion. q.* 86, deſumendo argumentum a prohibitione ſucceſſionis filii in beneficio patris reſultante a Conſtitutione Clement. VII. & a Concilio Trident. motivat, ut idem dicendum videatur in penſionibus, quaſi quod facultas
6 transferendi ſit exercibilis cum aliis, non autem cum propriis filiis, vel deſcendentibus. Et quamvis ex recepto uſu, contrarium ſit verius, ubi non agatur de filiis illegitimis, cum quibus aliqua cadit difficultas, ex motivatis apud Tondut. *hoc tr. c.* 31. *n.* 16. *cum ſeqq.* quod tamen adhuc occaſio non præbuit formiter diſputata, ut maturum judicium deſuper efformari potuerit, & ſuper quo ponderanda ſunt ea quæ in propoſito ſucceſſionis filii in beneficio patris motivantur in Tranen. Canonicatus *ſub tit. de benef. diſc.* 66. Attamen obſervabam ſatis in propoſito conſiderabilem eſſe difficultatem motivatam, ut ſupra per Gigantem, ut ita dignoſcatur quod difficilius hujuſmodi facultates transferendi ſint exercibiles cum perſonis de proprio genere, quam cum extraneis; Non quod difficultas ſubſiſtat, ſed per argumentum a majori, ut inſubſiſtens ſit dicta reſtrictio, quæ per Titulares prætendebatur; ideoque concludebam, quod aliud non remaneret probabile fundamen- 7
tum, niſi ſupra inſinuatum reſultans ex Conſtitution. 20. Urbani; quod, ut dictum eſt, totum pendet ex facto, ac probationibus valoris, nullamque habet juris inſpectionem, ut advertitur ſupra *diſc.* 55.

ROMANA PENSIONIS SUPER CANONICATU IN COSMEDIN PRO N. URSINO CUM SEBASTIANO FRANCO.

Caſus diſputatus coram A. C.

An facultas transferendi competens Conclaviſtis, ſuffragetur pro penſionibus reſervatis etiam ſuper diſtributionibus quotidianis abſque ſpeciali mentione. Et quatenus non; An translatio ſimpliciter facta ſubſtineatur ſuper fructibus certis, ad ratam eorum capacitatis, vel potius corruat in totum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Poſſeſſio transferentis ſuffragatur in omnibus translatario, non tamen ad effectum manutentionis, ſed datur immiſſio.*
3 *Quod facultas transferendi non ſuffragetur in penſione ſuper diſtributionibus quotidianis.*
4 *De ratione dubitandi in contrarium.*
5 *De materia diſtributionum remiſſive.*
6 *Non per hoc prohibita eſt translatio penſionis ſuper fructibus.*
7 *Translatio eſt individua. & ſubſtineri poteſt pro parte.*
8 *Contrarium quod neque ſubſtineatur in hac parte.*
9 *Damnatur ſtylus deferendi ſimpliciter deciſionibus, & auctoritatibus.*
10 *Deciſiones ſunt intelligendæ juxta doctrinas, quas allegant.*
11 *Non ſunt deciſivæ in iis, quæ dicuntur incidenter.*
12 *Impugnatur concluſio, de qua n.* 8.
13 *Super eodem ad id probandum datur ſimile.*
14 *Quod caute procedendum ſit in deciſionum extenſione.*
15 *De eadem concluſione, de qua n.* 3. & 4.
16 *Datur diſtinctio, de qua ſpecie diſtributionum concluſio intelligi debeat.*

D I S C. LXI.

SUper Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ S. Mariæ in 1
Coſmedin, occaſione illam jam vacantem providendi reſervata fuit penſio tam ſuper præbenda, & fructibus, quam ſuper diſtributionibus quotidianis, ad favorem Marchionis Franciſci Urſini, contra quem Sebaſtianus in Canonicatu ſucceſſor, litem excitavit ſuper penſionis nullitate ob falſam narrativam valoris, atque ſuccumbendo in poſſeſſorio, ſententiam favorabilem reportavit in petitorio, ſuſpenſam per appellationem; In hoc autem ſtatu decedens penſionarius, in
vim facultatis transferendi competentis Conclaviſtis; 2
de quorum numero ipſe erat, utpote in conclavi aſſiſtens Cardinali Urſino, partem dictæ penſionis tranſtulit ad favorem N. pariter Urſini, quo in vim dictæ translationis petente cor. A. C. ſolitam immiſſionem translatariis competentem ex quodam Curiæ ſtylo, per quem licet receptum ſit, ac extra controverſiam, ut poſſeſſio transferentis ad omnes alios effectus ſuffragetur translatario, non tamen ad illum interdicti retinendæ, ſeu remedii manutentionis, ſed ſolum datur illud adipiſcendæ, ſive immiſſionis, atque tamen privilegiatum circa proceſſum executivum, ac excluſionem ſuſpenſivæ appellationis, ut cæteris relatis, Buratt *dec.* 538. *n.* 5. ubi Add. *litt. R.* Poſth. *de manut. obſer.* 55. a *num.* 159. Tond. *de penſ. c.* 30. *n.* 4. & 22.

Excipiebat Titularis de dictæ translationis invaliditate,

ex eo,

ex eo, quod indultum transferendi conclaviſtis conceſ-
ſum non comprehendat penſiones reſervatas ſuper di-
ſtributionibus quotidianis, juxta ea quæ recedendo a
3 præcedenti deciſione 15. Februarii 1636. coram Piro-
vano firmantur in Romana penſionis 23. Maji 1644. co-
ram Meltio impreſſ. poſt Zach. *de ſalar. diſc.* 26. ac mo-
derniori tempore in Romana penſionis 23. Martii 1666.
coram Taja, & 27. Aprilis ejuſdem anni coram Eme-
rix, recedendo a præcedenter firmatis in eadem cauſa
15. Februarii 1664. & 20. Martii 1665. coram Ninot,
& 29. Martii 1665. coram eodem Taja.

Scribens Ego pro translatario, negligendo reaſſumere
quæſtionem in dictis deciſionibus hinc inde editis tra-
ctatam, an ſcilicet indultum conclaviſtarum, utpote
per verba generalia, & effrænata loquens de penſionibus
reſervatis ſuper quibuſcumque fructibus, redditibus,
4 & proventibus, ſuffragetur in illis, quæ reſervatæ ſint
ſuper diſtributionibus quotidianis, quaſi quod illa ver-
ba, *redditibus, & proventibus, fructuum*, diſcrete a
verbo, *fructuum*, atque munita generali, ac effræna-
to verbo, *quibuſcumque*, apta ſint quotidianas diſtri-
butiones etiam comprehendere, ut in ſpecie Spad. *conſ.*
62. *n.* 5. *l.* 3. Pænia *dec.* 216. *n.* 2. & ſuper quo plura
colligit elaboratus additionator *ad dec.* 576. *p.* 4. *rec.*
tom. 3. ubi nimium ſe diffundit in hac materia diſtri-
5 butionum quotidianarum, earumque privilegiorum,
præſertim circa reſervationem, ac translationem pen-
ſionis, ut abſque nota ſpeciali hujuſmodi onus non
recipiant.

Atque admittendo opinionem negativam in poſterio-
ribus deciſionibus firmatam (abſque tamen proprii
6 judicii interpoſitione); Dicebam, quod cum iſta pen-
ſio reſervata eſſet tam ſuper præbenda, & fructibus,
quam ſuper diſtributionibus; hinc ubi quoad iſtas,
utpote privilegiatas, atque ſpeciali nota dignas indul-
tum non ſuffragaretur, adhuc tamen translatio ſubſti-
neri deberet ſuper præbenda, & fructibus, ſuper qui-
bus nulla cadebat quæſtio, quodque propterea concedi
debuiſſet immiſſio ita reſtricta ad præbendam, & fru-
ctus, cum diſtributionum exceptuatione, quamvis fru-
ctus non aſcenderent ad ſummam translatæ penſionis pro-
portionatam, dum receptum eſt, quod penſio materiam
dividuam continet, in qua tanta eſt utilitas in toto
7 reſpectu totius, quanta in parte reſpectu partis, ideo-
que utile per inutile non vitiatur, ſed ſubſtinetur in
parte, ut habetur pluries in præcedentibus, præſertim
diſc. 55. ex deciſione 153. & 173. Manticæ, Buratt.
dec. 12. *&* 369. ibique Adden. & in aliis frequenter,
cum ſit principium receptum, ac hodie certum.

Acquieſcebat his judex, jam paratus ad petitæ im-
miſſionis conceſſionem juxta dictam reſtrictivam; Ve-
8 rum ex parte Titularis deductæ fuerunt duæ deciſiones
Rotæ in Lauretana penſionis 11. Februarii 1667. co-
ram Cerro, & 4. Junii 1668. coram Calataju, in qui-
bus infirmatur translatio indefinite ex eo, quod di-
ſtributionum mentio facta non ſit, quamvis beneficium
penſione oneratum ultra diſtributiones, haberet quoque
fructus; Et licet Ego exaggerarem, quod dictæ deci-
ſiones editæ una tantum parte informante non exami-
narent formiter articulum, ſed incidenter id affererent:
Quinimmo ad ſuperabundantiam, dum in eo caſu in-
fectio penſionis aliud habebat ſolidius, ac principale
fundamentum falſæ narrativæ valoris, atque ex au-
ctoritatibus, cum quibus illæ procedunt, convincere-
9 tur, quod perceuteret ſolum punctum diſtributionum,
dum ſolum allegantur deciſiones ſuperius inſinuatæ;
idque recte idem judex agnoſceret; Attamen ob ma-
ledictum, ac abominabilem abuſum, qui adeo damna-
biliter irrepſit, atque in dies creſcit, deferendi ſim-
pliciter, ac in ſola littera præſertim deciſionibus, hinc
quamvis doctus, ac probus, nimium tamen timidus,
& obſequens, deſtitit ſubdubius, nihil determinando,
expectare volens ejuſdem Rotæ declarationem.

Mihi ad ſolam veritatem etiam reflectenti, iſta diffi-
cultas nullius videbatur momenti, dum dictæ poſteriores
deciſiones editæ, ut dictum eſt, una tantum parte infor-
mante, ſimpliciter procedunt cum aliis ſupra allegatis lo-
quentibus de penſione ſuper beneficiato Baſilicæ Vaticanæ
nullos fructus certos habente, cum in ea Eccleſia totum
conſiſtat in diſtributionibus ratione intereſſentiæ, ac ſer-
vitii perſonalis, ideoque articulus hujus mixturæ nulla-
tenus examinatus fuit, & conſequenter dictæ deciſiones
10 nullam in propoſito auctoritatem facere debeant, ex du-
plici propoſitione, primo ſcilicet, quod doctrinæ, vel
deciſiones intelligendæ veniunt juxta auctoritates; quas
allegant Bart. *in leg. non ſolum*, *§. liberationis verba n.* 7.
ff. de lib. legat. Rot. *dec.* 302. *n.* 9. *p.* 4. *rec. tom.* 2. *& dec.*
155. *n.* 56. *p.* 6. *rec.* Et ſecundo, quod deciſiones Rotæ di-
cuntur tales in eo puncto, qui principaliter diſputatus,
ac deciſus fuit, non autem in iis, quæ obiter, ac ar- 11
ticulo non diſcuſſo dicuntur, ut pluries eadem Rota
antiqua, & moderna proteſtata eſt, ut apud Seraph. *dec.*
299. *in fine*, *& dec.* 17. *n.* 9. *p.* 7. *dec.* 285. *n.* 12. *p.* 9. *&*
dec. 195. *n.* 39. *p.* 11. *recent.*

Examinando autem punctum dicebam etiam in ſen-
ſu veritatis, nullum adeſſe probabile fundamentum, 12
cui iſta dubietas inniteretur, tum ratione ſubjectæ ma-
teriæ dividuæ, per quam utile per inutile non vitia-
tur, ut ſupra; Tum clarius, quia eſſet dare incon-
veniens, ut inducta ad favorem retorqueantur in
odium, quodque deterioris conditionis eſſet ille, qui
minus privilegiatus eſt, quam ille, qui magis; quoniam
habens penſionem in forma ordinaria ſuper ſolis fru-
ctibus certis, illam transferre poſſet, dictaque faculta-
te privatus remaneret ille, qui eam habet magis pri-
vilegiatam tam ſuper fructibus, quam ſuper diſtribu-
tionibus.

Dabam in hoc exemplum practicum, quod ſi regulariter
ſub bonorum hypotheca non cadentibus bonis feudalibus,
vel fideicommiſſariis, aut Regalibus, ut ſunt officia, & 13
loca montium, cum ſimilibus in commercio non exiſtenti-
bus, Princeps, vel alter, ad quem pertinet, aſſenſum
præbeat, ut hypotheca, iſta quoque bona de jure prohi-
bita capiat, talis autem aſſenſus interpretetur, ut ſit per-
ſonalis, non autem ceſſibilis, vel tranſmiſſibilis, pror-
ſus utique vanum eſſet aſſerere, quod hæc prohibita trans-
miſſibilitas, vel ceſſibilitas operari deberet, ne tranſmit-
ti, vel cedi poſſet hypotheca ſuper juribus, ac bonis in-
differentibus, & non prohibitis, quo nil abſurdius; At-
que ita edocemur, quam caute procedendum ſit in ex- 14
tendendis deciſionibus ob hujuſmodi effectus, qui re-
ſultant apud inferiores judices in ipſa Curia, quanto
magis in inferioribus, ac pedaneis in partibus.

Quatenus vero pertinet ad dictam concluſionem, in iſta
diſputatione, ut ſupra præſuppoſitam, quod ſcilicet facul-
tas transferendi, quamvis per verba generalia, & effræna- 15
te concepta, non capiat penſiones reſervatas ſuper di-
ſtributionibus; Ego non ſcripſi in cauſa, in qua di-
ctæ deciſiones hinc inde prodierunt, ideoque maturum
judicium efformare non potui, quænam haberent majo-
rem probabilitatem; Iſtius vero, ac aliarum cauſarum oc-
caſione ponderabam, parum probabile videri, deſuper
certam, ac determinatam regulam generalem ſtatuere;
ſed cum quæſtio ſit potius voluntatis & facti, quam
juris, quid ſcilicet veriſimiliter Papa concedens indul-
tum in animo habuerit; Hinc proinde ex ſingulorum
caſuum qualitate & circumſtantiis deciſio regulari de-
bet; Si enim agatur de beneficio, quod habeat fructus
certos congruos, habeatque etiam diſtributiones ſolo ſer-
vitio perſonali proportionatas tamquam nudum præ-
mium laboris, tunc recte dicta opinio negativa proce-
dit, cum onus penſionis hujuſmodi diſtributionibus ve-
re ſit incongruum, ac exorbitans, ideoque ſi datur una
exorbitantia in reſervatione, dari non debet ejus mul-
tiplicatio, ſeu prorogatio in translatione, atque iſto ca- 16
ſu recte intrant poſterioris deciſionis fundamenta; Ubi
vero, juxta diſtinctionem pluries ponderatam, præſer-
tim *ſub tit. de beneficiis*, *diſc.* 90. *& ſub tit. de jurepa-*
tronat. diſc. 10. agatur de pinguibus beneficiis Eccleſiæ
habentis veros fructus certos reſultantes ab ejus præ-
diis, ac bonis, adeout eorum natura attenta veri fru-
ctus dicendi ſint, ex laudabili tamen conſuetudine,
vel inſtituto redacti ſint ad formam diſtributionum pro
meliori Eccleſiæ cultu, abſque eo, quod dici valeat
non adeſſe exuberantiam, ſed eſſe præmium præciſe adæ-
quatum ſervitio, ac labori perſonali, ut ſunt Canoni-
catus Baſilicarum Urbis, ac etiam longe pinguiores Ca-
nonicatus, ac Dignitates Eccleſiæ Toletanæ, aliarumque
Hiſpaniæ Eccleſiarum; utique incongruum videtur,
quod in iſtis in parte excedente dictam proportionatam
ſervitii remunerationem, cadant ea, quæ in præciſis
diſtributionibus habentur, cum ſecluſo effectu, ut illi,
qui non interſunt, ac non inſerviunt, ex dicto rationa-
bili uſu, vel inſtituto participare non debeant, in reli-
quis pars excreſcens, quæ potius pinguiorem proviſionem,
quam nudum præmium ſervitii importare videtur, fru-
ctuum jure potius regulanda veniat, adhibendo propoſitio-
nem; in quæſtionibus voluntatis perpetuo, ac principali-
ter adhibendam, ut non cortex, & figura verborum, ſed
ſubſtantia veriſimilis voluntatis attendi debeat, & de qua
pro

propoſitione pluries *ſub tit. de fideicommiſſ.* & ſub aliis *de rred. & de cantractib.* ac etiam *in beneficialib. ſub tit. de beneſir. diſc.* 5.

EUGUBINA PENSIONIS PRO EPISCOPO CUM COMITE CARPINEA.

Reſponſum pro veritate.

De eadem facultate conclaviſtarum, ſeu dapiferi conclavis transferendi penſiones; An ſuffragetur, ſi penſionarius habens talem facultatem efficiatur bigamus; Et an eadem facultas ſuffragetur pro penſionibus reſervatis ſuper Eccleſiis Cathedralibus; Et quid de facultate competente militibus S. Stephani.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De facultatibus militum S. Stephani.*
3 *A facultate retinendi non infertur ad facultatem transferendi penſiones.*
4 *De facultatibus conclaviſtarum, & dapiferorum, & an obſtet bigamia.*
5 *An derogatio Concilii Lateranenſis requiſita in reſervatione penſionis ſuper Cathedrali requiratur in facultate transferendi.*

D I C C. LXII.

1 COmes Marius de Carpinea dapifer Cardinalis Caroli de Medicis in conclavibus Gregorii XV. & Urbani VIII. obtinens poſtea penſionem ſcutorum 200. ſuper Eccleſia Eugubina, illam de an *1669.* tranſtulit in Comitem Uldericum filium, atque prætendente Epiſcopo dictæ translationis invaliditatem ex qualitate bigamiæ per dictum Marium contracta, ab eodem deſuper pro veritate conſultus; Cum in dicto transferente duplex concurreret titulus, pro dicta transferendi facultate, unius ſcilicet militis S. Stephani, & alter dapiferi.

Quatenus pertinet ad primum; Reſpondi illum non ſuffragari, quoniam licet inter privilegia huic militiæ
2 conceſſa per Pium IV. regiſtrata *in Bullario poſt ejus Conſtitutionem 60* ac etiam in volumine ſtatutorum ejuſdem militiæ, ſiat iſtud, ut ſtatu conjugali, ac bigamia non obſtantibus, penſiones in certa ſumma retineri, ac etiam transferri valeant; Attamen illa moderata fuerunt per Conſtitut. 73. Pii V. enunciatam ſupra in Majoricen. *diſc.* 45.

Et quamvis per Conſtitut. 104. Sixti V. & 46. Pauli V. prævia dictæ Pianæ Conſtitutionis moderatione
3 hujuſmodi facultates reintegratæ fuerint; Attamen quia reintegratio loquitur de retentione, non autem de translatione, hinc ad iſtam trahi non poteſt, ex recepta conclusione, quod a facultate retinendi non infertur ad magis odibilem facultatem transferendi, juxta *dec. Caputaq. 303. p. 2. & dec. 99. p. 3. rum concord.* per Tondut. *de penſion. c.* 32. & indubitatum dicitur in Romana penſionis 15. Februarii 1664. coram Ninot. in hac parte non revocata.

Difficultatem vero contra requirentem habebam ex alio titulo dapiferi, ob amplas facultates reſultantes a
4 Conſtitutione 9. Urbani VIII. §. 11. Nil obſtante, quod illa mentionem non faciat de uxoratis, ac bigamis, quoniam probabilis mihi videbatur ratio ponderata per Rotam in dicta Romana penſionis coram Ninot. quod ſcilicet Papa contentetur ſolo facto validæ, ac legitimæ competentis penſionis, ut illa transferri poſſit; Quamvis omnia a dicta deciſione receſſum ſit coram Taja, & Emerix; Attamen receſſus non fuit circa iſtam concluſionem, ſed circa alteram, ut ſub dictis facultatibus non veniant penſiones reſervatæ ſuper diſtributionibus quotidianis, ut *diſc. præc.* Et de quo puncto, ut ſcilicet data habilitatione retinendi penſiones matrimonio non obſtente, ex uno titulo inefficaci ad translationem ſuffragetur facultas transferendi competens ex alio titulo, habetur infra in Camerinen. penſionis *diſc.* 78.

Ponderabam pro Titulari dici poſſe, quod cum d.
5 Conſtitutio Urbani loquatur de penſionibus ſuper beneficiis curatis, vel non curatis, ſuffragari non debeat quoad penſiones reſervatas ſuper Eccleſiis Cathedralibus quarum reſpectu requiritur mentio ſpecialis cum derogatione Concili Lateranen. verum motivum non videbatur ſubſiſtere, quoniam juxta deciſionem in Parmen. penſionis coram Clemente VIII. & alias, de quibus Millin. *dec.* 277. iſta generalitas, de quibuſcumque penſionibus ſuper quibuſcumque beneficiis, comprehendit etiam Cathedrales, dictarumque deciſionum auctoritate, ita firmant etiam Grat. *diſc.* 551. *n.* 19. & Tondut. *de penſion. c.* 31. *n.* 10. neque quod ſcitem, habetur deciſio in contrarium.

Ideoque dicto Epiſcopo conſului, ut pro meo ſenſu vel acquieſceret, vel concordiam eo, quo meliori poſſet modo obtineret. Non aequievit autem, ſed aliis aſſumptis defenſoribus, litem ſubſtinuit coram A. C. & in Signatura, ſed ſuccubuit.

ROMANA FACULTATIS TRANSFERENDI *AD PETITIONEM* CUJUSDAM CARDINALIS.

Diſcurſus pro veritate.

An Conſtitutio Urbani VIII. diſponens, ut ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardinales transferri non poſſint penſiones abſque ſpeciali mentione, procedat in illis Eccleſiis, quarum Cardinales non ſint amplius poſſeſſores, ſed eis dimiſſis, ſint reſervatarii fructuum.

S U M M A R I U M.

1 D*E Conſtitutione Urbani VIII. ſuper facultate transferendi penſiones ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardinales.*
2 *Reſervatarius fructuum non habet jus in Eccleſia, neque eſt ejus poſſeſſor.*
3 *Sed habet aliquod majus jus quam penſionarius.*
4 *Reſervatarius fructuum non habet juriſdictionem.*
5 *Dicta Conſtitutio ſuffragatur etiam Cardinalibus reſervatariis.*
6 *Etiam in legibus immorandum non eſt in cortice verborum, ſed in ſubſtantia veritatis.*
7 *Penſio non tribuit jus in beneficio, ſed in fructibus.*
8 *De Conſtitutione 20 Urbani VIII. ut procedat etiam favore reſervatarii fructuum*
9 *De declarationibus dictæ conſtitutionis factis ab eodem Urbano.*

D I S C. LXIII.

DIſponente ſæpius enunciata Conſtitutione Urbani 1
VIII. de qua apud Dunozett. *dec.* 778. & 830. ut facultates transferendi penſiones non ſuffragentur quoad illas Eccleſias, de quibus proviſi eſſent Cardinales abſque ſpeciali mentione; Conſultus fui ex parte cujuſdam docti Cardinalis, an eadem Conſtitutio comprehendat Eccleſias alias per Cardinales poſſeſſas, poſtea vero dimiſſas cum reſervatione fructuum ad eorum favorem, injuncto eis onere ſolvendi Epiſcopo noviter proviſo congruam;

Reſpondi pro negativa facere, quod reſervatarii fructuum dici non poſſent poſſeſſores Eccleſiarum,
ſeu de illis proviſi, quoniam ſtante proviſione alte- 2
rius Epiſcopi, non poteſt dari alter proviſus, vel poſſeſſor, quoniam eſſet dare, vel monſtrum duorum capitum in uno corpore, vel duos ſponſos unius ſponſæ, quorum utrumque in jure implicat, ut pluries advertitur *ſub tit. de juriſd.* ſuper controverſia inter Ordinarios, & inferiores Prælatos, ac etiam in altero ibi annexo *tit. de præem.* occaſione agendi de materia Cathedralitatis.

Et quamvis reſervatarius fructuum aliquid plus habere videatur, quam ſimplex penſionarius, ideoque
juxta unam opinionem, ſub legibus diſponentibus de 3
penſionariis, hujuſmodi reſervatarii non veniunt, ex deductis per Spad. *conſil.* 150. *l.* 1. (quod neque tranſit abſque difficultate, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de beneſir. diſc.* 81.) Attamen illud majus jus tale quale ſit percutit quandam majorem ſervitutem redolentem ſpeciem uſusfructus, juxta plene deducta *dec. 1. p. 9. rec.* quæ reputatur in materia magiſtralis; Vel percutit adminiſtrationem temporalem ipſorum bonorum,
ac fructuum, non autem ſpiritualem, vel juriſdictiona- 4
lem, cum ſibi non remaneat juriſdictio, vel aliud jus, niſi illud quod per Papam reſervetur, ut *dec.* 762. *par.* 2.

rec.

verunt. cum aliis *ſub tit. de benefic. diſc.* 2. Et conſequenter dicebam intrare axiomata ſatis vulgaria, quæ habemus in materia legum correctoriarum, ac exorbitantium, ut non detur extenſio de caſu ad caſum, ſed intelligi debeant in caſu præciſo, ac in littera, ut præſertim habetur pluries *ſub tit. de ſucceſſ.* ubi ad materiam Statutorum.

Probabiliorem vero dixi mihi videri affirmativam, quoniam dictæ Conſtitutionis tenor oſtendit, quod Papa in ejus editione non reſpexit ad ſublevandas Eccleſias, dum de iſtis poſſeſſis per Prælatos non curavit,
5 ſed principaliter reſpexit ad perſonas Cardinalium, pro ſuſtinenda eorum dignitate, pro qua majus bonorum ac reddituum temporalium ſubſidium neceſſarium eſt, ideoque procedendum eſt cum adeo frequenter enunciata propoſitione, (quæ pro meo ſenſu omnium legis, vel hominis diſpoſitionum regulatrix eſſe debet,) ut
6 non corteæ, ſeu formalitas verborum, ſed ſubſtantiæ veritatis, ſive finis, ac effectus per diſponentem ſeu legiſlatorem volitus attendi debeat, quoniam lex non verbis, ſed rebus impoſita eſt, ut advertitur *in l. ſu. c. de uſur.* atque grammaticorum non autem Juriſtarum & Judicum ſunt partes in ſola grammaticali ſignificatione immorari, ut pluries *ſub tit. de fideicom. & ſub tit. de contract. & alibi.*

Cum igitur ex pluries in præcedentibus inſinuatis, penſio non tangat ſpiritualitatem beneficii, neque i
7 eo aliquod jus in re, vel ad rem tribuat, ſed ſolum percutiat temporalitatem fructuum, hinc de conſequenti ſpectatur effectus, an fructus ob prærogatam penſionem, diminutionem pati debeant, necne, ideoque percutit eum, ad quem fructus pertinent, ſive poſſideat Eccleſiam, ſive non.

Ideoque in terminis alterius Conſtitutionis 20. ejuſdem
8 Urbani VIII. ſuper prohibita tranſlatione ultra medietatem fructuum, ut attendi debeat ratio, ſeu veriſimilis intentio Pontificis, non autem formalitas verborum, habetur apud Rojas *dec* 184. *n.* 14. *&* 15. *& per tot.*

Omnemque difficultatem ceſſare dixi, idque in clariponi ex declarationibus ejuſdem Urbani factis in plen.
9 Signatura Gratiæ, cum Rotæ Decano regiſtratis apud Rojas *dec.* 117. ſuper dicta Conſtitution. 20. quarum prima eſt, ut quod diſponitur de Titularibus, ac beneficiatis in hujuſmodi reſervatariis fructuum quoque intelligi debeat, ideoque ubi habemus declaratam voluntatem legiſlatoris, quamvis occaſione alterius legis nullam ſupereſſe dixi quæſtionem negligendo deſuper facere cumulos axiomatum, ac regularum cum copioſis allegationibus juxta leguleici vulgi ſtylum, dum virum doctum, ac verſatum alloquebar.

CONIMBRICEN. PENSIONIS, PRO BENEDICTO DEL MEDIA, CUM SIMEONE MONTEIDO.

Reſponſum pro veritate.

De invalida tranſlatione penſionis ſub conditione mortis transferentis; Et quando mentio dictæ mortis faciat tranſlationem conditionalem, & conſequenter invalidam.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Tranſlatio facta ſub conditione mortis transferentis eſt invalida.*
3 *De tranſlatione conditionali.*
4 *An vitietur conditio vel potius vitiet tranſlationem.*
5 *De reſignatione ad favorem non abdicante jus a reſignante ſi non effectuatur.*
6 *Declaratur concluſio, de qua n. 2.*
7 *Quando cauſa dicatur finalis, vel impulſiva.*
8 *Datur ſimile d. donatione contemplatione matrimonii.*
9 ***Et quando conditio dicatur præciſa importans cauſam finalem, ut vitiet.***

D I S C. LXIV.

1 **OBtinens Benedictus ſenior indultum transferendi penſionem Apoſtolica auctoritate poſſeſſam ſuper Canonicatu Cathedralis, illam ſervatis ſervandis tranſtulit in Benedictum juniorem nepotem, atque in tranſlationis inſtrumento, Notarius candide narrans finem, ad quem hu-**
juſmodi tranſlationes fiunt, dixit, ut decedente ipſo transferente poſſet tranſlatarius poſt ejus mortem dicta penſione potiri. Quare Titulari ſuper dicta tranſlationis invaliditate jactationes [illegible] ex dicta cauſa; ex parte tranſlatarii pro veritate deſuper conſultus fui.

Reſpondi, quæſtionem eſſe potius facti, & applicationis quam juris; Receptum enim eſt apud Beneficialiſtas, tranſlationem factam ſub conditione mortis transferentis eſſe invalidam, Navarr. *conſ.* 65. *l.* Pariſ. *de* 2
confident. quæſt. 23. *n.* 49 Garz. *p.* 1. *c.* 5. *n.* 34. *cum ſeqq.* Lotter. *l.* 1. *quæſt.* 40 *n* 19. *&* 20. Et de tranſlatione conditionali, Gabr. *conſil.* 185. *& ſeqq. lib.* 1. Solumque iſto caſu cadere poſſet quæſtio quam adhuc diſputare occaſio non dedit, an iſta conditio vitiet, vel potius vitietur, ad effectum, ut conditione vitiata valida, & pura remaneat tranſlatio, vel ad effectum, 3
ut invalida ipſa tranſlatione exiſtente, non abdicetur jus e transferente penes quem penſio remaneat, ac ſi tranſlatio facta non eſſet ex concluſione de qua ſupra in Ferrarien. *diſc.* 51. ut actus factus ad favorem alterius, conditionem implicitam habeat, quatenus effectum ſortiatur, ſin minus non abdicet jus a faciente ex defectu intentionis, & in quo videtur deciſio pendere a facti 4
circumſtantiis, malam, vel reſpective bonam fidem, juſtamque credulitatem, ſeu excuſationem inducentibus, 5
necne, cum ex hoc reſultet, an intret dicta concluſio, vel potius ejus limitatio enunciata *eod. diſc.* 51. ubi ineffectuatio proveniat a culpa facientis.

Verum in caſu, de quo agitur, Reſpondi pro meo judicio ex parte penſionarii timendum non eſſe, utpote extra caſum concluſionis, procedentis ubi actus dici poſſit conditionalis, utpote conceptus per clauſulas, ſeu verba taxativa, & alias excludentia animum faciendi, adeout caſus mortis percutiat ſubſtantiam diſpoſi- 6
tionis, atque actus perfectio pendeat a purificatione dictæ conditionis, quæ fuerit cauſa finalis, ac præciſa ſine qua non; Secus autem, ſi mors reſpiciat potius cauſam impulſivam, ſeu motivum id faciendi, juxta modo ſatis vulgarem, ac receptam diſtinctionem, quam habemus in materia donationis factæ cum mentione mortis, ex plene deductis per Rotam apud Merlin. *dec.* 644. *repetit. dec.* 9. *p.* 7 *rec.* & pluries in ſua materia *ſub tit. de donation.* Ubi enim reſpicit ſolum cauſam impulſivam, ſeu motivum faciendi, tunc planum eſt non facere actum conditionalem.

Et hic erat caſus, quoniam inſtrumenti tenor oſtendebat quod imminens mors a transferente ſene juxta naturæ ordinem formidata juxta fere omnium tranſlationum caſum fuerat cauſa impoſitiva, ſeu motivum 7
illam faciendi pro effectu conſiderato in ſæpius enunciata Conſtitutione 144 Urbani VIII. ut tranſlatarius tamquam junior, & validus juxta naturæ ordinem, ac frequentiorem contingentiam, penſionem obtineret, illaque non extinguatur, non tamen exinde inferri poteſt, quod actus eſſet vere conditionalis, juxta ea, quæ frequenter habentur *ſub tit. de donation.* in propoſito donationum, quæ fiant contemplatione certi, ac de- 8
terminati matrimonii. Quoniam in iis fieri ſolet narrativa pro meliori proviſione, ac ſuſtentatione filiorum procreandorum, ac uxoris, & tamen non per hoc, quod matrimonium cito ſolvitur, vel quod filii ex illo non procreantur, vel quod donatarius debita contrahat, ſive bona diſtrahat, exinde reſultat donationem dici conditionalem, cum ſimilibus; Tunc enim objectum procederet, quando præciſe ſub dicta con- 9
ditione tranſlatio facta eſſet, itaut effectum ſortiri non deberet, niſi quatenus dicta mors ſequeretur, & non das, quod iſtius tranſlationis tenor vere non importabat; Ad quod conferunt, quæ habentur ſupra in Vintimillien. *diſc.* 41.

BONONIEN. PENSIONUM, PRO PHILIPPO ROZZALO, CUM N.

Caſus diſputatus coram A. C. & in Signatura, & reſolutus pro Philippo.

An in materia penſionis intret confidentia eodem modo, quo in Beneficiis; Et quando tranſlatio dicatur confidentiaria, itaut invalida remaneat, necne.

SUM-

S U M M A R I U M.

1 *FAlli ſeries.*
2 *De probatione ſi[…]ata translationis.*
3 *In penſionibus, an […] quomodo intret confidentia damnata per Co[…]ſtitutiones Apoſtolicas.*
4 *Translatio […]bet eſſe talis, ut certificetur penſionarius.*
5 *Quod c[…]at confidentia, vel ſimulatio de jure communi.*
6 *Non prohibetur translatarius, nullo accedente pacto ex gratitudine pati, ac transferens potiatur penſione.*
7 *De juſtis cauſis excuſantibus exactionem factam a transferente.*
8 *Proceſſus executivus penſionis non retardatur per exceptiones dubias.*
9 *Translatario competit via executiva.*

D I S C. LXV.

1 CUm Carolus Lilius Gregorii XV. familiaris plures poſſideret penſiones ſuper aliquibus beneficiis exiſtentibus in diœceſi Bononienſi, & alibi, ac etiam ſuper Eccleſia Urbanien. de qua agitur infra *diſc.* 67. illas in vim indulti tranſtulit in Philippum ex ſorore nepotem in pupillari ætate conſtitutum, ſub ejus tutela, & educatione viventem, deindeque continuavit in earundem penſionum exactione, ut prius uſque ad obitum, quo ſequuto, cum Philippus factus adultus habita dictæ translationis notitia in illius executionem Titulares de ſolutione penſionis pulſaret, eis allegantibus dictæ translationis invaliditatem utpote ſimulatæ, ſeu confidentiariæ; introducta fuit cauſa coram A. C. ac reſoluta pro penſionario, Signatura etiam probante; unde propterea poſſeſſores beneficiorum acquieverunt, litem proſequentes ſuper alio puncto Epiſcopi Urbanien. ut infra *diſc.* 67.

In diſputationibus autem deſuper habitis tam coram A. C. quam in Signatura, ex parte Titularium invalida 2 prætendebatur dicta translatio ratione confidentiæ, quam clare probare dicebant ex eo quod idem transferens plurium annorum ſpatio in ejuſdem penſionis exactione nomine proprio, ut prius continuaſſet, deducendo terminos generales quos habemus in materia ſimulationis donationis, vel alterius alienationis probatæ ex continuatione donatoris poſſeſſione bonorum donatorum.

Et magis proxime adducebant auctoritatem Pariſ. *de confidænt. quæſt.* 23. & Garz. *p.* 5. *c.* 3. *n.* 43. *& ſeqq.* qui ſentire videntur, quod quidquid ſit de quæſtione, an Con3 ſtitutiones Pii IV. aliorumque Pontificum loquentes de beneficiis, locum habeant in penſionibus ad effectum cenſurarum, ac pœnarum, & in quo probabilior videtur negativa juxta dec. Pæniæ juxta Lugdun. cum Concord. per Garz. *ubi ſup. n.* 52. Attamen ſecus dicendum ſit quoad invaliditatem actus, quoniam illud in translatione præcipuum, ac eſſentiale videtur, ut certificata perſona Penſionarii, per cujus obitum penſio ceſſare de4 beat, & ne aliàs fieret locus fraudibus, ut uno eorum præmoriente evitari poſſit extinctio per ſupervenientiam alterius, ut infra in Cremonen. *diſc.* 70. ac juxta ea, quæ a ſimili habentur frequenter in materia locietas officii *in ea tit. poſt illum de uſuris l.* 5.

Quamvis autem ego ſcribens pro translatario deducerem auctoritatem Lotter. *l.* 3. *q.* 29. *a.* 84. *& ſeq.* ubi 5 non aſſentiendo Garziæ, & Pariſio *ubi ſup.* probare conatur, quod in materia penſionis, utpote mere temporali nullam redolenti ſpiritualitatem non cadant termini confidentiæ; Attamen reflectendo ad veritatem, advertebam id recte procedere ad effectum inſpectionis, an intrarent, necne dictæ Conſtitutiones Apoſtolicæ; ſecus autem, ut intrarent ea, quæ generaliter habemus diſpoſita de jure communi in donationibus, aliiſque actibus prælertim in dictis ſatis proximis terminis ſocietatis officii, ob dictam claram rationem fraudis, idoque motivum non placebat.

Probabile autem videbatur alterum motivum, quod tunc intraret confidentia, vel fraus, quando præcedat pactio, in cujus executionem reſignans, vel transferens continuet in poſſeſſione, vel exactione; ſecus autem, ubi nulla accedente conventione, atque actu pure, ac perfecte explicato reſignatarius, vel translatarius ex 6 voluntario motivo gratitudinis, obligationis antidoralis patiatur transferentem, vel reſignantem potiri commoditate emolumenti, ſive alia juſta cauſa accedat ut apud Vermigliol. *conſ.* 153. *n.* 2. Rot. apud Greg. *dec.* 38. *n.* 8. apud Pæniam *d. dec.* 146. juxta Lugdunen. alia 25. *juxta Venetum repetit.* apud Marcheſan. *de commiſſ. p.* 1. *fol.* 513 cujus etiam mentionem faciunt Garzias *dict. p.* 1. *c.* 2. *n.* 52. & Tondut. *hoc tract. c.* 26. *n.* 4.

Duplex autem juſta cauſa præſenti accedebat; Una ſcilicet, quod translatarius pupillus, patre deſtitutus, 7 vivebat ſub tutela, & adminiſtratione ejuſdem transferentis, qui per hujuſmodi continuationem jus pupillo quæſito tollere non poteſt, & dum ob dictam pupillarem ætatem præcedentis pactionis requiſitum verificabile non erat; Et altera, quod plures aderant penſiones pro beneficiis in Statu Veneto, ubi admitti non ſolet executio ad favorem translatariorum, idcirco ad removendum hoc impedimentum de facto continuari ſolent in exactione pro transferente non publicata translatione; ut in ſpecie advertitur *in d. dec. coram Pænia.*

Etiamen dicebam ſcribens in Signatura, ſufficere id eſſe dubium, ac altioris indaginis, ut retardari non debeat 8 proceſſus executivus, ſeu reſcriptum cum clauſula, *non retardata* id denegando ſolum, ubi conſtaret de nullitate clara Barboſ. *clauſ.* 162. Duran. *dec.* 60. *n.* 11. *& dec.* 377. *n. fin. p.* 3. *rec.* & frequenter, neque dubitatur, ut trans- 9 latario competat eadem via executiva, quæ competeret transferenti in vim ejus litterarum, ex deductis per Barboſ. *in dicta clauſ.* 162. Duran. *d. dec.* 160. Millin. *dec.* 30. *n.* 1. Add. ad Buratt. *dec.* 638. *n.* 14. *& paſſim.*

IMOLEN. PENSIONIS PRO EPISCOPO, CUM CAPITULO S. PETRI.

Caſus diſputatus coram A. C. pendet in Rota:

De eadem materia translationis confidentiariæ, vel ſimulatæ factæ in perſona unius capacis ad commodum alterius incapacis.

S U M M A R I U M.

1 *FAlli ſeries.*
2 *Solent penſiones reſervari ſub nomine unius ad commodum alterius.*
3 *Potiſſime id practicatur in illis, quæ reſervantur ſuper beneficiis Hiſpaniæ.*
4 *Indulta ad favorem nepotum, vel conjunctorum Pontificum late interpretantur.*
5 *Si relinquitur legatum ſub onere ad favorem incapacis, non per hoc legatum vitiatur.*
6 *Penſio dicitur materia dividua, & translatio valet in parte.*
7 *Quando conditio vitiet, vel vitietur.*
8 *Translatio an ſit odioſa, necne.*
9 *In dubio pro libertate contra ſervitutem judicandum eſt.*
10 *Non valet translatio ad favorem capacis, ad commodum tamen incapacis.*
11 *Translatio importat ſolum mutationem perſonarum æque ſubjectarum morti.*
12 *Habens pro ſe regulam ſufficit eam allegare, ut fundet intentionem.*
13 *De eodem, de quo n.* 3.
14 *Sed id non ſolet practicari in Italia.*
15 *Quando practicata ſit translatio favore manus mortuæ.*
16 *Non poteſt fieri translatio, ut commodum ſit transferentes.*
17 *Neceſſitas convenientiæ dicitur etiam obligatoria.*
18 *Quando etiam in rebus dividuis obſtet individuum voluntatis.*
19 *Declaratur quando utile per inutile vitietur vel non.*
20 *De argumentis ſimulationis translationis.*

D I S C. LXVI.

ASſumpto per eundem Principem Pamphilium enun- 1 ciatum ſupra *diſc.* 1. pio, ac generoſo opere, ornandi omnia Altaria Baſilicæ Vaticanæ argenteis Crucifixi ſimulacris, & candelabris, aſſignavit ad hunc effectum penſionem ſcutorum mille, & quinquaginta ſuper Eccleſia Imolen. dictaque aſſignatione per quinquennium circiter effectum ſortita imperfecto opere, morti proximus in vim indulti, eandem penſionem tranſtulit in perſonam junioris Canonici ejuſdem Eccleſiæ, ſub lege, ut pecunias exinde retrahendas Capitulo tradere teneretur pro dicto opere perficiendo; Epiſcopo autem dictam translationem impugnante introducta deſuper cauſa coram A. C. ſeu Prælato deputato, poſt aliquas diſputationes, curavit Capitulum per commiſſionem Sanctiſſimi cauſam adhuc indeciſam avocari, & committi in Rota, ubi pendet.

In

In his diſputationibus habitis cotam Prælato, ex parte Capituli duo deducebantur. Primo ſcilicet, quod ob ge-
2 neralitatem indulti loquentis de facultate transferendi in quaſcumque perſonas, prohibitum non eſſet transferre etiam ad commodum Capituli, non perpetuo, *ſed* ad vitam unius ex Capitularibus, dum quotidiana praxis docet penſiones reſervari in perſona unius ad commo-
3 dum alterius, ut apud Burat. *dec.* 724. ubi in ſpecie de ſimili reſervatione ita ſimulata, & habetur quotidie in reſervationibus quæ fiunt ſuper beneficiis Hiſ-
4 paniarum ad commodum Italorum, vel aliorum diverſæ nationis, ex deductis apud Dunozet. in Toletana, *dec.* 761. Potiſſime quia agebatur de indulto conceſſo nepoti, late ac benigne interpretando ex iis, quæ in terminis conſimilis indulti habentur apud eumdem Dunozett. *dec.* 768. & 380.

Er ſecundo, quod in omnem eventum, ſtante potiſ-
5 ſimum clauſula, *omni meliori modo*, vitiatum remaneret onus translatarin injunctum, non autem ipſa translatio, quæ pura, & perfecta erat, dum onus non percutiebat ſubſtantiam, ſed accidentia; Unde ſi quis relinquat prædium, vel alia bona perſonæ capaci, cui injungar onus dandi fructus in toto, vel in parte Minoribus Obſervantibus incapacibus, ceſſabit onus, non autem vitiabitur legatum, ex iis, quæ habentur io ſua
6 materia *ſub tit. de Regal.* ac etiam forte *ſub altera de Legat.* Potiſſime vero, quia penſio dicitur materia dividua, non autem individua, adeout ſi fiat translatio ultra ſummam, quam ab indulto permiſſam, non per hoc actus vitiatur, ſed remanet ſolum vitiatus in exceſſu, Lotter. *l.* 1. *q.* 40. *n.* 64 Tondut. *de penſion. c* 23. *n.* 14 Spad. *conſ.* 67. *n.* 1. *l.* 3 Mantic. *dec.* 153 & conferunt in idem ea, quæ habentur apud Salgad. *par.* 2. *c.* 4. ut habens facultatem obligandi bona majoratus pro certa ſumma, ſi obliget pro majori. non per hoc obligatio remanet vitiata in totum, ſed vitiatur exceſſus.

Atque ad idem comprobandum, cum non modica evagatione, ac ſuperfluo allegationum cumulo, dedu-
7 cebantur ea, quæ in materia cenſuali, præſertim ſtrenuentius per Cenc. & Duard. *in eodem tract.* colliguntur circa uneta, & pacta, quæ ſubſtantialia, naturalia, vel accidentalia contractus reſpiciant, ad dignoſcendum, an onus, vel pactum prohibitum vitiet, vel vitietur; Ac etiam quæ in materia ultimarum voluntatum habemus in turpibus, vel impoſſibilibus conditionibus vitiandis, ac habendis pro non ſcriptis, non autem vitiantibus; Et conſequenter, quod translatio valida, & firma remanere deberet ad commodum Canonici, ad cujus favorem translatio facta erat.

His non obſtantibus (etiam eum ſenſu veritatis), dicebam pro translationis invaliditate reſpondendum eſſe, cum ad id ſuſſiciat ut verſaremur in dubio, quoniam quidquid antiquiores vere fabuloſe dixerint, ut translatio ſervitutem, vel onus non prorogeт, neque odioſa cenſenda ſit ob poſſibilem præmorientiam translatarii, quamvis junioris, ac validioris: Hodie tamen ex pluries inſinuata
8 Conſtitutione 144. Urbani VIII. receptum eſt id, quod prius inſpecta naturali veritate a frequentioribus, ac fere ſemper contingentibus erat etiam abſolutum, ut ſcilicet
9 dicatur odioſa, utpote prorogans ſervitutem, & conſequenter, quod in dubio judicandum ſit pro libertate in ſervitutis excluſionem, ex collectis per Barboſ. *axiomat.* 137. & *paſſim*, ac habetur *ſub tit. de feud. & ſub altera de jurepatron.* pro una, vel altera ſpecie ſervitutis excludenda.

Verum credebam quod non in dubio, ſed in claris pro hac parte verſaremur; Fundata enim intentio eſt Titularis in concluſione firmata per Rotam in Nolana penſionis coram Sacrato impreſſ. apud Matchefan. *p.* 1. *fol.* 147. *ex conſ.*
10 61. Navar. *de ſimonia*, quod invalida ſit translatio fiduciarie facta io perſona capaci, ad commodum ac utilitatem incapacis, ideoque niſi ex parte volentis ſuſtinere translationem noceretur, quod Capitulum. quod eſt manus mortua, eſſet capax. (quod utique io jure probari non poteſt, quoniam translatio aliud non eſt, niſi mutatio per-
11 ſonæ æque ſubjectæ morti naturali, vel civili, ob quam Eccleſia ſuam libertatem conſequi poſſit) firma remanet regula, quæ Titulari aſſiſtit, juxta propoſitionem, de qua apud Mantic, *dec.* 251 *n* 4. Barboſ *axiom.* 168. &
12 communiter, ut habens pro ſe regulam, habere dicatur intentionem fundatam non probata limitatione.

Neque alicujus momenti eſſe dicebam dictum primum fundamentum ex parte Capituli deductum, quod ſoleat fiduciaria reſervatio fieri in perſona unius ad commodum alterius, quod etiam in translatione practicatur, quoniam moriente illo Hiſpano fiduciario, vulgo nuncupato *teſta di ferro*. in cujus perſona penſionum reſervationes fiunt, ut infra *diſc.* 73. ad commodum aliorum, tunc eædem penſiones in alium pariter Hiſpanum fiduciarium transfe- 13
runtur, ne alias per mortem penſionarii extinctæ remaneant, quoniam id recte procedit in Hiſpania, ubi de recepto uſu ad conſervandas eas leges, ſeu privilegia ad favorem nationalium, hoc temperamentum adhibetur; 14
ſecus autem in Italia, ubi ceſſante hac ratione non eſt in uſu facere hujuſmodi ſimulatas, ac fiduciarias reſervationes ut apud Burat. *dec.* 895. *n.* 6. Lotter. *l.* 1. *q.* 36. *n.* 108. Potiſſime vero ad favorem manus mortuæ cum id, quamvis ad tempus, nonniſi raro, & cum gratia ſpeciali fieri ſolet, ut noſtris temporibus vidimus de gratia, quam conceſſit Alexander VII. Cardinali de Montealto juniori, ut ad certum tempus transferre poſſet penſionem ad commodum Eccleſiæ S. Andreæ de Valle pro ejus apſide perficiendo.

Conſiderabam ulterius, recte intrare concluſionem, de qua Navar. *d. conſ.* 61. *de ſimon* Parif. *de confident. qu.* 13. *n.* 49. Lotter. *l.* 1. *q.* 40. *n.* 19. & 20. Sanch. *conſil.* 15
moral. l. 2. *c.* 3. *dub.* 46. *n.* 7. quod ſcilicet fieri non poſſet translatio ſub lege, ut ejus commodum eſſe debeat 16
ipſius transferentis, vel alterius ab eo voliti, ut habetur etiam ſupra in Conimbricen. *diſc.* 64. & hic videbatur caſus, quoniam cum transferens dictum opus in vita ſuſcepiſſet animo, ac intentione illud perficiendi, ita in effectu, commodum translationis non erat, neque capituli, neque Canonici translatarii quorum nulla erat utilitas, quod dictus major ornatus fieret, dum Capitulum nullum habet onus ornandi, vel providendi dictam Baſilicam, ſed potius id tendebat ad utilitatem, ſi non burſalem, abſque dubio honorificam ipſius transferentis ejuſque memoriæ, ac poſteritatis, & ſic in effectu videtur factam eſſe translationem ad commodum transferentis ita diſponentis de penſione in tempore habili, & quando non eſt amplius penſionarius.

Et quamvis in contrarium diceretur, quod nullam deſuper transferens contraxerat obligationem, ideo quod 17
nec ipſe, nec ejus hæres ad operis perfectionem cogi potuiſſet, nihilominus quidquid ſit de hoc, quod examinare neglectum eſt, utpote extra cauſæ neceſſitatem; Dicebam juxta ea, quæ præterim habentur *ſub tit. de dote diſc.* 78. & *ſ.* 99 ex Franch. *dec.* 677. *n.* 7. & *aliis*, quod duplex datur neceſſitas; Una præciſa jure actionis, vel judicis officio: Altera vero moralis reſultans a lege, ſeu ratione congruentiæ, quia nempe indecorum ſit non facere; iſtaque ſecunda neceſſitas, præſertim apud nobiles, & magnates major, magiſque præciſa reputari ſolet, ne alias objici valeat dictum Evangelii, de eo, qui cœpit ædificare, & non potuit conſummare, unde propterea, ut habetur in ſua materia *ſub tit. de credito*, quamvis regula ſit, ut debitore ex pluribus cauſis aliquam ſolutionem ejus creditori faciente, abſque expreſſione cauſæ, referenda ſit ad magis urgentem, ac oneroſam; attamen, ſi alia viget cauſa recentior, minuſque de jure obligatorio, quæ tamen legem congruentiæ habeat, ad iſtam potius referenda eſt, cum ſimilibus.

Quo vero ad alterum punctum, an ſcilicet non ſubſiſtente dicto onere injuncto translatatio conſignandi pecuniam exigendam Capitulo pro dicto opere dicto onere vi- 18
tiato, ipſa translatio ſubſiſteret ad commodum Canonici? Ultra ea, quæ etiam in rebus naturaliter dividuis ob individuum voluntatis habentur deducta per Merlin. *centr.* 15. *lib.* 2. & Rot *deciſ.* 326. *poſt* 2. *vol. conſil.* Farinac. cum aliis quæ deſuper habentur in propoſito alienationis bonorum Eccleſiæ *ſub tit. de alienat. & contract. diſc.* 1. & *in aliis*, quando utile per inutile vitietur.

Advertebam hujuſmodi inſpectionem cadere, quando defectus non eſt in ſubſtantia, ſed in accidenti, quia 19
ſcilicet faciens actum, illum vere ſubſtantiare voluerit cum eo, cum quo factus eſt, illi tamen aliquod onus, vel conditionem injungendo ad commodum alterius, in quibus terminis cadunt omnes quæſtiones, quas deſuper habemus; Secus autem, ubi defectus eſt in ipſa ſubſtantia, quod ſcilicet faciens, non cum eo, cum quo actus initus eſt, ſed cum altero vere facere voluerit, ita ſimulate ſupponendo perſonam capacem loco perſonæ incapacis, tunc cum non intrant iſti termini, ſed potius alii, de quibus *toto tit. plus valere quod agitur, quam quod ſimulate concipitur*, & conſequenter ſi actus invalidus eſt ad favorem ejus, qui principaliter in animo habitus fuit, ſuſtineri non poterit ad favorem fiduciarii, ut quotidianum habemus in fiduciariis diſpoſitionibus, quæ fiunt ſub nomine perſonæ capacis ad commodum incapacis, vel prohibitæ, puta ſpurii.

Quod

Quod autem actus principaliter directus eſſet, non ad perſonam Canonici, minuſque ad illam Capituli, ſed ad ſolum finem perfectionis operis; ob honorificentiam, vel complacentiam ipſius transferentis, qui etiam poſt mortem hujus penſionis diſpoſitionem habere voluit, cla-
10 re comprobari obſervabam; Primo, ob ipſo veritatis primordio, quod iſta penſio ad dictum opus deſtinata fuit; Et ſecundo fortius, quia in facto tamquam certum, ac abſolutum ſupponebatur, quod transferens nullam penitus rationem affectionis haberet erga translatarium, cujus neque ſuperficialem cognitionem habebat, atque eatenus illius perſonam elegit, quatenus ejus ætas, ſpectato ordine naturæ, probabilem induceret ſpem majoris durationis penſionis, adeout transferens cogitaſſet translationem effectum non ſortituram, utique hujuſmodi ſummæ adeo notabilis translationem non feciſſet, dum ex aliis translationibus in ſumma valde notabili limitate ad favorem propriorum filiorum factis etiam de minoribus penſionibus, neglectis familiaribus, vel conjunctis, aliiſque benevolis, ita manibus palpari videbatur hæc veritas, quod ſcilicet omnino a transferentis animo alienum fuerit gerere actum cum ipſo translatario, atque ad ejus commodum.

URBANIEN. PENSIONIS PRO PHILIPPO ROZZOLO, CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per Rotam pro Philippo, poſtea concordatus.

An facultas transferendi ceſſet ob immutatum Eccleſiæ oneratæ ſtatum, quia ſcilicet de Collegiata fiat Cathedralis; Et de proceſſu executivo competente translatario. Et de præſumptione extinctionis penſionis reſultante a diuturno penſionarii ſilentio, vel negligentia in exigendo.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ*
3 *Si Eccleſia gravata penſione mutet ſtatum, ac efficiatur Cathedralis, non præjudicat penſionario*
4 *Translatario datur eadem via executiva, quæ transferenti.*
5 *Penſio diu non exacta præſumitur extincta.*
6 *In annuo debito conditionali non datur præſcriptio unica.*
7 *Declaratur concluſio, de qua nu. 5. quando procedat.*
8 *Præſcriptio ſtatutaria, vel præſumpta ſolutio, non intrat in debito negato, & ad favorem debitoris, qui prætendebat ſe non eſſe talem.*

D I S C. LXVII.

1 TRanslatio per Carolum facta ad favorem Philippi nepotis juxta ſeriem, de qua ſup. *diſc. 65.* cum contineret etiam penſionem reſervatam ſuper Eccleſia, quæ tunc erat Regularis, deinde vero per Urb. VIII. ſæcularizata, erecta fuit in Cathedralem Urbanienſem, impugnabatur per dictæ Eccleſiæ Epiſcopum ob dicti ſtatus immutationem, ob quam ad Concilii Tridentini præſcriptum, ſalva remanere debet congrua ſcutorum 1000. Quare introducta deſuper cauſa coram A. C. ab iſto relaxatum fuit mandatum ad favorem penſionarii, ſuſpenſum tamen per Signaturam committentem cauſam in Rota coram Celſo, cum clauſula ſuſpenſiva, *ſi quid exequendum*, datoque dubio ad formam reſcripti ſub die 4. Julii 1659. ad favorem penſiona-
2 rii prodiit reſolutio, quæ habetur inter deciſiones Celſi *dec.* 304. illaque anſam præbuit concordiæ, per quam controverſia finem accepit.

Tam in Rota, quam in Signatura, duo erant puncti, de quibus actum fuit; Primo ſcilicet, an translationi obſtaret dicta immutatio ſtatus Eccleſię, quę de Regulari, ſeu Collegiata efficiatur Cathedralis; Et ſecundo, circa proceſſum executivum competentem, necne ſtante præſumptione extinctionis reſultante a ſilentio annorum viginti circiter.

Primum objectum nullam habebat ſubſiſtentiam, quoniam hujuſmodi immutationes ſtatus, quoties expreſſe
3 contrarium non diſponitur, non præjudicant juribus tertii cum ipſa immutatione, ſeu erectione, ſeu compatibilibus; Tum clauſula, *ſine præjudicio*, in eis adjici ſolita; Tum ex regula de jure tertii quæſito non tollendo, ut in his ſpecialibus terminis, ut penſio reſervata ſuper Eccleſia Collegiata, vel inferiori non ceſſet per ejus erectionem in Cathedralem, Seraph. *dec.* 1410. *n.* 20. & 21 & *dec* 1444 *n.* 9 Lotter. *l.* 1. *q.* 42. *n.* 1. Pir. Corrado *in praxi l.* 2. *c.* 15. *n.* 101.

Quo vero ad alterum, non negabant ſcribentes pro Epiſcopo receptam concluſionem, ut eadem via executiva, quæ competeret transferenti, competat etiam 4
translatario juxta *dec.* 40 Millini *dec.* 60. Duran *dec.* 22. Othob & in hujus cauſæ deciſione; Dicebant tamen, quod ſtante diuturno ſilentio, penſio præſumebatur extincta, juxta doctrinam Gomeſ. *in compend. Signaturæ* 5
regiſtrato poſt q. 16 *ad reg de non judicando juxta formam ſupplicationis n* 86.

Verum facilis erat reſponſio, quoniam aut dictum ſilentium deducebatur in ordine ad præſcriptionem, & 6
illa non intrabat, cum ageretur de annuo debito conditionali, in quo receptum eſt etiam triennalem præſcriptionem non ſufficere, niſi pro annualitatibus decurſis, juxta plene deducta *dec.* 373. *p.* 9. *rec.* & in his terminis Gigant. *hoc tract. p.* 83. *n.* 9. *cum ſeqq.*

Aut vero in ordine ad præſumptionem, & pariter de plano ceſſabat objectum ex duplici reſponſione; Primo, quia dicta Gomeſii, & Cavalerii *dec.* 299. *n.* 7
5. *cum Concordan.* procedit ubi quæſtio ſit inter penſionarium ſuperviventem, & Titularem ſucceſſorem non informatum, cum tunc adverſus ipſum penſionarium negligentem, utpote bene informatum de facto proprio, dicta præſumptio intret ad favorem ſucceſſoris non informati, & in his terminis loquuntur dictæ auctoritates. Non autem verſabamur in caſu oppoſito, quod ſcilicet penſionarius, in quem in pupillari ætate exiſtentem translatio facta fuit, erat ignarus, e converſo autem ab initio ſemper fuit idem Titularis a quo ſolutio fieri debuiſſet, ideoque docere poterat, quomodo, & quando id ſequutum eſſet.

Et ſecundo, quia ut habetur in propoſito ſtatutariæ præſcriptionis, vel præſumptæ ſolutionis *dec.* 192 poſt Zach. *de oblig. Cam. dec.* 284 *p* 9 *rec* apud Dunozett. *dec.* 849. *n.* 8
15. & ſæpe *ſub tit. de credito*, nunquam intrat præſumpta ſolutio ad favorem ejus, qui, pulſatus negavit debitum, atque allegavit ſe non eſſe debitorem, cum non præſumatur ſolutum id, quod quis prætendat non debere; Et propterea cum Titularis pulſatus oppoſuit de ineſficacia translationis ob mutatum Eccleſiæ ſtatum, ita prætendendo non teneri amplius ad penſionem, hinc detecta irrelevantia iſtius exceptionis, incongrue recurrebat ad alteram præſumptæ extinctionis.

ALBANEN. PENSIONIS PRO ANDREA TAMANTINO, CUM JOANNE PELAGALLO.

Caſus deciſus per Rotam pro Joanne.

An valeat translatio penſionis, cujus commoditas alteri ceſſa ſit in præjudicium ceſſionarii; Et incidenter; An eadem penſio alteri ceſſa, per cedentem extingui poſſit.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Reſolutiones cauſæ.*
3 *Quare legis propoſitionibus aſſiſtentibus juſte judicetur in contrarium?*
4 *Poſſeſſor beneficii gravati poteſt ſibi acquirere commoditatem penſionis, & num.* 31.
5 *Dantur plura ſimilia.*
6 *Beneplacitum Apoſtolicum requiritur in extinctione mediante pecunia, ſed non in ceſſione commoditatis.*
7 *Quare magis expediat ceſſio commoditatis, quam extinctio.*
8 *De ratione, ob quam reſolutiones non diſplicent.*
9 *Quomodo deferendum ſit doctrinis, & deciſionibus.*
10 *Quod poſt ceſſam commoditatem, non poſſit extingui penſio, & num.* 17.
11 *De eodem, ubi commoditas eſt alteri reſervata, & num.* 19.
12 *Invalidum eſt indultum transferendi penſionem, ſi adeſt pactum, ut non poſſit transferri, & nu.* 20.

13 Tra-

13 *Penſionarius poſt exactos aliquos terminos, non poteſt transferre penſionem.*
14 *Penſio regulatur cum terminis uſusfructus, & n. 23.*
15 *Quando uſusfructus alienetur, vel cedatur.*
16 *Cedens non poteſt exercere actiones poſt ceſſionem, & n. 24.*
17 *Impugnatur opinio, de qua n. 10.*
18 *Sin declaratur, quando procedat.*
19 *Declaratur altera, de qua n. 11. ut procedat in penſionibus Hiſpaniarum, quæ non ceſſant per mortem reſervatarii.*
20 *Declaratur concluſio, de qua n. 12.*
21 *Et altera, de qua n. 13.*
22 *Translatarius metitur jus ſuum directe a Papa, & num. 24.*
23 *Impugnatur, ſeu declaratur concluſio, de qua n. 14.*
24 *De concluſione, de qua n. 16.*
25 *Penſiones Eccleſiaſticæ non ſunt in commercio.*
26 *Eſt in commercio commoditas, & de ratione differentia.*
27 *Beneficium poteſt aſſignari, licet commoditas fructuum alteri ceſſa ſit.*
28 *Idem in officiis, & locis Montium, ac aliis ſimilibus.*
29 *Penſionarius contrahendo matrimonium, vel aſſumendo ſtatum incompatibilem præjudicat ceſſionario commoditatis.*
30 *Emens commoditatem penſionis, quid emere dicatur.*
31 *Ut poſſeſſor beneficii onerati acquirens commoditatem penſionis dicatur homo diverſus.*

D I S C. LXVIII.

1 POſtquam Federicus Ubaldinus ceſſerat commodita-
tem penſionis poſſeſſæ ſuper Canonicatu Albanen.
Gaſpari, qui deinde eam ceſſit eidem Joanni poſſeſſo-
ri Canonicatus, proteſtanti quod acquirebat tamquam
tertius ex perſona propria, effectus eſt conclaviſta,
atque morti proximus, in vim facultatis conclaviſtis
competentis dictam penſionem tranſtulit in Andream,
qui in ſolito proceſſu executivo mandatum obti-
nuit contra dictum Joannem Titularem, ſed com-
2 miſſa per Signaturam cauſa in Rota coram Priolo,
cum clauſula ſuſpenſiva, *parito litteris arbitrio*, ſub
diebus 4. Decembris 1658. & ..... Januarii 1667. pro
Titulari prodierunt reſolutiones, quarum prima eſt
dec. 397. p. 12. rec. atque in hoc ſtatu cauſa ſilet.
In iſta præſertim cauſa expertus ſum id, quod fre-
3 quenter in aliis dicere ſolent medici, *pulſus bonus,
urina bona, & æger tendit ad mortem*, quod ſcilicet
juris concluſiones uni parti aſſiſtant, quæ tamen ſuc-
combat, ob quandam non ſcriptam æquitatem, ſeu
certum quid nobis ignotum, quod ſuadeat pro altero
judicandum eſſe, ob eam ſcilicet circumſtantiam, quod
ceſſionarius commoditatis penſionis eſſet idem Titularis
ejus debitor, qui vere in animo habuit a penſionis
onere ſe eximere in totum, & e converſo penſionarius
cum *ipſo* Titulari contrahendo, idem in animo ha-
buiſſe videtur.
Et quamvis ex juris fictione, illaque plurium forma-
lium, ſeu intellectualium perſonarum diſtinctione, quam
4 in jure abſolutam habemus, idem Titularis penſionis
debitor, ejus commoditatem abſque dubio translative
acquirere poſſit pro perſona propria, contradiſtincta ab
illa beneficiati, abſque eo, quod intret incompatibili-
tas actionis, & paſſionis in eodem ſubjecto, adinſtar
5 illius acquiſitionis, quam hæres beneficiatus facere pot-
eſt contra hæreditatem, ſive poſſeſſor feudi, vel ma-
joratus, aut fideicommiſſi contra ipſum feudum, ma-
joratum, vel fideicommiſſum, & cætera, ex iis, quæ
habentur deducta *ſub tit. de feud. diſc. 23.* & alibi plu-
ries: Attamen attenta quadam naturali veritate vide-
6 tur, quod acquirens, in ordine ad cedentem voluit
eum omnino de medio tollere, non tamen adhibere viam
extinctionis, ſed potius ceſſionis commoditatis; Tum
ad effectum evitandi neceſſitatem obtinendi Apoſtolicum
beneplacitum, quod indubitanter neceſſarium eſt, quan-
do extinctio non gratuita, ſed mediante ſolutione an-
ticipata aliquorum terminorum fiat, ut ſupra *diſc. 5.*
& infra *diſc. 80.* non tamen requiritur juxta receptam,
abſolutamque praxim (juris quoque principiis inni-
xam, ut infra) in ceſſione commoditatis.
Tum fortius, quia eſt prudens, ac optima cautela,
7 quam ego pluries adhiberi conſului, præſertim in caſu,
de quo *diſc. ſeq.* ac etiam in gravioribus caſibus aliquo-
rum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum qui ita pen-
ſiones notabiles reſervatas ſuper Eccleſiis ab eiſdem poſ-
ſeſſis acquiſierunt, ob illud dilemma, quod aut penſio-
narius præmoritur, & obtinetur intentum extinctionis,
aut ſupervivit, & tunc Titularis, quatenus naturaliter
moriatur, commoditatem ad ejus hæredes, vel ſucceſ-
ſores tranſmittere poteſt, vel pro ſe ipſo retinere, qua-
tenus dimittat Eccleſiam, donec cedens vivat, & ne
alias naturali, vel civili morte ad breve tempus contin-
gente, pinguis proviſio ſucceſſoris paretur cum proprii
patrimonii jactura, ut quandoque praxis docuit.
Ideoque mihi quamvis ſcribenti pro penſionario, ex
dicta naturali veritate, ſeu non ſcripta æquitate, non im- 8
probabiles viſæ ſunt reſolutiones, improbabilia tamen,
ac in puncto juris parum fundata earum fundamenta,
quæ propterea male applicarentur, ubi conſimilis quæſtio
non eſſet cum ipſomet Titulari utramque perſonam ut
ſupra gerente, ſed vel cum ſolo ceſſionario commoditatis,
vel cum ſolo Titulari allegante ceſſionem tertio factam,
ideoque bona deciſio, ſed mala ratio deciſionis.
Atque hinc edocemur, quam ineptus, ac erroneus ſit
pragmaticus abuſus, (qui tamen adeo inolevit, ut Ju-
riſtarum naturalis effectus videatur, atque apud eorum 9
vulgus neceſſarius) inſiſtendi in ſolo cumulo deciſionum,
& auctoritatum, ſive deciſiones, & conſilia in ſola lit-
tera attendere, atque cuicumque caſui applicare, non
indagando circumſtantias, ob quas in eo caſu bene de-
ciſum ſit, in altero autem, quamvis ſimili, ac pene
fraternizante male decideretur, peſſimeque applicentur
illæ propoſitiones, quæ ad quendam alias juſtæ reſo-
lutionis ornatum pro ſtylo deducantur.
Examinando ſiquidem dictarum reſolutionum funda-
menta, illorum potiſſimum fuit in deductis per Lotter.
in l. 1. q. 42. n. 14. cum ſeqq. & Salgad. *in labyr. p. 1. c. 43.
n. 12. cum ſeqq. & n. 45. cum ſeqq.* ubi impugnando firma- 10
ta per Rotam in Mediolanen. coram Marcomontio *dec.
129. p. 1. rec.* firmatur ut cedens non poſſit in præjudi-
cium ceſſionarii extinguere penſionem cum Titulari,
ejuſque caſſationi conſenſum præſtare.
Secundo, in deciſione 56. Millini, ubi pariter firma-
tur idem, ut penſionarius extinguere, ſeu ceſſare non 11
poſſit penſionem in præjudicium commodatarii.
Tertio, ponderantur firmata apud Otthobon. *dec. 239.*
in ſpecie invaliditatis translationis, quinimmo invalidi- 12
tatis indulti transferendi obtenti per penſionarium poſt
initum pactum cum Titulari de non transferendo, quaſi
quod jus prius tertio quæſitum, cujus mentio facta
non ſit, ſurreptitiam, ac ineſſicacem reddat gratiam,
iſtamque deciſionem dicebant ſcribentes in contrarium
eſſe punctualem, dum transferendi facultas ſupervene-
rat poſt factam ceſſionem.
Quarto magnum, ac potiſſimum fundamentum conſti-
tutum fuit in auctoritate Gigan. *quæſt.* 88. utpote indivi- 13
dualiter decidente caſum, dum agit de translatione facta,
poſtquam Titularis aliquos terminos anticipatos penſio-
nario ſolverat, ut a translatario moleſtari non poſſet.
Quinto, quia in communi ſenſu Caccialuppi, Gigant.
Lotter. & aliorum Beneficialiſtarum, ac etiam Rotæ 14
apud Millin. *d. dec. 56.* & in aliis, receptum eſt,
penſionem Eccleſiaſticam aſſimilari uſufructui, atque
cum eis terminis regulari, uſusfructus autem extin-
ctio, ſeu remiſſio per uſufructuarium ad favorem pro-
prietarii, ſeu ceſſio ad favorem tertii fieri non po-
teſt in præjudicium ejus, cui prius ceſſus eſſet ex au-
ctoritatibus in hujus cauſæ deciſionibus deductis, & 15
de quibus etiam, examinando materiam uſusfructus
habetur *ſub tit. de dot. diſc.* 148. occaſione agendi de
uſufructu dato in dotem.
Et demum, ſtante pacto, per quod cedens (juxta
conſuetum formularium hujuſmodi ceſſionum) nedum
tranſtulit ampliſſime omnia jura, nullo jure pro ſe re- 16
tento, ſed etiam ſe obligavit ad quamcumque ceſſio-
narii inſtantiam conſenſum præſtare in Dataria ſuper
caſſatione penſionis, unde propterea omne penitus jus
a ſe abdicaſſe cenſetur, ex iis, quæ cæteris plene col-
lectis habentur apud Salgad. *in labyr. par. 1. cap. 27.
n. 62.* & apud Rot. *dec. 44. n. 1. & 16. p. 11. rec.*
& in aliis pluries, ac habetur etiam *ſub tit. de cre-
dito*, frequenter quod ubi ſcilicet agitur de ceſſione
adeo ample concepta, tunc translatæ ſunt etiam actio-
nes directæ, vel quamvis iſtæ penes cedentem rema-
neant, utpote non abdicabiles, atque (ut juriſtæ di-
cunt) oſſibus affixæ, adhuc tamen earum exercitium
inutile remanet.
Nullum vero ex his fundamentis in puncto juris, qua-
tenus

tenus ad rem pertinet, ſubſiſtens, vel applicabile vide-
batur; Singula etenim examinando; Quatenus pertinet
17 ad primum deductum ex auctoritate Lotter. cum quo
pertranſit Salgad. *ubi ſup.* ſuper prohibita facultate pen-
ſionarii caſſandi, ſeu extinguendi penſionem in præju-
dicium ceſſionarii commoditatis; Dicebam ſcribens in
cauſa tamquam Advocatus, quod ſi pragmatico ſtylo,
auctoritatibus earumque majori calculo inhærere volu-
mus, magis deferendum erat auctoritati Rotæ firman-
tis contrarium, quam Lotter. qui cauſæ Patronus, vel
Advocatus, deciſionem impugnare conatur, potiſſime
quia dictam deciſionem ſequuntur Tondut. *l. t. quæſt.
beneſ.* 35. *& hoc tractatu c.* 21. *n.* 27. & Amaiden. *de
ſtylo Datariæ, c.* 27. *n.* 15. qui dicit hunc eſſe Curiæ
ſtylum, iſtiuſque teſtimonio deferendum eſſe dicebam,
cum uſque ad decrepitam ætatem fuerit in Curia Ad-
vocatus, ac etiam plurium annorum ſpatio, Datarii
Urbani VIII. Auditor.

Iſta reſponſio (reflectendo ad veritatem) non place-
bat; Tum ob nimiam genii, ac ſtyli alienationem ab hoc
inſipido pragmatico ſtylo; Tum etiam, quia in caſu, de
quo agitur *d. dec.* 239. mihi etiam probabilior videtur opi-
18 nio Lotterii, & ſequacium, non quidem, ex aliquibus
vagis, ac generalibus fundamentis ponderatis ab eodem,
& a Salgado ejus ſequace, præſertim circa aſſimilationem
uſusfructus, cum id contineat æquivocum clarum, ut in-
fra in reſponſione ad quintum fundamentum, ſed ex cir-
cumſtantia fraudis, ac malæ fidei ipſius Titularis, qui re-
cte ſciens penſionem eſſe alteri ceſſam, & poſtquam ceſ-
ſionarium agnoverat in creditorem, extinctionem affecta-
verat cum cedente, non abſque colluſionis, ac fraudis
vehementi ſuſpicione, idque intrabant terminis genera-
les *text. in l.* 3. *C. de novation.* ut advertit Tondut. *hoc tract.
d. c.* 21. *n.* 26. quæ ratio in præſenti non intrabat.

Quo vero ad ſecundum fundamentum conſtitutum in
deciſione Millini, illud pariter æquivocum magis cla-
rum continere dicebam; ibi enim agitur de penſioni-
19 bus, quæ ſuper Hiſpaniarum beneficiis ad conſervan-
dum privilegia, ſive ad tollendum obſtaculum de facto
illarum pragmaticarum, reſervantur ſub nomine, ſeu
in faciem Hiſpani mere confidentiarii, qui vulgo nun-
cupatur *teſta di ferro* ad commodum Itali, ſive alte-
rius Nationis, beneque dicitur, ut per conſenſum hu-
juſmodi confidentiarii in præjudicium commodatarii
penſio caſſari non poſſit, quoniam ex regula *plus va-
lere, quod agitur, &c.* ſubſtantia penſionis vere in com-
modatario magis reſidere dicitur, quam in reſervata-
rio, qui fiduciarie ſolum nomen ita accomodare dici-
tur, adeout non per illius mortem naturalem, vel ci-
vilem, ſed per illam commodatarii penſio ceſſare ſeu
extingui dicatur, ut advertitur in Toletana coram Du-
noz. *inter ſuas dec.* 761. impreſſa etiam apud Dianam
reſol. moral. p. 8. *in fine*, & habetur infra *diſc.* 73. ideo-
que iſti termini omnino extranei ſunt a caſu.

Prout omnino extraneam dicebam *dictam dec* 239.
Otthob. ut ſupra ponderatam in tertio fundamento, ibi
20 enim bene dicitur ſubreptitiam eſſe facultatem obten-
tam transferendi penſionem non facta mentione con-
ventionis initæ in ipſo limine reſervationis de non
transferendo; Tum quia Titularis alias Eccleſiam ita
gravatam forte non acceptaſſet; Tum etiam, quia ex
tunc ita quæſitum videtur aliquod jus Eccleſiæ, pro
ſperata libertate, ac impedita prorogatione ſervituris,
unde ſi Papæ id narratum fuiſſet, veriſimiliter non
conceſſiſſet gratiam, cujus impetratio in impetrante,
fraudem, ac fidei violationem redolere videbatur, quo-
rum neutrum in præſenti dici poterat; Ut enim ha-
betur infra, nullam fidem violare dicitur cedens, qui
actum alteri proficuum gerere curat poſt ejus mortem,
ob quam omne ceſſionarii jus, ac intereſſe ceſſavit;
Ac etiam, quia iſta facultas non fuit procurata, ſed
ſupervenit cum optima fide, acceſſorie, & conſecutive
ad ſuperventam qualitatem conclaviſtæ, & ſic pariter
iſta deciſio, quæ in ſuo caſu eſt vera, ad rem facere
non videbatur.

Minuſque ad rem faciebat doctrina Gigant. *d. quæſt.* 88.
ponderata pro quarto fundamento, ex eadem ratione, de
21 qua ſupra in primo fundamento, cum in eo caſu Titularis
exciperet de liberatione ob anticipatam ſolutionem bona
fide factam cedenti, cum non prohibeatur debitor anti-
cipate ſolvere ſuum debitum, quamvis eventuale, ſiva con-
ditionale, non data mixtura juris, vel præjudicii tertii
tunc viventis, atque recta tunc intrat concluſio, de qua
pluries in ſua materia *ſub tit. de credito, & alibi*, de exce-
ptione competente contra cedentem, ut competat etiam
contra ceſſionarium; Licet enim vere, ac proprie de ſtri-
cta cenſura, iſti termini non intrent, cum adinſtar re-
ſignatarii beneficii, tranſlatarius ſuum jus a Papa potius
metiri dicatur, attamen de facto, ac naturali veritate
inſpecta, totum obtinet a transferente per quandam ſpe-
ciem ſucceſſionis, ac etiam Titulari proprio creditori an- 22
ticipate ſolventi magna aſſiſtit æquitas; Quinımo con-
ſiderabam quod iſta doctrina, quatenus ad rem pertinet,
potius retorquebatur, quoniam Gigas, potius tamquam
abſolutam ſupponit validam tranſlationem non obſtante
anticipata ſolutione facta per ipſum Titularem.

Æquivoca etiam videbatur aſſimilatio uſusfructus; li-
cet enim ad plures effectus dicta purificatio intret, at-
que per Beneficialiſtas adhiberi ſoleat, non tamen pro- 23
cedit in omnibus, dum plures differentiæ inter pen-
ſionem, & uſumfructum ponderantur per Tondut. *hoc
tract. dicto c.* 21. *n.* 32. *cum ſeqq.* atque ut advertitur
ſub tit. de dote, diſc. 148. (ubi ponderatur differentia
inter ceſſionem uſusfructus bonorum indifferentium,
ac ceſſionem officiorum, & locorum Montium, alio-
rumque jurium regalium, ſeu etiam feudorum, & ſi-
milium) uſusfructus commercium non impeditur ex
ejus intrinſeca natura, ſed ſolum ob jus, vel intereſſe
proprietarii. Secus autem in hujuſmodi juribus, qui
de eorum intrinſeca natura non ſunt in commercio
ſine beneplacito Principis, ut præſertim eſt penſio,
quæ cedi non poteſt alteri, neque extingui cum re-
compenſa temporali, non ob aliquod intereſſe Papæ,
(cujus aſſenſus omnino requiritur,) ſed ratione ſub-
jectæ materiæ, cujus commercium ex Curiæ ſtylo in-
terdictum eſt, ut infra *diſc.* 30. & ſic vere termini
ſunt omnino diverſi.

Demum prorſus inepta pro meo ſenſu videbatur pon-
deratio ſcribentium in contrarium ſuper defectu pote-
ſtatis cedentis habendi exercitium directarum actionum
poſtquam in ampla forma utiles alteri ceſſit; hic enim ma-
nifeſtus videbatur error in terminis, quoniam juxta in- 24
ſinuatos terminos reſignationis beneficii, tranſlatarius
non dicitur vere, ac directe ſuum jus metiri a transfe-
rente, cujus ceſſionarius dicatur, cum hoc jus non ſit
ceſſibile, ſed illud metitur a Papa, ipſo transferente,
ſolum in aliquo cooperante in eo, quod ſe tollit
de medio, atque in gratiam ejus, cui nova reſervatio
facienda eſt, vacuum relinquit illum locum, quem ipſe
occupabat, ut in ſua materia *ſub tit. de beneſic.* ha-
betur pluries in propoſito reſignationis beneficii ad
favorem; Atque iſti ſunt quotidiani pragmaticorum
errores, ita deducendo quid pro quo, atque commiſcen-
do triticum cum palea, vel zizania.

Ad magis autem comprobandas dictas reſponſiones,
convincendamque dictorum fundamentorum fallaciam,
ſeu malam applicationem, iſtam materiam reaſſumendo
per ejus principia; Dicebam abſolutum eſſe in jure,
ut penſiones Eccleſiaſticæ quoad ipſarum ſubſtantiam,
vel jus, etiam gratis, multo minus mediante pecunia,
excepto caſu legitimæ tranſlationis in vim Apoſtolici
indulti, de uno in alterum transferri non poſſint; cum
ſolum concedatur facultas gratuito, non autem cum
recompenſa illam caſſandi, vel minuendi, ut pluries 25
in præcedentibus advertitur, idcoque ſunt de illis re-
bus quæ non ſint in commercio, eodem modo quo
non ſunt recta, ac propria feuda, ſive officia, vel lo-
ca Montium, aliaque jura Regalia, aut ipſa beneficia
Eccleſiaſtica, quorum jura ſere in omnibus penſiones
regulari videntur.

Et quamvis frequentiſſima, receptaque praxis doceat,
ut etiam ſine beneplacito Apoſtolico, ex privata con-
ventione de facto ſint in commercio mediante pecunia,
vel alia recompenſa; Attamen id non eſt circa ipſius 26
penſionis ſubſtantiam, ſeu aliquod jus in re, vel ad
rem, ſed eſt in ſola commoditate, prout facta eſt,
non ex aliquo peculiari jure, vel ſtylo penſionum,
ſed ex illa generali concluſione, quam habemus ex
theorica Bart. *in l. ſi is, qui uſusfructus, ff. de pigno-
rib. & l. codicillis, §. inſtitura, ff. de legat.* 2. ut ſcili-
cet etiam in feudis, vel officiis, aliiſque juribus regali-
bus in commercio non exiſtentibus, ſive in emphyteuti-
cis, vel fideicommiſſariis, ſtrictiſſimam alienandi pro-
hibitionem habentibus, adhuc tamen cedi poſſit ſimplex
commoditas, ex ratione, quod per illam, nullum acqui-
ri dicitur jus in re, vel ad rem, neque in aliqua ipſa
ſubſtantia tangitur, ſed importat nudum factum exa-
ctionis, mandatario nomine cedentis in rem propriam,
ideſt, quod ipſo jure continuante tam in directis,
quam in utilibus actionibus incedente, iſtius vice,
ac no-

ac nomine , tamquam mandatarius exigit ceſſionarius fructus, poſtquam ſeparati a ſua cauſa productiva, effecti ſunt de bonis indifferentibus, ac liberæ diſpoſitionis, ut de iſta materia commoditatis habetur pluries *ſub tit. de feud.* præſertim *diſc.* 70. *& ſub tit. de emphyt. diſc.* 44. & ſub altero *de dote diſc.* 146. *& ſeqq.*

Continuante igitur integro, perfectoque jure in ipſocedente, abſque eo, quod ceſſionario aliquod jus in re, vel ad rem acquiſitum ſit, hinc nil ſubeſſe vide-
27 tur, quod prohibeat validam translationem in alterum, ut ſine dubio dicendum veniret in facultate reſignandi beneficium , quamvis beneficiatus commoditatem fructuum alteri ceſsiſſet, vel obligaſset; Atque docet quotidiana obſervantia in officiis venalibus , ſeu in locis Montium, aliiſque ſimilibus juribus Regalibus, quod ſi uni vendantur, vel obligentur ſine aſsenſu ejus, ad quem pertinet, poſsunt libere alteri cum aſsenſu vendi, vel obligari abſque eo, quod primo emptori aliquod jus quæratur, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de Regalibus ad materiam officiorum, & locorum Montium*; Et hic videtur caſus præciſus.

28 Et quamvis in contrarium diceretur, aliquam adeſſe differentiam ex eo, quod officia, vel feuda non ſint in commercio de ſui natura ob intereſſe domini; Attamen hæc videbatur frigida reſponſio , cum abſque dubio penſiones , ac beneficia ſint minus in commercio, quam dicta alia jura, ideoque ubi etiam ob hujuſmodi translationem ceſſionario commoditatis præjudicetur, quia nempe transferens poſtea ſupervivat, & conſequenter duret jus ceſſionarii , id cauſare quidem poterit actionem contra cedentem ad damna, & intereſſe, non autem jus in re, vel ad rem contra tertium, in quem valide facta eſt translatio , juxta dictos terminos venditionis officiorum, & locorum Montium, ac etiam eos, quos de jure communi in rebus indifferentibus habemus ad materiam text. *in l. in quottes , C. de rei vendicat. leg. ſi hæres uterque , ff. de actionibus empt. leg. emptorem, Cod. locati , cum ſimilibus.*

Et quemadmodum penſionarius contrahendo matrimonium, vel profitendo in Religione, ſive aſſumendo ſtatum militarem, aut alias dimittendo Clericatum, facere poteſt, ut penſio extinguatur, non obſtante intereſſe, vel præjudicio ceſſionarii commoditatis, cui ſo-
29 lum actio remanet , ad quanti intereſt durare vitam naturalem cedentis in ſtatu capaci retinendi penſionem, juxta ea, quæ habentur *diſc. ſeq.* ita non videtur, quæ differentiæ ratio urgeat , cur idem penſionarius , qui per actum tacitum, ac implicitum facere poteſt ceſſare penſionem , idem facere non poſsit per actum expreſſum extinctionis, vel translationis.

Clarius vero, ubi contingente transferentis morte , (ut in præſenti ſequutum eſt,) nullum intereſſe, vel
30 præjudicium ceſsionarii eſt amplius conſiderabile, quoniam ipſe , ut habetur *diſc. ſeq.* emere dicitur aleam vitæ naturalis cedentis , cujus morte ſequuta , ceſsio evaneſcit, nilque ſua intereſt, an per hujuſmodi mortem Eccleſia acquirat libertatem, vel potius ſervitus prorogetur, dum nihil ad ſe; Et quamvis in hac facti ſpecie de facto iſtud intereſſe duraret ob accidentalem circumſtantiam , quod idem ceſsionarius eſſet quoque poſſeſſor beneficii onerati, attamen iſtud eſt accidens,
31 quod de jure in nulla penitus conſideratione habendum eſt ob ſupradictam reduplicationem perſonarum, unde propterea in hac ceſsione conſiderandus eſt tamquam tertius omnino diverſus a poſſeſſore beneficii; Et conſequenter, de ſtricta juris cenſura non videbatur, ubi dictæ reſolutiones figerent pedes, quamvis ex jam inſinuata non ſcripta æquitate , non omnino diſplicuerint; Ad iſta vero advertendum eſt pro aliis caſibus, in quibus non intret dicta particularis circumſtantia , hujuſmodi æquitatis inductiva.

MELPHITEN. PENSIONIS PRO FRANCISCO ANTONIO DE LUCA, CUM HÆREDITATE FRANCISCI MASCAMBRUNI.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus pro Franciſco Antonio.

Ceſſata, ſeu extincta penſione, cujus commoditas alteri ceſſa erat propter delictum cedentis, ex quo ſequuta eſt ejus mors per manus juſtitiæ; An ceſſionarius agat de evictione, vel ad damna, & intereſſe contra cedentem.

Card. de Luca, Lib. XIII.

S U M M A R I U M.

1 Facti ſeries.
2 Evictio de natura rei non præſtatur.
3 Acquirens commoditatem penſionis, quid acquirere dicatur.
4 In juribus vitalitiis non de facili intrat læſio.
5 Reſolutio cauſæ.
6 Subfeudatarius non agit ad evictionem devoluto feudo.
7 Secus ſi devolutio ſit ex delicto, vel culpa, & de ratione.
8 Conductor an habeat actionem contra locatorem, ob jus ſuum expiratum.
9 Moriens per manus juſtitiæ voluntarie, & culpoſe mori dicitur.
10 Penſionarius delinquendo, vel mutando ſtatum, tenetur ceſſionario ad intereſse.
11 De cautela adbibenda in ceſſione commoditatis penſionis.

D I S C. LXIX.

Ex cauſa reſignationis aliquorum beneficiorum facta 1
per Franciſcum Canonicum , alias Maſcambrunum ad favorem Julii, & Aloyſii de Luca, Franciſcus Antonius eorum frater major , (tunc Archidiaconus Gathedralis in patria, poſtmodum Epiſcopus Anglonen. unde translatus eſt ad Eccleſiam Nazarenam,) adhibendo prudentem cautelam inſinuatam *diſc. præced.* mediante pretio ſcut. 1700. reportavit ceſſionem commoditatis dictæ penſionis ; Cum autem dictus Franciſcus, a ſummo favore apud Pontificem, ac purpuræ jam deſtinatus, velut alter Sejanus, juxta conſuetos fortunæ ludos ad manus carnificis tranſitum feciſſet, mediante capitis obtruncatione, aliquo autem præambulo tempore condemnationis; Pontifex illum privaſſet beneficiis, ac penſionibus, iſtaſque in alterum tranſtuliſſet, qui dictis Titulatibus moleſtias pro penſione in futurum decurrenda inferre cœpit, (quamvis ex meo prudentiali negotii regimine ſine effectu;) Hinc ex parte dicti Franciſci Antonii, opus aſſumpſi recuperandi ab hæreditate dicti cedentis ſummam prædictam per annum antea circiter ſolutam , introductaque cauſa coram A. C. nedum ſcribentibus pro hæreditate, ipſique judici, ſed etiam jam docto, ac primario Advocato, quem mecum ego tunc junior aſſumpſit, exorbitans videbatur prætenſio, ob contrariam theoricam, ac praxim, ut per mortem cedentis ceſſet jus ceſſionarii, cui aliqua evictionis actio non competat, dum dicitur, reſultare evictio de natu- 2
ra rei, quæ de jure præſtanda non eſt ad communiter notata *in leg. ſi familiæ, Cod. de familiæ erciſcund.* cum concordantibus deductis in Ariminen. Caſtrorum *ſub tit. de feud. diſc.* 44.

Acquirens enim ceſſionem commoditatis penſionis ,
emere dicitur incertam aleam vitæ cedentis, ut in ſpecie 3
Amaden. *de ſtylo Datariæ cap.* 27. *numer.* 7. Tondut. *in hoc tract. cap.* 17. *n.* 16. *cum aliis diſc. præced.* & conſequenter, ceſſato jure cedentis per ejus mortem, ceſsionarius caſui, vel fortunæ ſuum damnum referre debet, & cujus pe- 4
riculi ratione hujuſmodi jura vitalitia minus æſtimantur, neque de facili in eis intrat læſio, ex deductis præſertim *ſub tit. de Regal. ad materiam locorum Montium diſc.* 30.

His tamen non obſtantibus (cum ſenſu etiam veritatis,
qualem quoque judex agnovit, relaxando mandatum exe- 5
quutivum) dicebam dictæ reſtitutioni pretii locum eſſe; Cumque in his ſpecialibus terminis, aliquibus adhibitis diligentiis non haberentur doctrinæ punctuales, hinc recurrendo ad ſimilia (in quo proprie ingenium, ac peritia Juriſconſulti conſiſtere videtur) id probabam cum ſimilibus, valdeque proximis terminis feudalibus.

Diſputant enim feudiſtæ, an ceſsa commoditate, vel 6
facta ſubinfeudatione feudi, cujus devolutio deinde ſequatur, aliqua ceſsionario competat evictionis actio contra cedentem, & communiter concluditur negative, ubi devolutio ſequatur per mortem naturalem, ſeu alias ex natura rei, ſine culpa, & facto cedentis, vel ſubinfeu-
dantis cum dicatur evictio de natura rei, quæ præſtanda non eſt, niſi expreſse promittatur; Secus autem, ubi devolutio ſequatur ob felloniam, vel aliud factum culpoſum cedentis, vel ſubinfeudantis, quoniam tunc intrat actio evictionis, vel ſaltem reſtitutio pretii, ex ea ratione, quod inter contrahentes in contractum deducta videtur vita naturalis, ſeu illud jus, quod juxta regularem curſum ſine culpoſo accidenti duraturum eſt, ut poſt Bald.

7 & Alvarot. & alios *in cap. 1 §. rurſus quib. mod. feud. amit-
tat.* obſervat. Thomas de Marin. *de genere, & qualit. feud.*
cit a part 2 n 128 cujus verba refert. Roſenthal. *c 9. conc.
99. in fin.* Et hic videtur caſus præciſus, potiſſime ubi
tale accidens nullatenus cogitari, vel prævideri potuit.
Atque in idem conferre obſervabam, quæ habentur
apud Barboſ *in l. filios familias, §. fin. n. 22. ff. de ſo-
lut. matr.* & alterum Barboſ. *de Epiſcopo alleg. 94. n 12.*
8 de locatione facta ad certum tempus per beneficiatum,
vel ſimilem habentem jus pro ſola ejus vita, & cujus
locationis ſpecies ſit talis, quod ſucceſſor ei ſtare non
teneatur, an ſcilicet conductor actionem habeat ad in-
tereſſe contra locatorem pro inobſervantia contractus,
atque diſtinguitur, quod aut jus locatoris reſolvitur
per mortem, vel translationem, aut alium caſum, ſeu fa-
ctum involuntarium, & non tenetur, aut ex facto vo-
luntario, fortius vero ſi culpoſo, & illicito, & ſecus.
Quod autem moriens per manus juſtitiæ ob ejus deli-
9 cta, dicatur potius mori voluntarie, & ex quaſi contra-
ctu, quem deliquens facere dicitur cum juſtitia, adeout
a ſe ipſo occidi dicatur, bene probat Caſtracanus *de ſociet.
offic. cap. 29 num. 11. in fin. & per tot.* cujus fundamenta
approbat Rot. apud Zacch. *de ſociet. offic. dec. 54.*
Atque ſicuti de ipſo penſionario contrahendo matri-
monium, vel aſſumendo militiam, ſeu alium ſtatum
ſæcularem, vel regularem incompatibilem, unde reſul-
10 taret extinctio penſionis, dubitandum non eſſet, quod
teneretur ad evictionem, vel ad reſtitutionem pretii,
cum alias poſſet ita circumvenire, atque habendo in
animo diverſum aſſumere ſtatum, locupletari cum alie-
na jactura, ita pariter voluntarie committendo deli-
ctum, ob quod idem reſultet effectus, ut nulla ſubeſ-
ſe videatur differentia; Delicta ſiquidem nocere debent
delinquenti, ut eorum pœnas luat, non autem tertio
innocenti, *leg. ita vulneratus, ff. ad leg. aquiliam*, ubi
omnes Criminaliſtæ, cujus oppoſitum ita ſequeretur,
quoniam ita ex delicto damnum redundaret in tertium
innocentem, cum cujus jactura ipſe delinquens, qui
damnum cauſavit, vel ejus hæreditas locupletata rema-
neret, quo nil abſurdius.
Quamvis autem juxta præmiſſa obtentum eſſet, atta-
men nullus fuit victoriæ effectus ex axiomate, quod
inanis eſt actio, quam inopia debitoris excludit, dum
aſſem hæreditarium abſorbuerunt debita anteriora, illud
præſertim Datariæ ob refectionem damnorum a mala
officii adminiſtratione reſultantium.
Iſta vero cauſa me docuit in hujuſmodi ceſſionibus
11 adhibere cautelam, quæ hodie (me auctore) tranſit in
commune formularium, quod ſcilicet cedens promittat
non feciſſe, neque in futurum facere debere aliquid, ob
quod penſio extinguenda ſit, vel alias ceſſatura, quam
per ſolam mortem naturalem a Deo provenientem,
idque ſatis congruum, ac rationabile videtur.

R O M A N A, ſeu &c.

Reſponſum pro veritate, ſuppreſſis nominibus

An & quando ceſſio penſionis facta per eum, qui habebat in facultatibus eam transferendi, etiam per ſchedulam privatam, importet translationem, & ſic ceſſionem ipſius ſubſtantiæ penſionis, vel potius ceſſionem commoditatis, ad effectum inſpiciendi, per cujus mortem cedentis, ſcilicet, vel ceſſionarii penſio extingui ſeu ceſſare debeat.

S U M M A R I U M

1 F*acti ſeries.*
2 *Tranſlatio poteſt fieri etiam per ſchedulam pri-
vatam.*
3 *Non requiritur certa forma, ſed voluntas quoque
modo probari poteſt.*
4 *Per cujus mortem ceſſet penſio, an per illam ceden-
tis vel ceſſionarii?*
5 *Expenduntur argumenta denotantia proceſſum eſſe per
viam tranſlationis.*
6 *In contrarium, quod potius proceſſum ſit per viam
ceſſionis commoditatis.*
7 *Immorandum non eſt in verbis, ſed in ſubſtantia
veritatis.*
8 *In dubio judicandum eſt pro extinctione penſionis,
& de rationibus.*
9 *De mutatione periculi vitæ in ſocietatibus officio-
rum.*
10 *Quare Advocati ſcribant etiam contra propriam opi-
nionem, & quando id liceat.*

D I S C. LXX.

IN vim indulti transferendi, non ſolum coram perſona 1
in Eccleſiaſtica dignitate conſtituta, ſed etiam coram
Notario, & teſtibus, quinimo per ſchedulam privatam,
poſſeſſor penſionis per ſchedulam propriam manu ſubſcri-
ptam illam ceſſit alteri, dicta vero ſchedula male concepta
fuit per verba æquivoca, quoniam cumulati fuerunt ter-
mini ceſſionis commoditatis, ac juris penſionis, promi-
ſcue unum, ac alterum terminum pluries explicando nec-
non conſtituendo ceſſionarium procuratorem ad exigen-
dam penſionem ejuſdem cedentis nomine; Sequuta vero
cedentis mortem, orta eſt controverſia, an penſio extin-
cta eſſet, atque deſuper meum votum expetitum fuit.
Cumque non dubitaretur de facultate transferendi et- 2
iam per ſchedulam, ſtante, quod in indulto ita expreſſe
diſponebatur, ex deduct. apud Pariſ. *de reſign. lib. 6.
q. 4. num. 42. in fin* Rota *dec. 400. num. 1. & 2. part. 1.
diverſ.* Minuſque quod in translatione certa forma ſervata
non eſſet, dum transferendi voluntas, & intentio quomo-
documque probari poteſt, juxta *dec. 334.* Putei *lib. 2. n. 2.*
Coccin. *dec. 722. n. 4.* Lott. *lib. 1. q. 40 n. 45. 47. &
49.* Rot. *dec. 153. n. 14. part. 5. rec. & in aliis*; Hinc
reſtringebatur difficultas potius ad factum quam ad jus 3
quid ſcilicet dictus cedens facere voluerit, an transferre
penſionem, vel potius cedere ſolam commoditatem, cum
ex hoc penderet deciſio; in cujus perſona ipſa penſio
ſubſtantiata remaneret, ac ſucceſſive, per cujus mortem 4
ſequi deberet extinctio; ut ſæpius *ſub tit. de ſociet.
offic.* ac etiam *de dot. diſc 147.* adeout in propoſitio-
nibus juris concordaremus ſcribentes hinc inde, ſola-
que diſcrepantia erat in applicatione.
Plura vero pro utroque ſenſu concurrebant; Quod enim 5
procedi voluerit per viam translationis, Primo, urgebant il-
la verba, *ceda jus exigendi penſionem*, hoc enim adverſatur
ceſſioni commoditatis, quæ importat nudum factum, nul-
lumque jus nec in re, nec ad rem tribuit, ut ſupra *diſc. 68.*
Secundo, quia dicitur ad vitam ceſſionarii, quod congruit
translationi, non autem ceſſioni commoditatis, cum hæc
pendeat a vita cedentis, non autem ab illa ceſſionarii, qui li-
cet ſupervivat moriente cedente, nihil prætendere poteſt, &
ſi premoritur, tranſmittit ceſſam commoditatem ad heredes.
Et tertio, quia dictum eſt id fieri in vim Apoſtolicæ fa-
cultatis, quod utique opus non fuiſſet exprimere in ceſſio-
ne commoditatis, quæ ſine aliqua facultate fieri poteſt.
E converſo explicite dicebatur cedi commoditatem,
ideoque ponderabam regulam vulgarem, de qua *dec.
110 part. 6.* & frequenter *ſub tit. de emphyt.* ut ta-
lis dici debeat contractus, qualis a partibus in ver-
bis explicatur, Secundo, quia ceſſionarius conſtituebatur
procurator irrevocabilis in rem propriam ad exigendum, 6
quod vere, & propriæ congruit ceſſioni commoditatis, ex
deductis ſupra *ead diſc 68* incongruit autem translationi,
per quam perſona transferentis annihilatur, atque trans-
latarius percipit jure, ac nomine proprio; Et tertio,
obligatio cedentis manutenendi ceſſionem donec vixerit
ceſſionarius, quod arguit in animo cedentis fuiſſe ejus
longiorem vitam, ac penſionis durationem, coarctan-
do ceſſionem ad vitam ceſſionarii.
Iſta poſteriora argumenta videbantur magis urgentia;
potiſſime vero attenta veriſimilitudine reſultante a ma-
gis florida ætate, magiſque incomparabiliter robuſta
complexione, ac valetudine cedentis, ex cujus habitu,
longiſſima vita centum annorum ex naturali curſu ſpe-
rari poterat, cum e converſo ceſſionarius in graviori
ætate conſtitutus, tunc valetudinarius, maleque affe-
ctus eſſet; atque hoc magis apud me urgebat, proce-
dendo cum mea conſueta propoſitione, nunquam im- 7
morandi in cortice, ac figura verborum, (cum id
grammaticis congruat, vel cathedraticis pro tyronibus
inſtruendis, non autem viris forenſibus,) ſed attenden-
do ſubſtantiam veriſimilis voluntatis.
Et nihilominus advertebam ſufficere, ut ex præmiſſis
hinc inde colluctantibus, ambiguum remaneret, an actus 8
importaret veram, ac formalem translationem, necne, ut
in dubio pro Titulari reſponderi debuerit ex tribus funda-
mentis; Primo, quia ubi Titularis probat mortem ejus, qui
in proviſione beneficii per Papam deputatus fuit penſiona-
rius, fundata ejus intentio dicitur ſuper Eccleſiæ libertate,
ac penſionis extinctione, unde qui allegat contrarium,
quod

quod ſcilicet mutata eſſet penſionarii perſona, concludenter, ac univoce probare debet, non autem per probationem dubiam, & æquivocam, ſeu incertam, ut ultra generalia ſatis vulgata axiomata, in his terminis penſionis ob incertitudinem tranſlationis, bene ac late habetur firmatum per Rot. *dec. 38. part. 6. recent.* de qua ſuper in Piſana *diſc.* 57.

Secundo, ex iis, quæ pluries habentur *ſub tit. de ſocier. offic. lib. 5. poſt tit. de uſur.* ad materiam renovatio-
9 nis ſocietatis, ſeu magis proxime ad materiam mutationis periculi vitæ, quod in hujuſmodi rebus vitalitiis, actus qui importet mutationem perſonæ, ſeu periculi, debet eſſe clarus, & expreſſus, ut ita certum ſit ex cujus
10 perſona ceſſatio ſequi debeat, ne alias detur via fraudibus, quodque ille, cui tale jus competit, ut vulgo dicitur in Curia, ſtare poſſit *a cavallo ol foſſo*, attendendo contingentiam caſus, atque allegando exiſtentiam juris in una, vel altera perſona, ut magis expedit ex ibi deductis.

Tertio, ex ſatis vulgare receptoque axiomate, ut in dubio attendi debeat regula, quæ pro libertate facit; Et ex his reſpondi, quod de juribus ceſſionarii videbatur poſſe nimium dubitari.

ROMANA PENSIONIS PRO JOANNE ANTONIO CARPANO, CUM FRANCISCO MARCHESIO.

Caſus diſputatus coram A. C. & reſolutus pro Franciſco, pendet in Rota.

An terminus adjectus in reſervatione penſionis ſuper expeditione litterarum, cum decreto annullativo gratiæ, poſſit prorogari per Cancellariæ Officiales; Et quando adverſus nullitatem a dicto non implemento reſultantem, competat juſta excuſatio, necne.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De decretis annullativis ob non expeditionem litterarum.*
3 *Litteræ non ſunt de ſubſtantia, ideoque officiales prorogant terminum.*
4 *Quod officiales non poſſint alterare ſubſtantiam gratiæ.*
5 *De diſtinctione inter privationem beneficiorum, & amiſſionem penſionis.*
6 *Quod valeat ſtylus, de quo num. 3.*
7 *Conſuetudo etiam mala excuſat.*
8 *Impugnatur diſtinctio, de qua num. 5.*

DISC. LXXI.

1 OB reſignationem beneficii factam per Philippum, cum ipſum beneficium reſignatum, non eſſet capax totius conventæ penſionis, curavit reſignatarius ab amico, (juxta frequentem ſtylum in præcedentibus pluries inſinuatum,) præſtari conſenſum reſervationi partis dictæ penſionis, ſuper beneficio per ſe poſſeſſo, atque caſſata prima penſione, altera ad ſavorem Franciſci de conſenſu reſervata eſſet, cum in beneficio ſucceſſiſſet Joannes Antonius; hic renuens dictam penſionem ſolvere, duplicem allegabat nullitatem; Unam reſultantem a decreto annullativo ob exactionem penſionis, litteris adhuc non expeditis, & alteram ob aliud decretum annullativum in caſu, quo non expedirentur litteræ infra ſex menſes, infra quem terminum expeditas non eſſe certum erat, aſſumptaque deſuper cauſa coram A. C. primum nullitatis caput nullam habebat juris inſpectionem, ſed totum conſiſtebat, in facto, an conſtaret, necne de dicta allegata exactione, ante litterarum expeditionem, quod deducebatur ex quadam confeſſione, quam ex parte penſionarii dicebatur fuiſſe fiduciariam, ac ſimulatam, ad alios effectus, ideoque totum pendebat ab eo, an probatio ad id facta, concluderet necne.

Reſtricta igitur juris difficultate ad ſecundum caput,
2 extra controverſiam erat, quod ex hujuſmodi decretorum non impedimento, ſeu contraventione reſultat irritatio gratiæ juxta deciſiones 20. & 127. Millini, Pæniæ *dec.* 125. Mantic. *dec.* 286. & Adden. ad Buratt. *deciſ. 759. lit. B.* & in ſpecie Tondut. *hoc tract. cap. 37. num. final.* Verum defenſio penſionarii reſtringebatur ad prorogationem obtentam ab Officialibus Cancellariæ,

allegando, ac etiam probando, quod talis eſſet uſus illi rationi innixus, quod hujuſmodi decreta ſuper expeditione litterarum non adjiciuntur pro ſubſtantia &
3 perfectione gratiæ, ſed pro intereſſe officialium, ob emolumenta ab expeditionibus reſultantia, ut advertitur etiam in Turritana *diſc. 30. & in aliis*, ideoque intereſſati in quorum gratiam dictus terminus definitus eſt, prohibendi non veniunt proprio juri renunciare, ac terminum prorogare, ut de ſtylo Datariæ, vel Cancellariæ, tendendo etiam contra Apoſtolica decreta, habetur *dec. 356. part. 1. rec. & dec. 361. poſt 2. vol. conſ. Farinac.*

Scribens autem ego pro Titulari, dicebam, regulam eſſe in contrarium, quod ſcilicet Cancellariæ officiales
4 alterare non poſſunt decreta Apoſtolica, vel ſubſtantiam gratiæ, Cavaler. *dec.*255. *n* 8. *cum ſeqq. & dec.* 284. Duran. *dec.* 265. *n.* 1. *& ſeqq.* Atque reſpondendo ad dictas deciſiones in contrarium, dicebam, eas procedere, ubi agatur de incurrendo privationem beneficii jam obtenti, quod importat pœnam formalem exigens delictum poſitivum cum dolo, & culpa inexcu-
5 ſabili, adeout quælibet excuſatio ſufficiat; Secus autem ad effectum præſentis controverſiæ ſuper reſervatione penſionis, ut illa exigi poſſit, cum ita non adimplendo decretum, eſſet potius non adimplere conditionem emolumenti obtinendi, ſeu juris quærendi, ad quem effectum ſufficit ipſum non adimplementum de facto, juxta receptam diſtinctionem, de qua cæteris relatis plene habetur *ſub titul. de fideic.* in Neapolitana hæreditatis *diſc.* 254. ac alibi pluries, præſertim *ſub tit. de matrim. & alibi.*

Attamen, reflectendo ad veritatem, maturum judi-
6 cium adhuc deſuper efformare non potui, ſed expectatur Rotæ judicium, quoniam quidquid ſit de dicti ſtyli ſubſiſtentia, cui aſſiſtere videtur dicta non incongrua ratio, dum etiam adverſus Apoſtolicas Conſtitutiones, quarum vis non pendet a populorum uſu, datur non uſus in Curia, ob Papæ tolerantiam, ex deduct. *dec. 194. part. 4. recent. tom.* 2. Quando etiam
7 de hoc principaliter diſputando in contrarium reſponderi deberet, adhuc tamen dicebatur ex parte penſionarii, quod id ſufficientem inducere deberet excuſationem ex recepta propoſitione, quod conſuetudo, quamvis mala, & quæ reprobari meretur, in pœnalibus excuſat, ex plene deductis per Farinac. *quæſt.* 95. Bero. *conſil.* 190. *lib.* 3. Vermigl. *conſ.* 159. *num.* 40.

Neque ſuffragari dicebatur dictam diſtinctionem da-
8 tam inter amiſſionem juris quæſiti, & impedimentum juris quærendi; illa etenim de jure eſt vera, ſed falaciam eſſe dicebatur in applicatione, quoniam ut habetur ſupra in dicta Turritana *diſc. 30. & in aliis*, gratia reſervationis ad ſui ſubſtantiam, vel perfectionem non exigit litteras, ſed per ſolam ſupplicationem manu Papæ ſignatam eſt perfecta, litteræ autem percutiunt executionem pro jure, ac intereſſe officialium, & conſequenter controventio, ob earum non expeditionem, cauſat pœnam formalem amiſſionis juris quæſiti, & gratiæ perfectæ eodem modo, quo ſequitur in amiſſione beneficii jam aſſequuti, cum id non pendeat a poſſeſſione, vel non poſſeſſione habita, ſed a perfectione, vel imperfectione gratiæ; Fortius vero, quia Cancellariæ Officiales, ac etiam expeditores acriter inſiſtebant ſuper dicti ſtyli obſervantiam, ac ſupponebant, quod ille eſſet certus, ac notorius, ideoque remanſi ſubdubius, expectando Rotæ judicium, ubi pendet.

ANNOT. AD DISC. LXXII.

QUod litteris non expeditis penſio exigi non valeat, & exacta corruat, habetur pluries *hoc eod. tit.* præſertim *diſc.* 12. 29. 30. 40. & 44

ANAGNINA PENSIONIS *AD PETITIONEM* MARII FILONARDI, CUM EPISCOPO GENTILI.

Reſponſum pro veritate.

Fidejubens, ſeu faciens cedulam ſuper ſolutione penſionis intuitu, & contemplatione unius Titularis, an teneatur poſt illius ceſſum, vel deceſſum durante vita penſionarii, ad cujus favorem obligatio, vel cedula facta eſt.

S U M M A R I U M.

1 *F*Acti ſeries.
2 *Expenditur deciſio Caputaquen. de obligatione fidejuſſoris reſignatarii.*
3 *De eodem.*
4 *Obligatio cauſativa ceſſat, ceſſante cauſa.*
5 *Quod obligatio ſolvendi penſionem ceſſet, ceſſante beneficio.*
6 *De rationibus, ex quibus fidejuſſor penſionis teneatur etiam mortuo Titulari, cujus intuitu ſe obligavit.*

D I S C. LXXII.

1 EX conventione per Papam approbata, Gentilis Epiſcopus Anagninus, Epiſcopatum dimiſit conſerendum Filonardo, cum recompenſa penſionis ſcutorum 600. ad ipſius dimittentis favorem reſervandæ, hoc eſt 200. ſuper ejuſdem Eccleſiæ fructibus, & pro 160. idem Filonardus ceſſit duas penſiones, quas ipſe poſſidebat ſuper duobus beneficiis, pro reliquis vero 240. Cardinalis Spada, & Ciocius conſenſum præſtiterunt, ut fieret reſervatio ſuper quibuſdam beneficiis ab eis poſſeſſis, atque pro majori penſionarii cautela, Marius dicti reſignatarii nepos, ad prædictæ integræ ſolutionem ſtatutis temporibus, tamquam cedulista durante vita dicti Gentilis ſe obligavit; Cum autem obiiſſent tam dictus proviſus de Epiſcopatu, quam Spada, & Cincios, qui in gratiam ejuſdem Filonardi relevationem promittentis, dictæ penſionis voluntariæ beneficio pleno conſenſum præſtiterant, atque ut dici ſolet, titulos accommodaverant, Succeſſores autem in eiſdem beneficiis dictam penſionis ſolutionem controverterent; Hinc dubitari contigit, an dicto Gentili penſionario jus competeret contra Marium obligatum, ſtante quod ille, cujus intuitu obligatio facta erat, Eccleſiam amplius non poſſideret.

Cumque de hoc benevole, ac extrajudicialiter agere-
2 tur pro veritate indaganda, atque ex parte penſionarii allegaretur, tamquam punctualis, ac decidens caſum in individuo, *dec.* 315. Caputaq. *part.* 2. relata per Tondut. *de penſion. c.* 28. *n.* 37. ubi habetur, quod fidejuſſor reſignatarii alicujus beneficii tenetur ad ſolvendum reſignanti illam penſionem, quæ ad dictam reſignationem effectuandam impoſita eſſet ſuper altero beneficio de conſenſu poſſeſſoris, etiam poſt iſtum defunctum, atque deſuper pro veritate conſultus fuerim,

Reſpondi, quod dicta deciſio vere, ac proprie non percutit præciſum caſum controverſum. ibi enim vivebat reſignatarius, qui effective erat totius penſionis debitor relevare obligatus alterum beneficiatum, qui ti-
3 tulum accommodaverat pro reſervatione illius majoris penſionis, quæ intuitu reſignationis conventa erat, & ſic durabat cauſa debendi in ipſo reſignatario, pro quo tertius fidejuſſerat, dum adhuc poſſidebat beneficium reſignatum, unde juſte ibi ſic deciſum videtur, potiſſimum vero, quia hujuſmodi quæſtio in eo caſu non intrabat tempore ſublata ex facto, dum conventio id ſpecifice continebat ut aliquando practicari ſolet, & præſertim vidi practicatum in Bracharen. *diſc.* 31. in cujus caſu cedulista ſe obligaverat ad penſionem, quamvis proviſus dimitteret beneficium.

In hac vero facti ſpecie punctus non erat in obitu illorum, qui titulos accommodaverant, juxta caſum dictæ deciſionis, ſed erat in obitu reſignatarii, cujus intuitu, & contemplatione, fidejuſſor, ſeu cedulista ſe obligaverat, unde ceſſabat cauſa obligationis, quæ erat poſſeſſio Epiſcopatus reſignati; In hoc autem caſu (quod ſcirem) adhuc formiter non diſputato, nec deciſo, dicebam ad favorem fidejuſſoris ſtare regulam, de qua apud Decium *conſ.* 421 Tiraquell. *de ceſſ. cauſ. part.* 1. *n.* 224. Rotam in Parmen datii coram Coccino 428. *part.* 1. *rec.* ac pluries *ſub tit. de credito*, *& ſub alicca de emptione. & vend.* ac
4 etiam *ſub tit. de Regal. ad materiam officiorum*, ut ſcilicet obligatio etiam ad favorem tertii facta per emptorem alicujus rei pro illius pretio, ceſſet, ipſa re ſine ejus culpa, & facto voluntario evicta, cum dicatur obligatio cauſativa, ſeu occaſionalis, quæ ceſſat ceſſante cauſa.

Et in ſpecialibus terminis obligationis factę per benefi-
5 ciatum de ſolvenda penſione ad determinatum, vel indeterminatum tempus, ut illa intelligatur, ac duret, durante poſſeſſione beneficii gravati, cujus intuitu obligationem fecit, non autem eo amplius non poſſeſſo, etiam per dimiſſionem Buratt. & Add. *dec.* 915. *dec.* 16. *n.* 7. poſt Merlin. *de pignor.* Add *ad dec.* 576, *n.* 41. *cum ſeqq. part.* 4. *rec. tom.* 3. Et in magis ſpecialibus terminis cedulistę ſe obligantis intuitu proviſi de beneficio, etiam cum clauſula, *habita & non habita*, in Bracharen. penſionis 3 Junii 1661. coram Taja, de qua *diſc.* 31. ex quibus concluſionibus motus primo aſpectu, quando oretenus ex parte dicti fidejuſſoris requiſitus fui, dixi probabilem videri ejus prætenſionem.

Verum reſervato tunc maturiori judicio, factaque meliori reflexione; Reſpondi omnia hæc recte procedere quoad illam penſionis ratam, quæ reſervata fuerat ſu- 6 per ipſo Epiſcopatu reſignato, ſuper qua tamen nulla aderat controverſia; Contrarium vero probabilius videri reſpectu dictarum penſionum reſervatarum ſuper dictis aliis beneficiis, quoniam licet reſignatio Epiſcopatus fuerit cauſa, ſeu occaſio, ut fidejuſſor dictam faceret obligationem in gratiam patrui, dictum Epiſcopatum aſſequuturi, nihilominus quoad penſionarium, non fuit fidejubere, ſeu ſe obligare pro Epiſcopo reſignatario jam defuncto, ſed pro dictis aliis Titularibus, unde propterea ſufficit adhuc durare illam cauſam debendi.

Potiſſime vero, & clarius, quia dicti Titulares conſenſum præſtiterunt huic oneri ſuper eorum beneficiis in gratiam dicti reſignatarii eos relevare obligati cum obligatione perſonali, non autem occaſionali, dum ſequuti ſunt fidem perſonæ, non autem Epiſcopatus, itaut ſi idem Epiſcopus reſignatarius dimiſſo Epiſcopatu viveret, dubitandum non eſſet, quod teneretur ad reſervandos indemnes dictos Titulares, vel eorum ſucceſſores a moleſtiis, quas occaſione dictæ penſionis haberent cum aſſequutio Epiſcopatus fuerit quidem occaſio, ſeu cauſa, ob quam dictus reſignatarius, ejuſque fidejuſſor dictam obligationem fecerunt, ſed dici non poteſt iſta obligatio mere correſpectiva ad ipſum Epiſcopatum aſſequutum, cum id ſolum verificabile ſit in ea penſionis rata, quæ ſuper ipſomet Epiſcopatu reſervata fuit, non autem in iſta cujus reſpectu, adhuc durare dicitur cauſa debendi, cum durent moleſtiæ, quas dicti Titulares relevandi pati poſſunt, & ex quorum perſona, idem penſionarius venire poteſt, vel in vim obligationis cameralis directe ad ſui favorem, vel tamquam contra debitorem debitoris, etiam directe, ratione ejuſdem obligationis cameralis, ac ratione circuitus vitandi, ex quibus paſſim receptum habemus, ut creditor exerceat proceſſum exequutivum contra debitorem ſui debitoris tamquam nomen ſibi affectum, quoties in utroque reſpective adeſt obligatio cameralis, ſeu aliud pactum exequutivum, ut non ſemel in ſua materia *ſub tit. de credito*; Ideoque videbatur, quod applicaretur non quidem caſus, ſed ratio dictæ deciſionis Caputaq. Ac propterea mea ſententia fuit, ut curaret eo meliori quo poſſet modo ſe concordare, ut puto ſequutum dum amplius de controverſia actum non audivi pro eo tempore, quo dictus Gentilis ſupervixit, cujus mors non multum ad longum protracta, quæſtionem terminavit.

ANNOT. AD DISC. LXXII.

DE obligatione cauſativa ceſſante, ceſſante cauſa, habetur alibi actum, & ſignanter *ſub tit. de empt. & vendit. diſc.* 23. *ubi in adnot.*

R O M A N A, ſeu &c.
EXTINCTIONIS PENSIONUM PRO ALIQUIBUS CEDULISTIS,

Caſus diſputatus coram Dataria.

An penſiones reſervatę ſuper beneficiis Hiſpanię ad favorem Hiſpani fiduciarii vulgo nuncupati *teſta di ferro*, expirent per ejus mortem, vel potius per mortem eorum, ad quorum favorem reſervatę ſunt. Et quatenus illę poſt mortem dicti fiduciarii transferantur in alterum pariter fiduciarium, an durent cedulæ banchariæ, vel obligationes fidejuſſorum, necne.

S U M M A R I U M.

1 *F*Acti ſeries ſuper penſionibus Hiſpaniarum in favorem fiduciarii.
2 *Per mortem fiduciarii non ceſſant iſtæ penſiones.*
3 *Procedit ubi mors contingit vivente Papa, qui ante mortem penſiones transferat.*
4 *Quod Papa poſſit hanc translationem facere.*
5 *De diſtinctione inter Titularem, & fidejuſſorem, ſeu cedulistam.*

6 *Papa eſt abſolutus dominus beneficiorum, & poteſt eo tollere uni, & dare alteri.*
7 *De intelligentia Regulæ de conſenſu poſſeſſoris, deſiderando in reſervatione penſionis quando procedat.*
8 *Regulæ Cancellariæ, aliæque Apoſtolicæ proviſiones non ligant manus ipſius Papæ.*
9 *De ratione ob quam contra Titularem procedit id quod habetur num. 5.*
10 *Iſtæ penſiones ceſſant per mortem commendatariorum, licet vivat fiduciarius.*
11 *Quod rationes militantes contra Titularem non militent contra cedulistam.*
12 *Quando Princeps tollat jus tertii.*
13 *An obligatio cedulistæ ceſſet, ſi penſionarius mutet ſtatum, & retineat penſionem ex indulto.*
14 *Exemplis non eſt judicandum.*
15 *In quibus caſibus procedant exempla.*
16 *De ceſſatione penſionis, propter militiam.*
17 *De rationibus dubitandi, etiam pro duratione obligationis cedulistæ.*

D I S C. LXXIII.

1 AD conſervandum Apoſtolica Indulta, vel mores
Regionis in Hiſpania, aliiſque adjacentibus Pro-
vinciis iis beneficia non conferantur, vel penſiones ſu-
per eis non reſerventur, niſi illis qui per veritatem,
vel ex privilegio ſint nationales, ſive, ut dicitur, ha-
beant naturalitatem; Et e converſo ut Apoſtolica Se-
des, Curiales, alioſque ejus benemeritos cum penſioni-
bus ſuper illis pinguibus beneficiis reſervandis, providere
poſſet; Antiquus, ac receptus inolevit uſus reſervandi
penſiones in ſingulorum Regnorum, vel Provinciarum,
aut reſpective Coronarum perſona ejuſdem nationis, vel
Provinciæ, quæ per Datarium, tamquam fiduciaria ad
hunc effectum deputatur, vulgo *teſta di ferro* nuncupa-
ta, ad commodum tamen Italorum, aliorumque exte-
rorum, quibus Papa hujuſmodi penſiones diſtribuat; At-
que ob commodiorem, ac faciliorem exactionem, mos
quoque inolevit, ut, ultra obligationem, quam proviſi
de beneficiis faciunt, reſervatam penſionem ſolvendi,
cedula quoque bancharia idonei in Urbe negotiatoris
præſtetur, frequentius pro ſolutione ſex annatarum, ſive
duodecim terminorum, ſe obligando ad favorem talis
fiduciarii, vel ejus tranſlatariorum, cum declaratione, ut
moriente interim dicto fiduciario ante factam tranſla-
tionem, ſive poſt eam factam, morientibus tranſlata-
riis, aut moriente proviſo de beneficio obligatio ceſſet,
ac evaneſcat, perinde ac ſi nullatenus facta eſſet.

2 Quando autem contingit, hujuſmodi fiduciarium de-
cedere. Sede Papali plena, tunc nulla cadere ſolet quæ-
ſtio, cum imminente obitu, tranſlatio fieri ſoleat ge-
neralis in alium fiduciarium ſucceſſorem, ad cujus
proinde favorem dicta obligatio, juxta ejus formam
perſeverat; cum autem caſus præbuerit mortem dicti
fiduciarii Sede Papali vacante per obitum Clem. IX.
atque Clemens X. ſucceſſor, cum dictam, forſan men-
ſium intervallo, dictam generalem tranſlationem fece-
rit in alterum fiduciarium poſtea aſſumptum; Hinc pro-
inde orta eſt quæſtio an dicta cedulistarum obligatio
reſoluta eſſet, vel potius duraret; Atque deſuper ex parte
cedulistarum conſultus fui; Pro duratione, per mini-
ſtros Datariæ in his terminis deducebatur *dec. in Sego-
vien. penſionis coram Corduba*, quæ reputatur in mate-
ria magiſtralis impreſſa poſt Pacif. de Salv. *dec.* 149.
cum qua proceſſum fuit *in Toletana coram Dunozetto
dec.* 761. confirmata coram Celſo inter ſuas *dec.* 13. in
quibus firmatur, ut tam obligatio Titularis, quam
cedulistæ non ceſſent per mortem dicti fiduciarii, in
cujus perſona penſiones reſervatæ fuere; Verum dictæ
3 deciſiones non percutiunt caſum controverſiæ, dum in
earum caſu fiduciarii mors ſequuta erat Sede Papali
plena, atque ſupponebatur, quod tranſlatio jam facta
eſſet, ut patet ex litteris *in d. dec.* 13. Celſi in parte op-
portuna regiſtratis; Si enim ut pluries in præcedentibus ad
materiam tranſlationis habetur, etiam in penſionibus non
fiduciariis, Papa concedit paſſim ipſis privatis penſionariis
indultum transferendi etiam in articulo mortis; Multo
4 magis, & abſque dubio id recte facit idem directe, ac
generaliter in hujuſmodi penſionibus, quæ inſpecta ve-
ritate, ad aliorum, non autem ipſius fiduciarii commo-
dum reſervatæ ſunt, atque difficultas, quæ cadit circa ex-
tenſionem obligationis cedulistæ ad favorem tranſlatarii,
ita ſublata remaneat ex facto, dum obligatio expreſſe con-
cepta eſt etiam ad favorem tranſlatariorum, quatenus
vivente primo reſervatario, tranſlationes fierent.

Difficultas igitur conſiſtebat in eo, quod dictus
fiduciarius obiiſſet Sede Papali vacante, adeout im-
poſſibile eſſet tranſlationem factam eſſe, neque in mor-
tis periculo, ſed perneceſſe facta erat ex intervallo per
Pontificem de novo creatum; In hoc autem dicebam
procedendum eſſe cum diſtinctione bene tradita per Rot. 5
in Oxom. penſionis coram Litta impreſſ. apud Garz. *part.*
1. *cap.* 5. *n.* 247. inter præjudicium ipſius Titularis, ac
illud fidejuſſoris, ſeu cedulistæ; Primo etenim caſu,
beneficiatus contendit de lucro proveniente a gratia,
& benignitate Papæ, qui juxta Canoniſtarum magis
in foro externo receptam opinionem, eſt abſolutus be-
neficiorum dominus, ac diſpoſitor, ideoque tollere pot- 6
eſt beneficium uni, & dare alteri, ex iis, quæ haben-
tur deducta *ſub tit. de Regal. diſc.* 148. ubi de poteſtate
Principis tollendi jus tertii; Atque hinc ſequitur, quod
de hoc conqueri non poteſt, quoniam ſi Papa poterat
illi tollere in totum beneficium, & ſic facere quod
eſt plus, multo magis facere potuit, quod eſt minus
iſta mandando hujuſmodi ſervitutis, vel oneris conti-
nuationem.

Quamvis enim de ſtricto jure ob extinctionem pen-
ſionis reſultantem a morte reſervatarii, hujuſmodi pro-
rogatio, ſeu tranſlatio, ſpeciem novæ reſervationis re-
doleret; Attamen non dubitatur id quoque fieri poſ-
ſe, quoniam licet juxta Regulam 45. Cancellariæ Pa- 7
pa non ſoleat beneficia plena gravare penſione, abſque
conſenſu poſſeſſoris; Attamen id procedit, Vel ad ef-
fectum invalidæ reſervationis defectu intentionis, quia
ſcilicet Papa crediderit beneficium eſſe vacuum; Vel
quoad illas penſiones ſine cauſa, quæ non motu pro-
prio, ſed ad ſupplicationem ſuper beneficio pleno im-
poni ſolent, & quæ voluntariæ, ad aliarum differen-
tiam appellatæ, odibiles reputantur, ex iis, quæ plu-
ries in præcedentibus in hac ſpecie voluntariæ penſio-
nis habentur; Si vero motu proprio, & ex certa ſcien-
tia beneficium plenum gravare velit, tunc indubitatum
eſt, dictam Regulam, utpote a ſe conditam, ſibi ma- 8
nus non ligare, cum nunquam per leges, vel privile-
gia ipſius Papæ, ejus poteſtas adempta, vel reſtricta
ſit; Solumque, tam iſta Regula, quam altera *de jure
tertii quæſito non tollendo*, ac ſimiles, attendendæ ve-
niunt pro regulanda voluntate, ac inducendo præſum-
ptionem deficientis voluntatis, quæ tamen præſumptio,
ſemper contrariæ veritati probatæ cedit.

Clarius vero, ubi agitur de hujuſmodi penſionum
ſpecie, quoniam ipſis Titularibus quando provi- 9
dentur de beneficiis, atque conſenſum penſioni præ-
ſtant, recte innoteſcit tamquam notorium controverti-
bile, quod penſiones veræ reſervatæ ſunt ad commo-
dum aliorum, quibus Papa eas aſſignat, non autem
pro reſervatario, nudum nomen ſimulare ut ſupra ac-
commodante, ut ponderatur in dictis deciſionibus *Tole-
tanis coram Dunozetto, & Celſo*.

Ac etiam potiſſime, quia ex recepta praxi derivata
a ſenſu Papæ, ejuſque Datariæ, per mortem eorum, ad 10
quorum commodum hujuſmodi penſiones aſſignantur,
illæ extinguuntur, vel ceſſant, quamvis dictus fiducia-
rius, vel ejus tranſlatarius viveret, ita attendendo ma-
gis veritatem, juxta regulam, de qua *in Rubr. & tot.
tit. plus valere, quod agitur, quam quod ſimulate con-
cipitur*. Et conſequenter, ex regula *ſecundum naturam,
&c.* ſi penſionarius per mortem commodatarii commo-
dum reportare debet, quamvis fiduciarius viveret, &
e converſo non debet commodatarius ſupervivens ſen-
tire damnum mortis fiduciarii, ideoque quoad ipſum
Titularem, ſatis rationabiliter ita de plano id proce-
dere dicebam, quodque caſus non admitteret probabi-
lem dubitandi rationem.

Omnes autem hujuſmodi rationes ceſſant in fidejuſſore,
ſeu cedulista; Tum ex regula, quod fidejuſſori obligatio
ſtrictiſſime, ac rigoroſe intelligenda eſt ad limites verbo- 11
rum, neque admitti debet extenſio de caſu ad caſum,
quamvis identitas rationis accedat ex vulgari regula text.
in l. veteribus, ff. de pact. cum concord. plene collect. apud
Maſtrill. *dec.* 183. Cyriac. *controv.* 85. *n.* 11. *& controv.* 101.
n. 25. *& ſeqq.* & pluries in ſua materia *ſub tit. de credito, &
ſub altero de alienat. & contract.* quoniam actus voluntarii
non debent plus obligare, quam voluntas eſt; Tum etiam,
quia agitur de contractu correſpectivo, & conſequenter 12
non agitur de lucro captando ex gratia, & conceſſione Pa-
pæ, ſed de damno vitando, & ne quis remaneat obligatus
ad id, ad quod noluit ſe obligare, unde propterea eſſet

quodammodo violare jus naturæ, vel gentium, ita ex-
tendendo obligationem ultra propriam voluntatem, quod
ubi non urgeat publica neceſſitas, vel utilitas, fieri non
poteſt, vel non debet, ex iis, quæ latè ita diſtinguen-
do ad hanc materiam poteſtatis Principis tollendi jus
tertii, habentur *d. diſc.* 148. *de Regalibus*.

Idque in his ſpecialibus terminis obligationis ce-
13 duliſtæ ſupponitur abſolutum *in Patavina penſionis co-
ram Celſa inter ſuas decif.* 355. & 395. Cum enim camp-
ſor dediſſet cedulam pro ſolutione penſionis reſerva-
tæ ad favorem Cardinalis, qui deinde, dimiſſo Car-
dinalatu, cum vidua matrimonium contraxerat, reti-
nendo tamen penſiones ex Apoſtolico indulto; Dubi-
tatum fuit, an ceduliſtæ obligatio duraret, atque con-
tra eum deciſum fuit ex fundamento inſinuato *ſupra
diſc.* 1. & in aliis pluries, quod nulla accederet muta-
tio penſionis, vel perſonæ penſionarii, ſed duraret ea-
dem penſio in eadem perſona, indultum vero retinen-
di penſiones in ſtatu conjugali cum bigamia, non im-
portaret novam penſionem, vel ſervitutis, ac oneris
prorogationem, ſed ſolum quoddam præventivum reme-
dium, quod occurrit, ſeu removet obſtaculum futuræ ceſ-
ſationis, quæ alias reſultare debuiſſet ex immutatione ſta-
tus, ita pro abſoluto ſupponendo, quod ſi fuiſſet no-
va penſio, obligatio ceduliſtæ ceſſaſſet; Quod etiam
ſupponitur *in d. decif.* 129. poſt Pacific.

Et quamvis ex parte Datariæ deducerentur quædam
exempla in contrarium; Nihilominus, ultra vulgatum
14 axioma, ſuper quo plura colligit Barboſ. *axiom.* 86.
quod exemplis non eſt judicandum; Adhuc nullatenus
obſtare videbantur, utpote petcutientia terminos di-
15 verſos, in caſibus ſcilicet, in quibus fiduciarius, Sede
Papali vacante, ſtatum militarem aſſumpſerit, unde
propterea Papa noviter creatus, illum dicta fiducia
privando, alium deputaverit fiduciarium, in quem
tranſlationem fecit; Ita enim verificabatur obligatio
ceduliſtæ ſolvendi illis, in quos, vivente reſervatario
penſionum tranſlatio facta eſſet.

Quamvis enim juxta opinionem, cum qua hodie in
16 Curia proceditur per aſſumptionem militiæ ſæcularis,
tamquam per ſpeciem mortis civilis, penſio ceſſet, ex
iis, quæ habentur *diſc.* 46. *& ſeqq.* Attamen uti ibi
habetur, id non eſt expreſſe per canones, vel Apoſto-
lica decreta ſtatutum, ſed ex quodam ſenſu Doctorum
ita viſum fuit Rotæ ex quadam ratione, de qua ni-
mium dubitari poteſt, ubi præſertim ageretur de mi-
litia ipſius Papæ (qualis erat caſus;) Et conſequen-
ter dici non poterat, quod verſaremur in caſu, ad
quem ceduliſta ejus obligationem reſtrinxit.

Verum adhuc non levem difficultatem contra cedu-
liſtam ſentiebam. Tum quia fertur, quod de ſtylo
17 Datariæ, quando hujuſmodi fiduciarii deputantur,
contextualiter deputetur etiam ſucceſſor, in quem ge-
neralis tranſlatio fiat, pro tempore quando caſus ejus
mortis contigerit (quod tamen huc uſque foro igno-
tum eſt) cum ita ceſſet difficultas in radice; Tum
etiam quia ceſſat dicta ratio, quod ceduliſta conten-
dat de damno vitando, cum in effectu ſua nil interſit
(ſaltem arguendo a frequentiori contingentia) cum
hujuſmodi campſores, & alii, qui in Urbe has cedu-
las pro Hiſpanis faciunt, non ſoleant id facere, niſi
cum totum aſſecuratione, habendo æquivalentiam in
manibus, vel aliam cautionem, adeout ceduliſtæ libe-
ratio potius percutiat jus, vel intereſſe ipſius Titu-
laris, ut advertitur *in Baccharen diſc.* 32 Et conſequen-
ter intrant omnes dictæ ponderationes, quæ contra
Titularem procedunt; Ac etiam urgere videtur dicta
ratio deducta ex regula *ſecundum naturam*, &c. dum
etiam ceduliſta liberationem reportat a morte com-
modatariorum, quamvis reſervatarius ſupervivat;
Item quia apud eoſdem ceduliſtas quoque notorium
eſt, ut penſionis duratio, vel extinctio non pendeat
a perſona fiduciarii, ſed ab illa commodatariorum,
unde propterea dicta ratio ceſſantis voluntatis non in-
trat, ſed potius urget in contrarium, ideoque apud
Officiales Datariæ punctus reputatur planus favore
commodatariorum, etiam contra ceduliſtas, neque di-
ci poteſt, ut id a probabilitate alienum ſit.

ANNOT. AD DISC. LXXIII.

De hujuſmodi confidentia, ſeu fiducialitate actum eſt ſupra *diſc.* 65. & 66.

PLACENTINA REGRESSUS, PRO PAULO PARETO CUM JULIANO CLEMENTE LOFFIO.

Caſus diſputatus coram A. C. ubi pendet.

De regreſſu, an competat reſignanti in caſu, quo Titularis ex juſta cauſa culpoſæ malæ narrative valoris penſionem annullare velit, vel petat congruam in vim clauſulæ, *Dummodo centum*.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries;*
2 *In culpa dicitur reſignans circa falſam expreſſionem valoris, ſi ipſe per tempus notabile poſſedit beneficium, unde erat informatus.*
3 *Ubi impugnatio penſionis eſt juſta, ob nullitatem culpoſam, non intrat regreſſus.*
4 *De formula moderna ob quam datur regreſſus etiam in caſu nullitatis culpoſæ.*
5 *An dicta formula procedat, quando non adeſt clauſula*, ex quavis cauſa.
6 *Prohibitio non inferendi moleſtias, intelligitur de injuſtis de facto.*
7 *De differentia inter primum reſignatarium, & ſucceſſorem proviſum, tamquam de vacanti.*
8 *De concluſione, de qua n.* 5. *ut non ſit præciſe neceſſaria dicta clauſula.*
9 *Ea prodeſt, ſed non eſt præcluſa alia ſpecies probationis.*
10 *De conſ. Spadæ* 65. *lib.* 3.
11 *Quod totum conſiſtat in voluntate reſignantis.*
12 *De diſtinctione, de qua n.* 7.
13 *De reſervatione regreſſus in caſu non ſolutionis penſionis ſtatuto tempore, ſed de diminutione penſionis ſub dicto conditione.*
14 *Regreſſus requirit canonizationem per rem judicatam, vel tres conformes.*
15 *De circumſtantiis probantibus voluntatem reſignantis circa regreſſum.*
16 *Quod clauſula* & non alias *ſine clauſula* ex quavis cauſa *ſufficiat.*

DISC. LXXIV.

Permutavit Paulus Eccleſiam Parochialem a ſe poſ- 1
ſeſſam, cum Canonicatu poſſeſſo per Joſephum,
atque cum præſuppoſito, quod Parochialis eſſet majo-
ris valoris, ad ejus favorem reſervata fuit penſio ſcu-
torum 60. cum clauſula *non alias, aliter, nec alio mo-
do*, & cum reſervatione regreſſus in caſu, quo dictæ
penſionis reductio, vel annullatio peteretur, adjecta
clauſula *dummodo remaneant centum pro Rectore*; Cum-
que per mortem Joſephi, Julianus Clemens de dicta pa-
rochiali proviſus eſſet, iſque penſionem impugnaret tam-
quam invalidam, ob falſam narrativam valoris per aſcen-
ſum; Hinc Paulus, coram A. C. judicium ſuper regreſſu
inſtituit, cui poſſeſſor parochialis locum non eſſe dice-
bat, ex eo, quod penſionis impugnatio, vel ſolutionis
denegatio non proveniret a protervia, vel injuſto mo-
tivo, ſed ex juſta cauſa reſultante a doloſa, vel culpoſa
narrativa ipſiuſmet reſignantis, qui inexcuſabilis erat,
dum Eccleſiam plurium annorum ſpatio poſſideret, ideo- 2
que valoris ignorantiam allegare non poterat, juxta fir-
mata per Rotam apud Carillum *dec.* 384 repetit. *dec.*
218. *part.* 9. rec. & habetur *ſub tit. de Beneſic. diſc.* 35.
Poſita enim dicta culpa, dici non poterat, quod im-
pugnatio proveniret ex protervia, & conſequenter non 3
erat locus regreſſui, juxta *dec.* 356. Manticæ, *Spad.
conſil.* 65. *lib.* 3. Lotter. *lib.* 1. *q.* 40. *n.* 268. *Camen.
regreſſus* 14. *Maji* 1646. *coram Peutingero*.

Cumque ego ſcribens pro Paulo intentante regreſ-
ſum, dicerem id procedere attenta ea forma, (quam
antiquam dicimus) in qua ſolum datur regreſſus ra-
tione proterviæ, ac injuſtæ oppoſitionis, ſecus autem
ubi juxta formam modernam juxta magiſtrales *deciſio- 4
nes in Camerin. regreſſus* 1. *Decembris* 1645. & 19. *Ju-
nii* 1647. *coram Peutingero*, & aliis, de quibus ſupra
diſc. 12. & in aliis ibi proximis.

Replicabant ſcribentes pro Titulari, id recte procedere,
quando in dicta reſervatione adeſſet clauſula generalis,
quavis cauſa, &c. juxta *decif.* 470. Peniæ, & *decif.* 213.
Rojas, cum aliis, de quibus in *eiſdem Camerinen. & in dicta* 5
Camen. ac etiam *in Urbevetana regreſſus* 1669. *coram Ot-
tolora*,

talora; Quaſi quod tunc, ſolum etiam injuſta oppoſitio de facto ſufficiat ad regreſſus competentiam, quando concurreret dicta prægnantia verborum, & clauſularum ex *quovis cauſa, vel cap. &c.* eum ita de hac impugnatione etiam de facto partes ſenſiſſe videantur; Secus autem hujuſmodi circumſtantia ceſſante, eum tunc interpretando actum, juxta diſpoſitionem juris, id intelligendum veniat de moleſtiis injuſtis, ac de facto, non autem de licitis, ac juridicis, præſertim a facto, & culpa ipſiuſmet penſiona- 5 rii reſultantibus, juxta terminos generales, de quibus plene apud Merlin. *deciſ.* 491. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 899. & pluries *ſub tit. de legatis, vel ſub altero de hærede*, ut prohibitio inferendi moleſtias intelligenda veniat de injuſtis, ac de facto, non autem de juſtis, ac de jure.

Clarius vero, quia contentio non erat cum ipſo primo reſignatario, cui obſtare poſſet ingratitudinis nota, ſive quod ita ſub hac fide, cujus violatio in eo permittenda 7 non eſt beneficium captare ſtuduiſſet, ſed in ſucceſſore, jus ſuum directe, ac immediate recipiente a Papa, vel ordinario, ex vacatione per obitum, ideoque non intrat dicta conſideratio, de qua ſupra dicto *diſc.* 12.

His tamen non obſtantibus; Dicebam ego ſcribens pro intentante regreſſum, ut huic probabilius locum eſſe deberet, quatenus Titularis in eadem perſeveraret voluntate impugnandi penſionem, cum revera in ſecundo caſu formulæ modernæ, potius, quam in altero antiquæ verſaremur; Iſta ſiquidem differentia inter unam, 8 & alteram ſpeciem regreſſus, non conſiſtit in formulis verborum, ſive in aliqua formalitate, ſed in ſubſtantia veritatis, an ſcilicet de regreſſu conventum ſit tamquam per ſpeciem pœnæ, ob non adimplementum, vel potius tamquam per viam conditionis adimentis conſenſum ab actu, quodque reſignans noluerit alias beneficium a ſe abdicare, adeout intret receptum juris principium, ut in conditionalibus ſpectetur nudum factum, quodque conditio verificetur, non diſtinguendo modum verificationis; Et conſequenter remanet nuda quæſtio voluntatis, ſuper cujus probatione certa, & præciſa forma non habetur in jure præſcripta.

Et quamvis ubi accedit dicta amplitudo verborum, & clauſularum, & preſertim ubi dicitur *ex quavis cauſa &c.* & ſit probatio magis clara & certa, non inde tamen reſul- 9 tat, præcluſam eſſe aliam probandi viam, vel ſpeciem, quoniam, ut patet ex *dec.* 246. Millini, & *dec* 631 *part* 1. *rec.* & *dec* 324 Celſ. cum aliis, de quibus ſupra *diſc.* 14 ubi etiam dicta clauſula ex *quavis cauſa*, non adſit, adhuc tamen illi æquipollere firmatur clauſulam, & *non alias aliter, nec alio modo, &c* quæ tantæ potentiæ reputatur, ut regreſſum non impediat clauſula, *dummodo centum, &c.*

Licet enim Spada *d. conſ.* 65. *lib.* 3. reſpondendo *d. dec.* Millini, curet more Advocati cauſæ inſervientis, conciliare *d. dec.* Mantic. & Millini Attamen ejus conciliatio nul- 10 lum habet probabile fundamentum, cum illæ percutiant terminos diverſos, diverſiſque innitantur rationibus, atque punctus non eſt, an oppoſitio ſit juſta, vel in- 11 juſta ex parte Titularis, ſed eſt, an deficiat conſenſus ex parte penſionarii reſignantis, ita declarantis ejus animum non reſignandi, niſi ſub tali lege, & conditione, qua defecta tamquam ex deficiente conſenſu, actus corruit, atque pro infecto habendus eſt.

Atque hinc etiam reſultat, nil referre, an agatur de primo reſignatario, vel de ſucceſſore proviſo a Pa- 12 pa, quoniam dicta diſtinctio recte intrat in ordine ad culpam, ſeu malitiam, in qua eſſe dicitur reſignatarius non autem alter proviſus per obitum; Secus autem ubi quæſtio eſt voluntatis reſignantis, quæ principaliter directa eſt ad finem ſeu effectum recompenſæ, ſine qua beneficium a ſe noluit abdicare non curato medio, cum nil referat impugnationem ab uno, vel ab alio fieri, & ſine quo conſenſu, beneficii vacatio ſequuta non fuiſſet, ipſeque Titularis non obtinuiſſet, ideoque principaliter ſpectanda eſt voluntas, ac perſona reſignantis, non autem mutatio perſonæ poſſeſſoris beneficii, potiſſime quia reſervatio regreſſus expreſſe concepta erat etiam contra ſucceſſorem, ut *d. deciſ.* 631 *parc.* 1 *rec.* & *deciſ.* 324 Celſ

Applicando autem ad rem: Plures in hac facti ſpecie obſervabam concurrere circumſtantias dictam vo- 13 luntatem præſeferentes, ſibi conſulendi de regreſſu per viam conditionis, quomodocumque impugnatio ſequeretur, ut bene advertitur *deciſ.* 215 & 265. *prat.* 8 *recent* ubi de ſolutione ſtatuto tempore facienda ſub pacto reſolutivo, an ſcilicet ſtet tamquam pœna, vel tamquam conditio; Sæpius enim practicatur moderatio penſionis ad alliciendum Titularem, ut punctualiter ſolvat ſub conditione, ut niſi ſtatuta die ſolverit, remiſſio non ſuffragetur, ut apud Buratt. *deciſ.* 531.

Primo ſcilicet circa reſervatam poteſtatem apprehendendi poſſeſſionem etiam propria auctoritate, & ſine aliquo Judicis miniſterio, quod non congruit alteri 14 regreſſui pœnali, pro quo requiritur formalis canonizatio in judicio ordinario per tres conformes juxta *dec.* 4 Caſſad. *de locat.* cum concordant. relat. per Adden. ad Buratt. *dec.* 528. *in fine* (Licet iſta conſideratio non ſit omnino tuta, cum iſta facultas capiendi propria auctoritate, non tollat dictæ canonizationis neceſſitatem ex deductis per Adden. ad Buratt. *ubi ſupra*.)

Secundo, quia fatua eſſet hæc reſervatio in caſu petitæ annullationis, dum iſte terminus intrare non poteſt, niſi ex dicto capite doloſæ, vel culpoſæ falſæ narrativæ, cum ceſſante dolo, non intret annullatio, ſed potius reductio, ex deductis ſupra *diſc.* 12. unde propterea Lotter. *d. q.* 40. *nu.* 268. loquitur de ſolo caſu non ſolutionis, vel reductionis, non autem, ubi exprimatur etiam alter annullationis, cum tunc ſupponere videatur contrarium.

Tertio, quia dicitur, hujuſmodi regreſſum concedi ex gratia ſpeciali, quod contineret fatuam loquutionem, ſi de prima ſpecie intelligere Papa voluiſſet, cum illa non ex gratia, ſed ex juſtitia competat.

Quarto, ob alteram clauſulam *perinde, ac ſi reſignationem minime feciſſet*, atque his omnibus famulantibus dictæ principali clauſulæ *non alias, &c.* ita concludens probatio hujus voluntatis reſultare videbatur; Ponderando in excluſionem eorum, quæ dicuntur per Spadam *d. conſ.* 65. quod in dicta moderna deciſione apud Celſum inter ſuas *dec.* 324 in principio, regi- 15 ſtrantur verba præciſa reſervationis regreſſus eum eadem adamuſſim forma, ut in præſenti, cum clauſula ſcili- 16 cet, & *non alias, &c.* abſque dicta alia clauſula *ex quavis cauſa*, quæ clariorem quidem, ac faciliorem reddit probationem, ac nimium prodeſt, ſed non eſt ita præciſe neceſſaria, quod ſit ſpecies formæ, ſine qua actus corrueret, ſive probatio fieri non poſſet, quoniam aliud eſt, ut aliquid requiratur pro forma præciſa, quæ non excludat æquipollens, Aliud vero, ut meliorem, ac faciliorem probationis ſpeciem contineat.

Accedente etiam omnimoda inveriſimilitudine, quod id negligi voluerit, ſe exponendo periculo amiſſionis beneficii, ac penſionis, dum Papa id denegare non ſolet; Atque tunc dubitandi ratio cadere poſſet, quando conſtaret id ſtudioſe neglectum eſſe, ut evitaretur aliqua major impenſa, quæ pro regreſſu neceſſaria eſſet in expeditione litterarum, quam impenſam non alterat adjectio, vel omiſſio iſtius clauſulæ.

ANNOT. AD DISC. LXXIV.

DE materia regreſſus habentur aliqua in *hoc titul. diſc.* 85.

ROMANA PENSIONIS PRO NICOLAO PICCOLOMINEO, CUM N. BANDINELLO.

Reſponſum pro veritate.

An penſio ceſſet per promotionem ad Cardinalatum; Et an indultum, poſt promotionem conceſſum retinendi incompatibilia, ſuffragetur pro facultate transferendi.

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*
2 *Penſiones ceſſant ob Epiſcopatum adeptum, niſi ille ſit titularis in partibus.*
3 *Sub indulto retinendi penſiones non venit facultas transferendi.*
4 *Secus autem per Cardinalatum.*
5 *De conſtitutione Sixti V. ſuper eodem.*
6 *De Epiſcopatu Cardinalitio, ne non cauſet amiſſionem penſionis.*
7 *Formula indulti Cardinalium, eſt diverſa, & magis ampla.*
8 *De exceptuatione officiorum, ut ſtatuat regulam in contrarium.*
9 *De conſuetudine, ut per promotionem ad Cardinalatum non vacent obtenta.*
10 *Voluntas Papæ arguitur ex ſtylo.*

11 *Gratia poſt jam incurſam amiſſionem penſionis, non ſuffragatur.*
12 *Non attenduntur litteræ, niſi ad probationem, vel interpretationem, cum ſubſtantia ſit in decreto.*

D I S C. LXXV.

1 POſſidente Volunnio Bandinello Alexandri VII. au-
læ Præfecto penſionem ſuper Canonicatu Baſilicæ
Vaticanæ, ſeu Liberianæ; Cum promotus eſſet ad Car-
dinalatum, atque ex notabile intervallo dierum obti-
nuiſſet indultum Cardinalibus concedi ſolitum ſuper
retentione incompatibilium cum Eccleſia Tituli Car-
dinalitii; Deinde vero in vim alterius indulti, quod et-
iam ante Cardinalatum obtinuerat transferendi penſio-
nes, eam transtuliſſet in N. filium, ſuſceptum ex legi-
tima uxore ante aſſumptionem ſtatus clericalis uxore mor-
tua ſequutam, utriuſque Signaturæ Referendarium; Hinc
Nicolaus de dicto Canonicatu proviſus, prætendere cœ-
pit dictæ translationis invaliditatem; Vel quia per pro-
motionem ad Cardinalatum ceſſaſſet; Vel quia indultum
conceſſum ſuper retentione non ſuffragaretur pro faculta-
te transferendi ſine ſpeciali mentione, dictaque contro-
verſia in forma extrajudiciali, ac benevola in doctum, &
integrum Rotæ Auditorem utriuſque concivem remiſſa,
deſuper ex parte Titularis de meo judicio requiſitus fui.
2 Reſpondi contra requirentem, ut penſionario major
probabilitas aſſiſtere videatur, quoniam licet per pro-
motionem ad Epiſcopatum actualem, non autem Titu-
larem in partibus infidelium, penſiones ceſſent, niſi ac-
cedat indultum ſuper retentione, iſtudque non ſuffra-
3 getur pro translatione, niſi expreſſe dicatur, cum trans-
latio utpote magis odioſa, quam retentio, ſpeciali no-
ta digna ſit, ut *dec. 14. part. 2. rec.* Add. ad Buratt.
dec. 464. *n.* 12. & pluries in præcedentibus.
Attamen id non procedit in promotione ad Cardi-
nalatum, per quam vacant ſolum ea beneficia, quæ di-
gnitatem importent, juxta diſtinctionem Abb. & alio-
4 rum, de qua apud Puteum *dec.* 428 *lib.* 2. Tondut.
de penſion. cap. 73. *n.* 27 *&* 28. Omniſque difficultas
hodie deſuper ceſſat per Conſtitutionem 79. Sixti V.
5 cujus particulam regiſtrat Tondut. *ut ſupra n.* 29. per
quam declaratur, ut vacare cenſeantur ſolum ea, quæ
Cardinalitiæ Dignitati repugnare videantur, ut ſunt
Canonicatus, & Dignitates, aliaque beneficia reſiden-
tialia, ſervitium perſonale in choro, vel Eccleſia an-
nexum habentia, non autem ſimplicia, & conſequen-
6 ter multo minus penſiones; Ad quod conferunt, quæ
habentur ſupra *diſc.* 43. *&* 58. de non ceſſatione pen-
ſionis ob Epiſcopatum Cardinalitium, vel Titularem.
Hinc proinde advertebam ceſſare inſpectionem, an in-
dultum retentionis incompatibilium ſuffragetur pro facul-
tate transferendi necne, cum ita ceſſet quæſtio in ra-
dices, neque indultum requiratur. Verum ubi de in-
dulti efficacia agendum eſſet, quamvis generaliter di-
7 cta concluſio vera ſit, ut ab indulto retinendi non li-
ceat inferre ad facultatem transferendi; Adhuc tamen
dixi, id non procedere in indultis, quæ conceduntur
Cardinalibus retinendi incompatibilia; Tum quia eſt
formula diverſa ab ea, quæ conceditur promotis ad
Epiſcopatum, vel alium ſtatum incompatibilem ob ver-
8 bum univerſale *omnium*, quod non eſt in altera indul-
torum ſpecie; Tum etiam ob exceptuationem officio-
rum revocabilium Romanæ Curiæ ob declarationem,
ſeu Conſtitutionem Urb. VIII. ideoque intrat vulga-
re axioma, quod exceptio firmat regulam univerſalem
9 in non exceptis; Ac etiam ratione conſuetudinis, de
qua teſtatur Pariſ. *de reſignat. lib.* 3 *q.* 2 *n.* 67. *&*
ſeq. ut promoti ad Cardinalatum, exceptis officiis, ni-
hil amittant de beneficiis, & penſionibus, imo neque
de Epiſcopatibus, & aliis, quæ jam obtinebant.
Item ponderabam quod iſta ſit quæſtio voluntatis,
10 quid ſcil. Papa concedere voluerit; Ad voluntatem autem
metiendam nimium deferendum eſt ſtylo, ſeu conſuetu-
dini, Mantic. *dec.* 214 *n.* 4. & Greg. & Adden *dec.*
150 Buratt *dec.* 520. *num.* 12. & paſſim, ac propte-
rea cum in litteris; quæ expediri ſolent ſuper decreto
conciſtoriali, quod fit eodem tempore promotionis ſu-
per retentione incompatibilium, iſta etiam facultas
transferendi ad ſpeciem deducatur; ita voluntas probata
dicitur, dum alterum decretum collationis tituli Cardi-
nalitii ſub eadem formula concipitur non exprimendi
transferendi facultatem, quæ tamen in litteris exprimitur.
Ponderabant aliqui ex parte dicti Titularis conſulti, quod
gratia retentionis eſſet ſub die 19. Aprilis, cum tamen pro-
motio ſequuta eſſet ſub die 5. ejuſdem menſis, ideoque
inferebant, quod cum per promotionem, ſequuta jam
eſſet penſionis extinctio, ſubſequens gratia revalidare
non poterat actum jam conſummatum, quoniam eſſet
ſpecies novæ reſervationis ex integro, quod Papa in
animo non habuit, ut advertitur apud Merlin. *dec.* 382.
apud Celſ. 68 *&* 216. cum aliis ſupra *diſc.* 47.
Verum id non concludebat, quoniam ut ſupra plu-
ries advertitur, lineæ non ſunt de ſubſtantia gratiæ,
ſed ſerviunt ad probationem, ac facultatem exigendi 1
penſionem, quando eſt nova reſervatio, ideoque at-
tenditur tempus decreti conciſtorialis, atque major lit-
terarum amplitudo deſervit ad probationem, quid ab
initio Papa in animo habuerit, ideoque mihi videba-
tur clarum bonum jus penſionarii.

ANNOT. AD DISC. LXXV.

DE vacatione reſultante a promotione habetur *ſub tit. de Beneſic. diſc.* 104. *&* 109.

CORDUBEN. PRÆSTIMONII, PRO CAPITULO CATHEDRALIS, *CUM N.*

Caſus diſputatus coram Datario.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 15. An ſcilicet penſio, quæ ex cauſa reſignationis impoſita eſt ſuper Canonicatu, afficiat præbendam, vel aliud beneficium a reſignante poſſeſſum jure optionis ratione antianitatis.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Quod præſtimonia, vel præbendæ ſint quid diſtinctum a Canonicatibus.*
3 *Immemorabili conſuetudini optandi derogari non debet.*
4 *Per privilegia, & ſtatuta Apoſtolica nunquam ipſius ſedis, ac Papæ poteſtas coarctata cenſetur.*
5 *De ſtylo Datariæ admittendi reſignationes ad favorem non conſiderata optione.*
6 *Ubi tot ſunt præſtimonia, ſeu præbendæ quot ſunt Canonicatus, illa non dicuntur temporalia, ſecus ubi ſint minora quam Canonicatus.*
7 *Licet fixa, & perpetua annexio ſingulis Canonicatibus non adſit, non per hoc tollitur ſpiritualitas in genere.*
8 *An per coadjutoriam cum futura ſucceſſione præjudicatum cenſeatur optioni.*
9 *Deciſ.* 53. *Ottbob. declaratur.*
10 *De ſtylo Datariæ reſervandi penſiones occaſione reſignationis ſuper hujuſmodi annexis, ſive ſpiritualia, ſive temporalia ſint.*
11 *Aliud eſt agere coram Judice Ordinario, & aliud coram Principe, ut gratia non concedatur, vel revocetur.*
12 *Quæ ſint in hoc facultates Judicis Ordinarii.*
13 *Quod gratiæ præjudiciales ſint revocandæ.*
14 *Fortius procedit in Papa.*
15 *Facilior eſt derogatio Juriſpatronatus competentis ex gratia, & privilegio, quam competentis ex juſtitia.*
16 *Stallum in choro eſt magis annexum canoniæ quam præſtimonium, vel præbenda.*
17 *Reſignatarius non obtinet primum ſtallum in choro, ſed intrat optio ad favorem antiquioris.*

D I S C. LXXVI.

IN Eccleſia Cathedrali Cordubenſi antiquus erat 1
uſus quorumdam beneficiorum ſimplicium, quæ ibi
præſtimonia nuncupantur, menſæ Capituli annexorum;
cujus fructus, & emolumenta ſingulis annis in maſſam
reducebantur pro coæquali repartitione inter Canoni-
cos, nulla antianitatis, ac longioris ſervitii ratione ha-
bita; Cumque magis expedire putaretur pro meliori
Eccleſiæ cultu majorique decore, ut ſingula præſtimonia
Canonicatibus, cum ordine optionis per antianitatem
aſſignarentur, ut ita antiquiores meliora, & pinguiora
præſtimonia obtinerent; hinc ex concordi Canonicorum
conſenſu, ita ſtatutum eſt, idque per Alexandrum
VI. in forma ſpecifica ampliſſime confirmata, taliſ-
que fuit dicti Statuti inconcuſſa obſervantia uſque ad
annum 1670. quando antiquior Canonicus qui ex
dicto

dicto beneficio optionis melius, ac pinguius præſtimonium poſſidebat, ut ita majorem penſionem ſibi, vel alteri reſervari obtineret, cum Canonicatu illud pinguius præſtimonium ſub reſervatione notabilis ſummæ penſionis ad favorem reſignatarii obtinuit, ſupplicatione jam ſignata; Verum ante regiſtrationem, ac litterarum expeditionem ſe opponentibus agentibus pro Capitulo ratione præjudicii, quod dictæ optioni exinde reſultabat, aſsumpta deſuper diſputatione coram Datario, non quidem ſuper reſignatione Canonicatus, ſed ne imponeretur penſio ſuper dicto præſtimonio, potiuſque ſuper altero, quod, juxta optionis ordinem reſignatario tamquam juniori Canonico debitum eſset juxta caſum, de quo ſupra *in Mediolan. diſc.* 15.

Alii pro Capitulo ſcribentes, magnum conſtituebant fundamentum in dicto Apoſtolico indulto, Statuti Capitularis ampliſſime confirmatorio; Alii vero in pun-
2 ctuali *dec.* 373. Manticæ firmante, ut hæc individua præſtimonia diſtincta eſsent a Canonicatibus; Ac alii fundamentum conſtituebant in firmatis apud Otthob.
3 *dec.* 53. *n.* 10. *& ſeqq.* ut immemorabili conſuetudini optandi derogari non ſoleat, nec debeat.

E converſo ſcribentes pro reſignante, ac reſignatario, ac etiam aliqui Officiales Datariæ pro iſtius jure illi adhærentes, hæc motiva parvipendebant, eaque levia eſſe dicebant; Quatenus enim pertinet ad primum indulti Apoſtolici, dicebant nimis vulgarem, ac receptam eſſe concluſionem ſatis frequenter canonizatam,
4 atque a quotidiano Datariæ ſtylo coadjuvatam, quod per quæcumque privilegia per Sedem Apoſtolicam conceſſa, nunquam ipſius Sedis, ac Papæ poteſtas coarctata cenſetur. Potiſſime quia Datariæ ſtylus, ob quem,
5 hujuſmodi optionum ſtatutis, vel conſuetudinibus non obſtantibus, reſignationes ad favorem admittuntur, non videtur certum præjudicium inferre, ob poſſibilitatem, quod reſignatarius reſignanti præmori poſſit.

Ad alterum vero fundamentum deductum ex dicta individuali *dec.* 373. Manticæ reſpondebant, (& bene) eam non concludere; Tum quia ad alium effectum ibi de hoc agitur; Tum etiam quia cum tot ſint præſtimonia, quot ſunt Canonicatus, ita ceſſat aſsumptum,
6 quod iſtæ ſint obventiones mere temporales a canonia diſtinctæ, tamquam nudum præmium antianitatis, cum id procedat, quando minora eſsent præſtimonia, quam Canonicatus; ſecus autem iſto caſu, in quo proinde
7 dicuntur canoniæ in genere perneceſse annexa, quamvis fixa, & perpetua annexio in ſingulis non adeſset, ſed intraret optio, cum id non tollat annexionem, ac ſpiritualitatem in genere, juxta diſtinctionem, de qua
8 *in duplici Mediolanenſi*, & in aliis deductis ſupra *d. diſc.* 15. Et in individuo hujus Eccleſiæ, occaſione coadjutoriæ cum futura ſucceſſione firmatur per Rotam apud Dunozet. ſen. *dec.* 229. repetit *dec.* 140. *part.* 4. *rec. tom.* 2. ubi reſpondetur ad dictam *dec.* Manticæ, & de qua deciſione habetur etiam ſupra *d. diſc.*

Ad tertium vero dicebant, dictam immemorabilem non probari, neque probabilem eſſe, ſtante dicta cauſa, de qua apud Dunozet. *allegat. dec.* 229. At ipſa *dec.* 53. Otthob.
9 ultra quod loquitur potius incidenter occaſione remiſsoriæ, percutere videtur terminos diverſos, indulti ſcilicet conferendi reſervata, ſeu derogandi juri optandi conceſso Legato a Latere, ut ſub eo illa facultas non comprehendatur; Secus autem ubi agitur de proviſione ſolius Papæ, in qua in hoc non adeſt nulla cadit quæſtio poteſtatis, ſed tota eſt voluntatis.

Scribens ego pro eodem Capitulo, atque agnoſcendo, quod certa fundamenta ſcribentium in contrarium, ni-
10 mirum ſolida, & inevitabilia eſsent, ſtante præſertim Datariæ ſtylo hujuſmodi reſignationes, ac penſionis reſervationes reſpective faciendi, non ſolum ubi propter æqualem numerum Canonicatuum, & hujuſmodi annexorum, iſta ſpiritualia ſunt, ſed etiam, ubi inæquali numero adeſſente, mere temporalia cenſenda veniant, quoniam alia occaſione reſignationis, ſuper eis penſio reſervatur, juxta caſum, de quo in *d. diſc.* 15.

Hinc proinde dicebam advertendum eſse, quod aliud eſt agere coram judice ordinario, ſeu Apoſtolicarum litterarum executore ſuper executione earumdem litterarum gra-
11 tiæ, jam perfectæ, ac in judicium deductæ pro illius invaliditate; Aliud vero agere coram eodem Papa, ſeu alio ſupremo Principe, ejuſque Miniſtratibus, & Conſiliariis ad effectum ut gratia non concedatur, vel conceſsa revocetur, ſeu moderetur, ubi præſertim recurſus eſt re integra, & ante perfectionem, ac executionem litterarum.

Primo etenim caſu, cum procedendum ſit per ſolos juris apices, vel rigoroſos tramites, quos judici tranſgredi
non conceditur, quoniam ad eum non pertinet revocare, 12
vel moderari, ſed ſolum exequi Principis gratias, & reſcripta, atque alia non tribuatur facultas, niſi quando Princeps eſt abſens, replicandi, ac interim abſtinendi, ut ſecundam expectet juſſionem, juxta ea, quæ habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 148. hinc proinde cum dictis regulis, & concluſionibus proceditur, earumque rigor attenditur.

In altero autem caſu non proceditur cum his regulis, ſed
cum aliis omnino diverſis, congruentiæ, ac honeſtatis 13
vel epicheiæ, quoniam juſtum, pium, ac rationabile eſt, revocare, vel moderari gratias jam conceſſas, quæ jus tertii notabiliter lædant, multo magis ab eis re integra abſtinere, ſive eaſdem cum aliqua moderatione concedere; potiſſime vero, ubi gratia concernat purum intereſſe privatum ex cauſa lucrativa, & e converſo læ datur jus tertii cauſam oneroſam potius foventis, atque cauſa publica gratiæ conceſſionis potius reſiſtat, quam aſſiſtat, ex iis, quæ cæteris relatis, plene habentur deducta apud Galeot. *conſ. fiſc.* 23. *&* 27. Capyc. Latr. *dec.* 188. de Marin. *reſ.* 46. *lib.* 2. Add. *ad dec.* 666. *part.* 4. *rec. tom.* 3. cum aliis, de quibus *d. diſc.* 148. *ſub tit.*
de Regal. Ubi advertitur, quod ſi id generaliter procedit 14
in omni Principe, fortius procedere debet in Papa, qui magis per ejus Regulam Cancellariæ *de jure tertii quæſito non tollendo*, id profitetur, ex ibi deductis.

Utramque autem circumſtantiam in hac facti ſpecie concurrere advertebam, quod ſcilicet præjudicaretur cauſæ publicæ pro mere privato intereſſe; quodque læderetur jus tertii ex contractu, ſeu cauſa oneroſa, & correſpectiva potius competens, quam ex mera gratia & privilegio, lucrativum titulum redolente.

Cauſæ publicæ præjudicium erat, quod, ut in facto ſupponebatur, hujuſmodi Canonicatus per viros nobiles & qualificatos, etiam magnatiiii, & primarii ordinis impetrantur, ac obtinentur ſub ſpe hujus majoris emolumenti tractu temporis obtinendi, ut ita major habeatur proviſio in graviori ætate, quando ea magis congrua, & neceſſaria eſt, atque exinde reſultat Eccleſiæ decor & majeſtas, meliorque cultus, & Canonicorum reſidentia ob dictam optionem, quando caſus contingat.

Et quoad cauſam oneroſam, ſeu correſpectivam reſultantem ex quadam ſpecie contractus; Advertebam quod hæc optio non proveniat a mera gratia, nudoque privilegio, quoniam antequam illius uſus introduceretur, atque confirmatio Apoſtolica accederet, Canonici reducendo omnia emolumenta in maſſam, eorum integram participationem habebant; Iſta vero voluntarie ſe privarunt pro dicto meliori ordine inducendo, adeout illud majus emolumentum, quod ſenior tractu temporis ratione antianitatis ex hoc optionis beneficio reportat, de juſtitia potius, quam ex gratia obtinere dicatur, in reſtaurationem ſcilicet, ac recompenſam ejus, quod præcedentium annorum ſpatio amiſit, ſeu dimiſit, quando æqualis maſſæ repartitio facta eſset juxta primævum ſtatum, ideoque incongruum videri dicebam, ut ob privatum emolumentum ille, qui ab Eccleſia longiſſimo temporis intervallo honorifice ſubſtentatus fuerat, hanc injuriam facere eidem Eccleſiæ pervertendo dictum ordinem, dum ita nedum cauſa publica Eccleſiæ, ſed etiam jus privatum de juſtitia competens, læſionem recipiebat.

Ad quod ponderabam eam diſtinctionem, quam ha-
bemus in materia derogationis juriſpatronatus in ejus 15
propria ſede *ſub tit. de jurepatron. diſc.* 10. *&* 65 ſuper faciliori derogatione juriſpatronatus competentis ex gratia, & jure ſpeciali ratione privilegii, vel conſuetudinis, quam competentis de jure communi, ſeu ex juſtitia ratione fundationis, vel dotationis.

Item ponderabam, quod magis canoniæ connaturale,
ac annexum eſt ſtallum in choro, quam hujuſmodi ac- 16
cidentale præſtimonium, vel ſimile emolumentum; Et
tamen non ex eo, quod reſignatarius per Papam ſub- 17
rogatur in univerſum jus reſignantis, ille obtinet primum ſtallum in choro, quod reſignans obtinebat, ſed locum habente ſedium optione, juxta ordinem antianitatis, contentus eſse debet ultima. Ita a pari tamquam per ſpeciem ſtalli, idem ordo in hujuſmodi annexis ſervari deberet, dum proviſus jam unum ex præſtimoniis obtinet, habere autem majus, vel inferius percutere potius videbatur intereſse majoris penſionis ad favorem reſignantis ob pinguioris præſtimonii majores fructus, quod videbatur admittendum non eſse.

Neque his adverſari ponderabam ea, quæ favore penſionarii habentur ſupra *d. diſc.* 15 quoniam ibi agitur de

gratia jam facta, & effectum ſortita, in præſenti vero de facienda, ejuſque moderatione, ob initio ne effectum ſortiatur, niſi dicto ordine cunſervato; Incertum autem eſt quid ſequutum ſit, adnotabitur in ſupplemento.

ANNOT. AD DISC. LXXVI.

NOtatum eſt aliquid ad *diſc.* 15.

AVENIONEN. PENSIONIS, PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU AVENIONENSI, CUM ARCHIEPISCOPO,

Reſponſum pro veritate.

An penſio perpetua reſervata ad favorem alicujus Collegii, vel Domus Regularis, in fundatione, vel circa ejus initia pro ſubſtentatione ceſſet ſi tractu temporis congrua proviſio ſupervenerit. Et quomodo penſionarii concurrere debeant in diminutione, ſeu contributo pro congrua Titularis. Ac etiam an gratia concepta ſub certa conditione, evaneſcat ob mortem Papæ conditione pendente.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries,*
2 *Contributio ex beneficiis per Papam clero injuncta pro ſubſtentatione Seminarii, ceſſat neceſſitate ceſſante,*
3 *Gratia, ſeu alia diſpoſitio conditionalis corruit non adimpleta conditione.*
4 *Papa non prohibetur perpetuis penſionibus Eccleſias gravare,*
5 *De concluſione, de qua n. 2.*
6 *Extrinſecæ ſolemnitates præſumuntur ob lapſum longi temporis, juncta obſervantia.*
7 *Gratia ob ſpatium 30. annorum præſumitur juſtificata.*
8 *Centenaria attenditur etiam in caſibus, in quibus præſumptio ex lapſu temporis non intraret.*
9 *Conſenſus Titularis nullam formam requirit, & dicitur præſtitus, ex ſolutione penſionis.*
10 *Inter penſionarios intrat regula cap* qui prior &c.
11 *Contributio non cadit niſi inter habentes jus coæquale.*
12 *Penſio perpetua non eſt proprie penſio, ſed onus fixum reale.*
13 *In reſervatione novæ penſionis non eſt facienda mentio perpetuæ penſionis.*
14 *An reſervatio penſionis ſub certa conditione, evaneſcat per mortem Papæ conditione pendente.*

D I S C. LXXVII.

1 ERecto in Civitate Avenionenſi de anno 1559 Collegio Societatis Jeſu, Card. Alexander Farneſius tunc Legatus, ac etiam reſervatarius fructuum illius Eccleſiæ Metropolitanæ, pro dicti Collegii ſubſtentatione, aſſignavit annuos ſcutos bis centum auri Italiæ, hoc eſt centum ſuper emolumentis Legationis, & centum ſuper fructibus Eccleſiæ; Poſtmodum vero, eodem Cardinali adhuc vivente, dictamque ſubventionem continuante, ut ea perpetua redderetur, Pius V. de anno 1569. eaſdem reſpective penſiones in perpetuum reſervavit, accedente tamen dicti reſervatarii, donec reſervatio duraret, eaque finita, Archiepiſcopi conſenſu, dictaque reſervatio continuatum effectum habuit uſque ad annum 1670. in quo noviter de dicta Eccleſia proviſus, cognito quod ea nimius penſionibus gravata eſſet, & e converſo Collegium bene proviſum extrajudicialiter in forma benevola prætenſionem excitavit, quod dicta penſio, tamquam ex ceſſante cauſa, ceſſaſſet, vel quod in omnem eventum contribuere deberet, atque diminutionem pati pro ipſius Archiepiſcopi congrua; Quare deſuper ex parte dicti Collegii pro veritate conſultus ſuper dictis duobus punctis;

Ad primum reſpondi, dubitandi rationem cadere poſſe, ex iis, quæ contra aliud ejuſdem Societatis Collegium firmata fuerunt per Rotam *in Milevitana Contributionis* 21.
2 *Aprilis* 1660. *coram Cerra* in cauſa, de qua habetur actum *ſub tit. de benefic. diſc.* 88. ut ſcilicet contributio, quæ Clero per Papam injuncta fuerat ex beneficiis, & redditibus Eccleſiaſticis pro ſubſtentatione Collegii noviter erecta, ceſſare deberet, poſtquam aliunde idem Collegium congrue proviſum fuerat, unde propterea ceſſabat ratio, ſeu cauſa finalis aſſignationis.

Et altera dubitandi ratio, cui ſupponebatur inniti Archiepiſcopi prætenſionem, reſultabat ex ventre litterarum ejuſdem reſervationis, continentium per ablativum abſolutum (qui præciſam conditionem importat,) conſenſum tam Cardinalis reſervatarii, quam poſtquam reſervatio ceſſaſſet, quorum neutrum acceſſiſſe ſupponebatur, unde propterea intrat vulgare juris principium ut gratia, 3
& quælibet alia diſpoſitio conditionalis, non impleta conditione corruat, nulliuſque efficaciæ remaneat.

Hi tamen non obſtantibus, niſi aliæ particulares accederent facti circumſtantiæ ignotæ, ſine dubio pro validitate, ac duratione penſionis reſpondendum eſſe dixi. Si- 4
quidem de poteſtate Papæ in beneficialibus abſoluta dubitandum non eſt gravandi Eccleſias etiam perpetuis penſionibus; Voluntas autem eſt clara, quatenus non intrarent dictæ difficultates, ad quas proinde tota inſpectio reſtringebatur; Quare illas expediendo;

Quatenus pertinet ad primam reſultantem a firmatis in dicta *Milevitana contributionis*; quidquid ſit de viri- 5
bus *d. dec.* in ſuo caſu, de quo *d. diſc.* 88. *de benef.* difficultas ceſſabat ex defectu applicationis ob diverſas facti circumſtantias, ibi enim non agitur de penſione ſuper aliqua Eccleſia, vel beneficio certo, quæ ſimpliciter, ac perpetuo per Papam reſervata eſſet, ut in præſenti, ſed cum jam ab Epiſcopo determinatum eſſet in Synodo erigere ſeminarium, ad cujus ſubſtentationem, donec aliunde congrue proviſum eſſet, Sacr. Conc. Trid. injungit contributionem fieri per Clerum ex redditibus Eccleſiaſticis, atque Clemens VIII. loco Seminarii, mandaſſet erigi dictum Collegium, pro cujus ſubſtentatione fieri deberet dicta contributio; Hinc proinde ex regula ſubrogatorum in eo caſu prætendebatur, atque deciſum fuit, ut quemadmodum ſi erectum fuiſſet ſeminarium, illudque tractu temporis aliunde proviſum, dicta contributio ad ejuſdem Conc. præſcriptum ceſſaret, ita etiam ceſſare deberet in Collegio tamquam ſubrogato, quæ ratio in præſenti non intrat, ideoque diverſus eſt caſus, diverſaque ratio.

Quo vero ad alterum motivum conſenſus, ut ſupra ſub conditione requiſiti, ſatis facilem eſſe dicebam reſponſionem, Tum ex generali concluſione, de qua *ſub tit. de dote diſc.* 143. *& ſub tit. de alien. & contract. diſc.* 1. ac alibi, ut per longiſſimi temporis decurſum junctum cum obſervan- 6
tia intret præſumptio ſuper omnibus ſolemnitatibus, ac aliis extrinſecis implementis; Tum etiam, magis ſpecialiter, ut per idem longiſſimum tempus 30. annorum obſervantia omnique munitum, gratia præſumatur in omnibus ju- 7
ſtificata, atque in omnibus partibus adimpleta, ut pluries in præcedentibus, ac etiam *ſub tit. de benefic.* Multo vero magis, ubi tempus centenarium concurrit, attendendum 8
etiam in illis caſibus, in quibus dicta præſumptio, quæ reſultat ex lapſu temporis longiſſimi non intraret; Ac etiam quia, cum hujuſmodi conſenſus præſtatio, certam 9
formam, vel ſolemnitatem non exigat, ſequuta dicitur de facto, dum uterque dictam penſionem ſolvit.

Circa vero alterum punctum contributionis, ſeu diminutionis pro congrua Titularis, quam non negabam eſſe privilegiatam, atque ante omnia deducendam; Dupliciter clarum videri dixi, ut illa penſio dictæ contributioni ſubjecta non eſſet; Tum ſcilicet, quod inter penſionarios intrat regula, *qui prior*, ex deductis ſupra *diſc.* 19. *& ſeqq.* & conſequenter cum iſta eſſet 10
omnibus antiquior, penſio præcipua detrahi debet poſt congruam detractam de reliquis fructibus, quibus non ſufficientibus damnum eſt poſteriorum penſionariorum, 11
& conſequenter non intrant termini contributionis cadentes inter coæquale jus habentes.

Tum etiam, quia ut advertitur ſupra *diſc.* 21. & in aliis illæ penſiones perpetuæ non ſunt vere ac proprie 12
penſiones regulandæ cum terminis generalibus penſionum temporalium, quæ ad vitam reſervantur, ſed induunt ſpecies oneris realis perpetuo infixi Eccleſiæ, ejuſque fructibus, tamquam per ſpeciem canonis, vel cenſus, Ideoque licet regulam habeamus, ut in reſervatione novæ penſionis facienda ſit mentio antiquarum, non tamen venit hæc ſpecies, ut in præcedentibus pluries advertitur, & cæteris relatis habetur *dec.* 107. *n.* 13
16 *cum ſeq part.* 10. *rec.* & in aliis pluries; Et conſequenter, ut dictum eſt, niſi aliæ ignotæ accederent circumſtantiæ, caſus videbatur pro meo judicio planus.

Poſt datum autem reſponſum innotuit, quod prætenſio Titularis conſiſteret in eodem motivo, de quo ſupra *diſc.* 1. *&* 2.

& 2. quod ſcilicet reſervatio eſſet ſub conditione aſ-
14 ſenſus Archiepiſcopi, qui ſupponebatur præſtitus ini-
tio anni 1573. & ſic poſt mortem Pontificis ſequutam
in anno 1572. quodque propterea gratia, utpote ad-
huc imperfecta evanuerit per mortem Pontificis, ex
eiſdem fundamentis enunciatis *d. diſc.* 1. & 2. Verum
dixi id non obſtare ex eiſdem reſponſionibus ibidem
contentis, ubi videri poteſt, ne idem ſuperflue repetatur.

ANNOT. AD DISC. LXXVII.

DE materia contributi actum eſt ſupra *diſc.* 19. *cum ſeqq.*

CAMERINEN. TRANSLATIONIS PENSIONIS PRO URBANO PURARELLO CUM TITULARIBUS.

Reſponſum pro veritate.

An facultas transferendi, quam ex Indulto habet penſionarius in ſtatu clericali, retineatur, ac duret ob mutationem ſtatus conjugalis, per quem ob militiam Lauretanam penſio non ceſſet, quamvis eadem militia quoad facultatem transferendi, non ſuffragetur.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Ex facultate retinendi non infertur ad illam transferendi.*
3 *Clauſula in Indulto transferendi appoſita, ut per quamcumque ſtatus mutationem illud non ceſſet, quid operetur, & num.* 9.
4 *Quando ex facultate retinendi cenſeatur præſervata illa transferendi, & num.* 8.
5 *Indulta retinendi nihil tribuunt de novo.*
6 *Quod ſufficiat habilitas retinendi ad effectum, ut non ceſſet illa transferendi.*
7 *De invalida translatione penſionis ſuper diſtributionibus quotidianis ſine ſpeciali mentione.*
8 *De concluſione, de qua num.* 4.
9 *De alia, de qua num.* 3.
10 *Penſio dicitur quid temporale, cujus etiam laici ſunt capaces.*
11 *De ſtylo Curiæ penſio non ſolet reſervari, niſi Clericis.*
12 *Quid de caſu, quo cum matrimonio concurrat qualitas bigamiæ.*

DISC. LXXVIII.

1 REſervatis per Urb. VIII. ad favorem Hieronymi
Purarelli ejus familiaris pluribus penſionibus; Ei-
dem, inter quamplura privilegia, conceſſa fuit ab eo-
dem Pontifice facultas transferendi penſiones uſque ad
ſummam ducat. 300. Cameræ; Cumque dictus Hie-
ronymus tunc clericus, & cujuſdam Collegiatæ Canoni-
cus, vellet ad diverſum ſtatum laicalem, ac uxoratum
tranſitum facere; hinc re integra, & priuſquam di-
ctum diverſum ſtatum aſſumeret, unam, vel plures
militias Lauretanas quæſivit, ad effectum, ut non ob-
ſtante laicali, & conjugali ſtatu, penſiones prædictas re-
tinere poſſet, adjecto tamen in dictarum militiarum ac-
quiſitione decreto, ut illæ ſuffragari valeant pro facul-
tate retinendi, non autem transferendi penſiones; Cum
autem dictus Hieronymus decedens in vim dicti Indulti
per Urb. VIII. conceſſi, penſiones prædictas, ſervatis
ſervandis, tranſtulerit, in N. ejus filium; Hinc dubi-
tari contingit de hujuſmodi translationis ſubſiſtentia, &
validitate, atque deſuper conſultus;

Videbatur primo aſpectu negative reſpondendum, ut
de facto aliqui prius deſuper conſulti contra Translata-
rium reſponderunt, ex recepta concluſione, de qua
Pariſ. *de Reſign. lib.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 29 Caputaq. *dec.*
303. *part.* 2. *dec.* 90. & 320. *part.* 3. & Cavaler. *dec.* 184.
num. 6. & *dec.* 143. *part.* 2. *recent. n.* 1. *dec.* 485. *n.*
7. *part.* 4. & pluries in præcedentibus, quod ex facul-
2 tate retinendi penſionem, non infertur ad facultatem trans-
ferendi, quæ utpote inducens prorogationem ſervitutis,
magis odibilis eſt, ideoque ſub dicta facultate non venit.

Neque dicti dubitantes dicebant ſuffragari clauſulam
generalem contentam in Indulto conceſſo, tam pro
facultate transferendi, quam pro illa teſtandi, aliiſque
pluribus, ut per mutationem cujuſcumque ſtatus quam- 3
vis incompatibilis, ea ceſſare non deberet, ut ponderatur
apud Cavaler. *d. dec.* 148. *n.* 6. *in fin.* Dicebant etenim
id eſſe recte adaptabile, quando ſtatus immutatio eſſet
talis, ut omnimodam incompatibilitatem non continc-
ret, puta, per promotionem ad Epiſcopatum, vel aliud
beneficium incompatibile, in quibus terminis *d. dec. Ca-
valer.* loquitur, ſecus autem ubi agitur de faciendo tranſi-
tum a ſtatu clericali ad laicalem, ac uxoratum, quo
caſu, ſtrictius proceditur allegando in id deducta per
Spadam *conſ.* 71. & magis in ſpecie *conſ.* 74. *lib.* 3.

His tamen non obſtantibus; Contrarium reſpondi
probabilius videri, ſtante dicta clauſula Indulti, ut
per quamcumque ſtatus immutationem, illud ceſſare 4
non deberet, juxta *d. dec Caval.* Quamvis etenim ubi
dicta habilitatio ad retinendum ex privilegio militiæ
Lauretanæ non adeſſet, dicta facultas conceſſa per In-
dultum evaneſceret ex defectu ſubjecti, & tamquam
accidens, quod ſtare non poteſt ſine ſubſtantia, dum
ita per matrimonium ceſſaret penſio, ſine qua verifi-
cabilis non eſt transferendi facultas, quæ per neceſſa-
rium antecedens ſupponit in transferente legitimam re-
tentionem; Attamen quoties iſta ratio ceſſat, quod ſci-
licet competat retentio, ſeu non amiſſio impediatur per
facultatem a dicta militia Lauretana reſultantem, tunc
iſta facultas transferendi durat, atque exercibilis eſt,
non ex habilitatione, quæ ab ipſa militia reſultat, ſed
ex primævo jure competente ex Indulto, eo modo, quo
competeret, ſi Indultarius matrimonium non contra-
xiſſet, neque ſtatum clericalem dimiſiſſet.

Ut enim advertitur ſupra *diſc.* 1. & 2. ubi allegan-
tur *deciſ.* 355. & 395. *Celſi*, & aliæ; Hujuſmodi indul-
ta retinendi, ſunt ſpecies medicamenti præſervativi,
non autem curativi, impedientia ſcilicet, ne per mu- 5
tationem ſtatus, contingat ille caſus extinctionis, qui
alias ſequi deberet, ita occurrendo futuræ extinctioni,
tamquam per remotionem obſtaculi, & conſequenter
ſufficit habilitas retinendi, ut tamquam ex non ceſſata 6
ſubſtantia, vel ſubjecto, duret dictum accidens, ſeu ac-
ceſſorium, ut advertitur *in Romana penſionis* 15. *Februa-
rii* 1664. *coram Ninor*, & habetur ſupra *diſc.* 62. ubi
quod licet a dicta deciſione receſſum fuerit, attamen 7
receſſus fuit in alia parte, ſeu puncto invalidæ penſio-
nis ſuper diſtributionibus quotidianis, abſque ſpeciali
mentione, juxta deducta ſupra *in Romana Canonicatus
in Caſmrdin. diſc.* 61. in hac tamen parte, ſeu puncto
incorrecta remanere videtur.

Neque præmiſſa in contrarium ponderata obſtare di- 8
cebam; Procedunt etenim, ubi transferendi facultas eſ-
ſet talis quod regulariter tamquam acceſſoria corrueret
cum ipſa penſione; Vel quia eadem facultas continea-
tur in ipſamet reſervatione; Vel quia indultum mu-
nitum non eſſet dicta clauſula, quod per mutationem
ſtatus illa ceſſare non deberet, atque ita reſpondetur
ad deducta per Spad *d. conſ.* 74. quod ſcilicet non ac-
cederet dicta circumſtantia.

Minuſque alicujus momenti videbatur dicta conſidera- 9
tio, quod iſta clauſula procederet in caſu, de quo agitur
in dicta *dec.* 148. *Cavaler.* ubi ſcilicet mutatio ſtatus eſſet
circa aliquod accidens, non autem circa ipſius ſtatus ſub-
ſtantiam. Quoniam in hoc propoſito nulla dignuſci vide-
tur differentia inter unum caſum, & alterum; Ita enim
ceſſat penſio per matrimonium, vel dimiſſionem ſtatus
clericalis, ſicuti per aſſumptionem ſtatus laicalis.

Ut enim pluries ſupra habetur, penſio eſt quid tempo- 10
rale, non autem ſpirituale, utpote ſuper fructibus, non
autem ſuper Eccleſiæ rectoria, vel adminiſtratione, &
conſequenter de ejus natura etiam laici ſunt capaces. Et
quamvis clericatus ſit neceſſarius, adeout, eo ceſſante, pen-
ſio ceſſet; attamen id provenit ex Curiæ ſtylo non reſer- 11
vandi penſiones niſi pro clerico, & cujus ſtyli ratione ita
ceſſat penſio ceſſante clericatu, eodem modo quo per Epi-
ſcopatum, vel aliud beneficium, ſeu officium incompati-
bile: Ideoque ubi damus retentionem jure continuationis
per remotionem obſtaculi, dicta clauſula in Indulto con-
tenta ſuam facit operationem, neque aliquid urgere vide-
tur, quod impediat; unde propterea idem Spada *d. conſ.*
72. *in fine lib.* 3. admittit dictæ præſervativæ effectum, at-
que pro quadam rata facultatem transferendi.

Major autem difficultas cadit in caſu de quo ſupra *d.
diſc.* 62. ubi, ſcilicet concurrat cum matrimonio etiam 12
qualitas bigamiæ ex Conſtitutione Pii V. ut advertitur *d.
dec.* 485. *n.* 57. & *ſeq. part.* 4. *recent.* quæ videtur ſpe-
cialis, quoniam urgere videtur dicta ratio, ut poſita non
ceſſatione penſionis ex dicto remedio præſervativo, intret
facul-

ſacultas, quæ competat alio jure, quam ex ipſa diſpenſatione conceſſa ad retinendum, quoniam concluſio procedit, ut eadem diſpenſatio conceſſa pro retentione non competat pro tranſlatione, non autem ut alia diverſa facultas ex diverſo ſonte manans non ſuffragetur, adhuc tamen deſuper in uno, vel altero caſu omnino maturum judicium efformare potui, dum illud non ſolet efformari, niſi prævia formali diſputatione.

ANNOT. AD DISC. LXXVIII.

DE facultate militum Lauretanorum habetur actum in *hoc tit. diſc.* 85.

MASSANEN. PENSIONIS PRO CARDINALI PICCOLOMINEO CUM CAMERA.

Reſponſum pro veritate.

An penſio reſervata, Eccleſia adhuc vacante, prope factam fructuum recollectam per Cameram, cum præfinitione terminorum, in quorum primo, nulli fructus percipi potuerunt, dictus terminus tamquam anticipatus ſolvi debeat per ipſam Cameram ex fructibus, ut ſupra de tempore reſervationis jam perceptis.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Penſionario competit actio contra poſſeſſorem beneficii gravati, licet fructus non perceperit & num.* 4.
3 *Terminorum præfinitio, quid operetur.*
4 *De eadem concluſione, de qua num.* 2.
5 *Quod illa non procedat contra Cameram adminiſtrantem Eccleſiam vacantem.*
6 *Fructus incamerati non cadunt ſub onere penſionis reſervatæ poſt incamerationem.*
7 *Camera dicitur ſubrogata in locum Eccleſiæ, quæ de jure eſt hæres beneficiati.*
8 *An ex fructibus recollectæ jam factæ ſubminiſtrari debeant ſucceſſori alimenta pro oneribus anni futuri.*
9 *Annus in hac materia penſionis quomodo veniat regulandus.*
10 *Penſio incorporata cum patrimonio Titularis tranſmittitur.*

D I S C. LXXIX.

1 VAcata Eccleſia Maſſanen. per obitum Epiſcopi circa menſem Junii, ac de tempore proximo omnium, vel majoris partis fructuum recollectæ in menſibus Julii & Auguſti, iſtam fecit Camera, ſeu Nunciatura Florentiæ, atque vacatione adhuc durante, de menſe Octobris ſequentis, Apoſtolica authoritate reſervata fuit ad favorem Cardinalis Piccolominei ſuper iſtius Eccleſiæ fructibus, penſio ſcut. 500. ſolvenda in duobus terminis, quorum primus deſtinatus fuit in die Nativitatis Domini proxime ſequent. alter vero, juxta ſtylum, in die Nativitatis S. Jo. Baptiſtæ; Cumque de tempore quo dictus primus terminus maturavit, nulli fructus per Cameræ, ſeu nunciaturæ miniſtros percepti eſſent, vel perceptio ſaltem notabilis immineret, unde propterea ſolutio termini negaretur. Hinc deſuper conſultus ex parte dicti Cardinalis penſionarii prætendentis ſolutionem fieri debere ex fructibus recollectis de præcedentibus menſibus Julii, & Auguſti.

Reſpondi, quod ubi ageretur cum Titulari, qui de Eccleſia proviſus illam poſſideret, tunc pro ipſo pen-
ſionario reſponderi debuiſſet, quoniam ſufficit ad com-
2 petentiam actionis, quod eſſet poſſeſſor Eccleſiæ gra-
vatæ, quando cedit ſolutionis dies quam Papa ſta-
tuit; Licet enim præfinitio terminorum non percutiat
ſubſtantiam penſionis, minuſque eam regulet, cum re-
gula pendeat a perceptione fructuum, atque a compu-
tatione anni, qui penſionarius dicitur, regulandi ab
ipſa die reſervationis, ex iis quæ pluries in præceden-
3 tibus habentur. Attamen hæc terminorum præfinitio
operatur actionis competentiam, ac exercitium pro ob-
tinenda ſolutione, quæ etiam anticipata demandari pot-
eſt ex fructibus colligendis, quamvis (ubi ipſius Titu-
laris obligatio non accedit) hujuſmodi actionis effectus
inanis remanere videatur, eo quia executio fieri non pot-
eſt, niſi in ipſius Eccleſiæ gravatæ fructibus, ſed quia
frequentius dicta obligatio accedere ſolet, hinc proinde 4
poſſeſſor cogi poteſt, quoniam ut alibi advertitur, pen-
ſionarius ſuas dirigit actiones contra eum quem invenit
beneficii poſſeſſorem; Id autem practicabile non eſt cum 5
Camera Eccleſiam vacantem adminiſtrante, cum iſta
ex recepto ſtylo non ſolvat penſiones, & onera de pro-
prio, atque nonniſi ex ejuſdem Eccleſiæ fructibus.

Neque dicebam obſtare, quod Camera dictos fructus
proxime præcedentis recollectæ perceperit, quoniam
cum illi eſſent jam incamerati, dici non poterat, quod 6
ſubjacere deberent penſioni, quæ tunc non erat in re-
rum natura, ſed poſt incamerationem reſervata erat,
atque dicta recollecta potius quodammodo cadere vi-
debatur ſub ſpolio Epiſcopi defuncti, quod Camera
facit tamquam ſubrogata in locum Eccleſiæ, quæ de 7
jure eſt hæres ex deductis, *ſub tit. de Benef. diſc.* 81. &
ſeqq. dum Epiſcopi obitus ſequutus erat ipſa recolle-
cta imminente, ac fructibus maturatis in anno jam la-
bente, cujus onera idem ſupportaverat, ideoque iidem
fructus non cadebant ſub onere penſionis reſervatæ in
anno novo.

Quamvis enim ex deductis *in Ferrarien. ſub tit. de be-
nef. diſc.* 84. & in aliis, plurium opinio ſit, ut ex fru-
ctibus recollectæ jam factæ ſubminiſtrari debeant ſuc- 8
ceſſori alimenta, aliaque ſupportari onera anni ſequen-
tis, uſquequo nova recollecta fiat, attamen, ut ibidem
advertitur, in uſu receptum non eſt.

Atque in idem ponderabam, quæ habentur ſupra *in Ne-
ritonen. diſc.* 14. circa regulationem anni, quod ſcili-
cet non attenditur illa computatio, quæ in rebus in-
differentibus juxta regionum diverſos mores fieri ſolet, 9
in inchoando anno a die Incarnationis, vel Nativita-
tis, aut Circumciſionis Domini Noſtri, &c. ſed a die
qua, recollectis fructibus, natura incipit concipere,
ac præparare fructus novos ſequentis recollectæ; Ideo-
que, in frumento, aliiſque frugibus, eum pro regio-
num varietate menſes Julii, & Auguſti eam perficiant,
hinc proinde, (ut generalis regula ſtatuatur) novus
annus initiatur a Kalendis Septembris, ac reſpective in
aliis temporibus in vino & oleo, aliiſque fructibus,
ut *in d. Neritonen. diſc.* 14. Et conſequenter de men-
ſe Octobris, in quo ſequuta eſt reſervatio hujuſmodi
penſionis, annus præcedens jam per menſes completus
erat, neque illa participatio fructuum, quæ per Papam
penſionario conceſſa fuit, ad alios fructus referri pot-
erat, niſi ad illos illius anni currentis.

Quemadmodum enim, ſi Epiſcopus vixiſſet ad totum 10
menſem Auguſti, ac feciſſet recollectam, cum ejus patri-
monio incorporatam, ideoque tranſmiſſam ad ejus hæ-
redes juxta diſtinctionem, de qua *d. tit. de benef. diſc.*
81. & *ſeqq.* utique penſionarius pro nova penſione re-
ſervata poſt Epiſcopi mortem, ac fructuum incorpo-
rationem, actionem non haberet contra dictos hære-
des, ita in præſenti, dum in effectu Camera figuram
hæredis potius ut ſupra faciebat.

ANNOT. AD DISC. LXXIX.

AN camera teneatur ad ſolutionem penſionis Sede Vacante, habetur *in hoc tit. diſc.* 88.

EADEM COMEN. PENSIONIS

De qua ſupra Diſcurſ. 5.

INTER EASDEM PARTES.

De eadem materia ſecundę reſervationis penſionis invalidę ob non factam mentionem primę, quando procedat; Et incidenter de extinctione, ſeu caſſatione penſionis mediante pecunia, an fieri poſſit necne ſine beneplacito Apoſtolico; Et quatenus fieri non poſſit, an penſio ſubſiſtat, ac durare dicatur, adeout obſtet reſervationi alterius penſionis ob ejus mentionem non factam.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *In ſecunda reſervatione facienda eſt mentio antiquæ licet extinctæ, ſi beneplacitum non intervenit in extinctione.*
3 *Quod nullum eſt, nullum operatur effectum.*
4 *In ſecunda reſervatione facienda eſt mentio antiquæ penſionis validæ, ſecus invalidæ.*
5 *Penſionis extinctio mediante pecunia, an fieri valeat ſine beneplacito Apoſtolico.*
6 *Conſtitutio* Pii V. *injungens penſionariis recitatio-*
nem

nem divini officii, an penſionis naturam immutaverit.

7 *De opinione, ut penſio tam gratis, quam cum recompenſa, remitti, ſeu caſſari poſſit ſine beneplacito.*

8 *Etiam mediante anticipata ſolutione aliquorum terminorum.*

9 *Simonia, an cadat in penſionibus.*

10 *Ubi in reſignatione beneficii non intervenit conſenſus ſuperioris, non abdicatur jus a reſignante.*

11 *De differentia inter reſignationem beneficiis, & remiſſionem, ſeu caſſationem penſionis.*

12 *Reprobatur concluſio, de qua ſupra num. 7. & 8.*

13 *Iſta contraria opinio, ad quem effectum attendatur.*

14 *Penſio male extincta ſine beneplacito adhuc ceſſat in præjudicium penſionarii.*

15 *Ubi id geſtum eſſet bona fide excuſaret a peccato, & delicto, non autem ut penſio vigeret.*

16 *Quod ſtent bene ſimul, actum eſſe invalidum, & penſionem non præexiſtere.*

17 *Reſignatio nulla, & quando abdicet jus a reſignante.*

18 *De ratione concluſionis, de qua num. 14.*

19 *Concluſio de qua num. 14. declaratur.*

20 *De alia ratione dictæ concluſionis num. 14.*

21 *Eadem concluſio n. 14. fortius procederet, ubi actus non eſſet initus per Titularem, ſed per tertium, & n. 19.*

22 *De materia retrotractionis beneplaciti Apoſtolici.*

DISC. LXXX.

1 Retenta eadem facti ſerie, de qua ſupra in hac eadem cauſa *diſc.* 5. poſtquam ibi enunciatus Cardinalis Arbitrator, ſeu benevolus compoſitor, declaravit, ſe ſatisfactum de reſponſionibus dicto *diſc.* 5. deductis adverſus nullitatem reſultantem a ſolutione termini facta per Titularem prædeceſſorem in ſtatu infirmitatis, ex qua ad breve tempus obierat, ob juſtificationem, quod tunc infirmitas non eſſet in ſtatu periculoſo, unde propterea fraus aberat; Difficultatem reſtrinxit (in ea nimium inſiſtendo) ad alteram ibi in-
2 ſinuatam nullitatem, ob non factam mentionem alterius antiquæ penſionis nil obſtante quod extincta eſſet, ob defectum beneplaciti Apoſtolici, quod eſſe neceſſarium magis communiter eſt receptum ſequendo *conſ.* 63. Navar. *de Simon.* Cumque præſertim Garz. *part.* 1. *cap.* 5. *num.* 20. cæteris relatis dicat, actum eſſe ſimoniacum, ac nullum, hic poſita nullitate inferebatur,
3 quod prima penſio adhuc vigeret, ex vulgari axiomate, ſuper quo plura colligit Barboſ. *axiom.* 164. *in principio*, quod nullum, & nihil æquiparantur, atque quod nullum eſt, nullum operatur effectum.

His tamen non obſtantibus (etiam in ſenſu veritatis) pro meo judicio in priori opinione perſiſtebam ſuper ſecundæ penſionis validitate, dicto defectu non obſtante,
4 ex concluſione inſinuata eodem *diſc.* 5. ac præcedenti *diſcurſ.* 4. & alibi, quod non neceſſaria eſt illius penſionis, quæ valida, & exigibilis vigeat, adeout intret ratio duplicis oneris, quo Eccleſia, citra Papæ veriſimilem voluntatem gravata remaneret, cum vere dicta prima penſio, tunc amplius non exiſteret, ſed per voluntariam caſſationem jam beneficium liberatum eſſet.

5 Super hoc autem puncto, an ſcilicet penſionis extinctio, etiam mediante pecunia, vel alia recompenſa, ſine Beneplacito Apoſtolico fieri valeat, atque poſita negativa, quodque actus reputetur ſimoniacus, & invalidus, qualis exinde ad rem effectus reſultet; Advertebam quod priuſquam ederetur Conſtitutio *Pii V.*
6 per quam penſionariis injungitur onus recitationis officii B.M. (unde propterea aliqui licet minus probabiliter credere receperunt, quod penſio naturam mutaverit, atque aſſumpſerit quamdam ſpeciem beneficii, vel ſpiritualitatis) extra omnem controverſiam erat, ut penſio, quamvis de ſtylo Curiæ potius quam de ejus natura, reſervaretur tamquam clerico, & cum neceſſitate continuantis clericatus, attamen eſſet quid mere temporale, cum penſionarius nullum jus in ipſo beneficio, ejuſque ſubſtantia ſpirituali, vel adminiſtratione acquirat, ut pluries etiam in præcedentibus advertitur.

Atque hinc proinde, apud antiquiores indefinite, non diſtinguendo an gratis, vel cum recompenſa, receptum eſt, ut penſio remitti ſeu caſſari poſſit etiam ſine benepla-
7 cito Papæ, vel alterius ſuperioris, ut bene Præpoſ. *in cap. Agatho.* 63. *diſtinct. num.* 3. Gomez. *ad Regul. de Infirm. Reſign. quæſt.* 16. *num* 4 Achil. *deciſ.* 6. *de Renunc. num.* 2. & alii relati per Garz. *de Benef. part.* 1. *cap.* 5. *n.* 39.

Et explicite, ut etiam mediante pecunia, vel anticipata ſolutione aliquorum terminorum, id circa ſimoniam, vel aliud delictum fieri poſſit, plene diſcuſſo articulo, concludit Gig. *de Penſ. quæſt* 87. *n.* 1. *& per tot.* & confir- 8
mat *quæſt.* 99. *n.* 9. eumdemque ſenſum ſecluſo ſtylo Curiæ Romanæ, habent quoque moderni Morales, præſertim Caſtro Palao *Oper. moral. part.* 3 *de Simon. diſput.* 1. *punct.* 13 *n.* 9. *&* 10. & latius Giballin *de Simon. quæſt.* 20. *confect* 11. *n.* 5. ſequentes ſenſum antiquorum Moralium 9
præſertim *Cajetan.* qui reputari ſolet hujus opinionis anteſignanus, ſed male, quoniam antiquiores Canoniſtæ id prius dixerunt, ut ſupra, cum nulla videatur ſubeſſe ratio prohibitiva; Non quidem illa ſimoniæ, cum iſta cadat in juribus ſpiritualibus, cum rebus temporalibus non contractandis, non autem in hac ſubjecta materia, quæ redolet onus temporale, ac mere pecuniarium.

Minuſque intrat altera ratio, ob quam in reſignatione beneficii, neceſſarius eſt ſuperioris conſenſus, qui eam admittat, & ſine quo jus non abdicatur a reſi- 10
gnante, qui adhuc remanet beneficiatus ex pluries deductis in ſua materia *ſub titul. de benefic.* ob manifeſtam differentiæ rationem, quod ſcilicet in beneficiis, 11
inter Eccleſiam, & beneficiatum uniri dicitur quaſi contractus, quem diſſolvere oportet cum eodem mutuo conſenſu nomine Eccleſiæ explicando per ſuperiorem, qui deſtituendi facultatem habeat, ut advertitur dicto *tit. de benefic.* pluries præſertim *diſc.* 80. Ubi vero agitur de penſione tunc Eccleſia contendit de libertate, neque dicitur contrahi, vel diſtrahi, ſed remitti ſervitus; Ut in ſpecie hanc differentiam inter penſionem & beneficia ponderata Gomeſ. ubi ſupra.

Et quamvis Curia Romana firmiter, ac extra controverſiam, (rejecta dicta contraria opinione, quæ eronee ut ſupra originaliter tribuitur Cajetano) teneat contrariam, cujus anteſignanus allegari ſolet Navar. *dicto conſil.* 63. *lib.* 5. *de ſimon.* ut actus dicatur ſimoniacus, ac in- 12
validus; Attamen ut dictum eſt, id non provenit ex diſpoſitione, vel ratione juris, vel ratione ſubjectæ materiæ, ſed ſolum a ſtylo Curiæ, eodem modo, quo pro capacitate penſionum neceſſarius reputatur clericatus, quo ceſſante per militiam, vel alium ſtatum incompatibilem, penſio ceſſet, dum totum provenit a ſtylo, non autem ab ipſa ſubjecta materia.

Iſte autem ſtylus receptus eſt, ac procedit, ad effectum, 13
ut actus illicitus reputetur, non jam pro pœnis, quas, illam præſertim excommunicationis, verius, ac receptum eſt non intrare, eo modo, quo in actu vere ſimoniaco intrant, ſed ſolum circa peccatum, ac etiam ne licitum reddatur ita penſionem contrectanti, pecuniam retinere, tamquam turpiter, ac illicite obventam unde propterea fiſcus tamquam ab indigno auferre, ſeu avocare poterit; Nemo autem dicit, ut exinde penſio adhuc duret ad commodum, & favorem ita tur- 14
piter agentis, a quo ſit exigibilis, cum id repugnare videatur omnibus juris principiis, atque nemo id aſſerat, cum ſola quæſtio ſit ad dictum alium diverſum effectum, ut patet ex deductis per Pariſ. *de conſid. quæſt.* 23. *n.* 47 ubi ex eodem Navarr. *conſ* 16. *eodem tit. de ſimon.* advertit, quod ſi factum eſſet bona fide opinan- 15
do id non eſſe illicitum, excuſatur a peccato, & delicto, non autem ad dictum alium effectum.

Neque ex eo, quod actus ſit invalidus, ergo ſequi- 16
tur, quod penſio præexiſtat, quoniam ſtant bene ſimul, ut pro jure, vel intereſſe tertii, ſive ad effectus ipſi male facienti præjudiciales, actus ſit nullus, & tamen quod habeatur pro valido ad effectus præjudiciales ipſi male, vel turpiter agenti, juxta ea, quæ omiſſis aliis generalibus habemus præſertim in materia beneficiali *ſub tit. de Benefic. diſc.* 34. *cum duob. ſeqq.* ſuper concluſio- 17
ne, quod reſignatio nulla non abdicat jus a reſignante, quoniam intelligitur dummodo non agatur de nullitate culpoſa ex ejus parte juxta *deciſ.* 283. Carill. repetit *deciſ.* 28. *part.* 9 *recent.* & apud Celſ. *deciſ.* 172. cum aliis ibi deductis, ubi de ſimilibus hæredis indigni, filii ingrati, profeſſi incorrigibilis, privati contrahentis cum Eccleſia, cum ſimilibus, ne alias detur inconveniens ponderatum ſupra *dict. diſc.* 5 quod omnibus poſitivi, ac naturalis juris principiis adverſa- 18
tur, ut ſcilicet melioris conditionis eſſe deberet ille qui male, ac turpiter agit, quam qui bene, ac laudabiliter, gratis Eccleſiam liberando.

Tunc etenim difficultas cadere poſſet, quando commodum ceſſationis principaliter tenderet ad commodum Titularis, actum æque ſimoniacum, ac illicitum agentis, ſecus autem ubi ad commodum principaliter Eccleſiæ li- 19
bertatem acquirentis, ideoque ſolum contra Titularem

illicite

21 illacue agentem poſſet Fiſcus eccleſiaſticus tamquam ab indigno auferre commodum, quod ſibi ex hoc actu reſultaret, eodem modo quo a penſionario recipiente pecuniam, non autem ne exinde libertas Eccleſiæ impedita remaneat.

Atque ſi per actum ſimoniacum conſummatum, in pœnam ammittuntur beneficia, vel penſiones, quamvis voluntas dimittendi, vel extinguendi non accedat, multo magis dicendum eſt, ut hæc ſpecies dimiſſionis tollat omne jus a dimittente, quamvis medium eſſet illicitum, cum hæc turpitudo ipſi turpiter agenti, non autem Eccleſiæ præjudicare debeat.

Clarius vero in hac facti ſpecie ex duplici circumſtantia; Primo ſcilicet quod hic actus initus non fuit per Titularem, ſed per tertium, unde propterea Titularis in bona fide verſari potuit, quia ſcilicet ideo antiquam penſionem non narravit, quia credidit, quod legitime, ac ſer. ſor. extincta eſſet, unde propterea a ſimili, vel ex rationis identitate conferre videntur ea, quæ habentur ſupra in Parmen. *diſc.* 12. Et ſecundo, quia actus publice & palam initus fuit per publicum inſtrumentum cum expreſſa reſervatione beneplaciti Apoſtolici, unde intrare videntur ea quæ in hoc propoſito habentur apud Pariſ. *de Confident. qu.* 23. *nu.* 47. ſuper excuſatione actus ratione bonæ fidei.

Ac etiam non improbabiliter ponderabam applicari
22 poſſe ea, quæ in materia retrotractionis habentur *ſub tit. de Dote diſc.* 24. *& diſc.* 143. ut ſcilicet quando actus fit ſub expreſſa reſervatione beneplaciti revalidatorii, quod paſſim conceditur, & nemini negari ſolet, tunc eo obtentu, intrat retrotractio ad ſuum initium; Quidquid enim ſit de hoc, ubi agitur ad effectus poſitive tertio præjudiciales ex ponderationibus, de quibus *d. diſc.* 24. *&* 143. *de dote*, ad iſtum tamen effectum ſalvandi actum a nullitate reſultante ſolum a defectu intentionis, cujus ratio ita ceſſat, dicta retrotractio probabilius intrare videtur, ideoque iſtam credebam eſſe germanam, ac genuinam veritatem.

ANNOT. AD DISC. LXXX.

QUando ſit facienda mentio antiquæ penſionis habetur pluries *hoc tit. & præſertim diſc.* 4. *cum ſeqq.*

CONIMBRICEN. PENSIONIS.

Diſcurſus in forma voti ſuper dubio generali diſputato in S. Congregatione Concilii, & deciſo ut infra.

An illa ſuſpenſio, quam ex decretis Concilii Tridentini incurrunt male ordinati a non proprio Epiſcopo, inhabilitet ad obtinendum beneficia, & penſiones Eccleſiaſticas; Et an iſto caſu beneficia, & penſiones differant.

Et incidenter de poteſtate Abbatum, aliorumque Prælatorum inferiorum conferendi primam tonſuram, & ordines minores, quando, & quomodo illa intret.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Reſolutio.*
3 *Quod in ſacris Congregationibus Cardinalitiis major labor ſit Judicum.*
4 *De ſtylo præſupponendi ſolutiones ſuper aliis dubiis.*
5 *Inſpectiones dividuntur.*
6 *De differentia inter ordines ſacros, & minores, ac tonſuram.*
7 *Si Epiſcopus non ſuus dat ordines ſacros, imprimitur character, ſecus ſi Abbas, & de ratione.*
8 *Collatio ordinum minorum eſt effectus juriſdictionis, non conſecrationis.*
9 *De poteſtate Abbatum circa ordines, & an Abbatia ſit ordo diſtinctus.*
10 *An requiratur quod Abbates ſint benedicti.*
11 *An illi Prælati inferiores qui ſine decorati titulo Abbatis, ſed aliam habeant nuncupationem; habeant tamen uſum Pontificalium, conferant ordines minores, quid de Vicario generali, vel Capitulari.*
12 *Qua poteſtas hodie his Abbatibus in hoc competat.*
13 *An & quando ordines collati per Abbates imprimant characterem.*
14 *An prima tonſura ſit ordo, & quid, & in quibus differat ab aliis ordinibus minoribus.*
15 *An ſimplex Sacerdos cum juriſdictione conferat tonſuram.*
16 *De inhabilitatione reſultante a ſuſpenſione ad beneficia aſſequenda.*
17 *Et de irregularitate ex homicidio.*
18 *De eadem inhabilitatione ad aſſequendas penſiones late cum opinionibus, & rationibus hinc inde.*
19 *De modo deferendi doctrinis.*
20 *Et præſertim in magnis tribunalibus, & Sacris Congregationibus.*
21 *De argumentis pro inhabilitatione ad penſiones eodem modo, quo ad beneficia.*
22 *Ignorantia juris non excuſat in aſſequendis.*
23 *De æquiparatione beneficiorum, & penſionum etiam in pœnalibus.*
24 *Contrarium quod non intret hæc inhabilitatio.*
25 *Penſio non eſt jus ſpirituale, vel eccleſiaſticum;*
26 *De eodem, de quo num. 22.*
27 *De praxi Datariæ diſpenſandi cum uxoratis, & militibus ſuper penſionibus.*
28 *De aliquibus exæquationibus beneficiorum, & penſionum, unde proveniant.*
29 *Concluſio cum voto Auctoris.*
30 *Quod ſufficiat dubietas pro excluſione inhabilitatis.*
31 *De rationibus bonæ fidei, & juſta excuſatione.*
32 *De clauſula* Taque abſolventes, *quid operetur.*

D I S C. LXXXI.

VAcante ad plures annos Eccleſia Conimbricenſi, 1 eo modo quo forte omnes aliæ illius Regni, quod in hoc ſæculo, ob ejus accidentia, quod hiſtoricos, ac etiam Juriſtas notoria per aliquod notabile tempus Epiſcopis deſtitutum remanſit, in vim litterarum dimiſſorialium Vicarii Capitolaris, aliqui Abbates regulares ordinis S. Benedicti habentes uſum baculi, & mitræ, juxta hujus ordinis privilegia inſinuata *ſub tit. de juriſd. diſc.* 31. *& ſub tit. de præemin. diſc.* 15. & alibi, nonnullis primam tonſuram, & minores ordines contulerunt; Re autem delata ad ſedem Apoſtolicam, iſta ſub Alexandro VII. ad conſultationem S. Congregationis Concilii *ſub die* 26. *Junii* 1655. decrevit iſtos eſſe quidem ordinatos, adeout alia non indigerent ordinum collatione, indigere autem rehabilitatione, ob ſuſpenſionem contentam in antiquis Canonibus regiſtratis *in cap.* 1. *& ſeqq.* 71. *diſtinct. & innovatis per Sacr. Concilium Trident. ſeſſ.* 23 *de reformat. cap.* 8. dictaque rehabilitatio conceſſa fuit.

Cumque medio tempore inter ordinationem, & rehabilitationem, ad favorem eorum ita ordinatorum quamplures penſiones Apoſtolica auctoritate reſervatæ, vel 2 reſpective tranſlatæ fuerint; Hinc orta eſt dubitatio ſuper hujuſmodi reſervationum, vel tranſlationum validitate, atque deſuper conſulta Sacra Congregatione Concilii, in duabus propoſitionibus, ob excitatas difficultates, nulla prodiit reſolutio, in tertia propoſitione ſequuta pro validitate ſub die 15. Septembris 1674. non ſine tamen diſcrepantia, & votorum ſciſſura.

Quamvis autem ſuper dubio (ut forte opportunum, quinimo neceſſarium fuiſſet) per Advocatos hinc inde ſcriptum non fuerit, adeout ipſis Patribus opus fuerit practicare rubricam, *ut quæ deſunt, Advocatus, Judices ſuppleant*, ut in ſacris Cardinalitiis Congrega- 3 tionibus frequenter contingit; Adhuc tamen ad requiſitionem aliquorum Cardinalium utriuſque ſententiæ reſpective ſequacium, occaſionem habui punctum aliqualiter examinare, eo modo, qui vere melior, magiſque veritati adaptatus cenſendus eſt pro veritatis indagatione, quia nempe aliqua erga unam potius, quam alteram partem affectio contracta non ſit, ut ſequitur, ubi ſcribatur more Advocatorum, quorum intellectus frequenter ab hac affectione faſcinatus eſſe ſolet, quamvis voluntas ad ſolam veritatem ſincere directa ſit.

In his itaque diſputationibus proceſſum fuit cum certo præſuppoſito, quod juxta prædictam determinationem 4 ſequutam de anno 1655. promoti dicendi eſſent vere ordinati, & habentes clericalem characterem, cum obſtaculo ſuſpenſionis, ideoque difficultas reſtricta fuit ad ſolum punctum, an ſuſpenſio inhabilitet ad Eccleſiaſtica beneficia aſſequenda; Et quatenus in beneficiis illa ſequenda eſſet opinio, quæ inhabilitationem credit, an idem ſequatur in penſionibus Eccleſiaſticis; Idque ex probabili qui-

quidem fundamento reſultante a Curiæ ſtylo inſinuato in relatione Curiæ *diſc.* 32. occaſione agendi de Tribunali Rotæ, in aliis Tribunalibus, & in Sacr. Congreg. quoque vigente, & in diverſis poſterioris dubii diſputationibus, præſupponendæ ſint reſolutiones in alio dubio jam ſequutæ, ne contingat eas incidenter revocari, vel circumſcribi.

Mihi vero placuiſſet, ut tota materia ex integro examinari debuiſſet, etiam reſpectu dicti antiqui puncti validitatis ipſius collationis, an ſcilicet ordinati haberent, necne characterem, ut etiam per Rotam, aliaque Tribunalia quandoque practicari ſolet, quod ſcilicet in novi dubii diſputatione concedatur facultas impugnandi priores reſolutiones proditas ſub diverſo dubio, quæ ita ſub diſputationis trutina quoque ponantur; Ea motus ratione, quod ſi ordinatio invalida eſſet, adeout characteris deeſſet impreſſio, tunc difficultas ceſſaret in radice, atque inanis remaneret inſpectio, an ſola ſuſpenſio iſtum effectum, necne operaretur; Potiſſime dum aliqui docti, beneque verſati Cardinales circa hunc punctum aliquam habebant difficultatem.

Quare tres conſtituebam inſpectiones; Primo ſcilicet, an iſti ſic ordinati dicendi eſſent initiati prima
5 tonſura, quæ ſola ſufficit ad hunc effectum, adeout ſolum dictæ ſuſpenſionis obſtaculum adeſſet; Secundo poſita characteris impreſſione, an obſtaret ſuſpenſio, quæ inhabilitaret ad aſſequendum beneficia Eccleſiaſtica; Et tertio poſita inhabilitatione ad beneficia, quidnam dicendum eſſet in penſionibus Eccleſiaſticis.

Quatenus itaque pertinet ad primam inſpectionem, vel punctum; Pro illius methodica reſolutione, reflectendum in primis videtur ad differentiam, quæ dignoſcitur inter primam tonſuram, & ordines minores, & ſacros, ut exinde congrua reſultet applicatio eorum, quæ in hac materia apud Scriptores habentur; Differunt namque tres ſacri ordines, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus a quatuor minoribus, Oſtariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, & Acolytatus, ac etiam a prima tonſura, quod ſcilicet primi tres ſacri dicuntur, effe-
6 ctus conſecrationis, & ordinis Pontificalis potius, quam juriſdictionis; Ideoque ubi aliter expreſſe non diſponat Pontificia poteſtas, cui cedunt omnia, quæ a poſitivo Eccleſiaſtico jure, abſque poſitiva repugnantia juris divini proveniunt, conferri non poſſunt, niſi per Epiſcopos conſecratos, & ſic conſtitutos in ordine Pontificali, adeout ſi Abbas, vel alter inferior Prælatus, vel ſimplex Sacerdos eos conferat, habeantur pro non collatis, nulluſque pro-
7 pterea imprimitur character; Sed e converſo, ſi Epiſcopus conſecratus eos confert, quamvis illegitime, vel quia ante legitimam ætatem, vel extra tempora ordinationum, aut aliis habentibus canonicum impedimentum; Sive carentibus requiſitis neceſſariis; Aut quia ordinator juriſdictionem non habeat cum ordinato, qui non ſit ejus ſubditus, tunc dicitur quidem ille ordinatus, atque reſultat impreſſio characteris indelebilis, ſed ultra pœnas impoſitas ordinanti, ordinatus inter alias reſultantes a diſtinctione bonæ, vel malæ fidei, in ipſo inſtanti incurrit pœnam ſuſpenſionis, quæ propterea dicitur nativa, utpote oriens cum ipſo actu ſuſceptionis ordinis, donec ſequatur legitima diſpenſatio, vel rehabilitatio.

Ipſa vero impreſſio characteris, ut propterea ille dicatur vere, quamvis illegitime ordinatus, ubi fiat per conſtitutum in ordine Epiſcopali, ab illa provenit ratione, quod Epiſcopi dicuntur habere facultatem generalem in Eccleſia univerſali apponendi manus tamquam ſubrogati in locum Apoſtolorum; Ideoque eo ipſo, quod ſequitur appoſitio eorum manuum, juxta formam ab Eccleſia ſtatutam, reſultare dicitur impreſſio characteris in genere, quamvis iſte actus dici mereatur illicitus, & punibilis, ob contraventionem legum Eccleſiaſticarum, circa ætatem, vel tempora, aliaque requiſita, ac etiam circa violationem diviſionis factæ per eandem Eccleſiam ad tollendas confuſiones, & ne unus Epiſcopus ſe ingerat in ordinando ſubditos alterius juxta decreta Conciliaria regiſtrata *in Can.* 1. *cum ſeqq.* 71. *diſtinct.* & innovata per Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 13. ex inſinuatis *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 72 *& in adnot. ad idem Conc. Trid. diſc.* 6. *&* 14. Atque ſi hæc procedunt in ordinibus ſacris, *multo magis* procedunt in minoribus, ducto argumento *ab Auth.* multo magis, &c. quod ſcilicet qui poteſt facere plus, poteſt etiam facere minus.

Minorum autem ordinum collatio non eſt effectus conſecrationis, ſed potius effectus juriſdictionis, quoniam etiam Abbates, dummodo conſtituti ſint in ordine Sacer-
8 dotali, eos conferre poſſunt juxta decretum ſeptimæ Synodi regiſtratum *in Can. unic.* 69. *diſtinct.* ... cum quo tranſit decretalis *in cap. cum contingat de ætate, & qualitate ordinandorum*, & altera decretalis *in cap. Abbates de privil. in* 6. Abbatia etenim quamvis decorata eſſet prærogativa, vel præeminentia adhibendi mitram, & baculum, aliaque pontificalia, & benedicendi populum juxta ea, quæ habentur *ſub tit. de juriſd. diſc.* 31. 9
& ſub tit. de Præemin. diſc. 15. non tamen conſtituit aliquem ordinem diverſum a Sacerdotio, & ſupraeminentem, ut conſtituit Epiſcopatus ratione conſecrationis, ideoque Abbates ſunt conſtituti in eodem ordine Sacerdotali, quemadmodum ſunt omnes alii ſimplices Presbyteri, quamvis aliquas habeant honorificas præeminentias majores, quæ aliis non conceduntur; Et per conſequens iſta facultas conferendi ordines propriis ſubditis non eſt effectus conſecrationis, vel ordinis ſupereminentis, ſed eſt effectus juriſdictionis, ita exercibilis cum propriis ſubditis tantum, ad quos eadem facultas, ac juriſdictio eſt limitata, & extra quos nullam habent poteſtatem.

Et quamvis aliqui etiam antiquiores, & præ cæteris Lupus *alleg.* 138. cum quibus permanſit Fagnan. *in cap. a qua de conſecr. Eccleſ. ex n.* 8 *& ſeqq.* ſtante quod in allegatis Canonibus ſit ſermo de Abbatibus Benedictinis, 10
opinantur quod iſte ſit effectus Benedictionis, quæ reſpectu minorum ordinum æquipolleat conſecrationi, atque conſtituat perſonam in aliquo ordine majori, vel ſupereminenti, & ſic vel quod requiratur pro forma ſeu requiſito neceſſario illa benedictio cæremonialis, quæ etiam hodie cum aliquibus Abbatibus practicari ſolet, vel quod illa ſufficiat etiam ſine juriſdictione; Attamen id continere videtur aliquam ſimplicitatem, ſive æquivocum, quoniam juxta conditionem illorum temporum, in quibus dicti canones prodierunt, exceptis aliquibus monaſteriis particularibus, quæ munita eſſent privilegiis exemptivis per Apoſtolicam Sedem conceſſis, regulares, eorumque Abbates, & Prælati ſubjacebant Epiſcopis, & Ordinariis locorum *ex deduct. d. tit. de juriſdict. diſc.* 28 *& Regular. diſc.* 1. & alibi, ideoque Epiſcopi benedictione Abbates indigebant, quando electi erant, tamquam per ſpeciem confirmationis ſuperioris, qua electus de jure indiget, & ſine qua non poteſt ſe ingerere in adminiſtratione Prælaturæ, & in exercitio ſibi annexæ juriſdictionis, & ſic ad effectum exercendi hanc juriſdictionem, non autem pro ſolemnitate, vel impreſſione alicujus majoris ordinis capiendo benedictionem pro explicatione Abbatiæ actualis, ac habentis actualem juriſdictionem, & adminiſtrationem ad differentiam Abbatum titularium, & honorificorum, qui ob ceſſantem juriſdictionem cum ſubditis ordinandis ad hunc effectum habendi ſunt pro non Abbatibus.

Cumque ex quadam conſuetudine Eccleſiæ, & juxta ejus cæremoniale, etiam quatuor minores ordines conferantur inter miſſarum ſolemnia cum uſu mitræ ac propterea id conceſſum non videatur aliis ſacerdotibus 11
hanc prærogativam non habentibus, quamvis juriſdictionem, & prælaturam habeant, cum illis qui ordinandi ſint; Ut (ex. gr.) in hierarchia regulari contingit in Prioribus vel Guardianis, aliiſque Superioribus, & Prælatis Mendicantium, vel Clericorum regularium; Ac etiam in hierarchia ſæculari in primis dignitatibus aliquarum Collegiatarum habentibus juriſdictionem ordinariam cum Clero, & populo, etiam cum territorio ſeparato, & cum qualitate nullius, ſed ſine illa prærogativa ſeu præeminentia baculi, & mitræ ac benedictionis, ut (ex. gr.) eſt Archipresbyter Terræ Cirignolæ Sypontinæ diœceſis, de qua agitur *ſub tit. de bene. fic. diſc.* 12. Attamen ſi iſte ſuperior vel Prælatus habens juriſdictionem, ac etiam habens dictum uſum Pontificalium, appelletur alio nomine vel vocabulo quam Abbatis, ut ſunt (ex. gr.) inter regulares Priores Carthuſianorum, & inter ſæculares plures primæ Dignitates Collegiatarum ſæcularium quales (ex. gr.) ſunt Archipresbyter Altamuræ Provinciæ Baren. Prior S. Nicolai Civitatis Barii, & plures Præpoſiti, ac Priores, & Archipresbyteri in Hetruria & Lombardia, ac alibi; Et tunc eadem poteſtas, de qua *in d. cap. Abba-* 12
tes cum concordant. de quibus ſupra illis quoque competere videtur, cum eadem ſit in omnibus ratio, adeout Abbates ſtent potius demonſtrative ratione frequentioris contingentiæ, quam taxative, cum revera iſte non ſit effectus ordinis, ſed juriſdictionis, quæ hanc tribuit poteſtatem; Et quamvis iſto aſſumpto retento, quod iſte ſit effectus juriſdictionis potius, quam ordinis, dici poſſet quod ita Vicarius generalis Epiſcopi vel Capituli, qui habeat poteſtatem committendi Epiſcopo, vel Abbati collationem ordinum ſuis ſubditis, poſſet quoque id

facere

facere per ſeipſum ex regula de qua apud Seraph. *d. deciſ. 985. n. 3.* quod paria ſunt facere, ac alteri faciendum committere, & quod qui poteſt facere unum, poſſit quoque facere alterum, adeout ob prohibitionem reſultantem a Concilio Trident. intret ſuſpenſio, ſed ordines ſint collati cum impreſſione characteris, cujus contrarium docet inconcuſſa obſervantia generalis Eccleſiæ Catholicæ; Attamen diccodum videtur non valere argumentum ab illis Prælatis, qui habeant jurisdictionem nativam jure ſuo ad iſtos Vicarios, qui eam habent nativam jure alieno, & tamquam mandatarii, quoniam in iſtis deficere dicitur juriſdictio ex defectu mandati, & commiſſionis, quamvis iſta eſſet ampla, & ſpecialis ad ordines pro concedendis litteris dimiſſorialibus, quoniam non exinde inferri poteſt ad commiſſionem id agendi per ſeipſum, ex concluſione de qua *ſub tit. de emphyteuſi diſc. 1. n. 14.* & alibi, ut generica, & ampla commiſſione data Vicario non veniant inſolita, utpote veriſimiliter non habita in intentione.

His itaque ſic prænotatis, & ſtatutis, ac applicando ad rem, diſtinguendum venit, quod; Aut iſti Abbates habent actualem adminiſtrationem, ac juriſdictionem cum propriis ſubditis, cum quibus etiam hodie poſt Conc. Trid. hanc poteſtatem conferendi primam tonſuram, & ordines minores exercere poſſunt, ut ſunt Abbates regulares cum eorum ſubditis profeſſis tamen, qui de Hierarchia regulari jam irretractabiliter effecti ſunt, & non alias, adeout verius ſit, ut eam exercere non poſſint cum novitiis;
13 Et tunc intrat proprie quæſtio; an eamdem poteſtatem exercere valeant cum ſubditis alienis, & non propriis, adeout exercentes imprimant necne characterem.

Atque diſtinctio eſt, quod aut id agant ex ſola poteſtate propria ſine licentia, & conceſſione proprii Epiſcopi, vel alterius Prælati ſæcularis, vel reſpective regularis, qui ad id ſufficientem, ac legitimam habeat auctoritatem; Et tali caſu verius videatur nullum imprimi characterem, atque ordinatum haberi pro non ordinato, perinde ac ſi a ſimplici, ac privato Sacerdote actus geſtus eſſet, quoniam cum non adaptetur dicta ratio poteſtatis ſacramentalis, vel ordinis Pontificalis, quæ intrat in collatione quæ fiat per Epiſcopum, ut ſupra, ſolumque id proveniat a delegata juriſdictione, itaque ſit hodie reſtricta ad proprios ſubditos regulares profeſſos; Hanc manat, ut dicatur geſtus abſque aliqua juriſdictione, vel poteſtate, adinſtar matrimonii, cui aſſiſtat ille, qui non ſit Parochus, vel ad inſtar abſolutionis pœnitentialis quam extra articulum mortis præbeat ille Sacerdos, qui non habeat licentiam audiendi confeſſiones ſacramentales, vel habeat reſtrictam ad certum genus perſonarum cum ſimilibus, Licet enim Fagnan *in c. a qua de conſecr. Eccl. vel altar.* credat quod in Abbatibus bene ... etiam effectus ordinis, attamen id nullum habere videtur probabile fundamentum, quoniam ita ſi cederet alicui ordinem in Eccleſia dari tum a Sacerdotali, & ab Epiſcopali, quod eſt magnum abſurdum, cum non levis quæſtio ſit], an adſit necne dicta contradiſtinctio Epiſcopalis.

Aut vero ſit Abbas, qui hanc habeat actualem poteſtatem exercibilem cum propriis ſubditis, non poſſit autem eam exercere cum Clericis ſæcularibus ſubditis alteri Prælato, vel Epiſcopo, aut cum regularibus pariter ſubditis alteri Prælato, de ejus tamen licentia, & commiſſione ordines conferat, juxta caſum præſentum quæſtionis; Et tunc plerique relati per Barboſ. *in adnot. ad Concil. ſeſſ. 23. de ref. cap. 10 n. 5* credunt actum eſſe validum, & licitum, adeout non intret dicta pœna ſuſpenſionis, ex ea ratione, quod cum ille ſit effectus juriſdictionis, ob cujus defectum actus remaneat invalidus, vel illicitus, ita ille defectus ſuppleatur maneat a conſenſu ejus qui juriſdictionem habeat, eo modo quo Epiſcopus alienus vel Epiſcopus titularis valide ac legitime confert ordines etiam ſacros cum licentia ſive cum litteris dimiſſorialibus proprii Epiſcopi vel Prælati, dum eadem intrare videtur vel proportio, atque ut advertitur apud Seraphin. *dec. 985. n. 3* pari, ſunt conferre, vel alteri conferendi poteſtatem tribuere.

Atque cum hoc ſenſu reperitur in libris antiquis conceſſiſſe Sac. Congregationem Concilii in quibuſdam adnotationibus Cardinalis Alciati, & in quadam Epiſtola ſcripta Cardinali Paleotto, & in una Parmen. ſub præfectura Cardinalis Caraſæ juxta adnotationes deductas in quodam claborato voto Secretarii *de Vecchis ſub Alexandro VII.* & late etiam ſubſtinet referendo dictas declarationes Fagn. *in cap. a qua de conſecr. Eccleſ. vel altar. num. 8. cum ſeqq.*

Contrarium vero reſolutum fuit per Rotam deſuper conſultam de ordine Clementis VIII. ut patet ex *dicta dec. 985.* Seraphin. Iſtamque ſententiam ſequuntur ibi relati per eundem Barboſ. *ubi ſupra*, atque ſequuta fuit etiam quandoque de tempore antiquo dicta S. Congregatio, adeout aliqua reſolutionum varietas, vel contradiſtinctio deſuper dignoſceretur, ideoque reputaretur articulus dubius; Verum de anno 1641. in una Panormitana mature diſcuſſo articulo deventum fuit in hanc poſteriorem ſententiam juxta *dict. deciſ. 985.* Seraphin. atque cum hac reſolutione deinde in aliis proceſſum fuit, & præſertim in iſto caſu individuo de dicto anno 1655. & deinde in aliis, adeout videatur aſſumptum hodie firmum, juxta hujus caſus prædictam reſolutionem, ut ſcilicet adeſſe quidem dicatur collatio ordinum, & impreſſio characteris, adeout neceſſaria non ſit nova ordinatio, ſed tamen intret dicta nativa, & inſtantanea ſuſpenſio, quam non tollat ſuperventa Ordinarii ratihabitio, de qua apud Lap. *dicta alleg. 138.* ob decretum Concilii Tridentini *dict. cap. 10. ſeſſ. 23. de reform.* atque cum jure hodie vivitur, & Fagnan. *ubi ſupra n. 19. in fin. refert declarationem anni 1658.*

Et quamvis aliqui credant quod *in dict. dec. 985.* Seraph. firmetur omnimoda invaliditas actus; Contrarium tamen probabilius videtur, quod ſcilicet firmetur ſolum quod actus ſit illicitus, & inductivus dictæ pœnæ ſuſpenſionis, non tamen invalidus, ita non approbando illam opinionem, quæ credit illum eſſe validum, ac licitum eo modo quo eſſet ſi ab Epiſcopo collatio ordinum de licentia proprii Ordinarii facta eſſet, dum ibi examinatur punctus impreſſionis, vel non impreſſionis characteris, ut deciſionis tenor oſtendit.

Siquidem rigor antiquorum Conciliorum de quibus *in d. can. 1. & ſeq. 71. diſtinct.* proprie percutit caſum ordinationis ab alieno Epiſcopo abſque licentia proprii, ob ibi aſſignatam rationem confuſionis, quæ alias in Eccleſia oriretur, & ſic eſt ratio longe diverſa ab illa, quæ conſideratur in iſto caſu, in quo non urget defectus juriſdictionis, dum actus ſit cum licentia, & auctoritate proprii Epiſcopi, ſed ſolum conſideratur quædam temeritas in Abbate, ſe ingerendo in eo munere quod ſibi demandatum non fuit, vel demandatum cum certa reſtrictione inducta per jus novum Concilii Tridentini; Ideoque firmum remanet quod adſit quidem ordo, ejuſque characteris impreſſio, ſed cum præfata pœna nativa, & inſtantaneæ ſuſpenſionis.

Advertendum prærerea videtur quod ad effectum præſentis quæſtionis incapacitatis ſcilicet penſionum Eccleſiaſticarum, quinimo etiam beneficiorum, quæ nullum habeant annexum ordinem, vel miniſterium; pro quo ordo requiratur, nihil refert inſpicere de valida, vel invalida collatione aliorum ordinum, cum ſufficiat adeſſe primam tonſuram, circa quam aliqua ratio diverſitatis in propoſito dignoſcitur; Siquidem ubi ſequenda eſſet opinio Theologorum, illa non eſſet ordo, ſed ſo- 14
lum quædam præparatio, ſeu introductio ad ordines; Et quando ſequenda eſſet altera opinio Canoniſtarum in foro magis recepta, ut ſit quidem ordo genericus, ex eo quod conſtituat perſonam in ordine, vel Hierarchia Eccleſiaſtica, adeout imprimat quoque quemdam characterem indelebilem, ob quem licitum eſt clerico poſt dimiſſum habitum, & ſtatum clericalem, illum etiam inſcio, vel invito Epiſcopo reaſſumere, & e converſo daretur ejus ſubjectio fori Eccleſiaſtici, dicta dimiſſione non obſtante, quando ſine Epiſcopi licentia fiat ex deduct. *ſub tit. de Juriſdict. diſc. 55. & in adnot. ad Conc. Trid. diſc. 24.* & alibi; Attamen erit quidem ordo genericus ut ſupra, non autem ordo ſpecificus, qui habeat annexum certum miniſterium, ut habent alii ordines minores, quoniam alii non eſſent quatuor, ſed quinque ex deduct. per Fagnan *in cap. cum contingat de ætat. & qual. ordinand.* apud quem concordantes, ideoque aliqua in hoc dignoſcitur differentia.

Prout etiam eadem differentia magis dignoſcitur in eo, quod quatuor ordinis minores aliquam ab Eccleſia præſcriptam habent certam formam, cum qua conferantur inter miſſarum ſcilicet ſolemnia, & in diebus feſtivis, & cum aliquo uſu Pontificalium, ac etiam cum aliquibus ſacris ritibus, & cæremoniis, quorum omnium nihil deſideratur in collatione primæ tonſuræ, quæ fieri poteſt in aula, vel in via, omnique alio loco, quocumque die, & quacumque hora, etiam in habitu privato, & domeſtico, ſive ruſticano, abſque aliquo Eccleſiaſtico, & ſolemni ritu, vel cæremonia, cum in effectu aliud non ſit niſi adſcriptio illius perſonæ militiæ cœleſti.

Et per conſequens quamvis illi Prælati inferiores qui juriſdictionem Eccleſiaſticam, & quaſi Epiſcopalem habeant

cum

cum perſonis promovendis juxta illas ſpecies de quibus
15 *ſub tit. de Juriſdict. diſc. 1. & ſeqq.* debeant ab hoc abſtinere ob generalem prohibitionem Concilii Tridentini; Attamen ſi de facto id agant, quamvis eſſent Abbates, neque aliquem Pontificalium uſum habeant, adhuc dicendum videtur quod tonſura ſit collata, ejuſque character impreſſus, cum ſit merus actus ſolius juriſdictionis abſque aliqua mixtura conſecrationis, vel benedictionis, licet facerent per ſe ipſos, multo magis ſi faciant per eum, qui habeat aliquem uſum Pontificalium, atque ſit de illo genere Prælatorum, qui hanc poteſtatem habitualem habeant, quamvis in exercitio hodie reſtrictam, ex ea probabili ratione, quod ſi illi ſunt duces illius legionis vel cohortis Eccleſiaſticæ, idcirco non videntur deſtituti hac poteſtate faciendi hunc quaſi contractum, qui dicitur in adſcriptione militiæ *ex deduct. d. diſc. 55. de Juriſd. & d. diſc. 24. in Adnot. ad Conc.* ac propterea ubi non deficiat juriſdictio, cujus eſt nudus effectus, ut in præſenti non deficiebat in Capitulo poſt lapſum annum vacationis, idcirco de exiſtentia clericatus, & de impreſſione characteris clericalis in genere in hac facti ſpecie dubitandum non videatur, dum primam tonſuram conferri poſſe a ſimplici ſacerdote tenent Innocent. Barner. Archidiac. & alii relati per Lap. *d. alleg.* 138. *n* 14.

Hinc ſola ratio dubitandi reſtringitur ad operationem ſuſpenſionis, an inducat incapacitatem obtinendi beneficia, vel penſiones, juxta alias duas ſupra diſtinctas inſpectiones, in quarum una agitur de beneficiis, & in altera de Penſionibus ob aliquam diverſitatem, quæ inter unam ſpeciem, & alteram dignoſcitur, ut infra.

Quatenus itaque pertinet ad beneficia, quamvis Lap. *dict. alleg.* 138. diſcurrat pro excluſione inhabilitatis;
16 Attamen contraria ſententia omnino recipienda venit; Tum quia idem Lap. ſcribendo pro amico more conſulentis adhuc eſt ſubdubius, atque agnoſcendo difficultatem plura proponit remedia; Tum etiam quia contrarium ex magis communi ſenſu Canoniſtarum firmat Geminian. *conſ.* 133. & ſequuntur DD. de quibus infra in alio puncto penſionis.

Magis autem ſtringere videtur convincens ratio, quod ſcilicet beneficium cujuſvis naturæ vel qualitatis ſit, quamvis ſimplex non reſidentiale nec ſervitorium, ſemper tamen eſt quid mere ſpirituale annexum habens miniſterium clericale, atque tribuens jus poſſeſſori in re ſpirituali, cum ſit Rector, & adminiſtrator Eccleſiæ vel cappellæ ſive altaris, cui dedecet laicum vel eum, qui pro laico habendus eſt, miniſtrare, ideoque perneceſſe deſiderandus venit clericatus legitimus, & perfectus, qui tribuat habilitatem miniſtrandi in divinis, ſive Eccleſiæ, vel altari.

Ac etiam quia antiquorum canonum diſpoſitioni accedit jus novum *Concilii Trid. ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *de re-*
17 *form.* quod clericum quamvis valide & legitime ordinatum, atque in integro ſtatu clericali jam exiſtentem, poſtea vero incurrentem irregularitatem ex cauſa homicidii ad beneficiorum aſſequutionem inhabilitat, cum tamen in communi ſenſu major reputetur ipſa ſuſpenſio nativa, & iſtantanea, quæ operatur, ut ſecluſa impreſſione ordinis vel characteris quoad alios effectus ſibi proficuos clericus habeatur pro non clerico, ſive quod ſit clericus illegitimus, & imperfectus, quidquid ſit quoad illos effectus qui concernunt publicum favorem totius ordinis.

Accidentalis vero ſuperventa irregularitas præſupponit præcedentem ſtatum perfectum, & integrum, impedit vero in aliquibus partibus exercitium, & per conſequens intrat argumentum a majoritate rationis.

Alia quoque conſiderari poteſt ratio, ob quam ex mente canonum antiqui canoniſtæ, eum quibus moderniores pertranſeunt, generaliter illam inhabilitatem pro regula ſtatuerunt, quoniam eorum tempore adhuc forte non inoleverat uſus modernorum beneficiorum ſimplicium nullum habentium annexum miniſterium, & ſervitium actuale in divinis ut hodie habemus, dum apud Beneficialiſtas recepta eſt propoſitio pluries in ſua ſede inſinuata, quod antiquitus omnia beneficia quamvis ſimplicia erant reſidentialia, & ſervitoria, ſed poſtea ex conſuetudine ſortita ſunt illam naturam, quam hodie habent, ideoque merito iſta ſuſpenſio talem cauſabat inhabilitatem generaliter etiam in ſimplicibus, quamvis iſtis juxta hodiernum uſum revera dicta ratio non omnino congruat, ut congruit reſidentialibus, & ſervitoriis.

Demum quoad tertiam, & ultimam inſpectionem penſionum juxta caſum præciſum quæſtionis, eam examinando cum duplici via, una ſcilicet auctoritativa vel doctrinali pragmatico more, altera vero diſcurſiva ſeu ratiocinativa; Quatenus pertinet ad primam idem quod 18
in beneficiis dictum eſt, in penſionibus quoque dicendum eſſe firmare videtur communis modernorum ſchola a *Hieronymo Gabriele Eugubino* ertata, dum nullum habemus antiquum Canoniſtam, qui ad hanc ſpeciem deſcendat, neque *Caccialupus, & Gygas,* ac alii antiquiores, qui de iſta penſionum materia tractarunt, hanc promovent difficultatem.

Omnium itaque primus enunciatus *Gabriel.* innixus auctoritati Gemin. *d. conſ.* 133. & aliorum loquentium de beneficiis, iſtis penſiones exæquando, atque habendo pro ſynonymis, eamdem firmat inhabilitatem *conſ.* 189. *n* 8. *lib.* 1 *& conſ.* 185 *n.* 5. *& ſeqq. & conſ.* 189. *l.* 2. *per tot.* atque cum iſta auctoritate pertranſeunt Paris. *de reſignat. t.* 4. *quæſt.* 2. *n.* 60. Garzia *de benefic. part.* 1. *c.* 5. *n* 143. Lotter. *eodem tract. lib.* 1 *q.* 145. Tondut. *de penſ. c.* 31. *n* 5.

Idemque præſuppoſitive firmatur per Rotam in pleriſque deciſionibus, in quibus agendo in ſpecie de penſionibus, præſupponendo dictam incapacitatem in Clerico male promoto ab alieno Epiſcopo principaliter inſiſtitur ſuper hujus aſſumpti verificatione; an ſcilicet Epiſcopus ordinator dicendus veniret proprius vel alienus, ut patet magis implicite *ex dec. unic. de præſumpt.* Cæſar. de Graſſ. *alias dec.* 87. Magis vero explicite *dec.* 731. *part.* 1. *diverſ. & in Cæſaraugustana penſionis 9. Martii* 1598. *cor. Orano,* regiſtrata apud Garz. *ubi ſupra,* magis vero per extenſum apud Vivian *de jurepatr. lib.* 6. *cap.* 1. *ex num* 30. ac etiam præſupponi videtur *deciſ.* 162. *part.* 7. *recent.*

Verum quando videretur quod altera pars diſcurſiva ſeu ratiocinativa, ut infra contrarium probabilius ſuaderet; tunc nulla de his auctoritatibus ratio habenda videtur; Ideoque in ipſo primo aſpectu fieri ipſo ini- 19
tio, in quo de iſta quæſtione agi cœpit, illæ nullam apud me fecerunt impreſſionem, quoniam dicti Auctores ſcribentes poſt *Gabriellium*, ut eorum lectura ad oculum oſtendit pro modernorum temporum deplorabili miſeria, & abuſu, articulum nullatenus guſtarunt, nec examinarunt, dum ſimpliciter pertranſeunt cum dicta auctoritate *Gabriellis* quæ de per ſe conſiderata non videtur magni facienda, non ſolum quia Conſulentis ad pecuniam vel affectionem juxta ponderationes de quibus a me agitur, *diſc.* 35. *de judic.* ubi de modo deferendi legibus, & auctoritatibus Sed etiam quia ejus lectura oſtendit, quod nullatenus guſtavit difficultatem, neque conſideravit notabiles differentias de quibus infra inter penſiones, & beneficia, ſed de illis promiſcue loquutus eſt, tamquam ſynonymis; Ac propterea quando ex infra deducendis pateat quod illa paritas non procedat, quodque erroneum ſit illud præſuppoſitum, tunc corruente anteſignano, corruunt de conſequenti omnes alii, qui in ſola fide ejus auctoritatis proceſſerunt, juxta nimis congruum, & adaptabile exemplum deductum *eodem diſc.* 35. *de judic.* de teſtibus de auditu ab uno, qui ſit omnium auctor, & magiſter, quoniam iſto convicto de mendacio vel de errore, aut de mala informatione, omnes alii corruunt, quamvis eſſent mille utpote non plus valentes, quam unus, a quo eorum dictum trahitur, & regulatur.

Sive juxta aliud exemplum quod habemus in materia conſuetudinis vel præſcriptionis habentis initium infectum, quoniam multi, etiam mille actus ſubſequentes, qui a primo actu infecto originem habeant, ejuſque conſequutivi ſint, ſive cum eo præſuppoſito geſti, eamdem patiuntur infectionem, atque non plus valent quam ille unus ex deductis eodem *tit. de judic. diſc.* 21. cum aliis ſimilibus.

De deciſionibus quoque Rotæ ratio habenda non venit ex recepto axiomate, quod qui præſupponit, non diſponit, dum ipſarum deciſionum natura oſtendit quod proceditur præſuppoſitive, neque examinatur articulus vel ratio differentiæ inter penſiones, & beneficia, ideoque articulus adhuc dici poteſt in Rota formiter non deciſus.

Ponderando etiam qualitatem Tribunalis, quod ſcilicet non agitur coram Judice pedaneo, quem obligent doctrinæ ſpeciales abſque contradicente, ſed agitur de magno tribu- 20
nali gerente vices Papæ potius quam judicis, & cujus reſolutiones faciunt legem, ideoque rationes prævalere debent auctoritatibus ubi præſertim pateat quod male, vel parum fundatæ ſint, ut *eod. diſc.* 35 *de judic.* advertitur, Abſonum etenim prorſus eſſet aſſerere ut inconſideratum dictum unius moderni Conſulentis, ſub cujus cæca fide alii non examinato articulo proceſſerunt, legem imponere debeat ei, qui habet adeo ſupremam poteſtatem.

Aſſu-

Aſſumendo itaque meliorem, magiſque ſequendam partem diſcorſivam, ſeu ratiocinativam, Pro eadem inha- 21 bilitate etiam in penſionibus, juxta dictam opinionem *Gabriel.* & ſequacium, Illa in primis urgere videtur ratio, quod cum ex recepto Curiæ ſtylo clarius hodie comprobato per conſtit. S. Pii V. & Sixti V. penſiones Eccleſiaſticæ exigant clericatum, hinc ſequitur quod iſta capacitas obtinendi, ac retinendi penſiones dicatur unus ex fructibus, & effectibus proficuis ipſius clericatus; Et per conſequens cum ita male promotus dicatur in eo intruſus, & illegitimus poſſeſſor, non debeat hunc fructum percipere, eoque potiri, eodem modo quo intruſo, ac illegitimo poſſeſſori non conceditur percipere, ſuoſque facere fructus rei vel juris poſſeſſi, ne alias detur abſurdum ſentiendi commodum ex delicto & ex actu illicito.

Neque ſuffragari poteſt bona fides in qua verſati ſint ordinati utpote hanc juris prohibitionem non callen- 22 tes, quoniam ignorantia juris non excuſat ad aſſequendum, quidquid ſit ad excuſandum à pœna formali conſiſtente in amiſſione, vel damnificatione rei propriæ, quoniam ad effectum acquirendi non requiritur culpa, vel malitia, ut requiritur in alio caſu privationis, vel diminutionis juris quæſiti, ſed ſufficit quod deſit illa conditio, vel qualitas, quæ pro acquiſitione eſt neceſſaria, juxta diſtinctionem de qua *ſub tit. de teſtam. diſc. 72. & ſub tit. de fideicomm. diſc.* 154. & alibi.

Item quia in hoc propoſito clericatus beneficia, & penſiones, etiam in pœnalibus, & odioſis æquiparatur, ideoque ab illis ad iſtas recte licitum eſt argumentari, quoniam ſicuti per militiam, per matrimonium, aut profeſſionem in Religione vacat, ſive extinguitur penſio ex deductis ſupra *hoc tit. diſc. 46. & ſeqq.* Et e converſo ſicuti per homicidium vel aliud crimen in quo alias expreſſe non diſponatur non amittitur beneficium, ita non amittitur penſio, & e contra *in hac eod. tit. diſc. 49.* Prout etiam plerique pacificant beneficia, & 23 penſiones in prohibito commercio citra ſimoniam, ac etiam ut æquevaleat beneficio pro ſufficienti titulo promovendi ad ordines, vel pro privilegio fori in clerico in minoribus, cum ſimilibus.

Et in ſumma, quod quemadmodum non clericus non eſt capax penſionis Eccleſiaſticæ, ita non ſit capax clericus male promotus, qui ad effectus ſibi proficuos habendus eſt pro non clerico, quia paria ſunt nullum, & nihil, atque ut ſupra illa privilegia quæ retinet ſuper exemptione fori laicalis, *ac ſupra cap. Odoardus & ſuper canone, Si quis ſuadente diabolo*, & ſimilibus, non reſpiciunt ſuum favorem privatum, ſed favorem publicum totius ordinis.

In contrarium vero, ut pro penſionibus non intret eadem inhabilitas, quæ pro beneficiis; Primo nimium urgere videtur auctoritas ejuſdem Sac. Congregationis Concilii, quæ de anno 1577. per tres vices reſolvit approbante etiam Summo Pontifice Gregorio XIII. decretum *ſupra enunciatum ſeſſ. 14 de reformatione cap.* - ſuper inhabilitatione reſultante ab irregularitate ex ho- 24 micidio voluntario non extendatur ad penſiones ob prohibitam extenſionem in pœnalibus, dictæque reſolutiones pluries per eandem Sac. Congregationem confirmatæ fuerunt diverſis temporibus, adeout videatur propoſitio hodie firma, Quamvis etenim ut ſupra animadvertitur, notabilis differentia dignoſcatur inter hanc inhabilitationem ſupervenientem accidentaliter poſt tam legitime, ac perfecte firmatum ſtatum clericalem, & illam inhabilitationem quæ eſt nativa, & inſtantanea cum ipſa aſſequutione ordinis, Attamen iſtæ declarationes, nimium attendendæ veniunt ad effectum firmandi dictam prohibitam extenſionem pœnalem a beneficiis ad penſiones, quodque auctoritates antiquorum Canoniſtarum circa beneficia male trahantur, vel extendantur ad penſiones, unde convincitur error *Gabriel. ubi ſupra*.

Secundo fortius ob longe diverſam rationem; Siquidem, ut pariter ſupra advertitur, beneficia Eccleſiaſtica de eorum intrinſeca natura juxta diſpoſitionem juris Eccleſiaſtici exigunt ſtatum clericalem validum, & perfectum cum habilitate ſaltem de tempore aſſequutionis ad miniſtrandum Eccleſiæ, vel altari, & ad poſſidendum jus mere ſpirituale & Eccleſiaſticum, cujus eſt incapax laicus, dum beneficiatus dicitur ſponſus vel Rector habens jus in re ad omnimodum effectum ſpiritualem.

E converſo autem penſiones ex earum vera, & intrinſeca natura nil habent ſpiritualitatis, ſed important quid 25 mere temporale, adeout ſint earum capaces etiam laici, & infantes; Dum penſionarius nullum acquirit jus in beneficio, nullamque penitus habet participationem ſpiritualitatis, & adminiſtrationis, cum ad inſtar pauperis, cui fiat eleemoſyna acquirat ſolum jus partipationis de fructibus, & emolumentis temporalibus, ideoque de ſtricta juris cenſura ſunt etiam in commercio pecuniario, & prophano, & per conſequens tam prohibitio dicti commercii, quam qualitas Clericalis non proveniunt a diſpoſitione juris, neque ab ejus intrinſeca natura, ſed a ſtylo Curiæ, ut advertitur pluries *ſub tit. de Penſion. præſertim diſc.* 10 & in aliis pluries.

Ex hoc autem reſultant duæ veræ, & receptæ propoſitiones; Una nempe, quod in iis, quæ proveniunt a ſtylo, vel conſuetudine exorbitante a jure communi, ſtrictiſſime proceditur, atque non admittitur extenſio, quamvis rationis identitas accedat; Et altera magis ad rem, quod quando aliqua conditio, vel qualitas deſideratur; tunc aut illa habet admixtam rationem certi effectus duraturi; Et non ſufficit eorum implementum inſtantaneum, & de facto, ſed requiritur etiam illud de jure ut ſatisfiat rationi, vel fini ob quem illa conditio adjecta eſt tamquam connaturalis actui; Aut vero nullam habet rationem, nullumque reſpicit certum finem, vel effectum ſucceſſivum; Et tunc ſufficit implementum momentaneum, & de facto, ut advertitur pluries ſub diverſis materiis, & præſertim *ſub tit. de Fideicomm. diſc. 7. & ſeqq. & 154 & d. tit. 73. de Teſtam. & alibi*.

Tertio, reſpondendo ad primum fundamentum contrariæ ſententiæ ſuper intruſo, & poſſeſſore malæ fidei, ut non faciat fructus ſuos, illud potius retorquetur, 26 quoniam id recte procedit, quando ſit ignorantia juris clari, & inexcuſabilis; Secus autem ubi ſit ignorantia juris valde dubii, quæ aſſimilatur ignorantiæ facti, ideoque excuſat juxta diſtinctionem, de qua in materia alienationis bonorum Eccleſiæ ſuper reſtitutione fructuum, habetur *diſc. 1. n. 107. & diſc. 4. ſub tit. de Alienat. & Contract. prohibit.* & alibi pluries, dum ad effectum ut poſſeſſor faciat ſuos fructus, ſufficit abeſſe malam fidem poſitivam, quamvis non adſit bona poſitiva, ſed media, quæ datur in dubitante, vel injuſte & non affectate errante ex deductis *diſc. 39. de Judic.* & alibi pluries; Atque ad idem conferunt ea, quæ habentur in legitimatione filiorum, vel in perceptione fructuum dotis ex matrimonio putativo, ac etiam ea, quæ in bonæ fidei poſſeſſore habentur in materia juriſpatronatus ad terminos *text. in cap. Conſultationibus de Jurepatr.* cum ſimilibus, cum bona fides eſt clara, ut infra circa finem.

Et quarto fortius, ad comprobandum ea, quæ habentur ſupra in ſecundo hujus opinionis fundamento, ſuper notabili ratione differentiæ inter beneficia, & 27 penſiones, nimium concludens argumentum videtur illud, quod reſultat à quotidiana praxi Sedis Apoſtolicæ, ejuſque Datariæ, quæ dicitur organum Papæ, quoniam Laicis, vel Clericis uxoratis, aut militibus nunquam datur indultum, vel diſpenſatio aſſequendi, vel retinendi beneficia Eccleſiaſtica; Et tamen paſſim illud datur pro aſſequutione, vel retentione penſionum; Idque ex ſupra inſinuata ratione differentiæ, quod penſiones de earum natura non ſunt jus ſpirituale, neque exigunt Clericum cælibem, ac perfectum cum habilitate miniſtrandi in divinis, dum in eis nullum ineſt miniſterium, ideo clarius videtur error regulare penſiones cum beneficiis.

Neque obſtare videntur fundamenta procontrariæ opinione ſupra conſiderata, Ad primum etenim negatæ perceptionis, vel fruitionis fructuum ratione infectionis tituli, jam reſponſum eſt ſupra in tertio hujus opinionis fundamento.

Et ad alterum exæquationis in pœnalibus, clara eſt reſponſio, quod amiſſio penſionis ratione matrimonii, vel militiæ non provenit ratione extenſionis a beneficiis ad penſiones, neque ratione exæquationis, ſed ratione mutationis ſtatus incompatibilis cum Clericatu, 28 qui accidentaliter, & de ſtylo ut ſupra ſequitur ex deductis *dict. diſc. 46 & ſeqq. de Penſion.*

Et ex his concludendum videtur, ut probabilior cenſenda ſit hæc poſterior opinio, juxta quam prodiit reſolutio, quamvis prior dici non mereatur improbabilis, dum pleraque habet conſiderabilia fundamenta, 29 ut ſupra, adeout juſtum præbuerint motivum aliquibus abeundi in diverſam ſententiam.

Ex quibus ſufficit eſſe probabiliter ambiguum, ut in dubio reſpondendum ſit pro excluſione pœnæ, qualem hæc inhabilitas importare dicitur, dum ob exuberantiam bonæ 30 fidei abeſſe dicitur ab ordinatis, quinimo ab ordinantibus

omne

omne delictum, omniſque culpa, ſine quibus dari non debet pœna; Si etenim ipſamet Sacr. Congregatio in hoc variavit, acque aliquando credidit, quod hujuſmodi Abbates habentes uſum Pontificalium, & actualem poteſtatem conferendi ordines minores propriis ſubditis profeſſis, poſſint eamdem collationem facere
31 cum ſubditis alterius Epiſcopi, vel Prælati de iſtius licentia, & mandato; Eamdemque credulitatem habuit peritiſſimus Canoniſta Fagnan. qui pene per ſæculum in gravioribus Curiæ negotiis verſatus eſt, & præſertim in illis hujus Sacr. Congregat. cujus fuit Secretarius, dum *in d. c. a qua de Conſecr. Eccleſ.* firmat id fieri poſſe; Multo magis id juſte credere potuerunt, ac debuerunt huic forſan innixi auctoritati tam Vicarius Capitularis, qui mandatum dedit, quam Abbates, qui ordinem contulerunt, magis vero ſimplices, & idiotæ ſubditi, qui eos receperunt, ideoque videretur rigor nimium exorbitans ab ipſa naturali æquitate, ac humana ratione.

Supponitur quod aliqui in hanc reſolutionem devenirent innixi abſolutioni a cenſuris, & ſuſpenſionibus adjici ſolitæ in litteris Apoſtolicis cum clauſula *teque abſolventes &c.* Verum iſtud videbatur nimium leve
32 fundamentum; Tum quia ſuffragari ſolum poſſet reſervatariis, in quorum litteris iſta clauſula adjicitur; Tum etiam quia iſta clauſula percutit ſolum effectum exequutionis litterarum, ne illa impediatur ſub prætextu cenſurarum, de quibus per oppoſitores objiciatur, ex deductis per Pariſ. Garz. Ricciul. & alios relatos per Barboſ. *clauſ. 179.* ubi in ſpecie de iſta clauſula *teque abſolventes &c.* non autem tollit inhabilitationem, quæ a cenſuris, vel a ſuſpenſione, ſive ab irregularitate, juxta dictum decretum Concil. Trident. reſultat, quoniam ita eſſet implicita & tacita diſpenſatio ſuper eo impedimento, ſuper quo concedi non ſolet diſpenſatio expreſſa, vel non niſi cum magna difficultate, cum ſolutione componendæ, quod utique eſt magnum abſurdum.

Idque ad evidentiam comprobat eadem hodierna praxis Sedis Apoſtolicæ, ejuſque Datariæ, quoniam ſi excommunicatus, vel ſuſpenſus, aut irregularis impetret beneficium, illud habetur pro invalide impetrato, ideoque alteri petenti conceditur impetratio certo modo, quod utique non ſequeretur ſi dicta clauſula hunc effectum operetur, dum peritiſſimi Datariæ officiales recte ſciunt, quod illa adjicitur de ſtylo in quibuſcumque gratiis, & litteris, ideoque ita ad evidentiam declarant, quod iſta clauſula, quam ipſimet adjiciunt, alium habeat finem, vel effectum, non autem illum.

CREMONEN. PENSIONIS
PRO CARDINALI FELICI ROSPILIOSIO, CUM JO: BAPTISTA PUERARIO.

Caſus diſputatus in Tribunali A. C. & in Signatura, reſolutus pro Cardinali, poſtea concardatus.

An reſervatio penſionis eventualis pro perſona nominanda per Papam, qui eam reſervavit, evaneſcat per ejuſdem Papæ mortem nulla facta nominatione, vel potius fieri poſſit per ſucceſſorem: De probatione Clericatus pro capacitate penſionis, & an ille requiratur de tempore reſervationis penſionis, vel ſufficiat adeſſe de tempore nominationis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De objectis, vel de punctis diſputatis.*
3 *An penſio præventiva, ſeu recaſura eſſet per mortem Papæ re integra.*
4 *De ratione ob quam clare in iſto caſu dicta quæſtio non intraret.*
5 *Quod in iis, quæ conſiſtunt in puncto juris, vel in ſtylo Datariæ declaratio Papæ faciat ceſſare omne dubium.*
6 *In ſtylis Datariæ, & Cancellariæ major eſt peritia officialium, quam eximiorum Juriſconſultorum.*
7 *Quod facultas nominandi ad penſionem ſit nomine dignitatis, & tranſeat ad ſucceſſorem.*
8 *Et de ratione ob quam fiunt iſtæ reſervationes pro perſonis nominandis.*
9 *Quod Clericatus probetur ex aſſertione Papæ.*
10 *An ſacri, & inferiores ordines ſine ſolemnitatibus conferantur ſolo verbo Papæ.*
11 *Quod ſufficiat Clericatus de tempore nominationis.*
12 *Quibus auctoritatibus magis deferri debeat.*
13 *Proviſio beneficii in forma dignum exigit capacitatem de tempore proviſionis.*
14 *De motivo ob quod aliqua penſionis diminutio facta fuit.*

D I S C. LXXXII.

IN proviſione præpoſituræ Eccleſiæ S. Syri jam gravatæ penſione ad favorem Abbatis Campori, ſe- 1 quuta in perſona Joannis Baptiſtæ Puerarii, Alexander VII. reſervavit penſionem pro perſona a ſe nominanda ſcutorum 300. poſtquam ceſſaverit prædicta antiqua, dictæque proviſioni conſenſit proviſus, cum ſolita obligatione Camerali; Defuncto autem Alexandro nulla facta nominatione, Clemens IX. ſucceſſor nominavit Felicem ex fratre nepotem; Neglecta expeditione litterarum ſequuta ſub Clemente X. ſucceſſore in ſolita formula *rationi congruit*, cum Decreto, ut denominatio valida eſſe debeat, nulloque pacto impugnari, perinde, ac ſi ab eodem Alexandro vere, & realiter facta eſſet; Sequuta vero poſtmodum dicti antiqui penſionarii morte, ac propterea factus eſt caſus iſtius novæ, atque proviſo illam ſolvere nolente, introducta cauſa in Tribunali A. C. in vim dictæ obligationis Cameralis; relaxatum fuit mandatum exequutivum per Signaturam Juſtitiæ, cum pluribus, & quidem acerrimis diſputationibus canonizatum cum ſolita clauſula, *non retardata ſolutione penſionis*, committendo cauſam in Rota in devolutivo tantum, atque in hoc ſtatu concordia dedit finem controverſiæ, cum reductione penſionis ad aliquam minorem ſummam juxta frequentiorem hujuſmodi controverſiarum exitum.

In diſputationibus itaque in utroque Tribunali ha- 2 bitis cum Penſionarius actor haberet intentionem fundatam in litteris Apoſtolicis & in expreſſa obligatione Titularis, punctus erat in objectis, quæ tria erant; Primo nempe, quod per mortem Pontificis penſio eventualis, vel præventiva ceſſaſſet juxta quæſtionem de qua *ſupra diſc.* 1. & 2. fundamentum conſtituendo in apologetica ſcriptura, cui conſultationis nomen tribuitur cujuſdam hujus Curiæ Advocati ex profeſſo edita contra *dict. diſc.* 1. impreſſa apud Turr. *de pact. fut. ſucc. in calce operis*; Secundo, quod ubi etiam eſſet valida, adhuc tamen evanuerat, utpote reſervata pro perſona nominanda per eumdem Pontificem, qui obierat nulla facta nominatione, quæ fieri non potuerit per ſucceſſorem, quaſi quod facultas nominandi eſſet perſonalis, non autem nomine dignitatis; Et tertio, quod in omnem eventum ille, ad cujus favorem nominatio facta erat, eſſet incapax ob defectum Clericatus, de quo ſufficienter non conſtaret, & quatenus conſtaret non ſufficeret. Utpote obtento poſt reſervationem, de cujus tempore illum neceſſarium eſſe prætendebatur, dum nominatio, quæ pro ſtylo Datariæ non continebat datam, ad tempus reſervationis retrotrahitur; Ideoque tunc prætendebatur neceſſariam eſſe habilitatem.

Super primo objecto ſatis modica, peneque nulla fuit diſputatio, quoniam neque Judex, neque Signatura aliquam conceperunt difficultatem, cum revera 3 motivum eſſet contemptibile ex fundamentis, de quibus *dd. diſc.* 1. & 2. & *in aliis*, quæ ſolida ſunt; E converſo autem objecta valde levia, ut cuique infra mediocritatem in legalibus principiis verſato, & legenti patet; Atque occaſione iſtius diſputationis dicebam, quod in hac facti ſpecie ceſſare videbatur omne principium dubitandi, adeout non intrarent illæ difficultates, quæ cadere poterant in caſibus, de quibus præfatis *diſc.* 1. & 2. aliiſque ſimilibus; Quoniam ſaltem negari non poterat, quin iſte eſſet juris articulus dubius, & per conſequens, ita expreſſe deciſus remanebat per Papam, qui recte ſciens mortem Alexandri ejus mediati prædeceſſoris, quodque adhuc 4 viveret penſionarius, nihilominus per dictas litteras expeditas ad favorem præventivi penſionarii expectantis, expreſſe declaravit, quod gratia eſſet valida, & effectum ſortiri deberet, nullove pacto, vel prætextu impugnari poſſet; Igitur quæſtio erat ſopita per deciſionem Papæ, in quo defectus poteſtatis, neque ignorantia in iis, quæ juris ſunt, non datur; Ideoque dicebam, quod erat punctus diſputationis dote indignus.

Cum

Cum hac eadem reſponſione dicebam etiam cum ſenſu veritatis tolli ſecundum objectum, ac facultas nominandi eſſet perſonalis, vel potius nomine dignitatis, adeout tranſeat in ſucceſſorem, necne, cum id pariter conſiſtat in puncto juris, & per conſequens ceſſabat omne dubium ob geminatam deciſionem Papalem, Clement. ſcilicet IX. faciendo nominationem poſt mortem prædeceſſoris, qui ſibi eam reſervaverat, & alterius Clementis ſucceſſoris, illam decernendo validam, & non impugnabilem; Si etenim in omni materia, quæ conſiſtit in jure, in Papa non datur ignorantia ex pluries aſſignata ratione aſſiſtentiæ peritiſsimorum officialium, multo magis id procedit in hoc puncto, cujus deciſio revera pendere dicitur ex ſtylo Datariæ potius, quam
6 ex jure communi: Ac propterea in dictis officialibus major, ac certior ſupra omnes Mundi Juriſconſultos eximios præſupponenda eſt peritia; Ideoque dicebam, quod nulla cadebat diſputatio, nullumque dari poterat judicium adverſus judicatum Pontificium.

Et nihilominus verius eſſe, quod iſta nominandi facultas non eſſet perſonalis, ſed potius nomine dignitatis, ideoque tranſitoria ad ſucceſsores, in ſpecie fir-
7 matum fuit per Rotam *in Civitatis Caſtelli penſionis* 22. *Junii* 1646. *coram Ghislerio*, abſque eo quod daretur aliqua auctoritas, vel deciſio in contrarium, quoniam licet perſonalitas deduceretur ex collectis per Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ. 12. in principio*, ex quo totum deſumebatur; Nihilominus quidquid ſit de veritate puncti in caſu, de quo ipſe agit, fundamenta per eum deducta non erant adaptabilia ad caſum præſentis quæſtionis ob magnam diverſitatem rationis, loquitur etenim de arbitrio in regulis Cancellariæ ſuper reſervationibus, & ſic in re exorbitanti a Jure communi adimendo Ordinariis illam facultatem, quam de jure generaliter habent in collatione beneficiorum in eorum Diœceſibus; Ideoque intrat conſideratio poſsibilitatis, quamvis ea ſit idealis, & nunquam verificari ſoleat, quod Papa ſucceſſor non ſit eaſdem reſervationes facturus, quod nil commune habet cum hujuſmodi reſervationibus fieri ſolitis de ſtylo pro perſonis nominandis, ut ita fiat earum cumulus, vel maſsa pro diſtributione facienda Cardinalibus de novo promovendis ut familiaribus Papæ, & Officialibus, aliiſque benemeritis in diſtributionibus præſertim generalibus fieri ſolitis in feſto Nativitatis Domini, & in altero S. Joannis Baptiſtæ; Ideoque dicitur quædam dos, vel peculium Datariæ, penes quam remanent, moriente Pontifice, ad diſpoſitionem ſucceſsoris; Idemque docet praxis in caſu fortiori illarum reſervationum, quæ fiunt ſuper Eccleſiis de Jurepatronatus Regum ad eorumdem nominationem, juxta deducta ſuperius *diſc.* 20. *& in aliis*; Quoniam moriente Rege, de cujus tempore facta eſt reſervatio, penſiones remanent in Aula regia atque nominationes fiunt per Regem ſucceſsorem. Igitur multo magis in Papa, qui majus jus in hoc ſine dubio habere dicitur; Et per conſequens ſtylus, vel obſervantia dirimere videtur omnem quæſtionem.

Demum quoad tertium, & ultimum objectum deficien-
8 tis Clericatus, ille duas habebat inſpectiones, unam facti ſuper ejuſdem Clericatus exiſtentia, & juſtificatione, & alteram juris ſuper tempore, an ſcilicet requireretur de tempore factæ reſervationis, vel ſufficeret, quod adeſset de tempore nominationis.

Prima inſpectio erat potius facti, ideoque nullæ erant partes juriſtæ, atque in facto docebatur de Clericatu; Et nihilominus in prioribus diſputationibus antequam expreſsa exhiberetur juſtificatio, dicebam quod ea, neque neceſsaria erat, dum in nominatione
9 Pontificia enunciabatur Clericus, tum ob veriſimilem notitiam in Pontifice tamquam patruo, & inveriſimilitudinem, quod ipſe mendacium dicere voluerit, ſive fatuitatem committere, dum volens poterat eamdem nominationem facere ad favorem Laici, dum ex pluries in præcedentibus inſinuatis penſio ſit quid mere temporale, cujus Laici ſunt capaces, atque Clericatus deſideratur ex ſtylo, qui interpretatur Papæ voluntatem, a qua totum pendet.

Tum etiam quia ſub quæſtione eſt, de qua plene agit
10 Fagnan. *in cap. Canonum ſtatuta de Conſtit. num.* 503. *& ſeqq.* valde diſputata in Conc. Trid. ut legitur in ejus hiſtoria *Cardinalis Pallavicini*, an ſacri ordines, & præſertim Sacerdotium ſine ſacra unctione, aliiſque formis conferantur ex ſolo verbo *fiat*, vel ſimili prolato per Papam? Sed quoad primam tonſuram præſertim, quæ ſola ſufficit ad hunc effectum, nulla deſuper cadit quæſtio, quoniam nulla forma Pontificalis vel ſolemnitas requiritur, adeout per Epiſcopum, quinimo per inferiores Prælatos in Camera, & privatim conceditur, cum aliud 11
non ſit, niſi ſimplex adſcriptio militiæ clericali; Ideoque multo magis abſque dubio, cum ſolo verbo, vel alio actu explicativo voluntatis Papæ id ſequi poteſt.

Quo vero ad alteram inſpectionem temporis, dicebam, quod ſive attendantur auctoritates, ſive rationes, vel obſervantia, his omnibus attentis prorſus inane remanebat objectum; Attentis ſiquidem auctoritatibus ita punctualiter, ac præciſe in caſu longe fortiori prædictarum nominationum, quæ fiant per Reges, ut ſufficiat habilitas de tempore nominationis, quamvis non adeſſet de tempore reſervationis, firmatum fuit per Rotam *in Abulen. penſionis* 27. *Junii* 1608. *coram Lancelotto*, cum qua pertranſit, ac firmat Lotter. *lib.* 1. *quæſt.* 40. *num.* 128. *& ſeqq.* Et quamvis in contrarium deduceretur Garz. *in addit. ad part.* 1. *cap.* 5. *num.* 16. dicebam tamen, quod magis deferendum erat auctoritati Rotæ, & Lotterii peritioris beneficialiſtæ, dum eſſet in Curia Advocatus bene verſatus in ſtylis
Datariæ, & Curiæ, non autem extero ſimplici Colle- 12
ctori, & forſan intereſsato, cum ipſe eſset Canonicus Eccleſiæ Abulen. in qua dicta deciſio prodiit; ut agendo *de eod. Lotterio*, quod ei deferendum non eſset ob affectionem, quam habebat ad illam opinionem, quam ſubſtinebat tamquam Advocatus, advertitur apud Bich. *dec.* 312 *in fine*, & generaliter advertitur *diſc.* 35. *de Judic.* Potiſſime quia loquitur de dicto caſu magis dubitabili nominationis faciendæ per Regem retrotrahenda ad reſervationem factam in Conciſtorio.

Idem attenta ratione, quoniam ut ſupra advertitur, penſio non tangit ſubſtantiam beneficii, in quo nullum jus penſionario tribuitur, ſed ſolum eſt quædam participatio fructuum, & proventuum tamquam quid mere temporale, cujus de jure eſt etiam capax Laicus, dum Clericatus requiritur ſolum de ſtylo; Ideoque nulla dignoſcitur prohibitio, præſertim in Papa, ut hanc participationem tribuat ex intervallo illi, qui nunc ſit Clericus, cum poſſit etiam nunc dare non Clerico, imo etiam beneficio pleno; Ac propterea in Papa non cadit illa ratio dubitandi, quæ cadit in Regibus, & Principibus ſæcularibus; Et nihilominus etiam in iſtis quotidiana, & inconcuſsa eſt obſervantia, quod poſt notabile tempus fiant nominationes de penſionibus, quæ de tempore reſervationis erant ratione ætatis, vel deficientis Clericatus, vel ex alio defectu incapaces.

Conſtituebatur per Scribentes in contrarium magnum fundamentum in diſpoſitione text. *in cap. ſi de tempore*
de reſcript. in 6. deſuper multas cumulando auctorita- 13
tes, quæ percutiunt terminos *ejuſd. text.* Reſpondebam tamen quod manifeſta erat fallacia applicare ad rem terminos *d. text.* qui percutit caſum proviſionis beneficii pernecesſe requirentis Clericatum factæ in forma dignum, quæ propterea continere dicitur mandatum de providendo datum inferiori ſub conditione ſi ille eſset dignus, & capax, ideoque capacitas requiritur de tempore gratiæ factæ per Papam, ſeu mandati per eumdem dati, quia tunc fieri dicitur collatio, ideoque poſterior nominatio facta per executorem retrotrahitur ad tempus proviſionis, quod præciſe attenditur, ut pluries in ſua Sede *ſub tit. de benef.* occaſione agendi de hac ſpecie proviſionis in forma *dignum*, quod nil commune habere dicebam cum præſenti quæſtione; Tum quia ut ſupra penſio de jure, & ex ejus intrinſeca natura non exigit Clericatum requiſitum de ſtylo cum certa libertate Papæ conferendi etiam laico, Tum etiam ob veriſimilem notitiam in Papa, qui penſionem diſtribuit, quod nominatus ejus domeſticus ex fratre nepos, non eſſet Clericus de tempore reſervationis, ſed eſset talis de tempore nominationis, quod ſufficere implicite declaravit; Ideoque allegari non poterat defectus voluntatis, cujus tamen, non autem poteſtatis eſt quæſtio; Et per conſequens non ſubſiſtentibus objectis, reflectendo poſt cauſam jam ſopitam, & concordatam, ad ſolam veritatem, juſta,
& probabilis viſa eſt reſolutio, atque aliqua penſio- 14
nis diminutio, me quoque conſulente, & cooperante facta, prodiit potius ex motivo æquitatis, & congruentiæ, quia revera hoc medio tempore juxta frequentiorem contingentiam fructus beneficii erant notabiliter diminuti, quam quod de dictis objectis timeretur.

ROMANA PENSIONIS, PRO BANDINELLO DE BANDINELLIS, CUM CANONICO ARATA.

Caſus diſputatus in Congregatione deputata, reſolutus pro Bandinello.

An facultas, vel diſpenſatio conceſſa ad retinendum penſiones, ſuffragetur ad eas aſſequendas ex translatione, & in ſpecie de facultatibus Militum Lauretanorum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Conſtitutione Sixti V. favore Militum Lauretanorum.*
3 *Quando gloſſis debeat valde deferri.*
4 *De differentia inter diverſas ſpecies militum, & in quibus terminis loquantur deciſiones Paniæ.*
5 *Quod deciſio quæſtionis pendeat a veriſimili voluntate Papæ concedentis facultatem transferendi.*
6 *De differentia inter retentionem, & novam aſſequutionem per viam translationis.*
7 *Expenditur* dec. 18. Gregor. *ubi de Militibus Lauretanis.*
8 *De reſolutione ejuſque ratione.*

DISC. LXXXIII.

ILla translatio penſionum facta per Cardinalem Ban-
1 dinellum, de qua agitur *ſupra, diſc.* 75. aliam produxit quæſtionem diſputatam in Congregatione particulari aliquorum Prælatorum per Papam deputata, reſolutam ad favorem penſionarii; An ſcilicet translatio penſionis ſcut. biſcentum ſuper Canonicatu Baſilicæ Vaticanæ poſseſso per Aratam ſubſtineretur etiam quod Bandinellus translatarius non eſset clericus, ſed ſolum miles Lauretanus; Cumque non viderim informationes Scribentium pro titulari, adeout formalis diſputatio in contradictorio habita non ſit, idcirco maturum judicium ſuper puncto non efformavi, neque alia ſuperiit occaſio agendi de eodem puncto utpote nimium raro ob facilitatem aſsequendi primam tonſuram, quam ut plurimum negligere non ſolent illi Cardinalium conjuncti, vel familiares, qui hujuſmodi translationes ſperant, ſtante indulto quod omnes Cardinales habent transferendi penſiones in ſumma ſcut. mille, in iſto autem caſu ex circumſtantiis particularibus facti reſolutio viſa eſt probabilis.

Dicebam itaque intentionem translatarii videri fun-
2 datam in Conſtitutione *Sixti V.* 35. *juxta ordinem Bullarii veteris impreſſi ſub eod. Sixto*, per quam in altera diſponitur, quod hujuſmodi milites ſint capaces novarum reſervationum, & Conſtitutionum in illis verbis, *reſervari, conſtitui, & aſſignari poſſint*; Non modicum fundamentum conſtituendo in ejuſdem Conſtitutionis *gloſſa marginali*, ſeu compendiativa, in qua dicitur ut iſti milites quamvis laici poſſint obtinere penſiones, ac obtentas retinere; Iſtam namque gloſ-
3 ſam nimium conſiderabilem eſse dicebam, non quidem in ſimplici authoritate gloſsatoris quando illa ex intervallo facta eſset, ſed ex eo quod iſtud Bullarium impreſsum fuit de tempore ejuſdem Pontificis, eoque vivente, ideoque nimium probabile eſt quod id Papæ innoteſceret, vel ejus officialibus, potiſſime quia non agitur de gloſsatore extero, ſed de illo qui exercebat munus Advocati in Curia, qualis fuit *Laertius Cherubinus*, atque cum hoc præſuppoſito Ego proceſſi ſupra, *diſc.* 2. *num.* 3. Quamvis in eo caſu non fuerit opus diſputare iſtum punctum, quoniam agebatur de prima reſervatione facta directe per Papam ſcientem illum non eſse Clericum, ideoque expreſsa fuit qualitas iſtius militiæ.

Difficultatem in contrarium faciebant firmata apud Paniam *deciſ.* 537. & 554. ubi de facultate conceſsa
4 militibus de Calatrava retinendi penſionem, ut non extendatur ad novam aſsequutionem, pro qua ſine ſpeciali diſpenſatione ex recepto Curiæ ſtylo neceſsarius eſt clericatus, quem dicti milites non habent.

Et quamvis Ego ponderarem, *dec.* 1. *Cæſaris de Graſſ. de Probat. per tot. præſertim num.* 14. ubi quod pro Clericis haberi debeant illi, qui licet revera non ſint tales, jure talium reputantur, quales ſunt milites S. Joanis Hieroſolymitani quamvis adhuc novitii, ac propterea me diffundebam in differentia, quæ dignoſcitur in hujuſmodi militibus Calatravæ, de quibus loquuntur *dict. diſc. Paniæ*, & in ſimilibus Alcantaræ, S. Jacobi, S. Stephani, cum ſimilibus ex deductis *diſc.* 92. *de juriſd.* Nihilominus id continere videbatur ſolitos flores cum quibus Advocati curant exornare informationes, ſed hæc differentia quamvis vera, non faciebat ad rem, cum illa conſiſtat in eo quod milites Hieroſolymitani ſunt veri Religioſi tam pro exemptione fori laicalis, quam pro aliis effectibus, de quo in aliis dubitari poteſt ex deductis *eodem diſc.* 92. ſed poſita qualitate Religioſa, ex ea reſultat incapacitas retinendi penſiones ſuper beneficiis ſæcularibus, ex deductis ſupra, *diſc.* 44. *& in aliis*, & per conſequens id non faciebat ad rem.

Deducebam quoque ea quæ inſinuantur *dict. diſc.* 2. 5
& in aliis pluries, quod ſcilicet penſiones ſunt quid mere temporale, quod habeat quamdam annexionem ſpiritualitati, ideoque de earum natura non exigunt clericatum, ſed illarum ſunt capaces etiam laici, adeout clericatus requiratur ex quodam ſtylo Curiæ; Verum pariter id continebat flores ut ſupra; quoniam punctus eſt in voluntate Papæ concedentis facultatem transferendi, ut juxta ſtylum prædictum, qui eſt ejus voluntatis regulator, intelligere voluerit de clericis capacibus, potiſſime ob illud verbum aliis, quod denotat ſimilitudinem juxta ponderationes, de quibus in *eiſdem deciſ. Paniæ*, ac etiam ſupra a ſimili *diſc.* 66. quod ſcilicet quemadmodum reſervatio prima facta eſt tamquam clerico, ita in alium clericum transferri poſse Papa intellexerit, atque ſuper hac voluntate eſt punctus, qui mihi inferebat difficultatem, non obſtantibus dictis verbis Bullæ Sixtinæ denotantibus, ut poſſint obtineri, & aſsequi utpote referibilibus ad aſsequutionem primam, & directam a Papa, qualis erat caſus, de quo *diſc.* 2. ideoque videtur quod ſtylo in hoc nimium deferendum
veniat; Potiſſime ſtante communi opinione Curiæ, quod 6
hujuſmodi militiæ proſint ad retentionem, non autem ad novam aſsequutionem per viam translationis, in qua ſtricte, & rigoroſe proceditur, utpote in re odioſa juxta conſiderationes, de quibus pluries in præcedentibus, *præſertim diſc.* 60 & 61. & 78. & *in aliis*, ideoque loquendo de puncto in genere, ſive in abſtracto, ſentiebam difficultatem.

Et quando in deciſionibus Rotæ daretur argumentum a contrario ſenſu, cujus contrarium eſt verius, *ut diſc.* 35. *de judic. & diſc.* 32. *in relatione Curiæ*, & alibi, tunc *deciſ.* 18. Greg. augeret difficultatem, quoniam in eo caſu agitur de puncto hujus militiæ Lauretanæ, an ſuffragetur ad effectum retinendi penſionem translatam,
non obſtante matrimonio, ſed præſupponitur quod eſset 7
ante matrimonium translata legitime in eum, qui jam erat clericus, ita ſupponendo neceſsarium clericatum de tempore translationis, quamvis revera iſta deciſio non faciat ad rem, quoniam de hoc diſputatum non fuit.

In hac vero facti ſpecie abſque neceſſitate aſsumendi articulum in genere, prodiit reſolutio pro validitate
translationis ex ſolo facto, quoniam indultum in verbis 8
concedebat facultatem transferendi etiam in non Clericos, dummodo poſtea Clericatum aſsumant, ſolumque difficultas reſtringebatur ad punctum, an ex eo quod nunciatum eſset unum ex pluribus indultis, quæ transferens habebat, iſta vero facultas non eſset in eo, ſed in altero non conſumpto, id ſuffragaretur, atque probabiliter dictum fuit affirmative ob poteſtatem faciendi illum actum eo meliori modo quo poſſet, ideoque non videbatur rationabile, ut error Notarii, vel aſserius qui potius unum, quam alterum indultum enunciavit, dum transferens erat infirmus, deberet præjudicare veritati, iſtiuſque ſubſtantiam tollere.

MESSANEN.
SEU NULLIUS PENSIONIS;
PRO CARDINALIBUS PIO, ET PORTOCARRERO, CUM MARCHIONE PETRO ANTONIO GERINO.

Diſcurſus de penſione voluntaria beneficio pleno:

An penſio corruat ob non adimpletum ſolitum decretum veræ, & integræ ſolutionis omnium terminorum, & quando ſolutiones, quæ juſtificentur, ſufficiant.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quænam attenditur in hac materia diſtinctio poſſeſſorii, & petitorii.*
3 *Implementum decreti in omnibus extremis exigit probationes veras, & expreſſas, & non admittit præſumptas.*
4 *De errore applicantium ad hanc ſpeciem penſionis auctoritates loquentes de aliis ſpeciebus penſionis non odioſæ.*
5 *De tribus extremis copulative juſtificandis, ut ſatisfiat decreto.*
6 *De valutatione ducatorum Cameræ, & reductione ad monetam currentem.*
7 *Defectus in parte ſufficit, ut intret decretum.*
8 *An expreſſio monetæ regionis in literis attendatur.*
9 *De extremo, ut ſolutiones fiant per titularem, vel de ejus mandato, ejuſque pecunia.*
10 *De alio extremo, ut fiant ipſi penſionario, vel ejus procuratorii ſpeciali, & non ſufficit fieri patri & legitimo adminiſtratori.*
11 *Non ſufficit ratificatio præſumpta.*
12 *An pater in hoc ſit legitimus adminiſtrator ratione minoris ætatis.*

DISC. LXXXIV.

DE conſenſu Cardinalis Caroli de Medicis poſſeſſoris Abbatiarum SS. Petri & Pauli de Itella, &
1 S. Mariæ Rocamajori in Inſula Siciliæ de Regio jurepatronatus cum Apoſtolica auctoritate, Regis etiam
conſenſu accedente, ſuper eis reſervata fuit penſio ad favorem Marchionis Petri Antonii Gerini ducatorum
ſexcentum vigintiquinque auri de Camera, cum expreſſione in litteris, & cum clauſula, *ut aſſeritur*, quod
conſtituerent ducatos mille monetæ Siciliæ; Cumque ad biennium, circiter per obitum dicti Cardinalis de
Moncada, inter iſtum, & dictum penſionarium ſuper ſolutione dictæ penſionis orta eſt lis, juxta ſolitus Regni
ſtylum, in eo Tribunali monarchiæ, in quo ſcripſi more Advocati ad cauſæ opportunitatem pro Cardinali titulari
ſuper penſionis nullitate ob non adimpletum decretum in hac ſpecie reſervationis appoſiti ſolitum veræ, & effectivæ
ſolutionis omnium terminorum decurſorum vivente illo, de cujus conſenſu reſervata eſt penſio, juxta deducta ſuperius
diſc. 7. & ſeqq. & alibi, ſcribendo ſolum in bono jure, quamvis etenim ſi cauſa ageretur in Curia, penſionarius
obtinere deberet in poſſeſſorio, *juxta dec.* 859. Dunoz. ac etiam in judicio
2 exequutivo juxta ea, quæ habentur *in Firman. in hoc ſupplem. diſc.* 90. Attamen quando agitur de penſionibus
ſuper Eccleſiis de regio jurepatronatus in dicto Tribunali, ſtylus eſt non attendendi hujuſmodi ſubtilitates ac
diſtinctionem poſſeſſorii, & petitorii, ſed inſpiciendi de bono jure ex motivo, quod adeſt intereſſe Regis, cui
factum poſſeſſoris beneficiorum præjudicare non debet.

Cumque ſequuta ad breve tempus, lite adhuc indeciſa pendente, morte præfati Cardinalis, de dd. Abbatiis reſpective
proviſi fuiſſent Cardinales Pius, & Fortocarrero, qui a præfato Marchione requiſiti fuerunt ad benevole ſe
informandum de meritis cauſæ, ut cognoſcentes validitatem penſionis, illam ſolverent abſque ulteriori lite, atque
ex parte penſionarii eſſent exhibitæ ad hunc effectum informationes, quatuor ex illis ſenioribus, ac majoris
exiſtimationis Advocatis Curiæ, qui vulgo primarii dici ſolent; hinc ex parte dd. Cardinalium de meo ſenſu pro
veritate requiſitus fui ad effectum deliberandi.

Reſpondi itaque quod ex hactenus deductis, niſi alia in facto de novo deducerentur ex parte penſionarii, contra
iſtum reſpondendum veniret, ex certo, & recepto principio, quod iidem Scribentes pro eo admittebant, quod 3
pro impedimento Decreti requiritur probatio vera, & expreſſa ſuper ſolutione integra omnium terminorum decurſorum
vivente Titulari, adeout non admittatur probatio præſumpta, quæ deducatur *ex text. in l. quicumque C. de ap. publ.
l.* 11. vel alia in ſpecie præſumptionis, quodque ſolutiones factæ ſint per ipſum titularem, vel ejus mandatarium
de ejuſdem titularis pecunia, ac factæ ſint ipſi penſionario, vel ejus Procuratori, non autem tertio, quamvis
eſſet pater, & legitimus adminiſtrator, cum ad hunc effectum id non ſufficiat, minuſque quod eſſet Procurator
generalis ad alia negotia, cum ad hunc effectum requiratur mandatum ſpeciale ex deductis apud Bich. *deciſ.* 40.
& deciſ. 585. *part.* 4. *recent. cum aliis, de quibus infra.*

In hac etenim ſpecie penſionis, ut pluries advertitur *ſupra diſc.* 6. *& ſeq.* nimium rigoroſe proceditur, adeo
ut non admittatur implementum per æquipollens, ſed 4
quemadmodum noſtri dicunt, qui cadit a ſyllaba, cadit a toto, ob præſumptionem fraudis; Ideoque advertebam quod
omnia, quæ late in dd. informationibus deducebantur ſuper præſumpta ſolutione, vel præſumpto mandato ſolventis,
vel recipientis, ex cumulatis per Poſth. *de manut. obſerv.* 55. & Tondut. *de penſ. cap.* 50. & alibi, *& alios
frequenter*, ſunt vera in ſuis caſibus penſionis adeo non odioſæ, qualis eſt illa quæ reſervatur ſuper beneficio
vacante in actu illud providendi, vel antea, aut de illa, quæ ad favorem reſignantis, reſervetur intuitu
reſignationis, cui propterea aſſiſtat æquitas, male ad rem applicarentur, atque in hoc conſiſteret æquivocum, cum
iſtæ ſpecies 5
penſionis, cum diverſis terminis regulandæ veniant.

Deſcendendo itaque ad ſpeciem, defectus juſtificationis juxta hactenus deducta, videbatur adeſſe in omnibus dictis
tribus extremis copulative neceſſariis; Primo nempe in integritate, Secundo, ut ſolutiones factæ eſſent ab ipſo
Titulari, vel de ejus mandato ex proprio ære; Et tertio, quod factæ ſint ipſi penſionario, vel alteri de ejus
ſpeciali mandato.

Quatenus etenim pertinet ad primum extremum integritatis; Cum in facto concordaretur quod eſſent tres termini,
idcirco ubi etiam ſolutiones, de quibus infra, admitterentur tamquam validæ, veræ, & ſufficientes, adhuc tamen non
erant integræ, quoniam inſtrumenta, quæ deſuper deducebantur, cantabant de ſcutis monetæ 433. & tamen quilibet
terminus importabat duc. Cameræ tercentum duodecim cum dimidio, qui redacti ad mone- 6
tam Roman. juxta computationem, de qua *diſc.* 140. *de credit. & hoc tit. ſupra, diſc.* 34. *& ſeqq.* important ſc.
516. & aliquid plus; Ideoque in quolibet termino aderat defectus ſcut. 73. Cumque replicaretur quod dd. ſc. 433.
eſſent monetæ Florentinæ, quæ dicitur piaſtrarum, ac important medietatem unius Julii pluris, adhuc tamen non
ceſſabat defectus, cum ita conſtituerent ſcut. 434. cum dimidio circiter; Ideoque adeſſent defectus in ſcut.
52. circiter, in quolibet termino, iſteque defectus ſuf- 7
ficit, ut puncualiter apud Bich. *d. dec.* 40. *n.* 14. *&* 15.

Et quamvis ex parte penſionarii replicaretur, quod ſolutiones regulatæ fuerint a valutatione currenti monetæ
Siciliæ ad rationem ducatorum quingentum pro quolibet termino, ſtante quod in litteris enunciatur quod præfati
ducati 625. Cameræ conſtituerent ducatos mille dictæ monetæ; Nihilominus advertebam quod id 8
non ſufficeret, cum ſubſtantia penſionis conſiſtat in ducatis auri de Camera, quos penſionarius, vel eorum
valorem exigere poteſt, non curata narrativa in eiſdem litteris contenta ſuper eorum valore in moneta Regionis,
quoties expreſſe non conſtet de conventione taxativa tamquam per ſpeciem tranſactionis ſuper variabili valore
ducatorum Cameræ, juxta celebrem *dec. in Capuana penſionis, de qua dec.* 430. *part.* 4. *recent.* ut advertitur
pluries ſupra, potiſſime vero, & clarius, quia in litteris iſta expreſſio fit dubitative, & cum verbo, *ut
aſſeritur*, ideoque iſte ſolus defectus abſque neceſſitate aſſumendi altiores facti, vel juris inſpectiones ſuper
aliis duobus, ſufficere videbatur.

Quo vero ad ſecundum extremum, quod ſolutiones factæ eſſent per ipſum Titularem, vel de ejus ſpeciali ordine
& de proprio ære, inſpectio erat potius facti, quam juris, 9
quoniam in inſtrumentis ſupponebatur quod ſolutiones factæ eſſent per illum, qui erat Theſaurarius dicti
Cardinalis, ſed non docebatur quod præcederent ordines, minuſque quod partitæ more hujuſmodi Bancheriorum, &
Theſaurariorum adnotatæ eſſent, primo in eo libro, qui dicitur gior-

giornale, ſecundo, in eo, qui dicitur ſquarcia foglio, & tertio demum in eo, qui dicitur Maeſtro, quodque in bilanciis, quæ in fine cujuſlibet anni fieri ſolent, adnotatæ eſſent illæ partitæ; illæque per Cardinalem eſſent bonificatæ, dum ita vigent fraus, & coliuſio in hujuſmodi ſpecie penſionis, ſuſpicata, & ob quam præfatum decretum adjicitur quod ille tertius, vel officialis ſimulate in gratiam penſionarii ſolutionem fecerit, non tamen de pecunia titularis; Præſupponebatur tamen occurrens per Agentes pro penſionario pro certo, quod illa veritas eſſet juſtificabilis, ſed quoniam tunc non dabantur ſufficientes juſtificationes, idcirco dicebam quod in eo ſtatu pro non implemento reſpondendum veniret, ſalvo judicio quando præſuppoſitę juſtificationes viderentur.

Demum quoad tertium extremum, quod ſolutiones factæ ſint ipſi penſionario, vel alteri de ejus ordine, 10 & mandato ſpeciali, defectus erat clarus, quoniam ex eiſdem inſtrumentis patebat, quod primus, & tertius termini ſoluti fuiſſent ipſi penſionario præſenti, & recipienti, præſente ejus parte præſtante ſolum conſenſum, & materiale miniſterium numerationis, & receptionis pecuniæ pro filio adoleſcente; Secundo vero intermedius ſolutus eſſet ipſi patri recipienti pro filio abſente cum titulo legitimi adminiſtratoris, quod dicebam non ſufficere, quoniam in hac materia pater non habet illam adminiſtrationem, quam lex civilis ei concedit, ut punctualiter *d. dec.* 585. *num.* 3. & 4. *par.* 4. *rec.* & tamquam certum præſupponitur Poſt. *de manut. d. obſ.* 55. *n.* 132. & Tond. *de penſ. c.* 50. *n.* 72. apud quos concordantes, non obſtante *dec.* 1231 Coccin. *n.* 6. ubi conſideratur ſolutio facta patri, quoniam percutit probationem poſſeſſionis ad effectum obtinendi in poſſeſſorio, in penſione tamen non odibili, juxta alias ſpecies, de quibus ſupra, non autem in iſta odibili, & ad effectum ſatisfaciendi decreto; Atque in hoc ut ſupra conſiſtebat prædictorum Scribentium æquivocum, quoniam auctoritates, quæ cum conſueto improbo labore, ac inutili chartarum repletione in magna copia cumulabantur, deſumptæ præſertim ex Poſt. & Tondut. *ubi ſupra*, percutiunt terminos indifferentes penſionis non odibilis, non autem illam ſpeciem.

Inſiſtebatur in præſumpta ratificatione filii penſionarii, deducta ex receptione tertii termini, qui veriſimiliter receptus non fuiſſet, niſi præſupponeretur ſo-
11 lutus antecedens, ſed non videbatur reſponſio, quæ ſufficeret, quoniam ut ſupra advertitur, ad ſatisfaciendum huic decreto requiritur probatio vera, & expreſſa, & non admittitur deducta ex præſumptionibus, & veriſimilitudine, ut in ſpecie, quod non ſufficiat receptio duorum ultimorum terminorum, ſi non juſtificatur primus, habetur apud Coccin. *dec.* 1601. *repet. dec* 620. *part* 4. *rec tom.* 3. & apud Dunozett. *dec.* 880 & apud Merlin *dec.* 123. & 211. *quarum prima eſt repetita, deciſ.* 546. *eadem par.* 4. *rec. tom.* 3. ac etiam *habetur dec.* 342. *ead. par.* 4. *tom.* 2. *advertitur in praced.*

Inſiſtebatur quoque in minori ætate penſionarii, ob quam pater dicitur legitimus adminiſtrator etiam in iis bonis, in quibus non habet uſumfructum, ex de-
12 ductis per Poſt. *d. obſ.* 55. *num.* 131 & *ſeqq.* Rot. apud Pæn. *dec.* 780. ſed pariter non videbatur motivum conſiderabile, ex pluribus; Primo, quia dictæ auctoritates, & aliæ loquuntur ad effectum poſſeſſorii, & in aliis ſpeciebus penſionis non odibilis, non autem ad ſatisfaciendum decreto, cum in hoc ſpecialiter deciſum ſit, quod non intrat patria poteſtas, neque legitima adminiſtratio, dum ea, quæ pendent a jure civili, non intrant in ſpiritualibus, *ut in ſpecie d. dec.* 585. *p.* 4. *rec.* & generaliter Boſſ. *de patr. pot. c.* 7. §. 1. *n.* 20. qui alios cumulat. Secundo, quoniam dd. auctoritates loquuntur de infante, in quo adſit defectus naturæ, ſecus autem ubi ſit capax conſenſus, & adminiſtrationis, *ad text. in c. ſin. de jud. in* 6. *cum concord.* apud Buratt *dec.* 483. *n.* 7. ubi in ſpecie de penſione, & eſt generaliter receptum in beneficiis, quoniam eo ipſo, quod quis declaratur capax, & habilis ad adminiſtrandum beneficium, multo magis declaratur capax, & habilis adminiſtrandi fructus, & bona temporalia ad ejus privatum commodum, quoniam quando reſervantur penſiones, vel commendantur Monaſteria, aliaque beneficia infantibus, in eiſdem litteris deputari ſolet in adminiſtratorem pater, vel alter; Et tertio omnium clarius ex facto dirimente omne principium dubitandi, quoniam ſolutionem primi termini receperat ipſemet penſionarius, præſente ſolum patre, & explicante miniſterium facti ſuper numeratione pecuniarum; Igitur tam ipſe penſionarius, quam ejus pater ita agnoverant, & declaraverant, quod jam eſſet capax hujuſmodi receptionis, & adminiſtrationis; Et per conſequens in ſecundo termino, quando creverat ætas, atque magis habilis effectus erat, nullo pacto dici poterat inhabilis, & cum quo præſuppoſito procedunt illi, qui in ſubjecta materia admittunt legalem patris adminiſtrationem.

Exagerabatur ex parte penſionarii quod iſte eſſet quidam rigor judaicus, & indiſcretus, præſertim cum adoleſcente, ſed male, quoniam in concurſu Eccleſiæ agentis de libertate, & penſionarii agentis de mero lucro ex actu ſuſpecto de fraude, & colluſione, rationabile eſt procedi cum rigore litteræ; Atque dicebam quod ſicuti ille adoleſcens, vel ejus pater fuit ſagax, & diligens ſatagendo obtinere hanc reſervationem odibilem, & ſuſpectam, ita pariter debebat adhibere eamdem diligentiam pro implemento conditionis ſub qua reſervatio facta erat, ideoque nullatenus intrat illa æquitas, quæ in aliis ſpeciebus conſideratur.

ROMANA PENSIONIS,

PRO REGULO BARILIO

Reſponſum pro veritate.

An regreſſus juxta novam formulam reſervatus ad favorem penſionarii reſignantis, competat pro illo augmento penſionis, quod ex cauſa tranſactionis factum eſt, ex intervallo poſt reſignationem.

Argumentum eſt loco Summarii.

D I S C. LXXXV.

EX cauſa inæqualis permutationis ſequutæ inter Regulum de pinguiori parochia per ipſum poſſeſſa, & Franciſcum poſſeſſorem beneficii, reſervata fuit ad favorem ejuſdem Reguli ſuper Parochia penſio ducatorum 57. cum ampla reſervatione regreſſus juxta formulam modernam pluries ſupra recenſitam; Cumque idem Regulus permutationem impugnaret ob falſum præſuppoſitum majoris valoris beneficii, atque deſuper deputata eſſet Congregatio particularis trium Cardinalium, cauſa indeciſe pendente, deventum eſt ad concordiam Apoſtolica auctoritate approbatam, per quam dicta penſio aucta fuit ad Ducatos 81. Cumque Franciſcus titularis poſt aliquod tempus ex motivo diminutionis fructuum, unde ſibi non remaneret congrua, impugnaret hanc poſteriorem penſionem ducatorum 24 Regulus autem intenderet uti regreſſu juxta ea, quæ habentur *ſupra, diſc.* 14. & 74. *præſertim* apud Millin. *dec* 246. qui loquitur in puncto reſervationis penſionis, & regreſſus quamvis adeſſet clauſula, *dummodo certam*; Hinc deſuper pro veritate conſultus, Reſpondi, quod primo aſpectu contra penſionarium petentem regreſſum reſpondendum videretur, quoniam non agebatur de prima penſione reſervata correſpective ad reſignationem alias non ſequuturam, unde intrat defectus conſenſus, in quo fundatur ille regreſſus, ſed nova penſione reſervata ex intervallo, quando jam reſignatio ſuum effectuum ſortita erat.

Verum contrarium dixi videri probabilius, quodque pariter in hoc augmento intraret eadem ratio deficientis conſenſus ex concluſione ſub diverſis materiis pluries inſinuata, quod obtinens aliquid in vi tranſactionis, non dicitur obtinere ex novo jure, vel titulo a tranſigente, ſed jure proprio, & primævo tamquam per ſpeciem rei judicatæ, & ſic quod dum augmentum conventum eſt ad impediendam reſciſſionem, vel impugnationem permutationis, qua reſoluta penſionarius reaſſumeret ſuam parochiam, ita hoc augmentum retrogredi videtur ad initium, ſive iſta conventio habere videtur vim novæ reſignationis alias non ſequuturæ, ac propterea intrat eadem ratio deficientis conſenſus; Adhibitis tamen tunc aliquibus diligentiis caſus non dedit invenire auctoritates ſpecialiter de hoc agentes, ideoque his deficientibus, reſpondere oportet, ut decet, cum argumentis a ſimili deſumendis ex veris, & receptis principiis. Incertum eſt tamen quid ſequutum ſit.

PARENTINA PENSIONIS, PRO FRANCISCO BARTIROMA.

Reſponſum pro veritate.

An titularis teneatur ad ſolutionem termini maturati antequam ipſe poſſeſſionem obtineret, ſi recollectam illius anni fecit.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Ordo terminorum non percutit ſubſtantiam penſionis.*
3 *Qui percipit fructus, debet ſolvere penſionem.*

D I S C. LXXXVI.

1 DE menſe Maji ex cauſa reſignationis Præpoſituræ Eccleſiæ Collegiatæ Montis Rubini ad favorem Pauli Ferrareſii, Apoſtolica auctoritate reſervata fuit ad favorem Franciſci Bartiromeæ reſignantis annua penſio ducatorum Cameræ triginta ſeptem cum dimidio ſolvenda in duobus terminis, uno ſcilicet in feſto S. Jo. Baptiſtæ, & altero in die Nativitatis Domini.

Cum autem noviter proviſus dignitatis poſſeſſionem non antea quam *die 2. Julii* adipiſci potuerit, cum
2 præſuppoſito quod mora non fuerit culpoſa, & affectata, integros autem ejuſdem dignitatis fructus ex illius anni recollecta obventos habuerit. Hinc dubitari contigit, an ad ſolutionem termini S. Jo. Baptiſtæ maturati de tempore quo ipſe poſſeſſor non erat, teneretur; Atque ſtante dicto facti præſuppoſito affirmative ſine dubio reſpondendum cenſui, nullatenus curato, an de tempore maturationis termini eſſet necne poſſeſſor, quoniam terminorum præfinitio debiti ſubſtantiam non percutit, ſed ſolum quemdam ſolvendi commodiorem modum, vel ordinem, ſubſtantia vero pen-
3 ſionis reſidet in fructibus, ut qui illos percipit, ſolvat penſionem, quæ aliud non eſt, niſi quædam fructuum participatio, quam Papa concedit penſionario, & per conſequens, dum novus proviſus percepit eos fructus, ex quibus primus terminus S. Jo. Baptiſtæ ſolvi debebat, negare non poteſt ſolutionem penſionis, ne alias locupletatio ſequatur cum aliena jactura, ipſeque obtineat integros illius anni fructus, quorum participationem Papa dare voluit penſionario, ut punctualiter habetur ſupra, *diſc.* 29. ubi videri poſſunt fundamenta, ubi etenim noviter proviſus vellet ſe facere in hoc beneficio omnino novum hominem, ut non niſi ex *d. die 2. Julii* cenſendus veniret beneficiatus, utique id in omnibus facere debet tam quoad commodum, quam quoad onus, vel incommodum: Et per conſequens, cum tunc æſtivorum fructuum recollecta illius anni eſſet jam matura, & imminens, autumnalium vero valde proxima, ideoque ut penes totus annus recollectorius, vel fructifer eſſet decurſus, idcirco iidem fructus ſpectare potius debuiſſent ad Bertiromam reſignantem, qui fuit beneficiatus juxta illas fructuum repartitiones inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, de quibus agitur etiam *ſupra, diſc.* 23. *cum pluribus ſeqq. & ſub tit. de benef. diſc.* 82. *& ſeqq.* Ac propterea dixi quod non poterant ſtare ſimul, percipere integros fructus illius anni, & non ſolvere penſionem.

PARENTINA PENSIONIS PRO CARDINALI SPADA CUM EPISCOPO.

Reſponſum ad cauſam cum ſenſu veritatis.

Quando penſionarius teneatur docere de diligentiis ut agere poſſit contra ſucceſſorem.

S U M M A R I U M.

1 C*Aſus controverſiæ.*
2 *De ratione cui innixa eſt obligatio diligentiarum.*
3 *In quo caſu id procedat.*
4 *In quibus terminis procedant contraria.*
5 *Ex quibus judicandum ſit an factæ ſint diligentiæ.*
6 *De ſucceſſore in fideicommiſſo obligato ad fructus antea decurſos.*
7 *De eodem, de quo num.* 2.
8 *Quando penſio ſit anticipata, vel poſticipata.*

D I S C. LXXXVII.

CUm præſuppoſito quod controverſus terminus pen- 1
ſionis non maturaſſet de tempore prædeceſſoris, ſed maturaverit de tempore ſucceſſoris, a quo petebatur, dixi quod caſus videbatur indubitatus ad favorem penſionarii, quoniam licet ex ſtylo Rotæ, & Curiæ, fundato in quadam æquitate potius quam in rigoroſa diſpoſitione juris, quæ eſt in contrarium, contra ſucceſſorem non detur actio, niſi adhibitis diligentiis contra prædeceſſorem juxta antiquas deciſiones relatas apud Gregor. *dec.* 507. *num.* 2. *&* 3. *ibique add. n.* 7. apud Buratt. *dec.* 617. *&* 669. *in Larinen. penſionis* 7. *Februarii* 1620. *coram* 2
Ubeldo apud Pen. *deciſ.* 1369. *ex num.* 3. *& in aliis relatis* per Lotter. *de Benef. lib.* 1. *q.* 39. *ex num.* 87. *cum plur. ſeqq. ubi referuntur* Mareſcott. Gratian. & alii.

Attamen omnes deciſiones, & auctoritates, quæ deſuper habentur, percutiunt caſum quod termini decurſi maturaverint de tempore prædeceſſoris, adeout adaptetur ratio colluſionis, vel fraudis, cui dicta æquitativa opinio innixa eſt, ſecus autem ubi terminus adhuc non matura- 3
verit, ſed maturatio contingat penes ſucceſſorem, cum tunc videatur caſus indubitatus, nullam habens dubitandi rationem, taliſque ſit quotidiana Curiæ praxis, abſque eo quod adhuc viderim pro mea notitia de hoc dubitari, cum ceſſent omnes rationes, quibus innititur altera opinio, ideoque probabilis, beneque fundata eſt opinio, quam veriorem dicit Noal. *de tranſm. caſu* 71. *n.* 6. *& ſeqq.*

Et quamvis in his terminis præciſis quod ſcilicet terminus maturaſſet de tempore ſucceſſoris, in parte tamen decurriſſet tempore prædeceſſoris, adſit *deciſio in Cæſa-* 4
rauguſtana penſionis 13. *Aprilis* 1592. *coram Pamphilio* pro ratione dubitandi deducta per Noal. *ubi ſupra, n.* 5 *ſub verſ. nam quod*, cujus particula habetur apud Garz. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 199. per extenſum tamen habetur impreſſa apud Marcheſ. *de commiſ. p.* 1. *fol.* 606. Attamen ut ex ejuſdem deciſionis lectura patet *n.* 1. *in princ.* ſupponitur pro abſoluto quod conſtare non poſſit de diligentiis cum prædeceſſore, dum terminus adhuc maturatus non erat ſed ideo deciditur contra penſionarium favore titularis ſucceſſoris, eo quia idem penſionarius actor erat hæres titularis prædeceſſoris, qui ratione fructuum perceptorum erat revera debitor illius termini, ac propterea ſibi obſtabat regula *textus in l. dolo facis &c.* ſive altera *text. in l. vindicantem, ff. de evict.* ratione inanis circuitus, quoniam ubi etiam penſionario competat actio contra ſucceſſorem, qui ſolvere cogatur, habet iſte actionem pro relevatione contra hæredem prædeceſſoris pro ejus rata, ut apud Grat. *diſcept.* 94 *n.* 58. *& paſſim*; Sed illa circumſtantia ſecluſa, nulla ſubeſſe videtur ratio dubitandi.

Ut enim bene advertitur per ductum, & peritum beneficialiſtam Lotter. *dicta q.* 39. *lib.* 1. *n.* 123. ac etiam advertitur *ſupra diſc.* 3. *num.* 8. Judex ex quatuor circumſtantiis æſtimare debet, an diligentiæ adhibitæ ſint, vel adhiberi debeant; earumque prima, major eſt illa, 5
an in vita prædeceſſoris agi potuerit, quoniam ſi agi non potuit, extranei remanent termini diligentiarum, & per conſequens cum ſine dubio ante maturatum terminum penſionarius agere non potuerit, non videtur quale theoricum, vel practicum fundamentum habere valeat prætenſio titularis ſucceſſoris contra penſionarium.

Idque docet etiam a ſimili quotidiana praxis in fru- 6
ctibus cenſuum, aliarumque præſtationum, ac etiam in fructibus, vel uſuris dotalibus, quæ petantur adverſus ſucceſſorem in fideicommiſſo, vel majoratu pro tempore, vel rata ſpectante ad prædeceſſorem, ex relatis *ſub tit. de Feud diſc.* 79. *& de Dote, diſc.* 51. *&* 145. *&* 161. *& alibi*, quoniam unica dubitandi ratio cadit in fructibus, vel terminis jam maturatis, pro quibus contra prædeceſſorem agi potuerit, ac propterea intret ratio, vel ſuſpicio fraudis, vel colluſionis, ſed ubi agitur de adhuc non maturatis, ceſſat omne principium dubitandi.

Siquidem ut advertunt Caccialup. *de Penſ. qu.* 11. *& ex eo* Gigaſ. *eod. tract. q.* 30. quem reaſſumit Pacif. de Salv. *reſp.* 7
304. *n.* 6. 12. *& ſeqq.* quando penſio decurerit tempore ſucceſſoris eſt caſus indubitatus, eatenus vero intrat obligatio diligentiarum cum prædeceſſore ad effectum agendi contra ſucceſſorem, quatenus Penſionarius neglexit penſionem exigere, vel fuerit, ut ipſi dicunt, delicatus exactor eadem ſupra inſinuata ratione, ne alias penſionario colludente cum titulari ſupplantetur Eccleſia, vel ſucceſſor eademque ratio ponderari ſolet in præmiſſo caſu ſucceſſoris in

in fideicommiſſo, vel majoratu, vel feudo, & per conſequens numquam adaprabilis eſt caſui, in quo terminus non maruraverit, neque agi potuerit.

Poſt hæc autem ſcripta audivi excitatam eſſe ex parte ejuſdem Epiſcopi aliam quæſtionem, an ſcilicet iſta cenſenda eſſet penſio anticipata, vel poſticipata, ſed
8 dixi, quod non percipiebam finem, ſeu rationem, ob quam iſta quæſtio aſſumeretur; Illa enim percutit caſum controverſiæ inter ſucceſſorem, & prædeceſſorem, vel ejus hæredem ſuper concurſu, vel obligatione, ac modo contribuendi inter ſe, vel inter titularem, & hæredem penſionarii defuncti pro rata temporis, in quo vixit, adhuc non maturato, vel etiam maturato termino, juxta plures caſus diſputatos *ſupra diſc. 23. cum pluribus ſeq. ad* 28. in quibus commodius videri poſſunt auctoritates, in quibus de iſta quæſtione agitur, & de diverſis computationibus anni in iſta materia penſionis.

Nil autem id influere dicebam ad rem noſtram, ubi ſcilicet agitur de penſionario vivente, cui Papa legem, ſeu modum præſcripſit exigendi penſionem, quam alias prius petere non poteſt, niſi medietatem in feſto S. Jo: Baptiſtæ, & medietatem in feſto Nativitatis Domini; quando etenim ille terminus maturat, tunc ipſe actionem habet directe contra Eccleſiam, & pro ea contra illum titularem, qui tunc reperitur ejus Sponſus, vel Rector ut ſupra, abſque eo quod intret inſpectio anticipationis, vel poſticipationis, quoniam ſufficit, quod ita Papa diſponat tamquam abſolutus Dominus, & diſpoſitor beneficiorum; Ideoque dicebam quod non percipiebam vim motivi, ſeu rationem aſſumendi iſtam quæſtionem.

Et nihilominus dixi, quod ea eſt recepta diſtinctio, quod quando Papa mandat ſolvi penſionem in termino, in quo illius anni, vel recollectæ fructus veriſimiliter per Titularem percipi non potuerint, tunc dicitur anticipata; E converſo autem dicitur poſticipata, juxta deciſiones, & auctoritates relatas *ſupra, diſc.* 24. *num.* 13. Cumque fructuum regulatio fiat juxta modum relatum *d. diſc.* 24. *& ſeqq.* Hinc penſione reſervata de menſe Martii cum præfixione primi termini de menſe Junii, in quo nulli illius recollectæ fructus adhuc percepti ſunt, dicitur pro eo termino anticipata; Id autem dicitur ad ſuperabundantiam, quoniam ut dixi penitus a caſu quæſtionis extranea erat hæc inſpectio, quæ cadere deberet inter Epiſcopum hodiernum, & hæredem prædeceſſoris juxta quæſtionem, de qua in allegatis *diſc.* 23. *& ſeqq. ad* 28. ſed nil cum Penſionario.

MASSANA PENSIONIS, PRO CARDINALI PICCOLOMINEO.

Reſponſum pro veritate.

An Camera teneatur ad ſolutionem penſionis reſervatæ, Sede vacante, & quando.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De regulatione ſolutionis penſionis, & quando ſit anticipata, vel poſticipata.*
3 *Camera numquam ſolvit de proprio.*
4 *Si Camera percipit fructus recollectæ antecedentis, an teneatur.*
5 *De regulatione anni.*
6 *Quod fructus recollectæ præteritæ ſerviant pro oneribus anni novi, ſed non ſervatur.*

D I S C. LXXXVIII.

VAcata Eccleſia Maſſana, per obitum Epiſcopi de menſe Julii, ſive Auguſti, ſuper ea adhuc vacante de menſe Octobris ſequentis, per Papam reſervata fuit penſio ad favorem Cardinalis Piccolominei ſcut. 500. ſolven. in duobus terminis, quorum primus eſſe deberet
1 in die Nativitatis Domini Noſtri proxime ſequentis; Cumque ceſſa dicta die Eccleſia adhuc vacaret, ideoque ad præſcriptum Conſtitutionis Julii III. eſſet ſub adminiſtratione Cameræ Apoſtolicæ, quæ penes integram fructuum recollectam percepit in præcedentibus menſibus Auguſti, & Septembris, hinc dubitari contigit, an eadem Camera ad præfati termini ſolutionem teneretur, dum fructus dictæ recollectæ perceperat; atque deſuper ex parte dicti Cardinalis penſionarii conſultus reſpondi 2
quod quando ageretur cum Titulari noviter proviſo, contra illum pro penſionario reſpondendum eſſet, quamvis a Titulari adhuc percepti non eſſent tot fructus, ex quibus penſio ſolvenda eſt, cum ita Papa demandaſſe videatur penſionem anticipatam; ac etiam quia actio ad conſequendam penſionem totius anni oritur in principio anni computandi a die *reſervationis*, terminorum autem præfinitio non percutit ſubſtantiam penſionis, ſed ſolum quamdam commoditatem, ſeu modum ſolvendi, ex deductis in notiſſima *dec.* 448. Duran. *num.* 35. *& ſeqq.* & paſſim.

Licet enim penſio ſit pars fructuum, a quibus ea regulanda eſt ex eadem Magiſtrali *dec.* 448. Duran. cum aliis in *Neritonen.* 10. *Decembris* 1668. cor. Carpinea edita in caſu, de quo *ſupra diſc.* 24. Attamen id percutit modum dividendi onus inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem pro rata fructuum juxta quæſtionem diſputatam *in d. Neritonen.* ſive ubi penſionarius decedat infra annum, inter hæredem Penſionarii, & Titularem, non autem ad hunc effectum.

Difficultatem autem in eo conſiſtere dicebam quod agebatur cum Camera, quæ numquam ſolvit penſio- 3
nes, aliaque onera de proprio ſub ſpe futuræ reintegrationis ex fructibus percipiendis, ut in Titulari contingit, ſed prius percipit, deinde ſolvit, ideoque cum ex fructibus novi anni poſt recollectionem, ſupponeretur, quod adhuc nihil percepiſſet, hinc dicebam, quod magna ſubeſſet dubitandi ratio.

Neque ſuffragari videbatur, quod Camera perceperit fructus in menſibus Auguſti, & Septembris; id enim ſuffragaretur, quando reſervatio penſionis ſequuta eſſet
antequam ſequeretur recollecta, quamvis illa immine- 4
ret, dum ita dici poſſet, quod Papa dare voluerit Penſionario anticipatam penſionem ex fructibus illius anni, quamvis maturatis, vel in limine perceptionis, juxta *dec.* in *Neritonen. cor. Tœnia*, ubi de reſervatione facta de menſe Aprilis, vel alio proximo recollectæ ſequen. de menſe Junii cum ſimilibus, *ut eod. diſc.* 24. Secus autem, ubi de tempore factæ reſervationis jam facta erat recollecta, & expiraverat annus præcedens, atque inceperat novus, in cujus fructibus reſervatio facta dicitur.

In hac etenim materia fructuum, & recollectarum non regulatur annus eo modo, quo in aliis actibus, juxta regionum diverſos mores regulamus ab Incarna-
tione, vel a Nativitate, ſeu Circumciſione Domini, 5
ſed deſumpta regula a materia text. *in leg. ſi conſtante ff. ſolut. matr.* annus novus incipere dicitur, quando perceptis fructibus, factaque recollecta, terra incipit concipere, ſeu præparare fructus novos recollectæ ſequentis, ideoque de ſtylo Camerali, de quo ut *mentis dict. diſc.* 24. & alibi, in frumento, & hordeo, aliiſque bladis annus initiatur a die 1. Septembris eo quia per totum menſem Auguſti jam perfecta eſt præcedens recollecta, in vino a die 1. Octobris, ſeu Novembris, & in oleo, aliiſque hybernis fructibus a die 1. Decembris.

Et conſequenter, dum Papa reſervaverat penſionem de menſe Octobris, ita concedendo penſionario ex tunc participationem fructuum, ſentit de fructibus illius anni, jam incœpti de menſe Septembris, neque commiſcendus videbatur annus per menſes jam finitus de tempore, quo reſervatio facta eſt, Ponamus enim, quod Epiſcopus prædeceſſor obiiſſet de menſe Auguſti, poſtquam fecerat recollectam, quam fecit Camera, utique penſionario actio non competeret contra dicti Epiſcopi hæredes pro penſione, quæ de novo reſervata ſit de menſe Octobris: Ita pariter cum in hac parte Camera iſtos fructus vivente Epiſcopo maturatos, & in limine recollectæ potius percepiſſe videatur jure ſpolii, tamquam ſuccedens in locum Eccleſiæ, ſicut eſt in hujuſmodi obventionibus Eccleſiaſticis beneficiatus hæres.

Et quamvis plurium non improbabilis opinio ſit, ut fructus recollectæ, ſeu anni præcedentis, ſervire debeant
pro Eccleſiæ oneribus in anno ſequenti uſquequo nova 6
recollecta fiat, ne interim proviſus remaneat ſine alimentis, & Eccleſia ſine cultu ex deductis per Bosgnin. & Bellet. & alios, de quibus in *tit. de Beneſ. diſc.* 83. *num.* 5. Attamen id non videtur uſu receptum, atque praxis contrarium docet.

MELEVITANA PENSIONIS, PRO PRIORE RAPHAELE SPINOLA, CUM COMMENDATORE SOLARIO.

Caſus varie deciſus per Rotam, & pendet.

De penſionibus, quæ auctoritate M. Magiſtri reſervantur ſuper Commendis, & Dignitatibus Hieroſolymitanæ Religionis, ut non valeant, non facta mentione antiquarum, & quando excedant quintam partem fructuum; Et de incapacitate profeſſorum hujus Religionis obtinendi Commendas, Dignitates, Beneficia, & Penſiones, quando ſint debitores theſauri, an procedat, quando eis conceſſa fuerit dilatio ad ſolvendum debitum, iſta pendente.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries cum reſolutionibus.*
2 *Nova penſio eſt invalida, ſi non fiat mentio antiquæ.*
3 *Super Beneficiis Hieroſolymitanæ Religionis non poteſt excedere quintam partem.*
4 *De eadem concluſione, de qua numer. 2. ut in hac ſpecie procedat.*
5 *Debitores Ærarii ſunt incapaces.*
6 *De eodem, & quando id procedat.*
7 *Declaratur Statutum 25. in illis verbis, ezlandio per grazia Magiſtrale.*
8 *An M. Magiſter, & conſilium derogent Statutis.*
9 *De diſtinctione, quod aliud eſt derogare, vel diſpenſare, aliud vero tollere obſtaculum.*

DISC. LXXXIX.

1 OBtenta per Spinolam Commenda S. Mariæ de Murello, cum Solarius prætenderet illam gravatam penſione ſcutorum centum, de conſenſu prædeceſſoris ejus patrui ad ejus favorem reſervata per M. Magiſtrum in vim facultatis conceſſæ in ordinationibus Capituli generalis anni 1631. Replicante autem Spinola de dictæ penſionis invaliditate, atque introducta cauſa in Rota coram Peirlo per appellationem a ſententiis illorum Ordinarii, & Completi Conſiliorum latis ad favorem titularis ſuper invaliditate in exceſſu ultra quintam, ſub die 4. Februarii 1667. prodiit reſolutio conformis impreſſ. *dec. 21. p. 15. rec.* canonizata in altra inſtantia cor. Ottalora ſub die 28. Junii 1669. Introductaque cauſa per appellationem in eadem Rota cor. Caſtrillo, ſub die 18. Martii 1673. pro ſententiarum confirmatione reſolutum fuit, ſed repropoſita cauſa ſub die 12. Junii ejuſdem anni 1673. recedendo ab omnibus dictis reſolutionibus, contrarium reſponſum fuit pro validitate. itaque poſterior reſolutio fuit confirmata ſub die 18. Junii 1674. cor. Emerix ſubrogato, atque in hoc ſtatu, quod ſciam, cauſa pendet.

In primis itaque reſolutionibus invalida declaratur penſio ex duplici motivo; Primo nempe quod facta non eſſet mentio antiquæ penſionis ſcutorum viginti ſuper eadem
2 Commenda reſervatæ ad favorem cujuſdam Mochii Cappellani, & Muſici Eccleſiæ Prioralis, juxta regulam, de qua ſupra, *diſc. 4. &*, ſuper invaliditate novæ penſionis ob non
3 factam mentionem antiquæ; Et ſecundo quod hæc nova penſio excederet quintam partem fructuum contra formam ejuſdem ordinationis, quæ tali caſu illam annullat.

In poſterioribus autem non improbando, ſed potius approbando, ac verum præſupponendo utrumque fundamentum in puncto juris, neglecta prætenſione Penſionarii
4 utpote nulli, nec facti, nec juris fundamento innixa quod dicta concluſio ſuper invaliditate novæ penſionis ob non factam mentionem antiquæ, non procederet in iſta Religione, receſſit ob invaliditatem dictæ antiquæ penſionis Mochii, dum ita tollebatur uterque defectus, & præſupponebatur non adeſſe exceſſum quintæ partis, ac etiam ceſſaret neceſſitas faciendi ejus mentionem, quoniam dicta concluſio procedit in antiqua penſione valida, non autem invalida, cujus mentionem facere non oportet ex deductis eod. *diſc. 4. & 5.* & in hujus cauſæ deciſionibus, & alibi pluries, cum ſit vera tam regula, quam limitatio.

Nullitas autem dictæ antiquæ penſionis firmatur ob di-
5 cti Mochii incapacitatem reſultantem a Statut. 24. & 25. de ærario inhabilitante debitores Religionis, vel Ærarii ad obtinendum Dignitates, Commendas, Beneficia, ac etiam penſiones, eo quia de tempore reſervationis eſſet debitor de ſcutis biſcentum pro paſſaggio.

Super iſto ſolum puncto in ultima propoſitione coram Emerix, poſt proditam contrariam reſolutionem coram Caſtrillo, Ego aliis in cauſa jam ſcribentibus adjunctus fui, conſultus prius pro veritate, de qua reſpondi ad favorem titularis, ideoque parum probabilis viſa eſt etiam altera relatio coram Emerix, ſtante quod de tempore reſervationis ille dici non poteſt debitor talis qualitatis, quæ hanc inhabilitationem producat, ob dilationem a Lingua, & a M. Magiſtro ſibi conceſſam, cum hac habilitatione; 6
Cum etenim iſta ſit pœna, & quidem gravis adverſus moroſos debitores, qui per hanc moram eſſe dicuntur in delicto; Hinc ſequitur, quod ubi quis dici non valeat moroſus, & culpoſus, non debet ſubjacere huic pœnæ, quæ non datur ſine delicto, ut in ſpecie hujus inhabilitationis, & ſuper intelligentia iſtorum Statutorum habetur apud Bich. *dec. 238. n. 5. & ſeqq. & dec. 257. n. 19.* & apud Dunozete. *dec. 376. n. 6. & ſeqq. & dec. 675. n. 2.* & in aliis, atque ubi non adeſſent auctoritates ſpeciales, ad evidentiam probant certa juris principia generalia, & per conſequens ob conceſſam dilationem, illaque pendente debitor moroſus dici non poterat, eodem modo, quo juxta præmiſſas auctoritates talis non dicitur, ubi debitum ſit incertum, vel litigioſum, aut alias excuſabile.

Admittit utraque deciſio veritatem aſſumpti, utpote in jure certi, & incontrovertibilis, ſed dicit illud procedere, quando adhuc penderet dilatio, quæ ab initio conceſſa eſſet, ob quam numquam debitor in mora conſtitutus fuerit; Secus autem in iſto caſu, quoniam ita mora contracta erat, & per conſequent incurſa incapacitas, a qua diſpenſari non potuerit ob verba Statuti 25. diſponentis, ut gratia Magiſtralis deſuper non ſuffragatur ob illa verba *ezlandio per grazia Magiſtrale*; Ideoque huic Statuto, utpote confirmato Apoſtolica auctoritate M. Magiſter derogare non potuerit ex regula, quod inferior non deroget legibus Superioris, allegando in ſpecie Statutorum hujus Religionis firmata per Rotam *dec. 85. n. 3. part. 7. rec.*

In hoc autem puncto, eodem ſenſu veritatis retento, advertebam clare equivocari, quoniam dicta verba *ezlandio per grazia Magiſtrale*, contenta in Statuto 25. non referuntur ad gratioſam habilitationem debitoris, ut mediante dilatione fiat habilis, ſed evidenter diverſum habent intellectum; Siquidem cum Statutum 24. inductivum hujuſmodi inhabilitationis, loquatur de Dignitatibus, Commendis, Officiis, & Beneficiis ordinis, idcirco intrabat dubium, an caperet hujuſmodi penſiones; Tum ex regula, quod in odioſis penſiones non veniunt ſub nomine beneficiorum; Tum etiam quia hujuſmodi penſiones non obtinentur per viam Juſtitiæ ratione antianitatis, vel benemerentiæ, juxta ea, quæ habentur *diſc. 68.* & in hoc Supplemento *diſc. 122 de beneficiis*, & alibi, atque juxta uſus loquendi iſtius Religionis per viam cambimenti, & ſmuitionis, ſed per viam gratiæ Magiſtralis, eodem modo quo obtinentur aliqua membra, ſeu Commendæ, quæ dicuntur de gratia Magiſtrali, ut pariter non venirent ſub nomine Dignitatum, Commendarum, & Beneficiorum, de quibus Statutum loquitur.

Ad tollendam itaque illam dubietatem, poſt notabile temporis intervallum, ſub M. Magiſtro Valletta, inter quem, & M. Magiſtrum Urſinum, ſub quo initum fuit antiquum Statutum 24. fuerunt intermedii alii novem Magni Magiſtri, per viam declarationis, vel ampliationis ſtatutum fuit, quod hæc inhabilitas procederet etiam in penſionibus, & membris ex gratia magiſtrali, iſteque eſt verus ſenſus iſtius poſterioris Statuti 25. non autem, ut adimatur Magno Magiſtro, & Religioni facultas concedendi debitori gratioſam dilationem ad ſolvendum debitum, atque ita tollendi dictum obſtaculum inhabilitativum; Id etenim omnimodam improbabilitatem habere videtur, ut M. Magiſter, qui Supremi Principis partes, ac figuram gerit, & Religio, quæ Magnam conſtituit Rempublicam cum adminiſtratione, adeo notabilis æris in ſuſtentatione Claſſis Maritimæ, & Hoſpitalis, & in illius Inſulæ munitionibus, de quibus agitur *diſc. 3. in Miſcellan. Eccleſiaſt.* aliiſque magnis ſumptibus, non habeant facultatem concedendi eorum debitori aliquam dilationem, quinimo etiam gratioſam remiſſionem ſummæ adeo exiguæ; potiſſime ubi non agatur de debito culpoſo, de quo proprie ſenſus verus Statutorum videtur, proveniente ex cauſa adminiſtrationis, vel moræ in non ſolvendo theſauro onera, & contributiones ſingulis annis, ut ita illum habeant ſtimu-

lum

lum vehementem, nimiumque efficacem, non autem in hac prima recognitione, in qua Religio contendere videtur de lucro, & cujus non ſolutio aliam cauſat pœnam impediendi initium antianitatis, quæ ab hoc tempore ſolutionis paſſaggii incipit, & computatur; Ac etiam ob juſtum motivum, quod iſte eſſet Pauper, & Muſicus Eccleſiæ, cujus intererat illum poſſe ejus muneri vacare pro ejus majori cultu, concedendo dilationem, ut cum ejus mercede per eamdem Religionem, vel Eccleſiam ſolvenda, debitum paulatim extingueretur.

Hinc non videbatur opus aſſumere inſpectionem, an
8 M. Magiſter, & Lingua, ſeu Conſilium extra Capitulum generale derogare poſſint Statutis, eiſque diſpenſare, quod etiam exceptis aliquibus caſibus firmantibus regulam in contrarium fieri poſſe præſupponebatur ex eiſdem ordinationibus Capituli generalis anni 1631. per Sedem Apoſtolicam confirmatis, & ſuper quo nimium ſe diffundebant aliqui ſcribentes de partibus, quibus utpote verſantibus in ea Inſula magiſque peritis in legibus, & ſtylis Religionis, in hoc puncto me referebam inſinuando aliquas deciſiones probantes hanc poteſtatem, nempe dec. 219 part. 7. 293. part. 12. rec. deciſ. 123. Celſ. 141. Orthob. & alias

Siquidem aliud eſt derogere, vel diſpenſare; Aliud vero tollere, vel ſuſpendere illud obſtaculum, cum cu-
9 jus exiſtentiæ præſuppoſito lex inducit inhabilitationem; Ut puta excommunicatus eſt incapax novæ aſſequutionis beneficiorum, atque Epiſcopus, vel alter inferior Prælatus non poteſt diſpenſare huic incapacitati, neque habilitare excommunicatum ad aſſequutionem beneficiorum, ſed non prohibetur concedere abſolutionem ab excommunicatione, vel facere gratiam de illo debito, ob quod ſit excommunicatus, ſive cauſam, & cenſuras ſuſpendere, ut ita reſultet habilitas de jure tamquam per remotionem obſtaculi, atque iſti videbantur veri ac proprii termini præſentis controverſiæ.

FIRMANA PENSIONIS,
PRO FRANCISCO MARIA PACCARONO:
CUM ANTONIO ARBOSTINO.

Caſus diſputatus in Tribunali A. C. reſolutus pro Paccarono.

An decretum apponi ſolitum in reſervatione penſionis voluntariæ beneficio pleno ſuper integra ſolutione, impediat proceſſum executivum competentem in vim conſenſus, & obligationis Titularis ex eo quod non doceatur adimpletum; Vel potius iſta dicenda ſit exceptio petitoris; Et de ejuſdem decreti juſtificatione.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Exceptio non implementi decreti non admittitur in poſſeſſorio.*
3 *Minuſque ad retardandum proceſſum exequutivum obligationis Cameralis, & de ratione.*
4 *De concluſione, quod ad ſatisfaciendum decreto non admittantur præſumptiones, & adminicula, declaratur quomodo procedat.*

D I S C. XC.

1 FRanciſco Mariæ in Tribunali A. C. petenti in vim obligationis Cameralis ab Antonio penſionem duc. 24. ad ejus favorem reſervatam ſuper Eccleſia Parochiali SS. Philippi, & Jacobi Montis Granarii de conſenſu Franciſci Palluri tunc poſſeſſoris, & ex cujus reſignatione poſtmodum obtinuerat alter Franciſcus reus conventus, opponebat iſte de non juſtificatione ſoliti decreti in hac ſpecie reſervationis beneficio pleno adjici ſoliti, frequenter in præcedentibus enunciati ſuper vera, & effectiva integra ſolutione omnium terminorum decurſorum vivente eo, de cujus conſenſu reſervatio facta erat, non obſtante ejus obligatione, utpote concepta relative ad literas Apoſtolicas reſervationis, & conſequenter renunciatum non cenſeretur nullitati reſultanti ex non implemento dicti decreti.
2 Scribens autem pro actore dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod iſta non eſſet exceptio admittenda in hoc judicio ſummario, & exequutivo obligationis Cameralis ex eadem ratione, ob quam apud Dunoz. dec. 859. n. fin. deciditur quod non ſit exceptio admittenda in poſſeſſorio retinendæ, quod ſcilicet iſta juſtificatio poteſt fieri in quacumque inſtantia, ac exigit probationes extrinſecas per teſtes, & alias ſpecies probationis, cum deſuper certa forma in jure, vel in decreto ſtatuta non videatur, ac propterea cum inductio teſtium magnas parere poſſit dilationes, hinc juſtum, & rationabile non eſt, ut interim retardetur hic proceſſus exequutivus, qui de ſui natura generaliter non admittit exceptiones extrinſecas, & altioris indaginis, ex deductis diſc. 42. & 43. de judic. & alibi; 3
Ac etiam in ipſiſmet probationibus, quæ fiant, an ſint ſufficientes, necne ob exceptiones, quæ dari ſolent teſtibus, aliiſque documentis, & an tales exceptiones ſuppleantur ab adminiculis, & præſumptionibus requiritur formalis diſcuſſio, & res judicata cum facultate appellendi a Judicis declaratione, ideoque ſemper dicitur exceptio petitorii, & altioris indaginis.

Et quamvis per Scribentes in contrarium, qui aliquam participationem mecum habuerunt ad favorem Titularium in cauſa *Meſſanen. de qua diſc.* 84. mihi objiceretur proprium reſponſum pro veritate in ea cauſa editum ad probandum, quod ad ſatisfaciendum huic decreto non admittuntur præſumptiones, & conjecturæ, ſed requiritur probatio expreſſa, & concludens: Nihilominus advertebam in hoc æquivocari, quoniam aliud eſt, an ſufficiat probatio præſumpta, quam affirmabam non ſufficere, approbando ibi dicta, aliud 4
vero, ut probatio vera, & expreſſa fieri poſſit in quacumque inſtantia, & prius, quam ſequantur tres conformes, eaque fieri poſſit etiam per teſtes aliaſque ſpecies probationis, puta apochas, vel literas miſſivas, a quibus excludatur ſuſpicio antidatæ, vel fraudis, ad terminos text. *in leg. ſcripturas, Cod. qui pot. in pign. hab.* quodque præſumptiones, & adminicula non deducantur principaliter pro fundamento intentionis, & ad probationem, ſed pro corroboratione veræ, & expreſſæ probationis factæ per teſtes, vel alia documenta, adhibendo præſumptiones & adminicula pro removendis exceptionibus, quibus alias probatio ſubjaceret tamquam per remotionem obſtaculi, ſive pro corroboratione, ac majori fide, ideoque alia eſt probatio mere præſumpta, & adminiculativa, alia vero probatio vera, & expreſſa corroborata ab adminiculis, & præſumptionibus pro ſupplendis defectibus, vel exceptionibus, quibus alias illa ſubjiceat, & ſic quod concluſio, de qua *d. diſc.* 84 eſſet vera, ſed juxta frequentiorem contingentiam fallacia eſſet in mala intelligentia, ſive in mala applicatione ad effectum, de quo agebatur.

P A M P I L O N E N. P E N S I O N I S,

Reſponſum pro veritate.

An mala expreſſio valoris vitiet reſervationem penſionis, & cujus damno cedat ejus ſuperventa diminutio.

De clauſula dummodo centum, de qua mota intelligi debeat.

Et an, & quæ diſtributiones, & fructus incerti veniant in valore, vel reſpective in congrua Rectoris Eccleſiæ particularis.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries cum quæſitis.*
2 *Quando quis aſſerit ſe informatum de valore, illumque aſſerit verum, ſibi incumbit probatio contraria, quæ eſt difficilis.*
3 *Quando mala expreſſio valoris vitiet penſionem, vel potius cauſet reductionem.*
4 *Diminutio fructuum ſuperveniens cedit damno titularis, non autem penſionarii, ſi ſalva remaneat congrua.*
5 *An terminus diſtributionum detur in Eccleſiis Parochialibus, & quomodo.*
6 *An diſtributiones, & emolumenta incerta veniant in valore, vel reſpective in congrua.*
7 *De clauſula dummodo centum, de quibus ducatis intelligi debeat.*
8 *De eodem, de quo num. 6.*
9 *Pro quibus terminis decurſis titularis teneatur.*

D I S C. XCII.

1 COmmendatarium de Jars permutatis ex gratia Commenda de Chantamè per eum poſſeſſa ex Cambimento cum alia de Lagnè leſech, ſuper iſta ſub die 27. Februarii 1670. conſenſum præſtitit reſervationi duarum penſionum, ſuper quibus ſub die 25. Aprilis ſequentis expeditæ fuerunt literæ ad favorem penſionariorum in forma ſolita, ipſius vero Commendatarii abſentis procurator ſub die 14. Aprilis obtinuit bullam permutationis; Cumque vacata Commenda per obitum dicti de Jars ſequutum ſub die 10. dicti menſis
2 Aprilis, de illa proviſus fuiſſet M. prior Campaniæ, hic impugnando dictas penſiones, obtinuit a Conſilio ordinario eas nullas declarari, cujus contrarium ad favorem penſionariorum in gradu appellationis ſententiatum fuit per Conſilium Completum; Ideoque volente dicto M. Priore cauſam proſequi in Rota, conſilium petiit pro veritate, An, & quale Jus foveret ad effectum deliberandi, an expediret proſequi, vel acquieſcere; Atque nullitas ex duobus deducebatur. Primo nempe quod ſuper Commendis Cambimenti ex ordinatione 15. de Commendis, reſervari non poſſunt penſiones; Et ſecundo, quod tam de tempore expeditionis bullarum ipſius Commendæ ſub die 14. April. quam de tempore alterius expeditionis bullarum ſuper penſionibus ſub die 15. ejuſdem menſis jam ſequuta erat mors dicti de Jars.

Reſpondi quod utrumque fundamentum videbatur ſolidum, potiſſime vero ſecundum, quod ſolum de
3 plano abundaret, abſque neceſſitate agendi de primo, ſuper quo cadebat aliqua major occaſio diſputandi ſuper natura Commendæ, an ſcilicet ex natura ſubrogatorum diceda eſſet Cambimenti, ut erat altera de Chantamè, vel gratiæ magiſtralis ut infra.

Reſervatio enim penſionis ſuper beneficiis, & Commendis tam ſæcularibus, quam regularibus fieri non poteſt ex privata conventione, vel elargitione, poſſeſſorii beneficii, vel Commendæ, cum id ſolum pertineat ad Papam, ex cujus indulto, & communicata poteſtate id fieri poteſt per M. Magiſtrum, ejuſque Conſilium, neque ſimpliciter, & omni caſu, ſed in certis tantum, & non in aliis, ut *dec. 386 n. 2. part. 5. rec.* apud Otthobon. *dec. 147. n. 4. & ſeqq.* & habetur ſupra, *diſc. 42. n. 9. & per tot.* Et conſequenter penſio reſervari, ac perfici dicitur de tempore, quo per M. Magiſtrum, & Conſilium reſervatur, non autem de tempore quo poſſeſſor Commendæ illius reſervationi
4 conſenſum præbet, quoniam id importat ſolum conſenſum, ſine quo tam ad formam ſtabilimentorum, quam etiam de jure ob regulas Cancellariæ penſiones etiam per Datariam Apoſtolicam ſuper beneficio pleno non reſervantur; Ideoque cum *ſub die 15. Aprilis*, in quo facta fuit reſervatio jam per quinque dies ante Commendatarius obiiſſet, ejuſque conſenſus expiraſſet, ita videbamur eſſe in caſu indubitato, niſi aliquod ignotum Religionis ſtatutum, vel conſuetudo aliter ſuaderet; Et clarius quia idem Commendatarius nunquam fuerat talis, cum Commenda obtineri dicatur quando per M. Magiſtrum, & Conſilium confertur, non autem quando petitur, idque ſequutum fuit pariter poſt mortem ejuſdem.

Hinc opus non eſſe dixi agere de altero capite nullitatis, quod etiam videbatur clarum ex dicto Statu-
5 to 15. prohibente reſervationes penſionis ſuper Commendis Cambimenti, de quarum ſpecie certum videbatur iſtam eſſe, utpote ſubrogatam ex natura ſubrogatorum juxta ſatis nota axiomata.

Quo vero ad ordinem cum ipſe M. Prior eſſet poſ-
6 ſeſſor Commendæ, ideoque non eſſet creditor, ſed debitor, ſive reus, non autem actor, hinc dixi quod ſibi non debebat incumbere ſolicitudo proſequendi cauſam in Rota, ubi commiſſa eſſet, vel committenda, niſi in obtinendo inhibitionem, quæ impediat ne coram aliis judicibus moleſtari poſſet, ita expectando motiva penſionariorum, quibus acquieſcere deberet, & non excitare dormientes, quoniam, ut dictum eſt, data inhibitione, non poſſet cor. quocumque alio judice conveniri, & quatenus conveniretur, quodque ad aliquem actum de facto procederetur, nimium de facili omnia revocari poſſe dixi tamquam attentata; Quamvis etenim onus eſſet ipſius appellantis cauſam proſequi, attamen poſtquam inhibitionem exequi curavit, videtur quod pro curiæ ſtylo acquieſcere poſſit, maxime in hujuſmodi cauſis ſuper juribus vitalitiis, quæ cum vita unius, vel alterius terminantur, & quandoque imo frequenter etiam in vita per tranſitum de una Commenda ad aliam, quoniam quando etiam elabatur biennium, quod in cauſis extra Curiam conceditur ad proſequendam appellationem, ob cujus neglectam proſecutionem cauſa dicitur facere tranſitum in judicatum, adhuc tamen non poteſt judex a quo, vel alter, manus apponere, vel ad judicati exequutionem procedere, niſi obtineatur moderatio inhibitionis, quæ non conceditur niſi citata parte cum præfixione termini, intra quem integrum remanet acta tranſportare, & cauſam proſequi, ideoque ſilentium non nocet, ita tamen, ut iſta cautela practicari debeat principaliter ad proprium commodum, vel ad evitandum injuſtum incommodum, & ſumptum, quia nempe ex conſilio ſapientum proborum, non autem improborum credatur bonum jus foveri, quodque ſententia ſit injuſta, non autem ex motivo calumniandi, & defatigandi appellatum, qui bonam foveat cauſam, cum tunc ſit calumnia omnino damnabilis.

MAJORICEN. PENSIONIS,

PRO N. CANONICO.

Reſponſum pro veritate.

De annullatione penſionis ex mala expreſſione valoris.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *De differentia inter penſionem ex cauſa reſignationis reſervatam ſuper ipſomet beneficio reſignato, & ſuper alio beneficio.*
3 *An penſio ſuper alio beneficio ex cauſa reſignationis dicatur voluntaria.*
4 *Quando attendatur culpa in mala expreſſione.*
5 *Penſionario ſufficit intentare negatoriam, ut fundata ſit ejus intentio, quando ſecus.*

D I S C. XCIII.

EX cauſa reſignationis factæ per Raymundum de Berga de Decanatu Eccleſiæ Majoricen. ad favorem Jo. Baptiſtæ Antich ejuſdem Eccleſiæ Canonici ex Apoſtolica diſpenſatione obtinentis utriuſque retentionem, duæ reſervatæ fuerunt penſiones ad favorem reſignantis, una duc. 153 ſuper ipſo Decanatu, & altera conſimilis ſummæ ſuper ipſius reſignatarii Canonicatu; Cumque defuncto dicto Antich de Decanatu eſset proviſus Laurentius Flor, de Canonicatu autem N. præfatus Laurentius Judicium inſtituit cor. A. C. ſuper dictæ penſionis nullitate ex cauſa falſæ narrativæ valoris, unde penſionarius cor. eodem in vim cujuſdam ſupplicationis obtentæ a Clem. IX. judicium inſtituit ſuper regreſſu, ſed in utroque ſententiatum fuit ad favorem Decani ſuper invaliditate ſcilicet penſionis ex dicta cauſa falſæ narrativæ valoris, ac ſuper denegatione regreſſus, unde ad inſtantiam penſionarii appellantis commiſſa fuit cauſa in Rota, iſtaque facti ſerie ſic ſtante, ex parte proviſi de dicto Canonicatu pro veritate conſultus fui, an ipſe quoque dictam penſionem impugnare poſset. 1

Reſpondi quod reſolutio pendebat a circumſtantiis facti, & a probatione valoris, adeout pariformiter narrativa dici valeat falſa; hoc enim poſito magis de pla- 2
no intrare dixi nullitatem, quam in dicto decanatu; Ubi enim agitur de reſervatione penſionis ex cauſa reſignationis ipſomet beneficio reſignato, tunc magis benigne favore reſignantis, ac penſionarii reſpective proceditur, adeout ubi non verificatur dolus, vel culpa poſitiva circa dictam narrativam cum alio requiſito veriſimiliter deficientis voluntatis Papæ, de facili ſubſtinetur, ſive admittitur æquitativa reductio ad proportionem, juxta *dec. in Lucana penſionis cor. Pirovano, dec. 541. part. 4. rec. tom. 3. & in Parmen. penſionis 2. Jun. 1665. & 15. Febr. 1666. cor. Ottalora in caſu de quo ſupra, diſc. 12.*

Secus autem in altero beneficio poſſeſſo per reſignatarium, vel tertium, in quo reſignans nullum jus ha- 3
bebat, ſed illud in ejus gratiam pro ſola cautela gravatum fuit penſione, quoniam licet iſta dici non valeat omnino ſine cauſa ad effectum rigoris decreti ſuper vera, & effectiva ſolutione omnium terminorum, adhuc tamen in effectu dicitur penſio voluntaria, in qua rigoroſe proceditur circa infectionem actus ratione falſæ

narrativæ ob veriſimiliter ceſſantem voluntatem Papæ, ut cæteris relatis Rota *dec. 306. num. 2 & ſeqq. part. 10. rec.* cum aliis apud Dunozet. *dec. 880. num. 2. & 3.*

Et quamvis in hoc non intret illa culpa, quæ in mala expreſſione valoris ipſius beneficii reſignati conſideratur in ipſo reſignante bene de illo informato, juxta *dec. 283.* Carilla reperit. *dec. 218. part. 9. rec.* eo quia penſionarius utpote non poſſeſſor nullam haberet dicti valoris informationem; Attamen urget dicta ratio deficientis voluntatis Papæ ex ſupra allegatis, & conſequenter, ubi probationes bene concluderent tempus ipſius reſignationis cum rigoroſa tamen forma probationis decennalis, ac omnium annorum præcedentium, & ſequentium peræquatione, quod in canonicatibus facile videtur juſtificabile ex libris Capituli, certum
5 videri dixi penſionem impugnabilem eſſe,

Ulterius dixi quod neque dictus poſſeſſor Canonicatus, quatenus penſioni non conſenſerit, onus erat facere hanc probationem, ſed cum non adeſſet obſervantia 30. annorum, ex qua juſtificationis præſumptio reſultat, ſufficeret intentare judicium in actione negatoria, unde onus probanda veritatem valoris remanet penſionarii, quo non probante, fundata eſt intentio titularis contendentis de libertate beneficii.

ARELATEN. PENSIONIS,

INTER

CAROLUM BICHIUM CAMERÆ APOSTOLICÆ CLERICUM, ET N. SERANTONIUM.

Votum.

De eadem materia, de qua ſupra, *diſc.* 21. An penſionarius teneatur præſtare cautionem pro aſſecuratione judicii, & reſtitutione penſionum exactarum ex privilegio judicii, ſeu literarum Apoſtolicarum in caſu ſuccumbentiæ in petitorio, Et de exceptione ſuæ aſſecuratis penſionis reſervatæ ſuper beneficio de Jurepatronatus abſque patroni conſenſu, & quando de illo conſtare dicatur,

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries, & de punctis diſputatis.*
2 *De foro Clericorum Cameræ Apoſtolicæ.*
3 *Penſionarius non tenetur ad cautionem pro aſſecuratione judicii.*
4 *De differentia inter judicem, & conſiliarium Principis.*
5 *De ratione cui innixa eſt concluſio, de qua num. 4. & quando limitetur.*
6 *Quomodo efformari debeat judicium.*
7 *In judicio poſſeſſorio non attenduntur exceptiones ſuper nullitate penſionis.*
8 *De concluſione quod conſenſus patroni eſt neceſſarius in reſervatione penſionis ſuper beneficio de jurepatronatus, & de illius conſenſus probatione.*

DISC. XCIV.

Ex cauſa permutationis ſequutæ de anno 1643. inter Cardinalem Alexandrum Bichium, & Abbatem de
1 Breves Abbatiarum de Cornevillæ Rothomagen. Diœc. & S. Petri Montis Majoris Arelaten. ad illam reddendam æqualem ad favorem Abbatis de Breves qui dimittebat Abbatiam S. Petri de Monte Majori longe majoris redditus, auctoritate Apoſtolica reſervata fuit penſio librarum 1800. Turonenſium, cujus commoditatem de anno ſequenti 1644. penſionarius, accepta quadam ſumma pecuniarum, ceſſit Serantonio Lunenſi in Gallia negotianti, cui Cardinalis donec vixit, eam pacifice ſolvit, aliquibus ultimis terminis exceptis, quos, judicialiter tamen, ſolvit ejus hæres, cumque ex cauſa reſignationis patrui eadem Abbatia obveniſſet in Carolum nepotem contra iſtum Serantonius in Tribunali Auditoris Cameræ inſtituit judicium poſſeſſorium manutentionis, obtentoque mandato, illius vigore ſequuta eſt ſolutio terminorum decurſorum, effectoque poſtmodum eodem Carolo Cameræ Apoſtolicæ Clerico, cum dicti ceſſionarii hæres proſequendo idem judicium, atque exequutionem præfati mandati de manutenendo, in eodem Tribunali A. C. egiſſet pro terminis decurſis, titularis autem declinaſſet forum, prætendendo quod tamquam Clericus Cameræ non haberet alium judicem niſi Camerarium, idcirco adita deſuper Signatura Gratiæ coram Clem. X. reſcriptum fuit de remiſſione cauſæ ad A. C. idemque bis confirmatum in Signaturis habitis coram Innoc. XI. adhuc tamen, ut titulari recuſanti in gradu appellationis Tribunal Rotæ, in aliquo ſatisfieret, deputata fuit Congregatio particularis Prælatorum loco Rotæ ſubrogata, cum clauſula *non retardata*, ad effectum tamen terminos decurſos, & decurrendos deponendi, niſi & donec actor idonee caverit pro aſſecuratione judicii in caſu ſuccumbentiæ, quodque dicta penſio indebita, maleque reſervata declararetur.

In pluribus itaque diſputationibus deſuper habitis tam in plena Signatura ſub Innocentio, quam coram me tamquam ejus Auditore de tribus punctis actum fuit. Primo nempe ſuper fori competentia, & an ad A. C. vel ad Camerarium cauſa remittanda eſſet. Secundo, an locus eſſet dictæ cautioni; Et tertio incidenter quoad merita, cujus ponderis eſſet motivum titularis ſuper prætenſa penſionis nullitate, ex eo quod non doceretur de conſenſu Regis neceſſario in reſervatione penſionis ſuper beneficio de ejus patronatu, atque de primo actum fuit in plena Signatura, de aliis vero duobus coram me in aula.

Quatenus itaque pertinet ad primum, admiſſo etiam
aſſumpto quod ex indulto Gregor. XV. & forſan etiam 2
ex diſpoſitione juris communis Camerarius eſſet privative ad alios judex competens in prima inſtantia Clericorum Cameræ, aliorumque Cameralium, in ſecunda vero ipſum Tribunal Cameræ, de quo agitur *diſc. 32. in relatione Curiæ*, adhuc tamen (probabiliter quidem) viſum eſt locum non eſſe declinatoriæ utpote in cauſa jam inducta ante ſuperventum privilegium, dum iſtud non erat judicium novum, ſed erat continuatio antiqui, & pro exequutione mandati de manutenendo jam conceſſi, ac exequi cœpto tam pro terminis decurſis, quam impoſterum decurrendis.

Quo vero ad ſecundum cautionis pro aſſecuratione judicii, quamvis regula aſſiſteret penſionario actori, tum
ex propoſitione generali recepta præſertim in Curia 3
Romana, de qua *diſc. 13. de judic.* quod iſta cautio non eſt in uſu, ſed receſſit ab aula, tum etiam ex iis, quæ ſpecialiter habemus in hac materia penſionum, ut ex ſtylo Curiæ non intret hæc aſſecuratio ex relatis ſupra, *diſc 31.* Ac propterea cum idem titularis in prima relaxatione mandati, ut ſupra, de hoc oppoſuit tam coram Auditore Cameræ, quam Signatura Juſtitiæ, neglectum fuit.

Adhuc tamen fui in ſenſu quod cautio præſtari deberet, & ad quam actorem benevole ſuali tum ex iis, quæ habentur *eodem diſc. 13. de judic.* in propoſito ſequeſtri magis quam iſtius cautionis; quod ſcilicet præcluſum non ſit arbitrium judicis ex aliqua juſta
cauſa illum demandare, atque ſi hoc arbitrium conce- 4
ditur ſimplici judici, qui pernecesſe procedere debet cum regulis juris, intra cujus limites, vel cancellos reſtrænatum habet arbitrium, multo magis in Conſiliario Judicis ſupremi, & juxta differentias ponderatas *diſc. 30. in relat. Cur.* agendo de utraque Signatura Gratiæ & Juſtitiæ, ac etiam ex iis quæ habentur *diſc. 148. & 177.* & in pleriſque aliis *ſub tit. de Regalibus* occaſione agendi de poteſtate Principis tollendi jus tertii, & alibi.

Tum etiam magis ad rem ponderando rationem, a qua derivavit enunciatus ſtylus, quod in penſionibus præſertim Eccleſiaſticis, cum quibus ſubſtentatur major pars Curiæ, non ſit in uſu iſta cautio; Illa ſiquidem videtur vera, & congrua ratio, quod cum penſiones reſerventur, ſeu reſervari debeant ad favorem pauperum Clericorum, ſeu Curialium pro eorum ſubſtentatione, & qui ut plurimum ſunt forenſes non poſ-
ſidentes bona ſtabilia in Urbe, ſi adesſet hæc neceſ- 5
ſitas, actum eſset de penſionum exactione ob impoſſibilitatem præſtandi iſtam cautionem, cujus loco adhiberi non congruit pluries alibi enunciatum remedium inveſtiendi pecuniam ſolvendam in loco montium vinculata, quæ ſtent loco cautionis, dum ipſa penſio, quæ in dies maturat, conſummanda eſt in ſubſtantia pro alimentis, & ſubſtentatione penſionarii.

Omnes autem iſtas rationes advertebam non adaptari

ad

ad caſum quæſtionis; quoniam non agebatur de ipſo penſionario, qui juxta juris præſumptionem deductam a natura, ſeu primæva penſionum introductione tamquam pauper Clericus alimentandus eſſet, ſed de negotiatore, qui ad lucrum, & induſtriam penſionis commoditatem acquiſierat, ideoque dicta ratio non intrat; Ac etiam quia licet eſſet forenſis, & non poſſideret bona ſtabilia in Urbe, adhuc tamen nimium facile ſibi erat invenire idoneos mercatores ejus correſpondentes in fidejuſſores, & aſſecuratores, cum ipſe eſſet notoriæ fidei, & idoneitatis negotiator; Et e converſo magna videbatur aſſiſtere æquitas titularis, ne in caſu Victoriæ iſta remaneret eluſoria, & inanis ob difficultatem proſequendi ejus jura, & recuperandi a penſionariis non ſubditis, ac exiſtentibus in diverſo
6 Principatu, ideoque ſemper monendi ſumus, quam evidens error ſit frequenter quidem, ſed ſemper opportune inſinuatus procedendi in omni caſu cum generalitate concluſionum, & cum litera, vel ſuperficie auctoritatum, cum verius perquirenda ſit ratio, ad cujus limites pro ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis efformari debet judicium.

Demum quoad tertium punctum reſpicientem merita negotii principalis ſuper prætenſa invaliditate penſionis ob defectum conſenſus Regis patroni beneficii gravati, advertebam quod in ſtatu, & terminis,
7 in quibus erat cauſa prorſus extranea, & irrelevans remanebat hæc exceptio tempore examinanda in petitorio, non autem in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, in quo ut pluries in præcedentibus advertitur, neque attenditur exceptio deficientiæ ſupplicationis aut literarum Apoſtolicarum, & tamen abſque dubio iſte defectus eſt longe major, quoniam eſt quidem neceſſarius conſenſus patroni, ſed iſtum poteſt Papa ſupplere, eique derogare, ex deductis ſupra, *diſc.* 65. & alibi, & quamvis ubi agitur de patronatu regio, non de facili ſoleat, ut ibidem advertitur, adhuc tamen adeſt poſſibilitas, quod dici non poteſt in conſenſu Apoſtolico ſuper reſervatione, cum nemo illum ſupplere valeat. Licet enim Ordinario concedatur quandoque reſervare penſiones, attamen deſiderantur tot requiſita, quod nunquam, vel nimium raro id deducitur ad praxim, ut habetur ſupra, *diſc.* 40. & alibi, poſita namque poſſibilitate exiſtentiæ dicti conſenſus, vel ejus ſuppletionis, recte dicere poteſt poſſeſſor ſe juſtificaturum eſſe in judicio petitorio, quinimo etiam in tertia, & ultima illius inſtantia, & conſequenter non eſt exceptio admiſſibilis in hoc judicio, ut etiam habetur in aliis magis certis, magiſque relevantibus exceptionibus, ſive invaliditatibus reſultantibus ab exactione, literis non expeditis, vel a non juſtificatione omnium ſolutionum in penſione voluntaria, vel ab omiſſa antiquarum penſionum mentione, ſive defectu valoris cum ſimilibus.

Verum ubi etiam de hoc ageretur in petitorio, præſuppoſito tamquam certo prætato principio, de quo ſupra, *d. diſc.* 65. & alibi; quod conſenſus Patroni
8 neceſſarius eſſet pro validitate reſervationis penſionis, adeout ſtante quod de illo expreſſe non conſtabat, quæſtio reſtringeretur ad ejus extrinſecam juſtificationem, cogitabam, an iſta deduci poſſet ex lapſu temporis longiſſimi annorum ultra triginta decurſorum a dicto anno 1643. ex regula pluries enunciata *ſub tit. de beneſic.* & alibi, quod lapſus illius temporis inducit præſumptionem juſtificationis gratiæ, a cujus onere proinde excuſat; Sed agnovi iſtud motivum non eſſe relevans, ex eo quod pro ejus ſubſiſtentia non ſufficit ſolus lapſus temporis, niſi etiam accedat obſervantia continua, & pacifica, quæ non aderat; Sed quoniam præſupponebatur obſervantia proxima, continua, & pacifica decennalis cum ſolutionibus ſponte, ac pacifice factis per Cardinalem per decem annos, & ultra, idcirco advertebam, quod quando iſta præſuppoſita obſervantia ſubſiſteret, exinde ad probationem inferri poſset, non quidem ex dicta concluſione ſuper præſumpta juſtificatione gratiæ, ſed ex altera; quod in iis, in quibus non adeſt poſitiva reſiſtentia juris, hujuſmodi actuum extrinſecorum præſumpta probatio inducitur per decennium ex generalitate, ita diſtinguendo deductis *diſc.* 1. *de alienationibus, & contractibus prohibitis*, & in ſpecie conſenſus Ordinarii ſuper donatione juriſpatronatus advertitur *ſub tit. de Juſpatron. diſc.* 19. & magis proxime in terminis conſenſus Titularis in translatione penſionis juxta *conſtitut.* 144. *Urbani VIII.* habetur ſupra *hoc tit. diſc.* 53. ubi de aliis ſimilibus, ex quibus recte ad rem inferri poteſt, dum ob magnas Munerum occupationes defuit otium perquirendi auctoritates, quæ deſcendant ad hoc individuum.

Clarius vero, ac extra omnem rationem dubitandi ob alia argumenta, & adminicula, ob quæ ſimul juncta cum conſueta regula, *ut ſingula, quæ non proſunt*, &c. advertebam quod ubi etiam non eſſet decennalis obſervantia, ſed minor, adhuc ſufficeret, udenut ex omnibus ſimul junctis concludens, imo exuberans probatio reſultaret.

Primo nempe ob primordium veritatis, ſeu magnæ veriſimilitudinis ratione cauſæ reſervationis, non quidem in ſolam gratiam reſervatarii, & ex cauſa lucrativa, ſed intuitu permutationis, & pro illius æqualitate, ac propterea dicitur penſio favorabilis, & æquitate digna, juxta diſtinctionem, de qua ſupra *in Parmen. diſc.* 10.

Secundo, ob nimiam veriſimilitudinem, quod præfatus Cardinalis, qui Epiſcopatum in Gallia poſſidebat, atque erat præfati Regis Galliarum valde benevolus, & factionarius abſque ejuſdem Regis conſenſu hanc penſionem ſummæ notabilis acceptare, & ſolvere vellet penitus extraneo, & diverſæ nationis.

Tertio, ob præſuppoſitam inconcuſſam praxim Datariæ, & Cancellariæ non admittendi hujuſmodi reſervationes abſque conſenſu Regis, ac propterea illa verba *de conſenſu Seren. Principis Ludovici* &c. appoſita in ſupplicatione non ſtant conditionaliter, & tamquam res de futuro, ſed potius præſuppoſitive, & tamquam res de præterito, ut Officiales, & Expeditores Datariæ atteſtabantur.

Quarto, quia in obligatione facta per eundem Cardinalem penes acta Notarii Cameræ idem conſenſus enunciatur ac præſupponitur; quinto, præſupponitur etiam ac enunciatur in ceſſione penſionis facta de anno ſequ. enunciando etiam anno 1642. Et ſexto, magnum argumentum reſultare advertebam ex eo quod titularis non exhibebat literas regias ſuper conſenſu magis neceſſario circa ipſam permutationem, quoniam hujuſmodi literæ poſt factam expeditionem ſolent per officiales quandoque negligi, adeout non adſit eorum protocollum, vel regiſtrum, ex cujus inſpectione reſultare poſset probatio negativæ. Addito etiam alio magno argumento, quod officiales Regii in Gallia utique non permiſiſſent exequutionem literarum Apoſtolicarum ſuper dicta permutatione, ſi conſenſus revera non adeſſet.

SUM.

SUMMA, SIVE COMPENDIUM

Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur in hac Parte II. Lib. XIII. De Penſionibus Eccleſiaſticis.

INDEX RUBRICARUM.

I.

De introductione penſionis Eccleſiaſticæ; Et in quibus competat facultas illam reſervandi; Et de poteſtate Ordinarii, *a num.* 1. *ad* 8.

II.

De Apoſtolica reſervatione motu proprio pure facta ſuper Eccleſia vacante occaſione providendi, vel antea, *a num.* 9. *ad* 18.

III.

De eadem Apoſtolica reſervatione pariter motu proprio eventuali, ſi, & poſtquam antiqua penſio, vel fructuum reſervatio ceſſaverit, *a num.* 19. *ad* 21.

IV.

De eadem Apoſtolica reſervatione penſionis ex cauſa reſignationis, vel alterius conventionis, *a num.* 22. *ad* 28.

V.

De penſione ſine cauſa beneficio pleno de conſenſu poſſeſſoris reſervata, *a num.* 29. *ad* 35.

VI.

De reſervatione penſionis, quæ Apoſtolica etiam auctoritate fiat in gratiam Patroni, vel Ordinarii alias beneficii collationem habentis, vel in gratiam Cardinalis nominantis, *a num.* 36. *ad* 40.

VII.

De aliis caſibus, in quibus reſervatio invalida ſit, vel ſi valida, irritetur, atque inefficax remaneat, *a num.* 41. *ad* 52.

VIII.

De cauſis, ob quas penſio valide, ac perfecte reſervata, effectumque ſortita, amittatur, vel extinguatur, *a num.* 53. *ad* 67.

IX.

De translatione penſionis, ejuſque ceſſione in ſubſtantia, vel in ſola commoditate, *a num.* 68. *ad* 85.

X.

De modo ſolvendi penſionem, circa locum, tempus, & monetam, Et de ejuſdem ſolutionis probatione, ac effectibus, *a num.* 86. *ad* 90.

XI.

De concurſu activo inter plures penſionarios ſuper fructibus Eccleſiæ oneratæ, vel bonis Titularis debitoris; Et de actione contra ſucceſſorem, vel ſuper fructibus futuris pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris, *a num.* 91. *ad* 94.

XII.

De concurſu paſſivo in ſolutione penſionis, puta prædeceſſoris, & ſucceſſoris, vel plurium poſſidentium Eccleſias, vel beneficia, quæ in confuſo eadem penſione onerata fuerint, *a n.* 95. *ad* 101.

XIII.

De valore ad effectum validæ, vel invalidæ reſervationis, vel ejus reductionis, *a num.* 102. *ad* 112.

XIV.

De proceſſu executivo pro penſione competente; Et quando ille ceſſet necne, *a num.* 113. *ad* 120.

SUM-

SUMMARIUM.

1 De origine, & cauſa penſionum.
2 Reſervari debent ad limites neceſſitatis, eaque durante.
3 Non poteſt gravari per Ordinarium Eccleſia, ſed ipſe proviſus in certa quantitate, non autem in quota.
4 Dictæ reſtrictiones non procedunt in Papa, qui ſine cauſa penſiones reſervat.
5 Penſio impartat jus temporale, nullumque jus tribuit in beneficia.
6 Poteſt reſervari a Papa etiam non Clerico, ſed non ſolet, Ordinarius autem pro ſolo Clerico.
7 Papa non approbat reſervationem factam ab Ordinario niſi occaſione novæ proviſionis beneficii.
8 Si Ordinarius conferat beneficium cum invalida reſervatione penſionis, an vitietur proviſio, vel potius ipſa reſervatio vitietur.
9 In penſione pure reſervata motu proprio, nulla requiritur juſtificatio, niſi Clericatus.
10 Neque tenuitas beneficii excuſat a ſolutione penſionis.
11 Niſi agatur de Eccleſia Parochiali, in qua intelligitur ſalva congrua Rectori, etiamſi motu proprio.
12 In penſione motu proprio pure reſervata ſuper Eccleſia Cathedrali non intelligitur reſervata congrua, niſi dicatur, & de ratione differentiæ.
13 Sed congrua alimentaria debetur, quomodo & quando.
14 De reſervatione conditionata, ſeu qualificata a clauſula, dummodo mille.
15 An & quando iſta clauſula reddat reſervationem conditionalem, necne.
16 Iſto caſu attenditur valor juxta ſingulo tempore currentia, abſque reſtrictione ad tempus reſervationis.
17 Quando conſenſus, vel aſſertio, quando ſit informatus, præjudicet etiam iſto caſu penſionis conditionatæ.
18 Et quid in hoc operetur poſſeſſio penſionaris etiam contra ſucceſſorem.
19 Gratia reſervationis eventualis, ſi & poſtquam alia penſio ceſſaverit, an ſit pura, vel conditionalis, & an expiret per mortem Papæ ante purificationem.
20 Atque ſi plurium penſionum ceſſatio in condicione poſita eſt, ſufficit, quod in parte proportionata ſequatur ceſſatio.
21 Iſta reſervatio non impedit facultatem transferendi antiquas penſiones.
22 Reſervatio penſionis ex cauſa reſignationis ad ſupplicationem, ſit cum narrativa valoris per aſſenſum, atque beneficium non ſolet gravari ultra medietatem.
23 Penſionarius iſto caſu tenetur concludenter juſtificare narratum valorem, niſi exiſtat in poſſeſſione, quæ ſuffragetur in poſſeſſoria, non autem in petitoria.
24 Niſi poſſeſſio eſſet longiſſimi temporis, nam ſuffragatur etiam in petitoria.
25 Et quid in hoc operetur conſenſus Titularis.
26 An & quando in hac reſervatione intret reductio ad proportionem valoris, vel corruat actus in totum, ſi valor narratus non eſt in totum verus.
27 Quid ubi reſervatio eſt conditionata, ſeu qualificata a clauſula, dummodo mille, vel centum.
28 An, & quando Ordinario competat facultas reſervandi penſionem ex cauſa concordiæ.
29 Penſio voluntaria beneficio pleno odibilis eſt, eamque hodie raro Dataria admittit.
30 Defectus narrati valoris concludenter juſtificandi etiam in modico, totum vitiat, & non admittitur reductio.
31 Debet etiam conſtare de vera, & effectiva ſolutione annuum terminorum decurſorum, vivente Titulari, qui conſenſit, alias reſervatio caruit.
32 An præſumptio reſultans a longiſſima obſervantia admittatur.
33 Solutio facta tempore infirmitatis Titularis, ex qua obiit, an ſuffragetur.
34 Iſta nullitas non admittitur in poſſeſſorio.
35 Invalida eſt hæc reſervatio, ſi conſenſus præſtetur a Titulari imminente expiratione ſui juris.
36 De penſionibus, quæ reſervantur in gratiam Patroni.
37 Solet adjici clauſula, dummodo tertiam partem fructuum non excedant.
38 De reſervatione ad inſtantiam, & gratificationem ordinarii collatoris.
39 Et de alia ad nominationem Cardinalis ſuper beneficio vacato per obitum familiaris.
40 Quomodo his caſibus fiat reſervatio, & quid juſtificandum ſit.
41 De invalida reſervatione penſionis ad favorem ejus, qui non eſt Clericus, & quando hoc non obſtante ſubſtineatur.
42 Vel ſuper Eccleſia curata non facta mentione curæ.
43 Vel ſuper Cathedrali abſque derogatione Concilii Lateranenſis.
44 Vel ſuper Eccleſia de juſepatronatus Regia, non facta mentione.
45 Aut ſuper diſtributionibus quotidianis:
46 Aut non facta mentione antiquæ penſionis validæ:
47 Niſi adſit clauſula, etiam ſi alias.
48 Sive agatur de penſionibus perpetuis, quando mentio facienda non eſt.
49 Penſio exacta literis non expeditis annullatur.
50 Sed poſt expeditas literas exigi poſſunt termini præcedentes.
51 Litterarum expeditio, an ſit neceſſaria in facultate retinendi cum ſtatu incompatibili.
52 De decreto annullativo expediendi literas infra ſex menſes.
53 Amittitur penſio per matrimonium etiam nullum, & de facto.
54 Niſi diſpenſatio Apoſtolica accedat, quæ non ſuffragatur pro bigamia, vel ſecundo matrimonio, niſi dicatur.
55 Amittitur penſio ob militiam ſæcularem, & de ratione.
56 Limitatur, ſeu declaratur.
57 Amittitur item per feudum laicale.
58 Ac per officium ſæculare Clericis incongruum cum declarationibus.
59 Per non inceſſum in habitu Clericali.
60 Per profeſſionem in Religione.
61 Per Epiſcopatum actualem, non autem per Titularem in partibus infidelium, vel Epiſcopatum annexum Cardinalatui.
62 Ceſſant hæc omnia per Apoſtolicum indultum diſpenſativum.
63 Debet obtineri diſpenſatio re integra ante factum caſum amiſſionis.
64 Atque obtenta ſuper uno impedimento, non ſuffragatur pro altero.
65 Diſpenſatio non importat novum onus, neque neceſſaria ſunt ea, quæ in reſervatione requiruntur.
66 An & quando ob homicidium, aliaque delicta, vel per bannum capitale penſio amittatur, & enunciantur crimina.
67 De ceſſatione penſionis per conſenſum extinctioni, ſeu ceſſationi præſtitum, & an requiratur Apoſtolicum beneplacitum.
68 De forma tranſlationis prævia ceſſatione antiquæ, de reſervatione novæ.
69 Idque fieri poteſt etiam a graviter infirmo, & an nutu, & ſignis.
70 In tranſlatione non requiritur certa forma, ſed etiam ſine prævia ceſſatione fieri poteſt.
71 Etiam per ſchedulam privatam, vel coram Notario, & teſtibus.
72 An, & quando actus immediate geſtus coram Papa importet tranſlationem, vel novam reſervationem ex integro.
73 An penſio tranſlata ſit eadem, vel potius nova, & diverſa.
74 Reſervata ſuper diſtributionibus non poteſt transferri ſine ſpeciali facultate.
75 De conſtitutione 20. Urbani VIII. ut transferri non poſſit penſio ultra medietatem fructuum, & de hac materia.
76 De alia Conſtitutione circa prohibitam facultatem transferendi penſiones ſuper Eccleſiis poſſeſſis per Cardinales.
77 Penſio alias tranſlata transferri non poteſt ſine conſenſu, & de iſtius præſtatione.
78 An transferri, vel extingui poſſit penſio, cujus commoditas alteri ceſſa ſit.
79 Reſervatio nova penſionis eventualis non præjudicat facultati transferendi.
80 De confidentiaria tranſlatione.
81 Tranſlatario competit via executiva, eique ſuffragatur poſſeſſio transferentis.
82 Ceſſio penſionis, vel juris in ea fieri non poteſt ſine Apoſtolica auctoritate.

83 De

83 *De ceſſione commoditatis penſionis.*
84 *Penſio ceſſat per mortem cedentis, non autem ceſſionarii commoditas.*
85 *An amiſſo penſione per mortem cedentis per manus juſtitiæ, vel ex alio delicto, vel facto debeatur evictio ceſſionario.*
86 *Penſio ſolvenda eſt in loco beneficii, niſi aliud dicatur.*
87 *Quid importent ſcuti, vel ducati, & de qua ſpecie monetæ intelligantur.*
88 *De tempore, quod ſtatui ſolet ſolutioni penſionis.*
89 *Terminorum præfinitio non percutit ſubſtantiam reſervationis, neque in terminorum præfixione attenditur ordo ſcripturæ.*
90 *De moneta in qua facta ſit reſervatio, & cujus ſit commodum augmenti, vel commodum detrimenti.*
91 *Inter penſionarios attenditur ordo anterioritatis, qua prodeſt etiam translatario.*
92 *Quid ubi eadem eſt reſervatio, ſed ordo temporis eſt inter nominatos.*
93 *De concurſu penſionarii cum Titulari agente pro congrua.*
94 *De alio concurſu inter penſionarios, & creditores Titularis.*
95 *Penſionario competit actio pro termino maturato contra poſſeſſorem, non curato, an perceperit fructus, necne.*
96 *Pro terminis autem decurſis de tempore prædeceſſoris non competit actio, niſi docto de diligentiis.*
97 *De concurſu prædeceſſoris, & ſucceſſoris in beneficio in onere penſionis ſolvendo.*
98 *De concurſu hæredis penſionarii, ac Titularis pro rata penſionis decurſæ.*
99 *Penſio de jure tranſmittitur ad hæredes, ſed hodie ſuccedit Camera.*
100 *Ad hunc effectum quomodo annus reguletur.*
101 *De concurſu plurium beneficiorum, quæ in confuſa certa penſione gravata ſint.*
102 *Titularis non excuſatur ob tenuitatem fructuum, ubi agitur de beneficiis, in quibus non intrat congrua, & non habetur ratio valoris.*
103 *Quando etiam in beneficiis non curatis aliqua congruæ ratio habeatur.*
104 *De materia valoris ad effectum deductionis congruæ in Parochialibus, vel Cathedralibus.*
105 *De differentia inter Cathedrales, & Parochiales.*
106 *De congrua alimentaria.*
107 *De reſervatione conditionata, dummodo tertiam partem fructuum non excedat.*
108 *In reſervatione ex cauſa reſignationis valor narratus per aſſenſum plene, & continenter juſtificari debet tempore gratiæ.*
109 *An intret moderatio, ſeu reductio ad ratam valoris, & de regreſſu.*
110 *De reſervatione voluntaria ſine cauſa beneficio pleno, quod valor integre, ac perfecte probari debeat.*
111 *De juſtificatione valoris quomodo fieri debeat, & quæ veniant ſub valore.*
112 *In ſpecie de domibus Canonicalibus, & præbendis.*
113 *Penſio habet executionem paratam, & quomodo Signatura ceſſcribat.*
114 *De differentia inter unam, & alteram clauſulam, & de earum effectibus.*
115 *Et quando reſcribatur ne appellatione ſuſpenſiva, & cum clauſula tranſlativa.*
116 *De remedio manutentionis, & in quo ſit magis opportunum, quam alterum executivum in vim literarum.*
117 *Unica ſolutio unius termini, vel etiam partis ad id etiam contra ſucceſſorem*
118 *Quando poſſeſſio dicatur legitima, & ſufficiens ad manutentionem.*
119 *Tranſlatario competit via executiva, & ſuffragatur poſſeſſio tranſferentis, ſed non conceditur manutentio, ideoque datur immiſſio.*
120 *Petitur manutentio in quacunque inſtantia etiam poſt ſententiam ſuſpenſam per appellationem, vel per reſtitutionem in integrum, & quando.*

I.

De introductione penſionis Eccleſiaſticæ, & quibus competat facultas illam reſervandi, præſertim in Ordinario.

EX Sacrorum Canonum præcepto, vel conſilio, aliquam Eccleſiaſticorum proventuum partem, quæ
propriam moderatam ſubſtentationem excreſcat, pauperum alimoniæ, aliiſque piis uſibus applicandi, eccleſiaſticarum penſionum uſus prodiit, ita dictæ applicationi 1
quemdam præſcribendo legem, ex eodem indigentiæ
cauſa regulandam, pauperum ſcilicet ſcholarium ſubſtentatione, vel ſubſidio eorum, qui pro univerſali 2
Eccleſiæ ſervitio laborant, ac operam præſtant; Ad indigentiæ tamen limites, illaque durante, ipſum proviſum, vel ſucceſſorem, ac in certa quantitate, non
autem in quota gravando. *a* 3

Intra hos autem limites, Epiſcoporum, aliorumque
Prælatorum, reſervandi penſiones ſuper vacantibus beneficiis in actu providendi facultas reſtricta eſt; Papæ
vero poteſtas, utpote in beneficialibus abſolute, intra
hos cancellos coarctata non eſt, ſed cujuſcumque favorem, ac etiam ſine cauſa penſiones reſervare poteſt, 4
etiam in fructuum quota, quod inferioribus, ut ſupra
non conceditur, gravando ipſam Eccleſiam, ac ſucceſſores perpetuo, vel ad vitam ejus, cujus favore facta
eſt reſervatio.

Et quamvis penſio, temporale jus ſuper fructibus potius, quam ſpirituale ſuper beneficio importet, ideo- 5
que beneficii ſubſtantiam non tangat, neque penſionario in beneficio, ejuſque adminiſtratione jus tribuat,
ac de conſequenti, laici ex juris communis diſpoſitione, vel intentione illius capaces exiſtant, quia tamen
ipſe Papa de ſtylo non ſolet penſiones reſervare, niſi
pro Clericis, taliſque in dubio eſt præſumptio, ubi
contrarium expreſſe non dicat, dictuſque ſtylus per
Conſtitutionem Pii V. in legem poſitivam tranſiit, cui
diſpenſare oportet; Hinc proinde dictis etiam requiſitis concurrentibus, ex quibus Epiſcoporum, aliorumque inferiorum facultas reſultet, non niſi pro Clericis id concedendum eſt, ut inferiores a ſuperiore nor- 7
mam accipiant.

Quia vero ob hæc requiſita, nimium rarum eſt ejuſmodi penſiones effectum ſortiri, ſolet idcirco obtineri
Apoſtolica reſervatio, quæ tamen cum ipſius beneficii
nova proviſione, & non alias ſequi conſuevit. *b*

Requiſitis autem prædictis non concurrentibus, unde propterea inferioris poteſtas deſit, ſi dicta reſerva- 8
tio fiat, verius eſt eam non vitiare beneficii proviſionem, ſed potius ipſam reſervationem vitiatam remanere, niſi præcedens pactio, ſeu alias præciſe, & coarctata voluntas aliter ſuadeat. *c*

a *diſc.* 40. & *ſeqq.*
b *de his frequenter toto tit.*
c *diſc.* 40. & 41.

II.

De Apoſtolica reſervatione motu proprio pure facta ſuper Eccleſia vacante, occaſione providendi, vel antea.

IN hac ſpecie penſionis, quæ Apoſtolica auctoritate,
pure, ac motu proprio reſervatur, ſuper beneficio, 9
vel Eccleſia vacante in actu providendi, vel antea (expeditis literis, quæ ad exigendi facultatem, non autem
gratiæ perfectionem neceſſariæ ſunt,) doctoque de Clericatu, alia non exigitur juſtificatio, neque Titularis a
ſolutione penſionis excuſari poteſt ratione tenuitatis be- 10
neficii, quod alias dimittere debet, niſi agatur de beneficio curato in quo ex Concilii Tridentini decreto,
congrua centum ſcutorum monetæ regionis pro Rectore, 11
ſalva, ac præcipua remanere debet, quamvis non exprimatur, niſi derogetur, licet penſio eſſet motu proprio
reſervata; Et quamvis idem decretum æque, ac magis
percutiat Cathedrales, in quibus congrua eſt mille, quia
tamen Cathedrales providentur in Conciſtorio prævio 12
proceſſu ſuper valore, cujus proinde notitia haberi dicitur, hinc omittendo ſolitam clauſulam, *dummodo*, dictæ congruæ præſervativam, illi implicite derogatum
cenſetur, ideoque ſolum congrua alimentaria remanet,
quæ debita eſt etiam ſi expreſſa accedat derogatio; Ea
vero certam non habet taxam, ſed pro Eccleſiæ, ac re- 13
gionis, & onerum qualitate taxanda eſt; Ac debetur,
quamvis aliunde Epiſcopus, vel Rector proviſus eſſet,
niſi conſentiendo penſioni, huic etiam congruæ renunciaverit, atque onus ſe ſubſtentandi de proprio aſſumpſerit, ac de ſuo poſſit ſe ſubſtentare. *d*

Ubi vero congrua expreſſam habet præſervationem a
ſolita clauſula, *dummodo*, vel reſpective a jure ſub intellecta eſt, nihil obſtat penſionem eſſe motu proprio reſervatam

vatam, minuſque illi Titularem conſenſum præſtitiſ-
15 ſe, eum eandem conditionem talis conſenſus implici-
tam habeat, non ſemper tamen dicta clauſula, *dum-
modo*, conditionem inducit, niſi quando ipſam reſer-
vationem percutit, ſecus autem ſi adjecta ſit alteri
clauſulæ, *et non alias*. Ad ejuſdem autem congruæ
effectum ſpectatur valor in ſingulos annos, & tempo-
16 ra, non attento, quod de tempore reſervationis eſſet
major; Niſi Titularis aſſerendo ſe informatum dixe-
rit beneficium eſſe capax, onus probandi contrarium
in ſe aſſumendo; Quod tamen ſibi, non autem ſuc-
ceſſori præjudicat; Vel niſi penſionarius eſſet in quaſi
17 poſſeſſione exigendi, cum tunc poſſeſſio per hanc ex-
ceptionem in poſſeſſorio judicio non impediatur, id-
18 que etiam contra Eccleſiam, & quemcumque poſſeſ-
ſorem, e

d *diſc. 16. & 17.*
e *de his pluries hoc tit. & ſub tit. de benefic. diſc. 90.*

III.

De eadem Apoſtolica reſervatione pariter motu proprio, eventuali, ſi & poſtquam antiquæ penſio, vel fructuum reſervatio ceſſaverit.

IN hac ſpecie reſervationis cadere ſolet quæſtio ex-
pirationis, vel caducationis gratiæ, quam ob mor-
tem Papæ illam facientis ante purificationem conditio-
nis, ſub qua facta eſt, aliqui credunt ſequi. Contra-
rium autem eſt verius, ut conditio, vel tempus, non
ſubſtantiam, vel perfectionem, ſed executionem gra-
19 tiæ ſolum feriat; f Atque ſi dicta reſervatio conci-
piatur, ſi & poſtquam antiquæ penſiones ceſſaverint,
20 opus non eſt, ut omnes ceſſent, ſed ſufficit cur ceſ-
ſare, quod locum aperiant novæ, abſque oneris Ec-
cleſiæ excreſcentia. g
Minuſque iſtius eventualis penſionis reſervatio, quam
21 ab initio perfecta, impedit transferendi facultatem,
quam antiquæ penſionis poſſeſſor habeat. h

f *diſc. 1. cum duob. ſeq.*
g *ibidem.*
h *diſc. 3. & alibi.*

IV.

De eadem Apoſtolica reſervatione penſionis ex cauſa re-ſignationis, vel alterius conventionis.

AD ſupplicationem, atque in approbationem pri-
vatæ conventionis partium, fieri ſolet hæc reſer-
vatio cum expreſſione valoris per aſcenſum, cum non
22 ſoleat beneficium gravari ultra valoris medietatem,
ac frequentius infra; licet quandoque, ſed raro, etiam
ſupra, id concedi ſoleat.
Onus vero eſt penſionarii narratum valorem conclu-
23 denter juſtificare, tam in petitorio, quam in poſſeſſo-
rio, ſi in poſſeſſione exigendi non exiſtat; Poſſeſſione
vero accedente, obtinebit quidem in poſſeſſorio, ſed in
petitorio, in quo Titularis negatoriam intentet, ju-
ſtificationis onere, poſſeſſione non obſtante gravatur,
niſi longiſſima trigenaria obſervantia accedat, inducat
juſtificationis præſumptionem, contraria probatione eli-
24 dibilem, vel niſi Titularis penſioni præſtiterit aſſen-
ſum, qui in eum hoc onus etiam transfert, quoties
dici non valeat conſenſum eſſe qualificatum ab eadem
clauſula, *dummodo*, ipſi reſervationi adjecta, iſto ta-
25 men effectu in ſolius conſentientis, non tamen ſuc-
ceſſoris præjudicium reſultante, i
Juſtificatione valoris deficiente non admittitur redu-
26 ctio ad proportionem; Quod tamen in gratia reſignantis
non alias, quam ſub hac lege beneficium reſignantis pro-
cedit, potiſſime ubi clauſula, *& non alias*, accedat, ne
Titularis invito priori poſſeſſore beneficii illud obtineat,
ac propterea ipſi penſionatio competat alias regreſſus,
vel reintegratio, ſecus autem ipſo reſignante, vel ejus
translatario huic favori cedente, atque contento redu-
ctione ad proportionem, tunc enim audiendus eſt, quo-
ties dolus abſit, atque veriſimilis Papæ voluntas accedat. l
Ubi vero penſionis reſervatio pura non ſit, ſed qua-
27 lificata a clauſula, *dummodo*, congruæ Rectoris præſer-
vativa, probabilius eſt Titularem recte ſalvam petere
congruam, quamvis ob temporum varietatem, iſta pen-
ſionis diminutionem cauſet, niſi de regreſſu etiam in
caſu cujuſcumque diminutionis, juxta modernam for-
mulam cautum ſit, m

Admittenda vero non eſt in Ordinario, vel altero, qui
ſit Papa inferior (ultra iſtius delegatam poteſtatem)
facultas reſervandi penſionem ex cauſa concordiæ, ac
pro lite componenda, licet enim quandoque id con- 28
cedatur, attamen raro ob tot requiſita praxis admittit.

i *de his pluries hoc tit. praſertim diſc. 11. & ſeqq. & tit. de benefic. diſc. 90.*
l *de diſc. 121. & ſeq. & in aliis.*
m *diſc. 14.*

V.

De penſione ſine cauſa beneficio pleno de conſenſu penſionarii reſervata.

ODibilis, atque de fraude ſuſpecta reputatur iſta
ſpecies penſionis, quam neque de facili, ut prius,
moderna Dataria praxis admittit, adeoque nimium ri- 29
goroſe in ea proceditur, tam accedente defectu narrati
valoris concludenter juſtificandi, ut etiam in obolo to- 30
tum vitiet, omni reductionis æquitate negata, quam non
docto de vera, & effectiva, non autem ficta, præſum-
pta, vel confeſſata ſolutione omnium terminorum de 31
tempore Titularis conſentientis decurſorum, quamvis
per breve tempus primus, vel ultimus, abſque fructuum
perceptione maturaſſet; Alia non admittenda præſum- 32
ptione, niſi reſultante a legitimi trigenarii temporis
vera, & continuata obſervantia; Cadente quæſtione, 33
an ſolutio recepta de tempore infirmitatis penſionarii,
ex qua obiit, ad id ſufficiat, quod ex facti qualitate
deciſionem recipit; Dictaque probatione non accedun- 34
te, annullatur penſio, cujus tamen ſolutio, hoc judi-
cio pendente, non retardatur in poſſeſſorio retinendæ,
quod ratione poſſeſſionis competat.
Invalida etiam hæc penſio reputanda eſt, ſi immi-
nente vacatione beneficii per mortem naturalem, vel 35
civilem, poſſeſſor huic voluntariæ penſioni conſenſum
præſtiterit. n

n *De his omnibus ad materiam voluntariæ penſionis, diſc. 5. & ſeqq. ad 10.*

VI.

De reſervatione penſionis, quæ Apoſtolica etiam auctoritate fiat in gratiam Patroni, vel Ordinarii alias beneficii collationem habentis, vel in gratiam nominantis,

SOlet etiam Apoſtolica Sedes, citra motum pro-
prium penſiones reſervare in gratiam eorum, qui
aliquam habeant participationem, vel jus, in oneran-
di beneficii proviſione; Puta ad ſupplicationem, vel
nominationem Patroni, ut frequentius contingit in Ec- 36
cleſiis, quæ ad Regum, vel Principum nominationem
providentur, & in his ſtylus eſt reſervandi penſiones
cum clauſula, *dummodo tertiam partem fructuum non* 37
excedant, quod onus eſt penſionarii juſtificare, niſi
Titularis aſſerendo ſe informatum, dicat non adeſſe ex-
ceſſum, atque in ſe onus probandi contrarium aſſu-
mat, vel etiam ad ſupplicationem Patroni privati, ſeu
Ordinarii, qui cupiens ſuper beneficio ejus liberæ col-
lationis reſervari penſionem ad favorem perſonæ ſibi
gratæ, curet accipi proviſionem Apoſtolicam, ſine 38
qua dicta reſervatio non conceditur; Aut ubi bene-
ficium vacatum per obitum familiaris Cardinalis, ad
iſtius nominationem providendum eſt, iſque cupit pen-
ſionem quoque ad favorem alterius ab eo nominati re- 39
ſervari; Hiſque caſibus penſio ſub narrativa certi va-
loris per aſcenſum reſervari ſolet, cum Papa nolit, niſi
moderate gravare, ideoque dicti valoris juſtificatio ne- 40
ceſſaria eſt, niſi pariter proviſus, aſſerendo ſe infor-
matum, onus juſtificationis in ſe aſſumat.

VII.

De aliis caſibus, in quibus reſervatio invalida ſit, vel ſi valida irritetur, atque inefficax remaneat.

EX aliis quoque, ultra præmiſſos caſus, penſionis re-
ſervatio invalida remanet, vel ſi valida eſt, inef-
ficax tamen redditur; Puta ob incapacitatem ejus, ad
cujus favorem reſervatio fiat, quia clericalis charactere non 41
ſit inſignitus, niſi reſervatio facta ſit tamquam militi, vel
tamquam ſcholari, quod niſi expreſſe dicatur, non præſu-
mitur,

mitur; vel niſi facta ſit ad favorem laici ſub conditione futuri clericatus, ac ſi & poſtquam dicto charactere ſit inſignitus, qui tamen ſolus ſufficit abſque alio majori
42 ordine, minuſque requiſita eſt illa ætas, quæ ex Concilio Tridentino hodie in beneficiis requiritur. *o*

Sive quia ſuper beneficio curato, non facta hujus
43 qualitatis mentione; *p* Aut ſuper Cathedrali, abſque derogatione Concilii Lateranenſis; *q* Aut quia juxta
44 unam opinionem ſuper beneficio de Regio jurepatronatus abſque ſpeciali mentione, *r* Vel quod beneficii emolumenta competant ad normam diſtributionum ratione ſervitii, ac laboris perſonalis; *ſ* Sive quod unius, vel plurium antiquarum penſionum mentio facta non ſit, quæ tamen validæ ſint, ac effectum ſortitæ. *t*

Hæc autem omnia præſumptionem deficientis Pa-
45 pæ voluntatis inducunt, contraria probatione, etiam adminiculativa elidibilem, præſertim vero circa aliarum penſionum mentionem, ubi accedat clauſula, *etiamſi aliæ*. *u* Dicta neceſſitate urgente in ordinariis
46 vitalitiis, vel alias temporalibus penſionibus, non autem in perpetuis, quæ ad manus mortuæ favorem reſervatæ ſint, cum iſtæ, ſub onerum potius, quam penſionum genere veniant. *x*

Inefficax quoque remanet penſionis reſervatio, quam-
47 vis alias pura, ac perfecta, donec ſequatur expeditio litterarum, ſine quibus ſub decreto ipſius gratiæ, ac reſervationis annullativo, penſio exigi non poteſt; *y* Non tamen prohibito penſionario poſt literas expedi-
48 tas exigere terminos interim decurſos cum retrotractione ad ipſius reſervationis initium; *z* Minuſque dicta neceſſitate ſub decreto annullativo urgente in illis literis, quas expedire quoque oportet ſuper diſpenſatione retinendi penſionem cum ſtatu incompatibili,
49 cum ſine illis jus exactionis ab invito experiri non poſſit, non autem prohibitum exigere a ſponte ſolvente; *a* Sive quia in eadem reſervatione, aliud contineatur decretum annullativum expediendi literas intra ſex menſes, quod in caſu penſionis voluntariæ adjici ſolet,
50 cadente quæſtione, an Cancellariæ officiales hunc terminum prorogare valeant, ut in ſua ſede. *b*

o *diſc. 2. & in aliis.* p *diſc. 38. & 43.* q *diſc. 2.*
r *ſub tit. de benef. diſc. 90. & ſub tit. de jurep. 1 diſc. 61. & ſub tit. de benef. diſc. 90.* t *diſc. 4. & 5.* u *d. diſc. 4.*
x *tit. de benef. diſc. 90. & hoc tit. plures.* y *diſc. 29. & 30. & in aliis,* z *d. diſc. 30.* a *diſc. 44.* b *diſc. 71.*

VIII.

De cauſis ob quas penſio valide, ac perfecte reſervata, effectumque ſortita amittatur, vel extinguatur.

PUre, ac valide, effectumque ſortita penſio, ex pluribus amittitur, ſeu extinguitur; Primo ſcilicet ob matrimonium nedum validum, ac juridice con-
51 tractum, ſed etiam invalidum, cum ſolum factum ſpectetur, niſi a defectu conſenſus nullitas reſultet; non curato, an aſſumens ſtatum conjugalem, clericalem quoque cum matrimonio cum unica, & virgine com-
52 patibilem retinere profiteatur; Niſi ante hujus ſtatus conjugalis aſſumptionem præcedat Apoſtolica diſpenſatio, quæ niſi bigamiæ obſtaculum expreſſe tollat, ſuper ſimplici ſtatu conjugali conceſſa, ſuper illo bigamiæ non ſuffragatur. *c*

Ceſſat item, ſeu extinguitur ob militiæ ſæcularis
53 aſſumptionem, quamvis actuale prælium, vel aliud ſævum exercitium non accedat, cum non ab irregularitate a ſævis reſultante hic effectus ſequatur, ſed ab implicita dimiſſione clericatus, qui cum ſæculari militia incompatibilis eſt. *d*

Quod tamen recipiendum non eſt in ea militia, quæ
54 Clericis permiſſa ſit, puta pro defenſione patriæ, vel pro ſervitio Papæ, & Eccleſiæ, ut in ſua ſede. *e*

Ex eadem ratione ceſſat penſio per feudum, vel of-
55 ficium ſæculare, quod ad militiæ inſtar eamdem habeat incompatibilitatem cum clericatu, quod tamen plures
56 recipit declarationes, ex facti qualitate, ſingulorumque caſuum diverſis circumſtantiis, de quibus in ſua ſede, cum ſub compendio non de facili cadant. *f*

Per non inceſſum item in habitu clericali penſio exce-
57 dens certam ſummam in Apoſtolicis Conſtitutionibus taxatam amittitur; Ac etiam ob profeſſionem in Religio-
58 ne, quamvis militari, quæ veram Religionem importet, adeout diverſus incompatibilis ſtatus Regularis re-
59 ſultet; *g* Aut ob Epiſcopatum actualem adminiſtrationem habentem, non autem per Titulares in partibus infidelium aut ob illum Epiſcopatum, qui Cardinalitiæ Dignitati junctæ cum antianitate annexus eſt. *h*

Niſi tamen ſuper his omnibus occurratur per diſpen- 60
ſationem Apoſtolicam, per quam penſionarius re integra, & antequam amiſſioni per dictum ſtatum incompatibilem locus fiat, potius tamquam præſervativum remedium, per quod occurratur futuro damno ne in- 61
curratur, quam per remedium curativum poſt illud incurſum, cum tunc verum onus importare dicatur, novæque reſervationis ſpeciem redoleat, ideoque ſpecia- 62
lem exigit mentionem; Atque ſi plura ſunt impedimenta, ſuper omnibus diſpenſatio obtinenda eſt, neque obtenta ſuper uno prodeſt pro altero, quamvis identitas, ac majoritas rationis accedat. *i*

Hujuſmodi vero diſpenſatio novum non producit onus, 63
ideoque deſideranda non ſunt ea, quæ in novi oneris, vel penſionis reſervatione neceſſaria ſunt; Minuſque ceſſant priores cautiones, ac pacta, cum eadem ſit, atque continuet penſio, ita præſervata per obſtaculi præventivam remotionem ab ea extinctione, quæ alias ſequi debuiſſet. *l*

Per ea vero crimina penſio eccleſiaſtica amittitur, per 64
quæ reſultat vacatio beneficiorum, quorum jure in propoſito illa regulatur, ideoque ſi crimen aptum non eſt ad beneficiorum amiſſionem, multo minus ad illam penſionum, in beneficiis autem ea ſolum crimina hunc effectum ipſo jure cauſant, in quibus ita expreſſe in jure ſtatutum eſt; Puta ob ſimoniam, ſacrilegium, ſtuprum Monialis, falſificationem literarum Apoſtolicarum, hæreſim, aſſaſſinium, & ſimilia, de quibus in beneficiorum ſede, ſecus autem pro aliis, in quibus id ſtatutum non ſit, quamvis de homicidio voluntario agatur, vel ſimili delicto inducente quidem juſtum motivum, ut Judex in pœnam, hanc privationem decernere valeat; Aliqua cadente quæſtione in banno capitali in contumaciam, an exinde penſio in aliquo differat a beneficio, ut in ſua ſede. *m*

Citra vero crimen, vel ſtatus incompatibilis aſſum- 65
ptionem, ut ſupra, ceſſat quoque penſio in toto, vel in parte ob ejus ceſſioni, vel remiſſioni liberum, ac perfectum conſenſum, qui ubi ſit gratuitus, nullum exigit Apoſtolicum aſſenſum, qui ſolum neceſſarius eſt, per ſolam tamen ſupplicationem ſignatam, abſque neceſſitate expeditionis literarum, ubi mediante aliquorum terminorum anticipata ſolutione, vel alia recompenſa dictus conſenſus præſtetur, & ſine quo aſſenſu, ſimoniacus, ac illicitus reputatur actus ad effectum pœnarum, alioſque effectus illicite agentibus præjudiciales, non tamen, ut exinde Eccleſiæ libertas, ac oneris extinctio impediatur, cum actus male geſtus, in odium agentis pro legitime geſto haberi debeat, ſecus autem in favorem. *n*

c *diſc. 45.* d *diſc. 46.* e *ibidem.* f *diſc. 60. & 48.* g *diſc. 44.* h *diſc. 43.* i *diſc. 43. cum ſeqq.* l *diſc. 1. 2. & 44. cum ſeqq.* m *diſc. 49.* n *diſc. 68. & 69.*

IX.

De translatione penſionis, ejuſque ceſſione in ſubſtantia, vel in commoditate.

EX Apoſtolico indulto, & non alias, conceditur penſionario penſionem transferre in aliam perſonam, eamque loco ſui ponere, idque diverſimode ſequi ſolet, frequentius vero, ut coram perſona in Eccleſiaſtica 66
Dignitate conſtituta, penſionarius antiquæ penſionis caſſationi conſenſum præſtet, eodemque inſtanti Apoſtolicus delegatus conſimilem reſervet ad favorem diverſæ perſonæ, quam translatarium dicimus: Idque licet fiat in infirmitate; Quinimo & in mortis articulo, ac etiam nutu, ac ſignis, dummodo intellectus defectus 67
non adſit, adeout transferens teſtandi, ac de reliquis bonis diſponendi habilitatem retineat. *o*

Non per hoc tamen, quod hæc forma præciſe non ſervetur, quia ſcilicet non præcedat ceſſatio, ſed ſolum 68
de penſionarii conſenſu fiat nova reſervatio, corruit actus, cum ita caſſatio implicite per neceſſarium antecedens præcedere dicatur; *p* Cadentibus quæſtionibus ſuper hac transferendi ſpecie ratione incertitudinis perſonarum, in quas fiat, vel Eccleſiarum, quæ gravantur, ac ſummarum reſpective, ut in ſua ſede; *q* Necnon ſuper defectu juriſdictionis Delegati, cui literæ delegationis non bene exhibitæ ſint.

Altera eſt magis in praxi rara ſpecies translationis, quæ fiat coram notario, & teſtibus, vel etiam per ſchedu- 69
lam privatam, quoties in indulto, ita etiam fieri poſſe diſponitur, in qua intrant pariter ea, quæ ratione im-

per-

perfectæ voluntatis, vel imperfecti judicii, aut incertitu-
dinis habentur. r

Tertia vero ſpecies eſt, quæ fiat coram ipſo dire-
cte, ac immediate, quia ſcilicet penſionario conſentiente
70 caſſationi antiquæ penſionis, Papa conſimilem de novo
reſervet ad alterius favorem, illoque caſu quæſtio cadit,
an id importet translationem, & ſic prorogationem ejuſ-
dem penſionis de perſona ad perſonam, vel potius no-
vam, ac integram reſervationem, quod facti potius,
quam juris eſt, diverſamque recipit determinationem pro
facti qualitate, & circumſtantiis, ſive pro diverſitate ef-
fectuum exinde reſultantium, ut in ſua ſede, cum ea,
quæ facti ſunt, atque ex ejus circumſtantiis pendent,
non de facili ſub compendio explicari valeant.

Poſito autem, quod juxta unam, vel alteram ſpeciem
71 de vera translatione agatur, tunc excepta mutatione per-
ſonæ, ex qua pendet extinctio penſionis, & quæ reſpe-
ctu translatarii nova dicitur, in reliquis reſpectu Eccle-
ſiæ oneratæ, dicitur eadem, ac antiqua. ſ

Plures tamen, præſertim ex modernis Apoſtolicis Con-
ſtitutionibus, & decretis, vel magis receptis Tribuna-
lium deciſionibus, reſtrictione iſta translationis ma-
72 teria patitur; Primo ſcilicet, ut transferri non poſſit
reſervata ſuper diſtributionibus quotidianis, niſi in
transferendi facultate ita cautum ſit, quoties diſtribu-
tiones vere ſuam retineant naturam mercedis labori pro-
portionatæ, ſecus autem ſi fructuum potius de facto
naturam ſortiantur, non exinde tamen impedita facul-
tate transferendi pro rata fructibus certis proportio-
nata. u

Item, ut excedere non valeat fructuum medietatem,
73 quæ Titulari ſalva remaneat, non tamen iſta exceptione
impediente proceſſum exequutivum translatario compe-
tentem, donec in judicio ordinario per tres conformes
vel rem judicatam, canonizata ſit valores probatio a Ti-
tulari translationem impugnante concludenter facienda,
cum rigoroſa forma decennalis peræquationis. x

Vel ubi agatur de Eccleſia poſſeſſa per Cardinalem de
74 tempore conceſſæ facultatis transferendi, ut hujus quali-
tatis mentio ſpecialis facienda ſit; Idemque ſi Cardinalis
dimiſſa Eccleſia fructuum reſervatarius ſolus exiſtat. y

Penſio item alias translata transferri non poteſt, niſi
ſpecialiter ad conceſſum ſit, vel Titularis accedat con-
75 ſenſus, qui etiam ex intervallo, re tamen integra, &
ante acceptatam nullitatem præſtari poteſt, quinimo
implicitus, vel præſumptus ſufficit ex diuturna ſolu-
tione reſultans, quæ tamen erronea non ſit. z

Non levi cadente quæſtione, an transferendi facul-
76 tas exerceri valeat in penſiona, cujus commoditas al-
teri ceſſa ſit, quod etiam in extinguendi facultate ca-
dit, probabiliorque videtur affirmativa, quoties talis
77 circumſtantia non accedat, quæ ob æquitatem contra-
rium ſuadeat. a

78 Transferendi facultati non præjudicat, novæ eventualis
penſionis reſervatio, aut Eccleſiæ unio, vel immutatio
79 ejus ſtatus, quia de Regulari fiat Sæcularis, aut de Col-
legiata, vel ſimplices fiat Cathedralis cum ſimilibus. b

Si vero translatio fiat ad favorem perſonæ capacis,
80 ad commodum tamen incapacis, vel ut commodum
continuet in ipſo transferente, aut in habentibus ab eo
cauſam, inutilis eſt actus, Fiduciaria etenim penſio,
ſive de nova reſervatione, ſive de translatione agatur,
poteſt quidem per Papam concedi, ſed in Italia non
ſolet; Frequens vero ejus uſus eſt in Hiſpania, ubi ad
conſervandum regionis uſum, ex Apoſtolicis indultis,
vel alias provenientem, ſuper non nationalium inca-
pacitate reſervantur penſiones ad favorem nationalis
fiduciarii, qui vulgo *teſta di ferro* nuncupatur, ad com-
modum tamen, ac utilitatem non nationalium, qui-
bus Papa gratificari velit; Et quamvis illo fiduciario
moriente, non prævia penſionum translatione in al-
terum fiduciarium, penſio de ſtricta juris cenſura ceſſet;
Attamen ex quodam ſtylo Datariæ, ſeu Apoſtolicis de-
cretis, quorum tamen notitiam forus adhuc non ha-
bet, pro ceſſatione penſionis, ac etiam obligationis
fidejuſſoris, vel cedulistæ attenditur perſona, ad cujus
commodum penſio aſſignata eſt, non autem dicti fidu-
ciarii, adeout in officialium Datariæ ſenſu, nil referat
fiduciarium decedere, non facta translatione generali
in alterum, quæ deinde fiat, dummodo vivant com-
moditatis poſſeſſores. b

Translatario autem competit eadem via executiva, quæ
81 competit transferenti, ejuſque poſſeſſione juvatur, ad
omnes effectus, etiam præſumptæ juſtificationis ex diu-
turna poſſeſſione reſultantis, præterquam ad illum poſ-
ſeſſoris retinendæ, quod manutentionis vulgo dicimus
cum de ſtylo immiſſio ei concedatur; Tenetur autem trans-
latarius juſtificare gratiam transferentis, niſi ejus jus
proveniat a vera translatione, ſed potius a nova, &
integra reſervatione, ob conſenſum a priori penſionario
præſtitum coram Papa antiquæ penſionis caſſationi. c

Ceſſio ipſius penſionis, vel juris in ea, ex privata 82
conventione, quamvis gratuita non datur, cum id ſo-
lum in caſſatione, vel reductione Eccleſiæ favore con-
cedatur, non tamen cum recompenſa; Et quamvis
Apoſtolicæ poteſtati in hac materia nil denegetur, non
tamen ſolet translativa ceſſio ipſius penſionis admitti,
ſolumque practicari tertia ſpecies translationis, de qua
in proxime præcedenti rubrica.

Licite autem, etiam abſque Apoſtolico aſſenſu ad-
hiberi non ſolito, etiam mediante pecunia, vel alia 83
temporali recompenſa, ceditur etiam laicis, aut alias
penſionis Eccleſiaſticæ incapacibus, ejuſdem penſionis
commoditas, attamen ubi ſequitur, nullum in re, vel
ad rem jus tribuit, minuſque ſubſtantiam tangit, ſed
ſolum continet nudum factum ab ipſa rei ſubſtantia
præſciſſum capiendi emolumentum, ut quid tempora-
le, de cedentis dominio libero, ac indifferenter effe-
ctum, ejuſdem cedentis mandatario, ſeu procuratorio
nomine in rem propriam. d

Hinc reſidente penſione in cedente, ex iſtius mor- 84
te naturali, vel civili ea ceſſat, atque commoditatis
ceſſionarius præmoriens ad ſucceſſores eam tranſmit-
tit, ſicuti e converſo ſupervivens nil retinet, vel ſpe-
rat a Titulari, minuſque a cedente, ejuſque hærede
cum incertam aleam ejus vitæ emiſſe cenſeatur, atque
dicatur evictio de rei natura de jure non præſtanda, 85
niſi ex ipſius cedentis delicto, mors etiam naturalis per
manus juſtitiæ ſequatur, ſeu alias ex facto culpoſo,
vel voluntario ſequatur mors civilis, quam etiam aſ-
ſumptio ſtatus incompatibilis inducat, cum tunc id
quod intereſt præſtandum ſit. e

o *diſc.* 56. & 59. p *diſc.* 58. q *diſc.* 57 r *diſc.* 70.
ſ *diſc.* 50. *cum duobus ſeqq.* t *ibid & plures, loc. cit.*
u *diſc.* 61. x *diſc.* 55. & *ſub tit. de benef. diſc.* 90.
y *diſc.* 54. & 63. z *diſc.* 60. 51. & 53. a *diſc.* 68.
b *diſc.* 67. b *diſc.* 64. *cum pluri. ſeqq.* & *diſc.* 73.
c *diſc.* 50. & 68. d *diſc.* 68. *cum ſeqq.* e *diſc.* 69.

X.

De modo ſolvendi penſionem, circa locum, tempus, & monetam; Et de ejuſdem ſolutionis probatione, & effectibus.

Locus ſolutionis penſionis, quando aliud in reſer- 86
vatione non ſtatuitur, eſt ille beneficii, vel Ec-
cleſiæ gravatæ, quod frequenter contingit in penſio-
nibus, quæ ad Patroni ſupplicationem, vel nomina-
tionem; ſive ad Ordinarii collatoris inſtantiam, aut
partium ſupplicationem ex cauſa reſignationis reſerva-
tur; Ratum autem eſt in ea, quæ ſuper Eccleſia va-
cante occaſione providendi, vel antea, motu proprio
pro curialibus, ſeu conjunctis reſervetur, cum frequen-
tius penſionis ſolutio in Curia deſtinetur, quod ni-
mium refert, cum ita penſio longe magis oneroſa ſit.

Prout non accedente contraria declaratione, ſub duca-
torum, vel ſcutorum nomine veniunt illi regionis, ſeu 87
loci Eccleſiæ gravatæ, quod cum eadem diſtinctione
praxis recipit, quod ſcilicet in illis primæ ſpeciei, ut
ſupra fieri ſoleat in ducatis, vel ſcutis monetæ regio-
nis, in aliis autem in ſcutis auri, vel in ducatis Ca-
meræ idem importantibus, ac ſcutum auri ſtamparum
currentium, ac decimam ſextam partem ejuſdem ſcu-
ti, quæ ſub julii nomine in Curia explicatur. f

Quo vero ad tempus, illud in ipſa reſervatione expli-
cari ſolet, duos cujuslibet anni ſtatuendo terminos, fre- 88
quentius illos utriuſque Nativitatis Domini noſtri, ac
S. Joannis Baptiſtæ, & quandoque Annunciationis, ac
Nativitatis B. Virginis, quod tamen non percutit ſub-
ſtantiam penſionis, ſeu modum regulandi annum pro
contributo, vel rata in anno ceſſationis, ut infra in ru-
brica poſt ſequentem, ſed ſolum commoditatem ſolven- 89
di, neque in hoc ordo ſcripturæ attenditur, ſi prius ex-
preſſus fuerit ille terminus, qui deſumendo initium a re-
ſervatione ſit poſterior, niſi obſtet, quod ſerio, ac ſtu-
dioſe dilationis gratiæ ita ſtatutum ſit. g

Frequentiores autem quæſtiones cadunt circa mone-
tam, in qua ſolutio facienda ſit, ubi præſertim tractu tem- 90
poris notabilis alteratio ſequatur; Recepta qua eſt diſtin-
ctio,

ctio, ut facta reſervatione in moneta imaginaria, (quod tamen rarum eſt,) ejus valor de tempore reſervationis attendatur, facta vero in moneta vera, quæ licet rara, attamen in rerum natura exiſtat, attendatur tempus ſolutionis, non curata intermedia alteratione in pluri, vel minori; quamvis in ipſa reſervatione ejus valor in alia magis currenti monetæ ſpecie ſit explicatus, cum id demonſtrationis potius, quam taxationis gratia factum cenſeatur; Habilitato tamen Titulari ſolvendi in moneta regionis, quæ tamen in valore intrinſeco, monetæ reſervatæ valori æquipollent, niſi longiſſima quadragenaria obſervantia, non tamen erronea, ſeu alias ex defectu poteſtatis recipientis elidibilis, contrarium ſtatum præſeripſerit, vel niſi concordla æque habilis ad augmentum, vel decrementum, ſeu lucrum, & damnum, uniformem, ſeu certam taxam invariabilem ſtatuerit, quod peculiare non eſt eccleſiaſticarum penſionum, ſed cum generalibus cujuſcumque debiti indifferentis terminis regulatur. *b*

f *diſc. 34. cum ſeqq.*
g *diſc. 29. & 30.*
h *diſc. 34. cum ſeqq.*

XI.

De concurſu activo inter plures penſionarios ſuper fructibus Eccleſiæ oneratæ, vel ſuper bonis Titularis debitoris: Et de actione contra ſucceſſorem, vel ſuper fructibus futuris, pro terminis decurſis tempore prædeceſſoris.

EXtra controverſiam eſt, in concurſu ſuper fructibus currentibus illius anni pro ejuſdem anni pen-
91 ſionibus, ut ubi diverſis teporibus reſervatæ ſunt, intret eadem regula inter hypothecarios credirores in jure ſtatuta, ut qui prior eſt in tempore, ſit potior in jure; Ubi vero contentio ſit ſuper fructibus currentibus, inter anteriorem agentem pro terminis annorum præcedentium, ab eodem Titulari, vel prædeceſſore debitis, & poſteriores contendentes de terminis currentibus ejuſdem anni, aliqua cadit quæſtio, in qua non improbabiliter ad poſteriorum favorem reſponderi deberet; praxis tamen contrarium recipit, niſi anteriori negligentia obſtet, eodem anterioritatis privilegio tranſeunte in tranſlatarium, quod transferenti competebat. *i*

Ubi vero aliquorum anterioritas non proveniat a reſervatione, quæ ſit contemporanea ad favorem plu-
92 rium nominandorum, ſed proveniat a nominatione, quia nempe unus altero in nominatione prior ſit, & tunc in puncto juris, attenta cauſæ identitate, ac æqualitate, omnium eſt æqualis conditio, niſi nominantis vel reſervantis in contrarium declarata voluntas aliud ſtatuat. *l*

Alter eſt concurſus inter penſionarium, ipſumque Titularem concedentem de congrua per expreſſam re-
93 ſervationem, ſeu de jure communi, vel conciliari ſibi debita, & receptum pariter eſt, priorem, vel potiorem, eſſe congruam, utpote inter onera fixa, vel expenſas neceſſarias ex fructibus prius deducendas computandam, cum præſuppoſito, quod illa debita ſit. *m*

Alter quoque datur concurſus activus inter penſionarios, & creditores Titularis in quo diſtinctio eſt, an ille ſit in bonis propriis debitoris, vel in ipſius
94 Eccleſiæ oneratæ fructibus, ut primo caſu juris diſpoſitio generalis ſuper creditorum concurſu ſervetur, in altero autem indubitata ſit penſionarii potioritas, utpote jus habentis tamquam hypothecæ ſpeciem, quod nullum alteri creditori indifferenti competit, niſi poſtquam ſatisfactis Eccleſiæ oneribus, ac penſionibus, exuberantes fructus a ſolo ſeparati, de Titularis liberi patrimonio effecti ſunt. *n*

i *diſc. 19. & ſeqq. & diſc. 59.*
l *diſc. 20.*
m *diſc. 16. cum ſeqq.*
n *eiſdem diſc. 19. & ſeqq.*

XII.

De concurſu paſſivo in ſolutione penſionis, puta prædeceſſoris, & ſucceſſoris, vel plurium poſſidentium Eccleſias, vel Beneficia, quæ in confuſo eadem penſione onerata fuerint.

PEnſionario non incumbit agere de iſto concurſu, cum ei integra remaneat actio contra beneficii poſſeſſorem
95 pro terminis maturatis de tempore ſuæ poſſeſſionis, non attento, an idem poſſeſſor perceperit fructus, necne, vel potius eos perceperit prædeceſſor, contra quem adhiberi debuerint diligentiæ, cum id percutiat terminos tempore prædeceſſoris maturatos, & non exactos; pro quibus, ut contra ſucceſſorem, ac ſuper annorum ſequen- 96
tium fructibus competat actio, recepta Curiæ praxi eam tribuit, cum hoc requiſito diligentiarum bene adhibitarum, & non alias. *o*

Inter autem ſucceſſorem, qui ſolvere coactus eſt, vel moleſtatur, & prædeceſſorem, ſeu ejus hæredem, aut ipſam Eccleſiam, vel Cameram, pro intermedio vacationis tempore; Sive in caſu converſo, quod prædeceſſor terminos ejus tempore maturatos ſolverit, fructus autem in toto, vel in parte per ſucceſſorem, vel per Cameram vacatione durante percepti ſint, intrant frequentes quæſtiones; Atque licet in hoc ſcribentes aliqualiter ſe involviſſe videantur ſuper modo computandi tempora; Verius tamen eſt totum pendere a fructuum qualitate, & quantitate, habita eorum proportione ad onus penſionis, ut qui pluries percepir, plus contribuat proportionabiliter, ac pro rata, adeout quælibet inte-
gra recollecta omnium fructuum, integrum ſolvat annum 97
penſionis, non attentis terminis pro ejus ſolutione præfinitis, utpote commoditatem ſolvendi percutientibus, non autem penſionis ſubſtantiam, vel naturam regulantibus, deſumendo annum fructiferum per diverſa tempora juxta diverſam fructuum naturam, & qualitatem, ut in quibuslibet novus annus initiari dicatur, quando maturis jam collectis, natura novum fœtum concipere incipit pro futura nova recollecta. *p*

Temporis autem reſervationis ratio magis habetur pro regulando anno, qui vulgo *penſionarius* dicitur, in concurſu Titularis, ac hæredis penſionarii decedentis, ſuper repartitione penſionis pro rata temporis decurſi,
cum penſio etiam ante maturatum terminum, pro rata 98
de jure tranſmittatur ad hæredes, quorum loco ex Apoſtolicis Conſtitutionibus, ſeu verius, ex earum intelligentia, vel argumento, hodie ſuccedit Camera in
locis, in quibus fructus inexactos, vel pendentes quo- 99
que percipit; *q* Tunc etenim annus ex tempore reſervationis computandus venit, ut non plus penſionarius
obtineat, quam ſui temporis rata concedat, iſtoque 100
caſu intrat inſpectio anticipatæ, vel poſticipatæ ſolutionis. *r*

Alia eſt paſſivi concurſus ſpecies quando plurium bene-
ficiorum proviſione contemporanea in una perſona facta 101
ſuper omnibus certæ quantitatis penſio reſervetur, nulla facta diſtinctione, poſtmodum vero contingat plures de eiſdem beneficiis diſtincte provideri, ut concurſus pro rata valoris, ac oneris reſpective ſequi debeat, idemque ſi detur caſus validæ tranſlationis certæ ſummæ ſuper pluribus oneratis Eccleſiis, nulla ſequuta diſtinctione. *ſ*

o *diſc. 19. & 31.*
p *diſc. 23. cum ſeqq.*
q *diſc. 28.*
r *eodem diſc. 28. & 29.*
ſ *diſc. 57. & ſub tit. de feud. diſc. 89.*

XIII.

De valore ad effectum validæ, vel invalidæ reſervationis, vel ejus reductionis.

DIſtinguendo reſervationem a tranſlatione, attenta
prima ſpecie, ubi ſequatur motu proprio, ac pu- 102
re ſuper beneficio vacante occaſione providendi, vel antea, atque non agatur de beneficiis, in quibus ratione
matrimonii ſpiritualis, Conciliaris, vel alimentaria con- 103
grua Rectori debita ſit, nulla cadit valoris, vel inſufficientiæ quæſtio, neque hic prætextu beneficii poſſeſſorem excuſat a penſionis ſolutione, quam cum beneficii dimiſſione evitare poteſt; Solumque in beneficiis ſervitoriis pro Eccleſiæ cultu erectis, quatenus penſionis onus quotidianas etiam diſtributiones afficiat, quædam congruæ alimentariæ ſpecies intrat, ne Eccleſia cultu deſeratur, quæ ſervitio proportionata ſit.

Ubi vero eadem reſervationis, pure, ac motu proprio 104
ſpecie retenta, agatur de Eccleſiis, in quibus ratio ſpiritualis matrimonii cadat, ut ſunt Cathedrales, ac Parochiales, tunc ſi Conciliaris congrua expreſſe reſervata eſt cum clauſula, *dummodo mille, ſeu centum, &c.* valoris inſpectio intrat, non attento tempore reſervationis, ſed illo ſingulorum annorum, ac de præſenti, cum non de impugnatione agatur, vel de reductione, ſed ſolum de potiori deductione, ut de eo, quod ſupereſt, penſio ſolvatur. Si

vero

vero dicta congrua ſub conditione poſita non ſit, mi-
nuſque tunc concurrat ejus explicita derogatio, iſta in
105 Parochialibus non ſubintelligitur, bene tamen in Cathe-
dralibus, ob differentiæ rationem ſupra inſinuatam,
quod Cathedralium in Conciſtorio prævio proceſſu ſu-
per valore proviſio, ac reſpective reſervatio fiat; Iſto
autem caſu, ac altero explicitæ derogationis, adhuc
ſalva, & potior remanet congrua alimentaria, quæ cer-
106 tam non habet, ac uniformem taxam, pro arbitrio ex
regionum, & Eccleſiarum qualitate regulandam, niſi
proviſus aliunde in ſe onus aſſumpſerit ſuppeditandi
alimenta, & alia neceſſaria de proprio. *t*

In proviſionibus autem Cathedralium, vel Monaſterio-
rum Conciſtorialiter ſequutis, in quibus conciſtorialiter.
107 etiam, ac motu proprio occaſione providendi, penſiones
reſervari ſolent in gratiam habentis juſpatronatus, vel
præſentandi, ſtylus eſt faciendi reſervationem ſub con-
ditione *dummodo tertiam fructuum partem non excedat*,
unde propterea frequentes in foro eſſe conſueverunt quæ-
ſtiones ſuper dictæ conditionis verificatione, penſionario
actori de jure incumbente; Eas tamen ſubſtulit mo-
derna cautela ſuperius etiam inſinuata, ut proviſus pen-
ſioni conſenſum præſtando, ſe informatum declaret, at-
que onus probandi contrarium in ſe aſſumat, quod alias
frequentibus quæſtionibus finem impoſuiſſe videtur. *u*

In penſione autem ex cauſa reſignationis, vel concor-
diæ, ſuper dimiſſo, vel reſignato beneficio Apoſtolica au-
108 ctoritate reſervata, cum valor per partes narrari ſoleat
per aſcenſum, hinc ille concludenter de tempore reſer-
vationis juſtificandus eſt, eoque non juſtificato, ob de-
fectum, quamvis modicum, crediderunt aliqui, pen-
ſionem in totum corruere, neque reductioni propor-
tionabili, ac pro rata locum eſſe; Id autem recipien-
dum eſt favore penſionarii reſignantis, vel dimittentis,
ut alias reſervatus regreſſus, vel ingreſſus competat,
109 neque reſignatarius id eum oblata reductione impedire
valeat, utpote ſub tantæ penſionis conditione obtinens
beneficium alias non obtenturus, quod etiam in ſuc-
ceſſore dicendum eſt, cum alias non contigiſſet vaca-
tio, ob quam ipſe obtinuit; Secus autem, ubi e con-
verſo penſionarius negligendo regreſſum, vel ingreſſum
ſuoque favori cedendo, ſit contentus reductione pro-
portionata vero valori, quoties dolus ejuſdem, ſeu ve-
riſimilis defectus intentionis Papæ non obſtent. *x*

Regreſſus autem, ubi reſervatus eſt favore reſignan-
tis, tam contra reſignatarium, quam ſucceſſores quoſ-
cumque juxta eam formulam, quæ moderna dicitur,
ut ſcilicet in quovis caſu impugnationis, reductionis,
vel diminutionis competere debeat, non attendendo,
an Titularis juſtam habeat cauſam impugnandi, vel
petendi reductionem, ſeu modificationem, & an reſi-
gnans, cujus favore penſio reſervata eſt, in mala ex-
preſſione valoris culpoſe exegit, necne, cum iſta ſpecies
importare dicatur potius conditionem adimentem alias
conſenſum ab actu reſignationis, quæ proinde jus non
abdicat a reſignante, dum Papa conditionem appro-
bavit. Clarius vero ſi accedat clauſula, *non alias*, &c.
Aliqua cadente dubitandi ratione, ubi ipſa reſervatio
penſionis qualificata eſſet a clauſula, *dummodo cencum*,
ſed probabilius eſt eam non obſtare.

Conſideratio etenim, an impugnationi anſam præ-
beat ipſius reſignantis culpa, ſive an de reſignatario,
vel de ſucceſſore agatur; Vel an juſta accedat cauſa
petendi annullationem, vel moderationem, percutit
aliam ſpeciem regreſſus ex juris intentione reſultantis
tamquam per ſpeciem pœnæ, ob Titularis protervitatem,
a qua proinde juſta cauſa excuſat; Ideoque exigit canoni-
zationem per rem judicatam, vel tres conformes in ju-
dicio ordinario, cum tamen in prima ſpecie concedatur
cum poſſeſſorio privilegiato, quod *immiſſionis* di-
citur; Atque in hac ſecunda ſpecie facilius locus eſt
purgationi moræ, etiam poſt regreſſum petitum, imo
obtentum, ſed non exequutum, quæ tamen in alia
etiam ſpecie non denegatur.

Cadente quæſtione, an dicta moderna formula ſuf-
fragari valeat tranſlatario, qui nunquam beneficium
poſſedit, cui aliqui credunt ingreſſum concedi ſi ca-
pax eſt, quod a difficultate non eſt alienum, ut in
ſua ſede. *y*

In altera vero reſervatione, quæ fiat ad partis ſuppli-
cationem ſuper beneficio pleno de voluntate poſſeſſoris,
tamquam in penſionis ſpecie odibili, ac de fraude ſuſpe-
110 cta, rigoroſe proceditur circa concludentem juſtificatio-
nem integri narrati valoris, attento tempore gratiæ, adeo
ut defectus etiam modicus totum vitiet; Inſtante benefi-
cialiſtarum dicterio, qui cadit a ſyllaba, cadit a toto.

Majores autem in hoc propoſito quæſtiones ſuper fa-
cto potius, quam jure cadere ſolent, ſuper qualitate 111
ſcilicet juſtificationis valoris, an ſufficiat pro tempore
reſervationis, non attento antecedenti, vel ſubſequen-
ti tempore, vel requiratur rigoroſa decennalis peræ-
quatio; Atque verius eſt primam partem ſufficere;
Altera cadente in impugnatione tranſlationis, ut in-
fra.

Ac etiam ſuper qualitate emolumentorum, quæ ſci-
licet ſub fructuum, ac valoris nomine veniant, nec-
ne, ſive ſuper oneribus, necne deducendis, quod plu- 112
res recipit diſtinctiones, & declarationes, de quibus in
ſua ſede, utpote ſub compendio non de facili extra
æquivocorum incurſum explicabile; Præſertim vero di-
cta quæſtio cadit in domibus Canonicalibus, aliiſque
prædiis, vel præbendis jure actionis, vel antianitatis
obtineri ſolitis, quod etiam ex facti qualitate, ac cir-
cumſtantiis, de quibus in eadem ſede deciſionem re-
cipit non uniformem, ſed pro facti qualitate diverſam,
ex ea potiſſimum conſideratione, an tot ſint domus,
vel præbendæ, quot ſunt canonicæ, vel beneficia, da-
ta ſolum turnaria optione in meliori qualitate, vel e
converſo minor ſit earum numerus, qui antiquioribus
tantum congruat. *a*

In tranſlatione vero inſtant inſpectiones ſub tranſ-
latione Rubricæ inſinuatæ circa diſtinctionem inter fru-
ctus, & diſtributiones, ſive circa non exceſſum medie-
tatis, ut ibi advertitur.

t diſc. 56. & ſeqq. & diſc. 90. ſub tit. de beneficiis.
u dict. diſc. 90.
x eodem diſc. 90. de benef. & hoc tit. diſc. 11. cum ſeqq.
y de his diſc. 12. cum duobus ſeqq.
z diſc. 5. cum pluribus ſeqq. ad 10.
a diſc. 6. & 15. & dict. tit. de benef. diſc. 90.

XIV.

De proceſſu executivo, cui pro penſione competat, & quando ille ceſſet, necne.

Regula generalis certa eſt, ut pro penſionibus Ec-
cleſiaſticis, Vel ex recepto ſtylo; Vel privilegio
literarum Apoſtolicarum, ſive ex altero alimentorum,
proceſſus exequutivus competat, tam primo reſervata- 113
rio, quam tranſlatario, per dubias, ac altioris inda-
ginis exceptiones non retardandus, minuſque ſuſpenſi-
vam admittens appellationem; ideoque ſignaturæ ſty-
lus eſt reſcribendi de appellatione ad ſolum devoluti-
vum, cum clauſula, *non retardata*, vel *ſine retardatio-
ne*, aut *ſine præjudicio executionis*; Notabili tamen dif-
ferentia inter hujuſmodi clauſulas militante; Ubi enim
juxta primam ſpeciem per ablativum abſolutum con-
cipitur, effectus eſt, ut debitor audiri non valeat, 114
niſi prius ſolvat, quaſi quod præciſam conditionem id
importet, ſecus autem in aliis ſpeciebus, præſervanti-
bus quidem juriſdictionem judicis a quo, ut ad exe-
quutionem, appellatione non obſtante, procedere va-
leat, dictum vero effectum non producentibus.

Dictæ autem regulæ limitationem, juxta frequentem
praxim docet aliqua juſta cauſa, quæ ſignaturæ arbitrium
regulare ſolet in reſcribendo de appellatione cum clauſula 115
ſuſpenſiva, *ſi quid exequendum*, vel *arbitrio*; Atque ſu-
per hoc, certa determinata regula dari non poteſt, cum
pendeat a ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtan-
tiis, circa defectum juſtificationis eorum, quæ penſiona-
rio incumbunt, aut circa invaliditatis exceptionem, quæ
probabilis videatur cum ſimilibus; Regulariter autem, &
frequentius de clauſula tranſlativa reſponderi ſolet, ubi
incertitudinis, vel illiquiditatis ratio exigat; Sive diu-
turnum penſionarii ſilentium extinctionis præſumptio-
nem inducat, quod pariter pro facti qualitate diverſi-
mode attendi praxis docet. *b*

Ultra proceſſum executivum litteris Apoſtolicis reſer-
vationis, vel tranſlationis, regulariter competentem,
frequens eſt alter ſummarius, pariterque exequutivus, &
privilegiatus interdicti retinendæ, quod ſub *manutentio-* 116
nis vocabulo explicatur, ratione poſſeſſionis, in qua pen-
ſionarius reperiatur, ſtudque magis proficuum, poſita
poſſeſſione, reputari ſolet eo, quia non exigitur juſtifi-
catio Clericatus, vel valoris, quæ in altero proceſſu exe-
cutivo requiritur, cum in hoc judicio non quæratur de
juſtitia, vel injuſtitia, ſed nudum poſſeſſionis factum at-
tendatur: Ea ſolum in hac penſionis materia ſpecialitate
de ſtylo concurrente, ut abſque juſtificatione tituli, ſal-
tem

tem per ſupplicationem manu Papæ ſignatam, ſola poſſeſſio non ſufficiat; Ea vero etiam per exactio-
3. nem unius termini, quinimo partis illius ſufficit ad manutentionem, nedum contra ẽpium foventem, ac in poſſeſſione conſtituentem, ſed etiam contra ſucceſſorem, cum hoc judicium ex auctoris, ac poſſeſſoris perſona reguletur, dummodo tamen ſolutto partis ſimpliciter, vel in computum facta ſit, ſecus autem ſi taxative ad eam ſummam, animo ita in parte, ac diminute ſolvendi, quia prætendatur Eccleſiam partis, non autem totius capacem eſſe. *c*

Pluribus deſuper cadentibus quæſtionibus ſuper legitima, ac ſufficienti ſolutionis probatione, ſive ſuper poteſtate ſolventis, quoties non ipſe Titularis, ſed ejus expreſſus, vel præſumptus mandatarius, vel miniſter, aut Eccleſiæ vacantis œconomus, ſeu adminiſtrator ſolvat, quæ omnia potius facti, quam juris,
117 cum ex ipſius facti qualitate, ſingulorumque caſuum circumſtantiis determinationem recipiunt, ideoque certæ, ac determinatæ regulæ generalis incapacia, in ſua ſede de facili perquiri poſſunt, ac etiam apud vulgares poſſeſſoriæ materiæ elaboratos, & copioſos collectores, potius quam diſcuſſores.

Quamvis autem transferentis poſſeſſio ad omnes effectus, illum præſertim præſumptæ juſtificationis, ſeu exemptionis ab onere juſtificandi ſuffragetur translata-
118 rio, Fortius vero, ubi ſubrogatio gratioſa ad jus, & poſſeſſionem transferentis accedat, ut præſertim in indultis Cardinalitiis contingit, non tamen ex Curiæ ſtylo iſtud retinendæ, ſeu manutentionis competit, ſed illud adipiſcendæ, quod ſub immiſſionis vocabulo practici explicant, adhuc tamen executivum, & privilegiatum regulariter non admittens ſuſpenſivam appellationem. *d*

Dictumque manutentionis remedium in quacumque inſtantia experibile eſt, etiamſi in petitorio ſuper penſionis annullatione, vel reductione ſententia accedat, per appellationem ſuſpenſa, quinimo in judicatum tranſacta, pendente adverſus eam judicio reſtitutionis in integrum; Aliqua cadenee difficultate, ubi ſit ſententia abſolutoria, quæ ipſo jure abſque hominis miniſterio ſecum trahat executionem, an ſcilicet ita hæc cœpta dicatur, adeout impediat illum ſuſpenſionis effectum, quem executione non cœpta, adinſtar appellationis, producit etiam reſtitutionis in integrum commiſſio, quod varias habet opiniones.

De reliquis in foro non adeo frequentibus apud materiam ex profeſſo tractantes videri poterit; Vel quia inſtitutum ſit, (ut in omnibus aliis) propriarum adnotationum, non autem totius materiæ compendium inſinuare; vel quia non de facili humanæ memoriæ imbecillitati conceditur, abſque libris, in otio Tuſculano, cujus, ut plurimum hujuſmodi compendia ſunt partus, ipſo primo calami curſu, omnia complecti, ac explicare.

b *diſc.* 50. 57. 59. 67. *& in aliis*.
c *diſc.* 36. *&* 37.
d *diſc.* 17. *& in aliis frequenter*.

Finis Libri Decimitertii.